

BERGEN
KOMMUNE

ÅRSMELDING 2023

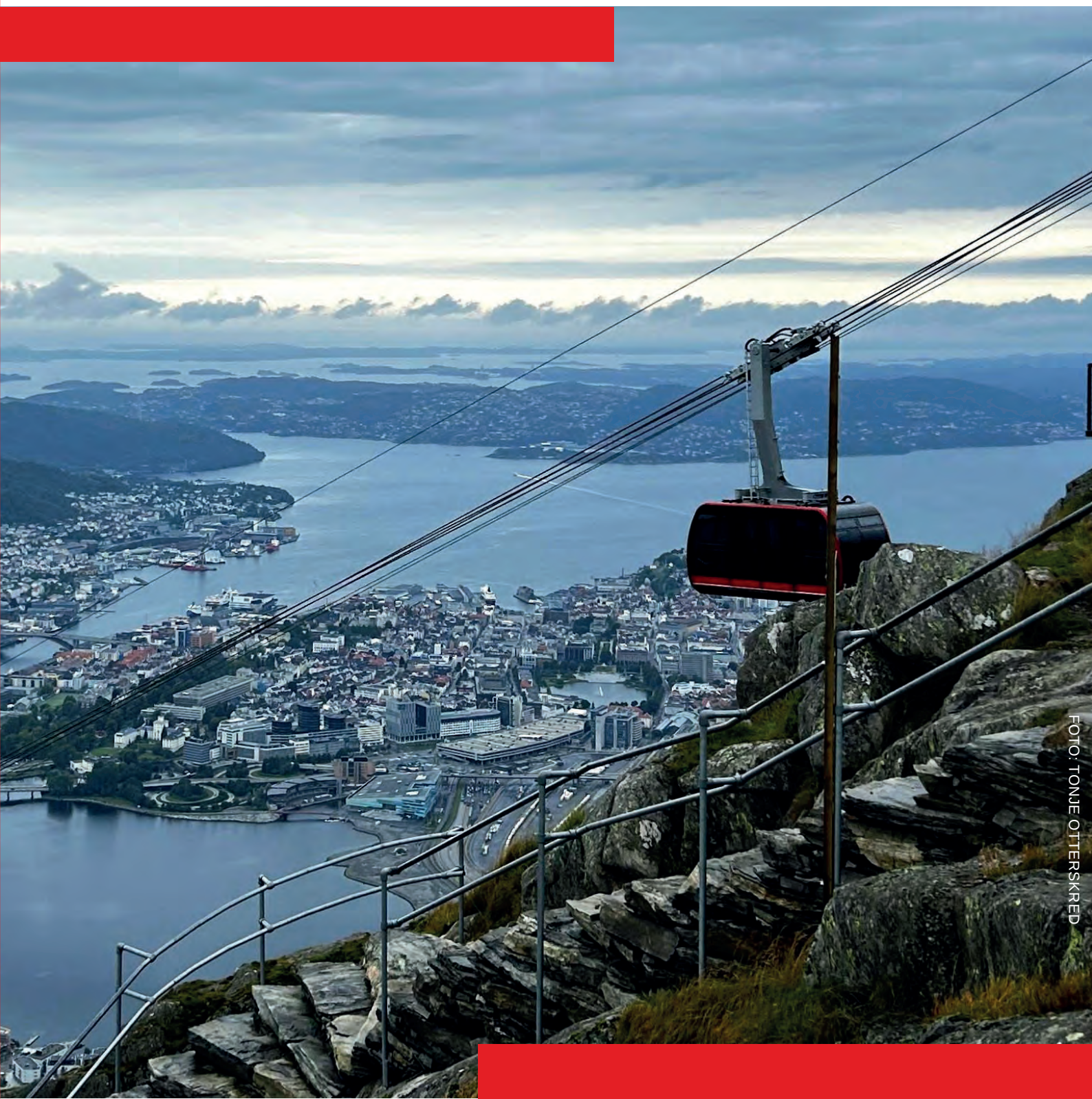

FOTO: TONJE OTTERSRED

Innhold

Oppsummering	5
Sentrale budsjettposter	10
Oppsummering av investeringsregnskapet.....	14
Finansielle måltall	15
Demografisk utvikling.....	18
Økonomiske konsekvenser av den ukrainske flyktningssituasjonen	21
Likestilling, inkludering og mangfold.....	23
Fråvær og inkluderende arbeidsliv.....	39
Internkontroll og etikk	45
Klima, miljø og natur	82
Status for Bergen kommunes arbeid med FNs bærekraftsmål	94
Status merknader	101
Organisering	117
Kommunens tjenesteområder	122
01A-Barnehage	122
01B-Skole.....	145
01C-Spesialpedagogiske tjenester.....	184
02-Barnevern.....	194
03A-Tjenester til eldre.....	204
03B-Tjenester til funksjonshemmede	225
03C-Tjenester til utviklingshemmede.....	231
03D-Psykisk helse	247
04A-Tjenester til rusavhengige og bostedsløse.....	259
04B-Sosialhjelp og andre sosiale tjenester.....	267
04C-Introduksjons- og tolketjenester.....	281
05A-Forebyggende helsearbeid	291
05B-Behandling og rehabilitering.....	306
06-Overføringer til trossamfunn	319
07-Brannvesen	332
08-Samferdsel	350
09-Boligtiltak	372
10A-Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern.....	387
10B-Private planer og byggesak	410
10C-Naturforvaltning og parkdrift.....	424
10D-Klima og miljø	450
11A-Lærlinger.....	469
11B-Arbeidsmarkedstiltak.....	474
12-Kultur.....	479
13-Idrett	511
14-Næring.....	537
15-Bystyrets organer og administrasjon	549
16-Administrasjon og fellesfunksjoner.....	565
17-Beredskap og sivilforsvar	606
18A-Vann og avløp	617

ÅRSMELDING 2023

18B-Renovasjon.....	640
20-Interne tjenester / fordelte kostnader.....	649
21-Pensjon og fellesposter.....	651
Årsregnskap.....	656
Balanseregnskap § 5-8.....	656
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd.....	660
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd.....	662
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd (2A).....	664
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd (2B).....	664
1. Investeringer i varige driftsmidler.....	664
Økonomisk oversikt drift etter § 5-6.....	666
Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner § 5-9.....	666
Noter.....	669
Lånefondet § 5-8. Balanseregnskap.....	741
Lånefondet § 5-6. Økonomisk oversikt Drift.....	744
Lånefondet § 5-5. Bevilgningsregnskap Investering.....	746
Noter til lånefondet.....	748
Konsolidert § 5-8. Balanseregnskap.....	750
Konsolidert § 5-6. Økonomisk oversikt etter art - drift.....	755
Konsolidert § 5-5. Bevilgning Investeringer.....	759
Noter til konsolidert regnskap.....	762

Oppsummering

Sammendrag

Utvikling i driftsresultatet

I 2023 fikk Bergen kommune et positivt netto driftsresultat på 171 millioner kroner, noe som er 782 millioner kroner lavere enn i 2022. Driftsresultatet utgjør 0,6 prosent av driftsinntektene, mot 3,6 prosent i 2022. Kommunens vedtatte mål er et netto driftsresultat på 1,7%. Se nærmere omtale i kapittelet *Finansielle måltall*.

Driftsresultatet ble til sammen 38 millioner kroner svakere enn i justert budsjett. Dette er totalt sett et lite avvik, men det inneholder større avvik på hhv. inntektssiden og utgiftssiden som utligner hverandre.

Regnskapet for 2023 viser at Bergen kommune fikk noe høyere inntekter fra skatt og rammetilskudd enn budsjettet, men på langt nær så store merinntekter som i regnskapet for 2022. Også øvrige sentrale inntekter ble litt høyere enn forutsatt. Samlet avvik på sentrale innteks- og finansposter utgjør likevel kun 0,1%.

Driften på tjenesteområdene viser et merforbruk på 239 mill. sammenlignet med justert budsjett. Fra 2022 til 2023 har driftsinntektene økt med 3,5%, mens driftsutgiftene har økt med over 7%. (Både innteks- og utgiftsveksten er nominell, dvs. pris- og lønnsvekst er inkludert.)

Tabellen under viser endringen i netto driftsresultat fra justert budsjett* til regnskap 2023, og avvikene på henholdsvis sentrale poster og i driften på tjenesteområdene:

Regnskap 2023 - avvik mot budsjett	Avvik sammenlignet med justert budsjett (beløp i hele mill.)
Netto driftsresultat (NDR) i Justert budsjett	209
Rammetilskudd	51
Innteks- og formueskatt	63
Øvrige statstilskudd	24
Finansposter, renter og avdrag	40
Øvrige poster	23,5
Sum merinntekter sentrale poster	201
Sum merutgifter i tjenestene	-239
<i>Sum endringer</i>	<i>-38</i>

Netto driftsresultat regnskap	171
SUM driftsinntekter	27 571
NDR i prosent av driftsinntekter	0,6%

Justert budsjett vs. budsjettet etter Tertialrapport 2

*Justert budsjett er det mest oppdaterte budsjettet, som regnskapet måles mot. Avvik i årsmeldingen betyr derfor avvik mellom justert budsjett og regnskap. Merk at justert budsjett og budsjettet slik det lå etter bystyrets vedtak i forbindelse med 2. tertialrapport, ikke er det samme. Dette skyldes at det er gjort endringer i budsjettet *etter* bystyrets vedtatte budsjettjusteringer i 2. tertialrapport. Byrådet har fullmakt til å bruke og avsette til bundne fond. Disse budsjettjusteringene gjøres i stor grad på slutten av året etter at Tertialrapport 2 er vedtatt, og har effekt på driftsresultatet.

Driftsresultatet i justert budsjett er om lag 166 mill. høyere enn det justerte budsjettet etter 2. tertialrapport (4,8 mill.) Som forklart over, gjelder dette i det store og hele avsetninger til fond i perioden etter at 2. tertialrapport ble vedtatt. Blant annet er det avsatt 190 mill. til bufferfond pensjon som i all hovedsak knyttes til beregnede pensjonspremiesatser. Det vises til nærmere omtale under tjenestoområde 21.

Disponering av driftsresultatet - oppsummert

I 2023-regnskapet setter Bergen kommune av 261 mill. til egenfinansiering av investeringer, hvilket er betydelig mindre enn i 2022. Da var driftsresultatet var langt bedre, og en hadde mer å bruke på å driftsfinansierte investeringer. Å finansiere investeringer med driftsmidler reduserer låneopptaket og gir dermed lavere utgifter til renter og avdrag i driftsbudsjette ti årene som kommer.

Videre innebærer bruk og avsetninger til bundne fond i sum en netto bruk på 120 mill. Resterende 30 mill. settes av på disposisjonsfondet. Slik disponeres resultatet på 171 mill. i 2023.

Beløp i hele mill.	Justert budsjett	Regnskap 2023	Regnskap 2022
Overført til investeringsregnskapet	261	261	679
Netto avsetning disposisjonsfond	92	30	429
Netto avsetning bundne fond	-144	-120	-156
Sum	209	171	952

Samlet oversikt - regnskap 2023

Tabellen under oppsummerer driftsregnskapet for 2023 sett opp mot vedtatt budsjett, justert budsjett og regnskap 2022. Tabellen viser også utviklingen i driftsresultatet.

Beløp i hele mill.	Regnskap 2023	Justert budsjett	Avvik	Vedtatt budsjett	Regnskap 2022
Rammetilskudd	-7173	-7 123	50	-7007	-6 309
Inntekts- og formuesskatt	-11607	-11 544	63	-11284	-12 264
Eiendomsskatt	-1119	-1 119	-	-1108	-1 050
Andre generelle driftsinntekter	-651	-627	24	-466	-372
Sum sentrale inntekter	-20 550	-20 413	137	-19 865	-19 995
Renteinntekter	-565	-527	38	-486	-256
Utbytter	-721	-721	0	-492	-470
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-	-	-	-	1
Renteutgifter	863	867	4	836	467
Avdrag på lån	845	845	-	848	805
Netto finansutgifter	423	464	42	707	546
Sum sentrale inntekter og finansposter til disposisjon for tjenestene	-20 128	-19 949	179	-19 158	-19 449
Sum drift tjenestene (korrigert for fondsføringer)	19 957	19 740	-217	19 158	18 496
Netto driftsresultat	-171	-209	-38	-	-953
Sum driftsinntekter	-27 572	-26 634	938	-25 959	-26 631
Driftsresultat i prosent av driftsinntektene	0,6%	0,8%		0%	3,6 %

Sentrale inntekter og finansposter (tjenesteområde 23)

Kommunens inntekter fra skatt og rammetilskudd (frie inntekter) ble 114 mill. høyere enn forutsatt i justert budsjett etter 2. tertialrapport. Veksten i frie inntekter fra 2022 til 2023 var imidlertid kun om lag 1,1% (vel 200 mill. nominelt). Dette er betydelig lavere enn lønns- og prisveksten. Veksten i inntekter fra

eiendomsskatt var på 6,6% fra 2022 til 1 119 mill. i 2023. Øvrige sentrale inntekter nær doblet seg til 651 mill., i all hovedsak knyttet til økt integreringstilskudd som følge av den ukrainske flyktningsituasjonen.

På finanspostene ble det betydelig høyere renteinntekter og utbytteinntekter enn i 2022, men økningen ble i stor grad motsvart av økte renteutgifter og økte avdrag på lån.

Det vises til nærmere omtale i kapitlet *Sentrale budsjettposter*.

Tjenesteområdene (1-21)

Tjenesteområdene 1-21 hadde i 2023 et negativt resultat på 239 mill. Den samlede veksten utgjør 7 %, og inkluderer lønns- og prisvekt for året.

Store tjenesteområder som skiller seg ut med vesentlige avvik i 2023 er 03A - Tjenester til eldre og 01B - Skole. Disse har hatt en betydelig vekst sammenlignet med 2022. Samtidig er tjenesteområdene kommunens største og utgjorde over 40% av vedtatt budsjett for tjenesteområdene 1-21. Både i skole, hjemmetjenesten og i sykehjem er avvikene knyttet til bemanning. Skolene melder om behov for økt tilstedeværelse for elever med store hjelpebehov, mens for tjenester til eldre er det vikarbruk som følge av rekrutteringsutfordringer og høyt sykefravær som utgjør store deler av avviket.

Utgifter til spesialpedagogiske tjenester har hatt en voldsom vekst i 2023. I 2016 ble det gjort endringer i barnehageloven. I etterkant har antall barn som får spesialpedagogisk hjelp og antall tildelte timer økt betydelig. I 2023 vokste utgiftene nominelt med om lag 15 prosent sammenlignet med 2022.

Det har også vært en sterk vekst i utgiftene til ordningen "Brukerstyrt personlig assistanse" (BPA) i 2023, og budsjettet har blitt styrket gjennom året. Nominelt utgjorde veksten 19 prosent sammenlignet med 2022.

Utgifter til sosialhjelp og andre sosiale tjenester økte med 19 prosent sammenlignet med til 2022. Økningen er relatert til både antall sosialhjelpsmottakere og utgifter til midlertidig botilbud. Kvalifiseringsordningen hadde 566 deltakere per måned i 2023, hvilket er en økning på 28% fra 2022. Utgiftene må ses i sammenheng med mottak av flyktninger fra Ukraina.

Introduksjons- og tolketjenester har hatt en betydelig vekst de siste årene. Dette er en direkte konsekvens av krigen i Ukraina. Det anslås at utgiftene i stor grad blir kompensert av tilskudd fra staten i den perioden kommunen mottar tilskudd (3-5 år etter ankomst).

For tjenesteområdet Administrasjon kan avviket i hovedsak knyttes fordeling av internkjøp og -salg til korrekt tjeneste. Dette er en teknisk korreksjon som følge av at internkjøp og internsalg ikke nødvendigvis regnskapsføres på samme tjenesteområde. I sum for kommunen balanserer imidlertid disse elementene.

På sentrale poster er det avvik knyttet til ikke igangsatte eller forsinkede tiltak. Totalt utgjør det 71,2 mill., hvorav 13,7 mill. er knyttet til at strømprisen ble lavere enn budsjettet. Avviket er fordelt på de ulike tjenesteområdene. Viser til statusbeskrivelse under "Nye tiltak i årets driftsbudsjett" under hvert tjenesteområde for detaljer pr. tiltak.

Tabellen under er basert på regnskapsoversiktene som vises under de respektive tjenesteområdene og inkluderer alle arter i driftsregnskapet.

Disponering av driftsresultatet - detaljert oversikt

Oversikten under viser disponering av netto driftsresultat fordelt på henholdsvis sentrale poster (tjenesteområde 23) og på tjenesteområdene (tjenesteområde 1-21).

Overføring fra drift til investering er disponering av årsresultatet/bruk av disposisjonsfondet til å finansiere investeringsprosjekter. Bundne driftsfond er avsetning og bruk av midler som har et spesifikt formål. Avsetning til disposisjonsfond knytter seg i hovedsak til avsetning til bufferfond pensjon.

Beløp i hele mill.	Regnskap 2023	Justert budsjett	Avvik	Vedtatt budsjett	Regnskap 2022
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	-	-	-	-	-
Overføring til investering	235	235	-	225	658
Avsetninger til disposisjonsfond	1 125	1 187	62	539	516
Bruk av disposisjonsfond	-995	-995	-	-562	-114
Netto avsetninger - sentrale poster	365	427	62	202	1 060
Avsetninger til bundne driftsfond	127	98	-29	8	203
Avsetninger til disposisjonsfond	80	80	-	-	71
Bruk av bundne driftsfond	-247	-242	6	-114	-359
Bruk av disposisjonsfond	-180	-180	-	-107	-43
Overføring til investering	26	26	-	11	21
Netto avsetninger i tjenesteområdene	-194	-218	-23	-202	-107
Sum sentrale inntekter og finansposter	171	209	39	-	953

Investeringer

I 2023 ble det investert for 3 332 mill. Det er en økning på cirka 300 mill. fra året før. Man skiller mellom avgiftsfinansierte og ikke-avgiftsfinansierte investeringer. Førstnevnte er investeringer som blir finansiert med inntekter fra gebyr og avgifter som innbyggerne betaler, først og fremst for vann, avløp og renovasjon. Her ble det i 2023 investert for 761 mill., noe som er en kraftig økning fra 2022 på over 340 mill. De øvrige "ordinære" investeringene, som blir kategorisert som ikke-avgiftsfinansierte, utgjorde 2,57 mrd., og har en liten nedgang sammenlignet med 2022.

Investeringene blir først og fremst finansiert med bruk av lån. Annen finansiering er MVA-kompensasjon, øremerket finansiering som enkelte investeringsprosjekt har fått innvilget som tilskudd, og finansiering ved bruk av driftsmidler. All finansiering som ikke er lånemidler reduserer låneopptaket og dermed også rente- og avdragsutgiftene over driftsbudsjettet til kommunen.

Det vises for øvrig til kapittelet *Oppsummering av investeringsregnskapet*.

Sentrale budsjettposter

Oppsummering sentrale budsjettposter

Sentrale inntekter

	Regnskap 2023	Justert budsjett	Avvik	Vedtatt budsjett	Regnskap 2022
Rammetilskudd	-7 174	-7 123	51	-7 007	-6 309
Inntekts- og formuesskatt	-11 607	-11 544	63	-11 284	-12 264
Eiendomsskatt	-1 119	-1 119	0	-1 108	-1 050
Andre generelle driftsinntekter	-651	-627	24	-466	-372
Sum generelle driftsinntekter	-20 551	-20 413	137	-19 866	-19 995

Skatt på inntekt og formue

Regnskapet for 2023 viser en reduksjon i kommunens skatteinntekter, ned 5,4% fra fjoråret.

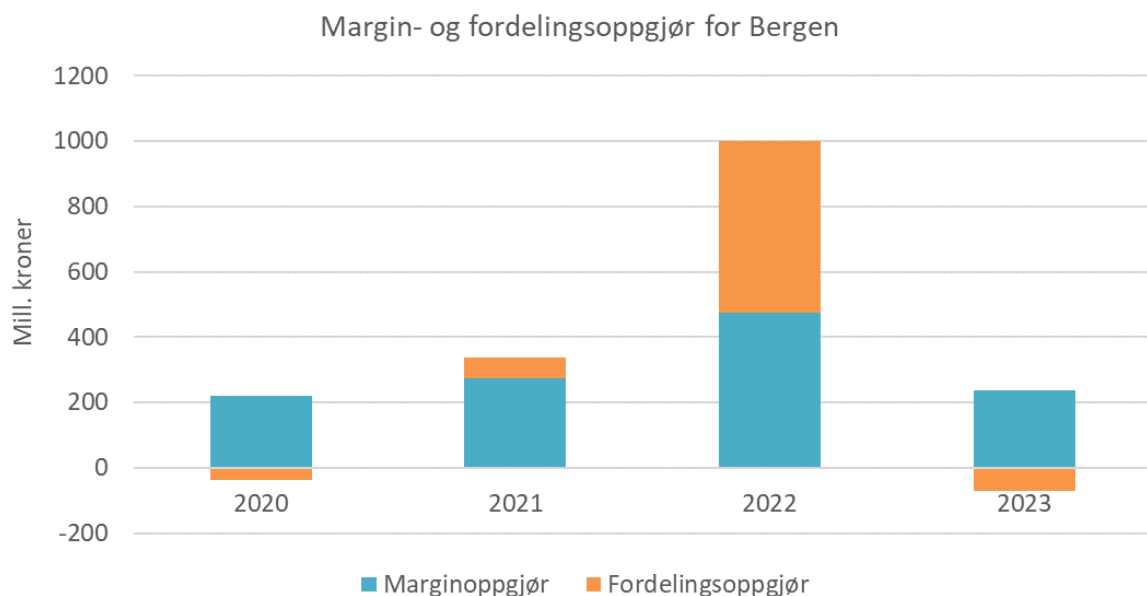
Underliggende skattevekst, som i all hovedsak følger lønns- og sysselsettingsvekst, var marginalt negativ. Det som likevel slo mest negativt ut var effektene av margin- og fordelingsoppgjøret, som kom til utbetaling i november 2023.

For å unngå unødvendige svingninger i kommunenes skatteinnngang tilbakeholdes en margin (7,5 % av innbetalt forskuddsskatt, «marginavsetningen») som benyttes til å dekke inn løpende utbetalinger i forbindelse med skatteoppgjøret. Dersom det er avsatt en større margin enn nødvendig sett i forhold til utbetalinger i forbindelse med skatteoppgjøret, utbetales dette i november – dette kalles

marginoppgjøret. Økte utbytter og lave renter bidro til at det var relativt lite tilbakebetaling av skatt til gode i 2022, med den konsekvens at de aller fleste norske kommuner fikk et positivt marginoppgjør. Som følge at et økende rentenivå gjennom 2022 ble det imidlertid utbetalt betydelig tilgodeskatt i 2023, noe som medførte at langt lavere marginoppgjør, da dette ble gjort opp i november 2023.

I november foretas også en korrigering av hvor stor andel av de totale skattene som skal tilfalle kommunen («fordelingstallet»), og avvik fra opprinnelig fordeling utbetales til eller tilbakebetales fra kommunene – «fordelingsoppgjøret». Fordelingstallet for inntektsåret 2021 ble i november 2022 korrigert opp for landets aller fleste kommuner, herunder en betydelig oppjustering for Bergen. Oppjusteringen baserte seg i hovedsak på en kraftig økning i utbytter og et høyere sysselsettningsnivå gjennom 2021 enn tidligere antatt. Ettersom skatt på inntekt er progressiv, bidrar dette til at skattekreditorene som mottar inntektsskatt (kommune, fylkeskommune og stat) øker sine relative andeler sammenliknet med innbetalingene til folketrygden, som beregnes etter en fast sats av lønnsinntekten. Da det endelige fordelingstallet for inntektsåret 2022 ble satt i november 2023 fikk Bergen kommune sin relative andel redusert, noe som bidro til at fordelingsoppgjøret som kom til utbetaling var negativt, altså at Bergen fikk et trekk som følge av oppgjøret.

Som figuren under viser er utslagene av margin- og fordelingsoppgjørene sterkt varierende fra år til år.

Tabellen under oppsummerer endringene i skatteinntekter fra 2022 til 2023. Som tabellen under viser er det betydelige effekter fra margin- og fordelingsoppgjørene.

	Endring (mill)	Nedbryting av prosentvis endring
Skatt 2022	12 264	
Underliggende vekst	-72	-0,6 %

ÅRSMELDING 2023

Effekt av økt skattøre	-245	2,0 %
Marginoppgjør	-235	-1,9 %
Fordelingsoppgjør	-596	-4,9 %
Skatt 2023	11 606	-5,4 %

Rammetilskudd

Samtidig som skatteinngangen falt så økte rammetilskuddet betydelig, med 13,7 %. Økningen kom som følge av større justeringer i rammetilskuddet for å kompensere for sterk lønns- og prisvekst gjennom 2023, samt for å tilpasse regjeringens intensjon om at skattene skal utgjøre 40 % av de samlede inntektene. Bergen fikk også redusert sitt trekk gjennom inntektsutjevningen (som kommer til fratrekk mot rammetilskuddet) ettersom Bergen sitt skattenivå sammenliknet med resten av landet ble redusert. Overføringene i forbindelse med koronapandemien falt også bort i 2023, foruten midler som ble tilført kommunene i forbindelse med vaksinasjon av den eldre befolkningen.

Tabellen under oppsummerer endringene i rammetilskuddet fra 2022 til 2023.

	2022	2023	Endring
Ordinært rammetilskudd	6 308	7 616	20,7 %
Inntektsutjevning	-519	-456	-12,1 %
Koronakompensasjon	520	14	-97,3 %
Samlet rammetilskudd	6 309	7 174	13,7 %

Øvrige sentrale inntekter

Utover de frie inntektene, herunder skatt og rammetilskudd, hadde kommunen inntekter fra eiendomsskatt på 1 119 mill. Inntektene fra eiendomsskatt økte med 6,6 % fra 2022 og kan tilskrives økte boligverdier. I tillegg fikk hadde kommunen en betydelig økning i andre generelle driftsinntekter, hvor økningen i stor grad er knyttet til overføring i forbindelse med den ukrainske flyktningsituasjonen. Se nærmere omtale under kapittelet «Økonomiske konsekvenser av den ukrainske flyktningsituasjonen».

Finansinntekter/-utgifter

	Regnskap 2023	Justert budsjett	Avvik	Vedtatt budsjett	Regnskap 2022
Renteinntekter	-565	-527	38	-486	-256
Utbytter	-721	-721	0	-492	-470
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	1
Renteutgifter	863	867	4	836	467
Avdrag på lån	845	845	0	848	805
Netto finansutgifter	423	464	41	707	546

Netto finansutgifter, (renter, avdrag og utbytte), ble ca. 10 mill. lavere enn justert budsjett.

Netto renteutgifter ble 41,7 mill. kr lavere enn justert budsjett. Av dette utgjorde byggelånsrenter 31,5 mill. De reelle mindrentgiftene ble dermed vel 10 mill. kr sammenlignet med justert budsjett dersom en ser drifts- og investeringsregnskapet samlet. Avdragsutgiftene ble som budsjettet, men økt gjeld til investeringer førte til at avdragene økte med 40 mill. fra året før.

Økt rentenivå medførte at renteinntektene ble 309 mill. høyere enn året før. Renteinntektene utgjorde 5,5% av gjennomsnittlig rentebærende beholdning. Økningen i renteutgifter ble imidlertid 396 mill. Renteutgiftene utgjorde 3,4% av gjennomsnittlig langsiktig gjeld. Netto renteutgifter ble om lag 87 mill. høyere enn i 2022.

Utbytteinntektene ble kr. 250,8 mill. høyere i 2023 enn i 2022 til tross for at det ble mottatt utbytte fra kun to selskaper. Utbyttet mottatt fra Eviny i 2023 økte med kr. 326,7 mill. fra 2022. Dette hovedsakelig som følge av svært høye strømpriser gjennom 2022, og derigjennom et meget godt årsresultat. BIR leverte et utbytte til kommunen som lå kr. 2,1 mill. over mottatt utbytte i 2022, også dette basert på høye inntekter knyttet til energisalg samt gode priser ved avhending av metall gjennom 2022.

Utbytte per selskap (beløp i mill. kroner)	2022	2023
Eviny AS	345,8	672,5
BIR AS	46,5	48,6

BTS Utvikling AS	76,0	0,0
Arnatunnelen AS	1,9	0,0
Sum	470,3	721,1

Oppsummering av investeringsregnskapet

I 2023 vart det investert for 3 332 mill. kroner. Det er ei auke på omlag 300 mill. frå året før. Av tabellen under ser ein at det har vore ein jamn auke i investeringane til kommunen dei siste fem åra. Årsaka til at 2021 skil seg ut skuldast kjøp av Akasia-barnehagene som gav ei utgift i investeringsregnskapet det året på 527 mill.

Blant investeringane skil ein mellom avgiftsfinansierte og ikkje-avgiftsfinansierte investeringar. Fyrstnemnte er investeringar som vert finansierte med inntekter frå gebyr og avgifter som innbyggjarane betaler. Her vart det i 2023 investert for 761 mill. kr, noko som er ei kraftig auke på over 340 mill. Investeringane som vert kategorisert som «ikkje-avgiftsfinansierte» utgjorde 2,57 mrd., og har ein liten nedgang samanlikna med 2022. Medan avgiftsfinansierte investeringar fyrst og fremst er knytta til investeringar innanfor vann- og avløpsområdet samt renovasjon, så er det blant ikkje-avgiftsfinansierte investeringar ein finn dei “ordinære” investeringar, eksempelvis innanfor områda skule, barnehage, tjeneste til eldre, idrett og og kultur.

Investeringar (brutto, tall i mill.)	2019	2020	2021	2022	2023
Ikkje-avgiftsfinansierte	1 994	2 331	3 244	2 605	2 570
Avgiftsfinansierte	203	242	244	420	761
Sum	2 197	2 573	3 489	3 025	3 332

Dersom ein i tillegg inkluderer kommunen sitt tilskot til andre sine investeringar (94 mill.) så er totalt investeringsnivå på 3,426 mrd. kr. i 2022. Tilskotet gjelder hovudsakleg kyrkjeinvesteringar som kommunen overfører til Bergen kirkelige fellesråd (BKF) og som mellom anna er med på å dekke nødvendig rehabilitering.

Totalt har det blitt brukt investeringsmidler på over 300 investeringar i 2023. Det varierer vel og merke kor i prosjektfasen dei ulike prosjekta er. Nokon er heilt i oppstarten, nokon er i planleggings- eller byggefase, medan det i andre prosjekt berre er avsluttande arbeid som har gjenstått. Samla sett var det justerte/oppdaterte budsjettet etter Tertialrapport 2-2023 på 3 470 mill. kr., og dermed vart det eit budsjettavvik på vel 138 mill. Avviket inkluderer “korreksjonslinja”, som etter Tertialrapport 2-2022 var på 175,5 mill. kr. Dersom ein ser vekk i frå den sentrale korreksjon var avviket mellom rekneskap og justert budsjett på 314 mill. kr.

Med den sentrale korreksjonen har ein i budsjett tatt høgde for at nokon enkeltprosjekt vil bli forsinka samanlikna med den opphavlege planen og for at kostnadene blir lågare enn kostnadsramma (P85). Som følge av dette grepet har låneopptaket vore tilpassa eit meir realistisk nivå. I gjennom budsjettåret har ein fylgt nøye med på framdrifta til dei enkelte

prosjekta, og foreslått å justere den sentrale korleksjonen i samband med både revidert budsjett og tertialrapport 2.

Det er eit par store investeringsprosjekt som er avslutta og tekne i bruk i 2023. Av desse kan mellom anna Åsaheimen, Tveiterås skole, Strømgaten 1 - midlertidig ungdomsskole nemnast. Det gjenstår framleis noko sluttarbeid og endeleg fakturering, så det er for tidleg å seie kva den endelege totalsummen blir sett opp mot den vedtekne totalramma (P85). I tillegg er det fleire pågåande investeringsprosjekt kor det har vore stor byggeaktivitet i 2023. Desse skal ferdigstillast i løpet av dei neste par åra og gjeld mellom anna Garnes ungdomsskule, Bergen inkluderingssenter, Eidsvåg skole og Slettebakken avfallsdeponi.

Det er innanfor tenesteområdet *skole* det er blitt brukt mest i 2023. Det er blitt investert for over 760 mill.kr. fordelt på om lag 40 investeringsprosjekt av ulik størrelse. Prosjekta gjelder i hovudsak rehabilitering av skular. Deretter kjem *vann og avløp* kor det er blitt investert for 610 mill. kr. Det største prosjektet er VA-anlegga som er knytt til Bybanen sentrum-Fyllingsdalen. På dette prosjektet var det forventa at sluttoppgjøret fyrst skulle kome i 2024, men på grunn av raskere framdrift så var det gjennomført i 2023. På det prosjektet åleine vart det rekneskapsført 245 mill.

Tenester til eldre, Kultur og Introduksjons- og tolketenester er og alle tenesteområde kor det er blitt investert for over 200 mill. kr. i 2023.

Investeringane vert først og fremst finansiert med bruk av lån (2,27 mrd.kr). Annan finansiering er MVA-kompensasjon (387 mill.) og øyremerka finansiering som enkelte investeringsprosjekt har fått innvilga (560 mill.) som tilskot. Tilskota kjem frå anten stat, fylkeskommune eller private aktørar/givarar. Deretter kjem finansiering ved bruk av driftsmidlar. I 2023 vart det overført 260 mill. kroner til investeringsrekneskapen som driftsfinansiering. All finansiering som ikkje er lånemidler reduserer låneopptaket og følgeleg også rente- og avdragsutgiftene til kommunen.

I kapittelet «finansielle måltal» kan ein lese meir om gjeldsgrad og investering.

Finansielle måltall

Finansielle måltall

Kommuneloven sier at kommunestyret skal fastsette finansielle måltall for kommunens økonomiske utvikling. De vedtatte måltallene er som følger:

- Netto driftsresultat på minimum 1,7 % av driftsinntektene
- Gjeldsgrad på innenfor 70 % av driftsinntektene for ikke-avgiftsfinansiert gjeld
- Disposisjonsfond på minimum 10 % av driftsinntektene
- Verdibevarende vedlikeholdsnivå, etter Holtestandard, på bygg.

Regnskapet for 2023 viser at Bergen kommune oppfyller de tallfestede målene for gjeld og disposisjonsfond, men bryter måltallet for netto driftsresultat:

Måltall	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Mål
Netto driftsresultat	5,3 %	5,3 %	4,3 %	3,6 %	2,4 %	4,6 %	3,6 %	0,6%	>1,7%
Disposisjonsfond	5,4 %	8,3 %	10,2 %	10,6 %	12,0 %	13,8 %	15,0 %	14,6%	>10%
Gjeld	50 %	52 %	52 %	54 %	56 %	57 %	58 %	60%	<70%

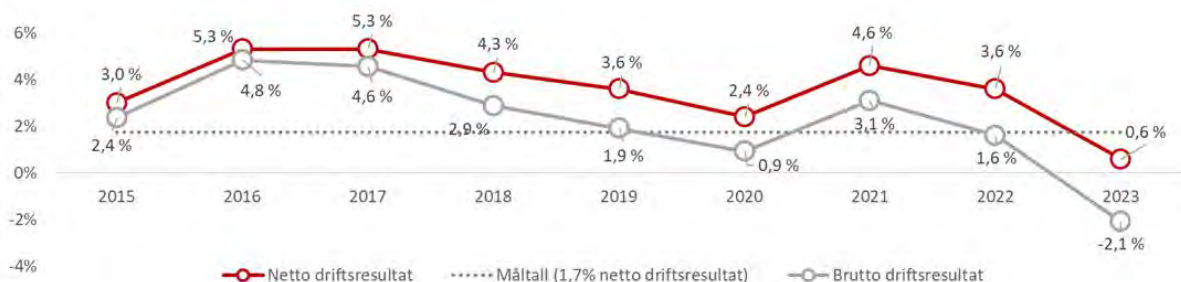
Netto driftsresultat

Kommunens driftsinntekter for 2023 kom på 27 572 mill., opp 941 mill. (3,5 %) fra 2022. Driftsutgiftene kom på 28 150 mill., opp 1 948 mill. (7,4%) fra året før. Dette medførte et negativt brutto driftsresultat på 578 mill., tilsvarende -2,1%. Brutto driftsresultatet svekket seg dermed betydelig, fra 1,6% i 2022. Svekkelsen av driftsresultatet er i hovedsak knyttet til økningen i driftsutgifter, både når det gjelder lønnsutgifter (7,8%) og kjøp av varer og tjenester (6,0%).

Netto finansutgifter ble redusert sammenliknet med 2022 (-22,6 %), og skyldes i stor grad mer enn en dobling av renteinntektene og over 50% økning i utbytte fra kommunens eierinteresser, men som ble motvirket av en vesentlig økning i renteutgifter (84,8%), som i beløp var større enn økningen i renteinntektene.

Samlet oppnådde kommunen et netto driftsresultat på 171 mill., tilsvarende 0,6% av driftsinntektene, ned fra 3,6 % året før.

Et generelt lavere brutto driftsresultat enn netto driftsresultat henger sammen med at førstnevnte påvirkes av avskrivninger, mens sistnevnte påvirkes av netto finansutgifter (herunder renteutgifter og -inntekter, avdrag på lån og utbytter). Som følge av flere år med høye investeringsnivåer har avskrivningene økt. Samtidig har netto finansutgifter holdt et mer moderat nivå. Dette fordi økte renteutgifter og økte avdrag til dels har blitt kompensert av økte renteinntekter og høye utbytter.

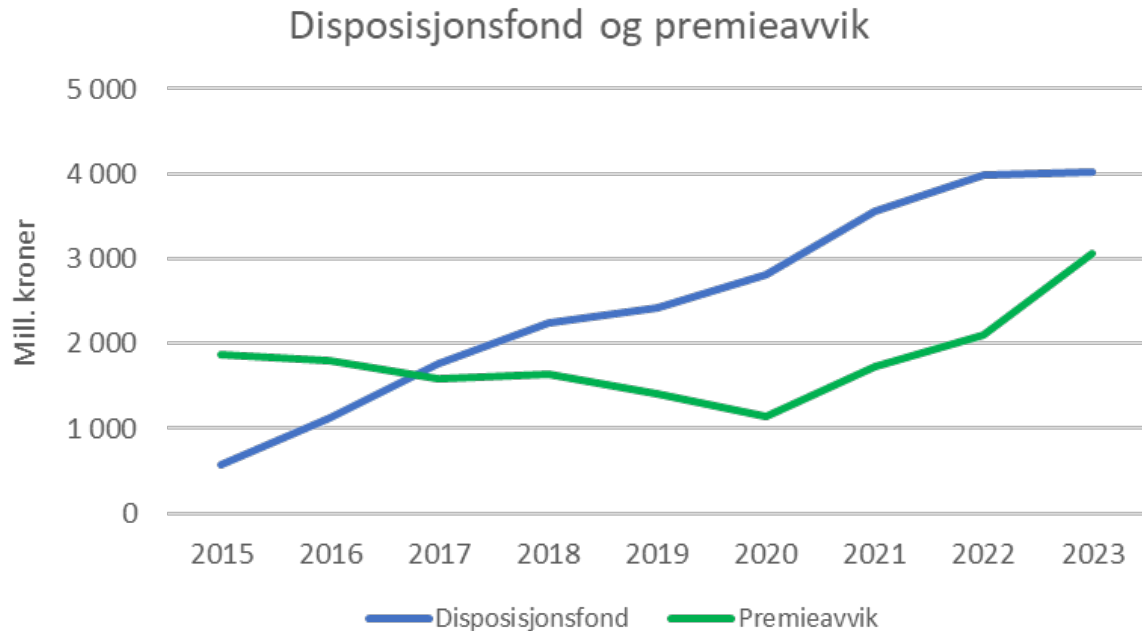

Disposisjonsfond og premieavvik

Etter overføring av 31 mill. til disposisjonsfondet, utgjør fondet 4 016 mill. ved utgangen av 2023. Dette utgjør 14,6 % av driftsinntektene og er dermed over minimumsmålet på 10 %.

I disposisjonsfondet inngår avsetninger til framtidige pensjonsforpliktelser for kommunen, såkalte pensjonspremieavvik. Ved utgangen av 2023 er 3 055 mill. balanseført til slike avsetninger, altså 76 % av

disposisjonsfondet. Dette er en betydelig økning fra 2022 da forpliktelsen utgjorde like over 50 % av fondet. Fondet vurderes å være tilstrekkelig stort til dekke opp for et oppsamlet premieavvik, mens rommet til å kunne dekke opp for økonomisk utfordrende perioder og uforutsette ikke-varige utgifter blir stadig mer utfordret.

Gjeldsgrad og investering

Gjelden økte med 1 880 mill. til 26 226 mill. i 2023. Økningen skyldes generelt høy investeringsaktivitet. Den ikke-avgiftsfinansierte delen av gjelden økte med 893 mill. til 16 415 mill., eller 60 % av driftsinntektene. Gjeldsnivået er således innenfor målsettingen på 70 %. Belastningen på driften øker imidlertid, og i 2023 utgjorde betalinger av renter og avdrag 6,2% av totale inntekter, opp fra 4,8% i 2022.

Det ble i 2023 investert for nærmere 3,5 mrd., som er 9% høyere enn i 2022. 2023 har vært preget av gjennomføring av flere store prosjekter og høy aktivitet på enkeltinvesteringer. Det ble investert mest innenfor tjenesteområdene skole (761 mill.), vann og avløp (610 mill.), tjenester til eldre (237 mill. kroner) og introduksjons- og tolketjenester (206 mill.).

Verdibevarende vedlikehold

Kommunens budsjettering av vedlikehold av egne bygg er basert på Holtestandarden. Standarden gir retningslinjer for effektiv byggforvaltning, herunder tilstrekkelig avsetning av midler til verdibevarende vedlikehold. Det er en forutsetning at midlene som avsettes brukes til vedlikeholdstiltak og ikke til å løse behov i den daglige driften eller til tiltak av investeringsmessig art.

I 2023 ble hele rammen for vedlikehold brukt til vedlikeholdstiltak som følger av vedlikeholdsplanen utarbeidet av Etat for bygg og eiendom (EBE). Planen utarbeides på bakgrunn av identifiserte behov gjennom tilstandskartleggingen samt i forbindelse med det daglige tilsynet av kommunens bygg.

EBE har startet tilstandskartlegging for bygningsmassen, de første 20 % av bygningsmassen skal være tilstandskartlagt innen utgangen av mars i år. Neste 20 % skal være tilstandskartlagt innen 1. juli i år og innen nyttår skal tilstandsrapporter for 60 % av bygningsmassen være klare. Innen utgangen av 2025 skal tilstandsrapporter for alle formålsbyggene i EBE være ferdigstilt. Fra 2026 skal 20 % av tilstandsrapportene revideres hvert år. Inneværende år vil det være et særlig fokus på forbedring, med mål om å ha en ferdig vedlikeholdsplan klar innen 1. juni. Perioden fra 1. juni og ut året skal brukes på bedre planlegging av tiltak og prosjekter som skal gjennomføres i 2025. Dette vil sikre bedre gjennomføring og større måloppnåelse i 2025.

Demografisk utvikling

Bergen fikk 2.610 flere innbyggere i 2023, som gir en vekst på 0,9 % fra året før. Ved inngangen til 2024 var det registrert 291.940 bergensere. I likhet med året før bidro bosetting av flyttinger fra Ukraina også i 2023 til at veksten for Bergen ble noe større enn gjennomsnittet for de fem foregående årene, da veksten var på 1 900 personer. Med 350 (0,1%) færre innbyggere enn anslått i Statistisk sentralbyrås (SSB) befolkningsframskriving fra sommeren 2022 endte innbyggertallet relativt nær anslaget.

For 0-åringer var avviket derimot betydelig. Faktiske tall viser at det ble nærmere 300 (9,2%) færre 0-åringer det siste året enn det SSB anslo. For de øvrige aldersgruppene var de prosentvise avvikene fra SSBs framskrivninger mer moderate. Innbyggertallet i Bergen utgjorde ved sist årsskifte om lag 5,3 % av landets totalbefolkning på 5.550.203.

Aldersgruppe	Oslo	Stavanger	Bergen	Trondheim	Landet
0-19 år	0,0 %	0,7 %	-0,3 %	0,0 %	0,2 %
20-64 år	1,4 %	2,4 %	1,0 %	0,7 %	1,0 %
65 år eller eldre	2,4 %	3,0 %	2,3 %	2,8 %	2,4 %
I alt	1,2 %	2,1 %	0,9 %	0,9 %	1,1 %

For landet som helhet var veksten 1,1 %, mens befolkningen i nabokommunene økte med 0,8 %. Av storbyene var det bare Stavanger som økte vesentlig mer gjennom 2023 enn landet.

Etter en forbigående økning i antall fødte i 2021, ble antallet redusert gjennom 2022 til et nivå som var lavere enn før pandemien. Denne utviklingen har fortsatt gjennom 2023. Vi må tilbake til 1985 for å finne lavere fødselstall enn i fjor, da det ble født 2.862 barn. Ved årsskiftet var det i alt 2.856 0-åringer registrert bosatt i Bergen, som er 74 (2,5 %) færre enn ett år tidligere. Lavere fødselstall i årene 2019-2023 har resultert i at det nå er 991 (6,3 %) færre 1-5 åringer enn i 2019. Stor innvandring av flyktninger fra Ukraina har i følge SSB bidratt til lavere samlet fruktbarhetstall (SFT), som for kvinner i Vestland fylke ble redusert fra 1,46 i 2022 til 1,42 i 2023.

Det store avviket mellom anslagene til SSB og faktiske tall illustrerer den store usikkerheten i framskrivingene. Bergen kommune presenterte høsten 2023 egne befolkningsframskrivninger som vil inngå i kunnskapsgrunnlaget for kommunal planlegging. Nye framskrivninger fra SSB er varslet å komme i juni.

I Bergen, som landet ellers, er det en økende vekst i de øvre aldersgruppene. Særlig sterk er veksten blant innbyggere 67-79 år, der det i løpet av de siste 10 årene har vært en økning på 30 %. Siste året var det tallet på 80-89 åringer som økte relativt mest med 3,4 %. For denne aldersgruppen kommer

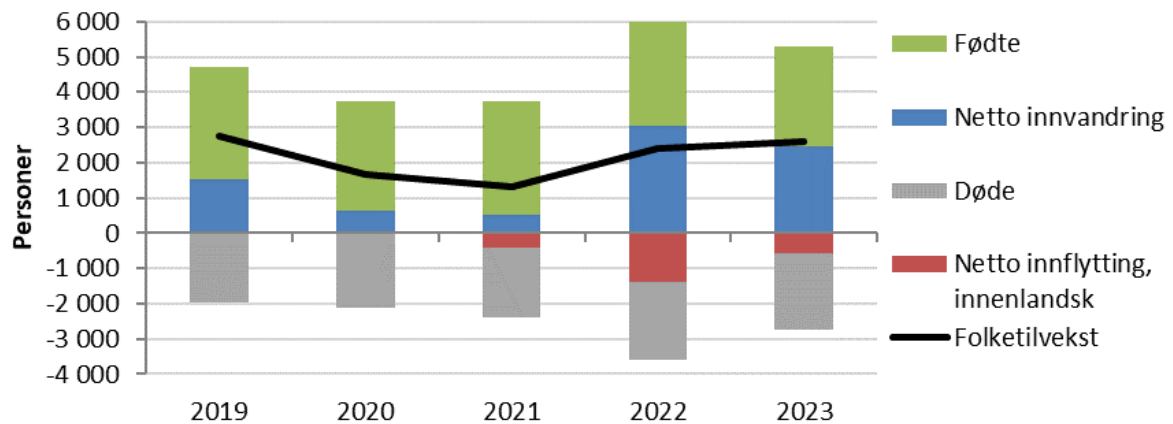
ÅRSMELDING 2023

økningen til å bli betydelig i årene som kommer. Det ble derimot vel 2 % færre eldre som er 90 år eller mer i løpet av 2023, noe som har sammenheng med relative høye fødselstall på 1920-tallet. Fallet i antall fødte på 1930-tallet vil føre til at veksten blant de aller eldste først vil tilta utover 2030-tallet.

Aldersgruppe	2014	2019	2023	2024	Endring siste år Antall	Endring siste år Prosent	Endring siste 10 år Antall	Endring siste 10 år Prosent
0 år	3 402	3 147	2 930	2 856	-74	-2,5 %	-546	-16,0 %
1-5 år	16 633	15 852	15 010	14 861	-149	-1,0 %	-1 772	-10,7 %
6-12 år	21 278	22 000	21 843	21 562	-281	-1,3 %	284	1,3 %
13-15 år	9 289	9 158	9 526	9 677	151	1,6 %	388	4,2 %
16-19 år	13 275	12 620	12 702	12 865	163	1,3 %	-410	-3,1 %
20-44 år	104 722	106 769	109 991	111 133	1 142	1,0 %	6 411	6,1 %
45-66 år	68 975	73 180	75 682	76 395	713	0,9 %	7 420	10,8 %
67-79 år	22 872	26 580	29 073	29 736	663	2,3 %	6 864	30,0 %
80-89 år	9 299	9 440	9 972	10 308	336	3,4 %	1 009	10,9 %
90 år eller eldre	2 204	2 444	2 601	2 547	-54	-2,1 %	343	15,6 %
Totalt	271 949	281 190	289 330	291 940	2 610	0,9 %	19 991	7,4 %

Strømmen av flyktninger fra Ukraina har gitt en kraftig økning i innvandringen til landet og til Bergen. Totalt innvandret det 4 539 personer til Bergen i 2023, som er 828 færre enn toppåret 2022. Med 228 færre som utvandret enn i 2022 (2.093 personer) endte netto innvandring på 2.446 personer i 2023. Det var i fjor 577 flere som flyttet ut av Bergen til andre kommuner enn inn til Bergen. Flyttetapet var likevel 823 mindre enn året før, og i gjennomsnitt for de de foregående fem årene har det vært 478 flere som flyttet ut fra kommunen enn andre veien.

ÅRSMELDING 2023

Målt i antall var Årstad bydelen der befolkningen økte mest i 2023 (522 personer/1,8 %), noe den også gjorde i 2022. Målt i prosent var veksten størst i Ytrebygda bydel (423 personer/1,4 %). Fortsatt bor det imidlertid flest i Fana bydel (44 600 personer), men både bydelene Bergenhus, Årstad, Åsane og Laksevåg har mer enn 40 000 innbyggere, og alle bydelene opplevde økning i folketallet i 2022.

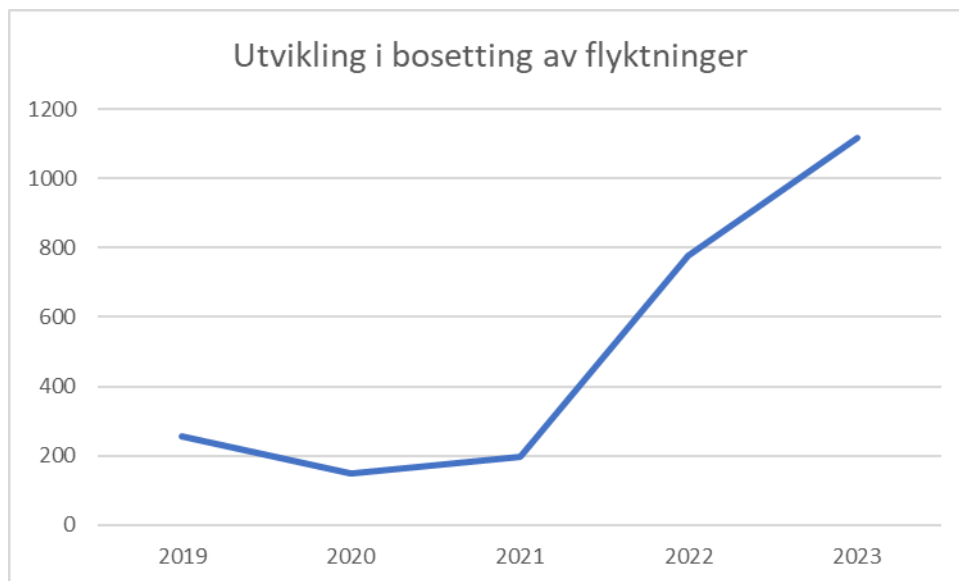
Bydel	2014	2019	2023	2024	Endring 2023-24 Antall	Endring 2023-24 Prosent
Arna	13 458	13 795	13 926	14 020	94	0,7 %
Bergenhus	40 606	42 270	42 793	43 218	425	1,0 %
Fana	40 871	42 653	44 228	44 600	372	0,8 %
Fyllingsdalen	29 195	30 020	30 552	30 614	62	0,2 %
Laksevåg	39 584	40 046	40 433	40 646	213	0,5 %
Ytrebygda	26 955	28 943	31 253	31 676	423	1,4 %
Årstad	40 146	41 446	42 151	42 673	522	1,2 %
Åsane	39 906	41 399	43 737	44 233	496	1,1 %
Uoppgitt bydel	1 228	618	257	260	3	1,2 %
Totalt	271 949	281 190	289 330	291 940	2 610	0,9 %

Økonomiske konsekvenser av den ukrainske flyktningsituasjonen

Økonomiske konsekvenser av den ukrainske flyktningsituasjonen

I februar 2022 startet Russlands fullskala invasjon av Ukraina, og konsekvensen har vært en enorm humanitær krise hvor flere millioner er tvunget på flukt. Bergen har siden krigsutbruddet vært en trygg havn for mennesker på flukt fra Ukraina, og kommunen har bosatt flere flyktninger enn noen gang tidligere.

I 2022 bosatte Bergen 778 personer, mot et normalnivå på 185 flyktninger. På bakgrunn av situasjonen med høye ankomster av flyktninger fra Ukraina, anmodet IMDi kommunen om å bosette 1000 flyktninger. Bystyret behandlet sak om [Bosetting av flyktninger 2023](#) i februar 2023 og gjorde vedtak i tråd med denne anmodningen. Som følge av de høye ankomsttallene, ble Bergen anmodet og vedtok å bosette ytterligere [200 flyktninger i juni](#), slik at total anmodning for 2023 var 1200. Ved årets slutt hadde kommunen klart å bosette 1 037 flyktninger, som er det høyeste antallet flyktninger Bergen har bosatt på ett år noen gang. Med familiegjennforente er det totale bosettingstallet 1 117. Totalt er de bosatte i 2023 fra 24 ulike landgrupper. Av disse er 920 flyktninger fra Ukraina med kollektiv beskyttelse, som utgjør den klart største andelen flyktninger.

Nivået av bosetting av flyktninger vil fortsatt være høyt i 2024, da det i mars 2024 ble fattet vedtak i bystyret om å bosette 1000 flyktninger.

De høye ankomstene av flyktninger har ført til et stort press på tjenestene som tar imot flyktninger. Kommunens tjenester er oppbemannet og driften er tilpasset for å sikre et godt tilbud. Ett av tiltakene har vært å skaffe et tilstrekkelig antall boliger. Det er derfor i 2023 opprettet et prosjekt for å leie og kjøpe boliger på det private boligmarkedet, hvor det er kjøpt 35 boliger og inngått leiekontrakt for 105 boliger til denne målgruppen. I tillegg er det som følge av press på tolketjenestene arbeidet aktivt med å rekruttere tolker for å imøtekomme oppdragsmengden.

Mottak og bosetting av flyktninger påvirker de alle fleste av kommunens tjenester, og har betydelige organisatoriske og økonomiske konsekvenser. Tabellen under viser en oversikt over berørte tjenesteområder, med tilhørende anslåtte merutgifter som følge av krigen i Ukraina. Det må tas forbehold om usikkerhet ved anslagene og at oversikten ikke er komplett, ettersom det ofte vil være vanskelig å skille utgifter knyttet til ukrainske flyktninger fra andre utgifter. Det gjelder f.eks. driftsmessige felleskostnader og kapitalkostnader.

Tabell: Anslåtte merutgifter over driftsbudsjettet knyttet til den ukrainske flyktningsituasjonen (bruttoutgifter i mill.)

Tjenesteområder	Anslåtte merutgifter*
01A Barnehage	22
01B Skole	20
01C Spesialpedagogiske tjenester	3
02 Barnevern	1
03A Tjenester til eldre	6
04B Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	31
04B Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	1
04C Introduksjons- og tolketjenester	196
05A Forebyggende helsearbeid	56
05B Behandling og rehabilitering	2
09 Boligtiltak	17
12 Kultur	6
16 Administrasjon og fellesfunksjoner	2
17 Beredskap og sivilforsvar	1
Totalsum	363
*Sammenlignet med normalår med ankomst av flyktninger	

De største utgiftene knytter seg til introduksjons- og tolketjenester. Merutgiftene gjelder i hovedsak introduksjons- og startstønad, samt norskopplæring. Det er også store utgifter til helsetjenester, hvor Senter for migrasjonshelse (SEMI) har gitt nødvendig helsehjelp til nyankomne flyktninger. Mottaksenheten på Flesland tok imot 6000 flyktninger fra Ukraina og har i tillegg til vaksiner og veiledning, gjennomført tuberkulosescreeninger. Mottaksenheten på Flesland var kun et midlertidig tilbud, og er nå avviklet.

Utover driftsutgiftene som fremkommer av tabellen over, er det også investert 98 mill. i boliger til flyktninger. Disse er kjøpt i det åpne private markedet. Det er i fm. med kjøpene mottatt om lag 22,5 mill. i tilskudd fra Husbanken til å delfinansiere kjøpene. Resten er lånefinansiert og innebærer rente- og avdragsutgifter i kommende år.

Kommuner som mottar flyktninger blir kompensert av staten for sine utgifter gjennom ulike tilskuddsordninger, herunder ordinært integreringstilskudd, AMOT-tilskudd (alternativ mottaksplass), eldretilskudd, vertskommunetilskudd, barnehagetilskudd, norsktilskudd og tilskudd til enslige mindreårige flyktninger. Samlet har Bergen kommune mottatt 362 mill. kr i integreringstilskudd sammenlignet med et normalår i mottak av flyktninger. I tillegg er det mottatt om lag 39,5 mill. i øvrige tilskudd knyttet til Ukraina-flyktninger. Totalt sett gir dette noe høyere inntekter enn utgifter i 2023. En av årsakene er at flyktninger som kommer sent på året utløser tilskudd for et helt år, mens utgiftene vil være begrenset til perioden etter ankomst. Det er viktig å presisere at kommunens utgifter vil påløpe lenger enn det integreringstilskuddet dekker, og på sikt vil situasjonen avhenge av i hvilken grad flyktningene er integrert i arbeidsmarkedet. I tillegg må det påpekes at det er usikkerhet knyttet til utgiftsanslaget og de reelle utgiftene kan avvike noe fra anslagene over.

Likestilling, inkludering og mangfold

Likestilling, inkludering og mangfold for Bergen kommune som arbeidsgiver

Bergen kommune er en av regionens største arbeidsgivere og har over 20 000 fast ansatte. Likestilling, inkludering og mangfold er grunnlaget for å levere gode velferdstjenester til innbyggerne og sikre et godt arbeidsmiljø for medarbeiderne.

Overordnede planer og mål for likestilling, inkludering og mangfold

For å sikre likestilling og hindre diskriminering jobber kommunen med alle sider av arbeidsgiverpolitikken. Dette krever at den generelle bevisstheten rundt disse problemstillingene er høy. Bergen kommune har en rekke planer og styrende dokumenter som formulerer ambisjoner for likestilling, inkludering og mangfold for kommunen som arbeidsgiver:

- «Plan for likestilling i mangfoldsbyen Bergen» ble vedtatt av Bergen bystyre i juni 2023, sak 202/23.
- «Regnbuebyen Bergen. Plan for kjønns- og seksualitetsmangfold 2023- 2027», sak 354/23, har tiltak som også peker på Bergen kommune som arbeidsgiver.
- «Strategi for heltidskultur» ble vedtatt av Bergen bystyre i juni 2023, sak 203/23.
- «Systematisk HMS-arbeid i Bergen kommune», byrådssak 1090/23.
- «Et arbeidsliv i endring. HR-melding mot 2030» ble vedtatt av bystyret i 2019, sak 283/19 og skisserer retningen kommunen har som arbeidsgiver i årene fremover, også innen likestilling, inkludering og mangfold.
- «Organisering og oppfølging av ny IA-avtale i Bergen kommune», byrådssak 1189/19, beskriver hvordan kommunen skal organisere arbeidet med reduksjon av sykefravær. I tråd med denne saken er det satt ned en styringsgruppe for å dele beste praksis i arbeidet med å redusere sykefraværet.
- «Heltidskultur og håndtering av midlertidige bemanningsbehov», byrådssak 1248/17, beskriver ambisjonene om å utvikle en heltidskultur i Bergen kommune.
- En likestilt lønnspolitikk er en viktig del av arbeidsgiverpolitikken. Dokumentet om lokal lønnspolitikk ble revidert i byrådssak 1186/22 «Lønnspolitisk dokument - revisjon 2022.»

Hensynet til likestilling og ikke-diskriminering er ellers inkludert i den øvrige personalpolitikken og forankret blant annet i kommunens personalreglement.

Strukturen for likestillingsarbeidet i kommunen

Arbeidet med å fremme likestilling og hindre diskriminering er en integrert del av prosessene innen arbeidsgiverområdet og personaloppfølgingen. Det er ledere med personalansvar på enhetene i kommunen som følger opp sine ansatte og gjør vurderinger knyttet til likestilling, inkludering og mangfold i hverdagen.

Kommunens sju byrådsavdelinger og bystyrets organer har hvert sitt arbeidsmiljøutvalg. I tillegg har kommunen et hovedarbeidsmiljøutvalg (HAMU). Hovedarbeidsmiljøutvalget behandlet i februar 2021 en sak om kommunens oppfølging av aktivitetsplikten i likestillings- og diskrimineringslovens § 26. Utvalget vedtok at byrådsavdelingenes arbeidsmiljøutvalg får ansvar for å gjennomføre aktivitetene beskrevet i aktivitetsplikten i likestillings- og diskrimineringsloven §26, annet ledd. Lønnskartlegging og kartlegging av ufrivillig deltid ivaretas av HR konsern og gjennomføres første gang i 2021. Rapportering skjer i Bergen kommunes årsmelding.

Arbeidet med aktivitetsplikten

Det er utviklet en veileder for arbeidet med aktivitetsplikten som er tilgjengelig i kommunens kvalitetssystem Bk Kvalitet.

Byrådsavdelingenes arbeidsmiljøutvalg har i varierende grad hatt aktivitetsplikten oppe som sak i sine møter i 2023. Det varierer hvor langt de ulike utvalgene er kommet i å gjennomføre kartlegginger av arbeidsmiljøet og planlegge tiltak. Det er også variasjon i arbeidsform og hvordan arbeidsmiljøutvalgene og byrådsavdelingene følger opp dette arbeidet i sine byrådsavdelinger. Noen eksempler på arbeidet følger under:

- Arbeidsmiljøutvalget for Byrådsavdeling for byutvikling har ikke hatt sak om aktivitetsplikten i likestillings- og diskrimineringsloven på sin agenda.
- I Byrådsavdeling for finans har Etat for utbyggings arbeidsmiljøgruppe gjennomført en risikovurdering med tanke på å følge opp aktivitetsplikten.
- Byrådsavdeling for barnehage og skole gjennomførte et arbeid knyttet til aktivitets- og redegjørelsesplikten ved en sammenstilling av HR-styringsdata og en enkel analyse når det gjelder alder- og kjønns sammensetning, fravær, heltid/deltid, rekruttering og lønn.

På konsernnivå har problemstillinger knyttet til likestilling, inkludering og mangfold vært tatt opp i kommunens obligatoriske lederopplæring «Ny som leder» og i grunnkurs i arbeidsmiljø for kommunens verneombud og medlemmer i arbeidsmiljøutvalgene. Januar 2024 ble første modul av et nytt lederutviklingsprogram lansert. Likestilling, inkludering og mangfold i et lederperspektiv vil bli en del av utviklingen av kommende moduler.

Risiko for diskriminering og tiltak for likestilling

Det er stor variasjon i arbeidshverdagen til kommunens medarbeidere. Ulike arbeidsoppgaver, tjenestemottakere, kompetansekrav, fysiske arbeidsforhold og andre rammebetingelser gjør at risiko for diskriminering og tiltak for likestilling vil variere mellom de ulike sektorene og tjenestene. Det er imidlertid noen prosesser som peker seg ut, både med tanke på utfordringer og ulike tiltak som er satt i verk. Tiltak som gjelder kjønnslikestilling spesielt, er kommentert i egen del av dette kapittelet.

Rekruttering

Rekrutteringsprosessen er et sentralt område for å hindre diskriminering og øke mangfoldet blant de ansatte i kommunen. Det er nødvendig å se på rekrutteringsprosessen generelt, samtidig som det er nødvendig med særskilte tiltak overfor noen grupper arbeidssøkere for å styrke deres mulighet for å få jobb.

Byrådsavdelingene melder at de er oppmerksomme på hvordan vi formulerer kvalifikasjonskrav i stillingsannonser og at de ønsker å heve kompetansen på dette.

- Det er et krav i personalreglementet om at søkere med innvandrerbakgrunn og/eller nedsatt funksjonsevne skal vurderes spesielt hvis de er kvalifisert til stillinger i kommunen. Det er mulig for søkere å krysse av for dette i rekrutteringsverktøyet .
- Kommunen har tradisjon for å sysselsette personer i ulike arbeidsmarkedstiltak. I 2023 fikk 472 personer språk- eller arbeidspraksis ved ulike tjenestesteder. Avdelingen Arbeidsinkludering koordinerer dette. Tilsvarende tall for 2022 var 502.
- Bergen kommune har lang erfaring med å ha medarbeidere i tilrettelagte stillinger. Noen av disse er ansatt via ordningen *varig tilrettelagt arbeid i ordinær virksomhet* (VTA-O). Arbeidsinkludering følger opp 26 ansatte i tilrettelagte stillinger. De jobber innenfor bygg, vedlikehold, barnehage, skole, sykehjem, arkiv og kontor. Det er flere personer i varig tilrettelagt arbeid i kommunen, men det føres ikke en sentralisert oversikt over antallet.
- Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold har som hovedregel rekruttert til heltidsstillinger. Deltidsansatte har blitt prioritert ved tildeling av ekstravakter. Avdelingen har styrket satsingen på praksisplasser for studenter i utdanninger innen medisin, barnevern, sosialt arbeid og psykologi.

Utviklingsmuligheter

- Kommunen ønsker arbeidsmiljø hvor mangfold ses på som en ressurs. En viktig del av dette arbeidet er å lage systemer som hjelper ledere til å følge opp sine ansatte på en enkel måte.
- Mangfold og inkludering har vært en del av «Ny som leder», som er et obligatorisk opplæringsprogram for nye ledere i kommunen. Dette tilbudet avsløses i 2024 av et nytt lederutviklingsprogram. Mangfold er et tema i rekrutteringskursene og har også vært en del grunnkurs i arbeidsmiljø for kommunens nye verneombud.
- Kompetanseutviklende tiltak var også i 2023 et prioritert område for kommunen. HR konsern utviklet, arrangerte og formidlet ei rekke kurs, både på digitale flater og i form av fysiske kurs. Tilbudet omfatter blant annet kurs for nye ansatte og seniorer, HMS-grunnkurs for nye verneombud i kommunen, kurs innen ledelse, rekruttering og kommunikasjon.
- I 2023 ble det tatt i bruk en ny og oppdatert opplæring for verneombud og medlemmer av arbeidsmiljøutvalg, «Grunnkurs arbeidsmiljø». Kurset er en blanding av digital og fysisk opplæring i tillegg til noe egenarbeid. Kurset dekker de lovpålagte 40 timene.
- Høsten 2023 vedtok byrådet sak om «Systematisk HMS-arbeid i Bergen kommune». Som en følge av den har vi begynt et arbeid med å revidere kommunens styrende dokumenter innen HMS og utarbeide ulike verktøy som kan brukes i arbeidet. Dette arbeidet vil fortsette også gjennom 2024.
- Byrådsavdeling for helse og omsorg jobber med kompetanseheving innen både fag og språk blant sine ansatte. Det gjennomføres norskopplæring på nivå B1 og B2 for ansatte. Bergen kommune har også en autorisasjonsklasse på desentralisert sykepleierutdanning ved Høgskulen

på Vestlandet for at medarbeidere med sykepleierutdannelse fra utlandet skal få norsk autorisasjon.

- Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett har formuleringer i lederavtalene hvor det er forventet at resultatenhetsledere har en åpen og inkluderende væremåte overfor både medarbeidere og brukere av tjenesten.

Tilrettelegging

Tilrettelegging for medarbeidere med nedsatt funksjonsevne eller andre helseutfordringer er et område som får stor oppmerksomhet i kommunen. Utfordringene handler om det totale rommet arbeidsstedene har til å tilrettelegge. Særlig gjelder det hvis det er flere medarbeidere som har behov for å justere arbeidsoppgaver eller arbeidsform. Dette krever kreativitet, dialog og tilpasningsevne fra både medarbeidere, leder og kolleger.

Byrådsavdelingenes arbeid med tilrettelegging og oppfølging av sykefravær omtales i kapittelet «Fråvær og inkluderande arbeidsliv».

- En oversikt over byrådsavdelingenes arbeid med forebyggende sykefraværstiltak ble fra 2023 tatt inn i kommunens tertialrapportering.
- Innenfor IA-arbeidet har vi hatt en styringsgruppe med representanter for alle byrådsavdelingene og NAV arbeidslivssenter. Styringsgruppens mandat er å sikre et helhetlig arbeid med sykefravær i alle byrådsavdelinger og være et forum for kunnskapsdeling og erfaringsutveksling. Gruppen har vært et kompetanseforum for arbeidet i de ulike byrådsavdelingene.
- Tilrettelegging for ulike omsorgsoppgaver og ulike livsfaser er i stor grad regulert av lov og avtaleverk, noe som det i kommunen generelt er stor oppmerksomhet rundt.

Trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold

Vold og trusler er en stor utfordring i Bergen kommune. Det er lagt mye arbeid ned i et opplegg for å forebygge og håndtere dette.

- Styrende dokumenter er systematisert i kommunens kvalitetssystem Bk Kvalitet. Det arbeides med å utvikle en god meldekultur hvor medarbeidere oppfordres til å melde inn avvik. Trakassering og seksuell trakassering er egen avvikskategori i systemet.
- Det er viktig at medarbeiderne i kommunen er trygge, at de opplever tilhørighet og utvikling, og at de kan være til stede med hele seg i jobben sin.

Likestilling mellom kvinner og menn i virksomheten

Bergen kommune er en arbeidsgiver hvor det er en overvekt av kvinner i de fleste tjenestene. Det er et ønske om en jevnere kjønnsbalanse, spesielt innen helse- og omsorgstjenestene og barnehage og skole. Kommunen er også en arbeidsgiver med mange deltidsansatte. Det arbeides aktivt på flere nivå for å redusere ufrivillig deltid og fremme en heltidskultur.

Kjønnsdelte styringsdata på HR-området er tatt i bruk i styringskortet til enhetslederne og i HR-lederdashbord. Byrådsavdelinger og resultatenheter får slik bedre oversikt over likestillingstilstand og

utfordringer i egen virksomhet. Det gir også bedre mulighet for bruk av HR-data i planlegging og rapportering.

Bergen kommune har i lang tid hatt mål om at Bergen kommune skal ha et aktivt søkelys på kjønnsfordelingen i både ledende og tjenesteytende stillinger. Flere byrådsavdelinger har likestilling langt fremme på sin agenda når de ansetter nye medarbeidere og melder at dette er et viktig element i deres rekrutteringsarbeid.

Bergen kommune hadde ved utgangen av året 17.787 årsverk med en kvinneandel på 74,2 prosent.

Kjønnsfordeling mellom kvinner og menn. Årsverk per byrådsavdeling

Avdeling	Årsverk	Kvinner	Menn	Totalt
Byrådsleders avdeling	131	51,1 %	48,9 %	100 %
Byrådsavdeling for finans	1 372	54,5 %	45,5 %	100 %
Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	5 750	82,2 %	17,8 %	100 %
Byrådsavdeling for barnehage og skole	6 453	76,7 %	23,3 %	100 %
Byrådsavdeling for byutvikling	1 089	40,0 %	60,0 %	100 %
Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	2 433	80,9 %	19,1 %	100 %
Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	513	53,9 %	46,1 %	100 %
Bystyrets organer	46	58,8 %	41,2 %	100 %
Sum	17 787	74,2 %	25,8 %	100 %

Byrådsavdelingene har over tid arbeidet med å fremme likestilling og hindre diskriminering. Enhetene er bevisst på å kalle inn kvalifiserte kandidater fra begge kjønn, spesielt der hvor det ene kjønn er underrepresentert.

Byrådsavdeling for barnehage og skole er den største byrådsavdelingen og sysselsetter 36,3 prosent av kommunens årsverk. Her er kvinneandelen 76,7 prosent. I barnehager er andelen kvinner 88 prosent blant de pedagogisk ansatte.

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg sysselsetter 32,3 prosent av kommunens årsverk, og kvinneandelen av arbeidsstokken er på 82,2 prosent.

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold er den tredje største byrådsavdelingen og sysselsetter 13,7 prosent av årsverkene i Bergen kommune. Av disse er 81 prosent kvinner. Det er jevnt over få mannlige søkere til helse- og sosialfaglige stillinger i byrådsavdelingen. Det er en noe større andel mannlige ansatte i tjenester for mindreårige flyktninger og innen psykiatri- og rusfeltet enn i andre

tjenester i byrådsavdelingen.

Kjønnsfordeling i ulike stillingsgrupper

			2023				2022
Stillingsgruppe	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
1 - Stillinger uten særskilt krav til utdanning totalt	1 608	704	2 311	69,6 %	30,4 %	69,1 %	30,9 %
2 - Fagarbeidere eller tilsvarende totalt	2 925	1 003	3 928	74,5 %	25,5 %	75,4 %	24,6 %
3-årig høysk. el mer - diverse	147	51	197	74,3 %	25,7 %	71,6 %	28,4 %
Barneh.lær/pedag led 3år+	725	99	824	88,0 %	12,0 %	88,2 %	11,8 %
Helse/sos.utd- høysk-3år+	2 856	497	3 353	85,2 %	14,8 %	85,6 %	14,4 %
Undervisningsstillinger	2 139	873	3 012	71,0 %	29,0 %	71,8 %	28,2 %
3 - Krav om 3 årig høyskoleutd. totalt	5 866	1 520	7 386	79,4 %	20,6 %	79,9 %	20,1 %
Høy. utd. 5 år el mer-div	347	84	432	80,4 %	19,6 %	80,2 %	19,8 %
Ingeniør	75	109	184	40,8 %	59,2 %	40,6 %	59,4 %
Rådgiverkode	927	532	1 459	63,5 %	36,5 %	63,5 %	36,5 %
4 - Krav om 5 årig høyskoleutd. totalt	1 349	725	2 075	65,0 %	35,0 %	64,7 %	35,3 %
Arbeidsledere	174	129	303	57,3 %	42,7 %	55,8 %	44,2 %
Mellomledere (avd.ledere)	759	295	1 054	72,0 %	28,0 %	71,2 %	28,8 %
Res.enhets-/seksjonsledere	252	96	348	72,4 %	27,6 %	72,2 %	27,8 %

ÅRSMELDING 2023

Toppledere i kap. 3.4.1	5	5	10	50,0 %	50,0 %	36,4 %	63,6 %
5 - Ledere totalt	1 190	525	1 715	69,4 %	30,6 %	68,5 %	31,5 %
6 - Læringer totalt	203	71	274	74,0 %	26,0 %	73,8 %	26,2 %
7 - Politikere totalt	17	27	44	39,1 %	60,9 %	51,2 %	48,8 %
8 - Andre totalt	36	19	55	65,3 %	34,7 %		
Sum	13 194	4 593	17 787	74,2 %	25,8 %	74,5 %	25,5 %

Selv om Bergen kommune totalt sett er en kvinnedominert virksomhet, er det noe variasjon i kjønnsfordelingen på de ulike stillingsgruppene. For fagarbeidere er kjønnsfordelingen tilnærmet lik kommunen som helhet, med 75 prosent kvinner. I stillinger med treårig høgskoleutdannelse er kvinneandelen på 88 prosent innen barnehage og 85 prosent innen helse- og sosialfag. I stillinger med krav til femårig høyere utdanning er kvinneandelen 65 prosent, og blant ingeniørene er det 41 prosent kvinner.

Blant resultatenhetsledere og seksjonsledere er kvinneandelen 72,5 prosent, litt høyere enn i 2022. På nivået under, for mellomledere eller avdelingsledere, er kvinneandelen 72 prosent.

Blant kommunes toppledere er kvinneandelen 50 prosent, en økning fra 25 prosent i 2022. Dette utgjør en liten gruppe hvor få personer gir store utslag.

Midlertidig ansatte. Årsverk fordelt på kvinner og menn

	Kvinner	Menn	Sum	Kvinner	Menn
Årsverk fast ansatte	11 604,7	3 917,8	15 522,5	74,8 %	25,2 %
Årsverk midlertidig ansatte	1 370,2	600,7	1 970,9	69,5 %	30,5 %
Sum *)	12 974,9	4 518,5	17 493,4	74,2 %	25,8 %
Andel midlertidig ansatte	10,6 %	13,3 %	11,3 %		

*) Utdanningsstillinger (f.eks studentstillinger) og avtale/oppdrag er ikke inkludert i årsverk tallene.

Bergen kommune ansetter som hovedregel i faste stillinger. Kommunen har likevel en forholdsvis stor andel ansatte som er midlertidig ansatt. Dette utgjorde 11,3 prosent av de ansatte i 2023. Blant kvinner er 10,6 prosent midlertidig ansatt og blant menn er det 13,3 prosent.

Gjennomsnittlig lønn for kvinner og menn

Avdeling	Kvinner	Menn	Alle	Kvinner	Menn
Byrådsleders avdeling	761 015	773 747	766 887	99,2 %	100,9 %
Byrådsavdeling for finans	561 465	604 071	580 854	96,7 %	104,0 %
Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	528 513	510 989	525 387	100,6 %	97,3 %
Byrådsavdeling for barnehage og skole	580 350	589 423	582 467	99,6 %	101,2 %
Byrådsavdeling for byutvikling	705 296	617 528	652 599	108,1 %	94,6 %
Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	610 577	595 709	607 723	100,5 %	98,0 %
Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	613 869	597 647	606 391	101,2 %	98,6 %
Bystyrets organer	748 183	706 162	738 428	101,3 %	95,6 %
Sum alle avdelinger	570 989	580 980	573 558	99,6 %	101,3 %

Bergen kommune har gjennom mange år satt søkelys på likestilling i lønnspolitikken. Det er et mål å ha en lønnspolitikk som ivaretar og fremmer likestilling mellom kjønnene. Mekanismene bak lønnsdannelsen er komplekse. De henger sammen både med sentral og lokal lønnsdannelse og tilbud og etterspørsel på arbeidskraft. Kvinners lønn ligger i 2023 på 99,6 prosent av menns lønn. I Byrådsavdeling for byutvikling viser tallene for 2023 at menns lønn utgjør 95 % av kvinners lønn.

Kjønnenes tradisjonelle utdannings- og yrkesvalg har fremdeles betydning for kvinners og menns lønn. Det er høy kvinneandel i helse- og omsorgssektoren og barnehage- og skolesektoren. Dette er også de største tjenesteområdene i kommunal sektor. Kvinneandelen er også høyere i ufaglærte, faglærte og høyskoleutdannede stillingsgrupper enn den er i grupper med høyere akademisk kompetanse og i lederstillinger. Menn er tradisjonelt i flertall på tekniske tjenesteområder.

Gjennomsnittlig lønn per stillingsgruppe og kjønn

Stillingsgruppe	Kvinner	Menn	Alle	Kvinner	Menn
1 - Still/u/særsk krav til utd Totalt	419 216	414 298	417 719	100,4 %	99,2 %
2 - Fagarbeidere eller tilsvarende Totalt	481 731	487 823	483 287	99,7 %	100,9 %
3-årig høysk. el mer - diverse	567 749	567 973	567 806	100,0 %	100,0 %
Barneh.lær/pedag led 3år+	573 623	544 414	570 104	100,6 %	95,5 %
Helse/sos.utd- høysk-3år+	574 132	559 585	571 976	100,4 %	97,8 %
Undervisningsstillinger	640 362	631 881	637 904	100,4 %	99,1 %
3 - Krav om 3 årig høyskoleutd. Totalt	598 060	600 396	598 540	99,9 %	100,3 %
Høy. utd. 5 år el mer-div	738 725	819 513	754 523	97,9 %	108,6 %
Ingeniør	710 500	710 181	710 311	100,0 %	100,0 %
Rådgiverkode	695 923	699 073	697 071	99,8 %	100,3 %
4 - Krav om 5 årig høyskoleutd. Totalt	707 748	714 758	710 199	99,7 %	100,6 %
Arbeidsledere	579 562	595 813	586 493	98,8 %	101,6 %
Mellomledere (avd.ledere)	732 418	766 331	741 900	98,7 %	103,3 %
Res.enhetsledere/seksjonsledere	880 562	984 274	909 140	96,9 %	108,3 %
Toppledere i kap 3.4.1	1 514 960	1 464 060	1 489 510	101,7 %	98,3 %
5 - Ledere Totalt	744 810	770 868	752 784	98,9 %	102,4 %
6 - Læringer Totalt	414 854	414 849	414 852	100,0 %	100,0 %
7 - Andre	439 463	483 479	451 226	97,4 %	107,1 %
Totalt	570 989	580 980	573 558	99,6 %	101,3 %

Tabellen over viser at kjønnsmessig lønnsfordeling totalt sett er på samme prosenttall sammenlignet med 2022. Lønnsdifferansen mellom kvinner og menn for hele kommunen er redusert med 3,4 prosentpoeng i perioden 2018-2023.

ÅRSMELDING 2023

Utvikling i kvinners andel av menns lønn for et utvalg av stillingsgrupper	2019	2020	2021	2022	2023
Stillinger uten særskilt krav til utdanning	102,6 %	100,7 %	100,0 %	100,4 %	100,4 %
Fagarbeidere eller tilsvarende	99,3 %	99,7 %	99,6 %	99,7 %	99,7 %
3-årig høyskole eller mer- diverse	98,4 %	99,9 %	99,9 %	99,5 %	100,0 %
Barnehagelærer/pedagogisk leder	106,9 %	100,8 %	100,6 %	100,6 %	100,6 %
Helse- /sosialfaglig utdanning høyskole 3 år	101,4 %	100,2 %	100,3 %	100,3 %	100,4 %
Undervisningsstillinger	100,4 %	100,2 %	100,3 %	100,2 %	100,4 %
Høyere utdanning 5 år eller mer-diverse	88,8 %	97,6 %	97,8 %	97,9 %	97,9 %
Ingeniør	98,4 %	99,7 %	100,0 %	99,9 %	100,0 %
Rådgiverkode	97,8 %	99,5 %	99,6 %	99,7 %	99,8 %
Arbeidsledere	98,1 %	99,2 %	99,4 %	98,8 %	98,8 %
Mellomledere (avd.ledere)	93,9 %	98,5 %	98,5 %	98,5 %	98,7 %
Res.enhets-/seksjonsledere	91,4 %	97,3 %	97,0 %	96,8 %	96,9 %
Toppledere	102,2 %	105,4 %	106,2 %	100,4 %	101,7 %
Lærling	100,2 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Politikere	95,0 %	99,2 %	-	-	-
Andre	92,6 %	98,2 %	-	95,9 %	97,4 %
Sum	96,9 %	99,3 %	99,4 %	99,4 %	99,6 %

Antall kvinner og menn som tar ut foreldrepermisjon og i snitt hvor mange uker		Tar foreldrepermisjon			Uker i snitt	
Avdeling	Kvinner	Menn	Totalsum	Kvinner	Menn	Totalt
Byrådsavdeling for finans	35	15	50	19	16	18
Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	401	59	461	20	14	19
Byrådsavdeling for barnehage og skole	305	87	392	21	16	20
Byrådsavdeling for byutvikling	37	34	72	17	12	15
Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	140	25	165	18	11	17
Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	19	16	35	19	14	17
Sum	944	236	1 180	20	14	19

Tabellen viser antall ansatte som tar ut foreldrepermisjon fordelt på kvinner og menn pr. byrådsavdeling, og gjennomsnittlig permisjonslengde i uker på de som tar ut permisjon. Det er kun permisjon som er tatt ut i 2023 som er tatt med i beregningen.

Fraværslagene i tabellen er fødsels- og adopsjonspermisjon. Svangerskapsenger og omsorgspermisjon er ikke med.

Byrådsavdelinger med fem eller færre ansatte, som tar ut permisjon, er ikke med i oversikten.

Heltid og deltid

Bergen kommunes 17.787 årsverk utføres av i alt 20.993 ansatte. Tre av fire ansatte har en stillingsprosent på over 75 prosent. Samtidig er en av tre ansatte deltidsansatt. Bruken av deltidsstillinger knytter seg først og fremst til strukturelle forhold og arbeidstidsordninger på tjenesteområder innen helse og omsorg, grunnskole og skolefritidsordning (SFO), idrett og kultur. I noen av disse tjenestene kan én medarbeider være ansatt i flere deltidsstillinger.

Heltid og faste stillinger skal være normen i Bergen kommune. Bruk av deltid blir årlig drøftet etter hovedtariffavtalen med arbeidstakerorganisasjonene. Det er utarbeidet retningslinjer for å øke antall heltidsansatte. Heltidskultur er et av tiltakene i møte med fremtidens bemanningsutfordringer. Å øke stillingsprosenten for våre ansatte innebærer holdningsskapende arbeid overfor den enkelte avdeling, etat, enhet, leder og ansatt. Dette krever arbeid på alle nivå i organisasjonen.

ÅRSMELDING 2023

			2023					2022		
Heltid/deltid fordelt på kjønn	Kvinner	Kvinner % av total	Menn	Menn % av total	Sum	Kvinner	Kvinner % av total	Menn	Menn % av total	Sum
Antall deltid	5 416	79,0 %	1 525	21,0 %	6 941	5 574	79,0 %	1 480	21,0 %	7 054
Antall heltid	10 200	72,5 %	3 852	27,5 %	14 052	9 717	72,5 %	3 682	27,5 %	13 399
Sum	15 616	74,4 %	5 377	25,6 %	20 993	15 291	74,8 %	5 162	25,2 %	20 453
Andel deltid	34,7 %		28,4 %		33,1 %	36,5 %		28,7 %		34,5 %

Arbeid med heltid og ufrivillig deltid

Byrådet vedtok i 2017 en sak om «Heltidskultur og håndtering av midlertidige bemanningsbehov». Saken pekte på ønsket retning for å utvikle en heltidskultur i Bergen kommune og la også grunnlaget for å etablere et system for bemanning.

Bystyret vedtok “Strategi for heltidskultur i Bergen kommune” i juni 2023, sak 203/23. Strategien setter som mål at Bergen kommune skal ha en sterk heltidskultur og arbeidstakerne skal være ansatt i hele stillinger. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse i kommunen øker år for år, og var på 85 prosent ved utgangen av 2023, en økning på ett prosentpoeng fra året før. Det er imidlertid stor variasjon mellom de ulike byrådsavdelingene.

Byrådsavdelinger med svak heltidskultur må, i et samarbeid mellom partene, utvikle tiltak lokalt for å nå kommunens målsetninger på området og synliggjøre de lokale tiltakene. De fire ulike områdene strategien omhandler er:

1. Kultur, holdning og organisasjonsendring
2. Rekruttering
3. Rutiner og rapportering
4. Turnus og alternative arbeidstidsordninger

Bergen kommune gjennomførte høsten 2021 en kartlegging av ufrivillig deltid i virksomheten ved å sende ut en spørreundersøkelse til alle ansatte i deltidsstilling. Undersøkelsen hadde lav svarprosent og tilbakemeldingene pekte på mange feilkilder.

Grunnlaget for rapportering på status for ufrivillig deltid i 2023 er derfor rapportering fra etater og byrådsavdelinger:

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg har jobbet med heltid siden 2017. I 2023 var *Prosjekt heltid* over og arbeidet med heltid er en del av den daglige driften. I prosjektet ble det laget en strategi og en verktøykasse som er tilgjengelig for ledere og andre i Bk Kvalitet. Hver etat har en ressursperson som bistår i arbeidet, såkalte "Heltressurs".

Etatene i byrådsavdelingen jobber kontinuerlig med heltid og tilstreber å få deltidsstillinger opp i heltidsstillinger, alle stillinger lyses primært ut i 100%. Utviklingen i byrådsavdelingen er positiv i de enhetene som har jobbet strukturert med heltid. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse for Etat for sykehjem er ved årsskiftet 75 prosent, mens Etat for hjemmebaserte tjenester hadde i 3. tertial 2023 en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 74,8 prosent.

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg rapporterer at den har lite ufrivillig deltid. Det er stort behov for kvalifisert helsepersonell. De fleste av deltidsstillingene er frivillige.

Byrådsavdeling for barnehage og skole hadde en gjennomsnittlig stillingsstørrelse i 2023 på 82 prosent, og 71 prosent av de ansatte jobbet fulltid. Etat for skole har den laveste gjennomsnittlige stillingsprosenten i byrådsavdelingen med 77 prosent, og 64 prosent er heltidsansatte. Dette er hovedsakelig på grunn av arbeidstakere i skolefritidsordningen (SFO) og gjelder for det meste fagarbeidere og assistenter. Etat for skole veileder rektorene til å benytte arbeidstakerne som har en deltidsstilling på SFO inn i skoletiden for å øke stillingsstørrelsen der dette er mulig.

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold har en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 83 prosent. Det er fortrinnsvis deltidsstillinger innenfor tjenester som boliger for enslige mindreårige flyktninger, timeavlastning, døgnavlastning, Tolketjenesten og i bofellesskap.

Tallene viser at det er en nedgang i antall årsverk med deltid. Det blir rekruttert i fulle stillinger der dette er mulig, og deltidsansatte har fått prioritet ved tildeling av ekstravakter. Kvalifiserte medarbeidere med uønsket deltid får tilbud om å øke stillingen, før en eventuell utlysning.

Bruk av årsturnus og alternative arbeidstidsordninger er med på å legge til rette for arbeid i fulltid eller økt stillingsprosent, men problemstillinger knyttet til turnusdrift og ubekvem arbeidstid, særlig i helger, gjør at det kan være utfordrende å rekruttere medarbeidere med rett kompetanse til en ledige stillinger.

Ledere har dialog med ansatte med hensyn til ufrivillig deltid og ønske om økt stillingsprosent. Byrådsavdeling opplever likevel at det kan være vanskelig å gi økt stillingsprosent til ufrivillige deltidsansatte fordi mange deltidsansatte ikke ønsker å bytte tjenestested for å oppnå økt stillingsprosent.

I Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett har fulle stillinger sunket fra 58 prosent i 2022 til 55 prosent i 2023. I BNKI er andelen fulle stillinger lavest på kulturfeltet, og særlig i kulturskolen er blant annet forklart med at arbeidet er knyttet til spredte tiltak som foregår på ettermiddag/kveld, og at en del medarbeidere ønsker å kombinere stilling i BNKI med annet kunstnerisk virke. Byrådsavdelingen mener å ha gode ordninger for å gi ansatte med ufrivillig deltid fortrinnsrett til større stillinger.

Bergen kommune som offentlig myndighet

Som offentlig myndighet skal kommunen jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Plikten innebærer blant annet at kommunen skal forebygge trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold og motarbeide stereotypisering.

Bergen kommune er en stor organisasjon som leverer tjenester til nærmere 290 000 innbyggere. I denne redegjørelsen viser kommunen til noe av det som blir gjort knyttet til diskrimineringsgrunnlagene slik de er nevnt i likestillings- og diskrimineringslovens § 26. Denne redegjørelsen er ikke uttømmende.

Aktuelle planer og politiske føringer

Byrådet i Bergen for perioden 2019 – 2023 la i sin politiske plattform vekt på at Bergen skal være en kommune som jobber for å hindre diskriminering og kjempe for likestilling:

Byrådets mål er at Bergen skal være et likestilt samfunn hvor mennesker ikke blir diskriminert eller trakassert på bakgrunn av kjønn, etnisitet, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering. Sosiale og strukturelle hindringer begrenser menneskers grunnlag for full deltakelse, innflytelse og livskvalitet. Bergen vil være en kommune der alle kan være seg selv og samtidig sikres likeverdige tjenester og muligheter, og byrådet vil kjempe for reell likestilling. (Politisk plattform Byrådet i Bergen 2019-2023, s 32).

Dagens byråd ble konstituert 30. oktober 2023 og legger i sin politiske plattform vekt på viktigheten av gode helse- og omsorgstjenester som gir like muligheter for å delta i samfunnet for personer med nedsatt funksjonsevne. (Klosterhagenerklæringen. Det politiske grunnlaget for et byråd utgått av Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet 2023-2027, s. 21).

Under følger et utvalg av aktuelle planer som er vedtatt i bystyret og som legger føringer for tjenestene våre innenfor likestillings- og diskrimineringsfeltet:

- Idrettsbyen Bergen - aktiv og attraktiv for alle 2017-2027
- Spør oss! Strategi for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO
- Innhold og organisering av SFO for barn med særskilte behov på 1.-7. trinn og tiden etter skoletid for ungdom med særskilte behov på 8.-10. trinn
- Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsundervisning
- Et eldrevennlig Bergen - seniorplan for Bergen kommune 2019-2024
- Plan for deltagelse og mangfold i kunst- og kulturfeltet 2021-2030
- Kulturplan for mennesker med utviklingshemming
- Bergen kommune – en aldersvennlig kunst- og kulturby 2021–2026
- Handlingsplan for forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme
- Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer
- Student i Bergen - Studentmeldingen 2020
- Et liv i frihet - plan mot menneskehandel 2019-2023
- Trygg gjennom hele livet - plan mot vold i nære relasjoner 2019-2023
- Et helt liv med mening, vekst og utvikling - plan for tjenester til personer med utviklingshemming 2018-2028
- Plan for likestilling i mangfoldsbyen Bergen
- Handlingsplan for forebygging av negativ sosial kontroll 2023 – 2027

- Regnbuebyen Bergen - plan for kjønns- og seksualitetsmangfold 2023 – 2027

Likestilling og retten til å leve frie liv

Likestilling blir regnet som en samfunnsmessig grunnverdi av norske myndigheter, og den norske staten har gjennom tilslutning til FNs menneskerettighetserklæring forpliktet seg til å fremme likestilling. Et samfunn hvor alle er likestilte med samme muligheter og rettigheter er et nasjonalt mål som Bergen kommune ønsker å bidra til å oppnå. I 2023 ble derfor *Plan for likestilling i mangfoldsbyen Bergen* vedtatt. Det overordnede målet med planen er å bidra til FNs bærekraftsmål 5, som er å oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet. Dette er et ledd i kommunens generelle mangfoldsarbeid der alle innbyggerne skal ha like muligheter.

Tiltakene i planen har et interseksjonelt perspektiv for å imøtekomme de sammensatte utfordringene som hindrer like muligheter for alle. Helse og sosial er det mest omfattende satsningsområdet i denne planen da et løft for kvinners helse er viktig og nødvendig. Dette er i tråd med Kvinnehelseutvalget sin utredning om kvinners helse og helse i et kjønnsperspektiv; *NOU 2023: 5. Den store forskjellen — Om kvinners helse og betydningen av kjønn for helse*.

Som en del av arbeidet for et likestilt samfunn arbeider kommunen også med religionsfrihet og retten til å utøve sin egen tro, retten til å elske den en vil og inngå ekteskap kun ved fri vilje. Et av tiltakene i likestillingsplanen er i den sammenheng en egen *Handlingsplan for forebygging av negativ sosial kontroll 2023 – 2024*. Målet er å forebygge og bekjempe negativ sosial kontroll og æresrelatert vold i alle deler av befolkningen og i alle aldre, med særlig søkelys på barn og unge i minoritetsfamilier og lukkede trossamfunn.

Kjønns- og seksualitetsmangfold

Kommunen har siden 2008 arbeidet systematisk med å motvirke diskriminering av LHBTI+-personer. En ny plan på dette feltet ble lagt frem i 2023, *Regnbuebyen Bergen. Plan for kjønns- og seksualitetsmangfold 2023 – 2027*. Det overordnede målet med planen er at Bergen skal være en inkluderende by for personer som utfordrer normer for kjønn og seksualitet gjennom en proaktiv politikk for å blant annet sikre trygghet og gode tjenester for LHBTI+-personer. To viktige tiltak i planen som her kan trekkes frem er opprettelsen av et eget kompetanseteam for kjønn og seksualitet ved Helsestasjon for ungdom og studenter og gjennomføring av egen fagdag for helse- og omsorgstjenestene om kjønnsinkongruens i 2023.

Dialog og samarbeid med de skeive organisasjonene i Bergen har også vært viktig knyttet til gjennomføringen av Regnbuedagene og trusler mot miljøet. Her har politiet vært en sentral samarbeidspartner og aktør for å sikre trygg og god gjennomføring. Ansatte fra Bergen kommune og flere av byrådene deltok også selv i paraden for å feire kjønns- og seksualitetsmangfold i Bergen.

Internasjonalt nettverksarbeid for likestilling

Bergen kommune er medlem i det internasjonale nettverket Rainbow Cities Network som arbeider for LHBTI+-personers livsvilkår og rettigheter. I 2023 bidro vi aktivt i EU-prosjektet *LGBTI Policy Guidelines*. Prosjektet har hatt som mål å utvikle aktiviteter som fremmer gjensidig forståelse og toleranse overfor LHBTI+-personer. Arbeidet har resultert i retningslinjer og eksempler på god praksis for europeiske byer som enda ikke har LHBTI+-politikk på plass for et inkluderende samfunn.

I 2023 arrangerte Bergen kommune konferanse for medlemsbyene i det skandinaviske *Twin Cities*-nettverket for likestilling. Byråkrater og politikere fra Turku, Gøteborg og Århus deltok på konferansen hvor temaet var minoriteters deltakelse i politikken og om sårbare gruppers erfaringer fra pandemien. Her fikk deltakerne dele utfordringer, erfaringer og gode løsninger for hvordan vi som kommune kan bidra til økt deltakelse av minoriteter i politikk og på andre samfunnsområder.

Symbol på likestilling og mangfold i byrommet

Kim Frieles plass åpnet før sommeren rett utenfor rådhuset. Kim Friele kjempet for likestilling og retten til å elske den en vil, og være den en er. Plassen skal fungere som et samlingssted for alle bergensere, uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, kulturell bakgrunn, funksjonsvariasjon, alder eller legning. Området skal være et symbol på byens mangfold.

Alle Bergens bydeler fikk i 2023 malt opp et gangfelt i regnbuens farger. Intensjonen bak tiltaket er å vise at mangfold og frisinn er viktig for Bergen kommune, og at Bergen skal være en inkluderende by for alle. Gangfeltene er lagt i kommunale veier i bydelene der mange mennesker går, og der det er gode lysforhold. Gangfelt skal alltid ha hvite striper, derfor er de beholdt. I tillegg til gangfeltene på kommunal veg ble det i 2023 etablert regnbuefargede gangfelt på fylkeskommunal grunn inn mot rådhuset: ved Kim Friele-benkene og ved Kim Frieles plass.

Hedret med bauta for å bedre levekårene for familier på Løvestakksiden

Annemis Helland-Hansen ble under Løvestakkdagene 26. august 2023, hedret med bauta i Solheimsgaten. Annemis Helland-Hansen begynte sitt engasjement for byens befolkning i 1938. Hun var sentral i etableringen av barnehager i Bergen, blant annet Gyldenpris barnehage. Under andre verdenskrig var hun aktiv i arbeidet med å distribuere pakker med mat fra Danmark til fattige familier i Bergen. Hun ble i 1947 tildelt Kongens fortjenstmedalje i gull for sitt viktige arbeid. Bautaen, som er kommet på plass i regi av områdesatsingen i Bergen kommune, er et viktig symbol på det arbeidet som Annemis Helland-Hansen la ned for å bedre levekårene for familier på Løvestakksiden.

Universell digital utforming

Bergen kommune er opptatt av at viktig informasjon skal kunne nå hele befolkningen, uavhengig av funksjonsnedsettelse og språklige barrierer. Klart språk og universell utforming står derfor sentralt når kommunens nettside, som er hovedkanalen for å nå ut til befolkningen, utformes. Som en del av den universelle digitale utformingen startet kommunen i 2023 arbeidet med *Ordet fangar - språkpolitisk plan for Bergen kommune*. Planen svarer blant annet ut kravene i språkloven, som kravet om å kommunisere med klart språk.

Tjenester til personer med utviklingshemming

Personer med utviklingshemming har rettigheter på lik linje med andre i samfunnet, noe som er nedfelt i FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Bergen kommune søker stadig å innfri rettighetene til personer med utviklingshemming gjennom aktivt, målrettet og planmessig arbeid for å fremme likestilling og hindre diskriminering blant målgruppen. Dette vises spesielt i temaplanen på tjenesteområdet; *Et helt liv med mening, vekst og utvikling – plan for tjenester til personer med utviklingshemming 2018 – 2028*, som ble rullert i 2023 og vedtatt i bystyret i januar 2024.

Status ved rullering halvveis i planperioden viser at 44 av 85 opprinnelige tiltak er slutført. Det er i rulleringsprosessen tilført 6 nye tiltak, og Bergen kommune jobber videre med totalt 47 tiltak i siste halvdel av planperioden. Tiltakene inngår i følgende 5 satsingsområder som alle bidrar til å ivareta omtalte rettigheter for målgruppen:

- Støtte til familien
- Gode overganger
- Læring, mestring og deltagelse
- Riktig bolig til rett tid
- Gode og helhetlige helse- og omsorgstjenester

Tilgjengelige og varierte oppholdssoner

Barnas byrom - Aktiv Tollbodkai åpnet 19. juni 2023. Hovedmålgruppen er barn og unge mellom 10-18 år som har ellers har få boltreplasser i sentrum. Det er i tillegg lagt stor vekt på å få inn mest mulig variasjon og flere ulike oppholdssoner i prosjektet, slik at byrommet vil ha noe å tilby for alle - fra de minste til de godt voksne. Tomten er solrik og sentrumsnær, stor, flat og fleksibel, som gir et godt utgangspunkt for universell utforming. Den store plassen er brutt ned i mindre soner med ulik bruk og forskjellig type aktivitet: rolig opphold og samvær på kaiene, og fartsfylt og aktiv bruk i hopene. Det er gitt plass til arealkrevende aktiviteter som gatesport og sykkel, og til større arrangementer. Bymiljøetaten skal fortsette med å møte, spørre og observere bruken av byrommet fremover for å evaluere behovet for endring eller utbedring.

Rettferdig lavutslippssamfunn

I 2023 ble "Grønn Strategi - Klimastrategi for Bergen 2022-2030" vedtatt med målsettingen at Bergen skal omstilles til et rettferdig lavutslippssamfunn. Strategien slår fast at klimatiltakene som iverksettes frem mot 2030 skal fremme folkehelsen og ikke forsterke sosiale og økonomiske forskjeller. Et eksempel på dette er tilskuddsordning for varmepumper i private hjem, hvor kommunen har prioritert og gitt et høyere støttebeløp til husholdninger med en samlet inntekt på under 750 000 kr per år.

Fråvær og inkluderande arbeidsliv

Helse, miljø og sikkerheit (HMS)

Helse, miljø og sikkerheit (HMS) er ein viktig del av verksemdstyringa og arbeidet med internkontroll i Bergen kommune. Kommunen skal vere ein trygg og sikker arbeidsplass for alle tilsette, der risikostyring er sentralt i tillegg til målretta og systematisk arbeid for å førebygge negative effektar på arbeidsmiljøet. HMS skal vere ein integrert del av all verksemd i kommunen, og det er grunn til å tru at godt HMS-arbeid også bidreg til god kvalitet i tenestene dei tilsette yter.

Overordna HMS-system

HR konsern, som er ein seksjon i Byrådsavdeling for finans, har ansvaret for å utarbeide og vidareutvikle det overordna HMS-systemet i kommunen. Seksjonen skal i tillegg sjå til korleis HMS-arbeidet i resten av kommunen fungerer. Sekretariatet for kommunens hovudarbeidsmiljøutval ligg også til HR konsern. I tråd med styringsstrukturen høyrer ansvaret for det daglege HMS-arbeidet hjå kvar byrådsavdeling.

I kommunen har det dei seinare åra skjedd ei positiv utvikling i kulturen for å rapportere HMS-meldingar. I 2023 vart det rapportert om 21.593 HMS-avvik og uønskte hendingar mot 17.635 i 2022, 14.891 i 2021 og 12.105 i 2020. Digital rapportering av HMS-avvik og uønskte hendingar gir eit betre totaloversyn og med det betre grunnlag for å dele erfaringar i heile organisasjonen. Rapportering, som legg vekt på å lære av eigne erfaringar, er ein viktig føresetnad i det førebyggjande og systematiske HMS-arbeidet.

Opplæring og kompetansebygging i HMS er ein del av HR konsern sitt oppdrag retta mot målgruppene verneombod, leiarar, tillitsvalde, arbeidsmiljøutvala og arbeidsmiljøgruppene. Samarbeid med vernetenesta og medverknad frå dei tilsette er sentralt i eit godt HMS-arbeid. HR konsern vektlegg difor god dialog og informasjonsutveksling med hovudverneomboda i kommunen. HR konsern arrangerte 28. mars den årlege samlinga for arbeidsmiljøutvala i kommunen, der ein denne gongen hadde deling av erfaringar på dagsorden. Alle utvala deltok på samlinga.

HR konsern har dette året gjennomført ei storsatsing på å utvikle eit heildigitalt opplæringsprogram for leiarar. Det har fått namnet «Leiarutviklingsprogrammet» (LUP). HMS er ein del av programmet. LUP har som formål å utvikle gode rollemodellar. Leiarane skal betre og utvikle eigenskapane og ferdigheitene deira. Samstundes skal dei gjerast hardføre og trygge i leiarrolla. Programmet skal også bidra til å sikre ein felles kultur i heile kommunen for framtidsretta, meistringsorienterte og endringsdyktige leiarar.

Kommunen har over tid hatt ei eiga ordning med arbeidsmiljøgrupper ved kvar tenestestad. Ordninga kan karakteriserast som grunnmuren i HMS-arbeidet til kommunen. Velfungerande og aktive arbeidsmiljøgrupper er ein viktig føresetnad for å lukkast i dette arbeidet. Arbeidsmiljøgruppene skal minimum bestå av leiar, eit verneombod og ein tillitsvald.

Sjukefråvær og årsrapport frå arbeidsmiljøutvala

Avdeling (tall i %)	2019	2020	2021	2022	2023
Byrådsleders avdeling	3,2	2,0	2,8	3,5	4,1
Byrådsavdeling for finans	7,0	7,4	7,8	9,7	9,8
Byrådsavdeling for eldre og helse	10,4	11,6	11,5	12,3	12,7
Byrådsavdeling for barnehage og skole	9,7	10,2	11,4	11,9	11,8
Byrådsavdeling for byutvikling	6,1	6,1	6,3	8,1	8,2
Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	9,9	9,6	9,6	11,1	11,4
Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	7,1	6,8	7,2	8,3	8,5
Bystyrets organer	2,9	3,2	4,0	4,1	2,6
Kommunen	9,4	10,0	10,4	11,3	11,5

Det samla sjukefråværet i kommunen har auka med 0,2 prosentpoeng frå 2022.

Hovudarbeidsmiljøutvalet (heile kommunen)

- Utvalet har bestått av 10 medlemmar likt fordelt mellom arbeidsgjevar og dei tilsette.
- Ein representant for arbeidsgjevar har vore leiar i utvalet.
- Utvalet har gjennomført 4 møte og Bedriftshelsetenesta har vore representert i 3 av dei.
- Utvalet har handsama 37 saker i løpet av året, mot 37 året før.
- Utvalet har i kvart møte handsama standardsakene godkjenning av protokoll, orienteringar, eventuelt, utviklinga i kommunens sjukefråvær og tilsvarande for HMS-avvik og uønskete hendingar.

I tillegg har utvalet handsama mellom anna følgjande saker:

- Obligatorisk opplæring for medlemmer av arbeidsmiljøutvala
- Årsrapportar 2022 for arbeidsmiljøutvala
- Verneombodets tid til arbeidet
- Håndtering av avvik knyttet til bygg
- Tilsyn frå Arbeidstilsynet i byrådsavdelingane – rutinar for involvering og gjennomføring

Byrådsleders avdeling (BLED)

BLED sitt sjukefråvær for 2023 var 4,1 %, ein auke på 0,6 prosentpoeng frå 2022. Byrådsavdelinga har eit relativt lågt fråvær. Ved fråvær vert tilsette følgde opp gjennom dialog med næraste leiar. Utviklinga i sjukefråværet vert mellom anna følgd opp i leiar møte, leiaroppfølging og ved saker i arbeidsmiljøutvalet.

Arbeidsmiljøutvalet for BLED

- Utvalet har bestått av 6 medlemmer, 3 frå arbeidstakarane og 3 frå arbeidsgjevar.
- Ein representant for arbeidstakarane har vore leiar for utvalet.
- Det vart gjennomført 4 utvalsmøte, og Bedriftshelsetenesta var representert i møta.
- Utvalet har handsama 17 saker i løpet av året i tillegg til orienteringar.
- Utvalet har mellom anna handsama saker om sjukefråvær, HMS-hendingar, erfaringar med arbeidsmiljøgruppene i byrådsavdelinga og «kurskonsept i praktisk håndtering av vold og trusler»
- I tillegg har utvalet delteke på den årlege AMU-samlinga i kommunen og byrådsavdelinga si fagsamling for arbeidsmiljøutvalet og arbeidsmiljøgruppene.

Byrådsavdeling for finans (BFIN)

BFIN sitt sjukefråvær i 2023 var 9,8 %, ein auke på 0,1 prosentpoeng frå 2022. Alle sjukemelde vert følgd opp gjennom samtalar med næraste leiar og vert innbydde til sosiale aktivitetar i eiga avdeling. Det vert undersøkt om det er behov for tilrettelegging av arbeidskvardagen til den tilsette. Bedriftshelsetenesta støttar ved behov med kartlegging av for eksempel utstyr som kan bidra til at den det gjeld kan gjennomføre arbeid på kontoret. Heimekontor er også eit tiltak som kan brukast aktivt for å tilrettelegge ved sjukdom. Alle arbeidsmiljøgruppene i byrådsavdelinga har sjukefråvær på agendaen i møta.

Arbeidsmiljøutvalet for BFIN

- Utvalet har bestått av 10 medlemmer, 5 frå arbeidstakarane og 5 frå arbeidsgjevar.
- Ein representant for arbeidstakarane har vore leiar for utvalet.
- Det vart gjennomført 4 utvalsmøte, og Bedriftshelsetenesta var representert i møta.
- Utvalet har handsama 28 saker i løpet av året.
- Utvalet har mellom anna handsama saker vedkommande sjukefråvær, hendingar og avvik, handtering av aktivitetsplikta i likestillingslova og val av ny AKAN-kontakt.
- Utvalet deltok i mars på samling for alle arbeidsmiljøutvala i kommunen, og i tillegg på eit halvdagsseminar om sjukefråværsproblematikk for verneombod og medlemmar i arbeidsmiljøgruppene.

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg (BEHO)

BEHO sitt sjukefråvær for 2023 var 12,7 %, ein auke på 0,5 prosentpoeng frå 2022. Alle etatane i byrådsavdelinga arbeider systematisk med sjukefråværet. I tillegg arrangerer BEHO og to andre byrådsavdelingar samlingar med NAV og Arbeidslivssenteret. På samlingane drøftast ulike tema innan sjukefråværsarbeid. Målgruppa er HR-rådgjevarar på byrådsavdelingsnivå og i etatane. Det vil seie dei som driv med leiarstøtte. Etter samlingane har fleire etatar teke kontakt med Arbeidslivssenteret for å få bistand i sitt sjukefråværsarbeid. Arbeidsmiljøgruppene i byrådsavdelinga har også sjukefråvær som fast tema i sine møte.

Arbeidsmiljøutvalet for BEHO

- Utvalet har bestått av 10 medlemmer, 5 frå arbeidstakarane og 5 frå arbeidsgjevar.
- Ein representant for arbeidsgjevar har vore leiar i utvalet.
- Det vart gjennomført 4 utvalsmøte, og Bedriftshelsetenesta har delteke i eitt av møta.
- Utvalet har handsama 28 saker i løpet av året.
- Utvalet har i hovudsak handsama saker knytt til avvik, tilsyn og ulike rapporteringar relatert til arbeidsmiljøet.

Byrådsavdeling for barnehage og skole (BBS)

BBS sitt sjukefråvær for 2023 var 11,8 %, ein reduksjon med 0,1 prosentpoeng frå 2022.

For å sikre lik forståing og praksis på HR- og HMS-feltet har byrådsavdelinga i 2023 etablert eit nettverk med etatane. Nettverket er samansett av eit juridisk fagforum, ei rekrutteringsgruppe og eit superbrukarnettverk for BkKvalitet. I perioden 1. september 2022 til 30. juni 2023 vart det gjennomført ei forsøksordning i seks barnehagar. Barnehagane ligg i område med levekårsutfordringar. I forsøket har dei hatt to ekstra barnehagelærarar i prosjektstillingar. Tre kommunale og tre private barnehagar deltok. Tilbakemeldingane frå barnehagane viste at korttidsfråværet gjekk noko ned, medan langtidsfråværet var forholdsvis stabilt. Etat for skule har jobba systematisk med nærvær. Det er lagt til rette for samarbeid med NAV Arbeidslivssenter for å kunne ta i bruk programmet "En bra dag på jobben", for dei som ønsker å prøve ut dette.

Arbeidsmiljøutvalet for BBS

- Utvalet har bestått av 10 medlemmer, 5 frå arbeidstakarane og 5 frå arbeidsgjevar.
- Ein representant for arbeidsgjevar har vore leiar for utvalet.
- Det vart gjennomført 4 utvalsmøte, og Bedriftshelsetenesta var representert i møta.
- Utvalet har handsama 46 saker i løpet av året.

- Utvalet har i løpet av året hatt hovudfokus på sjukefråvær, tilsyn og gjennomgang av ulike aktuelle rapportar.
- Utvalet deltok 28. mars på ei heildagssamling for alle arbeidsmiljøutvala i kommunen.

Byrådsavdeling for byutvikling (BBU)

BBU sitt sjukefråvær i 2023 var 8,2 %, ein auke på 0,1 prosentpoeng samanlikna med 2022.

Førebyggjande sjukefråværsarbeid har høg prioritet i byrådsavdelinga. Sjølv om ein ikkje ser at fråværet går ned, er det merksemd på arbeidet med nærvær i BBU. Inkluderande arbeidsliv (IA) er ein integrert del av HMS-arbeidet. Det vert arbeidd førebyggjande i etatane, kor leiarar med personalansvar tidleg tek kontakt med tilsette som vert sjukemelde. Fristar og dokumentasjon vert følgt opp i tråd med regelverket. Dette skaper tryggleik for den enkelte, og bidreg til at fråværet ikkje vert lengre enn naudsynt. Plan- og bygningsetaten har halde kurs i registrering av HMS-meldingar for alle tilsette. Etaten har også gjennomført kurs, i samarbeid med Bedriftshelsetenesta, i å handtere medarbeidarar som har stått i krevjande situasjonar.

Arbeidsmiljøutvalet for BBU

- Utvalet har bestått av 10 medlemmer, 5 frå arbeidstakarane og 5 frå arbeidsgjevar.
- Ein representant for arbeidsgjevar har vore leiar for utvalet.
- Det vart gjennomført 4 utvalsmøte, og Bedriftshelsetenesta deltok i 3 av møta.
- Utvalet har handsama 36 saker i løpet av året.
- Utvalet har i kvart møte handsama standardsakene godkjenning av protokoll, orienteringar, eventuelt, utviklinga i sjukefråværet og tilsvarande for HMS-avvik og uønskte hendingar.
- I tillegg har utvalet handsama mellom anna årsrapportar frå arbeidsmiljøgruppene, årsrapport for utvalet og 10-faktor-medarbeiderundersøking.

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold (BBSM)

BBS sitt sjukefråvær for 2023 var 11,4 %, ein auke på 0,3 prosentpoeng frå 2022.

Tiltak i oppfølginga av sjukefråvære er mellom anna samarbeid med lege, NAV og Bedriftshelsetenesta, samt vernetenesta og tillitsvalte. Medarbeidarar er gitt individuell oppfølging, arbeidsevne er kartlagt, arbeidsoppgåver er tilpassa, alternative arbeidstidsordningar er evaluert og arbeidsmiljø er kartlagt. Nokre arbeidsplassar i byrådsavdelinga har turnusarbeidsplassar, der alternative turnusordningar har vore prøvd ut i arbeidet å redusere sjukefråværet.

Byrådsavdelinga har hatt stor fokus på tryggleik i tenestene. Fleire sikkerheitsgrupper er etablerte for å gjere medarbeidarane tryggare i møte med tenestemottakarane. Tilsette har gjennomført opplæringsprogrammet «Møte med aggresjonsproblematikk (MAP)».

Arbeidsmiljøutvalet for BBSM

- Utvalet har bestått av 10 medlemmer, 5 frå arbeidstakarane og 5 frå arbeidsgjevar.
- Ein representant for arbeidstakar har vore leiar for utvalet.
- Det vart gjennomført 4 utvalsmøte, og Bedriftshelsetenesta var representert i møta.
- Utvalet har handsama 16 saker i løpet av året.

- Utvalet har mellom anna handsama saker om IA og sjukefråvær, HMS og avviksmeldingar, utviklings- og forbetningsarbeid i barnevernet, status for tilsyn og oppdrag angåande kriterium for oppgradering av bygg og lokalar i byrådsavdelinga.
- I tillegg deltok utvalet på kommunens årlege samling for AMU-medlemmar. Medlemmane av utvalet har også besøkt to institusjonar med ulike utfordringar i HMS-arbeidet.

Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett (BNKI)

BKFI sitt sjukefråvær for 2023 var 8,5 %, ein auke på 0,2 prosentpoeng frå 2022. Arbeidsmiljøgruppene (AMG) har arbeidd med ulike tiltak for å motverke sjukefråværet. Mellom tiltaka er tilrettelegging for heimekontor, systematisk og kontinuerleg helse- miljø og sikkerheitsarbeid, meistring og trivsel på arbeidsplassen, merksemd på "vi"-kjensle og kulturbygging i arbeidskvardagen. Det er organisert felles fysisk aktivitet i arbeidstida for å ivareta både den fysiske treninga og felles arbeidsmiljø.

Arbeidsmiljøutvalet for BNKI

- Utvalet har bestått av 10 medlemmer, 5 frå arbeidstakarane og 5 frå arbeidsgjevar.
- Ein representant for arbeidstakarane har vore leiar for utvalet.
- Det vart gjennomført 4 utvalsmøte, og Bedriftshelsetenesta var representert i 3 av dei.
- Utvalet har handsama 35 saker i løpet av året.
- Saker som utvalet handsama var mellom anna HMS-meldingar, sjukefråvær, kartleggingar og Risikoanalysar, inndeling av verneområde, førebygging av vald og truslar og beredskapsplanar.
- I tillegg har prosjektet, «Forebygging og håndtering av vald og trusler mot ansatte, 2023-2026», vore forankra i utvalet

Bystyrets organer (BORG)

BORG sitt sjukefråvær for 2022 var 2,6 prosent, ein reduksjon 1,5 prosentpoeng frå 2022.

Det vert arbeidd kontinuerleg med å sikre god organisering og eit godt arbeidsmiljø. Vi legg vekt god kommunikasjon, opne dører og samtaler med tilsette om korleis arbeidskvardagen er. Sjukemelde vert følgt opp med samtaler og tiltak for å kunne lette arbeidskvardagen når dei kjem tilbake og/eller arbeider i redusert stilling i ein periode. Kontaktforum ble etablert oktober 2022. Kontaktforum er månadlege samhandlingsmøte med gjensidig informasjonsutveksling mellom tillitsvalte, personalleiar og bystyredirektøren.

Arbeidsmiljøutvalet for BORG

- Utvalet har bestått av 4 medlemmer, 2 frå arbeidstakarane og 2 frå arbeidsgjevar.
- Ein representant for arbeidsgjevar har vore leiar i utvalet.
- Det vart gjennomført 3 utvalsmøte, og Bedriftshelsetenesta har delteke i eitt av dei.
- Sakene som utvalet har handsama har i hovudsak omhandla sjukefråvær, organisasjonsendringar og gjennomføring av kommune- og fylkestingsvalet.

Internkontroll og etikk

Internkontroll

Etter kommuneloven § 25-2 skal byråds rapportere til bystyret på internkontroll og resultat fra statlige tilsyn.

Bakgrunn

Kommuneloven har konkrete krav til innholdet i internkontrollen:

§ 25-1. Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen

Kommuner og fylkeskommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen og fylkeskommunen er ansvarlig for internkontrollen.

Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren

- a) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering*
- b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer*
- c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik*
- d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig*
- e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.*

Byrådet skal etter kommuneloven §25-2 minst én gang i året rapportere til bystyret på internkontroll og resultatet fra statlige tilsyn.

De krav som følger av kommunelovens § 25-1 er grunnlaget for denne rapporteringen, samt forebygging av korrupsjon. Rapporteringen gjøres som del av kommunens årsmelding.

Etikk, verdier og varsling er viktige deler av kontrollmiljøet, og rapporteres i andre del av dette kapitlet.

Disse områdene skal det rapporteres på etter krav i ny kommunelov:

- Beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering.
- Risikostyring
- Nødvendige rutiner og prosedyrer
- Avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- Dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- Evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer

- Andre tiltak for internkontroll

En beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering

Byrådsavdelingene skal ha en beskrivelse av hovedoppgaver, mål og organisering. Den skal inneholde en oversikt over lover, forskrifter og politiske vedtak som regulerer virksomheten. Beskrivelsen gir oversikt over byrådsavdelingens ansvarsområder og skal følges opp i styringsdialogen.

Kravet knyttet til å beskrive virksomhetens organisering innebærer en hensiktsmessig og dokumentert organisasjonsstruktur, med en forsvarlig rolledeling. Styrings- og rapporteringslinjer må være klare. Fullmakter må være utarbeidet og dokumentert.

Byrådsavdelingene er bedt om en bekreftelse på at det er utarbeidet en oppdatert beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering, inkludert en oversikt over lover, forskrifter og politiske vedtak som regulerer virksomheten.

Fem byrådsavdelinger bekrefter at kravet er innfridd, mot tre i 2022. To byrådsavdelinger svarer delvis. En byrådsavdeling viser til at ny organisering høsten 2023 medfører behov for samordning internt i byrådsavdelingen.

Det er videre bedt om en bekreftelse på at oppfølging av mål og krav systematisk følges opp i styringsdialogen. Her bekrefter seks byrådsavdelinger at dette gjøres, mot fire i 2022. Byrådsavdelingen, som opplyser at dette gjøres delvis, viser til at høyt aktivitetsnivå har medført at det ikke er gjennomført halvårlige styringsdialoger i 2023.

På spørsmål om myndighet er delegert skriftlig og at delegasjoner oppbevares systematisk, bekrefter fem byrådsavdelinger dette, mot syv i 2022. En byrådsavdeling som svarer «delvis» viser til at det i en etat er opprettet nye enheter i desember 2023, der delegasjonsmyndighet ikke er på plass per 01.01.24. Den andre byrådsavdelingen opplyser at delegasjon fra kommunaldirektør til enhetsleder er gjort, og at det i noen grad er gjort videredelegasjon.

Alle byrådsavdelingene bekrefter at fullmakter følges opp i styringsdialogen, mot fire i 2022.

Risikostyring

Risikostyring er en del av kommunens samlede virksomhetsstyring. Ingen aktivitet kan foregå uten risiko, men risikoen kan reduseres til et akseptabelt nivå gjennom å iverksette tiltak. Risikostyring er en kontinuerlig prosess som brukes på alle nivåer på tvers i virksomheten. Risikostyring gir grunnlaget for en effektiv internkontroll. Bergen kommune har siden 2014 hatt felles tilrettelegging for risikostyring gjennom prosedyre, veiledning og verktøy.

Krav om at internkontrollen skal være basert på risiko er sentralt i kommunelovens internkontrollbestemmelse. Risikovurderinger må gjøres både samlet for hele kommunen og innenfor de enkelte delene av kommunens virksomhet. Det er også et eksplisitt krav i lovteksten om å avdekke og følge opp risiko for avvik.

Styring av risiko er en lederoppgave og en viktig del av styringsdialogen på alle nivå i kommunen. Risikovurderinger og risikoreduserende tiltak er gjennomgående tema i faste ledermøter og i særskilte møter som omhandler risiko.

Byrådsavdelingene bekrefter at et stort flertall av etatene utarbeider, dokumenterer og oppdaterer sine risikovurderinger, basert på blant annet underliggende enheters risikovurderinger.

Tilnærmingen til hvordan risiko aggregeres kan være noe ulik, Noen aggregerer risiko på tvers av tjenestene. Andre oppsummerer den risiko som skal ha en særskilt oppfølging fra kommunaldirektør.

Tre byrådsavdelinger bekrefter at det foreligger en oppdatert risikovurdering for byrådsavdelingens samlede virksomhet, som for 2022. Tre byrådsavdelinger svarer delvis, og en svarer nei.

En byrådsavdeling forklarer «delvis» med at den sentralt ikke har én risikovurdering for den samlede virksomheten i hele byrådsavdelingen. Det vises til at virksomheten er svært bredspektret, med mange typer enheter fordelt på fem etater. Etatene utarbeider, dokumenterer og oppdaterer jevnlig sine risikovurderinger, basert på blant annet enhetenes risikovurderinger. Det opplyses at byrådsavdelingen har god oversikt over etatenes risiko, inkludert risiko som går på tvers av flere etater.

En byrådsavdeling viser til at oppdatering av byrådsavdelingens overordnede risikovurdering, samt enkelte av etatenes risikovurderinger er forsinket. Dette er planlagt gjennomført vinteren 2024.

Flertallet av byrådsavdelingene har fortsatt noe gjestående arbeid før de fullt ut møter kravet om at risikovurderinger også omfatter risiko for brudd på lov og forskrift.

Grunnlaget for å kunne gjøre denne risikovurderingen har imidlertid bedret seg fra 2022 til 2023. Fem byrådsavdelinger bekrefter at krav om oppdatert beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering, inkludert en oversikt over lover, forskrifter og politiske vedtak som regulerer virksomheten er innfridd, mot tre i 2022.

En byrådsavdeling viser til at byrådsavdelingen samlet har ansvar for å oppfylle rettighetene til innbyggerne og levere forsvarlige tjenester i henhold til en rekke rettsregler. De fleste avvik som meldes i BkKvalitet vil kunne representere et brudd på lov eller forskrift. Også individuelle klagesaker, tilsyn, vil bidra til å peke på områder som derved blir risikovurdert. Det er behov for å utvikle systematikken for dette for flertallet av byrådsavdelingene.

Fire byrådsavdelinger bekrefter at risikoreduserende tiltak er iverksatt eller under planlegging der sannsynlighet for og konsekvens av svikt, feil eller mangler tilsier dette, tre svarer delvis. Her er status uendret fra 2022. Når byrådsavdelinger ikke er i mål med å risikovurdere brudd på lov og forskrift, kan det ikke fullt ut bekreftes at nødvendige risikoreduserende tiltak er iverksatt eller under planlegging.

Seks byrådsavdelinger bekrefter at risikovurderinger og risikoreduserende tiltak er en del av styringsdialogen, mot fire i 2022. En byrådsavdeling svarer delvis. Her er system og prosess for halvårlig styringsdialog, inkludert oppfølging av risikovurderinger og tiltak, på plass, men er ikke gjennomført i 2023 grunnet høyt aktivitetsnivå.

Nødvendige rutiner og prosedyrer

Internkontrollen skal være risikobasert. Det skal sikre tiltak som blir satt inn på områdene hvor risikoen og behovet er størst.

Nødvendige rutiner og prosedyrer skal sikre at oppgaver løses rett første gangen. Det er derfor viktig at systemer, prosedyrer og veiledning er oppdatert og lett tilgjengelig for de som skal utføre oppgavene.

Arbeidet med å utarbeide og forbedre eksisterende styrende dokumentasjon og veiledning er en kontinuerlig prosess. Seks byrådsavdelinger bekrefter at nødvendige prosedyrer og veiledning utarbeides. For de byrådsavdelinger som har noe gjenstående arbeid knyttet til risikovurdering av krav, vil dette arbeidet kunne avdekke behov for nye tiltak som prosedyrer og veiledning. En byrådsavdeling svarer delvis.

Arbeidet med å sikre at ansatte har tilgang til, og er kjent med, prosedyrer og veiledning som er nødvendig for å utføre sine arbeidsoppgaver, er også et kontinuerlig arbeid. Byrådsavdelingene bekrefter at det jobbes målrettet med dette. Herunder å gjøre tilgjengelig lokale/sector prosedyrer og veiledning i kvalitetssystemet, og å informere og gi opplæring i systemet. To byrådsavdelinger svarer delvis.

Avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik

Kommuneloven stiller krav om nødvendig avviksregistrering og oppfølging, og kravet gjelder for hele kommunens virksomhet.

Gjennom å vurdere risikoen for brudd på lov og forskrift, får byrådsavdelingene grunnlag for å beslutte hvilke områder av driften det er behov for å tilrettelegge for avviksregistrering og oppfølging.

Gjennom å registrere og analysere avvikene og årsaken til at de har skjedd, får virksomheten et grunnlag for å iverksette tiltak for å hindre at avvikene skjer igjen.

Byrådsavdelingene bekrefter å ha tatt i bruk konsernsystem- og prosedyrer for avviksregistrering og oppfølging der slike finnes. Byrådsavdelingene melder gjennomgående avvik i BkKvalitet. Flere byrådsavdelinger opplyser at det gjelder for alle områder av driften. Det tyder på at det digitale verktøyet for avviksmeldinger i kvalitetssystemet i stort dekker kommunens behov. Tilbakemeldinger viser også at det er spesielt god kompetanse og modenhet på det å melde og følge opp HMS-avvik.

Når det gjelder system og prosedyrer for nødvendig avviksregistrering og oppfølging på egne fagområder, der det er en risiko for avvik som er så alvorlig at den ikke kan aksepteres, så bekrefter alle byrådsavdelingene dette, mot fem i 2022.

Forståelsen av hva som ligger i kommunelovens krav om slik «nødvendig» avviksregistrering og oppfølging som beskrevet i avsnittet over, øker i takt med erfaring og modenhet i arbeidet med risikovurderinger. Byrådsavdelinger som har noe gjenstående arbeid før kravet om at risikovurderinger også omfatter risiko for brudd på lov og forskrift fullt ut møtes, vil kunne ha behov for system og prosedyrer for avviksregistrering og oppfølging på nye områder av driften.

På spørsmål om etater og sentral byrådsavdeling har en systematisk oppfølging av avvik og avvikshåndtering i underliggende virksomheter gjennom å skaffe seg oversikt over type avvik, tiltak og om avvik er lukket, så bekrefter tre byrådsavdelinger dette, mot fire i 2022. Fem byrådsavdelinger svarer delvis. Det vises til at avvik og avviksbehandling er en del av styringsdialogen mellom etat og byrådsavdeling, at avvik er tema i faste styringsmøter, ledermøter og i forbindelse med ledelsens gjennomgang.

Alle byrådsavdelinger bekrefter å ha en systematisk oppfølging av HMS-avvik i arbeidsmiljøutvalg (AMU), og det vises også til at avvik og meldekultur er tema i arbeidsmiljøgrupper (AMG).

Fem byrådsavdelinger svarer delvis på spørsmålet om systematisk oppfølging av underliggende virksomhet på området avvik, mot tre i 2022. Rapportert status er derfor svakere enn for 2022. Det kan

skyldes en reell svekkelse av status, eller at økt erfaring og modenhet i arbeidet gjør at byrådsavdelingen gjør en annen vurdering av samme forhold. Flere byrådsavdelinger opplyser om at det er behov for å bedre systematikken i arbeidet.

På spørsmål om byrådsavdelingene har en plan for, og gjennomfører etterkontroller av egen praksis innenfor tjenester med forhøyet risiko for avvik, så svarer en byrådsavdeling ja, en svarer nei og fem sier delvis. I 2022 svarte fem delvis og to nei.

Etater og seksjoner gjør etterkontroller. Det er planer og prosedyrer for gjennomføring i deler av driften. Området etterkontroller av egen praksis har imidlertid ikke nødvendig utvikling. Hovedbegrunnelsen ser ut til å være utfordringer knyttet til å sikre nødvendige ressurser. Noen byrådsavdelinger kan også være ukjent med metode og prosess for hvordan gjennomføre etterkontroller, og vil kunne trenge bistand i arbeidet.

Tre byrådsavdelinger bekrefter at identifiserte avvik brukes i arbeidet med oppdatering av risikovurderinger og forbedring av internkontrollen, mot fire i 2022. Fire byrådsavdelinger svarer «delvis» på spørsmålet, mot tre i 2022. «Delvis» forklares med behov for å styrke systematikk og dokumentasjon.

Evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer

Internkontrollen skal jevnlig evalueres og ved behov forbedres. Dette kan blant annet skje gjennom revidering av prosedyrer, justering av arbeidsdeling eller ved å justere omfanget av etterkontroller.

Kommunaldirektørene har godt etablerte og dokumenterte strukturer/prosesser for evaluering og forbedring av internkontrollen i sine byrådsavdelinger. Prosessene og arbeidsmetodikken varierer noe mellom byrådsavdelingene.

Eksempler på prosesser er styringsdialog med etatene. Dialogen skjer gjerne i halvårlige møter med etatsdirektørene. Etatene rapporterer i egen mal. Det er faste møter for å gjennomgå politiske saker, møter for å følge opp oppdragsbrev og jevnlig ledermøter og ledersamtaler. Det er også interne nettverk for internkontroll, team kvalitetsstyringssystem og kvalitetsutvalg med mer.

Anbefalinger fra revisjoner, tilsyn, etterkontroller og avviksbehandling er viktige inn i arbeidet med å evaluere og ved behov justere prosedyrer. Etater og seksjoner har oversikt over slike anbefalinger. Alvorlige avvik skal løftes inn i styringsdialogen. Fire byrådsavdelinger opplyser at de har en samlet oversikt over disse anbefalingene, og hvordan etatene jobber med disse, mot en i 2022. Noen byrådsavdelinger opplyser at de jobber med systematikken for å få en slik samlet sentral oversikt.

Andre tiltak for internkontroll

Internkontrollens ulike elementer utvikles og effektueres i det som gjerne benevnes et kontrollmiljø. Det å gjøre gode valg er selve grunnmuren for alle ledere og andre ansatte.

Etikk

Kommunen forvalter samfunnets felles midler og utøver myndighet på mange områder. Alle medarbeiderne i kommunen må derfor hele tiden være bevisst på kommunens etiske standard og etiske dilemma som kan oppstå i hverdagen.

Kommunens etiske standard er vedtatt av bystyret (bystyresak 31-15). Standarden uttrykker forventninger som stilles til kommunens ansatte. Etisk standard og kortversjonen "etikklakaten" er tilgjengelig på kommunens intranett. Våren 2023 ble det startet opp et arbeid med å revidere kommunens etiske standard. Dette arbeidet blir fullført i 2024.

Det krever jevnlig trening å bli oppmerksom på etiske dilemma. På intranettet Allmenningen finnes enkle metoder for etisk refleksjon som kommunens ledere og medarbeidere kan ta i bruk når de jobber med temaet.

Alle byrådsavdelingene rapporterer at de har arbeidet med etikk og etisk refleksjon i løpet av året. En vanlig metode er å reflektere rundt etiske dilemma i avdelingsmøter, arbeidsmiljøgrupper, ledermøter, ulike faglige fora eller seminarer. Målet er å gjøre den enkelte ansatte bevisst på etikk, etiske dilemma og være bedre i stand til etisk refleksjon i sitt daglige arbeid.

Etikk og etisk standard er en integrert del i introduksjonen av nyansatte i de ulike byrådsavdelingene. Byrådsavdelingene og etatene bruker kompetansekravene i Kompetanseportalen for å sikre at medarbeiderne gjennomgår kommunens etikkopplæring. Noen etater legger også opp til etisk refleksjon som er særskilt knyttet til det oppgaveområdet de jobber med og har egne kompetansekrav i forbindelse med dette.

Det er stor bredde i kommunens tjenester. Etiske problemer kan diskuteres i sammenheng med både enkelthendelser, prosjekter og system. Byrådsavdelingene trekker frem ulike områder som de har vært særskilt oppmerksomme på når det gjelder etisk refleksjon.

Noen peker på at rettighetene mange ansatte har til systemer og data i Bergen kommune forsterker behovet for bevisste holdninger og god etisk kultur. Andre har rettet oppmerksomheten mot tema som bruk av sosiale medier, habilitet og åpenhet.

Arbeidet med etikk og etisk refleksjon henger også tett sammen med ytringsklima i organisasjonen. Ansatte oppfordres til å melde fra om uønskede hendelser og avvik. Problemstillinger knyttet til varsling om kritikkverdige forhold kommenteres i et eget avsnitt i dette kapittelet.

Etikk var tema på årets HR-konferanse, som samlet over 200 HR-medarbeidere og ledere. Folkevalgtopplæringen for det nyvalgte bystyret hadde også etikk på agendaen.

Vi kan nevne flere eksempler på hvordan byrådsavdelinger, etater og enheter jobber med etikk gjennom året:

- Etat for vurdering og rehabilitering stiller konkrete krav om at etisk refleksjon skal gjennomføres 10 ganger årlig i enhetene.
- I Etat for tjenester til utviklingshemmede har tjenestestedene hver sin etikkkontrakt som følger opp arbeidet.
- Etat for sykehjem fra en egen etikkveileder i 20 % stilling som følger opp etikkarbeidet på sykehjemmene.
- I Byrådsavdeling for barnehage og skole er det uttrykt forventning om at det skal legges til rette for arbeid med etisk refleksjon i årsoppdrag til seksjonsledere og etatsdirektørene, og i lederavtalen mellom områdelederne og resultatenhetslederne. Områdelederne etterspør dette i de halvårlige oppfølgingssamtalene med skolens ledelse.
- Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold har et tverrfaglig etikkutvalg som består av resultatenhetsleder, representanter fra etatsadministrasjonen og tjenesteområder. Medarbeidere kan henvende seg til utvalget ved behov for råd og innspill til etiske dilemma som

kan oppstå i møte mellom tjenestemottakere, tjenesteytere, pårørende og samarbeidsparter. Etikuttalget gir veiledning ved behov om hvilken praksis tjenesteområder skal navigere etter, og bidrar til økt bevissthet om etiske problemstillinger og utfordringer i tjenesten.

Forebygging av korrupsjon

Arbeidet med å forebygge korrupsjon handler i stor grad om å sørge for at etiske retningslinjer er kjent, at ansatte vet hvordan de kan varsle og at det er tilstrekkelig intern styring og kontroll med virksomheten.

Bergen bystyre vedtok i sak 15-14 et antikorrupsjonsprogram for Bergen kommune. I bystyresak 69/19 «Statusmelding for korrupsjonsforebyggende arbeid i Bergen kommune og revisjon av Etisk standard» oppsummeres status for det korrupsjonsforebyggende arbeidet, og det gis retning for videre arbeid på området. I saken vises det til viktigheten av at kommunens enheter også fremover har fokus på, og jobber målrettet med de områder som har betydning for å hindre at korrumperende adferd utvikler seg, og at tiltak som følger av bystyresaken gjennomføres.

Til rapporteringen for 2023 er byrådsavdelingene bedt om en bekreftelse på at områder i byrådsavdelingen, som etter tidligere utført kartlegging er identifisert å ha en høy iboende risiko for korrupsjon, er videre fulgt opp med konkrete risikovurderinger og eventuelle risikoreduserende tiltak

Tre byrådsavdelinger bekrefter at videre oppfølging er gjort. Øvrige byrådsavdelinger opplyser at dette delvis er på plass. Delvis er i hovedsak forklart med behov for å oppdatere de detaljerte risikovurderingene.

Varsling

Saker meldt i BkVarsling

Det er i 2023 mottatt 73 unike saker i Bergen kommunes digitale system for varsling, BkVarsling. For 2022 var tallet 45. Det er i 2023 én varslingssak som er meldt i linjen, og som er kjent og fulgt opp sentralt i byrådsavdelingen. Denne ble etterregistrert i BkVarsling for statistikkformål.

Ikke alle byrådsavdelingene har mottatt saker i den digitale løsningen for varsling i 2023. Hovedtyngden av saker er som for tidligere år meldt innenfor de store tjenesteområdene på helse og omsorg samt på oppvekst.

- Byrådsavdeling for barnehage og skole har mottatt totalt 26 unike saker. Saksbehandlingen er avsluttet for 21 av disse sakene. 17 saker er vurdert til ikke å være kritikkverdig forhold etter arbeidsmiljøloven, men er avvik eller klage. Fire av sakene er vurdert å være kritikkverdig forhold etter arbeidsmiljøloven. Disse fordeler seg i disse fire kategoriene: "Mobbing/ trakassering/ diskriminering", "Arbeidets organisering, tilrettelegging og ledelse", "Mangler ved tjenestene til brukerne" og "Annet".
- Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg har mottatt 35 saker i den digitale løsningen for varsling. 31 saker er vurdert som avvik, klage eller «annet». To saker er fortsatt under behandling. To saker er vurdert å være kritikkverdige etter arbeidsmiljøloven og gjelder "Arbeidets organisering, tilrettelegging og ledelse".
- Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold har mottatt ni saker i den digitale løsningen for varsling. Det er avdekket kritikkverdig forhold etter arbeidsmiljøloven i to saker, og

forholdene er kategorisert som «Uforsvarlig arbeidsmiljø». For de øvrige syv sakene er det ikke avdekket kritikkverdige forhold, og disse gjelder avvik eller klage.

- De øvrige byrådsavdelingene har til sammen mottatt tre varsler. Saksbehandlingen er avsluttet for ett av disse og det er konkludert med at dette er et kritikkverdig forhold i kategorien "Mobbing/trakassering/diskriminering".

Utvikling og utfordringer

Det er flere saker som er meldt i i BkVarsling i 2023 enn året før. Dette kan tyde på at systemet blir bedre kjent blant ansatte. Andelen «ikke varsel» er fortsatt høy, og viser at det fortsatt er behov for kunnskap om skillet mellom varsel og andre uønskede forhold som avvik og klage.

Vi ønsker at ansatte skal melde fra. Uavhengig av om en uønsket hendelse meldes som varsel eller avvik, så skal nødvendige tiltak iverksettes og gjengjeldelse skal ikke skje. Alle ansatte må ha overordnet kjennskap til varslingsordningen og hvem som kan bistå dem med råd.

Grunnleggende informasjon om varsling og varslingsordningen i Bergen kommune inngår i e-læringskurs for ansatte og i lederutviklingsprogrammet for nye ledere. Informasjon er ellers tilgjengelig på kommunens intranett, Allmenningen og i BkVarsling.

Varsling er fast tema i grunnopplæring i arbeidsmiljø for verneombud og medlemmer i kommunens arbeidsmiljøutvalg.

Det har i 2023 vært åtte møter for sentral varslingsgruppe hvor forvaltningsrevisjonen og behov for kompetansebygging har vært gjennomgående tema. Det har vært to samlinger med nettverket for lokale varslingsgrupper. Nettverket er en viktig møteplass for deling av kunnskap på tvers av byrådsavdelingene.

Første del av 2023 har mye av arbeidet med varsling vært konsentrert rundt oppfølging av de 11 anbefalingene i revisjonsrapporten "Forvaltningsrevisjon av systemet for varsling i Bergen kommune." Noen av disse anbefalingene ble fullført i 2022, og det har vært jobbet med de resterende i 2023.

Funksjonen for anonym varsling i BkVarsling ble tatt i bruk 1. juni 2023, og ved årsslutt var det til sammen mottatt fem anonyme varsel om tre unike saker. To av disse sakene er avsluttet og ble kategorisert som avvik eller klage. Saksbehandlingen pågår for den siste saken. De anonyme varslene er talt med i oversikten over antall varsler pr. byrådsavdeling over.

Varslingsrutinen er nå oppdatert i samsvar med Arbeidstilsynets anbefalinger og det er laget kompetansekrav for medlemmer i lokale varslingsgrupper.

Sentral varslingsgruppe har i 2023 gjennomført flere opplæringstiltak for å imøtekomme anbefalingene:

- Digital kaffeprat om varsling der ca. 100 personer fra alle byrådsavdelingene og bystyrets kontor var påmeldt.
- Et halvdagskurs om varsling for ledere i juni. 36 ledere, primært fra BEHO, BBS og BBSM deltok, i tillegg til enkeltledere fra de andre byrådsavdelingene.
- Det ble i september gjennomført en samling for hovedverneombud og hovedtillitsvalgte med temaet varsling. Her ble det benyttet eksternt foredragsholder og administrasjonssjefene og de lokale varslingsgruppene deltok på samlingen.

- Årets HR-konferanse hadde "ytringsfrihet, varsling, etikk og saksbehandling av varsel og personalsaker" som tema. 200 deltakere fra alle byrådsavdelingene og bystyrets kontor deltok.

I tillegg til de sentrale opplæringstiltakene, har byrådsavdelingene gjennomført disse aktivitetene:

- Byrådsleders avdeling har hatt meldekultur og avvik som tema på nivå 1 sitt månedsmøte i april. Arbeidsgiverseksjonen har hatt varsling som tema i arbeidsgiverforum og i informasjons- og drøftingsmøte. I årsoppdraget til etaten Samfunnssikkerhetens hus lå etikk og varsling som eget punkt i 2023. Etaten ble bedt om å sikre at kommunens rutiner for varsling av kritikkverdige forhold var kjent, og at det ble arbeidet med å utvikle et godt og åpent ytringsklima i etaten.
- Lokal varslingsgruppe i byrådsavdeling for finans har gjennomført en spørreundersøkelse blant alle ledere i byrådsavdelingen for å kartlegge leders kunnskap om varslingsordningen og behov for opplæring.
- Byrådsavdeling for byutvikling har tatt med et punkt om varsling i etatene sine oppdragsbrev; etaten skal sørge for at rutineene for varsling er godt kjent blant de ansatte og ledere, og har ansvar for å følge opp aktiviteter som kommer som et resultat av det pågående arbeidet med oppfølging av forvaltningsrevisjon av system for varsling i Bergen kommune. I tillegg har temaet varsling vært tatt opp i ulike møter i AMG, AMU og ledermøte.
- Byrådsavdeling for barnehage og skole gjennomførte høsten 2023 kurs om saksbehandling av varslings saker for skole- og barnehageledere. Lokal varslingsgruppe deltok på et kurs om varsling i regi av HVO i BBS høsten 2023.
- Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg har hatt en to timers fellessamling for alle etater og enheter på Teams med varsling som tema. I tillegg har etatene selv hatt egne gjennomganger i linjen.
- Lokal varslingsgruppe i Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold har informert alle etatsdirektørene om kurs om varsling for ledere i Bergen kommune. Varslingsgruppen holdt en presentasjon av varsling og en gjennomgang av BkVarsling for alle ansatte ved byrådsavdelingen i et ukentlig informasjonsmøte.
- Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett har oppfordret lederne til å delta på de sentrale opplæringstiltakene. I tillegg har varsling vært tema i styringssamtaler og ledermøter med etater og seksjoner.

Bystyret lukket forvaltningsrevisjonen i mai 2023. Ved årsskiftet gjenstår tre tiltak. Dette er å gjennomføre en informasjonskampanje om varsling, å utarbeide en oppdatert etikkplakat (dette må sees i sammenheng med revisjon av etisk standard) og oppdatering av sjekkliste basert på beste praksis i de lokale varslingsgruppene.

I tråd med byrådssak 1351/19 er det nedsatt en partssammensatt arbeidsgruppe for å revidere kommunens varslingsrutiner. Varslingsordningen har vært i drift i nåværende form i fire år, og det er naturlig å se på om det er elementer som skal justeres eller gjøres tydeligere basert på de erfaringene som er gjort så langt. De gjenstående tiltakene fra forvaltningsrevisjonen vil bli gjennomført som en del av dette arbeidet.

Opplevelsen av tillit og godt ytringsklima har avgjørende betydning for at ansatte skal velge å melde fra om uønskede hendelser. Dette krever et kontinuerlig arbeid, med fokus på ledere som etablerer en kultur hvor takhøyden for å si fra er stor. Det er også viktig at arbeidsplassen diskuterer varsling, hva som er kritikkverdige forhold og sikrer at ansatte kjenner til Bergen kommune sin rutine for varsling. Dette arbeidet må løftes fram på relevante arenaer og presenteres i forbindelse med andre sentrale aktiviteter innen systematisk HMS- arbeid og lederopplæring.

Avsluttende kommentar

Internkontrollbestemmelsen i kommuneloven ble iverksatt 1. januar 2021, og skal sikre en tydeligere og bedre regulering av internkontrollen. Bestemmelsen inneholder også et rapporteringskrav til bystyret.

I en parlamentarisk styrt kommune er det byrådet som er kommunedirektøren. Det er derfor byrådet som er øverste ansvarlig for internkontrollen i Bergen kommune.

Byrådet har i 2023 behandlet sak om revidert rammeverk for virksomhetsstyring. I saken vedtas reviderte prinsipper for myndighet, roller og ansvar i virksomhetsstyringen, en modell for helhetlig virksomhetsstyring og reviderte generelle krav og prinsipper for virksomhetsstyringen. I kvalitetssystemet er det omfattende veiledning for virksomhetsstyringen, basert på vedtatt modell og prinsipper.

Dette er tredje gang det rapporteres etter nytt krav i kommuneloven, og Byrådet legger vekt på en åpen dialog om statusen på byrådets arbeid med intern styring og kontroll. Det er en positiv utvikling i status for flere områder. Noen byrådsavdelinger rapporterer imidlertid for noen områder en status som er svakere enn for fjoråret. Det er usikkert om det skyldes en reell svekkelse av status eller om økt erfaring og modenhet i arbeidet påvirker hvordan egen status vurderes.

Rapporteringen viser at byrådsavdelingene jobber systematisk og godt med å kartlegge og forbedre internkontrollen i sin virksomhet. Dette er et kontinuerlig arbeid, og det vil ta noe tid før alle nødvendige forbedringer er på plass. Det er fortsatt områder hvor deler av virksomheten ikke fullt ut møter de krav som ny kommunelov stiller til internkontrollen. Arbeidet med å sikre nødvendige forbedringer i internkontrollen skal prioriteres i 2024.

Rapportering om resultater fra statlig tilsyn - samt status for alvorlige funn i forvaltningsrevisjoner

Kommuneloven har i § 25-2 et krav om at byrådet også skal rapportere til bystyret om resultater fra statlig tilsyn minst én gang i året. Det legges til grunn at de resultater som skal rapporteres til bystyret er årets mottatte rapporter, og avgrenset til tilsynets vurderinger knyttet til internkontrollen i den virksomhet der det er gjennomført tilsyn.

Kommunale revisjoner gjennomføres etter en plan bestemt av bystyret – og etter konkrete bestillinger fra Kontrollutvalget. Det legges til grunn at revisjoner er kjent for bystyret i egne saksframlegg fra Kontrollutvalget. Etter kommunelov § 25-1 c) skal avvik følges opp. Det omfatter også avvik avdekket gjennom revisjoner. Mottatte forvaltningsrevisjoner for året inngår derfor også i oversikten sammen med tilsyn, og som for statlige tilsynsrapporter så gis det gis det en kort beskrivelse av status for de mest alvorlige funnene.

Byrådsleders avdeling	
Tilsyn og revisjoner (navn rapporter)	Kort beskrivelse av status (alvorlige funn)
Revisjoner	
Forvaltningsrevisjon av klimarisiko - forebygging og beredskap: Her er lenke til revisjonsrapporter 2023	Sikre at kommunen har et helhetlig kunnskapsgrunnlag for å vurdere hvordan klimaendringene påvirker kommunens risiko og sårbarhet i forbindelse med revisjon av helhetlig ROS. Status: Bergen ROS 2023 gjør overordnet Risiko- og sårbarhetsanalyse hvor det tas hensyn til klimarisiko i alle analyser. Det gjøres også egne analyser for ekstremvær, flom, havnivåstigning og stormflo, tørke, skred, lyng og skogbrann hvor den økte klimarisikoen hensyntas. Helhetlig ROS gjentas hvert 4. år og ser på risikoen på forholdsvis kort sikt (4-10års perspektiv), men analysen omtaler også det langsiktige perspektivet når det gjelder klimarisikoen. Det er likevel behov for at det gjøres en egen Klima ROS for Bergen som har et langsiktig perspektiv, og det vil bli anbefalt som tiltak i Bergen ROS 2023.
	Sikre en systematisk oppfølging av risiko og sårbarhet knyttet til klimaendringer som identifiseres i helhetlig ROS. Det bør gjøres en vurdering av behovet for videre detaljanalyser, eller forebyggende og skadebegrensende tiltak. Status: Ved vedtak av BergenROS 2023, vil det være naturlig at fagetaten SSH gir en anbefaling om at det utarbeides en handlingsplan/oppfølgingsplan. Dette forventes bestilt av bystyret, hvor en slik handlingsplan også bør omhandle behovet for ytterligere detaljanalyser og oppfølgingsplaner. Det vil da anbefales at slike analyser og planer tillegges riktig fagetat.

ÅRSMELDING 2023

	Vurderer behovet for hyppigere oppdatering av helhetlig ROS og øvrige ROS-analyser på bakgrunn av ny kunnskap om klimaendringer, samt ved inntrufne klimarelaterte hendelser. Status: Det henvises til forskrift om kommunal beredskapsplikt § 2 Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse, og DSBs veileder til samme forskriftsparagraf Minimumskrav til helhetlig ROS. Helhetlig ROS i Bergen revideres når kunnskapsområdet innenfor ett eller flere risikoområder endrer seg eller tilsier det. Dette var et hovedargument ved bestilling av BergenROS 2023. Dette isolerer seg ikke nødvendigvis til kunnskap om klimaendringer, hvor veileder beskriver dette som et eksempel.
	Etablere system for opplæring som sikrer at alle som er tiltenkt en rolle i kommunens krisehåndtering har tilstrekkelig kunnskap når det gjelder risiko for klimarelaterte hendelser. Status: Dette er forankret i overordnet beredskapsplan, administrativ del som er virksomhetsovergrepene i Bergen kommune. Revidert planverk inneholder en kompetansematrise for alle som er tiltenkt en rolle i kommunal krisehåndtering. Merk at kommunal krisestab/kriseledelse har øvd/trent totalt 10 ganger i 2023, inkludert scenario for langvarig og omfattende strømutfall som kan være en følgekonsklusjon av klimahendelser.
	Sikrer system og rutiner for å oppdatere beredskapsplaner systematisk på bakgrunn av øvelser og hendelser, herunder klimarelaterte hendelser. Status: Dette er en del av fagetatens oppdrag. Beredskapsplaner revideres minimum årlig, og øvelser og hendelser evalueres i tråd med rammeverk for virksomhetsstyring. Eventuelle avvik/observasjoner fanges opp og vurderes for revidering av planverk.

ÅRSMELDING 2023

	Sikrer tilstrekkelig involvering av Bergen Havn ved varsel om ekstremvær. Status: Bergen Havn står på varslingslisten vi bruker ved flere type hendelser, inkludert ekstremvær. Vi har et tett samarbeid med maritim leder i Bergen Havn angående dette, samt at de er mottakere av slike varsler fra varsom.no på lik linje med Bergen kommune.

ÅRSMELDING 2023

Byrådsavdeling for finans	
Tilsyn og revisjoner (navn rapporter)	Kort beskrivelse av status (alvorlige funn)
Tilsyn	
19 tilsyn i form av stedlig kontroll på byggeplass og seriøsitetsskontroller.	Ingen alvorlige funn.
Revisjoner	
Kun ordinær regnskapsrevisjon	Funn fremgår av rapporter fra revisjonen
2 interne revisjoner iht ISO 9001:2015 kap. 9.2	Ingen avvik.
Ekstern revisjon ifm resertifisering.	Ingen avvik.
Forvaltningsrevisjon "Styring av investeringsprosjekter"	Ingen alvorlige funn, kun to anbefalinger.

ÅRSMELDING 2023

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	
Tilsyn og revisjoner (navn rapporter)	Kort beskrivelse av status (alvorlige funn)
Tilsyn	
Etat for sykehjem, Tilsyn ved et behandlingssenter - Arbeidstilsynet	Pålegg 1: Bedriftshelsetjeneste - Plan for bistand fra bedriftshelsetjenesten. Tiltak lukket, og tilsyn avsluttet.
Etat for sykehjem, Tilsyn ved et omsorgssenter - Arbeidstilsynet	Pålegg 1 og 2: Muskel og skjelettplager - Kartlegging av risikofaktorer i arbeidsmiljøet som kan gi risiko for muskel- og skjelettplager, risikovurdering, plan og tiltak Pålegg 3 og 4: Psykiske plager - Kartlegging av faktorer i arbeidsmiljøet som kan gi risiko for psykiske plager hos arbeidstakerne, risikovurdering, plan og tiltak Pålegg 5: Vold, trusler og uheldige belastninger- Kartlegging ved arbeidssituasjoner som kan medføre at arbeidstaker blir utsatt for vold, trussel om vold og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre, risikovurdering, plan og tiltak Pålegg 6, 7 og 8: Bedriftshelsetjeneste - Plan for bistand, årsrapport og bistand til påleggsgjennomføring fra bedriftshelsetjenesten Pålegg er åpen, og tilsyn er pågående.
Etat for sykehjem, Tilsyn ved et sykehjem - Arbeidstilsynet	Pålegg 1 og 2: Muskel og skjelettplager - Kartlegging av risikofaktorer i arbeidsmiljøet som kan gi risiko for muskel- og skjelettplager, risikovurdering, plan og tiltak Pålegg 3 og 4: Psykiske plager - Kartlegging av faktorer i arbeidsmiljøet som kan gi risiko for psykiske plager hos arbeidstakerne, risikovurdering, plan og tiltak Pålegg 5 og 6: Bedriftshelsetjeneste - Plan for bistand og årsrapport Pålegg er åpen, tilsyn er pågående.

ÅRSMELDING 2023

Etat for sykehjem, Tilsyn ved et sykehjem- Arbeidstilsynet	Pålegg 1: Systematisk HMS-arbeid. Arbeidsgiver skal sørge for at det utføres systematisk helse-, miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheten. Pålegg 2: Muskel og skjelettplager - Plan og tiltak Pålegg 3: Psykiske plager - Plan og tiltak Pålegg 4: Vold, trusler og uheldige belastninger - Kartlegging, risikovurdering, plan og tiltak Pålegg 5: Bedriftshelsetjeneste - Bistand til påleggsgjennomføring (Arbeidsgiver skal sørge for at bedriftshelsetjenesten bistår ved gjennomføring av pålegg som er gitt). Pålegg er åpen, og tilsyn er pågående.
Etat for sykehjem, Tilsyn ved et sykehjem - Arbeidstilsynet	Pålegg 1: Muskel og skjelettplager - Plan og tiltak Pålegg 2 og 3: Psykiske plager - Kartlegging av faktorer i arbeidsmiljøet som kan gi risiko for psykiske plager hos arbeidstakerne, risikovurdering, plan og tiltak Pålegg 4: Verneombud - Opplæring Pålegg 5: Bedriftshelsetjeneste - Bistand til påleggsgjennomføring Pålegg er åpen, og tilsyn er pågående.
Etat for tjenester til utviklingshemmede Arbeidstilsynet - Tilsyn ved et bofellesskap	Pålegg: Kartlegging, risikovurdering, plan og tiltak for muskel og skjelettplager, psykiske plager, vold/trusler om vold og uheldige belastninger. Etterspurt dokumentasjon sendt til Arbeidstilsynet. Tilsyn avsluttet.
Etat for tjenester til utviklingshemmede Arbeidstilsynet - Tilsyn ved et bofellesskap	Pålegg: Kartlegging, risikovurdering, plan og tiltak for psykiske plager. Opplæring av ansatte og opplæring verneombud, samt plan for bistand og bistand til oppfyllelse av pålegg fra Bedriftshelsetjenesten. Tilsyn pågår.
Etat for tjenester til utviklingshemmede Arbeidstilsynet - Tilsyn ved et bofellesskap	Tilsyn pågår - Frist for innsendelse av dokumentasjon 09.01.2024

ÅRSMELDING 2023

Etat for tjenester til utviklingshemmede Arbeidstilsynet - Tilsyn ved et bofellesskap	Pålegg: Arbeidslokaler og arbeidsplasser - Pågående Pålegg kartlegging, risikovurdering plan og tiltak knyttet til muskel og skjelettplager, psykiske plager samt vold/trusler om vold og uheldige belastninger. Opplæring av verneombud, samt plan for bistand og årsrapport fra bedriftshelsetjenesten. Et pålegg er pågående. Resterende pålegg er avsluttet.
Etat for tjenester til utviklingshemmede Arbeidstilsynet - Tilsyn ved et bofellesskap	Pålegg: kartlegging, risikovurdering, plan og tiltak for psykiske plager, opplæring av verneombud samt plan for bistand og årsrapport fra Bedriftshelsetjeneste. Pålegg knyttet til bedriftshelsetjeneste er oppfylt. Resterende pålegg har utsatt svarfrist til 01.04.2024. Tilsyn pågår.
Etat for tjenester til utviklingshemmede Arbeidstilsynet - tilsyn ved et bofellesskap	Pålegg: kartlegging, risikovurdering, plan og tiltak knyttet til psykiske plager, muskel- og skjelettplager, vold/trusler om vold og uheldige psykiske belastninger. Opplæring generelt og kompetanse for arbeidstaker som er satt til å lede andre. Tiltak for å forebygge konflikter som kan føre til uheldige arbeidsbelastninger. Tilsyn avsluttet.
Etat for tjenester til utviklingshemmede Arbeidstilsynet - Dokumenttilsyn -Tilsyn ved et bofellesskap	Melding om lang saksbehandlingstid fra Arbeidstilsynet er mottatt med forventet svar 12.12.23. Ikke mottatt mer informasjon per. 28.12.23 Tilsyn pågår.
Etat for tjenester til utviklingshemmede Arbeidstilsynet - Dokumenttilsyn -Tilsyn ved et bofellesskap	Pålegg: kartlegging, risikovurdering, plan og tiltak for psykososiale og organisatoriske faktorer, vold/trusler om vold og uheldige belastninger. Arbeidslokaler og arbeidsplasser samt plan for bistand fra bedriftshelsetjeneste. Frist for innsending av dokumentasjon 26.02.2024 Tilsyn pågår.
Etat for tjenester til utviklingshemmede Arbeidstilsynet - Tilsyn ved et bofellesskap	Pålegg: Kartlegging, risikovurdering, plan og tiltak for psykiske plager. Opplæring av ansatte og opplæring verneombud, samt plan for bistand og bistand til oppfyllelse av pålegg fra Bedriftshelsetjenesten. Tilsyn pågår.

ÅRSMELDING 2023

Etat for tjenester til utviklingshemmede Arbeidstilsynet - Tilsyn ved en avlastningsbolig	Pålegg: HMS arbeid: utøve systematisk arbeid med helse, miljø og sikkerhet, Opplæring av- og medvirkning fra verneombud, kartlegging, risikovurdering, tiltak og plan knyttet til vold/trusler om vold og uheldige belastninger, Oppfølging av arbeidstakere som har vært utsatt for vold og trusler om vold, arbeidstid - vurdering av forsvarlighet knyttet til arbeidstidsordning, Plan for bistand og bistand til påleggsgjennomføring fra Bedriftshelsetjenesten. Pålegg vedrørende opplæring av verneombud og forsvarlighetsvurdering av arbeidstidsordning er vedtatt tvangsmulkt dersom pålegg ikke er oppfylt per 05.01.2024 - resterende pålegg er oppfylt. Tilsyn pågår
Etat for tjenester til utviklingshemmede Landsomfattende tilsyn - Statsforvalter - Tilsyn ved avlastningsbolig	Ingen lovbrudd - tilsyn avsluttet
Etat for tjenester til utviklingshemmede Landsomfattende tilsyn - Statsforvalter - Tilsyn ved avlastningsbolig	Ingen lovbrudd - tilsyn avsluttet
Etat for tjenester til utviklingshemmede Statsforvalter - Tilsyn med avlastningstilbud for barn og unge under 18 år	Tilsyn pågår - tilsynsmøte gjennomført 05.12.2023
Etat for tjenester til utviklingshemmede Statsforvalter- Tilsyn på grunn av avvik på kompetansekrav ved et bofellesskap	Tilsyn pågår - rapport fra Statsforvalter foreligger ikke.
Etat for tjenester til utviklingshemmede Statsforvalter - Tilsyn ved et bofellesskap	Tilsyn pågår - tiltak unntatt offentlighet jf. Offl.§ 13, FVL §13.1

ÅRSMELDING 2023

Etat for hjemmebaserte tjenester Arbeidstilsynet, Tilsyn ved tjenestested	Fem pålegg. 1. og 2 Pålegg - muskel og skjelettplager - kartlegging og risikovurdering, plan og tiltak. 3. og 4. Psykiske plager - kartlegging og risikovurdering, plan og tiltak. 5. Bedriftshelsetjeneste - plan for bistand. Utarbeidelse av tiltaksplan pågår. Frist for lukking: 15.februar.
Etat for hjemmebaserte tjenester Arbeidstilsynet, Tilsyn ved tjenestested	Tilsynet ble gjennomført 16.november. Rapport ikke mottatt.
Revisjon	
Forvaltningsrevisjon av tjenester til personer med utviklingshemming i bofellesskap. Tilbakerapportering	Bergen bystyre behandlet saken «Forvaltningsrevisjon av tjenester til personer med utviklingshemming i bofellesskap» i møtet 29.03.2023 sak 80/23 og fattet følgende vedtak: 1. Bystyret tar Deloitte's forvaltningsrevisjonsrapport om tjenester til utviklingshemmede i bofellesskap til orientering. 2. Bystyret ber byrådet følge opp anbefalingene til tiltak som framgår av forvaltningsrevisjonsrapporten. 3. Bystyret ber byrådet rapportere til kontrollutvalget om hvordan revisors anbefalinger er fulgt opp innen utgangen av august 2023. Tilbakerapportering fra byråd for helse og omsorg ble behandlet av Bergen bystyre i møtet 18.10.23 sak 360/23 og det ble fattet følgende tiltak: Bystyret tar rapporteringen fra byråd for helse og omsorg, om oppfølging av rapport etter forvaltningsrevisjon av tjenester til personer med utviklingshemming i bofellesskap, til orientering.
Forvaltningsrevisjon av samhandling med spesialisthelsetjenesten	Bergen bystyre behandlet saken i møtet 18.10.2023 sak 359/23 og fattet følgende vedtak: 1. Bystyret tar Deloitte's forvaltningsrevisjon av samhandling med spesialisthelsetjenesten til orientering. 2. Bystyret ber byrådet følge opp anbefalingene til tiltak som framgår av forvaltningsrevisjonsrapporten.

ÅRSMELDING 2023

	3. Bystyret ber byrådet rapportere til kontrollutvalget om hvordan revisors anbefalinger er fulgt opp innen utgangen av mars 2024.
Kvalitet i tjenesteytingen ved to sykehjem	Forvaltningsrevisjon av kvalitet i tjenesteytingen ved to sykehjem ble behandlet av Bergen bystyre i møtet 22.11.23., og det ble fattet følgende vedtak: 1. Bystyret tar Deloitte's forvaltningsrevisjon av kvalitet i tjenesteytingen ved to sykehjem til orientering. 2. Bystyret ber byrådet følge opp anbefalingene til tiltak som framgår av forvaltningsrevisjonsrapporten. 3. Bystyret ber byrådet rapportere til kontrollutvalget om hvordan revisors anbefalinger er fulgt opp innen utgangen av april 2024
Barn som pårørende	Forvaltningrevisjon er pågående per 5.1.24.
Forvaltningsrevisjon av Bergen legevakt	Forvaltningrevisjon er pågående per 5.1.24.
Forvaltningsrevisjon av kapasitet og dekning i fastlegeordningen	Kontrollutvalget behandlet tilbakerapport i møtet 06.09.2023 sak 83/23 og fattet følgende vedtak: 1. Kontrollutvalget tar rapporteringen fra byråd for helse og omsorg, om oppfølging av rapport etter forvaltningsrevisjon av kapasitet og dekning i fastlegeordningen, til foreløpig orientering. 2. Kontrollutvalget ber om en ny tilbakerapportering innen utgangen av januar 2024. 3. Kontrollutvalget avventer å sende saken til bystyret til ny tilbakerapportering er mottatt.
Forvaltningsrevisjon av beredskap: Delrapport om atomberedskap	Forvaltningsrevisjonsdel om atomberedskap er pågående per 5.1.24.
Helsedirektoratet, kontroll av tilskuddsordningen "Nasjonal ALIS og veiledning"	Endelig rapport foreligger ikke per 5.1.24.

ÅRSMELDING 2023

Individtilsyn	
Etat for tjenester til utviklingshemmede Individtilsyn i forbindelse med godkjente vedtak etter helse- og omsorgstjenesteloven kap.9	Gjennomgående funn ved tilsyn fra statsforvalter er knyttet til feil eller mangler i dokumentasjon/føring av protokoll ved utførelse av tvang etter kap. 9. Det er også utfordringer knyttet til å sikre rett kompetanse, og avvik til kompetansekrav, særlig knyttet til vedtak etter §9-5b) hvor det kreves 3årig helse og/eller sosialfaglig kompetanse, er gjennomgående. Det søkes hyppig om dispensasjon fra kompetansekrav for å motvirke disse avvikene.

Byrådsavdeling for barnehage og skole	
Tilsyn og revisjoner (navn rapporter)	Kort beskrivelse av status (alvorlige funn)
Statlige tilsyn	
Arbeidstilsyn: Navn på rapport: "Oppfølging av tilsyn-Bergen kommune". Tilsynet omhandlet hovedverneombudsfunksjonen i Byrådsavdeling for barnehage og skole.	Status: Lukket. Påleggene er rettet. Funn/pålegg som vedrører internkontrollen: Arbeidsgiver måtte forbedre sin kartlegging og risikovurdering av psykososiale og organisatoriske faktorer i hovedverneombudets arbeid. Arbeidsgiver måtte utarbeide tiltak som reduserer risiko knyttet til psykososiale og organisatoriske faktorer i hovedverneombudets arbeid.
Arbeidstilsyn. Navn på rapport: "Oppfølging av tilsyn-Bergen kommune" (Flaktveit skole) (Saksdokument: 2023/07939-10). Tilsynet undersøkte hvordan skolene etterlever kravene når det gjelder forebygging og håndtering av vold og trusler. Sentralt tema: Systematisk HMS-arbeid, organisatoriske forhold, bruk av lokaler, ledelse og medvirkning, informasjon, opplæring og øvelse, bruk av bedriftshelsetjenesten. Lovverk: Arbeidsmiljøloven, Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning, Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav.	Status: Lukket. Påleggene er rettet. Funn som vedrører internkontrollen: Skolen hadde ikke tilstrekkelig dokumentert kartlegging og risikovurdering av arbeidsmiljøet knyttet til vold og trusler, samt utarbeidet plan med forebyggende tiltak basert på risikovurderingen. Skolen hadde ikke tilstrekkelig kartlagt og risikovurdert psykososiale og organisatoriske forhold i arbeidet. Påleggene var: 1.Arbeidsgiver måtte forbedre virksomhetens kartlegging og risikovurdering ved arbeidssituasjoner som kan medføre at arbeidstaker blir utsatt for vold, trussel om vold og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre. På denne bakgrunn skal arbeidsgiver utarbeide planer og iverksette tiltak for å redusere risikoen. Arbeidsgiver skal gjøre dette i samarbeid med arbeidstakerne, verneombud og tillitsvalgte 2.Arbeidsgiver skulle forbedre sin kartlegging og risikovurdering av psykososiale og organisatoriske faktorer i arbeidet som kan gi risiko for psykiske plager og/eller muskel- og skjelettplager hos arbeidstakerne. Dette skal gjøres i samarbeid med arbeidstakerne, verneombud og tillitsvalgte.

ÅRSMELDING 2023

Statsforvalter. "Tilsynsrapport. Skulens aktivitetsplikt i skulemiljøsaker. Bergen kommune. Aurdalslia skule". Formålet med tilsynet var å kontrollere om kommunen og skolen oppfyller aktivitetsplikten etter opplæringsloven slik at de sikrer elevene et trygt og godt skolemiljø.	Status: Lukket. Påleggene er rettet. Funn: Arbeidstilsynet fant at skolen arbeidet i stor grad i samsvar med kommunens rutiner og krav i opplæringsloven §§ 9 A-4 og 9 A-5. Men skolens praksis var ikke i tråd med regelverket på alle punkt. Dette er nå rettet. Påleggene var: Kommunen måtte sikre at alle som arbeider på skolen varsler rektor i tide, avhengig av situasjonens alvorsgrad, dvs. varsler ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen. Skolen med personalet har arbeidet med hva det betyr å varsle i tide, skal tydeliggjøre dette i interne prosedyrer, og ansatte gjennomfører e-læringskurs om skolemiljø og ansattes plikter etter kap. 9A
Arbeidstilsyn. Navn på rapport: "Oppfølging av tilsyn-Bergen kommune" (Storetveit skole) (saksdokument 2023/38777-5) Tilsynet kontrollerte hvordan kommunen forebygger vold og trusler. Tema i tilsynet: Systematisk HMS-arbeid (kartlegging, risikovurdering, handlingsplan, rapportering og avvikshåndtering) knyttet til vold og trusler, organisatoriske forhold, hvordan virksomheten ivaretar krav til forsvarlige arbeidslokaler, ledelse og medvirkning, opplæring og øvelse knyttet til risiko og håndtering av vold og trusler, bruk av bedriftshelsetjenesten. Lovverk: Arbeidsmiljøloven, Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning, Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav.	Status: Lukket. Påleggene er rettet. Funn: Mangler ved internkontrollen. Påleggene var: Arbeidsgiver måtte: 1. Forbedre virksomhetens kartlegging og risikovurdering ved arbeidssituasjoner som kan medføre at arbeidstaker blir utsatt for vold, trussel om vold og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre. På denne bakgrunn skal arbeidsgiver utarbeide planer og iverksette tiltak for å redusere risikoen. Arbeidsgiver skulle gjøre dette i samarbeid med arbeidstakerne, verneombud og tillitsvalgte. 2. Gi arbeidstakerne nødvendig opplæring og øvelse i forebygging og håndtering av vold og trusselsituasjoner, samt i bruk av eventuelt sikkerhetsutstyr, slik at arbeidstakerne så langt det er mulig, er beskyttet mot vold og trussel om vold. Opplæringen og øvelsen skal gjentas og tilpasses vesentlige endringer i risikovurderingen og ellers når det er nødvendig 3. Arbeidsgiver skulle i samarbeid med bedriftshelsetjenesten utarbeide en plan for bedriftshelsetjenestens bistand i virksomheten.

Arbeidstilsyn. Navn på rapport: "Oppfølging av tilsyn-Bergen kommune" (Aurdalslia skole) (saksdokument 2023/41244-7). Tilsynet kontrollerte hvordan kommunen forebygger vold og trusler. Tema i tilsynet: Systematisk HMS-arbeid (kartlegging, risikovurdering, handlingsplan, rapportering og avvikshåndtering) knyttet til vold og trusler, organisatoriske forhold, hvordan virksomheten ivaretar krav til forsvarlige arbeidslokaler, ledelse og medvirkning, opplæring og øvelse knyttet til risiko og håndtering av vold og trusler, bruk av bedriftshelsetjenesten. Lovverk: Arbeidsmiljøloven, Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning, Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav.	Status: Pågående for pålegg nr. 3 (frist 16.2.24). Øvrige pålegg er oppfylt. Funn: Mangler ved internkontrollen. Pålegg: Arbeidsgiver skal: 1.Sørge for at arbeidstaker som har til oppgave å lede eller kontrollere andre arbeidstakere, har nødvendig kompetanse til å føre kontroll med at arbeidet blir utført på en helse- og sikkerhetsmessig forsvarlig måte. 2.Sørge for at arbeidsmiljøutvalget/lokal fagforening/ansattes representanter deler inn arbeidsplassen i verneområder. 3.Forbedre virksomhetens kartlegging og risikovurdering ved arbeidssituasjoner som kan medføre at arbeidstaker blir utsatt for vold, trussel om vold og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre. På denne bakgrunn skal arbeidsgiver utarbeide planer og iverksette tiltak for å redusere risikoen. Arbeidsgiver skal gjøre dette i samarbeid med arbeidstakerne, verneombud og tillitsvalgte. 4.I samarbeid med bedriftshelsetjenesten utarbeide en plan for bedriftshelsetjenestens bistand i virksomheten.

Arbeidstilsyn. Navn på rapport: "Oppfølging av tilsyn-Bergen kommune" (Breimyra skole) (saksdokument). Tilsynet kontrollerte hvordan kommunen forebygger vold og trusler. Tema i tilsynet: Systematisk HMS-arbeid (kartlegging, risikovurdering, handlingsplan, rapportering og avvikshåndtering) knyttet til vold og trusler, organisatoriske forhold, hvordan virksomheten ivaretar krav til forsvarlige arbeidslokaler, ledelse og medvirkning, opplæring og øvelse knyttet til risiko og håndtering av vold og trusler, bruk av bedriftshelsetjenesten. Lovverk: Arbeidsmiljøloven, Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning, Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav.	Status: Pågående, med svarfrist 31.1.24. Funn: Mangler ved internkontrollen. Pålegg: Arbeidsgiver skal: 1. Forbedre virksomhetens kartlegging og risikovurdering ved arbeidssituasjoner som kan medføre at arbeidstaker blir utsatt for vold, trussel om vold og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre. Utarbeide planer og iverksette tiltak for å redusere risikoen. Gjøres i samarbeid med arbeidstakerne, verneombud og tillitsvalgte 2. Gi arbeidstakerne nødvendig opplæring og øvelse i forebygging og håndtering av vold og trusselsituasjoner, samt i bruk av eventuelt sikkerhetsutstyr, slik at arbeidstakerne så langt det er mulig, er beskyttet mot vold og trussel om vold. Opplæringen og øvelsen skal gjentas og tilpasses vesentlige endringer i risikovurderingen og ellers når det er nødvendig 3. Iverksette rutiner for hvordan vold, trusler og andre uheldige belastninger som følge av kontakt med andre skal forebygges, meldes, håndteres og følges opp. Verneombud/ansattes representant skal medvirke. 4. Arbeidsgiver skal sørge for at arbeidstaker som er utsatt for vold og trussel om vold får nødvendig oppfølging, både med hensyn til den fysiske og psykiske belastningen som hendelsen kan ha medført. 5. Arbeidsgiver skal sørge for at verneombudet tas med på råd under både planlegging og gjennomføring av tiltak som har betydning for arbeidsmiljøet 6. Arbeidsgiver skal i samarbeid med bedriftshelsetjenesten utarbeide en plan for bedriftshelsetjenestens bistand i virksomheten

Arbeidstilsyn. Navn på rapport: "Oppfølging av tilsyn-Bergen kommune" (Søreide skole) (saksdokument 2023/43970-9). Arbeidstilsynet førte tilsyn med at virksomhetenes etterlevelse av arbeidsmiljølovens krav for å forebygge arbeidsrelatert sykdom og skade. Tema i tilsynet: Systematisk HMS-arbeid (kartlegging, risikovurdering, handlingsplan, rapportering og avvikshåndtering) knyttet til vold og trusler, organisatoriske forhold, hvordan virksomheten ivaretar krav til forsvarlige arbeidslokaler, ledelse og medvirkning, opplæring og øvelse knyttet til risiko og håndtering av vold og trusler, bruk av bedriftshelsetjenesten. Lovverk: Arbeidsmiljøloven, Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning, Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav.	Status: Lukket. Påleggene er rettet. Funn: Mangler ved internkontrollen. Påleggene var: Arbeidsgiver måtte: 1. Forbedre virksomhetens kartlegging og risikovurdering ved arbeidssituasjoner som kan medføre at arbeidstaker blir utsatt for vold, trussel om vold og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre, utarbeide planer og iverksette tiltak for å redusere risikoen. I samarbeid med arbeidstakerne, verneombud og tillitsvalgte. 2. Kartlegge faktorer i arbeidsmiljøet som kan gi risiko for psykiske plager hos arbeidstakerne. Vurdere risikoen for at arbeidstakerne får psykiske plager. I samarbeid med arbeidstakerne, verneombud og tillitsvalgte. 3. På bakgrunn av kartlegging og ROS, iverksette tiltak og/eller utarbeide plan for å redusere risikofaktorer i arbeidet som kan gi psykiske plager hos arbeidstakerne. 4. Sørge for at arbeidstaker som er utsatt for vold og trussel om vold får nødvendig oppfølging, både med hensyn til den fysiske og psykiske belastningen som hendelsen kan ha medført. 5. Iverksette rutiner for hvordan vold, trusler og andre uheldige belastninger som følge av kontakt med andre skal forebygges, meldes, håndteres og følges opp. Verneombud/ansattes representant skal medvirke i å utarbeide rutinene. 6. Sørge for at verneombudet får den opplæring som er nødvendig for å ivareta vervet på en forsvarlig måte. 7. I samarbeid med bedriftshelsetjenesten utarbeide en plan for bedriftshelsetjenestens bistand i virksomheten.

Arbeidstilsyn. Navn på rapport: "Oppfølging av tilsyn-Bergen kommune" (Holen skole) (saksdokument 2023/44121-9). Tilsynet undersøkte hvordan kommunen forebygger vold og trusler. Tema i tilsynet: Systematisk HMS-arbeid (kartlegging, risikovurdering, handlingsplan, rapportering og avvikshåndtering) knyttet til vold og trusler, organisatoriske forhold, hvordan virksomheten ivaretar krav til forsvarlige arbeidslokaler, ledelse og medvirkning, opplæring og øvelse knyttet til risiko og håndtering av vold og trusler, bruk av bedriftshelsetjenesten. Lovverk: Arbeidsmiljøloven, Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning, Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav.	Status: Lukket. Påleggene er rettet. Funn: Mangler ved internkontrollen. Påleggene var: Arbeidsgiver måtte: 1.Gi arbeidstakerne nødvendig opplæring og øvelse i forebygging og håndtering av vold og trusselsituasjoner, samt i bruk av eventuelt sikkerhetsutstyr 2.Sørge for at arbeidstakerne og deres representanter har fått nødvendig informasjon om risikofaktorer knyttet til vold og trussel om vold, iverksatte tiltak og rutiner for å forebygge, håndtere og følge opp vold- og trusselsituasjoner og rutine for varsling og rapportering av vold og trussel om vold. 3.Iverksette rutiner for hvordan vold, trusler og andre uheldige belastninger som følge av kontakt med andre skal forebygges, meldes, håndteres og følges opp. Verneombud/ansattes representant skal medvirke i å utarbeide rutinene. 4.Sørge for at verneombudet gis nødvendig tid til å utøve vernearbeidet på en forsvarlig måte. 5.I samarbeid med bedriftshelsetjenesten utarbeide en plan for bedriftshelsetjenestens bistand i virksomheten

Statsforvalteren. "Tilsynsrapport-Vedtak. Alternativ opplæringsarena. Bergen kommune - Lynghaug ungdomsskole" (Etat for spesialpedagogiske tjenester og Etat for skole). Temaet for tilsynet var spesialundervisning i alternativ opplæringsarena. Formålet med tilsynet var å undersøke om Bergen kommune oppfyller opplæringsloven med forskrifter når det gjelder grunnskoleopplæring gitt på en alternativ opplæringsarena.	Status: Lukket. Funn: Vedrørende internkontrollen (rapport 2. januar 2023) Pålegg om retting: Sakkyndig vurdering: Bergen kommune måtte sørge for at det blir utarbeidet sakkyndige vurderinger som gjør rede for elevenes behov, og som tilrår et forsvarlig opplæringstilbud, i samsvar med opplæringsloven §§ 5- 3 og 5-4, og barnekonvensjonen artikkel 3 og 12 Vedtak og innhold i opplæringen: Bergen kommune måtte sørge for å gjøre vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning og saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven, jf. opplæringsloven §§ 5-1, 5-3, 5-4, forvaltningsloven §§ 2, 17, 23, 24, 25 og 27, og barnekonvensjonen artikkel 3 og 12" - Bergen kommune må sørge for at spesialundervisningen blir gjennomført i samsvar med vedtakene, jf. opplæringsloven §§ 2-1, 5-1, 5-5, 13-10, og rundskriv Udir-3-2010". - Bergen kommune må sørge for at det blir utarbeidet sakkyndige vurderinger som gjør rede for elevenes behov, og som tilrår et forsvarlig opplæringstilbud, i samsvar med opplæringsloven §§ 5- 3 og 5-4, og barnekonvensjonen artikkel 3 og 12 -Bergen kommune må sørge for å gjøre vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning og saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven, jf. opplæringsloven §§ 5-1, 5-3, 5-4, forvaltningsloven §§ 2, 17, 23, 24, 25 og 27, og barnekonvensjonen artikkel 3 og 12"" - Bergen kommune må sørge for at spesialundervisningen blir gjennomført i samsvar med vedtakene, jf. opplæringsloven §§ 2-1, 5-1, 5-5, 13-10, og rundskriv Udir-3-2010"".
Revisjoner	

Delrapport - Beredskap for pågående livstruende vold (PLIVO) ved grunnskolene	Status: Gjennomført. Under oppfølging. Anbefalinger fra revisor: Bergen kommune 1. Sikrer at beredskapsplan for skolene og aksjonskort for håndtering av PLIVO-hendelser er kjent for alle rektorer og at det ved skolene blir gjort vurderinger for å sikre at beredskapsplanene er tilstrekkelig tilpasset lokale forhold. 2. Sikre at hver enkelt skole har en plan for hvordan en situasjon med angrep på elever og ansatte skal håndteres som inkluderer: a. Hvordan elever og ansatte skal varsles b. Hvordan skolen skal evakueres eller barrikaderes 3. Sikrer at informasjon, veiledning og opplæring knyttet til beredskapsarbeid blir tilstrekkelig kjent i organisasjonen. Dette gjelder a. hvordan PLIVO-hendelser skal og kan håndteres på skolene b. hvordan beredskapsplaner kan tilpasses til lokale forhold c. hvordan skolene kan øve på PLIVO-hendelser d. viktigheten av å øve på PLIVO-hendelser 4. Iverksetter tiltak som kan sikre at skolebygg får en utforming som støtter en best mulig håndtering av en eventuell hendelse med pågående livstruende vold
Styring av investeringsprosjekter. Fra tidligere BBSI deltok Etat for idrett. Ved nytt byråd ble etaten flyttet til Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett).	Status: Gjennomført. BBS er ikke kjent med videre prosess. Anbefalinger: Deloitte anbefaler at Bergen kommune setter i verk følgende tiltak (innenfor internkontrollen): Sikrer at etatene iverksetter følgende tiltak for å håndtere de manglene og forbedringsområdene som er avdekket. For Etat for idrett innebærer det: • Skriftliggjør etablert praksis for etablering av roller og ansvar i prosjekter. • Utarbeider mer detaljerte beskrivelser av ansvar og oppgaver som ligger til de ulike rollene etaten normalt sett benytter seg av i sine prosjekter (for eksempel rollene som prosjektleder og byggeleder). • Skriftliggjør og videreutvikler etablert praksis for gjennomføring av risikoanalyser i prosjekter. • Skriftliggjør og videreutvikler etablert praksis for kvalitetssikring av sentrale aktiviteter i planlegging og gjennomføring av prosjekter. • Stiller krav til prosjektene om at de vurderinger som gjøres av valg av kontraktstype i det enkelte prosjekt utføres i samsvar med de rutiner som er etablert, samt formaliseres og dokumenteres. • Spesifiserer etablerte rutiner for kvalitetssikring av konkurransegrunnlag og kravspesifikasjoner ytterligere, slik at det går tydelig frem hvordan kvalitetssikring skal utføres og hvilke forhold det er vesentlig at blir kontrollert. • Skriftliggjøre hvilke konkrete oppgaver som ligger til de ulike rollene i prosjekt i

ÅRSMELDING 2023

	forbindelse med arbeid med kontraktsoppfølging. • Utarbeider mer detaljerte rutiner for vurdering av endringsmeldinger. • Skriftliggjør den rapporteringspraksisen som er etablert for rapportering fra det enkelte prosjekt.

ÅRSMELDING 2023

Byrådsavdeling for byutvikling	
Tilsyn og revisjoner (navn rapporter)	Kort beskrivelse av status (alvorlige funn)
Tilsyn	
Akkreditert kontroll av gassanlegg på Lungegårdskaien og på Flesland	Lungegårdskaien: Parkering innenfor EX sone, ladepunkt for elbil innenfor EX sone Flesland: Avblending av gassrør som ikke var i bruk
Branntilsyn Biogassanlegget	Ingen alvorlige funn
Tilsyn Statsforvalter Biogassanlegg	3 avvik alle svart ut til Statsforvalter (gjelder luktklager)
Revisjon	
Forvaltningsrevisjon Bergen kommune Klimarisiko - forebygging og beredskap, April 2023	Bymiljøetaten ble anbefalt å vurdere behovet for beredskapsplaner for hvordan etaten skal begrense skade på transportinfrastruktur ved klimarelaterte hendelser. Etaten vil gjennomføre en gjennomgang av infrastruktur samt en klimasårbarhetsanalyse, og en oppdatering av beredskapsdokumentasjon/planer.

ÅRSMELDING 2023

Forvaltningsrevisjon av styring av investeringsprosjekter	Ingen alvorlige funn. BME ved Gjennomføringsavdelingen fikk god tilbakemelding på hvordan styrende informasjon og prosesskart var utformet: "Deloitte vil særlig trekke frem Bymiljøetatens prosjektmodell som et eksempel på hvordan retningslinjer og rutiner kan organiseres for å sikre god internkontroll. I tillegg til en tydelig faseinndeling og hensiktsmessige kontrollpunkter for å sikre at alle aktiviteter er gjennomført på en tilfredsstillende måte, som alle de tre etatene sine prosjektmodeller har, inneholder modellen til BME detaljerte beskrivelser av hvordan ulike aktiviteter og oppgaver skal gjennomføres og prosesskart som viser hvilken rekkefølge aktivitetene/oppgavene skal gjennomføres i." Øvrige kommentarer fra revisorer i Deloitte: anbefalinger om risikovurderinger av entreprisform og vurderinger av i hvilke prosjekt det bør stilles krav til formelle risikovurderinger. Anbefalinger om kvalitetsikring av anbudsgrunnlag. Utarbeide rutiner for vurdering av endringsmeldinger som er fulgt opp i BME - Veileder for føring av faktura investeringsprosjekter ID: 10511
Forvaltningsrevisjon av Klimarisiko	Bestilt av kontrollutvalget. Rapportering fullført. Klimaetaten har fått ansvar for å følge opp 2 tiltak: (a) helhetlig kartlegging av Bergen kommunes klimarisiko som grunnlag for kommunens planlegging, og (b) koordinering av arbeidet som gjøres med å kartlegge kommunens klimarisiko i ulike deler av kommunen. Klimaetaten at tiltak (a) kan følges opp gjennom en systematisk ROS-analyse for klimarisiko (se også tiltak i Handlingsplan for Grønn strategi), og at tiltak (b) kan følges opp gjennom Nettverk for fysisk klimarisiko og gjennom at gjøre relevante kart og ressurser koblet til kartlegging av klimarisiko tilgjengelig på en relevant plattform.
Forvaltningsrevisjonen av klima og miljø tiltak	Bestilt av kontrollutvalget. Rapportering fullført. De avvikene revisjonen fant som Klimaetaten har myndighet til å jobbe videre med blir fulgt opp i arbeidet med og gjennomføring av Grønn strategi. (alvorlige funn: Spesielt følges ansvarsfordelingen for tiltak i handlingsplanen til Grønn strategi og Grønn virksomhet opp i arbeidet med gjennomføring.
Resertifisering Miljøfyrtårn	Ingen merknader fra revisor
Fysisk klimarisiko (Forvaltningsrevisjon)	Ingen alvorlige funn

ÅRSMELDING 2023

Nemko Sertifiseringsrevisjon	Ingen alvorlige funn, mange gode forbedringsforslag.
Styring av investeringsprosjekter (forvaltningsrevisjon)	Ingen alvorlige funn, nesten skryt
Ekstern HMS revisjon (WBU)	1 avvik ved eksponeringsregistrer, purrer på BkKvalitet, ellers mange god forbedringsforslag

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	
Tilsyn og revisjoner (navn rapporter)	Kort beskrivelse av status (alvorlige funn)
Tilsyn	
Etat for Sosiale tjenester: Arbeidstilsynet - Tilsyn med Bjørnsonsgate botiltak, Sosiale botjenester	Samordning av HMS-arbeid. For Bjørnsonsgate 4 er det inngått en skriftlig avtale for samordning av HMS-arbeidet, mellom Bjørnsonsgate botiltak (hoved bedrift) og Securitas AS. Status: Det er inngått en skriftlig avtale for samordning av HMS-arbeid ved Bjørnsonsgate 4. Avtalen gjelder mellom Bjørnsonsgate botiltak (hoved bedrift) og Securitas AS. Inngått avtalen inneholder en tydelig fremstilling av hva samhandlingsavtalen omfatter av HMS-områder-/tema. Funnene (pålegg) gjort under tilsyn er utbedret, og planlagte tiltak er gjennomført.
Etat for Sosiale tjenester: Statsforvalteren - Tilsyn med midlertidig botilbud, Kapasitet	Bergen kommunen bryter sosialtjenesteloven § 27, hver gang kommunen ikke finner en midlertidig bolig til en person som ikke har et sted og sove og oppholde seg det neste døgnet (for de som ikke klarer det selv), eller tilbyr et midlertidig botilbud som ikke tilfredsstiller kvalitetskravene for midlertidige botilbud (i rundskriv R35-00), eller gir den bostedsløse penger.

ÅRSMELDING 2023

	Status: Bergen kommune har igangsatt en hasteanskaffelse av midlertidige boliger og akutte overnattingsplasser. Kommunen har utarbeidet en egen tiltaksplan for å rette på beskrevet lovbrudd etter tilsynet. Kommunens plan er en del av svaret som er sendt til statsforvalter - Plan for retting av lovbrudd påpekt etter tilsyn med Bergen kommune hausten 2023. Gjennomføring av planlagte tiltak (beskrevet i svar til statsforvalter), vil ha høy fokus i 2024.
Etat for psykisk helse og rustjenester Arbeidstilsynet - Tematilsyn: Dag Hammarskjølds bofellesskap. Tema: Muskel og skjelett samt ivaretagelse av ansattes psykiske helse.	1. Pålegg - Verneombud - skriftlig stadfesting på kven som er valt som verneombud. 2. Pålegg - Psykiske plager - kartlegging og risikovurdering. 3. Pålegg - Psykiske plager - laga ei oversikt over gjennomførte og planlagte tiltak for å redusere risiko for psykiske plager. 4. Pålegg - Muskel- og skjelettplager - kartlegging og risikovurdering. 5. Pålegg - Muskel- og skjelettplager – laga ei oversikt over gjennomførte og planlagte tiltak for å redusere risiko for muskel- og skjelettplager 6. Pålegg - Særskilt tilrettelegging - rutine for forebygging og oppfølging av sjukefravær 7. Pålegg - Bedriftshelsetjeneste - plan for bistand 8. Pålegg - Bedriftshelsetjeneste – årsrapport Status: Pålegg som etaten selv kan rette opp, er utbedret (oppfylt). Utbedring av pålegg 7 og 8 krever bedre samhandling med Bedriftshelsetjensten (BHT). Det er gjennomført møter med BHT, for å legge til rette for bedre samhandling.

ÅRSMELDING 2023

Etat for psykisk helse og rustjenester: Arbeidstilsynet - Tematilsyn: Vestlundtoppen bofellesskap. Tema: Muskel- og skjelett samt ivaretagelse av ansattes psykiske helse.	1. Pålegg - Psykiske plager - kartlegging og risikovurdering 2. Pålegg - Psykiske plager - laga ei oversikt over gjennomførte og planlagte tiltak for å redusere risiko for psykiske plager. 3. Pålegg - Arbeidsplasser og arbeidslokaler - toalett 4. Pålegg - Arbeidsplasser og arbeidslokaler - garderober 5. Pålegg - Inneklima - tiltak og plan 6. Pålegg - Støy - tiltak og plan Status: Pålegg som etaten selv kan rette opp er utbedret (oppfylt). Flere av påleggene ligger utenfor etatens myndighet, eksempelvis pålegg som krever utbedring av areal (pålegg 3, 4, 5 og 6). Varslet om pålegg som krever utbedring av arealer, er tatt videre til byrådsavdeling og byggeier. Det er gjennomført befaring og flere møter. Saken er i prosess.

Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	
Tilsyn og revisjoner	Kort beskrivelse av status (alvorlige funn)
Revisjoner	
Deloitte - Fritid i fellesskap (Kulturetaten)	Ingen alvorlige funn, alle bilag er korrekt ført. 40% avvik mellom budsjett og regnskap fordi tilskuddsbeløpet ble redusert
Forvaltningsrevisjon "Styring av investeringsprosjekter"	Revisjonens anbefalinger inneholder 9 punkter til oppfølging for Etat for idrett; "Punkt 1,2 og 7 mener vi bør sees i sammenheng, og har med definisjon av roller, oppgaver og ansvar å gjøre. På disse punktene er beskrivelsen oppdatert, og lagt inn i Bk-kvalitet. Punkt 3. Vedrører praksis omkring risikoanalyser. Oppdatert dokument er utarbeidet og lagt inn i Bk-kvalitet. Punkt 4 og 6 mener vi bør sees i sammenheng, da begge disse omhandler kvalitetssikring av sentrale aktiviteter. Arbeidet med ferdigstillelse av disse rutinene er i arbeid, hvor vi har satt dato for ferdigstillelse til 30.04.2024. Punkt 5, har å gjøre med vurderinger knyttet til valg av kontraktstype. Denne er lagt inn i Bk-kvalitet som prosedyre - «EFI - Prosedyre for utarbeidelse av anskaffelsesplan». Punkt 8, har å gjøre med med detaljerte rutiner knyttet til vurdering av endringsmeldinger. Disse er utarbeidet og lagt inn som prosedyrer i Bk-kvalitet - «EFI - Prosedyre for økonomioppfølging av bygge- og anleggsprosjekt». Pkt.9, har å gjøre med skriftliggjøring av den rapporteringspraksisen som er etablert for det enkelte prosjekt. Her foreligger det en egen rutine som det må gjøres noen endringer av. Frist for ferdigstillelse er satt til 01.03.2024

Klima, miljø og natur

Dette kapitlet gir ei oversikt over korleis Bergen kommune har arbeidd med å følge opp “Grønn strategi” og “Naturstrategi for Bergen”. Bystyret vedtok begge strategiane i løpet av første kvartal av 2023.

Naturstrategien fortel korleis kommunen skal jobbe med naturen. Den overordna visjonen er at “Bergen er den grønaste storbyen i Noreg – I Bergen sikrar me naturen plass og styrker naturen i byen”.

“Grønn Strategi – Klimastrategi for Bergen” syner korleis Bergen skal bli eit lågutsleppssamfunn innan 2030 og eit 1,5-graderssamfunn i 2050. Bystyret vedtok i 2023 både ein “Handlingsplan for Grønn strategi” og ein intern klima- og miljøplan for verksemda til kommunen. Den interne planen fekk namnet “Grønn virksomhet”.

Grønn strategi har fire strategiar som skal bidra til å oppfylle dei overordna måla:

1. Kutte direkte utslepp
2. Sirkulere ressursane
3. Ta vare på naturen
4. Førebu for endring

Naturstrategien har to mål. Eitt om naturmangfald: Bergen skal ha gode levekår for dyr og planter som høyrer til her – og eitt mål om rekreasjon: Alle bergensarar kan ha dagleg kontakt med natur.

Kapitlet følgjer denne tematiske inndelinga.

Kutte direkte utslepp

Med direkte utslepp meiner me klimagassutslepp innanfor kommunegrensa. Å redusere utslepp inneber at me sluttar å bruke fossil energi. For kommunen som organisasjon gjeld det å både redusere eigne utslepp, og å legge til rette for at utslepp i heile det geografiske området Bergen kommune kan kuttast.

Det er Miljødirektoratet som reknar ut utsleppa for kommunane i Noreg. Dei nyaste tala er frå 2022. Dei viser ingen nedgang frå året før. Mellom 2009 og 2022 har Bergen kutta 25 prosent av utsleppa. Men dersom me skal nå målet i Grønn strategi om 85 prosents utsleppskutt i 2030, må tempoet opp.

Transport

Klimagassutsleppa frå vegtrafikken gjekk ned med tre prosent i 2022. Utsleppa har gått ned år for år sidan 2009. Sektoren sto likevel for 35 prosent av alle utslepp. For å greie større kutt, treng bergensarane at det blir lagt endå betre til rette for å gå, sykle og bruke kollektivtrafikk. Samstundes må behovet for å bruke fossildrivne køyretøy blir mindre.

Trafikken gjennom bomringen auka med 2,2 prosent frå 2022 til 2023. Sentrumsretta trafikk fekk derimot ein reduksjon på 1,9 prosent. Åra 2020, 2021 og 2022 har på grunn av koronasituasjonen vore unormale år å samanlikne med, og i forhold til 2019 var det ein liten auke på 1,6 prosent for bomringen totalt.

Ved utgangen av 2023 var det registrert 118.299 personbilar i Bergen. Av disse var 46.975, altså rundt 40 prosent, elektriske. Dette er ein auke på cirka ni prosent samanlikna med 2022.

Kommunen har i 2023 halde fram arbeidet med å legge til rette for meir berekraftig transport.

Bystyret vedtok dei sju reguleringsplanane som til saman utgjør Bybanen til Åsane, forlenga Fløyfjellstunnel og hovedsykkelrute frå sentrum til Åsane.

Bymiljøetaten har i 2023 ferdigstilt mobilpunkt på Nymark og i Fridalsveien. Målet med mobilpunkt er å gjere miljøvenlege mobilitetsløyser synlege og tilgjengelege. Mobilpunkt kan innehalde slikt som ladarar for bildelebil, sykkelparkering, bysyklar og ulike betringar av forholda for gåande og syklende.

Nytt mobilpunkt på Nymark. Foto: Margrethe Vikan Sæbø

Mange bergensarar, både privatpersonar og bedrifter, nytta seg av kommunens tilskotsordningar til klimavenleg mobilitet i 2023. Kommunen ga mellom anna tilskot til ladeinfrastruktur for sameige og burettslag, elsyklar og el-lastesyklar samt ulike tilskot til elektrifisering av næringstransport. Bystyret vedtok óg ein eigen ladestrategi i juni. Tema for denne er kommunen si rolle i tilrettelegging av ladeinfrastruktur for personbilar og næringstransport.

For gåande og syklarar var opninga av tunnelen mellom Fyllingsdalen og Kristianborg den mest oppsiktsvekkande hendinga. Den tre kilometer lange gang- og sykkelstunnelen er den lengste i Europa. Den er blitt svært populær og var nominert til fleire prisar i 2023, både nasjonalt og internasjonalt. Same dag som Fyllingsdaltunnelen opna også Kronstadtunnelen. Med dei to nye tunnelane har me fått ein samanhengande om lag åtte kilometer høgkvalitets sykkelstamveg med fortau frå Fyllingsdalen heilt inn til Bergen sentrum.

Kommunen har vidare følgd opp både Gåstrategien og Sykkelstrategien med små og større tiltak gjennom året. Bymiljøetaten si sykkelgruppe hadde ved utgangen av året 27 pågåande prosjekt, og etaten brukte 10 millionar kroner på ulike gangetiltak i fleire bydelar, der hovudinnsatsen vart lagt ned i Loddefjord, Laksevåg og Indre Arna.

Når det gjeld kommunen si verksemd, er Etat for heimebaserte tenester ei av einingane med størst transportbehov. Idealet om færrest mogleg bilar må her vurderast opp mot behovet for effektivitet og demografiske realitetar. Talet på bilar har auka dei siste åra, men samtidig blir stadig fleire av bilane elektriske. Ved utgangen av 2023 var delen elbilar 97 prosent, medan den tre år før var 85 prosent.

Einingar under Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tenester og mangfald nytta i 2023 ein bilpark som i aukande grad er elektrisk. Talet på leasingbilar vart redusert med tre. Kun ni av dei 149 bilane som vart brukt var fossildrivne. Tilsette brukte òg el-syklar, el-sparkehjul og offentlig kommunikasjon.

Fleire byrådsavdelingar har erfart at større kunnskap om digitale samhandlingsplattformer som Planner, Sharepoint og Teams, både internt og hjå samarbeidspartnarar, har gjort denne arbeidsforma enklare. Dette har redusert talet på jobbreiser, bruk av privatbilar og kommunale bilar, og det har gitt enklare møteverksemd. Når det gjeld jobbreiser gjort med fly, er desse redusert med meir enn 90 prosent sidan 2019.

Energibruk i bygg og anlegg

Kommunen hadde fleire tilskotsordningar retta mot huseigarar i 2023. Bystyret løyvde meir enn 20 millionar kroner til støtte til varmepumper. 2875 husstandar fekk innvilga søknaden sin. Bystyret løyvde også fem millionar kroner til ei ny tilskotsordning for energieffektiviserande tiltak i burettslag og bustadsameige.

For Etat for bygg og eigedom var målet i 2023 å redusere energiforbruket i forvalta bygg med 15 prosent. Innsparinga i 2023 enda på 15,7 prosent i forhold til basislinja. ENØK-tiltak på Bergen kommune sine bygg omfattar mellom anna installasjon av varmepumper, etterisolering, nye ventilasjonsanlegg, bytte til roterande varmegjenvinnarar, bytte av kjøleanlegg, LED-lys, solcelleanlegg og oppgradering av styring og automasjon.

I lokale, som kommunen leiger, har fleire einingar sørgt for å leige hjå miljøsertifiserte aktørar, der det finst tiltak som nattesenking av temperatur, balansert ventilasjon, sensorstyrte lyskjelder, miljøstasjonar og kjeldesortering.

Etat for boligforvalting har i 2023 hatt særskilde vedlikehaldsprosjekt knytt til energisparing. Med eigne driftsmidlar og tilskot frå Husbanken har etaten skifta vindauge og tak på seks objekt av ulik storleik: Sandviksveien 95, Flatane 2-4, Frydenbølien 5 a-c, Garvergaten 15, Sverre Hjetlandsvei 10-12 og Sverre Hjetlandsvei 13. Målet er lågare straumforbruk for bebuarane. I tillegg har etaten gjennom fleire av dei ordinære vedlikehaldsprosjekta skifta vindauge for å få ned straumforbruket.

Både Bymiljøetaten, Bergen vann og Etat for utbygging har jobba målretta med fossil- og utsleppsfrie byggeplassar. I 2023 vart det gjennomført fleire prosjekt som var heilt eller tilnærma utsleppsfrie. Arbeida med å rive den gamle og bygge ny Garnes ungdomsskule har gått for fullt. Rivinga har vore utsleppsfri, noko som er unikt. Prosjektet har fått to millionar kroner i tilskot frå Miljødirektoratet, og det blir betalt ut ytterlegare fire millionar kroner i løpet av 2024.

Sirkulere ressursane

Bergen skal bort frå bruk og kast-samfunnet. Då må me forbruke mindre, ta betre vare på det me har og sikre meir produksjon basert på sirkulære prinsipp og lokale ressursar. Målet i Grønn strategi er at minst 65 prosent av avfallet vårt skal bli til nye ressursar innan 2030.

Bergen kommune si rolle er å legge til rette for lokale initiativ, inspirere til endring og jobbe for å fjerne økonomiske og praktiske hindringar mot løysingane som ein sirkulær økonomi krev.

Kommunen har i 2023 hatt ei rekke aktivitetar der innbyggjarane har fått ta del i mangfaldet Bergen har å by på innan ombruk og berekraftig forbruk. Gjenbruksveka 2023 var den tredje i rekkja, med meir enn 60 arrangement og fleire tusen deltakarar.

På ungdomstrinnet deltok elevar ved fleire skular i undervisningsopplegget “Bærekraftig klesforbruk”. Der fekk dei både praktisk og teoretisk kompetanse i temaet. Klimaetaten utvikla undervisningsopplegget i samarbeid med elevar på 9. trinn på Rothaugen og Åstveit skole. Klimaetaten har i 2023 også arbeidd med å skaffe betre kunnskap om korleis me kan greie å sirkulere ressursane, gjennom forskingsprosjektet “Bærekraftig, sirkulært og redusert forbruk: Befolkningens syn og kommunens rolle som tilrettelegger” og prosjektet “Økt ombruk i Bergen”, der målet er å finne ut korleis me bør utvikle og organisere ei satsing på forbruksvarer i Bergen.

Ei nyvinning i kommunen i 2023 var etableringa av ei intern ombruksavdeling. Ombruksavdelinga er eit samarbeid mellom fleire etatar, som skal jobbe med ombruk og oppsirkulering av møblar, bygningsmaterialar, utstyr og inventar.

Etableringa av Ombruksavdelinga i Etat for bygg og eigedom vart markert ved lagerhallen på Hesthaugen i Åsane i juni.
Foto: Asle Bentzen

For heile Bergen kommune sin organisasjon gjeld det at IT-utstyr som ikkje lenger er i bruk skal leverast til Bjørkhaug Arbeidsfellesskap AS. Der blir utstyr og komponentar som kan brukast av andre resirkulert. Resten av materiellet blir destruert på forsvarleg måte. Slik sørgjer kommunen både for berekraft ved

gjenbruk av utstyr og sikker avhending og sletting av datamaskiner og telefonar som kan innehalde data.

Bergen har eit stort potensial for meir sirkularitet innanfor matsystemet. Bergen kommune har jobba for at BIR skal starte innsamling av matavfall, og i 2023 har samtlege kommunale barnehagar og skular innført sortering av matavfall.

Bevare naturen

Naturkrise og klimakrise heng tett saman, og må løysast i samanheng. Målet vårt i Bergen er å verdsetje og styrke naturen slik at den kan lagre karbon og handtere effektane av klimaendringane.

Naturen kan dempe flom, regulere temperatur, hindre skred og absorbere overvatn. Når det gjeld det siste, har kommunen gjennom fleire år satsa på opning av bekker og elver som har ligge i røyr, med grunnlag i kommunedelplanen for overvatn. I 2023 vart eit av dei største prosjekta ferdigstilt: Kanalen på Mindemyren. Under den opne kanalen skjuler det seg ein kulvert som kan ta unna 17 kubikkmeter vatn i sekundet og som er bygd for å tåle ein 200-årsflom. Regnvatn blir leia gjennom hundre regnbed som er bygd ved sidan av kanalen – i staden for å gå gjennom vanlege sluk. Slik blir vatnet også reinsa.

Kanalen på Mindemyren i september. Foto: Håvard Prestegården

Klimaetaten gjennomfører årleg ei stor spørjeundersøking blant bergensarar. Der tar innbyggjarane stilling til ei rekke spørsmål om klima, forbruk og transportvanar, men dei får òg spørsmål om natur. I 2023 sa 68 prosent av bergensarane seg svært eller ganske einige i påstanden “Det er viktig for meg at det ikkje blir bygd ned meir natur i Bergen”. Samtidig treng kommunen betre kunnskap om kor i kommunen me har dei viktigaste areala for karbonlagring, klimatilpassing og matsikkerheit. Dette skal kommunen få nokre svar på gjennom Klimasats-prosjektet “Klimakart til arealforvaltning”, som etter planen skal vera ferdig i juni 2024.

Eit anna tiltak i 2023 var at Klimaetaten, i samarbeid med dei andre storbyane, fekk laga rapporten “Økt kunnskap om karbon i jord i Bergen, Stavanger, Trondheim og Oslo”.

I 2023 fekk Bergen også sitt første grøntrekneskap. Her har plan- og bygningsetaten laga ei oversikt over kor mykje grøne areal me har i den bygde delen av Bergen. Hovudmåla har vore å utvikle ein metode for å kartlegge blågrøne areal i byggesona og å dokumentere utviklinga av grøntareal i Bergen over tid.

Plan- og bygningsetaten gjorde også ferdig eit indikatorsett, “Klimanorm for Bergen”, som skal gi betre grunnlag for gode klimavurderingar i den tidlege fasen av eit planarbeid. Å minimere nedbygging av karbonbindande natur og å etablere vegetasjon som bind karbon er blant måla med klimanorma.

Førebu for endring

Klimaomstilling handlar på den eine sida om å tilpasse seg eit klima i endring. Samtidig inneber sjølve gjennomføringa av klimatiltaka omstilling i større eller mindre grad.

Rettferdig omstilling

Klimaundersøkinga som er omtala i det førre avsnittet, synte at bergensarane i stor grad sluttar opp om klimamåla som bystyret har vedtatt. Samtidig er meiningane delte når det gjeld spørsmålet om kommunen sine klimatiltak påverkar innbyggjarane på ein rettferdig måte. Dei fleste bergensarar er opptatt av at omstillinga skal vere rettferdig: 61 prosent seier seg einige i at innbyggjarar i Bergen som har høge klimagassutslepp bør ta større del av byrda ved klimatiltak.

Rettferdig omstilling er også sentralt i Grønn strategi. Eit konkret eksempel på at dette vart følgt opp i 2023, er at husstandar med lågare inntekt vart prioriterte ved tildeling av tilskot til varmepumper.

For at me kan koma til lågutsleppssamfunnet på ein rettferdig måte, er det viktig at innbyggjarane kan få involvere seg i omstillingsprosessane. I 2023 har Klimaetaten bidratt til dette gjennom fleire arrangement, som blant anna konferansen “Klimaomstilling i Bergen: Sammen når vi målene”, møteserien “Bærekraftig frokost” og den før nemnde Gjenbruksveka.

Full sal under konferansen om klimaomstilling på Kulturhuset i oktober. Foto: Håvard Prestegården

Skulehagar

I Grønn strategi heiter det at barn skal ha verktøy som gjer at dei kan ha ei aktiv rolle i klimaomstillinga. Eit døme på dette er å kunne dyrke sin eigen mat. I Funksjons- og arealprogram for skuleanlegg legg ein til grunn at det i framtidige skuleprosjekt, så langt det lar seg gjera, skal leggjast til rette for veksthus og at ein i alle prosjekt skal vurdere å sette av areal til skulehage.

I perioden 2021-2023 vart det starta 21 nye skulehagar i Bergen. I handlings- og økonomiplanen var det i 2023 sett av 300.000 kroner til skular som hadde, eller ønskte å ha, skulehagar. 14 skular fekk midlar til oppfølgings- eller oppstartspakkar.

I funksjons- og arealprogram for kommunale barnehagar er det vedtatt at når ein bygger nye barnehagar, eller når ein gjer større rehabiliteringar, skal barnehagane ha minst tre store plantekassar og behaldarar for kompost.

Gjennom den interne tilskotsordninga i kommunen fekk Etat for barnehage 180.000 kroner til kjøkenhagar i 2023. Desse pengane vart delt på åtte barnehagar, i samarbeid med prosjektet "Barnehagen og Bybonden – barnas kjøkkenhage". Bybonden tilbyr også kursing og oppfølging til personalet i desse barnehagane gjennom eitt år.

FutureBuilt

Fleire etatar samarbeida i 2023 om å starte FutureBuilt i Bergen, som første kommune utanfor osloregionen. FutureBuilt er eit kvalitetsprogram og utstillingsvindauge for byggenæringa. Ein skal vise fram klimavenlege foregangsprosjekt, og ambisiøse aktørar i næringa får hjelp av samarbeidspartnarar og fagmiljø til å koma i mål med berekraftige prosjekt som gjer Bergen til ein betre by å leve i.

Det vart i 2023 inngått intensjonsavtaler om dei fire første prosjekta. Blant dei er to kommunale prosjekt: rehabilitering av Ytre Arna skule og bygging av eit nytt fleirbruksbygg på Mindemyren.

Fysisk klimarisiko

Klimaendringane fører til at temperaturane i Bergen aukar, nedbørsmønsteret endrar seg og havet stig.

I 2023 starta kommunen eit prosjekt for å greie ut tiltak mot havnivåstigning. Prosjektet får pengar frå Miljødirektoratet, blir leia av Klimaetaten i samarbeid med Bergen Vann, og blir utført av Cowi. Rapporten skal vera klar sommaren 2024.

Kommunen vart også med i eit NVE-prosjekt med namnet FlomRisk, som handlar om å utvikle framtidens varslingsystem. Fire andre kommunar med ulike utfordringar knytt til flom er med i prosjektet.

Naturmangfald

Naturstrategien omfattar heile spekteret av natur: Frå skog-, fjell-, vassdrags- og sjøområde utanfor utbygde område, til mindre friluftsområde, parkar, bekker samt vatn og utplanting på torg og i gater i byen. Hovudmålet i strategien er at Bergen skal ha gode levekår for dyr og planter som høyrer til her. Dette reflekterer at naturen har verdi i seg sjølv, og det er vårt ansvar å forvalte og styrke den. Difor må me møte truslane naturen står overfor, som arealendringar, forureining, klimaendringar og endra bruk.

Renere havn Bergen er eit prosjekt som kommunen har hatt ansvar for sidan 2008. Målet er å hindre at miljøgifter spreier seg frå forureina sjøbotn og å skape eit reinare havnemiljø i den indre delen av Byfjorden.

Puddefjorden fekk ny sjøbotn i 2018. Fire år seinare kontrollerte kommunen miljøtilstanden. I 2023 vart funna analyserte. Kontrollen syner at etableringa av sjøbotnen har vore ein suksess. Den er langt mindre forureina, livet er tilbake i Puddefjorden, og faunaen er i ferd med å tilpasse seg dei nye omgivnadane.

Eit tilsvarande prosjekt pågår no i Store Lungegårdsvannet. Her har Renere havn Bergen i 2023 rydda sjøbotnen for 84 tonn skrot. Arbeidet med å legge ut ny og rein sjøbotn starta i oktober og blir ferdig før sommaren 2024.

Sanden som blir til ny sjøbotn blir frakta gjennom denne slangen. Foto: Håvard Prestegården

Eit anna arbeid som handlar om å rydde opp i gamle synder, føregår på Slettebakken deponi. Den gamle bossfyllinga går gjennom ei fullstendig sanering. 250.000 tonn massar med gammalt skrot skal handterast på ein miljømessig god måte. Dette nyskapande prosjektet vann Miljøringenprisen i 2023.

Dronefoto av Slettebakken deponi tatt 7. mars 2023. Foto: Margrethe Vikan Sæbø

Talet på trua artar i Bergen kommune auka med ni prosent mellom 2015 og 2021. I Haukåsvassdraget har den kritiske situasjonen til elvemuslingen vore kjent i mange år. I 2023 vart eit nytt tiltak som skal skilje reint og skittent vatn ved Bergen Travpark gjort ferdig. Dette tiltaket er gjort for å hindre forureining i området, mellom anna for å betre levекåra til elvemuslingen.

Andre, framande artar er ikkje ønska i Bergen. Ein av dei er havnespy. Her gjorde i kommunen i 2023 informasjonsarbeid til båtfolk i Bergen, som mellom anna handla om korleis arten spreier seg og korleis ein skal rapportere moglege funn. Kommunen deltok også i ei omfattande kartlegging sommaren og hausten 2023. Rapporten, som var klar tidleg i 2024, konkluderte med at ein ikkje hadde oppdaga havnespy i områda som vart undersøkt i Bergen kommune.

Rekreasjon

Bergen kommune har mål om at alle skal kunne ha dagleg kontakt med natur – uavhengig av for eksempel alder eller funksjonsevne. Difor skal kommunen legge til rette for dette – på naturen sine premiss.

Turliv

Bergen kommune bygde si første dagsturhytte i 2023. Den har fått namnet Ådnabu og ligg 350 meter over havet i Arna – med fantastisk utsikt over Arnavågen og Vidden. Hytta vart opna tidleg i 2024. Her kan folk fyre i ovnen, ete nistepakka og lese bøker frå nynorsk-biblioteket.

Dagsturhytta i Arna vart bygd i løpet av året. Foto: Kristin Madsen Klokkeide

Løvtien er ein 6,4 kilometer lang turveg frå Øvre Kråkenes til Melkeplassen. Her vart det jobba med siste etappe, ei nesten 400 meter lang gangbru, i 2023. Med den vart Løvtien ein samanhengande turveg, som vart offisielt opna i mars 2024. Ein ny hundepark, den fjerde i Bergen, sto også ferdig ved Løvtien i 2023.

Konstruksjon av gangbrua i Løvstien i mars 2023. Foto: Margrethe Vikan Sæbø

Bading er blitt ein meir populær heilårsaktivitet dei siste åra. I 2023 gjorde Bymiljøetaten ein del mindre tilretteleggingstiltak for badegjester i sjøfronten frå Sandviken til Laksevågneset. Fleire badestigar- og trapper vart montert.

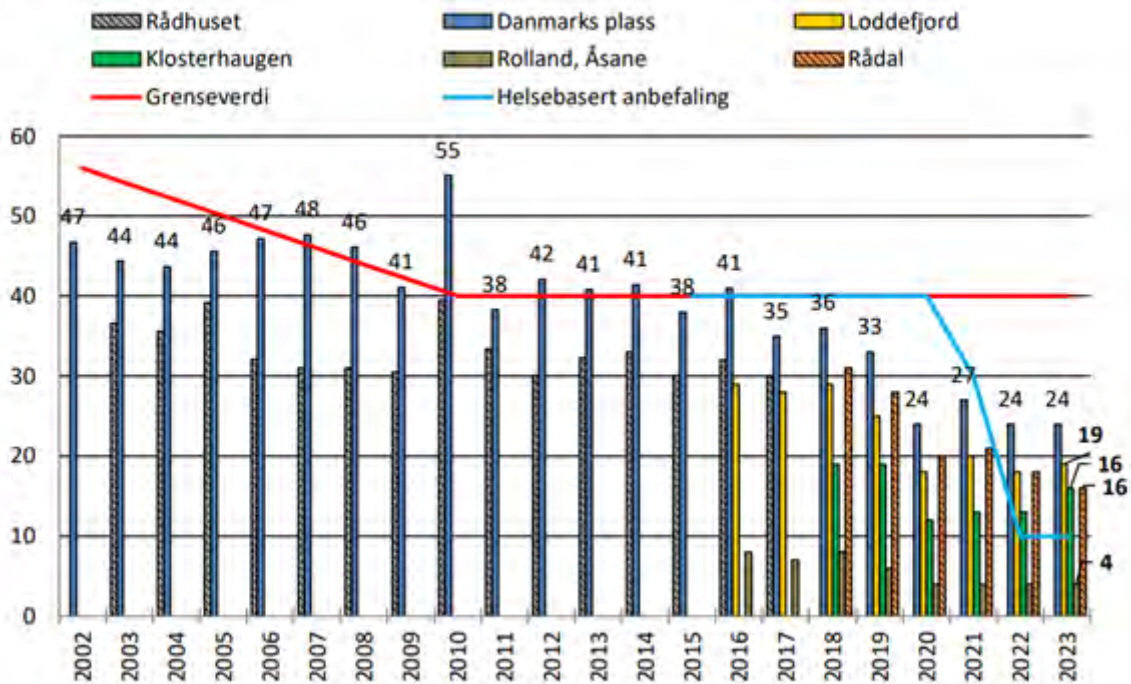
Luftkvalitet

God luftkvalitet er ein føresetnad for at det skal vere attraktivt for alle å opphalde seg i naturen. Bergen har fem målestasjonar for lokal luftkvalitet som måler svevestøv og nitrogendioksid (NO₂.) I tillegg blir det målt ozon ved Klosterhaugen.

I 2023 vart forskriftskrava til lokal luftkvalitet overhaldne ved alle målestasjonane. Årsmiddel for både NO₂ og svevestøv var langt under grenseverdiane.

Det vart ikkje registrert overskridingar (forureiningsepisodar) av timesverdi for NO₂ på 200 µg/m³ ved nokon av målestasjonane. Grenseverdien for talet på dagar med døgnmiddel PM₁₀ over 50 µg/m³ vart også overhalden i 2023. Heller ingen overskridingar av det langsiktige målet for ozon eller av informasjons- eller alarmterskelen i forureiningsforskrifta vart registrert.

NO₂-årsmiddel

NO₂-årsmiddel for alle målestasjonar (µg/m³). Blå linje viser helsebasert anbefala nivå gitt av FHI, med unntak av 2022 der WHO si helseanbefaling vart lagt til grunn.

Luftkvaliteten i Bergen i høve til helseanbefalingar

Luftforureining er eit betydeleg helseproblem for mange menneske og er i Bergen først og fremst knytt til NO₂ og svevestøv. Undersøkingar har synt at eksponering for NO₂ gir større risiko for sjukdom. Risikoen for auka dødelegheit er ikkje like eintydig endå. Eksponering for svevestøv aukar risikoen for både dødelegheit og sjukdom.

I 2023 senka Folkehelseinstituttet sine (ikkje juridisk bindande) anbefalingar for kva årsmiddelkonsentrasjonar som er trygge for folk si helse. Den nye anbefalinga for årsmiddel for PM₁₀ på 15 µg/m³ vart overhalden i 2023. Målestasjonar ved Danmarks plass og Klosterhaugen kryssa den nye anbefalinga for årsmiddel for finkorna svevestøv PM_{2,5} på 5 µg/m³. Dei andre målestasjonane synte i 2023 årsmiddelkonsentrasjonar på 5 µg/m³, noko som er ei betring samanlikna med 2022.

Den nye anbefalinga for årsmiddel for NO₂ på 10 µg/m³ vart overskriden ved fire av fem målestasjonar. Helseanbefalinga for langvarig eksponering (sesong) for ozon, som kom i 2023, vart overskriden.

Statens vegvesen, Vegdirektoratet, Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Miljødirektoratet har fastsett fire forureiningsklassar som skildrar helsevirkingar ved kortvarig eksponering for ulike nivå av luftforureining: lite, moderat, høgt og svært høgt.

Lufta ved Danmarks plass målestasjon, som måler det me reknar med er den verste lufta som innbyggjarane i byen blir utsett for, var «lite» forureina i 8.455 av de 8.754 registrerte timane i 2023, tilsvarende cirka 96,6 prosent av tida, mot cirka 96,1 prosent i 2022. Lufta var «moderat» forureina 2,6 prosent av tida, «høgt» forureina 0,8 prosent av tida og «svært høgt» forureina null prosent av tida.

I tillegg til dei akkrediterte målestasjonane er det utplassert 54 såkalla passive målarar for å måle snittet av NO₂ i ulike delar av Bergen. Ingen av desse stadene syntte overskriding av grenseverdi i 2023.

Status for Bergen kommunes arbeid med FNs bærekraftsmål

Status for Bergen kommunes arbeid med FNs bærekraftsmål

2030-agendaen er verdens handlingsplan for bærekraftig utvikling. 2030-agendaen er konkretisert gjennom 17 bærekraftsmål og 169 delmål, og handler om å oppnå både økonomisk, sosial og klima- og miljømessig bærekraft. Bærekraftsmålene ble vedtatt på FN sin generalforsamling i 2015, med tilslutning fra alle medlemslandene. Norge var en pådriver for å få målene vedtatt, og har forpliktet seg til å arbeide for at verden når målene innen 2030.

Byer og kommuner har en avgjørende rolle for å realisere de globale målene. Ifølge FN kan to tredjedeler av delmålene kun nås gjennom lokal innsats. I Norge har kommuner ansvar og kompetanse for områder som barnehage, skole, helse og byutvikling som er helt sentralt for bærekraftsmålene. Gjennom kommunelovens formål § 1-1 er det også et krav om at kommunene skal være bærekraftige. Dette innebærer at kommunenes virksomhet, som favner om områder som barnevern, vann og avløp, skole, helse, samferdsel og infrastruktur, alle er særdeles viktige for å kunne oppnå FNs bærekraftsmål.

Målet med dette kapittelet er å gi status for Bergen kommunes arbeid med FNs bærekraftsmål gjennom å synliggjøre hvordan Bergen kommunes egne delmål henger sammen med de tre bærekraftsdimensjonene. Det å gi en status på kommunens arbeid med dette, er en oppfølging av vedtak 3 fra sak 249/19 Redegjørelse for byrådets arbeid med FNs bærekraftsmål.

Figuren viser sammenhengen mellom FNs bærekraftsmål og de tre bærekraftsdimensjonene. Bærekraftsmål 17 handler om samarbeid for å nå målene og blir sett på som nødvendig for å oppnå de 16 andre bærekraftsmålene. Figuren viser også at det er et hierarki mellom de tre dimensjonene: klima- og miljømessig bærekraft blir sett på som en forutsetning for de to

andre formene for bærekraft i tillegg til at sosial bærekraft er et grunnlag for økonomisk bærekraft. Figuren er basert på en modell fra Stockholm Resilience Centre.

Under følger fire deler, én for hver av de tre bærekraftsdimensjonene og en om hvor du kan finne mer informasjon om kommunens arbeid med bærekraft. I de tre delene om bærekraftsdimensjonene er det synliggjort hvilke av FNs bærekraftsmål som er knyttet til den aktuelle dimensjonen. Siden bærekraftsmål 17 er en forutsetning for å nå de 16 andre målene, er dette målet knyttet til alle de tre dimensjonene. I hver del er det en oversikt som viser hvilke delmål i Bergen kommune som er knyttet til hver dimensjon og hvilket tjenesteområde de hører til. Dersom du ønsker å lese mer om hvert enkelt delmål og status for måloppnåelsen, kan du trykke deg inn på hvert enkelt tjenesteområde i menyen oppe i høyre hjørne.

2030-agendaen legger vekt på at de enkelte bærekraftsmålene er gjensidig avhengige av hverandre. De henger tett sammen, og oppfyllelsen av målene på ett område er avhengig av oppfyllelse av målene på andre område. Det betyr at det ikke er mulig å løse ett og ett bærekraftsmål, men at målene må bli løst parallelt gjennom helhetlig arbeid. Dette gjenspeiles i Bergen ved at ulike tjenesteområder jobber med både klima- og miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft.

Koblingen mot FNs bærekraftsmål i Årsmelding 2023 er gjort på et overordnet nivå. Arbeidet vil kunne videreutvikles i kommende handlings- og økonomiplaner og årsmeldinger.

Klima- og miljømessig bærekraft

Den klima- og miljømessige dimensjonen av bærekraftig utvikling handler om å ta vare på naturen og klimaet både lokalt og internasjonalt.

Følgende fem bærekraftsmål er særlig relevante for kommunens klima- og miljømessige bærekraft.

Oversikt over kommunens delmål under hovedmål "Norges grønneste storby"/klima- og miljømessig bærekraft.

Tjenesteområde	Delmål
03A Tjenester til eldre	Reduserte utslipp av klimagasser fra kommunens bilpark
08 Samferdsel	Bergen skal ha et sammenhengende og sikkert sykkelnett med god tilgjengelighet og sykkelvennlig utforming.
08 Samferdsel	Bergen skal oppgradere gangnettet rundt bydelssentre og utvidet Bergen sentrum
08 Samferdsel	Bergen skal utvide gangnettet i hele byen
08 Samferdsel	I Bergen skal det være god tilgang til sykkelparkering.
08 Samferdsel	Sykkelandelen i Bergen skal øke til 10 %
10C Naturforvaltning og parkdrift	Bergen skal avsette og utvikle arealer til sammenhengende blågrønne strukturer - også i fortettingsområdene.
10C Naturforvaltning og parkdrift	Opprettholde produksjon og produksjonsgrunnlag i landbruket i Bergen kommune

ÅRSMELDING 2023

Tjenesteområde	Delmål
10C Naturforvaltning og parkdrift	Øke interesse for urbant landbruk – dyrking i byen, parsellhager og andelslandbruk
10D Klima og miljø	Bergen skal redusere antall privatbiler per husholdning med 25% fra 2013 til 2025
10D Klima og miljø	De direkte klimagassutslippene fra Bergen skal reduseres med 50 % innen 2023 i forhold til 1991
10D Klima og miljø	Privatbiltrafikken i Bergen skal reduseres med 15 % fra 2018 til 2023
12 Kultur	Kultur skal bidra til bærekraftig kulturutvikling
12 Kultur	Kultur skal bidra til bærekraftig utvikling
14 Næring	Etablere og forsterke prosjektet Havbyen Bergen
14 Næring	Støtte minst 7 prosjekter som bidrar til grønn omstilling
16 Administrasjon og fellesfunksjoner	Bergen kommune skal være en foregangskommune for samfunnsansvar i sine anskaffelser - prioritering av miljøkrav
16 Administrasjon og fellesfunksjoner	Reduksjon av energiforbruk i kommunale bygg
18A Vann og avløp	I Bergen skal alle offentlige badeplasser ha badevannskvalitet og 80 % av disse skal være i beste kategori
18A Vann og avløp	I Bergen skal reguleringsplaner og tilhørende rammeplaner for vann og avløp identifisere, dimensjonere og sikre arealer for overvannshåndtering
18A Vann og avløp	I Bergen skal vannforekomster ha god økologisk vannkvalitet og avløpshåndteringen skal ligge på et nivå som ivaretar dette
18A Vann og avløp	Totalt årlig vannforbruk i Bergen skal reduseres.
18B Renovasjon	I Bergen skal "Temaplan for virksomhet tilknyttet nedlagte kommunale avfallsdeponi 2022-2026" legge premissene for kommunens oppfølging av de ulike deponiene

Dersom du ønsker mer informasjon om status for klima- og miljømessig bærekraft kan du eksempelvis lese kapitlet [Klima, miljø og natur](#) i årsmeldingen.

Sosial bærekraft

Den sosiale dimensjonen av bærekraftig utvikling handler om å sikre at alle mennesker får et godt og rettferdig grunnlag for et anstendig liv. Utdanning, likestilling, kulturelt mangfold og et godt helsetilbud er bare noen av områdene som bidrar til sosial bærekraft. Sosiale forhold handler om hvordan bergenserne har det, om de får oppfylt rettighetene sine og om de har mulighet til å påvirke egne liv og samfunnet de lever i.

Ni bærekraftsmål er særlig relevante for kommunens sosiale bærekraft.

Oversikt over kommunens delmål under hovedmål "en rettferdig og inkluderende by for alle" og "en attraktiv og levende by"/sosial bærekraft

Tjenesteområde	Delmål
01A Barnehage	Ansatte skal ha et godt og inkluderende arbeidsmiljø
01A Barnehage	Barnehagebarn er aktive og medskapende i lek og læring
01A Barnehage	Barnehagebarn har et trygt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring
01A Barnehage	Barnehagebarn møter et personale med høy kompetanse
01A Barnehage	Barnehagebarn skal være trygge i vann og utvikle svømmeferdigheter
01A Barnehage	Barnehagebarn utvikler sin sosiale og språklige kompetanse
01A Barnehage	Barnehagenes inne- og utemiljø er av høy kvalitet som gir rom for lek og læring i pedagogisk trygge og gode arealer
01A Barnehage	Barnehagens digitale praksis skal bidra til barns lek, kreativitet og læring
01A Barnehage	Barnehagetilbudet er tilpasset forventet barnehagebehov
01B Skole	Ansatte skal ha et godt og inkluderende arbeidsmiljø
01B Skole	Bergensskolen har profesjonelle læringsfellesskap som fremmer kompetanseutvikling og øker kollektiv kapasitet
01B Skole	Elever har et leke- og læringsmiljø der digitale ferdigheter videreutvikles for å møte fremtidens utfordringer
01B Skole	Elever sikres svømmeferdigheter
01B Skole	I bergensskolen medvirker elevene i læringsarbeidet og oppnår gode elevresultater
01B Skole	I bergensskolen utvikler elevene kompetanser for mestring av eget liv
01B Skole	Skoletilbudet er tilpasset for å møte forventet elevtall
01C Spesialpedagogiske tjenester	Ansatte skal ha et godt og inkluderende arbeidsmiljø
01C Spesialpedagogiske tjenester	Barnehagebarn og grunnskoleelever møter voksne som hjelper barn som ikke har det bra, som passer på at alle kan delta og som lytter til barn og tar de på alvor
02 Barnevern	Barn i barnevernet skal få identifisert behov for psykisk helsehjelp.
02 Barnevern	Barnevernet skal legge til rette for at barn får hjelp og støtte i slekt og nettverk. (1)
02 Barnevern	Barnevernet skal legge til rette for at barn får hjelp og støtte i slekt og nettverk.(2)
02 Barnevern	Hasteflyttinger er et stort og alvorlig inngrep i barn og unges liv og skal så langt som mulig forebygges uten at det går på bekostning av "barnets beste".
02 Barnevern	Institusjon som bosted for barn og unge skal som hovedregel være midlertidig.
02 Barnevern	Tiltak skal bidra til at barn får god omsorg og gode utviklingsmuligheter.
03A Tjenester til eldre	Eldre skal få bo hjemme så lenge de mestrer det
03A Tjenester til eldre	Øke mestring og selvstendighet
03C Tjenester til utviklingshemmede	Boligløftet Bergen
03C Tjenester til utviklingshemmede	Brukere skal ha færre ansatte å forholde seg til
03C Tjenester til utviklingshemmede	Heltidskultur - øke gjennomsnittlig stillingsstørrelse (Etat for tjenester til utviklingshemmede)
03D Psykisk helse	Andel personer som selv opplever å være i meningsfull aktivitet skal økes
03D Psykisk helse	Antall beboere som flytter ut fra bosenter grunnet tilfriskning skal økes
03D Psykisk helse	Antall beboere som flytter ut fra tilrettelagte botilbud med bemanning grunnet tilfriskning skal økes
03D Psykisk helse	Barn og unge med langvarige og sammensatte hjelpebehov grunnet psykisk lidelse skal ha tilgjengelige tjenester
03D Psykisk helse	Barn og unge med langvarige og sammensatte hjelpebehov grunnet psykisk lidelse skal sikres medvirkning
04A Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Antall personer i gruppen rusavhengige og bostedsløse med individuell oppfølging i egen bolig skal holdes stabilt
04A Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Bedre helsetjenester til rusavhengige personer

ÅRSMELDING 2023

	Tjenesteområde	Delmål
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Styrke arbeidet med rehabilitering for rusavhengige
04A	Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Utgifter til bruk av midlertidig botilbud for rusavhengige og bostedsløse skal holdes stabilt
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	55 % av kvalifiseringsprogrammene skal inneholde statlige tiltak
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Andelen digitale søknader om økonomisk sosialhjelp skal være 70 %
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Flere i arbeid og aktivitet, færre på stønad
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Reduksjon av stønadslengde for brukere i alderen 18-24 år som mottaker økonomisk sosialhjelp
04C	Introduksjons- og tolketjenester	En raus og inkluderende by for mennesker som har behov for beskyttelse.
04C	Introduksjons- og tolketjenester	Likeverdige offentlige tjenester til innvandrerbefolkningen i Bergen.
04C	Introduksjons- og tolketjenester	Robust tilknytning til arbeidslivet og samfunnet for alle flyktninger og innvandrere i Bergen.
05A	Forebyggende helsearbeid	Drive godt forebyggende og helsefremmende arbeid for barn og unge
05A	Forebyggende helsearbeid	Styrke fallforebyggende arbeid blant eldre
05B	Behandling og rehabilitering	God fastlegeordning som sikrer innbyggerne reell valgmulighet til å velge fastlege i rimelig avstand.
05B	Behandling og rehabilitering	Gode øyeblikkelig hjelp helsetjenester
05B	Behandling og rehabilitering	Personer med rett til og ønske om individuell plan og/eller koordinator skal få tilbud om dette.
06	Overføringer til trossamfunn	Den Norske kirke som sosiale og kulturelle nærmiljøsentre
06	Overføringer til trossamfunn	Trygg gravferd etter eget valg
07	Brannvesen	Ingen omkomne som følge av brann.
07	Brannvesen	Ingen tap av uerstattelige nasjonale kulturverdier i brann.
08	Samferdsel	Bergen skal understøtte nullvisjonen om antall hardt skadde eller drepte i trafikken
09	Boligtiltak	"Fra leie til eie" - Flere ut av kommunale utleieboliger
09	Boligtiltak	Få flere husstander til å søke statlig bostøtte
09	Boligtiltak	Høy bruk av Startlånet
09	Boligtiltak	Kortere ventetid for kommunale utleieboliger
09	Boligtiltak	Redusere boligkøen for kommunale utleieboliger.
09	Boligtiltak	Redusere ventetiden til de som har ventet lengst på kommunale utleieboliger.
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Bo- og nærmiljøene i levekårssoner med områdesatsing skal forbedres
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Forutsetningene for utdanning skal styrkes for barn og unge i levekårssoner med områdesatsing
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	I Bergen skal Bryggens universelle verdier som verdensarv, og middelalderbyen som helhet, sikres
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	I Bergen skal det stilles høye krav til arkitektur, som et vesentlig verktøy for en vakker, særpreget, inkluderende og grønn by
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	I Bergen skal forståelse og kunnskap om kulturmiljøverdier styrkes gjennom formidling og veiledning
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	I Bergen skal identitet og særpreg i byutviklingen sikres gjennom å verne eksisterende historisk bygningsmiljø og kulturmiljøverdier
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	I Bergen skal kulturmiljøverdier kartlegges, identifiseres og tilgjengeliggjøres for å sikre kunnskapsbaserte beslutningsgrunnlag for alle
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	I Bergen skal kulturmiljøverdier sikres gjennom hensynssoner og bestemmelser for kulturmiljø på alle plannivå
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Innbyggerne i levekårssoner med områdesatsing skal få aktivt delta og medvirke i utviklingen av sine nærmiljø
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Innbyggerne i levekårssoner med områdesatsing skal ha et godt og aktivt fritidstilbud

ÅRSMELDING 2023

Tjenesteområde	Delmål
10A Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Områdesatsingen skal bidra til en langsiktig, bærekraftig utvikling for de aktuelle levekårssonene
10C Naturforvaltning og parkdrift	Bergen skal ha gode offentlige byrom og natur- og friluftsområder som er tilgjengelige og tilrettelagt for alle typer brukere.
10D Klima og miljø	I Bergen skal det være god tilgjengelighet på bildelingsbiler
11A Læringer	Øke inntak av læringer i henhold til byrådets mål
11B Arbeidsmarkedstiltak	Bruke kommunen som praksisarena for å bidra til inkludering i arbeidslivet
12 Kultur	Et likestilt kulturliv
12 Kultur	Kultur skal bidra til økt mangfold
12 Kultur	Legge til rette for økt mangfold:
12 Kultur	Øke kunnskapen om kulturelle uttrykk.
12 Kultur	Øke kunnskapen om ulike kulturelle uttrykksformer
12 Kultur	Økt deltagelse fra alle
13 Idrett	Ansatte skal ha et godt og inkluderende arbeidsmiljø
13 Idrett	Bergen kommune er godt tilrettelagt for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv
13 Idrett	Brukerne opplever faglig spisskompetanse for drift av idrettsanlegg som ivaretar kvalitet, service og bærekraft
14 Næring	Bidra med finansiell støtte til minst to prosjekter innen etisk og rettferdig handel, inkl. fairtrade
14 Næring	Forebygge overskjenking, hindre skjenking til mindreårige, redusere vold og ordensforstyrrelser ved å bidra til god dialog og opplæring
14 Næring	Pådriver for økt samarbeid, innovasjon og entreprenørskap
16 Administrasjon og fellesfunksjoner	Bergen kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver
16 Administrasjon og fellesfunksjoner	Bergen skal være en foregangskommune for samfunnsansvar i sine anskaffelser - prioritering av reserverte/inkluderende kontrakter
16 Administrasjon og fellesfunksjoner	Effektiv kommunikasjon som når innbyggerne
16 Administrasjon og fellesfunksjoner	Et systematisk arbeid mot diskriminering og rasisme.
16 Administrasjon og fellesfunksjoner	Kommunen skal kommunisere i et klart språk som innbyggerne forstår. Ivareta kommunens demokratioppdrag.
16 Administrasjon og fellesfunksjoner	Minoriteter deltar aktivt i sivilsamfunnet
18A Vann og avløp	I Bergen skal publikum være fornøyd med standarden på vann- og avløpstjenestene som leveres. 90 % av de spurte skal være svært fornøyd eller ganske fornøyd med standarden på tjenestene
18A Vann og avløp	I Bergen skal vannforsyningssystemet levere godt og hygienisk sikkert drikkevann til abonnentene
18B Renovasjon	I Bergen skal den fleksible gebyrmodellen utvikles, slik at den dekker alle typer husholdninger og oppleves som rettferdig av brukerne

Dersom du ønsker mer informasjon om status for sosial bærekraft kan du eksempelvis lese [folkehelseoversikten for Bergen](#) og kapitlet [Likestilling, inkludering og mangfold](#) i årsmeldingen.

Økonomisk bærekraft

Den økonomiske dimensjonen av bærekraftig utvikling handler om å sikre økonomisk trygghet for mennesker og samfunn, samt god og trygg tilgang til offentlige tjenester. Som kommune handler økonomisk bærekraft blant annet om at vi skal forvalte økonomien vår slik at den er bærekraftig – altså at dagens ressursbruk ikke truer velferden til innbyggerne i fremtiden.

Følgende fem bærekraftsmål er særlig relevante for kommunens økonomiske bærekraft.

Oversikt over kommunens delmål under hovedmål "trygg økonomistyring"/økonomisk bærekraft

Tjenesteområde	Delmål
03A Tjenester til eldre	Heltidskultur - øke gjennomsnittlig stillingsstørrelse
10A Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	I Bergen skal offentlig infrastruktur, bygg og byrom styrke lokalmiljøet gjennom inkluderende og attraktiv arkitektur med gode sambruksmuligheter
10B Private planer og byggesak	I Bergen skal alle plan- og byggesaker behandles innen fastsatte frister
10C Naturforvaltning og parkdrift	Bergen skal være en by hvor nye anlegg har høy kvalitet for varig verdi og appellerer til flere generasjoner
16 Administrasjon og fellesfunksjoner	Ansattservice skal gi gode brukeropplevelser til ansatte og innbyggere
16 Administrasjon og fellesfunksjoner	EBF: Sikre effektiv bruk av boligmassen ved at leieinntekten ved tomgang er 2% eller lavere
16 Administrasjon og fellesfunksjoner	Forebygge arbeidslivskriminalitet og sosial dumping i kommunens byggeprosjekter
16 Administrasjon og fellesfunksjoner	Kommunen skal gjennomføre digitaliseringsprosjekter som er nyttige for ansatte og innbyggere
16 Administrasjon og fellesfunksjoner	Kommunen skal opptre profesjonelt og ryddig i møte med leverandørmarkedet
16 Administrasjon og fellesfunksjoner	Øke bruk av fagarbeidere hos utførende entreprenører i kommunens byggeprosjekter
16 Administrasjon og fellesfunksjoner	Økt bruk av digitale arkiv
18A Vann og avløp	I Bergen skal avløpsnettets fornyes for å sikre tilfredsstillende funksjon og ivareta leveringssikkerheten på lang sikt
18A Vann og avløp	I Bergen skal vannledningsnettets fornyes for å sikre tilfredsstillende funksjon og ivareta leveringssikkerheten på lang sikt
18B Renovasjon	Bergen skal tilby en effektiv og miljøvennlig renovasjonstjeneste

Dersom du ønsker mer informasjon om status for økonomisk bærekraft kan du eksempelvis lese om den økonomiske utviklingen i årsmeldingen, samt kapittelet [Fråvær og inkluderende arbeidsliv](#).

Mer informasjon om kommunens arbeid med bærekraft

De siste årene har byrådet rapportert til bystyret om status for Bergen kommunes arbeid med bærekraftsmålene. Dersom du ønsker å lese mer om hvordan Bergen kommune arbeider med bærekraft, se bystyresak [342/20 Status for Bergen kommunes arbeid med bærekraftsmålene](#), 90/22 [Status for Bergen kommune sitt arbeid med bærekraftsmåla 2021](#) og [300/23 Status for Bergen kommunes arbeid med bærekraftsmålene](#). I sak 300/23 kom det fram at byrådet vil legge fram status for Bergen kommune sitt arbeid med FNs bærekraftsmål som en del av årsmeldingen, heller enn som en egen rapport.

Status merknader

Oversikten viser en liste over merknader vedtatt av bystyret i forbindelse med behandling av økonomiplan for 2023-2026, Revidert budsjett 2023 og 2. tertialrapport 2023 samt status ved utløpet av 2023.

Status merknader 2023

Tj.omr.	Tjenesteområde	Avdeling	Merknad	Status merknad pr 31.12
01A	Barnehage	Byrådsavdeling for barnehage og skole	B-avtale 2023 Merknad 2 - Kommunale tilskudd for nye private barnehager Bystyret viser til høringsutkastet for barnehagebruksplanen. Bystyret slår fast at det skal innvilges kommunalt tilskudd til de private barnehagene som er anbefalt.	Bergen bystyre behandlet 22.02.2023 Barnehagebruksplan for Bergen kommune 2022-2035 og fattet følgende vedtak: Bystyret vedtar kommunalt tilskudd til private barnehagetiltak og følgende barnehagetiltak får innvilget kommunalt tilskudd, dette under forutsetninger om nødvendige godkjenninger: - Norlandia Brennhagen barnehage (Vedtak om tilskudd til ny barnehage) - Kidsa Strømme barnehage (Vedtak om tilskudd til ny barnehage) - Espira Grønnestølen barnehage (Utvidelse av eksisterende barnehage) - Eventus Birk barnehage (Utvidelse av eksisterende barnehage) - Ulset barnehage (Utvidelse av eksisterende barnehage) - Løvstakken barnehage (Utvidelse av eksisterende barnehage)
01B	Skole	Byrådsavdeling for barnehage og skole	B-avtale 2023 Merknad 1 - Lærebøker i henhold til ny læreplan, Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 - grunnskolen (LK20) Bystyret ber byrådet om å rapportere i 2. tertialrapport på status for innkjøp av lærebøker i henhold til ny læreplan, LK20.	Skolene i Bergen er ramlestyrte, og hver skole får tildelt ressurser basert på en tildelingsmodell. Det er skolen som avgjør hvordan ressursene skal benyttes. I tillegg har bystyret ved flere anledninger avsatt midler til fysiske læremidler, inkludert lærebøker. Det siste året har Bergen kommune satt av totalt 15,5 millioner kroner til dette. Videre har regjeringen i revidert Statsbudsjett for 2023 øremerket tilskudd på 115 millioner kroner nasjonalt til innkjøp av trykte læremidler.

ÅRSMELDING 2023

				Hver skole gjør faglige vurderinger om elevenes læringsressurser, oppfølging og tilrettelegging. Noen ganger er det hensiktsmessig med klasesett av lærebøker, andre ganger prioriteres digitale løsninger. Det er vanlig med en kombinasjon av disse. Når det gjelder behov for lærebøker til enkeltelever skal disse i utgangspunktet løses ved at skolen, gjerne i dialog med foresatte, finner gode løsninger for elevene slik at opplæringen blir tilpasset eleven. Dette kan blant annet innebære andre læremidler eller kompensatoriske hjelpemidler. Dersom tilpasset opplæring ikke er tilstrekkelig kan elevene ha rett til spesialundervisning. Det utarbeides i så tilfelle en sakkyndig vurdering fra PPT hvor elevens behov og forslag til innhold og organisering i undervisningen beskrives.
01B	Skole	Byrådsavdeling for barnehage og skole	B-avtale 2023 Merknad 3 - Trygg i vann Bystyret ber byrådet om å sikre god livbergingsopplæring for byens elever, med mål om at alle skal kunne livberging på, ved og i vann. Byrådet gjennomgår det eksisterende tilbudet med sikte på at flere gode krefter kan få bidra på en forutsigbar måte til å ivareta svømme og livbergingsopplæringen på en best mulig måte, eksempelvis gjennom Redningsselskapets Trygg i vann.	Trygg i vann er et samarbeid mellom Etat for idrett, Etat for skole og Redningsselskapet, som utfører livredningsopplæring i sjø for elevene på 9. trinn. Tilbudet omfatter teoriundervisning i skolen og praksis i kaldt vann. I løpet av vinteren 2022/23 har alle ungdomskoler benyttet tilbudet. Tilbudet startet opp igjen i oktober 2023. Skoleåret 2023/24 er alle ungdomsskoler påmeldt.
01B	Skole	Byrådsavdeling for barnehage og skole	Revidert budsjett 23 - 1.Spesialundervisning Bystyret ber om at det gjennomføres en enkel brukerundersøkelse av spesialundervisningen i Bergen kommune, og at det håndteres innenfor budsjettet.	Byrådsavdeling for barnehage skole har arbeidet med å avklare hvordan undersøkelsen kan gjennomføres på best mulig måte innenfor eksisterende budsjetttrammer. Byrådsavdelingen arbeidet høsten 2023 med å lage et utkast til spørreundersøkelse sammen med Etat for skole og Etat for spesialpedagogiske tjenester. Det er komplekse problemstillinger som skal besvares, og det er utfordrende å stille gode spørsmål for å belyse tematikken. Per nå er det besluttet at undersøkelsen ikke skal sendes ut, på grunn av at byrådsavdelingen ikke ser at det er mulig å gjøre en kvalitativ god nok undersøkelse innenfor egne budsjetttrammer.
01B	Skole	Byrådsavdeling for barnehage og skole	Revidert budsjett 23 - 2. Christi Krybbe skoler Bystyret viser til vedtatt merknad i sak 127/23 om trafiksikkerhet i Øvregaten om blant annet at «det settes opp fysisk barriere mellom veibanen og fortau i Øvregaten så snart som mulig». Bystyret ber byrådet ta kontakt med fylkeskommunen snarlig for å følge opp problemstillingen. I forbindelse med etablering av trappen mellom skolen og SFO, ber bystyret om at	Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett har tatt kontakt med Vestland fylkeskommune i forbindelse med mulig etablering av fysisk barriere mellom veibane og fortau i Øvregaten. Byrådsavdelingen mottok svar fra Vestland Fylkeskommunen 28.august 2023. I svaret vises det til at fysisk barriere mellom gate og fortau generelt vil være en løsning som bør unngås i en typisk gate som Øvregaten. En fysisk barriere vil ofte medføre ulemper både for

ÅRSMELDING 2023

			utearealene tilhørende Øvregaten 5 klargjøres for bruk for skolen.	drift og vedlikehold, og vil også kunne medføre redusert fortausbredde og dermed samlet sett et dårligere tilbud for myke trafikanter. Vestland Fylkeskommune oppsummerer svaret med at det med utgangspunkt i dagens situasjon er ubetydelig risiko for at kjøretøy skal komme opp på fortauet og at det ikke er behov for fysisk skille ut over dagens fortauskant. Observasjon på plassen indikerer at gangfeltene ved Vetridsallmenningen og Lodin Lepps gate er logiske og foretrukne krysningsvalg som blir brukt av skoleelever, og at det er liten grad av kryssing utenom gangfelt i ordinær trafikksituasjon. Vestland fylkeskommune vil på denne bakgrunn ikke etablere fysisk barriere mellom fortau og kjørebane i Øvregaten slik Bergen kommune har foreslått.
02	Barnevern	Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	B-avtale 2023 Merknad 11 - Barnevern Bystyret viser til sum avsatt til styrking av barnevernet og ber byrådet utarbeide en pakke for å redusere gjennomtrekk blant ansatte, styrke kvalitetsutviklingsarbeid og juridisk kompetanse, samt veiledning og oppfølging av ansatte.	Tiltaket ble iverksatt og midlene ble benyttet fullt ut i løpet av året til styrking av kvalitetsarbeid og reduksjon av gjennomtrekk blant ansatte. Blant annet ved: • Masterlønn til alle barnevernfaglig ansatte med relevant mastergrad • Alle barnevernsfaglig ansatte får minimum 10 års ansiennitet • Alle barnevernsfaglig ansatte i vikariat på lengre enn 6 måneder får fast stilling • Ansetter en fagrådgiver i hvert byområde med fokus på faglig støtte og veiledning i sårbare faser i en barnevernssak • Flere grep på organisering for å oppnå flere hender og hoder på jobb tett på barn og familier som behøver oppfølging i barneverntjenesten • Ansatte med erfaring over 16 år, jurister og avdelingsledere har fått høyere lønn • Styrking av mentorordningen til nyansatte • Ansettelse av to jurister • Ansettelse av åtte trainee-stillinger • Videreføring av prosessveiledning til kontaktpersoner

ÅRSMELDING 2023

03A	Tjenester til eldre	Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	B-avtale 2023 Merknad 12 - Sykehjemsprester Bystyret ber byrådet gjenoppta avtalen med Bjørgvin bispedømme om kjøp av prestatjeneste til beboere på byens sykehjem, og viser her til avsatte midler til formålet.	Det er inngått en ny/revidert avtale mellom Bergen kommune og Den norske kirke – Bjørgvin bispedømme om prestatjeneste på aldersinstitusjoner i Bergen kommune.
03A	Tjenester til eldre	Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	B-avtale 2023 Merknad 16 - Praktisk bistand i hjemmet Den videre organiseringen av praktisk bistand i hjemmet og fritt brukervalg avgjøres i bstyresak 352/22.	Dagens avtaler med leverandørene om tjenesten praktisk bistand hushold er forlenget frem til 1.april 2024. Ny konkurranse er utlyst, slik at brukervalgsordningen blir videreført.
03C	Tjenester til utviklingshemmede	Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	B-avtale 2023 Merknad 15 - Kommunens bidrag til privatinitierte bofellesskap Bystyret ber byrådet legge til rette for nødvendig kommunal medvirkning for for å realisere bofellesskap i privat regi. Kommunen skal aktivt bidra til at prosjektene kan oppnå investeringstilskudd og annen støtte fra Husbanken eller MVA-refusjon der dette er mulig.	Kommunen er jevnlig i dialog med personer som ønsker å etablere private bogrupper tilrettelagt for personer med utviklingshemming. Det er etablert en 'innbyggerhjelp' på kommunens nettsider om Privat samlokaliserte boliger for personer med utviklingshemming med informasjon om prosessen, herunder blant annet MVA-kompensasjon, startlån, og kontaktskjema som legger til rette for tidlig dialog mellom kommunen og privatpersoner som ønsker å etablere slike boliger. Informasjonen på nettsiden oppdateres jevnlig for å sikre aktuell og relevant informasjon til interessenter. Kommunen besvarer henvendelser fra private aktører raskt, og gir tidlig i prosessen grundig informasjon som bidrar til felles forståelse og viktige forventnings- og rolleavklaringer. I dette ligger også veiledning av pårørendegruppen til andre aktuelle offentlige instanser.
03C	Tjenester til utviklingshemmede	Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	B-avtale 2023 Merknad 41 - Karriereveier for personer med utviklingshemming Bystyret ber byrådet levere en sak om karriereveier for personer med utviklingshemming. I dag ivaretas tilbudene om aktivitet og tilrettelagt arbeid for personer med utviklingshemming av en rekke ulike aktører. En bedre samordning kan i større grad sikre et tilbud som er i henhold til den enkeltes muligheter og kapasitet. Bystyret ber om å få saken til behandling i løpet av 2023.	Merknaden er omtalt i rullering av temaplanen <i>Et helt liv med mening, vekst og utvikling - plan for tjenester til personer med utviklingshemming 2018-2028</i> som ble vedtatt i bystyret i januar 2024. I den rullerte planen framgår det at det med utgangspunkt i de involverte aktørene i en slik sak, og ønske om å få på plass en samordning som fremmer formålet, at arbeidet vil måtte gis tiltrengt tid før saken legges fram for bystyret. Dette vil tidligst kunne skje i 2024.
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Revidert budsjett 23 - 10. Arbeid mot menneskehandel i Bergen Bystyret viser til omdisponering av kr 300 000 til organisasjonen For Freedom innen revidert budsjett. I budsjett for 2023 fikk organisasjonen Hope For Justice tilskuddet, men disse har ikke lenger direkte virksomhet i Bergen, og har tilbakebetalt tilskuddet. For Freedom viderefører arbeidet mot menneskehandel i Bergen.	Salt-kirken i Bergen videreførte arbeidet med For Freedom som Hope for justice tidligere har utført i Bergen, og fikk utbetalt tilskuddet på 300 000 kroner.

ÅRSMELDING 2023

04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	B-avtale 2023 Merknad 18 - Sosialhjelpssatser Bystyret slår fast at ekstra utbetaling av statlig bostøtte eller andre ekstraordinære utbetalinger som strømstøtte ikke skal føre til mindre utbetaling av ordinær sosialhjelp for mottakere i Bergen kommune.	Effektuert av Etat for sosiale tjenester
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	B-avtale 2023 Merknad 46 - I forbindelse med ny saldering av statsbudsjettet for 2022 (jf. Prop. 33 S (2022-2023)) har et flertall på Stortinget besluttet at alle sosialhjelpsmottakere får en ekstra økonomisk håndrekning for desember. Alle får 1000 kroner ekstra, pluss ytterligere 1000 kr pr. barn. Bystyret ber byrådet sørge for at pengene kommer til utbetaling før jul 2022. Merutgiften dekkes ved bruk av generelt disposisjonsfond. Tilhørende rammetilskudd fra staten forventes utbetalt til kommunen i 2023 og tilføres da generelt disposisjonsfond.	Utbetalt til klienter i desember 2022
04B	Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	Revidert budsjett 23 - 9. Økt sosialhjelp Bystyret ber byrådet om å sørge for at midlene som kommer fra nasjonalt revidert budsjett til økt sosialhjelp skal gå uavkortet til sosialhjelpsmottakere i Bergen. Det forutsettes at den eksisterende prisjusteringen i byrådets forslag til revidert budsjett ivaretas innenfor samme nasjonale avsatte ramme.	Sosialhjelpssatsene i Bergen ble økt fra 1. juli tilsvarende midlene fra nasjonalt revidert budsjett.
04C	Introduksjons- og tolketjenester	Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	B-avtale 2023 Merknad 42 - Bergen inkluderingscenter Bystyret viser til omtalen av budsjettposten «Bergen inkluderingscenter» i byrådets forslag til budsjett og mener dette skal håndteres innenfor byrådsavdelingens ramme.	Denne merkningen ble fulgt opp. Det ble ikke gitt midler utover vedtatt budsjett, og de ansvarlige tjenestene har forholdt seg til dette.
05B	Behandling og rehabilitering	Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	B-avtale 2023 Merknad 13 - Barnekoordinator Bystyret ber byrådet sikre at det lovpålagte barnekoordinatorstilbudet følges opp med tilstrekkelige ressurser. Byrådet har i tilleggssinnstilling 2 signalisert at kommunen vil håndtere denne tjenesten innenfor gjeldende budsjettammer. Bystyret ber byrådet rapportere på hvordan ordningen fungerer.	Byrådet foreslo for bystyret i revidert budsjett 2023 å styrke denne tjenesten med 4,5 mill kr. Forslaget ble vedtatt av bystyret. Helårsvirkning av denne styrkingen er innarbeidet i vedtatt Handlings- og økonomiplan for 2024-2027.
06	Overføringer til trossamfunn	Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Revidert budsjett 23 - 7. Vedlikehold av religiøse bygg av kulturhistorisk verdi Bystyret anerkjenner at det i dag finnes religiøse bygg i Bergen Kommune som ligger utenfor DNK, men innehar stor kulturhistorisk verdi. Vedlikehold av slike bygninger er en viktig oppgave og bystyret viser til en søkbart tilskuddsordning på 1,2 millioner kroner i revidert budsjett for dette formålet.	Bystyret vedtok på møte 18 oktober 2023 retningslinjer for tilskuddsordningen «vedlikehold av religiøse bygg i Bergen kommune utenfor Den norske kirke». Dette gjelder bygg som har stor kulturhistorisk verdi. Bevilgningen på kr. 1,2 mill. er et engangstiltak i 2023.

ÅRSMELDING 2023

07	Brannvesen	Byrådsavdeling for byutvikling	B-avtale 2023 Merknad 31 - Tilskuddsordning rentbrennende vedovner Bystyret viser til tilskuddsordningen for vedovner, og betydningen den har for at husstander skal kunne bytte til rentbrennende ildsted. Denne ordningen er spesielt viktig nå som strømprisene er høye, og flere er avhengig av å fyre med ved. Dersom tilskuddsordningen går tom for midler i 2023 ber bystyret byrådet om å vurdere å øke den i forbindelse med budsjettjusteringen.	Alle tilgjengelige midler ble fordelt til søkere og tilskuddsordningen var dermed tom for midler allerede ved utgangen av 2022. Det var da fortsatt 31 søkere som dermed ikke fikk innvilget støtte. I tillegg ble 2 søkere avvist fordi tilskuddsordningen var stengt for nye søknader. Tilskuddsordningen ble ikke videreført.
07	Brannvesen	Byrådsavdeling for byutvikling	B-avtale 2023 Merknad 45 - Arboretet på Milde Bystyret ber byrådet sammen med Arboretet på Milde lage en finansieringsplan for oppgraderinger, hvor både kommune og stat (UIB) sikrer fremdrift for økt brannvern og bedre vanntilgang for Arboretet på Milde.	Bergen kommune, ved Bergen Vann, deltar i arbeidsgruppe knyttet til brannsikring på arboretet. Bergen brannvesen er også stilt tilgjengelige for bistand i arbeidet. Gruppen er opprettet på initiativ fra stiftelsen Det norske arboret, og kommunen er invitert inn sammen med blant annet fylkeskommunen og Landbruks- og matdepartementet. Gruppen skal se på mulighetene for å komme frem til en rimeligere løsning med differensiering av tiltak knyttet til brannvern. Utarbeidelse av en finansieringsplan må skje når man har kommet nærmere en god og realistisk løsning.
08	Samferdsel	Byrådsavdeling for byutvikling	B-avtale 2023 Merknad 27 - Boligsoneparkering - endring av forskrift Bystyret ber byrådet revidere boligsoneforskriften, og oppheve regel om kun én bil per husstand i boligsonene.	Arbeidet pågår. Det er planlagt å gjøre flere endringer i forskriften, og dette arbeidet harmoneres med de bestilte endringene. Bakgrunnen for flere endringer er blant annet et ønske om å få til mer automatisert saksbehandling, noe som krever regler som er egnet for dette. Fram til endret forskrift blir vedtatt, vil alle som søker om dispensasjon få innvilget søknad om to biler.
09	Boligtiltak	Byrådsavdeling for finans	B-avtale 2023 Merknad 38 - Lotheveien Bystyret ber byrådet stille den varslede salgsprosess av Lotheveien i bero og ber om en egen sak til bystyret innen 1. halvår om videre veivalg og endelig avklaring for bygget. En slik sak skal inkludere vurderinger knyttet til konsekvenser og alternativer for målgruppen dersom disse familieboligene ikke realiseres. Det skal også gjøres vurderinger av byggets potensielle salgsverdi og alternative bruksområder. Inntil videre ber bystyret byrådet å sikre at bygget ikke forfaller ytterligere, samt at uteområdene rundt bygget blir vedlikeholdt på en tilfredsstillende måte.	Byrådet la 1. juni 2023 frem en sak om videre veivalg for Lotheveien 2-20 som bystyret behandlet i sitt møte 21. juni 2023. Eiendommen ble etter det overdratt til Sammen.
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Byrådsavdeling for byutvikling	B-avtale 2023 Merknad 25 - Gatetun Richard Nordraaks gate/St. Jørgens gate Bystyret ber byrådet legge frem en sak vedrørende etablering av gatetun i Richard Nordraaks gate/St. Jørgens gate. Saken skal vise hvordan et slikt gatetun kan innrettes og hvilke konsekvenser et gatetun vil ha for naboer og eksisterende funksjoner.	I tillegg til merknaden fra budsjettavtalen, behandlet Bergen bystyre i møtet 22.02.2023, sak 66/23, «Representantforslag Håkon Pettersen (KrF) vedr gatetun i Richard Nordraaks gate og St Jørgens gate», og fattet følgende vedtak: Bystyret ber Byrådet utarbeide en helhetlig kartlegging og vurdering, inkludert en trafikkanalyse og mulighetsstudie for opprettelsen av et gatetun i krysset St. Jørgens

ÅRSMELDING 2023

				gate og Richard Nordraaks gate samt et samlet forslag til investeringsprosjekt som fremlegges bystyret for vedtak. Det er satt av 0,5 mill. i investeringsmidler til tiltaket. Midlene er lagt inn i Bymiljøetatens investeringsrammer og Byrådsavdeling for byutvikling ved Bymiljøetaten vil ivareta vedtaket slik det fremkommer i vedtaksteksten. Investeringsprosjektet er i prosjektutviklingsfase. Det er gjennomført oppstart av prosjektet og medvirkning med Danielsen ungdomsskole i 2023. Ferdigstillelse er forskjøvet til 2024 grunnet utsatt oppstart av mulighetsstudie.
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Byrådsavdeling for byutvikling	B-avtale 2023 Merknad 35 - Evaluering av byarkitekten Bystyret ber om at det gjennomføres en evaluering av byarkitektens arbeid. I evalueringen skal det vurderes ressursbruk, arbeidsområder og måloppnåelse. Evalueringen gjøres innenfor rammen, og skal legges frem for bystyret til orientering.	Evaluering av Byarkitekten er gjennomført og lagt frem for bystyret til orientering på bystyremøtet i oktober 2023. Det jobbes videre med oppfølging av funn og anbefalinger i evalueringen i 2024.
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Byrådsavdeling for byutvikling	Revidert budsjett 23 - 11. Byutvikling på Laksevåg Bystyret viser til PBE sin planstopp for hele Laksevåg sjøfront og vil fremheve at bystyret allerede har vedtatt både KPA2018 og Strategisk planprogram for Laksevåg. Neste steg er detaljregulering, og Laksevågneset er en naturlig start på en etterlenget utvikling av både sjøfronten og bydelen. For å sikre at den lovede og ønskede transformasjonen av Laksevåg sjøfront kommer i gang i år, ber bystyret om at byrådet søker å inngå samarbeid med aktørene i området for å igangsette detaljregulering.	Det er ikke planstopp for planene som er under utarbeidelse på Laksevåg, men flere av planene har prosessrisiko knyttet til valg av eventuell ny kollektivtrasé som det jobbes aktivt med å avklare. Plan- og bygningsetaten har hatt møte med tiltakshaver for Sørrevågen på Laksevågneset for å se hvordan man kan fortsette dette arbeidet. Det jobbes også med et bredere samarbeid med flere grunneiere, eiendomsutviklere og forslagstillere for å søke å komme frem til raske avklaringer sånn at prosessene og utviklingen på Laksevåg kan fortsette.
10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Byrådsavdeling for byutvikling	Revidert budsjett 23 - 12. Raskere fremdrift av områdeplaner Bystyret ber byrådet sikre raskere fremdrift for områdeplanene. Bystyret ber byrådet vurdere omdisponering av ressurser innen plan- og bygningsetaten, eller å prioritere innkjøp av konsulentttjenester for å fullføre områdeplaner.	Det jobbes med porteføljestyling og Plan- og bygningsetaten jobber kontinuerlig med prioritering og hensiktsmessig bruk av ressurser for sikre fremdrift på prioriterte områdereguleringer. I 2023 ble områderegulering for Fyllingsdalen levert og vedtatt av bystyret. I tillegg har byrådet lagt ut områderegulering for Slettebakken og områderegulering for Indre Arna ut på høring og offentlig ettersyn. Forslag til planprogram for Storanaset, og planforslag til områdereguleringsplan Haukåsmyrane har vært på høring og offentlig ettersyn, og ventes til bystyret for sluttbehandling første halvår 2024. Byrådet har også lagt forslag til planprogram for områderegulering Dokken Sør på høring og offentlig ettersyn. Vedtak av planprogram for Dokken Sør ventes til sluttbehandling i bystyret medio 2024.

ÅRSMELDING 2023

10A	Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Byrådsavdeling for finans	B-avtale 2023 Merknad 26 - Nonneseter Bystyret viser vedtak om rivning av Kaigaten 1 for å få frem ruinene ved Nonneseter og ber om økt fremdrift i planleggingsarbeidet. Bystyret ber byrådet gå i dialog med riksantikvaren for å jobbe for statlig medfinansiering av prosjektet. Bystyret ber om at det i det videre arbeidet legges til grunn bystyrets formål med å overta eiendommen og at det fremmes en sak til bystyret som inneholder alternativer og kostnader for å oppnå dette.	Sommeren 2023 innledet Bergen kommune dialog med Vestland fylkeskommune (VLFK), da det ble kjent at styringsgruppen for Miljøløftet i mai 2023 hadde satt ned en arbeidsgruppe som skulle se på hvordan man best kunne tilrettelegge for syklende på strekningen Nygårdstangen – Gulating. Arbeidsgruppen la frem sin rapport i styringsgruppen for Miljøløftet sitt møte i september 2023, med en klar anbefaling om å rive Sølvsarefabrikken, som et tiltak med store fordeler for miljøvennlig transport. Ettersom rivning av Sølvsarefabrikken og etablering av et «shared space» i området rundt Nonneseter bybanestopp vil være til stor nytte for gående og syklende, har VLFK sagt seg villig til å være med å delfinansiere rivning av Sølvsarefabrikken gjennom Miljøløftet. Dialogen med VLFK har derfor pågått siden høsten 2023. Målet med den pågående dialogen er å komme frem til en omforent løsning med VLFK, slik at prosjektet skal kunne spilles inn av VLFK i forbindelse med rulleringen av handlingsprogrammet for Miljøløftet vinteren/våren 2024.
10B	Private planer og byggesak	Byrådsavdeling for byutvikling	B-avtale 2023 Merknad 20 - Gebyr dugnadsgjengene Bystyret ber byrådet opprette en refusjonsordning for byggesaksgebyr for frivillige organisasjoner og dugnadsgjenger som utfører mindre tiltak og annen tilrettelegging av friområder. Potten for 2023 er på 100.000 kroner, og bystyret ber byrådet rapportere på bruken av midlene.	Refusjonsordningen er innført og Plan- og bygningsetaten etaten hadde to saker i 2023, til sammen kr 14.570.
10B	Private planer og byggesak	Byrådsavdeling for byutvikling	B-avtale 2023 Merknad 21 - Gjennomgang av gebyrene Bystyret vil ha en mest mulig rettferdig gebyrordning for byggesaker og private planer, slik at gebyret gjenspeiler faktisk ressursbruk. Bystyret ber om at det gjennomføres et forsøk med timeregistrering i behandlingen av private reguleringsplaner. Forsøket skal gi grunnlag for vurdering av mulighetene for fakturering basert på medgått tid som alternativ til dagens gebyrsatser. Forsøket settes i gang i løpet av 2023.	En grundig analyse av gebyrgrunnlaget for førstegangsbehandling av private planforslag i 2020, viste at ressursinnsatsen knyttet til møtevirksomhet med forslagsstillere var betydelig undervurdert. Som grunnlag for 2023 er det gjennomført tidsstudier for å identifisere kommunens reelle ressursbruk og dermed grunnlaget for å beregne gebyrene for veilednings- avklarings- og oppstartsmøter. Selvkostprinsippet skal relatere seg til kostnadene i den enkelte sak, men det aksepteres at gebyrene standardiseres med utgangspunkt i gjennomsnittlige utgifter for vedkommende sakstype, jf. Ot.prp. nr. 45 (2007-2008) på side 359: «Gebyrene skal fastsettes i forhold til arbeidsmengde, men det er ikke meningen at kommunen skal måtte beregne konkret hvor mange timers arbeid som medgår til å behandle den enkelte søknad. Det aksepteres en viss grad av standardisering av gebyrsatsene med utgangspunkt i de gjennomsnittlige utgiftene for vedkommende sakstype, jf. for eksempel Rt. 2004 s. 1603»

ÅRSMELDING 2023

				De ulike gebyrene er beregnet ut i fra gjennomsnittskostnader for saksbehandling av ulike typer saker. Bruk av standardiserte satser for den enkelte sakstype, gir kunden et forutsigbart gebyr. Gebyrene er vedtatt i forskrift, og de standardiserte satsene i gebyrregulativet følger selvkostprinsippet, jf. Plan- og bygningsloven § 33-1 første ledd.
10B	Private planer og byggesak	Byrådsavdeling for byutvikling	B-avtale 2023 Merknad 28 - Brukerundersøkelser Bystyret ber byrådet innføre en permanent ordning for brukerundersøkelser innenfor plan- og bygningsetaten etter modell fra den som ble fullført i 2021. I tillegg skal det lages et system for faste brukerundersøkelser innenfor tjenesteområdene helse og skole.	Brukerundersøkelsen er sendt ut, og purrerunde vurderes i månedsskifte januar/februar i lys av få respondenter for plansaker.
10C	Naturforvaltning og parkdrift	Byrådsavdeling for byutvikling	B-avtale 2023 Merknad 19 - Fløysletten Bystyret viser til den positive bruken av Fløysletten de siste årene. Bystyret ber byrådet legge frem en sak hvor bruken og leieprisene, herunder mulig prisreduksjon for bruken av Fløysletten blir redegjort for.	Byrådet har fremmet sak til bystyret der byrådet er positiv til utleie av Fløysletten for 2024. Bystyret ber byrådet sette i gang arbeid med vurdering av hvilke fysiske tiltak og oppgradering av Fløysletten og området rundt (inkl. Kamveien) som vil være nødvendig for å kunne tåle økt bruk til kulturarrangement. Behov for eventuell omregulering skal også vurderes.
10C	Naturforvaltning og parkdrift	Byrådsavdeling for byutvikling	B-avtale 2023 Merknad 22 - Byfjellsforvaltning Bystyret ber byrådet gå i dialog med Bergen Skog- og Træplantningsselskap hvor samarbeidsavtalen med kommunen gjennomgås og det vurderes en gradvis opptrapping av den finansielle støtten fra kommunen.	Det ble avholdt møte mellom byråd for klima, miljø og byutvikling og Bergen Skog- og Træplantningsselskap (BST) 08.06.2023, og med byråd for byutvikling den 11.04.2024. Det gjøres juridiske avklaringer med tanke på adgangen til å øke støtten.
10C	Naturforvaltning og parkdrift	Byrådsavdeling for byutvikling	B-avtale 2023 Merknad 23 - Friområdet i Rollandsparken Bystyret ber om en sak om oppgradering av friområdet i Rollandsparken. Åsane har i praksis ingen park, og dette området er svært mye brukt av de mange som bor i området, både unge og eldre. Bystyret viser til at det er satt av 2 millioner i investeringsbudsjettet til utviklingen av Rollandsparken.	Investeringsmidlene inngår i investeringsprosjektet "Rollandsparken - prosjektutvikling av ny lekeplass". Prosjektet består av enkle parkmøbleringstiltak i en eksisterende park i Åsane, og utarbeidelse av fagutredninger, konseptutvikling og innledende brukermedvirkning for en fremtidig og større oppgradering av parken. Prosjektet følger estimert fremdrift. I 2023 er det etablert piknikkbord og fellesgrill i parken. Det er gjennomført anskaffelse av konsulent, og det er utarbeidet fagutredninger med tilhørende anbefalinger til arealdisposisjon og prosjektutviklingskonsept. For en mest mulig optimal brukermedvirkningsprosess ble aktiviteten utsatt i påvente av resultatene fra fagutredningene. I 2024 gjennomføres det innledende brukermedvirkning med lokale barn og unge.

ÅRSMELDING 2023

10C	Naturforvaltning og parkdrift	Byrådsavdeling for byutvikling	B-avtale 2023 Merknad 24 - Restaurering av Dalaelven i Åsane Bystyret ber om at legges frem en sak om restaurering av resten av Dalaelven i Åsane. Bergen Elveforum involveres i arbeidet.	Bergen bystyre fattet vedtak 19.12.2023 i sak 63/23: 1. Bergen elveforum gis et engangstilskudd på 1. mill. kr i 2023 for å starte arbeidet med følgende tiltak i Dalaelven: 1. Reetablering og skjøtsel av kantsone og reetablering kant vegetasjon langs elven. 2. Habitatforbedrende tiltak i elven 3. Utrede muligheten for fisketrapp 4. Enklere tilrettelegging for friluftsliv og rekreasjon 2. Tilskuddet finansieres ved bruk av disposisjonsfond. 3. Midlene på 1. million kroner som er satt av i investeringsbudsjettet for 2023 til restaureringstiltak i Dalaelva i Åsane benyttes ikke.
10C	Naturforvaltning og parkdrift	Byrådsavdeling for byutvikling	B-avtale 2023 Merknad 29 - Nesttun sentrum - driftsavtale Bystyret viser til at bymiljøetaten nylig har sagt opp driftsavtalen med Nesttun sentrum, som innebærer blant annet at det ikke lenger er gatevarmeanlegg, blomster og flaggstenger som driftes. Bystyret ber byrådet vurdere driftsavtalen på nytt, spesielt med tanke på gatevarmeanlegget.	Ref. Revidert budsjett 23 - 13. Nesttun-avtalen Bystyret viser til at byrådet ikke har videreført Bergen kommunes avtale med Nesttun sentrum AS. Bergen kommune kom frem til at foreslått ordning vil stride mot anskaffelsesreglene, samt stride mot etablert praksis for drift og vedlikehold av kommunale veg- og byromsarealer. Konkurransen for driftstjenester Nesttun/sørvest ble lyst ut.
10C	Naturforvaltning og parkdrift	Byrådsavdeling for byutvikling	B-avtale 2023 Merknad 30 - Økt renhold i byparken Bystyret ber byrådet øke renholdet i byparken og sette inn tiltak for å bøte på problemet med rotter i sentrum. Satsingen tas innenfor rammen.	Forskrift om forbud mot mating av vilt i Bergen kommune ble vedtatt av bystyret 21.06.2023. Økt frekvens på renhold m.m. har blitt opprettholdt i perioden.
10C	Naturforvaltning og parkdrift	Byrådsavdeling for byutvikling	Revidert budsjett 23 - 13. Nesttun-avtalen Bystyret viser til at byrådet ikke har videreført Bergen kommunes avtale med Nesttun sentrum AS. Bystyret mener det likevel er viktig å sikre at sentrumsforeningen har ansvar for å sikre aktivitet og attraktivitet på Nesttun. Bystyret ber derfor om at bymiljøetaten lager en avtale med Nesttun sentrum AS som sikrer dette, herunder flagging.	Vestland fylkeskommune (VLFK) er største offentlige grunneier på Nesttun. Bergen kommune eier (og disponerer) kun en del av det offentlige torget. Det har vært avholdt møte mellom Bymiljøetaten og VLFK i august vedrørende muligheten for at VLFKs gatearealer kan disponeres av Nesttun Sentrum AS, og det avventes tilbakemelding fra VLFK, herunder om en slik avtale må inngås mellom VLFK og Nesttun Sentrum AS. Bymiljøetaten vil uansett arbeide videre innenfor det handlingsrommet etaten har; for torgflaten som kommunen eier (der er det mulighet for flagging og byliv).
10C	Naturforvaltning og parkdrift	Byrådsavdeling for byutvikling	Revidert budsjett 23 - 5. Frisbeegolf Flaktveit frisbeegolf er et gratis lavterskeltilbud for mennesker i alle aldre og interessen er stadig økende. Bystyret ber om at kommunen går i dialog med Flaktveit frisbeegolf for å få til å utvide banen med lavest mulig naturinngrep.	07.11.2023 gjennomførte Bymiljøetaten befarings/møte av frisbeeanlegget på Flaktveit. Bymiljøetaten følger opp saken videre.

ÅRSMELDING 2023

10C	Naturforvaltning og parkdrift	Byrådsavdeling for byutvikling	Revidert budsjett 23 - 6. Trolljeger på Fløyen Bystyret er positiv til at det arrangeres Trolljeger på Fløyen i september. Bystyret ber om at det legges til grunn en rabattordning i leieprisen, slik som tidligere år.	Trolljeger-arrangementet på Fløyen har vært gjennomført. Avtale ble inngått med Trolljeger og prisen for leie ble satt til kr 28 000. Dette er 10 % av ordinær pris, og i samsvar med prisen som ble satt i 2022.
10D	Klima og miljø	Byrådsavdeling for byutvikling	B-avtale 2023 Merknad 32 - Støtte til ENØK-tiltak i private hjem Det skal etableres en ordning for støtte til innkjøp av varmepumper i eget hjem hvor innbyggerne får dekket inntil 40 % av kostnadene for varmepumpe og montering, begrenset til kr. 6000. For husstander med lavere samlet skattepliktig inntekt enn kr. 750 000 kan inntil kroner kr. 10 000 dekkes.	Bystyret vedtok i møte 3. mai 2023 sak 125/23 Oppretting av midlertidig tilskuddsordning for varmepumper i private hjem. Tilskuddsordningen ble åpnet for søknader i kommunens tilskuddsportal på nett. Bystyret økte den totale potten fra 14,5 mill. til 20,5 mill. slik at alle som søkte på ordningen fikk tilsagn om midler. I 2023 ble det utbetalt 13,5 mill. De resterende midlene ble satt av til fond og utbetales fortløpende i 2024 etter hvert som kommunen mottar dokumentasjon på at tiltak er utført.
10D	Klima og miljø	Byrådsavdeling for byutvikling	B-avtale 2023 Merknad 33 - Støtte til ENØK-tiltak i borettslag og sameier Det skal etableres en ordning for støtte til innkjøp av solceller, varmepumper etc. for borettslag og sameier. Bystyret ber byrådet levere en sak om innretning av ordningen innen første kvartal 2023.	Bystyret vedtok i møte 3. mai 2023 sak 124/23 Oppretting av midlertidig tilskuddsordning for ENØK-tiltak i borettslag og sameier. Tilskuddsordningen ble åpnet for søknader i kommunens tilskuddsportal på nett. Totalt var det 5 mill. tilgjengelig å søke på. I 2023 ble det utbetalt en søknad på kr. 18.750,-. Resterende midler ble satt av til fond og utbetales fortløpende i 2024 etter hvert som kommunen mottar dokumentasjon på at tiltak er utført.
10D	Klima og miljø	Byrådsavdeling for byutvikling	B-avtale 2023 Merknad 34 - Oppfølging klimahandlingsplan Bystyret viser til avsetningen på 4,5 millioner kroner til klimahandlingsplanen og ber om at disse midlene går til å styrke Tilskuddsordning til ENØK tiltak som varmepumper for privatpersoner som fremkommer i budsjettavtalen.	Midlene for 2023 på ble tatt inn i potten til midlertidig tilskuddsordning for varmepumper i private hjem, jfr. bystyresak 125/23.
12	Kultur	Byrådsavdeling for finans	B-avtale 2023 Merknad 14 - Kurskjøkken Lystgården Bystyret ber byrådet sikre etableringen av kurskjøkken på Lystgården på Landås. Kjøkkenet skal være en arena for læring om mat, kultur og bærekraft.	Det er avsatt midler til etablering av kurskjøkkenet i den gamle stallen på eiendommen med muligheter for å utvide?kjøkkenet til utvendig bruk. Garderober og toaletter skal etter planen også etableres i hovedhuset. I prosjekteringen er det tatt høyde for at bygget har historisk og antikvarisk verdi. Forprosjektet var ferdigstilt på forsommeren 2023 og viste en høyere kostnad enn tidligere lagt grunn. I forbindelse med revidert budsjett ble kostnadsrammen for prosjektet økt med 3,5 mill. kr. fordelt på 2023 og 2024. Det planlegges for gjennomføring av byggarbeider i 2024 og 2025.
12	Kultur	Byrådsavdeling for finans	B-avtale 2023 Merknad 43 - Fyllingsdalen kulturhus Bystyret ber byrådet gjennomgå prosjektet med nytt kulturhus i Fyllingsdalen, med mål om kostnadsreduksjon, herunder vurdering av kontortilbygg, lavere prosjekteringskostnader og tidligere realisering.	Prosjektet har gjennom første halvår 2023 vært igjennom en optimaliseringsprosess. Prosessen har hatt fokus på bestilt omfang, behov for funksjonalitet, tilgrensende prosjekter og interesser, gjennomføringsstrategi, samt kostnadsnivå for prosjektet sett i relasjon med sammenlignbare kulturbyggeprosjekter i Norge.

ÅRSMELDING 2023

				Resultatet av prosessen har avdekket flere kostnadsreduserende tiltak som kan gjennomføres uten reduksjon i kvalitetsnivå for de funksjoner, bygg og installasjoner som følger av det prosjektutløsende behovet. Som ledd i optimaliseringsarbeidet er det også gjennomført en verdivurdering av et mulig kontorpåbygg på toppen av selve kulturhuset. Verdivurderingen viser at det ikke vil være lønnsomt for prosjektet å gå videre med et kontorpåbygg. Det er i tillegg gjennomført en ekstern usikkerhetsvurdering etter Statens modell for store investeringsprosjekter, en såkalt KS2, for bedre å kunne tallfeste den økonomiske usikkerheten i prosjektet. Basert på resultatet av optimaliseringsprosessen og KS2 jobbes det nå videre med et skisseprosjekt, <u>uten kontorpåbygg</u>, for å kunne fastlegge en sikrere kostnadsramme for prosjektet. Skisseprosjektet vil legges til grunn ved 1. gangs innsending av detaljreguleringsplan. Gjennomføringsvedtak for prosjektet vil fremmes når detaljreguleringsplanen er endelig vedtatt.
12	Kultur	Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	B-avtale 2023 Merknad 44 - Kulturkvartalet USF Bystyret ber byrådet gå i dialog med relevante aktører for utvikling av Dikkedokken og kulturkvartalet USF innen 1 kvartal 2023. I påvente av videre planer og utvikling for området, ber bystyret byrådet gå i dialog med Stiftelsen Kulturhuset USF for å inngå en leieavtale for området med stiftelsen hvor leiesummen skal vurderes kompensert gjennom tilskudd.	I sitt møte 21. juni vedtok bystyret i sak 248/23 den fremtidige løsningen for Dikkedokken og etableringen av et nytt kulturkvartal på Verftet. Implementeringen av de ulike stegene i prosessen er godt i gang og i tråd med premissene i saken. I denne sammenheng ble det bevilget i revidert budsjett etter 2. tertialrapport 2023: Tilskudd til husleie Dikkedokken for 4. kvartal 2023 på kr. 1,3 mill. knyttet til etablering av Kulturkvartalet.
12	Kultur	Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Revidert budsjett 23 - 4. Spillhuset Bergen Bystyret viser til ekstraordinært tilskudd som gis på 1 250 000 kr til Spillhuset Bergen i revidert budsjett for 2023. Spillhuset Bergen er et unikt lavterskeltilbud til barn og unge i byen vår og er foreløpig det eneste av sitt slag i omfang i Norge. Bystyret har forståelse for at Spillhus Bergen har en krevende og uforutsigbar økonomi, men vil understreke at Bergen kommune har gitt mye midler til tiltaket de senere årene utover den ordinære driftsstøtten. Bystyret forventer at både fylkeskommunen og staten i årene fremover også vil ta sin del av ansvaret, og samtidig at foreningen tar nødvendige strukturelle grep for å få bedre kontroll på økonomien. Det vil ikke være aktuelt med tilsvarende ekstrabevilgninger fra Bergen kommune i årene fremover.	Spillhuset Bergen etablerte nytt styre 04.10.23. Styret har en kombinasjon av kompetanse innen feltene økonomi, politikk, næringsliv, PR og kommunikasjon og kommersialisering. Det gamle styret fungerer som faggruppe. Styret har utarbeidet mål og strategier for Spillhuset, og jobber med å videreutvikle tilbudet mot en bærekraftig drift. Det er nasjonal interesse rundt Spillhuset Bergen, og aktøren er synlig både som kunnskapsorganisasjon og som initiativtaker for et nasjonale kvinneprosjekt innen E-sport.

ÅRSMELDING 2023

12	Kultur	Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Revidert budsjett 23 - 8. Søkbar pott for ungdomstiltak Lagunen Bystyret viser til pott til ungdomstiltak på Lagunen på kr 300 000. Midlene fordeles gjennom frivillige organisasjoner og skal gå til tiltak rettet mot ungdomsmiljø knyttet til området.	Det ble bevilget tilskudd til flere arrangement og prosjekt i området rundt Lagunen, og som rettet seg mot ungdom fra området. Her er blant annet tilbud til personer som i liten grad benytter seg av eksisterende kultur- og fritidstilbud, i tillegg til sommerleir, og arrangement med rollespill og bandkurs. Tilskuddsmidlene ble annonsert på Kommunetorget i BT, og videre kommunisert ut til frivillige organisasjoner via det lokale kulturkontoret.
13	Idrett	Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	B-avtale 2023 Merknad 10 - Skansemyren idrettsplass Bystyret ber byrådet gå i dialog med Skansemyren vel og legge en plan for hvordan området ved Skansemyren idrettsplass kan videreutvikles.	Videreutvikling av Skansemyren idrettsplass ble behandlet i rullering av anleggsdelen i idrettsplanen som ble vedtatt i bystyret i juni 2023. Det ble holdt et innledende møte rundt prosessen etter ønske fra velforeningen i mai 2023, der de ble orientert om innholdet i daværende planforslag, og velforeningen fikk uttrykt sine ønsker for området. Vedtatt plan beskriver prioritering av et konseptvalgnotat for hele Skansemyren idrettsplass– inkludert bygningsmasse, der alle interessenter skal involveres. Midler til konseptvalgnotat for Skansemyren idrettsplass må søkes innarbeidet i fremtidige handlings- og økonomiplaner.
13	Idrett	Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	B-avtale 2023 Merknad 4 - Fysak Bystyret ber byrådet komme tilbake med en sak innen 1 halvår 2023 angående etablering av FYSAK i bydeler som i dag ikke har tilbudet.	Fysak er en innendørs arena for egenorganisert aktivitet. Anleggene er utformet som allaktivitetshus med mange ulike aktivitetstilbud som for eksempel turngolv, luftmadrasser og tumblingbaner, skatehall, klatrevegger, parkourelementer, bordtennisbord, dansesal, med mer. Fysak-bygg skal være åpne og inkluderende anlegg med hovedfokus på egenorganisert aktivitet for barn og unge i byen. Anlegget er gratis og tilgjengelig i åpningstiden for brukerne, og er ikke belagt med treningstid til organiserte grupper. Det finnes i dag tre Fysak-bygg i Bergen kommune, to permanente, ett på Slettebakken i Årstad bydel og ett på Melkeplassen i Laksevåg bydel, samt ett midlertidig i Åsane bydel. Plan for etablering av Fysak i alle bydeler ble behandlet i rullering av anleggsdelen av idrettsplanen som ble vedtatt i Bergen bystyre i juni 2023.
13	Idrett	Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	B-avtale 2023 Merknad 5 - Kommunal garanti for Krohnsmindealliansen Bystyret ser positivt på en kommunal garanti for Krohnsmindealliansens planer for	Krohnsmindealliansen sendte søknad om kommunal garanti høsten 2021 til Bergen kommune. Alliansen trakk søknaden i mai 2022, og sendte revidert søknad 22. april 2023. Etter dette er det gjennomført administrativt møte med Krohnsmindealliansen for avklaringer rundt

ÅRSMELDING 2023

			idrettsanlegg på Krohnsminde dersom den oppfyller lovkravene.	søknaden. Søknaden er etter dette på ny oppdatert og sendt inn. Byrådsavdelingen for Finans, næring og eiendom er saksansvarlig.
13	Idrett	Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	B-avtale 2023 Merknad 6 - Midler til langrenns- og joggeløyper skal disponeres i tett samarbeid med skiidretten Bystyret ber om at midler til langrenns- og joggeløyper skal disponeres i tett samarbeid med skiidretten.	Bystyret har i budsjettet for 2023 avsatt 1 million kroner til prosjektering og videreutvikling av traseene på Frotveit og Totland. Det ble avsatt ytterligere 3 millioner i budsjettavtalen som skal gå til utvikling av ski og joggeløyper. Byråd for barnehage, skole og idrett hadde møte med 1-2-3 Ski Bergen og representant fra skiforbundet 24. februar 2023 for å diskutere, og få innspill til hvordan midlene skulle benyttes, og hvilke anlegg som var ønsket fremover. I etterkant av dette ble det innkalt til møte mellom Etat for idrett og skimiljøet i Bergen 3. mai 2023, slik at skiidretten i Bergen fikk muligheten til å bidra med råd og kompetanse knyttet til avsatte midler. Midlertidige brokonstruksjoner på Gullbotn er etablert i 2023 slik at skiaktivitetene kan opprettholdes vinteren 23/24. Videreutvikling av nye brokonstruksjoner er det avsatt midler til i budsjett for 2024. Det er i 2023 i tillegg gjennomført prosjektering for ny deltrase for ski på Totland/Frotveit.
13	Idrett	Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	B-avtale 2023 Merknad 7 - Videreutvikling av langrennsanlegg Bystyret ber byrådet gå i dialog med den lokale skiidretten for å undersøke mulighetene for å utvikle eksisterende anlegg i samarbeid med Norges skiforbund.	Bystyret har i budsjettet for 2023 bevilget 3 millioner kroner til utvikling av ski- og joggeløyper, og 1 million kroner til utviklingsmidler til ski- og joggeanlegg. Byråd for barnehage, skole og idrett hadde møte med 1-2-3 Ski Bergen og representant fra skiforbundet 24. februar for å diskutere saken, og for å få innspill til hvordan midlene skulle benyttes, og hvilke anlegg som var ønsket fremover. I etterkant av dette ble det innkalt til møte mellom Etat for idrett og skimiljøet i Bergen 3. mai 2023. På dette møte fikk skimiljøet i Bergen muligheten til å bidra med råd og kompetanse knyttet til avsatte midler. Midlene er satt av på investeringsbudsjettet, og kan derfor ikke benyttes til konseptvalgsnotater og mulighetsstudier, men vil bli benyttet til å investere i ski- og joggeløyper. Det er gjennomført møte med Hordaland skikrets i desember 2023, hvor det ble diskutert hva som må på plass før innspill til KPA skal gjøres for skianlegg.

ÅRSMELDING 2023

				Det vises i rullert Idrettsplan 2023 – 2027 til at det ønskes et konseptvalgnotat for å kartlegge muligheter for fremtidig utvikling av skianlegg på Totland/Frotveit. Midlene må søkes inn i fremtidig rullering av handlings- og økonomiplaner.
13	Idrett	Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	B-avtale 2023 Merknad 8 - Søkbar pott idrettslag for å kompensere for kontingent Bystyret ber byrådet samarbeide tett med Idrettsrådet for å sikre at støtteordningen for kontingent for økonomisk vanskeligstilte er godt kjent hos idrettslagene i Bergen.	Etat for idrett sendte 29. januar 2023 ut informasjon til alle idrettslagene om støtteordningen via Idrettsrådet i Bergen. Etat for idrett og idrettsrådet vil fortsette å jobbe for å gjøre ordningen mer kjent utover i 2023. Det forventes ny politisk sak vedrørende kompensasjon for kontingent og treningsavgift i 2024. Når saken er vedtatt i bystyret vil byrådet gå i dialog med Idrettsrådet i Bergen for å gjøre endringer kjent for idrettslagene.
13	Idrett	Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	B-avtale 2023 Merknad 9 - Finansiering av klubbeide idrettsanlegg Bystyret ber byrådet gå i dialog med Idrettsrådet for å sikre en bærekraftig driftsstøtte til klubbeide anlegg i Bergen kommune.	Egen sak om driftsstøtte til klubbeide anlegg i Bergen kommune ble behandlet i bystyret i februar 2023, sak 44/23, Ny tilskuddsordning for klubbeide idrettsanlegg. Idrettsrådet var involvert i arbeidsgruppen som utarbeidet ny ordning for støtte til klubbeide anlegg. Saken skal evalueres i 2024. Denne vil bli tatt inn i politisk sak vedrørende nye kriterier og retningslinjer innenfor hele idrettsfeltet.
13	Idrett	Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	Revidert budsjett 23 - 3. Konseptutvikling idrettsanlegg Bystyret ber byrådet prioritere gjennomføring av konseptutviklingen av ro- og padleanlegget på Nordåsvannet og etablering av kunstgress på eksisterende grusbane på Skansemyren.	Det er bestilt konseptutvikling av ro- og padleanlegget på Nordåsvannet. Videre er det igangsatt et forprosjekt for prosjektering av nordre del av ro- og padleanlegget. Det vil bli utarbeidet et konsept, illustrasjonsplan, kostnadskalkyle og minimumskrav for rekkefølgekravene. Videreutvikling av Skansemyren idrettsplass ble behandlet i rullering av anleggsdelen i idrettsplanen som ble vedtatt i bystyret i juni 2023. Det ble i mai 2023 avholdt et innledende møte rundt prosessen etter ønske fra velforeningen, der de ble orientert om innholdet i daværende planforslag. Velforeningen fikk i dette møte gi uttrykk for sine ønsker for området. Vedtatt anleggsdel i idrettsplanen beskriver prioritering av konseptvalg for Skansemyren idrettsplass, dette gjelder også etablering av kunstgress på eksisterende grusbane. Ang. kunstgressbane på Skansemyren; Etat for idrett har foretatt en kostnadskalkyle for etablering av kunstgress på eksisterende grusbane.

ÅRSMELDING 2023

				Konseptvalgnotat for Ro- og padleanlegget på Nordåsvannet nordre del er spilt inn som 1. prioritet fra BNKI i tråd med vedtatt rullert Idrettsplan 2023 - 2027. Konseptvalgnotatet vil belyse fordeler og ulemper ved ro- og padleanlegget på Nordåsvannet og Vindalsvannet, herunder kvaliteten på anleggene, tidsperspektiv og kostnader. Konseptvalgnotatet vil danne grunnlag for å vurdere hvilken løsning en anbefaler å gå videre med.
15	Bystyrets organer og administrasjon	Byrådsleders avdeling	B-avtale 2023 Merknad 40 - Opprettelse av bydelsstyre og mer lokaldemokrati Bystyret ber om at arbeidet med å opprette bydelsstyrer videreføres utfra utredning med basis i bystyresak 344/22. Nødvendige midler dekkes innenfor rammen til bystyrets kontor og byrådets administrative funksjoner. Utredningen skal sikre at bydelsstyrer opprettes i løpet av neste valgperiode dersom bystyret ønsker det.	Bergen bystyre behandlet i samme møte sak 344/22 "Ulike modeller for bydelsutvalg og innbyggerinvolvering i bydelene", som behandlet spørsmålet om innføring av bydelsutvalg og fattet følgende vedtak: «Bystyret tar saken til orientering, og legger til grunn at eventuelt videre arbeid med innføring av bydelsutvalg følger av budsjettvedtak.»
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	Byrådsavdeling for finans	B-avtale 2023 Merknad 39 - Salg av tomter og eiendommer Bystyret ber byrådet øke innsatsen for å tilrettelegge eiendommer for salg og øker forventningen til inntekter fra eiendomssalg med 50 millioner i 2023.	Byrådet har en løpende og systematisk prosess der tomter og bygg som ikke lenger vurderes å kunne nyttes for kommunens egne formål blir klargjort for salg. Ved utgangen av året har byrådet realisert salg av eiendom for omlag 170 mill. kroner, inkludert salget av Dikkedokken.
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	Fellesposter - bykassen	B-avtale 2023 Merknad 36 - Effektivisering Bystyret viser til innsparingsambisjonen i budsjettavtalen på 25 millioner kroner og mener det er et økt potensiale for en mer effektiv kommune som reduserer utgiftene til administrasjon, kurs og samlinger, konsulentbruk og reiseaktivitet. Bystyret ber byrådet rapportere på status for disse effektiviseringene i forbindelse med 1. tertial. Bystyret understreker at disse effektiviseringene ikke skal tas innenfor de ytre tjenestene.	Krav til effektivisering er innarbeidet i byrådsavdelingenes rammer og inngår som en del av de totale prognosene på tjenesteområdene.
16	Administrasjon og fellesfunksjoner	Fellesposter - bykassen	B-avtale 2023 Merknad 37 - Forskyvninger av sentralt avsatte midler Bystyret viser til innsparingsambisjonen for 2023 i budsjettavtalen på 8.970.000 og ber byrådet jobbe videre med å ytterligere redusere utgiftsnivået i 2023, blant annet ved hjelp av en gjennomgang av ikke-igangsatte prosjekter med sentralt avsatte midler som kan få utsatt oppstart.	Enkelte av tiltakene i budsjett 2023 ble forsinket og iverksettes senere enn planlagt. Noen tiltak blir også rimeligere enn forutsatt. I vedtatt budsjett for 2023 var det budsjetttert med forventet forsinkelse av noen tiltak. Forsinkelsen var budsjetttert samlet på tjenesteområde for administrasjon og utgjør 8,97 mill. Til tertialrapport 2 ble det rapportert om forsinkelser/nedjusteringer på totalt 16. mill. og bystyret nedjusterte budsjettet med ytterligere 7. mill. sammenlignet med vedtatt budsjett. Ved årsavslutning gjenstår det 57,4 mill. i ubrukte midler knyttet til forsinkelser og øvrige endringer.

Organisering

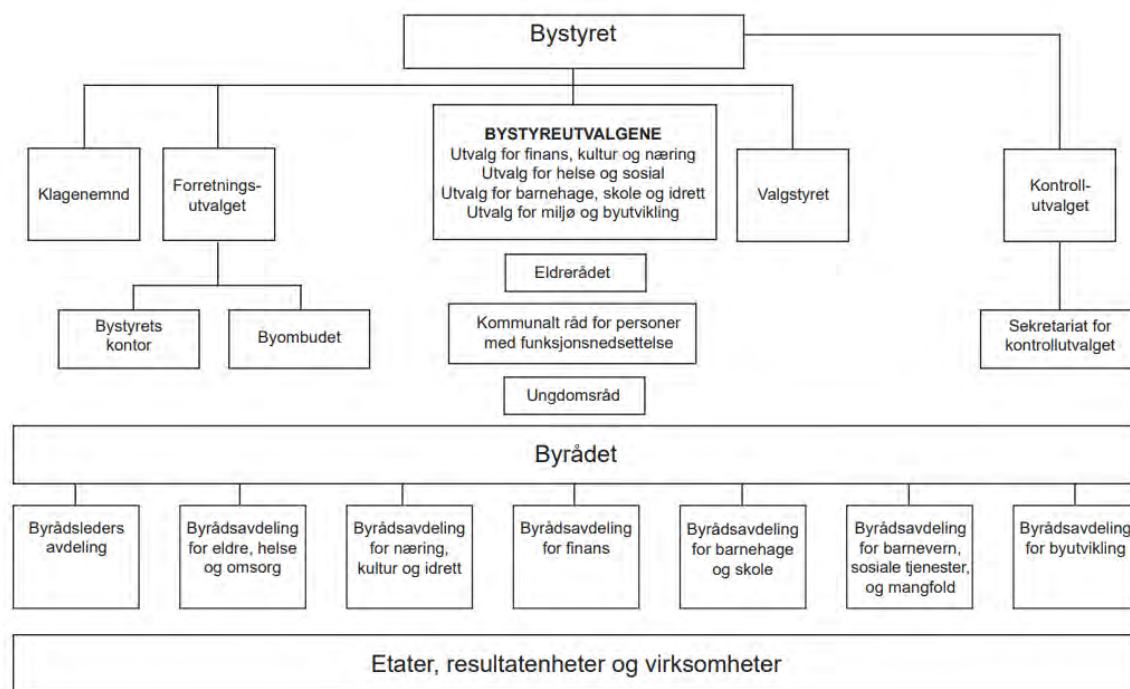
Bergen kommune har parlamentarisk styringsform. Bystyret er kommunens øverste organ og byrådet bestående av byrådsleder og 6 fagbyråder, leder den kommunale administrasjonen.

Kommunen er administrativt organisert i syv byrådsavdelinger med underliggende etater og resultatenheter, i tillegg til Bystyrets organer.

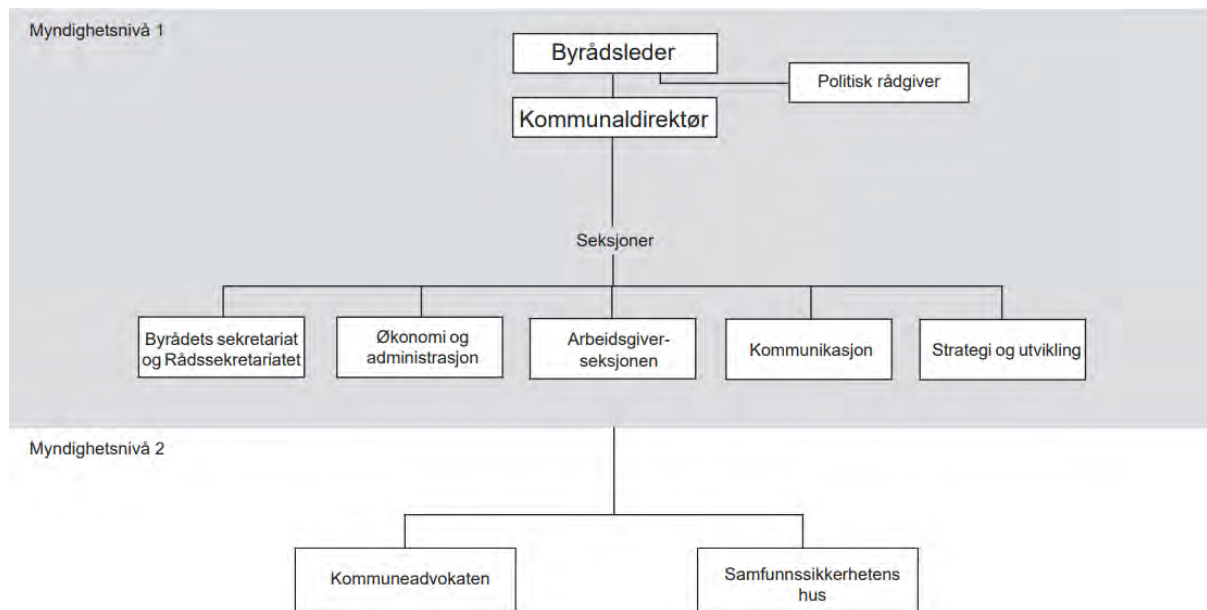
Organisasjonskartene nedenfor viser kommunens organisering pr. 31. desember 2023. Her finner du lenke til [enhver tid oppdaterte organisasjonskart](#).

Oversiktene under viser ett organisasjonskart for hele Bergen kommunen og Bystyrets organer og et organisasjonskart for hver av byrådsavdelingene med underliggende enheter.

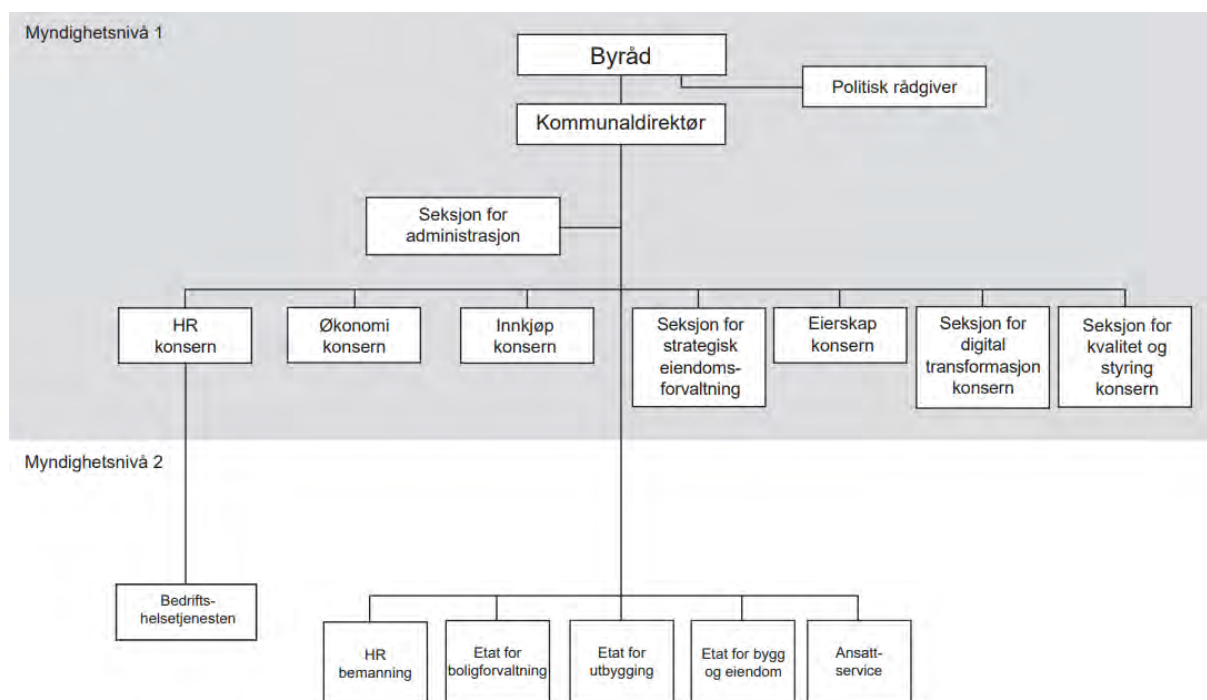
Bergen kommune - organisasjon

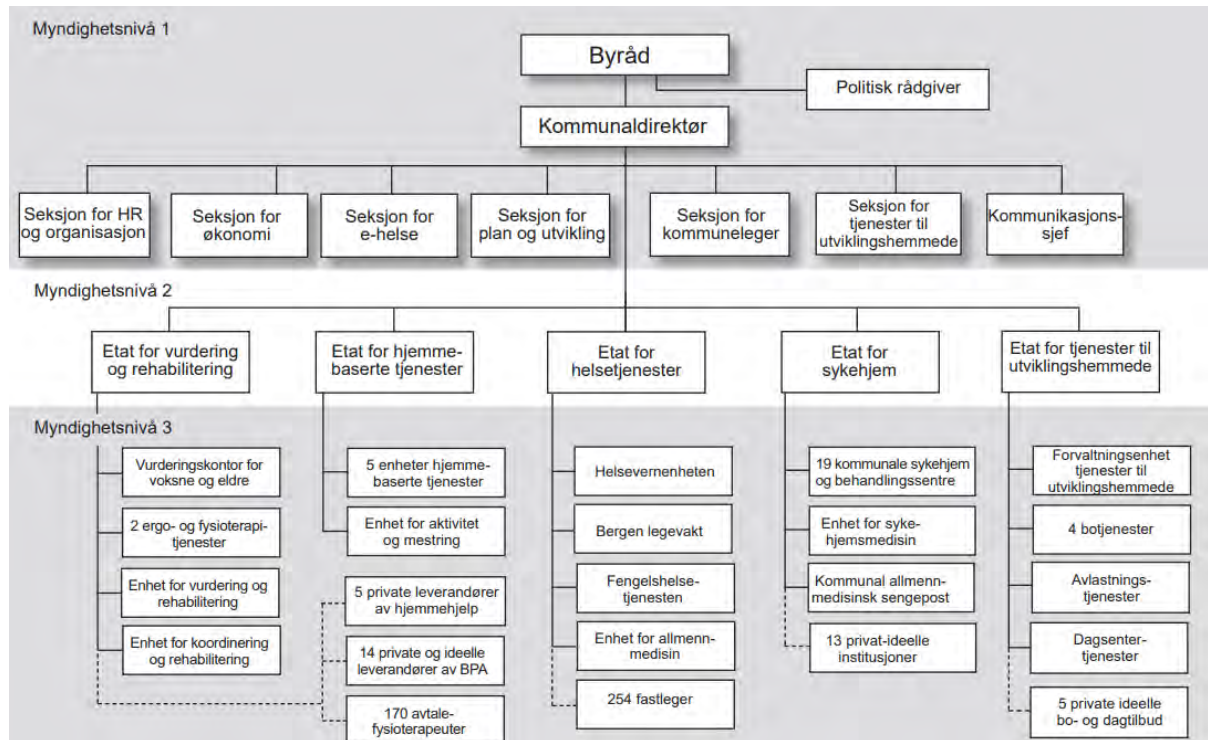
Byrådsleders avdeling - BLED

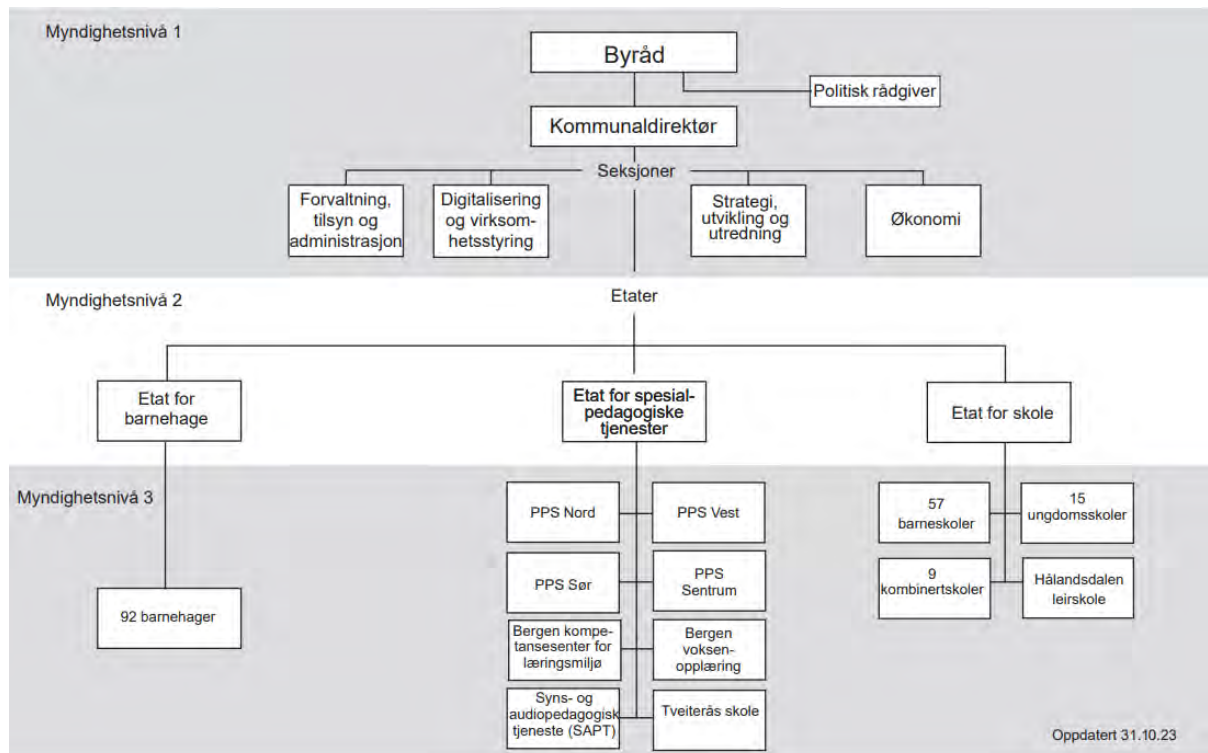
Byrådsavdeling for finans - BFIN

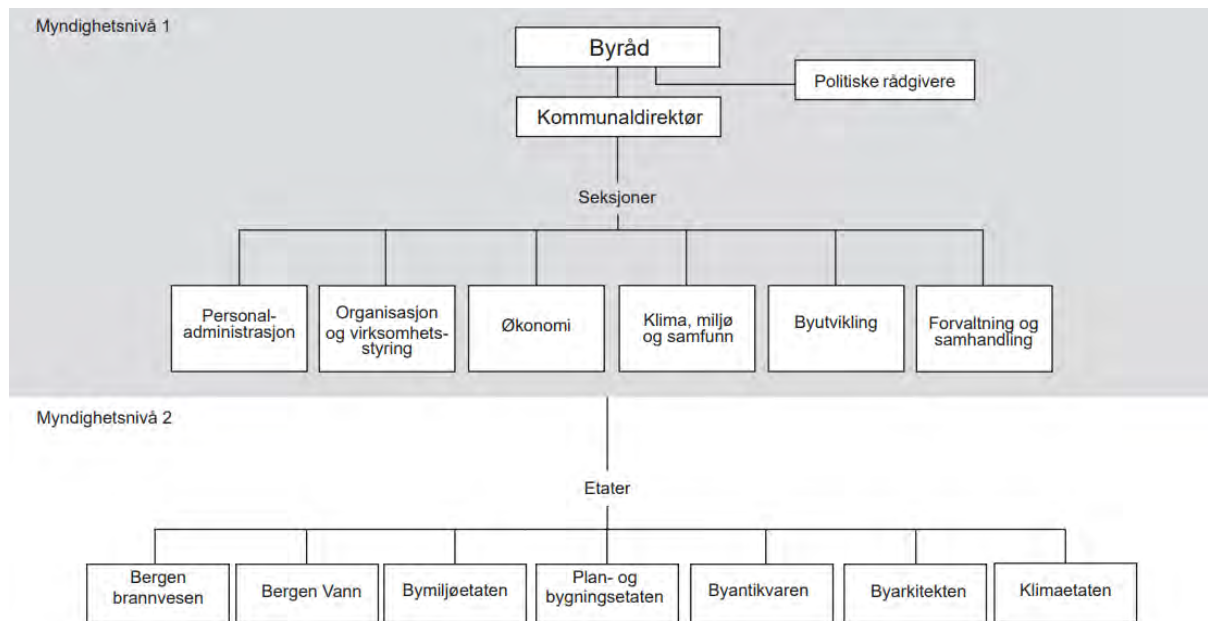
Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg - BEHO

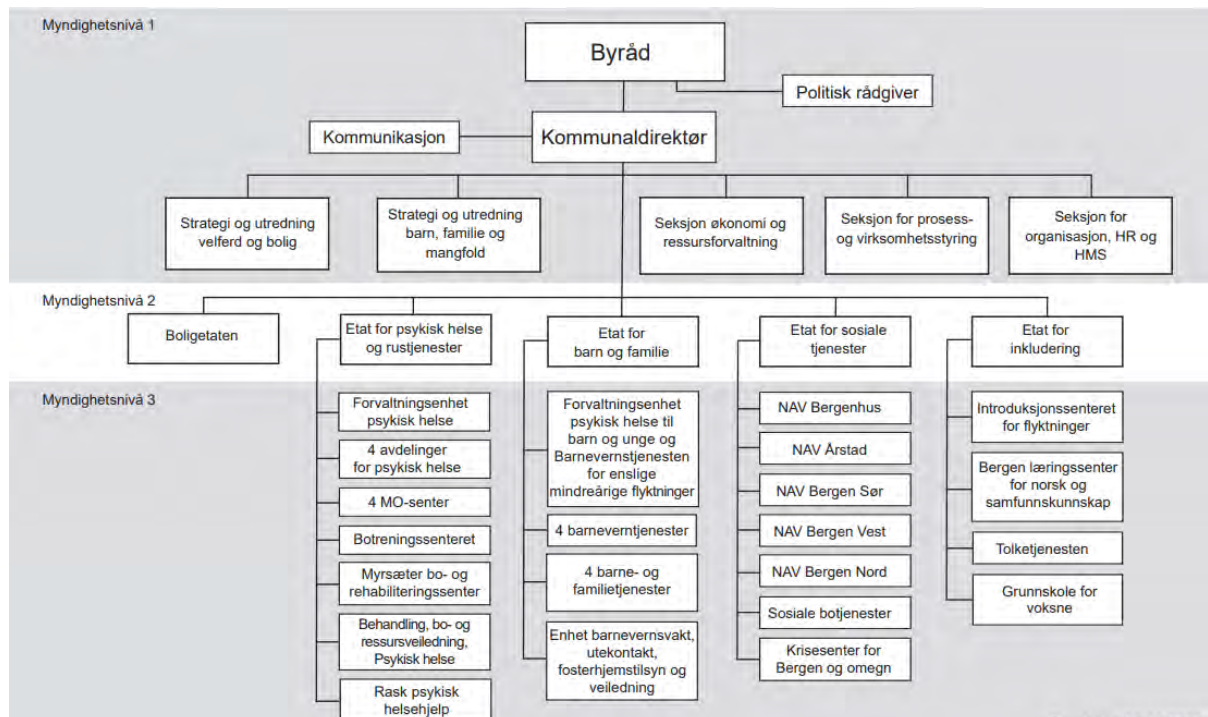
Byrådsavdeling for barnehage og skole - BBS

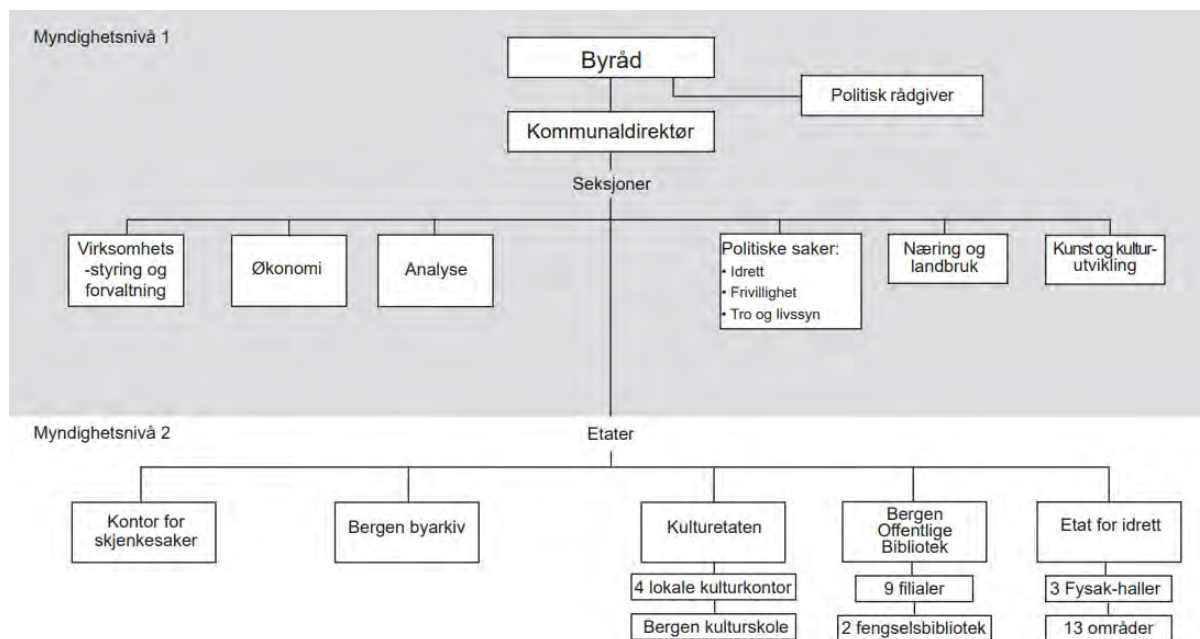
Byrådsavdeling for byutvikling - BBU

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold - BBSM

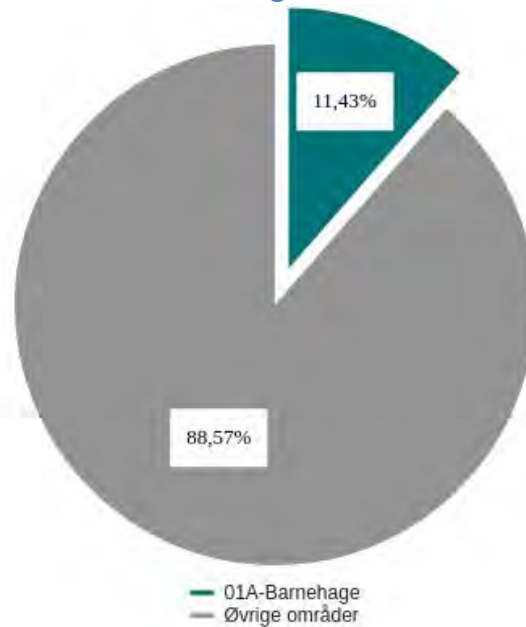
Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett - BNKI

Kommunens tjenesteområder

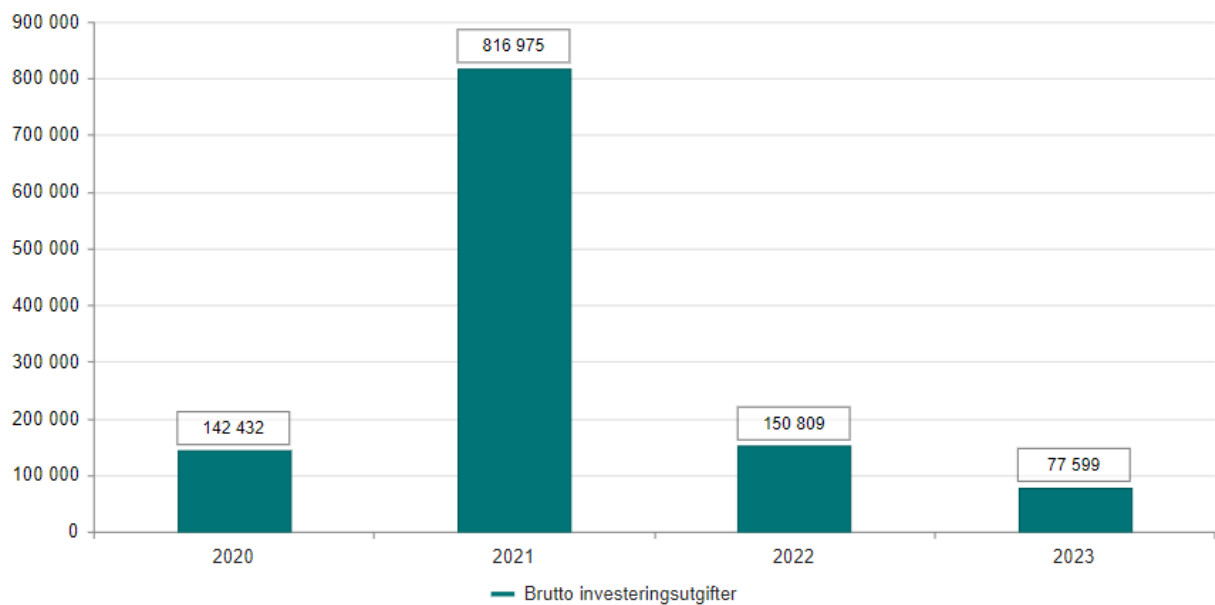
01A-Barnehage

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter kommunale og private barnehager. Bergen kommune er barnemyndighet for de private og kommunale barnehagene i kommunen og eier av de kommunale barnehagene. Kommunen betaler ut tilskudd til alle private barnehager i Bergen kommune, i henhold til nasjonalt fastsatte regler.

Barnehagesektoren reguleres av barnehageloven med forskrifter.

Ved utgangen av desember 2023 var det til sammen 244 barnehager i Bergen kommune. Av disse er det 228 ordinære barnehager, med 92 kommunale og 136 private barnehager. I tillegg er det én privat familiebarnehage og 15 private åpne barnehager.

Viktige begivenheter

- Bergen kommune overtok driften av Senterhagen barnehage fra 01.08.2023, men leier barnehagebygget av Bergen racketsenter
- Damsgårdssundet barnehage ble tatt i bruk som erstatningsbarnehage 8. mai 2023 og ble offisielt åpnet 25. august 2023.
- Fra august 2023 ble barnehagetilbudet til hørselshemmede og døve barn relokalisert fra Nattland oppvekststun til Sædalen barnehage.
- Det er nå rundt 80 prosent av de kommunale barnehagene som har ICDP veilederkompetanse.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett				
Rette opp antall årsverk på tjenesteområde	-824	-824	0	Dette er blitt korrigert.
Flytteutgifter ved oppgradering av barnehagebygg	0	0	0	
Alternativ transport til Fløyfjellet barnehage	0	0	0	Inkludert i tildelingen for 2023.
Overtagelse av busser fra Akasia barnehage AS	800	800	0	Bussene er i bruk.
Sum	-24	-24	0	

Tilpasning til aktivitetsnivå

Transport ved oppgradering av barnehager	1 900	1 900	0	I 2023 transporteres barna i Laksevåg barnehage til erstatningslokaler i Damsgårdssundet. Budsjettmidlene er tildelt direkte til barnehagen.
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	4 740	4 740	0	Innarbeidet i budsjettammen. Benyttes til forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens bygningsmasse.

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Nedtrekk i tråd med demografisk utvikling	-34 000	-34 000	0	Nedgangen i antall barn er vesentlig lavere enn forventet. Ekstra tildeling i revidert budsjett oppveier for dette.
Sum	-27 360	-27 360	0	
Nye tiltak				
Gratis barnehage for tredje barn	700	700	0	Tiltaket ble iverksatt fra august 2023.
Økt bemanningstilskudd åpne barnehager	1 000	1 000	0	Tildelt til de åpne barnehagene.
Utredning tidlig fase barnehageprosjekter	2 000	2 000	0	Utredning av ny barnehage på Møhlenpris, for å kunne relokalisere barnehagedelen fra Møhlenpris oppvekststun, er igangsatt. Arbeidet startet opp ført mot slutten av året, og vil pågå i hele 2024. Midlene er avsatt i sak om særskilte avsetninger for bruk i 2024.
Barnehage tilbud til bosatte flyktninger	16 145	16 145	0	Mange ukrainske flyktninger går i barnehage. I tillegg holdes det av plasser til nyankomne flyktninger som begynner på Introduksjonsprogrammet.
Avsetning til driftsutgifter nytt areal barnehage	792	792	0	Barnehage i Damsgårdssundet og ved Kronstad oppvekststun er tatt i bruk, og det gir økte kostnader til drift som en konsekvens av økte/nye arealer.
Sum	20 637	20 637	0	
Nye engangstiltak				
Alternativ transport til Fløyfjellet barnehage	750	750	0	Inkludert i tildelingen for 2023.
Sum	750	750	0	
Effektivisering				
EBE - Ytterligere 10 % reduksjon i energiforbruk i kommunale bygg	-347	-347	0	Reduksjon i energiforbruk ble målt til 15,7% i 2023 sammenlignet med gjennomsnittet for 2015-2017 (referansenivået). Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Sum	-347	-347	0	
Kutt				
EBE - Strømsparingstiltak i kommunale bygg	-3 200	-3 200	0	Reduksjon i energiforbruk ble målt til 15,7% i 2023 sammenlignet med gjennomsnittet for 2015-2017 (referansenivået). Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Reduksjon pensjonspåslag til private barnehager	-3 650	-3 650	0	Endringen er tatt inn i tildelingen til de private barnehagene for 2023.
Sum	-6 850	-6 850	0	
Inntektsendringer				
Endret makspris barnehager	30 730	30 730	0	Inkludert i tildelingen av tilskudd til private barnehager og budsjettet til kommunale barnehager.
Sum	30 730	30 730	0	
Sum tiltak	17 536	17 536	0	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak

Vedtatt Effekt Avvik Status beskrivelse
budsjett 2023

Tilpasning til aktivitetsnivå

Virksomhetsoverdragelse Senterhagen barnehage	763	763	0	Barnehagen ble overtatt 1. august 2023.
Demografi barnehage	23 000	23 000	0	Nedgang i barnetall for 2023 er vesentlig lavere enn forventet. I forbindelse med revidert budsjett ble derfor nedtrekk som følge av forventet demografisk utvikling, korrigert med 23 millioner kroner.
Økt sats tilskudd til private barnehager	12 400	12 400	0	Del av tilskuddet til private barnehager for 2023.
Tilpasning av budsjett for ringevikarer i barnehager - Bemanningstjenester	1 350	1 350	0	Hele beløpet er medgått til formålet og innarbeidet i rammen.
Tospråklig assistent	1 200	1 200	0	Stillingene er besatt.
Sum	38 713	38 713	0	

Nye tiltak

Leie av erstatningslokaler for barnehager som skal rehabiliteres	730	518	212	Påløpt kr. 0,518 mill. i 2023. Leietakertilpasninger vil bli fakturert i 2024.
Sum	730	518	212	

Nye engangstiltak

Fjerning av Olsvik midlertidige barnehage	12 000	600	11 400	Tiltaket er gjennomført med en total kostand på kr. 631 151.
Avregning driftsresultat 2022	1 250	1 250	0	Delt ut til barnehagene
Sum	13 250	1 850	11 400	

Inntektsendringer

FTA ekstra kostnader ift Senterhagen	180	180	0	Midlene er benyttet.
Sum	180	180	0	

Sum tiltak 52 873 41 261 11 612

Utvikling og utfordringer

Barnehagebruksplan

[Barnehagebruksplan 2022 – 2035](#) ble vedtatt i Bergen bystyre 22.02.2023. Barnehagebruksplanen er kommunens viktigste plandokument for planlegging og utforming av kommunale barnehagebygg og en barnehagestruktur som sikrer nødvendige barnehageplasser. Bergen kommune hadde en dekningsgrad på 96,7 prosent i 2023.

Nybygg og rehabiliteringer

- Damsgårdssundet barnehage ble tatt i bruk som erstatningslokale for Laksevåg barnehage i mai 2023, og i tillegg har 14 barn av foresatte som bor i Sameiet 1912 fått plass i barnehagen. Laksevåg barnehage er under totalrehabilitering, og arbeidet med dette startet opp andre kvartal 2023.
- Prosjekteringsarbeidet for ombygging av Flaktveit barnehage er klart og ombyggingen forventes å starte opp i 2024. Barnehagen flytter inn i erstatningslokaler når ombyggingen gjennomføres.

- Konseptvalgutredning for ombygging/eller nybygging for Søre Skogvei, Gyldenpris, Indre Arna barnehage og Slettebakken barnehage er i prosess.
- Utredning av rehabilitering/nybygg av Haugatun barnehage ses i sammenheng med nytt sykehjem i bydelen. Saken forventes å få politisk behandling i 2024 for eventuelt videre arbeid med et skisseprosjekt.
- Rehabilitering i Rolland og Arnatveit barnehage ble ferdigstilt i juni 2023. Bønes barnehage er også ferdigstilt utenom uteområdet.
- Rehabilitering av Liakroken barnehage bygg 2 er gjennomført, og bygg 1 forventes gjennomført i løpet av 2024.

Avvikling og virksomhetsoverdragelse av barnehager

Følgende barnehager ble avviklet i 2023:

- Sofusbarnehagen (Åsane)
- Lekefabrikken barnehage (Årstad)
- Læringsverkstedet Helgatun barnehage (Ytrebygda)
- Prismen Kanvas-barnehage (Fana)
- Valle familiebarnehage (Fana)

Barnehagene hadde til sammen 114 barnehageplasser da de ble avviklet. Alle barn som hadde plass i barnehager som ble avviklet, ble tilbudt barnehageplass i andre barnehager.

Virksomheten til følgende barnehage ble overdratt til Bergen kommune i 2023:

- Senterhagen barnehage

Helseverngodkjenning

82 av de 92 kommunale barnehagene er helseverngodkjente (94,6 prosent).

Kvalitetsutvikling i barnehager

Kvalitetsoppfølging

I 2023 er det gjennomført kvalitetsoppfølging i alle kommunale barnehager. Kvalitetsoppfølgingen tar utgangspunkt i mål og strategier fra [kvalitetsutviklingsplanen](#), og er basert på felles kvalitetsstandarder fra kvalitetsutviklingsplanen og på den enkelte barnehages mål og ståsted. Ny kvalitetsutviklingsplan for barnehage er under utarbeiding.

Gjennom kvalitetsoppfølgingen sikres Bergen kommune god kunnskap om de kommunale barnehagene. Dette danner grunnlag for videre oppfølging og veiledning.

Spør oss! Handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO

I 2023 ble det bevilget 3,2 mill. kr. i varige midler til å opprette Team skolefravær som bistår barnehager og skoler med utfordringer de har innenfor fravær og samspill. Dette er et ledd i arbeidet med å

realisere [Spør oss! Handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO](#) som ble vedtatt i bystyret i juni 2023.

Skyfritt – inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen

Team Skyfritt er et veilednings- og innsatsteam for barnehager og skoler som ble opprettet på bakgrunn av planen [Skyfritt – inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen](#). Teamet arbeider med forebygging, veiledning og kompetanseutvikling og skal støtte barnehagene og skolene i å utvikle gode leke- og læringsmiljø.

Team Skyfritt har i 2023 mottatt totalt 35 saker på system- og/eller individnivå fra barnehager. 15 av sakene er avsluttet i 2023, mens resten videreføres i 2024.

Foto: Thomas Tande

Foreldreundersøkelse

Den nasjonale foreldreundersøkelsen til Utdanningsdirektoratet ble gjennomført for de kommunale barnehagene i perioden 1. november til 20. desember 2023.

Den totale svarprosenten for de kommunale barnehagene i Bergen er 63 prosent, en oppgang fra 60,3 prosent i 2022.

Foreldreundersøkelsen gir en skåre fra 0-5. Resultatene viser en svak nedgang fra 2022. Temaene er delt etter følgende kategorier:

Kategori	2022	2023
Ute- og innemiljø	4,1	4
Relasjon mellom barn og voksne	4,6	4,5
Barnets trivsel	4,7	4,7
Informasjon	4,3	4,2
Barnets utvikling	4,6	4,6
Medvirkning	4,3	4,2
Henting og levering	4,4	4,4
Tilvenning og skolestart	4,4	4,4
Tilfredshet	4,5	4,4

Bemanning og kompetanseutvikling

Rekruttering

Kommunale styrere tilbakemelder at det i 2023 har vært utfordrende å rekruttere kvalifisert personell, spesielt barne- og ungdomsarbeidere. 29 kommunalt ansatte barnehagelærere har startet med videreutdanning for barnehagelærere barnehageåret 2023/24.

Seks ansatte har startet på lederutdanning for styrere i 2023.

Andel fagarbeidere i barnehagene er økt fra 31 prosent i 2022 til 33,7 prosent i 2023. Dette er i tråd med den kommunale planen [Fagarbeidernes rolle i barnehager, skoler og på idrettsfeltet](#) hvor målet er å øke andelen fagarbeidere i barnehager og skoler. For å kunne øke andelen fagarbeidere er det bla. etablert en studiering hvor det tilrettelegges for at assistenter med fem års praksis fra barnehage- og skolefeltet får undervisning og veiledning frem mot en teoretisk eksamen i forkant av fagbrev.

Tilskudd til økt pedagogtetthet i levekårsutsatte områder

For barnehageåret 2023/24 utgjør den statlige områdesatsingen 8,4 millioner kroner. Tilskuddet brukes i barnehager i levekårsområdene Olsvik, Loddefjord, Slettebakken og Solheim nord/sør. Midlene skal primært gå til å øke andelen barnehagelærerårsverk. Det er 25 barnehager som har fått tildelt midler. Av disse er 13 kommunale og 12 private.

Regional kompetanseordning (Rekomp) og kompetanseheving av ansatte i private og kommunale barnehager

Byrådsavdeling for barnehage og skole, ved Avdeling barnehagemyndighet, forvalter statlige kompetansemidler som gis gjennom ReKomp-ordningen for alle barnehager i Bergen kommune. I ReKomp inngår ordningen med partnerskapsbarnehager. Dette utgjør 70 prosent av tildelte statlige

midler. Partnerskapsbarnehagene har et faglig samarbeid med Høgskolen på Vestlandet, dette i tråd med den nasjonale kompetansestrategien for barnehager.

Barnehageåret 2023/24 er det totalt 33 barnehager som inngår i partnerskap med Høgskolen på Vestlandet. 16 barnehager startet høsten 2022, mens 17 barnehager hadde oppstart høsten 2023.

Alle som deltar i partnerskap får tildelt statlige midler ut fra en modell som baserer seg på antall ansatte.

Satsing for å forebygge vold og trusler

Arbeidsmiljøgruppene i kommunale barnehager har deltatt på samlinger arrangert av Etat for barnehage om systematisk arbeid med å forebygge, håndtere og følge opp vold og trusler mot ansatte.

Digitalisering

I 2023 startet byrådsavdelingen et prosjekt som skal sikre kommunale barnehager lettere tilgang til applikasjoner for nettbrett, samt etablere et bibliotek med relevante applikasjoner. Prosjektet leverer på ett av tiltakene i «Plan for smart oppvekst» og fullføres i løpet av våren 2024.

Barnehagemyndighet og tilsyn

Kommunen er lokal barnehagemyndighet og skal påse at barnehagene følger pliktene etter barnehageloven med forskrifter. Kommunens ansvar gjelder for både kommunale og private barnehager. Kommunen kan bruke godkjenning, veiledning og tilsyn som virkemidler for å påse at barnehagene etterlever regelverket.

Hendelsesbasert- og tematisyn

Når barnehagemyndigheten mottar skriftlige henvendelser fra publikum som omhandler bekymringer knyttet til barnehager sin etterlevelse av regelverk gjennomføres det risikovurderinger. I 2023 ble det mottatt 22 meldinger, i hovedsak fra foreldre. Meldingene omhandlet psykososialt barnehagemiljø, mangel på personal, redusert åpningstid og stenging av avdelinger på grunn av fravær. To av henvendelsene førte til hendelsesbasert tilsyn fra barnehagemyndighet, fem saker ble fulgt opp med veiledning av barnehagene, syv saker ble avsluttet etter undersøkelser. Videre ble to saker overført til eier for videre oppfølging, i tre saker ble foreldre veiledet og tre saker er fortsatt åpne og følges opp i 2024.

Det ble åpnet planlagt tilsyn med åtte barnehager av enkeltstående eiere med temaet psykososialt barnehagemiljø høsten 2023.

I perioden 2021 til 2023 er det ført tilsyn med til sammen 62 private og kommunale barnehager med temaet psykososialt barnehagemiljø. Mange av tilsynene avdekket regelbrudd, og i 2023 hadde myndigheten 20 åpne tematisyn fra 2022 som ble lukket i løpet av året.

Erfaringene fra tilsynet viser at majoriteten av barnehagene har brudd på regelverket og et stort behov for veiledning og kompetansehevende tiltak knyttet til barnehagelovens kapittel VIII om psykososialt barnehagemiljø.

Godkjenning av barnehager

I 2023 ble det fattet totalt 13 vedtak om godkjenning etter barnehageloven § 14. Av disse var fire vedtak gitt til kommunale barnehager og ni vedtak gitt til private barnehager.

Dispensasjon fra norm for pedagogisk bemanning og grunnbemanning

Alle private og kommunale barnehager i Bergen kommune innfrir bemanningsnormen, som stiller krav om minimum én ansatt per tre barn under tre år, og én ansatt per seks barn over tre år. Ingen barnehager søkte dispensasjon fra normen om grunnbemanning i 2023.

Pedagognormen stiller krav om minst én pedagogisk leder per syv barn under tre år, og minst én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. Det var én privat barnehage som ikke var i tråd med pedagognormen per 15. desember og som ikke har søkt dispensasjon. Barnehagemyndighet følger dette opp til søknad er levert.

I 2023 fikk ni private barnehager dispensasjon fra utdanningskravet for pedagogisk leder. Dispensasjonene hadde en varighet fra to til seks måneder, og omhandlet i hovedsak hele stillinger. Per 15. desember var det én aktiv dispensasjon på en 20 prosent stilling.

Svømmeopplæring i barnehagen

Utdanningsdirektoratet tildeler midler for at kommuner kan tilby svømmeopplæring for 4- og 5- åringer i private og kommunale barnehager. Målet er å gjøre barna tryggere i vann og gi dem bedre svømmeferdigheter. Svømmeopplæringen ble gjennomført i kommunale anlegg og skolebasseng i samarbeid med lokale svømmeklubber som stiller med instruktører.

I 2023 var det totalt 1458 barn som deltok, fordelt på 42 kommunale og 67 private barnehager.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Andel 0-åringer i barnehage av alle 0-åringer	8,4 %	9,0 %	9,2 %	8,3 %
Andel barn i kommunale barnehager	30,3 %	30,2 %	39,1 %	40,0 %
Antall barnehager	257	255	250	244
Antall godkjente plasser - åpne barnehager	575	575	575	575
Barn 0 år med barnehageplass	232	284	269	236
Barn 1-2 år	6 150	6 150	6 110	6 001
Barn 1-2 år med barnehageplass	5 464	5 453	5 598	5 608
Barn 3-5 år	9 549	9 214	8 900	8 844
Barn 3-5 år med barnehageplass	9 326	9 012	8 749	8 748
Barn 6 år med barnehageplass	21	25	23	18
Dekningsgrad barn 1-2 år	88,9 %	88,9 %	91,6 %	93,5 %
Dekningsgrad barn 1-5 år	94,2 %	95,0 %	95,6 %	96,7 %
Dekningsgrad barn 3-5 år	97,7 %	97,7 %	98,3 %	98,9 %
Sum alle barn med barnehageplass	15 043	14 774	14 639	14 610
Sum barn 1-5 år	15 699	15 183	15 010	14 845
Sum barn 1-5 år med barnehageplass	14 790	14 465	14 347	14 356

KOSTRA Nøkkeltall

	Bergen 2022	Bergen 2023	Oslo kommune
Prioritet			
Netto driftsutgifter barnehagesektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (B)	14,7 %	15,4 %	15,1 %
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager *)	199 648	218 534	249 997

Produktivitet

ÅRSMELDING 2023

Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager (B)	5,8	5,9	5,8
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i private barnehager (B)	5,9	5,9	5,8
Korrigerte brutto driftsutgifter f201 per korrigert oppholdstime i kommunale barnehager (kr) *)	79,2	71,0	86,9
Kvalitet			
Andel barnehagelærere i prosent av grunnbemanningen (prosent)	45,7 %	45,0 %	37,8 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
Barnehage	2 326,7	2 570,8	2 967,4	-353,3	2 614,1	-43,3
To-språklig assistanse	9,8	14,0	29,1	-21,8	7,3	6,8
Førskolelokaler og uteareal	282,9	338,3	370,4	-57,2	313,2	25,1
Sum	2 619,3	2 923,1	3 366,8	-432,3	2 934,5	-11,5

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
1-Byrådsleders avdeling	0,0	0,0	2,0	-2,0	0,0	0,0
2-Byrådsavdeling for finans	159,4	165,9	220,2	-56,1	164,1	1,8
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	2 409,2	2 707,3	3 091,6	-374,1	2 717,5	-10,2
90-Fellesposter - bykassen	50,7	49,9	53,1	-0,1	52,9	-3,1
Sum	2 619,3	2 923,1	3 366,8	-432,3	2 934,5	-11,5

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for barnehage og skole gikk med et merforbruk på 10,2 millioner kroner på tjenesteområde 01A barnehage i 2023.

Tjenesteområdet består av sentrale poster i byrådsavdelingen som betaler ut tilskudd til private barnehager, samt Etat for barnehage med underliggende enheter dvs. de kommunale barnehagene.

Byrådsavdelingen sentralt går med et mindreforbruk på 10,3 millioner kroner knyttet til tilskudd til private barnehager. De kommunale barnehagene går med et samlet merforbruk på 19,4 millioner kroner og etaten sentralt med et merforbruk på 1,1 millioner kroner. Merforbruket i de kommunale barnehagene relaterer seg blant annet til høyere vikarutgifter enn budsjettert.

Byrådsavdeling for finans endte med et mindreforbruk på tjenesteområde 01A Barnehage på kr. 1,8 mill. I Etat for bygg og eiendom var de største enkeltstående faktorene noe lavere utgifter til innleie av barnehagelokaler, samt noe lavere energikutgifter til drift av barnehager enn det som var budsjettert. I HR Bemanning ble det et mindreforbruk som følge av vakanser blant fast ansatte vikarer som leies ut til barnehagene. Det er en naturlig gjennomtrekk i stillingene som fast ansatt vikar. Dette fordi vikarene tilbys stillinger ute i tjenesten. Flere fast ansatte vikarer har sluttet gjennom året, og det tar tid å rekruttere erstattere for disse.

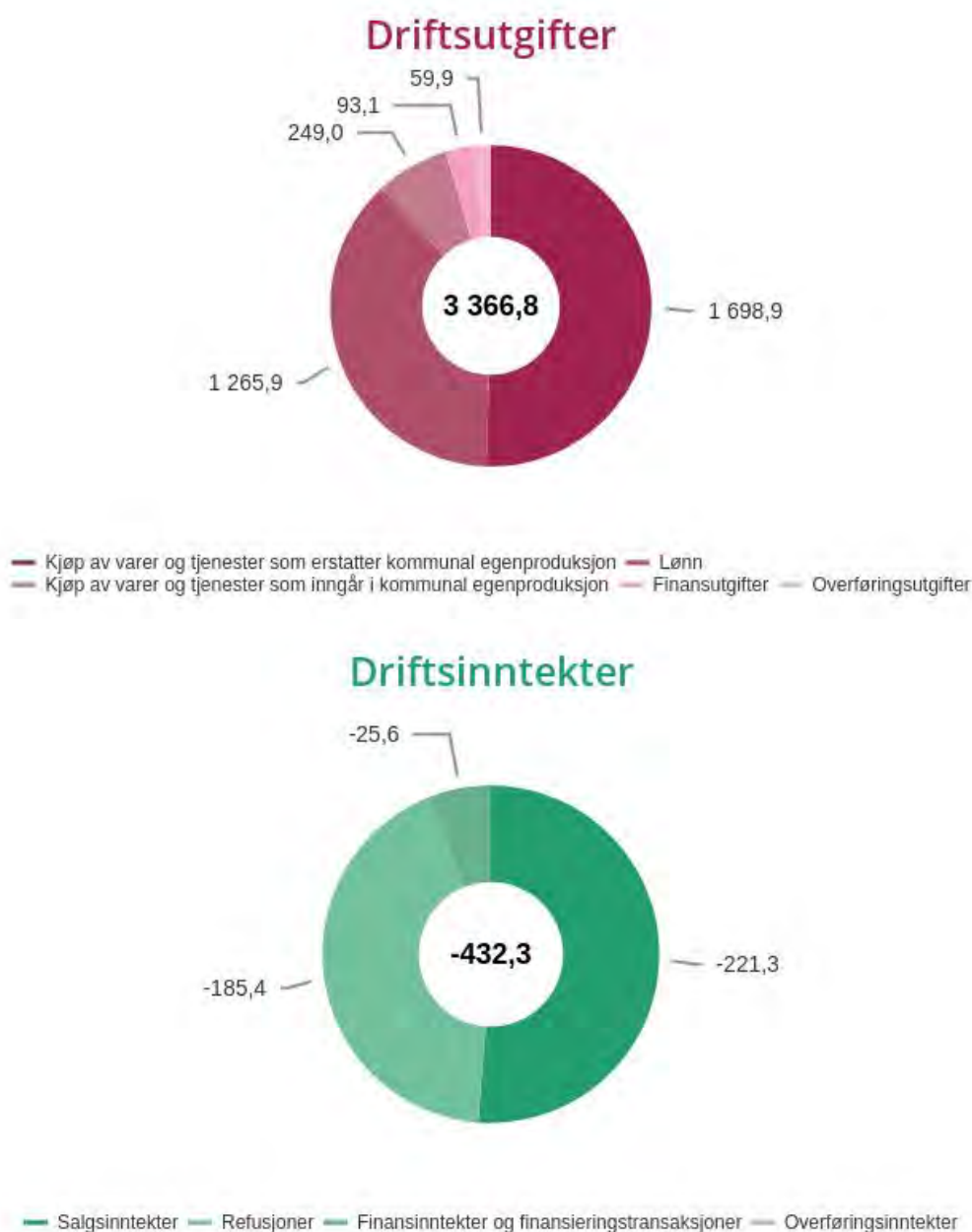
På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** skyldes avviket at det gjenstår budsjettmidler til ikke-igangsatte tiltak i 2023 (1,5 mill.). Status for tiltak i årets budsjett kommer frem av tabellen Nye

tiltak i årets budsjett. I tillegg er det restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (-3,1 mill.). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer.

Deler av avviket kan også knyttes til periodisering av strømutfgifter (2,2 mill). Dette er utfgifter fra 2023 som er fakturert i 2024 som periodiseres til riktig år. I tillegg er fordeling av internkjøp til korrekt tjeneste (-3,4 mill.) . Sistnevnte er en teknisk føring på sentrale poster som sikrer at internkjøp- og salg går i null per tjenesteområde.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En rettferdig og inkluderende by	Barnehagebarn møter et personale med høy kompetanse	Andel ansatte med barnehagelærerutdanning, annen pedagogisk utdanning eller annen høyere utdanning	0,0 %	50,0 %	49,0 %	Andelen er i tråd med kravene i barnehageloven om pedagogisk bemanning.
		Andel fagarbeidere i kommunale barnehager	31,0 %	35,0 %	32,4 %	Per desember 2023 var det 32,44 % andel fagarbeidere i grunnbemanningen i kommunale barnehager. Det er satt i gang flere tiltak for å utdanne flere fagarbeidere, som Studieringen og Bergensmodellen.
		Andel menn ansatt i barnehager	0,0 %	14,0 %	12,0 %	Andelen menn ansatt i barnehager i Bergen kommune er 12,0 prosent per desember 2023..Tallet er hentet fra intern statistikk i Bergen kommune. Etat for barnehage oppfordrer menn til å søke stillinger i våre barnehager.
	Ansatte skal ha et godt og inkluderende arbeidsmiljø	Sykefravær blant ansatte	10,8 %	10,8 %	14,9 %	Sykefraværstallet er oppdatert per 31.12.2023. Dette er en liten nedgang fra 2022.
		Score fra medarbeiderundersøkelsen 10 faktor: Mestringsorientert ledelse	4,0	4,0	4,2	Resultatet er basert på medarbeiderundersøkelsen i 2022. Neste medarbeiderundersøkelse gjennomføres høsten 2024.
		Score fra medarbeiderundersøkelsen 10 faktor: Rolleklarhet	4,0	4,0	4,4	Resultatet er basert på medarbeiderundersøkelsen i 2022. Neste medarbeiderundersøkelse gjennomføres høsten 2024.
	Barnehagebarn er aktive og medskapende i lek og læring	Foreldreundersøkelse Udir: Medvirkning	4,5	4,6	4,2	På gjennomsnitt er resultatet 4,2 med følgende resultat på delområder:

ÅRSMELDING 2023

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
						Jeg har inntrykk av at barnet mitt får være med på å påvirke innholdet i barnehagedagen 4,2 Barnehagen tar hensyn til mine synspunkter 4,4 Barnehagen jobber for å sikre foreldrenes medvirkning 4,2
	Barnehagebarn utvikler sin sosiale og språklige kompetanse	Foreldreundersøkelse Udir: Barnets utvikling	4,6	4,7	4,6	På gjennomsnitt er resultatet 4,6, med følgende resultat på delområder: Jeg opplever god dialog med barnehagen om mitt barns utvikling; 4,4 Jeg har inntrykk av at barnehagen bidrar til mitt barns sosiale utvikling (vennskap, empati, vise hensyn); 4,7 Jeg har inntrykk av at personale i barnehagen oppmuntrer mitt barns nysgjerrighet og lyst til å lære; 4,6 Jeg har inntrykk av at barnehagen tilrettelegger for mitt barns språkutvikling; 4,6
	Barnehagebarn har et trygt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring	Foreldreundersøkelse Udir: Barnets trivsel	4,7	4,7	4,7	Gjennomsnitt er resultatet på 4,7 med følgende resultat på delområder: eg har inntrykk av at barnet mitt trives i barnehagen; 4,8 Jeg har inntrykk av at mitt barn har venner i barnehagen; 4,7 Jeg har inntrykk av at barnehagen legger tilrette for allsidig lek og aktiviteter; 4,7
		Foreldreundersøkelse Udir: Relasjon mellom barn og voksen	4,5	4,7	4,5	På gjennomsnitt er resultatet 4,5 med følgende resultat på delområder: Jeg opplever at barnet mitt føler seg trygg på personalet i barnehagen; 4,7

ÅRSMELDING 2023

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
						Jeg opplever at de ansatte tar hensyn til mitt barns behov; 4,6 Jeg opplever at de ansatte er engasjert i mitt barn; 4,7 Jeg opplever at bemanningstetthet - antallet barne pr voksen i barnehagen er tilfredstillende; 3,8
	Barnehagens digitale praksis skal bidra til barns lek, kreativitet og læring	Andel barnehager som har fått digitale utstyrspakker	100,0 %	75,0 %	100,0 %	Alle barnehagene er tildelt digitale grunnpakker.
	Barnehagebarn skal være trygge i vann og utvikle svømmeferdigheter	Antall 4-6 åringer som har fått svømmeopplæring	1 372	1 500	1 458	I 2023 har til sammen 1458 barn gjennomført svømmeopplæringen, 729 jenter og 729 gutter. Det er til sammen 109 barnehager som har deltatt, fordelt på 42 kommunale barnehager og 67 private barnehager.
	Barnehage tilbudet er tilpasset forventet barnehagebehov	Foreldreundersøkelse Udir: Tilfredshet	4,5	4,7	4,4	
		Andel av barn med rett som fikk plass i hovedopptaket	100,0 %	100,0 %	100,0 %	Årets hovedopptak ble gjennomført i perioden 1. mars til 3. mai 2023. Totalt 2631 søkere, og alle fikk tilbud om plass i en barnehage. 1958 søkere fikk tilbud om plass i sitt første valg.
		Behovsdekning	95,5 %	95,0 %	96,6 %	Tall oppdatert i desember 2023.
		Andel kommunale barnehageplasser	39,9 %	40,0 %	40,8 %	6973 av 17070 barnehageplasser er kommunale.
		Antall bydeler med full dekning	8	8	8	
		Antall ferdigstilte barnehagebyggprosjekter	100,0	100,0	100,0	Damsgårdssundet barnehage ble ferdigstilt i mai 2023. Det er kun dette barnehagebygget som inngår i prosentandelen.
		Andel helsevern godkjente kommunale barnehager	94,5 %	98,0 %	95,7 %	87 av 92 barnehager har gyldig helsevern godkjenning per desember 2023.
	Barnehagenes inne- og utemiljø er av høy kvalitet som gir rom for lek og læring i pedagogisk trygge og gode arealer	Foreldreundersøkelsen: Ute og innemiljø	4,2	4,5	4,0	På gjennomsnitt er resultatet 4,0 på dette målområdet med følgende resultat på delområder: Hvor fornøyd er du med barnehagens utearealer? 3,9 Hvor fornøyd er du med barnehagens lokaler? 3,9

ÅRSMELDING 2023

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
						Hvor fornøyd er du med barnehagens leker og utstyr? 4,1
						Hvor fornøyd er du med hygienen i barnehagen?4,1
						Hvor fornøyd er du med barnehagens mattilbud? 3,4
						Hvor fornøyd er du med hvordan barnehagen ivaretar barnas sikkerhet 4,3

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag

B-avtale 2023 Merknad 2 - Kommunale tilskudd for nye private barnehager Bystyret viser til høringsutkastet for barnehagebruksplanen. Bystyret slår fast at det skal innvilges kommunalt tilskudd til de private barnehagene som er anbefalt.

Statusbeskrivelse

Bergen bystyre behandlet 22.02.2023 [Barnehagebruksplan for Bergen kommune 2022-2035](#) og fattet følgende vedtak:

Bystyret vedtar kommunalt tilskudd til private barnehagetiltak og følgende barnehagetiltak får innvilget kommunalt tilskudd, dette under forutsetninger om nødvendige godkjenninger:

- Norlandia Brennhagen barnehage (Vedtak om tilskudd til ny barnehage)
- Kidsa Strømme barnehage (Vedtak om tilskudd til ny barnehage)
- Espira Grønnestølen barnehage (Utvidelse av eksisterende barnehage)
- Eventus Birk barnehage (Utvidelse av eksisterende barnehage)
- Ulset barnehage (Utvidelse av eksisterende barnehage)
- Løvstakken barnehage (Utvidelse av eksisterende barnehage)

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Årets budsjett				
		Bud. v/gj.førings- vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. Regnskap bud.	Avvik i kr	
Arna Prestegård barnehage - prosjektutvikling		IA	0,5	0,5	2024	Ferdig	0,5	0,8	-0,3
Bønes barnehage - totalrehabilitering		IA	13,2	13,3	2022	Ferdig	3,8	3,9	-0,1
Damsgårdssundet barnehage, innredning av råbygg	FU	49,3	65,3	65,3	2022	Ferdig	7,9	6,5	1,4
	145/21								
ENØK-prosjekter		-	-	-	Løpende	Løpende	3,2	1,7	1,5
ENØK-tiltak kommunale bygg og boliger		IA	2,1	2,1	2021	4.kv. 2024	1,2	1,0	0,1
Gyldenpris barnehage - prosjektutvikling		IA	10,9	10,9	2024	4.kv. 2024	2,0	1,9	0,1
Handlingsplan 1-2 - barnehage		-	-	-	Løpende	Løpende	9,7	8,5	1,1
Haugatun barnehage - prosjektutvikling		IA	10,9	10,9	2024	4.kv. 2026	0,2	0,0	0,2
Indre Arna barnehage - prosjektutvikling		IA	10,1	6,6	2024	4.kv. 2024	2,0	2,1	-0,1
Inventar byggeprosjekter - barnehage		-	-	-	Løpende	Løpende	6,0	4,7	1,3
Iristunet barnehage - oppgradering		IA	10,0	10,0	2025	4.kv. 2024	3,0	0,7	2,3
Kalfarveien barnehage - totalrehabilitering	BY118/20	69,6	63,8	63,8	2022	Ferdig	2,9	1,7	1,3
Kristianborg barnehage utvidelse b. trinn 1	BY 154-19	137,6	64,3	64,3	2020	Ferdig	2,4	1,6	0,7
Kronstad oppvekststun - rehabilitering/ombygging	BY	69,8	106,9	106,9	2022	Ferdig	6,6	2,8	3,8
	160/18								
Laksevåg barnehage - totalrehabilitering	BY	70,4	70,1	70,1	2024	1.kv. 2025	11,6	19,2	-7,6
	351/22								
Liakroken barnehage - oppgradering garderober		IA	21,5	21,5	2022	1.kv. 2025	4,4	4,2	0,3
Midler til oppkjøp av barnehager/ strategisk oppkjøp tomter til offentlige barnehager		-	-	-	Løpende	Løpende	40,0	0,0	40,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	13,6	4,4	9,2
Olsvik barnehage		IA	199,7	199,7	2023	3.kv. 2027	0,1	0,1	0,0
Oppgradering og utrusting av uteområde i skuler og barnehage		IA	2,4	2,4	2021	4.kv. 2024	0,0	0,0	0,0
Oppgradering uteareal barnehage		-	-	-	Løpende	Løpende	3,6	3,1	0,5
Rehabilitering av Flaktveit barnehage - prosjektutvikling		IA	4,8	4,8	2020	Ferdig	2,9	3,1	-0,2
Slettebakken barnehage - prosjektutvikling		IA	10,1	10,1	2023	2.kv. 2025	0,6	0,6	0,0
Smart oppvekst		-	-	-	Løpende	Løpende	0,0	0,2	-0,2
Søre Skogvei barnehage - prosjektutvikling		IA	7,5	10,0	2024	4.kv. 2024	4,1	3,8	0,3
Tiltak for personer med funksjonsnedsettelse		-	-	-	Løpende	Løpende	4,1	0,7	3,4
Sum øvrige prosjekter							0,3	0,2	0,1
Sum							136,7	77,6	59,1

Statustekst investeringer

Arna Prestegård barnehage - prosjektutvikling

Gamle Arna prestegård vurderes som erstatningsbarnehage for Indre Arna midlertidige barnehage når denne skal utvides og omgjøres til permanent barnehage. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Prosjektet ble besluttet tatt ut av Handlings- og økonomiplan 2024-27, og er følgelig satt på vent.

Bønes barnehage - totalrehabilitering

Ved Bønes barnehage er det etablert nye garderober og nytt ventilasjonsanlegg. Som en del av utvidelsen/ombyggingen av garderobefasilitetene er det også bygget tre mindre tilbygg. Videre bygget en om to toalett og stellerom, samt at enkelte flater ble fornyet og gjennomførte noen tiltak knyttet til elektro og rør.

Prosjektet er fullført, og kostnadsrammen ble sist justert i forbindelse med tertialrapport nr. 2. i 2023. Avviket mellom justert budsjett og regnskap skyldes at byggelånsrentene ble høyere enn det en da tok høyde for.

Damsgårdssundet barnehage, innredning av råbygg

Høsten 2020 ble det inngått en avtale mellom Trygge barnehager og Bergen kommune om kjøp av råbygg til barnehage i Damsgårdssundet. I første omgang er Damsgårdssundet barnehage tenkt brukt som avlastningsbygg når Laksevåg barnehage skal rehabiliteres. Prosjektet ble overlevert til bestiller i slutten av 2022, og tatt i bruk som erstatningsbarnehage i 2023. Det gjenstår fortsatt mindre økonomiske forpliktelser tilknyttet oppfølging i 2024. Resterende midler av årets mindreforbruk vil bli trukket inn ved første anledning.

Digitalisering skole og barnehage

Ny budsjettpost for digitaliseringstiltak for barnehage og skole. Første planlagte prosjekt er etablering av et programvaresenter for pedagogiske nettressurser for barnehage. Prosjektering er startet opp for å definere mulig løsning.

ENØK-prosjekter

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder.

I tidligere Klima- og miljøhandlingsplanen til Bergen kommune var det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og med 25 % innen 2030. Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av anlegg for sentral driftsstyring (SD-anlegg)
- Installasjon av solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme

Det er i 2023 startet opp 13 nye prosjekter, hvorav varmepumpe på Stemmemyren idrettspark og utskiftning av armaturer til led-belysning ved Rådalslien skole, Kringlebotn skole, Alvøen skole og Åstveit

sykehjem er de største. Flere av prosjektene er i tidlig fase og hatt lavere fremdrift enn opprinnelig forventet. Dette medfører samlet et større mindreforbruk i forhold til budsjett.

ENØK-tiltak kommunale bygg og boliger

Budsjettposten omfatter prosjekter på ulike tjenesteområder.

Bergen bystyre vedtok i budsjett for både 2021 og 2022 øremerkede midler som skulle gå til ENØK tiltak på kommunale bygg og boliger. Av en totalramme på 30 millioner fordelt over to år, ble Etat for Boligforvaltning tildelt 18,2 millioner. Disse midlene ble deretter fordelt på 5 ulike bygg hvor en så at utskifting av vinduer, ytterdører og balkongdører ville gi en miljøgevinst og redusere beboernes utgifter til oppvarming. Prosjektet knyttet til boligforvaltning er sluttført.

For formålsbygg er det i 2023 ferdigstilt et prosjekt ved Øyjorden barnehage, og et prosjekt ved Ladegården sykehjem forventes fullført i løpet av første kvartal 2024. Det siste planlagte tiltaket er knyttet til Skranevatnet skole og gjelder bytte av varmepumpe. Prosjektet er blitt vesentlig forsinket, men planlegges gjennomført i 2024.

Gyldenpris barnehage - prosjektutvikling

Det er behov for en ombygging av Gyldenpris barnehage for å tilfredsstille myndighetskrav og opprettholde nåværende antall barnehageplasser. Prosjektet startet opp i 2022 og er nå et pågående skisseprosjekt. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Handlingsplan 1-2 - barnehage

Med bakgrunn i byrådssak 20/19, Prinsipper og tiltak for å realisere full bydelsvis barnehagedekning fra 2019, ble det startet en større kartlegging av utvalgte kommunale barnehagenes behov. En del av barnehagene hadde avvik etter tilsyn som måtte utbedres.

Tiltakene som pågår i 2023 er knyttet til barnehager på Arnatveit og Rolland.

Det gjenstår tiltak ved Skjold barnehage og Granebo naturbarnehage. Disse prosjektene vil tidligst komme i gang i 2024.

Haugatun flerbruksbygg - prosjektutvikling

Det er behov for en ombygging av Haugatun barnehage for å tilfredsstille myndighetskrav og opprettholde dagens antall barnehageplasser. Det har vært lavere aktivitet i 2023 en opprinnelig ventet, og prosjektet avventer en oppdatert bestilling før eventuell prosjektplanlegging settes i gang.

Indre Arna barnehage - prosjektutvikling

Da Indre Arna skole ble avviklet i 2011 ble deler av lokalene omdisponert til barnehagedrift. Barnehagen har kapasitet til 69 barn, og har midlertidig godkjenning. Bygget er på ca 1800 m² fordelt på tre etasjer, hvorav kun én etasje benyttes av barnehagen i dag. Det planlegges å gjennomføre tiltak for å ta hele bygget i bruk som barnehage, samt oppnå permanent godkjenning. Dette vil kunne gi en kapasitet på 132 plasser. Ombyggingen vil medføre behov for avlastningslokaler, og er derfor tenkt gjennomført når det er tilgjengelig erstatningsbarnehage. Prosjektet er forskjøvet i påvente av ledig erstatningsbarnehage, og pågående skisseprosjekt i 2023 er satt på vent. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Totalprognose er justert i tråd med vedtatt Handlings- og økonomiplan 2024-27.

Inventar byggeprosjekter - barnehage

Budsjettposten benyttes i hovedsak til kjøp av inventar i barnehager hvor det er behov for utskifting/oppgradering av slitt og ødelagt inventar. Det utføres også investeringer i inventar som kan bedre barnehagens leke- og oppholdsarealer for barn og ansatte. I 2023 har totalt 18 barnehager fått tilsagn til innkjøp av inventar, og 16 barnehager har fått levert nytt inventar. To av prosjektene vil ferdigstilles tidlig i 2024. Om lag 0,8 millioner kroner av mindreforbruket i 2023 vil trekkes inn i forbindelse med revidert budsjett 2024. Årsak til dette er feil med tildeling til Paradis barnehage i 2022 og regnskapsføring av en inventarinvestering i driftsregnskapet for Bønes barnehage i 2022.

Iristunet barnehage - oppgradering

Iristunet skal benyttes som erstatningsbarnehage for flere barnehager. I den forbindelse er det behov for oppgradering av tekniske anlegg og overflater i bygget. Det ble fattet administrativt gjennomføringsvedtak med godkjenning av oppstart i august i år, med en samlet kostnadsramme på kr. 10 mill., fordelt med kr. 3 mill. i 2023 og kr. 7 mill. i 2024.

Prosjektet har hatt noe lavere fremdrift enn planlagt i 2023, men det planlegges for at prosjektet skal være fullført innen oppstart av nytt barnehageår høsten 2024.

Kalfarveien barnehage - totalrehabilitering

Kalfarveien barnehage holder til i lokaler fra 1870. En omfattende rehabilitering er gjennomført og prosjektet ble overlevert til bestiller i 2022. Det har i 2023 foregått arbeid med å opparbeide et tilleggsareal i Forskjønnelsen for å kompensere for lite lekeareal utendørs. Det gjenstår fortsatt mindre økonomiske forpliktelser tilknyttet oppfølging i 2024. Resterende midler av årets mindreforbruk vil bli trukket inn ved første anledning.

Kristianborg barnehage utvidelse b. trinn 1

Kristianborg midlertidige barnehage er erstattet av ny permanent barnehage som stod ferdig ved årsskiftet 2020/21. Ferdigstillelse av rekkefølgekrav i reguleringsplanen, herunder etablering av ballbinge og andre mindre tiltak, ble utført i 2023. Det gjenstår fortsatt mindre økonomiske forpliktelser tilknyttet oppfølging i 2024. Resterende midler av årets mindreforbruk vil bli trukket inn ved første anledning.

Kronstad oppvekstun - rehabilitering/ombygging

Bergen kommune har etablert et oppvekstun for rundt 80 barnehagebarn og 300 skoleelever. Bygget er ferdigstilt og tatt i bruk til skolestart i august 2022. De siste økonomiske forpliktelser til entreprenør ble gjort opp i 2023. Det gjenstår fortsatt mindre økonomiske forpliktelser tilknyttet oppfølging i 2024.

Laksevåg barnehage - totalrehabilitering

I forbindelse med tilstandskartlegging av de kommunale barnehagene i Bergen ble hovedhuset ved Laksevåg barnehage beskrevet som et bygg med stort behov for vedlikehold. Bygningen er opprinnelig en såkalt tyskerbrakke oppført i 1940, som ble ombygget til barnehage i 1949. Det ble gjennomført en tilbudskonkurranse høsten 2022, som ble avlyst grunnet høye kostnader. Prosjektet ble omarbeidet, ny konkurranse ble gjennomført våren 2023, og en lyktes å komme under vedtatt kostnadsramme. Prosjektet er derfor noe forsinket. Totalprognose er justert i tråd med vedtatt Handlings- og økonomiplan 2024-27. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått.

Liakroken barnehage - oppgradering garderober

Liakroken barnehage har pålegg fra Helsevernetaten som stiller krav for å få lov til å opprettholde dagens antall barn.

Utbedringen av bygg 2 er ferdigstilt i 2023.

En forutsatt drift på dagens nivå krever imidlertid oppgraderinger også på bygg 1 i barnehagen. I forbindelse med revidert budsjett i juni 2023 ble budsjetttrimmen knyttet til tiltakene ved Liakroken styrket med 7,5 mill. kr. Det ble fattet gjennomføringsvedtak knyttet til denne delen av prosjektet høsten 2023., og arbeidet er startet opp og forventes fullført i 2. kvartal 2024.

Midler til oppkjøp av barnehager/ strategisk oppkjøp tomter til offentlige barnehager

Kommunen er i pågående dialoger med ulike aktører om kjøp av tomter til barnehage. Budsjettavviket i 2023 skyldes at det ikke forelå noen endelige inngåtte avtaler ved utgangen av året. Pågående prosesser som blir avsluttet i 2024 vil bli fremmet for administrativ og politisk behandling.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Videre benyttes midlene også til å bytte ut eller oppgradere tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

I budsjettet for 2023 var det opprinnelig bevilget kr. 110 mill. til sekkeposten Mindre bygginvesteringer. I forbindelse med revidert budsjett i juni 2023 ble posten tilført ytterligere midler.

Det er i 2023 bevilget midler til litt under 40 enkelttiltak fra budsjettposten. De største postene er knyttet til Strømgaten 1, Garnes skole og Haukelandshallen hvor midlene er overført til egne budsjettposter.

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder. Samlet over alle tjenesteområdene i kommunen har en et mindreforbruk på budsjettposten på cirka 28 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak at enkeltprosjekter har forsinket fremdrift i forhold til forventet. Enkelte områder, som skole, næring og idrett, har en likevel merforbruk i forhold til prosjekt. Dette skyldes at fordelingen mellom ulike tjenesteområder har blitt en annen enn lagt til grunn i opprinnelig budsjett, og at dette ikke er blitt korrigert for i årsavslutningen.

Olsvik barnehage

Det er planlagt etablert barnehage i Olsvik på en tomt der det i dag er oppført en midlertidig barnehage. Denne ble tatt ut av drift i 2016. To kommunale barnehager (Grøntulien og Olsvikparken) vil relokaliseres til den nye barnehagen. Det fremkommer omfattende rekkefølgekrav i reguleringsplanen for å få gjennomført nybygget, disse er skilt ut i egne budsjettposter. Det må blant annet gjøres utbedringer på infrastruktur og opparbeides BMX-bane. Planlagt oppstart av byggearbeid er våren 2025.

Oppgradering og utrusting av uteområde i skuler og barnehage

Det ble i budsjettet for 2021 bevilget kr. 5 mill. til oppgradering og utrustning av uteområder i skoler og barnehager, samt uteområder som disponeres av skoler og barnehager i samarbeid med frivillige (gapahuker, hytter, osv.).

Det er laget en funksjonsbeskrivelse for tiltak ved Sollien Barnehage. Videre er det startet opp en prosess knyttet til tiltak ved Ny-Krohnborg skole. Dette er planlagt fulgt opp i 2024 med gjennomføring av selve prosjektene.

Oppgradering uteareal barnehage

Barnehagenes uteareal er en viktig arena for barns utfoldelse, utvikling og læring og må derfor tilrettelegges for allsidig lek i et fysisk og sosialt trygt miljø. I 2023 ble det gjennomført 2 nye prosjekter, ved Gimle oppveksttun og Minde Barnehage. Videre har en fullført prosjekter ved Ådnanipa barnehage, Eidsbakkane barnehage, og Nordnes oppveksttun. Samlet har prosjektene et mindreforbruk i forhold til budsjett.

Rehabilitering av Flaktveit barnehage - prosjektutvikling

Flaktveit barnehage består av 4 avdelinger. Barnehagen har stort behov for rehabilitering og oppgradering. Denne budsjettposten er knyttet til et mål om å få et bedre skille mellom ren og skitten sone, oppgradere stellerom og toaletter, bygge et mindre tilbygg og utføre andre nødvendige oppgradering for å oppfylle myndighetskrav.

I løpet av prosjekteringsfasen er det blitt konkludert med at en bør å gå videre med annet og mer omfattende prosjekt enn der som opprinnelig var tenkt. Dette prosjektet ble derfor avsluttet. I Handlings- og økonomiplan for 2024-2027 er prosjektet er ført opp med sluttfinansiering i 2024.

Slettebakken barnehage - prosjektutvikling

Det ble i 2023 besluttet at Slettebakken barnehage, som ikke er i drift, skal tas i bruk som erstatningslokaler for barnehager i Årstad bydel som trenger omfattende rehabilitering. Det ble gjennomført en mulighetsstudie som anbefaler et nybygg på tomten, dette legges til grunn for videre planlegging. Det er besluttet å sette prosjektutvikling på hold i påvente av avklaringer og utfall av konseptvalgutredning for Slettebakken skole. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Smart oppvekst

Budsjettposten er avsatt for å gjennomføre tiltak definert i "plan for smart oppvekst i Bergen". Hovedsakelig benyttes midlene for å utbedre it-infrastrukturen i kommunens barnehager og skoler. I 2023 er det blant annet gjort tiltak på Nordnes skole, Kirkevoll skole og Alvøen skole.

Søre Skogvei barnehage - prosjektutvikling

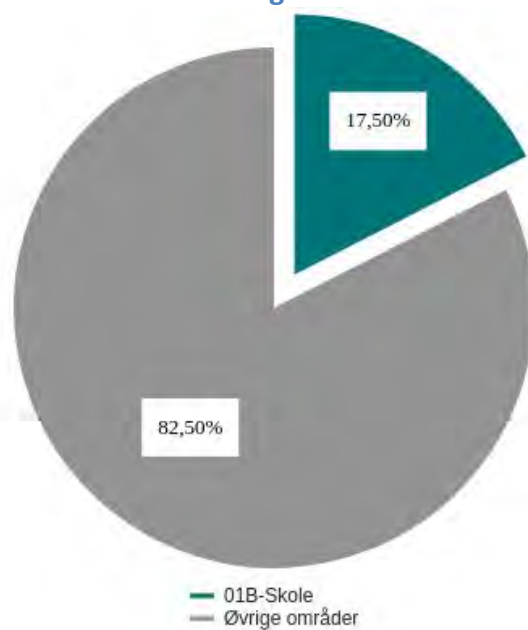
Søre Skogvei barnehage er tilstandskartlagt i 2015 i forbindelse med Handlingsplan 1 for barnehager. Barnehagen har behov for totalrehabilitering samt ombygging for å møte krav til helseverngodkjenning. Som et resultat av mulighetsstudiet og for å kunne imøtekomme bestilling om en barnehage for 62 barn, er det besluttet å gå videre med et nybyggsalternativ som i 2023 er blitt videreutviklet i et skisseprosjekt. Det er behov for videre kostnadsvurderinger og prosjektoptimalisering. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Totalprognose er justert i tråd med vedtatt Handlings- og økonomiplan 2024-27.

Tiltak for personer med funksjonsnedsettelse

I 2023 har det blitt gjennomført tiltak ved totalt 12 skoler, samt at der var to prosjekter som i praksis var fullført i 2022, hvor der kom noen små kostnader i 2023. Det største prosjektene i 2023 har vært flytting av tilrettelagt avdeling ved Loddefjord skole, med en vedtatt kostnadsramme på 3,75 mill. kr. og flytting og relokalisering av tilrettelagt avdeling fra Nattland oppveksttun til Sædalen Barnehage, med en kostnadsramme på 2,25 mill. kr. Videre er det blant annet startet opp et prosjekt med elevtilpasning ved Gimle skole, med vedtatt budsjett på 0,825 mill. kr. Av disse prosjektene er flyttingen til Sædalen Barnehage fullført, med en innsparing i forhold til budsjettet på ca. 1,22 mill. kr. Innsparing skyldes at prosjektet ble mindre komplisert/omfattende enn tatt høyde for i budsjettet. Prosjektet ved Loddefjord skole pågår. Her forventes en noe høyere kostnad enn budsjettet. Prosjektet ved Gimle er startet opp, men har forsinket fremdrift i forhold til budsjett. Samlet står disse prosjektene for ca. 4,5 mill. kr. av avviket mellom justert budsjett og regnskapsførte kostnader. Øvrig avvik skyldes i hovedsak forsinket oppstart på andre prosjekter.

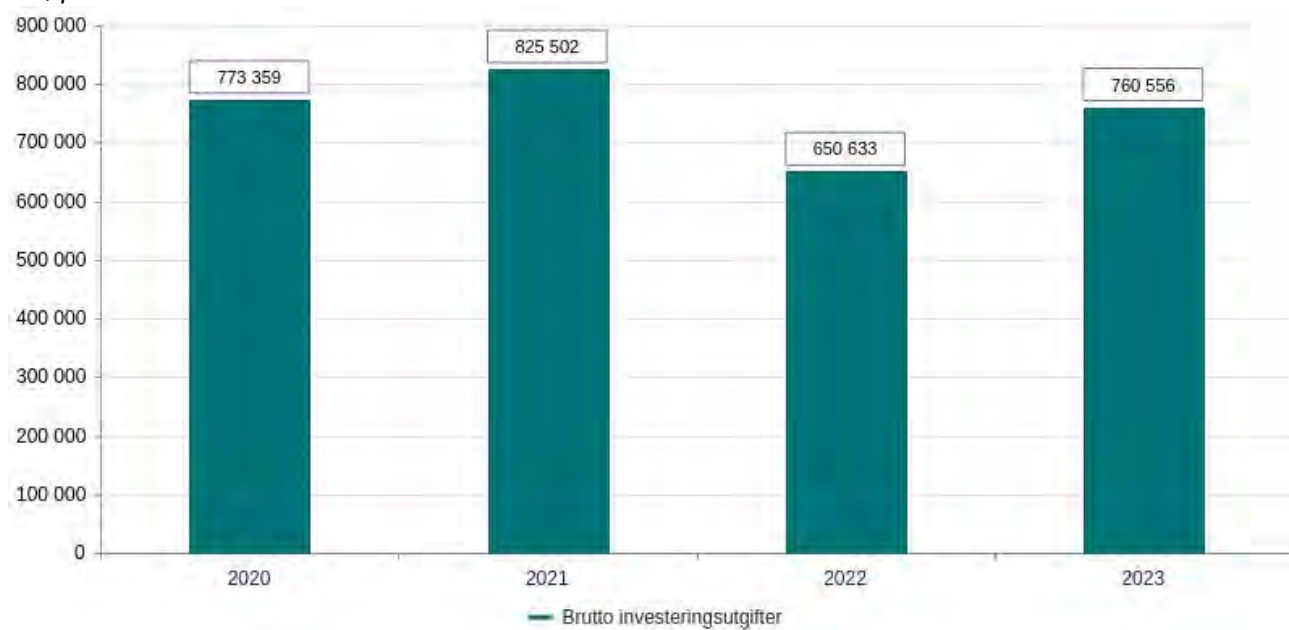
01B-Skole

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Visjonen for bergensskolen er «Kompetanse for alle i mulighetenes skole». I overordnet del av Kunnskapsløftet 2020 fremheves det at *«Alle elever er ulike, og hva som er elevenes beste, er et kjernespørsmål i all opplæring. Dette spørsmålet må besvares på nytt hver dag av alle som jobber i skolen»*.

Tjenesteområdet skole omfatter 84 kommunale grunnskoler inkludert Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø (BKL) og Hålandsdalen leirskole. Kommunen har også ansvar SFO og voksenopplæring for språklige minoriteter. Videre er det 11 private grunnskoler i Bergen som er underlagt Utdanningsdirektoratet, og som i tillegg også reguleres av friskoleloven.

Opplæringsloven og Kunnskapsløftet 2020 gir nasjonale føringer på tjenesteområdet.

Viktige begivenheter

- Etat for skole har i 2023 videreutviklet og tilgjengeliggjort et kvalitetsutviklingssystem for bergensskolen, og har i den forbindelse gjennomført flere samlinger for å støtte skolene i innføringsarbeidet.
- Etat for skole har i 2023 deltatt aktivt i tverrfaglige samhandlingsforum i byområdene.
- Det er gjennomført fellessamlinger på tvers av etater og byrådsavdelinger med oppvekstreformen som tema. Etat for barnehage og etat for spesialpedagogiske tjenester har i tillegg til etat for skole deltatt fra byrådsavdeling for barnehage og skole. Byomfattende tjenester, utekontakten, idrett, kultur, og etat for inkludering ble også invitert.
- Etat for skole har i samarbeid med Etat for barnehage gjennomført fellessamling for skoler og barnehager med tema «overgang mellom barnehage, skole og SFO». I mai ble Plan for overgang mellom barnehage og skole/SFO i Bergen kommune ferdigstilt. Dette er en administrativ plan.
- Det er oppført nybygg på Tveiterås skole. Dette ble ferdigstilt til skolestart skoleåret 2023/24. Den ble offisielt åpnet 1. september 2023. Rothaugen skole har fått tilleggsarealer i Strømgaten og arealene ble tatt i bruk 1. august 2023. Gimle skole disponerer tilleggsareal i Frikirkens underetasje, lokalene ligger på nabotomt til skolen og ble tatt i bruk desember 2023.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak

Vedtatt
budsjett
2023

Effekt Avvik Status beskrivelse
2023

Nye tiltak

Gratis halvdagsplass i SFO for alle elever på 1. trinn	24 000	24 000	0	I budsjettbehandlingen 2022 på Stortinget ble det enighet om å tilby gratis halvdagsplass/kjernetid ved SFO (12 timer uken) for alle 1. klassinger fra august 2022. Budsjettet er delt ut til skolene.
Ny ungdomsskole i sentrum	8 000	7 835	165	Utredning av mulig ny ungdomsskole i sentrum er startet opp,. Arbeidet vil pågå inn i 2024, og det avsettes totalt 7,2 millioner kroner på fond for å finansiere videre arbeid.
Tilskudd Friskolers SFO-tilbud	1 000	1 000	0	Midlene er delt ut til friskolene i mai 2023.
Transport Espeland Fangeleir	200	200	0	Det er bevilget 200 000 til transport for at alle 9. klassinger i Bergen kommune skal ha mulighet til å besøke Espeland fangeleir og Gestapo-museet.
Avsetning til driftsutgifter for nytt areal i skoler	508	508	0	Ortun skole badeanlegg er ferdigstilt og driftskonsekvensene er fordelt til skolen.
Team skolefravær på BKL	3 200	953	2 247	Det ble opprettet et team medio september 2023. Delårseffekten i 2023 ble 953 000. Tiltaket forsetter i 2024.
Flere spesialpedagoger i skolen	2 000	2 000	0	Midlene er delt ut til 3 skoler som har ansatt spesialpedagog ila 2023.
Gratis halvdagsplass SFO 2. trinn	33 500	33 500	0	Som resultat av budsjettforliket i Stortinget skal det innføres gratis halvdagsplass i SFO for alle på 2. trinn i 2023. Bergen kommune fikk en økning i rammetilskuddet på 33,5 mill. kroner i 2023. Midlene er delt ut til skolene.
Sum	72 408	69 997	2 412	

Nye engangstiltak

Styrking av opplæring for ansatte i skolen av forebygging og håndtering av vold og trusler	1 000	1 000	0	Det er igangsatt et arbeid for å styrke kompetansen for håndtering og forebygging av vold og trusler, i regi av Bergen kompetansesenter for læringsmiljø (BKL). Arbeidet er todelt, og består av a) veiledning ut i skolene, og b) Utvikling av metodisk rammeverk for å validere fysiske teknikker som kan benyttes ved behov for fysisk inngripen ovenfor utagerende elever. Ubrukte midler i 2024 er ført til disposisjonsfond for videreføring av tiltaket i 2024.
Innkjøp av flere læremidler	5 000	5 000	0	Midlene er delt ut til skolene.
Skolehager - søkbar pott	300	275	25	Det er påløpt 275 000 i utgifter til skolehager på 14 ulike skoler i 2023.
Læringsfremmende aktiviteter for elever i vinterferien 2023	2 000	950	1 050	Det ble brukt 950 000 kroner til læringsfremmende aktiviteter for elever i vinterferien til blant annet intensiv svømmeopplæring, natur-camp på Fløien samt læringsopplegg på VilVitesenteret.
Søkbar pott nynorskboker skolebibliotek	600	600	0	Midlene er delt ut til skolene.
Sum	8 900	7 825	1 075	

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Kutt				
EBE - Strømsparingstiltak i kommunale bygg	-9 600	-9 600	0	Reduksjon i energiforbruk ble målt til 15,7% i 2023 sammenlignet med gjennomsnittet for 2015-2017 (referansenivået). Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Avvikling av tilskudd til grunnskole ved privatskoler i Bergen	-1 006	-1 006	0	Tilskuddet ble avviklet i 2023 og er dermed ikke delt ut til friskolene i 2023.
Sum	-10 606	-10 606	0	
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett				
SFO-tilbud til flyktninger fra Ukraina	2 000	2 000	0	Ukrainske barn som er plassert på asylmottak går i dag på Ortun skole, avdeling Fana gymnas. Her er det kvalifiserte lærere og morsmåslærere tilstede hver dag. Tilbudet trer i kraft i det elevene starter på skolen. De fleste barn kommer til skolen om lag en uke etter at de har kommet til Bergen kommune. Flere av disse elevene går også på SFO. Asylsøkere i akuttmottak har ikke krav på SFO-tilbud og kommunen får ikke tilskudd til tilbudet. Bergen kommune tilbyr likevel gratis SFO for akutt plasserte barn. Dette tilbudet kostet 2 mill. kroner i 2023.
Elever med stort hjelpebehov	15 000	15 000	0	Antall elever med særskilte behov øker. Flere bergensskoler rapporterer om en krevende ressursituasjon som følge av store tilretteleggingsbehov for elever med sammensatte utfordringer, både av helsemessig og atferdsmessig karakter. Flere skoler rapporterer også om utagerende og voldelige elever som krever særskilt voksendekning, en-til-en, for at elevene skal kunne ta del i den ordinære undervisningshverdagen, og for at de øvrige elevene skal oppleve å ha et trygt og godt skolemiljø. Slike merutgifter er svært ujevnt fordelt mellom skolene og kan derfor ikke håndteres i den ordinære tildelingen. Flere elever med så store hjelpebehov, har imidlertid store utslag på bunnlinjen til den enkelte skole, og kan føre til stor variasjon i ressurstilgangen mellom skoler i byen. Etat for skole har iverksatt en kartlegging av denne typen utgifter. Budsjettet er delt ut til skolene.
Kompenserende tiltak i skoler etter streiken 2022	4 400	4 400	0	Det ble bevilget 4,4 mill kroner i 2023 til tiltak for elever som hadde bortfall av undervisning på grunn av streiken i 2022. Midlene er brukt til økt voksentetthet i skolehverdagen og leksehjelp fire dager i uken ved ungdomsskolene Gimle og Slåtthaug.
Smart oppvekst. Opprettholde full dekning digitale enheter 5. -10. trinn	9 000	9 000	0	Det er kjøpt inn elev-datamaskiner som er levert ut til skolene.
Overføring av Vigilo fra prosjekt til linjen	5 000	3 200	1 800	Vigilo er et overordnet oppvekstadministrativt system som håndterer alt fra opptak i skole, barnehage og SFO, timeplaner, fravær, kommunikasjon med hjemmet og fakturering. For å sikre effektiv drift og for å ivareta både barns og foresattes rettigheter og personvern, er det avgjørende at organisasjonen har tilstrekkelige ressurser og rett kompetanse til å drifte systemet. For å kunne avslutte prosjektet og komme i normal drift med nytt oppvekstadministrativt system, må oppgaver overføres fra prosjektet til linjen. I 1. tertial 2022 ble det satt av 2 mill. kroner for å sikre nødvendig overlapping i 2022. Fra 2023 ble det satt av 5 mill. kroner for å sikre tilstrekkelig kapasitet til drift. Ansettelsene skjedde ila 2023 med en delårseffekt på 3,2 mill. kroner. Tiltaket fortsetter i 2024.
Spesialundervisning friskoler	4 000	4 000	0	Utgifter til spesialundervisning friskoler har steget kraftig de siste årene og utviklingen fortsatte gjennom 2023. Midlene ble brukt i sin helhet til å dekke merforbruket for utbetaling til friskolenes spesialundervisning.

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Sum	39 400	37 600	1 800	
Tilpasning til aktivitetsnivå				
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	10 191	10 191	0	Innarbeidet i budsjettammen. Benyttes til forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens bygningsmasse.
Økt antall elever i skolen	9 300	7 350	1 950	I skoleåret 2022/2023 var det en elevtallsvekst på 136 elever mot skoleåret før. I tillegg var det en stor økning av elever pga av at arbeidsinnvandringen tok seg opp igjen etter korona. Dette ga et økt budsjettbehov på 9,3 mill. kroner for 2023 mot året før. Ved starten av skoleåret 2023/2024 meldte grunnskolene at det elevtallet har gått ned. Dette reduserte budsjettbehovet på 9,3 mill. kroner til 7,35 mill. kroner, dvs. en reduksjon på 1,95 mil. kroner.
Skoletilbud til bosatte flyktninger	28 890	28 890	0	Bergen kommune har bosatt færre flyktninger enn først antatt. I budsjettet ligger det forventet utgifter til 5 nye innføringklasser for nye elever i 3.- 10. klasse. Inntil august i år har det kun blitt opprettet 2 nye klasser. Fra høsten 2023 opprettes den tredje klassen. I tillegg er det færre elever på 1. og 2. trinn som mottar innføringstilbud på nærskolen enn budsjettet. Tiltaket ble nedjustert med 22,1 millioner kroner i revidert budsjett 2024, som en konsekvens av mindre flyktninger enn forventet.
Konsulent- og utviklingskostnader Vigilo	-4 700	-4 700	0	Byrådsavdelingen ble trukket 4,7 mill. kroner i økonomiplanen 2023. Nedtrekket er gjennomført i sin helhet.
Sum	43 681	41 731	1 950	
Effektivisering				
EBE - Ytterligere 10 % reduksjon i energiforbruk i kommunale bygg	-1 042	-1 042	0	Reduksjon i energiforbruk ble målt til 15,7% i 2023 sammenlignet med gjennomsnittet for 2015-2017 (referansenivået). Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Sum	-1 042	-1 042	0	
Sum tiltak	152 742	145 505	7 237	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Elever med stort hjelpebehov	20 000	20 000	0	Antall elever med særskilte behov øker. Flere bergensskoler rapporterer om en krevende ressursituasjon som følge av store tilretteleggingsbehov for elever med sammensatte utfordringer, både av helsemessig og atferdsmessig karakter. Flere skoler rapporterer også om utagerende og voldelige elever som krever

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik Status beskrivelse
			særskilt voksendekning, en-til-en, for at elevene skal kunne ta del i den ordinære undervisningshverdagen, og for at de øvrige elevene skal oppleve å ha et trygt og godt skolemiljø. Slike merutgifter er svært ujevnt fordelt mellom skolene og kan derfor ikke håndteres i den ordinære tildelingen. Flere elever med så store hjelpebehov, har imidlertid store utslag på bunnlinjen til den enkelte skole, og kan føre til stor variasjon i ressurstilgangen mellom skoler i byen. Etat for skole har iverksatt en kartlegging av denne typen utgifter. Budsjettet er delt ut til skolene.
Spesialundervisning friskoler	7 600	7 600	0 Kommunen skal dekke spesialundervisning i private skoler i samme grad som i kommunale skoler. Det er ti private grunnskoler i Bergen med til sammen 1600 elever. Det er inngått avtale om delegert vedtakskompetanse for syv av disse. Vedtakene utløser ressurser fra Etat for spesialpedagogiske tjenester, men skolene må komme til enighet med etaten om organisering av undervisningen, herunder hensiktsmessig gruppering av elever. Etat for spesialpedagogiske tjenester har i samråd med privatskolene begynt et arbeid for å se på innretningen av vedtak og støtten som gis, men det er usikkert i hvilken grad det mulig å iverksette tiltak for å begrense veksten. Andelen elever som får spesialundervisning i privatskoler er høyere enn i kommunale skoler, men dette gjelder generelt i hele landet og kan ha ulike årsaker. Det har vært en betydelig økning de siste årene. Budsjetter er delt ut til Etat for spesialpedagogiske tjenester.
Økt tilskudd til International School of Bergen	1 500	971	529 Utbetaling av tilskudd.
International School of Bergen (ISB) - justering av driftstilskudd	4 377	4 377	0 Midler utbetalt.
Økt husleie private bygg	1 800	1 800	0 Fem skoler leier lokaler i private bygg (Krohnengen, Paradis, Søreide, Landås og Breimyra). Disse skolene har hatt en betydelig økning i husleie utover priskompensasjonen i budsjettet for 2023. Budsjetter er delt ut til skolene.
Omlægging av utdanningsløp for lærerutdanningen	6 100	6 100	0 Lærerutdanningen er lagt om og lengden på utdanningen økt fra 4 til 5 år. Nyutdannede lærere med 5-årig utdanning (master) ansettes i henhold til avtale nå som lektor og ikke som adjunkt, slik som tidligere. Lektorer har betydelig høyere startlønn enn adjunkt. Det første kullet med 5-årig utdanning ble uteksaminert før sommeren og begynte i jobb i skolen nå i høst. Den

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik Status beskrivelse
			beregnete merkostnaden for kommunen er på 6,1 mill. kroner i 2023. Budsjetter er delt ut til skolene.
Elevtallsnedgang høsten 2023	-9 900	-9 900	0 De kommunale grunnskolene i Bergen hadde elevtallsnedgang høsten 2023. Skolene har fått redusert budsjett pga dette.
Redusert budsjettbehov bosatte flyktninger fra Ukraina i 2023	-22 100	-22 100	0 Bergen kommune har bosatt færre flyktninger enn først antatt. I budsjettet ligger det forventet utgifter til 5 nye innføringklasser for nye elever i 3.- 10. klasse. Inntil august i år har det kun blitt opprettet 2 nye klasser. Fra høsten 2023 opprettes den tredje klassen. I tillegg er det færre elever på 1. og 2. trinn som mottar innføringstilbud på nærskolen enn budsjettet. Budsjett til tiltaket ble justert i revidert budsjett, og trukket ned med 22,1 millioner kroner.
Sum	9 377	8 848	529
Nye engangstiltak			
Fritidstilbud barn og unge	1 000	1 000	0 Lekser, Idrett, Mat (LIM) er et gratis tilbud som er rettet mot elever i 5.- 7. klasse. Målsetningen med LIM er å skape en sosial arene for fritidsaktiviteter for barn. Lim skal bygge bro mellom flerspråklige og etnisk norske og bidra til sunn og trygg oppvekst i nærmiljøet. Midlene er betalt ut til idrettsrådet som forvalter LIM. I 2023 ble tilbudet med LIM utvidet til også å inkludere Loddefjord skole. Fra tidligere er det etablert tilbud ved skolene på Slettebakken, Fridalen, Ny-Krohnborg og Møhlenpris.
Styrking av opplæring for ansatte i skolen av forebygging og håndtering av vold og trusler	500	500	0 Det er igangsatt et arbeid for å styrke kompetansen for håndtering og forebygging av vold og trusler, i regi av Bergen kompetansesenter for læringsmiljø (BKL). Arbeidet er todelt, og består av a) veiledning ut i skolene, og b) Utvikling av metodisk rammeverk for å validere fysiske teknikker som kan benyttes ved behov for fysisk inngripen ovenfor utagerende elever. Midler som ikke ble benyttet i 2023, er avsatt på disposisjonsfond for videreføring av tiltaket i 2024.
Avregning for mer-/mindreforbruk 2022	7 822	7 822	0 Skolene ble budsjettjustert i mars.
Læringsfremmende aktiviteter for elever i sommerferien og høstferien 2023	1 000	1 000	0 Dert er bevilget 1 mill. kroner til læringsfremmende aktiviteter for elever i sommerferien og høstferien 2023. Midlene er brukt til svømmeopplæring og naturskole.
Sum	10 322	10 322	0
Sum tiltak	19 699	19 170	529

Utvikling og utfordringer

Kvalitetsutvikling i bergensskolen

Kvalitetsutviklingsplan, kvalitetsutviklingssystem og kvalitetsoppfølging

Byrådsavdeling for barnehage og skole, ved Etat for skole, har i 2023 støttet og veiledet skolene i læringsarbeid gjennom samlingene "Sammen for kvalitet - læring og medvirkning", dialogkonferanser for avdelingsledere og områdemøter for rektorer.

Grunnskolen i Bergen har videre gjennomført kvalitetsvurdering av læringsarbeidet, læringsmiljøet og elevresultater. Både elever, ansatte og foresatte har medvirket i prosessen. Kvalitetsvurderingen er basert på felles kvalitetsstandarder og tegn på god praksis, og på den enkelte skoles mål og ståsted. Analysene fra skolenes kvalitetsvurdering bidrar til prioriteringer og tiltak i arbeidet med kvalitetsutvikling.

På bakgrunn av føringer i [kvalitetsutviklingsplan for bergensskolen](#) har skolene i 2023 valgt ett av følgende satsingsområder de neste to årene:

- Skolen utvikler systemer og praksiser som sikrer at elevene medvirker og er i dialog om mestring og motivasjon
- Skolen utvikler praksiser der elevene tilegner seg grunnleggende digitale ferdigheter.
- Skolene skal også gjennomføre involverende, kunnskapsbaserte prosesser i profesjonelle læringsfellesskap.

Spør oss! Handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO

I juni 2023 ble [Spør oss! Handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO](#) vedtatt i bystyret. Som følge av handlingsplanen ble Team skolefravær opprettet. Teamet består av fire ansatte og er administrert under Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø (BKL). Teamet skal bistå barnehager og skoler med utfordringer de har innenfor fravær og samspill. Arbeidsoppgavene består i å utvikle fagområdet, styrke det forebyggende arbeidet på skolene og bistå skoler i vanskelige saker ved svært langvarig fravær.

Skyfritt – inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen

Team Skyfritt er et veilednings- og innsatsteam for barnehager og skoler som ble opprettet på bakgrunn av planen [Skyfritt – inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen](#). Teamet arbeider med forebygging, veiledning og kompetanseutvikling og skal støtte barnehagene og skolene i å utvikle gode leke- og læringsmiljø.

Team Skyfritt har i 2023 mottatt totalt 55 saker på system- og/eller individnivå og 42 oppdrag fra skolene. 12 av sakene som er opprettet i 2023 er avsluttet i 2023, og alle oppdrag er avsluttet. Team Skyfritt har videre vært tilknyttet arbeidet med vold og trusler.

Grunnskolepoeng

Grunnskolepoeng er en samlet poengsum beregnet ut fra alle standpunkt- og eksamenskarakterene på vitnemålet, og danner grunnlag for opptak for videregående skole.

Grunnskolepoeng for 10. trinn i Bergen kommune var 43,5 poeng skoleåret 2022/23. Dette er en nedgang fra skoleåret 2021/22 da resultatet var 44,3. Grunnen til dette høye resultatet er at det ikke ble gjennomført eksamen i koronaperioden, noe som førte til en sterk økning i grunnskolepoeng.

Bergen kommune har skoleåret 2022/23 omtrent samme grunnskolepoeng som de andre storbyene utenom Oslo. Trondheim har 43,5, Stavanger 43,3 og Oslo 44,6.

Foto: Astri Inga Kamsvåg

Resultat skriftlig eksamen 10. trinn våren 2023

Etter tre år med pandemi ble det i 2023 gjennomført skriftlig eksamen for elever på 10. trinn. Tabellen under viser resultatene fra skriftlig eksamen på 10. trinn våren 2023 for Bergen sammenlignet med andre storbyer.

Fag	Bergen	Oslo	Trondheim	Stavanger
Norsk hovedmål	3,6	3,6	3,7	3,6
Norsk sidemål	3,5	3,9	3,7	3,5
Matematikk	3,6	3,6	3,7	3,8
Engelsk	4,0	4,1	3,9	3,9

Resultater nasjonale prøver

Formålet med nasjonale prøver er å gi skolene kunnskap om elevene sine grunnleggende ferdigheter i lesing, regning og engelsk. Informasjon fra prøvene skal danne grunnlag for undervisvurdering og

kvalitetsutvikling på alle nivå i skolen. Tabellene under viser resultatene i skalapoeng for nasjonale prøver på 5. trinn, 8. trinn og 9. trinn høsten 2023 for Bergen sammenlignet med andre storbyer.

5. trinn:

Fag	Bergen	Oslo	Trondheim	Stavanger
Lesing	51	52	50	51
Regning	51	52	50	51
Engelsk	50	52	50	52

8. trinn:

Fag	Bergen	Oslo	Trondheim	Stavanger
Lesing	49	52	49	49
Regning	50	51	49	50
Engelsk	51	53	51	52

9. trinn:

Fag	Bergen	Oslo	Trondheim	Stavanger
Lesing	54	57	54	55
Regning	55	56	54	56

Resultater fra elevundersøkelsen høsten 2023

Elevundersøkelsen er en årlig nasjonal nettbasert undersøkelse der elevene får si sin mening om læring og trivsel. Byrådsavdeling for barnehage og skole, ved Etat for skole bruker de gitte svarene som utgangspunkt for tiltak som skal sikre forbedring.

Høsten 2023 svarte elevene på 7. trinn i Bergen at 11,8 prosent opplever mobbing. Elevene på 10. trinn svarte at 14 prosent opplevde mobbing. Disse tallene viser at mobbing på skolen for elever både på 7. trinn og 10. trinn i Bergen har økt de siste årene.

Tabellen under viser at Bergen på 7.trinn har lavere tall for mobbing sammenlignet med de andre storbyene.

ÅRSMELDING 2023

By	Andel opplevd mobbing 7. trinn 2023
Bergen	11,8
Oslo	14,5
Trondheim	15,1
Stavanger	12,3

Tabellen under viser at elevene i Bergen på 10.trinn melder om mer mobbing enn elever fra de andre storbyene.

By	Andel opplevd mobbing 10. trinn 2023
Bergen	14
Oslo	11,8
Trondheim	11,7
Stavanger	11,7

Foreldreundersøkelse

Foreldreundersøkelsen ble gjennomført på alle kommunale skoler i Bergen høsten 23. Svarprosenten for Bergen kommune er 41,7 prosent, noe som er en oppgang fra 2022 da svarprosenten var 36,5.

Gjennomsnittsskåren på spørsmålene i undersøkelsen beregnes ut fra en skala fra 1 til 5, der 5 er best. Resultatene for Bergen er i 2023 stort sett de samme som i 2022.

Tabellen oppsummerer resultatene per spørsmålskategori for Bergen kommune i 2023, sammenlignet med 2022:

Kategori	2022	2023
Motivasjon	4.2	4.2
Støtte fra lærerne	4.6	4.6
Trygt miljø	4.3	4.3
Grunnleggende ferdighet - regning	3.5	3.5
Grunnleggende ferdighet - lesing	3.8	3,9
Grunnleggende ferdigheter – digitalt	3.7	3.7

Grunnleggende ferdigheter – muntlige ferdigheter	3,6	3.6
Dialog og medvirkning	4.4	4.4
Informasjon fra skolen	4.1	4.1
Kjennskap og forventning	3.9	3.8
FAU og SU	4.2	4.2
SFO 1 (Sosialt- og fysisk miljø, aktivitetstilbud)	4.2	4.2
SFO 2 (Samhandling, informasjon, måltider)	4.4	4,2
Læring og utvikling	4.0	4.0
Fysisk miljø og materiell	3,9	3,9
Læringsforhold på skole	4,2	4,2
Utviklingssamtalene	4,4	4,4

Skolebygg

Rehabilitering og nybygg

- Nye Tveiterås skole som er en spesialskole for 1.-10 trinn var klar til innflytting ved skolestart skoleåret 2023/24. Skolen ble offisielt åpnet 1. september 2023. Den gir et tilbud til barn som har behov for et særskilt tilrettelagt undervisningstilbud som ikke kan gis i nærskolen eller på skoler med forsterket avdeling. Skolen har 40 elever og om lag 60 ansatte.
- Rehabilitering og tilbygg på Eidsvåg skole pågår, og skolen vil være klar for drift fra august 2024.
- Bygging av ny Garnes ungdomsskole og rehabilitering av bassenget er godt i gang. Innflytting for elevene vil bli i løpet av 2025.
- På Rå skole bygges en idrettshall som også skal inneholde skolehelsetjeneste og to klasserom med grupperom og garderobe. Prosjektering av nybygget har pågått i 2023. Antatt ferdigstillelse er 2025.
- Haukeland skole har behov for tilleggsareal som skal gi skolen nok kapasitet og tjenlige spesialrom. Arbeidet med rehabilitering og nybygg pågår og antatt ferdigstillelse er i første halvdel av 2025.
- Ortun skole har behov for omfattende oppgradering av tekniske anlegg i bygningen, samt enkelte bygningsmessig tiltak. Etter oppstart med prosjektet ble det avdekket betydelige avvik med asbest. Prosjektet er derfor nærmere ett år forsinket. Arbeidet pågår med antatt ferdigstillelse i løpet av 2025.

Foto: Astri Inga Kamsvåg

Helsevern godkjenning

Det er nedsatt en arbeidsgruppe som arbeider for å få flest mulig skoler helsevern godkjente så raskt som mulig. Ved utgangen av desember 2023 hadde 67 av 84 skoler gyldig helsevern godkjenning. Dette betyr at 79,8 prosent av skolene er helsevern godkjente.

Erstatningsskoler

Bergen kommune er avhengig av å bruke erstatningslokaler for å gjennomføre rehabilitering av eksisterende skolebygg. Det har i 2023 vært benyttet totalt seks erstatningsskoler. Fana gymnas er en av disse, og er blitt benyttet til midlertidig mottaksskole for flyktninger.

SFO

Per oktober 2023 var det 98 prosent av elevene på 1. trinn som benyttet gratis tilbud om plass på SFO. Av disse var det 16 prosent som benyttet gratis redusert plass og 84 prosent som benyttet hel plass til redusert pris.

Fra 1. august 2023 fikk også alle elever på 2. trinn tilbud om gratis redusert plass i SFO.

Per oktober 2023 var det 97,94 prosent av elevene på 2. trinn som benyttet tilbud om gratis plass på SFO. Av disse var det 24,96 prosent av elevene som benyttet gratis redusert plass og 75,04 prosent som benyttet hel plass til redusert pris.

Bemanning og kompetanseutvikling

Kompetanseheving og etterutdanning lærere

Skoleåret 2023/24 fikk 159 lærere i Bergen starte på videreutdanning. Som tidligere har Bergen kommune prioritert å tilby videreutdanning i fag med nye krav til kompetanse. Dette gjelder matematikk, norsk, engelsk, naturfag, norsk tegnspråk og fag på ungdomstrinn som det kreves 30 studiepoeng for å undervise i. I tillegg kom praktiske og estetiske fag, spesialpedagogikk og profesjonsfaglig digital kompetanse med fra og med skoleåret 2023/24. Søkere til de prioriterte fagene er godkjent av skoleeier for midlene som er tildelt kommunen fra Utdanningsdirektoratet med bakgrunn i den nasjonale satsingen "Kompetanse for kvalitet".

Det gjennomføres tiltak for kompetanseheving gjennom den nasjonale kompetansestrategien «Desentralisert ordning for kompetanseutvikling i skolen (DeKomp)» Denne ordningen forvaltes av Statsforvalteren og administreres av Etat for skole i Bergen kommune. Kompetansemidlene er forankret i lokalt definerte behov. For perioden 2023-2025 har 20 av skolene i Bergen utviklet et samarbeid med ulike universitet og høyskoler. Åtte skoler har et samarbeid med Høgskulen på Vestlandet. Temaene er lesing, tilpasset opplæring for elever med stort læringspotensial, flerkulturalitet, fysisk aktiv læring, drama og inkluderende praksis.

Åtte skoler har et samarbeid med FIKS (forskning, innovasjon, kompetanseutvikling i skolen) ved Universitet i Oslo på temaet profesjonelle læringsfellesskap og elevmedvirkning, og fire skoler har samarbeid med Skrivesenteret/NTNU på skriving og kritisk tenkning. Disse temaene støtter opp om Bergen kommune sin kvalitetsutviklingsplan.

Andel fagarbeidere på SFO var i 2023 40,6 prosent. Dette er en nedgang på 1,4 prosent fra 2022. Nedgangen skyldes at totalt antall årsverk for assistentene har økt med 14, mens antall fagarbeidere er redusert med rundt to årsverk. Dette medfører at det totalt sett blir en nedgang i andel fagarbeidere.

Fagarbeidere i skole og SFO

Byrådsavdeling for barnehage og skole har etablert en studiering, hvor det tilrettelegges for at assistenter med fem års praksis fra arbeid i barnehager, skoler og SFO får undervisning og veiledning frem mot en teoretisk eksamen i forkant av fagbrev.

I 2023 ble det gjennomført to studieringer med til sammen 30 deltakere. 22 kandidater har bestått teorieksamen. En kandidat har bestått fagprøven og seks kandidater har meldt seg opp til fagprøven.

Forebygging av vold og trusler

Arbeidet med temaet vold og trusler er nå over i driftsfase der skolene skal arbeide systematisk med forebygging, håndtering og oppfølging av vold og trusler mot ansatte. Alle skolene har gjennomført risikovurdering for vold og trusler mot ansatte. Det er igangsatt et arbeid med å forbedre disse risikovurderingene og sikre at de er i tråd med gjeldende forskrift. Det er utarbeidet kompetanseplaner for alle ansatte og skoleledere som skal sørge for kompetanse om temaet.

Byrådsavdeling for barnehage og skole har i løpet av 2023 utviklet ett e-lærings verktøy om forebygging og håndtering av vold og trusler. Denne er tilgjengelig fra januar 2024 og skal gjennomføres av alle ansatte i skolen.

I budsjett for 2023 bevilget bystyret 1,5 millioner kroner til styrking av opplæring for ansatte i skolen i forebygging og håndtering av vold og trusler. Det er Etat for spesialpedagogiske tjenester som har hovedansvar for planlegging og gjennomføring. Gjennomføring er igangsatt og midlene brukes til systematisk oppfølging av skoler som trenger opplæring på området.

Digitalisering

Systemforvaltning, personvern og informasjonssikkerhet

Byrådsavdeling for barnehage og skole har i 2023 vært aktiv på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå for å sikre barn og unge trygge og effektive digitale ressurser gjennom tiltak innenfor områdene systemforvaltning, personvern og informasjonssikkerhet.

Byrådsavdelingen er videre initiativtaker og aktiv deltaker i den nasjonale personvern-konsekvensvurderingen av Google Workspace for Education, et prosjekt som er forankret, finansiert og ledet av KS og som ble omtalt i revidert nasjonalbudsjett 2023.

Digitale læringsressurser

Byrådsavdeling for barnehage og skole har i 2023 vurdert både læringsplattformer, læringsressurser, læremidler og verktøy for å sikre en godt tilpasset og bærekraftig sammensetning av digitale plattformer, digitale ressurser og enheter.

I tråd med innholdet i [Smart oppvekst](#), har byrådsavdeling for barnehage og skole i 2023 optimalisert IKT- porteføljen og også etablert en ny rolle som skal styrke den helhetlige systemforvaltningen. En betydelig reduksjon av antall systemer i kombinasjon med en styrket systemforvaltning har redusert risiko knyttet til brudd på GDPR og WCAG (regelverk som skal sikre tilgang til innhold på nett for personer med ulik grad av nedsatt funksjonsevne), og styrker det løpende arbeidet med å sikre trygge og effektive digitale læremidler og læringsressurser i bergensskolen.

Det skal i den forbindelse etableres en "bergenspakke" av tilgjengelig og trygge digitale ressurser som både sikrer nødvendig metodefrihet i undervisningen og som legger til rette for en helhetlig systemforvaltning, etterlevelse av lovkrav og sikring av barn og unges personvern.

Kunstig intelligens

Generativ kunstig intelligens, spesielt gjennom løsninger som ChatGPT, har i 2023 blitt lett tilgjengelig og elevers private bruk av løsningene i skolesammenheng har utfordret landets skoler med tanke på hvordan dette skal håndteres. I tillegg integreres kunstig intelligens i nye og eksisterende digitale læremidler og læringsressurser, noe som stiller store krav til teknisk og juridisk kompetanse og helhetlig systemforvaltning. Byrådsavdeling for barnehage og skole har derfor utarbeidet en veiledning til skolene på hvordan de skal forholde seg til kunstig intelligens og jobber også med å utvikle en egen trygg og tilpasset løsning til bruk i bergensskolen.

Vigilo

Det flerårige prosjektet om nytt oppvekstadministrativt system ble avsluttet i 2023 og Vigilo følges nå opp gjennom ordinær drift

Andre tiltak

Samarbeid med ulike samarbeidspartnere

Byrådsavdeling for barnehage og skole, ved Etat for skole samarbeider med Høyskolen på Vestlandet, Universitet i Bergen og Norsk Lærerakademi. Dette innebærer blant annet praksis for lærerstudenter og etablering og oppfølging av lærerutdanningskoler.

Etat for skole har et internordisk samarbeid for elever, lærere og ledere med Åbo, Gøteborg og Sydslesvig. For elevene er samarbeidet knyttet til leirskolebesøk på 10. trinn, mens ledere og lærere deltar på felles konferanse med erfaringsutveksling og skolebesøk.

Etat for skole har også etablert samarbeid med andre byrådsavdelinger, kommuner, fylkeskommuner, kompetansemiljøer og næringsliv knyttet til ulike innsatser for utvikling av bergensskolen.

Skoletilbud for ukrainske flyktninger

I forbindelse med krigen i Ukraina har Bergen kommune fra mars 2022 organisert skoletilbud for 316 flyktninger som bor på mottak i Bergen kommune. Tilbudet gis på Fana Gymnas.

For bosatte flyktninger går elever på første og andre trinn på nærskolen, og elever fra tredje til tiende trinn kan enten gå på nærskolen eller i innføringsklasse.

Vold og seksuelle overgrep

Etat for skole har i 2023 utarbeidet veilederen "Mot til å se - trygghet til å handle" til hjelp i arbeidet for å forebygge og motvirke vold og seksuelle overgrep mot barn og unge. Det er også utviklet kompetansepakker for dette temaet som gjennomføres av alle ansatte i bergensskolen. Etat for skole har arrangert samlinger for ressurspersoner på alle skoler i samarbeid med ledende kompetansemiljøer på dette fagfeltet.

Svøm Bergen

Svøm Bergen er et opplæringsprogram i samarbeid med Norges Svømmeforbund, svømmeklubbene i Bergen og Bergen kommune om svømmeopplæring på 3.- og 4. trinn. Totalt på 3- og 4. trinn ble det gjennomført 33 timer svømming pr. elev skoleåret 2022/23.

Skoleåret 2023/24 er alle skolene tildelt tid i basseng fra 2. til 7.trinn, i tillegg til 10. trinn på ungdomstrinnet. Dette kommer i tillegg til opplæringsprogrammet «Svøm Bergen».

Konsekvensene av pandemi og nedstenging merkes fortsatt på elevenes svømmeferdigheter, men likevel hadde 71 prosent av elevene på 4. trinn våren 2023 ferdigheter i tråd med kompetansemålet, en forbedring fra 63 prosent i 2022. 88 prosent av elevene klarte å svømme 25 meter på rygg og mage, det vil si at de har ferdigheter som gjør at de kan delta i bading som sosial aktivitet.

Skoleskyss

Søknad om skoleskyss på grunn av særlig farlig eller vanskelig skolevei ble fra 28. april 2023 saksbehandlet gjennom en automatisk digital løsning. Den digitale løsningen saksbehandler enklere søknader, og bidrar til at elever og foreldre får raskere svar på søknaden enn tidligere.

Byrådsavdeling for barnehage og skole mottok 360 søknader om skoleskyss kalenderåret 2023. Av disse har den digitale løsningen behandlet 158 vedtak. Dette sikrer at elever der kommunen vurderer at de har rett på skoleskyss får vedtaket sitt raskere.

For kalenderåret 2023 er det regnskapsført i overkant av 50 mill. på skoleskyss, mot 51 mill. for kalenderåret 2022. Av de 50 millionene i 2023 er 6,1 millioner utgifter som følge av skoleskyss på grunn av særlig farlig eller vanskelig skolevei. De resterende utgiftene gjelder skoleskyss på grunn av avstand eller medisinske årsaker. Den største utgiftsposten på skoleskyss er for elever på privatskoler, der Bergen kommune betalte over 7 millioner i 2023.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
1.-4. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	13,7	13,7	14,0	14,0
5.-7. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	17,8	17,8	18,0	17,9
8.-10. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	18,4	18,4	19,1	19,2

ÅRSMELDING 2023

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall elever i kommunale og private grunnskoler	30 724	30 697	30 945	30 927
Antall kommunale grunnskoler	83	83	83	82
Antall private skoler	10	11	11	11
Elever barnetrinnet (kommunale skoler)	20 601	20 406	20 526	20 315
Elever ungdomstrinnet (kommunale skoler)	8 359	8 491	8 575	8 694
Sum elever (kommunale skoler)	28 960	28 897	29 101	29 009

KOSTRA Nøkkeltall

	Bergen 2022	Bergen 2023	Oslo kommune
Prioritet			
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), i prosent av samlede netto driftsutgifter	15,4 %	15,9 %	13,5 %
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år *)	100 123	107 767	117 377
Netto driftsutgifter til skolelokaler (222), per innbygger 6-15 år *)	29 969	28 911	38 752
Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), per innbygger 6-15 år *)	1 970	1 615	1 941
Produktivitet			
Korrigerte brutto driftsutgifter til skoleskyss (223), per elev som får skoleskyss *)	14 906,1	12 562,5	32 034,9
Dekningsgrad			
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	5,8 %	6,3 %	7,3 %
Andel elever i grunnskolen som får tilbud om skoleskyss	13,0 %	12,9 %	6,4 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal SFO	73,9 %	74,3 %	90,1 %
Kvalitet			
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	44,3	43,5	44,5

*) Inflasjonsjustert med deflator

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
Vanlig grunnskoleundervisning	3 001,1	3 184,9	3 656,7	-383,6	3 273,1	-88,2
SFO basistilbud	118,1	218,4	426,1	-204,5	221,6	-3,2
Skolelokaler og uteareal	899,0	914,0	1 013,5	-110,1	903,4	10,6
Skoleskyss	59,2	58,5	56,6	-6,2	50,4	8,1
Sum	4 077,4	4 375,8	5 152,9	-704,3	4 448,6	-72,8

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

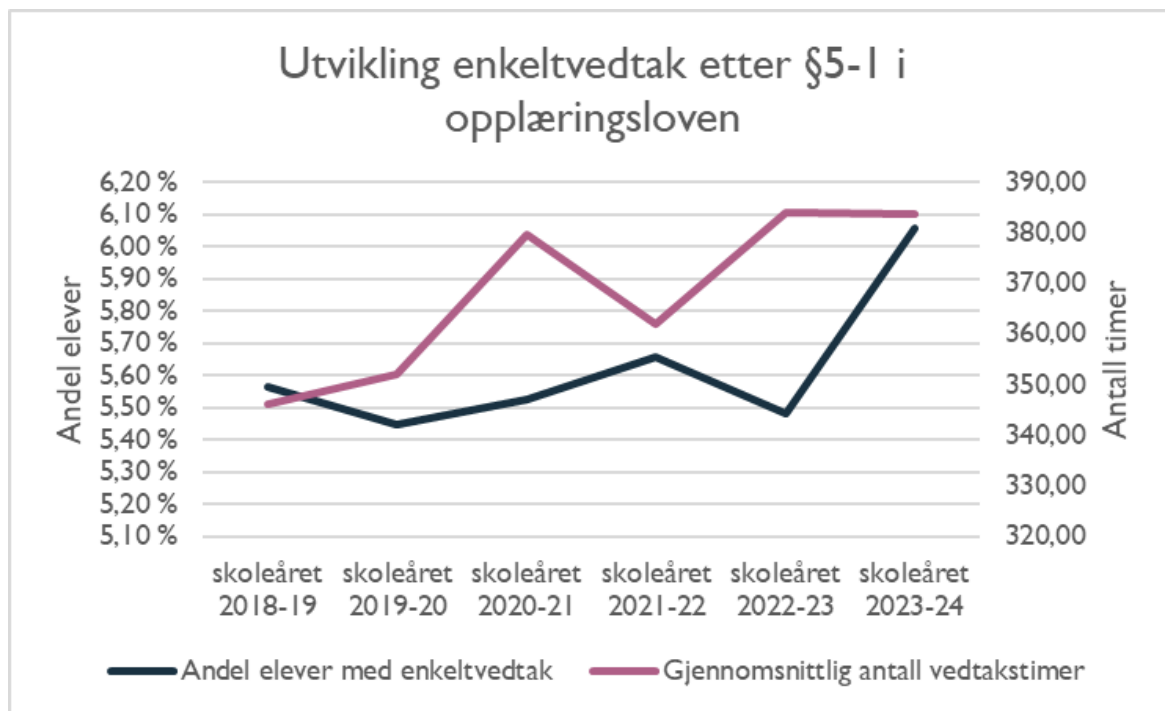
Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
1-Byrådsleders avdeling	16,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2-Byrådsavdeling for finans	607,8	631,4	695,0	-66,6	628,3	3,1
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	3 451,5	3 648,4	4 400,2	-637,9	3 762,3	-113,8
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	0,0	20,7	20,7	0,0	20,7	0,0
90-Fellesposter - bykassen	2,0	75,3	37,1	0,2	37,3	38,0
Sum	4 077,4	4 375,8	5 152,9	-704,3	4 448,6	-72,8

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for barnehage og skole gikk med et merforbruk på 113,9 mill. på tjenestoområde 01B skole i 2023.

Tjenestoområdet består av sentrale poster i byrådsavdelingen og Etat for skole med underliggende resultatenheter, dvs. de kommunale grunnskolene samt Hålandsdalen leirskole, Bergen kompetansesenter for Læringsmiljø (BKL) og Tveiterås skole.

Merforbruket skyldes at flere skoler bruker store ressurser på elever med stort hjelpebehov. Antall elever med stort oppfølgingsbehov ser ut til å være økende. Skolene rapporterer om lange ventetider hos pedagogisk-psykologiske tjenester (PPT) og hos psykisk helsevern for barn og unge (BUP). Opplæringslovens §5-1 slår fast at alle elever om ikke kan få tilfredsstillende utbytte av ordinær undervisning, har rett på spesialundervisning. Den enkelte skole gjør egne vedtak om spesialundervisning, basert på en sakkyndig vurdering fra PPT. De siste årene har det vært en jevn økning i gjennomsnittlig antall timer per elev. Fra 2022 til 2023 var det også en kraftig økning i andel elever med enkeltvedtak.

Figur 1: Utvikling i andel elever med enkeltvedtak etter §5-1 i opplæringsloven (kilde: gsi.udir.no)

Den største merkostnaden er altså knyttet til antall elever som må ha en voksen rundt seg til enhver tid, grunnet spesialundervisning, helse, adferd eller funksjonsvansker, samt tiltak som må settes inn for å håndtere vold og trusler, skolemiljø, ufrivillig skolefravær, helseutfordringer mm. Dette gir store merkostnader både i skoletiden og på SFO. Byrådsavdelingen hadde også et merforbruk på utgifter til skolebygg og uteareal. Dette skyldes store utgifter til erstatningslokaler samt helsevern tiltak på enkelte skoler. Mindreforbruk til skoleskyss skyldes at færre elever får skoleskyss pga lavere elevtall.

Byrådsavdeling for finans v/Etat for bygg og eiendom har et mindreforbruk på tjenestoområde 01B skole på kr. 3,1 mill. Årsresultatet er sammensatt av en rekke mindre positive og negative avvik. De

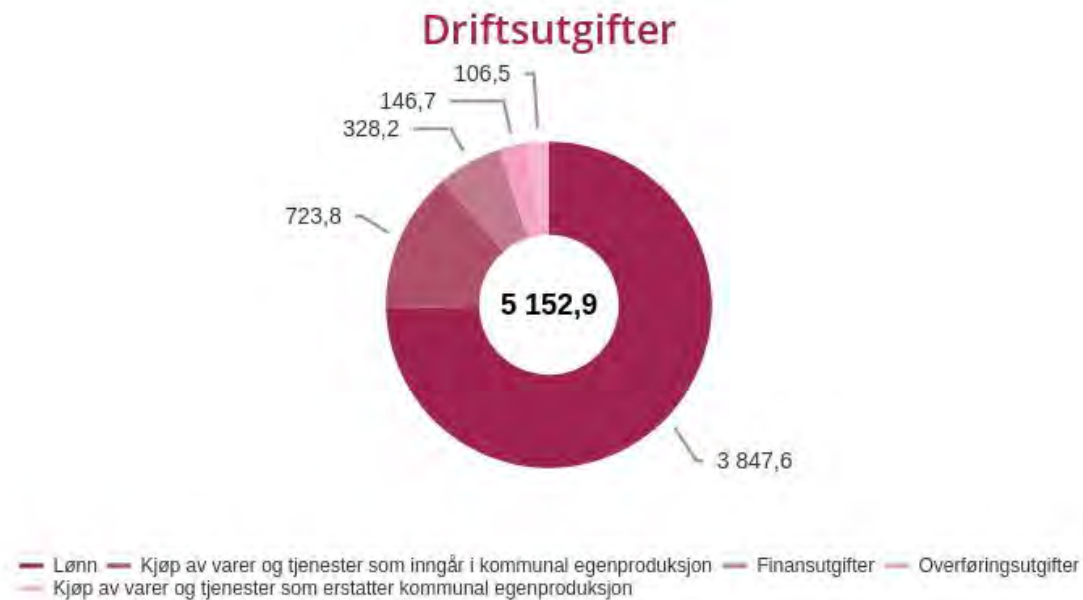
største enkeltstående faktorene er noe lavere husleiekostnader enn budsjettert, samt noe lavere utgifter til energi enn hva som ble lagt til grunn i budsjettet.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** kan avviket i hovedsak knyttes fordeling av internkjøp og -salg til korrekt tjeneste (21 mill.). Internkjøp- og salg går i null total sett for kommunen, men det gjøres en teknisk øvelse som følge av at internkjøp og internsalg ikke nødvendigvis regnskapsføres på samme tjenesteområde. Øvelsen sikrer at det er samsvar. Avviket på avdeling 90-Fellesposter - bykassen må derfor ses i sammenheng med tilsvarende avvik på øvrige tjenesteområder.

Utover dette skyldes avviket at det gjenstår budsjettmidler til ikke-igangsatte tiltak i 2023 (12,7 mill.). Status for tiltak i årets budsjett kommer frem av tabellen *Nye tiltak i årets budsjett*. I tillegg er det restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (-8,8 mill). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer. Deler av avviket kan også knyttes til periodisering av strømutgifter (13 mill.). Dette er utgifter fra 2023 som er fakturert i 2024 som periodiseres til riktig år.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En rettferdig og inkluderende by	Bergensskolen har profesjonelle læringsfellesskap som fremmer kompetanseutvikling og øker kollektiv kapasitet	Andel lærere som tilfredsstill kompetansekravene i fagene de underviser i	81,1 %	100,0 %	81,9 %	Andel lærere som tilfredsstill kompetansekravene i fagene de underviser: 81,91% Barnetrinn: Norsk 91,67 %, matematikk 85,09 % og engelsk 64,16 % Ungdomstrinn: Norsk 78,53 %, matematikk 78,17 % engelsk 82,49 %
		Andel fagarbeidere i SFO	43,0 %	60,0 %	40,6 %	Andel fagarbeidere i SFO er ved utgangen av 3.tertial 40,6 %. Det er en nedgang fra 2.tertial på 2,2 %. Nedgangen skyldes at totalt antall årsverk for assistenter har økt med ca. 14. Antall årsverk for fagarbeidere er redusert med ca. 2 årsverk. Det medfører at det totalt sett blir en nedgang i andel fagarbeidere.
		Elevundersøkelsen: Overordnet tilfredshet med støtte fra lærerne	4,6	4,6	4,2	Det er en nedgang i resultatet fra 2022. Tallene gjelder for 7. trinn i Bergen.
	Ansatte skal ha et godt og inkluderende arbeidsmiljø	Foreldreundersøkelsen: Overordnet tilfredshet med læringsforhold på skolen	4,2	4,1	4,2	Skolene velger 10 av 24 spørsmålsbolker. Dette medfører at ikke alle foreldre har svart på alle spørsmålsbolker. Ca. 5% av de som har svart, har svart på spørsmål om læringsforhold på skolen. Resultatet er det samme som i fjor.
		Sykefravær blant ansatte	7,5 %	7,5 %	10,5 %	Sykefraværstallet er oppdatert per 31.12.2023. Det vises videre til utfyllende kommentarer i tekstlig del, felleskapitler.
		Score fra medarbeiderundersøkelsen 10 faktor: Mestringsorientert ledelse	4,1	4,1	3,9	Resultatet er basert på medarbeiderundersøkelse gjennomført høst 2022. Neste medarbeiderundersøkelse gjennomføres høsten 2024.
		Score fra medarbeiderundersøkelsen 10 faktor: Rolleklarhet	4,1	4,1	4,1	Resultatet er basert på medarbeiderundersøkelsen gjennomført høsten 2022. Neste medarbeiderundersøkelse gjennomføres høsten 2024.

ÅRSMELDING 2023

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
I bergensskolen medvirker elevene i læringsarbeidet og oppnår gode elevresultater	Elevundersøkelsen: Overordnet tilfredshet med medvirkning - 7. trinn		3,6	3,6	3,5	Resultatet er en tilbakegang fra 3,6 i 2022. Tallene viser til gjennomsnittlig skår fra 1 til 5. Jo høyere skår, desto mer tilfreds er elevene.
		Elevundersøkelsen: Overordnet tilfredshet med medvirkning - 10. trinn	3,2	3,2	3,2	Resultatet er likt som i 2022. Tallene viser til gjennomsnittlig skår fra 1 til 5. Jo høyere skår, desto mer tilfreds er elevene.
		Elevundersøkelsen: Overordnet tilfredshet med vurdering for læring - 7. trinn	3,7	3,7	3,6	Resultatet er en tilbakegang fra 3,7 i 2022. Tallene viser til gjennomsnittlig skår fra 1 til 5. Jo høyere skår, desto mer tilfreds er elevene.
		Elevundersøkelsen: Overordnet tilfredshet med vurdering for læring - 10. trinn	3,2	3,2	3,2	Resultatet er likt som i 2022. Tallene viser til gjennomsnittlig skår fra 1 til 5. Jo høyere skår, desto mer tilfreds er elevene.
		Foreldreundersøkelsen: Overordnet tilfredshet med dialog og medvirkning	4,4	4,4	4,4	Skolene velger 10 av 24 spørsmålsbolker. Dette medfører at ikke alle foreldre har svart på alle spørsmålsbolker. Ca. 40% av de som har svart, har svart på spørsmål om dialog og medvirkning. Resultatet er det samme som i fjor.
	Eksamensresultater norsk hovedmål, skriftlig - 10. trinn	Eksamensresultater norsk hovedmål, skriftlig - 10. trinn	0,0	3,6	3,6	Eksamen gjennomført mai 2023.
		Eksamensresultater norsk sidemål, skriftlig - 10. trinn	0,0	3,2	3,5	Eksamen gjennomført mai 2023.
		Eksamensresultater engelsk, skriftlig - 10. trinn	0,0	4,0	4,0	Eksamen gjennomført mai 2023.
		Eksamensresultater matematikk skriftlig - 10. trinn	0,0	3,7	3,6	Eksamen gjennomført mai 2023.
		Resultat fra nasjonale prøver 5 trinn - engelsk	51,0	51,0	50,0	Resultatene over tid i Bergen kommune ligger jevnt på 51 skalapoeng før 2023. Guttene skårer i snitt bedre enn jentene med ett skalapoeng i år.

ÅRSMELDING 2023

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
		Resultat fra nasjonale prøver 5 trinn - lesing	51,0	51,0	51,0	Resultatene over tid i Bergen kommune ligger jevnt på 51 skalapoeng. Jentene skårer i snitt en god del bedre enn guttene med to skalapoeng i år.
		Resultat fra nasjonale prøver 5 trinn - regning	51,0	51,0	51,0	Resultatene over tid i Bergen kommune ligger jevnt på 51 skalapoeng. Guttene skårer i snitt markant bedre enn jentene.
		Gjennomsnittlige grunnskolepoeng	44,1	44,1	43,5	Det vises til avsnitt i tekstlig del.
I bergensskolen utvikler elevene kompetanser for mestring av eget liv		Elevundersøkelsen: Trives du på skolen? - 7. trinn	4,1	4,1	4,1	Resultatet er likt som i 2022. Tallene viser til gjennomsnittlig skår fra 1 til 5. Jo høyere skår, desto mer tilfreds er elevene.
		Elevundersøkelsen: Trives du på skolen? - 10. trinn	4,0	4,0	4,1	Resultatet er bedre enn 2022 da tallet var 4,0. Tallene viser til gjennomsnittlig skår fra 1 til 5. Jo høyere skår, desto mer tilfreds er elevene.
		Elevundersøkelsen: Mobbing på 7. trinn		8.6	11,8	Elevundersøkelsen er en årlig nasjonal nettbasert undersøkelse der elever får si sin mening om læring og trivsel i skolen. Andelen elever på 7. trinn skoleåret 2023-2024 som svarer at de opplever mobbing er 11,8 prosent. I Oslo er andelen 14,4 prosent, i Trondheim 15,1 prosent og i Stavanger 12,3 prosent. Andel nasjonalt som opplever mobbing skoleåret 2023-2024 er 12,8 prosent. Skoleåret 2022-2023 var andelen 9,4 prosent i Bergen kommune. Mobbing på skolen på 7. trinn i Bergen kommune har økt jevnt fra 7,7 prosent skoleåret 2019-2020.
		Elevundersøkelsen: Mobbing på 10. trinn		6.5	14,0	Elevundersøkelsen er en årlig nasjonal nettbasert undersøkelse der elever får si sin mening om læring og trivsel i skolen. Andelen elever på 10. trinn skoleåret 2023-2024 i Bergen kommune som svarer at de opplever mobbing på skolen er 14 prosent. I Oslo er tallet 11,8 prosent, i Trondheim 11,7 prosent og i Stavanger 11,7 prosent. Andelen nasjonalt er 11 prosent.

ÅRSMELDING 2023

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
						Skoleåret 2022-2023 var andelen 7,8 prosent i Bergen kommune. Mobbing på skolen på 10. trinn i Bergen har økt jevnt fra 5,4 prosent skoleåret 2019-2020.
		Elevundersøkelsen: Overordnet tilfredshet med motivasjon - 7. trinn	3,5	3,5	3,5	Resultatet er likt som i 2022. Tallene viser til gjennomsnittlig skår fra 1 til 5. Jo høyere skår, desto mer tilfreds er elevene.
		Elevundersøkelsen: Overordnet tilfredshet med motivasjon - 10. trinn	3,3	3,3	3,3	Resultatet er likt som i 2022. Tallene viser til gjennomsnittlig skår fra 1 til 5. Jo høyere skår, desto mer tilfreds er elevene.
		Foreldreundersøkelsen: Overordnet tilfredshet med læring og utvikling	4,1	4,1	4,0	Skolene velger 10 av 24 spørsmålsbolker. Dette medfører at ikke alle foreldre har svart på alle spørsmålsbolker. Ca. 22% av de som har svart, har svart på spørsmål om tilfredshet med læring og utvikling. Resultatet innad i spørsmålsbolken varierer fra 3,7 til 4,3. Resultatet er det samme som i fjor.
		Foreldreundersøkelsen: Overordnet tilfredshet med SFO	4,3	4,3	4,2	Skolene med SFO har blitt bedt om å velge spørsmålsbolke 1 om SFO. Ca. 30% av alle som har svart, har svart på spørsmål om tilfredshet med SFO. Resultater innad i spørsmålsbolken varierer fra 3,9 til 4,5. Resultatet er det samme som i fjor.
Elever har et leke- og læringsmiljø der digitale ferdigheter videreutvikles for å møte fremtidens utfordringer		Andel av skolene som har 1-1 digital utstyrsdekning på 5.-7. trinn	100,0 %	100,0 %	100,0 %	
		Andel av skolene som har 1-1 digital utstyrsdekning på 8.-10. trinn	100,0 %	100,0 %	100,0 %	
Elever sikres svømmeferdigheter		Andel som har oppnådd kompetansemålene i svømme- og livredningsferdigheter etter 4. trinn	63,0 %	62,0 %	71,0 %	Det vises til utfyllende informasjon i tekstdel.
Skoletilbudet er tilpasset for å møte forventet elevtall		Andel ferdigstilte skolebyggprosjekter	100,0 %	100,0 %	100,0 %	Ingen ferdigstilte bygg i denne perioden- det var det heller ikke planlagt for
		Andel helseverngodkjente skoler	78,6 %	82,0 %	79,8 %	67 av 84 grunnskoler er helseverngodkjent.

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag

B-avtale 2023 Merknad 1 - Lærebøker i henhold til ny læreplan, Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 - grunnskolen (LK20) Bystyret ber byrådet om å rapportere i 2. tertialrapport på status for innkjøp av lærebøker i henhold til ny læreplan, LK20.

Statusbeskrivelse

Skolene i Bergen er rammestyrte, og hver skole får tildelt ressurser basert på en tildelingsmodell. Det er skolen som avgjør hvordan ressursene skal benyttes. I tillegg har bystyret ved flere anledninger avsatt midler til fysiske læremidler, inkludert lærebøker. Det siste året har Bergen kommune satt av totalt 15,5 millioner kroner til dette. Videre har regjeringen i revidert Statsbudsjett for 2023 øremerket tilskudd på 115 millioner kroner nasjonalt til innkjøp av trykte læremidler.

Hver skole gjør faglige vurderinger om elevenes læringsressurser, oppfølging og tilrettelegging. Noen ganger er det hensiktsmessig med klassesett av lærebøker, andre ganger prioriteres digitale løsninger. Det er vanlig med en kombinasjon av disse.

Når det gjelder behov for lærebøker til enkeltelever skal disse i utgangspunktet løses ved at skolen, gjerne i dialog med foresatte, finner gode løsninger for elevene slik at opplæringen blir tilpasset eleven. Dette kan blant annet innebære andre læremidler eller kompensatoriske hjelpemidler.

Dersom tilpasset opplæring ikke er tilstrekkelig kan elevene ha rett til spesialundervisning. Det utarbeides i så tilfelle en sakkyndig vurdering fra PPT hvor elevens behov og forslag til innhold og organisering i undervisningen beskrives.

B-avtale 2023 Merknad 3 - Trygg i vann Bystyret ber byrådet om å sikre god livbergingsopplæring for byens elever, med mål om at alle skal kunne livberging på, ved og i vann. Byrådet gjennomgår det eksisterende tilbudet med sikte på at flere gode krefter kan få bidra på en forutsigbar måte til å ivareta svømme og livbergingsopplæringen på en best mulig måte, eksempelvis gjennom Redningsselskapets Trygg i vann.

Trygg i vann er et samarbeid mellom Etat for idrett, Etat for skole og Redningsselskapet, som utfører livredningsopplæring i sjø for elevene på 9. trinn. Tilbudet omfatter teoriundervisning i skolen og praksis i kaldt vann. I løpet av vinteren 2022/23 har alle ungdomskoler benyttet tilbudet. Tilbudet startet opp igjen i oktober 2023. Skoleåret 2023/24 er alle ungdomsskoler påmeldt.

Revidert budsjett 23 - 1. Spesialundervisning Bystyret ber om at det gjennomføres en enkel brukerundersøkelse av spesialundervisningen i Bergen kommune, og at det håndteres innenfor budsjettet.

Byrådsavdeling for barnehage skole har arbeidet med å avklare hvordan undersøkelsen kan gjennomføres på best mulig måte innenfor eksisterende budsjetttrammer. Byrådsavdelingen arbeidet høsten 2023 med å lage et utkast til spørreundersøkelse sammen med Etat for skole og Etat for spesialpedagogiske tjenester. Det er komplekse problemstillinger som skal besvares, og det er utfordrende å stille gode spørsmål for å belyse tematikken. Per nå er det besluttet at undersøkelsen ikke skal sendes ut, på grunn av at byrådsavdelingen ikke ser at det er mulig å gjøre en kvalitativ god nok undersøkelse innenfor egne budsjetttrammer.

Revidert budsjett 23 - 2. Christi Krybbe skoler Bystyret viser til vedtatt merknad i sak 127/23 om trafiksikkerhet i Øvregaten om blant annet at «det settes opp fysisk barriere mellom veibanen og fortau i Øvregaten så snart som mulig». Bystyret ber byrådet ta kontakt med fylkeskommunen snarlig for å følge opp problemstillingen. I forbindelse med etablering av trappen

Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett har tatt kontakt med Vestland fylkeskommune i forbindelse med mulig etablering av fysisk barriere mellom veibane og fortau i Øvregaten.

Oppdrag

mellom skolen og SFO, ber bystyret om at utearealene tilhørende Øvregaten 5 klargjøres for bruk for skolen.

Statusbeskrivelse

Byrådsavdelingen mottok svar fra Vestland Fylkeskommunen 28.august 2023. I svaret vises det til at fysisk barriere mellom gate og fortau generelt vil være en løsning som bør unngås i en typisk gate som Øvregaten. En fysisk barriere vil ofte medføre ulemper både for drift og vedlikehold, og vil også kunne medføre redusert fortausbredde og dermed samlet sett et dårligere tilbud for myke trafikanter.

Vestland Fylkeskommune oppsummerer svaret med at det med utgangspunkt i dagens situasjon er ubetydelig risiko for at kjøretøy skal komme opp på fortauet og at det ikke er behov for fysisk skille ut over dagens fortauskant. Observasjon på plassen indikerer at gangfeltene ved Vetridsallmenningen og Lodin Lepps gate er logiske og foretrukne krysningsvalg som blir brukt av skoleelever, og at det er liten grad av kryssing utenom gangfelt i ordinær trafikksituasjon. Vestland fylkeskommune vil på denne bakgrunn ikke etablere fysisk barriere mellom fortau og kjørebane i Øvregaten slik Bergen kommune har foreslått.

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Årets budsjett				
		Bud. v/gj.førings- vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. bud.	Regnskap	Avvik i kr
Aurdalslia skole - oppgradering - prosjektutvikling		IA	2,0	2,0	2021	2.kv. 2024	0,5	0,0	0,5
Avsetning til strategisk eiendomskjøp		-	-	-	Løpende	Løpende	0,0	1,4	-1,4
Bergen Inkluderingscenter	BY 111-19	IA	0,1	0,1	2021	2.kv. 2024	0,0	0,0	0,0
Christi Krybbe skoler SFO - prosjektutvikling		IA	24,7	18,7	2021	2.kv. 2024	2,9	3,0	-0,1
Eidsvåg skole - rehabilitering, nybygg og idrettshall	BY 31/19	516,4	544,8	544,8	2021	2.kv. 2024	180,5	174,5	6,0
ENØK-prosjekter		-	-	-	Løpende	Løpende	10,1	10,0	0,0
ENØK-tiltak kommunale bygg og boliger		IA	6,2	6,2	2021	4.kv. 2024	0,6	0,0	0,6
Fridalen skole, ombygging		IA	11,8	12,8	2024	3.kv. 2024	7,0	9,2	-2,2
Garnes skole - utskifting av ventilasjonsanlegg	BR 1057/23	15,0	15,0	23,1	2024	4.kv. 2024	5,5	7,9	-2,4
Garnes U, svømmehall - oppgradering	BY 144/22	80,4	80,4	80,4	2025	4.kv. 2025	7,0	8,6	-1,6
Garnes ungdomsskole - riving og nybygg	BY 145/22	725,6	724,3	724,3	2021	4.kv. 2025	196,6	205,9	-9,3
Gimle ungdomsskole – prosjektutvikling		IA	54,0	54,0	2026	3.kv. 2026	0,5	0,2	0,3
Haukedalen skole - prosjektutvikling		IA	30,0	30,0	2024	4.kv. 2026	0,3	0,1	0,2
Haukeland skole – kapasitetsutvidelse	BY 171/21	125,5	169,5	159,5	2020	1.kv. 2025	57,7	66,2	-8,5
Haukeland skole - oppgradering		IA	40,0	40,0	2021	4.kv. 2024	1,0	0,0	1,0
Holen skole - riving, nybygg og rehabilitering	BY 214/18	490,0	678,0	678,0	2020	Ferdig	18,4	3,4	15,0
Innvendig oppgradering - skoler		-	-	-	Løpende	Løpende	3,7	2,9	0,7
Inventar, byggeprosjekter - skole		-	-	-	Løpende	Løpende	6,6	6,2	0,4
Kjøp Eventyrskogen		IA	22,0	22,0	2019	Ferdig	22,0	22,0	0,0
Kronstad oppvekstun - rehabilitering/ombygging	BY 160/18	350,7	429,2	429,2	2022	Ferdig	7,5	10,4	-2,9
Laksevåghallen, nybygg – prosjektutvikling		IA	10,0	10,0	2024	2.kv. 2026	10,0	0,0	10,0
Li skole - oppgradering		IA	7,0	7,0	2022	4.kv. 2024	1,0	0,0	1,0
Liakroken barnehage - oppgradering garderober		IA	0,0	0,0	2022	1.kv. 2025	0,0	0,0	0,0
Loddefjord skole - prosjektutvikling		IA	56,0	56,0	2024	4.kv. 2026	3,8	3,7	0,0
Lynghaug skole - oppgradering - prosjektutvikling		IA	2,5	2,5	2021	2.kv. 2025	0,5	0,0	0,5
Midtbygda sjukeheim, riving og nybygg	BY 93/23	IA	0,0	0,0	2024	1.kv. 2027	0,0	0,3	-0,3
Midtunvegen bofelleskap	BY 56/24	IA	-0,2	-0,2	2023	3.kv. 2026	0,0	0,0	0,0
Minde skole og idrettshall - prosjektutvikling		IA	10,2	10,2	2024	4.kv. 2024	1,6	1,5	0,1
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling		IA	81,4	81,4	2022	4.kv. 2026	3,0	4,8	-1,8
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	10,3	23,4	-13,0
Oppgradering av uteareal - skole		-	-	-	Løpende	Løpende	9,7	3,6	6,1

ÅRSMELDING 2023

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Vedtatt ferdigår	Årets budsjett			
		Bud. v/gj.førings- vedtak	Vedtatt	Totalprognose		Estimert ferdigkvar- tartal	Just. bud.	Regnskap	Avvik i kr
Oppgradering og utrusting av uteområde i skuler og barnehage		IA	2,5	2,5	2021	4.kv. 2024	0,5	0,0	0,5
Ortun skole	BY 250/23	108,8	108,8	198,0	2024	4.kv. 2024	27,8	26,5	1,3
Ortun skole - svømmehall	BY 22/20	249,0	227,2	227,2	2021	Ferdig	5,7	3,9	1,8
Rolland skole, riving og nybygg - prosjektutvikling		IA	28,1	28,1	2024	4.kv. 2024	1,4	2,0	-0,6
Rå skole, idrettshall	BY 177/23	129,8	129,7	129,7	2024	2.kv. 2025	5,0	6,8	-1,7
Salhus skole – prosjektutvikling		IA	20,4	20,4	2024	2.kv. 2024	2,3	3,4	-1,1
Salhus skule - Landmarkhuset		IA	9,8	9,8	2021	4.kv. 2024	2,0	0,1	1,9
Sandgotna skole - Rehab. / ombygging 1 etg.		IA	2,0	2,0	2024	4.kv. 2024	1,2	1,9	-0,7
Slettebakken skole - prosjektutvikling		IA	52,7	52,7	2024	3.kv. 2024	2,5	3,7	-1,2
Slåtthaug skole - prosjektutvikling		IA	54,2	54,2	2024	4.kv. 2025	11,0	14,4	-3,3
Smart oppvekst		-	-	-	Løpende	Løpende	10,4	7,3	3,0
Solenergianlegg kommunale bygg		-	-	-	Løpende	Løpende	0,5	0,0	0,5
Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall - prosjektutvikling		IA	84,2	84,2	2024	4.kv. 2025	8,9	10,0	-1,1
Strømgaten 1 - midlertidig ungdomsskole	UFKN 29/23	IA	36,0	36,0	2023	Ferdig	36,0	37,9	-1,9
Sykkelparkering under tak		IA	6,0	6,0	2023	4.kv. 2024	1,0	0,0	1,0
Søreide ungdomsskole, nybygg - prosjektutvikling		IA	36,5	36,5	2024	2.kv. 2025	2,6	2,5	0,1
Tiltak for personer med funksjonsnedsettelse		-	-	-	Løpende	Løpende	6,4	3,5	3,0
Tveiterås skole - riving og nybygg	BY 217-20	262,6	260,5	260,5	2023	Ferdig	50,5	47,3	3,2
Ulriken avlastningsskole		IA	64,2	128,0	2023	4.kv. 2024	0,9	1,4	-0,5
Utomhusanlegg skoler		IA	6,7	6,7	2017	4.kv. 2024	0,4	0,6	-0,1
Varden skole, utvidelse – prosjektutvikling		IA	39,6	39,6	2023	4.kv. 2024	2,5	6,0	-3,5
Ytre Arna skole - prosjektutvikling		IA	35,0	35,0	2024	1.kv. 2025	1,1	2,0	-0,9
Åstveit skole - rehabilitering og nybygg	BY 35/24	IA	264,5	264,5	2024	2.kv. 2027	8,3	9,3	-1,0
Sum øvrige prosjekter							0,3	0,8	-0,5
Sum							757,4	760,6	-3,2

Statustekst investeringer

Aurdalslia skole - oppgradering - prosjektutvikling

Aurdalslia skole har behov for rehabilitering. Det er tidligere lagt til grunn at prosjektet skal omfatte konseptutredning / prosjektering for rehabilitering av toaletter og nye gulvbelegg, samt oppgradering av uteområde, lekeapparater og naturområder.

Det er gjennomført interne kartlegginger knyttet til faktiske behov ved skolen. Det har blitt konkludert med at det blant annet er utfordringer også knyttet til taket på et av skolebyggene.

Av kapasitetshensyn er prosjektet blitt utsatt flere ganger, og det planlegges nå for konseptutvikling/prosjektering i 2024.

Avsetning til strategisk eiendomskjøp

Budsjettposten er avsatt til kjøp av eiendommer som er strategisk viktige for Bergen kommune. Byrådet har overført ubenyttede midler fra 2022 til 2023 ifm. årlig oppbudsjettering. Det er i 2023 gjort kjøp av seksjon 3 og 4 ved Siljustøl, samt kjøp av tomtegrunn ved Nordvik gamle skole.

Videre er det i regnskapet for 2023 gjort regnskapsmessige føringer knyttet til avviklingen av Knutepunkt Sandsli AS. Ervervet skjedde i form av utbytte, men gjeldende regelverk gjør at disse skal regnskapsføres som et kjøp. Dette var ikke tatt høyde for i budsjettet og budsjettposten fremstår dermed med et regnskapsmessig merforbruk på 10 mill. kr.

Christi Krybbe skoler SFO - prosjektutvikling

Det er gjennomført en utredning av ulike konsept for å møte behovene på Christi Krybbe skoler knyttet til læringsmiljø, SFO samt nærmiljø. Bruk av Øvregaten 5 til skoleformål inngår i gjennomført utredning. Det er tunge verneinteresser i den historiske skolen samt i området forøvrig, og det er derfor behov for å utrede to av konseptene videre for å få et godt beslutningsgrunnlag for valg av løsning. Utredningen har pågått hele 2023 og forventes ferdigstilt i løpet av 2024. Totalprognose er justert i tråd med vedtatt Handlings- og økonomiplan 2024-27.

Eidsvåg skole - rehabilitering, nybygg og idrettshall

Det gjennomføres omfattende ombygging og rehabilitering av "1952-bygget" på Eidsvåg skole, og det etableres et tilbygg til dette. De andre byggene på eiendommen ble revet i 2021. Den nye skolen er dimensjonert for 300 elever med mulighet for utvidelse med ytterligere 50 elever ved behov. Det oppføres også en stor, frittstående idrettshall med opparbeidet uteområde på taket. Byggearbeidene for skolen startet opp høsten 2021 og forventes ferdigstilt i løpet av 2024. Det er også gjennomført omfattende trafiksikringstiltak som følge av rekkefølgekrav i reguleringsplanen. Årets budsjettavvik skyldes differanse mellom antatt og faktisk tidspunkt for utførelse av tilleggsarbeid på byggeplass. Avviket medfører ikke behov for justering av tidspunkt for ferdigstilling.

ENØK-prosjekter

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder.

I tidligere Klima- og miljøhandlingsplanen til Bergen kommune var det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og med 25 % innen 2030. Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg

- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskifting av anlegg for sentral driftsstyring (SD-anlegg)
- Installasjon av solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme

Det er i 2023 startet opp 13 nye prosjekter, hvorav varmepumpe på Stemmemyren idrettspark og utskifting av armaturer til led-belysning ved Rådalslien skole, Kringlebotn skole, Alvøen skole og Åstveit sykehjem er de største. Flere av prosjektene er i tidlig fase og hatt lavere fremdrift enn opprinnelig forventet. Dette medfører samlet et større mindreforbruk i forhold til budsjett.

ENØK-tiltak kommunale bygg og boliger

Budsjettposten omfatter prosjekter på ulike tjenesteområder.

Bergen bystyre vedtok i budsjett for både 2021 og 2022 øremerkede midler som skulle gå til ENØK tiltak på kommunale bygg og boliger. Av en totalramme på 30 millioner fordelt over to år, ble Etat for Boligforvaltning tildelt 18,2 millioner. Disse midlene ble deretter fordelt på 5 ulike bygg hvor en så at utskifting av vinduer, ytterdører og balkongdører ville gi en miljøgevinst og redusere beboernes utgifter til oppvarming. Prosjektet knyttet til boligforvaltning er sluttført.

For formålsbygg er det i 2023 ferdigstilt et prosjekt ved Øyjorden barnehage, og et prosjekt ved Ladegården sykehjem forventes fullført i løpet av første kvartal 2024. Det siste planlagte tiltaket er knyttet til Skranevatnet skole og gjelder bytte av varmepumpe. Prosjektet er blitt vesentlig forsinket, men planlegges gjennomført i 2024.

Fridalen skole, ombygging

Grunnet kapasitetsutfordringer på Fridalen skole har Bergen kommune avsluttet leieforholdet med Fridalen barnehage. Leieforholdet ble avsluttet 5. august 2022. EBE har oppgradert de tidligere lokalene brukt av barnehagen, og det er gjennomført innkjøp av nødvendig inventar som garderober, pulter, stoler og lignende. Det er/vil også bestilles nødvendig AV utstyr, som eksempelvis smart-tavler, så snart ny rammeavtale er inngått.

Store deler av arbeidet ble utført til skolestart høsten 2023. I forbindelse med tertialrapport nr. 2 i 2023 ble det lagt til grunn at hensynet til skoledriften tilsa at mye av gjenstående arbeid burde utføres i 2024. En har imidlertid funnet løsninger underveis, slik at prosjektet er kommet lengre enn da lagt til grunn, og dermed har merforbruk i forhold til budsjetttrammen for 2023. Videre er det gjennomført enkelte tiltak som ikke var med i opprinnelig budsjett, blant annet knyttet til flytting av kjøkken. Prosjektet forventes derfor å få et merforbruk.

Garnes skole - utskifting av ventilasjonsanlegg

Miljørettet helsevern har tidligere påpekt et avvik på Garnes skule, og skolen har per i dag ikke gyldig helseverngodkjenning. Avviket må lukkes før skolen kan søke ny godkjenning. Installasjon av balansert ventilasjon vil sikre et godt inneklima og en mer energikonomisk drift av ventilasjonen.

Gjennomføringsvedtak for tiltaket ble fattet av byrådet i sak nr. 1057/2023 i mars i 2023. I ettertid av dette fikk en avslag fra byggesak på opprinnelig planlagt løsning. Revidert fremdriftsplan medfører at prosjektet må gjennomføres i etapper, med noen tiltak i 2023 og resterende i 2024.

Første del av prosjektet er i hovedsak fullført, men har blitt dyrere enn planlagt, blant annet på grunn av lavt kalkulerte kostnader for elektroinstallasjoner. Det jobbes med å utarbeide oppgraderte kostnadsestimater, og det forventes politisk sak om oppjustering av kostnadsramme tidlig i 2024.

Garnes U, svømmehall - oppgradering

Svømmebassenget i idrettshallen tilknyttet Garnes ungdomsskole er under rehabilitering parallelt med bygging av nye Garnes ungdomsskole. Ventilasjonsanlegget i gymsalen vil også bli oppgradert og hele hallen vil være stengt i byggeperioden. Prosjektet er i byggefase og fremdriften er tilpasset oppdatert plan fra entreprenør. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Garnes ungdomsskole - riving og nybygg

Garnes ungdomsskole skal rives og erstattes av nybygg for 500 ungdomsskoleelever, i tillegg til 20 grunnskoleelever ved forsterket avdeling. Tiltaket har krevd detaljregulering, hvor det i ny plan framkom omfattende krav til opparbeidelse av infrastruktur. Disse tiltakene inngår i egen budsjettpost under tjenesteområde Samferdsel. Prosjektet er også pilot for utslippsfri byggeplass. Rive- og byggearbeidene startet opp høsten 2022. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Gimle ungdomsskole – prosjektutvikling

Gimle oppvekststun har behov for rehabilitering. Prosjektplanlegging startet opp i 2023. Fremdrift og tidsperspektiv på et eventuelt byggeprosjekt vil være avhengig av tilgang på erstatningsarealer. Budsjettet skal dekke kostnad til planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Haukedalen skole - prosjektutvikling

I skolebruksplanen 2016-2030 ble det vedtatt å oppgradere Haukedalen skole, inkludert utbedring av trafikk sikkerheten. Skolen inngår i Handlingsplan 2, og i tilstandsvurderingen er det beskrevet at det er behov for full innvendig opprustning og omfattende tiltak utvendig. Det anbefales ikke å gjennomføre prosjektet med hel eller delvis drift på eiendommen, og det er derfor planlagt at elevene fra Haukedalen skal benytte erstatningslokaler på Eidsvåg etter at nye Eidsvåg og deretter Rolland skole er ferdig. Ferdigstillelse av Haukedalen er dermed avhengig av fremdrift i disse skoleprosjektene. Prosjektplanlegging startet opp i 2023. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Haukeland skole – kapasitetsutvidelse

Haukeland skole har behov for tilleggsareal for å sikre tilstrekkelig elevtallskapasitet og for å gi skolen tjenlige spesialrom. Det skal oppføres et nybygg i tre etasjer som kobles til eksisterende bygg med en gangbro. Byggestart var januar 2023. Elevene er på erstatningsskole i byggeperioden. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Avviket vil ikke medføre behov for framtidig justering av totalprognose og tidspunkt for ferdigstillelse. Totalprognose er justert i tråd med vedtatt Handlings- og økonomiplan 2024-27.

Haukeland skole - oppgradering

Ved Haukeland skole er det behov for en innvendig oppgradering av hovedbygget og gymbygget med nytt ventilasjonsanlegg, samt oppgradering av tekniske installasjoner og overflater med mer. Prosjektet er planlagt gjennomført mens det pågår bygging av tilbygg (eget prosjekt) ved skolen, og fremdriften for dette tiltaket må tilpasses hovedprosjektet.

I behandlingen av revidert budsjett i juni ble rammen for prosjektet økt til kr. 30 mill. kr, fordelt på årene 2023 og 2024. Rammen ble økt videre til kr. 40 mill. i forbindelse med behandlingen av

tertialrapport nr. 2023, med forutsetning om at prosjektet skulle innarbeides i Handlings- og økonomiplanen for 2024-2027. Det ble også anbefalt at prosjektet skulle utvides til å omfatte heis og oppgradering/utvidelse av enkelte tekniske anlegg.

Anbudsprosessen for prosjektet blir gjennomført i første kvartal 2024, og gjennomføringsvedtak fattet i UFKN i sak 13/2024. Prosjektet inkl. heis m.m og forventes ferdigstilt høsten 2024.

Holen skole - riving, nybygg og rehabilitering

Holen skole er en kombinert barne- og ungdomsskole med opprinnelig bygningsmasse fra 1950-tallet. Skolen ble ferdigstilt og tatt i bruk i 2022. Det har vært en omfattende utbedring av VA-anlegget rundt tomten. Sluttoppgjør for disse arbeidene gjenstår, og de siste økonomiske forpliktelser vil avsluttes i løpet av 2024. Årets budsjettavvik skyldes at tidspunkt for sluttoppgjøret har blitt forskjøvet på grunn av godkjenninger av dokumentasjon.

Innvendig oppgradering - skoler

Flere eksisterende skolebygg har funksjoner og løsninger som ikke er oppdatert i tråd med den pedagogiske og samfunnsmessige utviklingen i skoleverket. Det bevilges derfor midler til innvendige ombygginger for å imøtekomme dagens pedagogiske utvikling og funksjonskrav i vedtatt skolebruksplan. Midlene skal i hovedsak gå til skoler som ikke omfattes av helhetlige rehabiliterings-/utvidelsesprosjekter, og brukes til mindre innvendige tiltak og oppgraderinger.

Det er i 2023 bevilget midler til prosjekter ved følgende skoler:

- Olsvik skole
- Åstveit skole
- Nattland oppvekststun
- Statsminister Michelsens veg (tidl. Fana Gymnas).

Videre er det fullført prosjekter ved Møhlenpris skole og Fridalen skole.

I 2023 ble det ikke igangsatt tiltak for å avsette midler. Det vil derfor trekkes inn 0,4 millioner kroner i forbindelse med revidert budsjett 2024.

Inventar, byggeprosjekter - skole

Budsjettposten benyttes til kjøp av inventar ved kommunens skoler, hvor det er behov for utskifting av inventar grunnet slitasje eller hvor det er behov for tilførsel av inventar av andre grunner. I 2023 har totalt 19 skoler fått tilsagn til å kjøpe inn nytt inventar, og av seks millioner kroner i vedtatt budsjett er 5,993 millioner kroner delt ut. Årets mindreforbruk skyldes i hovedsak leveransetid på inventarbestillinger. Leveransene vil ferdigstilles tidlig i 2024. Det er ventet at tre prosjekter vil måtte justeres i revidert budsjett 2024, for å kompensere for feilaktig justering ved revidering av budsjett i 2023. Dette dreier seg om totalt 0,1 million kroner.

Kjøp Eventyrskogen

Kommunen har i 2023 kjøpt bygget ved Eventyrskogen skole. Det må forventes videre oppgradering av bygningen for å få den helseverngodkjent. I 2023 er det selve kjøpesummen som er kostnadsført.

Kronstad oppvekststun - rehabilitering/ombygging

Bergen kommune har etablert et oppvekststun for rundt 80 barnehagebarn og 300 skoleelever. Bygget er ferdigstilt og tatt i bruk til skolestart i august 2022. De siste økonomiske forpliktelser til entreprenør ble gjort opp i 2023. Det gjenstår fortsatt mindre økonomiske forpliktelser tilknyttet oppfølgning i 2024.

Laksevåghallen, nybygg – prosjektvikling

Dagens Laksevåghall er planlagt revet og erstattet av nytt idrettsanlegg. I tillegg til ønsket håndball- og turnhall med tilhørende fasiliteter er det prioritert et nytt 25-meters basseng og opplæringsbasseng, da eksisterende basseng på Kjøkkelvik skole vil avvikles når den nye Laksevåghallen står ferdig. I pågående prosjekteringsfase vurderes også utvidet behov for uteareal for Nygårdslie skole grunnet vedtak etter tilsyn fra miljørettet helsevern. Den pågående reguleringsprosessen tar noe lengre tid enn forutsatt da det er nødvendig å definere prosjektets omfang, blant annet for å vurdere merknader etter offentlig høring i 2023. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Årets mindreforbruk skyldes lavere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose. For årsmeldingen ligger 10,0 mill. av totalbudsjett og -prognose feil under tjenesteområdet Skole. Dette vil bli justert tilbake til Idrett ved første anledning.

Li skole - oppgradering

Prosjektet er avgrenset til å gjelde oppgradering av el-anlegg med nye undersentraler, samt oppgradering av garderobeanlegg ved Li skole. Prosjektet er i en innledende fase.

Liakroken barnehage - oppgradering garderober

Liakroken barnehage har pålegg fra Helsevernetaten som stiller krav for å få lov til å opprettholde dagens antall barn.

Utbedringen av bygg 2 er ferdigstilt i 2023.

En forutsatt drift på dagens nivå krever imidlertid oppgraderinger også på bygg 1 i barnehagen. I forbindelse med revidert budsjett i juni 2023 ble budsjettrammen knyttet til tiltakene ved Liakroken styrket med 7,5 mill. kr. Det ble fattet gjennomføringsvedtak knyttet til denne delen av prosjektet høsten 2023., og arbeidet er startet opp og forventes fullført i 2. kvartal 2024.

Loddefjord skole - prosjektutvikling

Loddefjord skole ble tilstandsvurdert i forbindelse med Handlingsplan 3 for skoler. I tilstandsrapporten vurderes de utvendige flatene som bra, mens innvendige overflater og tekniske anlegg har behov for utskiftning. Svømmebassenget har også behov for oppgradering, og det er potensiale for energiøkonomisering. Det er ønskelig å øke kapasiteten på skolen med ytterligere 8-10 elever i forsterket avdeling. Det er foreløpig igangsatt innledende planlegging av tiltaket. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Lynghaug skole - oppgradering - prosjektutvikling

Lynghaug skole har behov for bygningsmessig oppgradering. Garderober og dusjsoner er i dårlig forfatning og bør totalrehabiliteres, og sportsgulv i gymsal bør skiftes ut. Midlene gjelder konseptutvikling / prosjektering. I forbindelse med prosjektering vil det også vurderes om det er ytterligere behov.

Av kapasitetshensyn er prosjektet blitt utsatt flere ganger, og det planlegges nå for gjennomføring i 2024.

Midtbygda sjukeheim, riving og nybygg

Grunnet et stort vedlikeholdsetterslep på Midtbygda sjukeheim ble det i mars 2020, sak 115/20, besluttet at den beste løsningen er å rive den gamle sjukeheimen og etablere et nybygg.

Gjennomføringsvedtak ble fattet i mars 2023, sak 93/23, og samspillsentreprenør er anskaffet. Prosjektet fikk også bekreftet husbanktilskudd våren 2023. I 2023 ble det ferdigstilt et nytt sykehjem på nabotomten, Åsaheimen. Det er tenkt at de to sykehjemmene skal ha en viss samdrift i fremtiden slik at en kan ta ut synergier ved å samlokalisere to sykehjem. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Minde skole og idrettshall - prosjektvikling

Det er behov for å øke kapasiteten på Minde skole. Det utarbeides nå en robust reguleringsplan for området, slik at man potensielt kan føre opp et nybygg sør for skolen. I forslaget inkluderes også en idrettshall ettersom det kan bli utfordrende å sikre tilstrekkelig tilgang til idrettsflater for et skoletiltak på Mindemyren. Kostnad og fremdrift er avhengig av utfallet av den pågående reguleringsprosessen, som er forventet ferdigstilt i 2025. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling

Bergen kommune har anskaffet den tidligere postterminalen på Mindemyren for å imøtekomme behov for kommunale tjenester i den nye bydelen. Bystyret vedtok i juni 2021 (sak 209/21) å gå videre med et generasjonskonsept som består av skole for 450 elever, idrettshall, allrom og kultursal, omsorg+ boliger samt dagaktivitetssenter og frivillighetssentral. Budsjettet er derfor fordelt på flere tjenesteområder. Bergen kommune gjennomfører en offentlig detaljreguleringsplan for to delområder med felles torg der flerbruksbygget inngår i søndre del (S16). Det er forsinkelser i reguleringsplanen som gjelder Posten sine nye lokaler, de har derfor behov for å forlenge sin leiekontrakt på Mindemyren. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Årets mindreforbruk skyldes lavere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Videre benyttes midlene også til å bytte ut eller oppgradere tekniske anlegg med utgått levetid.

Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

I budsjettet for 2023 var det opprinnelig bevilget kr. 110 mill. til sekkeposten Mindre bygginvesteringer. I forbindelse med revidert budsjett i juni 2023 ble posten tilført ytterligere midler.

Det er i 2023 bevilget midler til litt under 40 enkelttiltak fra budsjettposten. De største postene er knyttet til Strømgaten 1, Garnes skole og Haukelandshallen hvor midlene er overført til egne budsjettposter.

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder. Samlet over alle tjenesteområdene i kommunen har en et mindreforbruk på budsjettposten på cirka 28 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak at enkeltprosjekter har forsinket fremdrift i forhold til forventet. Enkelte områder, som skole, næring og idrett, har en likevel merforbruk i forhold til prosjekt. Dette skyldes at fordelingen mellom ulike tjenesteområder har blitt en annen enn lagt til grunn i opprinnelig budsjett, og at dette ikke er blitt

korrigert for i årsavslutningen.

Oppgradering av uteareal - skole

Skolenes uteareal utgjør en viktig del av skoleanleggene og læringsmiljøet. For at uteområdene og skolebyggene skal utgjøre et helhetlig læringsmiljø ble det i budsjettet for 2023 avsatt midler til å modernisere, oppgradere og utvikle uteområdene på skolene.

I 2023 er det brukt midler på følgende fire skoler:

- Garnesstølen (Avlastningsskole Arna)
- Sandgotna skole
- Skjold skole
- Slåtthaug skole

Prosjektet ved Garnesstølen omfatter deler av uteområdet ved skolen og er fullført med et merforbruk på ca. 0,16 mill. kr. Det er også aktuelt å oppgradere andre uteareal ved skolen.

En ser at det generelt tar noe lengre tid enn forutsatt å planlegge, få byggegodkjent og gjennomført prosjekter. Det gjør at det i 2023 er udisponerte beløp på 1,4 mill. kroner, samt at prosjektet ved Sandgotna alene har et mindreforbruk grunnet forsinket fremdrift på knapt 4 mill. kr. Disse to punktene forklarer dermed alene 5,4 mill. kroner avviket mellom justert årsbudsjett og regnskapet for 2023. Øvrige avvik skyldes delvis avvikende fremdrift og delvis at noen prosjekter ble billigere enn forventet.

Oppgradering og utrusting av uteområde i skuler og barnehage

Det ble i budsjettet for 2021 bevilget kr. 5 mill. til oppgradering og utrustning av uteområder i skoler og barnehager, samt uteområder som disponeres av skoler og barnehager i samarbeid med frivillige (gapahuker, hytter, osv.).

Det er laget en funksjonsbeskrivelse for tiltak ved Sollien Barnehage. Videre er det startet opp en prosess knyttet til tiltak ved Ny-Krohnborg skole. Dette er planlagt fulgt opp i 2024 med gjennomføring av selve prosjektene.

Ortun skole

Prosjektet omfatter oppgradering av bygningstekniske anlegg på Ortun skole. En skifter ut eksisterende ventilasjonsanlegg med tilhørende kanalnett. Nye ventilasjonsanlegg og kanalnett krever mer plass og justerte og nye føringsveier. Samtidig gjøres enkelte ombygginger og bygningsmessige oppgraderinger i bygget.

Gjennomføringsvedtak for prosjektet ble fattet av Bystyret i sak 250/2023 i juni 2023, med en samlet kostnadsramme på 108,8 mill. kr. Anbudsprosess med tilhørende kontraktsignering ble gjennomført med signering i månedsskifte juni/juli 2023.

Etter oppstart av prosjektet ble det avdekket store utfordringer knyttet til asbest i bygningsmessige konstruksjoner. Hovedfokus i prosjektet i 2023 ble dermed på asbestsanering og kartlegging av samlet omfang av asbest. Videre ble det jobbet med utarbeidelse av oppdaterte kostnadsestimater. Byrådet har i BR-sak 63/24 anbefalt for Bystyret at rammen for prosjektet blir økt til 198 mill. kr.

Ortun skole - svømmehall

Svømmebassenget på Ortun skole har vært igjennom en omfattende oppgradering, hvor det nå er bygget et helt nytt badeanlegg med blant annet hev-senk bunn og eget opplæringsbasseng.

Oppgradering av utomhusanlegg og atkomstvei har også vært en del av prosjektet. Bygget ble tatt i bruk høsten 2022 og de siste økonomiske forpliktelser til entreprenør ble gjort opp i 2023. Det gjenstår fortsatt mindre økonomiske forpliktelser tilknyttet oppfølging i 2024. Resterende midler av årets mindreforbruk vil bli trukket inn ved første anledning.

Rolland skole, riving og nybygg - prosjektutvikling

I tråd med tidligere vedtak skal det bygges ny barneskole på Rolland for 350 elever. Det er ønskelig å øke arealet på skolen for inntil 10 elever i forsterket avdeling. Planlagt fremdrift forutsetter at elevene benytter erstatningsskole på Eidsvåg når ny skole der er ferdigstilt. Reguleringsplan ble godkjent i januar 2022, planarbeidet har vært krevende på grunn av hensynet til trafikksikkerhet. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Rå skole, idrettshall

I gjeldende skolebruksplan er det vedtatt oppført en idrettshall i tilknytning til Rå skole. Denne erstatter eksisterende idrettsfasiliteter som er i dårlig stand og skal rives. Det er også vedtatt å bygge en basketballhall istedenfor en volleyballhall, som opprinnelig planlagt. Baskethallen skal gi to ordinære klasserom som plasseres over garderobedelen av bygget. Det er også ønskelig å utvide prosjektet til å omfatte ombygging av bassengrommet i undervisningsbygget til annen bruk ettersom bassenget er avviklet og arealene står ubrukte. Endring i skolebruksplanen har medført behov for økning i areal. Kostnadsøkning er innarbeidet i Handlings- og økonomiplan 2024-27 i tråd med vedtatt gjennomføringsvedtak. Prosjektet er nå tildelt entreprenør. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Salhus skole – prosjektutvikling

Salhus skule består i dag av to bygg, gamleskolen og hovedbygget. I tillegg står det en eldre enebolig på tomten, omtalt som Landmarkvillaen. Skolen framstår i dag med omfattende behov for oppgradering, og det vurderes at det er behov for å ta i bruk Landmarkvillaen til skoleformål. Landmarkvillaen vurderes benyttet til skolehelsetjeneste, kontorformål og annet støtteareal. Skolebruksplanens gjeldende areal- og funksjonsprogram skal legges til grunn, men med tilpasninger på grunn av skolens elevtall. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Salhus skule - Landmarkhuset

Kommunen eier «Landmarkhuset» som ligger mellom Salhus skule sine to bygninger/tomter. Huset er verneverdig og man kan ikke få revet den gamle boligen. Kommunen kan heller ikke selge eiendommen da dette vil kreve en fradeling hvor deler av den allerede begrensede skoleplassen vil måtte bli solgt sammen med bygget.

Skolen har stort behov for de arealene som Landmarkhuset representerer, og tomten i seg selv vil gi gode tilskudd til en trang skolegård, og samtidig bidra til å skape et mer sammenhengende uteareal. Rehabilitering av Landmarkhuset vil bestå i å utbedre tak og fasade på huset, slik at bygget er klart til fremtidig innredning i tråd med behov.

Prosjektet forventes fullført høsten 2024

Sandgotna skole - Rehab. / ombygging 1 etg.

For å opprettholde elevkapasiteten ved skolen er det behov for ombygging og etablering av flere grupperom. Det er gjennomført en kartlegging og konkludert med at dette bør løses gjennom ombygging av første etasje med tilhørende oppgradering av ventilasjon. Prosjektering av tiltaket er i hovedsak fullført i 2023. Det planlegges for oppstart av byggarbeider tidlig i 2024.

Kostnadene for prosjektering av tiltaket ble noe dyrere enn forventet. De er likevel innenfor opprinnelig avsatt ramme til formålet, og det forventes at totalrammen for prosjektet vil holde.

Slettebakken skole - prosjektutvikling

Slettebakken skole er tilstandsvurdert i forbindelse med Handlingsplan 5 for skoler, og konklusjonen er at bygningene har stort innvendig vedlikeholdsetterslep. Det er behov for omfattende ombygninger og oppgraderinger for å tilpasse bygningsmassen til moderne skoledrift og tilfredsstillende krav til arbeidsmiljø. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Slåtthaug skole - prosjektutvikling

Slåtthaug skole skal totalrehabiliteres og bygges ut. Normalkapasiteten på 500 elever skal videreføres. Byantikvar har fastslått at bygget har høy verneverdi. Det er avklart at det må gjennomføres detaljregulering, noe som har betydning for prosjektets fremdrift. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Smart oppvekst

Budsjettposten er avsatt for å gjennomføre tiltak definert i "plan for smart oppvekst i Bergen". Hovedsakelig benyttes midlene for å utbedre it-infrastrukturen i kommunens barnehager og skoler. I 2023 er det blant annet gjort tiltak på Nordnes skole, Kirkevoll skole og Alvøen skole.

Solenergianlegg kommunale bygg

Det ble i budsjettet for 2022 bevilget kr. 5 mill. til etablering av solenergianlegg på kommunale bygg. I 2023 ble beløpet økt med ytterligere 1 mill. kr. slik at det samlet er satt av 6 mill. kr. til formålet.

Det er gjennomført konkret kartlegging på 6 prioriterte bygg, men så langt ikke fattet gjennomføringsvedtak knyttet til budsjettposten. I forbindelse med tertialrapport nr. 2 i 2023 ble derfor det meste av midler vedtatt overført til 2024, men med mål om oppstart av tiltak på slutten av 2023. Imidlertid er oppstart blitt ytterligere forsinket.

Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall - prosjektutvikling

Storetveit ungdomsskole skal rehabiliteres og et nybygg oppføres for å øke kapasiteten til 600 elever. I tilknytning til skolen skal det også bygges en ny idrettshall. Skolebygningen har høy verneverdi og det nåværende arkitektoniske uttrykket skal ivaretas i størst mulig grad. Rehabilitering av skolebygget gjennomføres parallelt med riving av gymbygg og oppføring av ny idrettshall. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Strømgaten 1 - midlertidig ungdomsskole

Strømgaten 1 er bygget om til midlertidig ungdomsskole. Det ble opprinnelig bevilget kr. 25 mill. til prosjektet fra budsjettposten for mindre bygginvesteringer - samlepost. I løpet av 2023 ble kostnadsrammen økt med til sammen 11 mill. kr. I forbindelse med siste justering av kostnadsrammen, i

2. tertial 2023, ble det blant annet vist til uforutsette arbeider på fasade, tak og uteområde, samt merkostnader knyttet til rivearbeid av eksisterende himlinger og ved kontroll av bjelkelag. Det viste seg at kostnadene knyttet til merarbeidet ble høyere enn forventet, videre var anslaget for byggelånsrenter for lavt.

Det vil være behov for å komme tilbake til finansiering av avviket senest i forbindelse med revidert budsjett 2024.

Sykkelparkering under tak

I investeringsbudsjettet for 2022 ble det bevilget kr. 5 mill. til «Sykkelparkering under tak» som skulle anvendes ved en eller flere kommunale arbeidsplasser. Budsjettposten ble senere styrket med ytterligere kr. 1 mill.

I forbindelse med behandlingen av årsbudsjett for 2023 ble prosjektperioden utvidet til å omfatte 2023. I tertialrapport nr. 2 i 2023 ble prosjektperioden ytterligere utvidet og noen av midlene flyttet til 2024. Det er gjennomført kartlegging og konkludert med at en prioriterer låsbar sykkelparkering for ansatte ved flere skoler.

Det planlegges for å bygge samme type skur for alle skolene, og følgende skoler er prioritert i gjennomføringsvedtaket for prosjektet

- Kirkevoll
- Kaland
- Paradis
- Hjellevad
- Liland
- Rådalslien
- Kjøkkelvik
- Mathopen

Det gjenstår fortsatt noe planlegging og søknadsprosesser, og lokalisering og omfang kan bli justert.

Søreide ungdomsskole, nybygg - prosjektutvikling

En mulighetsstudie viser at det lar seg gjøre å bygge en ungdomsskole med plass til 400 elever på tomten hvor Søreide barneskole holdt til. Det vil være behov for omregulering, og denne prosessen er igangsatt. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Tiltak for personer med funksjonsnedsettelse

I 2023 har det blitt gjennomført tiltak ved totalt 12 skoler, samt at der var to prosjekter som i praksis var fullført i 2022, hvor der kom noen små kostnader i 2023. Det største prosjektene i 2023 har vært flytting av tilrettelagt avdeling ved Loddefjord skole, med en vedtatt kostnadsramme på 3,75 mill. kr. og flytting og relokalisering av tilrettelagt avdeling fra Nattland oppvekststun til Sædalen Barnehage, med en kostnadsramme på 2,25 mill. kr. Videre er det blant annet startet opp et prosjekt med elevtilpasning ved Gimle skole, med vedtatt budsjett på 0,825 mill. kr. Av disse prosjektene er flyttingen til Sædalen Barnehage fullført, med en innsparing i forhold til budsjettet på ca. 1,22 mill. kr. Innsparing skyldes at prosjektet ble mindre komplisert/omfattende enn tatt høyde for i budsjettet. Prosjektet ved Loddefjord skole pågår. Her forventes en noe høyere kostnad enn budsjettet. Prosjektet ved Gimle er startet opp, men har forsinket fremdrift i forhold til budsjett. Samlet står disse prosjektene for ca. 4,5 mill. kr. av avviket mellom justert budsjett og regnskapsførte kostnader. Øvrig avvik skyldes i hovedsak forsinket oppstart på andre prosjekter.

Tveiterås skole - riving og nybygg

Tveiterås skole er en spesialskole for elever med spesielle behov, lokalisert på Paradis. Bygningsmassen på eiendommen var i dårlig stand og uhensiktsmessig i forhold til bruken. Det eksisterende skolebygget er revet og det er oppført et nytt bygg på samme tomt. Bygget ble tatt i bruk august 2023. De siste økonomiske forpliktelser forventes avsluttet i løpet av 2024. Resterende midler av årets mindreforbruk vil bli trukket inn ved første anledning.

Ulriken avlastningsskole

Det skal etableres en erstatningsskole i Ulriken bydelssenter, planlagt brukt ved rehabilitering av blant andre Storetveit skole fra 1. kvartal 2026. Opprinnelig prognose som har lagt til grunn for foreløpig budsjett har ikke inkludert usikkerhetsavsetning, lønns- og prisvekst, interne kostnader med mer. Kostnaden for prosjektet vil på grunn av dette øke. Det vil bli utført en usikkerhetsanalyse før kommende budsjettinnspill for å vurdere hva som er et realistisk budsjett.

Utomhusanlegg skoler

Budsjettposten omfattet i utgangspunktet tiltak ved skolene Fridalen, Fjellsdalen og Tertnes. Prosjektet som gjenstår er ved Fjellsdalen skole og har møtt på uforutsette utfordringer knyttet til en vannledning. Utredning av alternativer pågår fortsatt. Det tas høyde for at det må søkes om dispensasjon fra gjeldende byggebestemmelser, og videre fremdrift blir dermed usikker.

Varden skole, utvidelse – prosjektutvikling

Kapasiteten på Varden skole skal i tråd med skolebruksplanen utvides til en normalkapasitet på 500 elever. I tillegg er det foreslått at gymkapasiteten skal økes med større arealer. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Ytre Arna skole - prosjektutvikling

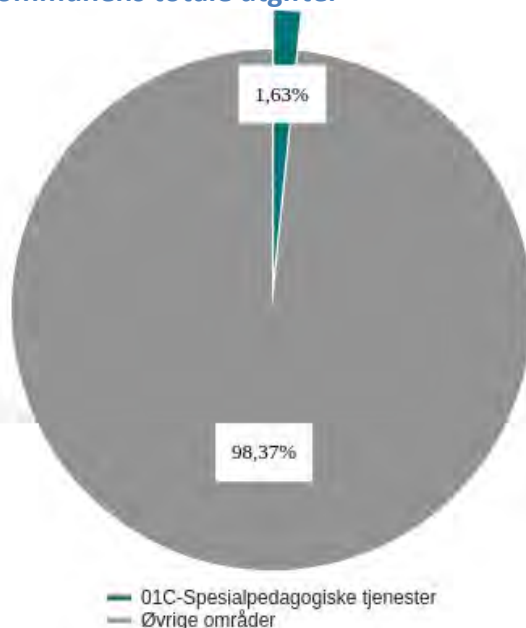
Ytre Arna skole inngår i Handlingsplan 3 for skoler, og har behov for både ombygging og rehabilitering for å bli en moderne skole etter gjeldende skolebruksplan. Fremdrift vil avhenge av fremdrift ved Garnes ungdomsskole, da elevene fra Ytre Arna skole først kan benytte Garnesstølen som erstatningsskole når elevene fra Garnes ungdomsskole er flyttet ut. Forventet ferdigstilling for Garnes ungdomsskole er vinteren 2025, og i henhold til foreløpig fremdriftsplan blir det oppstart av byggearbeider på Ytre Arna skole våren 2026. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Åstveit skole - rehabilitering og nybygg

I tilstandsvurderingen for Åstveit skole er det angitt at det er behov for vesentlige oppgraderinger både bygningsmessig og av tekniske anlegg i administrasjonsfløyen. Etter at ungdomstrinnet ved Eidsvåg ble lagt ned, har det i tillegg vært en elevtallsvekst som medfører behov for økt areal. Det ble besluttet i mars 2019 at prosjektet skal inkludere en utvidelse, og etter en mulighetsstudie har man valgt et konsept som dekker dette behovet. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

01C-Spesialpedagogiske tjenester

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Om tjenesteområdet

Spesialpedagogiske tjenester skal støtte opp om de tjenestene som kommunen yter innenfor barnehage- og grunnskolesektoren, og bidra til at den enkelte får et best mulig utbytte av det helhetlige læringsløpet som barnehage og skole utgjør. Barnehageloven og opplæringsloven er styrende for de spesialpedagogiske tjenestene som ytes.

I Bergen kommune er det Etat for spesialpedagogiske tjenester som organiserer de spesialpedagogiske tjenestene, og som i samarbeid med Etat for barnehage og Etat for skole har ansvar for å drifte og utvikle tjenestene.

Spesialpedagogiske tjenester består av enhetene Etat for spesialpedagogiske tjenester, Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø (BKL), Bergen voksenopplæring, Syns- og audiopedagogisk tjeneste, Tveiterås skole og i hver av de fire byområdene ett pedagogisk-psykologisk senter.

De pedagogisk-psykologisk sentrene (PPS) skal jobbe sammen med barnehager og skoler for å skape et inkluderende læringsmiljø som ivaretar alle barn og unge.

Viktige begivenheter

- Etablert forsterket avdeling på Nattland skole
- Åpning av ny Tveiterås skole, som gir undervisning både på barne- og ungdomstrinnet
- Oppstart av forbedringsprosjekt for raskere saksbehandling i PPT

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status	beskrivelse
Helårvirkning av realendringer i årets budsjett					
Rette opp antall årsverk på tjenesteområde	824	824	0		<p>BBSI har flyttet 824 000 fra tjenesteområde Barnehage til tjenesteområde Spesialpedagogiske tjenestested for at budsjettet skal skal sammenstilles med kostnader for ansatt ved etat for spesialpedagogiske tjenester. </p>
Økt vedtaksvolum pedagogiske fagsentre	35 000	35 000	0		De pedagogiske fagsentrene har ansvar for spesialpedagogisk hjelp i alle barnehager i Bergen der det er barn med vedtak om slik hjelp. De åtte bydelsvis pedagogiske fagsentrene er organisert som del av de fire pedagogisk psykologiske sentrene (PPS). Etat for spesialpedagogisk hjelp fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp basert på sakkyndig vurdering fra PPT. I 2016 ble det gjort endringer i barnehageloven. I etterkant har det vært en voldsom vekst både i antall barn som får spesialpedagogisk hjelp, og i antall timer som gis.Budsjetter er fordelt ut til fagsentrene.
Flytte vakant stilling innad i etat for PPT - mellom tjenesteområder	-500	-500	0		<p>BBSI har flyttet 500 000 fra tjenesteområde Spesialpedagogiske tjenester til tjenesteområde Administrasjon for at budsjettet skal skal sammenstilles med kostnader for ansatt ved etat for spesialpedagogiske tjenester. </p>
Sum	35 324	35 324	0		
Sum tiltak	35 324	35 324	0		

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status	beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Økt vedtaksvolum pedagogiske fagsentre	21 800	21 800	0		De pedagogiske fagsentrene har ansvar for spesialpedagogisk hjelp i alle barnehager i Bergen der det er barn med vedtak om slik hjelp. De åtte bydelsvis pedagogiske fagsentrene er organisert som del av de fire pedagogisk psykologiske sentrene (PPS). Etat for spesialpedagogisk hjelp fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp basert på sakkyndig vurdering fra PPT. I 2016 ble det gjort endringer i barnehageloven. I etterkant har det vært en voldsom vekst både i antall barn som får spesialpedagogisk hjelp, og i antall timer som gis. BUDsjettet er fordelt ut til fagsentrene.
Økt vedtaksvolum pedagogiske fagsentre	5 000	5 000	0		De pedagogiske fagsentrene har ansvar for spesialpedagogisk hjelp i alle barnehager i Bergen der det er barn med vedtak om slik hjelp. De åtte bydelsvis pedagogiske fagsentrene er organisert som del av de fire pedagogisk psykologiske sentrene (PPS). Etat for spesialpedagogisk hjelp fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp basert på sakkyndig vurdering fra PPT. I 2016 ble det gjort endringer i barnehageloven. I etterkant har det vært en voldsom vekst både i antall barn som får spesialpedagogisk hjelp, og i antall timer som gis.Budsjett er fordelt ut til fagsentrene.
Sum	26 800	26 800	0		
Sum tiltak	26 800	26 800	0		

Utvikling og utfordringer

Spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning

På barnehagefeltet har det i Bergen vært en klar økning i andel barn som får spesialpedagogisk hjelp etter §31 i barnehageloven. I 2016 fikk 2,2 prosent spesialpedagogiske hjelp, mens i 2023 var andelen 3,6 prosent. Landsgjennomsnittet var 2,9 prosent i 2016, og 3,6 prosent i 2023. Samtidig har det vært en økning i tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne etter §37 i barnehageloven. Bystyret har økt budsjettet med 60 millioner kroner siden 2021 for å ivareta økningen i vedtak om hjelp til barnehagebarn.

Andel elever som får spesialundervisning i Bergen holder seg stabilt på et lavt nivå sammenliknet med landsgjennomsnittet, som er på 8,1 prosent i 2023/24, men Bergen ligger høyt på tildelingen av timer til den enkelte elev. Skoleåret 2023/24 var det 1757 elever, tilsvarende 6,1 prosent av elevene i bergensskolen, som fikk spesialundervisning etter enkeltvedtak. Budsjett til spesialundervisning i skole ligger på tjenesteområde 1b under skole.

Søknader til forsterket avdeling og tildelte plasser

I Bergen er det hvert år flere som søker om plass på skoler med forsterket avdeling enn de som får plass. Dette gjelder særlig barnetrinnet. Elevene som søkes inn har også større og mer omfattende behov enn tidligere.

Bystyret vedtok i [november 2022](#) som svar på et innbyggerforslag, at det skulle arbeides for å opprette en forsterket avdeling, for å imøtekomme det økende behovet for slike plasser. «Spør oss! Handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO» fulgte opp dette med å skissere forslag til hvordan en på kort og lang sikt kan utvide kapasiteten på tilbudet. Følgende tiltak er iverksatt:

- Ved kommende rehabilitering og utvidelse av Åstveit skole, planlegges eksisterende forsterket avdeling utvidet med fem plasser, til totalt 25 elever. Forventet ferdigstilling av byggeprosjektet er 2026.
- Loddefjord skole skal rehabiliteres og utvides med nybygg. Det planlegges utvidelse av forsterket avdeling fra 32 elever i dag til en total kapasitet på 45 elever.
- Rolland skole skal rives og ny skole skal bygges på eksisterende tomt. Det er planlagt ny forsterket avdeling med en kapasitet til fem elever. Forventet ferdigstilling av byggeprosjektet er 2028.
- Nattland skole: Barnehagen ved Nattland oppvekststun skole er relokalisert til Sædalen barnehage. I de tidligere barnehagelokalene på Nattland er det nå etablert en ny forsterket avdeling med åtte plasser. Avdelingen åpnet i desember 2023.

Spør oss! Handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO

I 2023 ble det bevilget 3,2 mill. kr. i budsjettet til å opprette Team skolefravær, som bistår skoler med utfordringer de har i forhold til den store økningen i bekymringsfullt skolefravær. Dette er et ledd i arbeidet med å realisere [Spør oss! Handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO](#) som ble vedtatt i bystyret i juni 2023

Med fire nye stillinger som er organisert ved PPS Sør og fire eksisterende stillinger i Utadrettet tjeneste på Bergen kommunale kompetansesenter for læringsmiljø, vil det nye teamet bestå av åtte medarbeidere med bred kompetanse og erfaring på området fraværproblematikk.

Skyfritt – inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen

Planen [Skyfritt – inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen](#), har en rekke strategier og tiltak for å redusere mobbing og krenkelser på oppvekst- og fritidsfeltet i Bergen. I bystyremøte i juni 2023, sak 217/23 ble [statusmelding](#) for arbeidet med «Skyfritt – Plan for inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen» tatt til orientering. Det ble samtidig vedtatt at planen skal rulleres om tre år.

Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø (BKL)

Utadrettet avdeling er en del av Bergen Kompetansesenter for læringsmiljø (BKL) og dekker ulike områder innenfor feltet samspillsvansker. Avdelingen er delt inn i team.

Team Skyfritt er et veilednings- og innsatsteam for kommunale skoler og barnehager, med vektlegging på et trygt og godt oppvekstmiljø for barn i Bergen kommune. Team Skyfritt ble opprettet på bakgrunn av planen «Skyfritt – inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen».

Team Skyfritt skiller mellom saker meldt via søknadsskjema og oppdrag i barnehager og skole. Saker blir stort sett fulgt opp gjennom observasjon, samtale og veiledning. Oppdragene er blant annet å holde innlegg på foreldremøter, personalsamlinger og planleggingsdager, og produksjon av fagmateriell til

bruk i barnehager og skoler. Team Skyfritt har i 2023 hatt 35 saker fra barnehager, og 55 saker og 42 oppdrag fra skolene.

Team Skolefravær bistår skolene i forhold til elever som har stort skolefravær. I 2023 hadde teamet 35 søknader, hvor 2/3 av søknadene var knyttet til ungdomstrinnet. Flere av elevene fikk tilbud om [MOTPOL](#), som er et gruppetilbud organisert av avdeling Utadrettet Tjeneste til elever som har høyt skolefravær, hvor målsettingen er å motivere elevene til delvis eller full tilbakeføring til nærskolen eller en annen skole. Tilbudet omfatter 1 – 2 halve dager for elever på ungdomstrinnet og blir drevet av tre spesialpedagoger ved Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø (BKL).

Team Læringsmiljø bistår skolene i forhold til klassemiljø/trinnmiljø. Ofte dreier dette seg om utrygge klassemiljø, med grupperinger og elever som utfordrer de voksne. I 2023 hadde teamet 17 klasse-/trinnmiljø saker, hovedsakelig på barnetrinnet.

Team Samspill bistår skoler i forhold til elever som utfordrer skole, særlig knyttet til vold og trusler. I 2023 hadde teamet 28 søknader innenfor dette området, hovedsakelig på barnetrinnet. Høsten 2023 fulgte Team Samspill spesielt opp seks skoler knyttet til vold og trusler. Dette arbeidet fortsetter våren 2024. I tillegg har teamet hatt innlegg på ni skoler om temaet. Team Samspill er også i gang med å lage et rammeverk for å håndtere fysisk utagering i skolen.

Avdeling Utadrettet Tjeneste har i tillegg hatt 49 oppdrag ute på skoler.

Tverrsektorielt arbeid med forebygging og tidlig innsats for barn og unge

I forbindelse med at barnevernsreformen, også kalt oppvekstreformen, trådte i kraft i 2022, kom det føringer om at kommunene skulle utvikle alle tjenester til barn og unge, gjennom endringer i hele oppvekstsektoren. I januar 2023 besluttet derfor byrådet at det skulle startes utarbeidelse av en tverrsektoriell tredelt plan for oppvekst. [Strategi for oppvekst, handlingsplan for forebyggende tjenester og handlingsplan for barnevernet](#) ble vedtatt i Bergen bystyre 18.10.2023, sak 353/23.

Planen består av en strategi for oppvekst, en handlingsplan for barnevernet og en handlingsplan for forebyggende tjenester til barn og unge, noe som også innbefatter barnehage, skole og spesialpedagogiske tjenester. Byrådsavdeling for barnevern og sosiale tjenester hadde hovedansvaret for utarbeidelse for planene, og Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett var involvert i planarbeidet.

I februar 2023 inviterte etatene i den gang Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett, Etat for inkludering og Etat for barn og familie til tverrfaglig ledersamling med tema Oppvekstreformen. Etablering av tverrfaglig samarbeid er avgjørende for å lykkes med målsettingen i Oppvekstreformen. Medarbeidere innen hele oppvekstfeltet delte erfaringer og områder for utvikling som omhandler det tverrfaglige samarbeidet i byområdene.

Logoped- og synspedagogtjenester

Etat for vurdering og rehabilitering i byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg har jobbet med implementering av logoped- og synspedagogtjenester som i 2022 ble overført fra byrådsavdeling for barnehage og skole. Som et ledd i styrkingen av tjenesten til personer med synsnedsettelse er avdeling for logopedi og synspedagogikk styrket med to nye årsverk med synskompetanse i 2023. Det vises til tjenesteområde 05B Behandling og rehabilitering.

Bemanning og kompetanseutvikling

Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende opplæring

Kompetanseløftet er et tiltak for ledere og ansatte i barnehager, skoler og PP-tjenesten, og skal bidra til at den spesialpedagogiske hjelpen er tett på de barna som har behov for det. Målet er at alle barn og unge opplever et godt tilpasset og inkluderende tilbud i barnehage og skole.

Det er i denne forbindelse inngått en partnerskapsavtale med NLA Høgskolen og Læringsmiljøsentret ved Universitetet i Stavanger. Hovedmålene i Kompetanseløftet er inkludering og kobling mellom det allmenpedagogiske og det spesialpedagogiske feltet.

I 2023 har 5 kommunale skoler, 1 privat og 2 kommunale barnehager deltatt i samarbeidsprosjekt med NLA og Læringsmiljøsentret. 12 barnehager (både kommunale og private) i bydelene Fyllingsdalen og Laksevåg har deltatt i prosjektet «PPT tett på barnehager» i samarbeid med PPS Vest. Det ble også startet opp et kvalitetsutviklingsarbeid for alle enhetene i Etat for spesialpedagogiske tjenester som skal vare i tre år og vektlegge inkluderende praksis, gjennom bl.a. bruk av de digitale [kompetansepakkene](#) som Udir har utarbeidet i Kompetanseløftet.

Rekruttering

Rekrutteringen til stillinger har i 2023 vært tilfredsstillende i Etat for spesialpedagogiske tjenester.

Det har vært en stor utfordring med lang saksbehandlingstid for sakkyndige vurderinger innenfor det spesialpedagogiske feltet. I november 2023 ble både PPS Nord og PPS Sør styrket med to stillinger for å bedre kapasiteten for sakkyndige vurderinger. Det ble også startet opp et «forbedringsprosjekt» med støtte fra Idé-programmet i Bergen kommune, der målet er å redusere saksbehandlingstiden uten å redusere kvaliteten på sakkyndige vurderinger.

Høyt nærvær er av stor betydning for kvalitet i tjenestetilbudet og for et godt arbeidsmiljø.

Byrådsavdeling for barnehage og skole ved Etat for spesialpedagogiske tjenester har samlet hatt et høyt sykefravær i 2023, men det er stor variasjon mellom enhetene. Etat for spesialpedagogiske tjenester har på denne bakgrunn fulgt opp arbeidsmiljøgruppene på hver resultatenhet.

Forebygging av vold og trusler

Arbeidsmiljøgruppene i resultatenhetene i etaten – de fire PPS'ene, Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø (BKL), Tveiterås, Syns- og audiopedagogisk tjeneste (SAPT) og Bergen Voksenopplæring har deltatt på samlinger om systematisk arbeid med å forebygge, håndtere og følge opp vold og trusler mot ansatte. Etaten og resultatenhetene har i 2023 arbeidet systematisk med dette på den enkelte arbeidsplass. Det er blant annet startet et arbeid med å kartlegge risiko for vold og trusler, utvikling av kompetanseplan og praktisk veileder.

I budsjett for 2023 bevilget bystyret 1,5 millioner kroner til styrking av opplæring for ansatte i skolen om forebygging og håndtering av vold og trusler. Det er Etat for spesialpedagogiske tjenester som har ansvar for planlegging og gjennomføring, dette i tett samarbeid med Bergen Kompetansesenter for Læringsmiljø (BKL).

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Andel barn som har vedtak om spesialpedagogisk hjelp etter barnehaageloven §31	3,3 %	3,7 %	3,8 %	3,6 %

ÅRSMELDING 2023

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Andel elever som får spesialundervisning etter enkeltvedtak	5,5 %	5,7 %	5,5 %	6,1 %
Antall individualsaker Team Skyfritt har vært involvert i – barnehage	1	5	6	7
Antall individualsaker Team Skyfritt har vært involvert i – skole	12	19	17	30
Antall saker der Team Skyfritt har bistått barnehager på systemnivå	1	10	25	28
Antall saker der Team Skyfritt har bistått skoler på systemnivå	4	10	26	25

Nøkkeltall Team Skyfritt: Tiltaket startet opp i oktober 2020 og indikatoren for dette året viser delårs tall. Koronapandemien påvirket aktiviteten, særlig i 2021.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2023					
	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
PPT grunnskole	56,5	67,2	67,7	-7,2	60,5	6,7
Syns-og audioped. tj. gr.skole	2,4	2,5	10,7	-8,1	2,6	-0,1
PPT førskole	24,6	23,2	29,1	-1,2	27,9	-4,7
Spesialtiltak for førskolebarn	233,5	254,0	333,8	-61,1	272,7	-18,8
Syns- og audioped tj. førskole	0,9	1,0	0,6	0,0	0,6	0,4
PPT for voksne og ungdom	3,4	3,3	4,9	-0,8	4,0	-0,7
Særskilt voksenopplæring	19,2	22,4	28,3	-5,2	23,1	-0,7
Syns-og audioped. tj.voksne	3,6	4,0	3,7	-0,2	3,5	0,5
Sum	343,9	377,5	478,8	-83,8	394,9	-17,4

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2023					
	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
2-Byrådsavdeling for finans	0,4	0,0	1,7	-1,5	0,1	-0,2
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	9,8	11,3	11,2	-1,2	10,0	1,3
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	323,8	353,8	462,5	-81,1	381,4	-27,6
90-Fellesposter - bykassen	10,0	12,5	3,5	-0,1	3,4	9,1
Sum	343,9	377,5	478,8	-83,8	394,9	-17,4

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for barnehage og skole gikk med et merforbruk på 27,6 mill. på tjenestområdet i 2023.

Tjenestområdet består av sentrale poster i byrådsavdelingen og Etat for spesialpedagogiske tjenester med underliggende resultatenheter, dvs. de fire pedagogisk psykologiske sentrene (PPS), Bergen voksenopplæring og Syns- og audiopedagogiske tjeneste (SAPT).

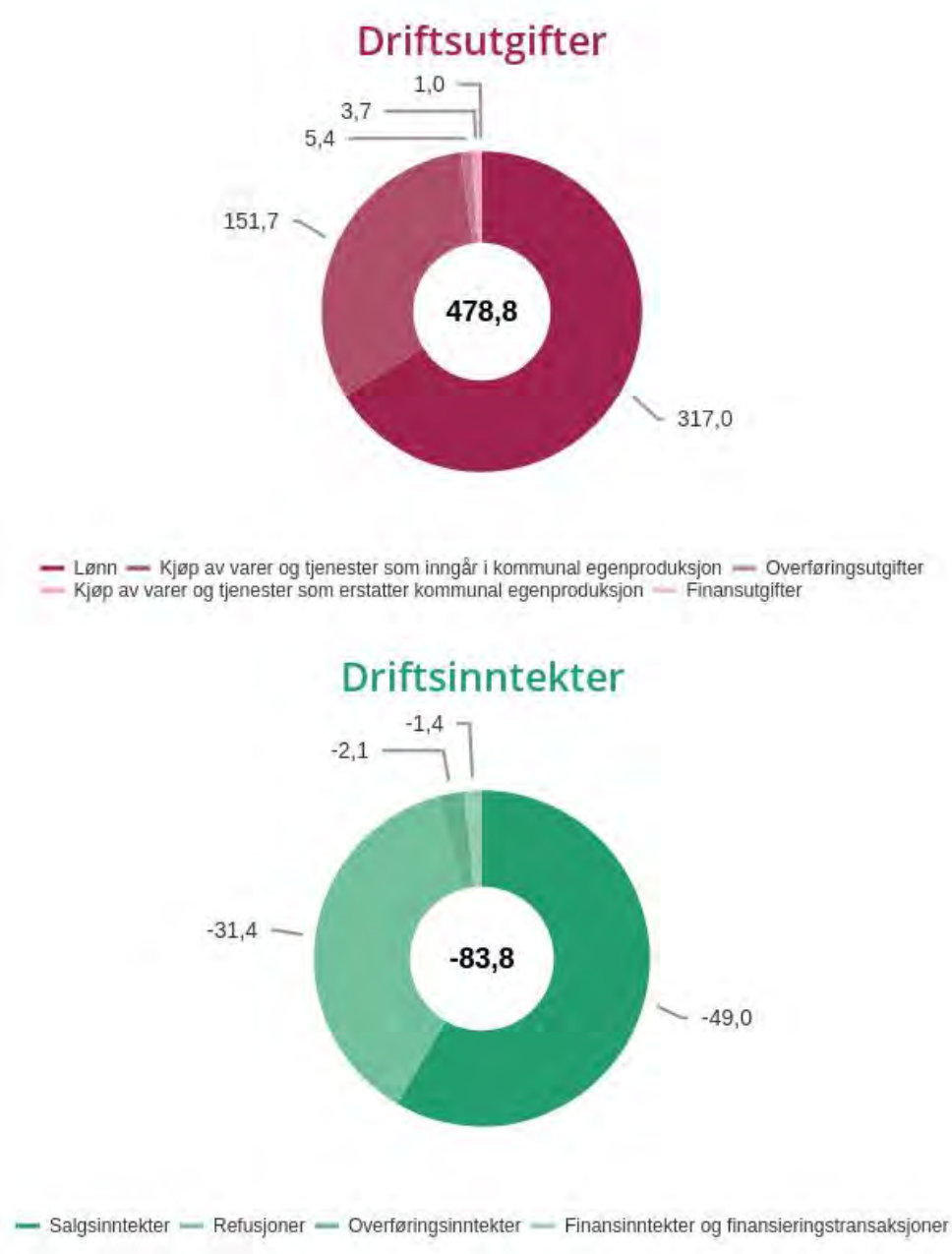
PPS har ansvar for spesialpedagogisk hjelp i alle barnehager i Bergen der det er barn med vedtak om slik hjelp. De åtte bydelsvise pedagogiske fagsentrene er organisert som del av de fire PPS. Etat for spesialpedagogisk hjelp fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp basert på sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten. I 2016 ble det gjort endringer i barnehageloven, og i etterkant har det vært en voldsom vekst både i antall barn som får spesialpedagogisk hjelp, og i antall timer som gis per vedtak. Utviklingen har

fortsatt gjennom hele 2023. I løpet av 2023 ble det avsatt 26,8 mill. ekstra til formålet, men til tross for dette har fagsentrene et merforbruk på 24 mill.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** skyldes avviket at det gjenstår budsjettmidler til ikke-igangsatte tiltak i 2023 (1,1 mill.). Status for tiltak i årets budsjett kommer frem av tabellen *Nye tiltak i årets budsjett*. I tillegg er det restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (- 0,7 mill.). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer. Deler av avviket kan også knyttes til fordeling av internkjøp til korrekt tjeneste (8,6 mill.). Sistnevnte føres på sentrale poster og sikrer at internkjøp- og salg går i null per tjenesteområde.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

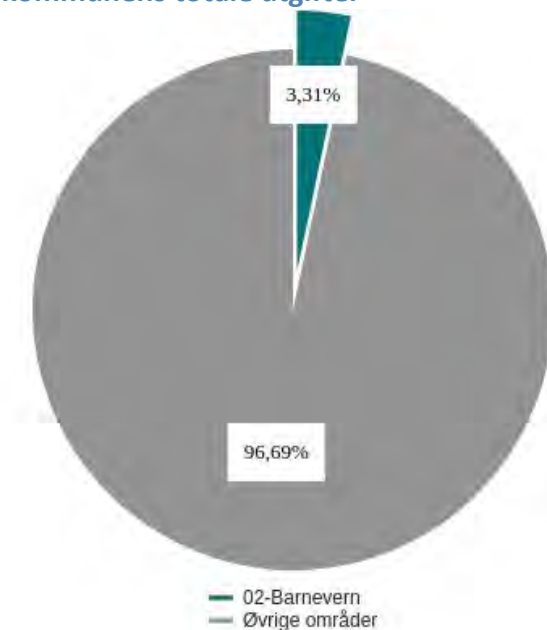

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En rettferdig og inkluderende by	Ansatte skal ha et godt og inkluderende arbeidsmiljø	Sykefravær blant ansatte	14,0 %	10,5 %	13,4 %	Sykefraværstallet er oppdatert i desember 2023.
		Score fra medarbeiderundersøkelsen 10 faktor: Mestringsorientert ledelse	4,5	4,5	4,5	Resultat er basert på medarbeiderundersøkelsen gjennomført høsten 2022. Neste medarbeiderundersøkelse gjennomføres høsten 2024.
		Score fra medarbeiderundersøkelsen 10 faktor: Rolleklarhet	4,5	4,5	4,5	Resultat er basert på medarbeiderundersøkelsen gjennomført høsten 2022. Neste medarbeiderundersøkelse gjennomføres høsten 2024.
	Barnehagebarn og grunnskoleelever møter voksne som hjelper barn som ikke har det bra, som passer på at alle kan delta og som lytter til barn og tar de på alvor	Andel saker med saksbehandlingstid innenfor 3 måneder	48,0 %	80,0 %	39,0 %	Grunnen til at måloppnåelse er gått ned fra 2022 er underbemanning og kapasitetsutfordringer. Det arbeides med tiltak rundt dette i 2024.

02-Barnevern

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Om tjenesteområdet

ÅPENHET OG SAMARBEID: Barnevernet skal gi hjelp til barn, unge og familier som oppholder seg i Bergen kommune. Åpenhet og samarbeid mellom familie og barnevern er svært viktig for at barn og unge skal få rett oppfølging. Foto: Nina Blågestad

Den kommunale barneverntjenestens hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Tjenesten skal vurdere bekymringsmeldinger, foreta undersøkelser av barnets omsorgssituasjon, fatte vedtak etter lov om barneverntjenester, forberede saker for behandling i Barnevern- og helsenemnda, og iverksette

og følge opp tiltak. Barnevernet har også akuttberedskap i form av barnevernvaktens tjenester utenfor kontortid.

Viktige begivenheter

- Barneverntjenesten i Bergenhus og Årstad flyttet inn i Familiens hus i Møllendalsveien.
- Barnevernet har utarbeidet og startet implementering av utviklings- og forbedringsarbeid i tråd med anbefalinger fra Deloitte.
- Det ble opprettet et prosjekt med trainee-stillinger i barnevernet for å rekruttere og beholde nyutdannede medarbeidere i barnevernet.
- Mentorordningen for nyansatte ble revidert og styrket.
- Felles mottak for bekymringsmeldinger til barnevernet ble permanent etablert.
- Planene [Strategi for oppvekst](#) og [Se meg, hør oss! Handlingsplan for tjenester til barn, unge og deres familier](#) ble vedtatt i bystyret.
- [Handlingsplan for barnevernet](#) ble vedtatt i bystyret.
- Bergen kommune bosatte flere enslige mindreårige flyktninger enn tidligere år.
- Det ble avdekket viktige feil i barnevernets IKT-fagsystem som ble fulgt opp både internt og gjennom en ekstern granskning som vil ferdigstilles i starten av 2024.

SAMVÆRSLEILIGHET I FAMILIENS HUS: Barneverntjenesten er nå lokalisert i Familiens hus i fire byområder. Der er det laget en egen leilighet, som blant annet brukes når barn og foreldre skal ha samvær under tilsyn, eller ved vanskelige samtaler med barn. Foto: Birgit Kårbø

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett				
Samlokalisering	479	479	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Tiltakspakke til barnevernet	6 100	6 100	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Oppvekstreformen (barnevernsreformen)	15 817	15 817	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	22 396	22 396	0	

Tilpasning til aktivitetsnivå

Nødvendig tilpasning av integreringsaktivitet	-4 600	-4 600	0	Tiltaket ble innarbeidet i rammen.
Tiltakspakke til barnevernet	7 100	7 100	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Samlokalisering - Barnevernstjenesten Fana Ytrebygda	1 000	1 000	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Samlokalisering	1 428	1 428	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	4 928	4 928	0	

Nye tiltak

Tiltakspakke barnevern	5 000	5 000	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Krav om masterutdanning i barnevernet	2 625	2 356	269	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk delvis til formålet. Økte kostnader får effekt ved nyansettelser eller fullført mastergrad, og kostnadene vil fordele seg i en periode over flere år. I 2023 ble det et mindreforbruk som følge av færre ansatte med fullført mastergrad enn beregnet.
Tiltak for barnevernet	4 300	4 300	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	11 925	11 656	269	

Sum tiltak **39 249** **38 980** **269**

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Familiens hus i Fyllingsdalen og Laksevåg - Etterjustering av husleie	525	525	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Doble husleier etter innflytting i Familiens hus	1 649	1 649	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Familiens hus i Bergenhus og Årstad - Ny oppmåling av bruksareal	600	600	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Tilpasning til aktivitetsnivå for barnevernstjenesten	10 000	10 000	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Ekstern gjennomgang av kommunikasjon til og fra barnevernet	500	500	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Bosetting av flyktninger 2023 - Enslige mindreårige	8 300	8 300	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Tilpasning til aktivitetsnivå for barneverntjenesten	8 300	8 300	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt Avvik 2023	Status beskrivelse
Ukraina utgifter barn og unge TO 02	362	362	0 Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	30 236	30 236	0
Sum tiltak	30 236	30 236	0

Utvikling og utfordringer

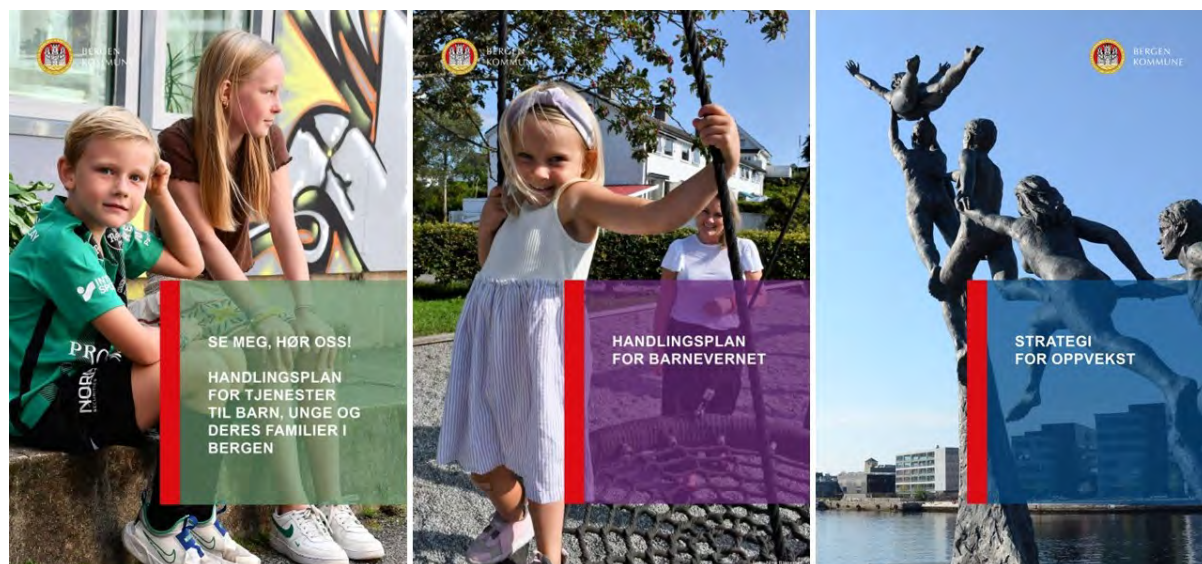
I Kvalitetsmeldingen for barnevernet kan en lese mer om utvikling og utfordringer.

Omfattende kvalitetsarbeid

Barnevernet har i 2023 utviklet og forbedret tjenesten i samsvar med anbefalinger i Deloitte sin forvaltningsrevisjon av 2022 og føringer fra statsforvalter etter individtilsyn.

Utvikling og forbedringer er utført for følgende områder: *Kvalitet og internkontroll, Rekruttere og beholde ansatte, Ledelse og virksomhetsstyring og HMS*. I tillegg til å ha gjennomført konkrete tiltak er det jobbet med prosess, medvirkning og forankring.

I tillegg til utviklings- og forbedringsarbeidet, ble det utarbeidet en "[Strategi for oppvekst](#)" med to tilhørende handlingsplaner: "[Se meg, hør oss! Handlingsplan for tjenester til barn, unge og deres familier](#)" og "[Handlingsplan for barnevernet](#)". Strategi og handlingsplaner ble vedtatt i bystyret i oktober 2023, og gir retning for videre utvikling av både barnevernet og oppveksttjenestene.

UTVIKLINGSARBEID: "Strategi for oppvekst" og de to handlingsplanene "Se meg, hør oss! Handlingsplan for tjenester til barn, unge og deres familier" og "Handlingsplan for barnevernet" er hovedelementene til et stort forbedringsarbeid som er gjort i barnevernet i Bergen i 2023. Bilde: Faksimile av forsider/Bergen kommune

Det kom i 2023 frem kunnskap om svikt i digitale systemer for post til og fra barnevernet. Det gjaldt både bekymringsmeldinger som ikke kom frem til barnevernet, og digital post fra barnevernet som ikke nådde frem til mottaker. Det ble gjennomført et omfattende arbeid for å kartlegge omfang, vurdere

konsekvenser og iverksette nødvendige tiltak. I tillegg ble det satt i gang ekstern gjennomgang av digital kommunikasjon til og fra barnevernet.

Kompetanse og rekruttering

Innen 2031 skal alle som arbeider med utredningsarbeid og oppfølging av tiltak i barneverntjenesten innfri barnevernslovens krav om mastergrad eller tilsvarende relevant videreutdanning og praksis.

Tjenesten har i 2023 hatt store utfordringer med fravær, turnover og arbeidsbelastning.

Rekruttering av nye ansatte med rett kompetanse og arbeidet med kompetanseheving ble balansert opp mot krav til å produsere og levere tjenester.

Stor utskifting av ansatte og høyt sykefravær er en vedvarende utfordring som utfordrer tjenestens samlede kompetanse og kapasitet. Det har likevel mot slutten av året vært en positiv utvikling med færre ubesatte stillinger og generelt større stabilitet. Der det har vært utfordringer med mye fravær og vakanser, har en flyttet ansatte mellom tjenester for å bidra til at driften er forsvarlig.

Flere tiltak ble iverksatt for å redusere turnover og øke rekruttering. Blant annet ble "mentorordningen" justert og styrket. Det ble også opprettet et trainee-prosjekt, der de foreløpige resultatene er lovende. Det ble videre ansatt flere jurister og nye stillinger som fagrådgivere i byområdene ble opprettet.

Tjenesteutvikling og samarbeid på tvers

Kommunen har som et resultat av barnevernsreformen fått et større ansvar for barnevernet, både faglig og økonomisk. Dette krever at kommunen har økonomiske rammer og et tiltaksapparat som gjør det mulig å forvalte ansvaret. Barnevernsreformens intensjoner om tidlig innsats og bruk av færre kostnadskrevende tiltak er en langsiktig satsing. For å få ønskede resultater må kommunen bruke tid på å bygge opp gode og alternative tiltak. I 2023 økte bruken av hjelpetiltak, spesielt tiltaket «Der ungdom er» (DUE). Samtidig har andelen barn og unge på institusjonsplasseringer vært stabil. Det er fortsatt behov for å utvikle tiltak for barn og unge i utsatte omsorgssituasjoner.

Etter flere år med nedgang i antall enslige mindreårige flyktninger som skal bosettes, har antall gått opp igjen de siste to årene. Økningen skyldes hovedsakelig krigen i Ukraina, og at det er kommet mange enslige mindreårige derfra. Barneverntjenesten for enslige mindreårige har på grunn av økningen etablert flere plasser.

Det statlige barnevernet i Bufetat har ansvar for å gi bistand til kommunene når barn må flytte ut av hjemmet sitt, enten til et fosterhjem eller en barnevernsinstitusjon.

Det finnes flere typer fosterhjem og institusjoner som skal gi et tilpasset tilbud til ulike målgrupper. Omsorgsinstitusjoner skal gi tilbud til ungdom som ikke får god nok omsorg hjemme, og der hjelpetiltak eller fosterhjem ikke er nok. Behandlingsinstitusjoner er et tilbud for ungdom som har alvorlige utfordringer knyttet til rus, kriminalitet eller annen atferd som kan være skadelig for dem. Akuttinstitusjoner og beredskapshjem er type akutttiltak når barn må flytte ut av hjemmet på kort varsel.

Gjennom 2023 har Bufetat ikke overholdt bistandsplikten i langt flere saker enn tidligere, særlig når det har vært behov for behandlingsinstitusjon og akutttiltak. Manglende overholdelse av bistandsplikt har ført til at barn og unge ikke har fått forsvarlig hjelp når de trenger det. Dette har utfordret det

ÅRSMELDING 2023

kommunale barnevernet, både faglig og kapasitetsmessig, og har hatt konsekvenser for barna det gjelder. Kommunen har tett dialog med Bufetat om problemstillingen og har løftet det også på nasjonalt nivå.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Barn (0-17 år) med undersøkelse	2 261	1 757	1 987	2 146
Barn og unge (0-24 år) med barneverntiltak i løpet av året	2 391	2 305	2 050	1 963
Barn og unge (0-24 år) med barneverntiltak per 31.12	1 633	1 623	1 375	1 387
Barn og unge (0-24 år) med hjelpetiltak i løpet av året	1 947	2 082	1 221	1 603
Barn og unge (0-24 år) med omsorgstiltak i løpet av året	444	371	326	360
Undersøkelser antall 0-17 år	2 439	1 775	1 711	2 285

KOSTRA Nøkkeltall

Bergen 2022 Bergen 2023 Oslo kommune

Prioritet

Andel netto driftsutgifter til saksbehandling (funksjon 244)	35,5 %	36,6 %	47,7 %
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn med tiltak *)	404 190	463 052	377 747
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten *)	14 915	16 437	13 244

Produktivitet

Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk (funksjon 244)	12,8	13,2	12,5
Brutto driftsutgifter til tiltak (funksjon 251, 252) per barn med tiltak *)	268 278	301 194	200 463

Dekningsgrad

Andel barn med barnevernstiltak pr 31.12 ift. innbyggere 0-17 år	1,9 %	1,9 %	1,8 %
Barn med undersøkelse ift. antall innbyggere 0-17 år	3,6 %	3,9 %	3,9 %

Kvalitet

Stillinger med fagutdanning per 1 000 barn 0-17 år	6,6	6,9	5,7

*) Inflasjonsjustert med deflator

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2023					Avvik i kr
	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Utgifter	Inntekter	Regnskap	
Barneverntjeneste	280,8	327,3	356,7	-48,8	308,0	19,3
Barnevernvakt	13,8	15,2	17,4	-2,6	14,8	0,3
Tiltak i familien	97,8	108,6	87,8	-5,0	82,8	25,7
Tiltak utenfor familien	454,3	482,1	512,4	-19,5	492,8	-10,7
Psykiske helsetjenester og tjenester til utviklingshemmede i inst. og familiehjem (Barnevernet)	6,1	3,2	1,5	0,0	1,5	1,7
Psykiske helsetjenester og tjenester til utviklingshemmede for hjemmeboende (Barnevernet)	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum	855,9	936,3	975,8	-75,9	899,9	36,4

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
1-Byrådsleders avdeling	6,7	6,9	8,3	-0,4	7,9	-1,0
2-Byrådsavdeling for finans	2,0	-3,5	1,6	-5,1	-3,5	0,0
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	832,7	915,4	1 007,9	-70,4	937,5	-22,0
90-Fellesposter - bykassen	14,5	17,5	-41,9	0,0	-42,0	59,4
Sum	855,9	936,3	975,8	-75,9	899,9	36,4

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold hadde et merforbruk på 22,0 mill. innenfor tjenesteområdet.

Hovedårsaken til merforbruket var utgifter til statlige beredskapshjem, institusjonsplasseringer og utgifter til DUE (Der Ungdom er) tiltak.

Videre var det et merforbruk på kostbare frikjøp og godtgjørelser til kommunale fosterhjem, og et merforbruk på etablering av nytt fagsystem til barneverntjenesten.

Underliggende var det et mindreforbruk på fastlønn til ansatte i barneverntjenesten, som følge av utfordringer med rekruttering, sykefravær og turnover.

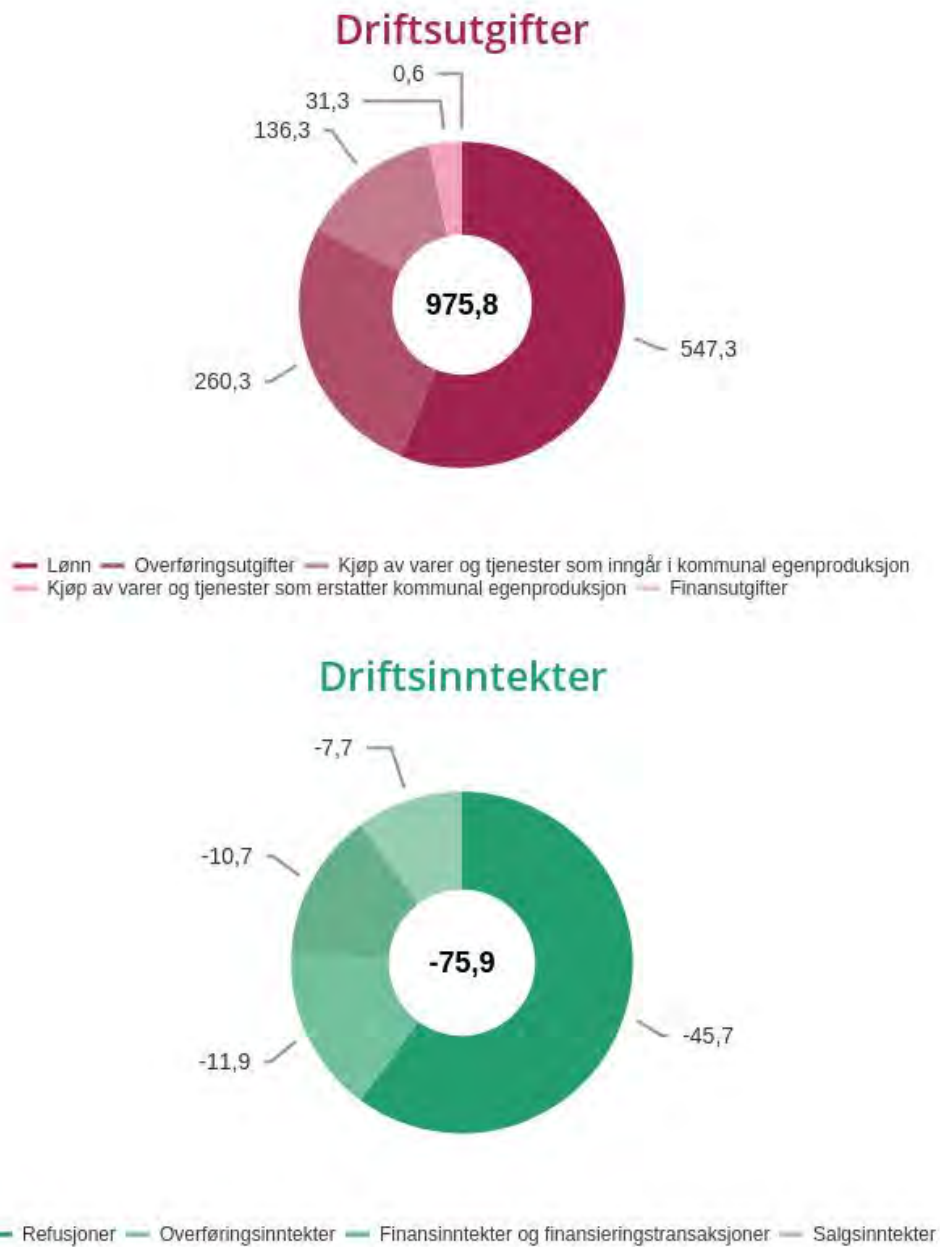
Under **byrådsleders avdeling** gjelder dette utgifter ved Kommuneadvokaten, som er prosessfullmektig for kommunen i saker om tvangsinngrep etter barnevernsloven og helse- og omsorgstjenesteloven. Merforbruket på kr. 1,0 mill. skyldes i hovedsak arbeid med flere erstatningssaker knyttet til barnevernsområdet.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** kan avviket i hovedsak knyttes til fordeling av internkjøp og -salg til korrekt tjeneste (56,9 mill.). Internkjøp- og salg går i null total sett for kommunen, men det gjøres en teknisk øvelse som følge av at internkjøp og internsalg ikke nødvendigvis regnskapsføres på samme tjenesteområde. Øvelsen sikrer at det er samsvar. Avviket på avdeling 90-Fellesposter - bykassen må derfor ses i sammenheng med tilsvarende avvik på øvrige tjenesteområder.

Utover dette skyldes avviket at det gjenstår budsjettmidler til ikke-igangsatte tiltak i 2023 (3,1 mill.). Status for tiltak i årets budsjett kommer frem av tabellen *Nye tiltak i årets budsjett*. I tillegg er det restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (-1,4 mill.). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En rettferdig og inkluderende by	Barn i barnevernet skal få identifisert behov for psykisk helsehjelp.	Andel undersøkelser avsluttet for barn 4-17 år med gjennomført screening av psykisk helse (SDQ)	0,0 %	70,0 %	0,0 %	Ikke vært mulig å måle resultat fordi verktøy for elektronisk registrering ikke har vært på plass.
	Barnevernet skal legge til rette for at barn får hjelp og støtte i slekt og nettverk. (1)	Andel barn flyttet til slekts- og nettverksfosterhjem	81,0 %	70,0 %	54,0 %	I løpet av 2023 flyttet 50 barn til et fosterhjem. Av disse flyttet 27 barn til et fosterhjem i slekt og nettverk. Med et så lavt tallgrunnlag må det også påregnes relativt store variasjoner i resultat per måletidspunkt.
	Barnevernet skal legge til rette for at barn får hjelp og støtte i slekt og nettverk.(2)	Antall barn som har fått gjennomført familieråd siste tertial	42	270	40	For å nå målet om 270 barn må det i snitt være 90 barn som får gjennomført et familieråd per tertial. Hovedårsaken for avviket er at familier takker nei til barnevernets tilbud om familieråd.
	Hasteflyttinger er et stort og alvorlig inngrep i barn og unges liv og skal så langt som mulig forebygges uten at det går på bekostning av "barnets beste".	Andel hasteflyttinger drøftet i Tverretatlig hasteteam	31,0 %	80,0 %	7,0 %	Hovedårsaken til resultatet er at barneverntjenestene ikke benytter tverrfaglig hasteteam når beslutninger må tas før hasteteamet kan samles. Dette er et forbedringsområde som blir fulgt opp med tjenestene.
	Institusjon som bosted for barn og unge skal som hovedregel være midlertidig.	Andel barn/unge med botid i institusjon over 6 måneder	85,0 %	10,0 %	76,0 %	Hovedårsaken til resultatet er mangel på gode og tilstrekkelig differensiert tiltak tilpasset målgruppen, inkludert fosterhjem.
	Tiltak skal bidra til at barn får god omsorg og gode utviklingsmuligheter.	Andel av alle barn med vedtak om hjelpetiltak fra barnevernet som får hjelp fra Barne- og familiehjelpen	43,0 %	50,0 %	42,0 %	Hovedårsaken til resultatet er en økning på 17% flere barn tiltak (nevner) sammenlignet med fjoråret.

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag

B-avtale 2023 Merknad 11 - Barnevern Bystyret viser til sum avsatt til styrking av barnevernet og ber byrådet utarbeide en pakke for å redusere gjennomtrekk blant ansatte, styrke kvalitetsutviklingsarbeid og juridisk kompetanse, samt veiledning og oppfølging av ansatte.

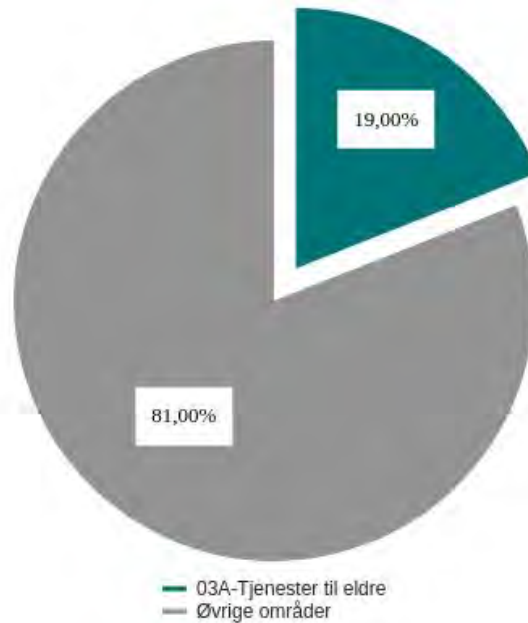
Statusbeskrivelse

Tiltaket ble iverksatt og midlene ble benyttet fullt ut i løpet av året til styrking av kvalitetsarbeid og reduksjon av gjennomtrekk blant ansatte. Blant annet ved:

- Masterlønn til alle barnevernfaglig ansatte med relevant mastergrad
- Alle barnevernsfaglig ansatte får minimum 10 års ansiennitet
- Alle barnevernsfaglig ansatte i vikariat på lengre enn 6 måneder får fast stilling
- Ansetter en fagrådgiver i hvert byområde med fokus på faglig støtte og veiledning i sårbare faser i en barnevernssak
- Flere grep på organisering for å oppnå flere hender og hoder på jobb tett på barn og familier som behøver oppfølging i barneverntjenesten
- Ansatte med erfaring over 16 år, jurister og avdelingsledere har fått høyere lønn
- Styrking av mentorordningen til nyansatte
- Ansettelse av to jurister
- Ansettelse av åtte trainee-stillinger
- Videreføring av prosessveiledning til kontaktpersoner

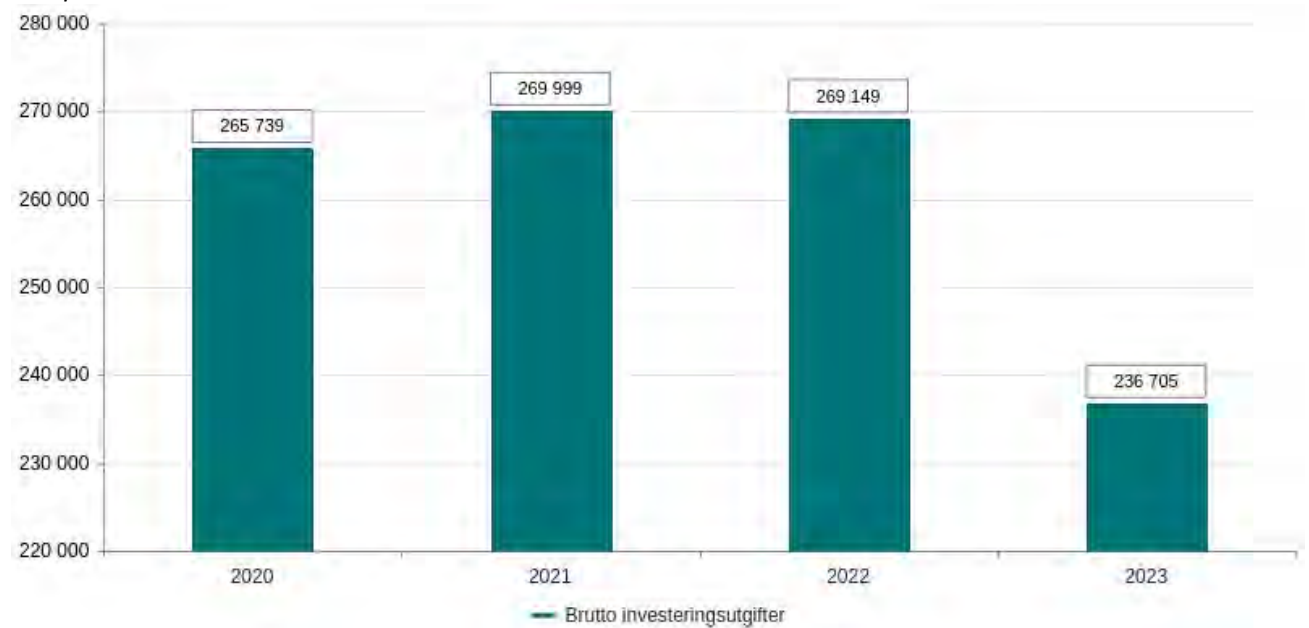
03A-Tjenester til eldre

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområde 03A omfatter kommunale helse- og omsorgstjenester for hjemmeboende innbyggere over 65 år og beboere i helseinstitusjoner

Helsetjenester og praktisk hjelp i hjemmet, avlastningstilbud og aktivitetstilbud er eksempler på tjenester som kommunen tilbyr hjemmeboende eldre med ulike helseutfordringer og nedsatt funksjonsevne. Et mangfoldig tilbud bidrar til at flere kan bo hjemme lenger.

Bergen kommune har ulike typer omsorgsboliger og helseinstitusjoner. Behandlingssentre tilbyr korttidsopphold og sykehjem tilbyr langtidsopphold.

Det er en del brukere under 65 år i som i dag belastes tjenesteområdet «Tjenester til eldre (03A)» som skulle vært belastet andre tjenesteområder. Dette gjelder tjenester som skulle vært utgiftsført på tjenesteområdene: «Tjenester til rusavhengige og bostedsløse (04A)», «Psykisk helse (03D)» og «Tjenester til funksjonshemmede (03B)». Det arbeides med å finne løsninger for å korrigere dette og det løses delvis i dag med internfakturerings mellom tjenesteområdene.

Viktige begivenheter

- [Bergen kommune lanserte en ny seniorguide](#) med gode råd og informasjon til innbyggere over 65 år.
- Forskningsrådet bevilget 16 millioner kroner til forskning på virkninger av [vurderingsteam](#).
- Arna, Fyllingsdalen og Laksevåg organiserte hjemmesykepleien i helsetjenestetteam og omsorgsteam. Når Åsane bydel etablerer team i løpet av våren 2024, er [HeltOm-modellen](#) innført i hele kommunen.
- Åsaheimen er et nytt sykehjem i Åsane som åpnet i mars 2023. Sykehjemmet driftes som behandlingssenter inntil nytt Midtbygda sykehjem står ferdig på nabotomten. Bygget vant [Eiendomsprisen 2023](#), for brukervennlighet, materialvalg, energiløsninger og plassering.
- Metodisthjemmet åpnet i desember 2023. Bygget har gjennomgått en omfattende rehabilitering og utvidelse som fra 2024 gir en økning på 14 nye sykehjemsplasser.
- Teatergaten kafé vant [Demensprisen](#) for sin innsats med å skape en god møteplass for personer med demens og deres pårørende.
- Frivillighetskoordinatorer i hjemmebaserte tjenester ble tildelt [Omsorgsprisen](#) for sitt arbeid med frivillighet i eldreomsorgen.

Bildetekst: Bildet viser en stue på det nye Metodisthjemmet med hjemlig atmosfære og bruk av farger. Johnsen

Foto: Nina

Bildetekst: Bildet viser en fargerik tapet i inngangspartiet på nye Åsaheimen.

Foto: Endre Hovland

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Helårvirkning av realendringer i årets budsjett				
Feilaktig pensjonsnedtrekk - covid-19 tiltak	400	400	0	Teknisk justering som er gjennomført.
Teknisk justering mellom tjenesteområder	-2 697	-2 697	0	Teknisk justering som er gjennomført.
Sum	-2 297	-2 297	0	
Tilpasning til aktivitetsnivå				
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	1 211	1 211	0	Innarbeidet i budsjettrammen. Benyttes til forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens bygningsmasse.
Privat ideelle virksomheter - økte lokalkostnader	1 000	1 000	0	Utgiftene er påløpt.
Fortsette kjøp av Huntingtons plasser ved NKS Olaviken	2 400	2 400	0	Kjøp av plasser ved Huntingtonavdelingen på Olaviken er videreført.
Sum	4 611	4 611	0	
Nye tiltak				
Sykehjemsprester - gjenopptar avtale	250	250	0	Avtalen er videreført.
Åsaheimen - Nytt sykehjem	67 900	67 900	0	Driften ved sykehjemmet har startet opp.
Økte tjenester til hjemmeboende	60 100	60 100	0	Tjenesten til hjemmeboende brukere er styrket. Må sees i sammenheng med "Effekt av forebyggende tiltak og nye arbeidsmetoder".
Landås Menighets eldresenter - Konseptvalgsutredning	2 000	1 237	763	Arbeidet med konseptvalgsutredningen går etter planen.
Midtbygda behandlingssenter - Nytt sykehjem	-72 300	-72 300	0	Driften ved Midtbygda sjukeheim er flyttet over til Åsaheimen.
Sum	57 950	57 187	763	
Nye engangstiltak				
Aktivitet for eldre i sykehjem	5 000	5 000	0	Tiltaket er iverksatt, og midlene ble fordelt på både kommunale og private sykehjem.

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Sommerjobb for ungdom på sykehjemmene	2 000	1 769	231	Tiltaket er gjennomført med en lavere kostnad enn forutsatt i 2023.
Nye avtaler med privatideelle sykehjem	2 000	0	2 000	Arbeidet med å reforhandle avtaler med private-ideelle sykehjem vil starte opp etter at bystyret har behandlet sak om problemstillingen.
Sum	9 000	6 769	2 231	
Effektivisering				
Bo lenger hjemme - Effekt av forebyggende tiltak og nye arbeidsmetoder	-25 000	-25 000	0	Tiltakene er iverksatt. Må sees i sammenheng med tiltaket "Økte tjenester til hjemmeboende".
EBE - Ytterligere 10 % reduksjon i energiforbruk i kommunale bygg	-1 042	-1 042	0	Reduksjon i energiforbruk ble målt til 15,7% i 2023 sammenlignet med gjennomsnittet for 2015-2017 (referansenivået). Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Sum	-26 042	-26 042	0	
Kutt				
EBE - Strømsparingstiltak i kommunale bygg	-9 600	-9 600	0	Reduksjon i energiforbruk ble målt til 15,7% i 2023 sammenlignet med gjennomsnittet for 2015-2017 (referansenivået). Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Sum	-9 600	-9 600	0	
Sum tiltak	33 622	30 629	2 994	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Pensjonsendringer				
Økte pensjonskostnader for tiltak som startet opp i 2022	610	610	0	Utgiftene er påløpt.
Sum	610	610	0	
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Ekstraordinær sommeravlønning 2023	2 749	2 749	0	Tiltaket er gjennomført.
Ukraina flyktninger prosjekt 102126	3 930	3 930	0	Det gis tjenester til flyktninger fra Ukraina. Utgiftene er påløpt i tråd med bevilgningen.

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt Avvik Status beskrivelse 2023	
Reell prisstigning 2023 på varer og tjenester som ikke er kompensert - Eldre	19 900	19 900	0 Utgiftene er påløpt, og midlene er fordelt til det enkelte sykehjem.
Sum	26 579	26 579	0
Nye engangstiltak			
Styrking av aktiviteter og tiltak for å sikre bedre ernæring på sykehjem	1 500	1 500	0 Tiltaket er iverksatt og midlene er brukt i 2023.
Tomtesøk 2 nye sykehjem	1 127	1 127	0 Prosjektet pågår og vil bli fullført i 2024.
Sum	2 627	2 627	0
Sum tiltak	29 816	29 816	0

Utvikling og utfordringer

Det forventes stor vekst i antallet eldre i årene som kommer. Dette skaper økt etterspørsel etter helse- omsorgstjenester. Helsepersonellkommisjonens rapport [NOU 2023:4, Tid for handling](#), viser tydelig de store utfordringene vi står overfor i møte med en voksende eldrebefolkning og svakere utvikling i tilgjengelig arbeidskraft. Helse- og omsorgstjenestene i Bergen kommune melder allerede om rekrutteringsutfordringer. Særlig vanskelig er det å rekruttere helsefagarbeidere og sykepleiere.

Tidlig ute

Byrådet vil være aktivt og tidlig ute for å løse helseutfordringer. Forebygging og rehabilitering er viktige strategier.

I 2023 lanserte Bergen kommune en ny [seniorguide](#) med tips og råd for alderdommen. Seniorguiden gir en oversikt over kommunens helse- og omsorgstjenester og informasjon om aktiviteter i bydelene. Innbyggere over 80 år får brosjyren i posten, mens aldersgruppen 65 til 79 år får en SMS med lenke til seniorguiden.

Teamorganisering og oppgavedeling i helse-og omsorgstjenestene

Når innbyggere søker om helse- og omsorgstjenester, får de rask hjelp av et tverrfaglig [vurderingsteam](#). Teamet vurderer hjelpebehov og gir nødvendige tjenester i inntil fire uker. Målet er at den enkelte mestrer hverdagen og blir selvhjulpen. I 2023 fikk 2777 innbyggere hjelp av vurderingsteamene, og cirka 70 prosent klarte seg uten videre tjenester.

Etat for hjemmebaserte tjenester gjennomførte store endringsprosesser, også i 2023. De siste bydelene er nå i gang med å organisere seg i [helsetjenesteteam og omsorgsteam \(HeltOm\)](#). Helsefagarbeidere og assistenter som jobber i omsorgsteamene har overtatt flere oppgaver fra sykepleierne, og jobber nå mer selvstendig enn før teamorganiseringen. Sykepleierne som jobber i helsetjenesteteamene får brukt sin kompetanse mer målrettet, og det har gjort det lettere å rekruttere sykepleiere. 4180 brukere fikk hjelp av kommunens helsetjenesteteam og omsorgsteam ved årsskiftet. Dette er en økning i underkant av to prosent sammenlignet med året før.

Bildetekst: Sykepleiere i team på medisinerrommet på Sandsli bo- og aktivitetssenter. Flere av sykehjemmene i Bergen kommune har organisert sykepleierne i egne team. Bilde: Nina Johnsen

Forskning på tjenestene

I 2023 bevilget Forskningsrådet 16 millioner til et prosjekt som skal forske på vurderingsteam. Prosjektet heter [Early intervention](#), og ledes fra Høgskulen på Vestlandet, Senter for omsorgsforskning, vest. Bergen kommune er samarbeidspartner.

NORCE og Senter for omsorgsforskning, vest, forsker på innføring av helsetjenesteteam og omsorgsteam. Prosjektet heter [INCA](#).

Helseteknologi

Begrepet helseteknologi omfatter velferdsteknologi, digitale samhandlingsløsninger og utstyr som kan brukes i organisering av tjenestene. Helseteknologi bidrar til at innbyggere med redusert funksjonsevne klarer seg bedre i hverdagen. Det kan også forenkle arbeidshverdagen til helsepersonell.

Ved utgangen av 2023 hadde 4679 innbyggere kommunale trygghetsalarmer med røyksensor, 154 hadde trygghetspakker, 329 hadde medisineringsstøtte og 307 hadde lokaliseringsteknologi (GPS). Responssenteret avklarte og løste ca. 95 prosent av alarmene uten å involvere hjelsetjeneste- og omsorgsteamene.

Bildetekst: Fornøyd senior med GPS og hans datter

Foto: Nina Johnsen

200 ansatte gjennomførte opplæringspakken [Velferdsteknologiens ABC](#) i 2023. Målet er å øke helsepersonellens kompetanse, og der igjennom øke bruken av velferdsteknologi hos innbyggere som kan ha nytte av det.

Boliger for eldre

Bergen kommune tilbyr tilrettelegging av private boliger og har omsorgsboliger med livsløpsstandard til utleie. Beboerne i omsorgsboliger får nødvendig bistand fra hjemmetjenestene og har fellesareal med miljøtilbud. I tillegg har kommunen boliger med stedlig bemanning, som omsorgssenter, omsorg pluss boliger, bofellesskap og bokollektiv.

I desember 2023 ventet 80 personer på omsorgsbolig og 29 på omsorg pluss bolig. Flere av dem fikk tilbud om bolig, men valgte å takke nei for å vente på annen bolig.

Sykehjem og behandlingssenter

I 2023 disponerte Bergen kommune 2381 sykehjemsplasser fordelt på kommunale og private ideelle sykehjem. Om lag 20 prosent av sykehjemsplassene er korttids- og rehabiliteringsplasser på behandlingssenter.

81 søkere ventet på langtidsplass i desember 2023. De fleste av dem var innlagt i behandlingssentre i påvente av plass. Byrådets mål er å øke sykehjemskapasiteten for å redusere ventelisten:

- Rehabilitering av Hordnestunet startet høsten 2023 og skal stå ferdig i 2025 til 20 beboere.
- Riving av Midtbygda sjukeheim startet høsten 2023. På tomten skal det bygges et behandlingssenter med 100 plasser som etter planen skal stå ferdig i 2027.
- Slettemarken sykehjem med 30 plasser rives og erstattes av et nytt bygg med 100 sykehjemsplasser. Estimert ferdigstillelse i 2028.

- Frieda Fasmers minne med 66 plasser skal erstattes av et nytt bygg med 90 plasser. Sykehjemmet skal være ferdig i desember 2028.
- Bergen kommune har inngått en intensjonsavtale med Stiftelsen Betanien Bergen om å realisere et nytt sykehjem i Fyllingsdalen, ved ombruk og ombygging av to eksisterende bygg.

Rekruttere og beholde

Bergen kommune har en strategi for heltidskultur der hele og faste stillinger skal være normen. Den gjennomsnittlige stillingsandelen per 31.12.23 var på 78,6 prosent i hjemmebaserte tjenester og 76,2 prosent i sykehjem. Innen 2027 er målet at gjennomsnittlig stillingsandel har økt til 80 prosent.

I 2023 arrangerte Bergen kommune en fagsamling for helsefagarbeider-lærlinger, for andre år på rad. Lærlingene fikk informasjon om jobbmuligheter i kommunen, og 64 av 68 deltakere meldte sin interesse.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall brukere som har fått oppfølging av vurderingsteam i løpet av året	1 450	2 946	2 949	2 777
Antall brukere som har fått tjenesten hverdagsrehabilitering i løpet av året	413	388	382	408
Antall institusjonsplasser og boliger med heldøgnsomsorg i forhold til antall innbyggere 80 år og over (dekningsgrad).	22,1 %	21,7 %	21,4 %	20,9 %
Antall omsorg pluss-boliger 31.12	227	267	267	267
Antall omsorgsenterplasser 31.12	35	35	35	35
Antall sykehjemsplasser 31.12	2 401	2 392	2 386	2 381
Dagaktivitetstilbud - andel innbyggere 80-89 år utenfor institusjon som har dagaktivitetstilbud	3,7 %	4,3 %	4,4 %	4,8 %
Dagaktivitetstilbud - andel innbyggere 90 år og eldre utenfor institusjon som har dagaktivitetstilbud	9,4 %	11,0 %	11,4 %	14,6 %
Hjemmetjenester pr 31.12 - Antall innbyggere 90 år og over som mottar helsetjenester	830	823	743	670
Hjemmetjenester pr 31.12 - Antall innbyggere 67 - 79 år som mottar helsetjenester	1 156	1 213	1 184	1 123
Hjemmetjenester pr 31.12 - Antall innbyggere 67 - 79 år som mottar praktisk hjelp - daglige gjøremål	875	943	1 126	1 405
Hjemmetjenester pr 31.12 - Antall innbyggere 80 - 89 år som mottar helsetjenester	1 565	1 521	1 415	1 217
Hjemmetjenester pr 31.12 - Antall innbyggere 80 - 89 år som mottar praktisk hjelp - daglige gjøremål	1 399	1 378	1 552	1 869
Hjemmetjenester pr 31.12 - Antall innbyggere 90 år og over som mottar praktisk hjelp - daglige gjøremål	789	806	894	999
Trygghetsalarm - andel innbyggere 80-89 år utenfor institusjon som har trygghetsalarm	21,8 %	22,2 %	22,4 %	22,5 %
Trygghetsalarm - andel innbyggere 90 år og eldre utenfor institusjon som har trygghetsalarm	61,2 %	64,9 %	65,7 %	67,7 %

KOSTRA Nøkkeltall

	Bergen 2022	Bergen 2023	Oslo kommune
Prioritet			
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten (B) *)	24 027	25 234	21 743
Produktivitet			
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass *)	1 464 439	1 503 262	1 853 530
Dekningsgrad			
67-79 år Heimeteneste Omsorgstjenester - brukere per 1000 innbyggere (antall)	57,0	58,3	63,7
Andel av alle brukere som har omfattende bistandsbehov (B)	35,1 %	34,3 %	31,7 %
over 80 år Heimeteneste Omsorgstjenester - brukere per 1000 innbyggere (antall)	252,4	248,5	237,5
over 80 år Institusjonstenester Omsorgstjenester - brukere per 1000 innbyggere (antall)	135,9	130,6	121,3
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over (B)	20,6 %	19,8 %	17,0 %
Kvalitet			
Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helsefagutdanning (prosent)	75,7 %	75,0 %	73,1 %
Legetimer per uke per beboer i sykehjem (timer)	0,81	0,86	0,58

*) Inflasjonsjustert med deflator

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
Åpne aktivitetstilbud eldre	11,3	11,5	12,1	-1,9	10,2	1,3
Dagsenter eldre	71,0	78,7	89,7	-14,0	75,7	3,0
Miljøtiltak i bolig	40,4	42,5	48,0	-7,7	40,3	2,2
Andre velferdstiltak eldre	46,1	49,0	89,0	-45,5	43,4	5,5
Hverdagsrehabilitering	16,9	20,2	20,1	-2,9	17,2	3,0
Sykehjem døgnopphold eldre	2 164,2	2 281,9	3 071,6	-684,1	2 387,5	-105,6
Utskrivningsklare pasienter i somatiske sykehus	3,3	5,9	6,3	-0,1	6,2	-0,3
Praktisk hjelp og bistand eldre	67,8	79,1	165,3	-79,8	85,5	-6,4
Heldøgnsbemannede omsorgsboliger (omsorg+)	163,6	172,4	191,2	-20,9	170,2	2,1
Hjemmesykepleie eldre	1 063,7	1 157,9	1 358,6	-155,8	1 202,8	-44,9
Byggdrift sykehjem	331,6	361,0	378,7	-48,5	330,2	30,8
Byggdrift aldershjem	0,2	0,2	0,3	-0,1	0,2	0,0
Byggdrift omsorgsboliger	-20,0	-13,7	89,5	-105,3	-15,8	2,1
Byggdrift Heldøgnsbemannede omsorgsboliger (omsorg+)	-21,8	-16,0	52,7	-57,0	-4,3	-11,7
Byggdrift trygdeboliger	-13,5	-4,0	21,7	-25,8	-4,1	0,1
Sum	3 924,9	4 226,6	5 594,8	-1 249,5	4 345,3	-118,7

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
2-Byrådsavdeling for finans	222,2	223,6	471,2	-248,7	222,5	1,1
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	3 591,2	3 880,7	4 968,9	-1 000,6	3 968,3	-87,6
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	0,5	1,4	1,9	0,0	1,9	-0,5
90-Fellesposter - bykassen	111,0	120,9	152,8	-0,1	152,7	-31,8
Sum	3 924,9	4 226,6	5 594,8	-1 249,5	4 345,3	-118,7

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg rapporterer merforbruk på tjenesteområdet i 2023.

Merforbruket knytter seg til betydelige rekrutteringsutfordringer av kvalifisert personell og høyt sykefravær i Etat for sykehjem og Etat for hjemmebaserte tjenester. Dette medfører store utgifter til overtid og kjøp av dyre vikarløsninger.

Innenfor hjemmebaserte tjenester er det i tillegg en betydelig ikke kompensert prisvekst på en rekke varer og tjenester. I første omgang gjelder det husleie og transport. Her er det først og fremst det økte rentenivået og den generelle prisveksten som er årsaken.

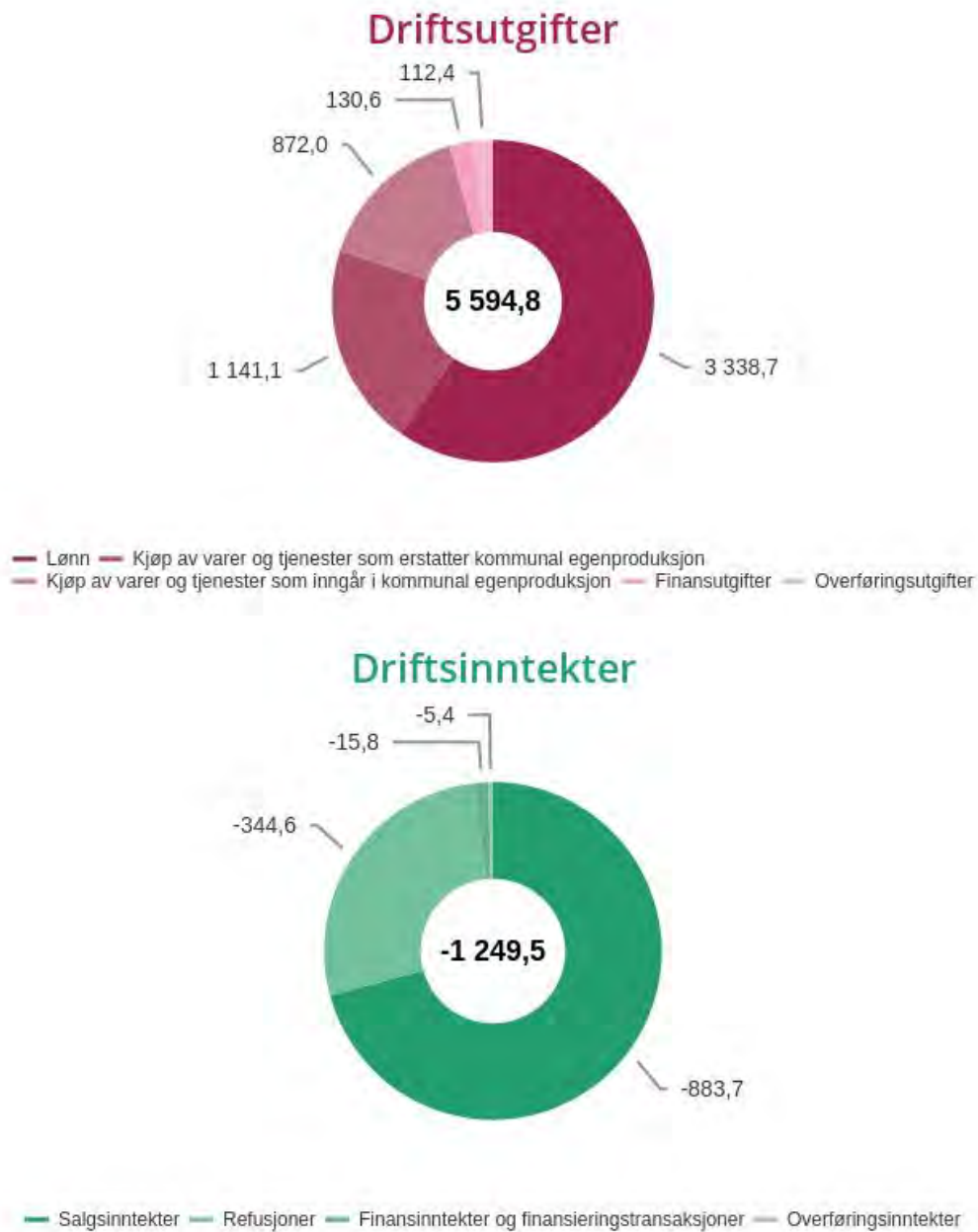
Byrådsavdeling for finans endte med et mindreforbruk på 03A Tjenester til eldre på kr. 1,1 mill. Hovedårsaken er noe lavere energiutgifter til drift av sykehjemsbygg enn det som var budsjettet i Etat for bygg og eiendom. I motsatt retning trekker et merforbruk i HR Bemanning på kr 1,0 mill. Dette skyldes i hovedsak at ikke hele lønnsbudsjettet på tjenesteområde 11A Læringer ble fordelt til de tjenesteområdene som lærlingene har jobbet på.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** kan avviket i hovedsak knyttes fordeling av internkjøp og -salg til korrekt tjeneste (-30,6 mill.). Internkjøp- og salg går i null total sett for kommunen, men det gjøres en teknisk øvelse som følge av at internkjøp og internsalg ikke nødvendigvis regnskapsføres på samme tjenesteområde. Øvelsen sikrer at det er samsvar. Avviket på avdeling 90-Fellesposter - bykassen må derfor ses i sammenheng med tilsvarende avvik på øvrige tjenesteområder.

Utover dette skyldes avviket at det gjenstår budsjettmidler til ikke-igangsatte tiltak i 2023 (9,4 mill.). Status for tiltak i årets budsjett kommer frem av tabellen *Nye tiltak i årets budsjett*. I tillegg er det restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (-11,5 mill.). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En rettferdig og inkluderende by	Eldre skal få bo hjemme så lenge de mestrer det	Andel innbyggere 80-89 år som ikke bor i institusjon	92,1 %	92,2 %	92,3 %	Pr. 01.01.2024 bor 92,3 % av innbyggerne i Bergen kommune i alderen 80-89 år utenfor institusjon. Det er to tideler mer enn pr. 01.01.2023.
		Andel innbyggere 90 år og eldre som ikke bor i institusjon	73,4 %	76,4 %	74,0 %	Pr. 01.01.2024 bor 74,0 % av innbyggerne i Bergen kommune som er 90 år og eldre utenfor institusjon. Det er seks tideler mer enn pr. 01.01.2023.
	Øke mestring og selvstendighet	Antall brukere av lokaliseringsteknologi	229	350	307	Etat for hjemmebaserte tjenester har i løpet av 2023 blitt styrket med flere årsverk som skal sikre at velferdsteknologi (evt helseteknologi) tas i bruk hos flere hjemmeboende enn i dag. Rekruttering ble gjennomført siste del av 2023, og kapasiteten er derfor forbedret fra årsskiftet. Det forventes at dette vil styrke bruken av slik teknologi til hjemmeboende i 2024.
		Antall brukere av medisineringsstøtte	305	450	329	Etat for hjemmebaserte tjenester har i løpet av 2023 blitt styrket med flere årsverk som skal sikre at velferdsteknologi (evt helseteknologi) tas i bruk hos flere hjemmeboende enn i dag. Rekruttering ble gjennomført siste del av 2023, og kapasiteten er derfor forbedret fra årsskiftet. Det forventes at dette vil styrke bruken av slik teknologi til hjemmeboende i 2024.
		Antall brukere av trygghetspakker (unntatt røyksensor)	167	250	154	Etat for hjemmebaserte tjenester har i løpet av 2023 blitt styrket med flere årsverk som skal sikre at velferdsteknologi (evt helseteknologi) tas i bruk hos flere hjemmeboende enn i dag. Rekruttering ble gjennomført siste del av 2023, og kapasiteten er derfor forbedret fra årsskiftet. Det forventes at dette vil styrke bruken av slik teknologi til hjemmeboende i 2024.

ÅRSMELDING 2023

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
Norges grønneste storby	Reduserte utslipp av klimagasser fra kommunens bilpark	Andel el-biler i Etat for hjemmebaserte tjenester	93,0 %	96,0 %	96,9 %	Andel el-biler i Etat for hjemmebaserte tjenester er 96,9 % pr. 3. tertial. Dette er opp fra 93 % på samme tidspunkt i fjor.
Trygg økonomistyring	Heltidskultur - øke gjennomsnittlig stillingsstørrelse	Gjennomsnittlig stillingsprosent i Etat for hjemmebaserte tjenester (faste stillinger, eks. studentstillinger, avlastere og oppdragstakere)	72,7 %	76,0 %	78,6 %	Etat for hjemmebaserte tjenester har pr. 3. tertial en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 78,6 %. Dette er opp fra 72,7 % på samme tidspunkt i fjor.
		Gjennomsnittlig stillingsprosent i Etat for sykehjem (faste stillinger, eks. studentstillinger, avlastere og oppdragstakere)	74,8 %	76,0 %	76,4 %	Etat for sykehjem har pr. 3. tertial en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 76,4 %. Dette er opp fra 74,8 % på samme tidspunkt i fjor.

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag

Statusbeskrivelse

B-avtale 2023 Merknad 12 - Sykehjemsprester Bystyret ber byrådet gjenoppta avtalen med Bjørgvin bispedømme om kjøp av prestatjeneste til beboere på byens sykehjem, og viser her til avsatte midler til formålet.

Det er inngått en ny/revidert avtale mellom Bergen kommune og Den norske kirke – Bjørgvin bispedømme om prestatjeneste på aldersinstitusjoner i Bergen kommune.

B-avtale 2023 Merknad 16 - Praktisk bistand i hjemmet Den videre organiseringen av praktisk bistand i hjemmet og fritt brukervalg avgjøres i bstyresak 352/22.

Dagens avtaler med leverandørene om tjenesten praktisk bistand hushold er forlenget frem til 1.april 2024. Ny konkurranse er utlyst, slik at brukervalsordningen blir videreført.

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Årets budsjett				
		Bud. v/gj.førings- vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. Regnskap bud.	Avvik i kr	
Biler til transport av eldre		-	-	-	Løpende	Løpende	1,5	0,0	1,5
ENØK-prosjekter		-	-	-	Løpende	Løpende	7,2	4,4	2,8
ENØK-tiltak kommunale bygg og boliger		IA	6,9	6,9	2021	4.kv. 2024	6,6	4,3	2,3
Fageråshjemmet - prosjektutvikling		IA	73,0	73,0	2024	4.kv. 2024	13,2	17,1	-3,8
Frieda Fasmer, nytt sykehjem - prosjektutvikling		IA	84,9	84,9	2027	4.kv. 2025	5,9	14,6	-8,7
Haugland bofelleskap	BY 36/24	IA	0,0	0,0	2025	3.kv. 2025	0,0	0,0	0,0
Hordnestunet - oppgradering og ombygging	BY 311/23	70,0	70,0	70,0	2021	4.kv. 2024	7,9	8,3	-0,4
IKT-prosjekter – Eldre, helse og frivillighet		-	-	-	Løpende	Løpende	6,7	0,5	6,2
Kalfaret sykehjem - oppgradering	BR 1239/22	20,0	20,0	20,0	2020	2.kv. 2024	10,7	8,2	2,5
Midtbygda sjukeheim, riving og nybygg	BY 93/23	993,0	990,3	990,3	2024	1.kv. 2027	86,7	90,1	-3,4
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling		IA	45,8	45,8	2022	4.kv. 2026	4,7	3,5	1,2
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	10,4	5,9	4,5
Salg av eiendom / kapitalfrigjøring EBE		-	-	-	Løpende	Løpende	0,0	0,1	-0,1
Sandsli bo- og aktivitetssenter	BY 275-16	823,4	648,7	648,7	2020	Ferdig	0,5	0,3	0,2
Sykehjem og Dagsentre - Oppgradering av uteområder		-	-	-	Løpende	Løpende	2,1	0,0	2,1
Tilpasning av lokaler - sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	5,1	0,0	5,1
Åsaheimen	BY 295/17	549,8	646,6	646,6	2021	Ferdig	84,3	79,4	4,9
Sum							253,5	236,7	16,8

Statustekst investeringer

Biler til transport av eldre

På grunn av lang leveringstid (bilene må bygges om) ble ikke bestilte biler levert i 2023 slik som forutsatt.

ENØK-prosjekter

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder.

I tidligere Klima- og miljøhandlingsplanen til Bergen kommune var det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og med 25 % innen 2030. Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av anlegg for sentral driftsstyring (SD-anlegg)
- Installasjon av solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme

Det er i 2023 startet opp 13 nye prosjekter, hvorav varmepumpe på Stemmemyren idrettspark og utskiftning av armaturer til led-belysning ved Rådalslien skole, Kringlebotn skole, Alvøen skole og Åstveit sykehjem er de største. Flere av prosjektene er i tidlig fase og hatt lavere fremdrift enn opprinnelig forventet. Dette medfører samlet et større mindreforbruk i forhold til budsjett.

ENØK-tiltak kommunale bygg og boliger

Budsjettposten omfatter prosjekter på ulike tjenesteområder.

Bergen bystyre vedtok i budsjett for både 2021 og 2022 øremerkede midler som skulle gå til ENØK tiltak på kommunale bygg og boliger. Av en totalramme på 30 millioner fordelt over to år, ble Etat for Boligforvaltning tildelt 18,2 millioner. Disse midlene ble deretter fordelt på 5 ulike bygg hvor en så at utskifting av vinduer, ytterdører og balkongdører ville gi en miljøgevinst og redusere beboernes utgifter til oppvarming. Prosjektet knyttet til boligforvaltning er sluttført.

For formålsbygg er det i 2023 ferdigstilt et prosjekt ved Øyjorden barnehage, og et prosjekt ved Ladegården sykehjem forventes fullført i løpet av første kvartal 2024. Det siste planlagte tiltaket er knyttet til Skranevatnet skole og gjelder bytte av varmepumpe. Prosjektet er blitt vesentlig forsinket, men planlegges gjennomført i 2024.

Fageråshjemmet - prosjektutvikling

Gjennom arbeidet med en mulighetsstudie i 2019 framkom det at beste alternativ for nåværende Slettemarken sykehjem er å rive eksisterende bygning og oppføre et nytt og større sykehjem med 100 plasser. I 2021 ble det gjennomført kjøp av nabetomt og satt igang reguleringsarbeid. Prosjektering har foregått parallelt med planarbeidet. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Frieda Fasmer, nytt sykehjem - prosjektutvikling

Det er planlagt oppføring av et nytt sykehjem med 90 plasser på nabotomten til Frieda Fasners minne da det eksisterende sykehjemmet har utdaterte løsninger og ikke er egnet for moderne sykehjemsdrift. Skisseprosjektet startet opp i september 2023 og pågår parallelt med planarbeid og regulering. Reguleringsarbeidet er omfattende da det utarbeides parallelt med områderegeringsplan for Loddefjordåsen. Arbeidet er forsinket grunnet innsigelser mot detaljreguleringsplanen, disse er nå er trukket tilbake. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Haugland bofellesskap

Det er planlagt et nytt bofellesskap i Ytre Arna for personer med utviklingshemming. Gamle Haugland skole skal rehabiliteres kombinert med nybygg på tomten, og det skal bygges tolv leiligheter fordelt på to bofellesskap med personalbaser. På eiendommen ligger det også en gymsal som var del av skolebebyggelsen, denne skal bevares både for beboere i bofellesskapet og for nærmiljøet. Ombygging av gymsalen er skilt ut i en egen budsjettpost. Prosjektet inngår som en del av Boligløftet Bergen, et boligpolitisk tiltak som har som formål å avvikle kø for bolig til personer med utviklingshemming. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose. For årsmeldingen ligger -1,2 mill. av totalbudsjett og - prognose feil under tjenesteområdet Idrett. Dette vil bli justert tilbake til Tjenester til utviklingshemmede ved første anledning.

Hordnestunet - oppgradering og ombygging

Hordnestunet har utfordringer med å oppfylle diverse brannkrav, seksjoneringsvegger med mer. Det må gjøres en større utbedring før bygget kan tas i bruk til permanent sykehjem for pleietrengende pasienter med rushistorikk. I løpet av prosjekteringsprosessen er planlagt brukergruppe justert, noe som har ført til at prosjekteringen har tatt lengre tid enn forutsatt.

Prosjektet har vært på anbud og gjennomføringsvedtak ble fattet høsten 2023 i bystyresak 311/23, og prosjektet forventes ferdigstilt i løpet av 4. kvartal 2024.

IKT-prosjekter – Eldre, helse og frivillighet

Investeringen i 2023 gjelder oppgradering av trådløst nett og sykesignalanlegg i sykehjem.

Kalfaret sykehjem - oppgradering

Prosjektet gjelder etablering av nytt trappehus og heis ved Kalfaret sykehjem. Prosjektet er i en slutfase. Det forventes at prosjektet fullføres omtrent i samsvar med budsjett.

Midtbygda sjukeheim, riving og nybygg

Grunnet et stort vedlikeholdsetterslep på Midtbygda sjukeheim ble det i mars 2020, sak 115/20, besluttet at den beste løsningen er å rive den gamle sjukeheimen og etablere et nybygg. Gjennomføringsvedtak ble fattet i mars 2023, sak 93/23, og samspillsentreprenør er anskaffet. Prosjektet fikk også bekreftet husbanktilskudd våren 2023. I 2023 ble det ferdigstilt et nytt sykehjem på nabotomten, Åsaheimen. Det er tenkt at de to sykehjemmene skal ha en viss samdrift i fremtiden slik at en kan ta ut synergier ved å samlokalisere to sykehjem. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling

Bergen kommune har anskaffet den tidligere postterminalen på Mindemyren for å imøtekomme behov for kommunale tjenester i den nye bydelen. Bystyret vedtok i juni 2021 (sak 209/21) å gå videre med et generasjonskonsept som består av skole for 450 elever, idrettshall, allrom og kultursal, omsorg+ boliger samt dagaktivitetssenter og frivillighetssentral. Budsjettet er derfor fordelt på flere tjenesteområder.

Bergen kommune gjennomfører en offentlig detaljreguleringsplan for to delområder med felles torg der flerbruksbygget inngår i søndre del (S16). Det er forsinkelser i reguleringsplanen som gjelder Posten sine nye lokaler, de har derfor behov for å forlenge sin leiekontrakt på Mindemyren. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Årets mindreforbruk skyldes lavere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Videre benyttes midlene også til å bytte ut eller oppgradere tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

I budsjettet for 2023 var det opprinnelig bevilget kr. 110 mill. til sekkeposten Mindre bygginvesteringer. I forbindelse med revidert budsjett i juni 2023 ble posten tilført ytterligere midler.

Det er i 2023 bevilget midler til litt under 40 enkelttiltak fra budsjettposten. De største postene er knyttet til Strømgaten 1, Garnes skole og Haukelandshallen hvor midlene er overført til egne budsjettposter.

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder. Samlet over alle tjenesteområdene i kommunen har en et mindreforbruk på budsjettposten på cirka 28 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak at enkeltprosjekter har forsinket fremdrift i forhold til forventet. Enkelte områder, som skole, næring og idrett, har en likevel merforbruk i forhold til prosjekt. Dette skyldes at fordelingen mellom ulike tjenesteområder har blitt en annen enn lagt til grunn i opprinnelig budsjett, og at dette ikke er blitt korrigert for i årsavslutningen.

Salg av eiendom / kapitalfrigjøring EBE

I investeringsprogrammet er det forutsatt at investeringene skal finansieres blant annet ved å bruk av kapitalfond. Kapitalfondet tilføres midler blant annet gjennom salg av kommunale eiendommer.

Budsjettposten omfatter ulike tjenesteområder i kommunen. De største inntektene i 2023 er knyttet til salg av seksjon i Åsane senter til 32 mill. kr og et oppgjør med Rieber eiendom knyttet til en rettighet.

Sykehjem og Dagsentre - Oppgradering av uteområder

Ved sykehjemmene er det ofte store sansehager som krever mye oppfølging, og det vil være behov for oppgradering for å få bedre funksjon i forhold til brukerne. Det er i budsjettet satt av midler til formålet.

Midlene har de siste årene ikke blitt disponert fullt ut. I behandlingen av revidert budsjett i juni ble det derfor konkludert med at budsjettposten også kan benyttes til prosjekter innenfor eksempelvis dagsenter/helsehus og lignende.

I behandlingen av 2. tertial i 2023 ble videre enkelte midler flyttet fra 2023 til 2024. I løpet av året er det gjort vedtak om gjennomføring av prosjekter ved Åstveit sykehjem og Ulset sykehjem. Begge prosjektene har imidlertid fått forsinket oppstart og vil først starte opp i 2024.

Tilpasning av lokaler - sekkepost

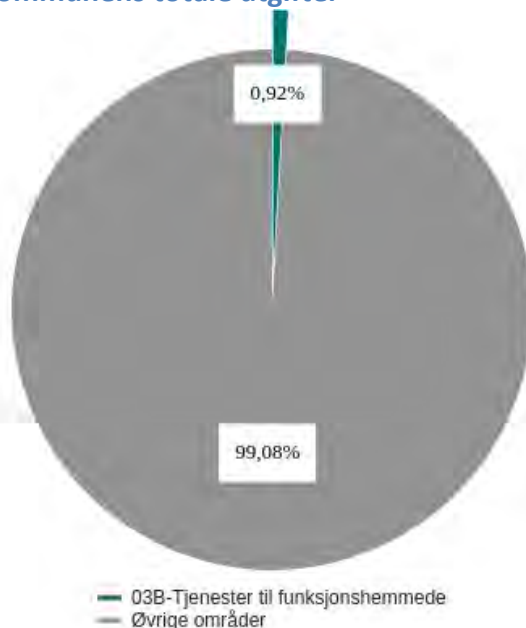
Ombyggingene i 2023 gjelder tilpasning av lokaler ved Bergen Helsehus

Åsaheimen

Åsaheimen er et sykehjem i Åsane bydel bygget på en tomt som grenser til eksisterende Midtbygda sjukeheim. Det er valgt en såkalt klyngetunløsning med samordning og sammenbygging av nytt og eksisterende sykehjem, da dette vurderes å være det som i størst grad ivaretar tilpasning for personer med demens. Offisiell åpning ble avholdt i mars 2023, og ferdigstilling av utendørsanlegg gjennomføres i løpet av 2023. Årets mindreforbruk skyldes lavere aktivitet enn anslått. De siste økonomiske forpliktelser forventes ferdigstilt i løpet av 2024.

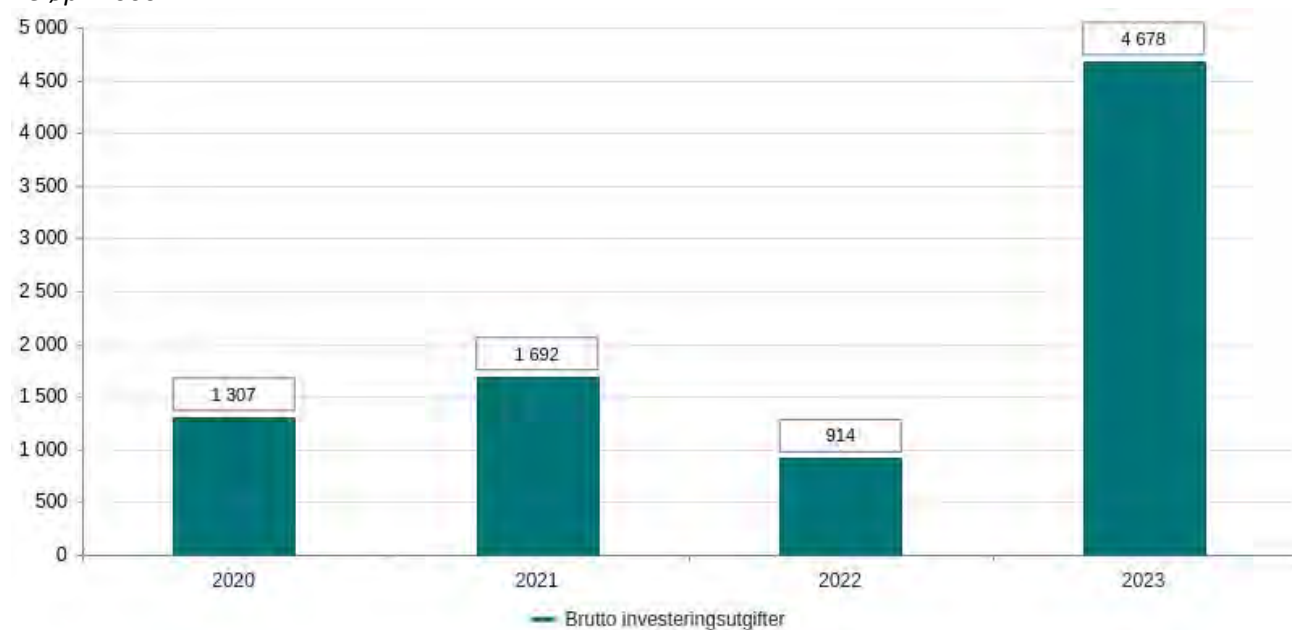
03B-Tjenester til funksjonshemmede

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter noen av tjenestene som kan bidra til at personer med ulike typer funksjonsnedsettelse kan mestre daglige aktiviteter og delta sosialt og i samfunnet: Brukerstyrt personlig assistanse (BPA), rådgivningstjenester for hørselshemmede og døvblinde, boliger for personer med funksjonsnedsettelse, aktivitetssenter for personer med fysisk funksjonsnedsettelse og ledsagerbevis.

Viktige begivenheter

- Gjennomført brukerundersøkelse blant brukere av tjenesten BPA (Brukerstyrt personlig assistanse). Resultatene viser at 89 prosent av respondentene var godt eller svært godt fornøyd med hvordan BPA-ordningen fungerer.
- Nedre aldersgrense for ledsagerbevis på åtte år ble opphevet, i tråd med nye nasjonale retningslinjer for tildeling av ledsagerbevis.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt	Avvik	Status beskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett				
Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) - økt behov	4 600	4 600	0	Helårsvirkning av den økte veksten i 2022.
Sum	4 600	4 600	0	
Sum tiltak	4 600	4 600	0	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Brukerstyrt personlig assistent (BPA)	47 505	47 505	0	Oppjustering av budsjettet som følge av sterkt vekst i 2023.
Brukerstyrt personlig assistent (BPA) - økte utgifter	860	860	0	Oppjustering av budsjettet som følge av sterkt vekst i 2023.
Barnekoordinator	4 450	1 700	2 750	Tjenesten er under opptrapping, og får full virkning i 2024.
Sum	52 815	50 065	2 750	
Sum tiltak	52 815	50 065	2 750	

Utvikling og utfordringer

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) er en alternativ måte å organisere praktisk bistand og opplæring på. BPA er rettet mot personer med langvarig og stort behov for personlig assistanse, både i og utenfor hjemmet. Bergen kommune har brukervalg på BPA der brukerne kan velge kommunal eller privat leverandør. De fleste av brukerne velger privat leverandør.

Den årlige brukerundersøkelsen blant BPA-brukere i 2023 hadde en svarprosent på 43 prosent. 89 prosent av respondentene svarte at BPA-ordningen fungerte godt eller svært godt. 7 prosent mente at ordningen fungerte akseptabelt og 4 prosent at den fungerte mindre godt. 11 personer klaget på vedtaket om BPA i 2023 og 6 av disse fikk medhold.

ÅRSMELDING 2023

Per 31.12.2023 hadde 145 brukere vedtak om BPA. Dette er en økning på 26 prosent sammenlignet med samme tidspunkt året før. Det har siden 2019 vært en markant økning i antall brukere med BPA, noe som har medført en sterk kostnadsvekst knyttet til BPA-ordningen.

Rådgivningskontor for hørselshemmede og døvblinde er et lavterskeltilbud for personer med alle typer og grader av hørselshemming og døvblindhet. I 2023 er rådgivningskontoret styrket med 0,4 årsverk hørselskompetanse, som en del av kommunens arbeid med å videreutvikle kommunens tjenester for personer med hørselsnedsettelse og døvblindhet.

Kommunen har tre bokollektiv for personer med omfattende fysisk funksjonsnedsettelse, med til sammen 29 boenheter. 16 av disse boenhetene var tidligere plassert på Midtbygda sjukeheim som nå er avviklet, og er fra februar 2023 midlertidig flyttet til Åsaheimen. Det planlegges for et nytt permanent bofellesskap for disse 16 beboerne. Det har vært en utfordring å finne egnede tomter hvor dette prosjektet kan realiseres.

Stiftelsen Dagsenteret for fysisk funksjonshemmede i Bergen får tilskudd fra Bergen kommune. På dagsenteret står trivsel, aktivitet og fellesskap i fokus. Dagsenteret har plass til inntil 65 brukere, fordelt på ukens dager.

Ledsagerbevis skal bidra til at personer med funksjonsnedsettelse som er helt avhengig av følge, skal ha anledning til å delta i samfunnet uten å måtte betale for ledsager. I tråd med nye nasjonale retningslinjer for tildeling av ledsagerbevis har kommunen opphevet tidligere nedre aldersgrense på åtte år.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall boliger/plasser for funksjonshemmede med heldøgns omsorg	29	29	29	29
Gjennomsnittlig antall timer brukerstyrt personlig assistanse (BPA) pr. mottaker pr. uke	62	63	63	64
Mottakere av brukerstyrt personlig assistanse (BPA)	85	97	115	137
Antall timer brukerstyrt personlig assistanse (BPA) totalt pr. uke	5 266	6 152	7 270	8 840

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
Åpne aktivitetstilbud funksjonshemmede	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0	-0,2
Dagsenter funksjonshemmede	3,1	3,6	3,8	-0,2	3,6	0,0
Andre velferdstiltak funksjonshemmede	3,4	5,3	3,8	-0,2	3,6	1,8
Sykehjem døgnopphold funksjonshemmede	34,1	36,4	38,2	-1,4	36,8	-0,4
Praktisk hjelp og bistand funksjonshemmede	22,6	26,5	35,5	-12,7	22,8	3,7
Personlig assistent	121,6	175,7	186,5	-34,4	152,2	23,6
Hjemmesykepleie funksjonshemmede	0,0	0,5	1,4	0,0	1,4	-0,9
Byggdrift bofellesskap for funksjonshemmede	-1,6	-2,0	0,3	-2,2	-2,0	-0,1
Sum	183,2	245,7	269,5	-51,2	218,3	27,4

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
2-Byrådsavdeling for finans	-1,3	-1,4	1,0	-2,4	-1,4	0,0
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	182,0	240,0	267,0	-48,9	218,1	21,9
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	0,2	0,2	0,2	0,0	0,2	0,0
90-Fellesposter - bykassen	2,3	7,0	1,5	0,0	1,5	5,5
Sum	183,2	245,7	269,5	-51,2	218,3	27,4

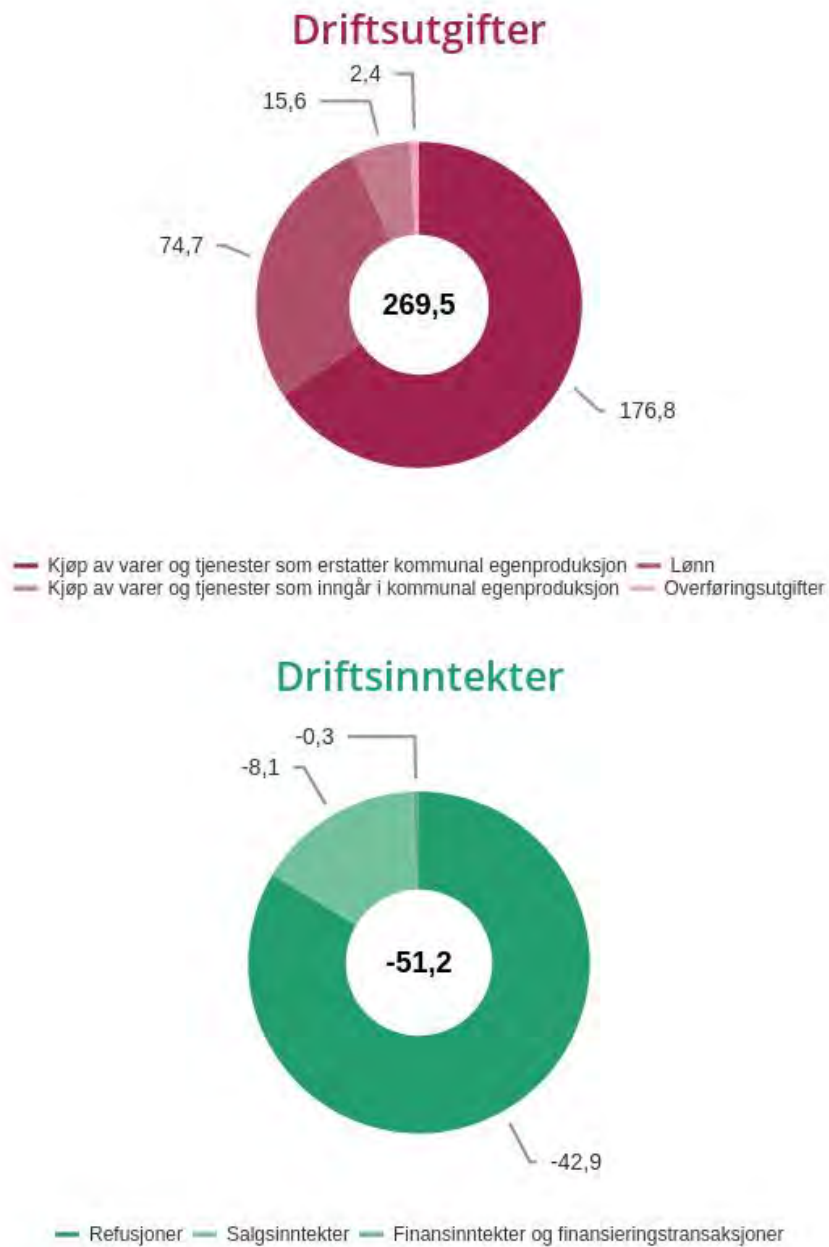
Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg rapporterer om et mindreforbruk på tjenesteområdet. Det har vært en sterk vekst i utgiftene til ordningen "Brukerstyrt personlig assistanse" (BPA) i 2023, og budsjettet har blitt styrket gjennom året. Mindreforbruket skyldes en teknisk omlegging når det gjelder avregning av ubrukte timer. Tidligere har avregningen for ubrukte timer blitt bokført året etter. I år ble avregningen klar tidsnok, og i 2023-regnskapet er det ført avregning for både 2022 og 2023. Dette gir en engangseffekt i regnskapet på 20,4 mill kr.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** skyldes avviket at det gjenstår budsjettmidler til ikke-igangsatte tiltak i 2023 (4,5 mill.). Status for tiltak i årets budsjett kommer frem av tabellen *Nye tiltak i årets budsjett*. I tillegg er det restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (- 0,2 mill.). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer. Deler av avviket kan også knyttes til fordeling av internkjøp til korrekt tjeneste (1,3 mill.). Sistnevnte føres på sentrale poster og sikrer at internkjøp- og salg går i null per tjenesteområde.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Vedtatt ferdigår	Årets budsjett			Avvik i kr
		Bud. v/gj.føringsvedtak	Vedtatt	Totalprognose		Estimert ferdigkvartal	Just. bud.	Regnskap	
Bofellesskap for personer med funksjonsnedsettelse - prosjektutvikling		115,0	20,0	19,2	2026	3.kv. 2027	1,0	4,7	-3,6
Sum							1,0	4,7	-3,6

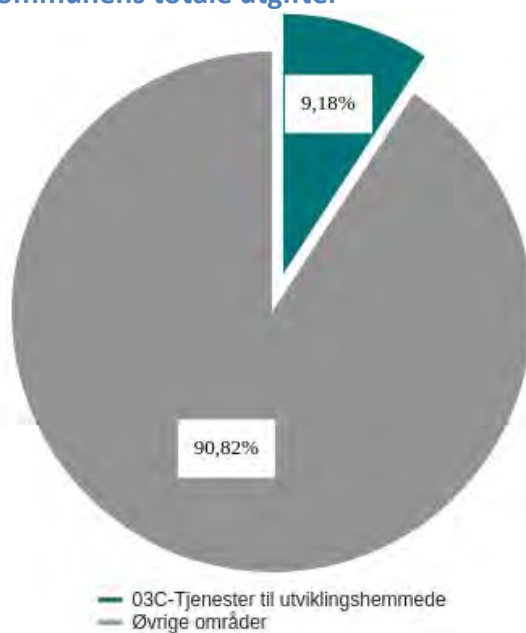
Statustekst investeringer

Bofellesskap for personer med funksjonsnedsettelse - prosjektutvikling

I forbindelse med ombygging og rehabilitering av Midtbygda sykehjem er det behov for etablering av et nytt bofellesskap for unge fysisk funksjonshemmede som i dag bor på sykehjemmet. Det vurderes aktuelle tomter til formålet og arbeid med skisseprosjekt er i startfasen. Årsavvik skyldes høyere aktivitet enn antatt. Totalprognose er justert i tråd med vedtatt Handlings- og økonomiplan 2024-27.

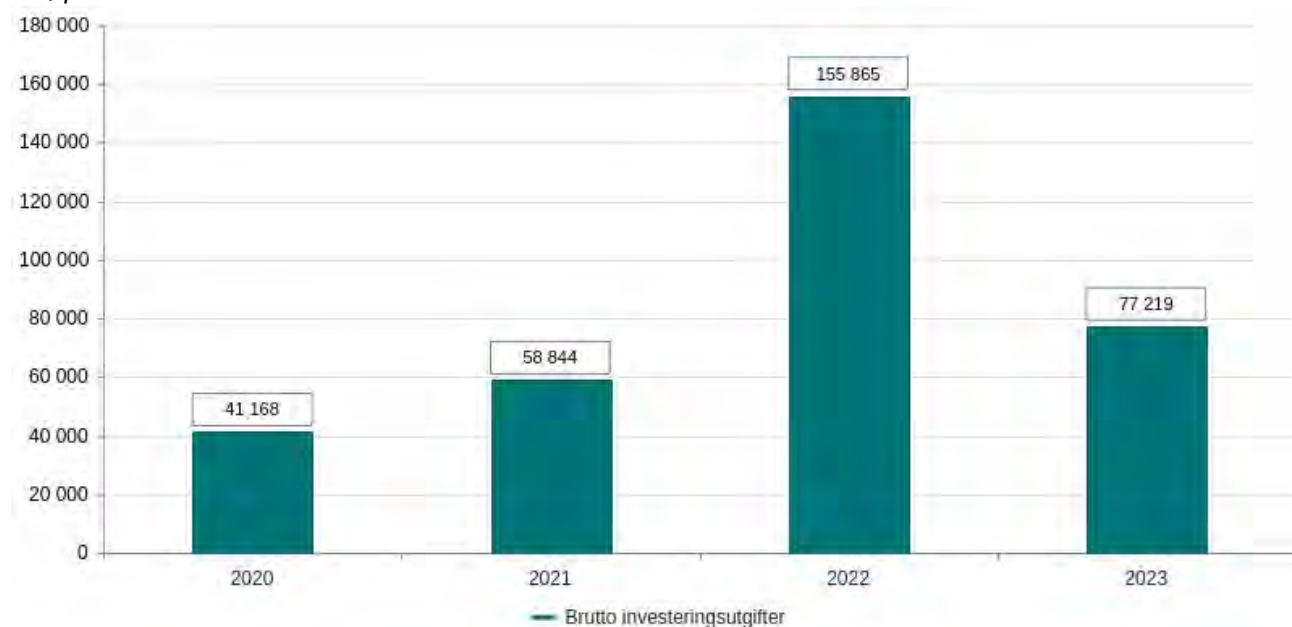
03C-Tjenester til utviklingshemmede

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Det kommunale samfunnsoppdraget på tjenesteområdet omfatter en rekke ulike helse- og omsorgstjenester, kommunale serviceytelser og tjenestekoordinerings for personer med utviklingshemming. Tjenester gis i mange tilfeller gjennom hele livet. Kommunen yter en rekke tjenester, både i foreldrehjem, i privat eiet eller leiet bolig, kommunale og privat-ideelle bofellesskap og

private bogrupper med kommunal tjenestebase. Kommunen tilbyr også besøkshjem, opphold i avlastningsbolig, dagsenterplass, og fritidsaktiviteter.

Helse- og omsorgstjenester omfatter praktisk bistand, nødvendig helsehjelp, støttekontakt og avlastningstjenester for foreldre/foresatte dersom personen bor i foreldrehjem. Kommunale serviceytelser inkluderer velferdsteknologi, dagaktivitetstilbud, kommunal omsorgsbolig, ledsagerbevis og arbeidskjøring til varig tilrettelagt arbeid (VTA). Tjenestekoordinering inkluderer blant annet ansvarsgruppe og individuell plan. Målgruppens tjenestebehov er sammensatt og må tilpasses gjennom livsløpet.

Viktige begivenheter

- *Etat for tjenester til utviklingshemmede (ETTU)* har gjennomført en evaluering av tjenestenes organisering. Med utgangspunkt i en omfattende medvirkningsprosess har etaten utarbeidet en ny modell for organisering av tjenestene gjeldende fra 1. januar 2024.
- *Boligløftet* har resultert i åpning av tre nye bofellesskap i 2023. I Øvre Krohnåsen 4 og 6 åpnet to bofellesskap med åtte leiligheter i hvert bygg. I Landåsveien 33 (tidligere Landås skole) åpnet et bofellesskap med ni nye leiligheter, hvorav tre leiligheter er spesielt tilrettelagt for personer med multifunksjonshemming.
- *Møte med aggresjonsproblematikk (MAP)* er en stor og pågående satsing på tjenesteområdet. Ti ansatte i ETTU har gjennomført instruktørkurs i metodikken, og 1002 ansatte i etaten har gjennomført MAP-kurs.
- *Velferdsteknologiens ABC*, i regi av Utviklingssenteret for sykehjem og hjemmetjenester (USHT), har bidratt til kompetanseheving for to kull med til sammen cirka 90 ansatte i ETTU.
- Prosjektet *Samhandling og samarbeid i møte med pårørende til mennesker med utviklingshemming* er gjennomført. Etaten har gjennom dette prosjektet utarbeidet nye individuelt tilpassede samhandlingsavtaler som skal bidra til høyere kvalitet, og lavere konfliktnivå, i samhandling med pårørende.
- Prosjektet *Rammer, grenser og forståelse for taushetsplikt i Etat for tjenester til utviklingshemmede* er gjennomført. Dette vil bidra til bedre forståelse og kontroll på begrensninger og muligheter innenfor regelverket om taushetsplikt for alle ansatte i tjenestene.

Etatsdirektør Olivera Kostovska i Etat for tjenester til utviklingshemmede holdt tale på åpningen av nye bofellesskap i Øvre Krohnåsen i juni 2023. Foto: Cathrine Nordkvist

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak

Vedtatt Effekt Avvik Status beskrivelse
budsjett 2023 2023

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Samlokalisering	742	742	0	Beløpet gjelder helårsvirkning av tiltaket som startet opp i 2022.
Arbeidskjøring VTA	10 547	10 547	0	Beløpet gjelder helårsvirkning av tiltaket som startet opp i 2022.
Brukerstyrt Personlig Assistent utviklingshemmede	8 600	8 600	0	Beløpet gjelder styrking videreført fra 2022 og gjelder allerede økt aktivitetsnivå.
Nye brukere i dagsenter i 2022	7 200	7 200	0	Beløpet gjelder helårsvirkning av nye brukere i dagsenter høsten 2022.
Tilpasning til aktivitetsnivå og økt tjenestebehov for tjenester til utviklingshemmede	40 000	40 000	0	Budsjettet ble styrket som følge av et allerede økt aktivitetsnivå.
Sum	67 089	67 089	0	

Tilpasning til aktivitetsnivå

Redusert kjøp av avlastningsplasser	-7 000	-7 000	0	Redusert kjøp er iverksatt.
Underdekning boliger EBF	0	0	0	
Tilbakeføring av feriemidler til personer med utviklingshemming	425	425	0	Budsjettet er styrket og ferietiltakene er gjennomført.
Kjøp av avlastningsplasser i påvente av avlastningsboliger/barneboliger	-27 000	-27 000	0	Tiltaket er gjennomført.
Sum	-33 575	-33 575	0	

Nye tiltak

EBF - Husleieinntekter - nye boliger	-2 713	-2 713	0	Krohnåstoppen bofellesskap og Landåsveien 33 bofellesskap er nå i full drift.
Barne- og avlastningsboliger for barn og unge med alvorlig funksjonshemming	27 000	27 000	0	Tiltaket er gjennomført.
Boligløftet Bergen - Krohnåstoppen 4	5 602	5 602	0	Bofellesskapet ble tatt i bruk i 2023.
Boligløftet Bergen - Bispengaten 21	2 510	2 510	0	Beløpet gjelder helårsvirkning av tiltaket som startet opp i 2022.
Boligløftet Bergen - Krohnåstoppen 6	5 604	5 604	0	Bofellesskapet ble tatt i bruk i 2023.
EBF - Underdekning - nye boliger	-2 355	-2 355	0	Krohnåstoppen bofellesskap og Landåsveien 33 bofellesskap er nå i full drift.
EBF - FDV-kostnader - nye boliger	1 210	1 210	0	Krohnåstoppen bofellesskap og Landåsveien 33 bofellesskap er nå i full drift.
Tjenester i Privatinitierte boligløsninger	15 781	15 781	0	Tiltaket er iverksatt.
Boligløftet Bergen - Landåsveien 33	8 925	8 925	0	Bofellesskapet ble tatt i bruk i 2023.

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Sum	61 564	61 564	0	
Nye engangstiltak				
TV-BRA - Tilskudd	900	900	0	Tilskuddet er utbetalt.
Sum	900	900	0	
Effektivisering				
Effektivisering i tjenestene (forenkle, fornye og forbedre)	-2 000	0	-	- Staten jobber kontinuerlig med forbedringsarbeid. Gevinstene som hentes ut er økt kvalitet i 2 000 tjenestene. Tjenesteområdet er i vekst, og så langt har det ikke vært mulig å identifisere gevinster i form av lavere utgifter.
Sum	-2 000	0	-	2 000
Sum tiltak	93 978	95 978	-	2 000

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Pensjonsendringer				
Økte pensjonskostnader for tiltak som startet opp i 2022	4 229	4 229	0	Oppjustering til aktivitetsnivå. Utgiftene er påløpt.
Sum	4 229	4 229	0	
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Underdekning ved privatinitierte boligløsninger startet opp i 2022	7 265	7 265	0	Oppjustering til aktivitetsnivå. Utgiftene er påløpt.
Flyktninger fra Ukraina - økte utgifter	627	627	0	Utgiftene er påløpt.
Økte tjenester til bruker i spesialisert tiltak	992	992	0	Oppjustering til aktivitetsnivå. Utgiftene er påløpt.
Brukerstyrt personlig assistent (BPA) - økte utgifter	3 220	3 220	0	Oppjustering til aktivitetsnivå. Utgiftene er påløpt.
Kriseavlastning i Leirvikåsen	2 000	2 000	0	Tiltaket er gjennomført.
Økt tjenestenivå nye boliger 2023	4 643	4 643	0	Oppjustering til aktivitetsnivå. Utgiftene er påløpt.
Tilsyn i videregående skole (TIV)	2 000	2 000	0	Tiltaket er gjennomført.
Brukerstyrt personlig assistent (BPA)	6 573	6 573	0	Oppjustering til aktivitetsnivå. Utgiftene er påløpt.
Ny bruker i bolig - avvikling av kjøpt tiltak	2 865	2 865	0	Tiltaket er gjennomført.
Ekstraordinær sommeravlønning 2023	1 662	1 662	0	Tiltaket er gjennomført.

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Dagsenter i Bergen nord- økte husleieutgifter	500	0	500	<p>Innflytting i nye lokale vil skje i 2024.</p>
Tilpasning til aktivitetsnivå for tjenester til utviklingshemmede	21 000	21 000	0	Oppjustering til aktivitetsnivå. Utgiftene er påløpt.
Sum	53 347	52 847	500	
Nye tiltak				
Nye dagsenterbrukere fra høsten 2023	2 400	2 400	0	Tiltaket er startet opp, og nye brukere ble tatt inn i dagsenter etter sommerferien.
Sum	2 400	2 400	0	
Sum tiltak	59 976	59 476	500	

Utvikling og utfordringer

Vekst i tjenesteproduksjon

Økning i lovpålagte helse- og omsorgstjenester til eksisterende og nye brukere bidrar til vekst i tjenesteproduksjon. Gjennom *Boligløftet* ble det åpnet tre nye bofellesskap tilrettelagt for personer med utviklingshemming i 2023, med til sammen 25 nye leiligheter. Ved utgangen av 2023 hadde tjenesteområdet 73 personer uten eksisterende botilbud på venteliste – dette er en netto vekst på 5 flere personer med utviklingshemming i boligkø enn samme tid året før.

Komplekse tjenestebehov

Tjenestene melder om en økning i tjenestemottakere med sammensatte diagnosebilder der psykiske lidelser, rusutfordringer, atferdsproblemer og lett utviklingshemming inngår. I en del av disse tilfellene utgjør den psykiske helsetilstanden, rus- og atferdsproblematikken det overordnede grunnlaget for bistandsbehovet. Ivaretagelse av personer med sammensatte utfordringer er krevende for kommunen, og må sees i sammenheng med nedbyggingen av institusjonsplasser i spesialisthelsetjenesten. For å sikre gode helse- og omsorgstjenester til personer med komplekse utfordringer jobber tjenestene aktivt med å bedre tverrfaglig samarbeid med aktuelle etater og eksterne aktører. Kompetanseheving i *Møte med aggresjonsproblematikk (MAP)* bidrar også til bedre ivaretagelse av både tjenestemottakere og tjenesteytere gjennom forebygging og kunnskapsbasert håndtering av utfordrende atferd.

Bemanningsutfordringer

Bemanning og rekruttering av kvalifisert helsepersonell er en økende utfordring, som trolig blir mer krevende de neste tiårene ifølge *NOU 2023:4 Tid for handling*. Kommunens tjenester til personer med utviklingshemming ytes både på dag, kveld og natt. Tjenestene bemannes av ca. 3000 ansatte fordelt på ca. 1900 årsverk på over 100 tjenestesteder. For tiden opplever tjenestene å ha rundt 200 ledige stillinger, og mangel på personell medfører økt bruk av vikarer og overtid. Mangel på vernepleiere/sykepleiere og helsefagarbeidere utfordrer tjenestene på det å sikre tjenesten utøvd i tråd med lovkrav.

Organisering av tjenestene

Kommunens tjenester til personer med utviklingshemming har i 2022 og 2023 vært gjenstand for en evalueringsprosess som har resultert i en ny organisasjonsmodell gjeldende fra 1. januar 2024. Gjennom etablering av flere og mindre enheter med tilpasset lederspenn, vil etaten få et lederkorps med bedre kapasitet og en mer robust stab- og støttefunksjon. Tjenestene vil i sin nye form være bedre rustet for fremtidens utfordringer gjennom en mer kostnadseffektiv, forsvarlig og bærekraftig drift.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall personer som mottar én eller flere tjenester fra ETTU	1 307	1 335	1 358	1 405
Gjennomsnittlig funksjonsvurdering (IPLOS-skår) for tjenestemottakere tilknyttet ETTU	3,82	3,82	3,83	3,86
Antall kommunale avlastningsplasser i drift (antall enerom)	0	48	52	51
Antall avlastningsdøgn tildelt totalt i avlastningsbolig	23 884	22 910	20 753	19 600

ÅRSMELDING 2023

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall personer som venter på oppstart eller økning av avlastning i avlastningsbolig	74	64	57	60
Gjennomsnittlig ventetid for personer som er godkjent for oppstart eller økning i avlastning og som venter på avlastning (dager)	587	513	397	277
Antall bofellesskap med kommunal tildelingsrett (kommunale og privat-ideelle bofellesskap)	87	86	86	88
Antall kommunale tjenestebaser tilknyttet private bogrupper	9	11	14	14
Antall beboere i bofellesskap (kommunale og privat-ideelle)	550	545	553	553
Antall beboere i private bogrupper med kommunal tjenestebase	83	73	116	116
Gjennomsnittlig ventetid på bolig (dager)	1 321	1 254	966	763
Antall personer med dagsenterplass (kommunale og privat-ideelle)	408	436	421	353
Antall personer med utviklingshemming som har støttekontakt	567	538	550	538

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
Dagsenter utviklingshemmede	221,1	256,7	284,5	-30,9	253,5	3,2
Aktivitetssenter	0,3	0,0	0,2	-0,2	0,0	0,0
Andre velferdstiltak utviklingshemmede	23,8	34,2	39,9	-16,7	23,2	11,0
Tiltak i avlastningsbolig	218,4	199,3	222,8	-11,9	210,9	-11,6
Tiltak i barnebolig	29,2	26,5	28,5	-1,5	27,0	-0,5
Personlig assistent utviklingshemmede	38,5	48,0	40,2	-0,6	39,6	8,4
Praktisk bistand utviklingshemmede	1 298,7	1 483,7	1 994,9	-550,3	1 444,6	39,1
Byggdrift avlastningsboliger	1,2	1,4	1,5	-0,2	1,3	0,0
Byggdrift bofellesskap for utviklingshemmede	-30,4	-31,5	91,1	-101,8	-10,8	-20,7
Sum	1 800,9	2 018,3	2 703,6	-714,2	1 989,4	28,8

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
2-Byrådsavdeling for finans	-31,3	-15,3	95,7	-111,1	-15,3	0,0
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	1 761,7	1 965,2	2 545,0	-603,1	1 941,9	23,3
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	2,7	0,0	0,5	-0,5	0,0	0,0
90-Fellesposter - bykassen	67,7	68,4	62,3	0,5	62,8	5,6
Sum	1 800,9	2 018,3	2 703,6	-714,2	1 989,4	28,8

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg rapporterer om et mindreforbruk på tjenesteområdet.

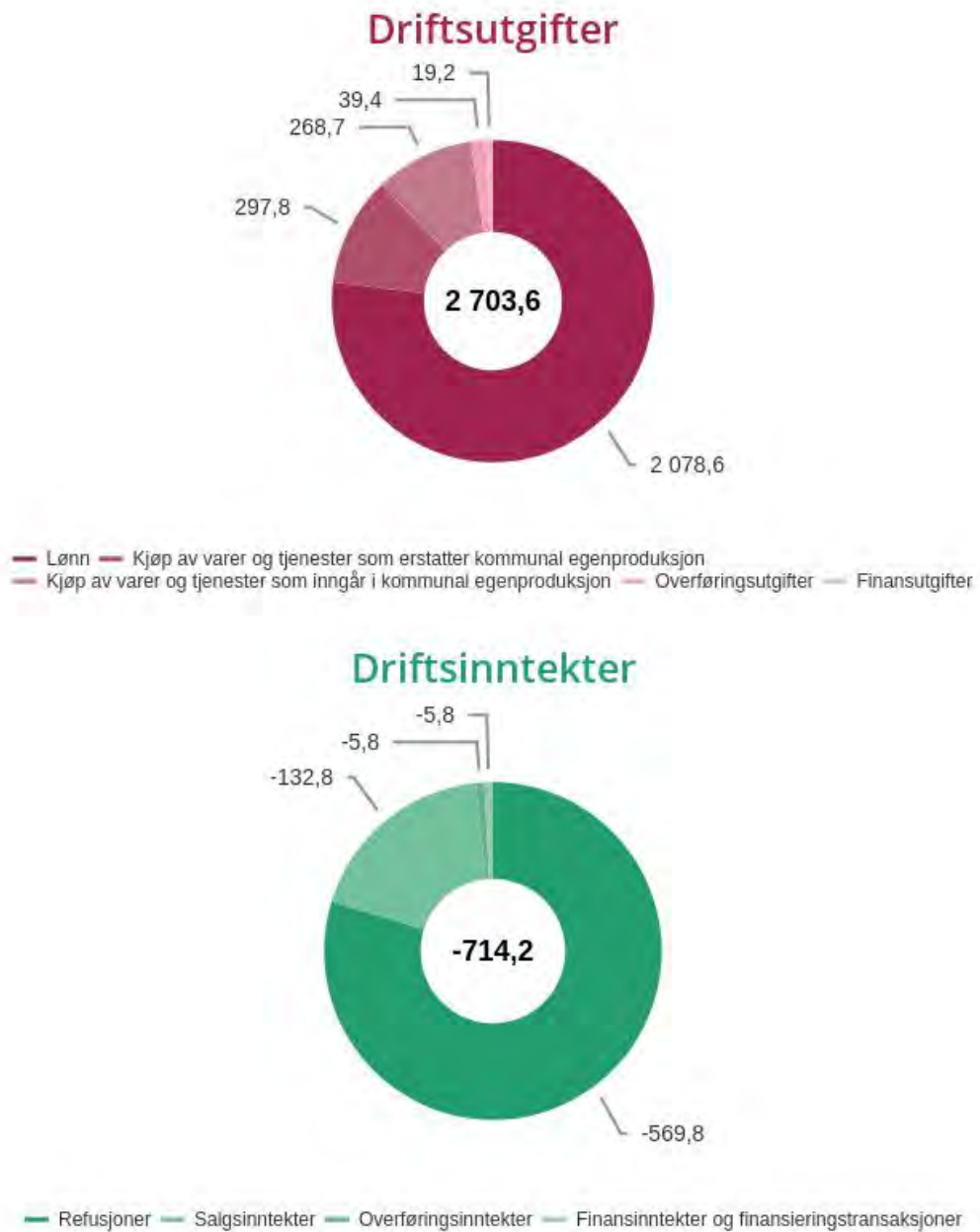
Det har vært en vekst i utgiftene til ordningen "Brukerstyrt personlig assistanse" (BPA) i 2023, og budsjettet har blitt styrket gjennom året. Mindreforbruket skyldes fullt ut en teknisk omlegging når det gjelder avregning av ubrukte timer. Tidligere har avregningen for ubrukte timer blitt bokført året etter. I år ble avregningen klar tidnok, og i 2023-regnskapet er det ført avregning for både 2022 og 2023. Dette gir en engangseffekt i regnskapet på 7,2 mill.

Det resterende avvikene på tjenester skyldes i hovedsak manglende splitting av inntekter for ressurskrevende brukere.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** skyldes avviket at det gjenstår budsjettmidler til ikke-igangsatte tiltak i 2023 (8,8 mill.). Status for tiltak i årets budsjett kommer frem av tabellen *Nye tiltak i årets budsjett*. I tillegg er det restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (-5,0 mill.). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer. Deler av avviket kan også knyttes til periodisering av strømutgifter (-4,2 mill.). Dette er utgifter fra 2023 som er fakturert i 2024 som periodiseres til riktig år. I tillegg skyldes avviket fordeling av internkjøp til korrekt tjeneste (6,0 mill.). Sistnevnte føres på sentrale poster og sikrer at internkjøp- og salg går i null per tjenesteområde.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En rettferdig og inkluderende by	Boligløftet Bergen	Antall personer med vedtak om boligbehov som står på venteliste (totalt)	85	65	90	Det har vært en liten økning på 5 personer med ønske om bolig sammenlignet med samme tid året før. Boligkøen er dynamisk og nye boligsøkerer kommer stadig til. Avviket må sees som et resultat av at antall tilførte søknader om bolig, overgår antall tildelte boliger i perioden. Dette forklarer også at årsmål har vært dertil mer utfordrende å oppnå.
		Antall personer ved vedtak om boligbehov som står på venteliste, som ikke har eksisterende botilbud	68	52	73	Det har vært en liten økning på 5 personer med ønske om bolig sammenlignet med samme tid året før. Noen av disse har fått boligtilbud, men svar er ikke registrert pr 31.12.23. Boligkøen er dynamisk og nye boligsøkerer kommer stadig til. Avviket må sees som et resultat av at antall tilførte søknader om bolig, overgår noe antall tildelte boliger i perioden. Dette forklarer også at årsmål har vært dertil mer utfordrende å oppnå.
		Antall personer ved vedtak om boligbehov som står på venteliste, som ønsker å bytte botilbud	17	13	17	Uendret omfang i søkere med ønske om boligbytte sammenlignet med samme tid året før. Inkluderer personer som ønsker annen leilighet i samme bofellesskap. Forventet reduksjon er avhengig av at det fristilles leiligheter som muliggjør boligbytter. Slik fristilling har ikke funnet sted og årsmål er derfor ikke nådd.
	Brukere skal ha færre ansatte å forholde seg til	Antall ansatte som jobber langvakter dagtid på 10 timer eller mer	1 285	1 200	1 351	Det er et overordnet ønske å bidra til at tjenestemottakerne ikke har for mange ansatte å forholde seg til gjennom arbeidsdag/arbeidsuke/arbeidsår. Langvaksordninger bidrar positivt til en slik avgresning av antall ansatte rundt hver tjenestemottaker. Det framkommer en økning på 66 ansatte i langvaksordninger, sammenlignet med samme tid året før. Betydelig økning i siste del av 2022 grunnet åpning av ny tjenestebase med nye ansatte, turnusendringer og inkludering av avlastningsboliger, medførte at 2023-mål var passert ved årsskiftet 2022/2023. Videre økning i 2023 er

ÅRSMELDING 2023

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
						hovedsakelig relatert til nyansettelser i nye bofellesskap i Øvre Krohnåsen og Landåsveien.
Heltidskultur - øke gjennomsnittlig stillingsstørrelse (Etat for tjenester til utviklingshemmede)	Gjennomsnittlig stillingsprosent i Etat for tjenester til utviklingshemmede (faste stillinger, eks. studentstillinger, avlastere og oppdragstakere)	68,3 %	74,0 %	69,3 %	Økning med 1 prosentpoeng sammenlignet med året før. Tall hentet fra HR Styringsdata 2020-2023. Rekrutteringsutfordringer medfører at enkelte heltidsstillinger står ledige og snittet blir da lavere enn det ville vært dersom vakante stillinger var besatt.	

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag

Statusbeskrivelse

B-avtale 2023 Merknad 15 - Kommunens bidrag til privatinitierte bofellesskap Bystyret ber byrådet legge til rette for nødvendig kommunal medvirkning for for å realisere bofellesskap i privat regi. Kommunen skal aktivt bidra til at prosjektene kan oppnå investeringstilskudd og annen støtte fra Husbanken eller MVA-refusjon der dette er mulig.

Kommunen er jevnlig i dialog med personer som ønsker å etablere private bogrupper tilrettelagt for personer med utviklingshemming. Det er etablert en 'innbyggerhjelp' på kommunens nettsider om [Privat samlokaliserte boliger for personer med utviklingshemming](#) med informasjon om prosessen, herunder blant annet MVA-kompensasjon, startlån, og kontaktskjema som legger til rette for tidlig dialog mellom kommunen og privatpersoner som ønsker å etablere slike boliger. Informasjonen på nettsiden oppdateres jevnlig for å sikre aktuell og relevant informasjon til interessenter. Kommunen besvarer henvendelser fra private aktører raskt, og gir tidlig i prosessen grundig informasjon som bidrar til felles forståelse og viktige forventnings- og rolleavklaringer. I dette ligger også veiledning av pårørendegruppen til andre aktuelle offentlige instanser.

B-avtale 2023 Merknad 41 - Karriereveier for personer med utviklingshemming Bystyret ber byrådet levere en sak om karriereveier for personer med utviklingshemming. I dag ivaretas tilbudene om aktivitet og tilrettelagt arbeid for personer med utviklingshemming av en rekke ulike aktører. En bedre samordning kan i større grad sikre et tilbud som er i henhold til den enkeltes muligheter og kapasitet. Bystyret ber om å få saken til behandling i løpet av 2023.

Merknaden er omtalt i rullering av temaplanen *Et helt liv med mening, vekst og utvikling - plan for tjenester til personer med utviklingshemming 2018-2028* som ble vedtatt i bystyret i januar 2024. I den rullerte planen framgår det at det med utgangspunkt i de involverte aktørene i en slik sak, og ønske om å få på plass en samordning som fremmer formålet, at arbeidet vil måtte gis tiltrengt tid før saken legges fram for bystyret. Dette vil tidligst kunne skje i 2024.

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Vedtatt ferdigår	Årets budsjett			
		Bud. v/gj.førings- vedtak	Vedtatt	Totalprognose		Estimert ferdigkvartal	Just. bud.	Regnskap	Avvik i kr
Barne- og avlastningsboliger for barn og unge med alvorlig funksjonshemming		IA	17,0	17,0	2024	4.kv. 2024	16,3	0,1	16,2
Breisteinvegen 190 - tjenestebase bofellesskap	BR 1226/23	19,8	19,8	19,8	2026	1.kv. 2025	3,0	2,4	0,6
Haugland bofellesskap	BY 36/24	IA	219,1	219,1	2025	3.kv. 2025	2,8	3,7	-0,9
Johan Berentsensvei 87	2020/48054-64	IA	1,0	1,0	2026	Ferdig	1,0	0,1	0,9
Krohnåstoppen bofellesskap for utviklingshemmede	BY 263/20	127,6	116,8	116,8	2024	Ferdig	18,5	20,3	-1,9
Landåsveien 33 - Bofellesskap for utviklingshemmede	BY 216/21	111,1	85,5	85,5	2019	Ferdig	28,5	29,1	-0,6
Midtunvegen bofellesskap	BY 56/24	IA	114,8	114,8	2023	3.kv. 2026	2,9	2,4	0,5
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	2,4	0,0	2,4
Olsvikåsen 30	2020/48054-43	IA	6,3	6,3	2026	4.kv. 2024	6,3	1,1	5,1
Ombygging av Solheimslien 52		IA	1,5	1,5	0	Ferdig	1,5	0,7	0,8
Professor Dahlsgt. 32	2023/278899-2	IA	6,3	6,3	2026	4.kv. 2026	6,3	0,1	6,2
Riple bofellesskap		IA	103,3	103,3	2025	2.kv. 2025	2,0	2,8	-0,8
Svaneviksveien 4 bofellesskap	2023/278899-3	IA	5,5	5,5	2026	4.kv. 2024	5,5	1,2	4,3
Teigane bofellesskap	BY 317/23	83,1	83,1	83,1	2025	2.kv. 2025	2,6	3,8	-1,2
Unneland bofellesskap	BY 263/20	64,7	1,6	1,6	2025	2.kv. 2025	0,0	4,4	-4,4
Åstveittunet 57-82 bofellesskap	2023/278899-1	IA	13,0	13,0	2026	4.kv. 2026	13,0	0,3	12,7
Sum øvrige prosjekter							11,9	4,6	7,3
Sum							124,4	77,2	47,2

Statustekst investeringer

Breisteinvegen 190 - tjenestebase bofellesskap

Breistein bofellesskap består i dag av 6 leilighet for utviklingshemmede, hvorav en av leilighetene benyttes som tjenestebase for ansatte. For å sikre bedre arbeidsforhold for de ansatte, samt tilføre en ekstra boenhet, er det besluttet å bygge ny tjenestebase som et tilbygg i tilknytning til eksisterende bofellesskap. Byggestart er forventet i 1.kvartal 2024. Årets mindreforbruk skyldes lavere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Haugland bofellesskap

Det er planlagt et nytt bofellesskap i Ytre Arna for personer med utviklingshemming. Gamle Haugland skole skal rehabiliteres kombinert med nybygg på tomten, og det skal bygges tolv leiligheter fordelt på to bofellesskap med personalbaser. På eiendommen ligger det også en gymsal som var del av skolebebyggelsen, denne skal bevares både for beboere i bofellesskapet og for nærmiljøet. Ombygging av gymsalen er skilt ut i en egen budsjettpost. Prosjektet inngår som en del av Boligløftet Bergen, et boligpolitisk tiltak som har som formål å avvikle kø for bolig til personer med utviklingshemming. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose. For årsmeldingen ligger -1,2 mill. av totalbudsjett og - prognose feil under tjenesteområdet Idrett. Dette vil bli justert tilbake til Tjenester til utviklingshemmede ved første anledning.

Johan Berentsensvei 87

Prosjektet går ut på å bygge om fellesstue/kjøkken for å bedre utnyttelsen av fellesarealet i bofellesskapet. Prosjektet er i oppstartsfasen og forventes ferdigstilt innen utgangen av mars 2024.

Krohnåstoppen bofellesskap for utviklingshemmede

Det er etablert to nye bofellesskap med totalt 16 leiligheter i Øvre Krohnåsen 4 og 6 i Fana bydel. Bofellesskapene har felles underjordisk parkeringsanlegg og uteområde. Byggene ble tatt i bruk juni 2023 og de siste økonomiske forpliktelser forventes ferdigstilt i løpet av 2024. Resterende midler av årets mindreforbruk vil bli trukket inn ved første anledning.

Landåsveien 33 - Bofellesskap for utviklingshemmede

Landåsveien 33 ble tidligere benyttet av Landås skole, men har vært fraflyttet siden det nye skolebygget ble tatt i bruk. Bygget er totalrehabilitert og ombygget til bofellesskap for utviklingshemmede med totalt 9 leiligheter. Bygget ble tatt i bruk juni 2023 og de siste økonomiske forpliktelser forventes ferdigstilt i løpet av 2024.

Midtunvegen bofellesskap

Det er planlagt etablert nytt bofellesskap på en tomt ved Fana Herredshus i Midtunvegen. Anlegget skal omfatte åtte boenheter for utviklingshemmede med tilhørende fellesarealer og personalfasiliteter. Prosjektet inngår som en del av Boligløftet Bergen, et boligpolitisk tiltak som har som formål å avvikle kø for bolig til personer med utviklingshemming. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024. Årets mindreforbruk skyldes lavere aktivitet enn anslått og medfører at forventet ferdigstillelse forskyves ett kvartal. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Videre benyttes midlene også til å bytte ut eller oppgradere tekniske anlegg med utgått levetid.

Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg,

ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

I budsjettet for 2023 var det opprinnelig bevilget kr. 110 mill. til sekkeposten Mindre bygginvesteringer. I forbindelse med revidert budsjett i juni 2023 ble posten tilført ytterligere midler.

Det er i 2023 bevilget midler til litt under 40 enkelttiltak fra budsjettposten. De største postene er knyttet til Strømgaten 1, Garnes skole og Haukelandshallen hvor midlene er overført til egne budsjettposter.

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder. Samlet over alle tjenesteområdene i kommunen har en et mindreforbruk på budsjettposten på cirka 28 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak at enkeltprosjekter har forsinket fremdrift i forhold til forventet. Enkelte områder, som skole, næring og idrett, har en likevel merforbruk i forhold til prosjekt. Dette skyldes at fordelingen mellom ulike tjenesteområder har blitt en annen enn lagt til grunn i opprinnelig budsjett, og at dette ikke er blitt korrigert for i årsavslutningen.

Olsvikåsen 30

Prosjektet skal tilpasse eksisterende tjenestebase slik at denne bli i tråd med arbeidsplassforskriften. Prosjektet er i prosjekteringsfasen og i søknadsprosess til både byggesak og arbeidstilsynet. Byggestart starter så snart nødvendige tillatelser er gitt, og en forventer ferdigstillelse ved slutten av 2024.

Ombygging av Solheimslien 52

Prosjektet med å etablere garderobeanlegg og medisin rom for å sikre fullverdig tjenestebase er avsluttet.

Professor Dahlsgt. 32

Prosjektet skal etablere bofellesskap til psykisk utviklingshemmede i 10 leiligheter, inklusiv tjenestebase. Etablering av tjenestebase forventes ferdigstilt 4. kvartal 2024. Seks leiligheter er i dag bebodd og eksisterende beboere skal ikke tvinges til å flytte ut. Disse leilighetene vil bli omgjort til boenheter for psykisk utviklingshemmede etter hvert som beboerne flytter ut. Det er umulig å estimere ferdigstillelse for hele prosjektet.

Riple bofellesskap

Det er planlagt et nytt bofellesskap for utviklingshemmede på Nedre Totland. Det gamle skolebygget på Riple skal være personalbase for ansatte, mens seks leiligheter i bofellesskapet etableres i et nybygg. Prosjektet inngår som en del av Boligløftet Bergen, et boligpolitisk tiltak som har som formål å utvikle kjøp for bolig til personer med utviklingshemninger. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Svaneviksveien 4 bofellesskap

Prosjektet skal etablere en personalbase i bofellesskapet i henhold til krav fra Arbeidstilsynet. Personalbasen skal utvides til nærmere 3 ganger dagens størrelse. Prosjektering er startet og en forventer oppstart på arbeidet i løpet av april 2024. Prosjektet forventes ferdigstilt ved årsslutt.

Teigane bofellesskap

Det er planlagt et nytt bofellesskap for utviklingshemmede på en tomt i Indre Arna. Det skal etableres seks boenheter og en personalbase. Prosjektet inngår som en del av Boligløftet Bergen, et boligpolitisk tiltak som har som formål å avvikle kø for bolig til personer med utviklingshemminger. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Unneland bofellesskap

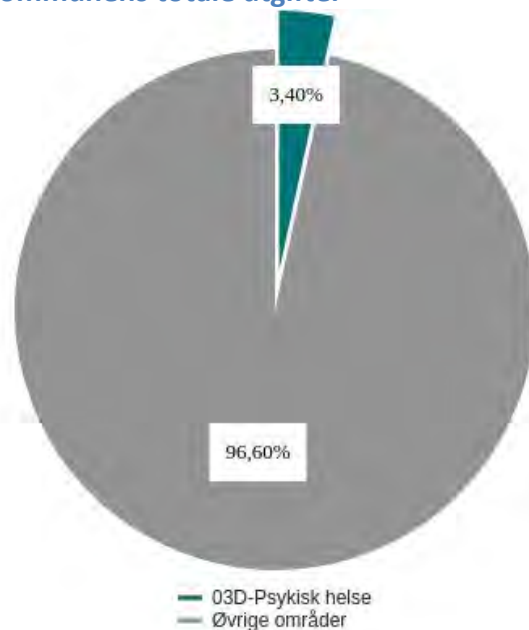
Prosjektet er skrinlagt i Handlings- og økonomiplan 2024-27 da en har funnet løsninger i eksisterende kommunale omsorgsboliger som kan erstatte prosjektet. Disse løsningene gjør at etablering av bofellesskapet kan realiseres raskere og til en betydelig lavere investeringskostnad. Årsavvik skyldes en for tidlig nedjustering av budsjett før de siste økonomiske forpliktelsene var gjort opp.

Åstveittunet 57-82 bofellesskap

Prosjektet skal etablere tre bofellesskap til psykisk utviklingshemmede i tidligere omsorgsboliger. Prosjektet omfatter 23 leiligheter til boligformål samt tre til personalfasiliteter. Rehabilitering / ombygging av personalfasilitetene forventes ferdigstilt 4. kvart 2024. Nåværende beboere skal ikke tvinges til å flytte ut. Disse leilighetene vil bli omgjort til boenheter for psykisk utviklingshemmede etter hvert som beboerne flytter ut. Det er umulig å estimere ferdigstillelse av prosjektet som helhet.

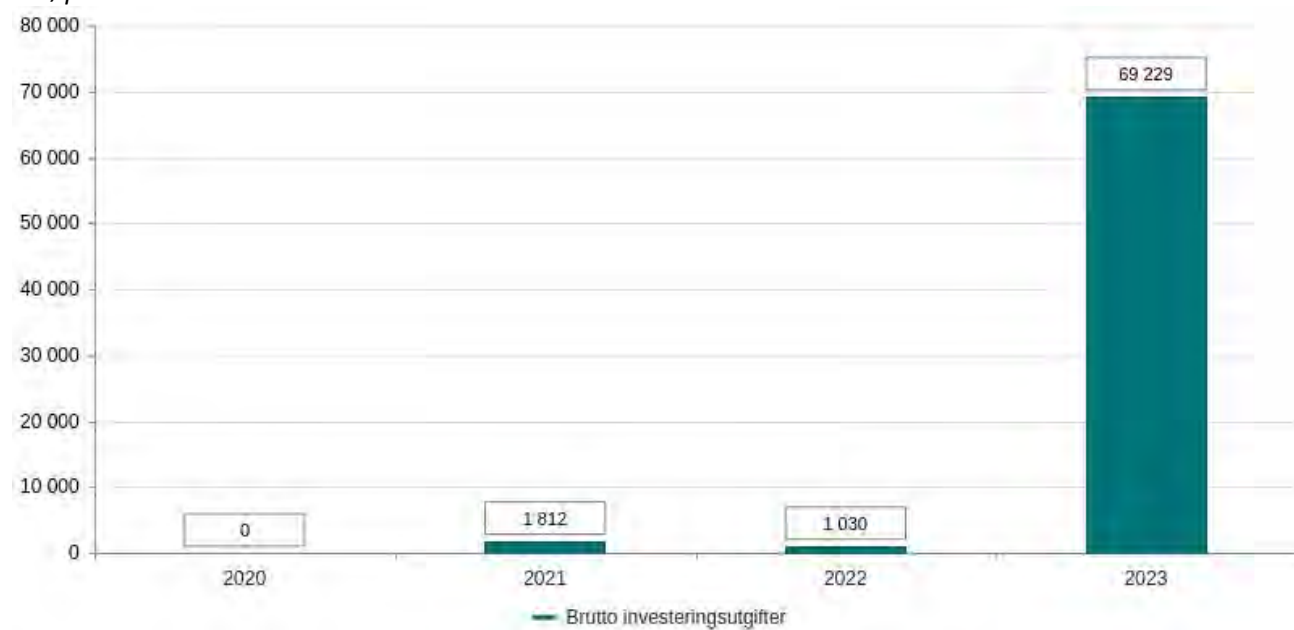
03D-Psykisk helse

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

ALLE HAR EN PSYKISK HELSE: Noen ganger blir utfordringene for store til å takle alene. Kommunen tilbyr psykisk helsehjelp i flere tjenester. Foto: Nina Blågestad

Tjenesteområdet omhandler kommunens helse- og omsorgstjenester til barn og unge med psykiske lidelser og sammensatte hjelpebehov, og tjenester til voksne.

Tjenestene til barn og unge

Tjenester til psykisk helse barn og unge inkluderer hjelpetiltak som støttekontakt, miljøterapi, avlastning, koordinering og langvarig oppfølging, omsorgslønn og BPA-ordning (Brukerstyrt Personlig Assistent).

Forebyggende og tidlig psykisk helsetilbud til barn og unge omtales under budsjettområde 05 Forebyggende helsearbeid.

Tjenester psykisk helse voksne

Tjenestene til voksne er organisert i fire geografiske byområder, og en egen enhet for institusjonsbaserte botilbud. De fire byområdene omfatter oppfølgingstjeneste, aktivitetshus og ulike tilrettelagte botilbud.

Psykiske helsetjenester for voksne består av lovpålagte- og lavterskeltjenester. Tjenestene omfatter blant annet ambulante tjenester, tilrettelagte botilbud, bosenter, støttekontakt og brukerstyrt personlig assistent (BPA), gruppetilbud, aktivitetssentre, [Rask psykisk helsehjelp \(RPH\)](#) og [Bergen Recoveryskole \(BRS\)](#).

De kommunale psykiske helsetjenestene leder de [bydelsvise kriseteamene](#) som bistår ved alvorlige ulykker, død eller selvmord og overdose, og annen brå død. Hovedmålet for de psykiske helsetjenestene

til voksne er å legge til rette for at hver enkelt som benytter seg av tjenestene skal finne mestring og mening i hverdagen. Dette fordrer stor grad av fleksibilitet og individuelt tilpassede tjenester.

De kommunale psykiske helsetjenestene har stort søkelys på erfaringskompetanse og brukermedvirkning.

Viktige begivenheter

Tjenester psykisk helse barn og unge

- [FACT Ung Bergen](#) ble etablert om høsten, i samarbeid med Helse Bergen og Betanien sykehus. Tiltaket er for ungdom med rus- og psykiske lidelser og behov for langvarig oppfølging og sammensatte tjenester.
- Bystyret vedtok [Strategi for oppvekst](#), [Se meg hør oss - Handlingsplan for tjenester til barn, unge og deres familier](#) og [Handlingsplan for barnevernet](#) i oktober. Til sammen skal disse planene bidra til å dreie innsatsen til mer forebyggende hjelp og bedre samarbeid mellom kommunens tjenester, slik at flere barn og unge opplever en god og trygg oppvekst. Tjenestetilbudet knyttet til barn og unge med sammensatte hjelpebehov, både barnevern og helse, skal utvikles videre slik at barn, unge og foreldre får hjelp som nytter når de trenger det.

Tjenester psykisk helse voksne

- Individuell jobbstøtte (IPS) ble et fast tilbud. IPS er et tilbud til mennesker med alvorlige rus- og eller psykisk helseutfordringer som ønsker bistand til å komme ut i ordinært, lønnet arbeid. <https://www.bergen.kommune.no/innbyggerhjelpen/helse-og-omsorg/psykisk-helse/rehabilitering-og-mestring/individuell-jobbstotte-ips>
- Møte med aggresjonsproblematikk (MAP) ble et permanent opplæringstilbud til etatens ansatte. MAP er et helhetlig opplæringsprogram for å forebygge og håndtere aggresjons- og voldsproblematikk i helse- og omsorgssektoren.
- Analysefasen for prosjektet "Brukerreisen for brukere med samtidig rusproblematikk og psykisk helseutfordringer" (ROP) ble ferdigstilt. Det ble gjort en grundig kartlegging av boliger samt tjenestene i boligene.
- [Mestringsteamet](#) ble et fast tiltak.

KOMPETANSEUTVIKLING: Etat for psykisk helse og rustjenester gir ansatte tilbud om kurs i Møte med aggresjonsproblematikk (MAP). Her er deltakere på kurs i 2023. Foto: Etat for psykisk helse og rustjenester.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt Avvik 2023	Status beskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett			
Samlokalisering	570	570	0 Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Samlokalisering - Oppjustering til aktivitetsnivå	500	500	0 Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	1 070	1 070	0
Tilpasning til aktivitetsnivå			
Brukerstyrt personlig assistent - psykisk helse	1 915	1 915	0 Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Samlokalisering	0	0	0 Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Rask psykisk helsehjelp	200	200	0 Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	2 115	2 115	0
Nye tiltak			
Tilskudd til Fontenehuset	2 500	2 500	0 Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Omdisponeringer tilskudd	1 173	1 173	0 Tilskudd er omdisponert i henhold til bystyrets vedtak.
Sum	3 673	3 673	0

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Nye engangstiltak				
Tilskudd til Amalie Skrams Hus	400	400	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Tilskudd til PitStop Bergen	350	350	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Tilskudd til ROS - Rådgivning om spiseforstyrrelser	1 000	1 000	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Tilskudd til Aktiv pusterom	300	300	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Tilskudd til Psykiatrilianansen	150	150	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	2 200	2 200	0	
Sum tiltak	9 058	9 058	0	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Tilpasning til aktivitetsnivå for psykisk helse barn og Unge	-9 000	-9 000	0	Tiltaket ble innarbeidet i rammen.
Tilpasning til aktivitetsnivå for psykisk helse voksne	-6 000	-6 000	0	Tiltaket ble innarbeidet i rammen.
Brukerstyrt personlig assistent (BPA)	1 800	800	1 000	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk delvis til formålet. Mindreforbruket skyldes ubenyttede BPA timer.
BPA Psykisk helse barn og unge	1 800	1 800	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Olav Bjordalsvei avlastningsbolig, økt kapasitet	1 264	1 264	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Hjemmesykepleie og praktisk bistand hushold	6 000	6 000	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Tilpasning til aktivitetsnivå som følge større utfordringer i tjenestene	4 344	4 344	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
BPA Psykisk helse barn og unge	1 236	1 236	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Avlastning til psykisk helse barn og unge	68 000	68 000	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	69 444	68 444	1 000	

Nye tiltak				
Bo- og tjenestetilbud psykisk helse voksne	175	175	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Tre stillinger til Etat for barn og familie, jurist, kvalitetsrådgiver og økonomirådgiver	2 167	2 167	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Årsverk i Forvaltningsenhet psykisk helse til barn og unge	1 400	1 400	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Enetiltak i psykisk helse	3 200	3 200	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Årsverk i Forvaltning psykisk helse og rustjenester voksne	700	700	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	7 642	7 642	0	

Nye engangstiltak

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
PitStop- mestring for ungdom - tilskudd	200	200	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	200	200	0	
Sum tiltak	77 286	76 286	1 000	

Utvikling og utfordringer

Tjenester psykisk helse barn og unge

Barn og unge med psykiske lidelser har ofte omfattende hjelpebehov og kan streve på mange livsområder. Omsorgsoppgavene for foreldre kan være betydelige. Barnas behov dekkes av ulike sektorer innen helse, opplæring og fritid, og noen ganger barnevern og NAV. Barna og familiene har ofte behov for avlastende hjelpetiltak, veiledning og koordinert oppfølging. Noen barn trenger miljøterapeutisk oppfølging fra ansatte med mer kompetanse enn det en ordinær støttekontakt kan gi. Noen barn og familier har behov for avlastning av kortere varighet, mens andre har behov for lengre opphold i avlastningsbolig.

Flere barn og unge med alvorlige psykiske lidelser

Det har vært en økning i antall barn som har søkt vedtakspiktige tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven på grunn av hjelpebehov knyttet til psykiske lidelser. De som søker har mer sammensatte lidelser og dermed mer omfattende og sammensatte behov. Økningen er på 29 prosent, fra 639 barn og unge i 2022 til 820 barn og unge i 2023. Dette samsvarer med utviklingen i spesialisthelsetjenesten, der flere diagnostiseres med langvarige psykiske lidelser og har mer omfattende behov for hjelp enn før. Kommunens helse- og omsorgstiltak har også blitt bedre kjent etter opprettelsen av Barne- og familiehjelpen i 2018. Dette kan være med å forklare noe av økningen de senere årene. Det har i perioder vært utfordrende å tilby både støttekontakt med tilstrekkelig kompetanse, og avlastning i det omfang som er ønskelig. Dette gir utslag i lengre ventetid.

Gråsone mellom stat og kommune

At flere barn diagnostiseres med psykiske lidelser, legger press både på kommunens, spesialisthelsetjenestens, og det statlige barnevernets kapasitet og tilbud. Det at flere barn og unge blir alvorlig syke, betyr at også flere foreldre har en strevsom omsorgssituasjon. Dette kan bidra til at overganger og skillelinjer mellom tjenestene blir utydelige og overlappende.

Når kommunens helsetjenester får ansvar for flere barn og unge med mer alvorlige og sammensatte hjelpebehov, gir det stort press på kommunens tiltaksapparat, både faglig og økonomisk. Kommunens helse- og omsorgstjenester må bruke større ressurser på et mindre antall barn med svært store behov. Situasjonen påvirker ventetid for igangsetting av hjelpetiltak, og noen må vente lengre, fordi vi må prioritere de sykeste. Utviklingen får dermed stor betydning for det handlingsrommet som er nødvendig for å realisere intensjoner og mål med barneverns- og oppvekstreformen og for å følge opp planene som ble vedtatt i slutten av 2023.

Tjenester psykisk helse voksne

Voksne med psykiske lidelser har ofte omfattende hjelpebehov og kan ha utfordringer på mange områder. Omsorgsoppgavene for pårørende kan være betydelige. Voksne sine behov dekkes av ulike sektorer innen helse- og omsorg og opplæring og fritid. Noen voksne trenger miljøterapeutisk oppfølging utover det en ordinær støttekontakt kan gi. De har behov for høyere omsorgsnivå og andre rammer for tjenestene enn det som er i dag. Seks personer fikk innvilget Brukerstyrt personlig assistent (BPA) i 2023, mot 3 i 2022.

Flere voksne med alvorlige psykiske lidelser

Etterspørselen etter psykisk helsehjelp økte, og det var et stort press på tjenestene. De siste to årene økte antall søknader med 41 %. Søknadene utgjorde komplekse brukersaker, som krevde omfattende saksbehandling.

Det er generelt utfordrende for tjenestene å gi et forsvarlig tjenestetilbud til disse gruppene, sikre et trygt og forsvarlig arbeidsmiljø for ansatte, samt ivareta samfunnsvernet slik at det ikke gir uønskede konsekvenser for byens innbyggere. Det ble jobbet med løsninger rundt det økte presset på tjenestene og særlig tiltak for innbyggere som er diagnostisert med alvorlig psykisk lidelse og forhøyet risiko for voldsutøvelse. Eksempler på tiltak for ansatte var grunnkurs i møte med aggresjonsproblematikk (MAP).

Per 31.12.23 var det 15 personer som var meldt utskrivningsklare fra spesialisthelsetjenesten. De ventet på kommunale tjenester som bosentre, dag- eller døgnbemannet botilbud, boteam eller psykogeriatrisk plass. For å få større omløp på plassene, har Mestringsteamet bistått deltakere med flytting fra tilrettelagte botilbud (bofellesskap) og ut til egen leid eller eid bolig. De tilrettelagte botilbudene kan i større grad fungere som overgangsboliger. Utfordringen per i dag er at det ikke er nok kommunale boliger å flytte folk ut i.

Tilrettelegging i bosentrene og bofellesskapene er ikke tilpasset enkelte ressurskrevende brukere. Det har vært økte utgifter som i all hovedsak skyldes oppbemanning, da brukernes utfordringer var mer komplekse og krevde flere ansatte rundt seg for å sikre forsvarlige tjenester og forsvarlige arbeidsforhold.

Antall ressurskrevende brukere er stabilt, men brukernes utfordringer er mer komplekse. Det har vært en betydelig økning i antall innbyggere med vold- og aggresjonsproblematikk som har behov for høyt omsorgsnivå i døgnbemannet tilrettelagt botilbud og bosentre. Kommunens helse- og omsorgstjenester må prioritere de sykeste, noe som fører til at ventetid for igangsetting av hjelpetiltak økes.

Dagens tilrettelagte botilbud og bosentre er ikke tilrettelagt for økningen (antall) og endringen (omsorgsnivå). Dersom kommunen i fremtiden skal klare å tilby utskrivningsklare pasienter fra spesialisthelsetjenesten et tilstrekkelig godt tilbud og herunder unngå døgnbøter for inneliggende pasienter som er ferdig behandlet, kreves det flere ansatte, flere med endret kompetanse og lokaler i tråd med dagens krav til lov og forskrift. Herunder arbeidsplassforskriften. Det jobbes med å kartlegge de ulike botilbudene og det skal lages planer for å utbedre feil og mangler, samt se på muligheten for å differensiere botilbudene bedre.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Tilrettelagte botilbud for voksne (boteam, bofellesskap og bosentre)	348	348	348	348
Antall barn og unge i Barne- og familiehjelpen som har koordinering	223	184	247	173
Antall barn og unge i målgruppen som mottar ulike typer vedtakspliktig hjelp - jfr. helse - og omsorgsloven	380	542	639	820
Antall barn og unge med vedtak om støttekontakt (individuelt og i gruppe)	204	244	291	342
Antall saker etter død ved selvmord som utløser oppfølging fra lokalt kriseteam	16	16	15	26
Antall saker etter dødelig overdose som utløser oppfølging fra lokalt kriseteam	4	1	12	7
Antall saker som utløser oppfølging fra lokalt kriseteam uavhengig av årsak	44	45	51	74
Antall vedtak til barn om avlastning (timeavlastning i hjemmet/utenfor hjemmet, helgeavlastning, døgnavlastning)	181	209	259	250
Antall voksne som mottok individuell oppfølging	1 309	1 321	1 430	1 327

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
Åpne aktivitetstilbud psykisk helse	16,8	18,0	21,0	-3,0	18,1	-0,1
Andre velferdstiltak psykisk helse	53,9	63,5	76,8	-14,8	61,9	1,6
Tiltak i avlastningsbolig for barn og unge	30,2	72,3	106,7	-37,7	69,0	3,2
Boform heldøgns omsorg (institusjon KHL)	163,2	174,8	255,4	-92,6	162,8	12,0
Utskrivningsklare pasienter psykisk helse og rus	14,6	10,0	20,2	0,0	20,2	-10,2
Praktisk hjelp og bistand psykisk helse	195,0	196,5	276,4	-65,2	211,2	-14,8
Personlig assistent psykisk helse	3,9	8,2	3,9	-0,1	3,8	4,4
Hjemmesykepleie psykisk helse	146,7	168,6	156,4	-17,6	138,8	29,8
Psykiske helsetjenester for barn og unge	32,9	34,2	37,5	-7,0	30,4	3,8
Byggdrift bofellesskap for mennesker med psykiske lidelser	-19,0	-13,7	47,1	-51,1	-4,0	-9,7
Sum	638,1	732,4	1 001,6	-289,2	712,3	20,1

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
2-Byrådsavdeling for finans	-19,9	-18,6	36,8	-55,4	-18,6	0,0
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	28,1	28,6	34,3	-6,1	28,2	0,4
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	613,1	704,4	950,5	-227,8	722,7	-18,3
90-Fellesposter - bykassen	16,8	18,0	-20,1	0,1	-19,9	38,0
Sum	638,1	732,4	1 001,6	-289,2	712,3	20,1

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold hadde et merforbruk på 18,3 mill. innenfor tjenesteområdet.

Merforbruket var knyttet til psykisk helse voksne på 13,6 mill. og psykisk helse barn og unge på 4,7 mill. Budsjettet til tjenesteområdet er blitt betydelig justert gjennom året som følge av høy vekst i tjenestebehovet, herunder er særlig budsjettet til avlastningstjenester til psykisk helse barn og unge styrket.

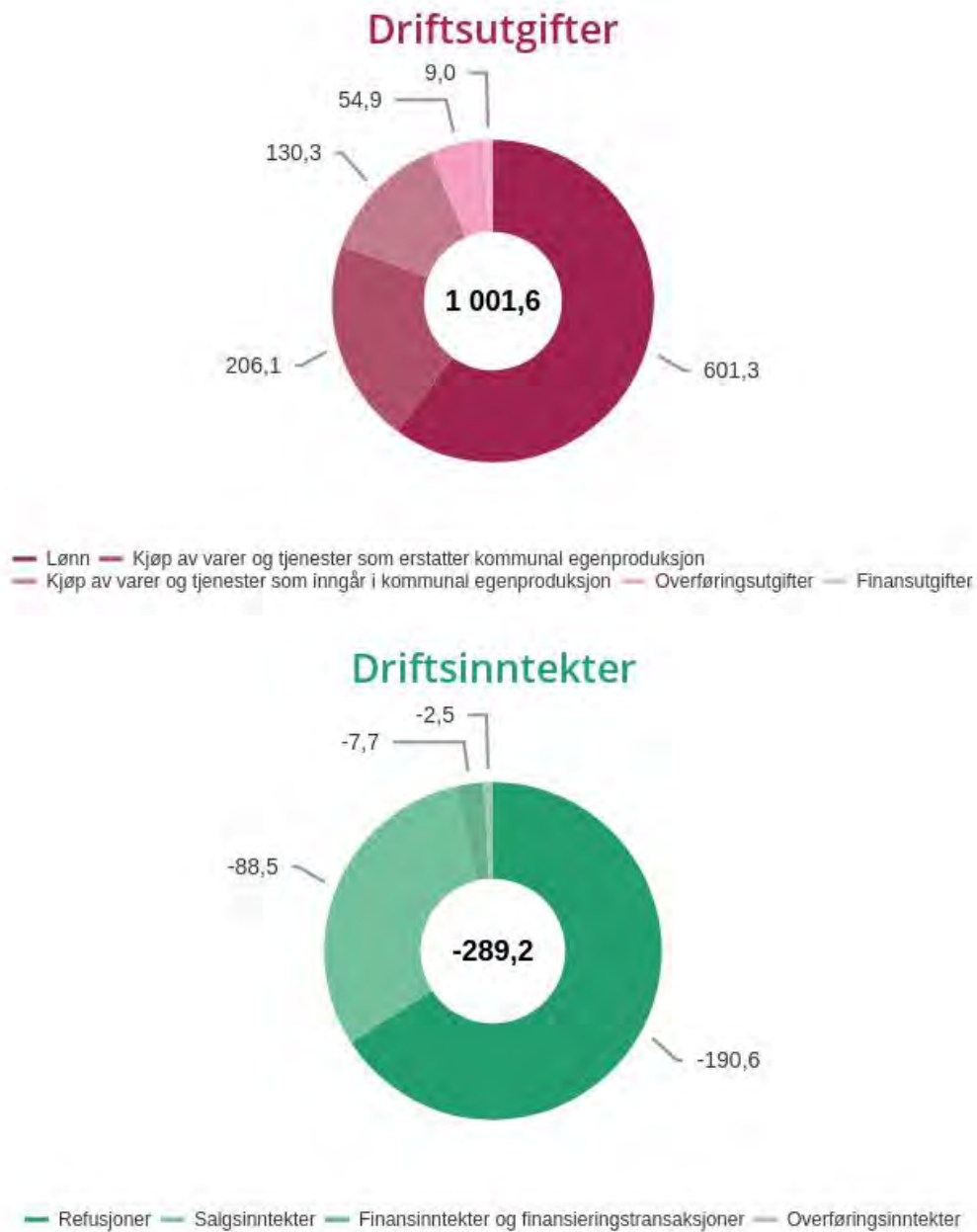
Hovedårsak til merforbruket var et høyere antall liggedøgn hos utskrivningsklare pasienter i Helse Bergen. Videre var det et merforbruk knyttet til ressurskrevende brukere, hvor det var en økning i både antall og omfang av hjelpebehov utover det som var forventet i budsjettstyrking gjennom året.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** kan avviket i hovedsak knyttes fordeling av internkjøp og -salg til korrekt tjeneste (39,3 mill.). Internkjøp- og salg går i null total sett for kommunen, men det gjøres en teknisk øvelse som følge av at internkjøp og internsalg ikke nødvendigvis regnskapsføres på samme tjenesteområde. Øvelsen sikrer at det er samsvar. Avviket på avdeling 90-Fellesposter - bykassen må derfor ses i sammenheng med tilsvarende avvik på øvrige tjenesteområder.

Utover dette skyldes avviket at det gjenstår budsjettmidler til ikke-igangsatte tiltak i 2023 (0,8 mill.). Status for tiltak i årets budsjett kommer frem av tabellen *Nye tiltak i årets budsjett*. I tillegg er det restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (-1,3 mill.). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En rettferdig og inkluderende by	Andel personer som selv opplever å være i meningsfull aktivitet skal økes	Antall brukere som mottar lovpålagt tjeneste (Bosenter, tilrettelagt botilbud, vedtak om individuell oppfølging) som selv opplever å være i meningsfull aktivitet / Totalt antall brukere som mottar disse tjenestene	65,0 %	90,0 %	63,0 %	Målet er høyt, og det jobbes med det for å sikre god kvalitet på tjenesten. Det er en utfordring med at brukere med alvorlige symptomer innenfor psykisk helse har redusert eller ingen opplevelse av meningsfylt aktivitet.
	Antall beboere som flytter ut fra bosenter grunnet tilfriskning skal økes	Antall beboere som flytter ut fra bosenter til tilrettelagt bolig grunnet tilfriskning	3	3	1	Det er ikke nok tilrettelagte boliger til de som er klar for å flytte ut fra bosentrene.
	Antall beboere som flytter ut fra tilrettelagte botilbud med bemanning grunnet tilfriskning skal økes	Antall beboere som flytter ut fra tilrettelagte botilbud grunnet tilfriskning	8	9	7	Det er ikke nok kommunale boliger til de som er klar for å flytte ut fra tilrettelagte botilbud.
	Barn og unge med langvarige og sammensatte hjelpebehov grunnet psykisk lidelse skal ha tilgjengelige tjenester	Andel barn og unge med vedtak etter helse- og omsorgsloven som er effektivt innen 3 mnd.	79,0 %	95,0 %	57,0 %	Årsmål nås ikke da det har vært utfordrende å rekruttere kompetente støttekontakter og sikre tilstrekkelig plasser i avlastningsordninger. Dette henger sammen med at de som søker har mer sammensatte lidelser og dermed mer omfattende og sammensatte hjelpebehov som krever utvidet kompetanse. Dette arbeides det kontinuerlig med.
	Barn og unge med langvarige og sammensatte hjelpebehov grunnet psykisk lidelse skal sikres medvirkning	Andel av barn og unge (etter fylte 10 år) med vedtak etter helse- og omsorgslov som deltar i utforming og/eller evaluering av tiltaksplan for vedtaket	73,3 %	75,0 %	68,0 %	De aller fleste barn og unge i målgruppen får tilbud om å delta i utforming og/eller evaluering av tiltaksplan, men ikke alle ønsker å delta. Ulik måloppnåelse i byområder følges opp.

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Årets budsjett				
		Bud. v/gj.førings- vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. Regnskap bud.	Avvik i kr	
Boliger til utskrivningsklare pasienter, psykisk helse		IA	91,0	91,0	2020	Ferdig	91,0	66,0	25,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	2,6	3,2	-0,6
Sum							93,6	69,2	24,4

Statustekst investeringer

Boliger til utskrivningsklare pasienter, psykisk helse

Samlet kostnad til kjøp av siste del av Kappentunet beløp seg til 49,7 mill. kr.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Videre benyttes midlene også til å bytte ut eller oppgradere tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

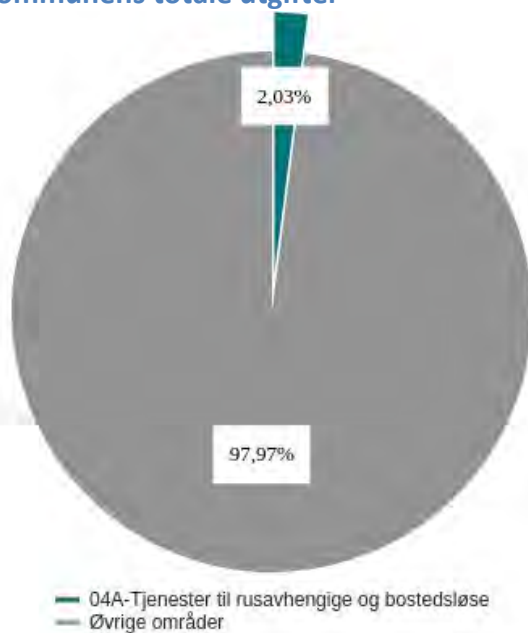
I budsjettet for 2023 var det opprinnelig bevilget kr. 110 mill. til sekkeposten Mindre bygginvesteringer. I forbindelse med revidert budsjett i juni 2023 ble posten tilført ytterligere midler.

Det er i 2023 bevilget midler til litt under 40 enkelttiltak fra budsjettposten. De største postene er knyttet til Strømgaten 1, Garnes skole og Haukelandshallen hvor midlene er overført til egne budsjettposter.

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder. Samlet over alle tjenesteområdene i kommunen har en et mindreforbruk på budsjettposten på cirka 28 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak at enkeltprosjekter har forsinket fremdrift i forhold til forventet. Enkelte områder, som skole, næring og idrett, har en likevel merforbruk i forhold til prosjekt. Dette skyldes at fordelingen mellom ulike tjenesteområder har blitt en annen enn lagt til grunn i opprinnelig budsjett, og at dette ikke er blitt korrigert for i årsavslutningen.

04A-Tjenester til rusavhengige og bostedsløse

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Om tjenesteområdet

NEGATIV UTVIKLING: Det åpne rusområdet i Vågsbunnen har hatt store utfordringer, og det er satt i verk flere tiltak for å ivareta nærmiljøet og samtidig bedre forholdene for de rusavhengige som oppholder seg der.

Tjenesteområdet omfatter individuelle og gruppebaserte tjenester til personer med rusutfordringer. Tjenestene innebærer blant annet: oppsøkende og rusforebyggende arbeid mot ungdom, bo-oppfølgning, ulike ambulante tjenester, tilrettelagte botilbud med bemanning, rehabiliterende bo- og oppfølgningstiltak, bo- og/eller omsorgs/rehabiliteringstilbud, heldøgns helse- og omsorgstjenester,

rehabiliterende arbeids- og aktivitetstiltak, mottak- og oppfølgingssentere (MO-senter) og brukerrom for trygge inntak av rusmidler.

Både Etat for sosiale tjenester og Etat for psykisk helse og rustjenester har ansvar for enheter som gir og koordinerer tjenester til personer over 18 år med rusutfordringer, og et felles ansvar for tjenester til personer med samtidig rus- og psykiske lidelser (ROP). I tillegg har Etat for barn og familie ansvaret for rus og kriminalitetsforebyggende arbeid for unge under 25 år. Samtlige etater er organisert under Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold (BBSM).

I arbeidet med å skape koordinerte og sammenhengende tjenester og forløp, har byrådet lagt til rette for langsiktig og strukturert samarbeid mellom kommunen, andre offentlige instanser, frivillige/ideelle-, pårørende- og brukerorganisasjoner.

Viktige begivenheter

- Det ble inngått nye avtaler med ideelle leverandører om midlertidige botilbud, akuttovernattingsplasser og omsorgsinstitusjonsplasser. Det ble herunder også inngått avtale om et eget midlertidig botilbud med akuttovernattingsplasser forbeholdt kvinner. Tiltaket iverksettes i 2024.
- For å snu en negativ utvikling i rusmiljøet i Vågsbunnen ble det etablert to ekstraordinære tiltak under sommeren:
 - Nedre Fjellet har hatt en særlig belastning som følge av nærhet til det åpne rusområdet i Vågsbunnen. Det ble derfor iverksatt trivselspatroljer i området Nedre Fjellet med mål om å ivareta nærmiljøperspektivet. Trivselsvektene fungerte som bindeledd mellom beboere og ulike kommunale tjenester for fortløpende å motta henvendelser og håndtere diverse utbedringer i området.
 - En transportordning der personer i rusmiljøene i Vågsbunnen ble tilbudt skyss til brukerrommet på MO Gyldenpris ble innført. Tiltaket viste effekt ved økte besøkstall på MO Gyldenpris.
- Utekontakten i Bergen kommune utarbeidet en [kartleggingsrapport som viser en bekymringsverdig rusmiddelbruk blant barn og unge i Bergen](#). Rapporten pekte på både enkeltstående og strukturelle utfordringer knyttet til barn og unges bruk av rusmidler. Målgruppen for kartleggingen var barn og unge i Bergen mellom 11-18 år. Kartleggingen viste at enkeltungdommer som utviklet bekymringsfull rusmiddelbruk hovedsakelig var i alderen 14 - 17 år, at de før hadde utvist tidligere normbrytende atferd, og at det var relativt likt fordelt mellom kjønnene. Risikofaktorer er fraværende foreldreskap, psykiske helseutfordringer, tidlig rusdebut og manglende tilhørighet/utenforskap.
- Utekontakten etablerte et nytt rusforebyggende ungdomsteam i april. Teamet arbeider rusforebyggende, men tilbyr også lavterskel, rask og enkel tilgang på samtale, råd eller støtte til ungdom som har utviklet bekymringsfull rusmiddelbruk, og til vedkommende sitt nettverk.
- Rådgivende enhet for russaker behandlet 10 saker, hvor 6 av sakene gjaldt unge under 18 år.
- MO Gyldenpris innførte begrenset åpningstid for brukerrommet første halvår. Årsaken var at en manglet ansatte.
- MO Gyldenpris har også gjennom året måttet begrense den sosialfaglige oppfølgingen av brukere og i mindre grad prioritere eksterne oppdrag, kurs og annet. Minimumsbemanningen har vært krevende for ansatte på Dagavdelingen og Brukerrommet i en periode mot slutten av året hvor besøkstallene på begge avdelinger har gått opp. Dette har medført økende avvik på manglende bemanning. I løpet av 2024 er det et spesielt satsingsområde å dekke inn alle vakanser. Det meste av bemanningen på Dagavdelingen er landet og det jobbes nå aktivt med å fylle ledige stillingshjemler på brukerrommet.

TRANSPORTTJENESTE: Et av de nye tiltakene for rusavhengige er transport fra Vågsbunnen til MO-senteret på Gyldenpris. Der kan de få mat, de kan snakke med helsepersonell og benytte seg av brukerrummet. Foto: MO Gyldenpris

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak

	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett				
Samlokalisering	675	675	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Boligprogrammet 250 - Nyhavnsvei 10 og Møllendalsveien 19	7 650	7 650	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Enetiltak innen rusfeltet	4 035	4 035	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	12 360	12 360	0	

Tilpasning til aktivitetsnivå

Samlokalisering	0	0	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Redusert husleie ved MO senteret Gyldenpris	-5 821	-5 821	0	Tiltaket ble innarbeidet i rammen.
Sum	-5 821	-5 821	0	

Nye tiltak

Tilskudd til Hope for Justice Bergen	400	400	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Omdisponeringer tilskudd	1 900	1 900	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Boligprogrammet 250 - Nyhavnsvei 10 og Møllendalsveien 19	-425	-425	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Tilskudd til Blå Kors Gatenært	1 100	1 100	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Tverretattlig operativt team (TOT) Negativ sosial kontroll og æresrelatert vold	500	500	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Tilskudd til Evangeliesenteret	500	500	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Tilskudd til Stiftelsen Sesam	600	600	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Foreningen for human narkotikapolitikk	150	150	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
A-Larm arbeid og helse AS	750	750	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Tilskudd til Frelsesarmeen Solheimsviken - aktiv ferie	300	300	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	5 775	5 775	0	
Nye engangstiltak				
Tilskudd til Huset	800	800	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Tilskudd til Kafe Lazarus	50	50	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Tilskudd til A-Larm	100	100	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Tilskudd til Blå Kors Fredagskafe	30	30	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	980	980	0	
Kutt				
Omdisponeringer tilskudd	-2 063	-2 063	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	-2 063	-2 063	0	
Sum tiltak	11 231	11 231	0	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Nye enetiltak innen rusfeltet	8 916	8 916	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	8 916	8 916	0	
Nye tiltak				
Sikringstiltak botilbud innen rus	5 000	5 000	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	5 000	5 000	0	
Nye engangstiltak				
Blå Kors - Steg for steg- tilskudd	500	500	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Miljøvandrerne	800	584	216	Tiltaket startet opp sommeren 2023, og ble derfor realisert med en aktivitet noe under budsjett. Tiltaket ble utvidet med transport i regi MO Gyldenpris, med oppstart i september.
Markering av overdosedagen	100	100	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Økt tilskudd til Huset Bergen AS	2 000	2 000	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	3 400	3 184	216	
Sum tiltak	17 316	17 100	216	

Utvikling og utfordringer

Det var store utfordringer på rusfeltet i Bergen i 2023. Rusbruken blant unge var bekymringsfull. Videre var det mangel på midlertidig botilbud, akuttovernatting og tilpassede boliger til rusmiddelavhengige personer. Utviklingen på åpne rusområder var også negativ. Blant annet har en observert at flere unge personer har oppsøkt rusmiljøet, og at innslaget av personer med utenlandsk opprinnelse synes å være økende i Vågsbunnen. Dette er problemstillinger som det vil arbeides videre med i 2024.

Forebygging og tidlig innsats i risikoutsatte miljøer er viktig for å motvirke at barn og unge får rus- og kriminalitetsrelaterte utfordringer. HKH-kartleggingen som ble gjennomført om sommeren viste en normalisering av rusmiddelbruk blant unge under 18 år, og pekte samtidig på at det er knyttet særlige risikofaktorer til enkelte unge som har en bekymringsfull bruk av rusmidler.

Behovet for forebyggende innsatser økte, samtidig som politiet reduserte antall stillinger knyttet til forebyggende virksomhet. Dette innebærer at kommunen fremover må øke sine forebyggende innsatser rettet mot unge i risiko. Det ble blant annet rapportert at flere unge oppsøkte det sentrale rusområdet i Vågsbunnen, herunder for å omsette tyvegods og bytte til seg illegale rusmidler.

Utfordringene med åpne rusområder fra tidligere år vedvarte gjennom året. Det ble rapportert om flere konflikter og voldshendelser i de etablerte rusmiljøene. Blant annet ble det rapportert at mangel på hensiktsmessige boliger og tilpasset bo-oppfølging bidrar til at problematikken øker. Gjennom pågående nedbygginger av døgnbehandlingsplasser innen psykisk helsevern og rusbehandling, samt reduksjon av rehabiliteringsinnsatser i kriminalomsorgen, venter Bergen kommune at utfordringer på rusfeltet vil øke i de kommende årene. Herunder også allmenne forventninger til at kommunen utvikler tilpassede boliger og tiltak som ivaretar brukernes bolig- og tjenestebehov og utvikler flere tilrettelagte skadereduserende og recoverybaserte tjenester for rusmiddelavhengige personer og personer med ROP lidelser.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall personer i gruppen rusavhengige og bostedsløse med individuell oppfølging i egen bolig	595	542	518	444
Årlig besøk i MO-sentrene	31 274	34 444	38 407	39 295

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
Andre velferdstiltak rus	2,3	3,0	1,7	0,0	1,7	1,3
Rusbehandling, råd og veiledning	222,3	261,5	294,4	-60,6	233,8	27,7
Lavtersketilbud for rusavhengige	87,6	88,5	109,0	-13,0	96,0	-7,5
Utekontakt	38,1	41,6	152,2	-62,8	89,4	-47,7
Overnattingstilbud til bostedsløse	4,2	5,1	5,2	0,0	5,2	-0,1
Midl opph. m/tils-ikke ind.rettet	13,4	13,6	15,7	-0,9	14,8	-1,1
Botreningstjeneste ikke individrettet	16,6	18,8	19,9	-2,7	17,3	1,5
Sum	384,5	432,1	598,1	-140,1	458,0	-25,9

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
2-Byrådsavdeling for finans	6,8	2,8	6,9	-4,2	2,8	0,0
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	365,6	416,5	537,1	-135,6	401,5	15,1
90-Fellesposter - bykassen	12,1	12,8	54,1	-0,3	53,8	-40,9
Sum	384,5	432,1	598,1	-140,1	458,0	-25,9

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold hadde et mindreforbruk på 15,1 mill. på tjenesteområdet.

Mindreforbruket skyldtes i hovedsak lavere lønnsutgifter som følge av vakante stillinger og høyere lønnsrefusjoner enn forutsatt.

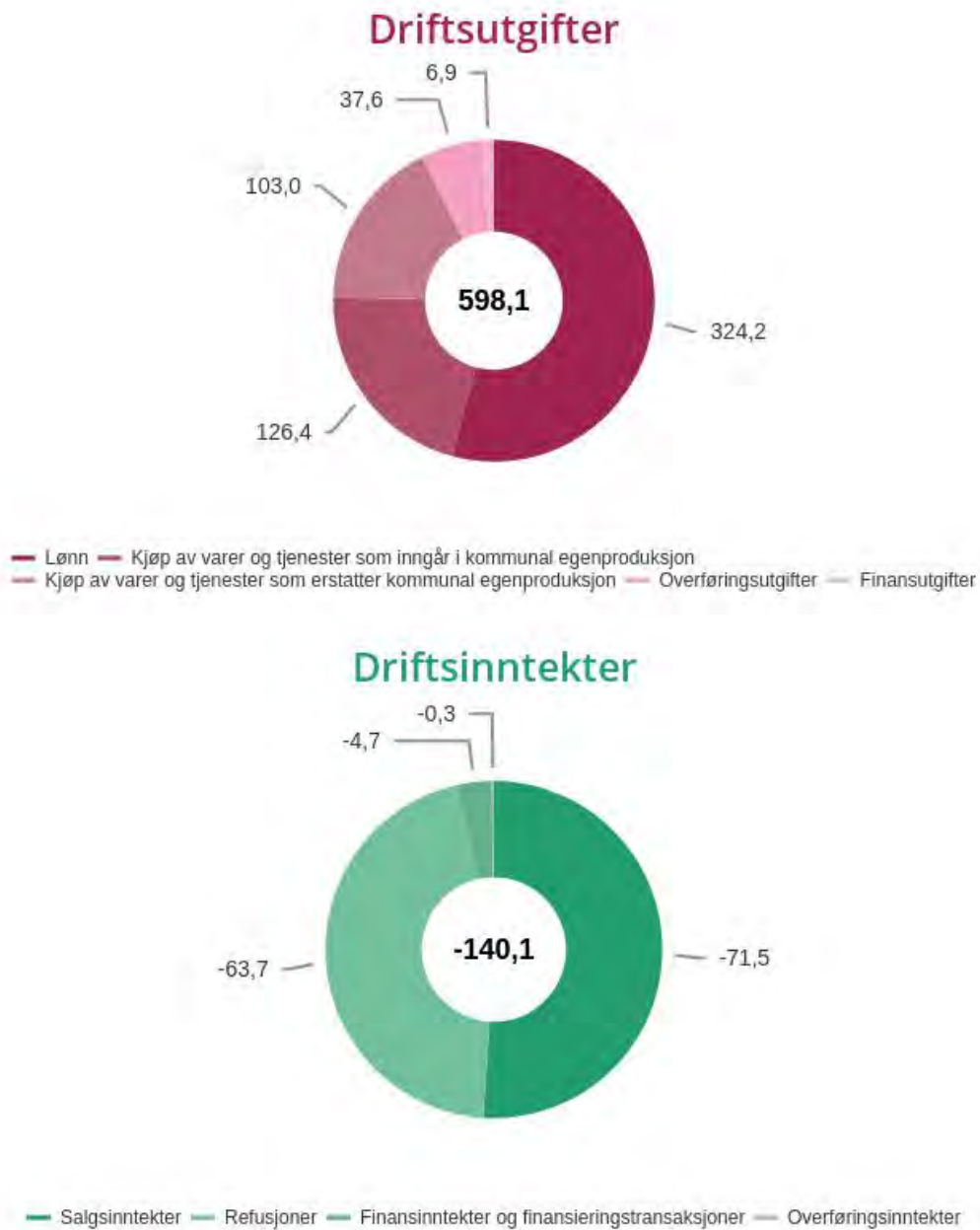
Selv om tjenesteområdet totalt hadde et mindreforbruk, var det likevel et underliggende merforbruk knyttet til Ungdomsredaksjonen og kjøp av plasser innen rusomsorgen.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** kan avviket i hovedsak knyttes fordeling av internkjøp og -salg til korrekt tjeneste (-41,3 mill.). Internkjøp- og salg går i null total sett for kommunen, men det gjøres en teknisk øvelse som følge av at internkjøp og internsalg ikke nødvendigvis regnskapsføres på samme tjenesteområde. Øvelsen sikrer at det er samsvar. Avviket på avdeling 90-Fellesposter - bykassen må derfor ses i sammenheng med tilsvarende avvik på øvrige tjenesteområder.

Utover dette skyldes avviket at det gjenstår budsjettmidler til ikke-igangsatte tiltak i 2023 (1,1 mill.). Status for tiltak i årets budsjett kommer frem av tabellen *Nye tiltak i årets budsjett*. I tillegg er det restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (-0,8 mill.). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

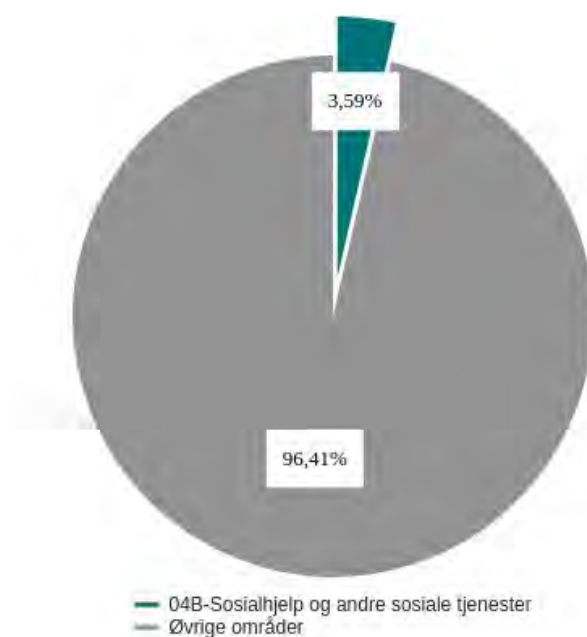

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En rettferdig og inkluderende by	Antall personer i gruppen rusavhengige og bostedsløse med individuell oppfølging i egen bolig skal holdes stabilt	Antall personer i gruppen rusavhengige og bostedsløse med individuell oppfølging i egen bolig	518	635	444	Årsmålet ble ikke nådd. Dette skyldes blant annet at det var begrenset kapasitet i booppfølgingstjenesten. Årsmålet for 2023 var 575.
	Bedre helsetjenester til rusavhengige personer	Antall konsultasjoner i helserom	2 313	2 300	2 389	Måloppnåelse
	Styrke arbeidet med rehabilitering for rusavhengige	Andelen utnyttede plasser i aktivitetssentre i regi av NAV sosialtjeneste	80,0 %	80,0 %	100,0 %	Det var fullt på alle eksisterende aktivitetssenter og årsmålet ble nådd.
		Antall personer som innvilges opphold i rehabiliteringsinstitusjon årlig	41	40	46	Årsmålet ble nådd.
		Gjennomsnittlig botid i rehabiliteringsinstitusjon (mnd.)	3,9	5,0	3,9	Årsaken til avviket var sammensatte årsaker hos enkeltpersoner og enkeltvedtak, som medførte avbrudd i oppholdet.
	Utgifter til bruk av midlertidig botilbud for rusavhengige og bostedsløse skal holdes stabilt	Utgifter til bruk av midlertidig botilbud (i mill. kr.)	40,6	36,0	51,9	Årsmålet ble oversteget da vi hadde en økning i antallet som benytter seg av midlertidig botilbud samt prisøkning for tilbudene i 2023.

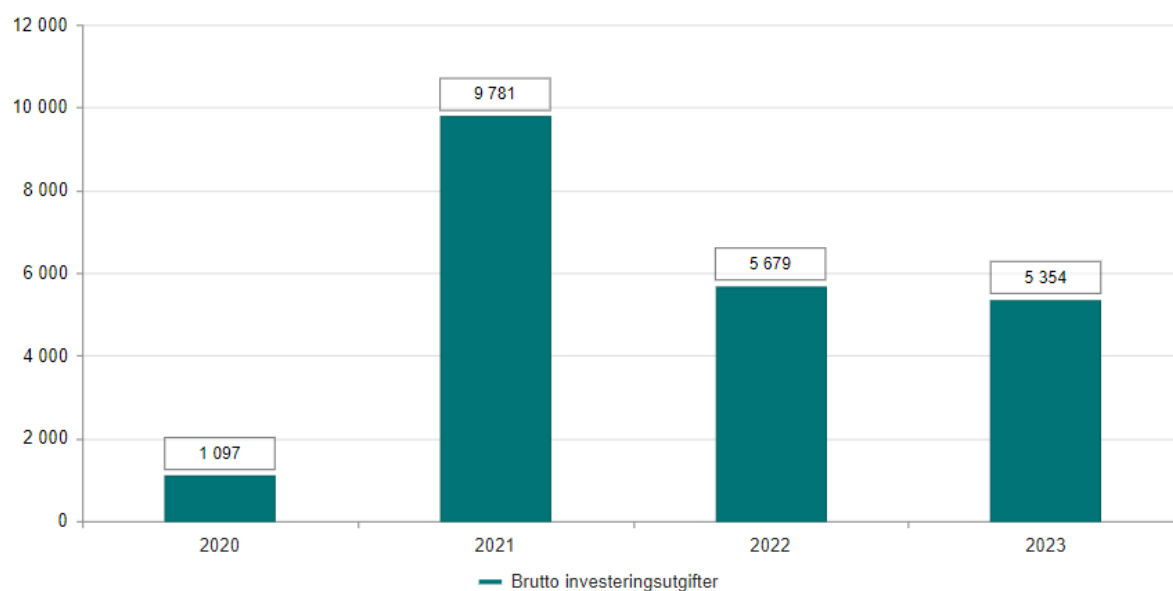
04B-Sosialhjelp og andre sosiale tjenester

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

NAVET I DE SOSIALE TJENESTENE: Foruten økonomisk sosialhjelp tilbyr NAV sosialtjeneste kvalifiseringsprogram, midlertidig botilbud, økonomi- og gjeldsrådgiving, råd og veiledning og aktivitetstiltak til rusmiddelavhengige. Bilde: NAV Vestland / Anders Lønne Nilsen

Sosialtjenesten er den kommunale delen av de lokale NAV-kontorene. Tjenesteområdet omfatter økonomisk sosialhjelp, råd og veiledning, midlertidig bolig, arbeid med individuell plan, kvalifiseringsprogram samt bo-oppfølgingstjenester og tiltak til rusmiddelavhengige. Sosialtjenesten skal være et siste sikkerhetsnett og yte økonomisk sosialhjelp når alle andre inntektsmuligheter er forsøkt. Formålsparagrafen i sosialtjenesteloven sier følgende om sosialtjenesten sitt ansvar:

§ 1. Lovens formål

Formålet med loven er å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet.

Loven skal bidra til at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Loven skal bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer.

Viktige begivenheter

- Bergen kommune startet prosjektet *Pilot - styrket oppfølging av rusavhengige med truende og voldelig adferd*, som bygger på erfaringene med *Sent ute* for oppfølging av rusavhengige med truende og voldelig adferd. Prosjektet innebærer både oppfølging av enkeltbrukere og utvikling av metodikk for dette arbeidet som er overførbar til andre NAV-kontor og andre hjelpeinstanser. Prosjektet skal hente inspirasjon fra erfaringer med samarbeid mellom sosialtjeneste og politi fra Danmark (PSP), og samarbeid med lokalt politi vil etableres. Prosjektet tilbys veiledning fra SIFER (Nasjonalt kompetansesenternettverk i sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri).

- I april åpnet Wayback, i samarbeid med Bergen Kommune, landets første brukerstyrte senter for domfelte i Eidsvåg fabrikker. Senteret ligger sentralt, er enkelt å oppsøke, og holder åpent både ukedager og i helger. Målgruppen består i stor grad av unge sosialhjelpsmottakere som står langt unna tradisjonelt arbeidsliv. Ved Senter for arbeidstrening (SFA) tilbys de arbeidspraksis gjennom kjøkken, verksted og senterdrift. Øvrig bemanning er faglig dyktige medarbeidere med brukerbakgrunn som ivaretar sikkerhet og gode rutiner rundt drift, matlaging og renhold. I tillegg til å være en arbeidsplass, er senteret også en sosial arena der alle er likestilte. Tiltaksarrangøren tilrettelegger arbeidstrening på dagtid, og fritidstilbud på ettermiddag, kveld og helg. Tilbudene er varierte og attraktive, og legges så tett opp mot målgruppens interessefelt som mulig. Besøkstallene har vært jevnt høye siden oppstart, og deltakerne profiterer på tilbudene. SFA har arbeidet for å etablere et nytt IT-verksted, med planlagt åpning i februar 2024. Med verkstedet kan antall arbeidsplasser og praksisplasser økes betraktelig.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Samlokalisering	1 770	1 770	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet
Teknisk korreksjon iht. KOSTRA	-11	-11	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Samlokalisering - Oppjustering til aktivitetsnivå	150	150	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet
Sum	1 909	1 909	0	

Tilpasning til aktivitetsnivå

Tilpasning til aktivitetsnivå - Kvalifiseringsprogram	-15 000	-15 000	0	Tiltaket ble innarbeidet i rammen.
Tilpasning til aktivitetsnivå økonomisk sosialhjelp	-26 398	-26 398	0	Tiltaket ble innarbeidet i rammen.
Samlokalisering	-131	-131	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet
Sum	-41 529	-41 529	0	

Nye tiltak

Tilskudd til Stiftelsen Robin Hood Huset	900	900	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Mangfoldsmidler til anti-rasisme, anti-radikalisering	200	200	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sosialhjelpssatser til store barnefamilier	1 000	1 000	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Omdisponeringer tilskudd	0	0	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Økning av sosialhjelpssatsene for tilpasning til SIFOs referansebudsjett	4 167	4 167	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Økte statlige refusjoner som følge av økt minstepensjonsnivå til enslige	-500	-500	0	Tiltaket ble innarbeidet i rammen.
Økt barnetillegg ved deltakelse i Kvalifiseringsprogram	550	550	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Papillon	400	400	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Regnbueplan	1 000	822	178	Planen ble vedtatt av bystyret 18.10.23 og det ble derfor ikke tid til planlegging av ytterligere aktivitet for avsatte midler. Tiltak som ble iverksatt i 2023: Kompetanseteam for kjønn og seksualitet ble opprettet ved Helsestasjon for ungdom og studenter. Kompetansehevende konferanse til ansatte i Bergen kommune om kjønnsinkongruens ble gjennomført i november. Tildelte midler til to frivillige organisasjoner som arbeider for og med transpersoner. Gjennomførte mottakelse i forbindelse med Pride-paraden og ansatte og politikere deltok i parade. LHBTI+-organisasjoner (FRI og Skeiv verden vest) holdet undervisning om kjønn og seksualitet på ungdomsskoler og for deltakere på norskundervisningen.
Sum	7 717	7 539	178	
Nye engangstiltak				
Tilskudd til Familiestøtten Bergen	300	300	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet
Tilskudd til Frelsesarmeens Velferdssenter - matutdeling	300	300	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet
Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA) - engangstilskudd	300	300	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet
Økt sosialhjelp 500 kr per barn	5 900	5 900	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet
Tilskudd til JussFormidlingen	300	300	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet
Tilskudd til Stiftelsen krigsveteraners minne	89	89	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet
Sum	7 189	7 189	0	
Effektivisering				
Gevinstuttak ny modul for elektronisk periode- og årsavslutning	-33	-33	0	Tiltaket ble innarbeidet i rammen.
Sum	-33	-33	0	
Sum tiltak	-24 746	-24 924	178	

Rammeendringer gjennom året

ÅRSMELDING 2023

Beløp i 1000

Tiltak

	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Tilpasning til aktivitetsnivå Kvalifiseringsstønad	6 700	6 400	300	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk i hovedsak til formålet.
Husleie NAV Årstad	1 760	1 760	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Økt deltakelse i Kvalifiseringsordningen	10 000	10 000	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Tilpasning til aktivitetsnivå økonomisk sosialhjelp	40 000	40 000	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Tilpasning til aktivitetsnivå økonomisk sosialhjelp	18 151	18 151	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	76 611	76 311	300	
Nye tiltak				
Prisjustering livsoppholdssatser økonomisk sosialhjelp	5 100	5 100	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet
Prisjustering livsoppholdssatser økonomisk sosialhjelp	10 000	10 000	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet
Botilbud EØS borgere	3 300	3 300	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet
Sum	18 400	18 400	0	
Nye engangstiltak				
NorA - styrkning av arbeidstiltak	1 000	1 000	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet
For Freedom- arbeid mot menneskehandel - tilskudd	300	300	0	Utbetaling av tilskudd.
Diskrimineringshjelpen og meglingsbenken (DiMe) - lavterskel rettshjelpstiltak - tilskudd	400	400	0	Utbetaling av tilskudd.
Helseprosjektet - bosetting av flyktninger med store omsorgsbehov	1 000	1 000	0	Kostnader knyttet til systemkoordinator for helseprosjektet er påløpt.
Sum	2 700	2 700	0	
Sum tiltak	97 711	97 411	300	

Utvikling og utfordringer

Antallet sosialhjelpsmottakere som mottok økonomisk sosialhjelp var i 2023 totalt 7 599 personer. Dette er en økning fra 2022 med 814 personer. Av disse så var det 627 ukrainske flyktninger som mottok økonomisk sosialhjelp, en økning med 388 personer fra 2022. Det var 40 388 søknader om økonomisk sosialhjelp. I 2022 var det 37 388 søknader. Det forventes at antallet som har behov for økonomisk sosialhjelp vil øke ytterligere i 2024 på grunn av fortsatt høy bosetting av ukrainske flyktninger.

I løpet av året var det 549 personer i alderen 18-24 år som hadde økonomisk sosialhjelp som hovedinntekt, som er en oppgang fra 2022 da antallet var 495. Totalt var det 1 410 (foreløpige KOSTRA-tall) personer i alderen 18-24 år som mottok økonomisk sosialhjelp mot 1 231 i 2022.

Antall husstander med forsørgeransvar som har mottatt økonomisk sosialhjelp gikk ned fra 1 175 i 2022 til 999, og totalt antall berørte barn under 18 år gikk ned fra 2 142 i 2022 til 1 737.

34,1 % av sosialhjelpsmottakerne hadde sosialhjelp som hovedinntekt og 29,9 % hadde trygd eller pensjon som viktigste hovedinntekt. 14,2 % hadde arbeid som hovedinntekt.

I løpet av året deltok 840 personer i kvalifiseringsprogrammet, en økning fra 2022 da antallet var 803. Utgiftene til kvalifiseringsstønad økte fra 94 mill. i 2022 til 129 mill. Kvalifiseringsprogrammet er for de mellom 18-67 år som trenger ekstra støtte for å kunne komme ut i arbeid. For å kunne få kvalifiseringsprogram må en ha vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne og ha behov for tett oppfølging. Programmet inneholder arbeidsrettede tiltak, norskopplæring, opplæringsaktiviteter, individuell oppfølging og veiledning. Det siste året har vi sett at det er et øktende behov for Kvalifiseringsprogrammet i Bergen og at denne trenden fortsetter i 2024.

Utgiftene til økonomisk sosialhjelp gikk opp fra ca. 373 mill. i 2022 til 459 mill. Økningen kommer bl.a. av økning i sosialhjelpssatsene fra 1. juli 2023 og flere mottakere av økonomisk sosialhjelp. Snitt stønadslengde var på samme nivå som i 2022 på 4,91 måneder. Andelen med innvandrerbakgrunn som mottok økonomisk sosialhjelp økte fra 61 % i 2022 til 62 %.

Det har over tid vært en krevende situasjon for – og rundt bostedsløse. Det var stort press både i boligmarkedet og på plasser i midlertidig botilbud. Statsforvalteren gjennomførte tilsyn på midlertidig botilbud der det blant annet kom frem at kommunen brøt loven ved ikke å ha tilstrekkelig kapasitet på plasser.

I tillegg til at brukere ikke fikk overnattingstilbud, var manglende kapasitet krevende for ansatte. Statsforvalteren gjennomførte tilsyn med kommunen om midlertidig botilbud, der det ble funnet brudd på flere forhold, hovedsakelig knyttet til manglende kapasitet og kvalitet i tilbudet. Det ble etter mottak av tilsynsrapport etablert rutiner for statusrapportering til kommunaldirektør og politisk ledelse. Det ble satt i gang et arbeid for å løse forholdene Statsforvalteren påpekte, blant annet ble det arbeidet både med en hasteanskaffelse av midlertidig botilbud og akuttovernattingsplasser, og med et grunnlag for å lyse ut en ordinær konkurranse. Det ble også arbeidet med å forberede «Hannas hus» som forventes å åpne våren 2024, og som skal gi et bedre tilbud til rusavhengige kvinner. Antallet som benyttet seg av midlertidig botilbud økte fra 454 personer i 2022 til 483 personer. Samtidig så økte utgiftene til midlertidig botilbud fra 40,6 mill. i 2022 til 51,9 mill.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Andel sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde (%)	38,8 %	35,3 %	34,2 %	34,1 %
Antall sosialhjelpsmottakere	6 991	6 747	6 785	7 599
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker	57 087	57 907	59 775	60 357
Gjennomsnittlig stønadslengde (mnd)	5,2	5,2	4,9	4,9

KOSTRA Nøkkeltall

	Bergen 2022	Bergen 2023	Oslo kommune
Prioritet			
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år (B) *)	7 988	9 384	11 423
Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr innbygger 20-66 år (B) *)	2 150	2 675	3 805
Produktivitet			
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker (B) *)	65 480	69 959	85 485
Dekningsgrad			
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde (B)	31,3 %	34,1 %	39,5 %
Andelen sosialhjelpsmottakere 18-24 år, av innbyggerne (19)-24 år (B)	4,2 %	4,8 %	4,7 %
Gjennomsnittlig stønadslengde for mottakere med sosialhjelp som hovedinntekt (måned)	7,5	7,6	7,0
Mottakere av kvalifiseringsstønad per 1000 innbyggere 20-66 år (B)	3,7	4,2	4,7
Grunnlagsdata (Nivå 3)			
Gjennomsnittlig utbetaling per stønadsmåned (kr) *)	11 317	11 276	14 045
Samlet stønadssum (bidrag + lån) *)	423 826 821	489 795 859	1 916 989 659
Sosialhjelpsmottakere	6 784	7 599	22 838

*) Inflasjonsjustert med deflator

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
Sosial rådgivning og veiledning	271,1	300,0	348,1	-50,2	297,9	2,1
Støtte til krisetiltak	22,6	26,0	39,9	-15,6	24,3	1,8
Kvalifiseringsordningen	137,8	176,2	184,7	-8,5	176,2	-0,1
Økonomisk sosialhjelp - individrettet	373,2	454,5	485,2	-27,7	457,5	-2,9
Sum	804,6	956,7	1 057,9	-102,0	955,8	0,8

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
2-Byrådsavdeling for finans	2,4	11,9	19,2	-7,3	11,9	0,0
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	790,3	930,7	1 025,9	-94,3	931,6	-0,9
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	1,0	3,1	4,3	0,0	4,3	-1,2
90-Fellesposter - bykassen	10,9	11,0	8,5	-0,3	8,1	2,9
Sum	804,6	956,7	1 057,9	-102,0	955,8	0,8

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold hadde et merforbruk på 0,9 mill. på tjenesteområdet.

Tjenesteområdet ble betydelig styrket budsjettmessig gjennom året hovedsakelig som følge av økte utgifter til økonomisk sosialhjelp og Kvalifiseringsordningen, herunder utgifter til flyktninger fra Ukraina.

Økonomisk sosialhjelp hadde i 2023 et merforbruk på 3,4 mill. Hovedårsaken var flere brukere med økonomisk stønad, der antallet var høyere enn den budsjettmessige styrkningen gjennom året. Økningen totalt i 2023 var betydelig med 814 flere brukere i forhold til 2022. Videre økte utgifter til midlertidig botilbud fra 40,0 mill. i 2022 til 52,0 mill. i 2023, men utgiftene ble tilstrekkelig styrket i løpet av året.

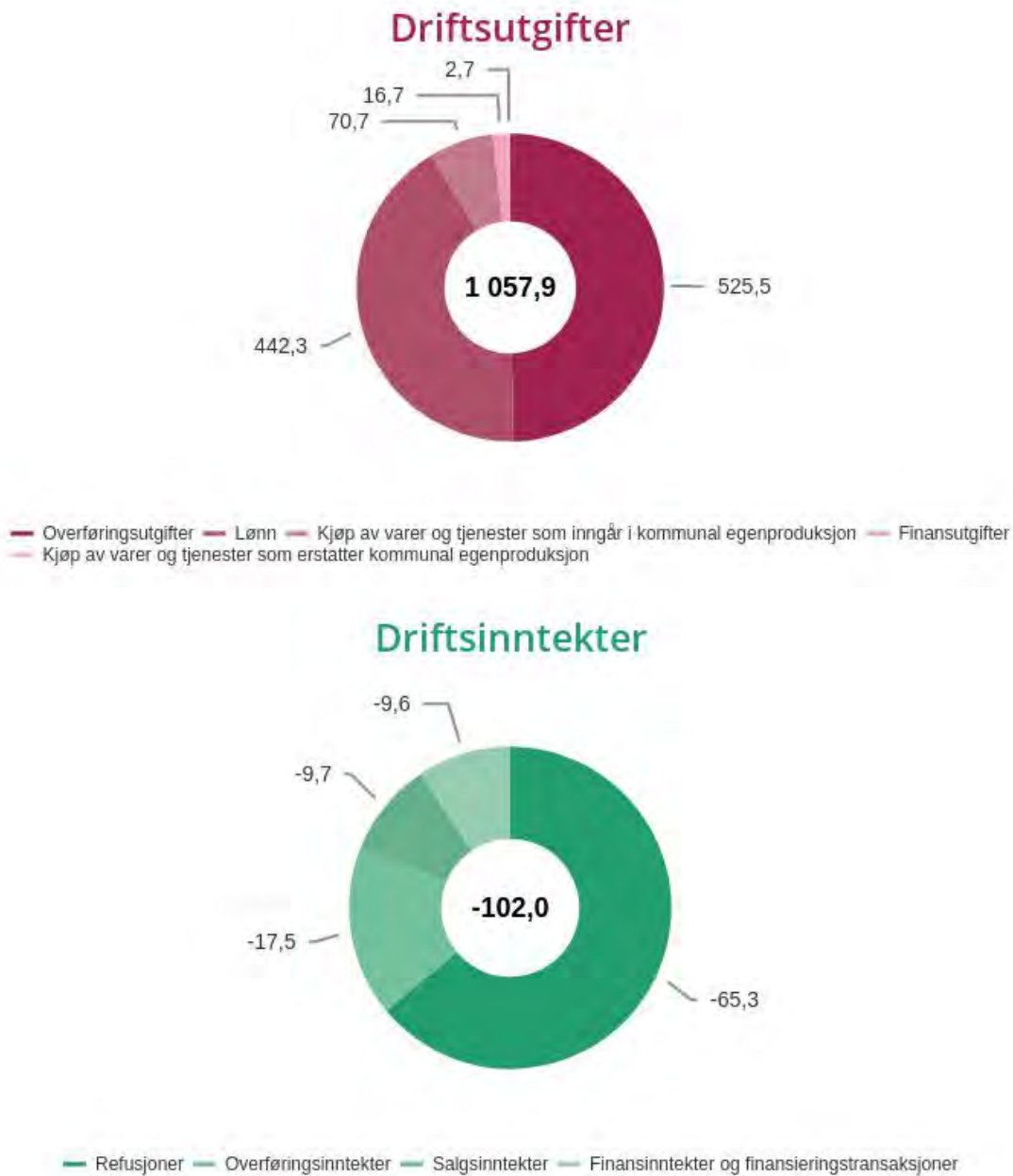
Kvalifiseringsordningen hadde 566 deltakere per måned i 2023, som er en økning på 28% siden 2022 der antallet var 443 per måned.

Sosial rådgivning og veiledning hadde et mindreforbruk på 2,1 mill. Mindreforbruket var knyttet til lokaler og vakanser/sykelønnsrefusjoner.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** skyldes avviket at det gjenstår budsjettmidler til ikke-igangsatte tiltak i 2023 (1,4 mill.). Status for tiltak i årets budsjett kommer frem av tabellen *Nye tiltak i årets budsjett*. I tillegg er det restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (- 1,0 mill.). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer. Deler av avviket kan også knyttes til fordeling av internkjøp til korrekt tjeneste (2,9 mill.). Dette føres på sentrale poster og sikrer at internkjøp- og salg går i null per tjenesteområde.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En rettferdig og inkluderende by	55 % av kvalifiseringsprogrammene skal inneholde statlige tiltak	Andel deltakere med statlige tiltak i kvalifiseringsprogrammet	36,2 %	55,0 %	38,0 %	Oppnådd resultat ble en god del under fastsatt mål. Årsaken var at Bergen kommune hadde flere egne tiltak som var mer treffsikre og individuelt tilpassede tiltak enn mange statlige tiltak.
	Andelen digitale søknader om økonomisk sosialhjelp skal være 70 %	Andel digitale søknader om økonomisk sosialhjelp	71,3 %	70,0 %	72,3 %	Årsmålet er nådd.
	Flere i arbeid og aktivitet, færre på stønad	Antall deltakere som har deltatt i kvalifiseringsprogrammet	803	730	840	Årsmålet er nådd.
	Reduksjon av stønadslengde for brukere i alderen 18-24 år som mottaker økonomisk sosialhjelp	Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 18-24 år	4,7	4,5	4,8	Resultatet var over årsmålet, og det var en svak økning fra tredje tertial 2022 da resultatet var 4,7 måneder.

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag

Statusbeskrivelse

Revidert budsjett 23 - 10. Arbeid mot menneskehandel i Bergen Bystyret viser til omdisponering av kr 300 000 til organisasjonen For Freedom innen revidert budsjett. I budsjett for 2023 fikk organisasjonen Hope For Justice tilskuddet, men disse har ikke lenger direkte virksomhet i Bergen, og har tilbakebetalt tilskuddet. For Freedom viderefører arbeidet mot menneskehandel i Bergen.	Salt-kirken i Bergen videreførte arbeidet med For Freedom som Hope for justice tidligere har utført i Bergen, og fikk utbetalt tilskuddet på 300 000 kroner.
B-avtale 2023 Merknad 18 - Sosialhjelpssatser Bystyret slår fast at ekstra utbetaling av statlig bostøtte eller andre ekstraordinære utbetalinger som strømstøtte ikke skal føre til mindre utbetaling av ordinær sosialhjelp for mottakere i Bergen kommune.	Effektuert av Etat for sosiale tjenester
B-avtale 2023 Merknad 46 - I forbindelse med ny saldering av statsbudsjettet for 2022 (jf. Prop. 33 S (2022-2023)) har et flertall på Stortinget besluttet at alle sosialhjelpsmottakere får en ekstra økonomisk håndsrekning for desember. Alle får 1000 kroner ekstra, pluss ytterligere 1000 kr pr. barn. Bystyret ber byrådet sørge for at pengene kommer til utbetaling før jul 2022. Merutgiften dekkes ved bruk av generelt disposisjonsfond. Tilhørende rammetilskudd fra staten forventes utbetalt til kommunen i 2023 og tilføres da generelt disposisjonsfond.	Utbetalt til klienter i desember 2022
Revidert budsjett 23 - 9. Økt sosialhjelp Bystyret ber byrådet om å sørge for at midlene som kommer fra nasjonalt revidert budsjett til økt sosialhjelp skal gå uavkortet til sosialhjelpsmottakere i Bergen. Det forutsettes at den eksisterende prisjusteringen i byrådets forslag til revidert budsjett ivaretas innenfor samme nasjonale avsatte ramme.	Sosialhjelpsatsene i Bergen ble økt fra 1. juli tilsvarende midlene fra nasjonalt revidert budsjett.

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Årets budsjett				
		Bud. v/gj.førings- vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. bud.	Regnskap	Avvik i kr
Aktivitetsbaserte arbeidsplasser, samlokalisering – BBSM		IA	14,2	14,2	2022	Ferdig	0,1	4,1	-4,1
Investeringsprosjekter IKT i tjenestene – sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	0,4	0,4	0,0
Krisesenter for Bergen og omegn - prosjektutvikling		IA	11,3	11,3	2026	4.kv. 2025	2,5	0,8	1,7
Sum							3,0	5,4	-2,3

Statustekst investeringer

Aktivitetsbaserte arbeidsplasser, samlokalisering – BBSM

Det er investert i inventar og IKT-utstyr i aktivitetsbaserte arbeidslokaler ved samlokalisering av avdelinger i resultatenheter og resultatenheter. Samlokaliseringene ble vedtatt for å gi gevinster i form av økt kvalitet.

Det var et mindreforbruk på sekkeposten, som i hovedsak skyldes ubrukte investeringsmidler ved Familiens hus Bergenhus og Årstad. Det var isolert et merforbruk for prosjektene NAV Bergen sør, NAV Bergen vest og Barnevernstjenesten i Fana/Ytrebygda på Kokstad. Avviket var hovedsakelig knyttet til kjøp av inventar/utstyr og nødvendige tilpasninger av lokaler for å ivareta arbeidsplassforskriften.

I 2023 er Familiens hus Bergenhus/Årstad, samlokalisering av barnevernstjenesten Fana/Ytrebygda på Kokstad og NAV Bergen sør tatt i bruk.

Investeringsprosjekter IKT i tjenestene – sekkepost

Sekkeposten skal benyttes til å forenkle, fornye og forbedre digitale løsninger, og utvikling av ny funksjonalitet i fagsystemer og teknisk infrastruktur, herunder integrasjoner mellom ulike fagsystemer som understøtter bedre og mer effektiv tjenesteyting.

I 2023 ble det gjennomført innkjøp av ny modul for fagsystemet Socio for å sikre bedre integrasjon mellom systemene i sosialtjenesten. Avvik mellom budsjett og prognose skyldes at det ikke er gjennomført flere investeringsprosjekter knyttet til sekkeposten i inneværende år.

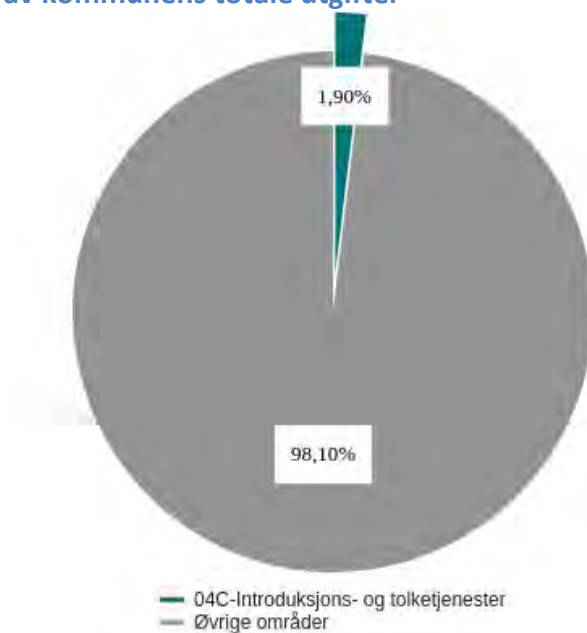
Krisesenter for Bergen og omegn - prosjektutvikling

ÅRSMELDING 2023

Det planlegges et nytt bygg for Krisesenteret for Bergen og omegn for å sikre at bygget imøtekommer krav om sikkerhet og arbeidsplassforskrift. Det arbeides foreløpig med å bestemme lokasjon, som har tatt noe lengre tid en ventet, og er årsak til årets mindreforbruk. Det vil være behov for bevilgning av ytterligere midler for gjennomføringsfasen i senere budsjettår.

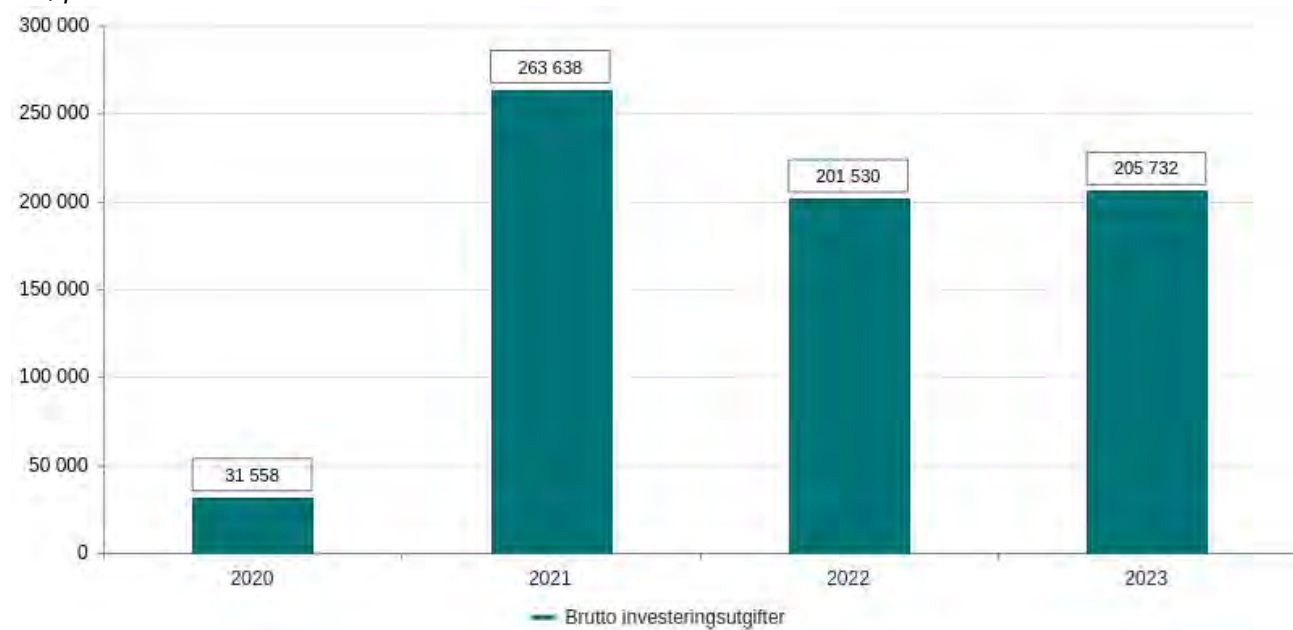
04C-Introduksjons- og tolketjenester

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Nyankomne innvandrere og flyktninger er samlet i tjenesteområdet Introduksjons- og tolketjenester. Tjenestene som utføres er bosetting av nyankomne flyktninger, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, grunnskoleopplæring for voksne, introduksjonsprogram og tolketjenester.

Flyktninger og tidligere asylsøkere som er bosatt med offentlig hjelp har rett og plikt til introduksjonsprogram jfr. lov om integrering. Dette gjelder også familiegjenforente med denne gruppen. Voksne innvandrere mellom 18 og 67 år som har en oppholdstillatelse som danner grunnlag for varig opphold i Norge, har plikt og/eller rett til norskopplæring jf. Lov om integrering, og Bergen kommune plikter å gi et tilbud om opplæring innen tre måneder etter at det er fremsatt krav om dette.

Læringssenteret for norsk og samfunnskunnskap og Introduksjonssenteret forvalter de lovbaserte ordningene. Læringssenteret gir også norskopplæring til betalings elever som faller utenfor ordningen med rett til norskopplæring.

Tolketjenesten yter tolketjenester til personer som mangler språkfelleskap med tjenesteyter i de kommunale tjenestene. Det selges også tjenester til oppdragsgivere utenfor kommunen.

Viktige begivenheter

- Fortsatt høye ankomster av fordrevne fra Ukraina.
- Kommunen bosatte 1 037 flyktninger, som er det høyeste antallet flyktninger Bergen har bosatt på ett år noen gang. Med familiegjenforente er det totale bosettingstallet 1 117.
- Totalt er de bosatte i 2023 fra 24 ulike landgrupper. Av disse er 920 flyktninger fra Ukraina med kollektiv beskyttelse.
- Tolketjenesten har hatt rekord i antall oppdrag i 2023 med nesten 6 000 flere enn i 2022.
- Tolketjenesten leverte oppdrag på 66 ulike språk.
- Som følge av krigen i Midtøsten har vi tatt imot evakuerte palestinere fra Gaza.
- Kommunen har vært i dialog med organisasjoner og privatpersoner med ulik tilknytning til de berørte av krigen i Midtøsten.

MARKERING FOR UKRAINA: Fredag 24. februar 2023 markerte Bergen kommune ettårsdagen for Russlands invasjon av Ukraina sammen med en rekke organisasjoner, blant annet med ett minuttets stillhet foran rådhuset. Ukrainere er den største gruppen ankomne flyktninger til Bergen i 2023. Foto: Asle Bentzen

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt Avvik 2023	Status beskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett			
Teknisk korreksjon iht. KOSTRA	-196	-196	0 Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Sum	-196	-196	0
Tilpasning til aktivitetsnivå			
Etat for inkludering: reversering av reduksjon i rammen fra 2022	9 884	9 884	0 Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet
Nedjustering i lys av reduksjon i integreringstilskudd	-5 000	-5 000	0 Tiltaket ble innarbeidet i rammen.
Sum	4 884	4 884	0
Nye tiltak			
Etat for inkludering: flytting til Bergen inkluderingscenter på Landås	600	600	0 Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet
Boligprosjekt Ukraina	900	900	0 Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	1 500	1 500	0

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt Avvik 2023	Status beskrivelse
Nye engangstiltak			
Økte utgifter ved Etat for inkludering som følge av krigen i Ukraina	46 084	46 084	0 Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	46 084	46 084	0
Effektivisering			
Gevinstuttak ny modul for elektronisk periode- og årsavslutning	-9	-9	0 Tiltaket ble innarbeidet i rammen.
Sum	-9	-9	0
Kutt			
Generell reduksjon i rammen - Tolketjenesten	-840	-840	0 Tiltaket ble innarbeidet i rammen.
Sum	-840	-840	0
Sum tiltak	51 423	51 423	0

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt Avvik 2023	Status beskrivelse
Nye tiltak			
Grunnskolen for voksne - økt husleie	800	800	0 Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet
Sum	800	800	0
Nye engangstiltak			
Bergen inkluderingssenter - paviljonger	500	500	0 Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Etat for inkludering - økte kostnader krigen i Ukraina	38 917	38 917	0 Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Krigen i Ukraina - Introduksjonssenteret	50 000	50 000	0 Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Krigen i Ukraina - Bergen Læringssenter	30 000	30 000	0 Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Krigen i Ukraina - Tolketjenesten	7 200	7 200	0 Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	126 617	126 617	0
Sum tiltak	127 417	127 417	0

Utvikling og utfordringer

De høye ankomstene av flyktninger har ført til et stort press på tjenestene som tar imot flyktninger, men også andre deler av kommunens tjenester har oppbemannet og endret driften som følge av dette.

REKORDMANGE TOLKEOPPDRA: Aldri tidligere har Bergen kommune levert så mange tolkeoppdrag som i 2023. Foto: Jean-Paul Lindberg

I 2022 og starten av 2023 var det en stor utfordring å få gjennomført alle bestilte tolkeoppdrag, mye grunnet nasjonal mangel på ukrainsk og russisk språklige tolker. Grunnet en proaktiv rekrutteringspolitikk i Tolketjenesten er andelen avviste oppdrag betydelig redusert i resten av 2023.

For å skaffe tilstrekkelig antall boliger til nyankomne flyktninger har Bergen kommune opprettet et prosjekt for å leie og kjøpe boliger på det private boligmarkedet for å leie ut boligene til flyktninger som får vedtak om bosetting i Bergen. Per utgangen av november 2023 er det bosatt flyktninger i til sammen 241 boliger som kommunen har fremskaffet – fordelt på 136 kommunale boliger og 105 boliger kjøpt eller leid av kommunen. Prosjektet har vært svært vellykket og er videreført til 2024.

Bergen har vært vertskommune for statlig akuttinnkvartering og for mottak med tilrettelagt avdeling for asylsøkere med fysiske og/eller psykiske hjelpebehov som krever døgnbemanning. Som vertskommune har vi ansvar for å gi helsetjenester til alle beboere på akuttinnkvartering og mottak ved behov. Det er også en merkbar endring i sammensetningen av populasjonen som bosettes, med en større andel helsesaker enn i tidligere flyktninggrupper.

Situasjonen med flere bosatte flyktninger med store og sammensatte helseutfordringer førte til press på helse- og omsorgstjenestene i kommunen. For å løse denne utfordringen opprettet vi i 2023 et prosjekt for å samordne og koordinere helse- og omsorgstjenestene til flyktninger som skulle bosettes.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Anmodning fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)	195	165	1 000	1 200
Totalt bosatte flyktninger (medregnet familiegjenforente)	149	183	778	1 117
Totalt bosatte flyktninger jf. bystyrevedtak (ikke medregnet familiegjenforente)	119	148	735	1 037

Introduksjonssenteret for flyktninger

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall familiegjenforente med flyktninger	27	41	43	80

KOSTRA Nøkkeltall

Bergen 2022 Bergen 2023 Oslo kommune

Andre nøkkeltall

Flyktninger - Anmodning om bosetting - antall personer	1 000	1 200	2 170
Flyktninger - Vedtak om bosetting - antall personer	1 000	1 200	2 170

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
Eksamensrettet grunnskoleopplæring for voksne	72,2	73,0	80,7	-12,9	67,8	5,3
Norskopplæring for voksne innvandrere	40,8	65,0	151,8	-95,1	56,8	8,3
Tolketjeneste	46,8	51,8	60,0	-4,4	55,5	-3,7
Introduksjonsordningen	122,7	208,2	219,5	-9,4	210,1	-1,8
Andre ytelser til livsopphold for flyktninger	9,5	44,3	47,1	-2,9	44,1	0,2
Utgifter til asylmottak m.m.	-0,4	-0,3	0,0	0,0	0,0	-0,3
Sum	291,5	442,2	559,1	-124,8	434,3	7,9

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
2-Byrådsavdeling for finans	1,0	1,5	7,8	-6,3	1,5	0,0
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	286,5	431,4	549,5	-118,4	431,1	0,3
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	1,4	1,4	0,4	0,0	0,4	1,0
90-Fellesposter - bykassen	2,7	7,9	1,4	-0,1	1,3	6,6
Sum	291,5	442,2	559,1	-124,8	434,3	7,9

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold hadde et mindreforbruk på 0,3 mill. på tjenesteområdet.

Tjenesteområdet ble styrket betydelig for å betjene flyktningestrømmen som kom grunnet krigen i Ukraina.

Introduksjonsordningen gikk med et merforbruket primært pga den lovpålagte introstønaden (lønn til deltakere i introduksjonsprogrammet) som ble høyere enn hva som ble lagt til grunn i justert budsjett.

Tolketjenesten gikk med et merforbruk på grunn stor etterspørsel etter tjenesten.

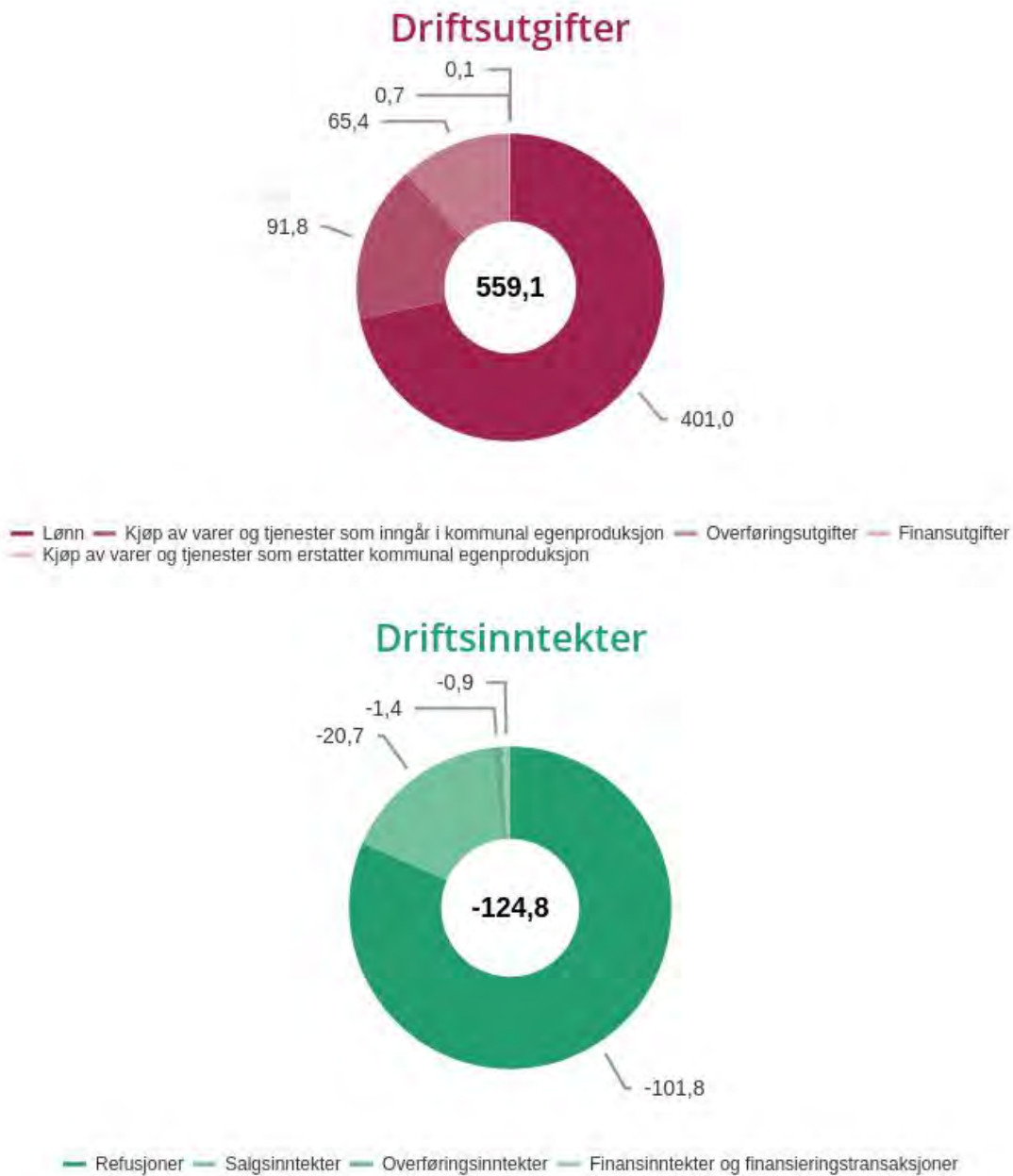
Grunnskolen for voksne har et stadig synkende elevantall som er årsaken til mindreforbruket.

Norskopplæring gikk med et mindreforbruk. Årsaksbildet er sammensatt, men det mest vesentlige var økte inntekter fra norsktilskuddet og egenbetalinger for kurs.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** skyldes avviket at det gjenstår budsjettmidler til ikke-igangsatte tiltak i 2023 (0,9 mill.). Status for tiltak i årets budsjett kommer frem av tabellen *Nye tiltak i årets budsjett*. I tillegg er det restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (-0,8 mill.). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer. Deler av avviket kan også knyttes til fordeling av internkjøp til korrekt tjeneste (6,5 mill.). Dette føres på sentrale poster og sikrer at internkjøp- og salg går i null per tjenesteområde.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En rettferdig og inkluderende by	En raus og inkluderende by for mennesker som har behov for beskyttelse.	Totalt bosatte flyktninger jf. bystyrevedtak (ikke medregnet familiegjenforening)	54	1 200	1 037	Antallet på 1 037 er uten familiegjenforente, og det øker til 1 117 når familiegjenforente inkluderes.
	Likeverdige offentlige tjenester til innvandrerbefolkningen i Bergen.	Andel tolkeoppdrag gjennomført av kvalifiserte tolker.	73,0 %	92,0 %	85,0 %	85 prosent av oppdragene er gjennomført av tolker med kvalifikasjonskategori A - E. Målet er ikke oppnådd på grunn av nasjonal mangel på kvalifisert tolk på starten av året.
	Robust tilknytning til arbeidslivet og samfunnet for alle flyktninger og innvandrere i Bergen.	Andel deltakere som får tilbud om språk- eller arbeidspraksis.	30,0 %	95,0 %	32,0 %	Introduksjonsprogrammet for personer med midlertidig kollektiv beskyttelse har vært av kortere varighet enn for andre programdeltakere. Derfor har det vært utfordringer med å få på plass dette programelementet for denne målgruppen.
		Andel som består språkprøve på nivå A2 skriftlig og B1 muntlig.	68,0 %	90,0 %	0,0 %	Det er ikke mulig å måle denne kombinasjonen. 96 % av deltakerne som tok skriftlig prøve i 2023 fikk A2 eller høyere. 70 % av deltakerne som tok muntlig prøve i 2023 fikk B1 eller høyere.
		Antall i ordinært arbeid eller utdanning etter gjennomført introduksjonsprogram.	57,0 %	53,0 %	41,0 %	Det er kort programtid for deltakere med midlertidig kollektiv beskyttelse, men mange i denne målgruppen fortsetter med norskopplæring etter avsluttet program.

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag

Statusbeskrivelse

B-avtale 2023 Merknad 42 - Bergen inkluderingssenter Bystyret viser til omtalen av budsjettposten «Bergen inkluderingssenter» i byrådets forslag til budsjett og mener dette skal håndteres innenfor byrådsavdelingens ramme.

Denne merknaden ble fulgt opp. Det ble ikke gitt midler utover vedtatt budsjett, og de ansvarlige tjenestene har forholdt seg til dette.

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Saksref.	Totalbudsjett				Årets budsjett			
		Bud. v/gj.førings-	vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. bud.	Regnskap
Bergen Inkluderingscenter BY 111-19		889,0	764,3	764,3	2021	2.kv. 2024	169,8	205,7	-36,0
Sum							169,8	205,7	-36,0

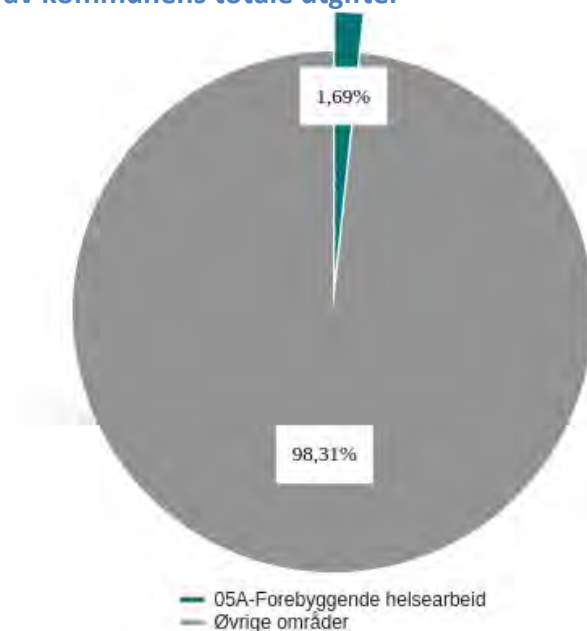
Statustekst investeringer

Bergen Inkluderingscenter

Det foretas ombygging og rehabilitering av den tidligere lærerhøyskolen på Landås. Planlagte nye brukere av bygget er Etat for inkludering, Introduksjonssenteret og undervisningsformål med voksenopplæring, samt Senter for migrasjonshelse. Bygget ble overtatt fra entrepenør i oktober 2023, og tas i bruk første halvår 2024. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose. Prosjektet fordelt mellom tjenestoområdene Skole, herunder Eksamensrettet grunnskoleopplæring for voksne, og Introduksjons- og tolketjenester. Fordeling av budsjett mellom tjenestoområdene utføres ved første anledning.

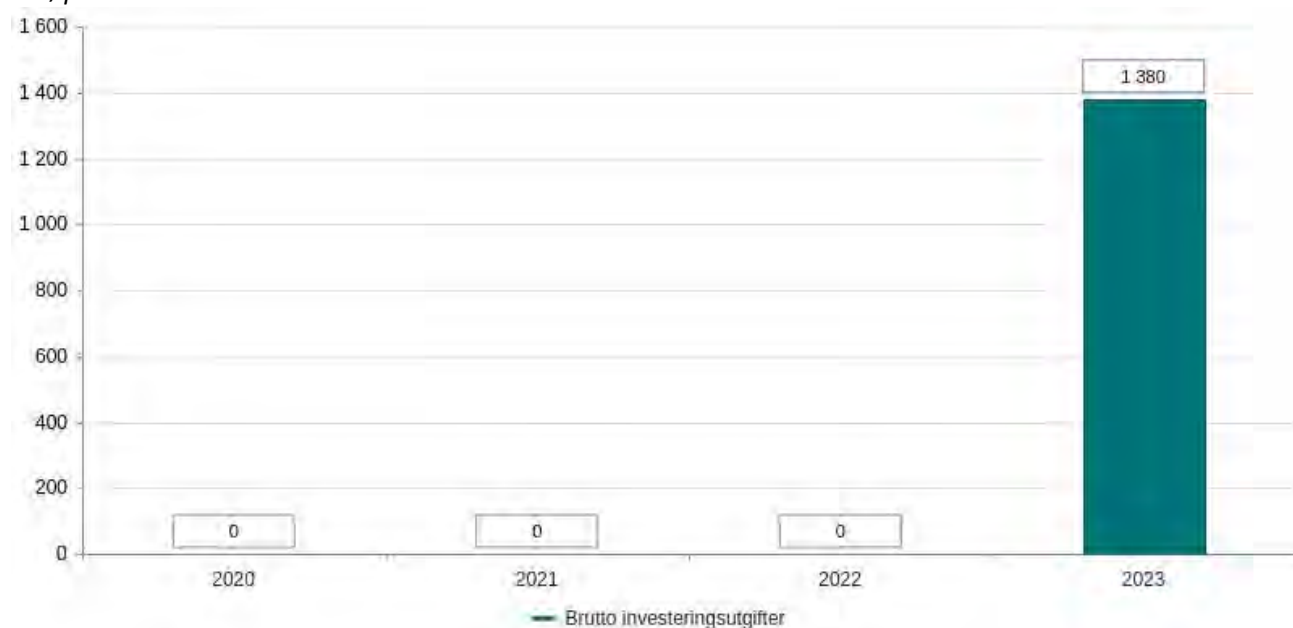
05A-Forebyggende helsearbeid

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Forebyggende helsearbeid handler om å fremme folks psykiske og fysiske helse, redusere risiko for sykdom og bidra til god helse og livskvalitet i befolkningen. Tjenesteområdet omfatter kommunens folkehelsearbeid og samfunnsmedisinske oppgaver - inkludert smittevern, miljørettet helsevern, Senter for migrasjonshelse og Frisklivsentralen. Tjenesteområdet omfatter også Barne- og familietjenesten og deler av virksomheten i Utekontakten. Barne- og familietjenesten tilbyr nasjonalt basisprogram for helsestasjon 0-5 år, svangerskapsomsorg, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom, og utvidet

hjelp ved behov. I forlengelse av helsestasjonene tilbyr Barne- og familiehjelpen, Ung Arena og Utekontakten informasjon, samtaler og grupper til barn og unge opp til 25 år, knyttet til psykisk helse og psykososiale utfordringer, uten henvisning.

FOREBYGGING FRA FØRSTE STUND: Kommunens tjenester er en del av innbyggernes liv allerede før fødselen. Her lytter jordmor Mari Rohde på helsestasjon ved Familiens hus i Arna og Åsane til fosterlyder fra en ny borger. Foto: Nina Blågestad

Viktige begivenheter

- Et byomfattende team ved Helsestasjon for ungdom og studenter er etablert i Familiens Hus i Møllendalsveien med spesiell kompetanse på kjønn og seksualitet.
- Kapasiteten til å forebygge og teste for seksuelt overførbare sykdommer er styrket ved alle helsestasjoner for ungdom ved å utvide aldersgrense til 25 år, i et prøveprosjekt.
- Bergen kommune og Kunnskapskommunen har gjennom prosjektet "FolkeKommune" etablert en [metodikk for hvordan kommuner kan bruke helsestatistikk til å utvikle målrettede tjenester til barn og unge](#).
- [Bergen kommune styrket kommunikasjonsarbeidet med innbyggere over 65 år gjennom lanseringen av seniorguiden](#).
- [Frisklivsentralen startet opp med gratis utetrening](#) for alle i Arna bydel. Dermed ble det populære treningstilbudet tilgjengelig for innbyggere i alle bydelene i Bergen
- Barne- og familietjenesten flyttet inn i Familiens hus for Bergenhus og Årstad i Møllendalsveien, sammen med barnevernet.

Barne- og familietjenesten flyttet inn i Familiens hus for Bergenhus og Årstad i Møllendalsveien, sammen med barnevernet, Foto:

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak

Vedtatt
budsjett 2023

Effekt Avvik Status beskrivelse
2023

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Feilaktig pensjonsnedtrekk - covid-19 tiltak	611	611	0	Tiltaket er iverksatt.
Samlokalisering - Satellitter av helsestasjon	3 110	3 110	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Gjenoppretting av midler til vakante stillinger i Barne- og familiehjelpen	4 000	4 000	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Samlokalisering	718	718	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Merkostnader knyttet til satellitter med helsestasjoner utenfor Familiens hus	1 950	1 950	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	10 389	10 389	0	

Tilpasning til aktivitetsnivå

Samlokalisering	784	784	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	784	784	0	

Nye tiltak

Styrke lavterskeltilbudet for barn og unge ved opprettelse av ny Ung Arena	5 200	1 071	4 129	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk delvis til formålet. Tiltaket er i full drift fra 2024.
Gratis meningokk vaksine til elevene i Vestland fylke	500	500	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Seksuell helse	100	100	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Helseberedskap - økt kapasitet	5 000	3 838	1 162	Tiltaket er iverksatt, men det har ikke vært full drift hele året.
Sum	10 800	5 509	5 291	
Nye engangstiltak				
Styrking av skolehelsetjenesten	2 000	2 000	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	2 000	2 000	0	
Sum tiltak	23 973	18 682	5 291	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Familiens hus i Bergenhus og Årstad - Ny oppmåling av bruksareal	600	600	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Tilpasning til aktivitetsnivået i helsestasjon- og skolehelsetjenesten	13 200	13 200	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Covid 19 følgekostnader	5 189	5 189	0	Denne posten gjelder i hovedsak følgekostnader påløpt første halvår 2023. I tillegg har det påløpt utgifter knyttet til vaksinasjon høst 2023.
Doble husleier etter innflytting i Familiens hus	2 275	2 275	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Flyktninger fra Ukraina - økte utgifter	10 000	10 000	0	Det gis tjenester til flyktninger fra Ukraina. Utgiftene er påløpt i tråd med bevilgningen.
Ukraina utgifter barn og unge TO 05A	6 725	6 725	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Ukraina flyktninger prosjekt 102126	50 500	50 500	0	Det gis tjenester til flyktninger fra Ukraina. Utgiftene er påløpt i tråd med bevilgningen.
Gjenåpning av helsestasjon i Fyllingsdalen og Laksevåg byområde	1 250	1 250	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Familiens hus i Fyllingsdalen og Laksevåg - Etterjustering av husleie	525	525	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	90 264	90 264	0	
Nye engangstiltak				
Støtte til hjelpeorganisasjoner etter jordskjelvkatastrofen i Tyrkia og Syria	1 000	1 000	0	Tiltaket er gjennomført og midlene er medgått til formålet
Tilskudd til HMM helsehjelp til Ukraina	650	650	0	Tiltaket er gjennomført og midlene er medgått til formålet
Sum	1 650	1 650	0	
Inntektsendringer				
Kompensasjon tuberkulosescreening	-12 800	-12 800	0	Tilskuddet mottas i henhold til retningslinjene.
Ukaniske flyktninger - Helsetilskudd	-8 640	-8 640	0	Tilskuddet mottas i henhold til retningslinjene.
Sum	-21 440	-21 440	0	
Sum tiltak	70 474	70 474	0	

Utvikling og utfordringer

Bergen kommune har i 2023 jobbet med å lage en [oversikt over befolkningens helsetilstand](#) og fordelingen av denne. De viktigste utfordringene for folkehelsen i Bergen handler om vedvarende store sosiale helseforskjeller, demografiendringer med flere eldre og færre i yrkesaktiv alder og en økning i antall barn og unge som rapporterer om ensomhet og psykiske plager.

Befolkningens helsetilstand og sammensetning gjenspeiler utviklingstrender i samfunnet. Som følge av krigen i Ukraina var det også i 2023 høy tilstrømning av ukrainske flyktninger til Norge og hit til Bergen, hvor landets nest største mottaksenhet har vært lokalisert på Flesland. Samtidig har året vært preget av uforutsigbarhet knyttet til høy inflasjon og økte kostnader som følge av hevet styringsrente, høye matvarepriser og høye strømpriser. Kriser og krevende hendelser rammer skjevt og bidrar til å forsterke sosiale forskjeller. Den økonomiske situasjonen har ført til at flere strever med bekymringer knyttet til egen private økonomi enn tidligere. Dette påvirker helse og livskvalitet i befolkningen.

Folkehelseoversikten i Bergen 2023 Foto: AI - DALL-E versjon 2 (c) Arild Iversen 2024

Tidlig innsats, og helsefremmende og forebyggende arbeid skaper robusthet i befolkningen, reduserer sosiale forskjeller, forebygger utenforskap og reduserer behovet for helse- og omsorgstjenester i befolkningen. Dette er viktig både for den enkelte innbygger, men også for at vi fremover skal kunne opprettholde offentlige velferdstjenester på samme nivå som i dag.

I 2023 ble litt over 1000 flyktninger bosatt i Bergen kommune. Asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente har samme rett til helsetjenester som den øvrige befolkningen. Senter for migrasjonshelse (SEMI) har gitt nødvendig helsehjelp til nyankomne flyktninger, og til flyktninger som har oppholdt seg på midlertidige mottak gjennom året. I tillegg har SEMI gitt tilbud om helsekartlegging til alle flyktninger som er bosatt i Bergen kommune. Blant de ukrainske flyktningene som kom i 2023 har svært mange hatt, og har fortsatt, et omfattende og økende behov for kommunale helsetjenester. Dette har satt tjenesten ved SEMI og andre helsetjenester under press, og den kumulative effekten er økende.

Politiets regionale mottaksenhet på Flesland var i 2023 landets største mottak, etter Nasjonalt mottaksenhet på Råde, og har tatt imot rundt 6000 flyktninger fra Ukraina. [Smittevernkontoret](#) (SVK) har vært en sentral aktør på mottaksenheten på Flesland. I tillegg til vaksiner og veiledning, ble det gjennomført 5500 tuberkulosescreeninger. Ingen andre regionale mottak i Norge har gjennomført flere enn dette. Mottaksenheten på Flesland var kun et midlertidig tilbud, og er nå avviklet.

Kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Bergen kommune leder [Kunnskapskommunen Helse Omsorg Vest](#) som styrker forskning, innovasjon og kunnskapsutvikling i helse- og omsorgstjenestene og folkehelsearbeidet i Bergen og syv omliggende kommuner. Målet er å utvikle kunnskap som støtter opp under bærekraftige prioriteringer i helse- og omsorgstjenestene og i Folkehelsearbeidet. Dette har ført til økt forskningsaktivitet på og sammen med helse- og omsorgstjenestene de siste årene. I 2023 mottok og behandlet Kunnskapskommunen 75

forskningshenvendelser fra 19 ulike forsknings- og utdanningsinstitusjoner. Nærmere halvparten av disse ble godkjent iverksatt av kommunene.

Prosjektet "[FolkeKommune](#)" ledes av av Bergen kommune, og har undersøkt hvordan Bergen og omliggende kommuner jobber med folkehelse og hvordan innbyggerdata for barn og unge i større grad kan benyttes i kommunenes folkehelsearbeid og i forskning.

Tidligere hjelp og bedre samarbeid

Barnevernsreformen omtales som en oppvekstreform og har som mål å øke forebyggende aktivitet i alle grunntjenester for barn og unge og deres familier. Utviklingen viser at henvendelsene til lavterskeltilbudene i Barne- og familiehjelpen og Ung Arena har økt betraktelig i 2023, sett både i forhold til vedtatt mål for året og resultatene fra 2022. Økningen er i tråd med ønsket utvikling om å gi tidlig hjelp. Samtidig gir det lengre ventetid og legger større press på kapasiteten i tjenesten.

Det var utfordrende at noen barn og unge ble vurdert til å ikke ha rett til nødvendig psykisk helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, samtidig som de hadde behov som heller ikke lavterskeltilbudene klarte å ivareta i tilstrekkelig grad. Utfordringene ble fulgt opp med tiltak i de nye oppvekstplanene. Se mer om både innsats fra barnevernet under tjenesteområde 02, og mer om psykisk helsearbeid for barn og unge under 03D, psykisk helse.

Siden 2022 har der vært en økning av gonoré som ubehandlet kan føre til sterilitet hos unge kvinner. Det er satt i verk en rekke forebyggende tiltak og tiltak for å øke testkapasitet, kompetanse og informasjon til ungdom. Folkehelseinstituttet har ved flere anledninger fremhevet Bergen kommune sitt arbeid med håndtering av økt gonorésmitte som et godt eksempel.

Samarbeidet mellom politi, skoler og tjenester, frivillige, sivilsamfunn og nærmiljøet ellers, har blant annet som mål å forebygge rus, vold og kriminalitet blant identifiserte målgrupper av barn og unge. Samarbeidet koordineres av kommunens [SLT-team](#) (Samordning av Lokale rus- og kriminalitetsforebyggende Tiltak). Samarbeidsaktørene har hatt jevnlige dialogmøter både på ledernivå i byområder og byomfattende med politisk og administrativ ledelse. Møtene baserer seg på oppdatert kunnskap om utfordringsbildet og skal initiere tiltak i tett samarbeid med politiet. De var en økning i den registrerte ungdomskriminaliteten i Vest politisdistrikt på over 40 % i 2023. Dette er en bekymringsfull utvikling og et utfordringsbildet som vi tar med oss videre inn i 2024. Se mer om det grundige kartleggingsarbeidet som er gjort i Utekontakten, knyttet til utvikling av bekymringsfull rusbruk blant unge, under tjenesteområde 04A, tjenester til rusavhengige og bostedsløse.

Tre nye planer for barn, unge og deres familier viser retning og mål

Faksimile av forsidebilder fra tre nye planer knyttet til barnevern og oppvekst som byrådet har vedtatt. Handlingsplan for barnevernet, Handlingsplan for tjenester til barn, unge og deres familier og Strategi for oppvekst

Gjennom bystyrevedtak av en [strategi for oppvekst](#) og to tilhørende handlingsplaner "[Se meg, hør oss - Handlingsplan for tjenester til barn, unge og deres familier](#)" og "[Handlingsplan for barnevernet](#)", ble søkelyset på tidlig og forebyggende innsats og bedre samarbeid rettet mot byens barn og unge styrket. Planene beskriver en dreining av innsatsen til tidligere og mer helhetlig og samordnet innsats, både for den enkelte og på overordnet/system-nivå. Barne- og familietjenesten og kommunens forebyggende tjenester er sentrale i dette arbeidet og har en viktig rolle for å bidra til bedre trivsel og helse og å utjevne sosiale forskjeller.

Folkehelseprosjekt – [«Sammen for de minste»](#)

Prosjektet ledes av Bergen kommune i samarbeid med Folkehelseinstituttet, Høgskulen på Vestlandet, Regionalt kompetansesenter for barn og unge og Vestland fylkeskommune. Målet for prosjektet er å utvikle en felles opplæringsmodul for ansatte som arbeider med barn 0-5 år i Bergen kommune. Hensikten er å styrke samarbeidet rundt de minste barna, for å legge til rette for barns utvikling, psykiske helse og trivsel. Prosjektet er kunnskapsbasert og tuftet på tydelig brukermedvirkning. Så langt er det utført fokusgruppeintervjuer med ansatte og foreldre, spørreundersøkelse til alle ansatte og workshop med ansatte og foreldre.

Helsefremmende miljø og forebyggende innsats

Et helsefremmende miljø er en forutsetning for god helse. Det bidrar til å gi overskudd, livskvalitet og forebygger sykdom. Miljørettet helsevern er et tjenestoområde som gir kommunen et helhetlig ansvar for et trygt og helsefremmende miljø. [Avdeling for miljørettet helsevern](#) jobber med helsevern i miljøet, barnehager og skoler og i virksomheter i Bergen kommune, men også i omegnskommunene.

Barns fysiske miljø i barnehager og skoler har høy prioritet. I 2023 gjennomførte avdelingen 59 tilsyn, og 34 helsevern godkjenninger i skoler og barnehager i Bergen. Avdelingen har også innført et nytt risikobasert system for tilsyn for bedre å kunne følge opp skoler og barnehager med behov for tettere oppfølging.

Tidlig innsats, forebygging, helsefremming og mestring er sentrale begrep innbyggere møter i den forebyggende helsetjenesten [Frisklivsentralen](#), som tar imot personer uten henvisning fra lege. Hit kan alle uansett alder og livssituasjoner selv ta kontakt, og få hjelp til å mestre helseutfordringer og egen hverdag. På Frisklivsentralen møter innbyggerne ulike profesjoner. Felles for alle ansatte er at de jobber ut fra en helhetlig tilnærming. Målet er å gi deltakerne verktøy slik at de selv kan håndtere og mestre nåværende, men også fremtidige utfordringer på ulike arenaer i hverdagen.

Viktige innsatsområder er psykisk helse, livskvalitet og fysisk aktivitet som retter seg mot Bergens innbyggere uansett alder, Frisklivsentralen har et rikt [kurstilbud](#) og når på den måten ut til store deler av befolkningen. I 2023 gjennomførte Frisklivsentralen 500 kurstimer.

Utendørstrening med Frisklivssentralen Foto: Vibeche Blich

Inaktivitet er en viktig folkehelseutfordring. I Fylkeshelseundersøkelsen for Vestland 2022, hvor nærmere 30.000 bergensere deltok, kom det frem at kun 30 % av de som svarte, rapporterte om minst 30 minutter moderat fysisk aktivitet minst 4 dager i uken. Personer med høy utdanning var mer fysisk aktive enn personer med lavere utdanning.

I 2023 startet Frisklivsentralen opp det populære utendørs treningstilbudet «[Finn formen med Friskliv](#)» i Arna bydel. Tilbudet ble med det tilgjengelig i alle bydeler i Bergen. Her har innbyggere uansett alder og form deltatt ukentlig på utendørs styrke og kondisjonstrening i fellesskap med andre, og uansett vær og vind. I 2023 har tilbudet generert nærmere 300 treningstimer for Bergens innbyggere. For hver krone investert i forebyggende og helsefremmende arbeid, får vi 14 kroner tilbake. Effekten hvert eneste minutt i bevegelse har på befolkningens fysiske og psykiske helse, gjør at forebyggende tjenester som lavterskel trening, er noe av det mest samfunnsøkonomiske kommunen gjør.

Aldersvennlig Bergen

[Bergen kommune styrket kommunikasjonsarbeidet med innbyggere over 65 år gjennom lanseringen av seniorguiden i 2023.](#) Seniorguiden, som er tilgjengelig på nett og i trykket versjon er en sentral del av kommunens arbeid for et aldersvennlig samfunn. Gjennom Seniorguiden gir kommunen informasjon om kommunale tjenester for eldre, oversikt over aktiviteter og praktisk informasjon om hva innbyggerne selv kan gjøre for å møte alderdommen.

Finn formen med Friskiv. Gratis utendørstrening i Nygådsparken i regi av Frisklivsentralen i Bergen - Foto: Ann-Kristin Loodtz

Forebyggende arbeid for den eldre delen av befolkningen slik at de skal bevare sin selvstendighet og kunne bo hjemme så lenge de selv ønsker, er også en del av Frisklivsentralen arbeid. Tjenesten [Forebyggende hjemmebesøk](#) er et tilbud til alle over 75 år. De kommer på hjemmebesøk og bistår med råd og veiledning om hva man selv kan gjøre for å bevare helsen og forebygge sykdom og skader. I 2023 ble det gjennomført 812 hjemmebesøk hos eldre i Bergen. Trimtilbudet [Sterk og stødig](#) er også en viktig del av det fallforebyggede arbeidet og for en frisk, sterk og aktiv alderdom. I 2023 deltok 450 eldre personer på det populære treningstilbudet som er tilgjengelig på flere lokasjoner i Bergen.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Andel barnehager som er risikovurdert i forhold til totalt antall barnehager	79,4 %	94,0 %	96,5 %	100,0 %
Andel skoler som er risikovurdert i forhold til totalt antall skoler	55,0 %	83,0 %	86,5 %	89,0 %
Antall barn og unge 0-23 år som får psykisk helse lavterskeltilbud fra Barne- og familietjenesten	1 825	3 183	2 683	3 633
Antall barnehager som har hatt tilsyn de siste 12 måneder	23	34	34	34
Antall skoler som har hatt tilsyn siste 12 måneder	8	17	17	25
Antall årsverk av psykologer i Etat for barn og familie (stab og tjenester)	30	31	32	34
Antall årsverk i skolehelsestjenesten (uten ledelse)	73	82	81	85

ÅRSMELDING 2023

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall årsverk i skolehelsetjenesten på videregående skole (uten ledelse)	20	21	20	22
Antall årsverk ved helsestasjon 0-5 år (uten ledelse)	106	108	106	105
Frisklivs- og mestringssenteret - antall individuelle oppfølginger de siste 12 måneder	1 440	1 218	1 440	2 300
Frisklivs- og mestringssenteret - antall kurstimer de siste 12 måneder	190	623	190	500
Frisklivs- og mestringssenteret - antall treningstimer de siste 12 måneder	750	1 255	750	1 355

KOSTRA Nøkkeltall

	Bergen 2022	Bergen 2023	Oslo kommune
Prioritet			
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år (B) *)	3 801	3 994	5 499
Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger (B) *)	540	442	620
Dekningsgrad			
Hjemmebesøk nyfødte Andel barn (prosent)	86,6 %	93,0 %	81,6 %
Undersøkt grunnskole 1. trinn Andel barn (prosent)	93,4 %	101,2 %	94,9 %
Undersøkt ved 2-års alder Andel barn (prosent)	96,8 %	102,3 %	114,4 %
Undersøkt ved 4-års alder Andel barn (prosent)	98,1 %	102,1 %	95,5 %
Årsverk av helsesøstre pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	92,7		
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	6,6		
Kvalitet			
Avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbyggere 0-20 år (årsverk)	67,8	71,3	55,7
Hjemmebesøk av jordmor innen tre døgn etter hjemkomst Andel barn (prosent)	64,4	64,3	74,6
Grunnlagsdata (Nivå 3)			
Jordmor avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbyggere 0-5 år (årsverk)	20,9		

*) Inflasjonsjustert med deflator

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
Helsestasjon	137,5	144,0	202,4	-55,3	147,1	-3,1
Skolehelsetjeneste	99,2	111,9	117,5	-9,1	108,5	3,5
Helsestasjon for ungdom	4,7	6,5	7,1	-0,6	6,5	0,0
Smittevern	95,6	24,0	43,1	-14,1	29,0	-5,0
Miljørettet helsevern	5,5	5,8	14,0	-7,4	6,6	-0,7
Forebyggende arbeid helse og sosial	59,1	84,6	114,4	-44,0	70,4	14,2
Sum	401,6	376,9	498,4	-130,4	368,1	8,8

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
1-Byrådsleders avdeling	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	0,0
2-Byrådsavdeling for finans	1,6	-2,2	1,8	-4,0	-2,2	0,0
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	151,2	89,7	145,1	-60,0	85,1	4,6

ÅRSMELDING 2023

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023		Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	237,9	266,0	335,1	-65,9	269,2
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	-2,2	0,0	0,0	-0,2	-0,2
90-Fellesposter - bykassen	13,0	20,4	13,5	-0,2	13,3
Sum	401,6	376,9	498,4	-130,4	368,1

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg melder et mindreforbruk på tjenesteområdet. Mindreforbruket skyldes lavere utgifter til mottak og bosetting av flyktninger fra Ukraina.

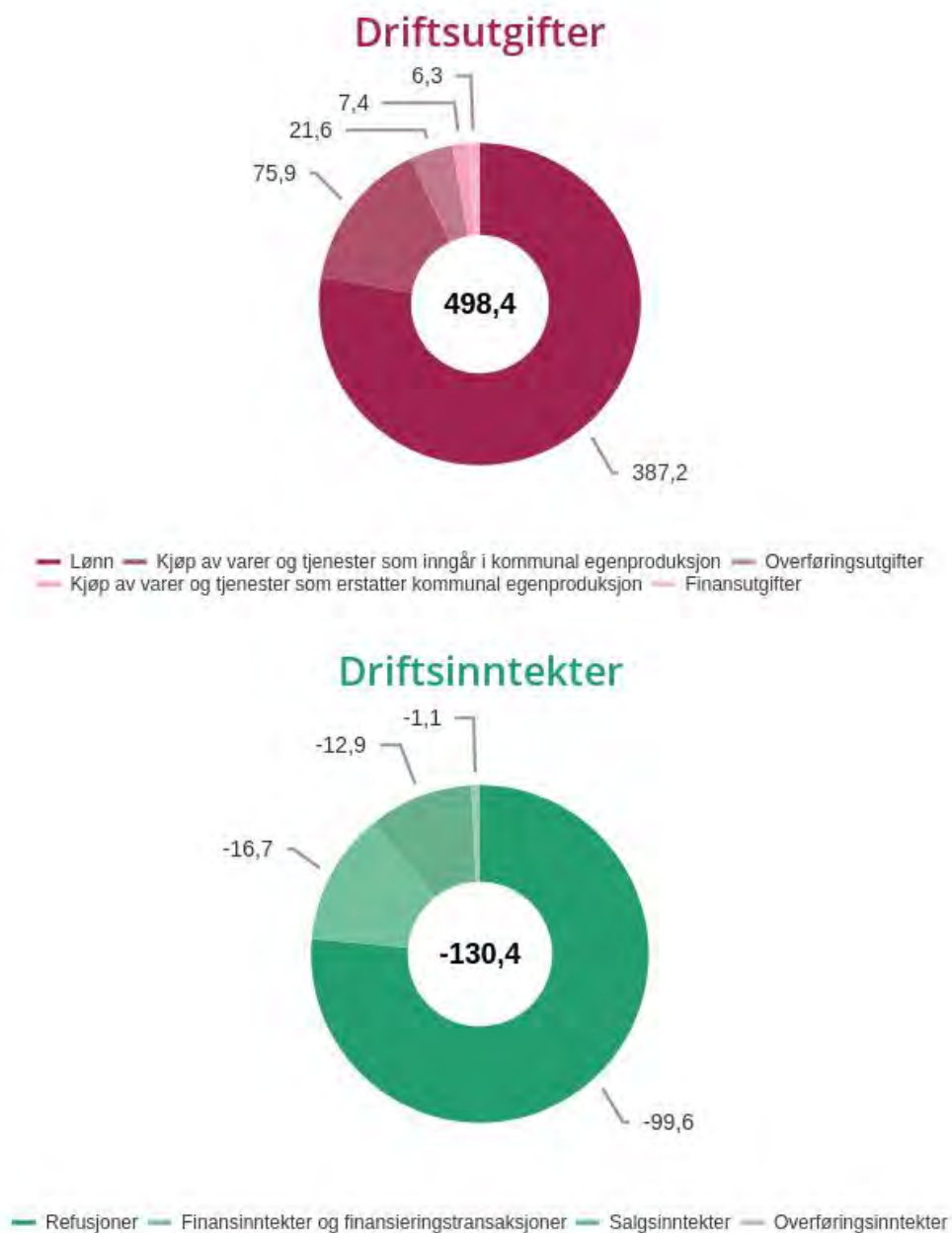
Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold hadde et merforbruk på 3,2 mill. på tjenesteområdet.

Hovedårsaken til merforbruket var kostnader til flytte-, innrednings- og tilpasningsarbeider for flere av Familiens Hus. Videre var det et underliggende mindreforbruk som følge av vakante stillinger som har stått ledig i påvente av faste ansettelser.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** skyldes avviket at det gjenstår budsjettmidler til ikke-igangsatte tiltak i 2023 (6,0 mill.). Status for tiltak i årets budsjett kommer frem av tabellen *Nye tiltak i årets budsjett*. I tillegg er det restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (-0,8 mill.). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer. Deler av avviket kan også knyttes til fordeling av internkjøp til korrekt tjeneste (4,5 mill.). Dette føres på sentrale poster og sikrer at internkjøp- og salg går i null per tjenesteområde.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En rettferdig og inkluderende by	Drive godt forebyggende og helsefremmende arbeid for barn og unge	Andel av gravide som følges opp i helsestasjonens svangerskapsomsorg som kartlegges for voldserfaringer	62,5 %	97,0 %	71,0 %	De aller fleste gravide blir kartlagt for voldserfaringer. Det kan være utfordrende å dokumentere det, særlig når kontakt med jordmor opprettes seint i svangerskapet og det er mange undersøkelser og vurderinger som skal gjennomføres og dokumenteres. Det jobbes med å styrke rapporteringen i tjenestene.
		Andel barn og unge som har rett på IP, som får tilbud om IP	89,9 %	96,0 %		Gjennom mange år har vi lært at de aller fleste barn og unge med rett til Individuell Plan (IP) får tilbud om IP i møte med helsestasjon og skolehelsetjeneste. I 2023 har det vært utfordrende å få pålitelige tall fra fagsystemet av flere grunner, og dermed har vi ikke fått ut resultat på dette målet.
		Antall barn og unge 0-23 år (inkludert gravide og foreldre) som får lavterskeltilbud fra Barne- og familiehjelpen og Ung Arena	1 912	2 500	2 886	Resultatet viser at vi er godt over årsmålet på 2500, noe som er i tråd med målsetting om å gi rask og lett tilgjengelig hjelp når behovet oppstår. Økningen i forhold til 2022 er ikke reell, da det ved ettersyn har vist seg at det var en manglende rapportering fra ett byområde på et tertial. Dette ga feil sluttresultat for 2022. Det er uansett en tydelig oppgang på 40 prosent av barn og unge som får oppfølging i våre forebyggende og lavterskeltilbud innen psykisk helse.
		Antall førstegangsfødende som deltar på kurset Godt Samliv	280	500	185	Et samlet årsresultat på 185 viser at det ikke er måloppnåelse på dette området. Det tilstrebes å arrangere nok kurs i alle byområder slik at par som får sitt første barn sammen får tilbud om kurs. Nye kursholdere er utdannet i 2023. Måltallet vurderes å være satt for høyt i forhold til hvor mange som i følge forskning vil takke ja til et slikt tilbud. Et antallsmål framfor andel, gir også et uriktig bilde når vi i tillegg vet at antall fødsler går ned.
Styrke fallforebyggende arbeid blant eldre		Antall personer som benytter seg av "Hoftesterk"	17	48		Gruppetilbudet ble avviklet januar 2023.

ÅRSMELDING 2023

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
		Antall personer som benytter seg av "Sterk og stødig"	420	450	465	465 personer har deltatt på "Sterk og stødig" i løpet av 2023. Dette er 45 flere personer enn i 2022.
		Antall personer som benytter seg av "Trygg på to bein (T2B)"	147	170	133	133 personer har benyttet seg av tilbudet i løpet av 2023. Dette er 14 færre enn i 2022.

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Totalbudsjett				Årets budsjett			
	Saksref.	Bud. v/gj.førings-	vedtak	Vedtatt Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. bud.	Regnskap Avvik i kr
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	0,0	1,4 -1,4
Sum øvrige prosjekter							0,8	0,0 0,8
Sum							0,8	1,4 -0,6

Statustekst investeringer

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Videre benyttes midlene også til å bytte ut eller oppgradere tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

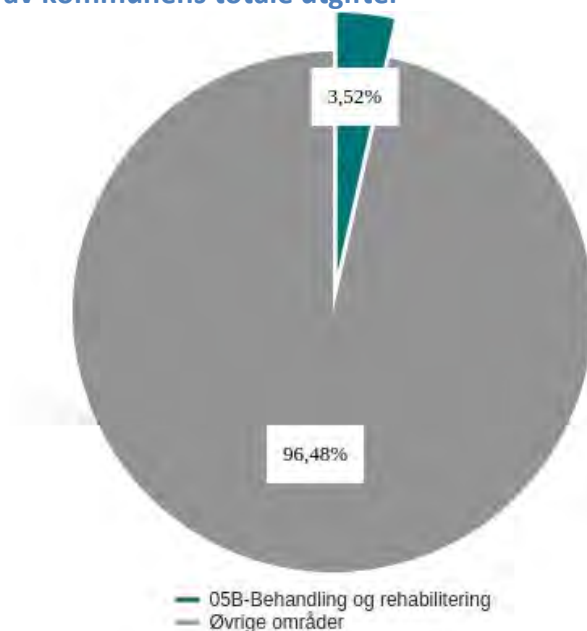
I budsjettet for 2023 var det opprinnelig bevilget kr. 110 mill. til sekkeposten Mindre bygginvesteringer. I forbindelse med revidert budsjett i juni 2023 ble posten tilført ytterligere midler.

Det er i 2023 bevilget midler til litt under 40 enkelttiltak fra budsjettposten. De største postene er knyttet til Strømgaten 1, Garnes skole og Haukelandshallen hvor midlene er overført til egne budsjettposter.

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder. Samlet over alle tjenesteområdene i kommunen har en et mindreforbruk på budsjettposten på cirka 28 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak at enkeltprosjekter har forsinket fremdrift i forhold til forventet. Enkelte områder, som skole, næring og idrett, har en likevel merforbruk i forhold til prosjekt. Dette skyldes at fordelingen mellom ulike tjenesteområder har blitt en annen enn lagt til grunn i opprinnelig budsjett, og at dette ikke er blitt korrigert for i årsavslutningen.

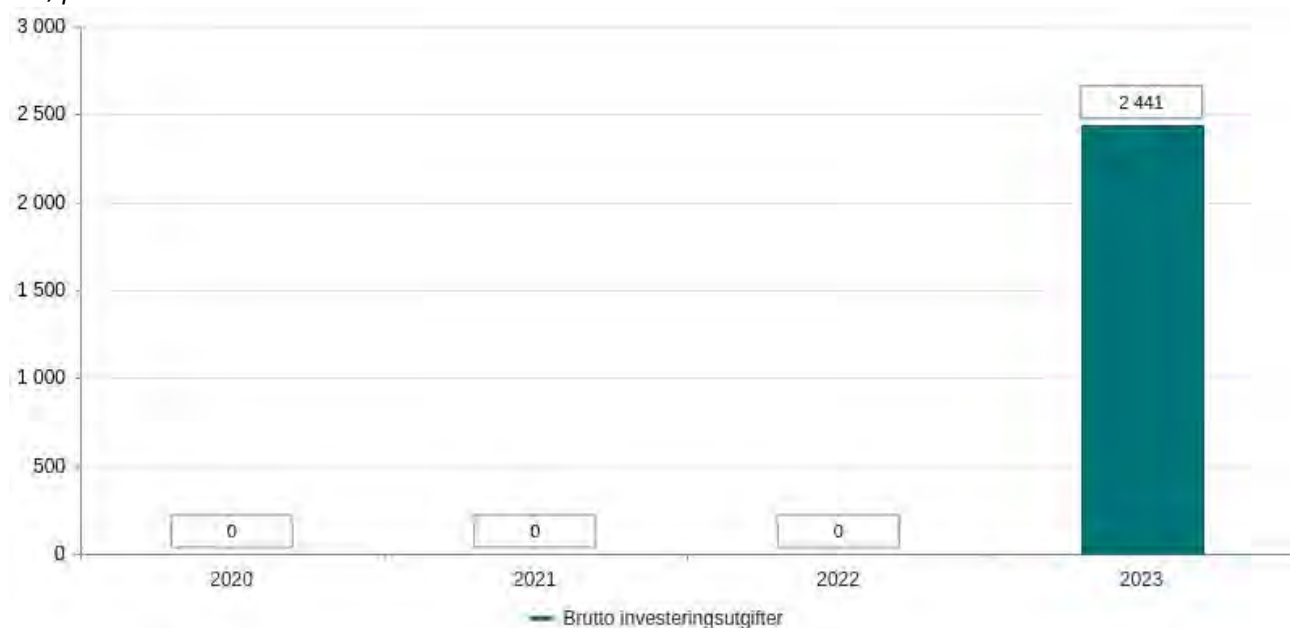
05B-Behandling og rehabilitering

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet består av allmennlegetjeneste, legevaktjeneste, øyeblikkelig hjelp døgntilbud, fengselshelsetjeneste, ergo- og fysioterapitjeneste, kommunal hjelpemiddelservice og koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering. Tjenestene skal gi barn, unge, voksne og eldre tilbud om diagnostikk, behandling og medisinsk, sosial og psykososial habilitering, rehabilitering og koordinering, herunder barnekoordinator. Virksomheten er bred og sammensatt, og innebærer samarbeid på tvers av etater, tjenester og tjenestenivå.

Viktige begivenheter

- Ergo- og fysioterapitjenestene for barn og unge flyttet inn i Familiens hus i Bergenhus og Årstad i Møllendalsveien.
- Tre barnekoordinatorer er ansatt i Familiens hus på Oasen.
- Ergo- og fysioterapitjenestene for barn og unge har videreutviklet og etablert gruppetilbud som motorikk-grupper, bassenggrupper og psykisk helsegrupper.
- Digitalt søknadsskjema som gjør det lettere for brukere å nå tjenesten er lagt ut på kommunens hjemmeside.
- Prosjektet FLYT- helhetlig pasientforløp på legevakten ble avsluttet oktober 2023. Flere tiltak for å effektivisere pasientforløp er innført. Målet er å få enda flere forbedringstiltak på plass i tiden som kommer.
- Etat for vurdering og rehabilitering har gjennomført forbedringsprosjekt ved Vurderingskontoret som har fått ned responstiden på behandling av søknader vesentlig.
- Etat for vurdering og rehabilitering har gjennomført en brukerundersøkelser om hvordan innbyggere blir møtt på telefonen. Resultatene viser at 92,3 prosent av alle som ringer enhetene i etaten er fornøyd med hjelpen de får på telefon.
- Tjenestene til personer med synsnedsettelse er styrket med to årsverk med synspedagoger.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak

Vedtatt
budsjett
2023

Effekt
2023

Avvik

Status beskrivelse

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Feilaktig pensjonsnedtrekk - covid-19 tiltak	865	865	0	Tiltaket er iverksatt.
Oppbudsjettere helsetjenesten	5 000	5 000	0	Budsjettet ble styrket som følge av et allerede økt aktivitetsnivå.
Teknisk justering mellom tjenesteområder	2 343	2 343	0	Teknisk justering mellom tjenesteområder som er gjennomført.
Sum	8 208	8 208	0	

Tilpasning til aktivitetsnivå

Allmennlegetjenesten - økning som følge av befolkningsvekst	1 411	1 411	0	Tiltaket er iverksatt.
Samlokalisering	261	261	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Nasjonale e-helseløsninger - kostnadsvekst	2 400	529	1 871	Kostnadsveksten skyldes behov for tilpasninger for å utnytte funksjonalitetene i den nasjonale løsningene. Merutgiften er fakturert kommunen fra staten og utgiftene ble lavere enn forventet i 2023.
Sum	4 072	2 201	1 871	

Nye tiltak

Allmennlegetjenesten - økt antall leger i spesialisering (LIS1)	1 725	1 725	0	Antall LIS1-leger økte i 2023.
Fastlegeordningen - økning og endring av basistilskuddet	23 319	23 319	0	Det nye basistilskuddet er innført med virkning fra 1.mai 2023.
Kirkens Bymisjon - Helsestener for papirløse migranter	300	300	0	Midlene ligger i rammen og medgått i 2023

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Sum	25 344	25 344	0	
Kutt				
Reorganisere og samordne øyeblikkelig hjelp - døgnetenhet og kommunal mottaksavdeling	-1 300	-1 300	0	Tiltaket er realisert.
Sum	-1 300	-1 300	0	
Sum tiltak	36 324	34 453	1 871	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Ukraina utgifter barn og unge TO 05B	320	320	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Ukraina utgifter barn og unge TO 05B	189	189	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Ekstraordinær sommeravlønning 2023	2 872	2 872	0	Tiltaket er gjennomført.
Oppbudsjettering av allmennlegetjenesten	25 000	25 000	0	Oppjustering til aktivitetsnivå er gjennomført, men utgiftsnivået på allmennlegetjenesten har økt mye mer enn forventet i 2023. Dette har ført til merforbruk på tjenesteområdet.
Ukraina flyktninger prosjekt 102126	369	369	0	Tiltaket er iverksatt.
Tilpasning til aktivitetsnivå	-3 000	-3 000	0	Tiltaket ble innarbeidet i rammen.
Sum	25 750	25 750	0	
Sum tiltak	25 750	25 750	0	

Utvikling og utfordringer

Behandling og rehabilitering for barn og unge

Barn og unge med sammensatte hjelpebehov, funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer og deres familier har over år gitt tilbakemeldinger om at de opplever at hjelp og tjenester er for dårlig koordinert og for lite tverrfaglige. Gjennom 2023 har tjenestene arbeidet med å følge opp veilederens innledning - ["Samarbeid til barns beste"](#) - Helsedirektoratet som kom i 2022.

Etat for barn og familie ansatte i 2023 tre barnekoordinatorer som bisto familier med særskilt behov for koordinering av tjenester. Det var en økning i antall familier med behov for barnekoordinator i et omfang som la stort press på kapasiteten. Familier som etterspurte barnekoordinator, fikk tilbud om dette så langt kapasiteten rakk. kommunen arbeider med å styrke denne ordningen ytterligere og ansette flere barnekoordinatorer.

Nøkkeltall for tjenestenes aktivitet viser en liten økning i barn og unge som fikk hjelp fra barnefysioterapeut på 2 prosent fra 2022 til i 2023. Samtidig fikk 17 prosent flere barn og unge hjelp fra barneergoterapeut sammenlignet med 2022. For å sikre at rette barn ble prioritert først, ble det anvendt en prioriteringsnøkkel som tok utgangspunkt i behov og hast.

Ergoterapeutene Tina Haugland, Stine Lampe, Monica Rong og Lill Eren Kolloen er stolte av faget sitt. 27.oktober markerte ergoterapeutene verden over Ergoterapiens dag. Foto: Kari Austefjord.

Gjennom å etablere Familiens Hus – pr 2023 i tre av fire byområder – er det helsefremmende, forebyggende og tidlig inn-arbeidet samlet, og nærhet mellom barnevern og helsetjenester er sikret. Medarbeidere i de ulike Familiens hus erfarer at samlokalisering fører til økt samarbeid og raskere samordnet oppfølging.

Behandling og rehabilitering for voksne og eldre

Etat for vurdering og rehabilitering har i 2023 videreført arbeidet med implementering av ny organisering med vekt på intern samhandling, gode pasientforløp, lederutvikling og tillit og faglighet. Staten har ved hjelp av LEAN-metodikk gjennomført forbedringsprosjekter i flere enheter med gode resultater.

Etatens ulike enheter mottok totalt om lag 41 500 telefonhenvendelser i 2023. I en brukerundersøkelse ble servicegraden hos alle enhetene undersøkt i en periode på seks måneder. Svarprosenten var på 30 prosent. Av disse var 91,1 prosent svært godt fornøyd, mens det var 7,46 % som ikke var fornøyd. Brukerundersøkelsen er den første av sitt slag som er foretatt i Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg.

Kraftsenter for rehabilitering har jobbet med tverrfaglig og tverretatlig utviklingsarbeid og kvalitetsforbedring. Dette er for eksempel helhetlige pasientforløp, kunnskapsformidling og -deling, samhandling rundt brukere med sammensatte behov og arbeid med å fremme forskningsbehov i kommunen.

Rehabilitering i praksis Foto: Vibeke Blich

Etaten har jobbet med implementering av tjenestene i avdeling for logopedi og synspedagogikk, som i 2022 ble overført fra Byrådsavdeling for barnehage og skole. Som et ledd i styrkingen av tjenesten til personer med synsnedsettelse er avdeling for logopedi og synspedagogikk styrket med to nye årsverk med synskompetanse i 2023. Det vises til tjenesteområdet 01C Spesialpedagogiske tjenester for nærmere beskrivelser.

Kommunen hadde i 2023 driftsavtale med 164 avtalefysioterapeuter fordelt på 138 årsverk. Etat for vurdering og rehabilitering jobber systematisk for å sikre at tilbudet, med tanke på kompetanse og dekningsgrad, skal være mest mulig likt fordelt i de ulike bydelene.

Koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering

Bergen kommune har de siste årene videreutviklet Koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering (KE). KE har som mål å bidra til å sikre helhetlige og koordinerte tjenester til brukere med langvarige og sammensatte behov. Brukere, pårørende, ansatte i kommunen og samarbeidspartnere kan ta kontakt og få veiledning og bistand knyttet til individuell plan (IP) og koordinator. KE jobber også med å etablere samarbeidsstrukturer, felles prosedyrer og gjennomføre kompetanseheving på tvers av etater og sektorer i kommunen. I 2023 har 160 ansatte deltatt på opplæring og møteplass for koordinatorene. Det har også vært gitt individuell veiledning til ansatte etter behov.

Kommunalhjelpemiddelservice

Tjenesten består av to underavdelinger: Hjelpemiddelhuset og Serviceteknisk avdeling. Hjelpemiddelhuset har ansvar for formidling og transport av hjelpemidler. Serviceteknisk avdeling har ansvar for installasjon og reparasjon av hjelpemidler og trygghetsalarmer, samt montering og utprøving av velferdsteknologi.

Serviceteknisk avdeling hadde 21601 serviceoppdrag i 2023. Bruker eller pårørende kan selv møte opp på Hjelpemiddelhuset for få faglig bistand og hente hjelpemidler.

I 2023 gjennomførte Smart omsorg en utredning på Hjelpemiddelhuset for å kartlegge utfordringer i driften og identifisere behov og tiltak for en mer bærekraftig hjelpemiddelformidling. Prosjektets anbefaling er å sette i gang et digitaliseringsprosjekt på Hjelpemiddelhuset. Digitaliseringen er forventet å gi positive ringvirkninger for hele hjelpemiddelfeltet.

Øyeblikkelig hjelp - legevakttenester

Bergen legevakt består av allmennlegevakt, legevaktsentral, palliativ og eldre medisinsk legevakt, livskrisehjelpen, utrykningsfunksjon med legebil og legevaktstasjoner i Åsane, Fana og Loddefjord. Bergen legevakt drifter også Voldtekstmottaket på vegne av Helse Bergen.

Bergen legevakt hadde 100 408 konsultasjoner i løpet av 2023.

Voldtekstmottaket hadde 230 pasienter i 2023 og Livskrisehjelpen hadde 3630 konsultasjoner i samme periode.

Bergen legevakt har ordningen "Ring først", hvor pasienter ringer før de kommer på legevakten. Tall fra Bergen legevakt viser at legevaktsentralen mottok 164 409 samtaler i 2023. Det er en svak nedgang fra 2022, hvor legevaktsentralen mottok 171 81 samtaler.

Det er et forskriftsfestet krav om at alle samtaler på 116117 skal besvares innen to minutter. Bergen Legevakt er ikke i mål med dette, men har hatt en økning i svarprosent fra 40% i 2022, til 48% i 2023. Legevakten jobber med utvidelse av kompetanse og rekruttering av sykepleiere til legevaktsentralen. Det er også anskaffet nye og større lokaler til legevaktsentralen.

Økning i fastleger og god rekruttering til spesialisering i allmennmedisin

Kapasiteten i fastlegeordningen i Bergen kommune over tid har vært for lav. Bergen kommune har som mål å ha 5 prosent listeledighet til enhver tid. Siden januar 2021 har den høyeste listeledigheten vært på 0,6 prosent.

Fastlegene har opplevd stadig økende mengde arbeidsoppgaver, og arbeid på legevakt kommer i tillegg til fastlegearbeidet.

Bergen kommune hadde pr desember 2023 14 ledige fastlegehemler som er betjent av vikarer. For noen av disse hjemlene står fastlegen fremdeles i jobb, selv om de har et ønske å selge sin praksis.

På tross av en utfordrende situasjon rekrutteres det fastleger. Store fastlegesentra med godt omdømme er det enklest å rekruttere til, men få vil overta solopraksiser. I 2023 har det vært ti overdragelser av fastlegepraksiser. Det er etablert lokaler til 17 nye fastleger. To solopraksiser er avviklet. Antall ledige listeplasser holder seg på null, i likhet med mange andre kommuner. Bergen kommune hadde ingen fastlegelister uten lege ved utgangen av desember 2023. Tallet på disse listene er stadig i endring.

Bergen kommune har svært god rekruttering til allmennleger i spesialisering (ALIS).

Fastleger Foto: Ann-Kristin Loodtz

Økt behov for fengselshelsetjenester

Fengselshelsetjenesten drives av Bergen kommune med tilskudd fra staten. Bergen kommune har ansvar for å gi helsetjenester til innsatte i Bergen og Bjørgvin fengsel.

Bergen fengsel er et høysikkerhetsfengsel som i 2023 har hatt maksimal kapasitet på 220 innsatte. Bjørgvin fengsel er et lavsikkerhetsfengsel hvor det er plass til 90 innsatte. I tillegg er én av to nasjonale ungdomsenheter lokalisert i Bjørgvin fengsel med fire plasser til innsatte mellom 15 og 18 år.

Hovedfokuset til Fengselshelsetjenesten i 2023 var forebyggende- og helsefremmende arbeid. I tillegg har det vært et økt fokus på kvinnehelse. Tjenesten har, i samarbeid med kriminalomsorgen, lagt vekt på tilrettelegging av soningsforhold til innsatte med større hjelpebehov. Det er flere eldre som soner og andelen med psykiske lidelser er økende. For å sikre helse og omsorgstjenester til innsatte, har kommunen måtte supplere det statlige tilskuddet med 2,7 mill. i 2023. Kommunens supplement til det statlige tilskuddet øker fra år til år.

Pasientens Legemiddelliste

Bergen kommune er sammen med Helse Vest nasjonalt utprøvningsområde for Pasientens Legemiddelliste (PLL) i perioden 2020-2023. PLL er et nasjonalt prosjekt som skal bidra til bedre pasientsikkerhet og kvalitet i pasientbehandling ved at leger og annet helsepersonell har tilgang til en felles liste som viser pasientens legemiddelinformasjon, på tvers av behandlingsnivåer og geografi. I prosjektet deltar fastleger, pleie- og omsorgstjenester, sykehus og avtalespesialister.

Ved utgangen av 2023 er en i gang med PLL både i sykehus, sykehjem og hos fastleger, og ca 2/3 av fastlegene i Bergen kan sende og oppdatere PLL. Det bidrar til økt pasientsikkerhet og prosjektet har

ÅRSMELDING 2023

potensial til bedre bruk av kommunens helsepersonell. Prosjektet avsluttes i første kvartal 2024, men innføringen av PLL vil fortsette i samarbeid med sykehus og DigiVestland.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall barn med fysioterapitjenester - Barne- og familietjenesten	1 977	2 051	2 256	2 307
Antall barn og unge med ergoterapitjenester - Barne- og familietjenesten	569	580	685	804
Antall brukere med tjenester fra innsatsteamet	230	250	242	233
Antall fastleger	244	251	256	259
Antall hjelpemidler som lånes ut på korttidsutlån pr. år	5 252	5 866	7 039	4 611
Antall oppdrag utført av servicemannntjenesten	20 689	22 800	23 000	21 601
Antall pasientkontakter ved Bergen legevakt	322 551	90 000	100 129	100 408
Antall samtaler på Legevaktens nummer 116117	190 049	172 044	171 811	164 409
Antall voksne med ergoterapitjenester- Habiliterings- og rehabiliteringstjenesten	3 878	4 093	4 181	3 381
Antall voksne med fysioterapitjenester- Habiliterings- og rehabiliteringstjenesten	4 404	5 214	4 973	4 037

KOSTRA Nøkkeltall

	Bergen 2022	Bergen 2023	Oslo kommune
Prioritet			
Netto driftsutg til diagnose, behandling og rehabilitering pr. innbygger (B) *)	2 416	2 602	2 230
Dekningsgrad			
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241	9,4	9,7	8,5
Kvalitet			
Antall åpne fastlegelister	0	1	165
Avtalte fysioterapeutårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	8,8	8,7	8,8
Reservekapasitet fastlege	100,0	99,0	103,0

*) Inflasjonsjustert med deflator

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2023					
	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
Legetjeneste	454,9	494,9	691,2	-192,1	499,2	-4,2
Fengselshelsetjeneste	2,8	2,4	19,8	-16,0	3,8	-1,4
Fysioterapitjeneste	147,2	165,9	186,7	-26,7	159,9	5,9
Ergoterapitjeneste	36,7	40,7	45,5	-3,5	42,0	-1,4
Formidling av tekniske hjelpemidler	17,9	17,1	23,8	-3,2	20,6	-3,5
Øyeblikkelig helsehjelp døgntilbud	64,8	64,6	70,2	-6,2	64,0	0,6
Sum	724,2	785,6	1 037,2	-247,7	789,5	-3,9

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2023					
	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
2-Byrådsavdeling for finans	2,0	-1,2	2,1	-2,4	-0,3	-1,0
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	672,3	731,2	989,9	-240,0	749,9	-18,7

ÅRSMELDING 2023

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	34,4	34,5	38,1	-5,2	33,0	1,6
90-Fellesposter - bykassen	15,5	21,1	7,1	-0,2	6,9	14,2
Sum	724,2	785,6	1 037,2	-247,7	789,5	-3,9

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg melder et merforbruk på tjenesteområdet.

Merforbruket skyldes i all hovedsak store rekrutteringsutfordringer av helsepersonell ved Bergen Legevakt, Kommunal allmennmedisinsk sengepost og fastleger i fastlegeordningen. Dette medfører at man må iverksette dyre løsninger i form av overtidsbruk og kjøp av vikartjenester.

I tillegg så har Kommunal hjelpemiddelservice merforbruk som følge av økte bestillinger av hjelpemidler, utskiftning av driftsutstyr samt økt bruk av ekstern transportør.

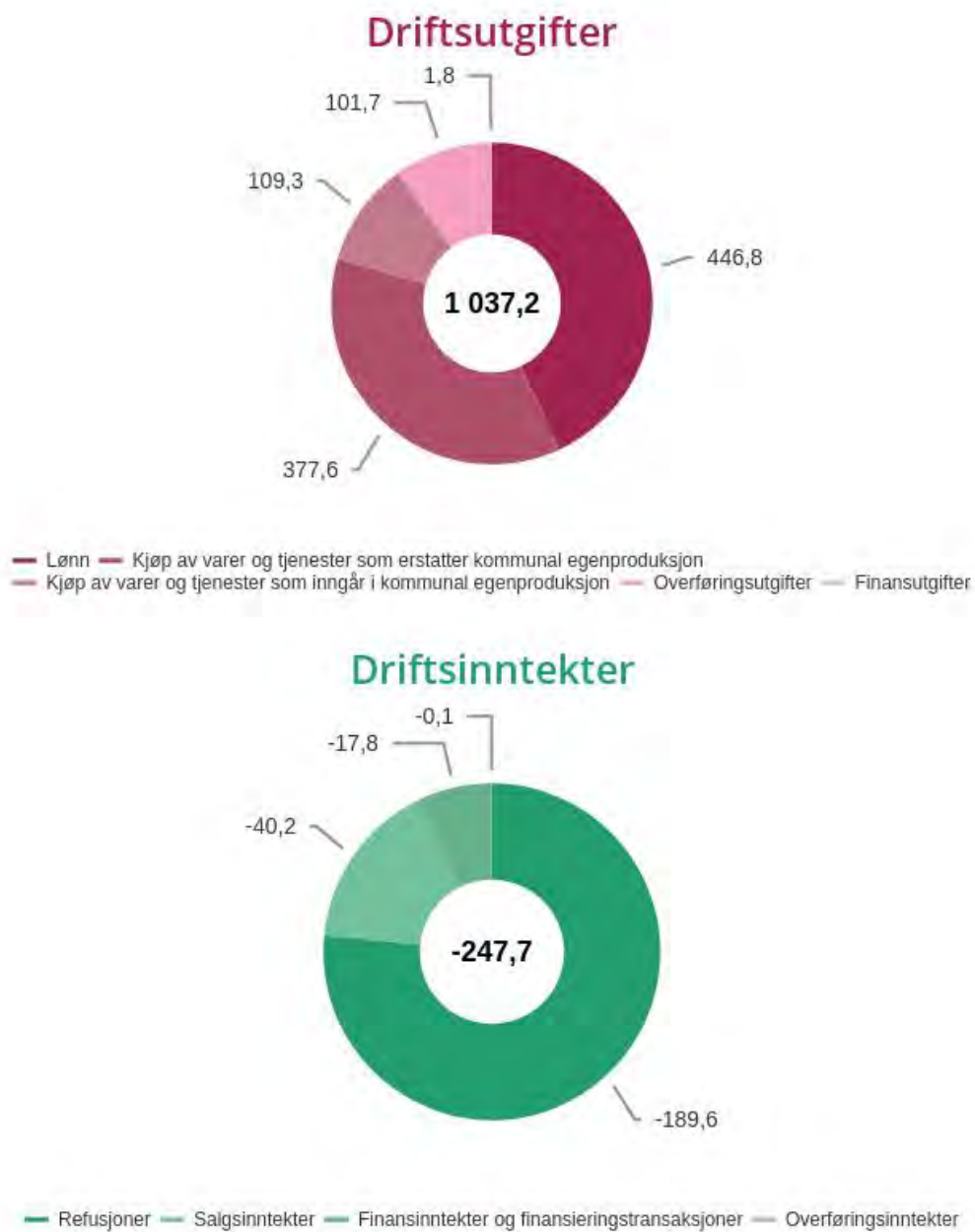
Byrådsavdeling for barnevern og sosiale tjenester hadde et mindreforbruk på 1,6 mill på tjenesteområdet.

Hovedårsaken til mindreforbruket var stillinger som har stått ledig i påvente av faste ansettelser.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** skyldes avviket at det gjenstår budsjettmidler til ikke-igangsatte tiltak i 2023 (4,8 mill.). Status for tiltak i årets budsjett kommer frem av tabellen *Nye tiltak i årets budsjett*. I tillegg er det restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (- 1,0 mill.). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer. Deler av avviket kan også knyttes til fordeling av internkjøp til korrekt tjeneste (10,6 mill.). Dette føres på sentrale poster og sikrer at internkjøp- og salg går i null per tjenesteområde.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En rettferdig og inkluderende by	God fastlegeordning som sikrer innbyggerne reell valgmulighet til å velge fastlege i rimelig avstand.	Andel ledige plasser hos fastlege	0,0 %	0,5 %	0,2 %	Ved utgangen av 3. tertial var det 691 ledige plasser hos fastlegene i Bergen. På samme tidspunkt i fjor var det ingen ledige plasser.
	Gode øyeblikkelig hjelp helsetjenester	Besvare telefoner på legevaktsentralen innen to minutter	43,3 %	80,0 %	48,7 %	Om lag 49 % av alle telefonhenvendelser til legevakten er besvart innen 2 minutter i 2023. Dette er opp fra 43 % i 2022. I tredje tertial isolert var svarprosenten 47,5 % i 2023.
	Personer med rett til og ønske om individuell plan og/eller koordinator skal få tilbud om dette.	Antall gjennomførte opplæringstreffpunkt (grunnkurs koordinator og møteplass for koordinatorene) pr. år	3,0	8,0	7,0	Det er gjennomført syv opplæringstreffpunkt i løpet av året, fire flere enn året før.

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag

B-avtale 2023 Merknad 13 - Barnekoordinator Bystyret ber byrådet sikre at det lovpålagte barnekoordinatorstilbudet følges opp med tilstrekkelige ressurser. Byrådet har i tilleggssinnstilling 2 signalisert at kommunen vil håndtere denne tjenesten innenfor gjeldende budsjetttrammer. Bystyret ber byrådet rapportere på hvordan ordningen fungerer.

Statusbeskrivelse

Byrådet foreslo for bystyret i revidert budsjett 2023 å styrke denne tjenesten med 4,5 mill kr. Forslaget ble vedtatt av bystyret. Helårsvirkning av denne styrkingen er innarbeidet i vedtatt Handlings- og økonomiplan for 2024-2027.

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Saksref.	Bud. v/gj.førings- vedtak	Totalbudsjett			Årets budsjett			Avvik i kr
			Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. bud.	Regnskap	
Tilpasning av lokaler - sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	4,8	2,4	2,4
Sum							4,8	2,4	2,4

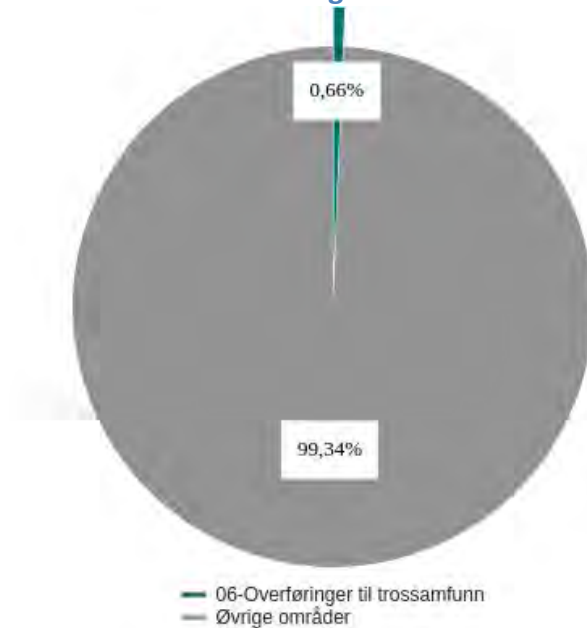
Statustekst investeringer

Tilpasning av lokaler - sekkepost

Ombyggingene i 2023 gjelder tilpasning av lokaler ved Bergen Helsehus

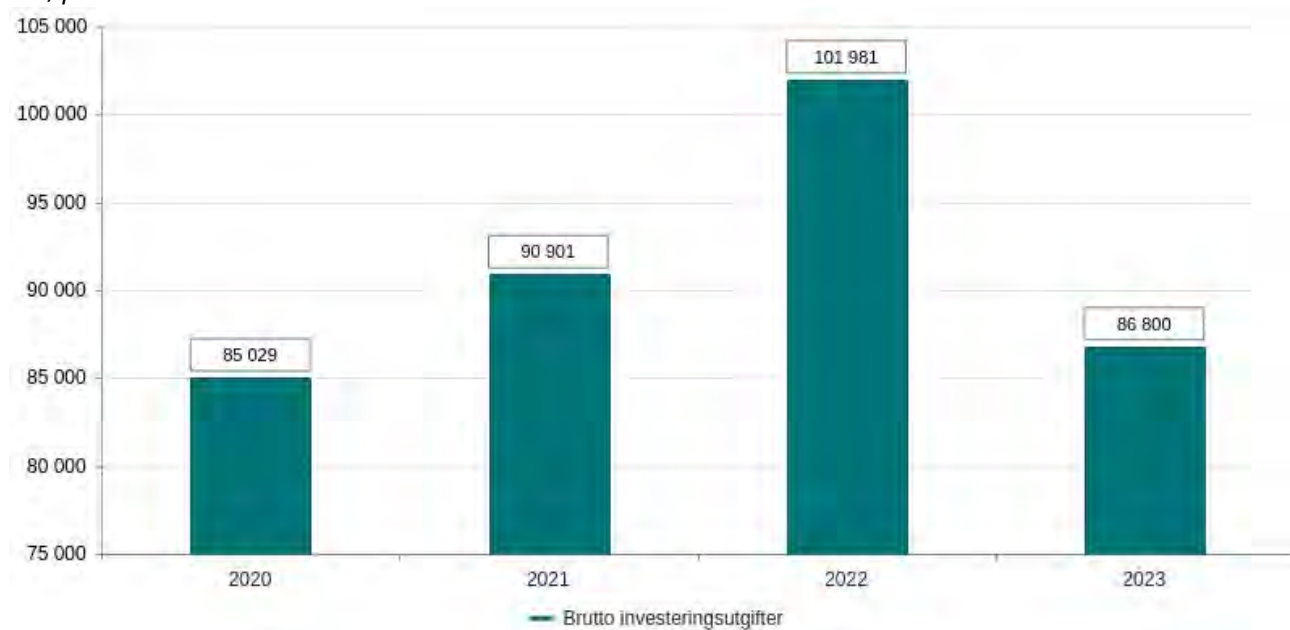
06-Overføringer til trossamfunn

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Over 470 tros- og livssynssamfunn har medlemmer i Bergen. Det store mangfoldet av tros- og livssynssamfunn i byen reflekterer at Bergen er en flerkulturell by, hvor tros- og livssynssamfunnene er viktige lokale fellesskap for store og små befolkningsgrupper. Den norske kirke/ Bergen Kirkelig Fellelsråd er det største trossamfunnet.

Bergen kommune yter lovfestet tilskudd til Den norske kirke. Bergen kommune gir videre tilskudd til Bergen kirkelige fellesråd til gravferd for alle, tilskudd til restaurering av middelalderkirkene, tilskudd til samarbeidsrådet for tros og livssynssamfunn.

Særlig om den norske kirke i Bergen

I 2023 hadde Den Norske kirke 178 000 medlemmer i Bergen. Med sine 25 menigheter rundt om i bydelene er det aktivitet i 34 kirker og 17 menighetshus. Det var registrert 3260 frivillige og 86 kor med 1816 medlemmer. I tillegg har kirken et bredt konsert- og kulturtilbud med ca. 79000 publikummere i 2023. Menighetene tilbyr gudstjenester, begravelsesseremonier, konfirmasjon, bryllup og dåp, samt et omfattende arbeid for barn, unge, studenter, familier og eldre. Det er aktivitet i kirkene 7 dager i uken og i 2023 var det ca. 800 000 besøk. Kirken i Bergen bidrar sterkt til å bygge trygge og gode lokalsamfunn, der mennesker i alle livsfaser er velkommen.

Historiske kirker i Bergen; kirkene er viktige samlingsteder og kulturarena, og viktige for byens identitet. For tiden er korskirken og domkirken under restaurering. Billedkollage fra Bergen kommunes kulturmiljøplan.

Viktige begivenheter

- Bergen kommune støttet Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn sin mangfoldssuke i november 2023.
- Politi, Bergen kommune og Bergen moske samarbeidet om forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme.
- Bergen kirkelig fellesråd jobber med å redusere klimafotavtrykk: Fra 2016 til 2022 reduserte Bergen kirkelige fellesråd sitt klimafotavtrykk med 25 prosent. I 2023 er dette ytterligere redusert gjennom ulike tiltak: Bergvarme og luft-luft varmepumper, solceller, slutt på all bruk av fyringsolje - Møllendal krematorium benytter ikke lenger fossil brensel men gikk i oktober over til Biodiesel (HVO100).
- Som en del av utviklingsarbeidet om klimaendringer møttes to generasjoner kristne klimaaktivister i St. Jakob kirke for å dele sine perspektiver på klimaaktivisme og kristen tro.
- Samtaletilbudet "13-20" er et gratistilbud der ungdom kan treffe og samtale med trygge voksne. Tilbudet er livssynsåpent og en trenger ikke henvisning.
- Alle kirkene, kapellene og krematoriet har blitt [tilgjengelige på Google street view](#)
- Sædalen får kirke, og første spadestikket ble tatt i april.

- Ny biskop i Bjørgvin, Ragnhild Jepsen, ble vigslet i april i en fullsatt Bergen domkirke.

H.K.H. Kong Harald var til stede under bispeinnsettelsen i april, der Ragnhild Jepsen ble vigslet til Bjørgvins biskop. (Foto: Gyrid Cecilie Nygaard)

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Nye tiltak				
Drift nye felt på gravplassene	1 000	1 000	0	Tilskudd overført Bergen Kirkelige Fellesråd.
Sum	1 000	1 000	0	
Sum tiltak	1 000	1 000	0	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Nye tiltak				
Ungdomsdiakonstillinger – to stillinger i Bergen sør	425	425	0	Tilskudd overført Bergen Kirkelige Fellesråd.
Sum	425	425	0	

Nye engangstiltak

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Tilskudd etter søknad til vedlikehold av religiøse bygg med kulturhistorisk verdi utenfor Den norske kirke	1 200	1 200	0	Tilskudd overført Bergen Kirkelige Fellesråd.
Bergen kirkelige fellesråd - strømstøtte	3 540	3 540	0	Tilskudd overført Bergen Kirkelige Fellesråd.
Sum	4 740	4 740	0	
Sum tiltak	5 165	5 165	0	

Utvikling og utfordringer

Gravferd

Navnet minnelund er et tilbud som benyttes i stadig større grad. I 2023 var 15 % av alle gravlegginger gjort i navnet minnelund, mens gjennomsnittet de tre siste årene var på 9%. Dette gir behov for flere navnedde minnelunder.

Møllendal krematorium benytter ikke lenger fossil brensel men gikk i oktober over til Biodiesel (HVO100).

Bygg

Bystyret vedtok en tilskuddsordning for "vedlikehold av religiøse bygg i Bergen kommune utenfor Den norske kirke". Dette gjaldt bygg med stor kulturhistorisk verdi. Bevilgningen på 1,2 mill. var et engangstiltak i 2023, og ble fordelt på St Paul katolske kirke, Saltkirken (i gamle Forum kino) og Kristensamfunnets hus på Nygårdshøyden.

Bygging av kirke for Den Norske kirke i Sædalen ble påbegynt. På grunn av fare for nedfall av stein, ble kirketårnet i Johanneskirken sikret ved å bli pakket inn i stillas. Stillaset vil måtte stå noen år, frem til tårnet er ferdig rehabilitert. Alle kirkene, kapellene og krematoriet har blitt [tilgjengelige på Google street view](#).

Samarbeidsrådet for tros og livssynssamfunn og kirkelig dialogsenter i Bergen

Det ble gjennomført festivalen Mangfoldsbymen med ulike dialogarrangementer, og gjennom året ble det åpent invitert til tros-vandring/ åpne dager hos ulike trossamfunn - i 2023 omfattet dette både moske, hindutempel, budisttempel og kirker. Samarbeidsrådet er partner i DiMe som gir megling og juridisk rådgivning ved diskriminering. Medlemmer av samarbeidsrådet er Abu al-Fadel Islamsk Kultursenter, Ahmadiyya Muslim Jama'at, Bahá'í-samfunnet, Bergen Hindu Sabha, Bergen moské, Bergen Muslimske Forening, Bergen Singh Sabha Guadwara, Buddhistforbundet, Den katolske kirke, Den norske kirke, Den Thailandsk Buddhistforening, Det Islamske Fellesskap Bosnia-Herzegovina, Det jødiske samfunn i Bergen (observatørmedlem), Holistisk Forbund, Human-Etisk Forbund, Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige, Kristensamfunnet, Kvekersamfunnet Metodistkirken og Waqeffanna Oromo Religion.

Kirkelig dialogsenter er partner på Mangfoldsbymen og trosvandring, i tillegg til egne arrangementer. Arrangementer knyttet til yoga og meditasjon har vært viktige.

Den Norske kirken/ Bergen kirkelig fellesråd

De siste årene har den reelle lønns- og prisveksten vært høyere enn den årlige endringen i rammetilskuddene til Bergen kirkelige fellesråd. Bergen kirkelig fellesråd har derfor nedbemannet administrative ressurser, innført nye digitale løsninger og hatt kontinuerlig fokus på effektivisering, men sliter med å opprettholde dagens aktiviteter, drift og vedlikehold innenfor driftsrammen.

Bergen kirkelig fellesråd har siden 2016 redusert kirkens klimafotavtrykk med 25 %. I 2023 er dette ytterligere redusert gjennom bergvarme og luft-luft varmepumper, solceller og slutt på all bruk av fyringsolje.

Ny biskop i Bjørgvin, Ragnhild Jepsen, ble vigslet i april med kongen tilstede i en fullsatt Bergen domkirke.

Studenter og unge voksne søker til kirken! I Bergen sentrum var det en økning i antall gudstjenestedeltakere fra 2018 til 2023, og av fjorårets 29 000 deltakere på gudstjenester i sentrumskrikene var over 6 000 knyttet til studentmenigheten St. Jakob.

Antall besøk på kulturtilbud og konserter i kirkens lokaler økte til 76 000, i tillegg til at menighetene har tilsammen 86 kor. Totale besøk i kirkebyggene ligger på ca. 800 000 i året.

I 2023 hadde kirken i Bergen fire ungdomsdiakoner som driver samtaletilbudet 13-20. De er tilgjengelige for alle ungdommer i de byområdene de arbeider. F.v.: Eli Skimmeland og Maria Renså jobber sammen i Loddefjord og Olsvik. Maria Aasheim Grosås jobber i Arna og Ytre Arna. Susanne Tafjord Eriksen jobber i Åsane. (Foto: Gyrid Cecilie Nygaard)

Ragnhild Jepsen ble i 2023 vigslet til Bjørgvins biskop i en fullsatt domkirke. (Foto: Gyrid Cecilie Nygaard)

Takvam kapell er kanskje ukjent for mange. Nå kan man se både den og andre kirker og kapeller innvendig på Google. Man kan også besøke krematoriet på Møllendal digitalt. Foto: View 360

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Andel gravlagt i navnet minnelund	9,1 %	9,4 %	10,0 %	15,0 %
Antall besøk på kulturtilbud og arrangementer	12 855	26 642	75 252	76 178
Totalt antall besøkende per år	0	0	0	800 000

Tros- og livssynssamfunn

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Andel befolkningen som det er gravreserver til	3,2 %	3,0 %	3,0 %	6,0 %
Antall sosiale tiltak	2 641	2 574	2 162	2 552

KOSTRA Nøkkeltall

	Bergen 2022	Bergen 2023	Oslo kommune
Prioritet			
Netto driftsutgifter per innbygger (393) gravplasser og krematori er (B) *)	201	202	119
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kirke (B) *)	671	661	357
Dekningsgrad			
Medlem og tilhørige i Dnk i prosent av antall innbyggere (B)	62,2 %	61,2 %	41,8 %
Grunnlagsdata (Nivå 3)			
Antall kor for barn og unge	58	51	51
Antall kor for voksne/familiekor	37	35	53
Deltakere på konserter og kulturarrangementer i regi av andre enn menigheten	35 097	44 603	104 237
Deltakere på konserter og kulturarrangementer i regi av menigheten	40 435	37 309	61 503
Deltakere, gudstjenester totalt	181 434	186 463	320 034
Konserter og kulturarrangement i regi av andre enn menigheten	251	267	505
Andre nøkkeltall			
Kirkelige gravferder i prosent av antall døde	77,9 %	74,6 %	62,6 %
Konfirmerte i prosent av 15-åringer	49,0 %	47,3 %	23,5 %
Medlem og tilhørige i Dnk i prosent av antall innbyggere	62,2 %	61,2 %	41,8 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
Kirkelig administrasjon	18,2	19,5	19,6	0,0	19,5	0,0
Kirker og menigheter	110,3	112,4	112,4	0,0	112,4	0,0
Presteboliger	1,0	0,4	0,9	-0,4	0,4	0,0
Overføring til andre trossamfunn	0,5	1,9	1,9	0,0	1,9	0,0
Gravplasser og krematorier	55,6	58,9	58,9	0,0	58,9	0,0
Sum	185,6	193,3	193,7	-0,4	193,3	0,0

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
2-Byrådsavdeling for finans	-0,4	-1,0	-0,5	-0,4	-1,0	0,0
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	0,7	0,7	0,7	0,0	0,7	0,0

ÅRSMELDING 2023

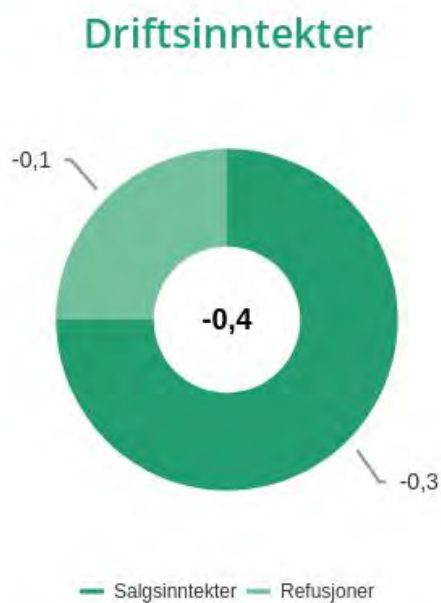
Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	183,9	192,2	192,2	0,0	192,2	0,0
90-Fellesposter - bykassen	1,3	1,4	1,4	0,0	1,4	0,0
Sum	185,6	193,3	193,7	-0,4	193,3	0,0

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett. Det var ikke avvik på tjenesteområde 06 overføringer til trossamfunn i 2023, og overføringene til Bergen kirkelige fellesråd er i henhold til budsjettvedtaket.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023 mål	Statusbeskrivelse
En rettferdig og inkluderende by	Den Norske kirke som sosiale og kulturelle nærmiljøsentre	Antall besøk på kulturtilbud og arrangementer	72 252	70 000	76 178	Årsmål; leveres av ekstern partner.
		Antall sosiale tiltak (diakoni)	2 162	2 700	2 552	Årsmål; leveres av ekstern partner.
		Antall åpne konserter og forestillinger	899	850	798	Årsmål; leveres av ekstern partner.
	Trygg gravferd etter eget valg	Andel av befolkningen det er gravreserver til - lovkrav min. 3%	3,0 %	3,0 %	6,0 %	Årsmål; leveres av ekstern partner.
		Antall navned minnelund	8	9	9	Årsmål; leveres av ekstern partner.

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag

Revidert budsjett 23 - 7. Vedlikehold av religiøse bygg av kulturhistorisk verdi Bystyret anerkjenner at det i dag finnes religiøse bygg i Bergen Kommune som ligger utenfor DNK, men innehar stor kulturhistorisk verdi. Vedlikehold av slike bygninger er en viktig oppgave og bystyret viser til en søkbar tilskuddsordning på 1,2 millioner kroner i revidert budsjett for dette formålet.

Statusbeskrivelse

Bystyret vedtok på møte 18 oktober 2023 retningslinjer for tilskuddsordningen "vedlikehold av religiøse bygg i Bergen kommune utenfor Den norske kirke". Dette gjelder bygg som har stor kulturhistorisk verdi. Bevilgningen på kr. 1,2 mill. er et engangstiltak i 2023.

Investeringer

Beløp i mill. kr

	Totalbudsjett				Årets budsjett				
Investering	Saksref.	Bud. v/gj.førings-	vedtak	Vedtatt Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. bud.	Regnskap	Avvik i kr
ENØK pakke Bergen kirkelige fellesråd (BKF)		IA	15,0	15,0	2023	Ferdig	15,0	15,0	0,0
Johanneskirken rehabilitering		IA	57,5	57,5	0	4.kv. 2026	11,6	11,6	0,0
Middelalderkirker		-	-	-	Løpende	Løpende	20,9	20,9	0,0
Sum øvrige prosjekter							39,3	39,3	0,0
Sum							86,8	86,8	0,0

Statustekst investeringer

ENØK pakke Bergen kirkelige fellesråd (BKF)

Investeringstilskudd til Bergen kirkelige fellesråd (BKF) som gjennomfører prosjektene. Eksempel på enkeltprosjekter er installering av solcellepanel/varmepumper Eidsvåg kirke, bergvarme / vannbåren varme i Landås kirke og isolasjon av tak i Slettebakken kirke.

Johanneskirken rehabilitering

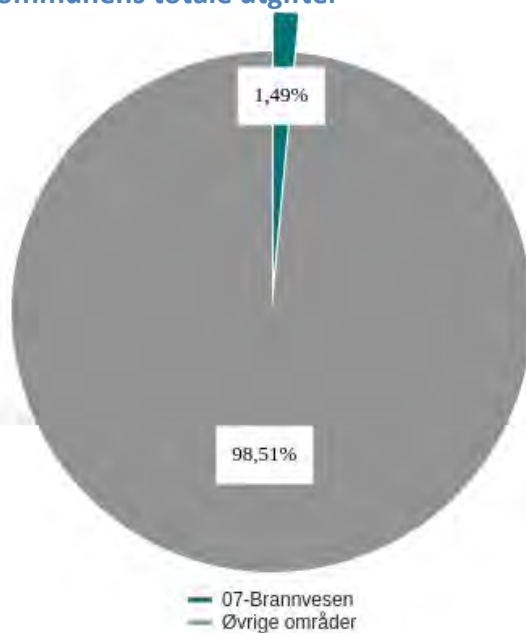
Rehabilitering av Johanneskirken, med blant annet utskifting av kobber på taket. Dette investeringstilskuddet til Bergen kirkelige fellesråd (BKF) overføres i tråd med budsjettvedtaket.

Middelalderkirker

Investeringstilskudd til Bergen kirkelige fellesråd (BKF) overføres i tråd med budsjettvedtaket.

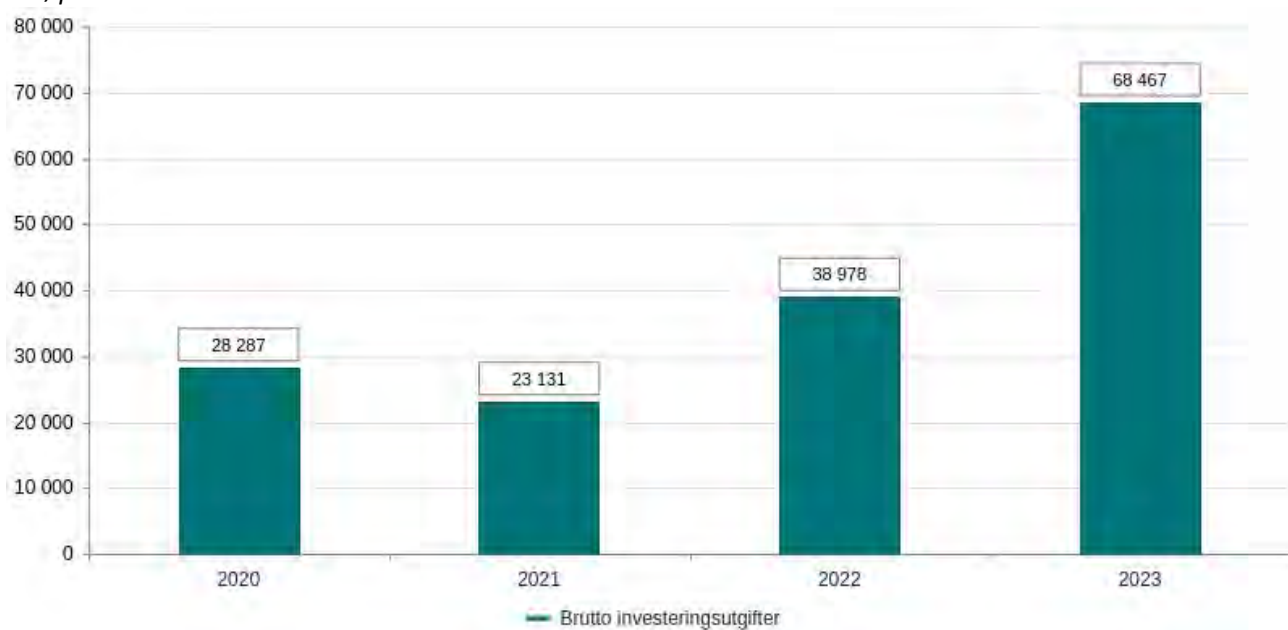
07-Brannvesen

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Bergen brannvesen er Bergen kommunes brann- og redningskorps og yter tjenester knyttet til forebygging av og beredskap mot branner og ulykker. Bergen brannvesen driver også nye 110 Vest med 38 kommuner.

Bergen brannvesen er vert for Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning (IUA Bergen region) med 20 kommuner, og leder det brannsam arbeidet mellom 18 kommuner i regionen. I tillegg har Bergen brannvesen ansvaret for brann- og ulykkesberedskapen på Lille-Sotra, Tyssøy og Bildøy, ivaretar brannsjeffunksjonen og ledelsen av brann- og redningstjenestene i Samnanger, Osterøy og Vaksdal kommuner og drifter Bergen legevakts utrykningsbil.

Viktige begivenheter

- **Åpning av nye brannstasjoner i samarbeidskommuner**

Torsdag 12. januar ble det nye samlokaliseringsbygget på Oddalsmyra på Osterøy offisielt åpnet. Bygget huser Osterøy brann og redning, ambulansetjenesten og tekniske tjenester. Det nye bygget ivaretar HMS-kravene til ren og skitten sone.

Lørdag 18. mars var det offisiell åpning av den nye brannstasjonen i Vaksdal. Det ble samme dag arrangert åpen brannstasjon for innbyggerne og mannskapene på stasjonen. Den nye brannstasjonen har en mer sentral plassering enn tidligere, tilfredsstiller dagens HMS-krav med ren og skitten sone, har garderobe for begge kjønn og gode trenings- og undervisningsfasiliteter. Vertskommunesamarbeidet innebærer at brannsjefen i Bergen også er brannsjef for Osterøy og Vaksdal kommuner.

- **Grunnsteinsnedleggelse for nye Fana brannstasjon**

17. mars kunne daværende ordfører Linn Kristin Engø og brannsjef Janicke Larsen legge ned grunnsteinen for byggeprosjektet nye Fana brannstasjon. Med sine 2200 kvadratmeter skal nye Fana brannstasjon huse trenings- og øvingsfasiliteter til USAR-gruppen (Urban Search and Rescue - urban redningsgruppe som skal søke og drive redning på en trygg måte i helt eller delvis kollapsede bygg, grøfter, installasjoner, ras og liknende) i Bergen brannvesen. Brannbamsen Bjørnis skal også flytte inn, og få en helt egen barnas brannstasjon, hvor barnehagebarn skal få lære om brannvern. Brannstasjonen skal etter planen stå ferdig ved årsskiftet 2024/2025.

Ordfører Linn Kristin Engø og brannsjef Janicke Larsen legger ned grunnsteinen for nye Fana brannstasjon 17. mars 2023.
Foto Siv Kristin Hovland, Bergen brannvesen

- **Innførte ekstraordinært forbud mot bruk av ild utendørs**

Fra og med 16. juni innførte Bergen brannvesen strengere regler for bruk av ild utendørs. I tillegg til det generelle bålforbudet i skog og annen utmark ble det heller ikke lov å bruke ild i offentlig tilgjengelige parker og friluftsområder, på tilrettelagte badeplasser eller på kommunenes tilrettelagte bål- og grillplasser, inkludert sankthansbål. Det ekstraordinære forbudet gjaldt Bergen, Vaksdal, Samnanger og Osterøy kommuner. Bakgrunnen for innføring av den lokale forskriften var den svært store brannfaren i terrenget i Vestland. 23. juni var brannfaren tilstrekkelig redusert til å oppheve forbudet.

- **Bergen brannvesen 160 år**

Mandag 21. august var det 160 år siden Bergen brannvesen ble etablert som Bergens faste brannkorps i 1863. Dagen ble feiret med kake på brannstasjonene, mens det overfor publikum ble markert i forbindelse med Brannvesenets dag i Nygårdsparken i september. Lørdag 23. september inviterte Bergen brannvesen til brannvesenets dag i Nygårdsparken. På programmet stod morsomme aktiviteter for hele familien, og arrangementet ble avsluttet med et show på scenen av brannbamsen Bjørnis. Parken var fylt av flere tusen barn og foreldre, som hadde trosset det kraftige regnværet for å tilbringe dagen sammen med brannvesenet.

Under Brannvesenets dag i Nygårdsparken 23. september 2023 var taubanen populær. Foto Siv Kristin Hovland, Bergen brannvesen

- **Storbrann i Kong Oscars gate**

19. oktober klokken 15.44 fikk brannvesenet melding om brann i den verneverdige, tette trehusbebyggelsen i Bergen sentrum. Brannvesenet rykket ut med store styrker og mannskapene hadde et komplisert og krevende arbeid med å slukke brannen. Bygget der brannen startet stod over en steinkjeller fra middelalderen. Like etter klokken 19.00 ble brannen meldt under kontroll. Da var to bygg i Kong Oscars gate og Korskirkeveiten totalskadd og uerstattelige kulturminner gått tapt. Brannen hadde startet på kjøkkenet i det ene bygget. Brannen viser viktigheten av en revidering av den helhetlige brannsikringsplanen for tett trehusbebyggelse i Bergen, noe som er et av de anbefalte tiltakene i forslaget til ny brannordning for Bergen kommune.

19. oktober 2023 brøt det ut brann i den tette trehusbebyggelsen i Bergen. Foto Siv Kristin Hovland, Bergen brannvesen

Uvettig bruk av fyrverkeri

I tilknytning til nyttårsaften hadde Bergen brannvesen hele 26 oppdrag knyttet til fyrverkeri. Uvettig bruk kombinert med ugunstige vær- og vindforhold økte risikoen for alvorlige brannhendelser.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Nytt oppdragshåndteringssystem i 110-sentralene - driftskonsekvenser	1 200	1 200	0	Fremdrift i henhold til planlagt i 2023.
Sum	1 200	1 200	0	

Effektivisering

EBE - Ytterligere 10 % reduksjon i energiforbruk i kommunale bygg	-347	-347	0	Reduksjon i energiforbruk ble målt til 15,7% i 2023 sammenlignet med gjennomsnittet for 2015-2017 (referansenivået). Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Sum	-347	-347	0	

Kutt

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
EBE - Strømsparingstiltak i kommunale bygg	-3 200	-3 200	0	Reduksjon i energiforbruk ble målt til 15,7% i 2023 sammenlignet med gjennomsnittet for 2015-2017 (referansenivået). Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Sum	-3 200	-3 200	0	
Inntektsendringer				
Gebyrendring innen selvkostområdet feiing og tilsyn	-1 459	-1 459	0	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i gebyrgrunnlaget for 2023
Sum	-1 459	-1 459	0	
Sum tiltak	-3 806	-3 806	0	

Utvikling og utfordringer

Ny landingsplass for helikopter ved hovedbrannstasjonen

Ny landingsplass for luftambulansens helikopter skal bygges mellom Bergen hovedbrannstasjon og Store Lungegårdsvann. Helikoptertrafikken vil medføre betydelig støy og drivstoffavgasser i ventilasjonsanlegget til brannstasjonene. Bergen brannvesen frykter at støyen vil gå ut over beredskap og tjenesteleveranse, med særlig negative virkninger på 110-sentralens nødsamtaler, arbeidsforhold for brannmannskaper på døgnvakt og generelt arbeidsmiljø på dagtid. Det er viktig å få gjennomført ROS-analyse (risiko- og sårbarhetsanalyse) og støy målinger, samt støydempende tiltak før byggingen settes i gang.

Ny brannordning for Bergen kommune til politisk behandling

Arbeidet med pålagte ROS-analyser for Bergen brannvesen og 110 Vest, forebyggende analyse og beredskapsanalysene for beredskapsavdelingen og 110 Vest, resulterte i 3. tertial i en ny brannordning som legges frem for politisk vurdering i 2024. Her anbefaler brannsjefen en rekke tiltak for kommende fireårsperiode. Brannordningen gir føringer for hvordan Bergen brannvesen skal være organisert, dimensjonert og utrustet for å lukke avvik fra absolutte krav i lovverket og dekke risikobaserte behov for strategisk og nødvendig videreutvikling.

Brannforebyggende avdeling

Behov for samarbeid med helse satt på agendaen

10. mars ble det viktige behovet for systematisk og avtalefestet samarbeid mellom brannvesen og ulike kommunale helsetjenester presentert på et møte med byråd for helse og omsorg og byråd for klima, miljø og byutvikling. Brannlovgivningen er ikke personrettet og gir derfor begrenset mulighet til å iverksette nødvendige tiltak for økt brannsikkerhet, som for utsatte grupper oftest vil være persontilpasset. Brannvesenet ønsker å bidra og vil være pådriver i et slikt samarbeid.

Gratis komfyrvakt til huseiere i tett trehusbebyggelse

I løpet av september delte Bergen brannvesen ut over 1 200 gratis, ferdigmonterte komfyrvakter til boliger i utvalgte områder definert som tett trehusbebyggelse. Dette var et samarbeid med Riksantikvaren og Vestland fylkeskommune.

Brannsikkerhet i bygårder

Cirka klokken 05.00 torsdag 16. november begynte det å brenne i en bygård i Neumanns gate hos utestedet Biskopen. Det var røykutvikling fra byggets første etasje, og røyken ble pumpet inn i trappeoppgangen som ledet til hybler i andre og tredje etasje og på loftet. Denne brannen viste nok en gang en bygård uten tilfredsstillende brannteknisk tilstand. Oppfølging av brannsikkerhet i slike bygårder skal være et prioritert område for 2024 og er forankret i brannordningen.

Nær 1 000 avvik på røykvarslere

I løpet av året avdekket brannvesenets boligtilsyn i Bergen godt over 1 000 avvik på røykvarslere. Det vil si at nær 20 % av tilsynene resulterte i avvik på varsling. I forbindelse med kampanjen røykvarslerdagen 1. desember var vi derfor på besøk hos utvalgte risikoutsatte grupper for å dele ut og montere gratis røykvarslere med 10-årsbatteri. Målgruppene var eldre hjemmeboende over 75 år og unge studenter og leietakere på det private leiemarkedet, som manglet eller ikke hadde gode nok røykvarslere.

Røykvarslerdagen 1. desember 2023 delte brannvesenet ut røykvarslere med 10-årsbatterier til eldre og studenter i utleieboliger. Foto Irene Bratteng Fosheim, Bergen brannvesen

Beredskapsavdelingen

Testbrannvesen for ny fagskole for brann- og redningspersonell

Bergen brannvesen ble sammen med fem andre brannvesen i landet utpekt som testbrannvesen for Norges brann- og redningsskole. Den nye fagskolen for brann- og redningspersonell har oppstart i januar 2024. I forbindelse med opptaket stilles en del fysiske krav, som kandidatene må bestå for å være med videre. Tirsdag 25. april ble 41 kandidater testet i styrke, kondisjon, svømming, klaustrofobi og toleranse for høyde på Bergen hovedbrannstasjon.

En serie store PLIVO-øvelser utført

I uke 37 og 38 i september gjennomførte rundt 700 ansatte i nødetatene åtte store PLIVO-øvelser (pågående livstruende vold) på Amalie Skram videregående skole. Når politiet kaller ut til en PLIVO-

hendelse, betyr det at liv og helse står på spill. Da skal alt tilgjengelig politi, brannvesen og helsepersonell rykke ut. Nødetatene skal ha én slik øvelse hvert år. Vel 90 brannmannskaper fra Bergen brannvesen var i løpet av perioden med på disse øvelsene.

Stor aktivitet på øvelsesfeltet på Flesland

Gjennom året har svært mye av beredskapsavdelingens øvelsesopplegg blitt gjennomført på øvelsesfeltet på Flesland, for eksempel alle samøvelser mellom brannstasjonene, øvelser i varm røykdykking, CBRNE-øvelser (fellesbetegnelse på hendelser som omfatter kjemiske stoffer (C), biologiske agens (B), radioaktive stoffer (R), nukleært materiale (N) og eksplosiver (E) med høyt farepotensiale), samt katastrofeøvelse med Avinor, politi og helse. Utover dette har det vært ulike større øvelser i innen fagfeltene USAR (Urban Search and Rescue) og RITS (redningsinnsats til sjøs).

Grunnkurs for deltidsmannskaper på Flesland øvelsesfelt. Foto Siv Kristin Hovland, Bergen brannvesen

110 Vest

Stor økning i antall nødberop

Tall fra 2023 viser en svært stor økning i antall nødberop fra 13 040 i 2022 til hele 17 534 i 2023. Økningen skyldes blant annet en teknisk oppdatering i Samsung-telefoner, som medførte et uvanlig høyt antall lommeringinger til brannvesenets nødtelefon daglig i en periode på flere uker. Tall for utalarmeringer i Bergen og 110 Vest sitt distrikt ellers viser imidlertid en ørliten nedgang fra 7 982 til 7 796.

Ingen samlokalisering av nødmeldesentralene

Justis- og beredskapsdepartementet har meddelt til Vest politidistrikt at de kan starte planlegging av ny politistasjon uten samlokalisering med brannvesenets nødmeldesentral. Dette er i tråd med Bergen brannvesens ønske om å beholde 110-sentralen som en fagsentral lokalisert på hovedbrannstasjonen i Bergen.

Ny makkersentral

Fra 2. mai gikk 110 Vest over til å ha Sør-Øst 110 som makkersentral. Det vil si at hvis ikke 110 Vest kan svare på nødansrop som kommer inn, vil samtalen bli viderekoblet til Sør-Øst 110, og omvendt - hvis ikke Sør-Øst kan svare. Dette kan for eksempel være ved større hendelser hvor alarmsentraloperatørene opplever «telefonstorm» og veldig mange ringer inn.

Regional fagsamling

Torsdag 26.-fredag 27. oktober arrangerte Bergen brannvesen en felles regional fagsamling for alle kommuner tilknyttet 110 Vest, IUA Bergen region (Interkommunal beredskap mot akutt forurensning) og Vest brann- og redningsregion (VBR). Hovedtemaet var fremtidens brann- og redningstjeneste med vekt på betydningen av regionalt samarbeid innen brann- og redningstjenesten. Det var over 70 deltakere, og de fleste kommunene i regionen var representert. I tillegg var det representanter fra Justis- og beredskapsdepartementet, Direktoraet for samfunnssikkerhet og beredskap, Kystverket og Sivilforsvaret med på samlingen.

Vest brann- og redningsregion KO

Vest brann- og redningsregion ble i 2018 etablert som et § 27-samarbeid etter den gamle kommuneloven. Den nye kommuneloven, som trådte i kraft høsten 2019, la nye rammer for formelle, interkommunale samarbeid med frist for omdanning til en lovlig samarbeidsform satt til høsten 2023. Vest brann- og redningsregion valgte kommunalt oppgavefellesskap (KO) som samarbeidsform. Alle deltakerkommunene vedtok den nye samarbeidsavtalen innen fristen.

Vest brann- og redningsregion fylte 5 år

Brannsamarbeidet Vest brann- og redningsregion ble formelt opprettet på årsmøte 27. april 2018, og kunne i år feire fem års drift. Samarbeidet har styrket hele brann- og redningstjenesten i regionen. I henhold til plan er det satt i gang en evaluering av samarbeidet, og oppdraget er tildelt Oslo Economics. Evalueringsrapporten skal presenteres for representantskapet i april 2024.

Viktig kompetanseheving i regionen på plass

En milepæl var å kunne tilby viktige og nødvendige kurs for alle 18 medlemsbrannvesen på Bergen brannvesens øvelsesfelt på Flesland. Blant disse ble grunnkurs brannkonstabel deltid og instruktørkurs/riggoperatørkurs gjennomført i 1. tertial i år.

Stor skogbrannøvelse i regionen

8. og 9. mai arrangerte brannvesenet en stor skogbrannøvelse i Kvam. For å gjøre øvelsen mest mulig realistisk, ble det satt fyr på et tildelt område. Rundt 130 deltakere fra brannvesen og sivilforsvar trente sammen for å bli bedre på å håndtere krevende branner i skog og utmark.

IUA Bergen region KO (interkommunalt samarbeid mot akutt forurensning kommunalt oppgavefellesskap)

IUA ble fra starten etablert som et § 27-samarbeid etter den gamle kommuneloven. Denne samarbeidsformen ble ikke videreført i den nye kommuneloven som trådte i kraft høsten 2019. Fristen for omdanning til en lovlig samarbeidsform var høsten 2023. Årsmøtet i IUA vedtok i 2021 at samarbeidet skulle omdannes til et kommunalt oppgavefellesskap (KO). Alle deltakerkommunene vedtok samarbeidsavtalen for IUA Bergen region KO innen fristen.

Samordningsøvelse i Hjeltefjorden

Den årlige samordningsøvelsen mellom Kystverket, IUA, Equinor Mongstad og Equinor Stureterminalen ble gjennomført i Hjeltefjorden 6.-7. juni. Parallelt gjennomførte IUA et teiglederkurs i øvelsesområdet.

Samling for deltakere i innsatsteam oljevern

IUA sitt innsatsteam oljevern som består av 18 personer som til daglig er tilknyttet brann- og redningsvesen i deltakerkommunene var aktivt også i 2023. 28.-29. september var mange av deltakerne i innsatsteamet samlet på Biologen Herdla. Målet med samlingen var å heve kompetansen innen operativt oljevern og trene på bruk av IUA sitt oljevernmateriell. Deltakerne fikk også verdifull informasjon om naturreservatet Herdla som er det mest miljøfølsomme området i regionen.

Ny CBRNE-container

Bergen brannvesen fikk i januar levert en ny CBRNE-container (kjemikalievern) som IUA hadde finansiert. IUA tok denne kostnaden for å sette Bergen brannvesen best mulig i stand til å ivareta sin rolle som regional ressurs ved CBRNE-hendelser.

Nøkkeltall aktivitet

110-sentralen

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Anrop 110 - sentralen	9 932	12 533	13 040	17 637
Totalt antall utalarmeringer til brann- og redningsoppdrag	5 469	7 181	7 982	7 796

Brannforebyggende arbeid

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Brannforebyggende arbeid, boligtilsyn	703	3 015	6 663	8 195
Brannforebyggende arbeid, feiing	12 286	9 391	1 432	725

KOSTRA Nøkkeltall

Bergen 2022 Bergen 2023 Oslo kommune

Prioritet

Netto driftsutgifter til funksjon 338 pr. innbygger *)	50	72	120
Netto driftsutgifter til funksjon 339 pr. innbygger *)	839	878	744

Dekningsgrad

Årsverk til funksjon 338 pr. 1000 innbyggere	0,20	0,20	0,12
Årsverk til funksjon 339 pr. 1000 innbyggere	0,73	0,71	0,46

Kvalitet

Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (kr) *)	398	1 359	1 102

*) Inflasjonsjustert med deflator

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
Forebygging branner og ulykker	21,3	24,5	26,4	-4,0	22,3	2,1
Feiing og tilsyn	-3,6	-4,1	34,7	-41,7	-7,0	2,9
Beredskap mot branner og ulykker	224,9	247,0	316,5	-55,0	261,5	-14,5
Alarmtjenester	2,6	2,7	61,2	-65,0	-3,9	6,5
Selvkostreuter - boligbrannsikkerhet	-0,2	-0,2	0,1	-0,1	0,0	-0,2
Sum	245,1	269,9	438,8	-165,8	273,0	-3,0

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023		Regnskap	Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter		
1-Byrådsleders avdeling	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2-Byrådsavdeling for finans	21,6	22,4	28,4	-6,0	22,4	0,0
5-Byrådsavdeling for byutvikling	219,9	243,8	394,7	-154,2	240,5	3,3
90-Fellesposter - bykassen	3,3	3,7	15,6	-5,6	10,0	-6,3
Sum	245,1	269,9	438,8	-165,8	273,0	-3,0

Kommentar til status økonomi

For **5-Byrådsavdeling for byutvikling** endte 2023 med et mindreforbruk på kr 3,3 mill. Kr 3,1 mill. av dette skyldes en budsjetteknisk feil der en budsjettjustering for motpost avskrivninger har gått dobbelt. Det er derfor et tilsvarende merforbruk på tjenesteområde 21 - Pensjon og fellesposter.

Det resterende mindreforbruket skyldes blant annet lavere kostnader knyttet til kommunens fyrverkeri på nyttårsaften enn budsjettet.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** skyldes avviket at det er restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (-0,6 mill.). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer. Deler av avviket kan også knyttes til periodisering av strømuttergifter (-0,8 mill.). Dette er utgifter fra 2023 som er fakturert i 2024 som periodiseres til riktig år. I tillegg skyldes avviket fordeling av internkjøp til korrekt tjeneste (-4,9 mill.). Dette føres på sentrale poster og sikrer at internkjøp- og salg går i null per tjenesteområde.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En rettferdig og inkluderende by	Ingen omkomne som følge av brann.	Antall omkomne som følge av brann (den offisielle statistikken fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap)	3	0	3	En brann på Møhlenpris endte med to omkomne allerede i årets første måned. Livet stod dessverre ikke til å redde hos de to personene, som ble hentet ut av brannvesenets røykdykkere. Én person omkom i mai, etter en bygningsbrann på Minde i april. Det er i stor grad eldre med hjelpebehov, personer med psykiske helseproblemer, nedsatt funksjonsevne og rusavhengige, som omkommer i brann, og de fleste omkommer i sitt eget hjem. Det å forebygge slike branner er det viktigste brannvesenet gjør.
	Ingen tap av uerstattelige nasjonale kulturverdier i brann.	Antall tap av uerstattelige nasjonale kulturverdier i brann (den offisielle statistikken fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap).	0	0	2	To hus i brannvesenets definerte tette trehusområde (deriblant Potetkjelleren med status som uerstattelig kulturminne) ble totalskadet i brannen i Kong Oscarsgate 19. oktober 2023.

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag

Statusbeskrivelse

B-avtale 2023 Merknad 31 - Tilskuddsordning rentbrennende vedovner Bystyret viser til tilskuddsordningen for vedovner, og betydningen den har for at husstander skal kunne bytte til rentbrennende ildsted. Denne ordningen er spesielt viktig nå som strømprisene er høye, og flere er avhengig av å fyre med ved. Dersom tilskuddsordningen går tom for midler i 2023 ber bystyret byrådet om å vurdere å øke den i forbindelse med budsjettjusteringen.

Alle tilgjengelige midler ble fordelt til søkere og tilskuddsordningen var dermed tom for midler allerede ved utgangen av 2022. Det var da fortsatt 31 søkere som dermed ikke fikk innvilget støtte. I tillegg ble 2 søkere avvist fordi tilskuddsordningen var stengt for nye søknader. Tilskuddsordningen ble ikke videreført.

B-avtale 2023 Merknad 45 - Arboretet på Milde Bystyret ber byrådet sammen med Arboretet på Milde lage en finansieringsplan for oppgraderinger, hvor både kommune og stat (UIB) sikrer fremdrift for økt brannvern og bedre vanntilgang for Arboretet på Milde.

Bergen kommune, ved Bergen Vann, deltar i arbeidsgruppe knyttet til brannsikring på arboretet. Bergen brannvesen er også stilt tilgjengelige for bistand i arbeidet. Gruppen er opprettet på initiativ fra stiftelsen Det norske arboret, og kommunen er invitert inn sammen med blant annet fylkeskommunen og Landbruks- og matdepartementet. Gruppen skal se på mulighetene for å komme frem til en rimeligere løsning med differensiering av tiltak knyttet til brannvern. Utarbeidelse av en finansieringsplan må skje når man har kommet nærmere en god og realistisk løsning.

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Årets budsjett				
		Bud. v/gj.førings- vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. bud.	Regnskap	Avvik i kr
110 Vest- nytt alarmmottak (forprosjekt)		IA	0,2	0,2	2024	4.kv. 2024	0,2	0,0	0,2
Biler boligbrannssikkerhet		IA	4,1	4,1	2023	Ferdig	2,3	0,0	2,3
Bilpark brann		-	-	-	Løpende	Løpende	15,1	4,4	10,7
ENØK-prosjekter		-	-	-	Løpende	Løpende	0,6	0,0	0,6
Fana brannstasjon - nybygg	BY 80/19	92,6	154,4	154,4	2020	4.kv. 2024	48,7	59,8	-11,2
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	5,2	0,0	5,2
Naust til brannbåten (Sjøbrand) – prosjektutvikling		IA	2,1	2,1	2023	Ferdig	2,1	0,0	2,1
Nytt oppdragshåndteringssystem 110 - sentralene		IA	9,8	9,8	2024	4.kv. 2024	4,6	1,4	3,2
Nytt øvelsesfelt på Flesland		IA	16,6	16,6	2023	Ferdig	2,1	2,8	-0,7
Ombygging av brannstasjoner - prosjektutvikling		IA	13,6	13,6	2024	4.kv. 2024	6,8	0,1	6,7
Sum							87,5	68,5	19,0

Statustekst investeringer

110 Vest- nytt alarmmottak (forprosjekt)

Prosjektet har hatt store forsinkelser, som har ført til at ressursen som skal inn i alarmmottak-prosjektet er noe utsatt. Midlene overføres til 2024.

Biler boligbrannssikkerhet

I 2023 ble nye tilsynsbiler leaset. Kostnaden til dette går på driftbudsjettet og ikke investeringsbudsjettet. Prosjektet har derfor et mindreforbruk i 2023 som flyttes til senere år. Det gjenstår fortsatt å vurdere om øvrige biler skal skiftes ut eller ikke. Vurderingene vil bli gjort i 2024.

Bilpark brann

Investeringer gjennomført i 2023:

Laksevåg brannstasjon har lenge hatt behov for ny slangevaskemaskin. Denne ble kjøpt brukt fra Oslo og er installert i Laksevåg stasjon. Dette er et tiltak for å bedre renhold av slanger som er brukt i kjemikaliehendelser. Siden den nye maskinen er mindre enn den gamle, har dette frigjort arealer til utstyr som benyttes av IUA (interkommunalt samarbeid mot akutt forurensing) ved aksjoner.

Krokløftbilen i Åsane brannstasjon er skiftet ut i 2023.

ENØK-prosjekter

Bevilgningen går over mange ulike tjenestekområder.

I tidligere Klima- og miljøhandlingsplanen til Bergen kommune var det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og med 25 % innen 2030. Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av anlegg for sentral driftsstyring (SD-anlegg)
- Installasjon av solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme

Det er i 2023 startet opp 13 nye prosjekter, hvorav varmepumpe på Stemmemyren idrettspark og utskiftning av armaturer til led-belysning ved Rådalslien skole, Kringlebotn skole, Alvøen skole og Åstveit sykehjem er de største. Flere av prosjektene er i tidlig fase og hatt lavere fremdrift enn opprinnelig forventet. Dette medfører samlet et større mindreforbruk i forhold til budsjett.

Fana brannstasjon - nybygg

Den nåværende brannstasjonen på Paradis er lite hensiktsmessig utformet etter dagens standard og er ikke lenger sentralt lokalisert i sitt dekningsområde. Reguleringsplan ble godkjent i 2022, og det oppføres nå nybygg på tomt i Fanavegen. Brannstasjonen er forventet ferdigstilt vinteren 2024. Årets merforbruk skyldes endringer i krav fra Arbeidstilsynet som medførte endring i planløsning og økt areal. Det arbeides med å vurdere eventuelle kostnadmessige konsekvenser av disse endringene.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenestekområder i kommunen.

Videre benyttes midlene også til å bytte ut eller oppgradere tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

I budsjettet for 2023 var det opprinnelig bevilget kr. 110 mill. til sekkeposten Mindre bygginvesteringer. I forbindelse med revidert budsjett i juni 2023 ble posten tilført ytterligere midler.

Det er i 2023 bevilget midler til litt under 40 enkelttiltak fra budsjettposten. De største postene er knyttet til Strømgaten 1, Garnes skole og Haukelandshallen hvor midlene er overført til egne budsjettposter.

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder. Samlet over alle tjenesteområdene i kommunen har en et mindreforbruk på budsjettposten på cirka 28 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak at enkeltprosjekter har forsinket fremdrift i forhold til forventet. Enkelte områder, som skole, næring og idrett, har en likevel merforbruk i forhold til prosjekt. Dette skyldes at fordelingen mellom ulike tjenesteområder har blitt en annen enn lagt til grunn i opprinnelig budsjett, og at dette ikke er blitt korrigert for i årsavslutningen.

Naust til brannbåten (Sjøbrand) – prosjektutvikling

Oppstart for prosjektet er noe forsinket. Arbeidet er planlagt å starte for fullt i 2024 med mål om at selve byggingen kan starte som planlagt i løpet av 2025. Ubrukte midler for 2023 vil bli foreslått overført til 2024.

Nytt oppdragshåndteringssystem 110 - sentralene

Prosjekt gjelder etablering av nytt oppdragshåndteringssystem (OHV) for alarmsentralene. OHV er forsinket og har fått en høyere kostnad som følge av målpriskontrakt. Det forventes å ta i bruk nytt OHV innen utgangen av 2024. Grunnet forsinkelsen vil avregning for investeringen mot de andre deltakerkommunen i 110 Vest skje i 2024. Det er fremmet anbefaling til bystyret om at NKS110 IKS skal kunne lånefinansiere investeringene for å unngå at alle kommuner må ha egne investeringer på dette.

Nytt øvelsesfelt på Flesland

Anlegget på Flesland er ferdigstilt og tatt i bruk. Prosjektet har styrket Bergen Kommune samt samarbeidskommunene sin evne til å gjennomføre opplæring og kompetansebygging av mannskapene. I regi av Vest brann- og redningsregion er det utdannet deltids-brannkonstabler med gode tilbakemeldinger.

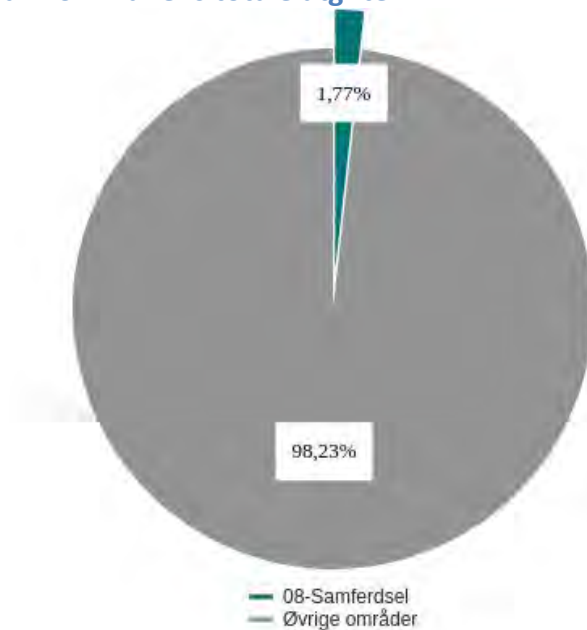
Påløpte midler i 2023 har gått med til reklamasjonssaker. Det vil bli foreslått at resterende midler overføres til 2024 for å betale entreprenør etter gjennomført arbeid. Prognosen er at prosjektet avsluttes innenfor rammen.

Ombygging av brannstasjoner - prosjektutvikling

Prosjektet gjelder konseptutvikling for ombygging av brannstasjoner for å ivareta HMS-krav til skille mellom ren og uren sone slik at brannpersonell og feiere vernes mot forurensing fra brannrøyk og biologiske faktorer i alle arbeidsoperasjoner. Alle brannstasjoner med unntak av Sandviken brannstasjon, som er vernet, skal bygges om. Prosjektet er godt i gang. Til tross for litt sen oppstart holder prosjektet fremdriften og konseptutredningen forventes ferdig i 2024. Ubrukte midler fra 2023 overføres til 2024.

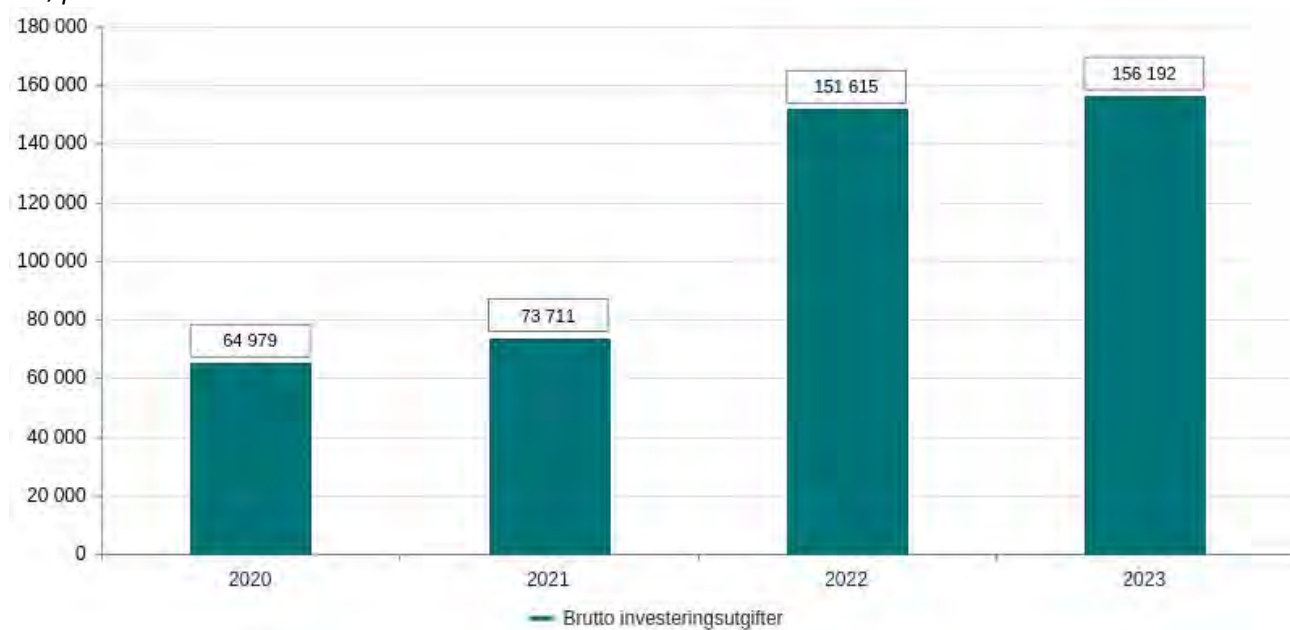
08-Samferdsel

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter bygging, forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale veier, gater og broer, inkludert trapper, veimurer, gjerder, fartsdumper, sluker og stikkrenner. Kommunale veier skal være trafikksikre og til enhver tid ha god veibelysning. Det skal tilrettelegges for gange og sykkel, og universell utforming skal ivaretas i størst mulig grad.

Videre omfatter tjenesteområdet håndheving av parkeringsbestemmelsene og deler av politivedtektene. Saksbehandling av søknader om parkeringstillatelse for forflytningshemmede, forvaltning av boligsoneordningen, piggdekkgebyr, utleie og bruk av offentlig areal hører også til tjenesteområdet.

Arbeidet utføres i hovedsak av Bymiljøetaten, men tjenesteområdet krever også bidrag fra og samarbeid med en rekke andre etater og avdelinger i kommunen.

Viktige begivenheter

Trafikksikkerhet

- Det ble i 2023 bygget trafikksikkerhetstiltak ved Liakroken fortau, Grimseidveien mur, Hordvikneset avstigningsplass og Olsvikåsen.
- Utkast til Handlingsplan for trafikksikkerhet 2022-2025, kommunale veier ble sendt på offentlig høring våren 2023 like etter at *Trafikksikringsplan for Bergen 2022-2025* ble vedtatt. Handlingsplanen beskriver kommunen sin operasjonalisering av tiltakene definert i Trafikksikringsplanen, og skal være et verktøy for å sikre at flere mye trafikanter i gatene ikke fører til en økning i alvorlige trafikkulykker. Revidert utkast av handlingsplanen etter offentlig høring ble oversendt fra Bymiljøetaten til videre politisk behandling desember 2023.

Veidrift og veivedlikehold

- Bergen kommune har i 2023 utført dekkefornyning på veiene for ca. kr 16 mill. Det er asfaltert over 27 ulike veger, blant annet Eidsvågskogen, Lonåsen, Godvikveien, Villaveien, Lønningsvegen og gang- og sykkelvei i Rollandslia
- Det er i 2023 utført en rekke sikringstiltak rundt i Bergensområdet. Tiltakene er i hovedsak utført etter mottatte bekymringsmeldinger fra publikum, eller steder det er rast ut fra terreng og skråninger. Det har ikke vært noen store hendelser dette året, men en rekke mindre hendelser. Noen av disse stedene er Sollsmittet, Bjørndalsbakken, Risnesvegen/Romslovegen, Djupedal, Brattlien, Jonstadveien og Sveiarvegen m.fl.
- Det legges høy vekt på universell utforming av etablerte gangfelt, og flere av disse er blitt utstyrt med ledelinje. Dette tiltaket fortsetter i 2024.
- Vinteren i 2023 har medført store utgifter, særlig siste halvdel. I desember var det skiftende temperaturer kombinert med mye nedbør, og det var nødvendig med hyppige tiltak. Stadig høyere krav til miljøvennlig drift og utslippsfritt utstyr, gjør kontraktene dyrere. I tillegg er standarden på vinterdriftsarbeidet hevet for å imøtekomme handlingsplaner for sykkel og gange.
- Bymiljøetaten har gjennomført hovedinspeksjon av alle kommunale broer (ca 200 stk), samt inspeksjon av fem tunneler på det kommunale vegnettet. Disse ligger i Arna, langs Risnesvegen og Raudbergstunellen som ligger langs Gamle vegen.
- Det er etablert overgangsfelt i regnbuens farger i alle bydeler

Påkørselsulykke på bro i Olsvik

- Den 31. juni 2023 skjedde en tragisk ulykke i Olsvik. En kommunal gangbro ble påkjørt, noe som førte til at sjåføren av bilen omkom. Som eier av broen ble kommunen v/Bymiljøetaten påkoblet

og bistod i sikringsarbeid og annen oppfølging i etterkant av ulykken, i tillegg til omfattende kontakt med media. Selve ulykken er fremdeles under etterforskning, og Statens havarikommisjon har også åpnet en egen sak. Bymiljøetaten er kommunens kontaktpunkt inn mot både politiet og havarikommisjonen, og har bidratt med relevant dokumentasjon og annen informasjon. I etterkant av ulykken gjennomførte Bymiljøetaten en hurtig kartlegging av lignende gangbroer, og la også inn risiko for påkjørsel som et tilleggsmoment i inspeksjonen av samtlige kommunale vegbroer. Det er forventet at inspeksjonsrapportene foreligger tidlig 2024, og rapportene vil da danne grunnlaget for etatens anbefalinger for prioriterte tiltak på kommunens broer. Bymiljøetaten har også samarbeidet med fylkeskommunen (vegeier) om etablering av et nytt, sikkert krysningspunkt på strekningen – dette arbeidet er så langt i en tidlig fase.

Utleie av små elektriske kjøretøy på offentlig grunn

I mars la Bolt ned driften i Bergen og siden den gang har det bare vært to aktører.

Konkurranse om ny tillatelsesperiode, 01.04.2024 - 31.03.2026, ble utlyst høsten 2023 med søknadsfrist 3. januar 2024. I juli leverte Bymiljøetaten en evaluering av "forskrift om utleie av små elektriske kjøretøy på offentlig grunn i Bergen kommune".

I driften av tillatelsesordningen jobber kommunen kontinuerlig for framkommelige og trygge offentlige rom. Nye parkeringsstativer er anskaffet, og reguleringssoner blir justert og nye opprettet. Disse kan være faste eller midlertidige, som f.eks. et parkeringsforbud ved et arrangement. Utleieselskapene følges opp for å sikre at kravene i forskriften blir overholdt. Eksisterende parkeringsarealer gjennomgås og nye lokaliseres.

Utleieselskap med tillatelse må betale et gebyr som dekker kommunens utgifter i forbindelse med tillatelsesordningen etter selvkostprinsippet.

Oppstillingsplass for elsparkesykler. Foto: Bymiljøetaten

Gange og sykkel

Bymiljøetaten oppgraderer og etablerer nye gange- og sykkeltiltak. Gangetiltakene som gjennomføres hentes fra Handlingsplan for gange 2022 til 2025, som igjen bygger på Gåstrategien for Bergen.

- Det ble i 2023 brukt 10 mill. på etablering av gangetiltak i flere bydeler. Hovedinnsatsen ble lagt ned i Loddefjord, Laksevåg og Indre Arna. I tillegg har det i 2023 blitt gjennomført grunnerverv og prosjektering av nye tiltak.
- I Loddefjord ble det i 2023 gjennomført syv gangetiltak. I tillegg er det oppgradert en trapp opp til Kalvedalsveien samt en viktig tverrforbindelse til jernbanestasjonen Arna. Dette er traseer som gjør det å gå både tryggere og en mer konkurransedyktig transportform.

Ved gjennomføring av sykkeltiltak oppgraderes også tilbudet for gående. Samlet er det etablert ca. 1,5 km sykkeltiltak i 2023 som samtidig gir ett nytt eller ett oppgradert tilbud til gående.

Gateopprustningsprosjekter, der hovedformålet eksempelvis er å etablere nye ladepunkter, er andre eksempler på tiltak der det samtidig er høy oppmerksomhet på at tilbudet til de gående blir bra.

Utbyggingsavtaler

En utbyggingsavtale er en avtale mellom kommunen og en utbygger om hvordan et område skal utvikles. Denne avtalen inneholder vanligvis regler om hva slags bygninger som kan bygges, hvor veier skal gå, hvor det skal være grøntområder, og hvem som skal betale for hva. Det er en måte for kommunen å sikre at utviklingen av områder skjer på en god og planlagt måte.

De viktigste transformasjonsområdene hvor det inngås utbyggingsavtaler er Mindemyren, Paradis, Møllendal og Kokstad. I disse områdene delfinansierer midler fra inngåtte utbyggingsavtaler opparbeidelse eller oppgradering av torg, turveger, kommunale veier og fylkesvegnettet.

Bymiljøetaten inngikk 5 utbyggingsavtaler i 2023.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett				
Lavere salg av piggdekkoblater	2 500	2 500	0	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i Bymiljøetatens budsjetttramme. Over tid har salget av piggdekkoblater gått ned de siste årene.
Sum	2 500	2 500	0	

Nye tiltak

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Boligsoneforskriften, oppheve regel om kun en bil pr. husholdning i boligsonene	-500	-500	0	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i Bymiljøetatens budsjetttramme.
Driftskonsekvens av investeringer - samferdsel	172	172	0	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i Bymiljøetatens budsjetttramme. Eksempel på prosjekter er gangveger i Indre Arna og Loddefjord
Sum	-328	-328	0	
Inntektsendringer				
Økte inntekter fra gateparkering og boligsoneparkering	-17 100	-17 100	0	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i Bymiljøetatens budsjetttramme.
Sum	-17 100	-17 100	0	
Sum tiltak	-14 928	-14 928	0	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Parkering - økte billettinntekter (avgiftparkering)	-2 500	-2 026	-474	Forventningen om økte inntekter ble innarbeidet som et økt inntektskrav i Bymiljøetatens budsjetttramme. Tiltaket er iverksatt og endte til slutt med en mindreinntekt på kr 0,5 mill. i 2023
Merinntekter uteservering på offentlig grunn	-1 700	-1 700	0	Forventningen om økte inntekter ble innarbeidet som et økt inntektskrav i Bymiljøetatens budsjetttramme. Tiltaket er iverksatt og endte i balanse sett opp mot justert budsjett.
Parkering - kontrollsanksjoner	-2 500	-2 432	-68	Forventningen om økte inntekter ble innarbeidet som et økt inntektskrav i Bymiljøetatens budsjetttramme. Tiltaket er iverksatt og endte til slutt med en mindreinntekt på kr 0,68 mill.
Merinntekter riggleie	-1 500	-1 924	424	Forventningen om økte inntekter ble innarbeidet som et økt inntektskrav i Bymiljøetatens budsjetttramme. Tiltaket er iverksatt og endte med en merinntekt på kr 0,4 mill. sett opp mot justert budsjett.
Parkering - mindreinntekt boligsoneavtaler	6 500	6 500	0	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i Bymiljøetatens budsjetttramme.
Lavere inntekter på gebyr for arbeidsvarslings, tillatelser og kontroll	1 500	1 400	100	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i Bymiljøetatens budsjetttramme og endte med en merinntekt på ca. kr 0,1 mill. i forhold til justert budsjett.
Parkering - reduserte gebyrinntekter	300	641	-341	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i Bymiljøetatens budsjetttramme som et redusert inntektskrav. Gebyrinntektene endte likevel opp med en mindreinntekt på ca. kr 0,3 mill.
Reduksjon i salg av piggdekkoblater (engangsgebyr)	2 000	2 000	0	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i Bymiljøetatens budsjetttramme. Det var et lavere salg av piggdekkoblater.
Sum	2 100	2 459	-359	
Inntektsendringer				
Inntektskrav Bergen Parkering	-27 500	-27 500	0	Fakturert iht. ny avtale.
Sum	-27 500	-27 500	0	
Sum tiltak	-25 400	-25 041	-359	

Utvikling og utfordringer

Trafikksikkerhet

Det ble i 2023 bygget trafikksikkerhetstiltak ved Liakroken fortau, Grimseidveien mur, Hordvikneset avstigningsplass og Olsvikåsen.

Det pågår nå grunnerverv og prosjektering av syv trafikksikringstiltak. Disse er hentet fra vedtatt Handlingsplan for trafikksikkerhet 2019-2021. Tiltakene Søndre Øyjorden og Johan Berentsens vei er de to prosjektene som ligger nærmest realisering forutsatt nødvendig finansiering fra bl.a. miljøløftet.

I tillegg har det pågått anleggsarbeid i Lyngbøveien gjennom 2023. Entreprenør Vestafjell AS gikk konkurs på slutten av året. Dette gjør at arbeidet i prosjektet har stoppet opp, og entreprise må lyses ut på nytt.

I tillegg til disse tiltakene er det også slik at både gange- og sykkeltiltak, som kommunen gjennomfører har god virkning for trafikksikkerheten til de myke trafikantene. Dette er omtalt i egne avsnitt under.

I Bøhmergaten og tilgrensende gater på Løvestakksiden står Bergen Vann foran omfattende renovering av infrastruktur i grunnen. I sammenheng med dette skal det etableres gatedekke på nytt. Prosjektet omfatter tiltak som vil øke areal til gange, sykkel, opphold og lek, og bidra til å gjøre det mer sikkert og attraktivt å ferdes og oppholde seg i området. Hensynet til myke trafikanter skal prioriteres, og ambisjonen med prosjektet er å skape et aktivt og attraktivt boområde. I tillegg vil det etableres mobilpunkter for lading av el-biler og tverrgående forbindelser vil oppgraderes.

Sikring og varsling

Bergen kommune har i løpet av 2023 utstedt 987 stk. godkjente tillatelser til bruk av riggareal, containere, stillas og lift på offentlige, kommunale arealer.

I 2023 har det vært økt bruk av offentlige arealer til arbeidsformål, blant annet i forbindelse med rehabiliteringen av Sundt-bygget, samt siste fase av arbeidet tilknyttet Vestlandshuset. Dette har medført høyere leieinntekter enn forventet.

Det er i tillegg utstedt 803 stk. godkjente grave- og arbeidsvarslingstillatelser i 2023, som også inkluderer kontroll og oppfølging underveis, og i etterkant av, utført arbeid.

Saksomfanget er generelt omfattende, med mange saker som er komplekse og utfordrende med tanke på diverse hensyn som sikkerhet, fremkommelighet og tilgjengelighet i kortere eller lengre perioder. I slutten av første kvartal ble etatens nyutviklede fagsystem tatt i bruk. Det har bidratt til å forenkle faktureringsarbeidet og er tatt godt imot av brukerne (entreprenørene). Det forventes at fagsystemet vil bidra til mer effektiv saksbehandling og fakturering i tiden fremover.

Vegforvaltning

Bymiljøetaten opptre som eier og offentlig vegmyndighet for alle kommunale, offentlige kjøreveger, gangveger, sykkelveger og fortau. I tillegg til arbeid inn mot Bybanen utbygging, har vegforvaltningen også hatt fokus på forbedringsarbeid på tvers av kommunale etater. Dette har blant annet resultert i bedre og mer effektive prosesser knyttet til Etat for utbyggings mange prosjekter, hvor det samhandles godt i tidlig fase rundt spørsmål om kommunal infrastruktur.

Som kommunal vegmyndighet uttaler Bymiljøetaten seg til de fleste byggesaker, og mottok i tillegg ca. 2000 vegsaker til behandling i 2023. Av disse prioriteres saker relatert til utbyggingsprosjekter, som f.eks. godkjenning av tekniske planer.

Hjertesone

Etaten har videreført arbeidet med trafikksikring og trygge skoleveier for barn i tredje tertial, ved å opprette de siste hjertesonene rundt skolene. I perioden har prosjektet ferdigstilt 10 tiltak på skoler i bydelene Laksevåg, Åsane, Fana og Årstad. Det er nå gjennomført befaring og innført hjertesone ved alle skolene. Tiltakene inkluderer blant annet droppsoner, parkeringsregulering, gangfelt, fysiske avsperringer og god oppmerking.

Mindre trafikksikkerhetstiltak

Prosjektet omhandler mindre trafikksikkerhetstiltak som skilting, etablering av gangfelt, belysning og fartsdempende tiltak fra inneværende trafikksikkerhetsplan samt innbyggerhenvendelser. Det er gjennomført en rekke mindre tiltak som å anlegge ekstra fartshumper på veier som allerede fartsdempende tiltak, men trengte en justering. Det er bestilt nye fartsdempende tiltak på veier som ikke hadde det fra før av, samt bestilt to gangfelttiltak i Ytrebygda.

I perioden har Bymiljøetaten også lyst ut en ny rammeavtale for bl.a. trafikkmålinger, fartsmålinger og trafikktegn. Denne avtalen vil gi etaten bedre mulighet til å fortløpende følge opp innbyggerinnspill og bedre fleksibilitet til å prioritere.

Bybane

Bymiljøetaten har i 2023 brukt betydelige ressurser på å følge opp planarbeidet for Bybanen mot Åsane, og det påfølgende konseptutviklingsarbeidet til Bybanen utbygging. Den planlagte utbyggingen omfatter mye eksisterende, kommunalt areal, samt nye løsninger for kommunale gater, byrom og annet. Det er avholdt mange samarbeidsmøter med Bybanen utbygging i perioden, og også oppnevnt dedikerte ressurser for å sikre at Bymiljøetaten klarer å følge den stramme fremdriftsplanen. I tillegg har det også vært et tett samarbeid med fylkeskommunen og Statens vegvesen rundt tidlige avklaringer om fremtidig eierskap til infrastruktur, som f.eks. offentlige broer som etter planen skal bygges i tilknytning til bybanetraséen.

Sykkel

Bymiljøetatens sykkelgruppe har arbeidet med sykkeltiltak gjennom hele året. Arbeidet er i tråd med sykkelstrategien (jf. [bystyresak 346/20](#)) og handlingsplan (jf. [bystyresak 300/21](#)). Den tverrfaglige sykkelgruppen arbeider med infrastruktur, sykkelparkering, oppmerking av eksisterende sykkeltraseer og dekkefornying. Gruppen har ved utgangen av året 27 pågående prosjekt. Dette gjelder både punkttiltak og sammenhengende nett for gående og syklende. Det er tilrettelagt 2,7 km for sykkel i 2023 i bydelene Åsane, Årstad og Bergenhus.

Fire reguleringsplaner i regi av sykkelgruppen har krevd kapasitet i Bymiljøetaten. Reguleringsplanen Krohnåsvegen ble avsluttet sommeren 2023 grunnet prosjektets uakseptable inngrep i kulturminner og arts mangfold. Forventet planarbeid med Litleåsvegen er satt i bero til etter 2029.

I årsavslutningen 2023 er det 2 pågående anleggsarbeider i hhv. Dokkeveien og Jonas Reins gate-området

Bydata

Bymiljøetaten har behov for å samle inn og ta i bruk sanntidsdata knyttet til tilstand om vær, nedbør og føre, for å ta datadrevne beslutninger i ulike drifts- og forvaltningsoppgaver, og for å redusere klima- og miljørisiko. I løpet av 2023 har prosjektet startet opp pilotprosjekter med ulike leverandører med sensorikk som måler tilstand i utvalgte bekkeinntak, vær- og føre, tilstand på veioverflate og mobilitet i området. Videre har prosjektet samlet inn aktuelle, åpne data fra andre offentlige aktører som kan brukes til beslutningsstøtte og prediksjon.

Objektregister park og vei

Bymiljøetaten drifter ulik offentlig infrastruktur som blant annet vei, byrom, park og veilys, med tilhørende objekt. I denne konteksten er objekter ting og gjenstander som tilhører den aktuelle infrastrukturen, som for eksempel benker i en park. Det er behov for å i større grad samle informasjon om objektene som etaten har ansvar for å forvalte, drifte og vedlikehold. Prosjektet vil i første omgang fokusere på objekter knyttet til park og elektriske anlegg. Prosjektet søker å samle informasjon om objektene gjennom å etablere integrasjoner fra eksisterende fagsystemer, og starte oppbyggingen opp et felles objektregister i kommunens datasjø. Dette skal videre knyttes opp mot økonomiske data for kostnadskontroll, og data skal enklere kunne deles med andre etater som har behov.

Innsynsbegjæringer

Bymiljøetatens mange ansvars- og oppgavefelt er av interesse for byens innbyggere. Dette gjenspeiler seg blant annet i antall innsynsbegjæringer etaten mottar. Det ble behandlet 660 innsynsbegjæringer i 2023, fra innbyggere og media. Størstedelen av innsynsbegjæringene omhandler Bymiljøetatens rolle som kommunal vegmyndighet (trafikksikkerhet, skoleveier, hjertesoner, parkeringsutfordringer), men etaten mottar også mange begjæringer knyttet til behandlingen av saker om friluftsliv, natur og utleie av byrom.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall illeggelser fra parkeringsovervåking	38 952	41 591	43 340	41 588
Antall klager på illeggelser fra parkeringsovervåking	3 472	3 377	3 395	3 198
Antall meter tilrettelagt for sykkel, årlig. (eksl dekkefornying)			3 200	2 700
Antall piggoblat (sesong og mnd.)	8 877	8 890	8 284	9 175
Antall søknader på HC-kort	1 090	987	960	1 232
Kom. veier med fartsgr.< 40 km/t	319	320	321	322
Kommunal vei og gate, antall km	640	641	643	644
Kommunale veier med belysn., km	640	641	643	644
Renhold av veger, sum forbruk	22,0	23,3	22,9	20,5
Trafikksikkerhetstiltak, sum inv.	7,0	26,0	118,0	129,0
Vedlikehold, sum forbruk i mill.	50,0	43,0	46,0	54,0
Vintervegghold, sum forbruk	36,0	41,0	38,0	60,0

KOSTRA Nøkkeltall

	Bergen 2022	Bergen 2023	Oslo kommune
Prioritet			

ÅRSMELDING 2023

Antall km tilrettelagt for syklende siste år (km)	6,0	4,0	17,1
Brutto investeringsutgifter i kr pr. innbyggere, komm. veier og gater *)	543	520	920

Produktivitet

Brutto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei og gate (B) *)	519 342	532 234	1 096 392
Brutto driftsutgifter i kr til gatebelysn. pr. km komm. vei (B) *)	60 979	44 364	55 275

Dekningsgrad

Antall parkeringsplasser skiltet for forflytningshemmede pr. 10 000 innb (B)	8	9	22
Antall utstedte parkeringstillatelser for forflytningshemmede pr. 10 000 innb (B)	101	102	64

*) Inflasjonsjustert med deflator

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022 Justert bud. 2023		Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
Renhold på ikke-kommunal vei	-1,9	0,1	4,5	-5,4	-1,0	1,1
Veilys på ikke-kommunal vei	7,0	7,5	10,1	-2,0	8,1	-0,6
Parkering- og myndighetsutøvelse	-124,7	-257,2	88,6	-340,5	-251,9	-5,3
Øvrig veghold	-0,5	4,6	23,0	-17,2	5,7	-1,2
Bruer, tunneller, vegkonstruksjoner	21,4	16,2	40,7	-23,0	17,7	-1,5
Drenering/overvann	13,1	13,8	18,5	-3,3	15,1	-1,3
Trafikksikkerhet inkl. skilting og vegmerking	89,8	99,1	145,6	-43,9	101,8	-2,7
Vegdekker	39,5	35,1	48,4	-9,0	39,4	-4,3
Renhold veg	23,0	23,7	24,6	-3,9	20,8	2,9
Gatelys	41,8	32,7	41,2	-8,1	33,1	-0,4
Vinterdrift	24,5	30,1	76,5	-47,1	29,4	0,7
Sum	132,9	5,6	521,7	-503,4	18,2	-12,6

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022 Justert bud. 2023		Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
2-Byrådsavdeling for finans	-89,9	-112,0	13,3	-125,2	-112,0	0,0
5-Byrådsavdeling for byutvikling	218,3	108,4	506,4	-383,8	122,6	-14,2
90-Fellesposter - bykassen	4,5	9,2	2,0	5,6	7,6	1,6
Sum	132,9	5,6	521,7	-503,4	18,2	-12,6

Kommentar til status økonomi

Resultatet for **Byrådsavdeling for byutvikling** endte med et merforbruk på 14,2 mill. Avviket skyldes flere faktorer. Under følger noen av de større forklaringseffektene.

- Strøm og nettleie for gatelys langs kommunale veier utgjør ca. 3,0 mill.
- Husleiekostnadene var 1,8 mill. høyere hovedsakelig som følge av endret fordelingsnøkkel mellom Bymiljøetaten og Plan- og bygningsetaten samt økte felleskostnader.
- Bymiljøetaten har håndtert flere akutte behov for utbedring av murer og rasutsatte områder. Det har vært tilstrebet å løse alle oppgavene innenfor ordinær driftsramme, men effekten av tiltakene til sammen medførte et merforbruk på 4,0 mill.
- Bysykkelordningen har et merforbruk på 1,4 mill. som skyldes utvidelse av ordningen til Fyllingsdalen.
- Samlet er inntektene fra parkering (gebyr, kontrollsanksjoner og avgiftspliktig parkering) ca. 1,0 mill. lavere enn budsjettert.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** skyldes avviket restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (-0,2 mill.). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer. Avviket skyldes også fordeling av internkjøp til korrekt tjeneste (1,6 mill.). Dette føres på sentrale poster og sikrer at internkjøp- og salg går i null per tjenesteområde.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En attraktiv og levende by	Bergen skal understøtte nullvisjonen om antall hardt skadde eller drepte i trafikken	Nedgang i antallet alvorlige trafikkulykker på kommunale veier i Bergen	4	0	2	Tallet representerer antall alvorlige trafikkulykker på kommunal vei i 2022. Tall for 2023 blir tilgjengelig mai 2024.
	Norges grønne storby	Bergen skal ha et sammenhengende og sikkert sykkelnett med god tilgjengelighet og sykkelvennlig utforming.	Antall km tilrettelagt for sykkel	6	3	3
	Bergen skal oppgradere gangnettet rundt bydelssentre og utvidet Bergen sentrum	Antall km oppgraderte gangforbindelser		1,7	3,0	Gangnettet er oppgradert gjennom rene gangetiltak (tverrforbindelser), kombinert gange med sykkeltiltak, etablert nye trafikk sikre fortau og gateopprustningsprosjekter.
	Bergen skal utvide gangnettet i hele byen	Antall km nye gangforbindelser	0,0	0,3	0,3	Det er i 2023 etablert nye gangforbindelser i Nymark og Liavegen.
	I Bergen skal det være god tilgang til sykkelparkering.	Akkumulert antall sykkelparkeringsplasser i sentrum og bydeler	0	450	490	Bymiljøetaten har plassert ut 490 sykkelparkeringsplasser fordelt på sykkelstativ en rekke steder i byen.
	Sykkelandelen i Bergen skal øke til 10 %	Sykkelandel på reiser innenfor Bergen kommune	4,0 %		4,0 %	Reisevaneundersøkelsen for 2022 viser at det er liten endring i antall syklende. Dvs at andel reiser som skjer med sykkel i Bergen er 4%. Reisevaneundersøkelse for 2023 er ikke klar.

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag

Statusbeskrivelse

B-avtale 2023 Merknad 27 - Boligsoneparkering - endring av forskrift Bystyret ber byrådet revidere boligsoneforskriften, og oppheve regel om kun èn bil per husstand i boligsonene.	Arbeidet pågår. Det er planlagt å gjøre flere endringer i forskriften, og dette arbeidet harmoneres med de bestilte endringene. Bakgrunnen for flere endringer er blant annet et ønske om å få til mer automatisert saksbehandling, noe som krever regler som er egnet for dette. Fram til endret forskrift blir vedtatt, vil alle som søker om dispensasjon få innvilget søknad om to biler.

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Årets budsjett				
		Bud. v/gj.førings- vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. Regnskap bud.	Avvik i kr	
Bussholdeplasser tilstandsrapport	UKFKN 45/20	22,2	9,0	9,0	2023	Ferdig	0,2	0,2	0,0
Deltakelse i Graveklubbprosjekter		-	-	-	Løpende	Løpende	4,1	1,6	2,4
Digitalisering samferdsel		-	-	-	Løpende	Løpende	2,2	1,3	0,9
Gang- og sykkelveier		-	-	-	Løpende	Løpende	2,6	1,6	0,9
Gangveger Laksevåg del 2		IA	1,4	1,4	2025	4.kv. 2025	0,1	0,1	0,0
Gangveger Loddefjord - Olsvik	BR 1084/22	10,3	9,4	9,4	2024	Ferdig	0,8	0,8	0,0
Garnes ungdomsskole, rekkefølgekrav infrastruktur	BY 98/24	IA	77,9	88,0	2024	3.kv. 2025	4,9	6,3	-1,4
Gåstrategi oppfølging		-	-	-	Løpende	Løpende	3,0	2,2	0,8
Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett		-	-	-	Løpende	Løpende	39,3	36,9	2,4
Infrastrukturtiltak i utbyggingsområder		-	-	-	Løpende	Løpende	0,4	0,2	0,2
IT system for bruk av offentlig areal		IA	0,2	0,2	2024	Ferdig	0,0	0,0	0,0
Johan Berentsensvei - fortau		IA	33,9	33,9	2026	4.kv. 2026	2,8	2,4	0,4
Klimatilpasning, tiltak		IA	7,4	7,4	2021	4.kv. 2024	0,2	0,4	-0,2
Klostergarasjen - Utbedring av søyler		IA	2,0	2,0	2023	4.kv. 2024	0,2	0,2	0,1
Korsnesvegen fortau - prosjektutvikling		IA	2,0	2,0	2025	4.kv. 2025	0,2	0,2	0,1
Ladeinfrastruktur for bil		-	-	-	Løpende	Løpende	0,5	0,3	0,1
Ladepunkter i boligsoneanlegg		-	-	-	Løpende	Løpende	5,0	3,7	1,3
Lyngbøveien - trafikkisikring	BY 59/22	144,8	144,8	144,8	2026	2.kv. 2025	31,5	38,1	-6,6
Midtunvegen bofelleskap, rekkefølgekrav og infrastruktur	BR 1009/24	IA	17,1	17,1	2024	3.kv. 2025	0,2	0,1	0,1
Mobilitetstiltak Gåbyen		-	-	-	Løpende	Løpende	18,4	14,2	4,2
Mobilpunkter Bergenhus og Årstad	UFGN 126/21	IA	1,1	1,1	2025	4.kv. 2025	0,0	0,1	-0,1
Mobilpunkter og ladepunkter		-	-	-	Løpende	Løpende	1,0	1,1	-0,1
Møllendalsbakken		IA	16,4	16,4	2025	4.kv. 2025	0,6	0,4	0,2
Møllendalsbakken veibro	BR 1083/22	16,1	16,1	16,1	2023	Ferdig	5,0	7,5	-2,6
Opprusting av nærmiljø – Bøhmergaten/Løvstakksiden	BY 316/23	85,3	85,3	85,3	2027	4.kv. 2027	1,5	0,5	1,0
Opprusting av nærmiljø – Nedre Nygård/Nygårdshøyden		IA	92,1	92,1	2028	4.kv. 2027	2,5	1,8	0,7
Rekkefølgekrav idrettsanlegg		-	-	-	Løpende	Løpende	0,0	2,0	-2,0
Rolland skole - rekkefølgekrav		IA	8,0	8,0	2027	3.kv. 2024	0,6	1,3	-0,7
Snarveier til bybaneholdeplasser	BR 1233/16	21,3	26,4	26,4	2023	Ferdig	0,7	0,8	0,0
Supplering av lyspunkter på eksisterende anlegg	BY 1111/20	-	-	-	Løpende	Løpende	2,5	0,0	2,6

ÅRSMELDING 2023

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Vedtatt ferdigår	Årets budsjett			
		Bud. v/gj.førings- vedtak	Vedtatt	Totalprognose		Estimert ferdigkvartal	Just. bud.	Regnskap	Avvik i kr
Sykkeltiltak Lyngfaret og Vestre Vadmyra	BR 1195/22	19,0	13,9	13,9	2024	4.kv. 2024	10,3	8,3	1,9
Sykkeltiltak Nonnekloppen til Florida		IA	24,0	24,0	2025	4.kv. 2025	1,7	1,5	0,2
Trafikksikring		-	-	-	Løpende	Løpende	12,8	12,2	0,6
Trafikksikringstiltak Kolstien		IA	13,0	13,0	2023	Ferdig	0,1	0,0	0,1
Utbyggingsavtaler Espehaugen		IA	0,2	0,2	2024	4.kv. 2024	0,2	0,0	0,2
Utbyggingsavtaler Fyllingsdalen		IA	0,7	0,7	2023	Ferdig	0,6	0,6	0,0
Utbyggingsavtaler Janaflaten		IA	11,0	11,0	2023	Ferdig	10,6	0,1	10,5
Utbyggingsavtaler Kokstad		IA	0,4	0,4	2024	4.kv. 2024	0,2	0,1	0,1
Utbyggingsavtaler Møllendal		-	-	-	Løpende	Løpende	0,1	0,1	0,0
Utbyggingsavtaler Skjold		IA	0,2	0,2	2024	4.kv. 2024	0,0	0,0	0,0
Utbyggingsavtaler Søreide		-	-	-	Løpende	Løpende	-1,0	0,6	-1,6
Utbyggingsavtaler Wergeland		-	-	-	Løpende	Løpende	1,2	1,4	-0,1
Wergeland – Grunnerverv og forberedende arbeider		52,0	50,2	50,2	2026	4.kv. 2030	0,3	0,4	-0,1
Sum øvrige prosjekter							4,7	4,7	0,0
Sum							172,9	156,2	16,7

Statustekst investeringer

Barnas byrom

Investeringen Barnas Byrom er en budsjettpost som omfatter oppgradering og bygging av nye uterom for barn og unge. Oppgraderingene gjennomføres som enkeltprosjekter i ulike geografiske områder, og har tilhørende ulik fremdrift og budsjett. I 2023 er det jobbet aktivt med følgende 3 prosjekter. Sentrumslekeplass – første utbyggingstrinn på Nordre Tollbodkai ble ferdigstilt og tatt i bruk. I tillegg ble det gjennomført anbudskonkurranse og prosjektoppstart for prosjektene Rollandsparken-konseptutvikling ny lekeplass og Brønnaldalen Olsvikskjenet.

Alle prosjektene innenfor budsjettposten har holdt planlagt fremdrift. Budsjettavviket i 2023 skyldes at prosjektet er utvidet med en trafiksikkerhetsanalyse og planlegging av trafiksikringstiltak.

Bussholdeplasser tilstandsrapport

Prosjektet gjelder oppgradering av bussholdeplasser hovedsaklig langs linje 10 i Bergen. Prosjektet ble avsluttet i 2023. Videre arbeid med holdeplasser starter eventuelt opp igjen ved senere behov. Prosjektet har et lite mindreforbruk i forhold til budsjett for 2023.

Deltakelse i Graveklubbprosjekter

Midler på denne budsjettposten er i 2023 brukt til gatefornyelse på Nedre Nygård som er gjennomført som del av etableringen av bossett v/ BIR og fornying av vann- og avløpsnett v/ Bergen Vann. Byggherreansvaret i prosjektet ligger hos BIR AS. Prosjektet er i anleggsfase og det har pågått arbeider i hele 2023. Prosjektet er på plan i forhold til rapportert sluttfrist. Prosjektet har et mindreforbruk i forhold til budsjett for 2023. Dette skyldes forsinket fakturering mellom partene i prosjektet. Ubrukte midler kommer til anvendelse i 2024. Prosjektets totalprognose er på plan i forhold til totalbudsjett. Anleggsfasen ferdigstilles. Det skal utarbeides sluttregnskap og prosjektet avsluttes i 2024.

Digitalisering samferdsel

Prosjektet består av flere igangsatte digitaliseringsprosjekter som ligger under samferdselsområdet.

Asset management: Prosjektet skal levere fagsystem for systematisk styring og forvaltning av eiendeler og ressurser som skal brukes til optimalisere drift, med tilhørende objektregister. Objektregisteret over bl.a. kommunale veier og tilhørende anlegg, skal kunne kobles til andre fagsystemer.

Bydata: Prosjektet skal gi analyse og beslutningsstøtte rundt drift av vei, noe som inkluderer brøyting, salting, prioritering av arbeid og varsling over viktige hendelser. Datasettene skal også deles med andre i kommunen som har behov.

Sensorer og vareleveringsplasser: Prosjekt for ny tjeneste til forflytningshemmede der de kan se hvor det er plasser, og om de er ledige eller ikke. Prosjektet skal også gi betjentene bedre kontroll over disse plassene, og vil gi viktig innsikt rundt bruk og planlegging.

Gang- og sykkelveier

Investeringen består av to prosjekter, Bilfri bydel Møhlenpris Fase 2 og Hjertesoner. I Bilfri bydel Møhlenpris Fase 2 skal det utarbeides en mobilitets- og gatebruksanalyse. Det kan også bli aktuelt å gjennomføre mindre fysiske tiltak som en del av prosjektet. Gatebruksplanen ble behandlet av byrådet august 2023 hvor det ble fattet vedtak om å legge planen på offentlig høring. Frist for innspill gikk ut i desember 2023 og merknadene er til behandling. Prosjektet har et mindreforbruk i forhold til budsjett for 2023. Midlene er skjøvet ut i 2024 i påvente av politisk behandling. Resterende midler vil bli

benyttet til evt. justeringer av plandokumentene i forbindelse med behandling av merknader samt mindre fysiske tiltak. I 2024 er det planlagt merknadsbehandling, justering av plandokumenter samt innsending av gatebruksplan for politisk behandling.

Hjertesoner - investeringer på kommunal vei er et ledd i arbeidet med trygg skolevei og aktiv transport. Midlene vil i hovedsak gå til skilting og mindre fortau- og kantsteinstiltak. Det ble i 2023 utført tiltak på de 10 siste skolene. Prosjektet har et mindreforbruk på grunn av manglende internkapasitet. Prosjektets totalbudsjett forblir det samme. Mindreforbruket flyttes fra 2023 til 2024. Arbeidet som gjenstår er å utføre justering på noen av de skolene som fikk tiltak tidlig, men der man ser at det er behov for noe mer arbeid. Prosjektet forventes avsluttet i 2024.

Gangveger Laksevåg del 2

Prosjektet omfatter bygging og oppgradering av gangforbindelser i Laksevåg og Årstad. Alle traseene er del av "Handlingsplan for gange 2022-2025". Det er gjennomført grunnervervsavtaler i 2023. Prosjektet er på plan ift. budsjett.

Gangveger Loddefjord - Olsvik

Prosjektet har omfattet nybygging og oppgraderinger av 7 gangveier i Loddefjord og Olsvik. Tiltakene er hentet fra Handlingsplan for gange 2022 til 2025. Bygging startet i 2022 og ble ferdigstilt i 2023.

Garnes ungdomsskole, rekkefølgekrav infrastruktur

I arbeidet med ny reguleringsplan for Garnes ungdomsskole er det fremkommet svært omfattende krav til etablering og oppgradering av infrastruktur i form av rekkefølgebestemmelser. Detaljprosjektering forventes ferdigstilt i løpet av 2023 og byggestart i 2024. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Totalprognose er justert i tråd med vedtatt Handlings- og økonomiplan 2024-27.

Gåstrategi oppfølging

Budsjettpost med belønningsmidler fra Miljøløftet. Midlene brukes til å gjennomføre tiltak vedtatt i "Handlingsplan for gange 2022 til 2025", samt til å finansiere en stilling til bruk i gangekartlegging hos Plan- og bygningsetaten i en fireårsperiode fra 2021-2025. I 2023 er det startet prosjektering/utført arbeid i Bergveien, gangetiltak i Fyllingsdalen, gangveier på Laksevåg og oppgradering av gangveier i Øvre Stadionveien, Skoglien og Løvstakkveien.

Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett

Budsjettposten er i stor grad finansiert av belønningsmidler fra Miljøløftet og delvis av kommunale midler som skal benyttes til prosjekter i "Handlingsplan for sykkel". Ved utgangen av 2023 besto porteføljen av til sammen 27 prosjekter. Det er tilrettelagt 2,7 km for sykkel i 2023. Her inngår sykkelpassasje i St. Olavs vei, Sykkeltiltak - Åsane og Årstad, Rasmus Meyers allé mfl.

Ved utgangen av 2023 er det pågående aktiviteter i Lyngfaret og Vestre Vadmyra, Dokkeveien og Jonas Reins gate mfl. Det har vært en betydelig økning i aktiviteten sammenlignet med tidligere år.

Budsjettposten viser et mindreforbruk i 2023 sammenlignet med budsjett, som i all hovedsak knytter seg til manglende internkapasitet og budsjettavklaring i enkeltprosjekter. Ubenyttede midler overføres til 2024. Totalprognosen er uendret. I 2024 planlegges det anlegg i blant annet i Olaf Ryes vei og fra Nonnekloppen til Florida, hvor skal etableres sykkelvei med fortau.

Infrastrukturtiltak i utbyggingsområder

I større transformasjons- og utbyggingsområder er det behov for omfattende koordinering og planlegging, før tiltak lar seg realisere i tråd med intensjonene i vedtatte planer. Budsjettposten bidrar blant annet til nødvendig planlegging og gjennomføring, spesielt relatert til offentlig teknisk og blågrønn infrastruktur som veier, allmenninger og parker. Budsjettposten har i 2023 blant annet blitt benyttet til

til prosjekter for å utarbeide kostnadsanslag for infrastrukturtiltak i områdeplan Fyllingsdalen. I tillegg er det startet opp et arbeid med infrastrukturplan for Laksevåg.

Johan Berentsensvei - fortau

Prosjektet gjelder opparbeidelse av ca. 340 m fortau langs Johan Berentsens vei i Laksevåg bydel. Fortauet vil strekkes seg fra Nygårdsvikvegen i vest og til Knut Johnsens vei i øst. Prosjektet har i 2023 hatt fokus på ervervprosesser med avtaler, behandling av byggesøknaden og godkjenning av tekniske planer. Forventet oppstart av anleggsarbeid er løpet av 2025.

Klimatilpasning, tiltak

Budsjettmidlene er delt mellom tjenesteområdene "Samferdsel" og "Klima og Miljø". Midler til Klimatilpasning brukes til blant annet ett overvannsprosjekt på nedsiden av turveien Løvstien. Tiltaket omfatter etablering av avskjærende grøft/omlegging av stikkrenne mellom Solheimslie 34-38 og Løvstien for å håndtere overvannet som renner mot borettslaget. Prosjektet er ferdig prosjektert og byggestart er forventet første halvår i 2024.

Klostergarasjen - Utbedring av søyler

Klostergarasjen ble bygget i 2005. Allerede i 2010 ble det avdekket mangler ved søylene i Klostergarasjen. Entreprenør og deres underentreprenør har påtatt seg ansvar for deler av det som ble avdekket da. Senere utredninger har imidlertid vist at omfanget er vesentlig større enn det som ble avdekket i 2010. Budsjettposten skal dekke midler til pågående utredning for å få klarhet i hvilke tiltak som bør iverksettes for å øke styrken til søylene, få kontroll med korrosjon av armering samt utbedre membran under asfaltdekket i Klostergarasjen. Prosjektet har levert rapport. Det er iverksatt midlertidige tiltak og gjennomføring av prosjektet er derfor utsatt.

Korsnesvegen fortau - prosjektutvikling

Prosjektet er et større trafikksikkerhetstiltak og gjelder opparbeidelse av ca 350 m fortau med tilhørende konstruksjoner, overvannsanlegg og vegbelysning langs Korsnesvegen i Fana bydel. Fortauet vil strekke seg fra Krokeidevegen til Krokeide VGS. Det skal gjennomføres usikkerhetsanalyse for prosjektet i 2024.

Ladeinfrastruktur for bil

Budsjettposten omfatter prosjekter til mobil/ ladepunkter iht. vedtatt ladestrategi, inklusive flyttbare løsninger for lading av biler. Mindreforbruk i 2023 skyldes at det har manglet prosjektleder og kapasitet til å utvikle nye lade/mobilpunkter.

Ladepunkter i boligsoneanlegg

Etablering av ladepunkt inngår som et av mange tiltak for å nå kommunen sitt mål om å redusere utslipp på transport- og mobilitetsområdet. Etter noen år med få gode prosjekter for gjennomføring er det i 2023 gjort vedtak om flere nye prosjekter. Det største prosjektet er knyttet til Skansedammen beboerparkering, men en har også tre prosjekter på Nordnes, Engen og nye Sandviksvei. Prosjektene knyttet Engen og Nordnes vil imidlertid først få oppstart i 2024.

Lyngbøveien - trafikksikring

Prosjektet innebærer å bygge ca. 825 m fortau i Lyngbøveien, fra kryss Nipedalen til kryss Nygårdslie, etablere buss-sluse nord for Lyngbøtunet, ny vegbelysning, samt oppgradere og etablere nytt overvannssystem langs strekningen. Entreprenør Vestafjell AS meldte oppbud 30/11-23, og prosjektet

stoppet opp. Siden desember har prosjektadministrasjonen gjennomgått økonomi, fordeling av påløpte kostnader, beskrivelse og tegningsunderlag for prosjektet og håndtert drift av anlegget.

Det jobbes for å oppdatere tegninger og beskrivelse, parallelt med grunnkontrollboringer som pågår i prosjektets fase 2. Prosjektet skal levere oppdaterte tegninger og ny usikkerhetsanalyse i løpet av våren 2024. Intensjonen er å inngå kontrakt med ny entreprenør i løpet av sommeren 2024. I 2023 har en hatt ett merforbruk sammenliknet med prognosen. Årsaken til dette er noe større produksjon hos entreprenør enn forventet samt høyere kostnader til byggherreorganisasjon. Det er vanskelig å anslå hva prosjektets totale kostnader vil beløpe seg til som følge av usikkerheten rundt merkostnadene av konkursen hos entreprenøren.

Midtunvegen bofellesskap, rekkefølgekrav og infrastruktur

Det er planlagt etablert nytt bofellesskap på en tomt ved Fana Herredshus i Midtunvegen. Det fremkommer rekkefølgekrav i reguleringsplanen som må gjennomføres for at byggeprosjektet skal kunne realiseres. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024, men fremdriften er avhengig av hovedprosjektet.

Mobilitetstiltak Gåbyen

Mobilitetstiltak Gåbyen er en budsjettpost som omfatter prosjekter ment for å tilrettelegge bedre for myke trafikanter i Bergen. Budsjettposten omfatter midler til planlegging og gjennomføring av ulike tiltak. I 2023 er det utført arbeid på bl.a. prosjekt Gangveier kollektivtraseer på Laksevåg, Gangveier i Indre Arna, Gangetiltak i Fridalsveien, Kalvedalsveien trapper og Gangetiltak i Åsane. Prosjektene er fullfinansiert med eksterne midler fra Miljøløftet.

Mobilpunkter Bergenhus og Årstad

Mobilpunktene er en del av en planmessig satsing på et bedre mobilitetstilbud i Årstad og Bergenhus, både for lading til private biler og for bildeling. Alle mobilpunktene tilfører kvaliteter i form av nye byrom, nye eller utvidet fortau, ny sykkelveg eller sykkelstiarveg, oppmerking, staudefelt og bytrær. Prosjektet har ferdigstilt og overlevert følgende mobilpunkt: Nymark, Nicolaysens veg, Anna Kreetz plass, Lyder Sagens gate, Erik Pontoppidans gate og Martin Vahls gate. Mobilpunktet i Søndre Skogveien gjenstår og gjennomføres i forbindelse med Bøhmergate prosjektet. Prosjektet er i henhold til planlagt sluttdato, og ferdigstilles i 2025. Prosjektet har et merforbruk i forhold til budsjett for 2023. Dette skyldes tilpasninger og omprosjektering. Prosjektets totalbudsjett følger opprinnelig plan.

Mobilpunkter og ladepunkter

Midlene er planlagt benyttet til å realisere lade- og mobilpunkt i henhold til vedtatt Ladestrategi, inklusive flyttbare løsninger for lading av biler.

Møllendalsbakken

Prosjektets mål er å etablere bedre forhold for gående i Møllendalsbakken. Fremdriften i Møllendalsbakken er avhengig av pågående arbeid med grunnnerv, fremforhandling av utbyggingsavtaler og videre prosjektutvikling.

Årsprognosen omfatter kostnader til forprosjekt og valg av løsning av veiens trase'. Mindreforbruket i 2023 er grunnet forsinkelser ved oppstart av detaljprosjektering.

Resterende budsjettmidler i 2023 flyttes til senere år. Totalprognosen er usikker, dette avklares gjennom videre detaljprosjektering.

Møllendalsbakken veibro

Prosjektet omfatter oppgradering og utvidelse av eksisterende veibro i Møllendalsbakken. Prosjektet har utgangspunkt i en avtale med Bybanen utbygging (BU) om utførelse av anleggsarbeidene, og BU har utført dette i hht. egen fremdriftsplan. Anleggsarbeidet er ferdigstilt.

Opprusting av nærmiljø – Bøhmergaten/Løvstakksiden

I Bøhmergaten og tilgrensende gater på Løvstakksiden skal det gjennomføres en omfattende renovering av infrastruktur i grunnen (vann- og avløpsledninger) og deretter skal nytt gatedekket etableres. Prosjektet omfatter tiltak som kan forbedre areal tilgjengelig til gange, sykkel, opphold og lek. Hensynet til myke trafikanter prioriteres, og ambisjonen med prosjektet er å skape et aktivt og attraktivt sentrumsområde. I tillegg vil det bli etablert mobilpunkter for lading av el-biler og tverrgående forbindelser vil bli oppgradert. Bystyret fattet gjennomføringsvedtak for prosjektet i september 2023.

Prosjektet "Gangveg Løvstakklia - Bøhmergaten" har noe forsinket fremdrift. Gateoppgraderingen er planlagt utført i takt med et vann- og avløpsprosjektet. Byggestart er forventet våren 2024, med en byggetid på 3 ½ år. Byggestart er forsinket grunnet noe omprosjektering av tekniske planer, tilrettelegging for utslippsfri anleggsplass, arbeid med oppdatering av totalkostnad og kostnadsfordeling. Forventet byggetid er økt grunnet noe utvidelse av prosjektet, samt krav til fasegjennomføring som sikrer tilgjengelighet for brannvesenet. Prosjektet har et mindreforbruk i 2023 som skyldes forsinket byggestart. Ubrukte midler fra 2023 overføres til 2024. Totalprognose er iht. vedtatt gjennomføringsvedtak.

Opprusting av nærmiljø – Nedre Nygård/Nygårdshøyden

Prosjektet omfatter tiltak som kan bedre areal tilgjengelig til gange, sykkel, opphold og lek. I forbindelse med at BIR Nett AS bygger ut bossett på Nedre Nygård og Nygårdshøyden, har Graveklubben utarbeidet et forprosjekt for gatefornying på Nygårdshøyden.

Målet med prosjektet er å skape åpne og inkluderende byrom ved å legge til rette for aktivitet og opphold, og bedre forholdene for fotgjengere og syklist. Bydelen skal bli grønnere, med bytrær og andre planter, samt miljøvennlig overvannshåndtering.

I 2023 er det gjennomført analyser og prosjekteringen er ferdigstilt. Prosjektet er på plan i forhold til rapportert sluttfrist. Prosjektets første del har et mindreforbruk i forhold til budsjett for 2023. Dette skyldes forsinket fakturering mellom partene i prosjektet. Ubrukte midler kommer til anvendelse i 2024. Prosjektets totalprognose er på plan i forhold til totalbudsjett. Selve anleggsfasen planlegges med oppstart høsten 2024. Byggherreansvaret overføres fra BIR til Bergen Vann.

Rekkefølgekrav idrettsanlegg

Det pågår planlegging av en rekke klubbeide idrettshaller og -anlegg. Budsjettposten holdes av for å benyttes til prosjektering av eventuelle rekkefølgekrav som må utføres for at anleggene kan realiseres. Prosjektering av rekkefølgekrav for Varegghallen ble ferdigstilt i 2023, gjennomføring av tiltak er budsjettet i 2024 og 2025. Prosjektering for rekkefølgekrav til Gneist Arena er startet opp, og vil pågå også i 2024. Midler til gjennomføring ligger budsjettet i sekkepost for Idrett - Rehabilitering og nybygg. Mindreforbruket skyves til neste år.

Rolland skole - rekkefølgekrav

Tiltaket omhandler opparbeidelse av rundkjøring og bussoppstillingsplass samt tilpasninger til omkringliggende gangveier, på grunn av transport av elever til og fra erstatningsskole i forbindelse med bygging av Rolland skole. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Snarveier til bybaneholdeplasser

I forbindelse med utbygging av Bybanen legges det til rette for bruk av snarveier til bybaneholdeplasser. Snarveiprojektet har fått tildelt midler gjennom Bergensprogrammet og har til hensikt å jobbe frem nye snarveiprojekt så raskt som mulig.

Supplering av lyspunkter på eksisterende anlegg

Prosjektet skal supplere enkelte lyspunkt på kommunale belysningsanlegg. Tiltaket er rettet mot forbedring av trafikksikkerheten, blant annet ved overganger og turveier. I 2023 ble det utført ett tiltak i området Starefossen. Utlysning av ny driftskontrakt og ny rammeavtalekontrakt for å utføre flere tiltak ble forsinket da det kun var en aktør som regnet på kontrakten. Dette medførte at rammeavtalen måtte lyses ut gjentatte ganger for å tildele kontrakten. Kontrakten er nå inngått og planen er å øke aktiviteten i prosjektet i 2024. Mindreforbruket i 2023 overføres til budsjett for 2024, og prosjektets totalprognose forblir uendret.

Sykkeltiltak Lyngfaret og Vestre Vadmyra

Tiltakene i Lyngfaret og Vestre Vadmyra skal tilrettelegge for syklende og gående, med etablering av gjennomgående fortau, oppmerking og fornyet belysning. Prosjektet er i anleggsfase, men det er ikke oppnådd ønsket fremdrift i prosjektet på bakgrunn av entreprenørens manglende evne til å opprettholde produksjonen og senere konkurs. Etter avsluttet arbeid mot konkursboet lyses det ut ny konkurranse og valg av ny entreprenør der det planlegges for gjennomføring og ferdigstilling i 2024. Prosjektet har et mindreforbruk i forhold til budsjett for 2023. Dette skyldes manglende kapasitet og fremdrift hos leverandør. Midler til prosjektet er hentet fra budsjettpost "Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett". Prosjektet er finansiert av belønningsmidler fra Miljøløftet.

Sykkeltiltak Nonnekloppen til Florida

Prosjektet skal etablere sykkelvei med fortau fra Nonnekloppen bro til Florida. Prosjektet inngår i Offentlig utbyggingsfase 1, vedtatt i "Sykkelstrategi for Bergen Kommune 2020-2030" samt "Handlingsplan for sykkel 2021-2024". Det pågår byggesaksbehandling i desember 2023. Det er planlagt oppstart bygging i andre halvdel av 2024. Prosjektet har et merforbruk i 2023 på grunn av nødvendig omprosjektering og økt kompleksitet for godkjenning av byggesak. Totalprognose er uendret.

Trafikksikring

Budsjettposten omfatter tiltak fra vedtatte handlingsplaner for trafikksikkerhet. I 2023 er følgende prosjekter bygget; Hordvikneset avstigningsplass 150 m, Liakroken fortau, Grimseidveien mur 100 m og trafikksikkerhetstiltak Olsvikåsen 50 m. Samlet tilsvarer det ca. 450 m.

Det pågår prosjektering/prosjektutvikling for prosjekter i Søndre Øyjorden, Johan Berentsens vei, Vikaveien, Korsnesveien og Grendatunvegen.

Trafikksikringstiltak Kolstien

Det er etablert 130 m nytt fortau, som inkluderer 83 m utkraget fortau og 35 m innsnevring av veg til ett kjørefelt. Prosjektet ble ferdigstilt og tatt i bruk i slutten av 2022. Noen kostnader påløpt i 2023 i forbindelse med kartforretning. Totalkostnad for prosjektet i henholdt til plan.

Utbyggingsavtaler Espehaugen

Prosjektet er knyttet til utarbeidelse av utbyggingsavtaler mellom kommunen og private utbyggere i forbindelse med rekkefølgekrav i områdeplanen på Espehaugen. Utbyggingsavtalene innebærer en kostnadsfordeling mellom kommunen og private utbyggere for betaling av infrastruktur som fortau, sykkelvei osv. Avtalene inngås etter initiativ fra private utbyggere. Kommunen er avhengige av slike initiativ for realisering av planen. I 2023 har aktiviteten i dette markedet vært lavere enn budsjettet. Resterende midler søkes overført til 2024.

Utbyggingsavtaler Fyllingsdalen

Budsjettposten om handler grunnnerv, prosjektering og utbygging i Fyllingsdalen.

Det er utført et kostnadsanslag for rekkefølgekravene i bestemmelsene tilhørende områderegeringsplan for Fyllingsdalen sentrale deler. Kostnadsanslaget ble ferdigstilt i første del av 2023. Prosjektet er innenfor vedtatt ramme.

Utbyggingsavtaler Janaflaten

Prosjektet gjaldt gjennomføring av teknisk infrastruktur fastsatt som felles rekkefølgekrav i områderegering for Drotningvik næringsområde. Utbygger har trukket seg og prosjektet utgår.

Utbyggingsavtaler Kokstad

Prosjektet er knyttet til utarbeidelse av utbyggingsavtaler mellom kommunen og private utbyggere ifb. rekkefølgekrav i områdeplanene på Kokstad. Utbyggingsavtalene innebærer en kostnadsfordeling mellom kommunen og private utbyggere for betaling av infrastruktur som fortau, sykkelvei osv. Avtalene inngås etter initiativ fra private utbyggere. Kommunen er avhengige av slike initiativ for realisering av planen. I 2023 har aktiviteten i dette markedet vær lavere enn budsjettet. Resterende midler overføres til 2024.

Utbyggingsavtaler Møllendal

Det er opparbeidet en allmenning ved Store Lungegårdsvann. Prosjektet omfatter også et vannanlegg, et nybygg, en bryggekonstruksjon, samt oppgradering av en gangvei. Prosjektet er ferdig og tatt i bruk. Det utarbeides sluttvedtak, og prosjektet avsluttes.

Utbyggingsavtaler Skjold

Budsjettposten omhandler grunnnerv, prosjektering og utbygging på Skjold.

Det skal utarbeides kostnadsanslag for Skjold i forbindelse med rekkefølgebestemmelser i pågående detaljregulering av området. Arbeidet med kostnadsanslaget avventes til Plan- og bygningsetaten er ferdig med vesentlige avklaringer ifm. de pågående reguleringsplanene. Arbeid forventes ferdig i løpet av 2024.

Utbyggingsavtaler Søreide

Det skal etableres friområder på Søreide. Prosjektet følger opp forpliktelser i utbyggingsavtalen og er i planleggings- og idéfasen. Prosjektet er forsinket grunnet manglende internkapasitet. Det er et merforbruk i forhold til budsjett for 2023 knyttet til ervervsprosesser. Prosjektets totalbudsjett er usikkert og oppdateres etter forprosjekt.

Utbyggingsavtaler Wergeland

Det skal etableres ny allmenning og byrom på Wergeland. Prosjektet følger opp forpliktelser i utbyggingsavtalen. Prosjektet er i planleggingsfasen og det er gjennomført skisseprosjekt i 2023. Forprosjekt ferdigstilles våren 2024.

Prosjektet har noe merforbruk i forhold til budsjett for 2023 som skyldes merbehov for detaljering i skisseprosjekt pga kompleksitet, og utsatt oppstart av forprosjekt grunnet manglende kapasitet internt og hos leverandør. Prosjektets totalbudsjett oppdateres etter forprosjekt. Kostnadsestimat og anskaffelse for detaljprosjektering forberedes i 2024.

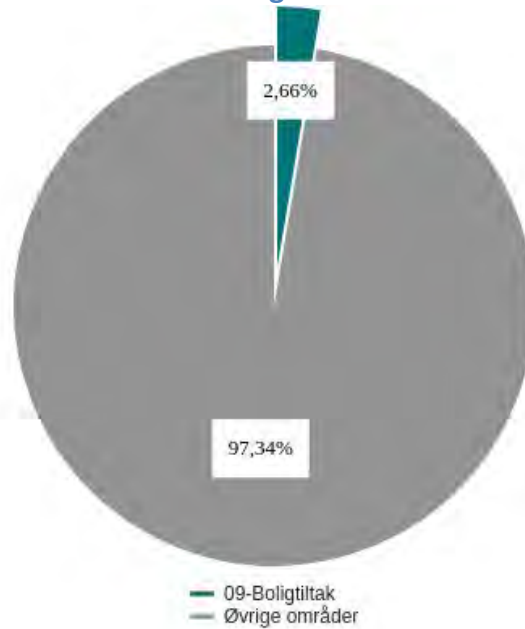
Wergeland – Grunnerv og forberedende arbeider

Prosjektet i sin helhet skal dekke kostnader knyttet til nødvendig grunnerv i forbindelse med senere etablering av offentlige byrom på Wergeland. Dette prosjektet følges opp av prosjektnummer H335 Wergeland byrom med hensyn til prosjektering og bygging. Forhandlinger om minnelige avtaler har pågått over tid uten å komme til enighet med de fire aktuelle grunneierne. På bakgrunn av dette ble

ekspropriasjonsvedtak fattet i 2023. Endelig erstatningssum fastsettes med all sannsynlighet av skjønnsretten. Skjønn berammes tidlig 2024, og avgjørelse er ventet sent 2024 eller 2025. Prosjektets totalbudsjett opprettholdes.

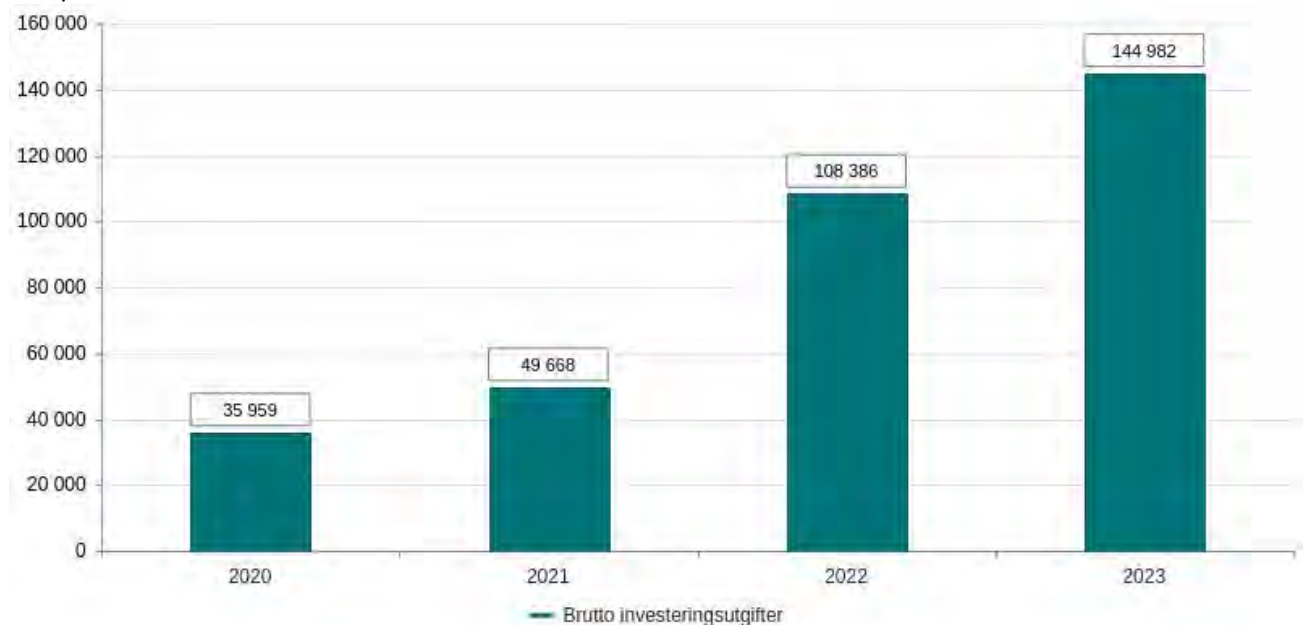
09-Boligtiltak

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

NYE BOLIGER TIL SÅRBARE GRUPPER: I Steinsvikkroken bygges det et botiltak med 6 leiligheter og personalbase. Målgruppen for boligene er personer med samtidig rusutfordringer og utviklingsforstyrrelser. Bilde: Henning Larsen AS

Tjenesteområde Boligtiltak omhandler virkemidler og tiltak i kommunen for å gi byens innbyggere et godt og tilpasset sted å bo. Boligvirkemidlene forvaltes av Boligetaten, Etat for boligforvaltning og Etat for utbygging. Boligvirkemidlene er bydekkende og rettet mot enkeltindivider og familier. Tildeling av statlig og kommunal bostøtte, finansiering og utbedring av boliger ved hjelp av startlån og tilskudd, samt tildeling av kommunale utleieboliger utgjør tjenestene til Boligetaten. Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunenes utleieboliger utgjør tjenestene til Etat for boligforvaltning. Etat for utbygging har ansvar for bygging av nye kommunale utleieboliger.

De sentrale politisk vedtatte planene for området er Boligmelding 2020-2026, sak 37/21, Handlingsplan for fortynning av den kommunale boligmassen i Bergen kommune, sak 183/17, og Handlingsplan for 250 flere kommunale utleieboliger 2017-2021, sak 34/17.

Viktige begivenheter

- Bygging av botiltak i Steinsvikkroken ble satt i gang i 2023, som det første botiltak i Boligprogrammet, med forventet innflytting 1. kvartal 2025. Tiltaket skal gi seks tiltrenge boliger til sårbare personer med samtidig rusproblematikk og utviklingsforstyrrelser.
- Rammetillatelse ble godkjent for botiltak i Petedalsmyra, som skal gi bolig med personalbase til åtte personer med samtidig rus- og psykiske lidelser (ROP lidelser). Forventet innflytting er 1. kvartal 2026.
- Det ble kjøpt fire utleieboliger for vanskeligstilte i det åpne markedet.
- Nye retningslinjer for startlån har ført til at flere økonomisk vanskeligstilte husstander har fått mulighet til å kjøpe egen bolig.
- Bergen kommune deltok i styrings- og arbeidsgruppen for det nasjonale KOBØ-prosjektet, der Husbanken og KS samarbeider med elleve kommuner om å utvikle et digitalt system for

ÅRSMELDING 2023

kommunale utleieboliger. Systemet er tatt i bruk i en rekke kommuner, og forventes å ha tilstrekkelig funksjonalitet til at Bergen kan ta det i bruk i 2024.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Bostøtte - Tilpasning til aktivitetsnivå	5 144	5 144	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Samlokalisering	976	976	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	6 120	6 120	0	

Tilpasning til aktivitetsnivå

Boligprogrammet 250 - Nyhavnsvei 10 og Møllendalsveien 19	-1 900	-1 900	0	Tiltaket ble innarbeidet i rammen.
Samlokalisering	0	0	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Boligløftet Bergen - bostøtte	225	225	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	-1 675	-1 675	0	

Nye tiltak

Økte statlige refusjoner til bostøtte i forbindelse med høye strømpriser	-5 000	-5 000	0	Tiltaket ble innarbeidet i rammen.
EBF - Brannsikring kommunale boliger	1 144	1 144	0	Etat for Boligforvaltning har søkelys på brannsikring av de kommunale leilighetene. I 2023 har en ferdigstilt sprinkling i 8 bygg som omfatter 37 leiligheter pluss fellesareal, kontor, garderobe og loft. I noen bygg er det utfordringer med å få etablert godt nok vanntrykk for å ta i bruk sprinkelanlegg, men dette prøver en å løse i samarbeid med Bergen Vann. Det er også montert 9 nye brannvarslingsanlegg som dekker 78 leiligheter. I samarbeid med Bergen brannvesen er det uplassert 12 mobile vanntåkeanlegg i leiligheter som ikke har sprinkler.
Sum	-3 856	-3 856	0	

Effektivisering

Gevinstuttak ny modul for elektronisk periode- og årsavslutning	-7	-7	0	Tiltaket ble innarbeidet i rammen.
Sum	-7	-7	0	

Sum tiltak	582	582	0	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Tilpasning til aktivitetsnivå grunnet vakanse	-2 500	-2 500	0	Tiltaket ble innarbeidet i rammen.
Økning i bostøtte grunnet flyktninger fra Ukraina	500	500	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Økning i bostøtte	15 843	15 843	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	13 843	13 843	0	
Nye engangstiltak				
EBF - Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger	-5 944	-6 165	221	I 2023 har Etat for boligforvaltning (EBF) hatt økte leieinntekter knyttet til innleie av 140 boliger for flyktninger. Netto merinntekter overføres bykassen.
EBF - Lønnskostnader - oppfølging innleie av boliger til flyktninger	447	434	13	Etat for boligforvaltning har økt bemanningen med to stillinger for å håndtere økt arbeidsmengde med kontraktsinngåelse og kontraktsoppfølging med innleieboligene. Kostnaden dekkes inn av inntekter knyttet til utleie av disse boligene.
EBE - Innleie av boliger til flyktninger - dokumentering av overtakelse	600	300	300	Det er leid inn konsulenter for å jobbe med dokumentasjon av overtakelse av boliger innleid til flyktninger fra Ukraina. Forbruket er noe lavere enn estimert i 2023. Tiltaket fortsetter i 2024.
EBE - Innleie av boliger til flyktninger	9 000	9 000	0	Kontrakter for innleieboliger er signert og påløper som planlagt.
EBE - Innleie av boliger til flyktninger - estimat på kommende boliger	1 400	2 600	-	Kostnadene for innleieboligene er blitt noe høyere i 2023 enn estimert 1 200 ifm. innspillet til 2. tertialrapport i september.
EBF - FDV-kostnader - innleie av boliger til flyktninger	150	72	78	FDV-kostnader er årlige utgifter til forvaltning (F), drift (D) og vedlikehold (V) av for boligene i boligporteføljen. Etat for boligforvaltning har økte FDV-kostnader knyttet til innleie av boliger for flyktninger. Kostnaden dekkes inn av inntekter knyttet til utleie av disse boligene.
Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger	-5 347	-5 659	312	Som følge av økte inntekter knyttet til innleieboliger for flyktninger, overføres et mindreforbruk i den forbindelse til sentrale poster/bykassen. Tiltaket ses i sammenheng med tiltaket/forslag til budsjettjustering EBF - Overføring av husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger og EBF - Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger. Det ble noe høyere inntekter enn forutsatt i justert budsjett.
EBF - Overføring av husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger	5 347	5 659	-312	Netto merinntekter overført til bykassen som følge av økte inntekter og økte kostnader knyttet til innleie av boliger til flyktninger.
Sum	5 653	6 241	-588	
Sum tiltak	19 496	20 084	-588	

Utvikling og utfordringer

Handlingsplan for 250 flere kommunale utleieboliger ble enstemmig vedtatt av bystyret i februar 2017. Her ble det vedtatt at kommunen skulle anskaffe 125 utleieboliger selv, mens 125 boliger skulle anskaffes gjennom tilvisingsavtaler med private utleiery. Bergen kommune har anskaffet 107 boliger gjennom tilvisningsavtaler. Tilvisingsboliger gir kommunen mulighet til å tilby nybygde, universelt utformede leiligheter i fortetningsområder der kommunen ikke har utleieboliger fra før av. Dette er i tråd med handlingsplanens målsettinger; å unngå etablering av boliger i områder med opphopning av negative levekårsindikatorer. Det er behov for å anskaffe enda flere boliger med tilvisingsavtale og en egen sak om dette vil bli fremmet til bystyret.

Behovet for å realisere de resterende 125 boligene i Boligprogrammet som kommunen selv skal eie, gjenspeiler seg blant annet i økende venteliste for tildeling av kommunal utleiebolig hos Boligetaten. Langt de fleste av dem som har ventet i to år eller mer har sammensatte utfordringer og har behov for et annet tilbud enn det Bergen kommune kan tilby i dag. Dette er boliger til mennesker som har behov for bistand for å opprettholde boforholdet. Boligene skal i hovedsak ha personalbase med døgnbemanning og en hardfør utforming tilpasset målgruppen. De boligene som kommunen skal anskaffe selv gjennom boligprogrammet er derfor svært viktig å få på plass.

Status Boligprogrammet

Bygging av boliger i Steinsvikkroken er satt i gang, som det første botiltaket i Boligprogrammet, med forventet innflytting 1. kvartal 2025. Dette vil gi seks tiltrengte boliger til sårbare personer med samtidig rusproblematikk og utviklingsforstyrrelser. Det er også gitt godkjent rammetillatelse for botiltak i Petedalsmyra, som vil gi bolig med personalbase til åtte personer med ROP-lidelser. Forventet innflytting er 1. kvartal 2026. Gjennomføringsvedtak for bygging av fem småhus på Bjørge skal behandles av bystyret i januar 2024.

Videre, jobbes det med realisering av botiltak på Lonemarka, Hylkje og Sandalsringen.

Botiltak med personalbase, med ambulante tjenester og småhus må realiseres fortløpende for å ivareta de innbyggerne som trenger det mest. Tids- og ressurskrevende prosesser gjør at særlig sårbare mennesker må vente lenge på egnet bolig. I påvente av dette må Bergen kommune bruke store ressurser på å kjøpe tilrettelagte plasser av private aktører, gjøre bruk av midlertidig bolig for å gi tak over hodet og i noen tilfeller avvise mennesker som har krav på lovpålagte tjenester.

Skal vi lykkes med å dekke behov for en trygg og egnet bolig for de av våre innbyggere som har behov for hjelp til å skaffe bolig, er en differensiert boligportefølje nøkkelordet.

Kommunens egen byggevirkosomhet retter seg mot de som har størst behov for hjelp fra kommunen til å finne egnet bolig. Boligene kommunen selv skal eie, vil være mindre anlegg med tilpasset oppfølging og tjenester for ulike brukergrupper. Det pågår planleggingsarbeid og prosjektering på flere tomter.

Jf. handlingsplan for fortynning av den kommunale boligmassen i Bergen kommune bør nye boliger være på plass før man avskaffer eksisterende boliger. Kjøp av boliger og gjennomføring av boligprogrammet vil i tillegg åpne muligheter for å raskere avskaffe boliger som ikke er i tråd med dagens behov.

Boliger til vanskeligstilte

Å skaffe bolig til personer som trenger hjelp til det er en viktig oppgave for kommunen, og byrådet er opptatt av å redusere boligkøen i Bergen.

Bostedsløsekartlegging i uke 48 viste at det var 428 bostedsløse i Bergen kommune. Ved slutten av året var det 319 personer på venteliste for kommunal utleiebolig, av disse var 274 enehusstander og ca. 70 prosent var registrert med psykiske helseutfordringer og/eller rus som hovedårsak til at de trengte bistand til å skaffe bolig.

I 2023 søkte 1210 personer om kommunal bolig og 281 personer ble tatt inn i boligkøen. I 2022 var tilsvarende tall 1179 søkere og 339 som ble tatt inn i boligkøen. Selv om færre ble tatt inn i boligkøen i 2023 har køen økt med 23 husstander. Antall søknader de siste fire årene har i snitt vært betydelig

høyere enn tidligere år. I 2022 var det 60 barnefamilier på ventelisten for bolig, mens det i 2023 var en nedgang til 45 familier. Det er likevel en utfordring at køen for å bytte til mer egnet bolig øker. Ved utgangen av 2023 er det registrert 84 familier som venter på å bytte kommunal bolig. Årsaken er i all hovedsak at boligen de bor i er for liten eller på andre måter uegnet for barnefamilier. I Handlings- og økonomiplan for 2024 er det satt av 200 millioner til kjøp av boliger tilpasset store barnefamilier. Boligene må være minimum 4-roms boliger, ligge spredt, være egnet og ha god tilgjengelighet.

Fjoråret var i likhet med 2022 preget av flyktningkrise. Det ble totalt tildelt 265 boliger mot 168 kommunale boliger i 2022. Antallet var nesten en tredobling i forhold til tidligere år (55 i 2021 og 59 i 2020). Selv om det ble tilført 167 boliger til formålet har det ikke vært tilstrekkelig for å betjene antallet nyankomne flyktninger. De resterende boligene er hentet fra kommunes egne utleieboliger.

Utfordringsbildet i verden, med krig i Ukraina og andre store konflikter, var krevende. Bergen er en trygg havn for mange som trenger det og tok i 2023 imot et rekordhøyt antall flyktninger. Langt flere boliger enn tidligere ble tildelt Introduksjonssenteret for flyktninger, noe som førte til økt press på kommunale boliger for andre vanskeligstilte i Bergen

I tillegg til at boligkøen økte, økte antall husstander som har ventet mer enn 12 måneder fra 96 til 104, mens antall husstander som har ventet mer enn 24 måneder økte fra 39 til 50. Dette er en ikke ønsket utvikling.

Gjennomsnittlig ventetid for de som venter på å få tildelt kommunal bolig er 14 måneder. Det at noen må vente lenge på å få tildelt en bolig trekker snittet opp. Snittet for de som har fått tildelt bolig i 2023 var en ventetid på åtte måneder.

Kommunen kjøpte fire leiligheter i markedet i 2023, mot tre leiligheter i markedet i 2022, og tilførte sårt tiltrengte boliger for personer med behov for en bolig med skjermet beliggenhet.

Statsforvalterens tilsyn etter sosialtjenesteloven § 27 viste at kommunen ikke har tilstrekkelig kapasitet til å gi tak over hodet til personer som trenger en seng å sove i neste natt. Deler av utfordringsbildet henger sammen med mangel på permanente boliger og enkeltpersoner blir boende for lenge i midlertidighet. De aller fleste ønsker og kan bo i en ordinær utleiebolig. Noen vil ha behov for støtte og oppfølging for å kunne mestre boforholdet og beholde boligen.

Etablering av boliger for de mest vanskeligstilte tar lang tid, noe som gjør hverdagen krevende for innbyggerne våre som har behov for bistand fra kommunen for å skaffe seg et sted å bo.

En del av de med utfordringer knyttet til rus og psykisk helse kan bo godt i ordinære bomiljø med tilpasset oppfølging og ambulante tjenester, mens andre har behov for mer tilrettelagte botilbud og tjenester. Det er derfor viktig å etablere gode og varige boliger for særlig sårbare innbyggere. Spesielt personer med rus- og/eller psykiske/kognitive helseutfordringer må vente lenge i boligkø.

Bostøtte

Den kommunale bostøtten i Bergen er unik i norsk sammenheng. Antall husstander som kvalifiserer til den kommunale bostøtten har økt. Noe av økningen i bostøtte kan tilskrives at kommunen har anskaffet 167 boliger til flyktninger. Ved innfasing av nye boliger øker utgiftene til kommunal bostøtte.

En ettervirkning av korona er at det også i 2023 har vært høyere bevilgninger og høyere boutgiftstak og inntektstak for statlig bostøtte. Det gjorde at flere fikk bostøtte, og at mange fikk mer bostøtte enn de ellers ville fått. De midlertidig økte satsene for statlig bostøtte videreføres til og med april 2024.

Startlån

I den norske boligpolitikken er det et mål at flest mulig skal eie egen bolig.

Totalt utlån på 807 mill. var lavere enn forventet. Kommunen lånte inn 950 millioner fra Husbanken i startlånsmidler. Ubrukte midler overføres til 2024. Lavere utlån enn forventet kan ha sammenheng med at det er dyrtid, økte boligpriser, rentestigning og prisstigningen generelt. I 2022 ble det utbetalt 859 mill.

Mange barn i familier med lav inntekt har dårligere boforhold enn andre. Satsingen på barnefamilier har gitt resultat, og 53,3 % av lånene ble gitt til barnefamilier. Barnefamilier har behov for større boliger og tilsvarende større lån og tilskudd. Det ble utbetalt 51 tilskudd til etablering og benyttet 13 mill. til formålet.

Bokførte tap er fremdeles på et lavt nivå.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Boliger tatt i bruk, 400+	3	0	0	0

Bostøtte

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Kommunal bostøtte mill. kr.(brutto)	230,5	233,5	142,5	172,0
Kommunal bostøtte, antall	3 406	3 398	3 437	3 616
Statlig andel i %	42,0 %	32,0 %	37,9 %	34,8 %
Statlig andel mill. kr.	90,7	71,0	88,0	34,8
Statlig bostøtte (totalt innvilget) mill. kr.	250,0	203,0	231,0	91,0
Statlig bostøtte, antall mottakere	6 007	5 730	6 656	6 981

Finansiering

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall søknader mottatt	1 987	1 766	1 800	1 578
Bokførte tap på lån og garantier (mill. kr.)	2,0	1,0	1,0	3,0
Fra leie til eie, antall	62	42	42	36
Startlån mill. kr.	632	904	859	807
Startlån, antall utbetalt	321	427	376	355
Tilskudd til etablering sum	27	31	19	13
Tilskudd til etablering, antall	78	97	66	51

Kommunale boliger

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Boliger ledig for tildeling, antall	497	391	547	574
Boliger ledig for tildeling, hvorav tildelinger til Introduksjonssenteret	59	55	168	265
Boliger tatt i bruk, nytt boligprogram 250+	29	50	3	4
Fortynning, antall boliger	42	34	23	4
Kommunalt disponerte boliger totalt, antall	3 639	3 689	3 638	3 828

Kvalifiserte boligsøkere

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall søknader innvilget (tatt inn i køen)	368	327	339	281

ÅRSMELDING 2023

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall søknader mottatt	1 196	1 075	1 179	1 210
Barnefamilier på venteliste	24	50	62	45
Enslige på venteliste	198	188	234	274
Kvalifiserte boligsøkere - alle	222	238	296	319
Ungdom under 25 år på venteliste	18	19	4	20

KOSTRA Nøkkeltall

	Bergen 2022	Bergen 2023	Oslo kommune
Dekningsgrad			
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere *)		20	20
Kvalitet			
Beløp per innbygger i startlån videretildelt av kommunen *)		3 103	2 762
			2 305

*) Inflasjonsjustert med deflator

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
Kommunale utleieboliger	-56,2	-79,6	400,5	-469,4	-68,9	-10,7
Flyktningeboliger	0,0	3,0	21,9	-17,7	4,2	-1,2
Byggdrift bostedsløse	6,1	-5,1	16,3	-15,5	0,8	-6,0
Byggdrift særskilte botiltak	0,0	-2,3	11,3	-16,4	-5,1	2,8
Bostøtte	152,7	176,6	284,5	-104,6	179,9	-3,3
Boligfinansiering	19,5	19,7	36,3	-17,5	18,8	0,9
Boligtildeling	7,2	5,6	7,9	-0,5	7,3	-1,7
Mottatte renter/avdrag på formidlingslån	0,0	0,0	4,1	-4,1	0,0	0,0
Sum	129,2	117,9	782,8	-645,7	137,1	-19,2

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
2-Byrådsavdeling for finans	155,4	122,6	636,1	-513,5	122,6	0,0
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	181,5	204,4	332,9	-123,6	209,3	-4,9
90-Fellesposter - bykassen	-207,7	-209,0	-186,1	-8,6	-194,8	-14,3
Sum	129,2	117,9	782,8	-645,7	137,1	-19,2

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold hadde et merforbruk på 4,9 mill. på tjenesteområdet.

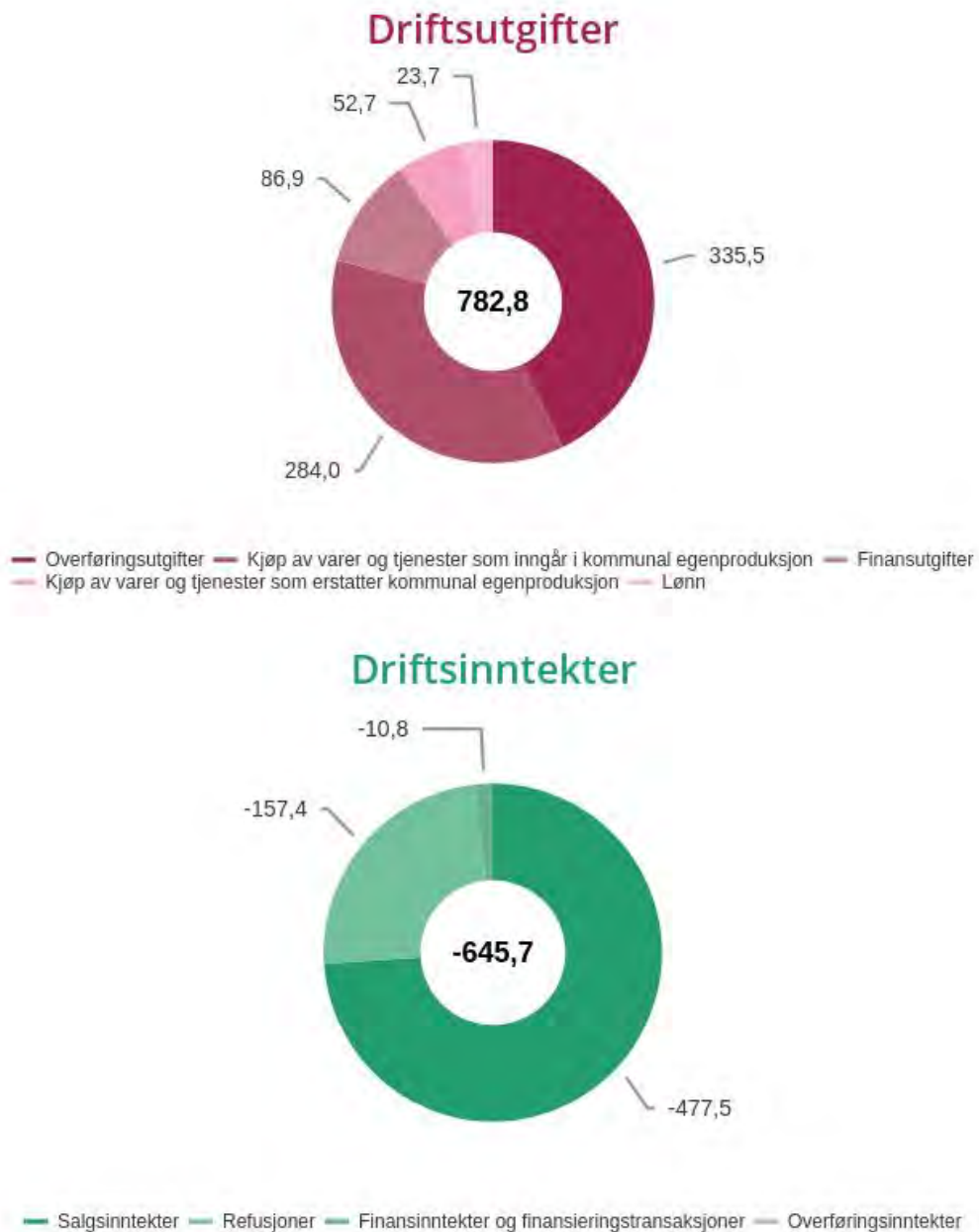
Hovedårsaken til merforbruket var lavere refusjon av bostøtte fra Husbanken enn forventet, og en økning i utbetalt bostøtte. Utbetaling av bostøtte økte som følge av både flere brukere og økt bostøtte per bruker. Videre var det et merforbruk på lønn innen tjenesten boligtildeling.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** kan avviket i hovedsak knyttes til fordeling av internkjøp og -salg til korrekt tjeneste (-14,5 mill.). Internkjøp- og salg går i null total sett for kommunen, men det gjøres en teknisk øvelse som følge av at internkjøp og internsalg ikke nødvendigvis

regnskapsføres på samme tjenesteområde. Øvelsen sikrer at det er samsvar. Avviket på avdeling 90- Fellesposter - bykassen må derfor ses i sammenheng med tilsvarende avvik på øvrige tjenesteområder.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En rettferdig og inkluderende by	"Fra leie til eie" - Flere ut av kommunale utleieboliger	Antall startlån til kommunale leietakere	42	60	36	Antallet husstander som leier kommunal bolig som har fått mulighet til å kjøpe egen bolig er lavere enn målet. Det bør være potensiale for at enda flere kan ta del i ordningen. Vi ser likevel at det for øyeblikket er færre av søkerne til startlån som ender opp som boligeiere.
	Få flere husstander til å søke statlig bostøtte	Antall husstander som mottar statlig bostøtte	6 656	6 150	6 981	En ettervirkning av korona er at det også i 2023 har vært høyere bevilgninger og høyere boutgiftstak og inntektstak for statlig bostøtte. Dette har naturlig medført at flere husstander har fått statlig bostøtte enn tidligere år.
	Høy bruk av Startlånet	Utlånsvolum (i mill. kr.)	859	800	807	Totalt utlån i 2023 er på 807 mill. og er høyere enn måltall. Kommunen har lånt inn 950 mill. fra Husbanken i startlånsmidler for 2023. Innlån på 950 mill. ble vedtatt i revidert budsjett i bystyremøtet i juni. Ubrukte midler overføres til 2024.
	Kortere ventetid for kommunale utleieboliger	Antall som har ventet lenger enn 12 mnd.	96	50	104	Antall husstander som venter på kommunal bolig er økende, og de som venter på bolig har i snitt ventet 14 måneder. Ventetiden er blitt lenger for alle typer husstander, både enehusstander og barnefamilier. Det er mangel på egnede boliger f.eks. med universell utforming og boliger som er egnet for personer med store utfordringer innen psykisk helse / rus. I tillegg tildeles langt flere kommunale utleieboliger enn normalt til flyktninger.
	Redusere boligkøen for kommunale utleieboliger.	Antall godkjente husstander med vedtak om boligtildeling (boligkø).	296	175	319	I 2022 var det en økning i antall søkere til kommunal utleiebolig, antall søknader har holdt seg stabilt i 2023. Antall personer som stod på venteliste ved årsslutt 2023 var 319 husstander. Når flere boliger tildeles Introduksjonssenteret for flyktninger fører det med seg at færre kommunale boliger kan tildeles andre søkere.
	Redusere ventetiden til de som har ventet lengst på kommunale utleieboliger.	Antall som har ventet lenger enn 24 mnd.	39	20	50	For å redusere ventetiden til dem som har ventet lengst på kommunal bolig er det behov for en differensiert boligportefølje og en grundig gjennomgang av boligbehovet for dem som har ventet lengre enn 24 måneder. Noen vil ha behov for et tilrettelagt botilbud, noen kan bo i en ordinær bolig med eller uten tett oppfølging, mens andre har ønsker og behov som gjør at de må vente lenger. Etter hvert som boligprogrammet blir realisert vil dette vil avhjelpe noe, særlig for de med stort behov.

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag

Statusbeskrivelse

B-avtale 2023 Merknad 38 - Lotheveien Bystyret ber byrådet stille den varslede salgsprosess av Lotheveien i bero og ber om en egen sak til bystyret innen 1. halvår om videre veivalg og endelig avklaring for bygget. En slik sak skal inkludere vurderinger knyttet til konsekvenser og alternativer for målgruppen dersom disse familieboligene ikke realiseres. Det skal også gjøres vurderinger av byggets potensielle salgsverdi og alternative bruksområder. Inntil videre ber bystyret byrådet å sikre at bygget ikke forfaller ytterligere, samt at uteområdene rundt bygget blir vedlikeholdt på en tilfredsstillende måte.	Byrådet la 1. juni 2023 frem en sak om videre veivalg for Lotheveien 2-20 som bystyret behandlet i sitt møte 21. juni 2023. Eiendommen ble etter det overdratt til Sammen.

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Årets budsjett				
		Bud. v/gj.førings- vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. Regnskap bud.	Avvik i kr	
Bjørge, utleieboliger	BY 34/24	IA	97,4	97,4	2026	1.kv. 2026	1,8	1,4	0,4
Bjørnsons gate 4	2020/48054- 48	IA	6,0	6,0	2024	4.kv. 2024	6,0	0,4	5,6
Boligprogram - 125 nye boliger		-	-	-	Løpende	Løpende	9,6	11,8	-2,1
ENØK-tiltak kommunale bygg og boliger		IA	20,0	20,0	2021	4.kv. 2024	0,0	0,0	0,0
Kjøp av 3 enkeltboliger		IA	15,0	15,0	2020	Ferdig	17,6	9,0	8,6
Kjøp av boliger - bosetting av flyktninger		IA	125,0	125,0	2026	4.kv. 2024	125,0	90,0	35,0
Knappentunet kommunale utleieboliger - prosjektutvikling		IA	3,6	7,0	2026	1.kv. 2024	3,4	3,5	-0,1
Lonemarka - prosjektutvikling		IA	2,8	5,3	2025	4.kv. 2025	2,5	3,6	-1,1
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	0,7	0,0	0,7
Møllendalsveien - prosjektutvikling		IA	5,6	9,0	2025	4.kv. 2025	3,4	4,3	-0,9
Nyhavnsveien 10 - midlertidig botilbud	2020/48054- 17	IA	20,5	20,5	2024	Ferdig	1,7	1,7	0,0
Petedalsmyra, utleieboliger	BY 249/23	111,4	111,3	111,3	2024	1.kv. 2026	4,3	3,3	0,9
Sandbrekkevegen bosenter og utleiebolig		IA	182,4	182,4	2025	4.kv. 2027	2,2	2,1	0,2
Sanddalsringen utleieboliger		IA	200,8	200,8	2024	2.kv. 2027	1,2	1,7	-0,5
Skoglien 17	2020/48054- 32	IA	8,0	8,0	2024	4.kv. 2024	8,0	1,8	6,2
Steinsvikkroken, utleieboliger	BY 92/23	101,6	106,2	106,2	2024	2.kv. 2025	11,7	8,7	2,9
Tomt med prosjekt (Boligprogrammet)	BY 238/22	99,2	209,2	209,2	2024	4.kv. 2026	1,4	0,6	0,8
Vestre Sikthaugen 17	2020/48054- 34	IA	2,2	2,2	2026	2.kv. 2024	2,2	0,9	1,3
Sum øvrige prosjekter							0,1	0,2	0,0
Sum							202,7	145,0	57,7

Statustekst investeringer

Bjørge, utleieboliger

På Bjørge er det planlagt å bygge totalt 5 småhus uten personalbase for personer med rusproblematikk og psykiske helseutfordringer. Prosjektet planlegger byggestart i løpet av 2024.

Bjørnsons gate 4

Prosjektet går ut på å oppgradere botilbudet til å bli en arbeidsplass som oppfyller gjeldende HMS-krav i Arbeidsplassforskriften. Dette innebærer oppgradering av lokal- og sikkerhetstiltak for personale, vektertjeneste og beboere. Investeringen skal også sikre bedre kvalitet på fellesareal. Bo-tiltaket er for personer i aktiv rus og består av 33 boenheter i tillegg til fellesareal. Oppgraderingen er et strakstiltak for å sikre videre drift. Prosjektet er i prosjekteringsfasen og i søknadsprosess til både byggesak og arbeidstilsynet. Byggestart starter så snart nødvendige tillatelser er gitt, og en forventer ferdigstillelse ved slutten av 2024.

Boligprogram - 125 nye boliger

Boligprogrammet skal anskaffe 125 kommunale boliger. Boligene skal være differensierte; noen skal bygges i egne anlegg med varierende antall enheter, mens andre anskaffes som enkeltleiligheter. Det pågår regulering på flere ulike eiendommer, og øvrige anlegg er under planlegging og ytterligere spesifisering. Satsingen på nytt boligprogram er i tråd med Handlingsplan for 250 flere kommunale utleieboliger (bystyresak 44/17), og også i samsvar med vedtak i Boligmeldingen (bystyresak 37/21). 125 av boligene i handlingsplanen er planlagt fremskaffet gjennom tilvisningsavtaler med private aktører. Det skal i det nye boligprogrammet også anskaffes boliger til bruk for alvorlig psykisk syke. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavviket medfører ikke justering av totalprognose.

Kjøp av 3 enkeltboliger

Boligprogrammet skal fremskaffe nye kommunale utleieboliger til personer med særlig utfordrende og sammensatt problematikk. Boligene er nå anskaffet og klargjort til brukergruppen.

Kjøp av boliger - bosetting av flyktninger

Det skal kjøpes boliger til flyktninger i det åpne markedet. Dette i tillegg til å innleie boliger skal sikre at Bergen kommune oppnår målsettingen med å fremskaffe 250 - 300 boliger til bosetting av 1200 flyktninger. Det er et vanskelig marked med få boliger. Samtidig er det viktig at kommunen ikke ødelegger for studenter og andre boligkjøpere. I tillegg er man sitt ansvar bevisst om ikke å presse prisnivået. I 2023 er det kjøpt 32 boliger til formålet.

Knappentunet kommunale utleieboliger - prosjektutvikling

Knappentunet er tiltenkt boliger med tjenestebase, hvor målgruppen er beboere med alvorlige psykiske lidelser. Målgruppen vil normalt ikke ha behov for særskilt fysisk tilrettelegging av bolig, men i større grad ha behov for oppfølgingstjenester. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Lonemarka - prosjektutvikling

Det nye botiltaket Lonemarka planlegges med 8 leiligheter og personalbase. Målgruppen for botiltaket er vanskeligstilte, eldre enn 20 år, med rusrelaterte utfordringer som trenger oppfølging. Bergen kommune er i gang med planlegging av botiltaket som skal gi en god og trygg bolig for beboerne og samtidig ivareta godt samarbeid med naboer og nærmiljø. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavviket medfører ikke justering av totalprognose.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Videre benyttes midlene også til å bytte ut eller oppgradere tekniske anlegg med utgått levetid.

Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

I budsjettet for 2023 var det opprinnelig bevilget kr. 110 mill. til sekkeposten Mindre bygginvesteringer. I forbindelse med revidert budsjett i juni 2023 ble posten tilført ytterligere midler.

Det er i 2023 bevilget midler til litt under 40 enkelttiltak fra budsjettposten. De største postene er knyttet til Strømgaten 1, Garnes skole og Haukelandshallen hvor midlene er overført til egne budsjettposter.

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder. Samlet over alle tjenesteområdene i kommunen har en et mindreforbruk på budsjettposten på cirka 28 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak at enkeltprosjekter har forsinket fremdrift i forhold til forventet. Enkelte områder, som skole, næring og idrett, har en likevel merforbruk i forhold til prosjekt. Dette skyldes at fordelingen mellom ulike tjenesteområder har blitt en annen enn lagt til grunn i opprinnelig budsjett, og at dette ikke er blitt korrigert for i årsavslutningen.

Møllendalsveien - prosjektutvikling

Møllendalsveien 19 ble overtatt av kommunen i desember 2022, og skal etter en omfattende ombygging bli den varige plasseringen av et midlertidig botilbud som kommunen skal drive selv. Målgruppen for botilbudet er bostedsløse personer med rusutfordringer. Beboere i midlertidig botilbud er særlig sårbare personer og har behov for hjelp til å skjerme boligen sin. Botilbudet vil derfor ha døgnbemannet vektertjeneste. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavviket medfører ikke justering av totalprognose.

Nyhavnsveien 10 - midlertidig botilbud

Prosjektet med å etablere et botilbud til bostedsløse i Nyhavnsvei er avsluttet.

Petedalsmyra, utleieboliger

På Petedalsmyra oppføres et bygg bestående av åtte utleieboliger og en personalbase. Det har vært gjennomført reguleringsprosess på tomten og reguleringsplanen ble vedtatt januar 2023.

Gjennomføringsvedtaket til prosjektet ble fattet 21. juni 2023, sak 249/23, og totalprognose ble justert i tråd med vedtak. Årets mindreforbruk skyldes lavere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Sandbrekkevegen bosenter og utleiebolig

I Sandbrekkevegen er det planlagt å bygge to blokker med leiligheter med totalt 17 boenheter, redusert fra opprinnelig plan på 21 enheter grunnet tomtens størrelse. Av disse leilighetene er 9 tiltenkt alvorlig psykisk syke og de øvrige 8 skal være ordinære kommunale leiligheter. Anlegget skal også inkludere en personalbase. Det pågår nå arbeid med reguleringsplan.

Sanddalsringen utleieboliger

I Sanddalsringen er det planlagt å bygge leiligheter for menn i aktiv rus. Boanlegget skal også inkludere en personalbase. Det pågår for tiden reguleringsarbeid, der antall boliger vil bli avklart. Prosjektet var tidligere del av en større områdeplan, men er nå trukket ut og behandles som en egen detaljregulering. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Skoglien 17

Prosjektet går ut på å bygge om bygget til to familieboliger. Forventet byggestart i løpet av juni og ferdigstilt ved årsslutt.

Steinsvikkroken, utleieboliger

I Steinsvikkroken er det planlagt å bygge totalt 6 leiligheter med personalbase for personer med samtidige rusutfordringer og utviklingsforstyrrelser. Prosjektet har vært gjennom en tidkrevende reguleringsplan som ble vedtatt i november 2022. Entreprenør er kontrahert i 2023, og bygningmessige arbeider igangsatt. Årets mindreforbruk skyldes lavere aktivitet enn anslått. Totalprognosen er justert i henhold til gjennomføringsvedtak fattet i mars 2023, sak 92/23.

Tomt med prosjekt (Boligprogrammet)

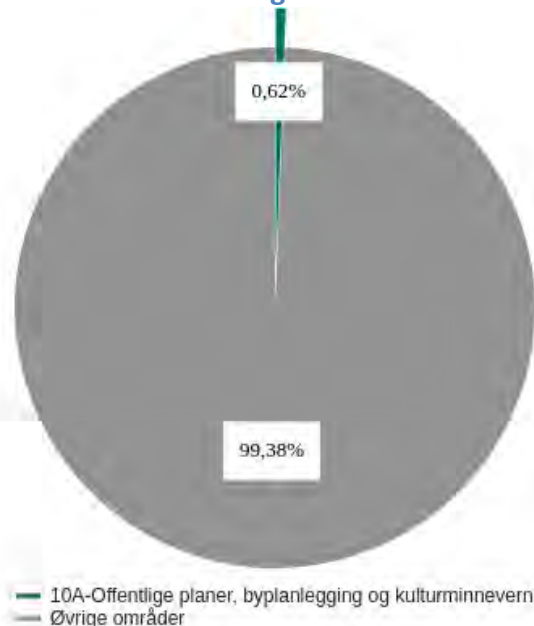
Som en del av Boligprogrammet planlegges det å etablere 4-6 utleieboliger til vanskeligstilte på inntil to ulike tomter. Det lyses ut konkurranse for anskaffelse av totalentreprenør, der det søkes etter utbyggere som har aktuell tomt som er regulert til arealformålet boligbebyggelse. Årets mindreforbruk skyldes lavere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Vestre Sikthaugen 17

I Vestre Sikthaugen 17 er det planlagt en ombygging av byggets underetasje, da den i dag er utformet på en lite hensiktsmessig måte. Ombyggingen vil bedre sikkerheten til beboere og ansatte. Prosjektet er startet og arbeidene pågår som planlagt.

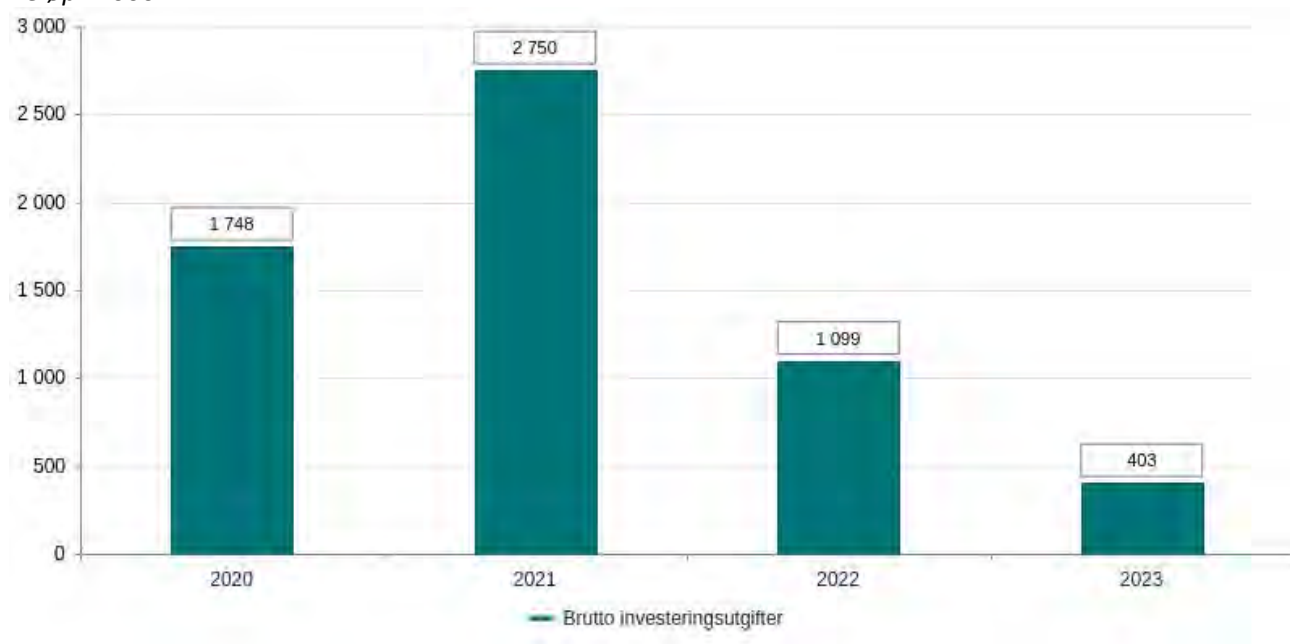
10A-Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Offentlige planer og byplanlegging

Offentlige planer/byplanlegging omfatter kommuneplanens arealdel (KPA), kommunedelplaner, transportplanlegging og infrastruktur, samt offentlige reguleringsplaner og planer av overordnet eller strategisk karakter og arkitektur. Mange av oppgavene innenfor tjenesteområdet ivaretas av Plan- og bygningsetaten, men tjenesteområdet favner bredt og krever bidrag fra en rekke andre etater og avdelinger i kommunen.

Kulturminnevern

Gjennom Plan- og bygningsloven er kommunen den største forvalter av kulturminner og kulturmiljø i Bergen. Fagfeltet ivaretas primært av Byantikvaren som er kommunens fagetat for kulturminnevern. Sentrale oppgaver er kunnskapsgrunnlag, kulturminnefaglig rådgiving til eiere og tiltakshavere, faglige anbefalinger i plan- og byggesaker samt kulturminnefaglig oppfølging av kommuneplanen.

Gjennomføring av planer og utbyggingsavtaler

Bergen kommune bidrar aktivt til at vedtatt fortettingsstrategi rundt bybanestopp og prioriterte senterområder gjennomføres. Dette skjer i samarbeid med private utbyggere og andre offentlige instanser som Statens vegvesen og Vestland fylkeskommune.

Utviklingen av fortettings- og senterområder skjer blant annet ved bruk av utbyggingsavtaler. En utbyggingsavtale gjelder vanligvis realiseringen av felles teknisk infrastruktur (veier, plasser, mm.) i utbyggingsområder, og inngås mellom utbyggere og Bergen kommune. Fagfeltet ivaretas primært av Bymiljøetaten.

Områdesatsing

Områdesatsing er ett av flere verktøy i arbeidet med å bidra til mer velferd og utjevne levekårsforskjeller i Bergen. Bystyret i Bergen definerer områdesatsing som en helhetlig og sammenhengende innsats i et avgrenset område. De geografiske områdene blir prioritert etter kunnskapsgrunnlag fra blant annet kommunens folkehelseoversikter, og gjennomføres som tidsavgrensede program i samarbeid med statlige aktører og nærmiljøet i de utvalgte levekårssonene.

Viktige begivenheter

Plan- og bygningsetaten har i løpet av 2023 ferdigstilt og levert mange små og store prosjekter, aktiviteter og oppgaver. Noen av dem er:

- Syv reguleringsplaner som til sammen utgjør Bybanens byggetrinn 5 til Åsane – uten innsigelser.
- Offentlig områderegulering for Fyllingsdalen sentrale deler levert til sluttbehandling.

Oasen bydelssenter ligger midt i Fyllingsdalen og det aktuelle planområdet. Foto: Kristin Bergitte Hauge

- Offentlig områderegulering for Slettebakken levert til høring og offentlig ettersyn.
- Offentlig områderegulering for Indre Arna levert til høring og offentlig ettersyn.
- Kommunedelplan temadel for Kollektivsystem Bergen Vest levert til politisk sluttbehandling .
- Planprogram for Dokken Sør levert til høring.
- Oppheving av eldre reguleringsplaner flere steder.
- Utarbeidelse av et indikatorsett, kalt «Klimanorm Bergen», som skal gi et bedre grunnlag for å gjøre gode klimavurderinger i tidlig fase av et planarbeid.
- Kommunen har utarbeidet analyse over næringstransport i Bergen, og er i slutfasen av trafikkanalyse for Laksevåg og samferdselsutredning for Nygårdstangen (Byarena og Bygarasjen).
- Startet prosess for gjennomgang og evaluering av bestemmelsene i KPA.

Kulturminnevern

Byantikvaren 30 år

Byantikvaren ble opprettet i 1993 som kommunens faginstans på kulturminnevern og kulturminner, og feiret derfor sitt 30-årsjubileum i 2023. Gjennom disse årene har både fagfeltet og etaten endret seg. Bedre tilgang til kildemateriale og kunnskapsgrunnlag gjennom digitalisering og systematisk kartlegging av kulturminner og kulturmiljø over lang tid, har gitt økt kompetanse. I tillegg har dette gitt økt tilgjengelighet til kunnskapen også for Bergens innbyggere og utbyggere. Dette har styrket beslutningsgrunnlaget for tiltak og både faglige og politiske beslutninger.

Byantikvaren 30 år. Foto: Heming Hagen

Byantikvaren samarbeider med Bjørnafjorden kommune, Vestland fylkeskommune og Riksantikvaren rundt blant annet konservering av Lyse kloster ruin, et prosjekt som har gått over flere år allerede.

Våren 2023 ble det arrangert samling for alle byantikvarer, samt egen samling for storbyene sine Byantikvarenheter. Tett samarbeid og dialog mellom byene sikrer god faglig kalibrering og deling av løsninger og metoder som samlet gir et bedre kulturmiljøvern både lokalt og nasjonalt.

Kulturmiljøgrunnlag for «Den grønne akse» og kulturmiljøgrunnlag for gravplasser i Bergen

Byantikvaren har i 2023 levert flere kulturminnegrunnlag. Et er knyttet til den Grønne Akse og er en del av kunnskapsgrunnlaget for Bymiljøetatens planer for området. Undersøkelsesområdet dekker Torgallmenningen og området fra teateret til og med Byparken.

Smålungeren er en del av Den grønne akse. Foto: Byantikvaren

Kulturmiljøgrunnlaget danner grunnlag for planlegging i området og for videre dialog mellom etatene rundt gode varige løsninger som ivaretar de høye kulturmiljøverdiene i området. Byantikvaren har et pågående langsiktig prosjekt på oppdrag fra Bergen Kirkelige Fellesråd for kulturmiljøgrunnlag for Bergens gravplasser. Arbeidet skjer i tett samarbeid med Bergen Kirkelige Fellesråd og Akasias egne fagressurser, og er et godt eksempel på samarbeid på tvers av ulike sektorer og samfunnsaktører. Likeledes er Byantikvarens arbeid knyttet til middelalderruiner et godt eksempel å tett faglig samarbeid over tid mellom ulike fagmiljø og aktører som har skapt synergi og økt samlet kompetanse på feltet. Et eksempel på dette er Middelalderklyngen ved Universitetet i Bergen hvor Byantikvaren representerer kommunen i styringsgruppe og arbeidsgruppe.

Workshop om Kulturminner og klimasårbarhet med vekt på verdensarv (Climate Vulnerability Index)

Klima, klimaendringer og klimatilpassing er et svært viktig perspektiv i kulturmiljøvernet. I internasjonal

sammenheng er det særlig verdensarvstedene som står i sentrum. I April 2023 ble det arrangert workshop med internasjonal ekspertise på feltet som samlet fagmiljø på tvers, særlig innenfor klima (Klimetaten, nasjonale institutt) og kulturmiljøforvaltning. Å arbeide sammen og på tvers av fag sikrer kunnskapsbaserte løsninger.

Verdensarvforum

I mai var Byantikvaren ved verdensarvkoordinator, medarrangør av Norsk verdensarvforum i Bergen. Dette er årlige forum som samler representanter fra alle verdensarvstedene, alle forvaltningsledd både administrativt og politisk, og andre interessenter. Disse årlige nettverkssamlingene er nyttige for å sikre den beste forvaltning av den norske verdensarven.

Skifertak

På bestilling fra Bystyret i Bergen har Byantikvaren registrert alle skifertak i hensynssoner i Bergen kommune i 2023. Det er også laget en kort nettleider om emnet som oppfølging av blant annet fagseminar om emnet i november 2022. I 2024 og fremover vil det gjøres mer analysearbeid knyttet til registreringen av takene og andre registrerte datasett i Kulturmiljøkartet.

Arkitektur

- Byarkitekten har i 2023 etablert og utviklet innovasjons- og forbildeprogrammet FutureBuilt. Det ble signert 4 intensjonsavtaler i løpet av det første halvår, og flere interessenter står på trappene. Det ble gjennomført flere del-og-lær-seminarer og bidratt med over 150 rådgivningstimer for private aktører som vil bygge bærekraftige prosjekter. FutureBuilt gjøres i samarbeid med Plan- og bygningsetaten, Klimaetaten og Byantikvaren. Utvikling av organisasjonen har stått sentralt. Det ble søkt om og tildelt ytterligere midler fra Vestland fylkeskommune for gjennomføring av programmet. Film fra et av prosjektene kan sees her:
- Pilotprogrammet Building Dignity har fulgt Bergen inkluderingscenter til ferdigstillelse og [statusrapport 3](#) ble levert høsten 2023. Mer informasjon samt en film, som forteller om bakgrunnen og innholdet i prosjektet, finnes på [sidene til Bergen inkluderingscenter](#)
- Byarkitekten har i 2023 mottatt ny støtte fra Klimasats for å gjennomføre en undersøkelse av en etterlenget koblingsarena mellom boligkjøpere og boligutbyggere for å styrke innovasjonen innen fagfeltet delebolig. Film fra første test av bopilotkontoret kan sees på [kommunens hjemmesider](#).

Mange ville høre om boliger med fellesløsninger på Bopilotkontorets aller første møte. Tre kommende prosjekter i Bergen ble presentert. På bildet deler ekteparet Middelthun sine erfaringer fra Vindmøllebakken i Stavanger. Foto: Anne Kringstad

- Byarkitekten har i 2023 lagt fram sitt arbeid med den digitale og utvidede [Arkitektur- og byformingsstrategien](#) for Kommunal- og distriktsdepartementet, kommunens ulike etater, og for bransjen for å gjøre verktøyet kjent i mange arenaer. Andre kommuner tar nå Arkitektur+ som utgangspunkt for sine strategier.
- I 2023 ble det arrangert debatter tilknyttet fem arkitekturfilmvisninger på Bergen internasjonale filmfestival med tema arkitektur og byutvikling, boligutvikling, aldersvennlig by, og det vakres betydning, alle med stor oppslutning og fulle hus.
- Byarkitekten har i 2023 bistått Rådet for arkitektur og byutvikling i tilrettelegging, juryarbeid, utdeling og utstilling av Arkitektur- og byformingsprisen for Bergen kommune, der hele 10 prosjekter var nominerte. Vinneren ble Nygaarden

Arkitektur- og byformingsprisen 2023 ble tildelt Nygaarden, som et eksempel på et svært vellykket byutviklingsprosjekt på Nygård. Foto: Hundven Clements Photography

- Bergen kommunes trestrategi [TRE+](#), som er utarbeidet av Byarkitekten, ble vedtatt i 2023.
- I 2023 ble det utarbeidet en [evalueringsrapport om Byarkitekten](#) som oppfølging av et vedtakspunkt fra budsjettvedtaket for 2023-budsjettet. Rapporten hadde en positiv konklusjon, og viser at Byarkitekten har oppnådd betydelige resultater og skapt positive endringer. Byarkitekten har bidratt til å løfte standarden for arkitektonisk utforming og byutvikling gjennom tiltak som arkitekturstrategien Arkitektur+, offentlig debatt om arkitektur, rådgivning og økt søkelys på bærekraft og kvalitet. Dette har ført til økt oppmerksomhet om estetikk, funksjonalitet og bærekraft i prosjekter. Byarkitekten har bidratt til å løfte standarden for arkitektonisk utforming og byutvikling gjennom tiltak som arkitekturstrategien Arkitektur+, offentlig debatt om arkitektur, rådgivning og økt søkelys på bærekraft og kvalitet. Dette har ført til økt oppmerksomhet om estetikk, funksjonalitet og bærekraft i prosjekter. Rapporten kommer også med noen anbefalinger.

Områdesatsing

Områdesatsing er ett av flere verktøy i arbeidet med å bidra til mer velferd og utjevne levekårsforskjeller i Bergen. I 2023 har det skjedd følgende innenfor områdesatsing:

- Forprosjekt for områdesatsing på Slettebakken startet opp
- Slettebakken frivilligsentral startet opp i november med støtte fra områdesatsingen
- Loddefjord Torgdag ble arrangert i samarbeid med nærmiljøet i juni sammen med Plan- og bygningsetaten og kulturetaten.
- Ungdomsjobbprosjektet Olsvik og Loddefjord-jobb ble prøvd ut for første gang i Loddefjord og Olsvik i samarbeid med NAV Bergen Vest.
- Olsvik gatefest ble arrangert 2.september i samarbeid med nærmiljøet og kulturetaten
- Bauta av Annemis Helland-Hansen ble avduket under Løvstakkdagene

ÅRSMELDING 2023

- Prøveprosjektet NyKrohnborg fellesbibliotek kom inn i ordinær drift

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett				
Oppfølging av Bybanen, mobilitet og Miljøløftet	7 000	7 000	0	Stillingene er utlyst/besatt slik at kapasiteten til oppfølging av området er styrket.
Sum	7 000	7 000	0	
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Eierseksjonering, volumendring i antall saker	100	100	0	Tiltaket er iverksatt, gjelder balanserte justeringer på selvkostområdet Eierseksjonering
Sum	100	100	0	
Nye tiltak				
Styrke offentlig planlegging	1 000	1 000	0	Tiltaket er iverksatt. Midlene har gått til styrking av offentlig planlegging ved styrking av rammen til interne ressurser og innkjøp av tjenester for spesialkompetanse som det ikke er formålstjenlig at kommunen besitter selv.
Sum	1 000	1 000	0	
Nye engangstiltak				
Transformasjon av Dokken	6 000	6 000	0	Tiltaket er iverksatt og brukes til transformasjonsprosjektet på Dokken. Ubrukte midler har blitt satt av i den særskilte fondsavsetningssaken.
Sum	6 000	6 000	0	
Inntektsendringer				
Endring i gebyrinntekter eierseksjonering	-100	-100	0	Tiltaket er iverksatt, gjelder balanserte justeringer på selvkostområdet Eierseksjonering
Sum	-100	-100	0	
Sum tiltak	14 000	14 000	0	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Pensjonsendringer				
Revidert gebyrforskrift for Plan- og bygningsetaten	220	220	0	Tiltaket er iverksatt, gjelder balanserte justeringer på selvkostområdet Eierseksjonering
Sum	220	220	0	
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Bortfall av salgsinntekt Byantikvaren	211	211	0	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i Byantikvarens budsjett

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik Status beskrivelse
Mindreinntekter Byarkitekten fra rådgiving til Etat for utbygging	250	250	0 Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i Byarkitektens budsjettramme
Sum	461	461	0
Nye engangstiltak			
Prosjektmidler områderegulering for Fyllingsdalen, Slettebakken og Indre Arna	6 900	6 900	0 Tiltaket er iverksatt. Midlene har gått med til å forsere fremdriften på de aktuelle planene.
Sum	6 900	6 900	0
Inntektsendringer			
Revidert gebyrforskrift for Plan- og bygningsetaten	-220	-220	0 Tiltaket er iverksatt, gjelder balanserte justeringer på selvkostområdet Eierseksjonering
Sum	-220	-220	0
Sum tiltak	7 361	7 361	0

Utvikling og utfordringer

Mobilitet

Bymiljøetaten arbeider mye sammen med Plan- og bygningsetaten (PBE) i Miljøløftet. Gjennom 2023 er det lagt ned et betydelig arbeid, blant annet med satsingen på sykkel, gangveier, og snarveier til kollektivtransport, samt nødvendig planarbeid relatert til dette. Bymiljøetaten er sammen med PBE representert i alle arbeidsgruppene. I disse sitter også representanter fra andre kommuner og samarbeidspartner, herunder fylket og Statens vegvesen.

Laksevåg infrastruktur

Laksevåg er under transformasjon, både gjennom offentlig og privat planarbeid. I samarbeid med Plan- og bygningsetaten har Bymiljøetaten påtatt seg ansvaret for å starte opp et arbeid for å kartlegge infrastrukturen og skal synliggjøre hvilke muligheter som er tilgjengelig for planlegging.

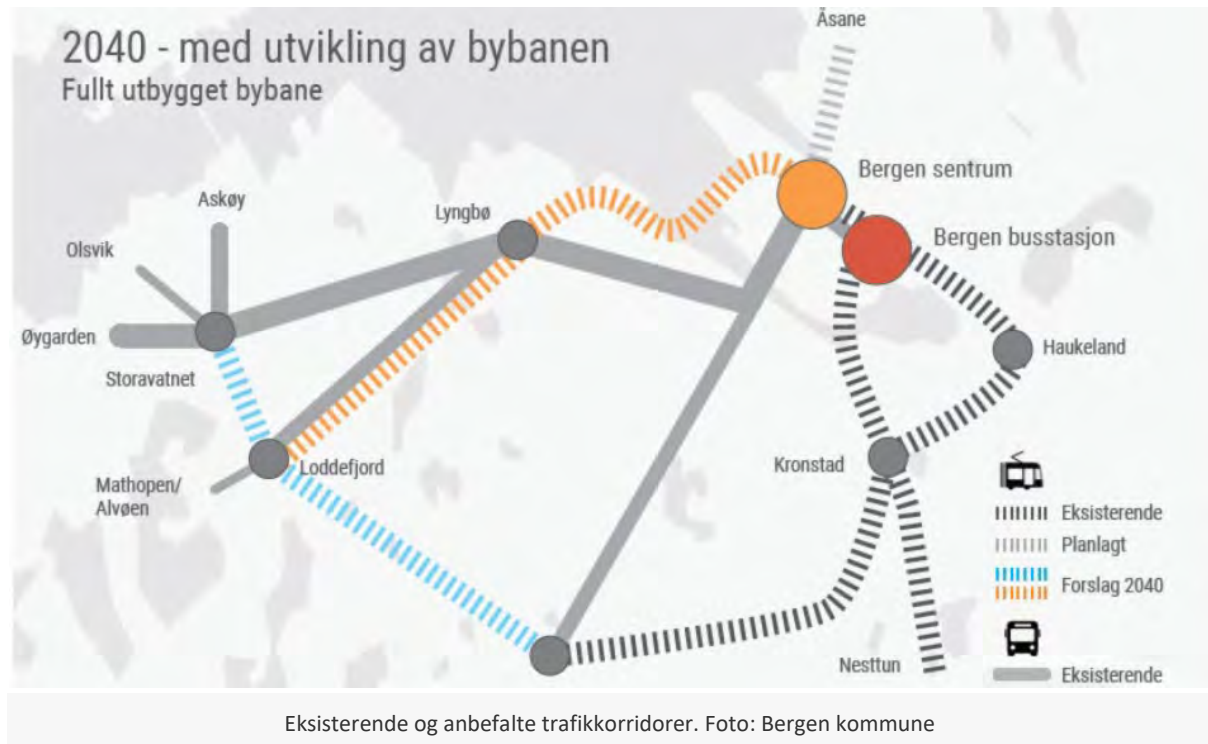
Bybanen til Åsane

Planlegging av Bybanen til Åsane er nå inne i en avsluttende fase. Reguleringsplanene ble vedtatt i bystyret den 31.05.2023 og den 27.09.2023. Etter vedtakene er alt planmaterieklargjort for kunngjøring, samt noe annet gjenstående arbeid. Plan- og bygningsetaten har også gjennomført evalueringer av prosjektgjennomføringene. Vedtak på planene ble kunngjort i oktober 2023, med klagefrist 4. november. Totalt kom det inn 61 klager. Plan- og bygningsetaten har behandlet alle klagene.

Kollektivplan Bergen vest

Kommunedelplan for kollektivsystemet mellom sentrum og Bergen Vest var ute på offentlig ettersyn våren 2023, og ble oversendt fra Plan- og bygningsetaten til politisk sluttbehandling høsten 2023. Kollektivplanen anbefaler utbygging av bybane også vestover, både via Laksevåg og forlengelse fra Fyllingsdalen i et fullt utbygd bybanesystem. Plan- og bygningsetaten anbefaler i første omgang videre planlegging av bybane i korridoren Sentrum – Dokken – Laksevåg – Loddefjord. Avklaring av

traseer i denne korridoren er avgjørende for videre planlegging og utvikling av transformasjonsområdene rundt Puddefjorden.

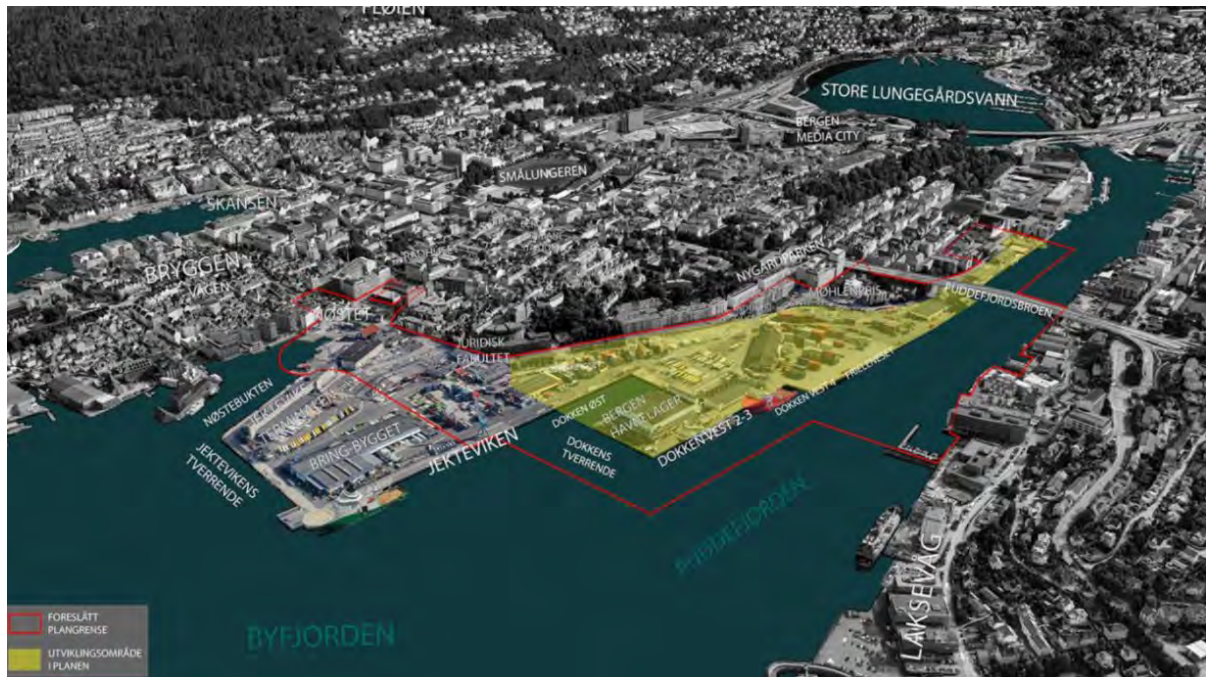
Trafikkanalyser, trafikkplan og gåbyen Bergen

I regi av Miljøløftet er det utarbeidet en temaplan for trafikk i Bergen sentrum; Trafikkplan sentrum. Dette skal være en helhetlig plan for å redusere personbiltrafikken i sentrum, gi bedre forhold for gange, sykkel, kollektiv- og varetransport i det sentrale byområdet, samt belyse hvilke trafikale løsninger som best kan bidra til å nå dette målet. Planen ble endelig vedtatt i Bystyret i mai 2023.

Videre bidrar Plan- og bygningsetaten til å utvikle den kompakte gåbyen, slik den er beskrevet i kommuneplanens samfunnsdel, gjennom etatens saksbehandling og utredningsoppgaver. Det er gjennomført gangekartlegging i flere bydeler som grunnlag i pågående planer og for at Bymiljøetaten skal kunne ruste opp gangforbindelser. I 2023 ble det gjennomført gangekartlegging i sentrum. Det er også satt i gang arbeid med å regulere gangforbindelser der det er behov for det, i første omgang to områder på Laksevåg.

Dokken og Laksevåg

Arbeidet med områderegulering for sørlige del av Dokken startet i april 2023, og forslag til planprogram ble sendt fra faghetaten i oktober samme år. Arbeidet sees i sammenheng med planarbeidet på Laksevåg. Plansituasjonen på Laksevåg er kompleks med flere ulike plannivå og prosesser som går parallelt. Det er satt i gang utredninger for trafikk og utfylling i sjø, som skal gi svar som er relevante for hele området. Videreføring av arbeidet med kommunedelfplan kollektiv vest er sentralt for å definere areal til kollektivtrasé gjennom området og å sikre en bærekraftig byutvikling av transformasjonsområdene. Kommunen gir plan- og utredningsarbeidet rundt Puddefjorden høy prioritet.

Hele planområdet markert med rød linje. Det grønne feltet utviklingsområde i planen. Bilde: Plan- og bygningsetaten

Mindemyren / Mindebyen

Planforslag for den offentlige detaljreguleringen for Mindemyren nord, ved Solheimsvatnet, ble klar for sluttbehandling fra Plan- og bygningsetaten i juni 2023. Det gjenstår imidlertid en usikkerhet knyttet til avtale om bossett, og planforslaget vil bli sendt til politisk behandling så snart dette er sikret. Det planlegges blant annet for offentlig flerbruksbygg, boliger og barnehage, samt park i dette området.

Dialog og medvirkning

Det er lagt vekt på det å ha en åpen og inkluderende dialog med byens innbyggere og Plan- og bygningsetaten gjennomfører både workshops, folkemøter og grunneiermøter for å informere om ulike pågående prosjekter. Etaten er opptatt av god dialog med byens innbyggere, utbyggere og øvrige aktører for å sikre en bærekraftig byutvikling.

Kulturminnevern

Rådgivning, uttalelser i plan- og byggesaker

Kommunens behandling av tiltak etter plan- og bygningsloven er over tid utviklet og blitt en mer dialogbasert prosess. Dette fører til økende deltakelse i ulike prosessmøter også fra Byantikvaren, som skal se til at kulturmiljøverdier formidles og sikres i tiltakene. Dialogen viser seg betydningsfull med tanke på å finne løsninger som ivaretar mange hensyn på best mulig måte. Økende bevissthet rundt kulturminner og kulturmiljøets rolle i samfunnet fører også til en positiv utvikling som også innebærer økende antall uttalelser i plan- og byggesaker. I tillegg er Byantikvarens gratis rådgivingstjeneste etterspurt og det er krevende å svare ut den økte etterspørselen innenfor dagens rammer uten for lang ventetid. Dette er alle prioriterte oppgaver som sikrer kulturmiljøverdier i et langsiktig perspektiv og i dialog med innbyggerne. Den økte aktiviteten er ressurskrevende og har gått, sammen med ekstraordinært arbeid knyttet til kulturminnehensyn i bybanereguleringen, på bekostning av andre langsiktige oppgaver som for eksempel oppfølging av handlingsplan i vedtatt kulturmiljøplan og andre prosjekter som er blitt noe forsinket i forhold til fremdriftsplaner.

Formidling av kulturmiljøverdier

Formidling av kulturmiljøverdier også på andre arenaer som digitale plattformer, foredrag og byvandring, når nye grupper og er i økende grad blitt del av det forebyggende og langsiktige arbeidet for å støtte opp om identiteten og særpreget til Bergen og sikre kulturmiljøverdier. Kontinuerlig utvikling av den ettertraktede innsynsløsningen [Kulturmiljøkart](#) er viktig, både med tanke på innbyggere og utbygges tilgang til informasjon, men også som internt verktøy i Bergen kommune.

Verdensarv

Forvaltning av verdensarvverdier er viktig og krever kompetanse og ressurser. I forbindelse med reguleringsarbeidet for bybanen til Åsane har det vært mye både lokalt og internasjonalt fokus på spørsmål rundt byutvikling og verdensarv. Byantikvaren har prioritert oppfølging av kulturmiljøtema i planen og vært en viktig fagressurs i dette arbeidet.

Etter vedtak i Verdensarvkomiteen (UNESCO) i 2019, etter råd fra UNESCO/ICOMOS og i Konsekvensutredning for Verdensarv i forbindelse med nevnte regulering, samt handlingsplan til forvaltningsplan for Bryggen, er arbeid med buffersone for Verdensarvstedet Bryggen igangsatt i regi av Byantikvaren etter bestilling fra Byrådsavdeling for byutvikling. Det er en omfattende oppgave og arbeidet vil derfor gå over noe tid. I henhold til retningslinjer fra UNESCO for buffersoner, vil bred involvering og medvirkning være viktig og bevisstgjørende for å sikre god forankring lokalt og nasjonalt. Buffersonen skal sikre de definerte verdensarvverdiene knyttet til Bryggen og verdiene i det historiske urbane landskapet som støtter og slutter opp om disse verdiene. Buffersonen vil gi forutsigbarhet og kunnskap som vil gi kvalitativt godt beslutningsgrunnlag for tiltak i buffersonen der disse verdiene hensyntas. Blant annet kan arbeidet gi godt grunnlag for verdiskaping og fellesskapsverdier knyttet til vår identitet som verdensarvby og ikke minst gi forutsigbarhet i utviklingen av den historiske byen og skape stolthet over Bergens store kulturmiljøverdier.

Klimautfordringer, risiko og beredskap

Klimautfordringer knyttes i økende grad til kulturminner og kulturmiljøforvaltning. Det er flere perspektiver på dette. Klimakrise som samfunnsutfordring. Her er sirkulære bygg, med ombruk, gjenbruk og transformasjon noe av løsningen. Ofte er det her snakk om bygninger med betydelig kulturmiljøverdi som skal transformeres og gis ny bruk. I bygningsvernet ligger en lang tradisjon for tilpassing av kulturminner for å gi ny bruksverdi, og Byantikvaren har bygget mye kompetanse på feltet over tid.

Et annet perspektiv er energiløsninger i eksisterende bygninger, der en skal oppnå de mest energieffektive løsningene samtidig som kulturmiljøverdiene i bygningen skal ivaretas. Det skjer mye forskning og utvikling på dette feltet og det er viktig at Byantikvaren er oppdatert på dette. Her er det også etablert godt samarbeid på tvers av etater og byrådsavdelinger.

Et tredje perspektiv er knyttet til beredskap og tilpassing til et våtere klima med mer ekstremvær. Kulturminner er ikke en fornybar ressurs. Kulturmiljøverdier er vår felles kulturarv som gir steder særpreg og identitet. Kulturarven vitner om lange linjer, røtter og stedstilhørighet. Tap av kulturminner fører derfor ofte til en opplevelse av tapt identitet, og fører i tillegg til tap av kildeverdi, som ikke kan erstattes. Det er god beredskap knyttet til verdensarvstedet Bryggen, men det er tallrike kulturminner i alle bydeler som også er utsatt, og det er viktig å sikre disse best mulig. Bergen er blant kommunene i Norge med flest kulturminner, og mange av disse er sårbare for ekstremvær og klimaendringer. Det gjelder også arkeologiske kulturlag. Mangelfullt vedlikehold øker risikoen for tap av kulturmiljøverdi. Godt vedlikehold og beredskap med tanke på ekstremvær er essensielt. Byantikvaren utvikler nå et digitalt kart over kulturminner og sårbarhet for klimapåvirkning i tråd med kulturmiljøplanen [Identitet med særpreg](#), vedtatt i 2021. Første fase av kartet ble ferdigstilt i 2023.

Byantikvaren er en ressurs for Bergen kommune og Samfunnssikkerhetens hus i beredskapssituasjoner som angår kulturminner. Byantikvaren har også over lang tid, sammen med Bergen Brannvesen, arbeidet systematisk med sikring og beredskap i de verneverdige tette trehusområdene, og assisterer også Bergen Brannvesen ved behov hvis det er hendelser i disse områdene.

Områdesatsing

Bergen kommune har fra 2023 områdesatsing i Loddefjord, Olsvik, Solheim og Slettebakken. I henhold til Plan for områdesatsing 2020-2024 (sak 7/21) utvides i år den pågående satsingen i levekårssonen Solheim nord med levekårssonen Solheim sør. På Slettebakken er det satt i gang et eget forprosjekt for å se nærmere på hvordan en områdesatsing her skal innrettes.

Områdesatsing skal bidra til en langsiktig, bærekraftig utvikling for de aktuelle levekårssonene, og gode kunnskapsgrunnlag og planer for områdene er derfor sentralt. Av pågående plan, utrednings- og evalueringsprosjekter som berører satsingsområdene kan Strategisk planprogram for Loddefjord, områderegulering Loddefjordåsen, og områderegulering for Slettebakken nevnes. I Loddefjord og Olsvik fortsetter satsingen på innovasjon og metodeutvikling for å øke gjennomføringsevnen i videregående skole. Nytt av året er et eget samarbeidsprosjekt med NAV Bergen vest.

Lokal medvirkning og dialog er et av hovedprinsippene i områdesatsingene i Bergen. For å legge til rette for at innbyggerne i satsingsområdene skal få aktivt delta og medvirke i utviklingen av egne nærmiljø gjennomføres det årlige folkemøter og nærmiljømøter i alle satsingsområder. Medvirkningsarbeidet knyttet til den kommende oppgraderingen av Brønnåsen ballplass startet opp i september med en egen stand på gatefesten i Olsvik. Arbeidet med innhenting av et bredt kunnskapsgrunnlag basert på blant annet medvirkning med lokale innbyggere og aktører samt kommunale og andre offentlige instanser er en del av forprosjektet på Slettebakken og utvidelsen av Solheim nord/sør. Det er gjennomført innbyggerundersøkelser, kvalitative intervjuer, og innspillmøter i løpet av året. I løpet av høsten har områdesatsingen hatt kontordag en dag i uken på Ny-Krohnborg senteret, og det er jobbet videre med etableringen av et nærmiljøkontor på Slettebakken.

I en områdesatsing er fysisk og teknisk oppgradering et viktig virkemiddel for å forbedre bo- og nærmiljø. Bergen Vann rev i løpet av året revet sitt pumpehus ved stranden i Ægirsvei og planleggingen for videre tilrettelegging startet opp basert på tidligere medvirkning. I Olsvik er byggingen av en ny barnehage til 2025, men i løpet av høsten ble de gamle barnehagebrakkene på den fremtidige barnehagetomten revet. Parallelt med dette har det foregått planlegging av midlertidige kvaliteter på tomten. I løpet av høsten ble det gjennomført tilretteleggingstiltak for turstien i Olsvikskogen. Det ble fattet gjennomføringsvedtak for prosjektet Bilfri bydel - Bøhmergaten/Løvstakksiden, i regi av Bergen Vann og Bymiljøetaten, som blant annet skal bidra til trygg og attraktiv ferdsel i området.

Innbyggerne i levekårssoner med områdesatsing skal ha et variert og aktivt fritidstilbud. Det er i perioden innvilget støtte til flere lokale organisasjoner til blant annet ulike aktiviteter som ferieaktiviteter, kulturverksted og aktivitetsdager. I løpet av høsten ble det inngått et samarbeid med Bærekraftig Liv Løvstakken om et treårige prosjekt "Liv Og Lyst-Løvstakken" -prosjekt som skal bidra til å styrke lokal identitet, bolyst og lokalt næringsliv.

Områdesatsingene skal bidra til forskning og utvikling av kunnskap om levekår i stor by. En offentlig Ph.d kandidat forsker på ungdom og skolemotivasjon, og betydningen av nærmiljøet for utdanningsløpet til ungdommer i levekårsutsatte områder. Følgeforskningen til skolesatsingen i Loddefjord og Olsvik fortsetter i regi av Nova/Norice.

ÅRSMELDING 2023

Områdesatsingen er representert i Storbymnettverket for områdesatsinger og var vertskap for et av møtene i mars. Områdesatsingens egen temasamling ble holdt på Ny Krohnborg senteret i juni med tema barn og unge i lavinntektsfamilier.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall planvedtak avgjort i byråd/utvalg (off.plan /utredn.)	19	3	3	7
Bystyrevedtak offentlig plan og utredninger	8	7	1	8
Oppstart (fullmakt) (Off.plan eller utredning)	8	4	5	1

KOSTRA Nøkkeltall

	Bergen 2022	Bergen 2023	Oslo kommune
Prioritet			
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (365) Kulturminnevern (B) *)	57	55	59
Grunnlagsdata (Nivå 3)			
Snitt saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist (dager)			
Snitt saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist (dager)			

*) Inflasjonsjustert med deflator

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
Offentlige planer	73,9	86,4	159,1	-70,9	88,2	-1,8
Eierseksjonering	-0,1	-0,2	4,0	-5,2	-1,2	1,1
Kulturminnevern	14,8	13,7	20,2	-4,6	15,6	-1,9
Sum	88,6	99,9	183,3	-80,7	102,6	-2,6

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023				
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr	
2-Byrådsavdeling for finans		0,2	0,0	2,0	-2,0	0,0	0,0
5-Byrådsavdeling for byutvikling		83,7	96,9	181,4	-78,5	102,9	-6,0
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett		0,0	0,0	-0,1	0,0	-0,1	0,1
90-Fellesposter - bykassen		4,6	3,1	0,0	-0,2	-0,1	3,2
Sum		88,6	99,9	183,3	-80,7	102,6	-2,6

Kommentar til status økonomi

Resultatet for **5 - Byrådsavdeling for byutvikling** endte med et merforbruk på kr 6,0 mill. Avviket skyldes flere faktorer. Under følger de største forklaringene:

- Ved Plan- og bygningsetaten er det samlet et merforbruk på kr 4,8 mill. Dette skyldes høyere lønnskostnader enn budsjettert. Dette har sammenheng med at Plan- bygningsetaten tidligere har hatt eksterne midler på fond som har finansiert noe av lønnsutgiftene knyttet til utarbeidelse av offentlige planer. I tillegg er det avvik knyttet til manglende indeksregulering av belønningsmidler fra Miljøløftet, som førte til et merforbruk på Byplan og Samferdsel på kr 1,1 mill.

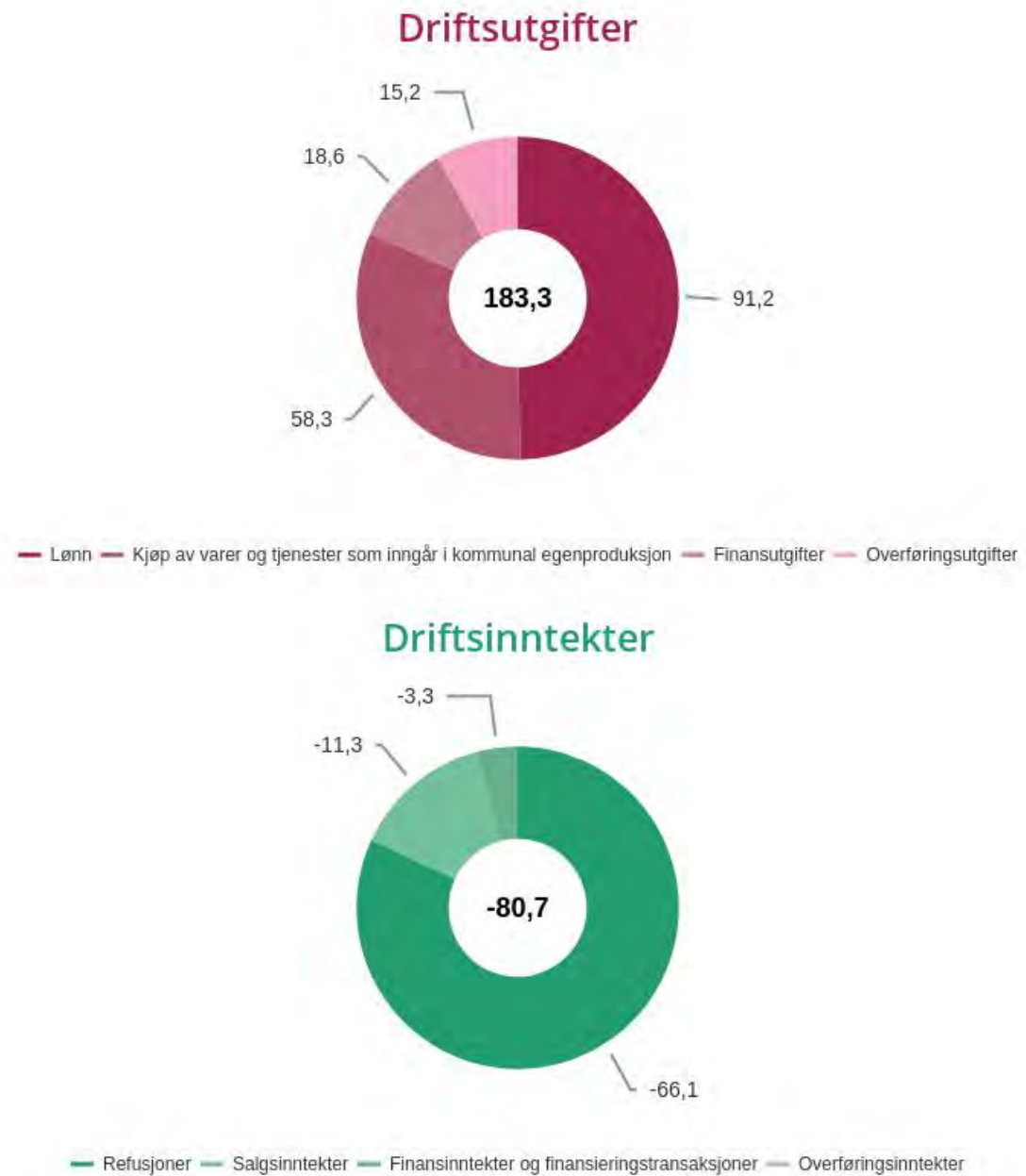
- Ved Bymiljøetaten er det et avvik på lønnskostnader på kr 1,0 mill. som blant annet skyldes allokeringer til investeringsområdet.
- Ved kommunaldirektørens stab og Byantikvaren er det samlet et mindreforbruk på ca. kr 0,2 mill. som skyldes inntekter fra utførte oppdrag for eksterne aktører.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** kan avviket i hovedsak knyttes til fordeling av internkjøp og -salg til korrekt tjeneste (3,6 mill.). Internkjøp- og salg går i null total sett for kommunen, men det gjøres en teknisk øvelse som følger av at internkjøp og internsalg ikke nødvendigvis regnskapsføres på samme tjenesteområde. Øvelsen sikrer at det er samsvar. Avviket på avdeling 90- Fellesposter - bykassen må derfor ses i sammenheng med tilsvarende avvik på øvrige tjenesteområder.

Utover dette skyldes avviket restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (-0,2 mill). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følger av høy bruk av vikarer.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En attraktiv og levende by	I Bergen skal Bryggens universelle verdier som verdensarv, og middelalderbyen som helhet, sikres	Oppfølging av forvaltningsplan for verdensarvstedet Bryggen				Forvaltningsplan følges opp gjennom ordinære driftsoppgaver. Ferdigstilt konsekvensutredning for verdensarv til reguleringsplanvedtak. Arbeid med buffersone for verdensarvstedet er igangsatt, men noe forsinket fremdrift ift. fremdriftsplan grunnet kapasitet og prioritering av arbeid frem til ferdig reguleringsplanforslag for bybanen. Forvaltningsplanen følges også opp av verdensarvkoordinator organisatorisk plassert hos Byantikvaren.
		I Bergen skal det stilles høye krav til arkitektur, som et vesentlig verktøy for en vakker, særpreget, inkluderende og grønn by	Antall uttalelser avgitt av Byarkitekten i byggesaker		20	Byarkitekten har i 2023 bidratt i 20 byggesaker. Denne indikatoren er basert på tilfang av saker fra eksterne parter, som ikke kan påvirkes av Byarkitekten, det er derfor ikke oppgitt et vedtatt mål
			Antall uttalelser avgitt av Byarkitekten i offentlige og private plansaker	0	24	Etaten har gitt 24 uttalelser til reguleringsplaner utlagt til offentlig ettersyn, bla. Hegreneset (600 boliger), Slettemarken sykehjem, Langhaugen videregående skole, og Møllendal Øst (Griegakademi)
	I Bergen skal identitet og særpreg i byutviklingen sikres gjennom å verne eksisterende historisk bygningsmiljø og kulturmiljøverdier	Arkitekturstrategien brukes aktivt som en vesentlig ressurs i plan- og byggesaker				Byarkitekten gir råd og uttalelser til plan- og byggesaker med utgangspunkt i Arkitekturstrategien. 31 rådgivingsmøter med private aktører, 15 uttalelser til reguleringssaker (planoppstart og offentlig ettersyn) og 14 uttalelser til byggesaker.
		Antall uttalelser avgitt av Byantikvaren i byggesaker			458	Antall møter og uttalelser fra Byantikvaren henger sammen med antall saker som oversendes fra Plan- og bygningsetaten og møtevirksomhet i regi av Plan- og bygningsetaten. Antall uttalelser i 2023 er tilnærmet likt antall uttalelser i 2022 (459)
						Denne indikatoren er basert på tilfang av saker fra eksterne parter, som ikke kan påvirkes av Byantikvaren, det er derfor ikke oppgitt et vedtatt mål
		Antall uttalelser avgitt av Byantikvaren i offentlige og private plansaker			69	Nedgang i antall uttalelser i plansaker sammenlignet med 2022 (155 uttalelser) kan indikere nedgang i generell aktivitet innen planområdet.

ÅRSMELDING 2023

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
						Antall møter og uttalelser fra Byantikvaren henger sammen med antall saker som oversendes fra Plan- og bygningsetaten. Denne indikatoren er basert på tilfang av saker fra eksterne parter, som ikke kan påvirkes av Byantikvaren, det er derfor ikke oppgitt et vedtatt mål.
	I Bergen skal kulturmiljøverdier sikres gjennom hensynssoner og bestemmelser for kulturmiljø på alle plannivå	Antall konkrete forslag til hensynssoner og bestemmelser for kulturmiljø fra Byantikvaren			5	Kulturmiljø og historisk bebyggelse skal sikres og ivaretas. De karakteristiske trekkene ved bebyggelse, bebyggelsesstruktur og kulturlandskap definerer områder og gir det særpreg. Det skal derfor tas spesielle hensyn til dette ved søknad om tiltak og endret arealbruk. I 2023 ble det spilt inn fem konkrete forslag til hensynssoner.
En rettferdig og inkluderende by	I Bergen skal forståelse og kunnskap om kulturmiljøverdier styrkes gjennom formidling og veiledning	Antall gjennomførte formidlingstiltak				
	I Bergen skal kulturmiljøverdier kartlegges, identifiseres og tilgjengeliggjøres for å sikre kunnskapsbaserte beslutningsgrunnlag for alle	Antall kartlagte, identifiserte og tilgjengeliggjorte kulturminner og kulturmiljø				
	Områdesatsingen skal bidra til en langsiktig, bærekraftig utvikling for de aktuelle levekårssonene	Antall pågående plan-, utrednings- og evalueringsprosjekter (som initiativtaker eller samarbeidspart)		4		
	Innbyggerne i levekårssonene med områdesatsing skal få aktivt delta og medvirke i utviklingen av sine nærmiljø	Antall gjennomførte medvirkningsprosesser i forbindelse med tiltak og planer		15		
		Antall gjennomførte folkemøter og nærmiljømøter		30		
	Bo- og nærmiljøene i levekårssonene med områdesatsing skal forbedres	Antall gjennomførte fysiske opprustingstiltak		8		

ÅRSMELDING 2023

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
		Antall private opprustingsprosjekt som har fått tilskudd		5		
	Innbyggerne i levekårssoner med områdesatsing skal ha et godt og aktivt fritidstilbud	Antall arrangement og ad hoc tiltak som har fått tilskudd og støtte		10		
		Antall etablere aktivitetstilbud som har fått støtte til utvikling		5		
		Antall nye aktivitetstilbud som har fått tilskudd og støtte		10		
	Forutsetningene for utdanning skal styrkes for barn og unge i levekårssoner med områdesatsing	Antall samarbeidsprosjekt med skoler og andre aktører som er relevant for oppvekst og utdanning		5		
Trygg økonomistyring	I Bergen skal offentlig infrastruktur, bygg og byrom styrke lokalmiljøet gjennom inkluderende og attraktiv arkitektur med gode sambruksmuligheter	Antall rådgivingstimer i tilknytning til kommunale bygg og anlegg				300,5 rådgivingstimer fordelt på 13 kommunale byggeprosjekter.

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag

B-avtale 2023 Merknad 25 - Gatetun Richard Nordraaks gate/St. Jørgens gate Bystyret ber byrådet legge frem en sak vedrørende etablering av gatetun i Richard Nordraaks gate/St. Jørgens gate. Saken skal vise hvordan et slikt gatetun kan innrettes og hvilke konsekvenser et gatetun vil ha for naboer og eksisterende funksjoner.

Statusbeskrivelse

I tillegg til merknaden fra budsjettavtalen, behandlet Bergen bystyre i møtet 22.02.2023, sak 66/23, «Representantforslag Håkon Pettersen (KrF) vedr gatetun i Richard Nordraaks gate og St Jørgens gate», og fattet følgende vedtak: Bystyret ber Byrådet utarbeide en helhetlig kartlegging og vurdering, inkludert en trafikkanalyse og mulighetsstudie for opprettelsen av et gatetun i krysset St. Jørgens gate og Richard Nordraaks gate samt et samlet forslag til investeringsprosjekt som fremlegges bystyret for vedtak.

Det er satt av 0,5 mill. i investeringsmidler til tiltaket. Midlene er lagt inn i Bymiljøetatens investeringsrammer og Byrådsavdeling for byutvikling ved Bymiljøetaten vil ivareta vedtaket slik det fremkommer i vedtaksteksten. Investeringsprosjektet er i prosjektutviklingsfase. Det er gjennomført oppstart av prosjektet og medvirkning med Danielsen ungdomsskole i 2023. Ferdigstillelse er forskjøvet til 2024 grunnet utsatt oppstart av mulighetsstudie.

B-avtale 2023 Merknad 26 - Nonneseter Bystyret viser vedtak om rivning av Kaigaten 1 for å få frem ruinene ved Nonneseter og ber om økt fremdrift i planleggingsarbeidet. Bystyret ber byrådet gå i dialog med riksantikvaren for å jobbe for statlig medfinansiering av prosjektet. Bystyret ber om at det i det videre arbeidet legges til grunn bystyrets formål med å overta eiendommen og at det fremmes en sak til bystyret som inneholder alternativer og kostnader for å oppnå dette.

Sommeren 2023 innledet Bergen kommune dialog med Vestland fylkeskommune (VLFK), da det ble kjent at styringsgruppen for Miljøløftet i mai 2023 hadde satt ned en arbeidsgruppe som skulle se på hvordan man best kunne tilrettelegge for syklende på strekningen Nygårdstangen – Gulating. Arbeidsgruppen la frem sin rapport i styringsgruppen for Miljøløftet sitt møte i september 2023, med en klar anbefaling om å rive Sølvvarefabrikken, som et tiltak med store fordeler for miljøvennlig transport. Ettersom rivning av Sølvvarefabrikken og etablering av et «shared space» i området rundt Nonneseter bybanestopp vil være til stor nytte for gående og syklende, har VLFK sagt seg villig til å være med å delfinansiere rivning av Sølvvarefabrikken gjennom Miljøløftet. Dialogen med VLFK har derfor pågått siden høsten 2023. Målet med den pågående dialogen er å komme frem til en omforent løsning med VLFK, slik at prosjektet skal kunne spilles inn av VLFK i forbindelse med rulleringen av handlingsprogrammet for Miljøløftet vinteren/våren 2024.

B-avtale 2023 Merknad 35 - Evaluering av byarkitekten Bystyret ber om at det gjennomføres en evaluering av byarkitektens arbeid. I evalueringen skal det vurderes ressursbruk, arbeidsområder og måloppnåelse. Evalueringen gjøres innenfor rammen, og skal legges frem for bystyret til orientering.

Evaluering av Byarkitekten er gjennomført og lagt frem for bystyret til orientering på bystyremøtet i oktober 2023. Det jobbes videre med oppfølging av funn og anbefalinger i evalueringen i 2024.

Revidert budsjett 23 - 11. Byutvikling på Laksevåg Bystyret viser til PBE sin planstopp for hele Laksevåg sjøfront og vil fremheve at bystyret allerede har vedtatt både KPA2018 og Strategisk planprogram for Laksevåg. Neste steg er detaljregulering, og Laksevågneset er en naturlig start på en etterlenget utvikling av både sjøfronten og bydelen. For å sikre at den lovede og ønskede transformasjonen av Laksevåg sjøfront kommer i gang i år, ber bystyret om at byrådet søker

Det er ikke planstopp for planene som er under utarbeidelse på Laksevåg, men flere av planene har prosessrisiko knyttet til valg av eventuell ny kollektivtrasé som det jobbes aktivt med å avklare. Plan- og bygningsetaten har hatt møte med tiltakshaver for Sørevågen på Laksevågneset for å se hvordan man kan fortsette dette arbeidet. Det jobbes også med et bredere samarbeid med flere grunneiere, eiendomsutviklere og forslagstillere for å søke å komme frem til raske avklaringer sånn at prosessene og utviklingen på Laksevåg kan fortsette.

Oppdrag

Statusbeskrivelse

å inngå samarbeid med aktørene i området for å igangsette detaljregulering.

Revidert budsjett 23 - 12. Raskere fremdrift av områdeplaner Bystyret ber byrådet sikre raskere fremdrift for områdeplanene. Bystyret ber byrådet vurdere omdisponering av ressurser innen plan- og bygningsetaten, eller å prioritere innkjøp av konsulenttenester for å fullføre områdeplaner.

Det jobbes med porteføljestyring og Plan- og bygningsetaten jobber kontinuerlig med prioritering og hensiktsmessig bruk av ressurser for sikre fremdrift på prioriterte områdereguleringer. I 2023 ble områderegulering for Fyllingsdalen levert og vedtatt av bystyret. I tillegg har byrådet lagt ut områderegulering for Slettebakken og områderegulering for Indre Arna ut på høring og offentlig ettersyn. Forslag til planprogram for Storneset, og planforslag til områdereguleringsplan Haukåsmyrane har vært på høring og offentlig ettersyn, og ventes til bystyret for sluttbehandling første halvår 2024. Byrådet har også lagt forslag til planprogram for områderegulering Dokken Sør på høring og offentlig ettersyn. Vedtak av planprogram for Dokken Sør ventes til sluttbehandling i bystyret medio 2024.

Investeringer

		Beløp i mill. kr								
		Totalbudsjett			Årets budsjett					
Investering	Saksref.	Bud. v/gj.førings-	vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. bud.	Regnskap	Avvik i kr
eByggesak Plan- og bygningsetaten		1,3	3,3		3,3	2023	4.kv. 2024	0,3	0,1	0,1
Fana brannstasjon - nybygg	BY 80/19	IA	0,0		0,0	2020	4.kv. 2024	0,0	0,1	-0,1
Planlegging/prosjektering Sølvvarefabrikken		IA	0,7		0,7	2022	Ferdig	0,4	0,1	0,4
Rapportutvikling offentlige planer	.	IA	0,3		0,3	2023	4.kv. 2024	0,7	0,1	0,5
Sum								1,3	0,4	0,9

Statustekst investeringer

eByggesak Plan- og bygningsetaten

eByggesak-prosjektet (PB360) har gitt Plan- og bygningsetaten et verktøy som er basert på en nasjonal kravspesifikasjon. Prosjektet vil tilrettelegge for automatisering av arbeidsoppgaver, for eksempel utsending av foreløpig svar/bekreftet mottatt søknad eller henvendelse. Dette er arbeidsoppgaver som i dag utføres som manuelle sjekkpunkter i saksbehandlingen.

Underveis i investeringen ble det klart at det ville oppstå merkostnader som følge av behovet for integrasjon med flere av kommunens fagsystemer, samt konsulenttenester knyttet til oppgradering av skjemaintegrasjoner, Min Side-publiserings, ny løsning for SAK Innsyn (innsynsløsning for publikum) og integrasjon mellom 360 eByggesak og historiske saker.

Sakssystemet ble tatt i bruk 2. mai 2022 men er fortsatt under utvikling. Konkretisering av investeringer i 2024 er fokus på integrasjon mot teams og separat database for skjermede eiendommer, oppsett/konfigurasjon i eEiendomssak. eEiendom er en modul som skal sikre fullverdig støtte for fagområdene Oppmåling, Seksjonering og Delesak.

Mindreforbruket i 2023 skyldes at arbeid er blitt forskjøvet frem i tid og fortsettes i 2024. Prosjektet ligger fordelt på både tjenesteområde Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern, og Private planer og byggesak. Dette er på grunn av at prosjektet går over flere tjenester som belaster både bykassen og selvkost-områder.

Fana brannstasjon - nybygg

Den nåværende brannstasjonen på Paradis er lite hensiktsmessig utformet etter dagens standard og er ikke lenger sentralt lokalisert i sitt dekningsområde. Reguleringsplan ble godkjent i 2022, og det oppføres nå nybygg på tomt i Fanavegen. Brannstasjonen er forventet ferdigstilt vinteren 2024. Årets merforbruk skyldes endringer i krav fra Arbeidstilsynet som medførte endring i planløsning og økt areal. Det arbeides med å vurdere eventuelle kostnadsmessige konsekvenser av disse endringene.

Planlegging/prosjektering Sølvvarefabrikken

Tårnfoten og klosterkapellet som står i endene av Sølvvarefabrikken, rett ved bybanestoppet Nonneseter, er kulturminner og rester av et klosteranlegg fra middelalderen. Bergen kommune kjøpte eiendommene i 2020 med det formål å opparbeide torgarealer eller en ruinpark som kan vise fram og ta vare på kulturminnene. Det er utarbeidet kostnadskalkyle for riving og opparbeiding av tomt.

Rapportutvikling offentlige planer

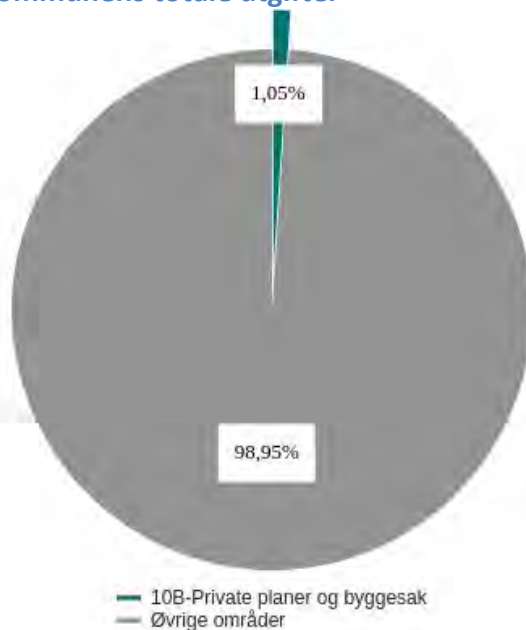
Det er tidligere avsatt midler til konsulentbistand for rapporttilpasning og -utvikling i tilknytning til Plan- og bygningsetatens (PBE) overgang til nytt saksbehandlingssystem. Igangsetting av det nye systemet, PB360, ble kraftig forsinket (fra nov 2019), og PBE gikk i produksjon med PB360 2. mai 2022.

PBE vil identifisere behovet for rapportering av styringsinformasjon fra systemet som ikke er tilgjengelig uten tilpasninger og/eller bearbeiding. Denne rapporteringen vil bli tilrettelagt for i PB360, og via BkStyring og løsninger i Power BI. Prosjektet gjelder for tjenesteområdene "Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern", og "Private planer og byggesak" fordi de ligger på tjenester for offentlige planer og private planer. Det er utviklet et "lederdashbord" knyttet til Private planer, men det pågår fortsatt noe utviklingsarbeid. Slutføring av rapporttilpasning og -utvikling til offentlige planer knyttet mot PB360 er planlagt ferdigstilt i 2024. Hele prosjektet er planlagt avsluttet i 2024.

Prosjektet har et mindreforbruk i 2023 på grunn av forskyvinger av arbeid til 2024.

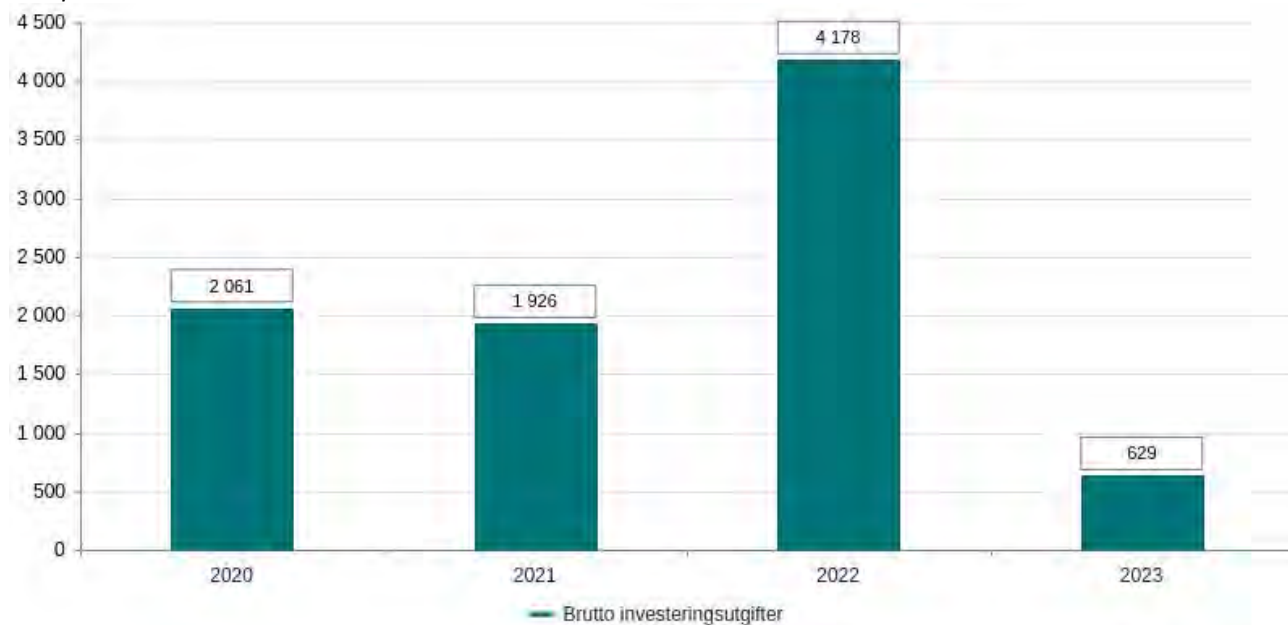
10B-Private planer og byggesak

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Kommunen har ansvar for behandling av byggesaker og tilsyn med at byggearbeid med mer blir utført i samsvar med lover og forskrifter. I tillegg kommer saksbehandling av private reguleringsplaner, reguleringsendringer, delesaker og saker om kommunal forkjøpsrett, samt ansvar for oppmålingsforretninger, seksjonering, refusjonsberegning, oppmålingstjenester og grunnlagsnett. Geodata/geografiske informasjonssystemer (GIS) omfatter drift og vedlikehold av kommunens kart- og geodatabaser. Førings av digitalt planregister er en viktig del av arbeidet med gjennomføring av

ÅRSMELDING 2023

kommunens digitaliseringsstrategi. Arbeidet utføres i hovedsak av Plan- og bygningsetaten, men tjenesteområdet krever også bidrag fra og samarbeid med en rekke andre etater og avdelinger i kommunen.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett				
Økt aktivitet på andregangsbehandling av private planinitiativ	3 910	3 910	0	Tiltaket er iverksatt, fordelingen mellom første- og andregangsbehandlingen av private planinitiativ er nå justert fra 70/30 til 60/40
Sum	3 910	3 910	0	
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Endring i aktivitetsnivå, oppmålingsforretninger	-600	-600	0	Gjelder balanserte justeringer innenfor selvkostområdet oppmålingsforretninger.
Konsekvensjustering ArcGIS-lisenser og drift av kartløsning	700	700	0	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i budsjettrammen.
Sum	100	100	0	
Nye tiltak				
Refusjon byggesaksgebyr, frivillige organisasjoner og dugnadsgjenger	100	15	85	Tiltaket er iverksatt, totalt ble det søkt om refusjoner for kr 14 570.
Sum	100	15	85	
Inntektsendringer				
Endring i gebyrinntekter, oppmålingsforretninger	600	600	0	Gjelder balanserte justeringer innenfor selvkostområdet oppmålingsforretninger.
Endring i gebyrinntekter private planforslag	-800	-800	0	Tiltaket er iverksatt og er innarbeidet som en del av gebyrregulativet
Endring i gebyrinntekter byggesak	-10 200	-10 200	0	Tiltaket er iverksatt og er innarbeidet som en del av gebyrregulativet
Sum	-10 400	-10 400	0	
Sum tiltak	-6 290	-6 375	85	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Pensjonsendringer				
Revidert gebyrforskrift for Plan- og bygningsetaten	6 260	6 260	0	I forbindelse med økningen i pensjonssatsene i 2023 var det behov for å revidere gebyrgrunnlaget på selvkostområdene under tjenesteområde 10B - Byggesak og private planer. Dette ble gjort i forbindelse med fremleggingen av Revidert budsjett. Tiltaket er iverksatt.
Sum	6 260	6 260	0	

Tilpasning til aktivitetsnivå

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik Status beskrivelse
Mindreinntekter oppmålingsforretninger	2 000	2 000	0 Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i budsjettrammen.
Mindreinntekt Private planer førstegangsbehandling	5 000	5 000	0 Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i budsjettrammen.
Sum	7 000	7 000	0
Inntektsendringer			
Revidert gebyrforskrift for Plan- og bygningsetaten	-6 260	-6 260	0 I forbindelse med økningen i pensjonssatsene i 2023 var det behov for å revidere gebyrgrunnlaget på selvkostområdene under tjenesteområde 10B - Byggesak og private planer. Dette ble gjort i forbindelse med fremleggingen av Revidert budsjett. Tiltaket er iverksatt.
Sum	-6 260	-6 260	0
Sum tiltak	7 000	7 000	0

Utvikling og utfordringer

Private planforslag

Veiledningsmøter og oppstartsmøter i 2023 er på samme nivå som året før. Det har vært prioritert å få flere saker til offentlig ettersyn og til sluttbehandling. Det er gjort stor innsats i å få avsluttet saker som ikke har aktivitet. Dette gjør at byplanleggerne i større grad kan konsentrere innsatsen rundt planene som har god framdrift.

Det er fortsatt stor aktivitet i området Mindemyren/Mindebyen hvor det pågår planlegging i 18 av 25 delområder, i all hovedsak er dette planlegging i privat regi. Bybanen til Fyllingsdalen åpnet i november 2022, og om lag 3.000 boliger er under planlegging. Hovedmålet for Mindemyren er å bygge en kompakt bydel som folk kan trives i. Det skal etableres attraktive byrom, den blå-grønne infrastrukturen skal styrkes og det legges til rette for gode gange- og sykkelforbindelser.

På Laksevåg pågår det planlegging både i offentlig og privat regi. Det er viktig med helhetlige grep blant annet for mobilitet og bruk av sjøfronten. Arbeidet skjer som en oppfølging av strategisk planprogram for Laksevåg, samt private planinitiativ i området.

Kart og oppmåling

Kartløsningen, www.bergenskart.no, utvikles stadig med nytt innhold og funksjoner. Blant annet er alle kartfortellingene samlet i en temaside. Etaten har også bidratt med videreutvikling av beredskapsdashboard til Samvirkevakten, og det er planer for å lage en mobiltilpasset løsning av Bergenskart.no.

Som en del av kursvirksomheten til avdeling Kart og oppmåling, planlegger etaten å gjennomføre webinar for planleggere som bruker «Bergenskart». Etaten holder ellers ulike interne og eksterne kurs i kommunens kartløsninger på oppfordring.

Kartleggingen av Bergen vest fra 2022 er levert og publisert. Alle kartbasene og dataprogram for kart ble oppdatert til ny standard (FKB 5.0) i mai 2023. Det er levert flere serier med historiske ortofoto og disse er tilgjengelig på www.norgebilder og legges inn i kommunens system etter hvert. Kartleggingen for 2023 var Bergen nord/øst. Flyfotograferingen er utført, og kartleggingen er under produksjon med

leveranse i 2024. Når det gjelder kartleggingsarbeidet har Grunnkart Bergen sameie (GKB) vedtatt at i løpet av 2023 skulle flere oppgaver overføres fra kommunen til Kartverket i Bergen. Dette er en praksis som vil bli videreført fremover.

Det har vært økt innsats for å rette feil og mangler i matrikkelkartet, for å nå målene for matrikkelen i nasjonal datakvalitetsstrategi. Etaten ligger godt innenfor målene for fremdrift i datakvalitetsstrategien på de aller fleste områder.

Oppmålingsforretninger

Plan- og bygningsetatens nye sakssystem (PB360) er ikke tilpasset fagområdet for oppmålingsforretninger, noe som medfører ulike utfordringer og merarbeid. Det er forventet ny modul i løpet av våren. Tilgangen på nye saker har gått noe ned i forhold til tidligere år.

Etaten har deltatt i en arbeidsgruppe som har sett på en mulig innføring av matrikellovens § 7, krav om klarlagte grenser før hjemmelsovergang, sammen med KS og Kartverket. Dette arbeidet er nå avsluttet, men etaten er fortsatt involvert i det som måtte skje på området.

Bygge- og delesaker

Byggesaksavdelingen har i året 2023 hatt nedgang i antall byggesaker sett i forhold til 2022. Det er en generell nedgang i byggeaktiviteten på nasjonalt nivå, og det ser man også i Bergen kommune. For etaten reflekteres dette i form av at flere av tiltakene som kommer til behandling er av mindre størrelse og kompleksitet. Av større byggesaker som er under behandling eller hvor det nylig er fattet vedtak er Sandviksbodene (nybygg boligblokker), rehabilitering av Tinghuset, bruksendring av Tanks skole til hotell, saker og dispensasjoner tilknyttet Sotrasambandet, Paradishagen (nybygg boligblokker), Gneist arena og Rå idrettshall.

Byggesak har deltatt i forberedelser til Bransjedag for arkitektur som skal avholdes januar 2024.

Vedtaket i Utvalg for miljø og byutvikling om strandsonesaker i bero har medført en del merarbeid og fare for gebyrtap, foreløpig beregnet til ca. kr 0,8 mill. De lovpålagte saksbehandlingstidene løper og er ikke påvirket av vedtaket om berostillelse.

Første utgave av intern veileder for arkitektur ble ferdigstilt og tatt i bruk i 2023. Publisering av byggesaksarkivet og krav om digitale søknader (for profesjonelle aktører) er planlagt iverksatt 1.03.2024.

Klage, tilsyn- og ulovlighetssaker

Juss- og tilsynsavdelingen har en jevn stor pågang av saker og gode leveranser. Det har vært høy aktivitet innenfor ulovlighetssaker og stort søkelys på saker i strandsonen.

Tilsynsområdet er delt i to seksjoner – seksjon for ulovlighetstilsyn og seksjon for tilsyn i byggesaker/foretakstilsyn. Målsettingen er å arbeide mer forebyggende ut mot byggebransjen og de private aktørene. Det skal lønne seg å følge regelverket og velge seriøse aktører. Innsatsen på dette området er således styrket, og det arbeides videre med dette fremover.

Arbeidet med ulovlighetsoppfølgingen er som tidligere rapportert styrket, og det ble etablert et midlertidig prosjekt for intensivering av oppfølging av ulovligheter. Prosjektet hadde opprinnelig

varighet ut 2022, men er senere forlenget. Prosjektet er avsluttet pr. 31.12.2023. Ved oppstart av prosjektet var det en restanse av ubehandlede eldre saker på 1.671 saker. I denne restansen inngikk også en del strandsonesaker, jf. også omtale av strandsonesakene nedenfor. Ved utgangen av 2023 er restansen på 528 saker. Prosjektet har således hatt ønsket effekt og god måloppnåelse.

Målsettingen for ulovlighetsoppfølgingen har særlig vært knyttet til gjennomføring av tilsyn og ulovlighetsoppfølging innenfor områdene miljøkriminalitet (herunder villfyllinger, spesielt i LNF-områder og i strandsonen), sikre at hotell-lignende virksomhet ikke forekommer i bygg som kommunen har bestemt skal være til boformål, samt oppfølging av hybler/boenheter i eksisterende bygg, som også er et prioritert område fra statens side. Staten v/DIBK (Direktoratet for bygg kvalitet) har for øvrig satt i gang en tilsynskampanje vedrørende leiligheter/hybler, høsten 2023, som Plan- og bygningsetaten deltar i.

Videre har det vært en målsetting at de resterende sakene som ble registrert som mulige ulovlighetssaker i Strandsoneprosjektet fra 2009 til 2012 skulle være tatt under behandling i 2022, og at de av disse sakene som ikke ble avsluttet i 2022, går inn i den ordinære porteføljen av ulovlighetssaker. Denne målsettingen er oppnådd. Utvalg for miljø og byutvikling gjennomførte høring vedrørende disse sakene den 18.08.2023. Plan- og bygningsetaten orienterte på høringen om notat/rapport med kartlegging av sakene tatt til behandling i strandsonen. Utarbeidelsen av dette notatet og kartlegging av sakene har medført forholdsvis høy ressursbruk, men har vært nødvendig for å svare ut mange av spørsmålene vedrørende strandsonesakene. Utvalg for miljø og byutvikling har videre i møte den 9.11.2023 besluttet å stille i bero strandsonesaker med utgangspunkt i tiltak oppført før 1.7.2009. Denne bestillingen er fulgt opp, og videre oppfølging av disse sakene forventes avklart i 2024.

Det er en målsetting om at klagesaker skal behandles administrativt i Plan- og bygningsetaten innen en frist på fire uker. Dette gjelder saker som skal til politisk behandling. For øvrige klagesaker er målsettingen inntil åtte ukers behandlingstid. Saksbehandlingstiden er betydelig redusert de senere årene, og det har vært en god måloppnåelse.

Dialog og medvirkning

Plan- og bygningsetaten vektlegger det å ha en åpen og inkluderende dialog med byens innbyggere og gjennomfører både workshops, folkemøter og grunneiermøter for å informere om ulike pågående prosjekter.

Etaten har svart ut i underkant av 200 mediehenveler i løpet av året.

Etatsdirektøren har gjennomført mer enn 150 dialogmøter med ulike interessenter, utbyggere, innbyggere og berørte parter, deltatt på konferanser, frokostmøter, seminarer og andre treff i byutviklingens tjeneste.

Både Kundesenteret og Dokumentsenteret har et godt aktivitetsnivå og betjener henvendelser på telefon og e-post. Etaten har tatt i bruk en ny innsynsløsning for publikum, med nye funksjoner og et enklere brukergrensesnitt. Innsynsløsningen er godt tatt imot av publikum og etaten jobber med å utvikle den videre.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall nye byggesaker	2 475	2 443	2 070	2 316
Antall vedtak i byggesaker	2 121	2 229	2 321	1 984
Gjennomsnitt behandlingstid (dager) på byggesaker	46	68	60	61
Antall mottatte private planforslag	26	14	17	20
Antall vedtak om offentlig ettersyn (private planer)	28	20	20	30
Antall behandlede klagesaker	479	366	574	492
Antall foretakstilsyn	279	241	157	194
Antall pålegg om retting og antall ilagte tvangssmulkter	822	940	673	507
Antall stoppordre og sikring	44	29	23	25
Antall ubehandlede klager ved årets utløp	125	250	85	0
Antall behandlede oppmålingsforretninger	532	532	298	299
Antall behandlede seksjoneringsaker	169	164	162	137

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
Private planer	26,9	17,7	39,7	-21,7	18,0	-0,3
Bygge- og delesaksbehandling	-5,5	5,0	223,3	-202,5	20,8	-15,8
Oppmålingsforretninger	4,8	0,8	10,2	-9,1	1,1	-0,2
Kart og oppmåling	22,4	24,0	34,7	-14,7	20,0	4,0
Selvkostrenter - private planer	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	-0,1
Selvkostrenter - byggesak	-0,2	0,0	0,4	0,0	0,4	-0,3
Selvkostrenter - oppmåling	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	-0,1
Sum	48,6	47,7	308,4	-248,1	60,4	-12,7

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
2-Byrådsavdeling for finans	0,3	0,3	0,3	0,0	0,3	0,0
5-Byrådsavdeling for byutvikling	44,8	43,4	307,4	-248,3	59,1	-15,6
90-Fellesposter - bykassen	3,5	3,9	0,8	0,2	1,0	2,9
Sum	48,6	47,7	308,4	-248,1	60,4	-12,7

Kommentar til status økonomi

For **Byrådsavdeling for byutvikling** er det for 2023 samlet et merforbruk på kr 15,6 mill. Avviket skyldes i stor grad merforbruk på selvkostområdene byggesak, private planer kart- og delingsforretninger. Vanligvis ville et negativt avvik bli saldert mot selvkostfond, men da fondene er brukt opp vil et negativt avvik påvirke resultatet til bykassen.

Private reguleringsplaner

For 1. gangsbehandling av private planforslag (selvkost) er det regnskapsført et avvik på vel kr 3,3 mill. Årsaken til avviket er reduserte inntekter målt mot budsjett på kr 6,3 mill. Det var en forventning om innsending av flere aktive planforslag innen 3. tertial 2023, men dette slo ikke til.

Tjenesteområdet har en fordeling av kostnader med 60/40 mellom 1.- og 2. gangsbehandling av private planforslag.

Det er *ikke* registrert tap av gebyr pga. fristoversittelse.

Det er behov for å erstatte gebyrinntekter for private planforslag som gjelder offentlige interesser og som er unntatt fra gebyr. Det ble registrert to saker i 2023 som er belastet området utenfor selvkost med kr 1,3 mill.

Bygge- og delesaker, inklusiv juridisk seksjon, foretakstilsyn og ulovlighetsoppfølging

Fra 2019 ble det vedtatt å ikke ta generell prisjustering på gebyrene på grunn av fondets størrelse. Selvkostfondet ble brukt opp i 2022 og negativt avvik vil dermed påvirke resultatet til bykassen.

Gebyrforskrift med justerte priser fra 1.7.2023 ga inntektsøkning på gebyrene siste del av 2023. Merinntekten skulle dekke inn økte pensjonskostnader beregnet til kr 4,6 mill.

Årets negative resultat skyldes nedgangstider i byggebransjen og en mer krevende økonomi for flere, og med det følger en naturlig nedgang i antall behandlede byggesøknader.

Tap pga. fristoversittelse hittil i år er regnskapsført bykassen med totalt kr 2,4 mill. for bygge- og delingssøknader. Tap på fordringer er registrert med kr 0,7 mill.

For bygge- og delesaker endte 2023 med et negativt avvik på kr 9,6 mill.

Eierseksjonering

Selvkostområdet Eierseksjonering hadde i 2023 et negativt resultat på kr 1,0 mill. Selvkostfondet til området var på kr 0,7 mill. Det resterende avviket påvirker resultatet til bykassens resultat med kr 0,3 mill.

Det er ikke registrert tap av gebyr pga. oversittet tid, og heller ikke tap på fordringer.

Kart- og delingsforretninger

For selvkostområdet Kart- og delingsforretninger er det ved årsslutt et merforbruk på kr 3,0 mill. Det har i 2023 vært en nedgang i antall mottatte saker i forhold til tidligere år. Avviket skyldes derfor inntektsnedgang. Det foretas kontinuerlig vurderinger av seksjonens ressursbehov i forhold til saksmengden, og det forventes å erstatte ansatte som slutter. Fondet ble brukt opp i 2022 og avviket vil derfor påvirke resultatet til bykassen.

Det er ikke registrert tap av gebyr pga. tidsoverskridelse, og heller ikke tap av fordring.

Kart og oppmåling

Bykasseområdet Kart og oppmåling endte i 2023 med et merforbruk på kr 1,3 mill. Mye av dette knyttes til kostnader til programvarelisenser, der det i 2023 har vært en stor økning i priser.

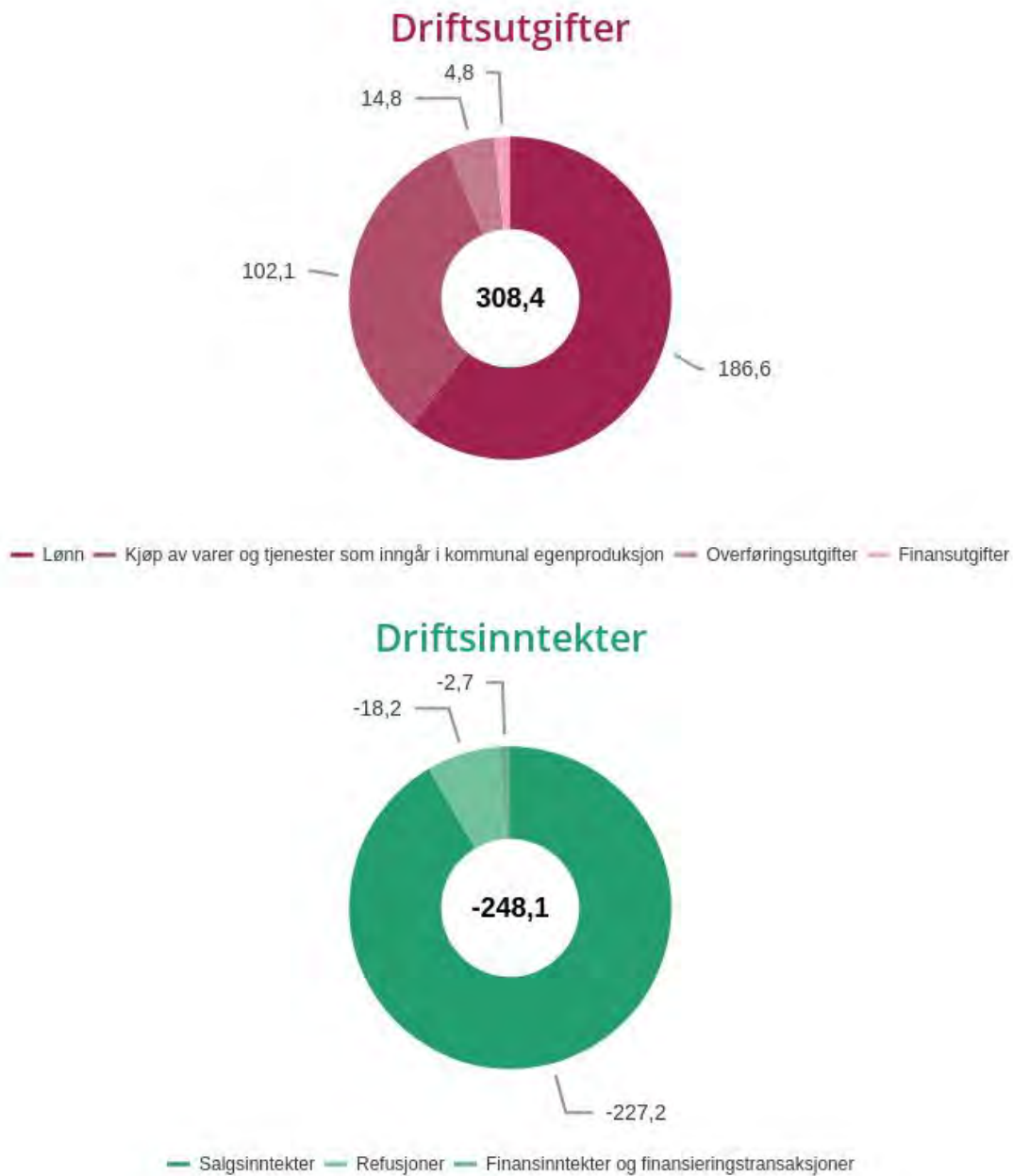
På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** kan avviket i hovedsak knyttes fordeling av internkjøp og -salg til korrekt tjeneste (3,2 mill.). Internkjøp- og salg går i null total sett for kommunen, men det gjøres en teknisk øvelse som følge av at internkjøp og internsalg ikke nødvendigvis regnskapsføres på samme tjenesteområde. Øvelsen sikrer at det er samsvar. Avviket på avdeling 90-Fellesposter - bykassen må derfor ses i sammenheng med tilsvarende avvik på øvrige tjenesteområder.

Utover dette skyldes avviket restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (-0,1 mill). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer. Deler av avviket kan også knyttes til

periodisering av strømutgifter (-0,2 mill.). Dette er utgifter fra 2023 som er fakturert i 2024 som periodiseres til riktig år.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
Trygg økonomistyring	I Bergen skal alle plan- og byggesaker behandles innen fastsatte frister	Andel bygge- og delesaker med overholdt saksbehandlingstid i henhold til forskrift	90,0 %	94,0 %	94,0 %	Målet for 2023 er at andelen bygge- og delesaker med overholdt saksbehandlingstid i henhold til forskriften, er 94 % eller høyere. I året 2023 er saksbehandlingstiden overholdt i 95% av alle bygge- og delesaker som er behandlet.
		Andel reguleringsplaner behandlet 1. gang med overholdt frist.	100,0 %	100,0 %	100,0 %	Målet for 2023 er at alle reguleringsplaner behandlet 1. gang gjøres innen overholdt frist. I året 2023 er det behandlet totalt 21 private planer med vedtak om offentlig ettersyn. Fristen, enten lovpålagt eller avtalt, er overholdt i samtlige saker.

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag

Statusbeskrivelse

B-avtale 2023 Merknad 20 - Gebyr dugnadsgjengene Bystyret ber byrådet opprette en refusjonsordning for byggesaksgebyr for frivillige organisasjoner og dugnadsgjenger som utfører mindre tiltak og annen tilrettelegging av friområder. Potten for 2023 er på 100.000 kroner, og bystyret ber byrådet rapportere på bruken av midlene.

Refusjonsordningen er innført og Plan- og bygningsetaten etaten hadde to saker i 2023, til sammen kr 14.570.

B-avtale 2023 Merknad 21 - Gjennomgang av gebyrene Bystyret vil ha en mest mulig rettferdig gebyrordning for byggesaker og private planer, slik at gebyret gjenspeiler faktisk ressursbruk. Bystyret ber om at det gjennomføres et forsøk med timeregistrering i behandlingen av private reguleringsplaner. Forsøket skal gi grunnlag for vurdering av mulighetene for fakturering basert på medgått tid som alternativ til dagens gebyrsatser. Forsøket settes i gang i løpet av 2023.

En grundig analyse av gebyrgrunnlaget for førstegangsbehandling av private planforslag i 2020, viste at ressursinnsatsen knyttet til møtevirksomhet med forslagsstillere var betydelig undervurdert. Som grunnlag for 2023 er det gjennomført tidsstudier for å identifisere kommunens reelle ressursbruk og dermed grunnlaget for å beregne gebyrene for veilednings- avklarings- og oppstartsmøter.

Selvkostprinsippet skal relatere seg til kostnadene i den enkelte sak, men det aksepteres at gebyrene standardiseres med utgangspunkt i gjennomsnittlige utgifter for vedkommende sakstype, jf. Ot.prp. nr. 45 (2007-2008) på side 359: «Gebyrene skal fastsettes i forhold til arbeidsmengde, men det er ikke meningen at kommunen skal måtte beregne konkret hvor mange timers arbeid som medgår til å behandle den enkelte søknad. Det aksepteres en viss grad av standardisering av gebyrsatsene med utgangspunkt i de gjennomsnittlige utgiftene for vedkommende sakstype, jf. for eksempel Rt. 2004 s. 1603»

De ulike gebyrene er beregnet ut i fra gjennomsnittskostnader for saksbehandling av ulike typer saker. Bruk av standardiserte satser for den enkelte sakstype, gir kunden et forutsigbart gebyr.

Gebyrene er vedtatt i forskrift, og de standardiserte satsene i gebyrregulativet følger selvkostprinsippet, jf. Plan- og bygningsloven § 33-1 første ledd.

B-avtale 2023 Merknad 28 - Brukerundersøkelser Bystyret ber byrådet innføre en permanent ordning for brukerundersøkelser innenfor plan- og bygningsetaten etter modell fra den som ble fullført i 2021. I tillegg skal det lages et system for faste brukerundersøkelser innenfor tjenesteområdene helse og skole.

Brukerundersøkelsen er sendt ut, og purrerunde vurderes i månedsskifte januar/februar i lys av få respondenter for plansaker.

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Saksref.	Totalbudsjett				Årets budsjett				
		Bud. v/gj.førings-	vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. bud.	Regnskap	Avvik i kr
Digital 3D-modell	.		IA	1,5	1,5	2024	4.kv. 2024	0,5	0,0	0,5
eByggesak Plan- og bygningsetaten			3,1	8,7	8,7	2023	4.kv. 2024	1,0	0,1	0,9
Rapportutvikling offentlige planer	.		IA	0,3	0,3	2023	4.kv. 2024	0,5	0,5	0,0
Sum								2,0	0,6	1,4

Statustekst investeringer

Digital 3D-modell

Det er satt av midler til konsulenthjelp til å bygge opp en digital modell av Bergen som skal brukes som utgangspunkt for en fysisk modell av Bergens sentrale områder. Den digitale modellen er ment å være en 3D-modell som kan brukes på blant annet storskjerm og VR. Det er et ønske om å lage en virtuell modell som publikum kan benytte. Prosessen har hatt en forsinket oppstart og vil fortsette videre i 2024. Nødvendig testing av prototyper i 2022 før utarbeiding av kravspesifikasjon, har gitt forsinkelse av prosjektet. Det pågår et samarbeid med et privat firma om testleveranse av et område med 3D Bygg for å få mer kunnskap om hvordan vi i neste kartleggingsprosjekt kan spesifisere bestilling av gode 3D Bygg. Selve anskaffelsen gjennomføres i 2024. Forsinkelser i prosjektet oppstod grunnet nye innspill/forbedringspunkter på leveransen etter «testcase» levert av leverandør på kartdata. Det ble avsatt 0,5 mill. til eventuelle kjøp av tjenester i 2023, men kjøpet er utsatt til 2024. Midler overføres til 2024.

Prosjektslutt forventes 4. kvartal 2024.

eByggesak Plan- og bygningsetaten

eByggesak-prosjektet (PB360) har gitt Plan- og bygningsetaten et verktøy som er basert på en nasjonal kravspesifikasjon. Prosjektet vil tilrettelegge for automatisering av arbeidsoppgaver, for eksempel utsending av foreløpig svar/bekreftet mottatt søknad eller henvendelse. Dette er arbeidsoppgaver som i dag utføres som manuelle sjekkpunkter i saksbehandlingen.

Underveis i investeringen ble det klart at det ville oppstå merkostnader som følge av behovet for integrasjon med flere av kommunens fagsystemer, samt konsulenttjenester knyttet til oppgradering av skjemaintegrasjoner, Min Side-publiserings, ny løsning for SAK Innsyn (innsynsløsning for publikum) og integrasjon mellom 360 eByggesak og historiske saker.

Sakssystemet ble tatt i bruk 2. mai 2022 men er fortsatt under utvikling. Konkretisering av investeringer i 2024 er fokus på integrasjon mot teams og separat database for skjermede eiendommer, oppsett/konfigurasjon i eEiendomssak. eEiendom er en modul som skal sikre fullverdig støtte for fagområdene Oppmåling, Seksjonering og Delesak.

Mindreforbruket i 2023 skyldes at arbeid er blitt forskjøvet frem i tid og fortsettes i 2024. Prosjektet ligger fordelt på både tjenesteområde Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern, og Private planer og byggesak. Dette er på grunn av at prosjektet går over flere tjenester som belaster både bykassen og selvkost-områder.

Rapportutvikling offentlige planer

Det er tidligere avsatt midler til konsulentbistand for rapporttilpasning og -utvikling i tilknytning til Plan- og bygningsetatens (PBE) overgang til nytt saksbehandlingssystem. Igangsetting av det nye systemet, PB360, ble kraftig forsinket (fra nov 2019), og PBE gikk i produksjon med PB360 2. mai 2022.

PBE vil identifisere behovet for rapportering av styringsinformasjon fra systemet som ikke er tilgjengelig uten tilpasninger og/eller bearbeiding. Denne rapporteringen vil bli tilrettelagt for i PB360, og via BkStyring og løsninger i Power BI. Prosjektet gjelder for tjenesteområdene "Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern", og "Private planer og byggesak" fordi de ligger på tjenester for offentlige planer og private planer. Det er utviklet et "lederdashbord" knyttet til Private planer, men det

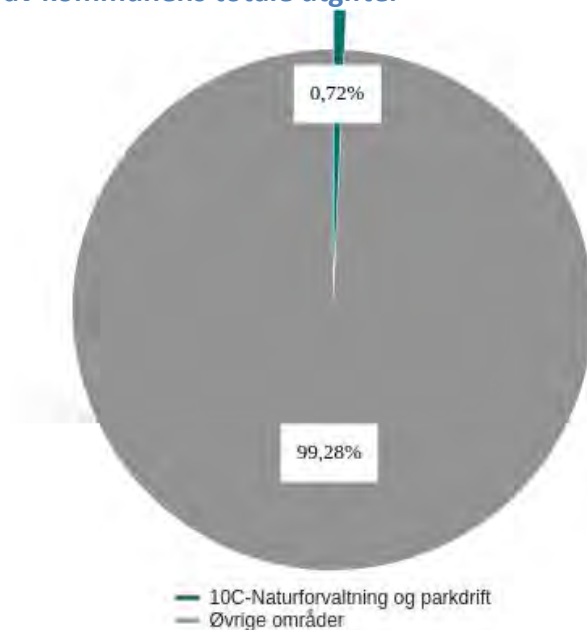
ÅRSMELDING 2023

pågår fortsatt noe utviklingsarbeid. Slutføring av rapporttilpasning og -utvikling til offentlige planer knyttet mot PB360 er planlagt ferdigstilt i 2024. Hele prosjektet er planlagt avsluttet i 2024.

Prosjektet har et mindreforbruk i 2023 på grunn av forskyvinger av arbeid til 2024.

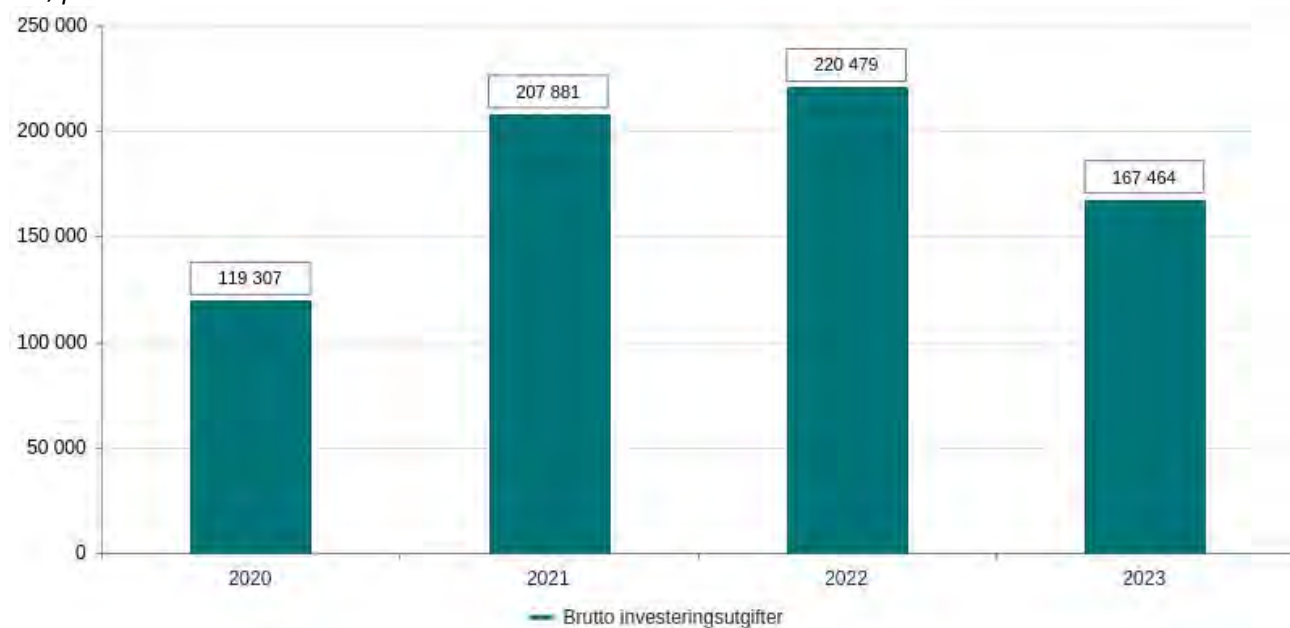
10C-Naturforvaltning og parkdrift

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter ivaretagelse av naturen og dens mangfold, samt utvikling og tilrettelegging av friområder og urbane landskap for rekreasjon gjennom opplevelser, aktivitet og friluftsliv. Tjenesteområdet omfatter også bygging, forvaltning og drift av parker og byrom – areal med stor rekreasjonsverdi for byens innbyggere. Universell utforming skal tilstrebes ved nybygging og rehabiliteringer.

For å sikre gode offentlige, tilgjengelige areal, er det en viktig oppgave for kommunen å styre transformasjon av større områder. Gode løsninger skal utvikles og sørge for tilstrekkelig areal til allmennheten gjennom byrom som for eksempel smau, gater, parker, allmenninger og områder for lek. Det er sentralt å påse at innbyggerne har nærhet til tur- og friområder.

Tjenesteområdet omfatter også oppgradering og nybygging av lekeplasser, samt årlig hovedettersyn av uterom på skoler, barnehager og lekeplasser. Forvaltningsansvar for byfjell, vassdrag, vilt, friluftsliv, skog og biologisk mangfold omfattes også av tjenesteområdet.

Arbeidet utføres hovedsakelig av Bymiljøetaten, men tjenesteområdet krever også bidrag fra og samarbeid med en rekke andre etater og avdelinger i kommunen.

Seksjon for næring og landbruk behandler saker etter jordlov, skoglov og konsesjonslov. Seksjonen har en viktig veilednings-rolle i landbruket, i stor grad knyttet til oppfølging av nye produsenter og utvikling på den enkelte gård. Seksjonen forvalter ulike statlige og kommunale tilskuddsordninger på landbruksfeltet, fører tilsyn og gir uttalelser i plan- og byggesaker. I tillegg følges opp kommunen sin satsing på urbant landbruk.

Viktige begivenheter

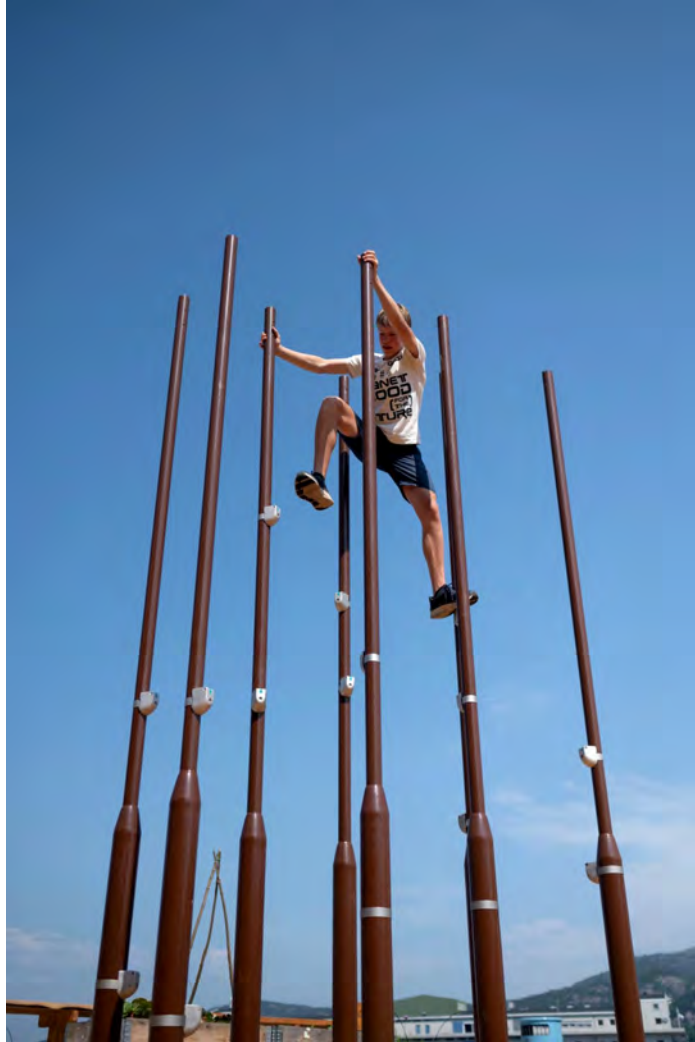
Bymiljøetaten har i 2023 ferdigstilt flere større anlegg;

- I parken Fredens bolig, ble det gjennomført en oppgradering av hele anlegget ved Krohnengen skole i Bergen sentrum. Prosjektet omfattet også ny ballbane, flowpark, drikkevannspost og belysning.

Fredens bolig 2023. Foto: Margrethe Vikan Sæbø

- På Nordre Tollbodkai har Bymiljøetaten fjernet parkeringsplasser og bygget et nytt byrom og en sosial møteplass for lek og aktivitet. Dette ble tatt i bruk sommeren 2023, og er i stor grad basert på gjenbruksmaterialer. Tollbodkaien kan utvikles i flere faser, og er et område for medvirkning og testing av bruk.

Aktiv Tollbodkai 2023. Foto: Odd Mehus AS

- Ny strømforsyning er etablert på Festplassen. Bymiljøetaten har etablert ny nettstasjon med føringsveier og oppgraderte uttakspunkt for strøm. Den nye strømforsyningen ble tatt i bruk for første gang på Lysfesten 2023.
- Hundeluftegård ble etablert like over Løvestakkveien, i Løvestien.

Hundeluftegård Løvstien. Foto: Margrethe Vikan Sæbø

- I Arna ble det etablert dagsturhytte. Hytten skal være åpen for publikum som kan fyre i ovnen, spise nistepakken og lese bøker fra nynorsk-biblioteket. Hytten åpnes tidlig i 2024.

I seksjon for næring og landbruk er det følgende viktige begivenheter:

- Forslag til planer for urbant landbruk og for skogbruk har blitt utviklet, og vært på høring.
- I skogen har arbeidet med fornying etter hogst vært prioritert.

Urbant landbruk på Nordnes. Foto: Nina Blågestad

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status	Beskrivelse
Nye tiltak					
Driftskonsekvens av investeringer - Naturforvaltning og parkdrift	3 454	2 794	660	Tiltaket er iverksatt, men noen prosjekter er forsinket og driftskostnader har dermed ikke påløpt i 2023.	
Økt tilskudd til Bergen og Hordaland turlag	150	150	0	Tiltaket er iverksatt, tilskuddet er utbetalt	
Satsing på urbant landbruk	150	300	-150	Økt tilskuddsramme er fordelt og utbetalt	
Sum	3 754	3 244	510		
Nye engangstiltak					
Tilskuddsordning til ENØK-tiltak i landbruken	2 000	0	2 000	Tiltaket er ikke iverksatt, midlene er satt på fond for bruk i 2024	
Økt tilskudd til Bergen og Hordaland turlag	200	200	0	Tiltaket er iverksatt, tilskuddet er utbetalt	
Bergen skog- og treplantningsselskap	600	600	0	Tiltaket er iverksatt, tilskuddet er utbetalt	
Sum	2 800	800	2 000		
Sum tiltak	6 554	4 044	2 510		

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak **Vedtatt** **Effekt** **Avvik** **Status beskrivelse**
budsjett 2023 **2023**

Tilpasning til aktivitetsnivå

Tiltak mot rotter i Byparken og nærliggende områder	2 500	2 500	0	Tiltaket er iverksatt, det ble innført ekstraordinære tiltak for å holde rottebestanden nede
Mindreinntekter utleie av byrom inkl. Vågsallmenningen	1 000	1 000	0	Tiltaket er iverksatt og inntektskravet er redusert
Sum	3 500	3 500	0	

Nye engangstiltak

Reetablering av parsellhagen i Fløen	900	900	0	Tiltaket er iverksatt og parsellhagen er reetablert.
Sum	900	900	0	

Sum tiltak **4 400** **4 400** **0**

Utvikling og utfordringer

Friluftslivs- og byfjellsforvaltning

Bymiljøetaten har stor aktivitet innenfor friluftsliv- og byfjellsforvaltningen. I sentrale byfjell var en hovedoppgave ifm. forvaltningsavtalen som Bergens Skog- og Træplantningsselskap har med kommunen i 2023 vedlikehold på drenering, grøfting, reparasjon av murer/steinsetting og grusing av veier. I tillegg ble det gjort løpende vedlikehold på en rekke bord og benker.

Før sommeren etablerte Bymiljøetaten klopper (en smal gangbro av planker eller steinheller over en elv, en bekk eller bløte partier i terrenget) på Landåsfjellet. Dette var etatens største kloppliggingsprosjekt noensinne. Turgåerne var svært positive til arbeidet.

Landåsfjellet, tursti. Foto: Åsmund Ertshus Mathisen

Arbeidet med prosessen med etablering av dagsturhytten i Arna pågikk hele året. Hytten stod ferdig ved årets slutt, og åpnes tidlig i 2024.

Badetiltak

På sensommeren ble badebryggen med stupetårn på Kyrkjetangen i Nordåsvatnet etablert. Bryggen ble raskt et fint tilskudd til det populære badeområdet.

Flere steder har kommunen også etablert badestiger og andre tiltak for å gjøre det lettere å komme seg opp og ned fra sjøen på en trygg måte. Etaten har også startet et arbeid knyttet til sikkerhetskrav på arealer hvor det tilrettelegges for bading/hvor det bades fra kommunale eiendommer.

Aktive byrom

Utleie av byrom og parker har en stor saksportefølje, og ofte med korte tidsfrister. Mange ønsker å benytte byrommene og parkene i Bergen, og Bymiljøetaten ønsker å legge til rette for dette. I 2023 ble 608 søknader om bruk av kommunale byrom behandlet og godkjent. Dette er en liten nedgang i forhold til 2022. Nedgangen kan skyldes at Festplassen var utilgjengelig i ca. 2 måneder på høsten på grunn av etablering av ny strømforsyning.

Urban dyrking og bruk av kommunalt areal til annen aktivitet

I 2023 ble det også arbeidet med parsellhageaktivitet, både utlån av kommunal grunn og oppfølging av reetableringen av Fløen parsellhage. Når det gjelder sistnevnte ble hagen igjen tatt i bruk til dyrking sommeren 2023. Bybanen Utbygging har hatt det praktiske arbeidet med tilbakeføringen, etter at arealet ble benyttet til riggområde under byggingen av bybanen. Det måtte anskaffes jord til hagen og det var også andre utbedringer som måtte utføres i prosessen med reetableringen av hagen som ikke fulgte direkte av kravet om reetablering, og kostnader som derfor tilfalt kommunen.

Bymiljøetaten har også fulgt opp flere dugnadsgrupper som har ønsket å gjøre tiltak på kommunal grunn. Arbeidet med en dugnadsveileder har startet opp. Det arbeides med slutføring av denne første halvår i 2024.

Forvaltning av skog på kommunens eiendom

Bymiljøetaten ansatte i 2022 en skog- og arealforvalter som har prioritert å skaffe oversikt over behovet for skogforvaltning ettersom kommunen ikke har hatt skogforvalter siden 2018. Blant annet ble det identifisert flere lovkrav som måtte følges opp. Dette gjaldt både gjenplantning/foryngelse etter hogst (krav i skogbruksloven) som ikke er fulgt opp, og arbeid med planlegging av hogst i et større område med granskog nært bebyggelse.

Vassdragsforvaltning

Innenfor vassdragsfeltet har det vært arbeidet aktivt både på forvaltnings- og prosjektnivå.

På Haukås ble overvannstiltaket som skal skille rent og skittent vann ved Bergen Travpark ferdigstilt. Tiltaket er utført for å bedre forurensningssituasjonen i området, og målet er bedre forhold blant annet for den rødlistede elvemuslingen. Bymiljøetaten etablerte i tillegg fleksiterskler i Haukåselven. Dette gjør at ørreten kan vandre lenger opp i vassdraget.

I 2023 åpnet også kanalen på Mindemyren. Kanalen er i dag en viktig del av byrommet, og planen er at den i fremtiden også skal være et tilskudd til biologisk mangfold.

Kanalen på Mindemyren. Foto: Håvard Prestegården

Viltforvaltning

Hjortebestanden i kommunen er høy. Som en oppfølging av målsetningen for forvaltningen ble tildelingen av dyr som kan felles i 2023 økt til 866 dyr, fra 679 i 2022. Dette er en direkte følge av endret minstearealforskrift som ble vedtatt våren 2023. Forvaltningen tok i tillegg i bruk muligheten for kvotefri jakt på kalv. Det ble felt flere dyr enn tidligere år. Vilthendelser i trafikken var mange, og det var en økning i hendelser knyttet til syk/skadet hjort, og hjort i bebyggelse. Slike hendelser er særlig kostnadskrevende å følge opp, og utgiftene til ettersøkspersonell («viltkontakter») økte.

Sommeren 2023 brøt det ut høypatogen fugleinfluensa i bestanden av Krykkje i Finnmark og Nordland. Utbruddet var omfattende og førte til massiv fugledød. Som en konsekvens av dette, og med viten om at en del fugl fra nord trekker sørover for overvintring, ble kommunene bedt om å ha en plan for beredskap klar i tilfelle utbrudd. Bymiljøetaten laget sammen med Byrådsavdeling for helse og omsorg en beredskapsplan. Situasjonen tilspisset seg imidlertid ikke i Vestland, og det ble ikke iverksatt beredskap.

Bymiljøetaten har høsten 2023 oppsummert erfaringsgrunnlaget for utarbeidelsen av en plan for forvaltning av grågåss i kommunen. Etaten vil arbeide videre med en forvaltningsplan i 2024.

Fremmede, skadelige arter: arbeid med kartlegging av havnespy

Kartlegging av den fremmede, skadelige arten havnespy, som sprer seg i sjøen flere steder på Vestlandet ble gjennomført sommeren og høsten 2023. Resultatene fra kartleggingen er mottatt og en rapport vil bli utarbeidet.

Av informasjonstiltak nevnes det at det før påske i 2023 ble sendt ut informasjon om saken til båtforeninger i bergensområdet. Informasjonen handlet om arten havnespy, hvordan den sprer seg, hvordan man rapporterer funn og hvilke tiltak som er aktuelle.

Digitale systemer for bruk av offentlig areal

Bymiljøetaten skal tilrettelegge for en brukerorientert og digitalisert saksbehandling som har til hensikt å gi bedre tjenester internt og i dialog med innbyggerne og næringsaktører. Innbyggerne skal oppleve at

Bymiljøetaten er mer tilgjengelig ved å samle kontaktpunkter og gjøre søknadsprosesser enklere og intuitive. Formålet er at innbyggerne skal ønske å velge digital plattform som sin foretrukne kontaktform. Gjennom regelstyrt søknadsbehandling for å utføre automatisk saksbehandling og redusere saksbehandlingstid, får saksbehandlingen høyere kvalitet. Løsningen skal også forenkle intern koordinering, eksempelvis hvis det er innvilget graving innenfor et område, så kan ikke det området samtidig leies ut til et arrangement.

Bymiljøetaten har i 2023 gjennomført innføring av digital søknadsbehandling for søknad av gravetillatelser, arbeidstillatelser og boligsoneparkering. Dette har gitt økt kvalitet på saksbehandlingen, blant annet gjennom kortere saksbehandlingstid, muligheter for direkte kontakt mellom saksbehandler og innbygger, og automatisk arkivering av vedtak. For boligsoneparkering er omtrent 85 % av innkomne søknader automatisk behandlet, en prosess som tidligere var manuell. De nye digitale løsningene har medført at etaten har redusert bemanningen til saksbehandlingen med 1,5 årsverk som er benyttet til å løse andre oppgaver.

Innenfor prosjektet arbeides det videre med digitale løsninger, med tilhørende prosessforbedringer, tilknyttet utleie av grunn og ileggelser.

Bymiljøetaten har videre ansvar for å tilrettelegge og tilgjengeliggjøre parkering for forflytningshemmede. Prosjektet har i 2023 gjennomført flere brukerundersøkelser, hvor det ble etterspurt mer informasjon om selve plassene, med bla. bilder, helning og underlag. Basert på tilbakemeldinger fra brukergruppen har prosjektet gjort et større arbeid med innsamling av data om selve plassene, som skal publiseres ut til publikum gjennom parkeringsappen til Bergen kommune.

Mindebyen

Bergen kommune skal etablere attraktive byrom, styrke den blågrønne infrastrukturen og legge til rette for gode gangforbindelser når Mindemyren og Wergeland blir til Mindebyen. Bymiljøetaten har i 2023 jobbet aktivt for dette særlig gjennom to prosjekter som etter planen skal bygges i 2024. Dette innebærer blant annet flere tiltak nær Solheimsvannet og byrom ved den kommende utbyggingen i «Meieribyen».

I forbindelse med bybaneprosjektet på Mindemyren har Bybanen Utbygging bygget flere kommunale anlegg på bestilling av bl.a. Bymiljøetaten, deriblant store deler av ny vannkanal som har løftet de blågrønne kvalitetene på Mindemyren. Bymiljøetaten arbeider nå videre med bl.a. realisering av den delen av kanalen som ikke er opparbeidet av Bybanen utbygging.

Kommunen har en aktiv rolle i utviklingen av Mindebyen og bidrar til å sikre fremdrift i arbeidet som er nødvendig for realiseringen av området.

Torgallmenningen

I 2023 har det blitt utført tekniske undersøkelser av dekket på Torgallmenningen. Det har også blitt gjort utredninger av forskjellige fagtema relatert til både nåværende tilstand og fremtidige alternativer for dekket. På bakgrunn av dette har Bymiljøetaten utarbeidet et forslag til langsiktig plan for opprusting av dekket på Torgallmenningen.

Uteservering

I mai vedtok bystyret uteservering på Torgallmenningen. Fem av aktørene fikk leieavtale i juli måned, mens to aktører hadde leieavtale i perioden juli – september. Byrådet besluttet også utvidet areal til uteservering i 2023.

Erstatningssaker

Bymiljøetaten har behandlet 60 erstatningssaker i 2023. Majoriteten av disse gjelder skader på kjøretøy, hovedsakelig som følge av hull i kommunal vei. En del av sakene gjelder skade på ladeledninger etter lading på kommunale ladestolper. Et mindretall av sakene gjelder skade på eiendom som følge av overvann, og skader på person eller eiendeler etter fall på glatt føre.

Landbruk og skogsbruk

Landbruksfeltet er sammensatt og inkluderer saksbehandling etter jordlov, skoglov og konsesjonslov. En viktig oppgave er veiledning, i stor grad knyttet til oppfølging av nye produsenter og utvikling på den enkelte gård.

Seksjon for næring og landbruk forvalter ulike statlige og kommunale tilskuddsordninger, fører tilsyn og gir uttalelser i plan- og byggesaker. I tillegg følger seksjonen opp kommunen sin satsing på urbant landbruk.

I 2023 kom det inn 48 søknader om tilskudd til urbant landbruk og 26 prosjekter fikk støtte, Forslag til planer for urbant landbruk og skogbruk har blitt utviklet og vært på høring. Arbeidet med fornying etter hogst har vært prioritert.

Det er en prioritering fremover å følge opp pågående klagesaker, avklare saker som gjelder skogsbilveier og følge opp fornying etter hogst og driveplikt.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall dekar jordbruksareal i produksjon	0	16 161	15 407	15 722
Antall nye Barnas byrom	0	4	4	4
Parkareal dekar	1 755	1 775	1 790	1 805
Samlet lengde av sommerturveier, -turstier og -løyper med kommunalt driftsansv (km)	192	50	52	54

KOSTRA Nøkkeltall

Bergen 2022 Bergen 2023 Oslo kommune

Prioritet

Naturforvaltning og friluftsliv brutto investeringsutgifter beløp pr innb (kr) *)	129	377	57
Rekreasjon i tettsted brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	446	482	784

*) Inflasjonsjustert med deflator

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
Grøntfaglig planlegging	16,4	13,6	13,8	-0,8	13,0	0,5
Kommunale skoger	0,7	1,3	1,3	-0,2	1,1	0,2
Landbruk	9,0	11,5	10,6	-1,7	8,9	2,5
Offentlige toaletter	5,2	6,0	6,7	-1,3	5,4	0,6
Grønn prosjektering	36,3	41,7	43,0	-0,6	42,4	-0,6
Parkdrift	79,0	90,2	107,7	-16,7	90,9	-0,8
Fiske, fangst og viltstell	0,3	0,2	0,6	-0,4	0,1	0,0

ÅRSMELDING 2023

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
Naturforvaltning	23,9	28,8	29,1	-5,6	23,5	5,4
Småbåthavner, fortøynings- og bryggeplasser	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum	171,1	193,3	212,8	-27,4	185,4	7,9

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
2-Byrådsavdeling for finans	2,2	2,7	3,6	-0,9	2,7	0,0
5-Byrådsavdeling for byutvikling	156,2	176,0	197,4	-24,8	172,6	3,4
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	8,8	9,3	10,5	-1,7	8,8	0,5
90-Fellesposter - bykassen	3,9	5,4	1,4	0,0	1,4	4,0
Sum	171,1	193,3	212,8	-27,4	185,4	7,9

Kommentar til status økonomi

For **Byrådsavdeling for byutvikling** er det et mindreforbruk på kr 3,4 mill. i 2023. Mindreforbruket er en kombinasjon av flere faktorer, men skyldes i hovedsak et mindreforbruk på kontrakterte tjenester knyttet til parkdrift. Det har i tillegg kommet refusjoner for arbeid utført i 2022 som ikke ble avsatt i 2022-regnskapet.

Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett hadde et mindreforbruk på kroner 0,5 mill. på tjenesteområde 10C naturforvaltning og parkdrift. Avviket er knyttet til mindreutgifter lønn.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** skyldes avviket at det gjenstår budsjettmidler til ikke-igangsatte tiltak i 2023 (2,5 mill.). Status for tiltak i årets budsjett kommer frem av tabellen *Nye tiltak i årets budsjett*. I tillegg er det restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (- 0,2 mill.). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer. Deler av avviket kan også knyttes til periodisering av strømudgifter (0,8 mill.) Dette er utgifter fra 2023 som er fakturert i 2024 som periodiseres til riktig år. I tillegg skyldes deler av avviket fordeling av internkjøp til korrekt tjeneste (0,7 mill.). Sistnevnte føres på sentrale poster og sikrer at internkjøp- og salg går i null per tjenesteområde.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En attraktiv og levende by	Bergen skal ha gode offentlige byrom og natur- og friluftsområder som er tilgjengelige og tilrettelagt for alle typer brukere.	Alle bydeler skal ha minst en, universelt utformet, merket turveg.	20,0 %	40,0 %	50,0 %	Det er åtte bydeler. I fire av disse har kommunen nå oppgradert turveier til UU-standard (universell utforming). Dette er prosjektene: I 2023 oppgraderte Bymiljøetaten turvei ved Liavannet i Åsane og turvei ved Ortuvannet i Fyllingsdalen. Tidligere har Bymiljøetaten oppgradert Rambergsveien i Arna og turvei ved Skranevannet i Ytrebygda.
Norges grønneste storby	Bergen skal avsette og utvikle arealer til sammenhengende blågrønne strukturer - også i fortetningsområdene.	Blågrønt temakart videreutvikles og legges til grunn i arealplanlegging	0,0 %	75,0 %	0,0 %	Å videreutvikle temakart for blågrønne strukturer er nevnt som en prioritert oppgave i "Veikart for naturstrategien - anbefalte planer, verktøy og utredninger". Temakartet bør oppdateres med nytt kunnskapsgrunnlag for å bli et viktigere verktøy i arealplanleggingen. På sikt bør temakartet videreutvikles med kunnskap fra plan for naturmangfold og oppdatering av kartlegging og verdisetting av friluftsområder. Temakartet vil være et viktig grunnlag ved rullering av kommuneplanens arealdel. Arbeidet med å videreutvikle blågrønt temakart er ikke startet enda.
	Opprettholde produksjon og produksjonsgrunnlag i landbruket i Bergen kommune	Antall søknader om produksjonstilskudd fra Landbruksdirektoratets statistikk	119	121	136	Statistikk hentet fra Landbruks direktoratet 2023
	Øke interesse for urbant landbruk – dyrking i byen, parsellhager og andelslandbruk	Antall kvalifiserte søknader om kommunalt tilskudd til urbant landbruk	46	40	45	
Trygg økonomistyring	Bergen skal være en by hvor nye anlegg har høy kvalitet for varig verdi og appellerer til flere generasjoner	Antall nye og oppgraderte barnas byrom.	4	4	3	Sentrumslekeplass er åpnet i tråd med plan. Skisse-og utredningsfase er gjennomført på ytterligere to nye tiltak innenfor prosjektporteføljen (Rollandsparken konseptutvikling og Brønndalen Olsvikjetet)

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag

Statusbeskrivelse

B-avtale 2023 Merknad 19 - Fløysletten Bystyret viser til den positive bruken av Fløysletten de siste årene. Bystyret ber byrådet legge frem en sak hvor bruken og leieprisene, herunder mulig prisreduksjon for bruken av Fløysletten blir redegjort for.

Byrådet har fremmet sak til bystyret der byrådet er positiv til utleie av Fløysletten for 2024.

Bystyret ber byrådet sette i gang arbeid med vurdering av hvilke fysiske tiltak og oppgradering av Fløysletten og området rundt (inkl. Kamveien) som vil være nødvendig for å kunne tåle økt bruk til kulturarrangement. Behov for eventuell omregulering skal også vurderes.

B-avtale 2023 Merknad 22 - Byfjellsforvaltning Bystyret ber byrådet gå i dialog med Bergen Skog- og Træplantningsselskap hvor samarbeidsavtalen med kommunen gjennomgås og det vurderes en gradvis opptrapping av den finansielle støtten fra kommunen.

Det ble avholdt møte mellom byråd for klima, miljø og byutvikling og Bergen Skog- og Træplantningsselskap (BST) 08.06.2023, og med byråd for byutvikling den 11.04.2024. Det gjøres juridiske avklaringer med tanke på adgangen til å øke støtten.

B-avtale 2023 Merknad 23 - Friområdet i Rollandsparken Bystyret ber om en sak om oppgradering av friområdet i Rollandsparken. Åsane har i praksis ingen park, og dette området er svært mye brukt av de mange som bor i området, både unge og eldre. Bystyret viser til at det er satt av 2 millioner i investeringsbudsjettet til utviklingen av Rollandsparken.

Investeringsmidlene inngår i investeringsprosjektet "Rollandsparken - prosjektutvikling av ny lekeplass".

Prosjektet består av enkle parkmøbleringstiltak i en eksisterende park i Åsane, og utarbeidelse av fagutredninger, konseptutvikling og innledende brukermedvirkning for en fremtidig og større oppgradering av parken. Prosjektet følger estimert fremdrift.

I 2023 er det etablert piknikkbord og fellesgrill i parken. Det er gjennomført anskaffelse av konsulent, og det er utarbeidet fagutredninger med tilhørende anbefalinger til arealdisposisjon og prosjektutviklingskonsept. For en mest mulig optimal brukermedvirkningsprosess ble aktiviteten utsatt i påvente av resultatene fra fagutredningene. I 2024 gjennomføres det innledende brukermedvirkning med lokale barn og unge.

B-avtale 2023 Merknad 24 - Restaurering av Dalaelven i Åsane Bystyret ber om at legges frem en sak om restaurering av resten av Dalaelven i Åsane. Bergen Elveforum involveres i arbeidet.

Bergen bystyre fattet vedtak 19.12.2023 i sak 63/23:

1. Bergen elveforum gis et engangstilskudd på 1. mill. kr i 2023 for å starte arbeidet med følgende tiltak i Dalaelven:
 1. Reetablering og skjøtsel av kantsone og reetablering kant vegetasjon langs elven.
 2. Habitatforbedrende tiltak i elven
 3. Utrede muligheten for fisketrapp
 4. Enklere tilrettelegging for friluftsliv og rekreasjon
2. Tilskuddet finansieres ved bruk av disposisjonsfond.
3. Midlene på 1. million kroner som er satt av i investeringsbudsjettet for 2023 til restaureringstiltak i Dalaelva i Åsane benyttes ikke.

B-avtale 2023 Merknad 29 - Nesttun sentrum - driftsavtale Bystyret viser til at bymiljøetaten nylig har sagt opp driftsavtalen med Nesttun sentrum, som innebærer blant annet at det ikke lenger er gatevarmeanlegg, blomster og flaggstenger som driftes. Bystyret ber byrådet vurdere driftsavtalen på nytt, spesielt med tanke på gatevarmeanlegget.

Ref. Revidert budsjett 23 - 13. Nesttun-avtalen Bystyret viser til at byrådet ikke har videreført Bergen kommunes avtale med Nesttun sentrum AS.

Bergen kommune kom frem til at foreslått ordning vil stride mot anskaffelsesreglene, samt stride mot etablert praksis for drift og vedlikehold av kommunale veg- og byromsarealer. Konkurransen for driftstjenester Nesttun/sørvest ble lyst ut.

ÅRSMELDING 2023

Oppdrag

Statusbeskrivelse

B-avtale 2023 Merknad 30 - Økt renhold i byparken
Bystyret ber byrådet øke renholdet i byparken og sette inn tiltak for å bøte på problemet med rotter i sentrum. Satsingen tas innenfor rammen.

Forskrift om forbud mot mating av vilt i Bergen kommune ble vedtatt av bystyret 21.06.2023. Økt frekvens på renhold m.m. har blitt opprettholdt i perioden.

Revidert budsjett 23 - 13. Nesttun-avtalen Bystyret viser til at byrådet ikke har videreført Bergen kommunes avtale med Nesttun sentrum AS. Bystyret mener det likevel er viktig å sikre at sentrumsforeningen har ansvar for å sikre aktivitet og attraktivitet på Nesttun. Bystyret ber derfor om at bymiljøetaten lager en avtale med Nesttun sentrum AS som sikrer dette, herunder flagging.

Vestland fylkeskommune (VLFK) er største offentlige grunneier på Nesttun. Bergen kommune eier (og disponerer) kun en del av det offentlige torget. Det har vært avholdt møte mellom Bymiljøetaten og VLFK i august vedrørende muligheten for at VLFKs gatearealer kan disponeres av Nesttun Sentrum AS, og det avventes tilbakemelding fra VLFK, herunder om en slik avtale må inngås mellom VLFK og Nesttun Sentrum AS. Bymiljøetaten vil uansett arbeide videre innenfor det handlingsrommet etaten har; for torgflaten som kommunen eier (der er det mulighet for flagging og byliv).

Revidert budsjett 23 - 5. Frisbeegolf Flaktveit
frisbeegolf er et gratis lavterskeltilbud for mennesker i alle aldre og interessen er stadig økende. Bystyret ber om at kommunen går i dialog med Flaktveit frisbeegolf for å få til å utvide banen med lavest mulig naturinngrep.

07.11.2023 gjennomførte Bymiljøetaten befaringsmøte av frisbeeanlegget på Flaktveit. Bymiljøetaten følger opp saken videre.

Revidert budsjett 23 - 6. Trolljeger på Fløyen
Bystyret er positiv til at det arrangeres Trolljeger på Fløyen i september. Bystyret ber om at det legges til grunn en rabattordning i leieprisen, slik som tidligere år.

Trolljeger-arrangementet på Fløyen har vært gjennomført. Avtale ble inngått med Trolljeger og prisen for leie ble satt til kr 28 000. Dette er 10 % av ordinær pris, og i samsvar med prisen som ble satt i 2022.

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Årets budsjett				
		Bud. v/gj.førings- vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. Regnskap bud.	Avvik i kr	
Arna Bydelspark - Seimsmyrane	UFGN 17/20	35,7	27,7	28,2	2024	1.kv. 2024	0,3	0,6	-0,3
Barnas byrom		-	-	-	Løpende	Løpende	1,3	1,8	-0,5
Bystrand Lungegårdsparken	BY 0159/18	120,0	455,0	455,0	2028	4.kv. 2027	6,7	13,3	-6,6
Dagsturhytten		IA	1,8	1,9	2024	2.kv. 2024	1,8	1,9	-0,1
Den grønne akse		-	-	-	Løpende	Løpende	6,5	4,1	2,4
Fanatorget		8,6	14,0	14,0	2023	Ferdig	0,1	0,1	0,0
Fontener i sentrum		6,0	5,7	5,7	2025	Ferdig	0,0	0,0	0,0
Fredens bolig	BR 1119/19	13,1	29,5	30,4	2023	Ferdig	0,4	0,6	-0,2
Gateopprustning Torgallmenningen og gater rundt		IA	2,5	2,5	2024	4.kv. 2024	2,2	1,9	0,3
Gjeddevann friluftsområde		IA	8,5	8,5	2024	4.kv. 2027	0,2	0,2	0,0
Grønneviken - byboliger og delekultur - Prosjektutvikling		IA	12,7	12,7	2025	4.kv. 2025	2,0	1,5	0,6
Haukåsvassdraget - Overvannstiltak Bergen Travpark	BR 1048/23	14,5	14,6	15,4	2023	Ferdig	13,7	14,6	-1,0
Hundeluftegård Løvtien		2,0	2,0	2,0	2023	Ferdig	1,3	1,5	-0,2
Innløsning og erverv friarealer		-	-	-	Løpende	Løpende	0,2	0,3	-0,1
IT system for bruk av offentlig areal		4,5	12,4	12,4	2024	Ferdig	4,2	2,3	1,8
Kirkebukten sjøfrontpark - utredning		IA	1,9	1,9	2024	Ferdig	1,8	1,5	0,2
Kollekvågen etterdrift avf.deponi	KFIN71/16	IA	5,0	5,0	2024	Ferdig	1,3	0,5	0,8
Løvtien etappe 4 - delstrekning 2	BY 119/20	50,0	111,6	111,6	2024	Ferdig	37,9	33,2	4,7
Mindetorget		IA	16,8	16,8	2028	2.kv. 2028	1,2	0,8	0,4
Nesttun elvepark		IA	39,5	39,5	2027	4.kv. 2027	0,8	0,0	0,7
Ny strømforsyning Festplassen	UFGN 67/20	20,0	25,6	25,6	2024	Ferdig	24,1	17,2	6,9
Nyanlegg bydelsparker		-	-	-	Løpende	Løpende	0,1	0,1	0,0
Nye søyler Torgallmenningen	BY 108/19	25,0	30,2	30,2	2023	Ferdig	0,1	0,1	0,0
Nygårdsparken infrastruktur	KFIN 36/18	24,5	29,0	29,1	2023	Ferdig	0,2	0,2	0,0
Nygårdsparken midtre del		IA	12,0	12,0	2025	4.kv. 2025	0,6	0,0	0,5
Nygårdsparken nedre del	BY 362/20	67,0	92,1	92,1	2024	4.kv. 2024	44,4	14,3	30,1
Parker rehabilitering		-	-	-	Løpende	Løpende	3,1	0,4	2,7
Permanent toalett Nordnesparken - utredning		IA	0,8	0,4	2023	Ferdig	0,8	0,4	0,4
Rehabilitering gatetrær og vegetasjon		-	-	-	Løpende	Løpende	1,1	0,0	1,1
Rollandsparken - prosjektutvikling av ny lekeplass		IA	2,5	2,5	2023	Ferdig	2,5	1,9	0,6

ÅRSMELDING 2023

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Vedtatt ferdigår	Årets budsjett			
		Bud. v/gj.førings- vedtak	Vedtatt	Totalprognose		Estimert ferdigkvartal	Just. bud.	Regnskap	Avvik i kr
Sentrumslekeplass - første utbyggingstrinn	UFGN 35/22	20,4	28,7	28,7	2024	4.kv. 2024	23,8	21,7	2,1
Slettebakken avfallsdeponi	BY 116/20	IA	0,0	0,0	2025	1.kv. 2025	0,0	0,0	0,0
Steinsvikneset		IA	11,7	11,7	2027	4.kv. 2026	0,1	0,2	-0,1
Sudmannsvei lekeplass	BR 1088/21	10,2	11,9	11,8	2023	Ferdig	1,2	1,1	0,1
Sælenvassdraget del 1 - Lynghaugparken	BR 1126/19	10,5	33,3	32,3	2024	4.kv. 2024	2,2	1,2	1,0
Torgboder pilot		IA	5,4	5,4	2024	4.kv. 2024	2,0	0,6	1,4
Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene		-	-	-	Løpende	Løpende	3,8	4,7	-0,9
Utbyggingsavtaler Møllendal		-	-	-	Løpende	Løpende	0,3	0,1	0,2
Utbyggingsavtaler Søreide		-	-	-	Løpende	Løpende	0,3	4,1	-3,8
Utvikling av Torget/Bryggen – prosjektering		IA	19,7	20,6	2024	4.kv. 2024	4,1	4,4	-0,2
Vågstrappen - prosjektutvikling		IA	4,5	4,5	2026	4.kv. 2026	0,5	0,2	0,3
Wergeland – Grunnerverv og forberedende arbeider		IA	1,9	1,9	2026	4.kv. 2030	0,0	0,0	0,0
Sum øvrige prosjekter							14,6	13,7	1,0
Sum							213,8	167,5	46,3

Statustekst investeringer

Arna Bydelspark - Seimsmyrane

Arna bydelspark eller Arnaparken i Indre Arna består av en våtmarkspark og en folkepark. I prosjektet er det etablert et kastfelt for friidrett. Parken og kastfelt er ferdigstilt og tatt i bruk. Det er i 2023 utarbeidet en skjøttsplan og en forvaltningsplan, i tillegg til gjennomføring av tiltak i tråd med disse planene. Prosjektet ligger fordelt på tjenesteområdene Naturforvaltning og parkdrift og Idrett.

I 2023 har prosjektet et merforbruk i forhold til budsjetterte midler på tjenesteområdet Naturforvaltning og parkdrift. Avviket skyldes økte administrative kostnader for oppfølging av prosjektet. Prosjektets totalkostnad har en overskridelse av budsjett. Dette skyldes nevnte merforbruk i 2023. Prosjektet ligger også på tjenesteområde idrett uten avvik. Prosjektet avsluttes og det skrives sluttvedtak.

Barnas byrom

Investeringen Barnas Byrom er en budsjettpost som omfatter oppgradering og bygging av nye uterom for barn og unge. Oppgraderingene gjennomføres som enkeltprosjekter i ulike geografiske områder, og har tilhørende ulik fremdrift og budsjett. I 2023 er det jobbet aktivt med følgende 3 prosjekter. Sentrumslekeplass – første utbyggingstrinn på Nordre Tollbodkai ble ferdigstilt og tatt i bruk. I tillegg ble det gjennomført anbudskonkurranse og prosjektoppstart for prosjektene Rollandsparken-konseptutvikling ny lekeplass og Brønndalen Olsvikskjenet.

Alle prosjektene innenfor budsjettposten har holdt planlagt fremdrift. Budsjettavviket i 2023 skyldes at prosjektet er utvidet med en trafiksikkerhetsanalyse og planlegging av trafiksikringstiltak.

Bystrand Lungegårdsparken

Det skal etableres et nytt parkanlegg; Bystrand og ny Lungegårdspark på nyetablert fylling i Store Lungegårdsvannet etter at Bybanen er satt i drift. Det skal bygges en park hvor det tilrettelegges for bystrand, sportslige og kulturelle arrangement, utstillinger, rekreasjon og aktiviteter knyttet til land og vann. Prosjektet omfatter også etablering av konstruksjoner i sjø, service- og publikumsbygg, belysning og el-anlegg, og dekker også Bergen kommunes anleggsbidrag overfor Bybanen Utbygging AS.

Prosjektet er i detaljprosjektfase. I 2022 ble det gjennomført en usikkerhetsanalyse for prosjektet som viste at totalkostnaden var langt høyere enn tidligere anslått. I 2023 ble det jobbet med å nedskalere prosjektet og det ble gjennomført større endringer og tilpasninger. Omfanget og usikkerhetene i prosjektet ble redusert, men likevel ble totalprognosen økt til 455 mill. i Handlings- og økonomiplan 2024-2027 vedtatt av bystyret i desember 2023.

Prosjektet har et merforbruk i forhold til vedtatt justert budsjett for 2023. Avviket skyldes at det er bokført et større krav enn det som var forventet i forbindelse med overtakelsen av ny fylling i Store Lungegårdsvann fra Bybanen Utbygging. Avviket påvirker ikke totalprognosen, det er bare en endret periodisering av utgifter mellom år.

I 2024 slutføres detaljprosjektering. Det er planlagt utlysning av konkurranse og kontrahering av entreprenør. Omprosjektering innenfor vedtatt kostnadsramme er planlagt slutført i mars 2024. Etter

at gjennomføringsvedtak for prosjektet er fattet, lyses arbeidene ut i markedet og en forventer da oppstart etter ca. 6 mnd. Selve anleggsgjennomføringen er forventet å ta ca. 2 år.

Dagsturhytten

Det er etablert en dagsturhytte i Arna bydel. Dagsturhytteprosjektet er et initiativ fra tidligere Sogn og Fjordane fylkeskommune som har spredd seg i Vestland fylke, og nå står også Bergen på listen over steder som har fått en hytte. Hytten ble ferdigstilt i 2023 og det ble søkt om ferdigattest for å ta den i bruk. Hytten vil åpnes for publikum tidlig 2024.

Prosjektet har finansiering fra flere kilder, og det skal søkes om spillemidler for deler av investeringskostnaden. Prosjektet har for 2023 hatt et lite merforbruk. Dette relaterer seg til byggefasen og skyldes grunnforholdene på stedet. Da tomten til hytten ble gravd av, viste det seg nødvendig å etablere en terrasse rundt hytten for å slippe å sprengje i fjell. I tillegg til dette har det tilkommet noen kostnader knyttet til transport og klargjøring for vedlikehold som ikke var hensyntatt i budsjettet for 2023. Totalprognosen endres tilsvarende, ettersom prosjektet er ferdigstilt.

Den grønne akse

Dette er en programpakke for prosjekter innenfor området "Den grønne akse", som strekker seg fra Teateret til Biblioteket, samt deler av byaksen fra Regnbueplassen til og med Torgallmenningen. Bruksintensiteten i disse by- og parkrommene er høy, og det er et kontinuerlig behov for oppgradering med tiltak som i omfang går ut over normalt vedlikehold. Prosjektet har som hovedoppgave å samle ulike tiltak, oppgaver og vurderinger under ett felles program. De mest omfattende tiltakene som er gjennomført i 2023 er utarbeidelsen av et helhetlig kunnskapsgrunnlag for hele Den grønne akse. Kunnskapsgrunnlaget gir et solid, faglig fundament for vurderinger og løsningsforslag i kommende tiltak.

Innenfor budsjettposten har det vært forsinket fremdrift på noen av enkeltprosjektene. Dette gjelder prosjektene «Rehabilitering Teaterparken» og «UU-tiltak i Den grønne akse». Forsinkelsen skyldes manglende intern kapasitet. Totalprognosen for budsjettposten er innenfor gjeldende rammer. Mindreforbruk i 2023 flyttes til 2024. I 2024 er det prosjektoppstart på «UU-tiltak i Den grønne akse».

Fanatorget

Det er gjort en større oppgradering av en sentral lekeplass og friområde ved Fanatorget i Ytrebygda. I tillegg til lekearealer omfatter prosjektet takoverbygg og støyskjerm, fellesgrill, vannpost og benkegrupper. Prosjektet ble ferdigstilt og tatt i bruk 2022. I 2023 er det gjort enkelte utbedringstiltak og gjennomført sluttoppgjør. Prosjektet er på plan i forhold til budsjett for 2023, med et marginalt overskridelse etter sluttavregning. Prosjektets totalkostnad er å anse som på plan. Det utarbeides sluttvedtak, og prosjektet avsluttes.

Fontener i sentrum

Prosjektet omfattet tilstandsvurdering, prosjektering og rehabilitering av fontener i sentrum. To fontener i Byparken er rehabilitert med nye tekniske kummer. Det ble avdekket at Ole Bull fontenen hadde flere mangler. Ole Bull fontenen ble prosjektert, men ikke utbedret i dette prosjektet. Prosjektet var på plan ift. budsjett i 2023.

Fredens bolig

Fredens bolig er en kommunal park ved Krohnengen skole i Bergen sentrum. Det er gjennomført en oppgradering av hele parkanlegget, prosjektet omfatter også ny ballbane, flowpark, drikkevannspost og belysning. Prosjektet er ferdig og tatt i bruk. Prosjektet har et merforbruk i forhold til budsjett for 2023. Dette skyldes generell renteøkning i markedet, og enkelte tilpasninger av prosjektet av hensyn til nye

brukerkrav, økte administrative kostnader og myndighetsmessige avklaringer. Totalprognosen justeres i 2024 og det ferdigstilles enkelte utbedringstiltak.

Gateopprustning Torgallmenningen og gater rundt

Det utredes en langsiktig plan for opprusting av bygulvet på Torgallmenningen. Planen presenteres for Bystyret som fagnotat før sommeren 2024. I 2023 har det blitt gjennomført tekniske undersøkelser av dekket på Torgallmenningen. Det har også blitt gjort utredelser av forskjellige fagtemaer relatert til både nåværende tilstand og fremtidige alternativer for dekket. På bakgrunn av dette har det blitt utarbeidet flere temarapporter som beslutningsgrunnlag for fagetatens anbefaling. Prosjektets fremdrift er på plan. Prosjektet har et mindreforbruk av midler i 2023. Dette skyldes manglende internkapasitet og manglende kapasitet hos leverandør. Midlene forskyves til 2024. Prosjektets totalkostnad er på plan i henhold til budsjett. I 2024 vil anbefalt plan ferdigstilles og oversendes til politisk behandling.

Gjeddevann friluftsområde

Det skal etableres et nytt friområde med badeplasser ved Gjeddevann ved Varden idrettsanlegg i Fyllingsdalen. Prosjektet er på plan i forhold til planlagt fremdrift. I 2023 er ervervsfasen avsluttet. Prosjektet har deretter ligget i bero, videre prosjektering starter opp i 2024. Prosjektets totalbudsjett er på plan i henhold til budsjett. I 2024 påbegynnes forprosjekt og oppstart byggefase er beregnet til 2025.

Grønneviken - byboliger og delekultur - Prosjektutvikling

Grønneviken skal utvikles som et byutviklingsprosjekt med høy kvalitet, samtidig som det gir en økonomisk merverdi. Område skal ha gode bokvaliteter for alle aldersgrupper med variert arkitektur, mangfold i beboersammensetning og delekultur. Pilot Grønneviken har bakgrunn i byrådets bestilling i byrådssak 1260/20. Tomten i Møllendal skal selges ferdig regulert.

I 2023 har prosjektet gjort forberedelser og avklaringer som er nødvending før sluttbehandling av reguleringsendringen. Arbeidet med salgsstrategien har startet. Årsprognose 2023 er lavere enn budsjetttramme som følge av en omrokking av planlagte aktiviteter. Formålet er å effektivisere prosjektgjennomføring og forventet ferdigdato påvirkes ikke av dette. Totalprognose følger budsjettert plan. I 2024 skal prosjektet utarbeide en salgsstrategi som sikrer prosjektets målsettinger. Prosjektet er et samarbeid mellom flere etater og det er mål om å utarbeide plandokumenter til sluttbehandling i vår 2024.

Haukåsvassdraget - Overvannstiltak Bergen Travpark

Det etableres et kommunalt overvannsanlegg ved Bergen Travpark for å hindre utslipp til Haukåsvassdraget, som er et viktig elvemuslingshabitat. Prosjektet er ferdigstilt og tatt i bruk av Bergen travpark. Det er gjennomført detaljprosjektering, anbudskonkurranse og tiltaket er realisert i 2023. Prosjektet ble gjennomført i hovedsakelig vår 2023 som planlagt av hensyn til elvemuslingene. Prosjektet har et merforbruk i forhold til budsjett for 2023. Dette skyldes høyere kompleksitet i byggegrunnen og dårligere tilstand på eksisterende ledningsnett enn forutsatt. Prosjektets totalkostnad har økt, og skyldes et større arbeidsomfang i 2023 enn opprinnelig forutsatt. Det skrives sluttvedtak og prosjektet avsluttes.

Hundeluftegård Løvtien

Det er etablert en hundeluftegård på Løvtakksiden. Prosjektet omfatter også opparbeidede oppholdsarealer og belysning. Prosjektet er ferdig og ble tatt i bruk. Prosjektet har et merforbruk ift. budsjett i 2023. Avviket skyldes komplekse eiendoms- og planforhold, som har utløst behov for omprosjektering og tilpasninger til reguleringsplan og hensynssone byfjell. Prosjektets totalkostnad er på plan i forhold til budsjettert. I 2024 skal det fattes sluttvedtak, og prosjektet avsluttes.

Innløsning og erverv friarealer

Dette er ikke prosjekt i tradisjonell forstand. Midlene benyttes i anledning ervervrelaterte oppgaver, f.eks. behov for utredninger og rapporter ifm. eiendomsrettslige problemstillinger. Det er i løpet av 2023 levert arbeid ifm. eiendomsrettslige problemstillinger og situasjoner. For 2024 er det ikke planlagt noen konkret aktivitet, midlene benyttes når behovet for avklaringer oppstår. Avviket som oppstod i 2023 skyldes økt bruk av grunnervervkonsulent.

IT system for bruk av offentlig areal

Prosjektets formål er å levere system for digitale søknader om bruk av offentlige arealer, som f.eks graving i vei, leie av offentlig plass eller arrangementer, parkeringstillatelser og oppfølging av illeggelser (bl.a. kontrollsanksjoner og parkeringsbøter). Systemet skal gi publikum en enklere og bedre opplevelse, og systemet skal legge til rette for bedre flyt og bruk av automatisering i saksbehandlingen. I 2023 er leveransene for søknad om grave- og arbeidstillatelse samt boligsoneparkering satt i drift, og fakturering og arkivering går automatisk til kommunens systemer.

Prosjektet er fordelt på tjenesteområdene Naturforvaltning og parkdrift og Samferdsel. På sistnevnte tjenesteområde er det ikke budsjetterte midler eller mer/mindreforbruk. På tjenesteområde Naturforvaltning og parkdrift er det avvik grunnet forsinkelser som oppstod av høyere kompleksitet i prosjektet enn først estimert. Totalprognosen for budsjettet er etter plan. I 2024 skal de siste leveransene som omhandler HC-parkering, leie av grunn og oppfølging av illeggelser ferdigstilles.

Kirkebukten sjøfrontpark - utredning

Det er utarbeidet mulighetsstudie for Kirkebukten sjøfrontpark som viser hvordan Kirkebukten kan utvikles på kort og lang sikt. Mulighetsstudiet viser hvordan området kan tilrettelegge for rekreasjons- og bademuligheter og hvordan naturen kan styrkes. Mulighetsstudiet og fagnotat for anbefaling av videreutvikling av Kirkebukten er oversendt byrådsavdeling for byutvikling. Dersom det skal bygges en sjøfrontpark i Kirkebukten vil midler til dette spilles inn til fremtidig handlings- og økonomiplan.

Kollevågen etterdrift avf.deponi

Kollevågen , utbedring av strandsone - konseptutvikling Kollevågen på Askøy var Bergen kommunes avfallsdeponi for usortert avfall i perioden 1930-1975. Tidligere gjennomførte tildekkingstiltak har vist seg å være utilstrekkelige. Det utredes varige løsninger for å minimere utvasking av sand og reparasjon av stranden. I 2023 er det engasjert konsulent, og gjennomført oppstart av forprosjekt. Prosjektets fremdrift er på plan. Prosjektet har et mindreforbruk i forhold til budsjett for 2023. Dette skyldes manglende/forsinket budsjettavklaring fra Bystyret og redusert kapasitet hos leverandør. Restmidler skyves til 2024. Prosjektets totalbudsjett er på plan. I 2024 fortsetter arbeidene med forprosjekt og detaljprosjekt. Prosjektet ligger på både tjenesteområde for Renovasjon, og Naturforvaltning og parkdrift. Budsjettmidler og regnskap ligger på sistnevnte tjenesteområde.

Løvestien etappe 4 - delstrekning 2

Siste etappe av Løvestien bygges nå. Den knytter sammen Løvestien til én sammenhengende turvei fra Kråkenes til Melkeplassen. Etappen er på ca. 1 km og strekker seg fra Kristian Bings vei og til Fredlundsvingen og inkluderer en 383m lang brukonstruksjon. Både fundamenter og bærende konstruksjon er ferdig bygget. Det gjenstår å ferdigstille dekke, rasteplasser og belysning. Prosjektet følger plan, og ferdigstilles i første halvår 2024. Prosjektet har et mindreforbruk i forhold til budsjett for 2023 som skyldes periodisering/tilpasninger av anleggsarbeidene på grunn av sesongavhengige forhold. Totalprognosen for prosjektet er innenfor prosjektets totalramme.

Mindetorget

På Mindemyren planlegges et offentlig torg med tilhørende infrastruktur. Mindetorget er regulert sammen med Meieribyen, og skal tilrettelegge for opphold, økt biomangfold og urban rekreasjon. Prosjektet omfatter en videreføring av kanalen, samt etablering av et større vannspeil som

fiskehabitat. Prosjektet er i planleggingsfase, det er gjennomført forprosjekt og iverksatt grunnundersøkelser. Prosjektet har et mindreforbruk i forhold til budsjett for 2023. Dette skyldes utsatt oppstart av detaljprosjektering, som følge av manglende kapasitet hos leverandør og endringer i markedsituasjonen. Totalprognose er på plan ift. totalbudsjett. Prosjektet er på plan i forhold til rapportert sluttfrist. I 2024 ferdigstilles grunnundersøkelsene, og forberedes for anskaffelse av detaljprosjektering. Det utarbeides usikkerhetsanalyse og kostnadsestimat.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Videre benyttes midlene også til å bytte ut eller oppgradere tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

I budsjettet for 2023 var det opprinnelig bevilget kr. 110 mill. til sekkeposten Mindre bygginvesteringer. I forbindelse med revidert budsjett i juni 2023 ble posten tilført ytterligere midler.

Det er i 2023 bevilget midler til litt under 40 enkelttiltak fra budsjettposten. De største postene er knyttet til Strømgaten 1, Garnes skole og Haukelandshallen hvor midlene er overført til egne budsjettposter.

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder. Samlet over alle tjenesteområdene i kommunen har en et mindreforbruk på budsjettposten på cirka 28 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak at enkeltprosjekter har forsinket fremdrift i forhold til forventet. Enkelte områder, som skole, næring og idrett, har en likevel merforbruk i forhold til prosjekt. Dette skyldes at fordelingen mellom ulike tjenesteområder har blitt en annen enn lagt til grunn i opprinnelig budsjett, og at dette ikke er blitt korrigert for i årsavslutningen.

Nesttun elvepark

Det skal etableres en elvepark på Nesttun. Elveparken skal være del av et større blågrønt nettverk knyttet til Store og Lille Nesttunvann, og en del av den blågrønne strukturen rundt Nesttunvassdraget. Prosjektet følger prosjektert fremdrift og har et mindreforbruk i forhold til budsjetterte midler i 2023. Dette skyldes at avklaringer om grunnnerverv er foretatt administrativt, og ikke gjennom bruk av eksterne ressurser, slik opprinnelig forutsatt. De ubrukte midlene kommer til anvendelse i 2024. Prosjektets totalkostnad er på plan i forhold til budsjetterte. I 2024 fortsetter avklaringene rundt grunnnerverv, med etterfølgende oppstart av videre prosjektutvikling.

Ny strømforsyning Festplassen

Festplassen er tilrettelagt med faste strømmuttak til midlertidige og strømkrevende installasjoner ved arrangementer. Prosjektet har etablert ny nettstasjon, med føringsveier og uttakspunkt. Prosjektet er ferdig og ble tatt i bruk til Lysfesten 2023, men med enkelte mangler som krever utbedring. Prosjektet har et mindreforbruk i forhold til budsjetterte midler i 2023. Avviket skyldes nevnte reklamasjoner og forventede utbedringer, ubrukte midler brukes i 2024. Prosjektets totalkostnad er på plan i forhold til totalbudsjett. I 2024 skal det gjøres utbedringer av tiltaket og det utarbeides sluttvedtak der prosjektet avsluttes.

Nyanlegg bydelsparker

Det er etablert et nytt byrom sentralt på Paradis. Asfaltarealet ved Paradis bybanestopp er nå opparbeidet med oppholdssoner, vegetasjon og belysning. Prosjektet ble ferdigstilt og tatt i bruk i 2023. Prosjektet er på plan i forhold til budsjetterte midler i 2023. Prosjektets totalkostnad er på plan i forhold til budsjettert. Det er utarbeidet sluttvedtak, og prosjektet avsluttes.

Nye søyler Torgallmenningen

Det er gjort en utskifting av Bård Breiviks granittsøyler på Torgallmenningen til nye stålsøyler, med etablering av nye fundamenter og sokler. Glasstakene over søylene er også skiftet ut. Prosjektet er ferdig og tatt i bruk. I 2023 har det påløpt utgifter i forbindelse med sluttoppgjør for glasstaket, I tillegg har det påløpt en del administrative kostnader. Prosjektet er på plan i forhold til budsjetterte midler i 2023 og totalkostnad er på plan i forhold til det som er budsjettert. Det utarbeides sluttvedtak, og prosjektet avsluttes.

Nygårdsparken infrastruktur

I Nygårdsparken i Bergen sentrum er det gjennomført et større rehabiliteringsprosjekt i flere faser og gjennom flere enkeltprosjekter. Dette prosjektet omfattet etablering av klatrelek og treningsapparater, rehabilitering av historiske gjerder, samt prosjekteringsarbeider for rehabilitering av nedre del av Nygårdsparken. Prosjektet er ferdig og tatt i bruk. Prosjektet er å anse som på plan i forhold til budsjetterte midler i 2023. Prosjektets totalkostnad følger nesten estimert budsjett, med et lite merforbruk. I 2024 utarbeides sluttvedtak, og prosjektet avsluttes.

Nygårdsparken midtre del

I Nygårdsparken i Bergen sentrum er det gjennomført et større rehabiliteringsprosjekt i flere faser og gjennom flere enkeltprosjekter. Dette prosjektet omfattet rehabilitering / oppgradering av midtre del av Nygårdsparken og vil omfatte etablering av ny belysning og overvannshåndtering. Prosjektet er i oppstartsfase. Prosjektet har et mindreforbruk i forhold til budsjett for 2023. Planlagte aktiviteter skyves til 2024 grunnet manglende internkapasitet. Prosjektets totalprognosen er på plan i henhold til budsjett. Hoveddelen av budsjettet er allokert ut over vedtatt budsjettperiode. I 2024 gjennomføres prosjektoppstart, programmering og skissefase.

Nygårdsparken nedre del

I Nygårdsparken i Bergen sentrum er det gjennomført et større rehabiliteringsprosjekt i flere faser og gjennom flere enkeltprosjekter. Dette prosjektet omfattet rehabiliteringsarbeidene i nedre del av Nygårdsparken. Prosjektet følger estimert plan og parkarbeidene er i all hovedsak ferdigstilt. Prosjektet har et mindreforbruk i forhold til budsjett for 2023. Avviket skyldes først og fremst at det ved en feil ble registrert høyere budsjett enn planlagt; i størrelsesorden på ca. 20 mill. Videre er enkelte aktiviteter utsatt til 2024, deriblant etableringen av de offentlige toalettene, et prosjekt som er estimert til ca. 5 mill. Prosjektets totalkostnad følger budsjett.

Parker rehabilitering

Etterarbeid Biblioteksplassen

Prosjektet omfatter utbedring av universell utforming på Valborg Platous plass i Bergen sentrum. Prosjektet er i starten av anleggsfase.

Prosjektet har et mindreforbruk i forhold til budsjett for 2023. Dette skyldes krevende tilpasninger av prosjektet av hensyn til myndighetskrav, og derfor en forskjøvet anleggsfase. Prosjektets totalprognose er presset og det forventes et merforbruk grunnet renteøkninger og generell prisøkning i markedet. Anleggsarbeidene gjennomføres og prosjektet ferdigstilles i 2024.

Permanent toalett Nordnesparken - utredning

Bymiljøetaten gjennomførte en begrenset tilbudskonkurranse om å utarbeide en mulighetsstudie av et permanent og frittliggende toalett i Nordnesparken. Formålet med prosjektet var å lage et beslutningsgrunnlag for eventuell bygging av et toalettbygg i Nordnesparken. Fire konsultentselskaper leverte tilbud, og etter en vurdering av pris og kvalitet, ble Norconsult AS tildelt oppdraget i april 2023. I tilbudet lå det å utføre oppdraget til lavere pris enn tidligere anslått. Det er derfor et mindreforbruk i forhold til budsjett 2023. Konsulent fikk frist til 1. august med å levere et utkast, og 1. september til å levere en ferdig rapport. Prosjektet er med det fullført.

Rehabilitering gatetrær og vegetasjon

Budsjettpost for flere prosjekter. Framdrift er avhengig av progresjon i andre prosjekter. Midler i 2023 var tiltenkt en trerekke langs Fjøsangerveien. Dette tiltaket er forsinket og midler brukes i 2024.

Rollandsparken - prosjektutvikling av ny lekeplass

Prosjektet består av enkle parkmøbleringstiltak i en eksisterende park i Åsane, og utarbeidelse av fagutredninger, konseptutvikling og innledende brukermedvirkning for en fremtidig og større oppgradering av parken. Prosjektet følger estimert fremdrift.

I 2023 er det etablert piknikkbord og fellesgrill i parken. Det er gjennomført anskaffelse av konsulent, og det er utarbeidet fagutredninger med tilhørende anbefalinger til arealdisposisjon og prosjektutviklingskonsept. Prosjektet har et mindreforbruk i forhold til budsjetterte midler for 2023. For en mest mulig optimal brukermedvirkningsprosess ble aktiviteten utsatt i påvente av resultatene fra fagutredningene. Mindreforbruket overføres til 2024 og prosjektet er på plan i forhold til totalbudsjett. I 2024 gjennomføres det innledende brukermedvirkning med lokale barn og unge. Konseptutviklingsfasen avsluttes.

Sentrumslekeplass - første utbyggingstrinn

Sentrumslekeplass på Nordre Tollbodkai er et tiltak som utvikles over flere trinn. Første utbyggingstrinn er godkjent som et midlertidig tiltak. Første utbyggingstrinn ble ferdigstilt i henhold til plan, og tatt i bruk sommeren 2023. Det er gjort en sanering av forurenset grunn og etablert trafikk sikringstiltak, etablert tre HC-plasser, ny belysning, arrangementsstrøm og infrastruktur for vann- og avløp. Uterommet er opparbeidet med arealer for lek, aktivitet og trim, samt opphold under tak, publikumstoletter, fellesgrill og drikkevannspost. Prosjektet har et mindreforbruk i forhold til budsjett for 2023. Dette skyldes at brukermedvirkning og evalueringen av byromsbruken er skjøvet fra 2023 til 2024, grunnet manglende internkapasitet. Disponible midler kommer til anvendelse i 2024. Prosjektets totalkostnad er på plan i henhold til budsjett. I 2024 gjennomføres den planlagte evalueringen av den midlertidige byromsbruken. Det må etterfølgende tas stilling til videre bruk og utvikling av Nordre Tollbodkai.

Steinsvikneset

Det skal etableres nytt friområde med badeplasser på Steinsvikneset ved Nordåsvannet. Prosjektet er på plan i forhold til rapportert sluttfrist. I 2023 har prosjektet ligget i bero, videre detaljprosjektering starter opp i 2024. Prosjektet hadde et merforbruk i 2023, da det ble igangsatt sanering av en garasje som ikke opprinnelig var påtenkt. Prosjektets totalbudsjett er på plan i henhold til budsjett. I 2024 påbegynnes detaljprosjektering og oppstart byggefase er beregnet til 2025.

Sudmannsvei lekeplass

En tidligere barnepark i Øvre Sandviken utgjør en tverrforbindelse fra Sandviken og opp til Fjellveien. Prosjektet omfatter rehabilitering av lekeplassen, samt en oppgradering av gangveien og etablering av

nybygg med publikumstoalett. Prosjektet ble ferdigstilt og tatt i bruk desember 2022. Det er gjennomført ferdigstillelse av sesongavhengig arbeid med tilhørende overlevering og sluttoppgjør i 2023. Prosjektet har et mindreforbruk i forhold til budsjett for 2023, dette skyldes ubenyttede usikkerhetsreserver. Prosjektet er derfor ferdigstilt med en lavere totalkostnad i forhold til totalbudsjett. Det utarbeides sluttvedtak, og prosjektet avsluttes.

Sælenvassdraget del 1 - Lynghaugparken

I Lynghaugparken i Fyllingsdalen er en strekning av en bekk i Sælenvassdraget gjenåpnet. Bergen sin største utendørs skatepark er bygget og det er etablert flere møteplasser i parken. Prosjektet er ferdig bygget og tatt i bruk. Prosjektet har hatt et mindreforbruk av budsjetterte midler i 2023. Dette skyldes at utbedringer av vann- og avløpsarbeid ble mindre omfattende enn tidligere antatt. Prosjektets totalkostnad er mindre enn budsjettert, av nevnte årsak. I 2024 utarbeides en skjøtselsplan og det skal gjennomføres mindre utbedringstiltak. Det fattes sluttvedtak, og prosjektet avsluttes.

Torgboder pilot

Det skal utvikles nye torgboder til Fisketorget, og som en del av utviklingen skal det gjennomføres et pilotprosjekt med to ulike pilotboder som skal teste ut på Torget gjennom sesongen. Hensikten med prosjektet er både å teste ut utforming og tekniske løsninger, og å sikre en åpen prosess med bred medvirkning i de ulike fasene. Pilotbodene er nå under utvikling sammen med leverandør og rådgivende arkitekter. Det er gjennomført medvirkningsprosesser, konseptutvikling og anskaffelse av leverandør i 2023. Prosjektet er på plan for uttesting av torgboder i 2024. Det kan bli behov for å utvide prosjektperioden dersom torgbodene skal testes over lengre tid. Det måtte gjennomføres to runder i markedet før det var mulig å kontrahere entreprenør. Dette har medført senere oppstart av utførelsesfase enn opprinnelig planlagt, og dermed et mindreforbruket i 2023. Totalprognosen er på plan i henhold til budsjett. Det er heftet noe usikkerhet knyttet til totalprognosen, ettersom endelige priser kommer når utvikling er ferdig. Pilotbodene skal produseres våren 2024 og testes ut i sommerhalvåret. Det skal gjennomføres medvirkningsprosesser og evaluering underveis og i etterkant av uttestingen.

Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene

Midlene planlegges å bli benyttet i årene 2024 – 2026 til utbyggelse av flere tverrforbindelser fra bebyggelsen på Løvstakksiden opp mot turvegen Løvslien. Merforbruket på prosjektet i 2023 er grunnet høyere kompleksitet knyttet til bestillingen enn antatt. Tilpasninger og endringer i prosjektet ble gjort av hensyn til mer utfordrende grunnforhold enn forventet.

Utbyggingsavtaler Møllendal

Det er opparbeidet en allmenning ved Store Lungegårdsvann. Prosjektet omfatter også et vannanlegg, et nybygg, en bryggekonstruksjon, samt oppgradering av en gangvei. Prosjektet er ferdig og tatt i bruk. Det utarbeides sluttvedtak, og prosjektet avsluttes.

Utbyggingsavtaler Søreide

Det skal etableres friområder på Søreide. Prosjektet følger opp forpliktelser i utbyggingsavtalen og er i planleggings- og idéfasen. Prosjektet er forsinket grunnet manglende internkapasitet. Det er et merforbruk i forhold til budsjett for 2023 knyttet til ervervsprosesser. Prosjektets totalbudsjett er usikkert og oppdateres etter forprosjekt.

Utvikling av Torget/Bryggen – prosjektering

Prosjektet er en oppfølging av vinnerforslaget fra plan- og designkonkurransen Torget-Bryggen og omhandler helhetsgrep for byrommene langs Vågen ved implementering av Bybanen. Forprosjektrapport med forslag til byromsutforming for Bryggen og Torget og Belysningsplan inngår i vedtatt reguleringsplan for Bybanen til Åsane. Det gjelder også bindende illustrasjonsplan for Bryggen

med tilhørende reguleringsbestemmelser. Forprosjektrapporten er oppdatert i forhold til endringene som ble gjort etter høring høsten 2022, i tråd med endelig vedtatt reguleringsplan for Bybanen fra sentrum til Åsane, delstrekning 1. Prosjektet avsluttes.

Tiltak for å realisere Torgstrategien har vært utviklet parallelt med reguleringsplanen for Bybanen til Åsane. Arbeidet er en videreutvikling av vinnerforslaget fra plan- og designkonkurransen om Torget-Bryggen i 2019. Prosjektrapporten «Forslag til utvikling av Torget» er levert til Bymiljøetaten. I 2023 ble det gjennomført medvirkning og videre prosjektutvikling, og prosjektrapporten ble ferdigstilt. Prosjektet er forsinket i forhold til rapportert sluttår, 2023. Dette er på grunn av høy kompleksitet og ressurskrevende avklaringer som trenger noe videre oppfølging i 2024. Prosjektrapportens anbefalinger følges videre opp i 2024.

Budsjettposten har et merforbruk i forhold til budsjett for 2023. Dette skyldes høye byggelånsrenter, samt ressurskrevende avklaringer. Investeringen har et merforbruk i forhold til totalprognosen, på grunn av forsinket fremdrift i prosjekt "tiltak for å realisere Torgstrategien".

Vågstrappen - prosjektutvikling

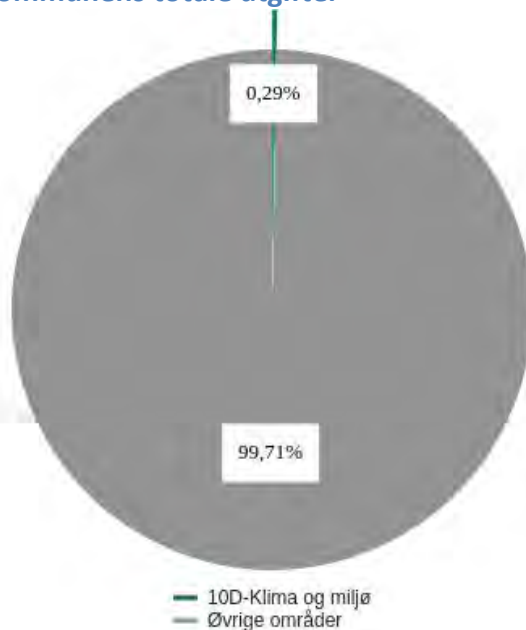
Formålet med Vågstrappen er å gjøre det mulig å komme helt ned til vannet og samtidig gi mer plass til aktivitet på torgflaten. Vågstrappen kan fungere som et oppholds- og bespisningsareal, både for kunder på torget og andre besøkende, og skal være universelt utformet og tilgjengelig for alle. Prosjektet er i en tidlig konseptutviklingsfase. I 2023 er det gjennomført en forhåndskonferanse og utarbeidet innledende skisser for plassering, utforming og materialbruk. Prosjektet er på plan i forhold til rapportert sluttår 2026. Prosjektet har et mindreforbruk for 2023 som skyldes manglende intern kapasitet. Prosjektets totalbudsjett er på plan i henhold til budsjett. I 2024 skal det gjennomføres dialog med ulike aktører, videre konseptutvikling og ferdigstilling av skisserapport. Det er avsatt midler til videre prosjektutvikling i 2026.

Wergeland – Grunnerverv og forberedende arbeider

Prosjektet i sin helhet skal dekke kostnader knyttet til nødvendig grunnerverv i forbindelse med senere etablering av offentlige byrom på Wergeland. Dette prosjektet følges opp av prosjektnummer H335 Wergeland byrom med hensyn til prosjektering og bygging. Forhandlinger om minnelige avtaler har pågått over tid uten å komme til enighet med de fire aktuelle grunneierne. På bakgrunn av dette ble ekspropriasjonsvedtak fattet i 2023. Endelig erstatningssum fastsettes med all sannsynlighet av skjønnsretten. Skjønn berammes tidlig 2024, og avgjørelse er ventet sent 2024 eller 2025. Prosjektets totalbudsjett opprettholdes.

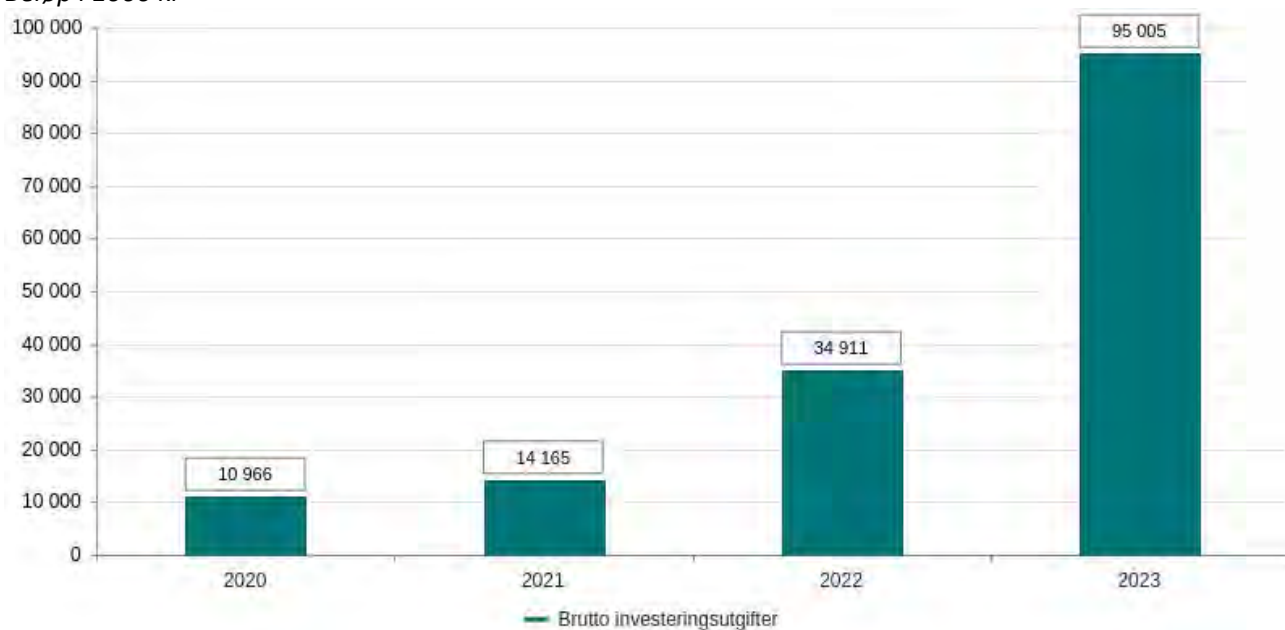
10D-Klima og miljø

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter iverksetting av tiltak som reduserer utslipp på transport- og mobilitetsområdet, som tilrettelegging for delemobilitet, etablering av ladepunkter, mobilpunkter og nullutslippssoner/bilfrie områder. Arbeid med Renere Havn Bergen og håndtering av plast er også en del av tjenesteområdet.

Fagfeltet ivaretas primært av Bymiljøetaten og Klimaetaten. Klimaetaten ivaretar det overordnede ansvaret for klimaarbeid i Bergen kommune, gjennom å organisere og koordinere aktiviteter innenfor

klima, kartlegge tilstand og utarbeide kunnskapsgrunnlag. Bymiljøetaten står på sin side ansvarlig for praktisk gjennomføring av mange klima- og miljøtiltak. Tjenesteområdet krever også bidrag fra og samarbeid med en rekke andre etater og avdelinger i kommunen.

Viktige begivenheter

- [Grønn strategi](#) og handlingsplan samt Grønn virksomhet vedtatt
- Tilskudd til varmepumper
- Tilskudd til energieffektiviseringstiltak i bedrifter, borettslag og sameier
- Siste tilgjengelige utslippstall (2022) viser at utslippskurven har flatet ut.
- Bymiljøetaten har i 2023 ferdigstilt to mobilpunkter – mobilpunkt på Nymark og i Fridalsveien. Mobilpunktene er en del av en planmessig satsing på bedre mobilitetstilbud i Årstad og Bergenhus, og er løst som byrom og gateløp der ulike miljøvennlige transporttilbud er samlet, gjort synlige og tilgjengelige.

På Nymark ved Brann stadion har det kommet seks reserverte plasser for bildeling. Foto: Margrethe Vikan Sæbø

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Miljøovervåkning Puddefjorden	-300	-300	0	Tiltaket er iverksatt og arbeidet med Puddefjorden pågår
Sum	-300	-300	0	
Nye tiltak				
Økt tilskudd til Lystgården	200	200	0	Tiltaket er iverksatt; tilskuddet er utbetalt

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Oppfølging av klimahandlingsplan for Bergen kommune	4 500	4 500	0	Tiltaket er iverksatt og midlene er utbetalt. Midlene er brukt til å styrke tilskuddsordning til ENØK-tiltak som varmepumper for privatpersoner iht. merknad 34 og 32 i budsjettavtalen.
Driftskonsekvens av investeringer - Klima og Miljø	150	150	0	Tiltaket er iverksatt og driftskostnader påløper på prosjekter vedrørende mobilpunkter og Store Lungegårdsvann
Miljøovervåking Puddefjorden	150	150	0	Tiltaket er iverksatt og arbeidet med Puddefjorden pågår
Miljøovervåking av Kirkebukten	50	50	0	Tiltaket er iverksatt og arbeidet med miljøovervåking av Kirkebukten pågår
Sum	5 050	5 050	0	

Nye engangstiltak

Tilskuddsordning til ENØK-tiltak som varmepumper for privatpersoner	10 000	2 954	7 046	Tiltaket er iverksatt og tilskudd ble utbetalt til søker fortløpende etterhvert som kommunen mottok dokumentasjon på at tiltaket var utført. Ubrukte midler i 2023 ble satt av til fond og blir utbetalt i 2024.
Oppfølging av miljøkartlegging Fanafjorden	1 000	660	340	Tiltaket er iverksatt og arbeidet med miljøkartlegging av Fanafjorden pågår. Restmidler for 2023 er satt av på fond for bruk i 2024.
Tilskuddsordning til ENØK-tiltak for borettslag og sameier	5 000	19	4 981	Tiltaket er iverksatt og tilskudd blir utbetalt fortløpende etterhvert som søknader kommer inn og blir behandlet. Ubrukte midler fra 2023 er satt av til fond og kan bli utbetalt i 2024.
Sum	16 000	3 632	12 368	
Sum tiltak	20 750	8 382	12 368	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Nye engangstiltak				
Styrking av tilskuddsordning til ENØK-tiltak som varmepumper for privatpersoner	6 026	6 026	0	Alle midlene er utbetalt til til søkere der kommunen har mottatt dokumentasjon på at tiltaket er utført.
Renere havn: Miljøovervåking Puddefjorden og Kirkebukten	696	696	0	Tiltaket er iverksatt og arbeidet med miljøovervåking av Kirkebukten og Puddefjorden pågår
Klimafestivalen Varmere, våtere, villere	350	350	0	Tiltaket er iverksatt; tilskuddet er utbetalt
Sum	7 072	7 072	0	
Sum tiltak	7 072	7 072	0	

Utvikling og utfordringer

Grønn strategi og handlingsplaner vedtatt av bystyret

I 2023 fikk Bergen en nyskapende klimastrategi da rullert Grønn strategi – Klimastrategi for Bergen 2022- 2030 ble vedtatt. Den tar innover seg at klimakrisen henger tett sammen med den generelle samfunnsutviklingen og ikke minst naturkrisen.

Den har fire strategier og sier at Bergen skal *kutte* direkte utslipp, *sirkulere* resursene, *bevare* naturen og *forberede* for endring.

Målsetningene er at Bergen i 2030 skal være et lavutslippsamfunn og i 2050 et 1,5 graders samfunn.

Til Grønn strategi er det også utarbeidet et kunnskapsgrunnlag som viser bakgrunnen for de valgene som er gjort i strategien.

[Bergen kommune - Grønn strategi - Klimastrategi for Bergen](#)

[kunnskapsgrunnlag til grønn strategi 2022-2030 \(bergen.kommune.no\)](https://bergen.kommune.no/kunnskapsgrunnlag-til-grønn-strategi-2022-2030)

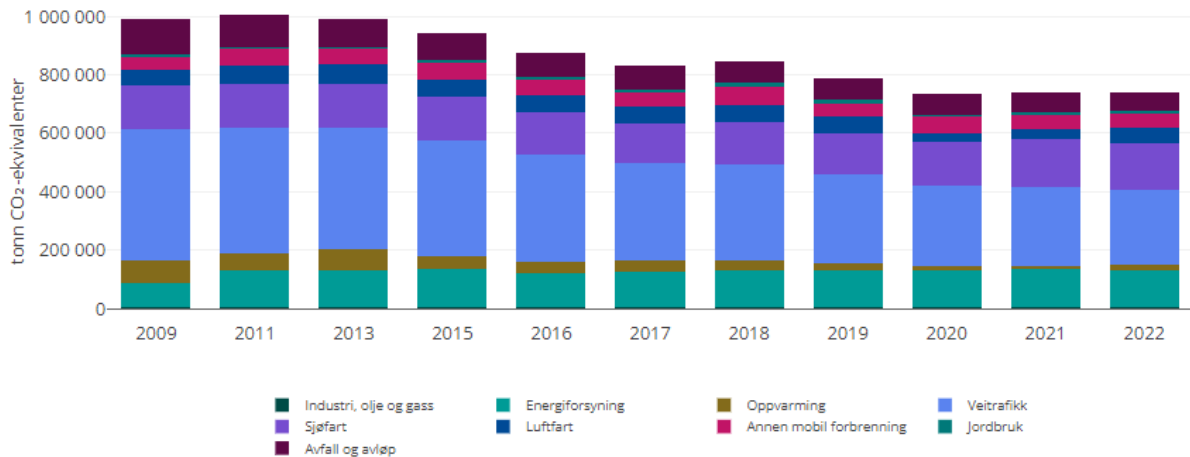
Til Grønn strategi hører en handlingsplan som viser hvilke tiltak Bergen må starte med for å nå målene i strategien og Grønn virksomhet som viser hva Bergen kommune må gjøre i sin egen virksomhet for å vise vei mot disse målene.

[Bergen kommune - Handlingsplan](#)

[Bergen kommune - Grønn virksomhet](#)

Klimagassutslipp i Bergen

De direkte klimagassutslippene for hver kommune i Norge blir beregnet av Miljødirektoratet. Nylig kom tallene for 2022 og disse viser ingen nedgang fra året før. I perioden mellom 2009 og 2022 har det vært en nedgang på 25 %. Dette står i kontrast til behovet for rundt 9 % reduksjon hvert år frem mot 2030 som bystyret vedtok i 2023.

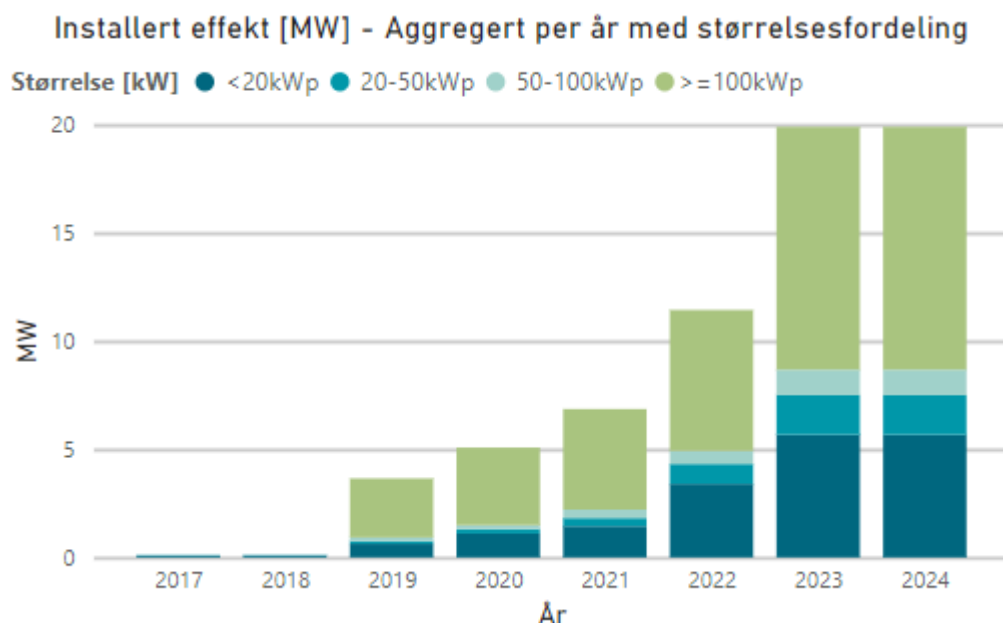
Kilde: <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/klimagassutslipp-kommuner/?area=571&or=-2>

For Bergens del er den økende andelen elbiler, samt andre trafikkreduserende tiltak, den viktigste årsaken til at utslippene har gått ned. Utslipp fra veitrafikk fortsatte å synke også i 2022, til tross for mer trafikk med varebiler og tunge dieselkjøretøy. Reduksjonen i utslipp fra busser og personbiler var større enn denne økningen.

Selv om det samlet sett ikke er noen endring i klimagassutslippene siste år, så går utslipp fra enkelte sektorer opp og andre går ned. Den desiderte største økningen i utslipp siste år ser vi innen luftfart. Der gikk utslippene kraftig ned under koronaepidemien i 2020 og 2021, på grunn av reiserestriksjoner. Men i 2022 var utslippene tilbake på samme nivå som i 2019.

Stor økning i installert effekt solkraft

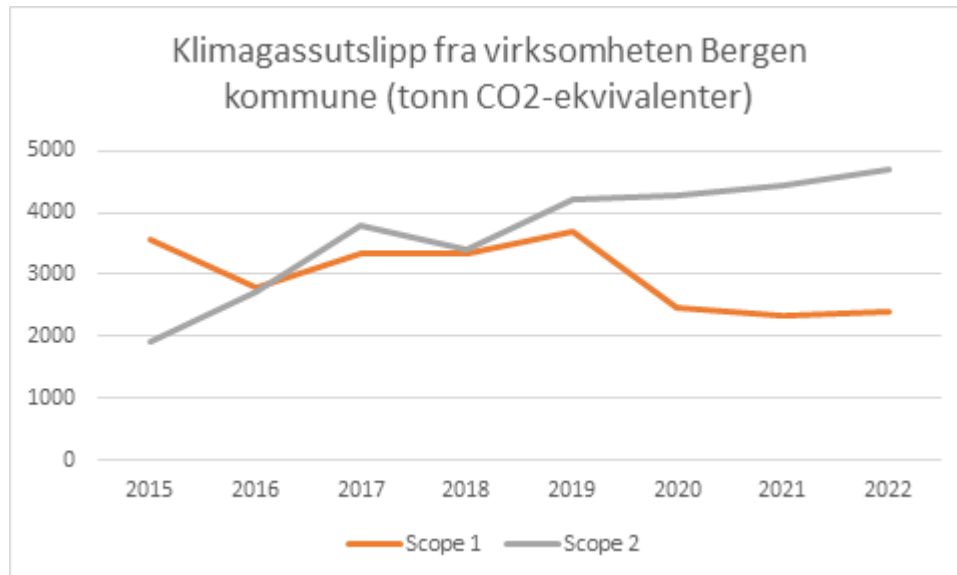
Det er stor økning i solkraft i Bergen. Ved utgangen av 2023 var installert effekt på 20 MW. Målet i Grønn Strategi er 65 MW, og fortsetter økningen som de to siste årene, vil kommunen nå dette målet.

Data fra NVE: <https://www.nve.no/energi/energisystem/solkraft/oversikt-over-solkraft-i-norge>

Klimaregnskap for kommunens virksomhet

Gjennom medlemskapet i Klimapartnere Vestland får kommunen hvert år laget klimaregnskap for egen virksomhet.

De nyeste tallene er for 2022. Kommunens drift fører til klimagassutslipp fra en rekke kilder. Tallene for grafen ovenfor viser klimagassutslipp lokalt (scope 1-utslipp) og utslipp fra innkjøpt elektrisitet og fjernvarme (scope 2-utslipp). Regnskapet viser en reduksjon på en tredjedel av utslippene fra direkte utslipp (scope 1), mens utslipp forbundet med elektrisitets- og fjernvarmeproduksjon er mer enn doblet i perioden 2015 til 2022.

Den største reduksjonen fra scope 1-utslipp henger sammen med utfasing av fossil fyringsolje og elektrifisering av bilparken. Grafen viser ikke oversikt over indirekte utslipp knyttet til kjøp av varer og tjenester (scope 3-utslipp). Det pågår et arbeid for å inkludere disse tallene og gi et mer helhetlig bilde av klimafotavtrykket fra kommunens virksomhet.

Klimaundersøkelsen 2023

[Klimaundersøkelsen 2023: Flere enn før mener klimamål er viktig.](#) Klimaetaten har i 2023 gjennomført klimaundersøkelsen for fjerde gang, der formålet er å kartlegge hvordan bergenserne stiller seg til ulike spørsmål om klima. Årets undersøkelse viser at det er god oppslutning om klimamålene i Bergen, og at målene vil bidra til å gjøre byen bedre å bo i. 2 av 3 er villige til å gjøre endringer i eget liv for at Bergen skal nå sine klimamål, og majoriteten mener at de innbyggerne som har høye klimagassutslipp også bør ta større del av belastningen ved tiltak. Videre er det et stort flertall som sier seg enig i at det ikke bør bygges ned mer natur i Bergen. [Les alle resultatene fra undersøkelsen.](#)

Klimasats

I 2023 fikk Bergen kommune bevilget kr 1,38 mill. til klimatiltak gjennom Miljødirektoratets støtteordning [Klimasats](#). Dette er en støtteordning for lokale klimatiltak der formålet er å redusere klimagassutslipp og bidra til omstillingen til lavutslippssamfunnet. Midlene er fordelt på 4 ulike prosjekter i byrådsavdeling for byutvikling. Mer informasjon om prosjektene er tilgjengelig her:

- [Brukbar - Forprosjekt for ombrukssatsing i Bergen](#)
- [Forberedelser til BOPILOTKONTOR](#)

- [Klimakart til arealforvaltning](#)
- [Klimaverktøy for VA-tjenester](#)

Arrangementer og formidling

Energi på dagsorden under Arendalsuka

Byrådet bidro til å sette energi på dagsorden da Bergen kommune sammen med de andre storbyene i Norge inviterte til fellesarrangement under Arendalsuka om byenes rolle i energisystemet med tittelen «Storbyene – energisluk eller kraftsentrum?» 15. august. I tillegg frontet Bergen kommune sammen med de andre storbyene behovet for statlige virkemidler for å utløse potensialet i storbyenes energiomstilling.

<https://arendalsuka2023.twentythree.com/storbyene-energisluk-eller-1>

[Debatt: Energikrisen kan løses i byene! - VG](#)

Bærekraftig frokost

Klimaetaten har i samarbeid med Byarkitekten og en rekke eksterne aktører innen akademisk og statsforvaltning arrangert 9 frokostmøter i serien Bærekraftig frokost, som er en attraktiv møteplass for utbyggere, rådgivere, arkitekter, akademisk, forvaltning og andre som jobber for å utvikle Bergen til en bærekraftig, framtidsrettet og god by og bo i. Møtene er godt besøkt med omkring 100 deltaker hver gang og viser fram banebrytende prosjekt og gir ny kunnskap og inspirasjon til næringen i Bergen.

Gjenbruksuken

[Bergen kommune arrangerte Gjenbruksuken 18-24.november](#) i samarbeid med BIR. Under Gjenbruksuken samarbeidet aktører fra hele bergenssamfunnet om vise frem mangfoldet Bergen har å by på innen gjenbruk og bærekraftig forbruk. Det ble gjennomført over 60 arrangementer, med en formell åpning av det store gjenbruksteltet på Torgallmenningen. Formålet med Gjenbruksuken er å vise bergenserne hvordan vi på en enkel, morsom og meningsfull måte kan forbruke mindre. Kommunen delte også ut 230.000 kr til 25 ulike arrangementer i regi av frivilligheten, for å støtte opp under deres bidrag til å gjøre ombruk, reparasjon og deling attraktivt for innbyggerne i Bergen.

[Se høydepunkter fra Gjenbruksuken 2023](#)

Byråd for byutvikling, Christine Kahrs, erklærer Gjenbruksuken 2023 for åpnet! Foto: Kjersti Sollund

Bærekraftig klesforbruk på ungdomstrinnet

Høsten 2023 fikk elever på ungdomstrinnet i Bergen mulighet til å lære mer om bærekraftig klesforbruk. For å nå klimamålene må vi prioritere ombruk, reparasjon og deling framfor å kjøpe nytt. Ved å sette klær og bærekraft på timeplanen for ungdomsskoleelever, får de både teoretisk og praktisk kunnskap om hva et bærekraftig klesforbruk er. Undervisningsopplegget ble utviklet av Klimaetaten i samarbeid med elever fra 9.trinn på Rothaugen og Åstveit skole.

Klimaetaten har laget undervisningsopplegget i samarbeid med skoleelever. Foto: Kjersti Sollund

Elevene var spesielt opptatt av å lære om arbeidsforholdene til tekstilarbeidere i andre land, og utfordringene knyttet til bruken av syntetiske fibre. De mente også det var viktig å lære mer om gjenbruk, hvordan de kan reparere klærne sine selv og hvordan man kan forstå merkelappen på klærne. Skolene kunne også melde seg på seks ulike gratisaktiviteter, blant annet reparasjonsverksted, escape-box, oppsirkulering og klesbytting.

[Fikk nye klær uten å bruke en krone.](#)

Tilskuddsordninger

Varmepumper

Det ble i 2023 bevilget i overkant av kr 20 mill. i budsjettet til støtte til varmepumpe i private hjem. 2879 unike søknader ble sendt innen fristen 7. juni. 2140 søkere fikk innvilget 6000 kr og 735 fikk innvilget 10 000. Per 1 januar 2024 er 1881 tilskudd utbetalt. Fristen for rapportering og utbetaling er flyttet til 29. februar på grunn av lange ventelister for montering av varmepumper.

Energiltak i borettslag og boligsameier

I 2023 ble det introdusert en ny tilskuddsordning for energieffektiviserende tiltak for borettslag og boligsameier. Det ble bevilget kr 5 mill. som skulle fordeles på borettslag og boligsameier som søkte om predefinerte energieffektiviserende tiltak. Dette inkluderte etterisolering, utskiftning av vinduer og dører, etablering eller oppgradering av vannbåren varme og/eller ventilasjon og utskiftning til lavenergi belysning i fellesareal. Tilskuddsordningen varte så lenge det var midler tilgjengelig og ble lukket etter 12 søknader med total søknadssum på kr 6,17 mill.

Klima- og miljøtilskudd / Tilskudd til miljøorganisasjoner

[Byrådet har fordelt kr 4,2 mill. til klima- og miljøtiltak i Bergen.](#) Midlene skal støtte lokale klima- og miljøtiltak som bidrar til å nå målene i Grønn strategi, som er kommunens klimastrategi. Det var en stor

bredde blant prosjektene som mottok støtte, for eksempel undervisning om marin forsøpling for barn og unge, et register over «donorbygg» for ombruk i bygg- og anleggsnæringen, klesbytting og reparasjonsverksteder, kunnskap om natur i friluftslivsaktiviteter, vegetarmatfestival og mye mer. I tillegg har byrådet fordelt kr 1,0 mill. i driftstøtte til miljøorganisasjoner i Bergen. Blant organisasjonene som mottok støtte var Naturvernforbundet Hordaland, Norsk klimastiftelse og Bærekraftige liv Landås, som alle har et høyt aktivitetsnivå og bidrar positivt til omstilling i Bergen.

Bærekraftig Liv Kronstad mottok 50.000 kr til prosjektet «Sy Sammen» i 2023. Foto: Bærekraftig liv Kronstad.

Tilskudd til ladeinfrastruktur for sameier og borettslag

Bymiljøetaten forvalter tilskuddsordningen av ladeløsninger for kjøretøy til borettslag og sameier. I 2023 ble det gitt tilsagn om støtte for 1,1 million kroner, av budsjettet på 2,6 millioner kroner, til ladeinfrastruktur til sameier og borettslag. Ordningen vil være åpen for søknader og etaten gir tilskudd så langt midlene rekker.

Tilskudd til elsykkel og el-lastesykkel for private

Tilskuddsordningen til elektriske sykler og elektriske lastesykler til private ble videreført i 2023. Det ble gitt tilsagn om støtte for hele budsjetttrammen som var på 2 millioner kroner. Ved fristens utløp for innsending av sluttrapport/kjøp var det bare innsendt kjøp for ca. 1 million kroner. Fristen for rapportering av kjøp er derfor utvidet til 1. april 2024.

Prosjekter

FutureBuilt

Byarkitekten, Klimaetaten, Byantikvaren og Plan- og bygningsetaten har, i samarbeid og med midler fra støtteordningen Klimasats, i 2023 startet opp FutureBuilt i Bergen som første kommune utenfor Osloregionen. [FutureBuilt](#) er et kvalitetsprogram der klimavennlige foregangsprosjekt blir synliggjort og ambisiøse aktører med prosjekter som viser vei får bistand fra samarbeidspartnere og fagmiljø til å komme i mål med bærekraftige prosjekt som gjør Bergen til en bedre by å leve i. I 2023 ble 4 prosjekter antatt som FutureBuilt-prosjekter deriblant to kommunale prosjekter. Ytre Arna skule som er et ambisiøst rehabiliteringsprosjekt og flerbruksbygget på Mindemyren, som skal tilrettelegges for sambruk og flerbruk med tilgjengelighet for naboer og organisasjoner på dag- og kveldstid. Bygget skal inneholde både skole, frivilligsentral, idrettsfasiliteter og boliger. Man skal også tilbakeføre natur.

[Bergen kommune - Nå kommer FutureBuilt-prosjektene i Bergen](#)

[Bergen kommune - Delegården i Damsgårdssundet blir FutureBuilt-prosjekt](#)

Ombrukssatsing og ombruksavdeling

Ombruk er ikke nytt i Bergen kommune, men i 2023 har Bergen kommune gjennom etableringen av Ombruksavdelingen startet en mer [helhetlig satsing på ombruk](#). Avdelingen skal jobbe med ombruk og oppsirkulering av møbler, men også av bygningsmaterialer, utstyr og inventar, og er et tverretattlig samarbeid mellom Etat for bygg og eiendom, Etat for utbygging, Bymiljøetaten og Klimaetaten.

Ombruk av møbler

Bergen kommune satser stort på ombruk av møbler i egen virksomhet, og skal redusere innkjøp av møbler med 50 % innen 2030. Kommunens egen gjenbrukssentral for møbler har eksistert i over 30 år, og hvert år reparerer de og frisker opp møbler til både sykehjem, skoler, barnehager og kontorer. På den måten forlenges levetiden til møblene, samtidig som klimafotavtrykket til virksomheten reduseres.

[Stolene til Khai knuser de fleste Black Friday-tilbud!](#)

Utslippsfrie byggeplasser

I 2023 har Bergen kommune trappet opp arbeidet med utslippsfrie byggeplasser i utforming av byrom, bygg og anlegg. Bergen kommune har som mål at bygge- og anleggsvirksomheten skal være utslippsfrie innen 2025, og i året som har gått har kommunen fått viktige erfaringer knyttet til å sikre utslippsfri teknologi i kommunens anskaffelser.

Både Bymiljøetaten, Bergen vann og Etat for utbygging har jobbet målrettet med fossil- og utslippsfrie byggeplasser og har i 2023 gjennomført flere prosjekter som er helt eller tilnærmet utslippsfrie.

Det gjenstår fortsatt både praktiske, juridiske og finansielle utfordringer knyttet til innføringen av utslippsfrie byggeplasser i Bergen. Praktisk er det fortsatt utfordringer med å få tak i elektriske maskiner og dette markedet må bygges opp over tid gjennom etterspørsel. Så lenge det er knapphet på elektriske maskiner vil også prisen være høyere. Juridisk sett må lovverket endres for å gi kommunen muligheter til å kreve utslippsfrie byggeplasser.

Renere havn Bergen - ny sjøbunn i store Lungegårdsvann

Sjøbunnen i Store Lungegårdsvann skal dekkes til med et lag på 30-40 cm med ren sand som skal isolere forurensing i eksisterende sjøbunn, slik at ny sjøbunn kan reetableres. I forkant av tildekking ble det i 2023 ryddet skrot på sjøbunnen, og det ble gravd vekk et lag med forurensede masser under Gamle Nygårdsbro. I oktober 2023 startet arbeidene med utlegging av ren sand på sjøbunnen. Prosjektet slutføres i 2024.

Mobilitet

Tilrettelegging for bildeling

Bymiljøetaten har i 2023 arbeidet med å tilrettelegge for bildeling ved å opprette reserverte bildelingsplasser, ha dialog med aktører, utveksle kunnskap- og erfaringer med de andre storbyene, og utarbeide en forskrift om parkeringstillatelser for bildeling.

Utkast til parkeringstillatelser for bildeling ble utarbeidet høsten 2023 og oversendt til politisk behandling i desember. Forskriftsforslaget samler og justerer dagens regelverk og retningslinjer om

reserverte parkeringsplasser, boligsonetillatelse og allsonekort for bildeling. Formålet med forskriften er å tilrettelegge for et bildelingstilbud som stimulerer til bruk av miljøvennlige transportformer og reduserer samlet bilbruk, bilhold og areal som brukes til parkering. Forslaget bygger på de siste seks års erfaring med tilrettelegging for bildeling, dialog med bildelingsoperatører, samt norske og internasjonale undersøkelser.

Bysykkelordning

I april 2023 ble bysykkelordningen utvidet til Fyllingsdalen i forbindelse med åpningen av Fyllingsdalstunnelen. Det er nå 12 stasjoner i Fyllingsdalen. Totalt har bysykkelordningen i Bergen nå 1000 bysykler og 120 stasjoner. Antall turer i 2023 var 467 862 turer, en nedgang på 67 452 turer, dette utgjør en nedgang på 12 %. Det var en økning i antall unike brukere fra 15 300 til 16 300.

Ladestrategi

Ladestrategi for Bergen kommune 2023-2030 ble ferdigstilt av Bymiljøetaten første kvartal 2023, og vedtatt i bystyret i juni. Ladestrategien beskriver kommunens innsats og rolle i tilretteleggingen av ladeinfrastruktur for personbiler og næringstransport. Det er definert tre satsingsområder; Utbygging av ladeinfrastruktur, Utnytte eksisterende ladeinfrastruktur og Eierskap og drift av ladeinfrastruktur. Under hvert satsingsområde er det formulert strategier som viser kommunens rolle og prioriteringer frem mot 2030.

Oppfølging av forsøpling og forurensing på kommunal grunn

Bymiljøetaten jobber både preventivt og aktivt med oppfølging av forsøpling på kommunal grunn. Et eksempel på preventiv oppfølging, var oppfølging av 17. mai-komiteen i forbindelse med arrangementet deres på nasjonaldagen ift. forsøpling. Det ble jobbet for å få til en best mulig løsning for sortering, reduksjon av engangsartikler og oppfølging av regelverket for utleie av kommunal grunn. Det vil bygges videre på dette arbeidet i 2024.

Midler fra prosjektet Handlingsplan mot marin forsøpling ble også i 2023 benyttet som bidrag inn i tilskuddsordningen for bossrydding langs kommunale veier. Den beste måten å redusere plastforsøpling til havet på, er ved å unngå at bosset blåser til sjøs eller følger elvene og bekkene ut i sjøen. Bergen kommune har derfor også stilt som bidragsyter og vært med som pilotkommune i prosjektet Renere Vassdrag som Bergen og Omland Friluftsråd har kjørt. I 2023 ble to utvalgte elvestrekninger ryddet, disse var Dalaelven og Apeltunvassdraget. Dessverre fant man mye boss.

I tillegg til dette følges meldinger om forurensing- og forsøpling på kommunal grunn løpende opp. Der den/de som har forurenset ikke kan identifiseres, benyttes midlene på prosjektet til opprydding.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall bildelingsbiler tilgjengelig (ny i 2023)				491
Gjennomsnittlig antall biler per husholdning	0,790	0,790	0,760	0,780
Utslipp Bergen kommune (geografisk), i tusen tonn CO ₂ -ekvivalenter	736	753	725	742

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
Klima og miljøtiltak	57,0	73,8	84,6	-16,6	68,0	5,7
Sum	57,0	73,8	84,6	-16,6	68,0	5,7

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
2-Byrådsavdeling for finans	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0
5-Byrådsavdeling for byutvikling	56,1	72,9	84,8	-16,5	68,3	4,5
90-Fellesposter - bykassen	0,9	0,9	-0,3	0,0	-0,3	1,2
Sum	57,0	73,8	84,6	-16,6	68,0	5,7

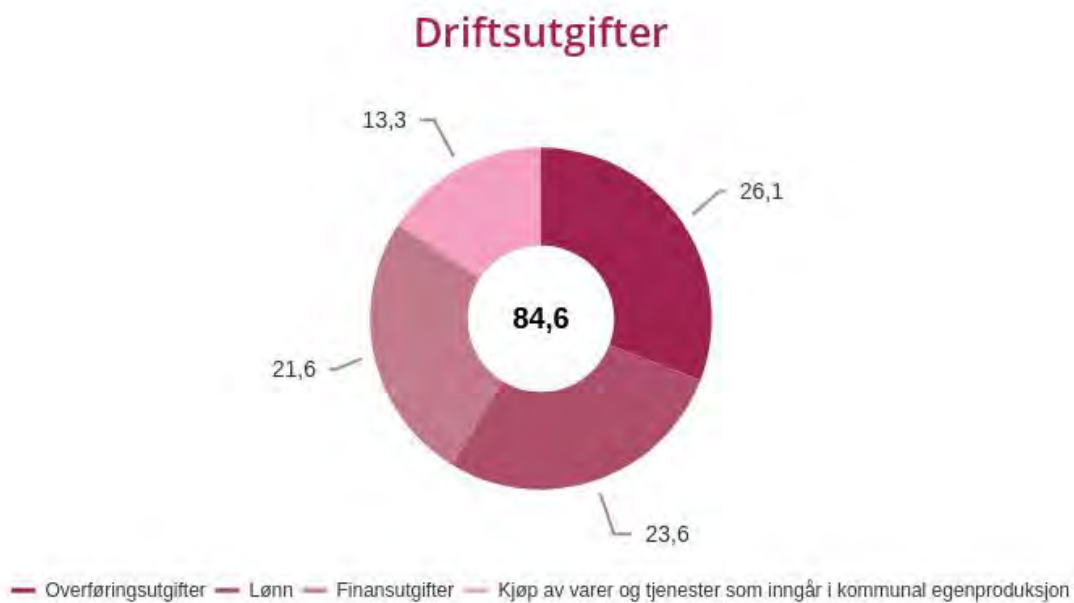
Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for byutvikling endte 2023 med et mindreforbruk på ca. kr 4,5 mill. Det meste av dette skyldes et mindreforbruk på lønn hos Bymiljøetaten som følge av at lønnsmidler har blitt allokert fra drift til investering. I tillegg har det kommet inn tilskuddsmidler for arbeid som er utført året før, men der inntekten ikke har blitt avsatt i regnskapet.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** kan avviket i hovedsak knyttes fordeling av internkjøp og -salg til korrekt tjeneste (1,2 mill.). Internkjøp- og salg går i null total sett for kommunen, men det gjøres en teknisk øvelse som følge av at internkjøp og internsalg ikke nødvendigvis regnskapsføres på samme tjenesteområde. Øvelsen sikrer at det er samsvar. Avviket på avdeling 90-Fellesposter - bykassen må derfor ses i sammenheng med tilsvarende avvik på øvrige tjenesteområder.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En attraktiv og levende by	I Bergen skal det være god tilgjengelighet på bildelingsbiler	Antall bildelingsbiler tilgjengelig	4 793	650	491	Måltall 650 gjelder antall bildelingsbiler i Bergen. Antall bildelingsbiler pr. 3.tertial er 491. Aktørene har en sesongjustering av antall tilgjengelige biler i vinterhalvåret. Samtidig er tilbakemelding fra aktørene at de har redusert antall biler uten at antall brukere har gått ned. Tall for 2022 måler antall bildelingsbrukere. Indikatoren er fra 2023 endret til antall bildelingsbiler da det bedre gjenspeiler situasjonen for bildeling da de færreste bildelingsaktørene er medlemsbaserte.
Norges grønneste storby	Bergen skal redusere antall privatbiler per husholdning med 25% fra 2013 til 2025	Gjennomsnittlig antall biler per husholdning	0,78	0,73	0,78	Målet var 0,67 i 2025. Indeksen har en tydelig nedadgående trend mellom 2013 og 2019. Etter 2019 har indeksen flatet ut. Målet for denne indikatoren var gjengitt i Grønn Strategi fra 2016, men det er ikke oppgitt referanseår og datakildene har man senere gått bort fra. Indikatoren var tidligere basert på RVU (reisevaneundersøkelsen), men er i dag basert på data fra SSB og OFV (opplysningskontoret for veitrafikk). Mål er basert på nye datakilder og referanseåret er satt til da det gamle datagrunnlaget kom (2013). Lavere måleverdi er bedre i forhold til målet.
	De direkte klimagassutslippene fra Bergen skal reduseres med 50 % innen 2023 i forhold til 1991	Reduksjon i Klimagasser i forhold til 1991	0,0 %	50,0 %	28,0 %	I perioden 2009-2021 er utslippene redusert med 28%. Tidligere rapportering baserte seg på mål med referanseår fra 1991. Ny Grønn strategi bruker 2009 som referanseår og mål om 85 % reduksjon innen 2030. Målbanen har statistikken for 2021 som utgangspunkt. Det er dermed ikke avvik mellom måleverdi og mål for dette året.
	Privatbiltrafikken i Bergen skal reduseres med 15 % fra 2018 til 2023	Bytrafikkindeks	-5.7		4,2 %	Målet er basert på 30 % nedgang i en tiårsperiode (2013-2023) fra byrådsplattformen. I Grønn strategi fra 2016 var målet -3,5% (20 % nedgang 2013-2030), mens det i rulleringen ikke kom med tallfestede mål på trafikkreduksjon. Metoden for Statens Vegvesen sin beregning av bytrafikkindeksen er endret siden tidligere rapportering. Ny beregningsmetode er langt mindre følsom for trafikkendringer i korte perioder, noe som slo hardt ut i forbindelse med pandemien. Større negativ måleverdi er bedre i forhold til målet.

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag

Statusbeskrivelse

B-avtale 2023 Merknad 32 - Støtte til ENØK-tiltak i private hjem Det skal etableres en ordning for støtte til innkjøp av varmepumper i eget hjem hvor innbyggerne får dekket inntil 40 % av kostnadene for varmepumpe og montering, begrenset til kr. 6000. For husstander med lavere samlet skattepliktig inntekt enn kr. 750 000 kan inntil kroner kr. 10 000 dekkes.

Bystyret vedtok i møte 3. mai 2023 sak 125/23 Oppretting av midlertidig tilskuddsordning for varmepumper i private hjem. Tilskuddsordningen ble åpnet for søknader i kommunens tilskuddsportal på nett. Bystyret økte den totale potten fra 14,5 mill. til 20,5 mill. slik at alle som søkte på ordningen fikk tilsagn om midler. I 2023 ble det utbetalt 13,5 mill. De resterende midlene ble satt av til fond og utbetales fortløpende i 2024 etter hvert som kommunen mottar dokumentasjon på at tiltak er utført.

B-avtale 2023 Merknad 33 - Støtte til ENØK-tiltak i borettslag og sameier Det skal etableres en ordning for støtte til innkjøp av solceller, varmepumper etc. for borettslag og sameier. Bystyret ber byrådet levere en sak om innretning av ordningen innen første kvartal 2023.

Bystyret vedtok i møte 3. mai 2023 sak 124/23 Oppretting av midlertidig tilskuddsordning for ENØK-tiltak i borettslag og sameier. Tilskuddsordningen ble åpnet for søknader i kommunens tilskuddsportal på nett. Totalt var det 5 mill. tilgjengelig å søke på. I 2023 ble det utbetalt en søknad på kr. 18.750,-. Resterende midler ble satt av til fond og utbetales fortløpende i 2024 etter hvert som kommunen mottar dokumentasjon på at tiltak er utført.

B-avtale 2023 Merknad 34 - Oppfølging klimahandlingsplan Bystyret viser til avsetningen på 4,5 millioner kroner til klimahandlingsplanen og ber om at disse midlene går til å styrke Tilskuddsordning til ENØK tiltak som varmepumper for privatpersoner som fremkommer i budsjettavtalen.

Midlene for 2023 på ble tatt inn i potten til midlertidig tilskuddsordning for varmepumper i private hjem, jfr. bystyresak 125/23.

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Årets budsjett				
		Bud. v/gj.førings- vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. bud.	Regnskap	Avvik i kr
Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett		-	-	-	Løpende	Løpende	0,3	0,3	0,0
Klimatilpasning, tiltak		IA	2,1	2,1	2021	4.kv. 2024	1,9	1,6	0,3
Ladeinfrastruktur for bil		-	-	-	Løpende	Løpende	2,6	0,9	1,7
Mobilpunkter Bergenhus og Årstad	UFGN 126/21	30,0	29,0	29,0	2025	4.kv. 2025	2,5	3,0	-0,5
Mobilpunkter og ladepunkter		-	-	-	Løpende	Løpende	0,1	0,0	0,0
Nesttunvassdraget (flomsikring)		IA	60,0	60,0	2027	4.kv. 2027	0,5	0,0	0,5
Renere Havn - Prosjektkoordinator		IA	24,4	24,4	2026	4.kv. 2026	2,2	2,0	0,2
Renere Havn - Vågen		IA	408,4	408,4	2030	4.kv. 2030	1,8	1,6	0,2
Slettebakken avfallsdeponi	BY 116/20	IA	0,1	0,1	2025	1.kv. 2025	0,0	0,0	0,0
Store Lungegårdsvann	BY 105/22	211,9	210,4	210,1	2024	4.kv. 2024	95,6	85,5	10,0
Sum							107,6	95,0	12,6

Statustekst investeringer

Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett

Budsjettposten er i stor grad finansiert av belønningsmidler fra Miljøløftet og delvis av kommunale midler som skal benyttes til prosjekter i "Handlingsplan for sykkel". Ved utgangen av 2023 besto porteføljen av til sammen 27 prosjekter. Det er tilrettelagt 2,7 km for sykkel i 2023. Her inngår sykkelpassasje i St. Olavs vei, Sykkeltiltak - Åsane og Årstad, Rasmus Meyers allé mfl.

Ved utgangen av 2023 er det pågående aktiviteter i Lyngfaret og Vestre Vadmyra, Dokkeveien og Jonas Reins gate mfl. Det har vært en betydelig økning i aktiviteten sammenlignet med tidligere år.

Budsjettposten viser et mindreforbruk i 2023 sammenlignet med budsjett, som i all hovedsak knytter seg til manglende internkapasitet og budsjettavklaring i enkeltprosjekter. Ubenyttede midler overføres til 2024. Totalprognosen er uendret. I 2024 planlegges det anlegg i blant annet i Olaf Ryes vei og fra Nonnekloppen til Florida, hvor skal etableres sykkelvei med fortau.

Klimatilpasning, tiltak

Budsjettmidlene er delt mellom tjenesteområdene "Samferdsel" og "Klima og Miljø". Midler til Klimatilpasning brukes til blant annet ett overvannsprosjekt på nedsiden av turveien Løvstien. Tiltaket omfatter etablering av avskjærende grøft/omlegging av stikkrenne mellom Solheimslien 34-38 og Løvstien for å håndtere overvannet som renner mot borettslaget. Prosjektet er ferdig prosjektert og byggestart er forventet første halvår i 2024.

Ladeinfrastruktur for bil

Budsjettposten omfatter prosjekter til mobil/ ladepunkter ihht. vedtatt ladestrategi, inklusive flyttbare løsninger for lading av biler. Mindreforbruk i 2023 skyldes at det har manglet prosjektleder og kapasitet til å utvikle nye lade/mobilpunkter.

Mobilpunkter Bergenhus og Årstad

Mobilpunktene er en del av en planmessig satsing på et bedre mobilitetstilbud i Årstad og Bergenhus, både for lading til private biler og for bildeling. Alle mobilpunktene tilfører kvaliteter i form av nye byrom, nye eller utvidet fortau, ny sykkelveg eller sykkelstiarveg, oppmerking, staudefelt og bytrær. Prosjektet har ferdigstilt og overlevert følgende mobilpunkt: Nymark, Nicolaysens veg, Anna Kreetz plass, Lyder Sagens gate, Erik Pontoppidans gate og Martin Vahls gate. Mobilpunktet i Søndre Skogveien gjenstår og gjennomføres i forbindelse med Bøhmergate prosjektet. Prosjektet er i henhold til planlagt sluttdato, og ferdigstilles i 2025. Prosjektet har et merforbruk i forhold til budsjett for 2023. Dette skyldes tilpasninger og omprosjektering. Prosjektets totalbudsjett følger opprinnelig plan.

Mobilpunkter og ladepunkter

Midlene er planlagt benyttet til å realisere lade- og mobilpunkt i henhold til vedtatt Ladestrategi, inklusive flyttbare løsninger for lading av biler.

Nesttunvassdraget (flomsikring)

Bergen kommune har ansvar for regulering av Grimevatnet og Myrdalsvatnet. I dette prosjektet gjennomføres det flomberegninger av Nesttunvassdraget for å vurdere eventuelle utbedringer for å sikre vassdragets tilstrekkelige flomkapasitet. Bakgrunnen for prosjektet var at Nesttunvassdraget tidvis har hatt mer vannføring enn det vassdraget kan frakte uten at det går over sine bredder. Dette har tidligere gitt dramatiske konsekvenser. Særlig under de to store flommene i 2005, da vannføringen gjennom Nesttun var større enn kapasiteten på elveløpet under Nesttun senter. Det er utarbeidet et

grunnlag for å kunne vurdere om tiltaket er teknisk og økonomisk gjennomførbart, også i forhold til å ivareta «allmenneinteresser» etter vannressursloven § 5.

Det nye prosjektet omfatter etablering av et nytt tappearrangement for Grimevannet, med en kapasitet på ca 15 m³/s. Hovedhensikten med det nye arrangementet er å kunne tappe ned Grimevatnet raskere enn det som er mulig i dag og kunne dempe en eventuell flomvannstigning i Grimevatnet. I tillegg gjør det nye arrangementet det mulig å magasinere et større volum. Det er vurdert ulike alternativer for nytt tappearrangement og hvilket som brukes er ikke bestemt p.d.d. Midler som er tiltenkt prosjektet er ikke utført av privat rettighetshaver da han ikke ønsker at tiltaket blir utført. Dette er bakgrunnen for avvik i 2023. Midler flyttes til senere år.

Renere Havn - Prosjektkoordinator

Investeringen «Renere Havn prosjektkoordinator» er en sekkepost som omfatter opprensning av sjøbunn i og rundt det sentrale Bergen. Arbeidene gjennomføres som enkeltprosjekter i fire ulike geografiske områder; Store Lungegårdsvann, Puddefjorden, Kirkebukten og Vågen. Denne budsjettposten omfatter overordnet koordinering, administrasjon og informasjonsarbeid knyttet til Renere Havn Bergen. I 2023 har det vært høy aktivitet i alle områder av Renere Havn Bergen-prosjektene. Det er gjennomført opprydding i Store Lungegårdsvannet, samt dykkerundersøkelser og overvåking av både Kirkebukten og Puddefjorden. Det har også vært oppstart av tidlig fase for Vågen-prosjektet. Samtlige prosjekter har holdt planlagt fremdrift. Budsjettposten har et underforbruk i forhold til budsjett for 2023. Avviket skyldes manglende internkapasitet. Ubrukte midler fra 2023 kommer til anvendelse i 2024. Totalprognosen for budsjettposten er på plan. I 2024 vil hovedaktivitetene være knyttet til delområdet Vågen. Det er planlagt å søke midler over statsbudsjettet til sjøbunnstiltak i Vågen.

Renere Havn - Vågen

Investeringen tilhører sekkepost Renere Havn Bergen, og omhandler forberedende faser til gjennomføring av sjøbunnstiltak i delområde Vågen. Dette er et svært utfordrende område av byfjorden. Tiltaket krever omfattende avklaringer og koordinering mot andre aktører, i et område med svært mange interessenter. Tiltakets forberedende fase omhandler miljøundersøkelser, risikovurderinger, interessentanalyser, kostnads- og usikkerhetsanalyser, formidling og samhandling med andre aktører. I 2023 har det vært utført en rekke oppgaver knyttet til forberedelsen av tiltaksoppstart: det har vært utført førmålinger, tiltaksplanen er oppdatert, søknad om dispensasjon etter kulturminneloven er håndtert og det har blitt utarbeidet en kommunikasjon- og medvirkningsplan. Budsjettposten har et underforbruk i forhold til budsjett for 2023. Avviket skyldes manglende internkapasitet. Ubrukte midler fra 2023 kommer til anvendelse i 2024. Totalprognosen for budsjettposten er på plan, ubrukte midler fra 2023 kommer til anvendelse i 2024. I 2024 er det planlagt for høy aktivitet, med utarbeidelse og leveranse av søknad om midler over statsbudsjettet til 75 prosent statlig andelsbidrag av prosjektkostnaden for gjennomføring av sjøbunnstiltak i Vågen; detaljprosjektering og marine kulturminneundersøkelser og gjennomføring av sjøbunnstiltak i Vågen.

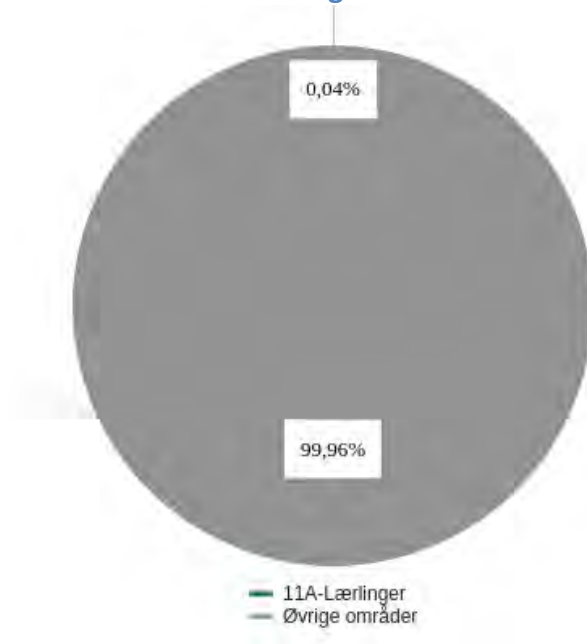
Store Lungegårdsvann

Dette er en del av sekkepost Renere Havn Store Lungegårdsvann, som består av to budsjettposter. Denne investeringen har, med 50 prosent statlig finansiering, omhandlet tiltaksplanlegging av gjennomføringen av sjøbunnstiltak i Store Lungegårdsvannet. Den andre budsjettposten har, med 75% statlig finansiering, omfattet gjennomføringsentreprisen. Arbeidet har i 2023 omfattet miljøundersøkelser i Store Lungegårdsvannet. I 2023 har det vært et mindreforbruk. Årsaken er at investeringen ble utført over budsjettmidlene i den andre sekkeposten. Prosjektets totalkostnad har et underforbruk i forhold til budsjett, dette skyldes nevnte omfordeling av kostander. Denne budsjettposten vil opphøre og Store Lungegårdsvann gå inn i en driftsfase etter overlevert gjennomføring vår/sommer 2024.

Prosjektet er et samarbeid med Bergen Vann som ferdigstilte sitt arbeid før 2023.

11A-Læringer

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Om tjenesteområdet

Bergen kommune er godkjent opplæringsbedrift i 17 ulike yrkesfag. Lærlingeordningen skal bidra til å utdanne kvalifiserte fagarbeidere til kommunen. Avdelingen for yrkesopplæring i HR Bemanning jobber med å rekruttere, lære opp og følge opp lærlinger, praksiskandidater og lærekandidater frem til fagbrev. I tillegg har avdelingen oppfølgings- og veiledningsansvar for instruktører som følger opp lærlingene.

Viktige begivenheter

- I september ble lærlingeuken #LUKEN gjennomført for alle nye lærlinger. Rundt 130 nye lærlinger deltok.
- I november ble fagbrevutdelingen avholdt, og årets lærlinger ble kåret. I ettertid har også årets instruktører blitt kåret.
- Yrkesopplæringen har gitt innspill til ny opplæringslov med forskrift.
- Yrkesopplæring har fått styrket avdelingen gjennom å ansette egen avdelingsleder.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Tilpasning - 160 lærlinger	-2 120	0	-	Justering til aktivitetsnivå er innarbeidet i rammen. Det rekrutteres 2 120 nye lærlinger i henhold til budsjettmål.
Sum	-2 120	0	-	2 120

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Sum tiltak	-2 120	0	-	
		2 120		

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Styrking av lærlingeadministrasjonen i HR Bemanning	490	490	0	Lærlingeadministrasjonen er styrket med en avdelingsleder. Tiltaket er fullført.
Sum	490	490	0	
Sum tiltak	490	490	0	

Utvikling og utfordringer

Søkertallet til lærlingstillinger varierer fra år til år. Det gjør at inntak og lærlingesammensetning stadig må tilpasses. Det var 429 personer som søkte om læreplass i Bergen kommune innen fristen 1. mars. Av disse fordelte søkerne seg med 184 til helsearbeiderfaget, 86 til barne- og ungdomsarbeiderfaget og 159 til andre fag enn helse- og oppvekst. I de andre fagene var det flest søkere til kjemiprosessfaget og IT-driftsfaget.

Bergen kommune ansatte 165 lærlinger i ti ulike fag i 2023. Av disse er 113 ansatt i helsearbeiderfaget, 36 er ansatt i barne- og ungdomsarbeiderfaget og 16 er ansatt i andre fag enn helse- og oppvekst.

Utfordringer fremover vil være å rekruttere flere kvalifiserte søkere til helse- og oppvekstfagene for å dekke et stort behov for fagarbeidere. Det blir samtidig viktig at antall læresteder og læreplasser øker i tråd med antall ansettelser. Dette gjelder også for andre fagområder. Det vil være et behov for å rekruttere flere instruktører på arbeidsstedene til å følge opp de lærlingene som ansettes.

Plan for fagopplæring ble fremlagt for bystyret i mai. Planens overordnede mål er at Bergen kommune, gjennom å gi tilbud om fagopplæring, skal sikre at flere kommer inn i arbeidslivet og at kommunen sikres faglært arbeidskraft.

Følgende strategier er nødvendige for å nå målene i planen:

- Øke antall læreplasser slik at det sikrer rekruttering.
- Sørge for at flest mulig lærlinger gjennomfører læretiden og klarer fagprøven.
- Bruke fagopplæring for å øke kompetansen til egne medarbeidere uten formell utdanning innen relevante fag.
- Styrke og utvikle fagopplæring for å inkludere grupper som har behov for å få innpass i arbeidslivet.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
Læringer - administrasjon	7,0	7,5	10,2	-2,7	7,5	0,0
Læringer	0,7	0,5	0,9	-2,2	-1,3	1,8
Sum	7,7	7,9	11,1	-4,9	6,2	1,7

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
2-Byrådsavdeling for finans	7,3	7,8	10,7	-4,9	5,8	2,0
90-Fellesposter - bykassen	0,3	0,1	0,4	0,0	0,4	-0,3
Sum	7,7	7,9	11,1	-4,9	6,2	1,7

Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for finans hadde et mindreforbruk på kr 2,0 mill. på tjenestoområde 11A Læringer. Dette skyldes i hovedsak at en større del av lønnsbudsjettet for læringer i HR Bemanning skulle vært fordelt til de tjenestoområdene som lærlingene har jobbet på.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** skyldes avviket restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenestoområdene (-0,3 mill). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

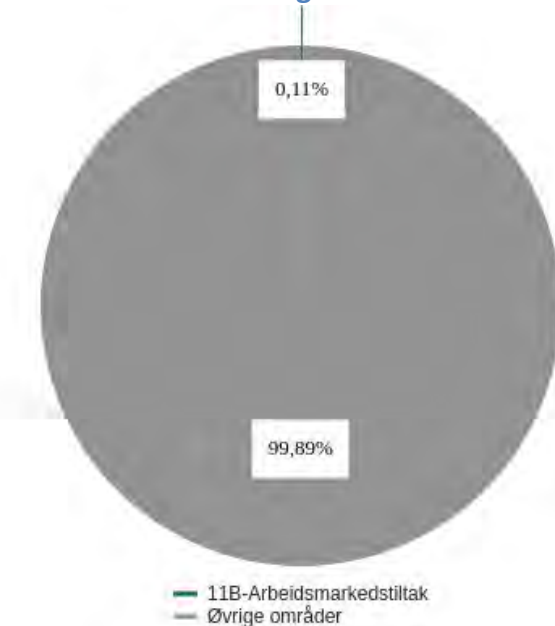

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En rettferdig og inkluderende by	Øke inntak av lærlinger i henhold til byrådets mål	Antall lærlinger som starter per år	166	160	165	Yrkesopplæring har ansatt 125 ordinære lærlinger i elleve ulike fag med oppstart høsten 2023. I tillegg har avdelingen ansatt 18 lærlinger til prosjektet "Menn i helse". Øvrige lærlinger fordeler seg over andre opplæringsmodeller som for eksempel full opplæring i bedrift og introduksjonslærlinger. Det er stor konkurranse om lærlinger i anleggsgartnerfaget og for første gang har Bergen kommune klart å ansette tre lærlinger i faget.

11B-Arbeidsmarkedstiltak

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Om tjenesteområdet

Arbeidsinkludering i etaten HR bemanning ivaretar den sentraliserte språk- og arbeidspraksisen i Bergen kommune. I tillegg til å forvalte kommunens språk- og arbeidspraksisplasser, har avdelingen også ansvar for en gruppe ansatte i tilrettelagte stillinger.

Viktige begivenheter

- 472 personer har vært i praksis og fått verdifull arbeidserfaring i Bergen kommune i 2023.
- Arbeidsinkludering har inngått intensjonsavtaler med en rekke arbeidststeder i kommunen med mål om å inkludere flere i språk- og arbeidspraksis.
- Etat for sykehjem har i samarbeid med Arbeidsinkludering startet med opplæringsdager for kandidater som skal i praksis på sykehjem.

Utvikling og utfordringer

Arbeidsinkludering har opplevd stor pågang av kandidater til språk- og arbeidspraksis i 2023. Avdelingen mottar mange forespørsler om administrative praksisplasser, men opplever at det er vanskelig å etablere slike praksissamarbeid i tilstrekkelig grad. Utfordringene fremover blir å skaffe nok praksisplasser til å dekke de eksisterende behovene for praksis. En annen utfordring er å prioritere jobbmatcher mot tilgjengelige praksisplasser, slik at avdelingens ressurser benyttes på en hensiktsmessig og effektiv måte. I det videre arbeidet vil Arbeidsinkludering ha fokus på kvalitet, effektivitet og inngåelse av flere intensjonsavtaler med resultatenheter i Bergen kommune.

I byrådssak 1090/21 «Arbeidsinkludering. Opptrapping av sentraliserte arbeidsmarkedstiltak i Bergen kommune» fastsatt inkluderingsmål på byrådsavdelingsnivå. Disse er oppdatert i henhold til nåværende organisering av byrådsavdelingene. Måloppnåelse for 2023 ser slik ut:

ÅRSMELDING 2023

Byrådsavdeling	Antall årsverk (fast)	Andel av årsverk	Inkluderingsmål basert på årsverk	Måloppnåelse 2023	Differanse 2023
Byrådsleders avdeling	78	1 %	2	6	4
Byrådsavdeling for finans	1 042	7 %	28	8	-20
Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	4 887	33 %	147	243	96
Byrådsavdeling for barnehage og skole	5 447	37 %	147	243	96
Byrådsavdeling for byutvikling	986	7 %	27	10	-17
Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	1 813	12 %	49	7	-42
Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	567	4 %	15	23	8
Sum	14 819	100 %	400	472	72

Av tabellen ser man at helse- og oppvekstsektoren fortsetter trenden med å ta imot flest i praksis. Dette kan skyldes både kultur og tradisjon, men også at det er mange som ønsker praksis innenfor disse områdene. Byrådsleders avdeling, Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg, Byrådsavdeling for barnehage og skole og Byrådsavdeling for kultur, frivillighet og inkludering har nådd inkluderingsmålet sitt for 2023.

Arbeidsinkludering har også budsjettansvar for 26 ansatte i tilrettelagte stillinger. Avdelingens rolle i forbindelse med disse inkluderingsstillingene er i hovedsak begrenset til administrativ bistand og lederstøtte/ansattstøtte ved behov.

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
Syssetsettingstiltak / adm.	7,3	7,7	12,7	-3,2	9,5	-1,8

ÅRSMELDING 2023

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
Tilskudd til lønn for yrkes- / utviklingshemmede	1,5	3,3	4,6	-3,2	1,4	1,9
Arbeidsmarkedsbedrifter	14,8	15,7	15,7	0,0	15,7	0,0
Sum	23,6	26,7	32,9	-6,4	26,5	0,1

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
2-Byrådsavdeling for finans	8,1	10,6	14,8	-6,1	8,7	1,9
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	0,0	0,0	0,1	-0,1	0,0	0,0
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	0,1	0,0	0,2	-0,1	0,0	0,0
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	0,2	0,0	0,2	0,0	0,2	-0,2
90-Fellesposter - bykassen	15,2	16,1	17,6	0,0	17,6	-1,5
Sum	23,6	26,7	32,9	-6,4	26,5	0,1

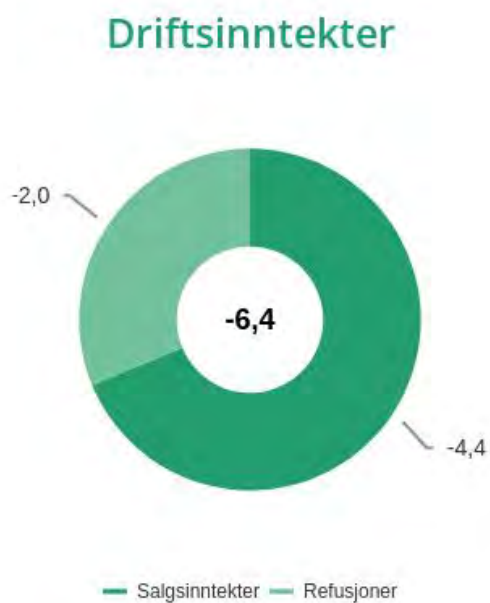
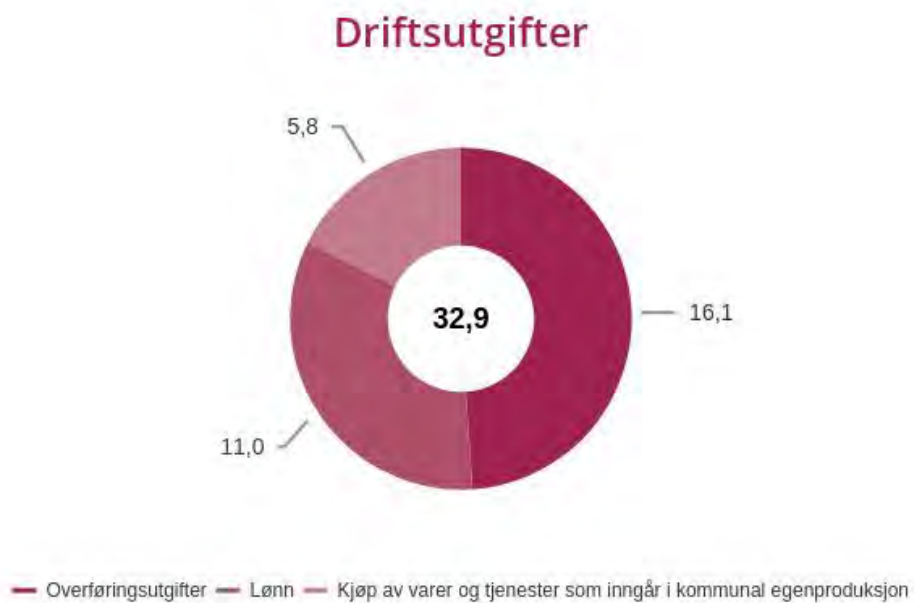
Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for finans v/HR Bemanning endte med et mindreforbruk på kr 1,9 mill. på 11B Arbeidsmarkedtiltak. Hovedårsaken er at noen tilrettelagte stillinger holdes vakante, fordi avdelingen for arbeidsinkludering ikke har kapasitet til å følge opp flere enn de som allerede er ansatt i tilrettelagte stillinger.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** kan avviket i hovedsak knyttes fordeling av internkjøp og -salg til korrekt tjeneste (-1,5 mill.). Internkjøp- og salg går i null total sett for kommunen, men det gjøres en teknisk øvelse som følge av at internkjøp og internsalg ikke nødvendigvis regnskapsføres på samme tjenesteområde. Øvelsen sikrer at det er samsvar. Avviket på avdeling 90-Fellesposter - bykassen må derfor ses i sammenheng med tilsvarende avvik på øvrige tjenesteområder.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

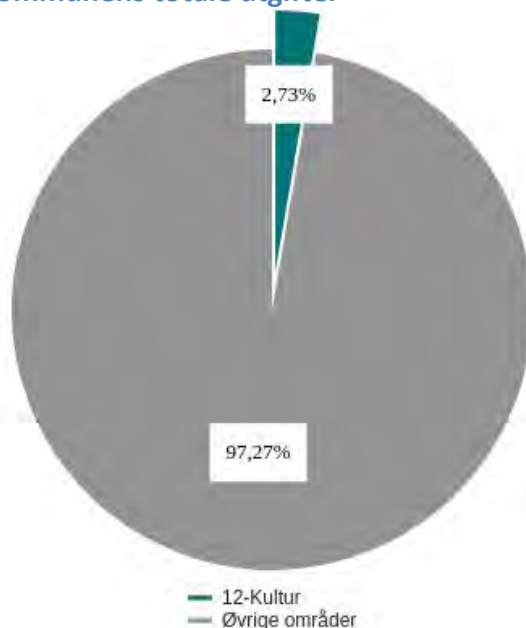

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En rettferdig og inkluderende by	Bruke kommunen som praksisarena for å bidra til inkludering i arbeidslivet	Antall praksisløp (språkpraksis og arbeidspraksis) per år	503	400	472	Arbeidsinkludering har registrert 472 kandidater i praksis i 2023. Dette tallet inkluderer 415 utplasseringer der Arbeidsinkludering har hatt en aktiv rolle i tillegg til 23 utplasseringer i forbindelse med Menn/Kvinner i helse og 34 utplasseringer som har blitt tildelt avdelingens portefølje etter avtalt praksis. Av de 472 kandidatene som har vært i praksis i 2023, har 370 kandidater startet i inneværende år mens 102 kandidater startet på et tidligere tidspunkt og fortsatte praksisløpet i 2023.

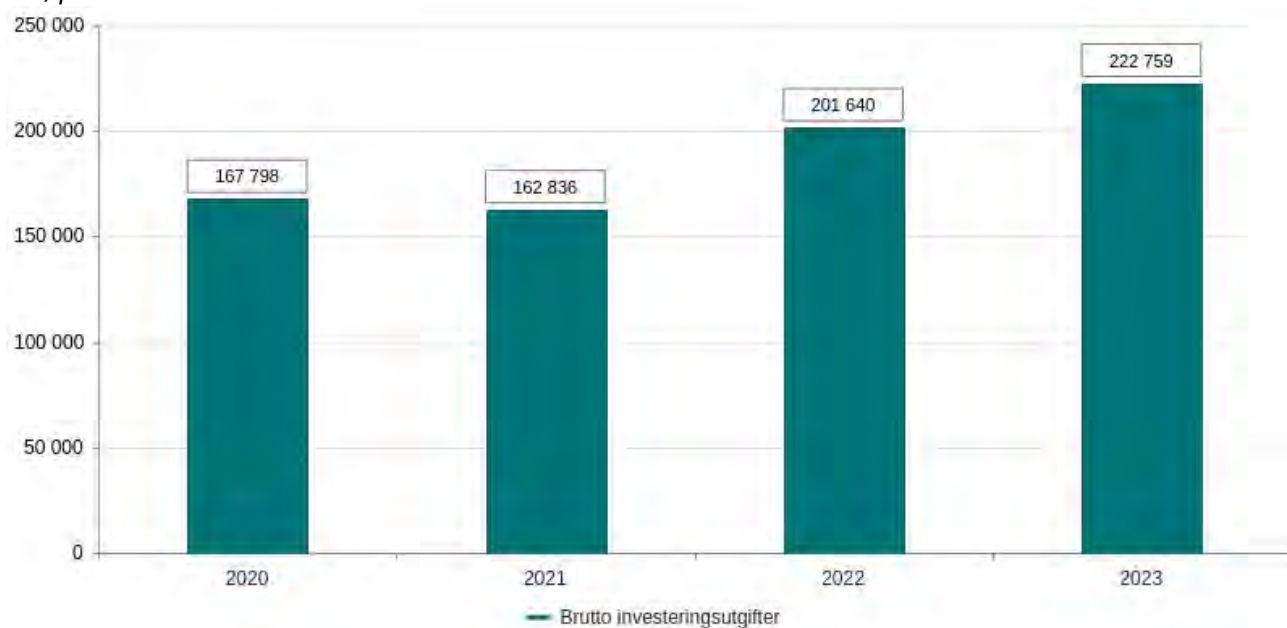
12-Kultur

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Kultur er en nøkkel til et bærekraftig samfunn, og grunnleggende for å skape gode liv. Kunst, kultur og frivillighet gjør det mulig for enkeltmennesker å bidra til å utvikle samfunnet. Kulturopplevelser gir mulighet for refleksjon og læring, vi bidrar til å skape felles historier og samlingspunkter. Et aktivt kulturliv fremmer demokrati, helse, deltakelse og sterkere fellesskap, selve grunnlaget for en god by for alle.

Kommunen jobber for at Bergen skal ha et mangfoldig kulturtilbud av høy kvalitet som alle kan delta i. Tjenesteområdet omfatter kommunal tjenesteproduksjon og tilskudd til profesjonelle kunstfelt, kulturnæring, amatørkultur, museer og kulturhus.

Kommunen legger til rette for videreutvikling, samarbeid og nettverk innen kunst- og kulturfeltene lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Tilskudd, kunstnerstipend og kjøp av tjenester fra profesjonelle kunstnere til ulike kunstprogram, bidrar til å styrke kunstnerøkonomien i kommunen og regionen. Gjennom tilskuddsordningene er kommunen en støttespiller for å sikre kulturbyens posisjon og attraktivitet.

Kulturetaten og Bergen offentlige bibliotek er kommunens utøvende tjenesteytere på kulturfeltet. Kulturetaten gir tilbud til innbyggerne gjennom både kulturskolen, bydelsvise kulturkontor og bydekkende tjenester, med et vidt program for mange målgrupper. Bergen offentlige bibliotek driver aktiv formidling, gir tilgang til informasjon og læringsaktiviteter, og har et bredt arrangements- og aktivitetsprogram og tilbyr også et bredt spekter av digitale kulturopplevelser. Bergen offentlige bibliotek omfatter hovedbiblioteket og åtte bydelsbibliotek. I tillegg driver biblioteket to fengselsbibliotek på oppdrag for staten.

Åpning av Festspillene 24. mai 2023 med forestillingen "What is the city but the people?". Kongen og dronningen var til stede da Festspillene ble åpnet på Festplassen i regnvær. Foto: Nina Blågestad

Barn deler på historier ved verket bonfire, i Bergen kunsthall. Bonfire var del av Bergen Assembly. Foto: Thor Brødreskift.

Scenedrøm på DNS. Scenedrøm er et musikkteaterprosjekt i regi av Bergen Musikkterapisenter og Bergen kulturskole, i samarbeid med profesjonelle musikere og koreografer. Denne gangen var også Musikalløvene involvert. Foto: DNS/ Lise Christensen

Viktige begivenheter

- Tre nye ungdomsklubber ble åpnet, og en ble gjenåpnet.
- Musikkteaterprosjektet Scenedrøm ble for første gang satt opp på DNS.
- Flere klubber for psykisk utviklingshemmede ble åpnet.
- Kulturetaten overtok driften av øvingslokalene i Skur 14 .
- Stipender til profesjonelle kunstnere og kulturarbeidere for 3,9 millioner kroner ble delt ut.
- Frank Hammersland-stipend for låtskrivere ble delt ut.
- «Jon Fosse ord for ord» ble gjennomført på Det Vestnorske Teateret og direktesendt på NRK over to døgn.
- Bergen Nasjonale Veteranskipshavn ble etablert.
- Den kulturelle spaserstokken sikret 4500 kunstmøter gjennom 300 hendelser til byens seniorer.
- Den kulturelle skolesekken sikret 57 000 kunstmøter gjennom 900 hendelser til byens grunnskoleelever.
- Statsraad Lehmkuhl returnerte fra sin jordomseiling til One Ocean Week.
- Åsane bydelsbibliotek ble meråpent.
- Sletten BibLab ble til Barnas BibLab – et bibliotek for barn mellom 6 og 13 år.
- Åpning av frøbibliotek i Åsane og på Landås bibliotek.
- BOBTV Junior, bibliotekets videokanal for barn, ble lansert.
- Ny-Krohnborg fellesbibliotek gikk over i fast drift.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Nye engangstiltak				
Aktivitetskort studenter (engangsbevilgning)	2 000	2 000	0	Kortene er utdelt.
Stiftelsen Espeland fangeleir og Gestapohuset i Veiten 3 (881585952) - engangstilskudd	1 000	1 000	0	Utbetaling av tilskudd.
Stiftelsen Bergen Kjøtt (922635471) - engangstilskudd	1 300	1 300	0	Utbetaling av tilskudd.
Regnbuedagene i Bergen AS - engangstilskudd	450	450	0	Utbetaling av tilskudd.
Griegkvartalet - engangstilskudd	2 500	2 500	0	Utbetaling av tilskudd.
Stiftelsen seilskipet Statsraad Lehmkuhl - Engangstilskudd	300	300	0	Utbetaling av tilskudd.
USF Verftet for tilrettelegging av aktivitet på Dikkedokken - engangstilskudd	1 500	1 500	0	Utbetaling av tilskudd.
Stiftelsen nye Fyllingsdalen teater - engangstilskudd	1 000	1 000	0	Utbetaling av tilskudd.
Amatørkulturrådet	450	450	0	Utbetaling av tilskudd.
Bergen Lights - engangstilskudd	500	500	0	Utbetaling av tilskudd.
Utvidelse av aktivitetskortet - Engangstiltak	6 600	5 962	638	Påløpte kostnader i forbindelse med aktivitetskortet. Tiltaket hadde et mindreforbruk på kr.0,6 mill. i 2023.
Bergen Musikkteater	290	290	0	Utbetaling av tilskudd.
Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera - engangstilskudd	1 800	1 800	0	Utbetaling av tilskudd.
Sum	19 690	19 052	638	
Kutt				
EBE - Strømsparingstiltak i kommunale bygg	-1 600	-1 600	0	Reduksjon i energiforbruk ble målt til 15,7% i 2023 sammenlignet med gjennomsnittet for 2015-2017 (referansenivået). Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Omdisponering tilskudd - kultur	-3 546	-3 546	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik Status beskrivelse
Sum	-5 146	-5 146	0
Effektivisering			
Gevinstuttak ny modul for elektronisk periode- og årsavslutning	-36	-36	0 Innarbeidet i vedtatt budsjett.
EBE - Ytterligere 10 % reduksjon i energiforbruk i kommunale bygg	-174	-174	0 Reduksjon i energiforbruk ble målt til 15,7% i 2023 sammenlignet med gjennomsnittet for 2015-2017 (referansenivået). Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Sum	-210	-210	0
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett			
KODE - forsikring kunst	100	100	0 Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Teknisk korreksjon iht. KOSTRA	-83	-83	0 Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Prosjektleder Sentralbadet scenekunsthuss	500	500	0
Aktivitetskort - barn i mottak	1 200	1 200	0 Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Sum	1 717	1 717	0
Tilpasning til aktivitetsnivå			
Tilbakeføring av feriemidler til personer med utviklingshemming	425	425	0 Budsjettet er styrket og ferietiltakene vil bli gjennomført.
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	695	695	0 Innarbeidet i budsjettrammen. Benyttes til forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens bygningsmasse.
Sum	1 120	1 120	0
Nye tiltak			
Ungdomsklubber	1 600	1 700	-100
Veteranbåtlaget Sjødampsprøite 1	200	200	0 Utbetaling av tilskudd.
Omdisponering tilskudd - kultur	3 546	3 546	0 Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Stiftelsen Spillhus Bergen	300	300	0 Utbetaling av tilskudd.
Frivilligsentraler	1 350	1 350	0 Utbetaling av tilskudd.
Bergen Big Band	200	200	0 Utbetaling av tilskudd.
Gyldenpris kunsthall	500	500	0 Utbetaling av tilskudd.
Fjordsteam Bergen AS	200	200	0 Utbetaling av tilskudd.
Økt støtte til atelierfellesskap	200	200	0 Utbetaling av tilskudd.
SALT Kulturskole	300	300	0 Utbetaling av tilskudd.

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Jiri Hlinka klaverstiftelse	100	100	0	Utbetaling av tilskudd.
Institusjoner med delt tilskuddsansvar	639	639	0	Utbetaling av tilskudd.
Sum	9 135	9 235	-100	
Sum tiltak	26 306	25 768	538	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Nye engangstiltak				
Cornerteateret - driftsmidler	400	400	0	Utbetaling av tilskudd.
Lydgalleriet- tilskudd	50	50	0	Utbetaling av tilskudd.
Fritidstilbud barn og unge	2 550	2 550	0	Tiltak gjennomført.
Tilleggsbevilgning stipend 2023	100	100	0	Midler utbetalt.
Foreningen Trykkeriet- tilskudd	75	75	0	Utbetaling av tilskudd.
Magnus Lagabøte jubileum	1 500	1 500	0	Utbetaling av tilskudd.
Pamflett- tilskudd	25	25	0	Utbetaling av tilskudd.
Bergen Elektriske Sporveier - tilskudd	100	100	0	Utbetaling av tilskudd.
Performance Art Bergen- tilskudd	25	25	0	Utbetaling av tilskudd.
Ressurssenter for flyktninger	5 505	5 505	0	Lønn, husleie og faste kostnader påløpt.
Spillhuset Bergen - ekstraordinært tilskudd	1 250	1 250	0	Utbetaling av tilskudd.
Tag Team - tilskudd	50	50	0	Utbetaling av tilskudd.
Amatørkultur og frivillighet - tilskudd til prosjekt og arrangement, herunder oppstartsmidler - rettet mot ungdomsmiljøer i Lagunen-området	300	300	0	Utbetaling av tilskudd.
Etablering av Kulturkvartalet - tilskudd til husleie Dikkedokken	1 300	1 300	0	Husleiekostnader er betalt iht. budsjett.
Springbrett for ungdom - tilskudd	100	100	0	Utbetaling av tilskudd.
VOLT- tilskudd	100	100	0	Utbetaling av tilskudd.
Sum	13 430	13 430	0	
Tilpasning til aktivitetsnivå				
WRAP - økte felleskostnader ved leieavtale	147	147	0	Kostnader påløpt i 2023.

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik Status beskrivelse
Sum	147	147	0
Nye tiltak			
Slettebakken Frivilligsentral	169	169	0 Utbetaling av tilskudd.
Sum	169	169	0
Sum tiltak	13 746	13 746	0

Utvikling og utfordringer

Bergen kommune gir tilskudd til mange kompetansehevende tiltak som bidrar til talentutvikling og til å styrke den kunstneriske kvaliteten. Flere prosjekter består av samarbeid mellom amatørkultur og profesjonelle utøvere, og aktørene får muligheter til å gjennomføre kurs, reiser, arrangere forestillinger og øve under ledelse av dyktige instruktører. I 2023 bemerket flere initiativ seg utenfor kommunens grenser. Av disse kan nevnes at Volve Vokal vant Grand Prix of Nations 2023, Musikaljentene vant Norske Talenter og at Smørås skolemusikk vant EM for skolekorps.

I 2023 ble det tildelt midler til Brak for utvikling av prosjektet Bedre rom. Prosjektet skal ta vekk barrierer som hindrer deltakelse for å sikre tilgjengelige og trygge konsert- og utelivsarenaer. Dette skal skje gjennom samarbeid og bygging av partnerskap, utvikling av informasjonsmateriell og opprettelse av nettressurser.

Som et tiltak for bærekraftig omstilling i kultursektoren ble SHIFTIT lansert i mars med kommunalt driftstilskudd. SHIFTIT er en digital plattform hvor kulturbransjen kan bytte, kjøpe, selge, etterlyse og gi bort utstyr de ikke har behov for lenger.

Musikaljentene og Volve Vokal imponerte i 2023, og fikk diplom og 10.000 kroner hver til sitt videre arbeid av byråden.
Foto: Katarina Lunde

Årets kongekorps ved festspillåpningen hadde janitsjarbesetning og besto av Landås Skoles Musikkorps og Varden Skoles Musikkorps, dirigert av Rita Kvalnes og Are Ovesen. Foto: Nina Blågestad.

Ung Kultur Møtes (UKM), ungdomsfestivalen for og med ungdom, ble arrangert i Åsane Kulturhus i februar. 130 ungdommer deltok selve festivaldagen. I sommer ble det igjen arrangert gratis sommerferieaktiviteter til barn og ungdom innen kultur. Kultursommerjobb er kulturetatens sommerjobbtilbud til ungdom. 38 ungdommer ble i år ansatt i ulike grupper med forskjellige arbeidsoppgaver innen media, lydteknikk, arrangørrollen eller som utøver. Det ble holdt 30 små konserter ved ulike uteområder i Bergen sentrum til glede for byens befolkning og tilreisende. Tre nye ungdomsklubber ble åpnet i 2023, og en ble gjenåpnet: Slettebakken, Ny-Krohnborg, Ytrebygda og Zinken. Ungdomsklubbene er godt besøkt, og et viktig tilbud i bydelene. Men utfordrende adferd i klubbene har medført bruk av ekstra ansatte. Endringer i ungdomskulturen i Bergen Sør skaper også en del utfordringer med trivsel for deltakere og ansatte på ungdomsklubbene. Dette gjør det utfordrende for ansatte å drive med kulturaktivitet og skape gode møteplasser. Det ble i revidert budsjett lagt inn ekstramidler til tilskuddsordning rettet mot ungdomsmiljøer i Lagunen-området.

Bergen Offentlige bibliotek opplever godt besøk og hadde i 2023 1,1 mill. besøkende. Både besøk, utlån og antall arrangementer økte fra året før. Det var over 20% økning i antall arrangementer og besøkende på arrangement, mens utlånet økte med 2%. Utlån til barn og unge økte med over 4%. Flere steder opplever biblioteket at arealet er for lite. Både i Fana, Fyllingsdalen og på hovedbiblioteket opplevde til tider svært mange besøkende på arrangementer – utover det kapasiteten tillater. Åpne, tilgjengelige bibliotek er viktig, men har de siste årene ført til flere situasjoner med trakassering, vold eller trusler fra publikum. Det jobbes aktivt med tiltak for å redusere risikoen for slike hendelser.

Biblioteket gjennomførte arrangementsrekken «Sør for Sahara» i samarbeid med URAFIK og Girl Tech-fest, en skoledag med teknologi, koding og digital lek for jenter i 5./ 6. klasse i samarbeid med bl.a. ODA-nettverket og frivillige fra en rekke næringsaktører. Biblioteket arrangerte også en rekke

språkaktiviteter, f.eks. språkkafeer på både hovedbiblioteket og i bydelsbibliotek, og har flere samarbeid ved de ulike bibliotekene knyttet til mangfold og inkludering.

Bærekraftslaben på hovedbiblioteket tilbyr kurs, verksteder, samtaler og debatter for å øke kunnskapen om FNs bærekraftsmål. Dette er en åpen og inkluderende møteplass for alle innbyggerne i Bergen, og er et 2-årig prosjekt med midler fra Nasjonalbiblioteket. Biblioteket og Klimaetaten gjennomførte prosjektet Tekstilreduserende tiltak ved bibliotekene, der REDIS -symesterskap var høydepunktet. REDIS er en konkurranse i redesign hvor hobbysyere skulle sy noe nytt av gamle plagg. REDIS ble arrangert i samarbeid med en rekke andre aktører, og ble en stor suksess.

Alle er på Bergen offentlige bibliotek;Høytlesing fra statsministeren på arrangement for barn. Foto: Ragnar Rørnes.

Barnebokbad i Loddefjord. Foto: Helene Sahlsten Jensen.

Det ble gjennomført kulturdager i Arna, Fana, Ytrebygda, Åsane, Fyllingsdalen og Laksevåg med flere lokale aktører.

Tilbudene Mot82 og Pøbelscenen økte i omfang dette året. Det er tydelig at det er behov for oppfølgingstilbud på dagtid for voksne over 20 år med psykiske utfordringer. Fritidstilbud der ressursene, musikkleden og det friske i mennesket står i fokus treffer målgruppen.

De frivillige ved Teatergaten kafé er vinnere av årets frivillighetspris. Kafeen er et samarbeid mellom Bergen Demensforening, Røde Kors, Salem Frivilligsentral, Møllaren Frivilligsentral og Bergen kommune. Foto: Lill Ann Lund

Strømpriser og andre økte kostnader preget siste del av året, med stor effekt på kultursektorens mulighet til å produsere. Dette er en krise som startet høsten 2021 og har preget kulturlivet også i hele 2023. Amatørkulturlivet har mottatt strømstøtte. Eftervirkningen av pandemien har avtatt, mens den sterke prisveksten fortsatt skaper utfordringer. Antall søknader går opp og det blir raskt tomt for midler. Store økonomiske behov og økt aktivitet i kulturlivet vises gjennom større trykk på kommunens tilskuddsordninger, med en økning på 25 % i antall omsøkte prosjekter sett opp mot året før. Det var også et rekordstort antall aktører som stilte til muntlige innlegg i forbindelse med budsjett 2024, der det måtte settes opp ekstra møtedag. Kommunen innførte årlige dialogmøter mellom kunstfeltene og byråden, noe som ble tatt svært godt imot.

Konsert med Rueben Olsen Bombino på Bergen internasjonale musikkfestival. Foto: BIMF

Bergen kommune jobber aktivt for å styrke barn og ungdoms medvirkning i kommunale planprosesser, og det ble i 2023 utviklet metoder for å innhente innspill. “Kulturloser” som selv er ungdom drev oppsøkende arbeid mot målgruppen. De bidro med å finne innganger til ulike miljø, og tilpasset språk og tilgjengelighet for målgruppen.

Den kulturelle skolesekken gir kulturopplevelser gjennom skolen, her ser vi barn som prøver seg på glassblåsing på S12. Foto S12.

Den kulturelle skolesekken formidler også kulturhistorie, her i programmet Luker, tau og årer på Norges fiskerimuseum.
Foto Museum Vest.

Kommunen har mange pågående kulturbyggprosjekter. Prosessene knyttet til Sentralbadet og Det Hanseatiske Museum nådde nye milepæler i 2023, og dette året ble også ekstern kvalitetssikring av skisseprosjektet til Fyllingsdalen kulturhus gjennomført, og kostnadsrapport vedrørende gjenreising av Ekserserhuset ble utarbeidet og reguleringsplan bestilt. Bergen kommune etablerte et nytt eiendomsselskap i samarbeid med EGD Property AS og Stiftelsen Kulturhuset USF som skal sikre utviklingen av kulturkvartalet på Verftet og Dikkedokken. Kulturhuset USF tok også i bruk Kjødehallen til midlertidige aktiviteter og arrangementer.

Bergen Nasjonale Veteranskipshavn ble etablert i 2023. Veteranskipflåten og kystkulturen er en viktig del av Norges kulturarv og vår nasjonale identitet, og i 2023 ble Bergen Nasjonale Veteranskipshavn etablert for å få til en bedre tilrettelegging for den store flåten av veteranbåter i Bergen og skape et samlende kraftsenter for disse flytende kulturminnene.

Fartøyvern ivaretas i stor grad av frivillige organisasjoner, med skip som gir glede til mange. I 2023 ble Bergen nasjonale veteranskipshavn etablert for å gi bedre rammer om arbeidet.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Andel barn og unge med fast organisert kulturaktivitet	27,0 %	24,0 %	25,0 %	25,0 %
Andel barn og unge som har vært kulturpublikum utenom kino	0,0 %	17,0 %	66,0 %	66,0 %
Andel eldre 60+ med fast kulturaktivitet	15,0 %	15,0 %	29,0 %	29,0 %
Andel styremedlemmer med mangfoldsbakgrunn i kulturinstitusjoner	0,0 %	10,0 %	12,0 %	0,0 %
Andel voksne med fast kulturaktivitet	9,0 %	9,0 %	20,0 %	20,0 %
Andel voksne som har vært kulturpublikum utenom kino	0,0 %	33,0 %	56,0 %	56,0 %
Antall av 19 kommunale kulturlokaler som oppfyller byggeteknisk forskrift for universell utforming av bygg.	0	0	2	1
Antall deltakere på gratis kommunale ferieaktiviteter gjennom året	0	0	7 500	4 927
Antall tildelte Aktivetskort	5 000	0	6 000	8 471
Nettbesøk sidevisninger (nettside + sosiale medier)	4 570 050	4 093 027	4 500 000	517 432

Bibliotek

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall arrangementer i biblioteket	813	951	1 700	3 215
Antall deltagere på arrangementer bibliotek	18 575	18 645	35 811	69 380
Antall deltagere på opplæring, kurs og verksteder bibliotek	2 035	5 567	11 000	17 279
Totalt besøk Bergen Offentlige Bibliotek	733 405	881 128	975 000	1 107 979
Totalt utlån fysiske medier bibliotek (ny tellemåte)	978 079	1 144 363	1 150 000	772 000
Utlån barn og unge bibliotek (ny tellemåte)	429 229	592 888	625 000	423 626
Visning av egenprodusert digitalt innhold bibliotek	161 278	98 951	120 000	93 035

Kulturetaten

ÅRSMELDING 2023

Nøkkeltall/indikator

	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall arrangement i kommunale kulturbygg	0	0	640	979
Antall barn som mottar tilbud i regi av Den kulturelle bæremeisen	0	0	13 147	5 543
Antall besøk kommunale kulturhus	93 429	143 766	202 693	595 537
Antall besøk på tilrettelagte aktiviteter for mennesker med utviklingshemming	0	0	0	3 434
Antall besøk åpne møteplasser barn	0	0	0	8 524
Antall besøk åpne møteplasser ungdom	1 000	0	7 500	10 571
Antall deltagere (arrangør/ publikum/ utøver) i strøksmarkering/ festival/ kulturdager og mønstringer i samarbeid med Kulturetaten	11 261	0	24 000	49 247
Antall lag/org. som benytter kommunale kulturbygg	0	0	350	253
Antall nettbesøk sidevisninger kulturetatens nettside + sosiale medier	0	0	400 000	253
Antall visninger på kulturetatens digitale arr. (podcast, konsert osv.)	0	0	2 050	121 325
Deltagere på kommunalt produserte tilbud fra Kulturetaten	0	0	3 500	25 819
Deltagere/besøk Kunst kultur psykisk helse	0	0	1 000	2 406

Kulturskolen

Nøkkeltall/indikator

	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall barn med tilbud fra kulturskolen gjennom dirigentordning	0	0	1 556	1 648
Antall med tilbud fra kulturskolen gjennom grunnskole-samarbeid (inkl. Kulturkarusell)	0	0	900	900
Antall ordinære elevplasser kulturskole	3 235	3 441	3 469	3 466

kunst og kulturutvikling

Nøkkeltall/indikator

	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Andel kvinnelige eller ikke-binære styremedlemmer i kulturinstitusjoner	0,0 %	47,5 %	48,0 %	0,0 %
Antall besøk på bydekkende kunst og kunnskapsinstitusjoner på egen linje med kommunalt tilskudd.	1 052 340	867 935	1 200 000	0
Antall besøk statlig finansierte institusjoner (BFO, DNS og Universitetsmuseet)	118 167	118 238	250 000	288 934
Antall elever som mottar tilbud i regi av Den kulturelle skolesekken	0	31 900	57 121	57 121
Antall frivillige organisasjoner i Bergen i frivillighetsregisteret	2 500	2 530	2 740	2 906
Antall personer som mottar tilbud i regi av Den kulturelle spaserstokken	4 271	5 076	4 960	4 500
Antall publikum på arrangementer med tilskudd fra tilskuddsordning til arr., profesjonelle og byomfattende	8 829	10 589	12 000	28 625
Antall søknader til kommunale tilskuddsordninger	2 749	1 946	2 250	2 514
Antall tilskudd gitt fra Bergen kommunes vedtatte tilskuddsordninger	1 482	1 039	1 200	1 325
Dekningsgrad for søknader til åpne tilskuddsposter fra profesjonelle aktører.	18,9 %	20,1 %	21,0 %	19,0 %
Dekningsgrad for tilskuddsøknader fra alle aktører til egen linje.	86,2 %	79,9 %	88,1 %	79,0 %
Medlemmer B&U organisasjoner med tilskudd inkl. kor, korps og orkester	0	0	5 300	22 775
Tilskudd fra departement og kulturråd til kunst- og kulturorganisasjoner (u. museer) på egen linje i bybudsjettet	320 143 601	350 745 747	360 000 000	0
Tilskudd fra departement til bergenske museer på egen linje i bybudsjettet	80 600 000	82 454 669	84 100 000	107 525 000
Tilskudd fra fylkeskommune til bergenske museer på egen linje i bybudsjettet	32 014 932	33 190 932	33 900 000	37 089 854
Tilskudd fra fylkeskommune til kunst- og kulturorganisasjoner (u. museer) på egen linje i bybudsjettet	73 838 096	86 906 880	89 080 000	0
Tilskudd til kultur totalt fra Bergen kommune	322 441 046	319 073 944	300 527 090	307 943 663

KOSTRA Nøkkeltall

	Bergen 2022	Bergen 2023	Oslo kommune
Prioritet			
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger 6-18 år (B) *)	1 574	1 672	6 552
Netto driftsutgifter til andre kulturaktiviteter per innbygger (B) *)	275	324	317
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger (B) *)	308	321	483
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år (B) *)	2 207	2 331	1 744
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år (B) *)	2 207	2 331	1 744
Netto driftsutgifter til kunstformidling per innbygger (B) *)	502	506	454
Netto driftsutgifter til museer per innbygger (B) *)	160	165	267
Dekningsgrad			
Andel barn i gr.skolealder på venteliste til komm musikk- og kulturskole, av barn i alderen 6-15 år	4,3 %	4,4 %	2,5 %
Andel elever 6-15 år i kommunens kulturskole, av antall barn 6-15 år (B)	7,9 %	7,4 %	9,4 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
Barnas hus	4,4	6,2	7,8	-0,4	7,4	-1,2
Andre aktivitets- og velferdstilbud for barn og unge	0,0	0,0	0,2	-0,1	0,1	-0,1
Ungdomshus og fritidsklubber.	32,7	33,5	44,8	-12,2	32,6	0,9
Barne- og ungdomskulturtilskudd	20,8	28,3	40,5	-15,3	25,1	3,1
Sommerleirene	2,6	2,4	3,5	-0,1	3,4	-1,0
Vitensenter	13,3	6,0	6,0	0,0	6,0	0,0
Bergen offentlige bibliotek	83,9	89,6	113,0	-21,3	91,7	-2,1
Kulturhistoriske museer	35,0	46,7	37,3	0,0	37,3	9,4
Kulturvern	9,5	11,2	11,3	0,0	11,3	-0,1
Kunstmuseer	39,7	68,0	40,4	0,0	40,4	27,6
Scenekunst	15,6	17,5	23,0	-5,0	18,0	-0,6
Musikk	33,8	37,9	38,9	-0,8	38,1	-0,2
Visuell kunst	17,6	19,1	19,9	-0,3	19,6	-0,5
Film	8,9	9,1	9,1	0,0	9,1	0,0
Litteratur	4,9	4,1	4,4	0,0	4,4	-0,2
Tverrestetisk	19,1	17,5	17,5	0,0	17,5	0,0
Ymse kunstformidling	4,6	5,1	5,3	-0,4	4,9	0,2
Kulturbasert næring	0,7	1,0	0,9	0,0	0,9	0,1
Musikk og kulturskole	63,6	68,7	95,0	-22,4	72,6	-3,9
Tilskudd til andres kulturbygg	5,8	7,1	6,3	0,0	6,3	0,8
Flerkulturelt kulturtilbud / BIKS	3,5	3,6	3,6	0,0	3,6	0,0
Seniorkultur	6,4	7,1	9,4	-1,5	7,9	-0,8
Kulturtilbud utv. hemmede	3,5	3,8	4,5	-0,4	4,1	-0,3
Øvrig kulturaktivitet	55,4	68,7	84,2	-10,8	73,4	-4,7
Kommunale kulturbygg	71,6	78,6	96,0	-19,1	76,9	1,7
Bygg bibliotek	16,3	16,7	19,9	-3,7	16,2	0,5
Museumsbygg	21,8	-13,9	60,6	-37,4	23,2	-37,1
Sum	595,0	643,4	803,2	-151,2	652,0	-8,6

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023				Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap		
2-Byrådsavdeling for finans	31,1	29,0	80,1	-52,3	27,7		1,3
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	4,9	3,0	3,5	-0,1	3,4		-0,3
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	546,5	595,7	697,6	-93,9	603,8		-8,0
90-Fellesposter - bykassen	12,6	15,6	22,0	-4,9	17,1		-1,5
Sum	595,0	643,4	803,2	-151,2	652,0		-8,6

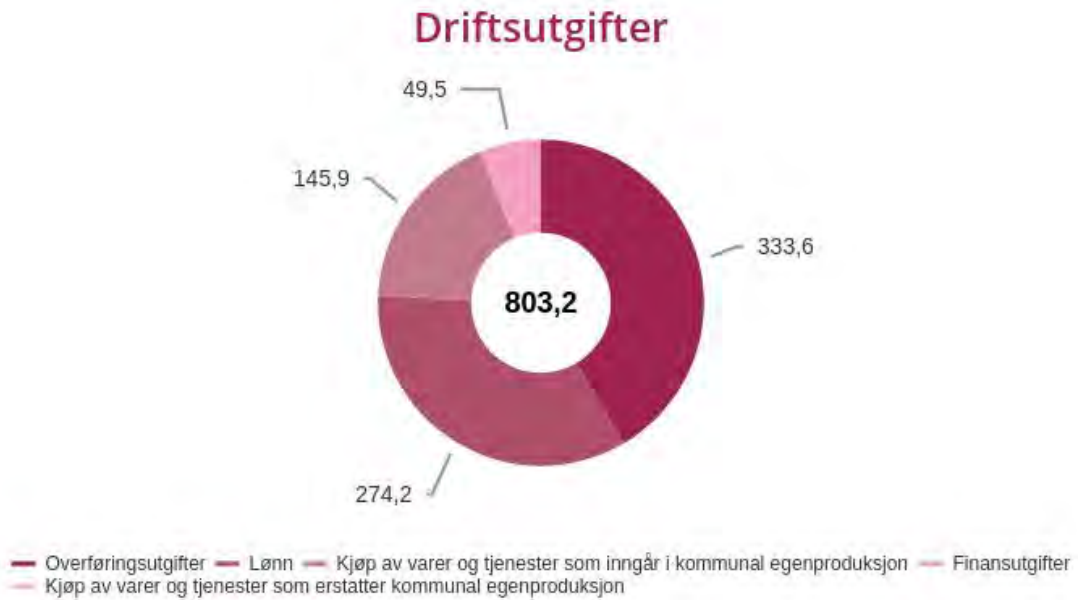
Kommentar til status økonomi

Byrådsavdeling for kultur, næring og idrett hadde et merforbruk på kr. 8 mill. på tjenesteområde 12 kultur i 2023. Årsakene til avviket er sammensatt. Ved en feil ble det ikke foretatt korrekt avsetning i regnskapet for 2022 knyttet til ubrukte statlige tilskuddsmidler. Det er videre henført kostnader knyttet til gjennomføringen av One Ocean Week 2023 på tjenesteområde 12, mens kostnadene er budsjettet på tjenesteområde 14 næring. På etatsnivå er deler av avviket knyttet til ekstraordinær prisvekst på varer og tjenester utover nivå på priskompensasjon i vedtatt budsjett. Det har videre vært en økt deltagelse på fritidsklubber / ungdomsklubber. Dette er svært positivt, men økningen har også medført en urovekkende økning i meldte sikkerhetsavvik knyttet til tiltakene. Eksempel på dette er knivtrusler, vold, brannstiftelse og krenkende adferd. Dette medført store merkostnader knyttet til bemanning og vakthold. Det i tillegg iverksatt tiltak gjennom kursing av ansatte for å forebygge vold og trusler. Tross dette forventes behovet for økt bemanning og vakthold å vedvare, dersom man skal unngå å redusere antall barn og ungdom som ønsker å delta på arrangementene.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** skyldes avviket at det gjenstår budsjettmidler til ikke-igangsatte tiltak i 2023 (1,4 mill.). Status for tiltak i årets budsjett kommer frem av tabellen *Nye tiltak i årets budsjett*. I tillegg er det restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (-0,6 mill.). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer. Deler av avviket kan også knyttes til fordeling av internkjøp til korrekt tjeneste (-2,8 mill.). Dette føres på sentrale poster og sikrer at internkjøp- og salg går i null per tjenesteområde.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

En attraktiv og levende by	Øke kunnskapen om kulturelle uttrykk.	Antall klassebesøk	320	350	694	Antall totalt i 2023.
		Antall lesestimulerende tilbud og tidlig språkinnsats	2	4	17	En rekke tilbud (noen i flere ulike bibliotek, andre felles).
	Øke kunnskapen om ulike kulturelle uttryksformer	Antall elever som har mottatt tilbud i "Den kritiske skolesekken"	170	220	250	Antall elever som har mottatt tilbud gjennom Den kritiske skolesekken. Hvert tilbud består av to kritikermøter mellom elev og kritiker.
		Antall oppdrag gitt til profesjonelle kunstnere og kulturaktører fra Bergen kommune		50	18	
		Antall utsmykkingsprosjekt og roller i reguleringsarbeid.		24	17	Antall pågående prosjekter som følge av ordningen om at 1% av av huskostnadene ved bygging og rehabilitering av kommunale bygg og anlegg skal brukes til kunstnerisk utsmykking varierer år for år. Kvinner på sokkel jobber med 1 -2 prosjekter parallelt pr år. Rådet for kunst i offentlige rom har jevnt over 1 prosjekt årlig (over 2 år), herunder kunstprosjekter i bydelene og i skulpturløypen.
		Driftsmidler til institusjoner, festivaler og organisasjoner på egen linje i budsjettet	243 000 000	259 493 641		Totalsum bevilget i driftsmidler over egen linje, inkludert engangsbevilgninger. Foregående år ble frivilligfeltet (11,3 mill.kr) flyttet til byrådsavdelingen, og det er avsatt en støtte engangsbevilgning til Dikkedokken. Verdi ligger derfor noe over måltall.
		Ferdigstilte kulturbygg etter Kulturarenaplan		1	0	Det er ingen prosjekter i kulturarenaplanen som er ferdigstilt i 2023. Det var forventet at renoveringen av Bergen Sjøfartsmuseum kanskje skulle ferdigstilles i løpet av 2023, men grunnet økonomisk handlingsrom skyves ulike deler av prosjektet frem i tid. Per nå er det ikke tilstrekkelig økonomisk handlingsrom til å ferdigstille planlagt renovering.
	Styrke kommunens åpne tilskuddsordninger på det profesjonelle feltet	20 500 000	19 966 761		Totalsum bevilget til åpne tilskuddsordninger for profesjonelle kunst- og kulturtiltak. Sum hentet fra budsjettvedtak og justeres etter tertial 1 og tertial 2.	
	Økt deltagelse fra alle	Antall bibliotek med mer-åpent - tilgang utenom vanlig åpningstid		2	3	Fana og Loddefjord har vært åpne. Åsane åpnet i mars

ÅRSMELDING 2023

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
		Antall elever som bruker den kulturelle skolesekken		49 300		Årsmål; Tallene rapporteres etterskuddsvis i T1 2024 da de ikke kan hentes ut før etter 1. februar påfølgende år.
		Antall faste tilbud om veiledning i bruk av digitalt utstyr og tjenester.		8	8	Fyllingsdalen, Fana, Åsane, Hovedbiblioteket, Loddefjord, Sletten, Landås og Ny-Krohnborg har faste tilbud.
		Antall nye bibliotekutviklingsprosjekter med mål om å nå nye brukere		5	17	Antall prosjekter totalt i 2023. Nye prosjekter siden forrige rapportering: Sci-fi og samfunn, It all starts with a book, Kultur på spill
		Antall nye publikumsutviklingsprosjekter i bydelene med mål om å nå nye brukere		4	2	
		Antall publikum som opplever kunst og kultur fra Bergens sterke institusjoner	1 200 000	1 300 000		Dette tallet baserer seg på egenrapportering fra kulturaktørene. Tallene mottas i forbindelse med søknad på egen linje 1. april. Tallene som rapporteres i T1 er dermed totalbesøket for året før. Det rapporteres ikke underveis gjennom året.
		Bedre informasjon om lokalt kulturliv; Antall kulturtilbud og kulturaktører som er synliggjort i kommunens kanaler		Tiltaket utvikles		Dette er et mål som er vanskelig å kvantifisere. Vi har bl.a. hatt over 513.000 nettbesøk knyttet til vår nettside og SoMe i 2023. I tillegg har vi gitt ut en seniorguide i et tverrsektorielt kommunalt samarbeid. Det utdeles også brosjyrer ifm. kulturdager, enkeltstående arrangement som eksempelvis Kulturnatt. Vi benytter også infoskjermer i flere av våre bygg. Fokus fremover vil være bl.a. Kulturbybergen.no for å enklere kunne gi bedre informasjon om lokale kulturtilbud.
		Bibliotek i bydeler og nærmiljøer i Bergen		9	10	Fana, Fyllingsdalen, Loddefjord, Laksevåg, Landås, Sletten, Ny-Krohnborg, Åsane, Ytre Arna, hovedbiblioteket
		Fornyng av nettsider - universelt utformede nettsider		50,0 %	40,0 %	Nasjonalbiblioteket har satt i gang et eget prosjekt om utvikling av ny formidlingsløsning for bibliotekene. BOB er blitt bedt om å delta inn i dette arbeidet, og håper at fornyng av våre nettsider kan gjøres gjennom dette. Det mest prekære knyttet til universell utforming av dagens nettsider er derfor satt i gang og gjennomføres snarest mulig.
En rettferdig og inkluderende by	Et likestilt kulturliv	Andel kvinner blant mottakere av kommunens stipender og tilskudd til profesjonelle.	50,8 %	50,0 %	47,1 %	Alle innvilgete stipender og prosjekttilskudd på profesjonelt felt.
		Andel kvinner på programmene til kommunalt støttede festivaler.	39	44%	47,50	Årsmål; Her rapporteres det tall for Borealis Festival, Festspillene i Bergen, Bergenfest, Nattjazz, Beyond the Gates, Bergen Internasjonale Filmfestival, Nordiske Mediedager, Regnbuedagene i Bergen, Ekko festivalen, Vill Vill Vest, Bergen Design Festival, Bergen kirkeautunnale, Bergen Internasjonale Musikkfestival, Meteor/Oktoberdans. Festivalene avholdes på ulike tidspunkt gjennom året og det rapporteres samlet for indikatoren/målet ved årsslutt/T3.

ÅRSMELDING 2023

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
	Kultur skal bidra til økt mangfold	Andel med minoritetsbakgrunn blant mottakere av kommunens stipender og tilskudd.	23,4 %	5,0 %	21,3 %	Alle innvilgete stipender og prosjekttilskudd.
	Legge til rette for økt mangfold:	Antall av ti bibliotek som er universelt utformet		8	8	Landås og Ytre Arna er ikke universelt utformet.
		Antall samarbeid på biblioteket med grasrotorganisasjoner med mangfoldskompetanse		5	36	Antall samarbeid med slike organisasjoner i de ulike bibliotekene totalt i 2023.
Norges grønne storby	Kultur skal bidra til bærekraftig kulturutvikling	Andel lokale kunstnere og talenter i festivalprogram i Bergen- kortreist kulturliv	35		39,80	Årsmål. Her rapporteres det tall for Borealis, Festspillene i Bergen, Bergenfest, Nattjazz, Beyond the Gates, Bergen Internasjonale Filmfestival, Nordiske Mediedager, Regnbuedagene i Bergen, Ekko festivalen, Vill Vill Vest, Bergen Design Festival, Bergen kirkeautunnale, Bergen Internasjonale Musikkfestival, Meteor/Oktoberdans. Festivalene avholdes på ulike tidspunkt gjennom året og det rapporteres samlet for indikatoren/målet i T3.
	Kultur skal bidra til bærekraftig utvikling	Andel av kulturaktører på egen linje med støtte fra kommunen som har planer for å redusere egne utslipp og miljøpåvirkning.	46,0 %	45,0 %		Tall hentes fra søknader på egen linje i bybudsjettet etter søknadsfrist 1. april hvert år, hvor det rapporteres på aktiviteten i foregående år. Oppgitt verdi i T1 viser derfor tall rapportert inn til 1. april 2023 og aktiviteten i 2022. Oppdaterte tall for 2023 rapporteres inn i T1 2024.
		Antall miljø-sertifiserte av 17 kommunale kulturbygg.	0	3	0	
		Antall miljø-sertifiserte festivaler og større arrangement med kommunal støtte.	9	12	11	Måltallet gjelder for hele året og er basert på manuell telling av egenrapportering på forespørsel i eget skjema på e-post ved årsslutt. Skjema sendes til alle festivaler og større arrangement som mottar tilskudd fra Bergen kommune ved Seksjon for kunst og kulturutvikling. Større arrangement er avgrenset til endagsfestivaler.
	Kultur skal bidra til bærekraftig utvikling	Antall aktiviteter som gir innbyggerne kunnskap og ferdigheter for å bidra til å nå FNs bærekrafts mål		20	180	Antall gjennomførte sykurs, reparasjonskurs og verksteder med gjenbruksmateriell i 2023.
		Antall tiltak for gjenbruk av kassert materiale.		3	49	Antall boksalg, verksteder med kassert materiale (bøker, tidsskrifter, aviser) etc. i 2023

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag

B-avtale 2023 Merknad 14 - Kurskjøkken Lystgården Bystyret ber byrådet sikre etableringen av kurskjøkken på Lystgården på Landås. Kjøkkenet skal være en arena for læring om mat, kultur og bærekraft.

Statusbeskrivelse

Det er avsatt midler til etablering av kurskjøkkenet i den gamle stallen på eiendommen med muligheter for å utvide kjøkkenet til utvendig bruk. Garderober og toaletter skal etter planen også etableres i hovedhuset. I prosjekteringen er det tatt høyde for at bygget har historisk og antikvarisk verdi.

Forprosjektet var ferdigstilt på forsommeren 2023 og viste en høyere kostnad enn tidligere lagt grunn. I forbindelse med revidert budsjett ble kostnadsrammen for prosjektet økt med 3,5 mill. kr. fordelt på 2023 og 2024. Det planlegges for gjennomføring av byggearbeider i 2024 og 2025.

B-avtale 2023 Merknad 43 - Fyllingsdalen kulturhus Bystyret ber byrådet gjennomgå prosjektet med nytt kulturhus i Fyllingsdalen, med mål om kostnadsreduksjon, herunder vurdering av kontortilbygg, lavere prosjekteringskostnader og tidligere realisering.

Prosjektet har gjennom første halvår 2023 vært igjennom en optimaliseringsprosess. Prosessen har hatt fokus på bestilt omfang, behov for funksjonalitet, tilgrensende prosjekter og interesser, gjennomføringsstrategi, samt kostnadsnivå for prosjektet sett i relasjon med sammenlignbare kulturbyggeprosjekter i Norge. Resultatet av prosessen har avdekket flere kostnadsreducerende tiltak som kan gjennomføres uten reduksjon i kvalitetsnivå for de funksjoner, bygg og installasjoner som følger av det prosjektutløsende behovet.

Som ledd i optimaliseringsarbeidet er det også gjennomført en verdivurdering av et mulig kontorpåbygg på toppen av selve kulturhuset. Verdivurderingen viser at det ikke vil være lønnsomt for prosjektet å gå videre med et kontorpåbygg. Det er i tillegg gjennomført en ekstern usikkerhetsvurdering etter Statens modell for store investeringsprosjekter, en såkalt KS2, for bedre å kunne tallfeste den økonomiske usikkerheten i prosjektet. Basert på resultatet av optimaliseringsprosessen og KS2 jobbes det nå videre med et skisseprosjekt, uten kontorpåbygg, for å kunne fastlegge en sikrere kostnadsramme for prosjektet. Skisseprosjektet vil legges til grunn ved 1. gangs innsending av detaljreguleringsplan. Gjennomføringsvedtak for prosjektet vil fremmes når detaljreguleringsplanen er endelig vedtatt.

B-avtale 2023 Merknad 44 - Kulturkvartalet USF Bystyret ber byrådet gå i dialog med relevante aktører for utvikling av Dikkedokken og kulturkvartalet USF innen 1 kvartal 2023. I påvente av videre planer og utvikling for området, ber bystyret byrådet gå i dialog med Stiftelsen Kulturhuset USF for å inngå en leieavtale for området med stiftelsen hvor leiesummen skal vurderes kompensert gjennom tilskudd.

I sitt møte 21. juni vedtok bystyret i sak 248/23 den fremtidige løsningen for Dikkedokken og etableringen av et nytt kulturkvartal på Verftet. Implementeringen av de ulike stegene i prosessen er godt i gang og i tråd med premissene i saken. I denne sammenheng ble det bevilget i revidert budsjett etter 2. tertialrapport 2023: Tilskudd til husleie Dikkedokken for 4. kvartal 2023 på kr. 1,3 mill. knyttet til etablering av Kulturkvartalet.

Revidert budsjett 23 - 4. Spillhuset Bergen Bystyret viser til ekstraordinært tilskudd som gis på 1 250 000 kr til Spillhuset Bergen i revidert budsjett for 2023. Spillhuset Bergen er et unikt lavterskeltilbud til barn og unge i byen vår og er foreløpig det eneste av sitt slag i omfang i Norge. Bystyret har forståelse for at Spillhus Bergen har en krevende og

Spillhuset Bergen etablerte nytt styre 04.10.23. Styret har en kombinasjon av kompetanse innen feltene økonomi, politikk, næringsliv, PR og kommunikasjon og kommersialisering. Det gamle styret fungerer som faggruppe. Styret har utarbeidet mål og strategier for Spillhuset, og jobber med å videreutvikle tilbudet mot en bærekraftig drift. Det er nasjonal interesse

ÅRSMELDING 2023

Oppdrag

uforutsigbar økonomi, men vil understreke at Bergen kommune har gitt mye midler til tiltaket de senere årene utover den ordinære driftsstøtten. Bystyret forventer at både fylkeskommunen og staten i årene fremover også vil ta sin del av ansvaret, og samtidig at foreningen tar nødvendige strukturelle grep for å få bedre kontroll på økonomien. Det vil ikke være aktuelt med tilsvarende ekstrabevilgninger fra Bergen kommune i årene fremover.

Revidert budsjett 23 - 8. Søkbar pott for ungdomstiltak Lagunen Bystyret viser til pott til ungdomstiltak på Lagunen på kr 300 000. Midlene fordeles gjennom frivillige organisasjoner og skal gå til tiltak rettet mot ungdomsmiljø knyttet til området.

Statusbeskrivelse

rundt Spillhuset Bergen, og aktøren er synlig både som kunnskapsorganisasjon og som initiativtaker for et nasjonale kvinneprosjekt innen E-sport.

Det ble bevilget tilskudd til flere arrangement og prosjekt i området rundt Lagunen, og som rettet seg mot ungdom fra området. Her er blant annet tilbud til personer som i liten grad benytter seg av eksisterende kultur- og fritidstilbud, i tillegg til sommerleir, og arrangement med rollespill og bandkurs. Tilskuddsmidlene ble annonsert på Kommunetorget i BT, og videre kommunisert ut til frivillige organisasjoner via det lokale kulturkontoret.

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Årets budsjett				
		Bud. v/gj.førings- vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. Regnskap bud.	Avvik i kr	
Avsetning til strategisk eiendomskjøp		-	-	-	Løpende	Løpende	0,0	12,3	-12,3
Det Hanseatiske museum - restaurering Finnegården 1A	BY 264/18	337,9	642,0	642,0	2024	1.kv. 2027	61,4	71,4	-10,0
Det Hanseatiske museum - utstilling - prosjektutvikling		IA	11,1	11,1	2023	4.kv. 2024	2,0	1,9	0,1
ENØK-prosjekter		-	-	-	Løpende	Løpende	1,9	0,4	1,4
Fredriksberg Festning - Sikring av vollane		IA	11,9	11,9	2024	Ferdig	1,0	0,7	0,3
Fyllingsdalen kulturhus - prosjektutvikling		IA	93,0	93,0	2024	2.kv. 2026	6,5	8,0	-1,5
Hovedbiblioteket, brannsikring og økt publikumskapasitet	UFKN 22/21	41,1	49,1	49,1	2024	Ferdig	0,4	0,1	0,2
Hovedbiblioteket, oppgradering tekniske anlegg	BY 312/23	93,5	93,5	93,5	2025	1.kv. 2026	1,5	2,0	-0,5
KODE: KVV for kommunens anlegg på Trolldhaugen		IA	11,9	11,9	2023	4.kv. 2024	6,9	0,0	6,9
Kulturhuset Danckert Krohn - restaurering og ombygging	BY 45/21	95,8	191,8	191,8	2019	1.kv. 2025	36,5	47,5	-11,0
Kunstinnkjøp	BY 22/343	-	-	-	Løpende	Løpende	1,9	2,0	-0,1
Kunstnerisk utsmykning	BY 22/343	-	-	-	Løpende	Løpende	1,0	0,2	0,8
Kvinner på sokkel	BY 22/343	-	-	-	Løpende	Løpende	1,5	0,5	1,0
Landåsveien 33 - Bofellesskap for utviklingshemmede	BY 216/21	IA	0,0	0,0	2019	Ferdig	0,0	0,0	0,0
Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering		IA	137,8	137,8	2024	2.kv. 2026	2,0	2,0	0,0
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling		IA	3,5	3,5	2022	4.kv. 2026	0,5	0,3	0,2
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	7,8	3,4	4,4
Oppgradering KODE 1	UFKN 15/22	IA	38,0	38,0	2022	2.kv. 2025	3,2	1,4	1,9
Produksjonskjøkken på Lystgården		IA	4,0	4,0	2021	3.kv. 2025	0,0	0,0	0,0
Rehabilitering av kaier ved Kystkultursenteret i Sandviken		IA	42,4	42,4	2019	4.kv. 2025	0,7	0,3	0,4
Rehabilitering av kaier ved kystkultursenteret i Sandviken – Steinmolo		IA	5,0	5,0	0	4.kv. 2024	5,0	0,0	5,0
Sentralbadet scenekunsthuss	BY 20/21	730,6	827,2	827,2	2023	3.kv. 2026	56,6	46,9	9,6
Sentralbadet, påbygg kontorseksjon	BY 20/21	156,3	0,2	0,2	2023	3.kv. 2026	0,0	0,0	0,0
Skisseprosjekt Fysak/nytt Elvetun		IA	33,9	33,9	2022	4.kv. 2025	1,4	1,0	0,4
Sum øvrige prosjekter							0,1	0,1	0,0
Sum							199,7	202,5	-2,8

Statustekst investeringer

Avsetning til strategisk eiendomskjøp

Budsjettposten er avsatt til kjøp av eiendommer som er strategisk viktige for Bergen kommune. Byrådet har overført ubenyttede midler fra 2022 til 2023 ifm. årlig oppbudsjettering. Det er i 2023 gjort kjøp av seksjon 3 og 4 ved Siljustøl, samt kjøp av tomtegrunn ved Nordvik gamle skole.

Videre er det i regnskapet for 2023 gjort regnskapsmessige føringer knyttet til avviklingen av Knutepunkt Sandsli AS. Ervervet skjedde i form av utbytte, men gjeldende regelverk gjør at disse skal regnskapsføres som et kjøp. Dette var ikke tatt høyde for i budsjettet og budsjettposten fremstår dermed med et regnskapsmessig merforbruk på 10 mill. kr.

Det Hanseatiske museum - restaurering Finnegården 1A

Det er påvist store setninger i grunnen under det fredede bygget i Finnegården, som huser Det Hanseatiske Museum. Setninger i grunnen har blant annet ført til at bygningen ligger lavere i forhold til havvannet enn da Finnegården ble bygget, og ved høy flo kommer det vann inn på gulv i 1. etasje. Konstruksjonen er svekket på grunn av setningene i grunnen og endringer som er utført på bygget tidligere. Det er gjennomført refundamentering med nytt bolverk, samt heving av bygningen ved å jekke opp gulvet i 1. etasje tilpasset dagens gatenivå. Bygget ble satt ned på nye fundamenter våren 2023, og prosjektet har startet på sin gjenoppbyggingsfase. Tekniske entreprenører er anskaffet, og montasje av tekniske installasjoner er påbegynt. Prosjektet er meget komplisert grunnet byggets tilstand og alder, og tiltakene må gjennomføres med stor presisjon og forsiktighet. Arbeidsomfanget i prosjektet har vist seg å være betydelig mer omfattende enn opprinnelig planlagt. Siden bygget er på Unescos verdensarvliste stilles det ekstra strenge krav til utførelse og sikring. Bygget skal bestå så originalt som mulig. Samtlige antikvariske instanser er derfor inne og gir føringer til prosjektet underveis som ting avdekkes. Prosjektet har som følge av dette endret karakter underveis, både med hensyn til metode og til kostnad. Alt arbeid må utføres så autentisk som mulig, med de samme redskaper og materialer som originalt. Ingen elektrisk sag eller boremaskin blir anvendt for de antikvariske arbeidene. Prosjektet kan ikke gjøres stykkevis og delt, det må fullføres under ett. Bergen kommune har en særskilt forpliktelse til å ivareta fredete historiske bygg, og Hanseatisk museum er i en særstilling innenfor disse. Det er jevnlig befaringer med Fylkeskonservator for å sikre at alle utførelser godkjennes. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Det Hanseatiske museum - utstilling - prosjektutvikling

Det Hanseatiske Museum står på UNESCOs verdensarvliste sammen med resten av Bryggen, og den hanseatiske historien er en viktig del av grunnen til at Bryggen fikk verdensarvstatus i 1979. Ved å oppgradere innholdet i museet og formidlingen av den historien bygningen representerer, hegner vi om en sentral del av Bergens historie. Museet ønsker å være en internasjonal formidler av Bergens handelshistorie og hanseatisk handelskultur. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfase inngår i sekkepost inntil videre.

ENØK-prosjekter

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder.

I tidligere Klima- og miljøhandlingsplanen til Bergen kommune var det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og med 25 % innen 2030. Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg

- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av anlegg for sentral driftsstyring (SD-anlegg)
- Installasjon av solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme

Det er i 2023 startet opp 13 nye prosjekter, hvorav varmepumpe på Stemmemyren idrettspark og utskiftning av armaturer til led-belysning ved Rådalslien skole, Kringlebotn skole, Alvøen skole og Åstveit sykehjem er de største. Flere av prosjektene er i tidlig fase og hatt lavere fremdrift enn opprinnelig forventet. Dette medfører samlet et større mindreforbruk i forhold til budsjett.

Fredriksberg Festning - Sikring av vollane

Prosjektet gjelder rehabilitering/utbedring av murene ved Fredriksberg festning. Prosjektet har pågått i mange år og er fullført i 2023. Avviket mellom budsjett og regnskap skyldes lavere kostnad til byggelånsrenter enn ventet.

Fyllingsdalen kulturhus - prosjektutvikling

Det er satt i gang planarbeid for et kulturhus sentralt i Fyllingsdalen bydel. Den valgte tomten (sak 79/18) er tilstøtende Oasen kjøpesenter. Et bygg på tomten skal fylle en sentral rolle i urbaniseringen av de sentrale delene av Fyllingsdalen, i tillegg til sin funksjon som kulturhus. Sammen med planlagte tilliggende byrom, gågate og torg vil kulturhuset bidra til at området utvikler seg fra kjøpesenter til lokalsenter. Arealbehov for det nye kulturhuset er beregnet til ca 4400 m², og vil romme bibliotek, saler for forestillinger, diverse øvingslokaler og arealer for kulturskole. Løsningsvalg ble behandlet i Bystyret (sak 131/22), det ble da vedtatt å utvikle et kontorpåbygg i samme byggetrinn som kulturhuset. Det er gjennomført en markedsvurdering av kontorpåbygg som konkluderer med at det ikke vil være lønnsomt å gjennomføre dette og midler til dette er derfor ikke inkludert. Områdeplanen for Fyllingsdalen sentrale deler der kulturhustomten inngår i planen, er vedtatt i Bergen bystyre. Detaljregulering for kulturhustomten er igangsatt og det legges opp til byggestart i 2026. Budsjettposten skal dekke videre utvikling av prosjektet og detaljreguleringsplanen. Gjennomføringsfase inngår i sekkepost inntil videre. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Hovedbiblioteket, brannsikring og økt publikumskapasitet

Hovedbiblioteket fra 1907-17 er fredet og har utfordringer med kapasiteten i forhold til brannsikkerhet og moderne bibliotekdrift. Som andre trinn i oppgraderingen, som har tatt lengre tid å prosjektere på grunn av avklaringer ovenfor vernemyndigheter og andre interessenter, har dette prosjektet blant annet omfattet tiltak som tilrettelegging for ny innleverings- og sorteringsmaskin, åpning av magasiner med nødvendige tilpasninger, installering av ny heis, samt diverse ombygginger for å klargjøre for oppgradering av brannsikkerhet og tilrettelegge for universell utforming. De nevnte tiltakene er ferdigstilt i 2023. Prosjektet går over i tredje og siste trinn av oppgraderingen, disse tiltakene er skilt ut i egen budsjettpost. Merforbruket i prosjektet skyldes planlegging av framtidige faser, mer miljøgifter i grunn og mer asbest i bygget enn antatt.

Hovedbiblioteket, oppgradering tekniske anlegg

Dette prosjektet er siste trinn i oppgraderingen av Hovedbiblioteket for å øke samtidig publikumskapasitet fra 750 til 1000 personer. Prosjektet skal gjennomføre oppgradering av overordnet teknisk infrastruktur for hovedbygg og magasin, hvor hoveddelen av bygningsmassen er fredet. Nye tekniske rom etableres på loft med innbygging av føringer til alle etasjer. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

KODE: KVV for kommunens anlegg på Troidhaugen

Prosjektet er forsinket og forventes igangsatt i løpet av 1. kvartal 2024. Midlene overføres dermed til 2024.

Kulturhuset Danckert Krohn - restaurering og ombygging

I Handlings- og økonomiplan 2018-21 ble det vedtatt å foreta rehabilitering og tilpasning av tidligere Danckert Krohn seniorsenter, og det er planlagt å etablere kontorer for Bergenhus og Årstad kulturkontorer i hovedbygget fra 1789. Det er stort vedlikeholdsetterslep, og grunnet byggets alder og vernestatus må det tas antikvariske hensyn. I prosjektomfanget inngår nå også oppgradering av uteområdet da det er vurdert som hensiktsmessig at dette gjennomføres samtidig som bygget rehabiliteres. Oppstart på byggeplass fant sted høsten 2021, ferdigstillelse er imidlertid forsinket på grunn av vanskelige grunnforhold og dårligere tilstand enn ventet for bygningsmassen. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått.

Kunstinnkjøp

Kunstmuseene i Bergen (KODE) kjøper årlig inn kunst for Bergen kommune.

Kunstnerisk utsmykning

Årlig bevilgning til diverse kunst i offentlige rom i Bergen kommune. Beløpet består av årlig bevilgning på kr. 1,0 mill. pluss oppbudsjettering av midler fra tidligere år som skal benyttes til vedtatte kunstprosjekt. Av pågående prosjekter nevnes Skulpturløype Store Lungegårdsvann og VOLT. De resterende midler overføres påfølgende år.

Kvinner på sokkel

Fremdriften på prosjekt kvinner på sokkel er noe forsinket. Kim Friele monumentet ble utplassert på Vågsallmenningen mai 2021. Monument til Ambrosia Tønnesen er igangsatt og forventes ferdig i løpet av 2024. Neste prosjekt gjelder forfatter Torborg Nedreaas.

Landåsveien 33 - Bofellesskap for utviklingshemmede

Landåsveien 33 ble tidligere benyttet av Landås skole, men har vært fraflyttet siden det nye skolebygget ble tatt i bruk. Bygget er totalrehabilitert og ombygget til bofellesskap for utviklingshemmede med totalt 9 leiligheter. Bygget ble tatt i bruk juni 2023 og de siste økonomiske forpliktelser forventes ferdigstilt i løpet av 2024.

Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering

Lysverkbygget, med sine to adresser i Lars Hilles gate 10 / Rasmus Meyers Allé 9, skal rehabiliteres både innvendig og utvendig. Prosjektet har endret retning og omfang flere ganger siden oppstart i 2019, og har nå fått avklart omfang basert på en nøye kartlegging av vedlikeholdsbehov for bygget. Busjettposten skal løse umiddelbare og kritiske vedlikeholdsbehov både innvendig og utvendig, slik at bygget kan holde forsvarlig drift uten behov for større rehabilitering de neste 10 årene.

Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling

Bergen kommune har anskaffet den tidligere postterminalen på Mindemyren for å imøtekomme behov for kommunale tjenester i den nye bydelen. Bystyret vedtok i juni 2021 (sak 209/21) å gå videre med et generasjonskonsept som består av skole for 450 elever, idrettshall, allrom og kultursal, omsorg+ boliger samt dagaktivitetssenter og frivillighetssentral. Budsjettet er derfor fordelt på flere tjenesteområder. Bergen kommune gjennomfører en offentlig detaljreguleringsplan for to delområder med felles torg der flerbruksbygget inngår i søndre del (S16). Det er forsinkelser i reguleringsplanen som gjelder Posten sine nye lokaler, de har derfor behov for å forlenge sin leiekontrakt på Mindemyren. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost

inntil videre. Årets mindreforbruk skyldes lavere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Videre benyttes midlene også til å bytte ut eller oppgradere tekniske anlegg med utgått levetid.

Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

I budsjettet for 2023 var det opprinnelig bevilget kr. 110 mill. til sekkeposten Mindre bygginvesteringer. I forbindelse med revidert budsjett i juni 2023 ble posten tilført ytterligere midler.

Det er i 2023 bevilget midler til litt under 40 enkelttiltak fra budsjettposten. De største postene er knyttet til Strømgaten 1, Garnes skole og Haukelandshallen hvor midlene er overført til egne budsjettposter.

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder. Samlet over alle tjenesteområdene i kommunen har en et mindreforbruk på budsjettposten på cirka 28 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak at enkeltprosjekter har forsinket fremdrift i forhold til forventet. Enkelte områder, som skole, næring og idrett, har en likevel merforbruk i forhold til prosjekt. Dette skyldes at fordelingen mellom ulike tjenesteområder har blitt en annen enn lagt til grunn i opprinnelig budsjett, og at dette ikke er blitt korrigert for i årsavslutningen.

Oppgradering KODE 1

Det pågår et arbeid med utbedring av KODE 1 - Permanenten. Utstillingssaler i både 2. og 3. etasje har manglende styring av klima (fukt og temperatur). Der er videre klare mangler knyttet til brannvern og sikringstiltak, samt anbefalt at tiltaket suppleres med et nytt SD-system.

Det er videre avdekket store lekkasjep problemer knyttet til tak, og en ser at takarbeidene som ble utført for noen år siden har klare feil og mangler. Det har derfor pågått omfattende kartlegging av skader og utbedringsbehov. Dette har gått ut over fremdrift på prosjektet.

Ved årsskifte 2023/2024 jobbes det fortsatt med å avdekke utbedringsbehov og lage reviderte kostnadsoverslag, basert på ny informasjon. Videre fremdrift er dermed usikker, og kan ha behov for justering.

Rehabilitering av kaier ved Kystkultursenteret i Sandviken

Flere kaier, konstruert delvis i tre, delvis i stein, ved Kystkultursenteret i Sandviken er på grunn av elde og skader ifm. ekstremvær i en tilstand der de i dag kan representere en fare både for besøkende og for anlegget som sådan. Rehabiliteringen av Kai A ble fullført i 2022.

Det er videre gjennomført prosjektering av Kai B/C, og i Handlings- og økonomiplan for 2024-2027 er prosjektet ført opp med midler kr til gjennomføring i 2024.

Rehabilitering av kaier ved kystkultursenteret i Sandviken – Steinmolo

Rehabilitering av kaier ved kystkultursenteret i Sandviken er igangsatt og budsjettert som et eget prosjekt. Havnen er på grunn av elde og skader i forbindelse med ekstremvær i en tilstand der de i dag kan representere en fare både for besøkende og for anlegget som sådan. Det er i tillegg foreslått å etablere en steinmolo i vest for å beskytte havnen mot de kritiske vindretningene fra vest til nord-nordvest, og budsjettavsetning på kr. 5 mill. er knyttet til prosjektering. Prosjektet er i en etableringsfase og prosjekteringen er forsinket. Midlene overføres til 2024.

Sentralbadet scenekunsthuss

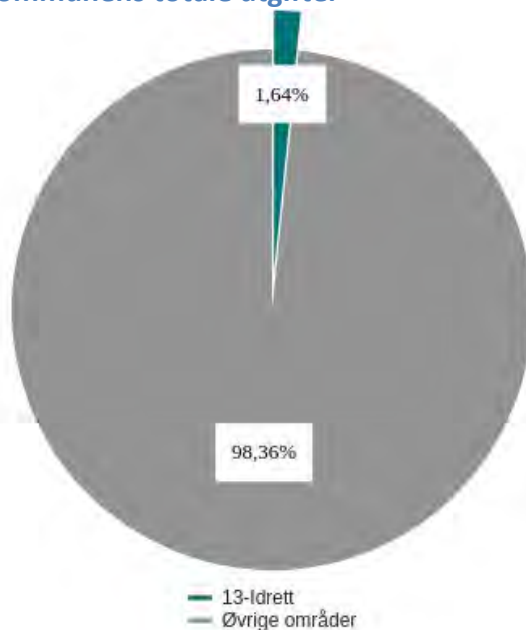
Sentralbadet er vedtatt bygget om til scenekunsthuss, primært for institusjonene Carte Blanche og BIT Teatergarasjen. Det skal også tilrettelegges for at andre kunst- og kulturaktører kan benytte lokalene. Det er gjennomført et skisseprosjekt som ble lagt til grunn for forprosjekt. Forprosjektet er ferdigstilt. Entreprenør startet med lettere innvendig riving høsten 2022, og konstruktive rivearbeider startet høsten 2023. Prosjektet har fått igangsettingstillatelse for grunnarbeider, vann og avløp samt fundamenter. Det har vært gjennomført møter med Byarkitekt og Byantikvar med hensyn til utforming av fasader samt øvrige arkitektoniske uttrykk. Årets mindreforbruk skyldes lavere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Skisseprosjekt Fysak/nytt Elvetun

Det planlegges et Fysakbygg og nytt Elvetun ungdomshus i Loddefjord. Fysak skal tilrettelegge for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, og bidra til å utvikle unge idrettsmiljøer. Det skal også være et flerbrukshus som ivaretar et stort spekter av interesser og ulike aktiviteter for hele befolkningen, med særlig fokus på barn og unge. Rapport fra konseptvalgutredningen ble ferdigstilt i 2023 og prosjektets fremdrift er avhengig av videre evalueringsprosess. Totalbudsjett og -prognose er fordelt mellom tjenesteområdene Idrett og Kultur.

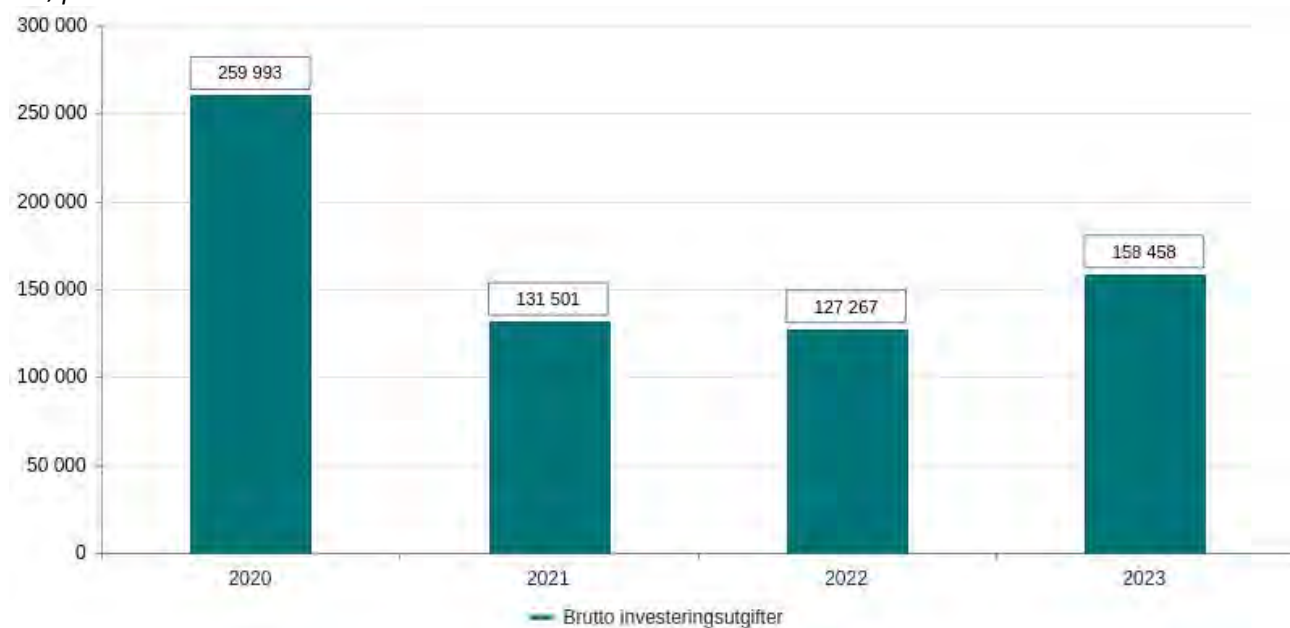
13-Idrett

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter aktivitetsutvikling på idrettsfeltet, anleggsutbygging, samt drift og bruk av idrettsanlegg. Gjennom gratis bruk av idrettsanlegg, arrangementsutvikling, relevante tilskuddsordninger og omfattende samarbeidstiltak legges det til rette for frivillige og profesjonelle aktører i Bergen.

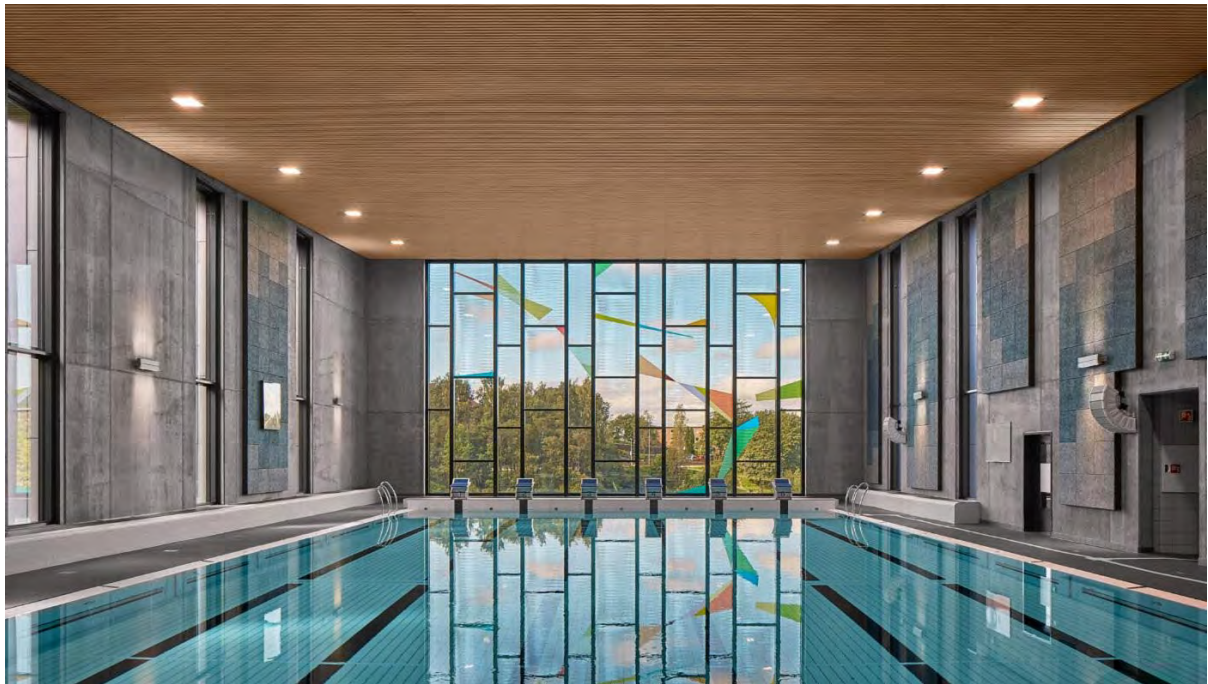
Nye muligheter til ballspill i Hordvik. Foto Sartor & Drange AS..

Åpning av Fysak i Åsane med full rulle. Foto Etat for idrett.

Viktige begivenheter

- 28.-29.januar: Norgesserie, undervannsrugby i ADO arena.
- 4.februar: Åpning av Fysak Åsane med gamingrom.
- 17.-19.mars: Landsdels Årsklassemønstring i svømming for barn og ungdom i ADO arena.
- 21.-23.april: Bergen Swim Festival (BSF), internasjonalt svømmestevne i ADO arena.
- 29. april: Bergen City Marathon, arrangør TIF Viking.
- 4.-7.mai: Bergen Open, internasjonalt stupestevne i ADO arena.
- 1. juni: Bergen Fjellmaraton, arrangør TIF Viking.
- 3. juni: Trond Mohn Games, internasjonalt friidrettsstevne på Fana stadion.
- 25.juni: Åpning av Ny nærmiljøpark Nesttun Idrettspark.
- 20.-22.oktober: Norgesmesterskapet for junior i stup i ADO arena.
- 1.november: Overtakelse av ny kunstgressbane med alternativt granulat – Fou Prosjekt. Åstveit idrettsanlegg har byttet ut gummigranulat med bjørkegranulat, et viktig miljøtiltak
- 16.-19.november: Norgesmesterskapet i svømming- kortbane i ADO arena.
- Høsten 2023: Overtakelse av drift av Gullbotn skiløyper. Utbedring av løyper og ny løypemaskin

Nytt svømmebasseng i Fyllingsdalen; 25 meter langt, med 6 baner og hev/senk bunn. Vi ser også den kunstneriske utsmykningen i vinduet av kunstner Marie Buskov. Bilde: Hugo Lütcherath

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status	beskrivelse

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Opprettelse av LIM Møhlenpris skoleåret 22/23	230	230	0	Midlene er utbetalt.
Plan, prosjektering og grunnundersøkelser	2 500	135	2 365	Midler avsatt til prosjektering og grunnundersøkelser har i stor grad ikke blitt benyttet i 2023. Dette henger sammen med kapasitet til prosjektoppfølgning. Planlagt utlysning av konkurranse er utsatt til 2024.
Sum	2 730	365	2 365	

Tilpasning til aktivitetsnivå

Storaneset leieavtale	800	0	800	Påløper tidligst i 2024
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	-1 560	-1 560	0	Innarbeidet i budsjettrammen. Benyttes til forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens bygningsmasse.
Sum	-760	-1 560	800	

Nye tiltak

Driftsstøtte klubbeide anlegg	8 000	8 000	0	Tilskudd utbetalt.
Nye driftskonsekvenser av investeringer idrett	4 373	4 248	125	Mindreforbruk av årlig ramme til driftskonsekvensene knyttet til sekkeposten «Idrettsplanen».
Utlånsentral	800	800	0	Kostnader er påløpt.
Økt tilskudd til barne- og ungdomsidrett	2 006	2 006	0	Tilskudd utbetalt.

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik Status beskrivelse
Trygg i vann/Redningsselskapet	750	750	0 Midler utbetalt.
Sum	15 929	15 804	125
Nye engangstiltak			
World-cup triatlon	1 000	1 000	0 Midler utbetalt i 2023, men arrangementet er utsatt til 2025.
Store arrangementer - Tour of Norway	1 000	1 000	0 Midlene er utbetalt
Søkbar pott idrettslag for å kompensere for kontigent	450	450	0 Tilskudd utbetalt.
Støtte til Trond Mohn Games	2 000	2 000	0 Midler utbetalt.
Bergen og Hordaland Turlag	400	400	0 Tilskudd utbetalt.
Sum	4 850	4 850	0
Effektivisering			
EBE - Ytterligere 10 % reduksjon i energiforbruk i kommunale bygg	-868	-868	0 Reduksjon i energiforbruk ble målt til 15,7% i 2023 sammenlignet med gjennomsnittet for 2015-2017 (referansenivået). Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Sum	-868	-868	0
Kutt			
EBE - Strømsparingstiltak i kommunale bygg	-8 000	-8 000	0 Reduksjon i energiforbruk ble målt til 15,7% i 2023 sammenlignet med gjennomsnittet for 2015-2017 (referansenivået). Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Sum	-8 000	-8 000	0
Inntektsendringer			
Økte inntekter Ortun badebasseng	-500	-500	0 Innarbeidet i budsjettet.
Sum	-500	-500	0
Sum tiltak	13 381	10 091	3 290

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik Status beskrivelse
Nye engangstiltak			
Misligholdt garantert lån til Åsane Rideklubb	830	830	0 De misligholdte lånene i KLP er innfridd og ny låneavtale er etablert mot Åsane Rideklubb iht. vedtak i bystyresak 85/23.
Kunstgressbane Alvøen - opprettelse av ny bane	3 000	3 000	0 Midlene er utbetalt til Loddefjord IL, i tråd med budsjettvedtak
Forurensede masser Varegg	6 732	6 732	0 Tilskudd Varegghallen AS utbetalt i tråd med vedtak i revidert budsjett, sak 212/23.
Fritidstilbud barn og unge	1 000	1 000	0 Kostnadene er påløpt.
Sum	11 562	11 562	0
Sum tiltak	11 562	11 562	0

Utvikling og utfordringer

Byrådet vil være en aktiv bidragsyter som spiller på lag med idretten i Bergen. Idrett og friluftsliv gir bedre helse, trivsel, opplevelser og mestring. Å delta i organisert aktivitet er inkluderende, skaper rammer og gir vennskap for livet. Også mange voksne og eldre driver med fysisk aktivitet og idrett. I et folkehelseperspektiv er det viktig at kommunen streber etter å tilrettelegge for fasiliteter og arenaer, slik at også denne gruppen kan fortsette å være aktive.

Cupfinalefest i regi kommunen på Torvallmenningen i 2023. Foto: Kjersti Halvorsen.

Idretten er en viktig bærebjelke i lokalsamfunnet vårt, og byrådet setter målet om at Bergen skal være en aktiv og attraktiv by for alle. Derfor slår byrådet ring om gratisprinsippet, med å videreføre og videreutvikle Idrettsplanen som verktøy for planlegging, prioritering og utbygging av idrettsanlegg i Bergen. Bergen skal i tillegg utvikles som en attraktiv og fremtidsrettet arrangementsby som utvikler lokale, og tiltrekker seg regionale, nasjonale og internasjonale idretts- og friluftsansatte.

Bergen kommune ønsker attraktive idrettstilbud som er lett tilgjengelige, også for barn og unge med begrensede økonomiske ressurser. Idrettslag som eier egne idrettsanlegg, store og små, søker i dag støtte via tilskuddsordningen «støtte til klubbeide/leide anlegg».

Kostnadene ved å drive idrett for barn og unge har økt de senere årene. Medlemsutgifter, treningsutgifter, utgifter til utstyr og ikke minst reiser til cuper og arrangementer varierer mellom idrettene og idrettslagene. Lav betalingsevne kan hindre barn og unge i å delta i organisert aktivitet. Bergen kommune har en tilskuddsordning der man kan søke om støtte til barn- og unges utgifter til deltakelse i idrett og fritidsaktiviteter.

Etat for idrett har 2 personer som har bestått, og 12 personer som har mål om å gjennomføre fagprøve i løpet av 2023. Dette i forlengelsen av arbeidet med økt andel fagarbeidere i etaten i 2022.

Etat for idrett sine tilbud som tilrettelegger aktivitet

- *BUA* er en gratis utlånsordning for sport og friluftsutstyr. BUA Åstveit, BUA Vestkanten og BUA Melkeplassen. I løpet av 2023 har det vært 4700 unike brukere med til sammen 22000 enheter som ble utlånt. Dette er en økning på 3000 i forhold til 2022.
- *Åpen hall* ble arrangert i 16 haller. Åpen hall i Sandslihallen ble ikke arrangert høsten 2023 grunnet at hallen ble brukt som erstatningshall for Haukelandshallen som var under rehabilitering. Totalt var det registrert om lag 80 000 aktivitetstimer i Åpen hall.
- *Tilrettelagte vinteraktivitetsdager* på Kvamskogen. Tilbudet ble gitt til utviklingshemmede, og totalt var det 800 deltakere, inkludert følgepersoner.
- *Skidager for 4. klassinger*: 850 deltakere fra 18 ulike skoler deltok, og skoler fra levekårsområder ble prioritert.
- *Vinteraktiviteter*: idrett skikurs, snowboardkurs samt skibusser til Kvamskogen. På disse vintertilbudene var det om lag 100 deltagere.
- *Leirer og kurs i sommer*

I sommer har vi hatt ett bredt utvalg av leirtilbud med ca. 2300 plasser for barn og ungdom. Det har vært over 70 leirer og aktivitetstilbud. Mye av aktiviteten har vært arrangert av Etat for idrett, mens noe er i samarbeid med idrettslag.

Vi har økt leir og kursaktiviteten fra i fjor, spesielt på Fysakhusene. Nytt for i år var at vi arrangerte skatekurs for nybegynnere. På grunn av stor pågang ble det arrangert hele 5 nybegynnerkurs i skate. De ble også arrangert nye tilbud i streetdance, volleyball og en kombinasjonscamp med tricking og parkour. I tillegg ble det arrangert flere cheerleadingcamper og skate camper enn tidligere år.

- *Svømmeopplæring* har vært høyt prioritert og vi har i samarbeid med svømmeklubbene i Bergen arrangert gratis, intensiv svømmeopplæring for 360 barn i grunnskolealder.
- *Kanoutlån*: Etat for idrett hadde i sommer- og høstferien betjent kanoutlån i Tveitevannet og Tennebekktjønna med rundt 1500 besøkende.
- *I høstferien* hadde Etat for idrett 100 deltagere i aktivitet på ulike tilbud som skate, tricking og sjøsport leir.
- *Gratisplasser*: På alle ferieaktiviteter som Etat for idrett arrangerer kan barn og unge delta gratis dersom de ikke har mulighet til å betale egenandel. Idrettslag kan også dele ut friplasser på sine ferieaktiviteter og søke om refusjon for egenandelen gjennom vår tilskuddsordning. Totalt ble det delt ut 528 gratisplasser i 2023.

Sykkelopplæring i skolen

Siden oppstart i 2015 har rundt 22.000 elever fra 20 forskjellige kommuner i Vestland fylke gjennomført sykkelopplæringen. Sykkelpunks gjennomfører opplæringsøkter på 2,5 time per gruppe over en periode på to til tre dager. I tillegg oppfordres skolene til å gjennomføre teoriundervisning fra læringsportalen sykkeldyktig.no med avsluttende teoriprøve. I 2023 deltok 3100 elever, og totalt 68 skoler fikk sykkelopplæring gjennom prosjektet "Sykkelpunks" i Bergen kommune.

Trygg i Vann

Trygg i vann er et samarbeid mellom Etat for idrett, Etat for skole og Redningsselskapet, som utfører livredningsopplæring og selvberging i sjø for elevene på 9. trinn. Tilbudet omfatter teoriundervisning i skolen og praksis i vinterkaldt vann. I løpet av vinteren 2022-2023 har totalt 24 skoler benyttet tilbudet. Tilbudet starter opp igjen i oktober. For skoleåret 23/24 er alle ungdomsskoler påmeldt.

Svøm Bergen

Svøm Bergen er et samarbeid mellom Norges Svømmeforbund og Bergen kommune om svømmeopplæring på skolens 3.- og 4. trinn. Målsettingen er at elevene på 4. trinn skal klare kompetansemålet i kroppsøving som er *“vere symjedyktig ved å falle uti på djupt vatn, symje 100 meter på magen, og undervegs dykke ned og hente ein gjenstand med hendene, stoppe og kvile i 3 minutt (imens flyte på magen, orientere seg, rulle over, flyte på rygg), så symje 100 meter på rygg og ta seg opp på land”*.

Konsekvensene av pandemi og nedstenging merkes fortsatt på elevenes svømmeferdigheter, men likevel har 71% av elevene ferdigheter i tråd med kompetansemålet, en forbedring fra 63% i 2022. 88% av elevene klarer å svømme 25 meter på rygg og mage, det vil si at de har ferdigheter som gjør at de kan delta i bading som sosial aktivitet.

Tilgjengelig tallmateriale fra andre kommuner viser at elevene i Bergen har betydelig bedre måloppnåelse enn 4.-klassinger i andre kommuner.

Idrettstilbud til asylsøkere/flyktninger

Etat for idrett søkte Statsforvalteren og fikk innvilget 423.500 kr. til svømmeopplæring for 242 elever i innføringsklasser.

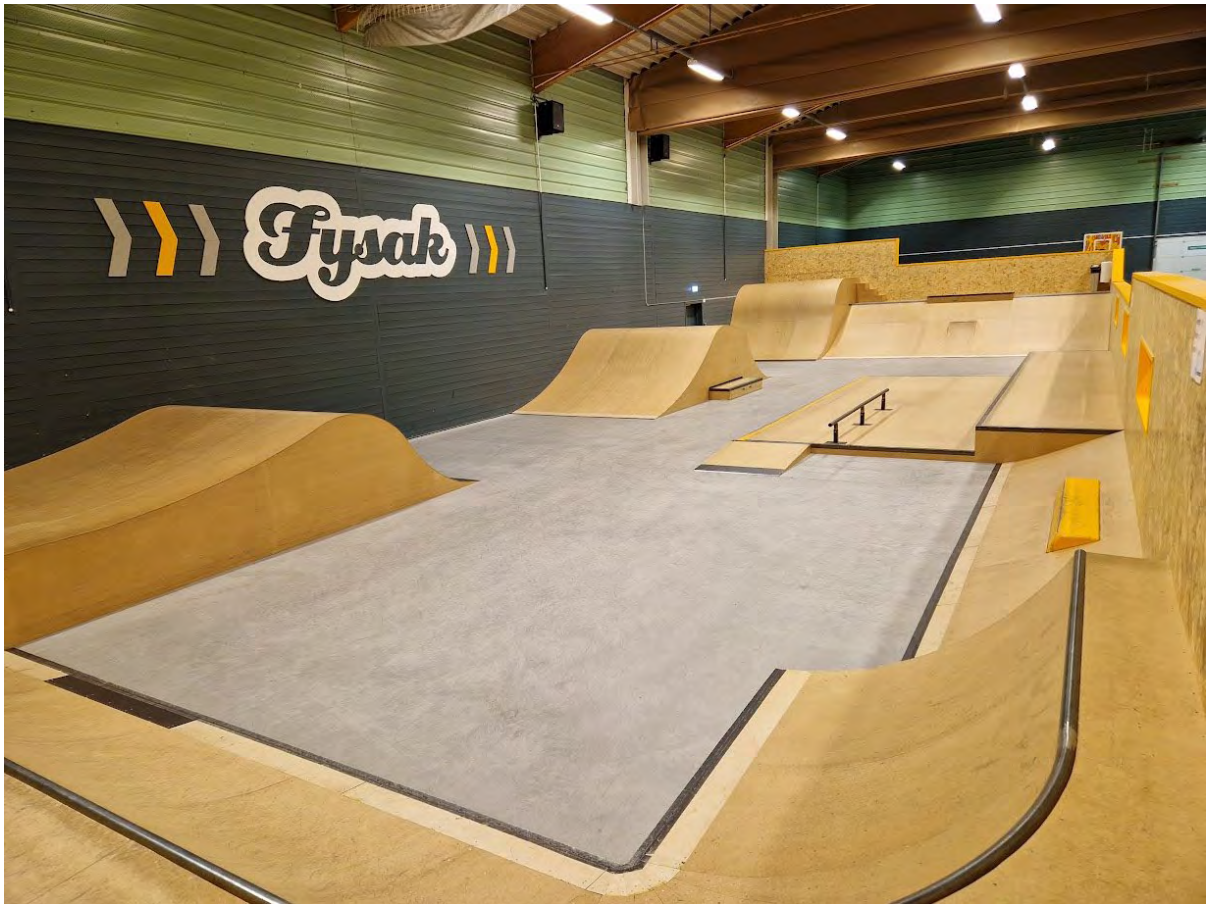
Tiltaket ble gjennomført i juni etter samme modell som Svøm Bergen. Totalt 230 elever i har hatt tilbud om 10 timer svømmeopplæring. 11 skoler har deltatt i tilbudet, to skoler takket nei fordi elevene hadde deltatt i blant annet Svøm Bergen for 3. og 4. trinn.

Aktivitetskortet

Barn og unge i Bergen med aktivitetskortet har hatt mulighet å bruke aktivitetskortet i kommunale svømmehaller og i de ulike leirtilbud og kurs som ble arrangert av Etat for idrett.

Fysakhusene

I 2023 hadde Fysakhusene 387.000 besøkstimer, noe som er omtrent 100 000 flere enn 2022. Dette skyldes blant annet åpning av Fysak Åsane. Fysak Åsane har blitt et populært tilbud i bydelen med 105.000 besøkstimer i 2023.

Fysak i Åsane er en magnet for ungdom. Foto Etat for idrett

Anleggsutvikling

Idretten i Bergen er avhengige av gode anlegg som utøverne kan benytte seg av, og det er helt avgjørende å skape gode mestringsarenaer i byen vår. Gode idrettsanlegg skaper aktivitet, er forebyggende og helsefremmende.

Anleggsutvikling er krevende både arealmessig og økonomisk. Det er krevende å skaffe egnede arealer til større og mindre idrettsanlegg i Bergen. I Idrettsplanen forutsettes det at det blir jobbet inn mot strategiske planprogram, områdeplaner og reguleringsplaner for å sikre nok areal og fremtidige muligheter for utvikling av større og mindre idrettsanlegg. I denne sammenhengen er det viktig at arealer til fremtidige idrettsanlegg og skoler sees i en sammenheng.

Samtidig er det allerede etablert flere mindre og større private anlegg, og det ventes å bli bygget flere store private idrettsanlegg i Bergen i årene fremover. Flere av idrettslagene som i dag drifter private idrettsanlegg møter stadig utfordringer med å sikre de inntektene som er nødvendige for å finansiere driften, dette gjelder både nasjonalt og lokalt. Den største utfordringen er likevel vedlikeholdskostnadene eller andre uforutsette driftskostnader som påløper.

I 2023 er følgende kommunale idrettsanlegg ferdigstilt:

- Nesttun idrettspark
- Hordvik kunstgressbane
- Rehabilitering av kunstgressbaner på Paradis, Tellevik, Nymark, Nesttun og Liland
- Rehabilitering/Forsknings- og utviklingsprosjekt med Bjørkegranulat på Åstveit

Rekkefølgekravene på Nesttun Idrettspark ble ferdigstilt i 2023.
Foto: Rivenes entreprenør og dronefoto Veseth

Tilskuddsordninger

Tilskuddsordning	Antall søknader	Søknadssum	Innvilgede søknader	Totalt utbetalt beløp
Arrangementsstøtte	51	3 634 800	97	994 500
Nye idrettstiltak og egenorganisert aktivitet	48	3 374 998	34	1 025 624
Stimuleringsmidler til inkludering	34	2 969 567	28	1 287 700
Talentutviklingsmidler	23	2 014 000	13	318 000
Støtte til klubbeide idrettsanlegg	Ikke søkbar		48	14 868 484

ÅRSMELDING 2023

Støtte til leide idrettsanlegg	48	14 927 582	43	2 623 850
Barne- og ungdomsmidler	Ikke søkbar		250	13 292 000
Kontingentsstøtte	68	2 190 169	57	800 000

Det treårige tilskuddet fra BUFDIR gir Bergen kommune mulighet til å utvide BUA, friplasser for barn og unge, samt etablere midlertidig Fysak i Åsanehallen.

Prosjekt	2022	2023	2024	Totalt
Fritidskassen	500 000	500 000	500 000	1 500 000
Utstyrssentral BUA	1 450 000	700 000	800 000	2 950 000
Åpen møteplass - Åsane	760 000	1 780 000	1 830 000	4 370 000
Sum totalt				8 820 000

Bergen kommunes stipend og priser

I 2023 kom det inn 104 søknader om stipend, og det var avsatt kr. 800 000 til stipend og priser.

Hovedmålet med ordningen har vært å anerkjenne Bergens fremste toppidrettsutøvere, unge talentfulle utøvere, idrettslag, trenere, ledere og dommere. Dette er en viktig anerkjennelse av byens kommende og «etablerte» idrettsstjerner.

Ordningen skal også bidra til å optimalisere forholdene for toppidretten og unge lovende idrettsutøvere, slik at utøverne får gode forutsetninger for å bo, trene og ta utdannelsen sin i Bergen. Stipendet/prisen skal gi mottaker stimulans og muligheter for videreutvikling.

Prioriteringer mellom søknader gjøres i samarbeid med Olympiatoppen og Idrettsrådet i Bergen, med bakgrunn i retningslinjer og kriterier for ordningen, samt idrettspolitiske linjer som trekkes opp i Bergen kommunes idrettsplan.

I 2023 ble det delt ut følgende priser:

- Salum Ageze Kashafali fra Idrettslaget Norna-Salhus ble «Årets idrettsutøver» for sin verdensrekord og sitt VM-gull på 100 m sprint
- Øyvind Andreassen fra Bergen Karate Klubb ble «Årets Ildsjel»
- Sædalen IL ble «Årets idrettslag»
- Julie Synnøve Thorsen fikk stipend som «Årets dommer/leder/trener»
- Milla Jian Haugen fra TIF Viking fikk stipend som «Årets trener/leder u-25 år»
- Ulriken Eagles damer fikk «Årets lagstipend»

I tillegg ble det delt ut 15 utviklingsstipend og 9 toppidrettsstipend.

Utdeling av Bergen kommunes idrettspriser og -stipend på Grand Hotel Terminus 21. desember 2023. Mottakere av utviklingsstipend, sammen med byråd Reidar Digranes. Foto Katarina Lunde.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
ADO arena - deltakere skoleelever	22 105	35 153	35 968	36 978
ADO arena - betalende gjester	150 879	162 751	232 882	227 217
ADO arena - deltakere idrett	51 992	77 519	86 576	82 246
ADO arena - deltakere totalt	235 531	275 423	355 426	346 450
Bergenshallen - betalende (kun betaling på søndager fra og med 2018)	1 065		2 594	2 444
Nordnes sjøbad - betalende gjester	24 000	37 000	30 500	70 168
Ortun svømmebasseng - betalende				11 522
Slåtthaug kunstisbane - betalende	2 114	6 632	8 149	6 810
Slåtthaug svømmehall - betalende	1 930	1 748	5 474	4 233
Stemmemyren svømmehall - betalende	2 630	1 713	8 693	6 364
Åstveit svømmehall - betalende	3 867	2 584	9 175	6 922

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
Idrettsanlegg	43,0	52,5	105,0	-50,7	54,3	-1,8
Tilskudd til idretsorganisasjoner	18,8	33,5	32,6	-1,3	31,3	2,2
Tilskudd til fysisk akt. og idrett for barn og ung	11,0	13,3	13,2	0,0	13,2	0,0
Idrettsarrangement og konf.	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Idrettsaktivitet og tilskudd for særskilte grupper	0,0	1,7	0,0	0,0	0,0	1,7
Kommunale idrettsbygg- og anlegg	289,6	294,1	332,7	-44,8	287,9	6,2
Sum	362,4	396,2	483,6	-96,7	386,8	9,4

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
2-Byrådsavdeling for finans	142,2	131,7	152,4	-22,5	129,9	1,8
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	0,2	2,1	2,8	0,0	2,8	-0,7
5-Byrådsavdeling for byutvikling	0,2	0,4	0,4	0,0	0,4	0,0
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	212,5	251,3	324,1	-74,3	249,8	1,5
90-Fellesposter - bykassen	7,3	10,6	3,8	0,1	3,9	6,7
Sum	362,4	396,2	483,6	-96,7	386,8	9,4

Kommentar til status økonomi

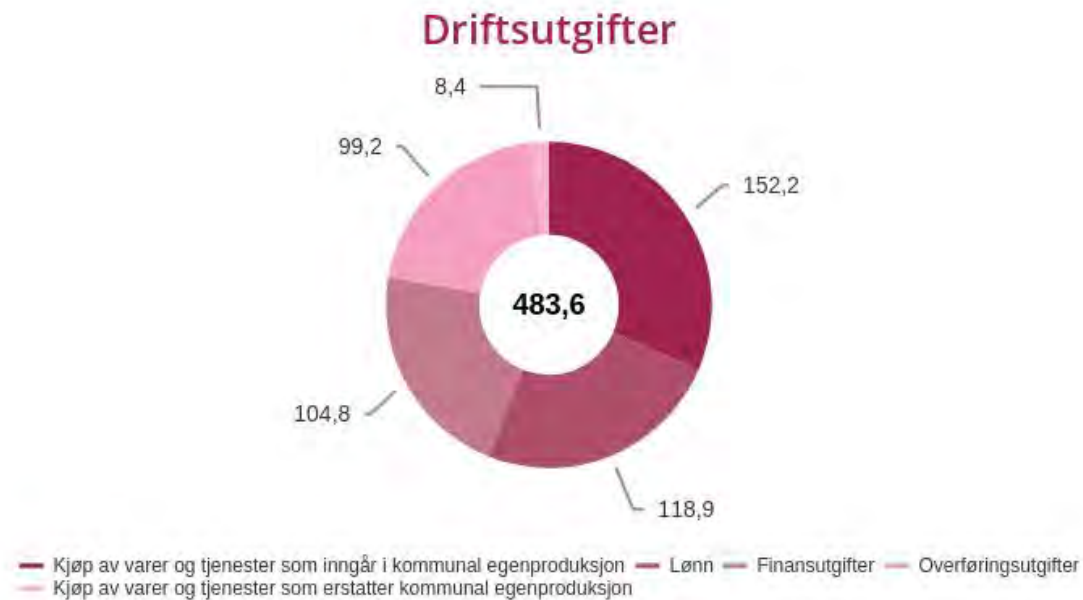
Byrådsavdeling for kultur, næring og idrett hadde et mindreforbruk på kr. 1,5 mill. på tjenesteområde 13 idrett i 2023. Hovedforklaring på avviket er knyttet til at tilskudd på. kr. 1 mill. ved en feil er ført i regnskapet på tjenesteområde 14 næring, mens budsjettet var bevilget på tjenesteområde 13 idrett.

Byrådsavdeling for finans v/Etat for bygg og eiendom har et mindreforbruk på tjenesteområde 13 idrett på kr. 1,8 mill. Årsresultatet er sammensatt av en rekke mindre positive og negative avvik. Den største enkeltstående faktoren er noe lavere utgifter til energi enn hva som ble lagt til grunn i budsjettet.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** skyldes avviket at det gjenstår budsjettmidler til ikke-igangsatte tiltak i 2023 (5,7 mill.). Status for tiltak i årets budsjett kommer frem av tabellen *Nye tiltak i årets budsjett*. I tillegg er det restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene. I tillegg kan avviket knyttes til fordeling av internkjøp og -salg til korrekt tjeneste (5,2 mill.). Internkjøp- og salg går i null total sett for kommunen, men det gjøres en teknisk øvelse som følge av at internkjøp og internsalg ikke nødvendigvis regnskapsføres på samme tjenesteområde. Øvelsen sikrer at det er samsvar. Avviket på avdeling 90-Fellesposter - bykassen må derfor ses i sammenheng med tilsvarende avvik på øvrige tjenesteområder. Deler av avviket kan også knyttes til periodisering av strømutgifter (-4,1 mill.). Dette er utgifter fra 2023 som er fakturert i 2024 som periodiseres til riktig år.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En rettferdig og inkluderende by	Brukerne opplever faglig spisskompetanse for drift av idrettsanlegg som ivaretar kvalitet, service og bærekraft	Andel fagarbeidere	39,0 %	55,0 %	37,0 %	Andelen av fagarbeidere har gått noe ned i 2022, som følge av at flere fagarbeidere har gått av med pensjon. I tillegg er totalt antall ansatte som følge av at nye anlegg er satt i drift. I 2022 har 18 ansatte gjennomgått intern opplæring og gjennomført teoretisk eksamen i november 2022.
		Ansatte skal ha et godt og inkluderende arbeidsmiljø	Sykefravær blant ansatte	8,3 %		
		Score fra medarbeiderundersøkelsen 10 faktor: Mestringsorientert ledelse		3,8 %	3,8 %	Basert på gjennomført 10 faktor medarbeiderundersøkelse høst 2022. Neste medarbeiderundersøkelse gjennomføres høsten 2024.
		Score fra medarbeiderundersøkelsen 10 faktor: Rolleklarhet		4,2 %	4,2 %	Basert på gjennomført 10 faktor medarbeiderundersøkelse høst 2022. Neste medarbeiderundersøkelse gjennomføres høsten 2024.
Bergen kommune er godt tilrettelagt for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv		Antall kunstgressbaner med granulattiltak i henhold til forskrift		12	14	Bergen kommune har 14 kunstgressbaner som oppfyller kravet om granulattiltak.
		Antall kunstgressbaner uten plastholdig løst fyllmateriale		8	9	Bergen kommune har totalt 9 kunstgressbaner uten plastholdig fyll.
		Antall medlemmer i organisert idrett	Rapporteres i tekstlig analyse			Det foreligger per tidspunkt ikke oppdaterte tall for antall medlemmer i organisert idrett.
		Besøktimer på Fysakhusene		125 000	114 362	Fysak Åsane åpnet 4. februar, og har åpent kveld og helg. Fysak på Slettebakken og Melkeplassen er åpent både på dagtid, kveldstid og i helgene.
		Besøktimer på Åpen hall		35 000	37 000	Det ble arrangert Åpen hall i 16 idrettshaller tolv søndager i perioden januar til mars 2023. Totalt er det pr. august 2023 registrert 37.000 besøktimer.
		Barn og unge som har deltatt på aktivitetstilbud i regi av Bergen kommune,	Rapporteres i tekstlig analyse		2300	Antall barn og unge som har deltatt på ulike leirtilbud er pr september 2023 2300,

ÅRSMELDING 2023

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
		eller i samarbeidsprosjekt mellom Bergen kommune og idrettslagene/frivilligheten				med over 70 ulike aktivitetstilbud.
		Antall ferdigstilte innendørs idrettsanleggprosjekter		100,0 %	0,0 %	Det er ikke planlagt ferdigstilling av noen innendørs idrettsanlegg i 2023
		Antall ferdigstilte idrettsanlegg		100,0	2,0	Oppgradering av Nesttun idrettspark ble ferdigstilt i januar 2023. Det er ferdigstilt to anlegg i perioden (andre tertial). Rehabilitering Tellevik kunstgressbane og rehabilitering Paradis kunstgressbane. Totalt forventes det ferdigstilt 6 prosjekter ved utendørsanlegg. Fire kunstgressbaner, ett nærmiljøanlegg og et på Nesttun Idrettspark

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag

B-avtale 2023 Merknad 10 - Skansemyren idrettsplass Bystyret ber byrådet gå i dialog med Skansemyren vel og legge en plan for hvordan området ved Skansemyren idrettsplass kan videreutvikles.

Statusbeskrivelse

Videreutvikling av Skansemyren idrettsplass ble behandlet i rullering av anleggsdelen i idrettsplanen som ble vedtatt i bystyret i juni 2023. Det ble holdt et innledende møte rundt prosessen etter ønske fra velforeningen i mai 2023, der de ble orientert om innholdet i daværende planforslag, og velforeningen fikk uttrykt sine ønsker for området. Vedtatt plan beskriver prioritering av et konseptvalgnotat for hele Skansemyren idrettsplass– inkludert bygningsmasse, der alle interessenter skal involveres. Midler til konseptvalgnotat for Skansemyren idrettsplass må søkes innarbeidet i fremtidige handlings- og økonomiplaner.

B-avtale 2023 Merknad 4 - Fysak Bystyret ber byrådet komme tilbake med en sak innen 1 halvår 2023 angående etablering av FYSAK i bydeler som i dag ikke har tilbudet.

Fysak er en innendørs arena for egenorganisert aktivitet. Anleggene er utformet som allaktivitetshus med mange ulike aktivitetstilbud som for eksempel turngolv, luftmadrasser og tumblingbaner, skatehall, klatrevegger, parkourelementer, bordtennisbord, dansesal, med mer.

Fysak-bygg skal være åpne og inkluderende anlegg med hovedfokus på egenorganisert aktivitet for barn og unge i byen. Anlegget er gratis og tilgjengelig i åpningstiden for brukerne, og er ikke belagt med treningstid til organiserte grupper.

Det finnes i dag tre Fysak-bygg i Bergen kommune, to permanente, ett på Slettebakken i Årstad bydel og ett på Melkeplassen i Laksevåg bydel, samt ett midlertidig i Åsane bydel.

Plan for etablering av Fysak i alle bydeler ble behandlet i rullering av anleggsdelen av idrettsplanen som ble vedtatt i Bergen bystyre i juni 2023.

B-avtale 2023 Merknad 5 - Kommunal garanti for Krohnsmindealliansen Bystyret ser positivt på en kommunal garanti for Krohnsmindealliansens planer for idrettsanlegg på Krohnsminde dersom den oppfyller lovkravene.

Krohnsmindealliansen sendte søknad om kommunal garanti høsten 2021 til Bergen kommune. Alliansen trakk søknaden i mai 2022, og sendte revidert søknad 22. april 2023. Etter dette er det gjennomført administrativt møte med Krohnsmindealliansen for avklaringer rundt søknaden. Søknaden er etter dette på ny oppdatert og sendt inn. Byrådsavdelingen for Finans, næring og eiendom er saksansvarlig.

B-avtale 2023 Merknad 6 - Midler til langrenns- og joggeløyper skal disponeres i tett samarbeid med skiidretten Bystyret ber om at midler til langrenns- og joggeløyper skal disponeres i tett samarbeid med skiidretten.

Bystyret har i budsjettet for 2023 avsatt 1 million kroner til prosjektering og videreutvikling av traseene på Frotveit og Totland. Det ble avsatt ytterligere 3 millioner i budsjettavtalen som skal gå til utvikling av ski og joggeløyper.

Byråd for barnehage, skole og idrett hadde møte med 1-2-3 Ski Bergen og representant fra skiforbundet 24. februar 2023 for å diskutere, og få innspill til hvordan midlene skulle benyttes, og hvilke anlegg som var ønsket

ÅRSMELDING 2023

Oppdrag

Statusbeskrivelse

B-avtale 2023 Merknad 7 - Videreutvikling av langrennsanlegg Bystyret ber byrådet gå i dialog med den lokale skiidretten for å undersøke mulighetene for å utvikle eksisterende anlegg i samarbeid med Norges skiforbund.

fremover. I etterkant av dette ble det innkalt til møte mellom Etat for idrett og skimiljøet i Bergen 3. mai 2023, slik at skiidretten i Bergen fikk muligheten til å bidra med råd og kompetanse knyttet til avsatte midler.

Midlertidige brokonstruksjoner på Gullbotn er etablert i 2023 slik at skiaktivitetene kan opprettholdes vinteren 23/24. Videreutvikling av nye brokonstruksjoner er det avsatt midler til i budsjett for 2024.

Det er i 2023 i tillegg gjennomført prosjektering for ny deltrase for ski på Totland/Frotveit.

Bystyret har i budsjettet for 2023 bevilget 3 millioner kroner til utvikling av ski- og joggeløyper, og 1 million kroner til utviklingsmidler til ski- og joggeanlegg. Byråd for barnehage, skole og idrett hadde møte med 1-2-3 Ski Bergen og representant fra skiforbundet 24. februar for å diskutere saken, og for å få innspill til hvordan midlene skulle benyttes, og hvilke anlegg som var ønsket fremover. I etterkant av dette ble det innkalt til møte mellom Etat for idrett og skimiljøet i Bergen 3. mai 2023. På dette møte fikk skimiljøet i Bergen muligheten til å bidra med råd og kompetanse knyttet til avsatte midler.

Midlene er satt av på investeringsbudsjettet, og kan derfor ikke benyttes til konseptvalgsnotater og mulighetsstudier, men vil bli benyttet til å investere i ski- og joggeløyper.

Det er gjennomført møte med Hordaland skikrets i desember 2023, hvor det ble diskutert hva som må på plass før innspill til KPA skal gjøres for skianlegg.

Det vises i rullert Idrettsplan 2023 – 2027 til at det ønskes et konseptvalgnotat for å kartlegge muligheter for fremtidig utvikling av skianlegg på Totland/Frotveit. Midlene må søkes inn i fremtidig rullering av handlings- og økonomiplaner.

B-avtale 2023 Merknad 8 - Søkbar pott idrettslag for å kompensere for kontingent Bystyret ber byrådet samarbeide tett med Idrettsrådet for å sikre at støtteordningen for kontingent for økonomisk vanskeligstilte er godt kjent hos idrettslagene i Bergen.

Etat for idrett sendte 29. januar 2023 ut informasjon til alle idrettslagene om støtteordningen via Idrettsrådet i Bergen. Etat for idrett og idrettsrådet vil fortsette å jobbe for å gjøre ordningen mer kjent utover i 2023.

Det forventes ny politisk sak vedrørende kompensasjon for kontingent og treningsavgift i 2024. Når saken er vedtatt i bystyret vil byrådet gå i dialog med Idrettsrådet i Bergen for å gjøre endringer kjent for idrettslagene.

B-avtale 2023 Merknad 9 - Finansiering av klubbeide idrettsanlegg Bystyret ber byrådet gå i dialog med Idrettsrådet for å sikre en bærekraftig driftsstøtte til klubbeide anlegg i Bergen kommune.

Egen sak om driftsstøtte til klubbeide anlegg i Bergen kommune ble behandlet i bystyret i februar 2023, sak 44/23, Ny tilskuddsordning for klubbeide idrettsanlegg. Idrettsrådet var involvert i arbeidsgruppen som utarbeidet ny ordning for støtte til klubbeide anlegg.

Saken skal evalueres i 2024. Denne vil bli tatt inn i politisk sak vedrørende nye kriterier og retningslinjer innenfor hele idrettsfeltet.

ÅRSMELDING 2023

Oppdrag

Revidert budsjett 23 - 3. Konzeptutvikling idrettsanlegg Bystyret ber byrådet prioritere gjennomføring av konseptutviklingen av ro- og padleanlegget på Nordåsvannet og etablering av kunstgress på eksisterende grusbane på Skansemyren.

Statusbeskrivelse

Det er bestilt konseptutvikling av ro- og padleanlegget på Nordåsvannet. Videre er det igangsatt et forprosjekt for prosjektering av nordre del av ro- og padleanlegget. Det vil bli utarbeidet et konsept, illustrasjonsplan, kostnadskalkyle og minimumskrav for rekkefølgekravene.

Videreutvikling av Skansemyren idrettsplass ble behandlet i rullering av anleggsdelen i idrettsplanen som ble vedtatt i bystyret i juni 2023. Det ble i mai 2023 avholdt et innledende møte rundt prosessen etter ønske fra velforeningen, der de ble orientert om innholdet i daværende planforslag. Velforeningen fikk i dette møte gi uttrykk for sine ønsker for området. Vedtatt anleggsdel i idrettsplanen beskriver prioritering av konseptvalg for Skansemyren idrettsplass, dette gjelder også etablering av kunstgress på eksisterende grusbane.

Ang. kunstgressbane på Skansemyren; Etat for idrett har foretatt en kostnadskalkyle for etablering av kunstgress på eksisterende grusbane.

Konseptvalgnotat for Ro- og padleanlegget på Nordåsvannet nordre del er spilt inn som 1. prioritet fra BNKI i tråd med vedtatt rullert Idrettsplan 2023 - 2027. Konseptvalgnotatet vil belyse fordeler og ulemper ved ro- og padleanlegget på Nordåsvannet og Vindalsvannet, herunder kvaliteten på anleggene, tidsperspektiv og kostnader. Konseptvalgnotatet vil danne grunnlag for å vurdere hvilken løsning en anbefaler å gå videre med.

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Saksref.	Totalbudsjett				Årets budsjett			
		Bud. v/gj.førings-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. bud.	Regnskap	Avvik i kr
AdO Arena, solenergianlegg	BY 56/23	20,1	20,1	20,1	2024	4.kv. 2024	1,5	1,0	0,5
Alvøen idrettshall	BY 247/23	254,7	254,2	254,2	2024	4.kv. 2025	35,7	45,8	-10,1
Arna Bydelspark - Seimsmyrane	UFKN 17/20	IA	14,5	14,5	2024	1.kv. 2024	0,0	0,0	0,0
Arna stadion - Nytt garderobebygg		IA	2,9	2,9	2024	2.kv. 2026	0,8	0,8	0,0
Bjørnarhallen - prosjektutvikling		IA	34,6	34,6	2024	4.kv. 2025	3,9	3,4	0,4
ENØK-prosjekter		-	-	-	Løpende	Løpende	2,1	0,1	2,0
ENØK-tiltak		IA	0,7	0,7	2021	4.kv. 2024	0,0	0,0	0,0
kommunale bygg og boliger									
Fyllingsdalen idrettshall, tilbygg – prosjektutvikling		IA	6,0	6,0	2024	4.kv. 2024	0,3	0,2	0,1
Gullbotn skiløyper - utbedring løyper og broer		IA	10,5	10,5	2024	4.kv. 2024	0,5	0,6	-0,1
Haugland bofelleskap	BY 36/24	IA	-1,2	-1,2	2025	3.kv. 2025	0,0	0,0	0,0
Haugland bofelleskap, ombygging gymsal	BFKN 11/24	IA	37,8	37,8	2025	3.kv. 2025	0,1	0,1	0,0
Haukelandshallen - oppgradering/ rehabilitering	BY 1082/23	IA	33,5	33,5	2023	2.kv. 2024	20,6	20,5	0,1
Investeringer driftsmateriell		-	-	-	Løpende	Løpende	9,1	7,3	1,8
Kunstgressbane Nymark - Oppgradering av grusplass		IA	41,0	41,0	2027	4.kv. 2024	2,0	2,2	-0,2
Kunstgressprogram		-	-	-	Løpende	Løpende	18,1	16,1	2,0
Laksevågshallen, nybygg – prosjektutvikling		IA	77,2	77,2	2024	2.kv. 2026	-6,8	2,5	-9,3
Mathopen aktivitetssal		IA	78,0	78,0	2023	3.kv. 2026	2,4	2,8	-0,4
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling		IA	26,0	26,0	2022	4.kv. 2026	2,5	1,9	0,5
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	7,6	10,6	-3,0
Mjølkeråen idrettshall - prosjektutvikling		IA	26,6	26,6	2024	4.kv. 2025	2,4	1,4	1,1
Myrdal idrettspark rekkefølgekrav	BY 225-19	285,2	122,5	122,5	2021	4.kv. 2024	2,0	1,4	0,6
Nesttun idrettspark		IA	22,7	22,7	2022	Ferdig	4,7	5,1	-0,4
Nærmiljøanlegg nyinvest.		-	-	-	Løpende	Løpende	0,7	1,1	-0,4
Oppgradering av utendørsanlegg		-	-	-	Løpende	Løpende	11,4	12,3	-0,9
Reetablering av kunstgressbaner på		IA	19,9	19,9	2024	4.kv. 2024	19,9	17,6	2,3

ÅRSMELDING 2023

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Årets budsjett			
		Bud. v/gj.førings-vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvarter	Just. bud.	Regnskap Avvik i kr
Liland, Nesttun og Nymark								
Rekkefølgekrav idrettsanlegg		-	-	-	Løpende	Løpende	1,2	0,0 1,2
Salhus skole – prosjektutvikling		IA	0,2	0,2	2024	2.kv. 2024	0,2	0,0 0,2
Ski- og joggeløyper		-	-	-	Løpende	Løpende	0,6	0,8 -0,2
Skisseprosjekt		IA	33,0	33,0	2022	4.kv. 2025	0,0	0,0 0,0
Fysak/nytt Elvetun								
Sum øvrige prosjekter							2,4	2,9 -0,5
Sum							145,5	158,5 -12,9

Statustekst investeringer

AdO Arena, solenergianlegg

Det er gjennomført mulighetsstudier som viser at takkonstruksjonens bæreevne gjør det mulig å installere solenergianlegg på AdO-bygget. Det er besluttet å etablere et solenergianlegg som består av solfangere til oppvarming av vann samt solceller til produksjon av strøm. I 2023 har det foregått arbeid med prosjektering og utarbeidelse av konkurransegrunnlag. Årets mindreforbruk skyldes lavere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Alvøen idrettshall

Det er planlagt en ny, stor idrettshall i tilknytning til Alvøen idrettspark. Anlegget er i gjeldende idrettsplan omtalt som Arena Vest. Prosjektet innebærer etablering av idrettshall og egen bordtennishall. I tillegg kommer garderober, styrketreningsrom, sosialt rom og fasiliteter tilknyttet bruk av fotballbanene utendørs i idrettsparken. Den valgte løsningen gir en plassering av hallen som medfører minst mulig uttak av masser, og baserer seg på at overskuddsmasser benyttes lokalt slik at man reduserer klimautslipp betydelig. Gjennomføringsvedtak ble fattet i juni 2023, sak 247/23, og valgt entreprenør startet opp i september 2023. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Arna stadion - Nytt garderobebygg

Det har vært planlagt å rive det nedre garderobebygget ved Arna Stadion og erstatte det med et nybygg på om lag 400 m2 med garderober, personalfasiliteter og garasje/lager. Prosjektering av tiltaket er fullført.

I handlings- og økonomiplanen for 2024-2027 er det satt av midler til gjennomføringen av prosjektet i 2025 og 2026.

Bjørnarhallen - prosjektutvikling

Bjørnarhallen i Arna bydel er i svært dårlig stand, og det vurderes som mest aktuelt å rive eksisterende hall og erstatte med nybygg på samme tomt. Det er behov for å øke hallkapasiteten i bydelen, og IL Bjørnar har lenge hatt et ønske om å supplere med en ny idrettshall i tilknytning til dagens hall. I gjeldende idrettsplan er det vedtatt å videreutvikle området rundt Garnes barneskole, Garnes ungdomsskole, Garnes kunstgressbane og Bjørnarhallen som en felles idretts- og oppvektspark. Prosjektet er utvidet med en underjordisk parkeringskjeller grunnet krav i kommunens gjeldende

arealplan. Det pågår arbeid med reguleringsplan, denne vil være styrende for videre fremdrift. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Årets mindreforbruk skyldes lavere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

ENØK-prosjekter

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder.

I tidligere Klima- og miljøhandlingsplanen til Bergen kommune var det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og med 25 % innen 2030. Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av anlegg for sentral driftsstyring (SD-anlegg)
- Installasjon av solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme

Det er i 2023 startet opp 13 nye prosjekter, hvorav varmepumpe på Stemmemyren idrettspark og utskiftning av armaturer til led-belysning ved Rådalslien skole, Kringlebotn skole, Alvøen skole og Åstveit sykehjem er de største. Flere av prosjektene er i tidlig fase og hatt lavere fremdrift enn opprinnelig forventet. Dette medfører samlet et større mindreforbruk i forhold til budsjett.

Fyllingsdalen idrettshall, tilbygg – prosjektutvikling

Det foregår prosjektutvikling av påbygg på Fyllingsdalen Idrettshall av Etat for utbygging. Arbeidet ble startet mot slutten av året, men rådgivere vil først engasjeres i 2024. Forventet mindreforbruk periodiseres til 2024.

Gullbotn skiløyper - utbedring løyper og broer

Bergen kommune overtok på slutten av året ansvar for drift- og vedlikehold av skiløypene på Gullbotn. Det ble gjennomført mindre utbedringer av løypenettet, samtidig som det ble avdekket store svakheter i brokonstruksjonene ved anlegget. Én bro er stengt ned for all ferdsel, og en annen bro er stengt ned for ferdsel med maskiner. Mindre tiltak ble utført i 2023 for å kunne holde anlegget åpent skisesongen 2023/2024. For å sikre at anlegget kan holdes åpent på sikt, vil større utbedringer bli gjennomført i 2024.

Haugland bofelleskap, ombygging gymsal

Gamle Haugland skole skal bygges om til bofellesskap for utviklingshemmede. Det er også planlagt rehabilitering av gymsalen med uteområde, som skal være tilgjengelig som grendahus og lekeplass for nærmiljøet. Denne budsjettposten skal dekke kostnader i gjennomføringsfasen. Fremdriften på prosjektet er tilpasset fremdriften for bygging av bofellesskapet (egen budsjettpost).

Haukelandshallen - oppgradering/ rehabilitering

Haukelandshallen er en viktig idrettshall for Bergen kommune, og er byens største håndballarena. Det er nødvendig å skifte ut ventilasjonsanlegget i bygget og dette prosjektet ble godkjent av byrådet i sak sak 1082/23. I ettertid ble det avdekket asbest og i byrådsak 1215/23 ble kostnadsrammen oppjustert med kr. 15 mill. kr til kr. 26 mill. Prosjektet forventes ferdigstilt til sommeren 2024. En ser imidlertid at prosjektet vil bli noe dyrere enn forventet i byrådssaken i 2023. Sanering av asbest ble dyrere enn

forventet, og forlenget byggetid gir også høyere kostnader knyttet til prosjektledelse, byggelånsrenter m.m.. Det vil bli presentert oppdatert prognose i forbindelse med revidert budsjett juni 2024.

Investeringer driftsmateriell

I 2023 er ble det investert i en ny traktor for bruk ved Slåtthaug kunstisbane og ny prepareringsmaskin til bruk på Gullbotn skistadion. I tillegg er det investert i nytt lysstyringssystem for bruk på kommunens idrettsanlegg. Arbeidet startet opp 2023, men vil først bli fullført 2024. Robotvaskere ble innkjøpt, samt ferdigstillelse av nytt lydanlegg i Fyllingsdalshallen i januar 2024.

Kunstgressbane Nymark - Oppgradering av grusplass

Grusplass på Nymark prosjekteres for oppgradering til kunstgressbane. Banen vil oppgraderes til en kvalitet som gjør at blant annet Nymark IL, Brann kvinner, Brann 2 får bedre treningstilbud. Det er stort behov for kapasitet av kunstgressbaner i Årstad bydel, og prosjekter er derfor en prioritet. Merforbruket på kr. 0,2 mill. i 2023 dekkes av avsatte midler i 2024. Kostnaden til hele prosjektet er estimert til 42,5 millioner kroner.

Kunstgressprogram

Kunstgressbanene på Paradis, Tellevik og Åstveit ble i 2023 oppgradert og banene er tatt i bruk. Prosjektene er ennå ikke fullført fordi en venter på mildvær for å kunne gjennomføre sertifisering av banene. Kostnader til dette vil påløpe i 2024. På banen ved Åstveit ble det benyttet en ny type granulat, produsert av bjørk. Dette er som del av et FOU prosjekt hvor det undersøkes muligheter for erstatninger av gummigranulat. Det er også inntektsført spillemidler på banene Paradis og Tellevik på totalt kr. 1,2 millioner.

Laksevåghallen, nybygg – prosjektvikling

Dagens Laksevåghall er planlagt revet og erstattet av nytt idrettsanlegg. I tillegg til ønsket håndball- og turnhall med tilhørende fasiliteter er det prioritert et nytt 25-meters basseng og opplæringsbasseng, da eksisterende basseng på Kjøkkelvik skole vil avvikles når den nye Laksevåghallen står ferdig. I pågående prosjekteringsfase vurderes også utvidet behov for uteareal for Nygårdslien skole grunnet vedtak etter tilsyn fra miljørettet helsevern. Den pågående reguleringsprosessen tar noe lengre tid enn forutsatt da det er nødvendig å definere prosjektets omfang, blant annet for å vurdere merknader etter offentlig høring i 2023. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Årets mindreforbruk skyldes lavere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose. For årsmeldingen ligger 10,0 mill. av totalbudsjett og -prognose feil under tjenesteområdet Skole. Dette vil bli justert tilbake til Idrett ved første anledning.

Mathopen aktivitetssal

Eksisterende garderobebygg og klubbhus ved Mathopen idrettshall er i dårlig stand og skal rives. Det er planlagt oppført et nybygg over to etasjer med aktivitetssal/flerbrukshall, håndball- og fotballgarderober, kjøkken og foajé. Prosjektet planlegger byggestart i 2024.

Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling

Bergen kommune har anskaffet den tidligere postterminalen på Mindemyren for å imøtekomme behov for kommunale tjenester i den nye bydelen. Bystyret vedtok i juni 2021 (sak 209/21) å gå videre med et

generasjonskonsept som består av skole for 450 elever, idrettshall, allrom og kultursal, omsorg+ boliger samt dagaktivitetssenter og frivillighetssentral. Budsjettet er derfor fordelt på flere tjenesteområder. Bergen kommune gjennomfører en offentlig detaljreguleringsplan for to delområder med felles torg der flerbruksbygget inngår i søndre del (S16). Det er forsinkelser i reguleringsplanen som gjelder Posten sine nye lokaler, de har derfor behov for å forlenge sin leiekontrakt på Mindemyren. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Årets mindreforbruk skyldes lavere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Videre benyttes midlene også til å bytte ut eller oppgradere tekniske anlegg med utgått levetid.

Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

I budsjettet for 2023 var det opprinnelig bevilget kr. 110 mill. til sekkeposten Mindre bygginvesteringer. I forbindelse med revidert budsjett i juni 2023 ble posten tilført ytterligere midler.

Det er i 2023 bevilget midler til litt under 40 enkelttiltak fra budsjettposten. De største postene er knyttet til Strømgaten 1, Garnes skole og Haukelandshallen hvor midlene er overført til egne budsjettposter.

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder. Samlet over alle tjenesteområdene i kommunen har en et mindreforbruk på budsjettposten på cirka 28 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak at enkeltprosjekter har forsinket fremdrift i forhold til forventet. Enkelte områder, som skole, næring og idrett, har en likevel merforbruk i forhold til prosjekt. Dette skyldes at fordelingen mellom ulike tjenesteområder har blitt en annen enn lagt til grunn i opprinnelig budsjett, og at dette ikke er blitt korrigert for i årsavslutningen.

Mjølkeråen idrettshall - prosjektutvikling

Prosjektet er skrinlagt i Handlings- og økonomiplan 2024-27.

Myrdal idrettspark rekkefølgekrav

På Myrdal i Åsane er det etablert en stor idrettspark kalt Åsane Arena. Det er blant annet opparbeidet gang- og sykkelveier, nye adkomstveier, parkering og torgareal. Idrettsparken ble ferdigstilt høsten 2021. Årets budsjettavvik skyldes endring i anslått tidspunkt for utbedring av feil og mangler. De siste økonomiske forpliktelser forventes ferdigstilt i løpet av 2024.

Nesttun idrettspark

Nesttun nærmiljøpark ble ferdigstilt i 2023. Ved årets slutt fremkommer prosjektet med et negativt avvik på kr. 422 710 fordi en ikke har hensyntatt at det påløper byggelånsrenter ved inntrekk av ubrukte midler i revidert budsjett 2.

Nærmiljøanlegg nyinvest.

Prosjektering av nærmiljøanlegg på Stemmemyren pågår, men byggearbeidene skjer først i 2024. I revidert budsjett 2 ble 7,5 millioner kroner overført til 2024, og det negative avviket på kr. 0,4 mill. ved årsslutt skyldes for mye midler omperiodisert til 2024.

Oppgradering av utendørsanlegg

Grusbanen på Kristianborg og ved Hordvik skole er oppgradert til kunstgress. Prosjektering av nytt flomlysanlegg på Stripebanen på Varden idrettspark er gjennomført, mens utskifting til Led-lys gjennomføres 1. kvartal 2024. Det budsjetteres med forventede spillemidler og mva- kompensasjon i forbindelse med kunstgressbanen på Kristianborg, på totalt kr. 0,8 millioner. Videre er det merinntekter på spillemidler på prosjektene Bøneskunstgressbane og Nymark teningsfelt på omlag kr. 1 mill. , men spillemidlene som gjelder Nymark må muligens tilbakebetales da Brann overtar banen.

Reetablering av kunstgressbaner på Liland, Nesttun og Nymark

Budsjettposten omhandler reetablering av kunstgressbaner på Nymark, Liland og Nesttun. Kunstgressdekkene er skiftet og banene er tatt i bruk. Men prosjektet er ikke ferdigstilt da en venter på mildvær for å få gjennomført sertifiseringen.

Rekkefølgekrav idrettsanlegg

Det pågår planlegging av en rekke klubbeide idrettshaller og -anlegg. Budsjettposten holdes av for å benyttes til prosjektering av eventuelle rekkefølgekrav som må utføres for at anleggene kan realiseres. Prosjektering av rekkefølgekrav for Varegghallen ble ferdigstilt i 2023, gjennomføring av tiltak er budsjettet i 2024 og 2025. Prosjektering for rekkefølgekrav til Gneist Arena er startet opp, og vil pågå også i 2024. Midler til gjennomføring ligger budsjettet i sekkepost for Idrett - Rehabilitering og nybygg. Mindreforbruket skyves til neste år.

Salhus skole – prosjektutvikling

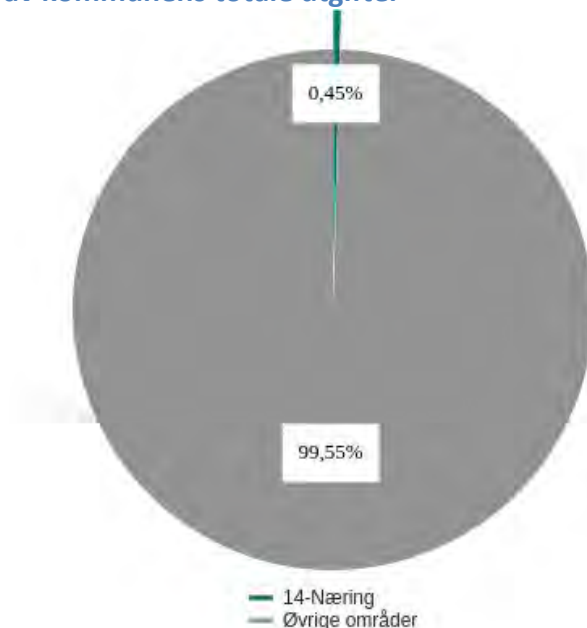
Salhus skule består i dag av to bygg, gamleskolen og hovedbygget. I tillegg står det en eldre enebolig på tomten, omtalt som Landmarkvillaen. Skolen framstår i dag med omfattende behov for oppgradering, og det vurderes at det er behov for å ta i bruk Landmarkvillaen til skoleformål. Landmarkvillaen vurderes benyttet til skolehelsetjeneste, kontorformål og annet støtteareal. Skolebruksplanens gjeldende areal- og funksjonsprogram skal legges til grunn, men med tilpasninger på grunn av skolens elevtall. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

Ski- og joggeløyper

Budsjettposten benyttes til utvikling og oppgradering av kommunens ski- og joggeløyper. Det er gjennomført arbeider med utbedring på Fløyen og ny trasee mellom Totland og Frotveit prosjekteres.

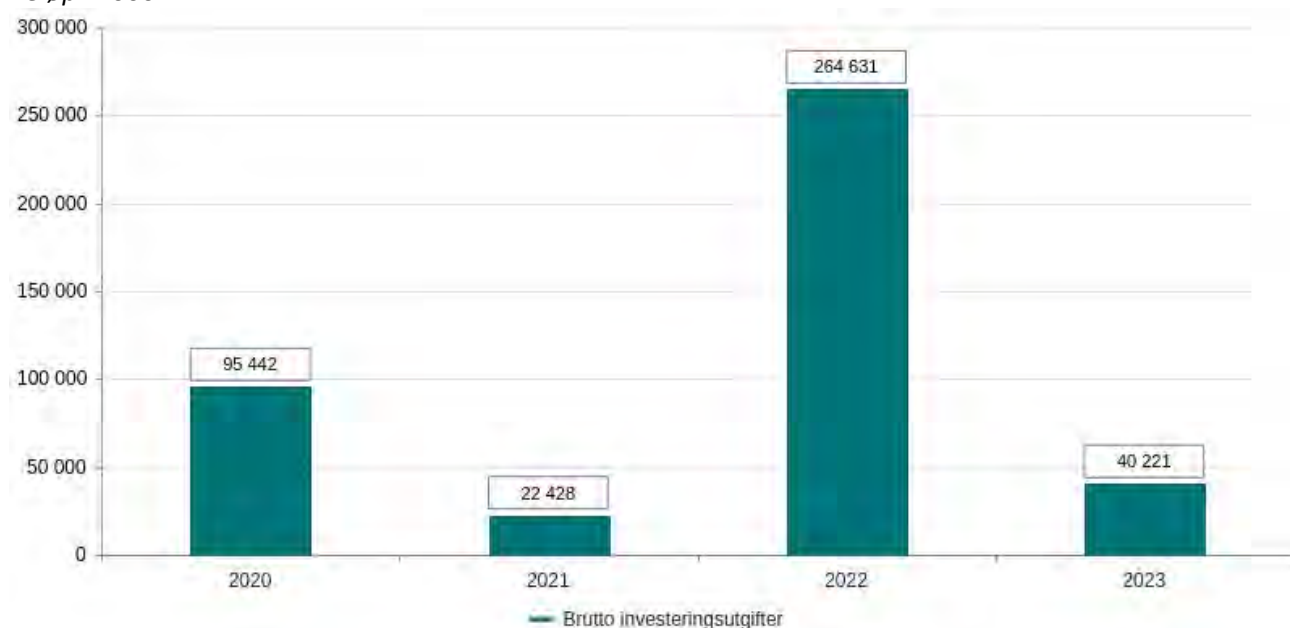
14-Næring

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter utgifter for å legge til rette for, og bistå, næringslivet i regi av Næringsseksjonen. Dette inkluderer tilskudd over egen linje til klynger, innovasjonsaktører, nettverksorganisasjoner m.m. som sitter i den spisse enden av næringsutviklingen, samt tilskudd til International School of Bergen. Området omfatter også utgifter til kommunens arbeid i prosjektet One Ocean - Havbyen Bergen over en treårsperiode. På tjenesteområdet er det også ulike tilskuddsordninger

rettet mot næringslivet. Næringsseksjonen forvalter tilskudd til næringsutviklingstiltak, innovasjonsprosjekter, grønn næringsutvikling og tilskudd til Fairtradebyen Bergen.

Kontor for skjenkesaker har ansvar for den administrative forvaltningen av kommunens arbeid etter serverings- og alkoholoven. Arbeidet omfatter saksbehandling av søknader om serverings- og/eller skjenkebevillinger. Kontoret har også ansvaret for gjennomføringen av kunnskapsprøven og etablererprøven. I tillegg har kontoret ansvar for kontroll av serverings-, salgs- og skjenkesteder og saksforberedelse av inndragningssaker. Kontoret behandler søknader om ambulerende bevillinger, bevillinger til en enkelt bestemt anledning, samt søknader om utvidelse av skjenkearealet for en enkelt anledning, søknader om endring av styrer og stedfortreder, søknader om utvidelse av skjenketiden for en enkelt anledning og for behandling av søknader om dispensasjoner fra åpningstidsbestemmelsene ved nattklubber. Kontoret utfakturerer bevillingsgebyr, holder og fakturerer kurs i ansvarlig alkoholhåndtering, og forbereder klagesaker til Statsforvalteren.

I Etat for bygg og eiendom føres utgifter til drift, vedlikehold og oppgradering av utleiebygg, og tilhørende leieinntekter, på tjenesteområde 14 Næring. Tjenesteområdet inneholder blant annet kommunens virksomhet med drift av Mathallen og Torget. Her inngår leieinntekter fra utleie av arealer i Mathallen, samt utleie av utendørs arealer på Torget. Videre inngår utgifter knyttet til forvaltning, drift og vedlikehold av Mathallen og Torgflaten. Bystyrevedtak 245/09 gir prinsipper for drift av Torget. Dette arbeidet ivaretas av Bymiljøetaten.

Byråd Reidar Digranes med fagkoordinator Asbjørn Hellesøy, daglig leder Anita Bakken og programutvikler Rudi Bakken i MIKS Ressurssenter. De mottok 400.000 kroner i næringstilskudd til KIME gründerprogram for flerkulturelle entreprenører. Foto Katarina Lund.

Viktige begivenheter

- One Ocean Week ble arrangert for første gang 15.-21. april 2023. Arrangementet ble formelt åpnet av Kongehuset og samlet 40.000 mennesker til en kraftsamling for havet.
- Prosjektet One Ocean – Havbyen Bergen har befestet sin posisjon og teller nå over 70 partnere. Prosjektet leverte i 2023 en ny strategi som skal styrke satsingen i årene fremover.

- [Bergen kommunes etablererpris](#) gikk til Dynamon AS. Juryen begrunnet tildelingen med at Dynamon har utviklet et helt unikt turnusverktøy for helsesektoren. Verktøyet tar hensyn til både lover og ansattes behov. Verktøyet lager automatisk en optimert turnus gjennom å kalkulere flere millioner kombinasjoner i løpet av kort tid. Utarbeiding av turnusplaner er tradisjonelt svært tidkrevende, og løsningen til Dynamon frigir sårt tiltrengt kapasitet i helsesektoren, samtidig som den ivaretar de ansattes behov og ønsker.
- [Handlingsplan for næringsutvikling i Bergen](#) 2023-2026 ble vedtatt av bystyret i møtet 21.06.2023. Planen konkretiserer hvordan Bergen kommune skal arbeide med strategisk næringsutvikling, og hvordan Bergen skal bidra til å nå målene i Vestland fylkeskommunes plan "Bærekraftig verdiskaping - Regional plan for innovasjon og næringsutvikling 2021-2033".

Kongen åpnet One Ocean Week - med folkefest på Bryggen. Foto Ann-Kristin Loodtz.

I tillegg til den sesongbaserte torghandelen på torgflaten, og den helårlige handelen i Mathallen, har Bymiljøetaten i 2023 fortsatt oppmerksomhet på arrangementer på Fisketorget. Arrangementene gjennomføres for å bedre tilbudet til lokalbefolkningen, og gi bergenserne flere muligheter til flotte opplevelser på torget. I 2023 ble det blant annet arrangert:

- Food truck-festival på torgflaten
- Julemarked som samlet mange bergensere inn mot jul.
- Barnas Sjømatfestival, som ble arrangert av Matarena AS.
- Barnas Sjømatdag, som ble arrangert av kommunen, hvor flere av leietakerne også bidro. Arrangementet ga skoleklasser og bergensere et innblikk i våre lokale delikatesser fra havet og hvordan de kan utnyttes på en god måte. Barna fikk se og ta på råvarene, se på matlagingen og smake på det ferdige produktet.

I tillegg har kommunen fortsatt det gode samarbeidet med Bondens Marked, som i utgangspunktet er på torgflaten omtrent annenhver helg.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	6 227	6 227	0	Innarbeidet i budsjettrammen. Benyttes til forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens bygningsmasse.
Sum	6 227	6 227	0	
Nye tiltak				
Næring - omdisponeringer på tilskuddslisten	0	0	0	
Sum	0	0	0	
Inntektsendringer				
EBE - Økte leieinntekter ved overtagelse av Bergen Havnelager	-6 000	-6 000	0	Inntektsført iht. budsjett.
Sum	-6 000	-6 000	0	
Sum tiltak	227	227	0	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
One Ocean Week 2024	50	0	50	
Sum	50	0	50	
Nye engangstiltak				
Utredning av hvordan bybaneutbyggingen kan tilpasses behovene til næringslivet	500	0	500	Midlene overført til 2024.
Sum	500	0	500	
Inntektsendringer				
Merinntekter fra eksterneleie i Etat for bygg og eiendom	-2 000	-2 000	0	Inntektsført iht. budsjett.
EBE - Merinntekter eksterneleie	-2 600	-2 600	0	Inntektsført iht. budsjett.
Sum	-4 600	-4 600	0	
Sum tiltak	-4 050	-4 600	550	

Utvikling og utfordringer

Bergen kommune bidrar til bærekraftig omstilling av næringslivet ved å tilrettelegge for økt innovasjon og entreprenørskap, realisere One Ocean - Havbyen Bergen, sørge for riktig kompetanse til riktig tid samt å være pådriver for økt grad av samhandling og samarbeid.

Næringsseksjonen i Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett bestod i 2023 av seks årsverk, som i tillegg til arbeidet med næringsutvikling også har ansvar for store arrangement, matstrategi og

oppfølging av medlemskapet i UNESCO-nettverket "Creative cities of gastronomy» samt oppfølging av kommunens arbeid med etisk og rettferdig handel.

Bergen har et mangfoldig, sterkt og velfungerende næringsliv og næringsseksjonen har arbeidet strategisk med å bistå næringslivet i den pågående omstillingen som inkluderer det grønne skiftet, digitalisering og bruk av ny teknologi.

Bergen matfestival har også med sjømat, her med lettgravet kamskjell. Sjømat er sentral i Vestnorsk matproduksjon. Foto Maren Giilhus og Anne Baumann.

Folkefesten One Ocean Week, med seilskipet Statsråd Lehmkühl tilbake etter jordomeiling. Foto Ann-Kristin Loodz.

Bymiljøetaten har i 2023 fortsatt arbeidet med å oppnå målene i Strategi for Torget.

Fisketorget har helårlig torgdrift i Mathallen, samtidig som Bymiljøetaten i 2023 har fortsatt arbeidet med å øke aktiviteten i vintersesongen på torgflaten. Basert på de siste års erfaringer, har etaten i vintersesongen arbeidet for at torgboder ikke skal stå stengt og at torgflaten ryddes når det ikke er aktivitet der. I tillegg har etaten økt fokuset på arrangementer o.l., da erfaringen tilsier at det er dette som trekker lokalbefolkningen til torgflaten i vinterhalvåret.

Allerede eksisterende profilmanual for Fisketorget er tatt i bruk, og det er utviklet egne profilerings- og skiltplaner, for å sikre et mer helhetlig estetisk inntrykk, samt for å bedre veilede kunder og tilreisende. I 2023 fikk samtlige torgboder egne "navneskilt" med nytt design, det ble heist egne flagg med Fisketorgets logo og det ble arbeidet med en egen profileringsplan for Mathallen, i samarbeid med leietakerne. Fisketorgets facebookside er også tatt i bruk mer, for å nå ut til bergenserne om hva som skjer på torgflaten og i Mathallen.

I 2023 startet arbeidet med å utvikle to prototyper for torgboder for fisketorget. Dette ble gjort i dialog med både dagens og mulige fremtidige torghandlere. Det er utviklet to typer av boder, hvor en er litt større, og tilrettelagt med kjøkkenfasiliteter. Bodene skal prøves og evalueres i sesongen 2024.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall ansatte i nyetablerte foretak i kommunen	1 083	947	950	1 150
Antall kontroller av salgs - og skjenkebevillinger	2 614	4 051	2 204	2 307
Antall nyetablerte foretak i kommunen	3 827	4 228	4 000	4 879
Antall salgsbevillinger	190	194	200	197
Antall skjenkebevillinger	418	431	448	452
Årlige kontroller utover lovens minstekrav (i %)	54,0 %	112,0 %	134,0 %	14,0 %

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
Bevillingsfunksjon/skjenkekontroll	0,0	1,0	10,1	-12,2	-2,0	3,1
Næringsvirksomhet kommunal utleie lokaler	-19,2	-24,8	39,4	-63,5	-24,1	-0,6
Næringsvirksomh. komm. utleie festetomter og grunn	-25,8	-14,1	38,6	-53,3	-14,7	0,6
Andre næringsformål	30,0	31,7	42,3	-9,0	33,3	-1,6
Havneformål	0,1	0,5	0,7	-0,1	0,6	0,0
Ymse samferdselsformål	2,0	0,1	0,2	0,0	0,1	0,0
Sum	-12,8	-5,5	131,3	-138,1	-6,9	1,4

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
2-Byrådsavdeling for finans	-43,4	-38,2	66,8	-105,0	-38,2	0,0
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5-Byrådsavdeling for byutvikling	-2,4	-0,2	11,5	-12,1	-0,6	0,4
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	29,2	32,2	52,2	-21,0	31,2	1,0
90-Fellesposter - bykassen	3,8	0,8	0,8	0,0	0,8	0,1
Sum	-12,8	-5,5	131,3	-138,1	-6,9	1,4

Kommentar til status økonomi

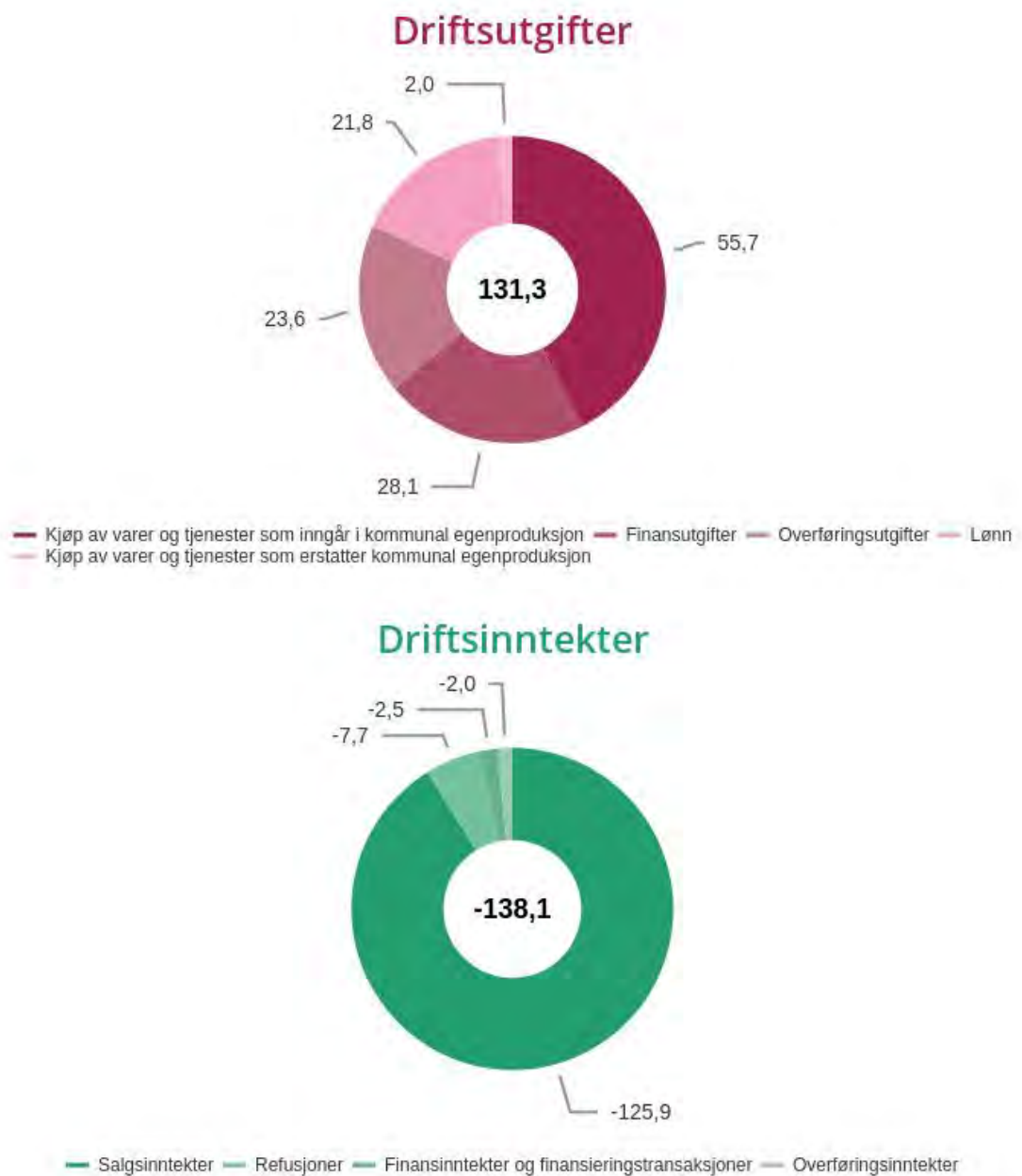
Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett hadde et mindreforbruk på kr. 1 mill. på tjenesteområde 14 næring i 2023. Innenfor tjenesteområdet er det merkostnader knyttet til gjennomføringen av arrangementene One Ocean Week og cupfinalefeiringen 2023, men dette oppveies av mindreforbruk på Kontor for skjenkesaker.

Byrådsavdeling for byutvikling hadde i 2023 et positivt avvik 0,4 mill. Dette skyldes et mindreforbruk på nettolønn. Refusjonsinntekten er høyere enn kostnaden da det ble benyttet interne ressurser i perioder med høyt sykefravær.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** skyldes avviket at det gjenstår budsjettmidler til ikke-igangsatte tiltak i 2023 (0,1 mill.). Status for tiltak i årets budsjett kommer frem av tabellen *Nye tiltak i årets budsjett*. Deler av avviket kan også knyttes til periodisering av strømutgifter (-0,6) og fordeling av internkjøp til korrekt tjeneste (0,6 mill.). Strømutgifter er utgifter fra 2023 som er fakturert i 2024 som periodiseres til riktig år, mens sistnevnte føres på sentrale poster og sikrer at internkjøp- og salg går i null per tjenesteområde.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse
En attraktiv og levende by	Forebygge overskjenking, hindre skjenking til mindreårige, redusere vold og ordensforstyrrelser ved å bidra til god dialog og opplæring	Antall møter i "Trygg Bergen" mellom partene i utelivsbransjen.		4	0	Grunnet pandemien er vi ikke kommet i gang med disse enda
	Pådriver for økt samarbeid, innovasjon og entreprenørskap	Antall gjennomførte fellesmøter for klynger og andre samarbeidspartnere		2	1	1 fellesmøte om internasjonalt samarbeid gjennomført.
		Antall prosjekter støttet fra tilskuddsordning for innovasjon og næringsutvikling		7	20	
		Deltakelse i minst 3 møter i Næringsforum Vestland		3	3	
En rettferdig og inkluderende by	Bidra med finansiell støtte til minst to prosjekter innen etisk og rettferdig handel, inkl. fairtrade	Antall prosjekter støttet fra tilskuddsordning for etisk og rettferdig handel		2	2	
Norges grønneste storby	Etablere og forsterke prosjektet Havbyen Bergen	Gjennomføre minst to felles arrangementer på relevante messer og møteplasser		5	5	
	Støtte minst 7 prosjekter som bidrar til grønn omstilling	Antall prosjekter støttet fra tilskuddsordning for grønn næringsutvikling		7	12	

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Totalbudsjett			Årets budsjett					
	Saksref.	Bud. v/gj.førings-	vedtak Vedtatt Totalprognose Vedtatt ferdigår Estimert ferdigkvartal Just. bud. Regnskap Avvik i kr						
Avsetning til strategisk eiendomskjøp		-	-	-	Løpende	Løpende	13,6	10,1	3,5
Bergen Tomteselskap AS		IA	0,0	0,0	2020	Ferdig	0,0	-1,2	1,2
Havneeiendommer sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	6,9	8,7	-1,8
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	3,4	7,1	-3,7
Produksjonskjøkken på Lystgården		IA	5,5	5,5	2021	3.kv. 2025	0,0	0,0	0,0
Salg av eiendom / kapitalfrigjøring EBE		-	-	-	Løpende	Løpende	0,5	1,1	-0,6
Sentralbadet, påbygg kontorseksjon	BY 20/21	IA	149,5	149,5	2023	3.kv. 2026	6,7	0,0	6,7
Skur 7, Statsraad Lehmkuhl - prosjektutvikling		IA	3,0	3,0	2024	2.kv. 2024	1,0	0,5	0,5
Sum							32,1	26,2	5,9

Statustekst investeringer

Avsetning til strategisk eiendomskjøp

Budsjettposten er avsatt til kjøp av eiendommer som er strategisk viktige for Bergen kommune. Byrådet har overført ubenyttede midler fra 2022 til 2023 ifm. årlig oppbudsjettering. Det er i 2023 gjort kjøp av seksjon 3 og 4 ved Siljustøl, samt kjøp av tomtegrunn ved Nordvik gamle skole.

Videre er det i regnskapet for 2023 gjort regnskapsmessige føringer knyttet til avviklingen av Knutepunkt Sandsli AS. Ervervet skjedde i form av utbytte, men gjeldende regelverk gjør at disse skal regnskapsføres som et kjøp. Dette var ikke tatt høyde for i budsjettet og budsjettposten fremstår dermed med et regnskapsmessig merforbruk på 10 mill. kr.

Bergen Tomteselskap AS

Selskapet Bergen Tomteselskap Utvikling AS ble avviklet i 2022/2023. I årsavslutningen for 2022 ble det avsatt midler til å dekke forventet dokumentavgift i forbindelse med at eiendommene ble overført fra selskapet til Bergen kommune. Det viste seg i ettertid at det ikke var behov for denne avsetningen og midlene er tilbakeført i sin helhet.

Havneeiendommer sekkepost

Forvaltningen av havneeiendommene har blitt endret de siste årene. Dette innebærer at Bergen kommune, v/Etat for bygg og Eiendom, har det formelle eieransvaret for eiendommer eid av Bergen kommune, mens Bergen Havn AS (med Bergen kommune som største eier) skal ivareta og samordne havneoppgaver i eierkommunenenes havnefarvann.

Det er utarbeidet tilstandsvurderinger for både bygg og kaianlegg og det er behov for midler til oppgradering av bygg, kaier og tekniske installasjoner m.m.

Prioriterte prosjekter knyttet til kaier er fending av Skolten Nord og platefendre på Bontelabo Kai 1, og utbedringer og oppgraderinger på Skur 24 (Bergen Havnelager).

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Videre benyttes midlene også til å bytte ut eller oppgradere tekniske anlegg med utgått levetid.

Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

I budsjettet for 2023 var det opprinnelig bevilget kr. 110 mill. til sekkeposten Mindre bygginvesteringer. I forbindelse med revidert budsjett i juni 2023 ble posten tilført ytterligere midler.

Det er i 2023 bevilget midler til litt under 40 enkelttiltak fra budsjettposten. De største postene er knyttet til Strømgaten 1, Garnes skole og Haukelandshallen hvor midlene er overført til egne budsjettposter.

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder. Samlet over alle tjenesteområdene i kommunen har en et mindreforbruk på budsjettposten på cirka 28 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak at enkeltprosjekter har forsinket fremdrift i forhold til forventet. Enkelte områder, som skole, næring og idrett, har en likevel merforbruk i forhold til prosjekt. Dette skyldes at fordelingen mellom ulike tjenesteområder har blitt en annen enn lagt til grunn i opprinnelig budsjett, og at dette ikke er blitt korrigert for i årsavslutningen.

Produksjonskjøkken på Lystgården

Det er avsatt midler til etablering av kurskjøkkenet i den gamle stallen på eiendommen med muligheter for å utvide kjøkkenet til utvendig bruk. Garderober og toaletter skal etter planen også etableres i hovedhuset. I prosjekteringen er det tatt høyde for at bygget har historisk og antikvarisk verdi.

Forprosjektet var ferdigstilt på forsommeren i år og viste en høyere kostnad enn tidligere lagt grunn. I forbindelse med revidert budsjett i juni i år ble kostnadsrammen for prosjektet økt med 3,5 mill. kr. fordelt på 2023 og 2024. Fremdriften for prosjektet ble justert i forbindelse med budsjettvedtaket i desember 2023, og det planlegges nå for gjennomføring i 2025.

Salg av eiendom / kapitalfrigjøring EBE

I investeringsprogrammet er det forutsatt at investeringene skal finansieres blant annet ved å bruk av kapitalfond. Kapitalfondet tilføres midler blant annet gjennom salg av kommunale eiendommer.

Budsjettposten omfatter ulike tjenesteområder i kommunen. De største inntektene i 2023 er knyttet til salg av seksjon i Åsane senter til 32 mill. kr og et oppgjør med Rieber eiendom knyttet til en rettighet.

Sentralbadet, påbygg kontorseksjon

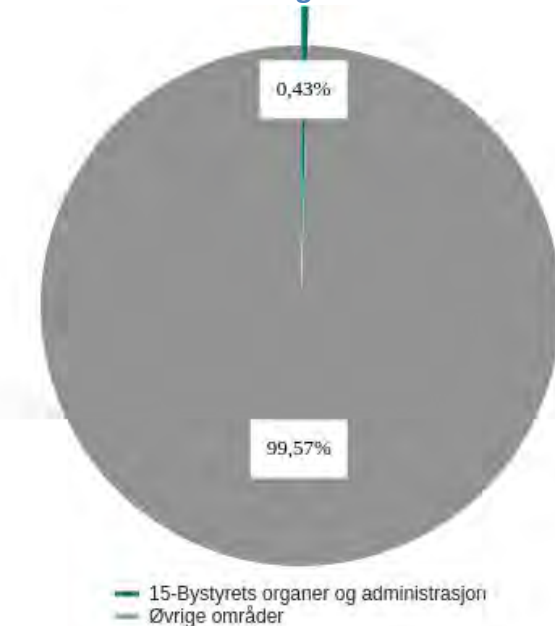
I gjennomføringsvedtak for Sentralbadet scenekunsthuss ble det vedtatt et påbygg i fire etasjer på den delen av bygningen som vender mot Teatergaten. Påbygget oppføres som en egen seksjon i henhold til Eierseksjonsloven, og selges som en eierseksjon eller leies ut. Det er utarbeidet seksjoneringstegninger for kontorpåbygget og disse ligger til godkjenning hos Plan- og bygningsetaten. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose. Prosjektets tjenesteområde er endret fra Administrasjon og fellesfunksjoner til Næring. Nødvendige justeringer av budsjettmidler mellom tjenesteområdene vil bli utført ved første anledning.

Skur 7, Statsraad Lehmkuhl - prosjektutvikling

Stiftelsen Statsraad Lehmkuhl leier i dag Skur 7 ved Bryggen. Det er et stort behov for å rehabilitere Skur 7 innvendig slik at det legges til rette for mer fleksibel bruk av lokalene samt at bygget og de tekniske anleggene opprustes til dagens standard. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet. Årets mindreforbruk skyldes lavere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose.

15-Bystyrets organer og administrasjon

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Om tjenesteområdet

Bystyrets organ omfatter Bergen bystyre, bystyreutvalgene, forretningsutvalget, kontrollutvalget, valgstyret og klagenemnden. I bystyrets administrasjon inngår Bystyrets kontor, byombudet og sekretariatet for kontrollutvalget. Bystyret er kommunen øverste organ. Hovedoppgaven er å legge til rette for et sterkt og representativt lokaldemokrati med aktiv involvering av innbyggerne og fastsette overordnede mål og utvikle strategier for hele kommunen virksomhet. Bystyret vedtar kommunens budsjett og økonomiplan, i tillegg til kommuneplanen.

Viktige begivenheter

- Bergen kommune har siden 1946 hatt tre nordiske vennskapsbyer: Gøteborg, Århus og Åbo. Siden den gang har vennskapsbyenes politiske og administrative ledelse vært samlet annet hvert år. Den 9. - 10. mars var Bergen vertskap for vennskapsbysamlingen.
- Utvalg for helse og sosial gjennomførte 15. juni høring om tjenester til personer med utviklingshemming i bofellesskap. Bakgrunnen for høringen var forvaltningsrevisjonsrapporten Deloitte utarbeidet om *Tjenester til personer med utviklingshemming i bofellesskap*
- 11. september var det kommunestyre- og fylkestingsvalg. I Bergen var det en valgdeltagelse på 64,1 % til kommunestyrevalget og 61,3 % til fylkestingsvalget. Valgdeltagelsen nasjonalt var på henholdsvis 62,4 % og 57,3 %.
- Den 26. og 27. oktober ble det avholdt heldagssamling for de nye folkevalgte.

Foto: Marte Laundal

- Bergen bystyre vedtok i møte 22. november å flytte sekretariatet for ungdomsrådet, eldrerådet og rådet for personer med funksjonsnedsettelse til Bystyrets kontor.

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Økt behov for midler til kjøp av revisjonstjenester	1 400	1 400	0	
Ungdomsrådet - tilpasning til aktivitetsnivå	100	200	-100	Tiltaket er gjennomført
Sum	1 500	1 600	-100	
Nye tiltak				
Øke grunnbemanning med to årsverk Bystyrets kontor, jf. forutv vedtak 212/22	2 000	2 000	0	
Valg	5 000	5 000	0	
Nødvendig kompetanse-overføring	-600	-600	0	
Økt bemanning valg, jf. forutv vedtak 212/22	2 000	2 000	0	
Økte kostnader valg ved bruk av arbeidskontrakter valget	250	250	0	
Nye lokaler forhåndstemming og valgdagen, jf. forutv vedtak 212/22	580	580	0	
Sum	9 230	9 230	0	
Nye engangstiltak				
Nytt system for administrasjon av politiske møter, jf. vedtak i bystyret sak 143/22	500	500	0	
Avgått bystyredirektør i retrettstilling, jf. forutv 212/22	900	900	0	
Etterlønn etter valg 2023, jf. forutv vedtak 212/22	2 000	2 000	0	
Sum	3 400	3 400	0	
Sum tiltak	14 130	14 230	-100	

Utvikling og utfordringer

Bystyret blir ledet av ordføreren. Frem til valget i september var Linn Kristin Engø (A) ordfører i Bergen, i hennes fravær fungerte varaordfører Eira Garrido (SV) som ordfører.

Etter valget ble Marit Warncke (H) valgt til ordfører, og Thomas Flesland (SP) ble valgt til varaordfører.

Foto: Hans Jørgen Brun

Ved valget 2024 ble det valgt inn 67 medlemmer fra 12 ulike partier i Bergen bystyre.

Bystyret hadde i 2023 fire fagutvalg som dekker alle fagområdene i kommunen og som forberedte saker for bystyret. Medlemmene i utvalgene er valgt av og blant bystyremedlemmene. Utvalgene gir innstillinger til bystyret i saker fra byrådet og i tillegg tar de opp egne saker. Det er et mål at utvalgene skal ha dialog med innbyggerne og ulike organisasjoner i kommunen. Møtene i utvalgene er åpne for publikum og streames. Utvalgsmøtene annonseres på nett og i lokalaviser. Utvalgsmøter blir som regel holdt en gang i måneden.

Representantforslag

Representantene i bystyret kan fremme nye saker til bystyret som representantforslag. Representantforslagene skal overleveres til ordføreren ved møtestart ved at forslagsstiller leser opp tittel på forslaget. Forslaget må omhandle bare én sak, og saken må høre inn under kommunens ansvarsområde. Representantforslag kan ikke ha samme innhold som konkrete saker som har vært behandlet i bystyrets organer tidligere i valgperioden.

Det ble behandlet 78 representantforslag i Bergen bystyre i 2023:

- Cesilie Tveit (FP) om kontinuerlig barnehageopptak.
- Mailiss Solheim-Åkerblom (R) om landbruksplast
- Odd Arild Viste (R) om skolebibliotek
- Odd Arild Viste (R) vedrørende fiendtlig arkitektur
- Thor Haakon Bakke (MDG) vedr. tiltakspakke for byfjorden.
- Andreas Madsen Berg (SV) om beboerparkering i Klostergarasjen
- Mikkel Grüner (SV) om sosial ulikhet i idretten.
- Mailiss Solheim-Åkerblom (R) om tiltak mot matsvinn

- Christian Rolland (Fp) om å avsette plass til russefeiring
- Eira Martinsen Garrido (SV) om samisk stedsnavn på Bergen
- Steinulf Tungesvik (SP) og Stig Torgersen (SP): Innfartsparkering i Fyllingsdalen
- Mikkel Grüner (SV) om kvalitet, innhold og bemanning i SFO.
- Eira Martinsen Garrido (SV) om nei til atomubåter i Bergen
- Odd Arild Viste (Rødt) vedrørende økt pedagogandel i kommunale barnehager
- Mailiss Solheim-Åkerblom (Rødt) om forbud mot utvinning av kryptovaluta
- Håkon Pettersen (KrF) vedr testing av vannkvalitet i private husholdninger
- Magne Hagesæter (R) om vennskapsbyavtale med palestinsk by eller kommune
- Grete Line Simonsen (V) om familievennlig møtestruktur i Bergen bystyre
- Andreas Madsen Berg (SV) om eget sykkelkontor i Bergen kommune
- Thor Haakon Bakke (MDG) om sykkelvei mellom Trengereid og Stanghelle
- Steinulf Tungesvik (SP) og Stig Torgersen (SP) vedrørende ladestasjoner for drosjer
- Diane Alexandra Berbain (SV) om å oppheve nedre aldersgrense for ledsagerbevis
- Representantforslag fra Diane Berbain (SV) om oppfølging av rapport om ytringsfrihet til funksjonshemmede
- Eline Haakestad og Håkon Opedal (MDG) om skolehager på alle skoler
- Grete Line Simonsen (V) og Heine Johansen (V) om flytende badstuer.
- Tore Landmark (FP) og Ronny Grønsdal (FP) vedr. kamuflering av bompengeneinnkreving
- Tore Landmark (FP) og Christian Rolland (FP) vedr. bompengeskutt på nattestid
- Håkon Pettersen (KrF) vedr gatetun i Richard Nordraaks gate og St Jørgens gate
- Miriam Akkouché og Thor Haakon Bakke (MDG) om shoppestopp i Bergen kommune
- Diane Alexandra Berbain (SV) om å ha forsøk med utdeling av metadon
- Diane Berbain (SV) om retur av pucker og brukerstyr gratis hos BIR
- Cesilie Tveit (FP) - vedr. bruken av bompenger som finansieringsmetode for infrastrukturprosjekter
- Didrik Fasmer om igangsatt reguleringsplan for etablering av kloakkrensplanlegg i Bergen vest.
- Andreas Madsen Berg (SV) om å forsterke tilknytningen mellom studenter og kommunen
- Diane Alexandra Berbain (SV) og Mikkel Grüner (SV) om prisjustering av sosialhjelp
- Hilde Onarheim (H) og Kjersti Pettersen (H) om musikkterapi i kommunal rehabilitering
- Grete Line Simonsen (V) og Erlend Horn (V) om sjøbadsplan for Bergen
- Eira Garrido (SV) om opprettelse av helsestasjon med fokus på kjønn og seksualitet
- Andreas Madsen Berg (SV) om tilrettelegging for utbygging av solenergi i Bergen kommune.
- Eira Vilde Martinsen Garrido (SV) om at kommunen må satse på kvinnelige kunstnere
- Torunn Beate Remme Fjeldstad (FP) om bruk av lyd og bilde i barnevernet
- Marte Leirvåg (H) om å etablere et 11. by-omfattende skoleår i Bergen.
- Turid B. Sveen (UAV) om å oppkalle gate på Dokken etter Shilan Shors
- Andreas Madsen Berg (SV) om tiltak for en bedre skjenkepolitikk i Bergen kommune
- Eline Aresdatter Haakestad (MDG), Mona Høgli (MDG) og Miriam Akkouché (MDG) om underutnyttede matressurser
- Mailiss Solheim-Åkerblom, Odd Arild Viste og Magne Hagesæter (R) om tilsyn i leieboliger
- Mona Høgli (MDG), Paul Johannessen og Thor Haakon Bakke (MDG) vedrørende mer vegetarmat i kommunen
- Christine Ødegaard og Thor Haakon Bakke (MDG) om innføring av SMS-tjeneste ved Bergen legevakt.
- Marte Leirvåg (H) om prøveprosjekt med trening i SFO-tiden for 1. - 4. klasse.
- Diane Berbain (SV) om likeverdige tjenester til rusmiddelavhengige som har rettigheter eller behov for hjelp
- Erlend Horn og August Simonsen (V) om å undersøke behovet for en ordning med kvelds åpne barnehager.

- Kjell Magne Fagerbakke (MDG), Thor Haakon Bakke (MDG), og Øystein Bønes (MDG) om gatetun på Laksevåg
- Thomas Flesland – (SP) vedrørende endring i byggesaksgebyrregulativet for behandling av søknader fra organiserte, frivillige dugnadsorganisasjoner.
- Katrine Nødtvedt (MDG), Håkon Haatuft Opedal (MDG) og Miriam Akkouche (MDG) om internasjonal og bærekraftig mathall
- Charlotte Spurkeland, Eivind K. Nævdal-Bolstad og Hilde Onarheim (H) om etablering av demenslandsby i Bergen
- Diane A. Berbain (SV) om oppfølging av Norges institusjon for menneskerettigheter sin rapport "Rus og mennesker"
- Eline Aresdatter Haakestad (MDG), Håkon Haatuft Opedal (MDG) og Miriam Akkouche (MDG) om urbant landbruk på Bygarasjen
- Camilla Edith Ahamath (SV) - om økt fokus på et mer inkluderende læringsmiljø for elever med nevroutviklingsforstyrrelser
- Eivind Nævdal-Bolstad (H) og Charlotte Spurkeland (H) om å utarbeide en transport- og logistikkplan for Bergen
- Thor Haakon Bakke (MDG) og Katrine Nødtvedt (MDG) om gratis transport til fritidsaktiviteter for barn og unge
- Thor Haakon Bakke (MDG), Miriam Akkouche (MDG) og Eline Aresdatter Haakestad (MDG) om å drive en strategisk tomtopolitikk.
- Øystein Bønes (MDG), Christine Henriksen Ødegaard (MDG) og Thor Haakon Bakke (MDG) om å erstatte engangsgriller med gjenbruksgriller
- Christine Ødegaard (MDG) og Hilde Onarheim (H) om å innføre Tromsø-modellen i Bergen for å redde fastlegeordningen
- Grete Line Simonsen (V), Erlend Horn (V) og Heine Johansen (V) om flagging av EU-flagget på Europadagen
- Håkon Haatuft Opedal (MDG), Christine Henriksen Ødegaard (MDG) og Katrine Nødtvedt (MDG) om en styrking av praktisk-estetiske fag
- Thor Haakon Bakke (MDG), Paul Johannessen og Eline Aresdatter Haakestad (MDG) om flere gågater i helgene i Bergen sentrum
- Eivind H. Hermansen (H), Cesilie Tveit (FP) og Tor Arnold Woldseth (Uavhengig) vedrørende brukerundersøkelse for elever som mottar spesialundervisning.
- Eline Aresdatter Haakestad (MDG), Thor Haakon Bakke (MDG) og Øystein Bønes (MDG) om endring i parkeringspolitikken i Bergen kommune
- Katrine Nødtvedt (MDG), Miriam Akkouche (MDG) og Christine Henriksen Ødegaard (MDG) om opprettelse av flerkulturelt råd i Bergen kommune
- Thor Haakon Bakke (MDG), Øystein Bønes (MDG) og Eline Aresdatter Haakestad (MDG) om å starte rulleringen av kommuneplanens samfunnsdel
- Christine Henriksen Ødegaard (MDG), Mona Høgli (MDG) og Katrine Nødtvedt (MDG) om samordning av tjenester innenfor rus og psykisk helse
- Even Sørland (AP), Reidar Staalesen (AP) og Grete Line Simonsen (V) om pilotprosjekt for mer effektivt vern av bynær natur
- Håkon Haatuft Opedal (MDG), Eline Aresdatter Haakestad (MDG) og Katrine Nødtvedt (MDG) om undervisning i plantebasert matlaging i mat og helse
- Eline Aresdatter Haakestad (MDG), Andreas Madsen Berg (SV) og Mailiss Solheim-Åkerblom (Rødt) vedrørende evaluering av nye bomstasjoner i Bergen kommune
- Hilde Onarheim, Charlotte Spurkeland og Chris Jørgen Rødland (H) om å lære hele livet og at ingen skal gå ut på dato.
- Katrine Nødtvedt (MDG), Miriam Akkouche (MDG) og Eline Aresdatter Haakestad (MDG) om å gjøre Bergen til en bedre by for forfulgte kunstnere

- Øystein Bønes (MDG), Thor Haakon Bakke (MDG) og Eline Aresdatter Haakestad (MDG) om å få på plass frednings- og bevaringsområder for hummer i Bergen Kommune
- Kjersti Pettersen og Vasan Singaravel (H) om et aldersvennlig samfunn der eldre skal få bo hjemme så lenge som mulig og få den hjelpen de trenger

Innbyggerforslag

Ordningen med innbyggerforslag gir innbyggerne i Bergen rett til å fremme forslag til bystyret om tema som gjelder kommunens virksomhet. Minst 300 innbyggere som er folkeregistrert i kommunen må stille seg bak forslaget.

Følgende fire innbyggerforslag ble behandlet i bystyret i 2023:

- Opprustning av Øvsttunheimen lekeplass
- Bevar området ved tidligere Eikelund skole
- Redd våtmarken i Fyllingsdalen fra utbygging
- Beboerinitiativ for bevaring av akebakken i Fiolveien

Viktige saker behandlet i bystyre 2023

- Forvaltningsrevisjon av kapasitet og dekning i fastlegeordningen
- Forvaltningsrevisjon av arbeidet med å sikre et trygt og godt miljø for elever og ansatte i grunnskolene i Bergen
- Grønn strategi - Klimastrategi for Bergen 2022 – 2030
- Trafikksikringsplan for Bergen 2022-2025
- Ordet fangar - språkpolitisk plan
- Kulturtilbud på tegnspråk
- Bosetting av flyktninger 2023
- Barnehagebruksplan for Bergen kommune 2022-2035
- Arealstrategi for Dokken
- Forvaltningsrevisjon av tjenester til personer med utviklingshemming i bofellesskap
- Naturstrategi for Bergen
- Etablering av Kim Frieles plass
- Spør oss! Handlingsplan for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO
- Kvalitetsmelding for barnevernet i Bergen 2022 og status for oppfølging av Fjeldutvalgets rapport om barnevernet
- Handlingsplan for forebygging av negativ sosial kontroll
- Plan for likestilling i mangfoldsbyen Bergen
- Strategi for heltidskultur i Bergen kommune
- Handlingsplan for næringsutvikling i Bergen 2023-2026 og statusrapport 2019-2020
- Norges beste by å være student i - temaplan for studenter
- Handlingsplan til Grønn strategi
- Fremtidig løsning for Dikkedokken og et nytt kulturkvartal på Verftet
- Tilstandsrapport for bergensskolen 2021-22 og 2022-23
- Regnbuebyen Bergen – Plan for kjønns- og seksualitetsmangfold 2023 – 2027
- Handlingsplan for selvmordsforebygging i Bergen

- Kommunestyrevalget 2023 – godkjenning av valgoppgjør for Bergen kommune.
- Valg av ordfører, varaordførere, kontrollutvalg, styringsform, utvalgsstruktur, forretningsutvalg, utvalg for miljø og byutvikling, utvalg for finans, kultur og næring, utvalg for barnehage, skole og idrett, valgstyre og samevalgstyre og klagenemnd for perioden 2023-2027.
- Byrådets tiltredelseserklæring - politisk plattform for byråd utgått av Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet.
- Budsjett 2024 og handlings- og økonomiplan for 2024-2027.

Tilsyn og kontroll

Bystyreutvalgene driver politisk tilsyn og kontroll blant annet gjennom spørsmålsordningen.

Utvalgene har også andre måter å drive politisk tilsyn på. De behandler tertialrapporter, årsmeldinger og årsrapporter, blant annet fra kommunale foretak og aksjeselskaper der kommunen har store eierandeler. Utvalgene kan også velge å holde åpne høringer.

Utvalgene kan be byrådet om å kalle inn resultatenheter for å redegjøre for aktuelle problemstillinger, eventuelle avvik fra budsjettmål eller for å vurdere budsjettforslaget for kommende periode.

Behandling av Bergen kommunes budsjett og økonomiplan

Etter forutgående behandling i utvalg for finans, kultur og næring vedtok Bergen bystyre budsjett for 2024 og økonomiplan for 2024-2027 i møte den 19. desember 2023. Partiene, ungdomsrådet, elderrådet og rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne fremmet i alt 66 enkeltstående endringsforslag og merknader under budsjettbehandlingen høsten 2023.

Ordfører og representasjon

Ordfører i Bergen har holdt høy aktivitet gjennom hele 2023, og støttet opp om en rekke arrangementer i byen med sin deltagelse og ved å holde taler. Ordføreren har vært vertskap for en rekke arrangement i løpet av året, inkludert kommunale mottakelser, middager og lunsjer.

På ordførerens nettside finnes informasjon om ordføreren og deres aktiviteter. Her publiseres også ordførerens ukeplan. Nettsiden inneholder også historisk informasjon, inkludert oversikt over tidligere ordførere og annen relevant bakgrunnsinformasjon.

Lokal- og fylkestingsvalgsåret 2023 førte til valg av ordfører i Bergen Bergen. Linn Kristin Engø (A) var ordfører i 2023 fram til konstituerende bystyremøte 25.oktober 2023. Da ble Marit Warncke (H) valgt til ordfører.

Ordfører deltok på den tradisjonsrike julegrantenningen i Newcastle. Julegrantenningen symboliserer fortsatt takknemlighet for hjelpen Bergen fikk fra Newcastle under andre verdenskrig.

Det har i 2023 vært utdelt 2 Kongens fortjenstmedaljer, ordfører har vært på visitt til 8 av byens 100 årsjubilanter, og det har vært 17 ambassadørvisitter til ordfører. Det ble i 2023 holdt 30 kommunale mottakelser i forbindelse med konferanser og andre begivenheter i Bergen. I tillegg har ordfører vært på en rekke besøk.

Vielser

Bergen kommune har i 2023 hatt ansvar for borgerlige vielser i 6 år. Det er en jevn strøm av søknader om inngåelse av ekteskap fordelt gjennom året.

I 2023 har det blitt utført 522 borgerlige vigsler i Bergen kommune. Dette var en nedgang med 54 seremonier året før. 78 seremonier var fra par som ikke har bostedsadresse i Bergen.

Vielsene har i hovedsak blitt gjennomført i Forhandlingssalen, men det har også blitt gjennomført vielser på andre steder i kommunen i begrenset grad.

Det er har vært avsatt 10 lørdager for vielser igjennom året med hovedtyngden i sommerperioden med to lørdager i juni og to lørdager i august.

Forretningsutvalget

Forretningsutvalget bestod i perioden 2019-2023 av ordfører, varaordfører og ledere og nestledere i bystyreutvalgene.

For ny periode 2023-2027 ble reglementet endret. Nå består forretningsutvalget av ordfører og varaordfører, ledere og nestledere i bystyreutvalgene og en representant fra hvert av de øvrige innvalgte partiene.

Utvalget har ansvar for å legge til rette for å samordne aktiviteter i bystyret og bystyrets organer, og fordele sakene til bystyreutvalgene. Utvalget har videre ansvar for å ivareta arbeidsvilkårene for folkevalgte og ansatte i bystyrets organer. Forretningsutvalget har møte en gang i uken, møtene annonseres på nett og i avis og er åpne for alle.

Klagenemnden

Klagenemnden har fem faste medlemmer som velges av bystyret, men utvides med to personer ved behandlingen av personaljuridiske saker. Nemnden behandler klager på enkeltvedtak som treffes av kommunale organer, så langt ikke annet følger særskilt av unntaksbestemmelser.

Klagenemnden hadde 12 møter i 2023 og behandlet 124 saker, 21 av klagen fikk medhold.

Valgstyret

Bystyret velger medlemmer til valgstyret, som er ansvarlige for å administrere gjennomføringen av kommunestyre- og fylkestingsvalg, stortingsvalg, sametingsvalg og eventuelle folkeavstemninger. Valgstyret har 13 medlemmer som er valgt av bystyret, og ledes av ordføreren. Valgstyret har ansvaret for å forberede og gjennomføre valget på kommunalt nivå. Valgstyret skal sikre at stemmegivningen og valgoppgjøret foregår korrekt, og at den administrative valg gjennomføringen og eventuelle folkeavstemninger er forsvarlig og lovmessig gjennomført. Valgstyret har også som oppgave å kåre representanter som skal tre inn som varamedlemmer i bystyret.

Valgstyret hadde 20 møter i 2023, og det ble gjort vedtak i 79 saker. Valgstyret behandlet blant annet saker om stemmekretser, valglokaler og åpningstider på valgdagen, forhåndsstemmegivningen ved faste

stemmelokaler og den ambulerende stemmegivningen ved institusjoner og hjemmestemming, og godkjente valgoppgjøret.

Kommunestyre- og fylkestingsvalget ble avholdt 11. september. Valgoppslutningen ved kommunestyrevalget i Bergen var 64% i 2023. Landsgjennomsnittet var 62%. Antall stemmeberettigede i Bergen kommune var 231 952, og det ble avgitt 148 116 godkjente stemmer. Av disse var det 81 972 forhåndsstemmer. Forhåndsstemmeandelen var 55,3%.

Kontrollutvalget

Kontrollutvalgets oppgave er å føre løpe kontroll med forvaltningen på vegne av bystyret. Utvalget skal blant annet påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning, og at det utføres regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Kontrollutvalget kan ikke instrueres i sine oppgaver av andre enn bystyret, og har en uavhengig stilling i organisasjonen overfor administrasjonen og andre folkevalgte organer. Det er et lovbestemt krav at kontrollutvalget skal ha et eget faglig sekretariat som skal være uavhengig i forhold til både administrasjonen og revisjonen.

Bergen kommune har en revisjonsordning med konkurranseutsetting av tjenestene. Etter gjennomførte anbudskonkurranser i 2020 ble det inngått avtaler med Deloitte AS om regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. På slutten av 2023 satte kontrollutvalget i gang arbeidet frem mot utlysing av nye anbudskonkurranser i 2024.

Etter kommunevalget i 2023 ble det valgt nytt kontrollutvalg, med 9 medlemmer og 9 varamedlemmer. Det følger av kommuneloven og utvalgets reglement at lederen av kontrollutvalget ikke kan være fra ordførerens parti eller fra et byrådsparti. Det er ellers strenge vilkår for valgbarhet for medlemmer av kontrollutvalget, for eksempel kan de ikke være ansatt i Bergen kommune eller ha en ledende stilling i et selskap som kommunen har eierinteresser i.

I 2023 hadde kontrollutvalget 10 møter og behandlet 117 saker. Det ble behandlet 8 nye forvaltningsrevisjonsrapporter. Blant rapportene som fikk stor oppmerksomhet var forvaltningsrevisjonene av tjenester til personer med utviklingshemming i bofellesskap, klimarisiko – forebygging og beredskap, kvalitet i tjenesteytingen ved to sykehjem og tre delrapporter om beredskap. Kontrollutvalget bestilte også 8 nye forvaltningsrevisjoner, blant annet om innkjøp og om kommunens boligsosiale arbeid. Videre mottok kontrollutvalget en rekke orienteringer fra byrådet, Statsforvalteren og andre.

Høsten 2023 satte kontrollutvalget med hjelp av revisor Deloitte i gang arbeidet med risiko- og vesentlighetsvurdering og nye planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for perioden 2024 – 2028. I dette arbeidet har blant annet alle bystyreutvalgene og medvirkingsrådene blitt invitert til å bidra gjennom «risikospillet.»

Detaljerte opplysninger om kontrollutvalgets virksomhet i 2023 fremgår av en egen årsrapport.

Barn og unges representant

I henhold til plan- og bygningsloven § 3-3 skal kommunene sørge for å etablere en særskilt ordning for å ivareta barn og unges interesser i planleggingen. Bystyret har utpekt SLT-koordinator Endre Buanes som barn og unges representant for bystyreperioden 2019 - 2023. Representanten skal bidra til at barn og

unge blir synliggjort og ivaretatt i plan- og byggesaksbehandlingen, og har rett til å uttale seg i de deler av saksbehandlingen som gjelder dem.

Plan- og bygningsloven, Rikspolitiske retningslinjer og kommuneplanens areal- og samfunnsdel ligger til grunn for arbeidet.

Viktige målsettinger med ordningen er å påse at plansaker bidrar til trygge og gode oppvekstmiljø, med særlig fokus på tilgjengelig sosial infrastruktur, gode uteoppholdsareal og trafikkssikkerhet. Representanten er også en aktiv pådriver overfor kommunen og private utbyggere for å påse at medvirkning fra barn og unge vurderes og gjennomføres i relevante planprosesser. I 2023 vedtok bystyret en merknad fra representanten om at Bergen kommune skal tilstrebe å utarbeide alderstilpasset informasjon når det er nødvendig for å sikre at barn og unge har gode forutsetninger for å kunne medvirke i saker som angår dem.

Representanten er fast medlem i utvalg for miljø og byutvikling, med tale- og forslagsrett. Det er i 2023 gitt innspill til plansaker ved offentlig høring, i møter med kommunens fagetater og gjennom samarbeid med private forslagsstillere. Representanten har også hatt utbredt dialog med representanter fra ulike nærmiljø og samarbeider med Ungdomsrådet.

Bystyrets administrative organ

I bystyrets administrative organer inngår Bystyrets kontor, Byombudet og Sekretariatet for kontrollutvalget.

Bystyrets kontor

Bystyrets kontor har kjerneoppgaver knyttet til administrasjon og drift av bystyret, bystyres organer, andre folkevalgte organer, samt folkevalgtes rettigheter og plikter. Å arbeide for, og yte service til et politisk ledet system, er det overordnede grunnlaget for bystyrets kontor. Ansatte ved bystyrets kontor gav i 2023 støttetjenester til 8 politiske utvalg i tillegg til bystyret.

Bystyrets kontor har ansvar for å tilrettelegge for ordførerens aktiviteter og representasjon, samt velser. Bystyres kontor har også ansvar for gjennomføring av valget i Bergen kommune. I 2023 ble kommunestyre- og fylkestingsvalget gjennomført.

Bystyredirektøren er øverste leder for Bystyrets kontor, og har overordnede budsjett- og personalfullmakter ved kontoret tilsvarende kommunaldirektører i Bergen kommune. Bystyrets kontor hadde 17 årsverk pr 31.12.2023.

Bystyredirektøren har etablert et utviklingsprogram for å profesjonalisere og modernisere Bystyrets kontor i tiden frem mot 2025. Bystyrets kontor startet i 2023 prosessen med bygge opp en ny organisasjonsmodell og gjennomgå alle kjerneoppgaver. Viktige satsningsområder har vært og vil fremover være helhetlig ledelse, faglig utvikling av kjerneområdene til Bystyrets kontor, digital transformasjon og medarbeiderskap. Bystyrets kontor deltok på HR konferansen 2023.

Bystyrets kontor avgir egen årsmelding til bystyret.

Byombudet

Byombudet er et uavhengig kontrollorgan som skal se til at den kommunale forvaltningen ikke gjør feil eller urett mot den enkelte innbygger. Byombudet har tre stillinger: et byombud og to rådgivere. Byombudet har også ansvar for tilsynsordning for personer med utviklingshemning og nedsatt funksjonsevne.

En viktig del av arbeidet til byombudet er å gi informasjon, råd og veiledning, både når det gjelder klager på behandling av enkeltsaker og spørsmål av mer generell karakter.

Byombudet avgir egen årsmelding til bystyret.

Sekretariat for kontrollutvalget

Kontrollutvalget har et eget sekretariat som er uavhengig av kommunens administrasjon og som er underlagt kontrollutvalget. Kontrollutvalgets sekretariat arbeider ut fra retningslinjer som følger av kommuneloven og fra bestillinger som kontrollutvalget gjør. Sekretariatet er det operative organet til kontrollutvalget, og har som hovedoppgave å påse at saker som blir behandlet av utvalget er forsvarlig utredet og at vedtakene i utvalget blir iverksatt. Sekretariatet har siden september 2019 vært besatt med to fast ansatte.

Kontrollutvalget avgir egen årsmelding til bystyret.

Sekretariatet for rådene - rådssekretariatet

Rådssekretariatet omfatter følgende tre råd: Eldrerådet, Kommunal råd for personer med funksjonsnedsettelse (KRPF) og Ungdomsrådet. Rådene har vært organisatorisk plassert hos Byrådsleders avdeling til 31.12.23.

Eldrerådet hadde 10 møter i 2023 og fremmet 14 forslag til bystyresaker, hvorav seks ble vedtatt. To av møtene ble avholdt i henholdsvis Åsane og Fyllingsdalen bydeler. Eldrerådet arrangerte et seminar om boligpolitikk og boligplanlegging for eldre 1. september og en seniorkonferanse 18. oktober med temaene tannhelse for eldre, demens og kvinnehelse.

Kommunalt råd for personer med funksjonsnedsettelse (KRPF) hadde 12 møter i 2023 og fremmet 44 forslag til bystyresaker, hvorav 20 av disse er helt eller delvis vedtatt.

KRPF delte ut «Byen for alle prisen» for 2023 til Barnas byrom. Tilgjengelighet til hele byen og nok HC parkeringer til at alle kan ha mulighet til å delta har fortsatt å være et hovedtema for rådet.

Både KRPF og eldrerådet har vært sterkt involvert i arbeidet med strategi for fastlegeordningen og strategi for rehabilitering.

Ungdomsrådet hadde åtte møter i 2023 og behandlet totalt 51 saker. Det er levert høringsuttalelser i 30 saker, fremmet åtte merknader og fire forslag til bystyresaker.

Ungdomsrådet har deltatt i 25 arbeidsgrupper innenfor ulike tema, med interne og eksterne aktører.

I desember møtte representanter for ungdomsrådet statsråd Kjersti Toppe for å gi innspill til regjeringens arbeid med barnefattigdom.

ÅRSMELDING 2023

Det er etablert et prosjektsamarbeid med ungdomsrådet i Starachowice i Polen, og ungdomsrådet har deltatt på møte med sentralt ungdomsråd i Oslo og på ulike nettverkssamlinger arrangert av Bufdir og KS.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall saker bystyret	394	403	364	447
Antall saker forretningsutvalget	320	342	369	348
Antall saker kontrollutvalget	99	111	106	117
Antall saker utvalg for barnehage, skole og idrett	78	81	83	111
Antall saker utvalg for finans, kultur og næring	133	162	157	176
Antall saker utvalg for fullmakter og politiske styringssystem	57	43	58	41
Antall saker utvalg for helse og sosial	118	131	132	134
Antall saker utvalg for miljø og byutvikling	420	446	464	480
Antall saker valgstyret	41	53	38	79
Interpellasjoner (bystyret)	48	50	40	45
Muntlige spørsmål bystyret	95	104	82	105
Muntlige spørsmål utvalg			261	180
Skriftlige spørsmål utvalg	321	305	305	260

KOSTRA Nøkkeltall

Bergen 2022 Bergen 2023 Oslo kommune

Prioritet

Kontroll og revisjon brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	51	48	113
Politisk styring brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	269	357	394

*) Inflasjonsjustert med deflator

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
Bystyret	48,2	53,0	55,8	-1,4	54,4	-1,4
Ungdomsråd	0,5	0,7	0,4	0,0	0,4	0,3
Valget	0,8	22,7	25,2	-4,0	21,3	1,5
Ombud	2,7	3,5	2,9	0,0	2,8	0,7
Revisjon	10,3	10,4	12,6	-2,5	10,1	0,3
Kontrollutvalg	4,0	4,1	4,0	0,0	3,9	0,2
Administrasjon av Bystyrets organer	19,7	20,6	24,5	-3,9	20,6	0,0
Eldrerådet/ Råd for personer med funksjonsnedsettelse	1,1	1,4	1,0	0,0	0,9	0,4
Sum	87,5	116,4	126,3	-11,9	114,5	2,0

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023		Regnskap	Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter		
2-Byrådsavdeling for finans	0,1	-2,7	0,1	-2,8	-2,7	0,0
8-Bystyrets organer	86,1	117,4	131,2	-9,1	122,1	-4,7
90-Fellesposter - bykassen	1,3	1,8	-4,9	0,0	-4,9	6,7
Sum	87,5	116,4	126,3	-11,9	114,5	2,0

Kommentar til status økonomi

Bystyrets organer har i 2023 merforbruk. Dette skyldes i hovedsak kostnader knyttet til valgavvikling, og nedenfor blir hovedpunktene til merkostnadene beskrevet.

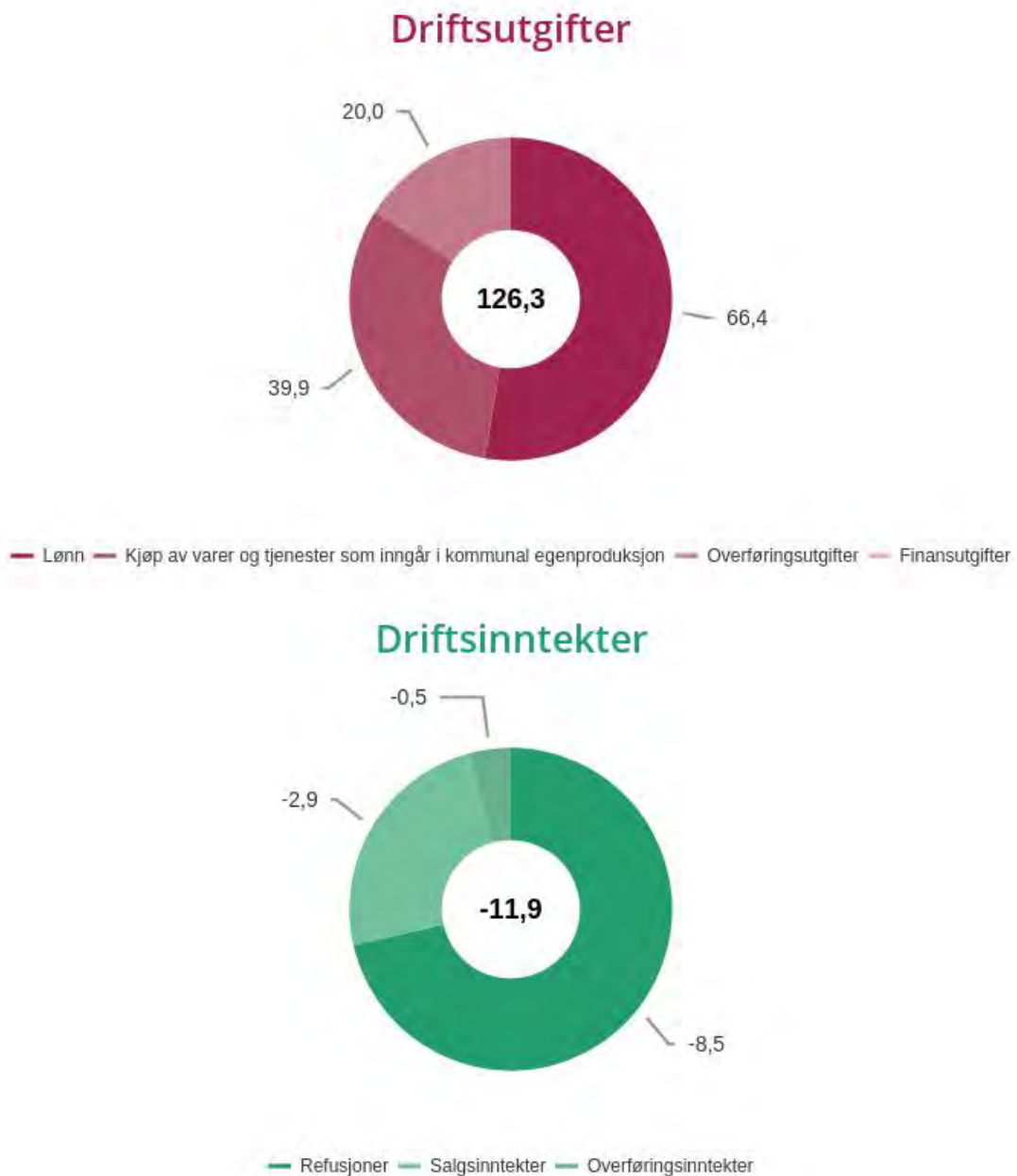
- For å oppnå en korrekt og sikker valggjennomføring med tillit i befolkningen stiller Valgdirektoratet i valgåret en rekke krav til sikringstiltak i forbindelse med valggjennomføring. Dette ble varslet i budsjettarbeidet som en ukjent størrelsesorden. Ved årets valg ble det stilt skjerpede krav til både logisk og fysisk sikring, noe som blant annet innebar økte sikkerhetskrav for lokaler, valgmateriell og IKT-utstyr. Nye tiltak som ble satt inn ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2023 var blant annet daglig innhenting av stemmesedler fra forhåndsstemmelokalene. Valglokaler som ikke kunne låses av på tilfredsstillende måte måtte ha kontinuerlig vakthold i hele perioden IKT-utstyr var satt opp i lokalene. Kostnadene til vaktjeneste knyttet til valggjennomføringen i 2023 var 3,6 millioner kroner. Strengere krav til IKT-sikkerhet førte til at IKT fikk et merforbruk på 1,3 millioner kroner.
- Rekruttering av eksterne forhåndsstemmemottakere er en langvarig og ressurskrevende prosess. Bergen kommunes rammeavtale for vikarer ble benyttet i forbindelse med rekruttering av ca. 150 forhåndsstemmemottakere ved valget i 2023, etter vedtak i valgstyret. Merforbruket her endte på 1,3 millioner kroner.

Valget alene hadde dermed et merforbruk på 6,1 millioner kroner. Det vil før avvikling av valget 2025 gjøres en grundig evaluering av hele valget, herunder økonomistyring og realistisk budsjettering av valget, samt rekruttering av valgmedarbeidere.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** kan avviket i hovedsak knyttes fordeling av internkjøp og -salg til korrekt tjeneste (7,3 mill.). Internkjøp- og salg går i null total sett for kommunen, men det gjøres en teknisk øvelse som følge av at internkjøp og internsalg ikke nødvendigvis regnskapsføres på samme tjenesteområde. Øvelsen sikrer at det er samsvar. Avviket på avdeling 90-Fellesposter - bykassen må derfor ses i sammenheng med tilsvarende avvik på øvrige tjenesteområder. Utover dette skyldes avviket periodisering av strømutgifter (-0,5 mill.). Dette er utgifter fra 2023 som er fakturert i 2024 som periodiseres til riktig år.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status overordnet mål

Målsetting

Bystyret skal fastsette overordnede mål og utvikle langsiktige strategier for hele kommunens virksomhet.

Status måloppnåelse

Bystyret behandlet i 2023 en rekke saker og planer som bidrar til å oppfylle målsettingen. Av viktige saker her kan nevnes:

- Nasjonal transportplan 2025 – 2036 – Høringsuttalelse til transportvirksomhetens svar på NTP- oppdrag
- Bybane til Åsane – reguleringsplaner, områderegulering
- Arealstrategi for Dokken
- Grønn strategi – klima og miljøplan for Bergen kommunes virksomhet 2022 – 2030
- Temaplan Bærekraftig boligforsyning mot 2030

ÅRSMELDING 2023

Målsetting

Status måloppnåelse

	• Handlingsplan for næringsutvikling i Bergen 2023 – 2026 • Idrettsplan 2023 – 2027? • Strategi for oppvekst, Se meg, hør oss! Handlingsplan for tjenester til barn, unge og deres familier og Handlingsplan for barnevernet • Handlingsplan for forebygging av negativ sosial kontroll • Plan for likestilling i mangfoldsbyen Bergen • Regnbuebyen Bergen – Plan for kjønns- og seksualitetsmangfold 2023 - 2027 • Norges beste by å være student i – temaplan for studenter • Strategi for heltidskultur i Bergen kommune • Ordet fangar – språkpolitisk plan • Etablering av Kim Frieles plass
Bystyrets kontor skal bidra til et velfungerende lokaldemokrati.	Bystyrets kontor legger til rette for avvikling av møter i bystyret, fire bystyreutvalg, forretningsutvalget, valgstyret og klagenemnden. Møtene blir annonsert i Bergen Tidende og på kommunens nettsider. Møtene blir streamet i sanntid og publisert på kommunen nettsider i etterkant. Bystyrets kontor er ansvarlig for valgavvikling, og i 2023 ble det avviklet kommunestyre- og fylkestingsvalg med valgdeltagelse over landsgjennomsnittet.
Kommunens regnskaper skal bli revidert på en profesjonell måte	Det følger av kommuneloven at kontrollutvalget har ansvaret for å påse at kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Etter gjennomført anbudskonkurranse i 2020, har Deloitte AS kontrakt for å levere regnskapsrevisjonstjenester til Bergen kommune til 30.06.2024. Kontrollutvalget ivaretar sitt "påse-ansvar" overfor regnskapsrevisor ved å gjennomføre ulike faste aktiviteter i løpet av året knyttet til oppfølging av revisor og revisjonsarbeidet. Regnskapsrevisor har utarbeidet revisjonsplan og risikovurderinger, og under det løpende revisjonsarbeidet blir det fokusert mest på områder med høy risiko. For revisjonsåret 2023 gjelder dette særlig områdene for inntekter, merverdiavgift, pensjon og selvkost, samt feltet utlån – startlån. Revisor tilfredsstiller kravene om uavhengighet og vandel i kommuneloven. Revisors konklusjon i revisjonsberetningen om årsregnskapet for 2022 var uten forbehold. Revisor kommenterte likevel følgende forhold i sitt nummererte brev nr. 3: • mangelfull rapportering om økonomiregisteret for folkevalgte • økning i refusjoner og utlegg til ansatte • krav til realisme og balanse i budsjettjusteringer. • IT-revisjon Bystyredirektøren og finansbyråden rapporterte tilbake på forholdene til kontrollutvalgets møte 14.06.23 og bystyrets møte 27.09.23. Kontrollutvalget er fornøyd med hvordan revisor har håndtert sine oppgaver. Revisjonen fremstår som utført på en grundig og pedagogisk måte, med et nødvendig kritisk blikk. I 2024 skal alle revisjonstjenester i Bergen kommune ut på anbud. Kontrollutvalget vedtok i møte 12.12.23 å oppnevne en arbeidsgruppe som, i samarbeid med sekretariatet, gis fullmakt til å gjennomføre prosessen frem mot valg av revisor. Sekretariatet og arbeidsgruppen får konkurransefaglig bistand fra HRP AS.
Med fokus på innbyggernes rettsikkerhet skal byombudet arbeide for at det i den kommunale forvaltning ikke blir gjort urett mot den enkelte.	Byombudet arbeid består i hovedsak å håndtere enkelthenvendelser fra innbyggerne. Kontakten er i hovedsak på telefon og e-post og dersom det er behov for det avsettes tid til fysisk møte. Byombudet er også tilstede på møter mellom innbyggere og tjenestested. Videre holdes innlegg for kommunens avdelinger og politiske råd/utvalg

Status merknader

Verbalvedtak

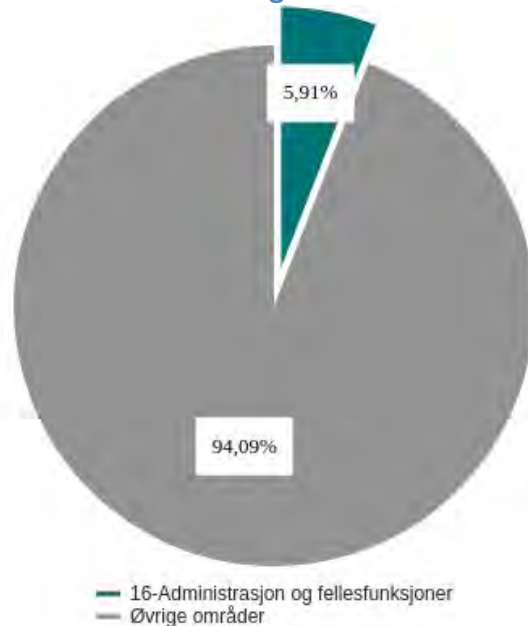
"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag	Statusbeskrivelse
B-avtale 2023 Merknad 40 - Opprettelse av bydelsstyre og mer lokaldemokrati Bystyret ber om at arbeidet med å opprette bydelsstyrer videreføres utfra utredning med basis i bystyresak 344/22. Nødvendige midler dekkes innenfor rammen til bystyrets kontor og byrådets administrative funksjoner. Utredningen skal sikre at bydelsstyrer opprettes i løpet av neste valgperiode dersom bystyret ønsker det.	Bergen bystyre behandlet i samme møte sak 344/22 "Ulike modeller for bydelsutvalg og innbyggerinvolvering i bydelene", som behandlet spørsmålet om innføring av bydelsutvalg og fattet følgende vedtak: «Bystyret tar saken til orientering, og legger til grunn at eventuelt videre arbeid med innføring av bydelsutvalg følger av budsjettvedtak.»

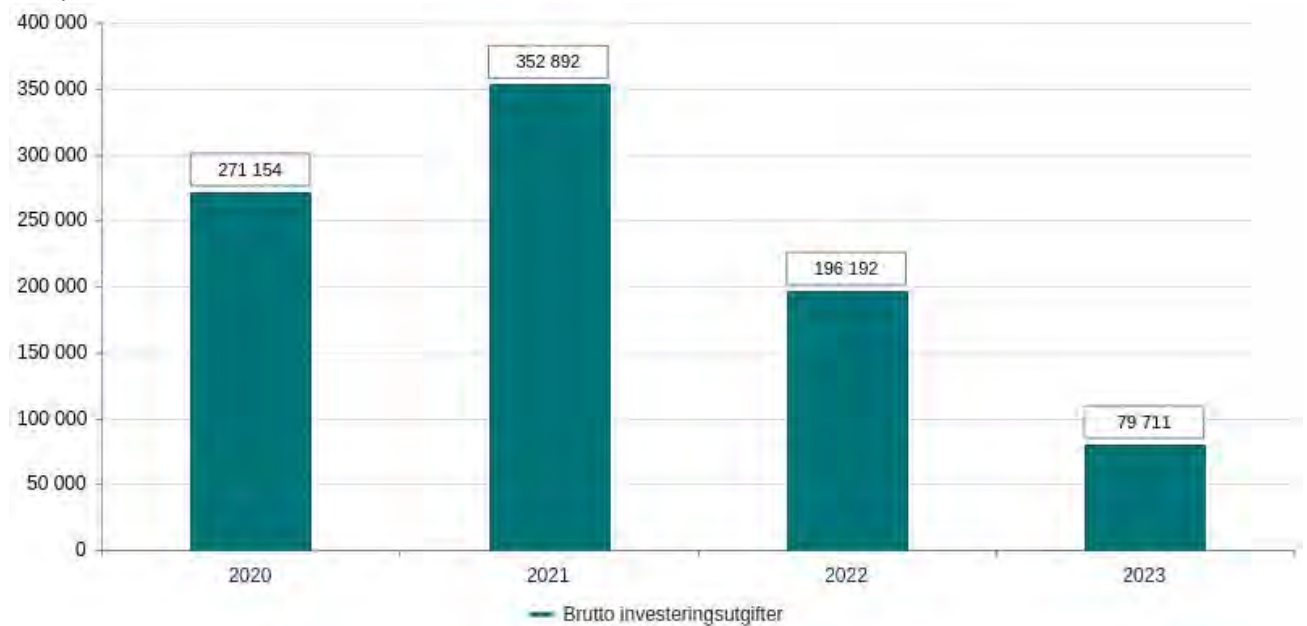
16-Administrasjon og fellesfunksjoner

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tenesteområdet omfattar dei administrative funksjonane i byrådsavdelingane og tenester som er felles for kommunen som konsern. Byrådsavdeling for finans og Byrådsleiars avdeling har dei fleste einingane innanfor dette tenesteområdet.

Tenesteområdet dekker mellom anna arkivtenester, advokattenester og juridisk bistand, digitalisering og innovasjon, eigedomsforvaltning og utbygging, HR, informasjon, innkjøp, kommunikasjon, samt rekneskap og økonomistyring. Oppfølginga av eigarinteressene til kommunen høyrer også til her.

Tenesteområdet omfattar òg tenester i Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett. Bergen byarkiv er kommunal mynde og tenesteytar for arkiv. Vidare høyrer det bydekkande arbeidet med mangfald og likestilling til dette tenesteområdet, saman med analysearbeidet om fritid og mangfald.

Viktige begivenheter

Etat for utbygging

Krohnåstoppen er to bofellesskap for personar med utviklingshemming. Prosjektet er ein del av Boligløftet Bergen. Krohnåstoppen vart det første prosjektet i programmet som vart ferdig. Foto: Hugo Lütcherath

Etat for utbygging har gjort følgjande prosjekt ferdige i løpet av året:

- Skule: Tveiterås skole, riving og nybygg
- Tenester til eldre: Åsaheimen behandlingssenter, nybygg
- Tenester til utviklingshemma: Krohnåstoppen bufellesskap, nybygg
- Tenester til utviklingshemma: Landåsveien 33 bufellesskap, totalrehabilitering
- Kultur og museer: Hovudbiblioteket, brannsikring og betre kapasitet for publikum

Sjå nærare omtale under status investeringar.

- Etaten heldt eit dialogmøte med entreprenørbransjen om komande innkjøp i februar 2023.
- I november vart det gjennomført ein vellukka hovudrevisjon og resertifisering av kvalitetssystema til etaten (ISO 9001).
- Fem pilotar i verdistyrkt prosjektutvikling vart gjennomførte i 2023. Dette skal sikre mest mogeleg meirverdi i utbyggingsprosjekta.

Innkjøp konsern

- Med midlar frå Miljødirektoratet har Innkjøp konsern sett i verk eit to-årig prosjekt «Sirkulære løft i innkjøp». Prosjektet er godt i gang og har gjort det mogleg å arbeide systematisk med sirkulære innkjøp innan bygg- og anlegg og IKT-utstyr.
- Eit nytt system for innkjøpsanalyse er innført. Løysinga gir detaljerte data om innkjøpsåtferda til kommunen.
- Etter felles prosess er det etablert ny struktur for møteplassar for det samla innkjøpsmiljøet til kommunen. Somme fagområde har egne forum.

HR konsern

- Gjennom året er det utarbeidd eit nytt leiarutviklingsprogram. Programmet blei lansert 15 januar 2024.
- HR-konferansen vart arrangert med 200 deltakarar hausten 2023.
- Eit nytt konsept for lovfesta grunnkurs i HMS og arbeidsmiljø er utvikla.
- Utvikling av nytt konsept for lovfesta grunnkurs i HMS/arbeidsmiljø
- Hovudverneomboda har fått kompetanseutvikling.
- Leiardashbordet har fått utvikla nye funksjonar.
- Digital arbeidsavtale er innført.

Bedriftshelsetenesta (BHT)

- Eit nytt system for pasientjournalar er installert og nytt eksponeringsregister har kome på plass.
- Bedriftshelsetenesta har gitt hjelp til arbeidsgjevarar som har hatt tilsynsbesøk frå Arbeidstilsynet.
- Eit nytt lovpålagt og nettbasert kurs for nattevakter er laga.
- Rammeavtale for kjøp av psykologtenester har vore på nytt anbod.

HR Bemanning

- I november arrangerte avdelinga bemanningstenester ein fagdag for alle fast tilsette assistentar og fagarbeidarar. På fagdagen vart det gitt informasjon, halde gruppearbeid og gitt foredrag av innleigd foredragshaldar.
- Avdelinga har vedtatt at alle fast tilsette vikarar minst skal få to oppfølgingsbesøk i barnehagen gjennom året. Eitt av besøk vil gjere gjennomføring av medarbeidersamtale.

Seksjon for digital transformasjon konsern

- Prosjektet "Innføring av Kanalstrategi" er ferdig
- Nye rammeavtarar for konsulenttenester innan digitaliseringsområdet er på plass.
- Leiinga sin gjennomgang vart gjennomført i samsvar med «Prosedyre for gjennomgangen til leiinga på digitaliseringsområdet».
- Behandlingsprotokollane er flytte frå BkKvalitet til BkStyring.
- Risiko- og sårbarheitsvurdering for IKT-system er flytta frå BkKvalitet til BkStyring.
- Verktøy for kritikalitetsvurdering av IKT-system er no tilgjengeleg i BkStyring.

Ansattservice

Ansattservice har i 2023 slutført mange aktivitetar frå programmet for digital fornying. Dette er programmet kommunen har for å starte ein digital transformasjon av verksemda. Kanalstrategien med felles servicestandard og -prosessar stod sentralt i dette arbeidet.

Verktøya til avdelinga for økonomitenester er no flytte over til kundestøttesystemet BkService. Overgangen frå det tidlegare "LRS hjelper deg" til BkService vart gjennomført i november. No blir det jobba med å tilpasse verktøyet så bra som mogleg for dei tilsette i etaten og brukarane elles i kommunen. Dette vil lette samhandlinga internt i Ansattservice og utvikle fleire samanhengande tenester.

Arbeidet med ny finansieringsmodell og tenestekatalog for Ansattservice er også ferdigstilt i 2023. Tenestekatalogen gir ein meir intuitiv presentasjon av tenestene i BkService. På "baksida" er ei rekkje oppgåver automatiserte, mellom anna inn mot økonomisystemet.

I 2023 er det gjort to større teknologiløft på det som ligg under panseret i IT-infrastrukturen til kommunen. Sentrale kontrollarar for det trådlause nettet er virtualiserte på ei framtidsretta og berekraftig løysing. Dette sikrar tilgang til gode trådlause digitale tenester internt i Bergen kommune. Særleg skulane vil merke dette med den store bruken kommunen har av Chromebook i digital undervisning og eksamensavvikling.

Ny løysing for å ta backup av data er på plass i begge datasentra våre. Løysinga er raskare i bruk og er meir fleksibel enn den førre. I tillegg er det innført strenge tryggingstiltak for å sikre integriteten til data under ulike typar av dataangrep.

Eit nytt senter for digital sikkerheit er etablert som ei avdeling i Ansattservice. Senteret skal byggje tryggingstenester og gjere kommunen betre rusta til å oppdage og handtere potensielle hendingar.

Etat for boligforvaltning

Etat for boligforvaltning (EBF) har hatt eit travelt år, der særleg det å busetje flyktningar har vore ei krevjande oppgåve. I løpet av 2023 vart det registrert inn totalt 145 innleigde bustader som flyktningbustader hos EBF. Dette har vore ein utfordrande portefølje å handtere. Leilegheitene vart overlevert kommunen i ulik stand, nokre gonger langt over nøktern standard og andre gonger med store manglar.

Etaten fann det føremålstenleg å setje av eigne ressursar til å følgje opp utfordringar som oppstod mellom framleigetakarane våre og utleigarar av desse bustadene. Det vart i tillegg kjøpt 32 leilegheiter øyremerkte for busetjing av flyktningar. Husbanken bidrog med eigne tilskotsmidlar til dette. Etaten fekk 22,4 millionar som utgjorde 23,5% av kostnadene.

Tomgang er bortfall av leigeinntekter i perioden mellom leigetakar flyttar ut og til den neste flyttar inn. Etaten har sett seg eit ambisiøst mål for tomgang på to prosent. I 2023 har vi arbeidd med tildelingsprosessen. Tomgangskostnadane enda på 1,8 prosent mot 2,42 prosent i 2022. Dette er eit godt resultat etter fleire år med resultat på over to prosent. Stor slitasje i bustadene gjer at prosessen med å gjere bustaden klar framleis tar lengre tid enn det som er målet. I snitt har prisen for å gjere ei ny leilegheit klar auka frå 101.800 til 124.500 kroner.

Talet på ledigmelde leilegheiter vart reduserte frå 835 i 2022 til 678. Av desse var 261 omsorgsbustader. Dette førte til eit lågare tal på bustader for tildeling. Snittet dei siste 8 åra har lagt på rundt 800 bustader.

Fokuset på brannsikring vart vidareført. Åtte bygg til er sprinkla og ni bygg har fått montert nye brannvarslingsanlegg. I samarbeid med brannvesenet er det plassert ut 12 mobile vasståkeanlegg i einskilde husvere. Det har i 2023 vore få branttilløp. Dessverre opplevde etaten ein brann der to menneske miste livet etter at dei utan lovleg tilgang hadde teke seg inn i kjellaren til bygget.

Personalfasilitetane i fleire eldre bufellesskap møter ikkje dagens krav. Etat har prioritert bestillingar frå byrådsavdelingar om utbetring etter pålegg frå Arbeidstilsynet og verneteneste opp mot planlagt vedlikehald. Desse arbeida har vore finansiert med investeringsmidlar. Dette har gitt eit mindreforbruk i høve budsjett for det planlagde vedlikehaldet.

I tillegg har det kome ENØK-midlar frå Husbanken som gjorde at etaten kunne prioritere sju prosjekt der mellom anna vindauga vart skifta. Tilskotet var på 4,6 millionar kroner.

Av store prosjekt vart rehabilitering av Løvstakklien 5-23 avslutta i 2023. Dette prosjektet omfatta både totalrehabilitering av bygg og ombygging av mindre einingar til større familieleilegheiter. Sidan prosjekt med høve for tilskot og utbetring av fasilitetar for personale har blitt prioriterte, har det gjort at nokre større vedlikehaldsprosjekt må utsetjast til 2024.

Etat for bygg og eigedom

Etat for bygg og eigedom (EBE) veks i forvalta portefølje og breidda av tenester frå etaten. Det er innanfor reinhald etaten har vakse mest dei siste åra. Reinholdsavdelinga tel no rundt 180 medarbeidarar. Etaten har passert 550 medarbeidarar.

Det har i 2023 vore mykje fokus i media på helseverngodkjenning av skular. Spesielt har Rothaugen skole fått mykje merksemd. Historia her starta for fleire tiår sidan med manglande finansiering av drift og vedlikehald av bygningsmassen til kommunen.

Etter ønske frå det nye byrådet er ei arbeidsgruppe, beståande av leiarar frå Etat for bygg og eigedom og Byrådsavdeling for barnehage og skule, etablert for å jobbe særleg med denne utfordringa. Gruppa jobbar ut frå ei målsetjing om at alle skular, som ikkje må gjennom ei totalrehabilitering, skal vere helseverngodkjende i løpet av 2024/25.

Bergen kommune har skaffa bustader til nærare 1.200 flyktningar i 2023. Bustadprosjektet er eit samarbeid mellom Etat for bygg og eigedom, Etat for boligforvaltning og Etat for inkludering. Egedomsavdelinga i EBE har hatt ei avgjerande rolle med å skaffe fleire kommunale bustader.

EBE har starta ein ny runde med å vurdere tilstanden til alle primærbygg vi forvaltar. Kartlegging av dei første 20 prosent er i gang og vil vere ferdig innan utgangen av mars 2024. Dei neste 40 prosent blir leverte i løpet av 2024. Dei siste 40 prosent blir leverte i 2025. Innan utgangen av 2025 skal alle primærbygga våre få tilstanden kartlagt.

I sommar opna Ombruksavdelinga i Bergen kommune. Denne avdelinga er eit samarbeid mellom Etat for bygg og eiendom, Etat for utbygging og Bymiljøetaten. Tanken er at ombrukskonseptet skal gå igjen i alle kommunale avdelingar. Å sirkulere ressursane er eit klart mål i klima- og miljøhandlingsplanen til Bergen kommune. IKT-systemet BkOmbruk er eit digitalt lager for ombruksvarer.

Byrådet

Byrådet Bakervik

I bystyremøtet 18. oktober 2023 melde byrådsleiar Rune Bakervik (Ap) at han og byrådet gjekk av.

Fram til nytt byråd blei konstituert, fungerte byrådet Bakervik som eit forretningsministerium.

Byrådet Meyer

Byrådet Meyer hadde sitt konstituerande møte mandag 30. oktober. Frå venstre Charlotte Spurkeland, Marte Joan Monstad, Eivind Nævdal-Bolstad, Christine Meyer, Reidar Digranes, Daniel Hägglund og Christine Kahrs. Foto: Andrew Buller

Byrådet Meyer vart konstituert 30. oktober 2023 med følgjande samansetning og ansvarsområde:

- Christine B. Meyer (H) - byrådsleiar
- Marte Joan Monstad (FrP) – byråd for eldre, helse og omsorg
- Reidar Digranes (Sp), byråd for næring, kultur og idrett
- Eivind K. Nævdal-Bolstad (H) – byråd for finans
- Daniel C. E. Hägglund (FrP) – byråd for barnehage og skule
- Charlotte Spurkeland (H) – byråd for barnevern, sosiale tenester og mangfald
- Christine Kahrs (H) – byråd for byutvikling

To dagar seinere gjekk byråd Marte Joan Monstad ut av byrådet grunna foreldrepermisjon. Christian Haugen (FrP) blei ny byråd for eldre, helse og omsorg.

Lokaldemokrati, samfunnsutvikling, internasjonalt arbeid

- Bergen kommune deltok i eit lokaldemokratiprogram i regi av Kommunal- og distriktsdepartementet.
- Byrådet utarbeidde status for arbeidet med berekraftsmåla. Statusen vart behandla i bystyret i september 2023.
- Bergen kommune har delteke aktivt i det nasjonale berekraftsnettverket samen med andre kommunar, fylkeskommunar og KS. I tillegg har kommunen delteke på internasjonale møteplassar gjennom Eurocities for å lære korleis byar rundt om i verda arbeider med berekraftsmåla.
- Bystyret vedtok «Norges beste by å være student i – temaplan for studenter» i juni 2023.
- Bergen kommune har feira 20-årsjubileum for Vest-Norges Brusselkontor (VNB) både i Bergen og Brussel. VNB formidlar informasjon om det som skjer i EU og Europa og skaper moglegheiter for Vestlandet ved hjelp av europeiske verkemidlar. Byrådsleiar i Bergen har vore styreleiar for kontoret i heile perioden.
- Byrådet gav humanitær bistand til Palestina hausten 2023. Bystyret beslutta at Bergen skal søka vennskapsbysamarbeid med den palestinske byen Hebron.
- Bergen kommune har delteke i eit prosjekt i regi av KS' program for storbyrettet forskning om storbyane si rolle i generalistkommunesystemet. Studia hadde som føremål å utvikle eit kunnskapsgrunnlag som skildrar kva som kjenneteikner storbykommunane si rolle i generalistkommunesystemet i dag og korleis den kan videreutviklast.

Verksemdstyring

Byrådet har vedtatt eit rammeverk for verksemdstyring i kommunen. Denne prosjektgruppa har arbeidd fram dette verktøyet og er sett saman av kunnige frå ulike delar av kommunen. Frå venstre framme: Grethe Halvorsen, Anne-Kristin Myrvoll Johannessen, Bjørg Lædre (prosjektleiar) og Ola Henning Målsnes. Bak frå venstre: Anne Marit Bjørnerud, Åse Bakkevoold Østensjø, Per Terje Engedal og Kjartan Kvilekval. Foto: Olaf Gundersen

I september vedtok byrådet vedtok sak om rammeverk for verksemdstyring i Bergen kommune (byrådssak 1249/23). Rammeverket skal bidra til god styring, auka standardisering og betre internkontroll.

Kommunikasjon

I samband med kommune- og fylkestingsvalet hausten 2023 vart innbyggjarane inviterte til tidleg førehandsrøysting på Innbyggjerservice i Kaigaten. Dette var eit tilbod før den ordinære førehandsrøystinga starta opp i august.

Seksjon kommunikasjon har samarbeidd med Bystyrets kontor om å informere om rutinar og reglar for gjennomføringa av kommune- og fylkestingsvalet.

Informasjon om korleis ein røyster og oppmoding om å bruke røysteretten vart gjort tilgjengeleg i forklarande videoar på tolv ulike språk på kommunens eigne nettsider og i sosiale medier.

Ved byrådsskiftet var det stort behov for korrekt og faktabasert informasjon om dei ulike alternativa og formalitetar som gjeld etter eit val i ein parlamentarisk styrt kommune. Dei interne og eksterne nettsidene til kommunen har vore hovudkanalen for denne informasjonen. Informasjon vart også gitt gjennom pressemeldingar, nyheitsbrev, pressekonferansar og oppfølging av førespurnader frå media.

Etter at nytt byråd kom på plass, arrangerte Seksjon kommunikasjon pressekonferanse og sikra oppdatert informasjon på nettsider og i nyheitsbrev.

Seksjon kommunikasjon har hatt ei sentral rolle i kommunikasjonsarbeidet om “One Ocean Week”. Arbeidet er gjort i samarbeid med Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett (tidligere byrådsavdeling for kultur, frivillighet og inkludering).

Seksjon kommunikasjon stilte med kommunikasjonsressursar i etableringa av “Seniorguiden” til Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg.

Innbyggjerservice overtok i juli telefontenesta for Bystyrets kontor.

Bergen byarkiv

- Igangsett prosjekt for å redusere kontorarealet med 2800 m².
- Bystyret vedtok å kjøpe det arealet som skal vere permanent byarkiv i gamle Hansa Bryggerier.
- I 2023 er det journalført og arkivert ca 850 000 dokument som er førespurnader til saksbehandling i kommunen. Dei fleste er automatiserte – ca 550 000, i tråd med målsettingar.

ÅRSMELDING 2023

1 fartøy *3-j. g. r. i. i. s* 228 netto reg. tonn
Ekspeditør *3/1. Høy - Bergen 95* 226 brutto

Kr. 450 - p. måned

Rapport nr.	Ankomst		Avgang		Avgiftsgrunnlag				Havne- penger		Brygge- avgift		Tonnasjeavgift			Fortøy- nings- avgift		Havne- avgifter tilsam.		Vannfylling:	
	Dato	Kl. slutt	Dato	Kl. slutt	Brygge Bøye Reden	Lastn. Løst	Antall døgn	Best. tonn	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Innland	Inng.	Utg.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	m ³	Ekstra slange
	27/6	1	27/6	8 ¹⁵	<i>K. Høy - Kai</i>																
	29	12 ⁰⁰	29	14 ⁰⁰	<i>716.</i>			355			<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>716.</i>			356			<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>716.</i>			357			<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1070</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
					<i>1498</i>						<i>150</i>						<i>150</i>		<i>12</i>		<i>12</i>
				</																	

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak

Vedtatt
budsjett
2023

Effekt Avvik Status beskrivelse

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Teknisk korreksjon iht. KOSTRA	290	290	0	Innarbeidet i vedtatt budsjett.
Flere ansatte i kommunens bemanningssenter - reversering	-4 000	-4 000	0	Budsjett er innarbeidet i rammen.
Økte utgifter til kontingenter på arbeidsgiverområdet	575	0	575	OU-kontingent betales i sin helhet av Bergen kommune, før kommunen krever inn en andel fra sine ansatte. En differanse mellom antall ansatte beregnet hos KS og ansatte som faktisk betaler inn kontingent til Bergen kommune gjør at netto økning i utgifter var mindre enn beregnet.
Økning i SMS-utgifter til kommunikasjon om vakter, mv.	300	300	0	Budsjettet er innarbeidet i rammen.
Teknisk justering mellom tjenesteområder	354	354	0	Tiltaket er iverksatt.
Økte utgifter til frikjøp av tillitsvalgte	2 892	2 892	0	Tiltaket er iverksatt og midlene er medgått til formålet
Sum	411	-164	575	

Nye engangstiltak

Etablering av informasjonssikkerhetssenter (SOC) i Bergen kommune	2 000	2 000	0	I løpet av 2023 har prosjektet «Sikkerhetssenter (SOC; Security Operation Center)» pågått, og har hatt til formål om å etablere et internt sikkerhetssenter i Bergen kommune. Senteret har som formål å styrke kommunens evne til å oppdage og håndtere digitale sikkerhetshendelser. Som en del ut av prosjektets mandat og oppgaver, har det vært fokus på å etablere prosedyrer, rammer og rekruttering av relevante fagressurser. Tiltaket forventes ferdig i tredje kvartal 2024.
Sum	2 000	2 000	0	

Effektivisering

Gevinstuttak ny modul for elektronisk periode- og årsavslutning	86	184	-98	Tiltaket er iverksatt og innarbeidet i budsjettammen
Omorganisering saksbehandling kommunal forkjøpsrett	0	0	0	Ansvarsområdet ble overført til BASB med helårsvirkning i 2022 og nå er helårsvirkningen overført fra 2023.

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
EBE - Ytterligere 10 % reduksjon i energiforbruk i kommunale bygg	-521	-521	0	Reduksjon i energiforbruk ble målt til 15,7% i 2023 sammenlignet med gjennomsnittet for 2015-2017 (referansenivået). Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.
Digitalisering av Økonomitjenester - gevinstuttak konsern	-500	0	-500	Gevinsten må utsettes til 2024. Status er at prosjektet ikke er avsluttet og at vi ikke klarer å realisere denne gevinsten i år.
Effektivisering administrasjon	-25 000	-25 000	0	Krav til effektivisering er innarbeidet i byrådsavdelingenes rammer og inngår som en del av de totale prognosene på tjenesteområdene.
Program for digital fornyelse - gevinstmål for programmet	-10 000	-10 000	0	Krav til effektivisering er innarbeidet i byrådsavdelingenes rammer og inngår som en del av de totale prognosene på tjenesteområdene.
Arealøkonomisering - plass til 150 flere ansatte i Rådhuset	1 427	1 427	0	Direkte innsparinger i henhold til justert budsjett er realisert
Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Byarkivet	-1 000	-1 000	0	Lønnsmidler på prosjektet er påløpt 2023. resterende midler trekkes inn.
Gevinst ved ny modul for elektronisk periode- og årsavslutning	-530	0	-530	Prosjektet er ferdig og gevinsten er innarbeidet i budsjettet.
Sum	-36 038	-34 910	-	1 128

Tilpasning til aktivitetsnivå

Økte husleieutgifter - HR Bemanning	748	748	0	Budsjettet er innarbeidet i rammen.
Økte husleiekostnader	600	600	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
IKT-utgifter - Drift av arbeidsstasjoner og Microsoft lisenser	200	200	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Økning i kostnader på kontingenter på arbeidsgiverområdet	950	932	18	OU-kontingent betales i sin helhet av Bergen kommune, før kommunen krever inn en andel fra sine ansatte. En differanse mellom antall ansatte beregnet hos KS og ansatte som faktisk betaler inn kontingent til Bergen kommune gjør at netto økning i utgifter var mindre enn beregnet.
Midler fra tidligere ramme for digitaliseringsplanen trekkes inn	-2 796	-2 796	0	Midlene er trukket inn
Rådhuset - erstatningslokaler	-1 352	-1 352	0	Tiltaket ble innarbeidet i rammen.
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	3 967	3 967	0	Innarbeidet i budsjettrammen. Benyttes til forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens bygningsmasse.
Sum	2 316	2 298	18	

Kutt

EBE - Strømsparingstiltak i kommunale bygg	-4 800	-4 800	0	Reduksjon i energiforbruk ble målt til 15,7% i 2023 sammenlignet med gjennomsnittet for 2015-2017 (referansenivået). Det er ikke mulig å tallfeste besparelsen i kroner, fordi det ikke er mulig å skille effekt av strømsparing fra effekt av energieffektivisering.

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Sum	-4 800	-4 800	0	
Nye tiltak				
Etablering av informasjonssikkerhetssenter (SOC) i Bergen kommune	3 000	708	2 292	Rekrutteringen av fagressurser er gjennomført, og ressursene er i virke. Rekruttering av leder for senteret er utsatt til 2024. Det er et fortsatt pågående arbeid og fokus med organisatoriske rammer, styringslinjer og forvaltningen av et etablert senter. Arbeidet gjennomføres som et prosjekt styrt og ledet av SDi i tett samarbeid med Ansattservice. Tiltaket forventes ferdig i løpet av 2024.
Partssamarbeidet; kompetanseaktiviteter for tillitsvalgte og verneombud	250	194	56	Tiltaket er gjennomført.
Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Byarkivet	2 000	1 916	84	Lønnsmidler på prosjektet er påløpt 2023. resterende midler trekkes inn.
Sum	5 250	2 819	2 431	
Sum tiltak	-30 861	-32 757	1 896	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
IKT-utgifter - Drift av arbeidsstasjoner og Microsoft lisenser	600	600	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Styrking av staben i HR Bemanning	453	345	108	Staben skal styrkes med tre stillinger. To ansettelser er gjennomført. Den siste gjennomføres i 2024.
Vaktordning for informasjonsberedskap - justering	260	260	0	Tiltaket er ferdig og midlene er medgått til formålet
Styrking av administrativ kapasitet og kompetanse som følge av betydelig vekst i aktivitetsnivå ut mot brukerne	3 200	3 200	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	4 513	4 405	108	
Nye engangstiltak				
Gjennomgang av rutiner og prosesser for nasjonale fellesløsninger	600	600	0	Det ble i august 2023 nedsatt en arbeidsgruppe for å se på kommunens bruk av nasjonale fellestjenester. Arbeidet hadde fokus på kommunens forvaltningsrutiner- og prosesser og ble avsluttet i november 2023. Resultatet av arbeidet med anbefalinger om videre tiltak ble behandlet i kommunens digitaliseringsråd, som er det øverste

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
				organet innenfor fagområdet digitalisering i kommunen 22.november 2023. Noen av hovedoppgavene til arbeidsgruppen har vært: Etablere oversikt over kommunens bruk av nasjonale digitale fellesløsningerVurdere risiko og sårbarheter ved å bruk av nasjonale fellesløsninger (heretter fellesløsninger)Foreslå tiltak som reduserer risiko og styrker kommunes brukFange opp forslag og ønsker til eiere av nasjonale fellesløsninger Tiltakene som ble identifisert følges opp gjennom krav til ansvarlige avdelinger i kommunen, og med forslag til prosjekt for forbedret felles forvaltningsrutiner for fellesløsninger i regi av KS.
Ny EPJ for Bedrifthelsetjenesten	1 050	629	421	Tiltaket er i hovedsak innført og gjennomført.
Tilfredsstille krav om universell utforming på offentlige nettsider	400	400	0	Fra 1. februar 2023 var det krav om at alle offentlige nettsider og nettløsninger skulle ha en tilgjengelighetserklæring. En tilgjengelighetserklæring er en slags "helsesjekk" som viser status for universell utforming. Kravene er laget for å sikre at så mange som mulig skal kunne bruke nettstedet, uavhengig av funksjonsevne. Samtidig er det et krav at nettsidene fungerer sammen med ulike typer hjelpemidler. Til sammen har det påløpt 400 000 til å utarbeide tilgjengelighetserklæringer på vegne av byrådsavdelingene.
Folkevalgte - ettergodtgjøring	300	300	0	Tiltaket er gjennomført og midlene er medgått til formålet
Sum	2 350	1 929	421	
Nye tiltak				
Husleie til administrasjon i Etat for barn og familie, Etat for sosiale tjenester og Etat for psykisk helse og rustjenester	2 824	2 824	0	Tiltaket ble iverksatt, og midlene medgikk til formålet.
Sum	2 824	2 824	0	
Sum tiltak	9 687	9 158	529	

Utvikling og utfordringer

Etat for utbygging

Etat for utbygging (EFU) er byggherren til Bergen kommune når byggjeprojekt og relaterte prosessar skal gjennomførast. Prosjekta omfattar ulike kategoriar av offentlege bygg med svært varierende omfang og kompleksitet. I desember 2023 er det rundt 90 aktive prosjekt. Av desse er 11 i byggefasen. Ved starten av 2023 var det til samanlikning 70 aktive prosjekt. Av desse var 13 i under bygging.

Aktiviteten i 2023 har vore høg både i talet på aktive byggeplassar og bokførte investeringskostnader.

Dette drivhuset ved Bergen inkluderingscenter er laga av ombruksmateriale. Glasstak, dører og teglstein frå den tidlegare lærarhøgskulen. Foto: Ola Henning Målsnes

Etat for utbygging ønskjer å vere ein pådrivar for omstilling i marknaden til utsleppsfrie byggjeplassar. Det vil vere med på å redusere utsleppa av klimagassar. Etaten har saman med Etat for bygg og eigedom utvikla prosjekt for auka ombruk ved utvikling og transformasjon av bygningsmassen i kommunen.

Som eit ledd i arbeidet med strategisk kompetanseutvikling vart det etablert ein prosjektskule hausten 2020. Det er i samband med dette utvikla ein prosjektmetodikk. Gjennomføringsmodellen til etaten er revidert. Prosjektskulen har seks hovudmodular og ein tilleggsmodul. Målgruppa er tilsette i EFU, bestillarar i byrådsavdelingane, byggforvaltarar og medlemmer av styringsgrupper. Andre kull fullførte studiet 2023.

Innkjøp konsern

Å sikre god nok tid til å få på plass nye kontraktar når eksisterande rammeavtalar går ut, har vore eit prioritert område for seksjonen i 2023. Det har derfor vore arbeidd med å etablere god flyt begge vegar mellom kontraktsforvaltning og konkurranse. Året har vore prega av høg aktivitet på konkurranseområdet, med tilsvarande behov for å forvalte nye kontraktar.

Innkjøp konsern har i mange år gitt hjelp til avdelingar i kommunen som ikkje har kompetanse sjølv til å gjennomføre konkurransar. Trenden no er at fleire avdelingar òg ønskjer at Innkjøp konsern skal forvalte inngåtte kontraktar. Dette legg eit ekstra press på ressursar til kontraktsforvaltning. Profesjonalisering av oppgåva som kontraktsforvaltar må derfor framleis ha høg prioritet. Det blir gjennomført kurs løpande, både i kontraktsforvaltning generelt og i bruk av verktøy for å administrere kontraktane.

Seksjonen har arbeidd systematisk med fleire tiltak frå vedteken anskaffelsesstrategi. Mest utfordrande er å få på plass fellesnemnarar på tvers av avdelingane for innkjøpsområde som varer, tenester, bygg og anlegg.

Offentlege anskaffingar har ei viktig rolle når det gjeld å ta samfunnsansvar. Regelverket på området blir stadig meir detaljert. Det trengst auka fagkunnskap for å stille verknadsfulle krav til klima, etisk produksjon, arbeidsinkludering og løns- og arbeidsforhold. For seksjonen det å leggje til rette for gode arbeidsprosessar med spesialistfunksjonar ei prioritert oppgåve.

Effektiv ressursbruk er eit av fire hovudtema i anskaffelsesstrategien. Tiltaka som blir sette i verk er heilt nødvendig for å møte behovet for å utvikle og følgje opp dei aukande krava til offentlege anskaffingar.

HR konsern

HR konsern har eit overordna ansvar for å utvikle HR- og HMS-området i Bergen kommune. Vi arbeider på tvers av byrådsavdelingane for at leiarar og andre tilsette skal ha effektive og gode verktøy til å utføre arbeidet sitt. HR konsern er ein pådrivar for at utviklinga av medarbeidarar og arbeidsmiljø vert sette i samanheng med den overordna planlegginga på andre område i organisasjonen.

I HR-meldinga "Eit arbeidsliv i endring" har kommunen ambisjonar og mål om å vere ein attraktiv arbeidsgivar og ein inkluderande, framtidsretta og endringsdyktig kommune. HR konsern har i 2023 jobba med fleire prosjekt og satsingar for å nå desse måla.

Leiarutviklingsprogram

Endringstakten i samfunnet og behovet i framtida stiller stadig større krav til leiarane våre. Bergen kommune har ambisiøse planar for korleis Bergen som by, og kommunen som tenesteytar, skal utvikle seg som svar på endringane som kjem. HR konsern har gjennom året arbeidd med å vidareutvikle vedteken modell og konsept for opplæring av leiarar på ulike nivå i kommunen. Leiarutviklingsprogrammet er basert og bygd på innsikt, behov, erfaring og utviklingstrendar på leiarområdet. Programmet skal sikre einskapleg leingi på tvers av byrådsavdelingane i kommunen.

HR konsern lanserte "Startskuddet" i januar 2024. Dette er eit digitalt, fysisk og nettverksbasert opplæringstilbod til nye leiarar i kommunen. Tilbodet byggjer på prinsippet om "hjelp til sjølvhjelp". Modul to "Dypdykk" og modul tre "Fellesskapets kraft" vil bli lansert i høvesvis 2024 og 2025. Gjennom opplærings- og utviklingsprogrammet vil leiarane styrkje og utvikle leiarskapen for å sikre at dei er robuste og trygge i rolla si. Programmet har som mål å skape ein felles kultur med framtidsretta, meistringsorienterte og endringsdyktige leiarar.

Systemportefølje på HR-feltet

Det er behov for å vidareutvikle og digitalisere system- og verktøyporteføljen til kommunen på HR-området. Då kan kommunen dra fordel av lokale, regionale og statlege samordningar av informasjon

og teknologival. Det er også behov for at tilsette, brukarar, politikarar og andre har meir brukarvennlege løysingar med enkel tilgang til informasjon og arbeidsverktøy.

HR konsern har dei to siste åra arbeidd spesifikt med å kartleggje bruken av ressursplanleggingsverktøyet RS og Wintid. Kartlegginga avdekte eit stort gevinstpotensial gjennom å forbetre arbeidsprosessane med digitale løysingar og integrasjonar, organisere arbeidet med utarbeiding av turnus på færre ressursar, styrkje kompetansen til leiarar på føresegner om arbeidstid og auke kunnskap om rutinar og bruk av systema.

Styringsdata

HR konsern har i 2023 vidareutvikla verktøyet "HR Lederdashbordet" til å innehalde fleire viktige styringsdata for å samanlikne og forenkle arbeidet på HR feltet. Gjennomstrøyming, brot på arbeidsreglane og hyppigare sjukefråværsrapportering er styringsdata som no blir tilgjengelege for leiarar og HR medarbeidarar i kommunen. Slike data kan sikre at vedtekne mål og strategiar på HR-feltet vert nådde. Talmateriale kan òg gi svar på om tiltak som er sette i verk gir effekt ut i organisasjonen.

Etikk og varsling

Etikk er ein berebjelke for kommunen som tenesteytar og arbeidsgivar. Etisk standard er det styrande dokumentet til kommunen for dette området. Sommaren 2023 vart det starta eit arbeid med å revidere Etisk standard. Arbeidet blir ferdigstilt våren 2024. Vi ønskjer at tilsette skal seie i frå. Kommunen skal ha eit godt klima for ytringar. I 2023 arbeidd HR konsern med å følgje opp tilrådingane frå forvaltningsrevisjon av varslingsordninga med kommunen. Etikk og varsling var sentrale tema på HR-konferansen 2024 og varsling var også val som tema for fellessamling for hovudverneombod og frikjøpte tillitsvalde.

Helse, miljø og tryggleik

Våren 2023 lanserte HR konsern ei ny og oppdatert opplæring for verneombod og medlemmer av arbeidsmiljøutval, «Grunnkurs arbeidsmiljø». Kurset er ei blanding av digital og fysisk opplæring og eigenarbeid. Kurset dekkjer dei lovpålagde 40 timane.

Hausten 2023 vedtok byrådet sak om «Systematisk HMS-arbeid i Bergen kommune». Som ei følge er det starta eit arbeid med å revidere dei styrande dokumenta kommunen har for HMS. Det er dessutan utarbeidd ulike verktøy som kan brukast i arbeidet. Dette arbeidet vil halde også fram gjennom 2024.

I arbeidet med inkluderande arbeidsliv har HR konsern koordinert ei styringsgruppe med representantar for alle byrådsavdelingane og NAV arbeidslivssenter. Gruppa har vore eit kompetanseforum for arbeidet i dei ulike byrådsavdelingane.

Kompetanseheving innanfor arbeidet med vald, trakassering og truslar har vore eit prioritert område for kommunen også i 2023. Arbeidet har føregått på kvar enkelt byrådsavdeling. Det sikrar at tiltaka er best mogleg tilpassa dei ulike utfordringane.

Kurs- og kompetanseutvikling

Kompetanseutviklande og -fremjande tiltak var også i 2023 eit prioritert område for kommunen. HR konsern utvikla, arrangerte og formidla ei rekkje kurs, både på digitale flater og i form av fysiske kurs. Tilbodet omfattar mellom anna kurs for nye tilsette og seniorar, HMS-grunnkurs for nye verneombod i kommunen, kurs innan leiing, rekruttering og kommunikasjon.

IDE

Program for innovasjon, digitalisering og effektivisering (IDE) har 2019 til 2023 jobba med å samordne prosjekt og byggje opp kompetanse og struktur for forbettringsarbeid på byrådsavdelinga for barnevern, sosiale tenester og mangfald. Programmet vart overført til HR konsern 1. juni 2023 fram til planlagd avslutning ved utgangen av året. Bakgrunnen for overføringa var å sjå på mogelege synergjar opp mot arbeidet som HR konsern gjer med organisasjons- og leiarutvikling.

Bedriftshelsetenesta

Bedriftshelsetenesta (BHT) i Bergen kommune er ei godkjend bedriftshelseteneste. Ho yter tenester til alle byrådsavdelingane med underliggjande etatar. Tenesta skal hjelpe einingane, arbeidstakarane, arbeidsmiljøutval og verneombod med å skape sunne og trygge arbeidsforhold. Bedriftshelsetenesta skal ha ei fri og uavhengig rolle i arbeidsmiljøspørsmål.

I 2023 gjekk mykje tid til opplæring og innføring av nytt elektronisk journalsystem. Dette vart innført i august. Nytt eksponeringsregister vart ferdig utvikla og teke i bruk i organisasjonen.

Behovet for bistand frå BHT har medført ein auke til omlag 950 førespurnader dette året mot 767 året før. Ein stor del har samband med tilsyn frå Arbeidstilsynet på skular, i bufellesskap og sjukeheimar. Problemstillinga knytt til psykososialt arbeidsmiljø, emosjonell påkjenning i arbeidet og vald og truslar bidreg også til auka. Tenester frå jordmor og fysioterapeut har og fått fleire førespurnader enn før. Vi har denne hausten hatt frávær av to nøkkelpersonar i avdelinga, noko som også har prega drifta.

Vi har i 2023 gjennomført målretta helseundersøkingar etter oppsett plan. Hovudinnsatsen har vore retta mot Bergen brannvesen, parkavdelinga og Bergen Vann. I tillegg har fleire bufellesskap fått gjennomført støymålingar. Tilsette, som vert eksponerte for lydnivå over grenseverdiar, har fått tilbod om måling av høyrsel. Oppfølging av tilsette etter hendingar med vald og trugsmål har framleis høg prioritet. Det er gjennomført ein ny anbodsrunde om psykologteneste. Denne blir slutført vinteren 2024, og vil vere eit viktig supplement i oppfølginga av tilsette.

Som følge av nye rammevilkår for bedriftshelsetenesta har vi i løpet av året revidert førespurnadsskjemaet vårt. Vi har også starta ein prosess rundt organisering av eiga teneste. Dette arbeidet held fram i 2024.

Seksjon for digital transformasjon konsern

Digitalisering og digital transformasjon er framleis sentralt og viktig for Bergen kommune og offentleg sektor. For å møte aukande krav til ei effektiv, brukarvennleg og open forvaltning, er det ofte ikkje nok å digitalisere dagens tenester og prosessar. I staden må vi tenkje nytt og løyse samfunnsoppdraget vårt på nye måtar. Digital transformasjon handlar om å endre korleis vi løyser oppgåvene våre, utviklar betre tenester, får meir effektivitet og skaper heilt nye tenester. Opplevinga til brukarane er sjølve kjerna i endringane.

Det går føre seg mange prosjekt og tiltak som støttar opp under lokale, regionale og nasjonale politiske mål, planar og strategiar. Seksjonen har ei sentral rolle i eit samspel med mange aktørar for å bidra til å oppnå måla til kommunen og det nasjonale målet om "ein digital offentleg sektor".

Samstyring - lokalt, regionalt og nasjonalt

Gode samhandlingsprosesser støtter målet om mest heilskapleg digitalisering og IKT i Bergen kommune. Derfor er det etablert lokal samstyring i ulike forum med alle byrådsavdelingar. For å fremje interessene til kommunesektoren på digitaliseringsområdet har KS i samarbeid med staten definerte samstyringsorgan. Som del av samstyringsstrukturen er det etablert regionale kommunesamarbeid som DigiVestland. Det har vore høg aktivitet i alle samstyringsprosesser og organ i 2023.

Kanalstrategi og rett veg inn

Kanalstrategien til Bergen kommune gjeld for dialog med både interne (tilsette) og eksterne (innbyggjarar, næringsliv og organisasjonar) som ønskjer kontakt med kommunen. I program for Digital fornying var «Éin veg inn» eit samlande omgrep. Nettsidene og intranettet vart definerte som hovudkjelder til sjølvbetjent informasjon om tenester. Eit felles kundestøttesystem (BkService) er med på å støtte informasjonsbehovet til brukarane.

I arbeidet med kanalstrategien i 2022 og 2023 vart «Éin veg inn» vidareført, men med bruk av omgrepet «Rett veg inn» i staden. «Rett veg inn» handlar om at både informasjon og kontaktflater (kanalar) skal vurderast for kvar enkelt teneste. Vi skal ta medvitne val om kanalar og kontaktpunkt. Korleis vi behandlar førespurnader skal følgje felles servicestandard og serviceprosesser.

Forbettringsløypa er ein metode for praktisk arbeid med kanalstrategien. I løpet av prosjektperioden har 36 etatar og einingar i kommunen gjennomført forbettringsløypa. Det er laga ei ansatthjelp som viser korleis vi kan jobbe praktisk og målretta med kanalstrategien. Innføringa av kanalstrategien vart avslutta i september 2023.

Servicestandard og kundestøttesystem

Med ein felles servicestandard skal tilsette og innbyggjarar møte servicemiljø som er kompetente, klarspråklege, tilgjengelege, føreseielege og imøtekommande. Det er laga kurs og informasjon om felles servicestandard. Servicemiljøa vil, når dei brukar felles serviceprosesser i kundestøttesystemet BkService, få høve til å strukturere, prioritere, overvake og effektivt behandle førespurnader. Bruken av BkService skal gi einingane betre styringsdata. Innføring av BkService og serviceprosessane er også eit krav i reglementet for digitalisering og IKT.

Proaktive tenester

For å støtte opp under målsetjinga i Klosterhagen-erklæringa om gode sjølvbeteningsløysingar og gjere nytte av stordata, er det behov for å investere i utvikling av brukarnære og proaktive tenester. Dette gjer det mogeleg for kommunen å tilby målgrupper relevante tenester når dei treng dei. Samtidig skal det vere mogeleg for brukarane å enkelt finne relevant informasjon for å få løyse behova sine. Her er Innbyggerhjelpen og nettstaden til kommunen dei viktigaste kanalane.

Ei samanhengande eller proaktiv teneste er ikkje naudsynleg berre éi teneste eller éin prosess. Det handlar om å utvikle løysingar som tilgjengeleggjer data på tvers av interne løysingar i kommunen eller på tvers av offentlege aktørar. Hovudmålet i prosjektet er å identifisere tenester som er eigna for høgare grad av proaktivitet. Vidare skal prosjektet utvikle og realisere dei identifiserte tenestene til proaktive tenester gjennom innsiktarbeid, prototyping og testing. Prosjektet vil betre nettsida til kommunen og intranett. Prosjektet for proaktive tenester held fram arbeidet sitt i 2024.

Konsept for digitale løysingar og digital transformasjon 2023

Ei konseptutgreiing skal sikre at leiinga får god, relevant og tilstrekkeleg informasjon til å vedta eit nytt prosjekt bør setjast i gang, og kan bidra til at vi gjer eit medvite og gjennomtenkt val av løysing. Seksjon for digital transformasjon har i 2023 gjennomført to konseptutgreiingar:

Mine tenester

Bergen kommune har etablert Innbyggerhjelpen som den digitale og føretrakne inngangen til tenestetilbodet i kommunen. Tilsvarende har vi Ansatthjelpen på intranett. Konseptfasen starta med eit mål om å betre desse to inngangen og tenestene som høyrer til. Målet er ei betre brukaroppleving og gjere det enklare å finne fram til tenestene i kommunen.

Det valde konseptet for «Mine tenester» er innlemma i det pågåande prosjektet «Proaktive tenester». Den vidare aktiviteten vert følgt opp der.

Utgreiing av val for ny avtale for Datakommunikasjon og telefonitenester

Bergen kommune har i dag ein avtale på kjøp av datakommunikasjon- og telefonitenester (DT-avtalen). Avtalen går ut juni 2025 og kan ikkje forlengjast. Seksjonen planlegg difor ei ny anskaffing.

Før eit konkurransegrunnlag kan skrivast, har det vore gjort eit grundig førearbeid for å finne behov og krav. Kommunen treng hovud kommunikasjonstenester og ein solid infrastruktur. Tilsette er meir mobile enn tidlegare. Løysingane må difor vere trygge og kunne skalerast. Ein tilsett må ikkje vere avhengig av å vere i eit kommunalt lokale for å gjere jobben.

Utviklinga innan oppvekst og helse har òg vist at det må stillast nye krav til oppetid og redundans.

Konseptarbeidet vert slutført 1. kvartal 2024 og då vil innkjøpsfasen starte opp.

DigiVestland

Bergen kommune er vertskap for DigiVestland. Det er eit regionalt digitaliseringssamarbeid mellom 40 kommunar i Vestland fylke. Det overordna målet for samarbeidet er å sikre effektivt mottak av nasjonale prosjekt og tiltak. DigiVestland er tett knytt til KS' nasjonale samstyringsstruktur for digitalisering.

Av større endringar i 2023 er samordninga av DigiVestland og E-helse Vestland viktig å nemne. Begge partar har over tid jobba aktivt med å støtte digitaliseringsarbeidet i kommunane. Målet med samordninga er at utviklingsarbeidet no vil bli meir heilskapleg, varig og betre treffe behova i kommunane.

Dagens samarbeidsavtale går ut i 2025. Arbeidet med ny avtale har starta. Målet er å ha ny samarbeidsavtale ferdig utarbeidd, inkludert høyring og innspel, til hausten 2024.

Verksemdsstyring

Gjennom 2023 har seksjonen jobba med å strukturere mål, krav og rammeverk for å gjere tydeleg og forbetre styringsprosessar. Resultat av arbeidet til seksjonen med mål og resultatstyring og risikostyring vil bli tilgjengeleg i BkKvalitet og BkStyring i første kvartal 2024.

Prosedyrar, prosessar og verktøy er oppdatert med omsyn til rammeverket for verksemdsstyring i kommunen. Alle prosedyrar og ansatthjelparar (Allmenningen) innanfor personvern og informasjonssikkerheit er revidert eller oppdatert i 2023.

Gjennom året har det vert arbeidd med informasjon og opplæring. Det er laga reviderte kompetanseplanar på digitaliseringsområdet, den nasjonale sikkerheitsmånaden blei markert, det er gitt lynkurs i personvern- og informasjonssikkerheit og halde beredskapsøvingar. Seksjonen har halde foredrag og presentasjonar.

Ansattservice

Ansattservice er ein stor bidragsytar til veldig mange prosjekt og aktivitetar i heile kommunen. Mange av prosjekta handlar om å få på plass system eller endringar som skal integrerast med tenestene etaten leverer på IT-infrastruktur og -system.

I andre prosjekt deltek etaten med prosjektleiarar eller tenestedesignarar. Dette sikrar framdrift og brukarperspektiv i det prosjektet skal levere.

Fleire leiarar ser nytta av Ansattservice og tar initiativ til dialog om korleis vi kan bistå dei med system, prosjekt og andre digitaliseringsaktivitetar. Som felles tenestesenter blir etaten òg involvert i veldig mange av aktivitetane som skjer i andre etatar.

Auken i krav og reglar er krevjande å handtere innanfor dei gitte rammene. Etaten jobbar difor med å betre tenestene og effektivisere produksjonen.

Fleire system vert no berre tilbydd som skytenester i datasenteret til leverandørane. Dette involverer i alle tilfelle ressursar og kompetanse frå Ansattservice. Eit døme er at leverandøren av HR- og økonomisystemet til kommunen frå 2027 berre leverer systema frå eige datasenter. I dag har vi desse systema på filtenarar i eige datasenter. Ansattservice er i desse prosessane tungt inne med ressursar på fag og system.

Etat for bygg og eigedom

Etat for bygg og eiendom har i 2023 jobba med å planlegge ei større organisasjonsendring av driftsavdelinga. Bygga blir stadig meir teknisk avanserte og vi har behov for å optimalisere teknisk drift.

Difor er det naturleg å skilje områda teknisk drift og brukartenester. Hovudføremålet er å jobbe meir med teknisk drift. God teknisk drift er avgjerande for bruk av bygga. Samtidig er det viktig at dei som brukar bygga får naudsynt hjelp, slik at dei kan konsentrere seg om eigne tenester. Målet er å levere betre tenester innanfor begge områda.

Etat for bygg og eiendom er sertifisert etter to standardar: Leiingssystemet for miljø (ISO 14001:2015) og Ledelsessystemet for kvalitet (ISO 9001:2015). EBE blir årleg revidert i standardane, medan resertifisering blir gjort kvart tredje år. I mars hadde vi besøk av ekstern revisor i ei veke for systemgjennomgang og praktisk bruk av vårt kvalitets- og miljøstyringssystem.

Å ta hand om hendingar er sjølvve motoren i kvalitetsarbeidet. Etat for bygg og eiendom hadde mål om 1360 meldingar i BkKvalitet i løpet 2023. Resultatet vart 1685. For 2024 blir målet sett til 2024 meldingar.

Vi vil rette blikket på korleis vi tar hand om meldingar. Av meldingane i 2023 var 86 % av dei knytt til avvik og 14 % knytt til forbettringsforslag.

2. mai 2023 tok Etat for bygg og eigedom i bruk eit nytt system for eigedomsforvaltning, BkEiendom. Mange leiarar og medarbeidarar har i 2023 vore involvert med innføringa. Framleis er det delar av systemet som ikkje fullt ut er tatt i bruk.

HR Bemanning

HR Bemanning har avdelingar for arbeidsinkludering, bemanningstenester og yrkesopplæring.

Bemanningstjenester er eit av fleire tiltak for å gjennomføre satsinga på heiltidskultur. Avdelinga er bemanningsbyrået til kommunen og løyser hovudsakleg mellombelse bemanningsbehov i barnehagar.

Ved utgangen av 2023 arbeider det 20 fagarbeidarar og 48 assistentar i 100 % faste stillingar i Bemanningstjenester. Desse blir leigde ut som vikarar i barnehagane. Avdelinga har også fire fagarbeidarar og ein assistent som blir leigde ut som vikarar i sjukeheim.

I tillegg har Bemanningstjenester 140 ringjevikarar med rammeavtale som dekkjer mellombelse oppdrag i barnehagar. Bemanningstenester har tilsett 30 fast tilsette vikarar i 2023. Av desse er sju barne- og ungdomsarbeidarar og 23 er assistentar.

Bemanningstenester opplever svært høg etterspurnad etter vikarar og løyser ofte over 220 oppdrag dagleg. Samtidig ser vi at det er ein høgare etterspurnad frå barnehagane enn det avdelinga kan levere. Enkelte dagar er det over 50 uløyste oppdrag. Årsaka er mellom anna eit høgt sjukefråvær i barnehagane. Utfordringar framover vil vere å rekruttere nok faglærte vikarar og assistentar med erfaring til barnehage.

For å auke andelen faglærte vikarar vart det i 2022 sett i verk eit prosjekt som skal dekkje utgifter til teorikurs og tverrfagleg eksamen for fem fast tilsette vikarar. Teorikurset er førebunde til tverrfagleg eksamen og til den skriftlege delen av fagprøva. Ved utgangen av 2023 er det fire tilsette som framleis deltek i prosjektet. Desse skal ta eksamen i mai 2024. Avdelinga vurderer å vidareføre prosjektet.

For å komme vikaretterspurnaden i møte og å styrke satsinga på rekruttering av vikarar i heile faste stillingar, har avdelinga også sett i verk ei omorganisering av drifta. Dette er eit pågåande arbeid som også inkluderer eit utviklingsarbeid knytt til å utarbeide ein berekraftig modell for utleige av helsepersonell frå bemanningstjenester. Fram til dette er på plass vil det ikkje tilsetjast fleire vikarar til helsetenester i avdelinga.

Byrådets sekretariat

Sekretariatet la til rette for 49 byrådsmøte og eit tilsvarande tal byrådskonferansar. Byrådet fatta vedtak i 336 saker, og ga innstilling til bystyreutvalg eller bystyret i 472 saker. Det blei gjennomført kurs for saksutgreiarar i byrådsavdelingane i løpet av våren. I februar blei det tatt i bruk eit nytt verktøy for å lese politiske saker: FirstAgenda Prepare.

Sentralt kommunikasjonsarbeid

Klart språk er eit satsingsområde og pregar alt kommunikasjonsarbeidet i kommunen. Bergen kommune ligg langt framme i arbeidet med klarspråk, som skal sikre at informasjon frå kommunen blir forstått av innbyggjarane. Den nye språklova pålegg offentlege organ å kommunisere på «eit klart og korrekt språk

som er tilpassa målgruppa». Språkpolitisk plan, vedteke i Bergen bystyre 25. januar 2023, viser korleis Bergen kommune skal følgje opp dette lovkravet. Kommunen har gode resultat å vise til når det gjeld klart språk (sjå måltabell under).

Seksjon kommunikasjon er pådrivar og rådgevar i bruken av klart språk, så vel som universell utforming. Kommunen skal følgje lovkrav om universell utforming (UU) slik at innhaldet på nettsider, i dokument og digitale kanalar blir tilgjengeleg for flest mogleg. Som konsernansvarleg avdeling, tek Seksjon kommunikasjon eit ansvar for at informasjon frå kommunen skal vere tilgjengeleg for flest mogeleg gjennom alt frå å oppdatere malverk til å heve kompetansen i organisasjonen.

Nettsida til kommunen er hovudkanalen for å nå ut med nyheiter, hendingar og tenester. Den er basen som alle andre kanalar spring ut frå. Nettstaden hadde 6,7 millionar besøk i 2023. Tilbakemeldingar frå innbyggjarane, målingar og brukarstatistikk blir brukt i arbeidet med kontinuerleg forbetring og nå ut til flest mogleg innbyggjarar. I den årlege innbyggjarundersøkinga frå 2023, svarer 7 av 10 at informasjonen på nettsida er lett å forstå.

Utvikling av nettsider og vurdering av nærvær i sosiale medium og andre kanalar, er eit pågåande arbeid seksjonen gjer i samarbeid med digitaliseringsmiljøet til kommunen. Vurdering av personvern og informasjonssikkerheit er ein viktig del av samarbeidet. Saman med digitaliseringsmiljøet er det også lagt til rette for å omsetje nettsida for å nå ut til dei som ikkje meistarar norsk.

Media er ein viktig kanal for å kommunisere med innbyggjarar og samarbeidspartar. Leiarar og tilsette får tilbod om medierådgiving, kurs i medietrening og kurs om korleis du kommuniserer i kriser. Til saman er ni kurs haldne. Openheit og innsyn, mediehandtering, klart språk og universell utforming er viktige tema i samarbeidet med kommunikasjonsmiljøa på tvers av kommunen. Det er også tema i leiarkommunikasjon, som er kurset frå Seksjon kommunikasjon i det nye leiarutviklingsprogrammet til kommunen.

Innbyggjerservice, det sentrale servicetorget til kommunen, er ein del av Seksjon kommunikasjon. Ein risiko- og sårbarheitsanalyse ligg til grunn for ombygginga av publikumsmottaket i Kaigaten 4. Etter planen skal dette arbeidet gjennomførast i første halvdel av 2024.

Kommuneadvokaten

Kommuneadvokatens kontor har levert juridisk bistand og advokattenester til heile den kommunale organisasjonen.

Kontoret har hatt eit breitt tilfang av saker som omhandlar både offentlegrettslege og av privatrettslege spørsmål. Kommuneadvokaten er prosessfullmektig for kommunen i tvistar for domstolane og fylkesnemnd. Kontoret har i tillegg levert juridiske rådgivningstenester av betydeleg omfang til byrådsavdelingar og underliggende etatar. 4 årsverk jobbar med å handsame tvangssaker etter barneverntenestelova, mens 7 årsverk er knytta til rådgjeving og prosessoppdrag på øvrige rettsområde.

Tvangsinngrep etter barnevernlova og helse- og omsorgstenestelova vert først behandla først i barneverns- og helsenemnda. I 2023 mottok kontoret 126 saker om tvangsinngrep, hvorav 28 var klager på akuttvedtak. Dette er samme volum som i 2022 då talet nye tvangssaker var 124. I 2023 mottok kontoret 11 nye saker der kommunen var stemna i sivile tvistar for domstolane.

Arbeidsgivarseksjonen

Arbeidsgivarseksjonen har fullmakt og kompetansen til å representere kommunen som arbeidsgivar når det gjeld lov- og avtaleverk på arbeidslivsområdet, forhandlingar om løn og anna, partssamarbeid, samt interessekonfliktar og streik.

Lov- og avtaleverk

Seksjonen har konsernansvaret for å tolke lov- og avtaleverk på arbeidsgivarområdet. I dette følgjer også eit ansvar for å rådgi byrådsavdelingane. Ansvar for utøve rolla som arbeidsgivar er lagt til den enkelte verksemdsleiar gjennom delegasjon av fullmakter.

Lønnsforhandlingar

Arbeidsgivarseksjonen har fullmakt til å gjennomføre alle lønsforhandlingane etter føresegnene i hovudtariffavtalen. Seksjonen organiserte forhandlingar om løn for alle tilsette i kapittel 3 og kapittel 5 i hovudtariffavtalen i 2023. Det blei i tillegg gjennomført omlag 100 særskilte forhandlingar for enkeltpersonar. Totalt vart det halde 300 forhandlingsmøte i 2023. Fleire av desse møta gjennomførast på byrådsavdelingsnivå.

Bystyret sette i 2021 og 2022 av midlar til å gjennomføre eit forprosjekt som skulle sjå på dei positive verknadane av ein 6-timars-dag. Arbeidsgivarseksjonen inviterte alle byrådsavdelingane til å føreslå einingar, der forprosjektet kunne gjennomførast. Etat for barnehage blei vald ut. Forprosjektet blei gjennomført i nokre barnehagar. Frå prosjektet er det laga ein rapport.

Partssamarbeidet

Arbeidsgivarseksjonen har laga nye retningslinjer for korleis partssamarbeidet med dei tilsette sine organisasjonar skal praktiserast i kommunen. I samband med dette er det utarbeidd ei ny heilskapleg fellesopplæring for verksemdsleiarar og tillitsvalde på alle nivå. Ein pilot for denne skoloringa blei gjennomført i februar/mars 2023. Bergen kommune fekk Arbeidsmiljøprisen i 2023 på grunn av denne fellesopplæringa. Kommunen blei nominert av Fagforbundet og Utdanningsforbundet.

Sentralt tariffoppgjør

Arbeidsgivarseksjonen har dialog med dei andre storbyane og forhandlingsavdelinga i KS gjennom heile året. Ønskja og forventningane til kommunen på tariffområdet blir kommuniserte. Det er tett samarbeid mellom storbyane og KS inn mot sentrale tarifforhandlingar.

Bergen byarkiv

Bergen byarkiv er ansvarleg for dokumentasjonsforvaltninga i kommunen. Byarkivet sikrar arkiv, gir innsyn, gjer tilgjengeleg og formidlar kunnskap om arkivet til publikum.

Tenestene til arkivet skal betrast og effektiviserast. Kontorareala skal reduserast med 2800 kvadratmeter. I 2023 har bystyret vedteke å kjøpe det arealet som skal vere byens arkiv i framtida. Plan for ombygging med bruk av arbeidsplasskonsept pågår. Byarkivet vil ha midlertidig kontorareal frå sommaren 2024. Bergen byarkiv har arbeidd vidare med å legge til rette for auka synlegheit, betre brukartenester og betra arkivforvaltning. Arbeidet er basert på at tilgang til arkiv, arkivkunnskap og tenester skal vere digitale.

I 2023 har det vært arbeid med ny temaplan for arkiv, mellom anna med innspelsmøte med eksterne interessentar, og kartlegging av arkivsituasjonen i kommunen.

Bergen byarkiv har publisert biletsamlinga til fotograf Øyvind Hartvig Berger. På slutten av 1970-tallet fekk Berger i oppdrag av kulturseksjonen i Bergen kommune å fotografere bygningar eldre enn 1920 i byens sentrale strøk. Resultatet er ei fin samling bilete av byen slik han såg ut for rundt 50 år sidan.

I samband med [Arkivdagen 2023](#) har byarkivet publisert arkiv og artklar med dyretema - om hestane som ein gang var eit vanleg syn i byen, dyrehald på Neevengården, hundeskatt, rottekrig og mykje meir. Biletet viser ein av dei siste hestane til brannvesenet på Skansen med brannmeister Abrahamsen i 1936. Ukjent fotograf. Arkivet etter Bergen brannvesen, Bergen byarkiv.

Kvardagsliv dokumentert i fotosamling til byarkivet. Biletet er frå Mitzellsmauet 5, tidlegare Ross-smauet 6A ca. 1978. Huset vart bygd om og fasaden endra i 1978/79. Fotograf Øyvind Hartvig Berger. Arkivet etter Bergens fotoregistrering, Bergen byarkiv.

Nøkkeltall aktivitet

Bergen byarkiv

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall automatiserte journalføringer	0	298 133	400 000	549 715
Antall brukerinnsyn og lesesalsbesøk	2 793	2 587	2 500	2 210
Antall brukerstøtte- og rådgivningshenvendelser	8 397	5 222	4 000	4 990
Antall hyllemeter mottatt papirarkiv	1 334	841	100	369
Antall manuelle journalføringer	0	284 570	285 000	297 414
Antall sidevisninger	592 370	851 742	900 000	919 295
Antall tilgjengelig hyllemeter magasinkapasitet	11 168	11 773	12 200	13 000
Ordningsgrad i byarkivets magasiner	65,0 %	65,0 %	65,0 %	66,0 %
Prosentvis digitalisering av magasinkapasitet	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %

Boligforvaltning

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall boligklargjøringer	874	759	835	678

ÅRSMELDING 2023

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Husleieinntekter mill kr. (kommunale boliger)	591	621	647	680
Tomgang i boliger i % (Boligforvaltning)	2,4 %	2,4 %	2,4 %	1,8 %
Vedlikehold og drift av boliger (mill. kr)	225	242	274	268

Bygg og eiendom

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Drifts- og vedlikeholdskostnader pr. kvm (kommunale bygg)	305	280	351	402
Eid areal (kommunale bygg) ant. kvm.	1 216 187	1 251 897	1 273 472	1 274 321
Samlet drifts- og vedlikeholdskostnad (kommunale bygg)	370 900 000	350 100 000	447 000 000	512 600 000

IKT-området

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall arbeidsstasjoner	39 861	42 486	42 347	45 794
Antall mobile enheter	3 750	3 750	3 575	4 200
Henvendelser til IT Servicesenter	171 033	161 000	140 979	138 048

Lønn og regnskap

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Andel elektroniske leverandørfaktura siste 12 mnd	97,5 %	97,9 %	97,8 %	98,3 %
Antall betalingspåminnelser	50 735	48 357	62 383	58 067
Antall kundefaktura	638 302	660 010	661 185	673 283
Antall leverandørfaktura	419 448	460 941	467 334	513 194

KOSTRA Nøkkeltall

	Bergen 2022	Bergen 2023	Oslo kommune
Prioritet			
Administrasjon brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	3 492	3 745	3 753
Brutto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb (B) *)	4 677	5 212	4 955
Brutto driftsutgifter til funksjon 120 Administrasjon, i kr. pr. innb (B) *)	3 492	3 745	3 753
Forv.utgifter i ei endomsforv. brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	415	552	419
Netto driftsutgifter per innbygger (120) administrasjon (B) *)	3 304	3 536	3 423
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i prosent av totale netto driftsutg (B)	5,1 %	5,4 %	4,5 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

	Regnskap 2023					
Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
Bergensalliansen	0,0	0,0	0,8	-0,8	0,0	0,0
Byrådet	21,7	22,3	24,1	-0,1	24,0	-1,7
Administrasjon	776,1	885,3	1 363,2	-344,4	1 018,8	-133,5
Forvaltningsutgifter eiendomsforvaltningen	118,3	166,8	168,2	-9,0	159,2	7,6
Administrasjonslokaler	120,9	150,1	183,1	-38,2	144,9	5,2
Sum	1 037,0	1 224,5	1 739,4	-392,4	1 346,9	-122,4

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
1-Byrådsleders avdeling	88,7	120,3	142,1	-22,8	119,3	1,0
2-Byrådsavdeling for finans	528,1	675,4	1 009,1	-303,4	705,7	-30,3
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	99,7	106,3	119,6	-15,0	104,6	1,6
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	81,8	78,7	88,2	-9,2	79,0	-0,3
5-Byrådsavdeling for byutvikling	48,3	53,8	65,4	-10,9	54,5	-0,7
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	79,4	74,6	84,5	-4,1	80,4	-5,8
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	73,5	75,1	101,8	-25,3	76,5	-1,4
8-Bystyrets organer	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	-0,1
90-Fellesposter - bykassen	37,4	40,3	128,6	-1,7	126,8	-86,5
Sum	1 037,0	1 224,5	1 739,4	-392,4	1 346,9	-122,4

Kommentar til status økonomi

Etat for bygg og eiendom har eit mindreforbruk på tenesteområdet på 750.000 kroner. Årsresultatet er samansett av ei rekke mindre positive og negative avvik.

Innkjøp konsern melder eit mindreforbruk på 600.000 kroner på tenesteområdet. Dette skuldast vakansar i stillingar kor det tok tid å få tilsett nye medarbeidarar og ein permisjon som kom tidlegare enn venta.

Bedriftshelsetenesta melder om eit meirforbruk på 300.000 kroner. Årsaka er for lite lønnsmidler i budsjettet fordi det ikkje er tatt omsyn til lønsgliding etter fleire år med vakansar.

HR konsern viser eit samla mindreforbruk på 2 mill. Enkelte ansvarsområde på eininga har meirforbruk, mens dei fleste har mindreforbruk. Det har vore eit mindreforbruk på 600.000 kroner på medlemskap og kontingent til KS. Årsaka er ein skilnad mellom talet på tilsette rekna av KS og talet på tilsette som betaler inn OU-kontingent.

IDE-programmet vart overført til HR konsern juni 2023. Grunna vakante stillingar er det eit mindreforbruk på 0,9 mill.

For tiltaksmidlar mangfald er det eit mindreforbruk på 0,3 mill. Byrådsavdelingane har søkt og fått tildelt midlar til ulike prosjekt og tiltak. Avvik skuldast at nokre etatar ikkje har sendt internfaktura innan fristen.

For stillingsannonsar er det eit mindreforbruk på 0,3 mill. Stillingsannonsar har budsjettet med ei kostnadsramme på 0,11 mill. Dette, saman med endra faktureringsrutinar gjer at det er eit mindreforbruk på området.

Seksjon for digital transformasjon har et samla meirforbruk på 7,5 mill.

I 2023 hadde seksjonen eit effektiviserings- og gevinstkrav på 4,36 mill. Av dette er 210.000 kroner realiserte. Nettoavviket er på 4,15 mill. Utfordringane med å realisere effektiviseringskravet ligg i måten seksjonen er organisert i gjennomføringa av prosjekt, samt drift og forvaltning av konserntenester.

Ein stor del av konsulentbruken i rekneskapen gjeld naudsynt kompetanse på drift, vedlikehald, vidareutvikling og integrasjonar for system, komponentar og løysingar som er ein del av

tenesteplattforma til Bergen kommune. Seksjonen har over tid forsøkt å rekruttere eigne tilsette for å dekke inn naudsynt kompetanse. Dette kunne redusert utgiftsnivået på forvaltning og vidareutvikling av tenesteplattforma. Hovudutfordringane er at vi ikkje kan konkurrere med den private marknaden på løn og stort fagmiljø. Difor må vi hente denne kompetansen i marknaden.

Seksjonen har ikkje eigne folk til å gjennomføre konserndekkande prosjekt. Det er nokre vinstar å hente på at det interne prosjektleiarmiljøet i kommunen har vakse noko, men det er ikkje tilstrekkeleg. Behovet for å leige inn ekstern kompetanse på prosjektleiing og annan kritisk kompetanse er til stades.

Prosjekta som vert gjennomførte er også finansierte gjennom eingongsutgifter i handlings- og økonomiplanen. Varige nedtrekk vil ikkje ha effekt. Skil seksjonen gjennomføre krav om å effektivisere, må han nedprioritere arbeidet med tenesteplattforma eller stoppe pågåande og planlagde prosjekt. Dette vil ha negative konsekvensar som bør utgreiast før dei vert sette i verk.

Gevinstkrav som gjeld innføring av ny kasseløysing i Bergen kommune blei ikkje realisert i 2023. Årsaka er at arbeidet med gevinstrealisert vart seinka.

Gjennomføringa av ein risiko- og sårbarheitsanalyse og personvernkonsekvensvurdering av kommunens bruk av sosiale medium førte til eit negativt budsjettavvik på digitaliseringsplanen på 0,4 mill.

Uføresette utgifter på drifta av tenesteplattforma til kommunen i 2023 utgjer eit meirforbruk på 1,6 mill. Utgiftene gjeld vaktlag LAN på Ansattservice (0,8 mill.) og avstemming av kantinekort i Bikaboo-løysinga (0,8 mill.). Dette er i 2023 eingongsutgifter for seksjonen.

Seksjonen starta året med manglande budsjettdekning på lønsutgifter. Avviket på løn for 2023 er på 1,1 mill. Avviket er redusert noko med naturleg avgang. Tilføring av ressursar frå andre avdelingar i kommunen utan tilsvarende auke i budsjettet vil følgje seksjonen inn i 2024.

Endringar i oppdragsavtalar har gitt lågare inntekter enn budsjettet. Dette utgjer eit negativt avvik på 250.000 kroner.

Ansattservice har eit meirforbruk på 25,7 mill.

5,9 mill. av avviket er bunde opp i eit varelager for sendarar for trådløst nett. Desse aksesspunkt kjøper normalt einingane for eigen kostnad når dei har trong for å utvide eller gjere utskiftinga i eigne bygg. Ansattservice kjøpte inn ein del aksesspunkt til lager. Halvparten av det innkjøpte utstyret er tatt i bruk, men utskiftinga har vore noko lågare enn me rekna med i 2023.

2,7 mill. av avviket skuldast forhold ved overgangen til ein ny finansieringsmodell for Ansattservice.

2,3 mill. er eit nedtrekk for innsparingar i samband med overgang til e-post lagra i skyen. Ein del av auken i lisenskostnadene til byrådsavdelingane er blitt lagt som ei innsparing hos Ansattservice. Ansattservice har ikkje sjølv ei innsparing på endringa.

1,5 mill. skuldast negativ effekt for sjølvkostoppgjær for avdelinga økonomitenester i 2022.

1,7 mill. er mindreinntekt på utleige av prosjektleiarar. Det er estimert med ei inntening på 141 prosent av lønnskostnad, mens det reelt alltid vil vere ei inntening som ligg noko under lønnskostnad.

0,8 mill. skuldast bortfall av inntekter for økonomitenester utan innsparingar som høyrer til. Dette er frå ein avslutta avtale med Bergen Havn, der det har skjedd ein overgang til hovudsakleg digitale kurs som no blir tilbydd kostnadsfritt.

5 mill. er avvik for lønnskostnader i overgangen til ny finansieringsmodell. Dette gjeld timefakturerings til andre etatar som no er anten forbruks- eller inntektsfinansiert.

5 mill. av avviket er kjøp av nettverksutstyr til legevakta for å dekke auka behov og byte ut eldre utstyr. Kjøpet burde ha vore anskaffa som ei investering, men dette er ikkje fanga opp i kontrollrutinane våre på økonomi. Ansattservice vil sjå vidare på korleis kostnadane for switchar skal dekkast inn.

Byrådsleders avdeling melder om eit samla mindreforbruk på 1 million kroner på tenesteområdet. Merutgifter i byrådet på 2,6 millionar kroner skuldast mellom anna godtgjersle til folkevalde som følgje av konstitueringa av nytt byrådet hausten 2023. Dette vert vege opp av mindreutgifter på 3,6 millionar kroner. Mindreforbruket skuldast i hovudsak mellombels vakanse hjå staben, fordeling av lønnskostnader knytt til erstatningssaker innan barnevernsområdet hjå Kommuneadvokaten. I tillegg har det vore auke i inntekter frå arbeid med saker på sjølvkostområdet.

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold hadde et merforbruk på 5,8 mill. på tjenesteområdet.

Hovedårsaken til merforbruket var lønnsutgifter innen tjenester til inkluderingstiltak, hvor det var det behov for styrket bemanning til å følge opp ekstraordinær høy bosetting av flyktninger hovedsakelig fra Ukraina.

Videre var det et merforbruk innen arbeidsstasjoner og lisenser.

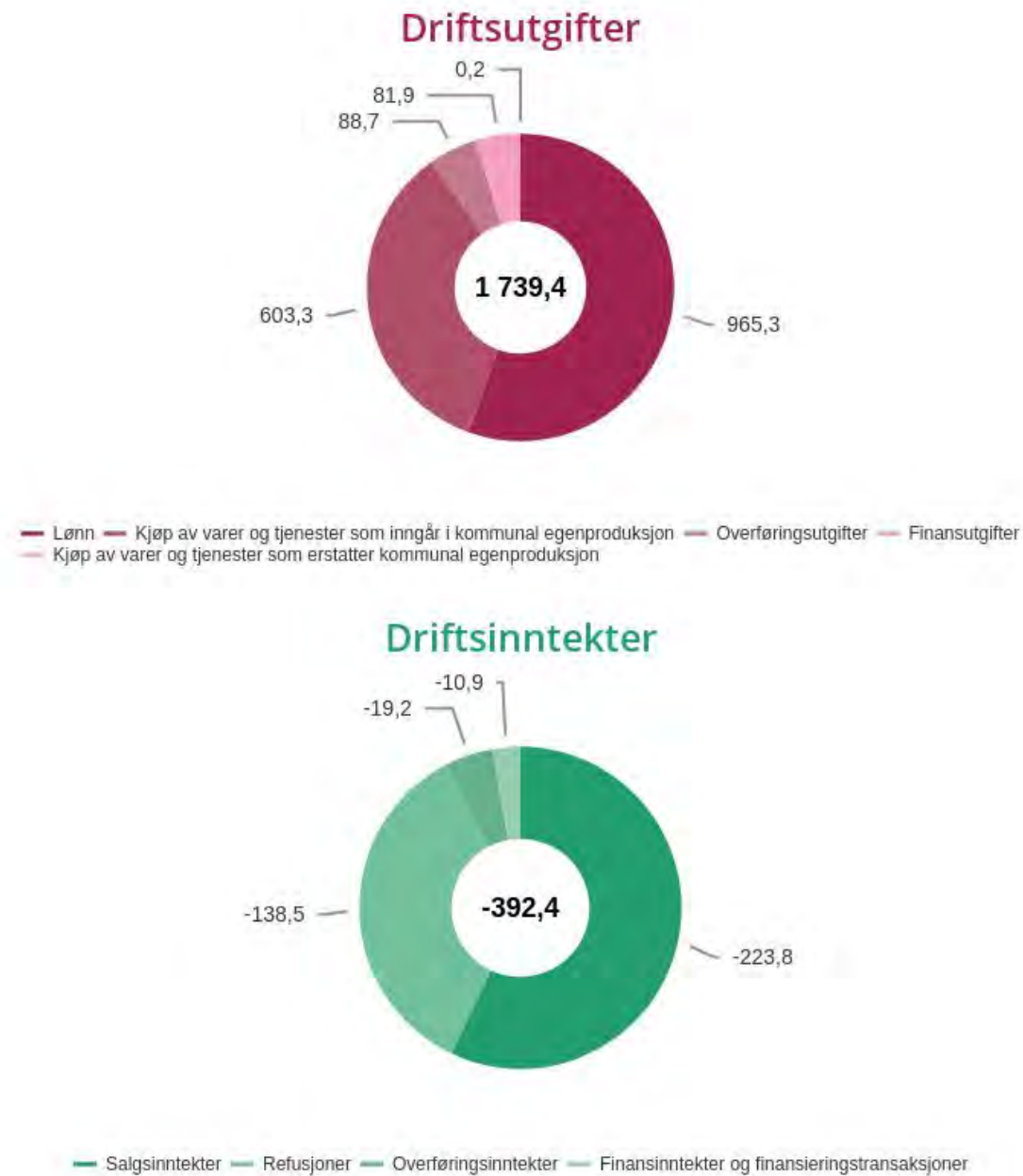
Byrådsavdeling for kultur næring og idrett hadde eit meirforbruk på 1,4 millionar kroner tenesteområdet. Avviket er knytt til eit mindreforbruk ved Bergen byarkiv og eit meirforbruk på sentrale postar i byrådsavdelinga.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** kan avviket i hovudsak knyttes fordeling av internkjøp og -salg til korrekt tjeneste (-93,3 mill). Internkjøp- og salg går i null total sett for kommunen, men det gjøres en teknisk øvelse som følge av at internkjøp og internsalg ikke nødvendigvis regnskapsføres på samme tjenesteområde. Øvelsen sikrer at det er samsvar. Avviket på avdeling 90- Fellesposter - bykassen må derfor ses i sammenheng med tilsvarende avvik på øvrige tjenesteområder.

Utover dette skyldes avviket at det gjenstår budsjettmidler til ikke-igangsatte tiltak i 2023 (4,2 mill.). Status for tiltak i årets budsjett kommer frem av tabellen *Nye tiltak i årets budsjett*. I tillegg er det restmidler fra lønnsavsetning som er fordelt til tjenesteområdene (-2,1 mill.). Årsaken til avvik på lønn er økt arbeidsgiveravgift for lønn over 750 000,- og merutgifter til variabelt lønnsoppgjør, som følge av høy bruk av vikarer. Deler av avviket kan også knyttes til periodisering av strømutgifter (2,0 mill.) Dette er utgifter fra 2023 som er fakturert i 2024 som periodiseres til riktig år. I tillegg er det tapsført gamle fordringer knyttet til refusjoner fra NAV som er vurdert til ikke bli realisert (3,3 mill.).

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En attraktiv og levende by	Minoriteter deltar aktivt i sivilsamfunnet	Antall deltagere i inkluderingsprosjekter med tilskudd.	0	17 000	25 835	
		Valgdeltagelse for innvandrerbefolkningen i Bergen		50,0 %	18,5 %	Valgdeltakelsen for befolkningen som helhet ved kommunevalget i Bergen var på 64,1 prosent i 2023. Den totale deltakelsen for innvandrerbefolkningen sammenlignet med valgdeltakelse for hele befolkningen var på 18,5 prosent. Blant norske statsborgere som har innvandret til Norge var deltakelsen på 37,6 prosent og for norske statsborgere født i Norge med innvandrerforeldre var deltakelse på 38,5 prosent. For utenlandske statsborgere var deltakelsen på 24,1 prosent.
En rettferdig og inkluderende by	Bergen kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver	Andel heltidsstillinger	66,7 %	68,0 %	68,2 %	Andel heltidsstillinger ved utgangen av 2023 68,2%. Dette er en økning på 1,5 prosentpoeng sammenlignet med samme tid i 2022, og 0,2 prosentpoeng høyere enn målet for 2023.
		Andel vikaroppdrag i barnehager som dekkes av interne vikarer ansatt i Bemanningstjenester	56,8 %	65,0 %	56,5 %	Bemanningstjenester har mottatt bestilling på 54 303 vikaroppdrag i barnehager i 2023. Etterspørselen har vært større enn det man har klart å løse. Totalt 9 218 oppdrag er registrert som uløst i perioden. 45 085 oppdrag i barnehager har blitt løst av vikarer fra kommunen eller eksterne byråer med rammeavtale. Av disse har 24,2% av oppdragene blitt løst av fast ansatte vikarer i Bemanningstjenester og 44,9% har blitt løst av interne ringevikarer. 30,9% av oppdragene i barnehager har blitt løst av vikarer fra eksterne byråer.
		Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	84,9 %	87,0 %	86,0 %	Gjennomsnittlig stillingsstørrelse for alle ansatte i kommunen var 86% ved utgangen 2023. Dette er en økning på 1,1 prosentpoeng sammenlignet med samme tid i 2022. Det er 1 prosentpoeng lavere enn målet for 2023.
		Sykefraværspersent	11,2 %	7,9 %	11,3 %	Sykefraværet blant alle ansatte i kommunen ble målt til 11,3% i perioden januar-november 2023. Sykefraværet for samme periode i

ÅRSMELDING 2023

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
						2022 var 11,2%. Sykefraværet har vært 0,6 prosentpoeng høyere i andre til fjerde kvartal 2023 enn i 2022. I første kvartal 2023 lå sykefraværet under 2022-nivået.
	Bergen skal være en foregangskommune for samfunnsansvar i sine anskaffelser - prioritering av reserverte/inkluderende kontrakter	Andel nye kontrakter som har krav til arbeidsinkludering	2,0 %	20,0 %	10,8 %	12 nye konkurranser med inkluderende / arbeidsmarkedstiltak av 111 i perioden. Fremdeles et stykke unna målet, men en stor forbedring fra 2022.
	Effektiv kommunikasjon som når innbyggerne	Andel i innbyggerundersøkelsen som er fornøyd med informasjon fra kommunen	54,0 %	75,0 %	54,0 %	
	Et systematisk arbeid mot diskriminering og rasisme.	Antall organisasjoner med tilskudd fra kommunen som jobber med mangfold, likestilling og/eller kvinnespørsmål.	53	68	40	Totalt 40 ulike organisasjoner mottok tilskudd til inkluderingsarbeid i regi av frivillige organisasjoner i 2023. Avviket forklares av at kommunen har prioritert organisasjoner med prosjekter og tiltak i samsvar med målene og kriteriene for tilskuddsordningen. Flere av organisasjonene som har mottatt tilskudd har et bredt nedslagsfelt og kan nå flere personer. Tilskuddsordningen det rapporteres på her er ikke den eneste tilskuddsordningen i kommunen som bidrar til inkludering. I 2023 fikk også flere organisasjoner tilskudd til kulturaktivitet med vilkår om mangfold og likestilling.
		Besøk i skole og voksenopplæring av Fri, Skeiv verden eller andre for økt kunnskap om kjønns og seksualitetsmangfold		80	20	Det er gjennomført totalt 20 skolebesøk i regi av FRI eller Skeiv Verden Vest i 2023. Det er frivillig for alle skoler om de ønsker besøk av organisasjonene.
		Økt rapportering i hat-kriminalitet i vest politidistrikt.		125	63	Rapport fra Vest politidistrikt viser at de hadde 63 meldte saker om hatkriminalitet i 2023. Dette er en økning fra 2021 og 2022 hvor det ble meldt inn henholdsvis 55 og 60 saker. I 2019 ble det imidlertid meldt inn 78 saker om hatkriminalitet. Avviket kan skyldes at hatkriminalitet noen ganger rapporteres som annen vold.

ÅRSMELDING 2023

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
	Kommunen skal kommunisere i et klart språk som innbyggerne forstår. Ivareta kommunens demokratioppdrag.	Andel i innbyggerundersøkelsen som svarer at det er lett å forstå informasjon fra kommunen.	67,0 %	80,0 %	73,0 %	
Norges grønneste storby	Bergen kommune skal være en foregangskommune for samfunnsansvar i sine anskaffelser - prioritering av miljøkrav	Andel nye kontrakter som har krav til klima/miljø	38,9 %	50,0 %	56,8 %	63 av 111 nye kunngjorte konkurransen med krav til Miljø
	Reduksjon av energiforbruk i kommunale bygg	Reduksjon i temperaturkorrigert energiforbruk i forhold til snittet for 2015, 2016 og 2017	12,4 %	14,0 %	15,7 %	Målet for 2030 er en reduksjon på 25 % mot referanseårene 2015-2017. For fjerde kvartal 2023 er det oppnådd en reduksjon på 15,7 %. Det er som forventet en liten reduksjon fra rapporteringen til 2. tertial 2023 på 16 %. Fra 2024 vil det rapporteres med referanseår 2019. Kravet er 30 % besparing innen utgangen av 2030 med basisår 2019.
Trygg økonomistyring	Ansattservice skal gi gode brukeropplevelser til ansatte og innbyggere	Andel saker i kundestøttesystemet løst ved første kontakt		80,0 %	80,0 %	
	EBF: Sikre effektiv bruk av boligmassen ved at leieinntekten ved tomgang er 2% eller lavere	Andel tomgangsleie av samlet husleieinntekt	2,42	< 2,0 %	1,80	Tomgang etter 3. tertial viser at målet er nådd. EBF har siste året satt fokus på å effektivisere alle prosesser knyttet til turnover og klargjøring og resultatet viser at etaten har lyktes med denne prosessen.
	Forebygge arbeidslivskriminalitet og sosial dumping i kommunens byggeprosjekter	Antall utvidete kontroller av lønns- og arbeidsvilkår hos byggentreprenører	12	4	21	Det har vært gjennomført 18 stedlige tilsyn i 2023, hvorav det ble avdekket avvik ved de fleste. Hovedtyngden av avvikene gjaldt brudd på byggherreforskriftens krav om elektroniske oversiktslister. Det er også avdekket en del brudd som gjelder manglende HMS-kort, ugyldige kort eller at personer bærer både utløpte og gyldige kort. Videre er det avdekket tilstedeværelse av personer fra foretak som ikke var registrert. I tillegg har det vært gjennomført tre skrivebordskontroller hvor avvik ble funnet og lukket.
	Kommunen skal gjennomføre digitaliseringsprosjekter som er nyttige for ansatte og innbyggere	Andel prosjekter i Digitaliseringsplanen som har gjennomført en konseptvurdering		40,0 %	15,0 %	Gjennomføring av konseptvurderinger sjekkes i forbindelse med faseoverganger i prosjektene. Målet er nytt av året og vi har enda ikke fått etablert gode målinger på området. Foreløpig estimat er at ca. 10 % av prosjektene i digitaliseringsplanen har gjennomført konseptvurdering.

ÅRSMELDING 2023

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
	Kommunen skal opptre profesjonelt og ryddig i møte med leverandørmarkedet	Prosentvis avtalelojalitet til kommunens 10 største felles avtaleområder	87,0 %	95,0 %	99,2 %	Måling av avtalelojalitet til de 10 største avtaleområdene som forvaltes av Innkjøp konsern er gjennomført i system for innkjøpsanalyse.
	Øke bruk av fagarbeidere hos utførende entreprenører i kommunens byggeprosjekter	Andel arbeidstimer utført av fagarbeidere i byggeprosjekter hvor det er stilt krav i kontrakt	51,5 %	50,0 %	53,0 %	Gjelder Krohnåstoppen og Krohnåshagen bofellesskap, Tveiterås skole. Landåsveien bofellesskap samt Bergen inkluderingssenter
	Økt bruk av digitale arkiv	Sidehenvisninger		900 000	919 295	

Status merknader

Verbalvedtak

"-" vises der det ikke er registrert data

Beløp i 1000

Oppdrag

Statusbeskrivelse

B-avtale 2023 Merknad 36 - Effektivisering Bystyret viser til innsparingsambisjonen i budsjettavtalen på 25 millioner kroner og mener det er et økt potensiale for en mer effektiv kommune som reduserer utgiftene til administrasjon, kurs og samlinger, konsulentbruk og reiseaktivitet. Bystyret ber byrådet rapportere på status for disse effektiviseringene i forbindelse med 1. tertial. Bystyret understreker at disse effektiviseringene ikke skal tas innenfor de ytre tjenestene.

Krav til effektivisering er innarbeidet i byrådsavdelingenes rammer og inngår som en del av de totale prognosene på tjenesteområdene.

B-avtale 2023 Merknad 37 - Forskyvninger av sentralt avsatte midler Bystyret viser til innsparingsambisjonen for 2023 i budsjettavtalen på 8.970.000 og ber byrådet jobbe videre med å ytterligere redusere utgiftsnivået i 2023, blant annet ved hjelp av en gjennomgang av ikke-igangsatte prosjekter med sentralt avsatte midler som kan få utsatt oppstart.

Enkelte av tiltakene i budsjett 2023 ble forsinket og iverksettes senere enn planlagt. Noen tiltak blir også rimeligere enn forutsatt. I vedtatt budsjett for 2023 var det budsjettert med forventet forsinkelse av noen tiltak. Forsinkelsen var budsjettert samlet på tjenesteområde for administrasjon og utgjør 8,97 mill. Til tertialrapport 2 ble det rapportert om forsinkelser/nedjusteringer på totalt 16. mill. og bystyret nedjusterte budsjettet med ytterligere 7. mill. sammenlignet med vedtatt budsjett. Ved årsavslutning gjenstår det 57,4 mill. i ubrukte midler knyttet til forsinkelser og øvrige endringer.

B-avtale 2023 Merknad 39 - Salg av tomter og eiendommer Bystyret ber byrådet øke innsatsen for å tilrettelegge eiendommer for salg og øker forventningen til inntekter fra eiendomssalg med 50 millioner i 2023.

Byrådet har en løpende og systematisk prosess der tomter og bygg som ikke lenger vurderes å kunne nyttes for kommunens egne formål blir klargjort for salg. Ved utgangen av året har byrådet realisert salg av eiendom for omlag 170 mill. kroner, inkludert salget av Dikkedokken.

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Årets budsjett				
		Bud. v/gj.førings-	Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt	Estimert	Just. Regnskap	Avvik i	
		vedtak			ferdigår	ferdigkvar- tartal	bud.	kr	
Aktivitetsbaserte arbeidsplasser, samlokalisering – BBSM		IA	58,7	58,7	2022	Ferdig	28,9	20,3	8,6
Anskaffelse SAN (Storage Area Network)		IA	3,0	3,0	2023	4.kv. 2024	3,0	0,0	3,0
Backupløsning	BR 1209/22	IA	18,0	18,0	2023	4.kv. 2024	10,8	12,0	-1,2
Bergen Rådhus – innvendig oppgradering	BY 158/18	350,0	539,6	539,6	2020	Ferdig	1,6	1,6	0,0
Bergen Rådhus - inventar og utstyr	BR 1332/20	IA	39,7	39,7	2020	Ferdig	3,3	3,4	-0,1
Bergen rådhus - utvendig rehabilitering	BY 158/18	100,0	165,3	165,3	2020	Ferdig	2,4	0,1	2,3
Byarkiv - ombygging	2022/48067	IA	28,2	28,2	2024	4.kv. 2025	4,7	2,9	1,8
Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Byarkivet		IA	4,3	4,3	2022	4.kv. 2024	0,2	0,0	0,2
Digitalisering av analoge arkiv		IA	1,0	1,0	2024	4.kv. 2024	0,2	0,0	0,2
Digitaliseringsprosjekter		IA	22,0	22,3	2025	4.kv. 2025	5,6	4,5	1,0
Digitalt førstevalg - Bookingløsning		IA	4,0	4,0	2020	Ferdig	0,0	0,0	0,0
ENØK-prosjekter		-	-	-	Løpende	Løpende	3,0	0,0	3,0
Etablering av permanent mottak av bekymringsmeldinger		IA	6,5	6,5	2024	4.kv. 2024	1,0	0,0	1,0
Familiens hus – Fyllingsdalen/Laksevåg		IA	11,9	11,9	2022	Ferdig	0,6	0,0	0,6
Havneeiendommer sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	6,4	0,0	6,4
Innføring av arbeidsplasskonsept – innredning av administrasjonslokaler		IA	9,9	9,9	2021	Ferdig	0,0	0,0	0,0
Investeringsprosjekter IKT i tjenestene – sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	3,6	0,0	3,6
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	25,6	5,6	20,0
Nytt fagsystem eiendomsskatt		IA	3,0	3,0	0	4.kv. 2024	2,5	0,3	2,2
Ombygging - Innbyggjerservice		IA	1,7	1,7	2024	4.kv. 2024	1,7	0,0	1,7
Oppgradering av Magistraten og Manufakturhuset - prosjektutvikling		IA	5,0	5,0	2022	4.kv. 2024	0,4	0,7	-0,3
Oppgradering og utvidelse av IKT-infrastruktur		-	-	-	Løpende	Løpende	7,2	7,8	-0,6
Salg av eiendom / kapitalfrigjøring EBE		-	-	-	Løpende	Løpende	0,0	0,9	-0,9
Samfunnssikkerhetens hus	BR 1342/20	IA	14,2	14,2	2020	Ferdig	0,0	0,0	0,0
Sentralbadet, påbygg kontorseksjon	BY 20/21	IA	12,2	12,2	2023	3.kv. 2026	0,0	9,2	-9,2
Sikringstiltak av kommunale arbeidsplasser		-	-	-	Løpende	Løpende	6,7	2,4	4,3
Tilpasning av lokaler - sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	0,1	0,0	0,1
Økt kapasitet på sikkerhetsløsninger mot internett fra Bergen kommunes interne nettverk		IA	4,9	4,9	2023	Ferdig	4,9	8,1	-3,2
Sum							124,1	79,7	44,4

Statustekst investeringer

Aktivitetsbaserte arbeidsplasser, samlokalisering – BBSM

Det er investert i inventar og IKT-utstyr i aktivitetsbaserte arbeidsplasser ved samlokalisering av avdelinger i resultatenheter og resultatenheter. Samlokaliseringene ble vedtatt for å gi gevinster i form av økt kvalitet.

Det var et mindreforbruk på sekkeposten, som i hovedsak skyldes ubrukte investeringsmidler ved Familiens hus Bergenhus og Årstad. Det var isolert et merforbruk for prosjektene NAV Bergen sør, NAV Bergen vest og Barnevernstjenesten i Fana/Ytrebygda på Kokstad. Avviket var hovedsakelig knyttet til kjøp av inventar/utstyr og nødvendige tilpasninger av lokaler for å ivareta arbeidsplassforskriften.

I 2023 er Familiens hus Bergenhus/Årstad, samlokalisering av barnevernstjenesten Fana/Ytrebygda på Kokstad og NAV Bergen sør tatt i bruk.

Anskaffelse SAN (Storage Area Network)

Investeringen er forsinket og må overføres til 2024.

Bergen Rådhus – innvendig oppgradering

Bergen rådhus ble bygget i 1974, og består av en høyblokk på 14 etasjer og kjeller, samt en kantinefløy på to etasjer. Det er foretatt en innvendig totalrehabilitering og prosjektet ble overlevert til bestiller sommeren 2022. De siste økonomiske forpliktelser avsluttes i 2023.

Bergen Rådhus - inventar og utstyr

Avviket i 2023 relaterer seg til innkjøp av treningsutstyr samt suppleringskjøp av personlige skap for å ha nok skap til alle ansatte. Det rapporteres ikke avvik på totalprognosen, så det konstaterte avviket i 2023 skyldes derfor tidsforskyvninger.

Videre er det utført et delprosjekt knyttet til oppgradering av teatersalen med nytt Av-utstyr med mer. Dette prosjektet er i en slutfase og forventes slutført innenfor budsjett.

Bergen rådhus - utvendig rehabilitering

Bergen rådhus ble bygget i 1974, og består av en høyblokk på 14 etasjer og kjeller, samt en kantinefløy på to etasjer. Det er foretatt en innvendig totalrehabilitering og prosjektet ble overlevert til bestiller sommeren 2022. De siste økonomiske forpliktelser avsluttes i 2023.

Byarkiv - ombygging

Opprinnelig gjennomføringsvedtak i sak 88/22 legger til grunn at huseier gjennomfører ombygging. I sak 176/23 vedtok bystyret å benytte kjøpsopsjon for areal i Hansaparken. Dette endrer forutsetningene om ombygging utført av huseier, og konsekvens av dette framgår av HØP 2024-2027 med bla økt ramme for ombygging. Det vil bli utarbeidet nytt gjennomføringsvedtak. Prosjektet har ferdigstilt plangrunnlag for ombygging. Ny teknisk infrastruktur, plan for møblering overtas av prosjektledelse i EFU i nytt gjennomføringsvedtak. Plan for midlertidig drift/ flytting er justert og videreføres i 2024. Flytting av arkiver ut av areal som skal fraflyttes pågår. Aktiviteter med kultur og kompetanseutvikling, arbeidsprosesser og systemarkitektur/teknologi pågår og videreføres i 2024. Midler og aktiviteter i BUD895 Digital fornyelse og tjenesteutvikling forvaltes i prosjektet. Gjenstående midler fra 2023 på kr. 1,8 mill. flyttes dermed til 2024.

Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Byarkivet

Aktiviteter og midler i dette prosjektet samordnes og styres fra prosjektet nytt Byarkiv 2025. Dette gir helhetlig ledelse og effektiv bruk av prosjektteam og alle prosjektaktiviteter. Det arbeides med arealeffektivisering, prosess- og IKT arkitekturforbedringer. Prosjektgjennomføringen er forsinket og gjenstående budsjettmidler forventes å påløpe i 2024.

Digitalisering av analoge arkiv

Restdigitalisering av bygningsdokumentasjon til digitalt byggesaksarkiv skal redusere arbeidstid i innsynssaker. Trykte kommuneforhandlinger skal gjøres tilgjengelig og søkbare i Digitalarkivet/Kommuneportal for økt bruk av arkiver og bedre tjenester. Prosjektet forventes ferdigstilt siste tertial 2024.

Digitaliseringsprosjekter

Under budsjettposten Digitaliseringsprosjekter ligger det seks investeringsprosjekter som underbygger satsingsområdene "Utvikling av bærekraftige tjenester", "Personvern og informasjonssikkerhet" og "Datadrevet forvaltning". Årsak til mindreforbruk på budsjettposten er kapasitetsutfordringer internt, avklaringsbehov med leverandører og samarbeidspartnere samt forsinket oppstart etter opprinnelige milepælsplaner. Estimert ferdigdato for budsjettposten er satt til fjerde kvartal 2025.

Prosjektet "Proaktive tjenester" har i 2023 gått fra planleggingsfasen til gjennomføringsfasen. Målet for prosjektet er å identifisere tjenester som er egnet for høyere grad av proaktivitet, for så å utvikle og implementere de identifiserte tjenestene gjennom innsiktsarbeid, prototyping og testing.

Oppgradering til ny og bedre skjemaløsning er ferdig og skjema vil fortløpende flyttes inn i ny løsning gjennom 2024. Prosjektet "Personvern og informasjonssikkerhet i kommunens tjenesteplattform" ble avsluttet i 2023. Sentrale milepæler har vært å forbedre tekniske sikkerhetstiltak i kommunens felles nettsteder, med tilhørende systemer og komponenter.

ENØK-prosjekter

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder.

I tidligere Klima- og miljøhandlingsplanen til Bergen kommune var det et mål å redusere energiforbruket i kommunens bygg med 15 % innen utgangen av 2020 og med 25 % innen 2030. Typiske ENØK-tiltak som skal gjennomføres er:

- Skifte ut defekt luft/vann-varmepumpe, ombygging varmesentral
- Tiltak for å kontrollere radon i utsatte bygg
- Bytte eldre varmegjenvinner mot roterende gjenvinner i ventilasjonsanlegg
- Innregulering av varmeanlegg
- Nyinstallasjon og utskiftning av anlegg for sentral driftsstyring (SD-anlegg)
- Installasjon av solfangere
- Enkel automatisering av styring av panelovner
- Installere varmepumpe i bygg med vannbåren varme

Det er i 2023 startet opp 13 nye prosjekter, hvorav varmepumpe på Stemmemyren idrettspark og utskiftning av armaturer til led-belysning ved Rådalslien skole, Kringlebotn skole, Alvøen skole og Åstveit sykehjem er de største. Flere av prosjektene er i tidlig fase og hatt lavere fremdrift enn opprinnelig forventet. Dette medfører samlet et større mindreforbruk i forhold til budsjett.

Etablering av permanent mottak av bekymringsmeldinger

Investeringsmidlene skal gå til etablering av permanent mottak for bekymringsmeldinger, ombygging av lokalene, etablere publikumsmottak, sikre god kvalitet, tilrettelegge for tilstrekkelig sikkerhet ved

arbeidsplassen og innkjøp av AV-utstyr og inventar. Tiltakene er en del av tiltakspakken i barnevernet, som blant annet skal etablere et felles mottak for bekymringsmeldinger.

Mindreforbruket skyldes forsinkelser i prosjektet. Det forventes derfor at prosjektet ferdigstilles, og utgiftene påløper i sin helhet i 2024.

Familiens hus – Fyllingsdalen/Laksevåg

Familiens hus i Fyllingsdalen og Laksevåg er ferdigstilt og innflyttet. Mindreforbruket skyldes lavere utgifter knyttet til tilpasninger av lokaler, og innkjøp av inventar og utstyr enn opprinnelig beregnet.

Havneeiendommer sekkepost

Forvaltningen av havneeiendommene har blitt endret de siste årene. Dette innebærer at Bergen kommune, v/Etat for bygg og Eiendom, har det formelle eieransvaret for eiendommer eid av Bergen kommune, mens Bergen Havn AS (med Bergen kommune som største eier) skal ivareta og samordne havneoppgaver i eierkommunenes havnefarvann.

Det er utarbeidet tilstandsvurderinger for både bygg og kaianlegg og det er behov for midler til oppgradering av bygg, kaier og tekniske installasjoner m.m.

Prioriterte prosjekter knyttet til kaier er fending av Skolten Nord og platefendre på Bontelabo Kai 1, og utbedringer og oppgraderinger på Skur 24 (Bergen Havnelager).

Investeringsprosjekter IKT i tjenestene – sekkepost

Sekkeposten skal benyttes til å forenkle, fornye og forbedre digitale løsninger, og utvikling av ny funksjonalitet i fagsystemer og teknisk infrastruktur, herunder integrasjoner mellom ulike fagsystemer som understøtter bedre og mer effektiv tjenesteyting.

I 2023 ble det gjennomført innkjøp av ny modul for fagsystemet Socio for å sikre bedre integrasjon mellom systemene i sosialtjenesten. Avvik mellom budsjett og prognose skyldes at det ikke er gjennomført flere investeringsprosjekter knyttet til sekkeposten i inneværende år.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Videre benyttes midlene også til å bytte ut eller oppgradere tekniske anlegg med utgått levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

I budsjettet for 2023 var det opprinnelig bevilget kr. 110 mill. til sekkeposten Mindre bygginvesteringer. I forbindelse med revidert budsjett i juni 2023 ble posten tilført ytterligere midler.

Det er i 2023 bevilget midler til litt under 40 enkelttiltak fra budsjettposten. De største postene er knyttet til Strømgaten 1, Garnes skole og Haukelandshallen hvor midlene er overført til egne budsjettposter.

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder. Samlet over alle tjenesteområdene i kommunen har en et mindreforbruk på budsjettposten på cirka 28 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak at enkeltprosjekter har forsinket fremdrift i forhold til forventet. Enkelte områder, som skole, næring og idrett, har en likevel merforbruk i forhold til prosjekt. Dette skyldes at fordelingen mellom ulike tjenesteområder har blitt en annen enn lagt til grunn i opprinnelig budsjett, og at dette ikke er blitt korrigert for i årsavslutningen.

Ombygging - Innbyggerservice

Innbyggerservice er kommunens sentrale servicetorg og kompetansemiljø for kundebehandling og service. Avdelingen er organisert under Seksjon kommunikasjon i Byrådsleders avdeling.

Innbyggerservice hjelper innbyggerne med å bruke digitale tjenester. Det har vært en dobling av antallet besøkende, fra et gjennomsnitt på 30 besøkende hver dag i 2020 til et gjennomsnitt på 70 besøkende i dag. Brukergruppene har også endret seg og det er blant annet flere som ikke snakker norsk og som har mer omfattende behov for hjelp.

Høsten 2022 ble det gjennomført en risiko og sårbarhetsanalyse (ROS - analyse) om personvern for besøkende, og generell trygghet for ansatte og besøkende. Analysen ble utarbeidet med bistand fra Samfunnssikkerhetens hus.

Hovedtiltaket for å redusere avdekket risiko er å gjennomføre en mindre ombygging hos Innbyggerservice i Kaigaten 4. En slik ombygging av publikumsmottaket i Kaigaten vil bidra positivt til å ivareta personvernet i en hverdag preget av mer besøk og mer kompliserte digitale søknadsprosesser, samt sikre økt trygghet for ansatte i Innbyggerservice.

Investeringskostnadene er i hovedsak knyttet til ombygging av lokalene i Kaigaten 4, samt etablering av nødvendige sikringstiltak i tråd med ROS-analysen.

Det ble bevilget kr. 1,7 mill. i revidert budsjett 2023 til ombygging og nødvendige sikringstiltak i publikumsmottaket til Innbyggerservice i Kaigaten 4.

Arbeidet med investeringsprosjektet pågår og planlagt ombygging starter 1. kvartal 2024.

Oppgradering av Magistraten og Manufakturhuset - prosjektutvikling

I sak 243/20 vedtok Bystyret at bystyrets organer ikke skal være en del av den rehabiliterte rådhusblokken, men at kontor- og servicefunksjoner for denne enheten skal etableres i de historiske byggene i rådhuskvartalet slik at rådhuset frigjøres til byrådet og tilhørende administrasjon. Det foreligger mulighetsstudier av relativt nyere dato for rehabilitering og oppgradering av Manufakturhuset og Magistraten til fortsatt bruk til kontorformål i henhold til dagens standard. Det er satt av midler til å utrede og kostnadsberegne tilrettelegging av disse to byggene for bystyrets organer. Utredningen vil bli gjennomført i tett samarbeid med Bystyrets kontor med siktemål om å kunne innarbeide en samlet kostnadsramme for prosjektet ved neste rullering av Handlings- og økonomiplan.

Salg av eiendom / kapitalfrigjøring EBE

I investeringsprogrammet er det forutsatt at investeringene skal finansieres blant annet ved å bruk av kapitalfond. Kapitalfondet tilføres midler blant annet gjennom salg av kommunale eiendommer.

Budsjettposten omfatter ulike tjenesteområder i kommunen. De største inntektene i 2023 er knyttet til salg av seksjon i Åsane senter til 32 mill. kr og et oppgjør med Rieber eiendom knyttet til en rettighet.

Sentralbadet, påbygg kontorseksjon

I gjennomføringsvedtak for Sentralbadet scenekunsthuss ble det vedtatt et påbygg i fire etasjer på den delen av bygningen som vender mot Teatergaten. Påbygget oppføres som en egen seksjon i henhold til Eierseksjonsloven, og selges som en eierseksjon eller leies ut. Det er utarbeidet seksjoneringstegninger for kontorpåbygget og disse ligger til godkjenning hos Plan- og bygningsetaten. Årets merforbruk skyldes høyere aktivitet enn anslått. Årsavvik medfører ikke justering av totalprognose. Prosjektets tjenesteområde er endret fra Administrasjon og fellesfunksjoner til Næring. Nødvendige justeringer av budsjettmidler mellom tjenesteområdene vil bli utført ved første anledning.

Sikringstiltak av kommunale arbeidsplasser

Etter hendelse på NAV ble det foretatt oppdaterte risikovurderinger for å trygge arbeidsplasser der ansatte møter brukere/kunder. Vurderingene fremviste behov for oppgraderinger av flere lokaler.

I 2023 er investeringsmidlene i sekkeposten medgått til gjennomføring av sikringstiltak ved Familiens hus Oasen og Åsanemyrane. Det ble også gjort nødvendige oppgradering av booppfølgingstjenesten ved Vestre Sikthaugen.

Mindreforbruket i sekkeposten skyldes forsinkelse i gjennomføring av sikringstiltak ved Familiens hus i Møllendalsveien. Det forventes derfor at tilhørende budsjettmidler medgår i sin helhet i 2024.

Tilpasning av lokaler - sekkepost

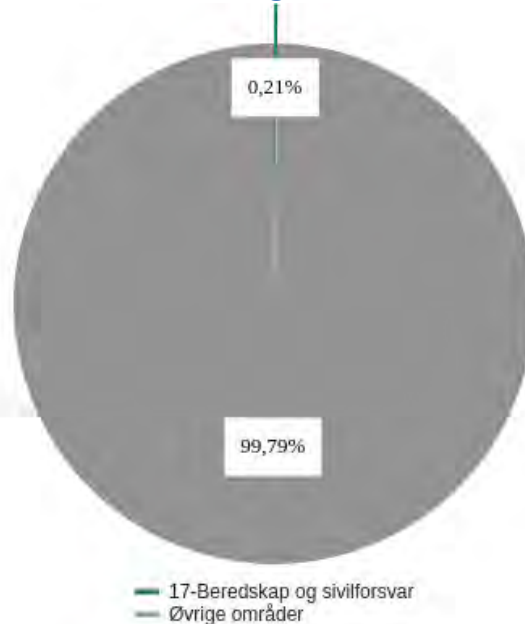
Ombyggingene i 2023 gjelder tilpasning av lokaler ved Bergen Helsehus

Økt kapasitet på sikkerhetsløsninger mot internett fra Bergen kommunes interne nettverk

Overforbruk skyldes behov for konsulentbistand for å implementerer den nye løsningen for brannmuren.

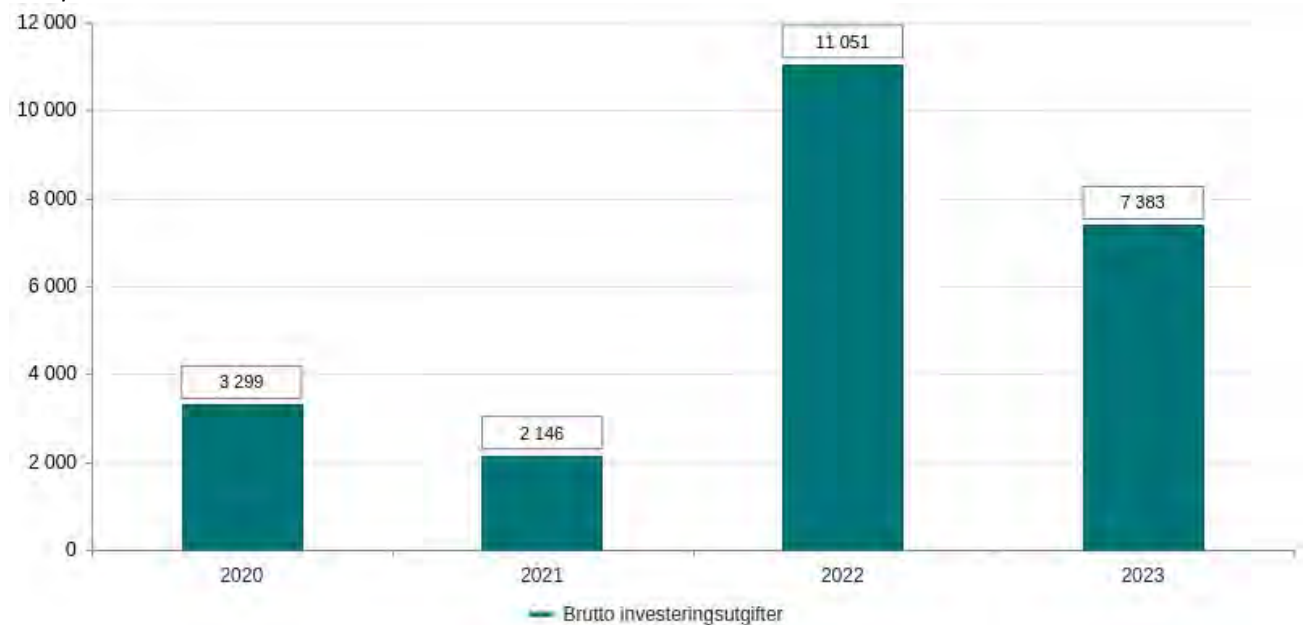
17-Beredskap og sivilforsvar

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter alle kommunens tjenester innen samfunnssikkerhet og beredskap, herunder kommunens utgifter til beredskap, helseberedskap, sivilforsvar og tilfluktsrom.

Kommunene er en viktig bærebjelke i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap og er også gitt en sentral rolle som samvirkeaktør og pådriver i samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet lokalt. Sivilbeskyttelsesloven (2010) og Forskrift om kommunal beredskapsplikt (2011) pålegger alle kommuner

i Norge å arbeide helhetlig og systematisk med samfunnssikkerhetsarbeidet på tvers av sektorer i kommunen.

Bergen kommune skal være en pådriver i det lokale, regionale og nasjonale samfunnssikkerhetsarbeidet. Det er et uttrykt mål at bysamfunnet Bergen og bergensregionen skal være et trygt sted å bo og besøke.

Bergen kommune tok initiativ til å etablere Samfunnssikkerhetens hus for å styrke kommunal beredskap og for å imøtekomme større og mer komplekse utfordringer i regionen. Samfunnssikkerhetens hus ble etablert 1. mars 2021. Målet er å bidra til å skape et tryggere samfunn ved å styrke det forebyggende arbeidet og regionens reelle beredskapsevne. Etaten består av en døgnskuttinuerlig samvirkevakt, et forsknings- og kompetansesenter og et service- og sikkerhetssenter med ansvar for servicetjenester og sikkerhet i Bergen rådhus.

Viktige begivenheter

- I april startet arbeidet med å utarbeide ny helhetlig risiko - og sårbarhetsanalyse for Bergen, jf. byrådssak [1061/23](#).
- I juni deltok over 30 beredskapsaktører da Bergen kommune arrangerte øvelsen «Missing Spark» på Samfunnssikkerhetens hus (SSH). Øvelsen tok for seg hvordan Bergen vil kunne håndtere et omfattende strømbrydd.
- I desember vedtok bystyret etablering av vertskommunesamarbeid mellom Bergen kommune og Øygarden kommune innen samfunnssikkerhet og beredskap, jf. bystyresak [61/23](#). Dette er den andre avtalen om vertskommunesamarbeid innen feltet. Samarbeidsavtalen med Askøy kommune ble operasjonalisert i 2023.
- Byrådet vedtok revidert forslag til Overordnet beredskapsplan for Bergen kommune, administrativ del i desember, jf. byrådssak [1318/23](#).

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
EBE - Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	-60	-60	0	Innarbeidet i budsjetttrammen. Benyttes til forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens bygningsmasse.
Sum	-60	-60	0	
Sum tiltak	-60	-60	0	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Pensjonsendringer				
Økte pensjonskostnader for tiltak som startet opp i 2022		279	279	0 Oppjustering til aktivitetsnivå. Utgiftene påløper allerede.
Sum		279	279	0

Tilpasning til aktivitetsnivå

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Ukraina flyktninger prosjekt 102126	350	350	0	Tiltakene er gjennomført.
Økte driftskostnader - Service og sikkerhetssenter	650	650	0	Tiltaket er iverksatt og midlene er medgått til formålet
Samfunnssikkerhetens hus - koordinatore til Samvirkevakten	-2 000	-2 000	0	Tiltaket er iverksatt og midlene er medgått til formålet
Gevinsttuttak ny modul for elektronisk periode- og årsavslutning	-6	-6	0	Tiltaket er innarbeidet i budsjettrammen
Sum	-1 006	-1 006	0	
Nye engangstiltak				
Merutgifter vakthold 17. mai	375	375	0	Tiltaket er gjennomført og midlene er medgått til formålet
Sum	375	375	0	
Sum tiltak	-352	-352	0	

Utvikling og utfordringer

Samfunnssikkerhetens hus

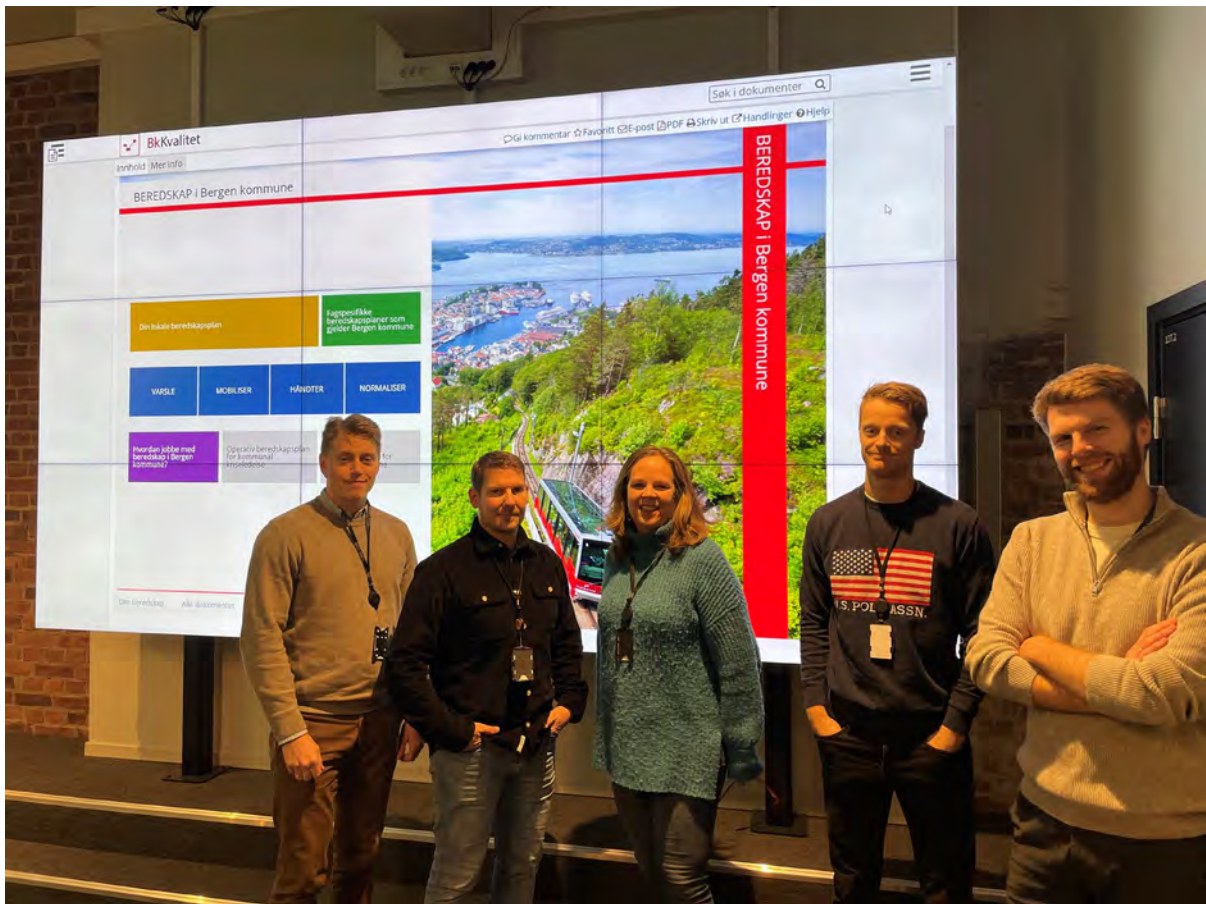
Verdensbildet og sikkerhetssituasjonen i Europa kan ha betydning for kommunen.

Samfunnssikkerhetens hus har holdt månedlige situasjonsbriefere i løpet av året. I disse presentasjonene gjennomgår etaten de store linjene og ser på mulige konsekvenser for kommunen. Globale utfordringer kan vise seg lokalt, noe som ble tydeliggjort gjennom voldsomme opptøyer mellom eritreiske grupper i flere byer i Europa, også i Bergen. Situasjonen i Midtøsten har ført til et stort engasjement med demonstrasjoner og arrangement i byrommene. Krigen i Ukraina er vedvarende. Uroligheter i verden vil føre til økt tilstrømning av flyktninger. Det er et større press på flere kommunale tjenester, noe som på sikt kan føre til uro og mistillit til myndighetene.

Gjennom året har Samfunnssikkerhetens hus etablert seg som en sentral aktør i samfunnssikkerhetsarbeidet, både nasjonalt, regionalt og lokalt. Dette gjenspeiler seg blant annet i omfanget av faglige presentasjoner for andre kommuner, utdanningsinstitusjoner og for statlige aktører, herunder Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og flere statsforvalterembeter. Etaten har også hatt besøk fra utlandet, besøk fra nordiske vennskapsbyer, Sør-Korea, den canadiske ambassaden og Seattle.

I en mer utfordrende tid med større oppmerksomhet rundt samfunnssikkerhet og beredskap, får etaten stadig flere forespørsler internt i kommunen. Samtidig med dette har etaten inngått vertskommunesamarbeid innen samfunnssikkerhet og beredskap med Askøy og Øygarden kommune, noe som har ført til flere forespørsler og oppgaver.

For å tilrettelegge godt for systematisk arbeid med beredskap i egen organisasjon, har etaten jobbet mye med å utarbeide og forbedre dokumenter og veiledere i kommunens kvalitetssystem.

Samfunnssikkerhetens hus har i løpet av 2023 jobbet mye med å utarbeide og forbedre dokumenter og veiledere under konsernsidene «Beredskap» i BkKvalitet. Dette skal hjelpe avdelingene i kommunen til å jobbe systematisk med beredskap. Fra venstre: Joakim Gade-Jensen, Hårek Leifson Pettersen, Toril Berle Schalck, Jakob Ursin og Mathias Vik Vestly. Foto: Thomas Gjerde

Hendeshåndtering i Samvirkesenteret

Samvirkesenteret i Samfunnssikkerhetens hus utøver den døgntkontinuerlige vaktfunksjonen «vakthavende beredskapskoordinator» i henhold til kommunes beredskapsplan. Samvirkesenteret har håndtert totalt 334 hendelser i 2023. Dette er en økning fra 290 hendelser i 2022 og 168 hendelser i 2021 (delårseffekt fra etablering av Samvirkesenteret 1. juni 2021). En hendelse er en situasjon knyttet til bysamfunnet eller kommunal tjenesteproduksjon som representerer en mulig risiko for innbyggere, ansatte, miljø, materielle verdier eller kommunens tillit.

Samvirkesenteret etablerte i 2023 nivåbasert beredskap med grønn, gul og rød beredskap som åpner for økt ressursbruk ved ulike nivåer. Grønn beredskap er normalsituasjon. Gul beredskap innføres ved behov for ekstra bemanning som følge av planlagte hendelser som 17. mai, varslede værforhold eller ikke planlagte og plutselige hendelser som krever økt ressursbruk. Når en hendelse heves til rødt nivå, er det en svært alvorlig hendelse som kan få konsekvenser for hele bysamfunnet.

Av alle hendelsene i 2023 ble 318 hendelser håndtert på grønt nivå, 16 hendelser på gult nivå og ingen på rødt nivå. Tallene viser at de fleste hendelser håndteres fortløpende av beredskapskoordinator på vakt, ofte i dialog med vakthavende kommunaldirektør og andre funksjoner i vaktgående krisestab. Etaten har vesentlig styrket sitt samarbeid med andre beredskapsetater gjennom håndtering av disse hendelsene. Det er nå utarbeidet egne verktøy i etaten for analyse og prediksjon av hendelser. Utviklingen tilsier økt omfang av hendelser, spesielt utenfor kommunens ordinære åpningstid. Til tross

for økt omfang av hendelser, har behovet for mobilisering av kommunal krisestab gått markant ned. Bergen kommune har hatt én slik mobilisering, ved bortfall av telefonsystemer. Etaten har bistått to mobiliseringer av krisestab i byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold gjennom året. Etaten bistod da med prosess-støtte, metode og loggføring.

Kurs og rådgivning

Samfunnssikkerhetens hus har bistått med rådgivning til alle byrådsavdelinger i kommunen i 2023. Etaten har i 2023 hatt 18 kurs for over 200 medarbeidere innen risikoanalyser, beredskapsanalyser og -planverk, krise- og beredskapsledelse, øvingsplanlegging og -gjennomføring, samt krisekommunikasjon. Kursene er gjennomført for ansatte i Bergen kommune og deltakere fra andre kommuner og beredskapsaktører.

Etaten har prioritert utarbeidelse av ny helhetlig ROS for Bergen, et svært omfattende arbeid med mange bidragsyttere internt i kommunen, men også av eksterne beredskapsaktører.

Innen rådgivning og kompetanseutvikling er det en økende etterspørsel etter støtte til ROS-analyser, sikringsrisikoanalyser, beredskapsplanverk, samt øving og trening. Etterspørselen kommer fra alle tjenesteområder i kommunen, og i noen tilfeller også fra andre kommuner.

Service og sikkerhet

Service- og sikkerhetssenteret i Bergen rådhus har utviklet og startet opp et nytt kurs i Samfunnssikkerhetens hus sin kursportefølje, «Kurs i forebygging av trusler og vold» rettet mot medarbeidere i kommunen som er i direkte kontakt med tjenestemottakere.

Håkon Thue Johannessen og Arve Skarbøvik er kursinstruktører, her sammen med avdelingsleder Britt Lise Nymark. Foto: Rune Bratland

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Antall hendelser - Samvirkesenteret	168	290	334	
Antall kurs avholdt innen beredskap	10	10	18	

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023				Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap		
Tilfluktsrom	5,4	4,0	5,7	-1,8	3,9		0,1
Sivilforsvar	1,3	1,2	3,5	-2,3	1,2		0,0
Beredskap	28,7	32,0	34,9	-3,2	31,6		0,3
Helseberedskap	1,7	7,5	16,9	-5,8	11,1		-3,6
Sum	37,0	44,7	60,9	-13,1	47,8		-3,1

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023				Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap		
1-Byrådsleders avdeling		29,9	32,1	36,1	-5,5	30,6	1,5
2-Byrådsavdeling for finans		5,4	4,0	5,9	-1,8	4,0	0,0
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg		1,7	7,3	13,5	-5,8	7,7	-0,4
90-Fellesposter - bykassen		0,1	1,3	5,5	0,0	5,5	-4,2
Sum		37,0	44,7	60,9	-13,1	47,8	-3,1

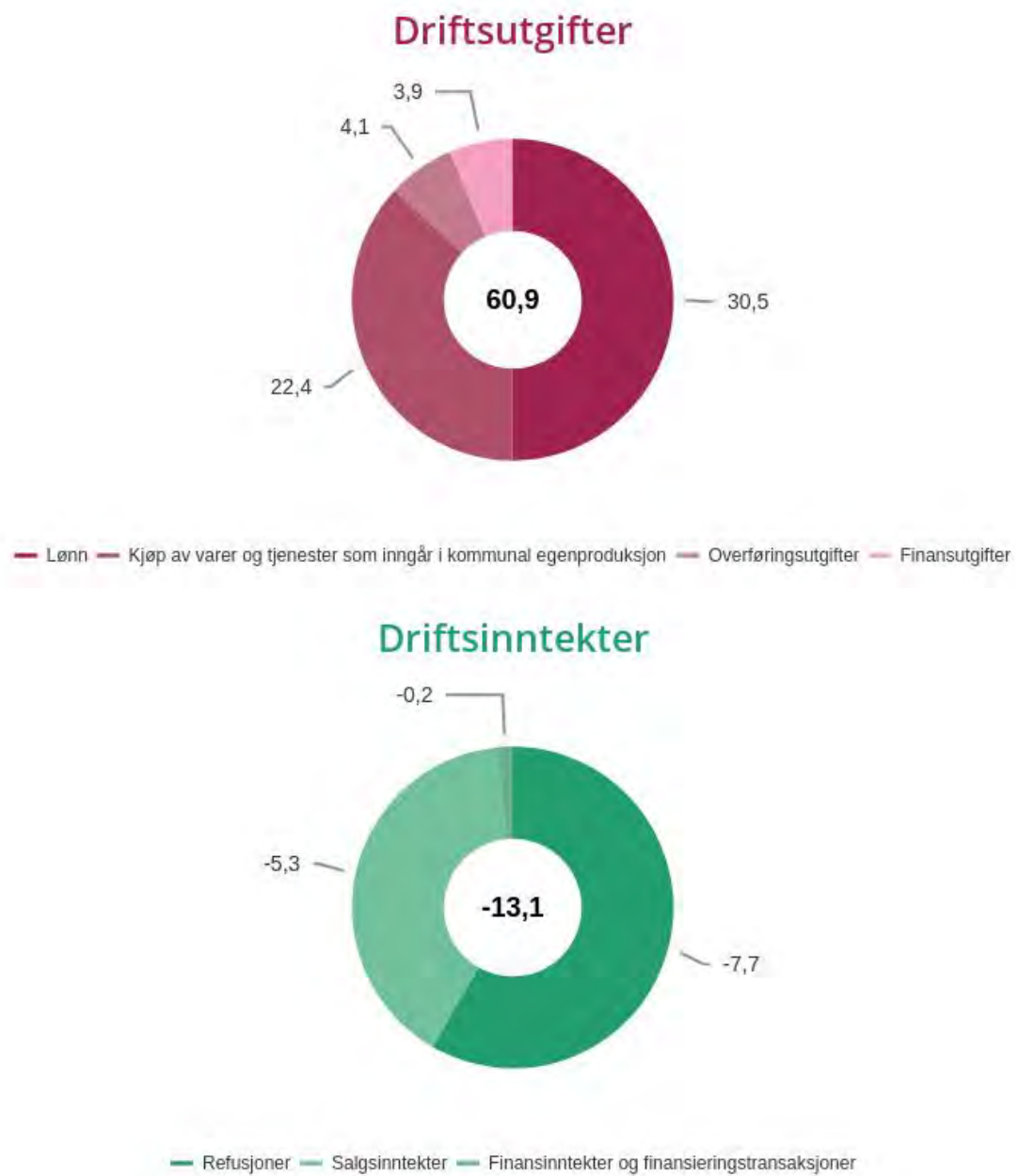
Kommentar til status økonomi

Byrådsleders avdeling melder et mindreforbruk på kr. 1,49 mill. innen tjenesteområdet. Mindreforbruket skyldes i hovedsak reduserte husleiekostnader som følge av støyproblematikk i lokalene til Samfunnssikkerhetens hus i Rosenkrantzgate 3.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** kan avviket i hovedsak knyttes fordeling av internkjøp og -salg til korrekt tjeneste (-4,3 mill.). Internkjøp- og salg går i null total sett for kommunen, men det gjøres en teknisk øvelse som følge av at internkjøp og internsalg ikke nødvendigvis regnskapsføres på samme tjenesteområde. Øvelsen sikrer at det er samsvar. Avviket på avdeling 90-Fellesposter - bykassen må derfor ses i sammenheng med tilsvarende avvik på øvrige tjenesteområder.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Investeringer

Beløp i mill. kr

		Totalbudsjett			Årets budsjett				
Investering	Saksref.	Bud. v/gj.førings-	vedtak	Vedtatt Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. bud.	Regnskap	Avvik i kr
Mindre bygginvesteringer - sekkepost		-	-	-	Løpende	Løpende	1,1	0,0	1,1
Samfunnssikkerhetens hus	BR 1342/20	IA	5,5	5,5	2020	Ferdig	3,7	3,7	0,0
Tilfluktsrom - oppgradering mv		-	-	-	Løpende	Løpende	5,3	3,6	1,7
Sum							10,2	7,4	2,8

Statustekst investeringer

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Midlene benyttes til å gjennomføre rehabiliteringsprosjekter og andre oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og kan bli brukt på alle tjenesteområder i kommunen.

Videre benyttes midlene også til å bytte ut eller oppgradere tekniske anlegg med utgått levetid.

Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg, heiser og investeringer knyttet opp mot digitalisering. Det utarbeides årlige vedlikeholdsplaner og prioriteringer basert på tekniske tilstandskartlegginger og kommunens fremtidige arealbehov.

I budsjettet for 2023 var det opprinnelig bevilget kr. 110 mill. til sekkeposten Mindre bygginvesteringer. I forbindelse med revidert budsjett i juni 2023 ble posten tilført ytterligere midler.

Det er i 2023 bevilget midler til litt under 40 enkelttiltak fra budsjettposten. De største postene er knyttet til Strømgaten 1, Garnes skole og Haukelandshallen hvor midlene er overført til egne budsjettposter.

Bevilgningen går over mange ulike tjenesteområder. Samlet over alle tjenesteområdene i kommunen har en et mindreforbruk på budsjettposten på cirka 28 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak at enkeltprosjekter har forsinket fremdrift i forhold til forventet. Enkelte områder, som skole, næring og idrett, har en likevel merforbruk i forhold til prosjekt. Dette skyldes at fordelingen mellom ulike tjenesteområder har blitt en annen enn lagt til grunn i opprinnelig budsjett, og at dette ikke er blitt korrigert for i årsavslutningen.

Samfunnssikkerhetens hus

Investeringen gjelder etablering av etaten Samfunnssikkerhetens hus og ombygging av lokaler i Rosenkrantzgaten 3, i tråd med etablert sikringskonsept. Prosjektet var opprinnelig planlagt ferdigstilt innen 2020, men ble forsinket på grunn av blant annet koronarelaterte utfordringer. Lokalene ble tatt i bruk i 2021, men det pågikk ennå noe arbeid for å ferdigstille lokalene.

Som følge av rettslige prosesser mellom huseier og annen leietaker knyttet til støy i lokalene i Rosenkrantzgate 3, ble slutføring av prosjektet litt forsinket. Støyutfordringene ble løst i 2023 gjennom blant annet ytterligere ombygging i bygget for å ivareta døgnkontinuerlige vaktfunksjoners arbeidsmiljø også på natt.

Budsjettposten ble styrket med kr. 0,7 mill. for å dekke merutgifter knyttet til ombyggings- og tilpasningsarbeidene av Samfunnssikkerhetens hus sine lokaler gjennom 2. tertialrapport 2023.

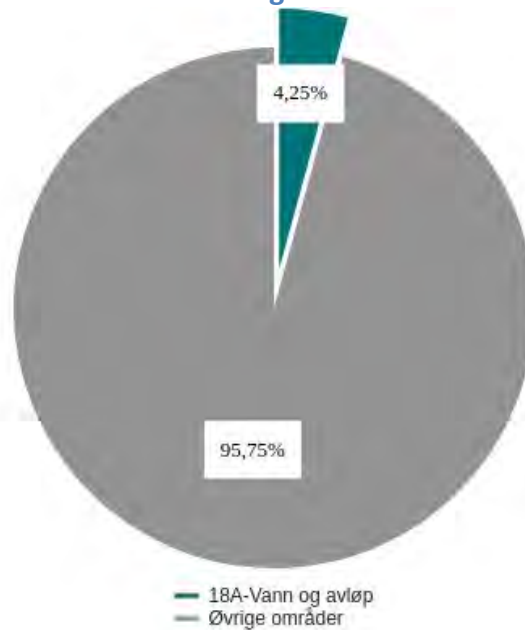
Prosjektet er nå ferdig.

Tilfluktsrom - oppgradering mv

Det er et stort behov for oppgradering av tilfluktsrom slik at de blir gjort i stand i henhold til gjeldende krav. Tilfluktsrommene vil da lettere også kunne brukes til andre formål. Det er så langt i år gjort administrative vedtak om oppstart av fire nye prosjekter, men ved årsslutt var der fortsatt 1,2 mill. kr. igjen i udisponerte midler. Dette skyldes i hovedsak at der var 3 delprosjekter med merforbruk, og at det da var naturlig å avvente med andre tiltak. Det siste delprosjektet har fått forsinket oppstart og vil starte opp i 2024.

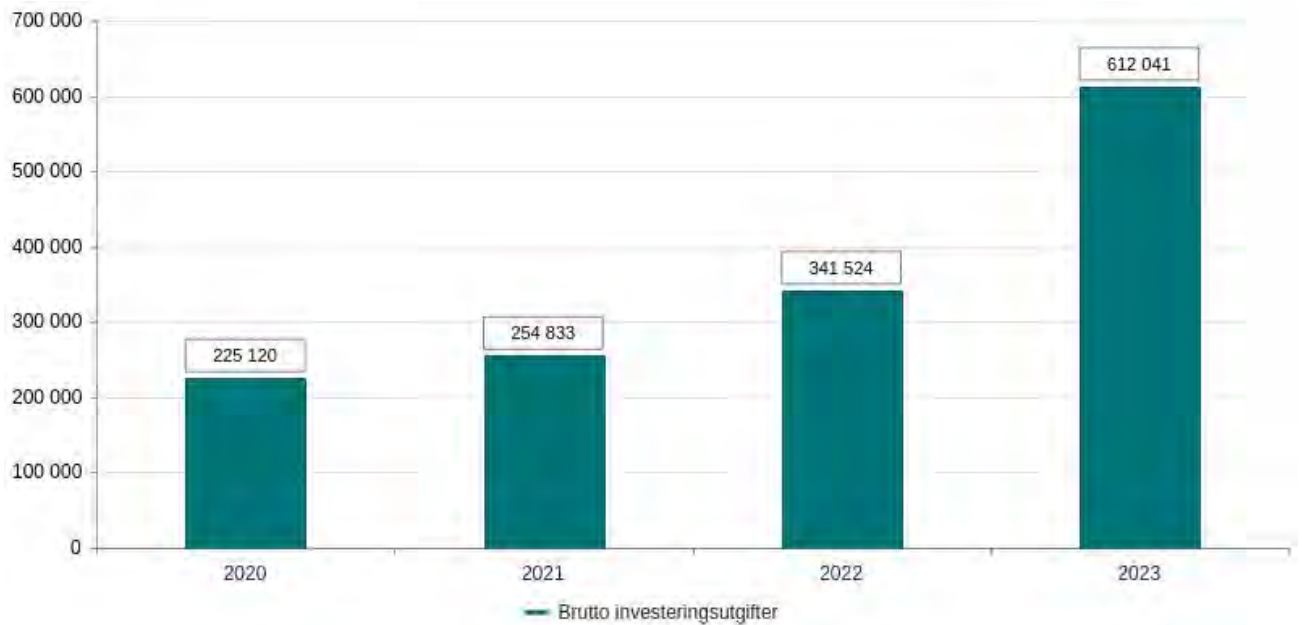
18A-Vann og avløp

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet vann og avløp omfatter vannforsyning og avløpshåndtering for byens innbyggere og virksomheter. Området omfatter også det kommunale overvannssystemet. Vann- og avløpstjenestene er fullt ut finansiert gjennom kommunale gebyrer og bruk av tidligere års opparbeidede fondsmidler. Midlene kan kun brukes til VA-formål (innen vann- og avløpssektoren).

Bergen kommune jobber systematisk for å levere god tjenestekvalitet og god effektivitet gjennom å ta vare på og videreutvikle eksisterende VA-infrastruktur og tilpasse byen til et mer krevende klima. Mye av arbeidet som gjøres skjer i tett samarbeid mellom ulike etater i kommunen og andre infrastruktureiere. Effektivitet og kvalitet måles og sammenlignes med andre kommuner (benchmarking). Publikum skal oppleve god kundeservice og informasjon. Brukerundersøkelsen fra april 2023 viser at 93 % av innbyggerne er fornøyd med VA-tjenestene.

Viktige begivenheter

- Innføring av ny digital løsning for samhandling med bransjen for søknader om VA-tiltak og oppfølging av påleggssaker. Løsningen er godt mottatt og det har vært arrangert fagdager med bransjen for å sikre innføringen.
- Nedbørsmålersøylen BYGE ble åpnet i mai. Den viser nedbørsdata i sanntid og rekorder og setter fokus på klimaendringer.

Nedbørsmålersøylen BYGE ble åpnet av byråden i mai, viser nedbørsdata i sanntid og rekorder og setter fokus på klimaendringer. Foto: Sigrid Teige Øye

- Arbeidet med ny kanal og åpen blågrønn overvannsløsning over Mindemyren ble ferdigstilt som et samarbeid med Bymiljøetaten og Bybanen Utbygging.

Kanalen i Mindemyren langs bybanen, overvannshåndtering. Foto: Sigrid Teige Øye

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Endring i kostnader for driftsnivå for va-anlegg	-12 730	-12 730	0	Tiltak iverksatt, er innarbeidet i Bergen Vanns budsjettrammer og inngår som en del av gebyrgrunnlaget
Sum	-12 730	-12 730	0	
Nye tiltak				
Aktivitetsvekst pga. nye VA-anlegg og ledningsnett	8 000	6 000	2 000	Tiltak iverksatt, er innarbeidet i Bergen Vanns budsjettrammer og inngår som en del av gebyrgrunnlaget
Sum	8 000	6 000	2 000	
Inntektsendringer				
Inntektsøkning biogass	-2 400	-2 400	0	Tiltak iverksatt, er innarbeidet i Bergen Vanns budsjettrammer og inngår som en del av gebyrgrunnlaget
Gebyrendring innen VA	-85 010	-85 010	0	Tiltak iverksatt, er innarbeidet i Bergen Vanns budsjettrammer og inngår som en del av gebyrgrunnlaget
Inntektsøkning kraftverk	-8 000	-8 000	0	Tiltak iverksatt, er innarbeidet i Bergen Vanns budsjettrammer og inngår som en del av gebyrgrunnlaget
Inntektsøkning eksterne kunder	6 805	6 805	0	Tiltak iverksatt, er innarbeidet i Bergen Vanns budsjettrammer og inngår som en del av gebyrgrunnlaget
Sum	-88 605	-88 605	0	
Sum tiltak	-93 336	-95 336	2 000	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt	Avvik	Status beskrivelse
Tilpasning til aktivitetsnivå				

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik Status beskrivelse
Balanserte justeringer innen selvkostområdet Avløp	-10 115	-10 115	0 Tiltak iverksatt, er innarbeidet i Bergen Vanns budsjettrammer og inngår som en del av gebyrgrunnlaget
Balanserte justeringer innen selvkostområde Vann	-10 446	-10 446	0 Tiltak iverksatt, er innarbeidet i Bergen Vanns budsjettrammer og inngår som en del av gebyrgrunnlaget
Balanserte justeringer innen selvkostområdet Slam	-1 201	-1 201	0 Tiltak iverksatt, er innarbeidet i Bergen Vanns budsjettrammer og inngår som en del av gebyrgrunnlaget
Sum	-21 762	-21 762	0
Sum tiltak	-21 762	-21 762	0

Utvikling og utfordringer

Hovedplan for vannforsyning og Hovedplan for avløp og vannmiljø ble godkjent av bystyret i møte 20.06.2019. Hovedplanene er kommunens overordnede sektorplaner for tjenestområdet vannforsyning og avløpshåndtering, og er styrende for aktiviteten på området. Revisjon av hovedplanene er startet opp med sikte på politisk behandling i 2024.

Sentrale oppgaver og utfordringer i 2023 har vært:

For vannforsyning:

- Anleggsarbeidet med nye Espeland vannbehandlingsanlegg har startet opp. Planlegging av forsyning mot Åsane fra Espeland fortsetter.
- Videreføre arbeidet med sikring av vannbasseng og hygienisk sikkerhet i vannforsyningen.
- Holde oppe takten i ledningsfornying, og balansere finansiering over drift og investering.
- Videreføre arbeidet med å øke robustheten på vannforsyningen, utvikle samkjøring mellom kilder og etablering av felles reserve vannforsyning med Øygarden gjennom bygging av vannledning over nytt Sotrasamband.
- Videreføre arbeidet med lekkasjereduksjon.
- Sikre god drift og optimalisering av eksisterende anlegg

Arbeid ved nye Espeland vannbehandlingsanlegg. Foto: Oddbjørn Andersen

For avløpshåndtering

- Videreføre arbeidet med planlegging og oppstart på arbeider med oppgradering av de mindre avløpsrenseanleggene. Konseptvalgutredning er utarbeidet for Åsane Nord og Bergen Vest.
- Fullføre reguleringsplan for Garnes renseanlegg og videreføre arbeidet med å klargjøre prosjektet for oppstart, herunder grunnforhandlinger og arkeologiske utgravinger. Nytt gjennomføringsvedtak for anlegget er gjort. Leverandør av maskin og prosess er valgt og avtale er inngått. Rådgiver for øvrige fag er tildelt.
- Drotningvik avløpsrenseanlegg: Pga. hensyn til Sotrasambandet og etablert tunnel for høyspentkabel må anlegget bygges som daganlegg. Reguleringsarbeid for nytt anlegg pågår.
- Holde oppe takten i ledningsfornying.
- Videreføre arbeidet med klimatilpasning og øke robustheten i eksisterende avløpssystemer gjennom oppfølging av kommunedelplan for overvann mm.
- Arbeide for en stabil og økende gassproduksjon ved biogassanlegget.
- Sikre god drift og optimalisering av eksisterende anlegg.

Spesielle utfordringer som oppstod i 2022 og vedvarte i 2023

- En sterk økning i rentekostnader gir vesentlig kostnadsøkning for sektoren.
- Tilsvarende har en svært høy prisstigning på materialer og anleggsarbeider gitt ytterligere kostnadsøkning.

- Det har vært leveringsproblemer og stor prisøkning på enkelte råvarer og kjemikalier som inngår i drift av vannbehandling og avløpsrensprosesser.

Nærmere om virksomheten

Sirkulærøkonomi og klimafotavtrykk

Energiforbruk – Bergen Vann har de siste årene hatt stort fokus på energiforbruk og energiproduksjon, og på driftsområdet har det vært et økende fokus på energisparende tiltak og selvforsyning. Bergen Vann vil arbeide videre med å redusere sin del av utslippene for at Bergen kommune skal kunne bli fossilfri i 2030 og unngå en økning i temperatur på mer enn 1,5 grader frem til 2050, blant annet gjennom økende overgang til fossilfri anleggsdrift.

Bergen Vann produserer energi selv ved vannkraft og biogass. Pr. 3. tertial 2023 er det produsert 17,1 GWH energi netto biogass ut fra oppgraderingsanlegget samt 7,14 GWH fra vannkraftverkene. Biogassen brukes til busser.

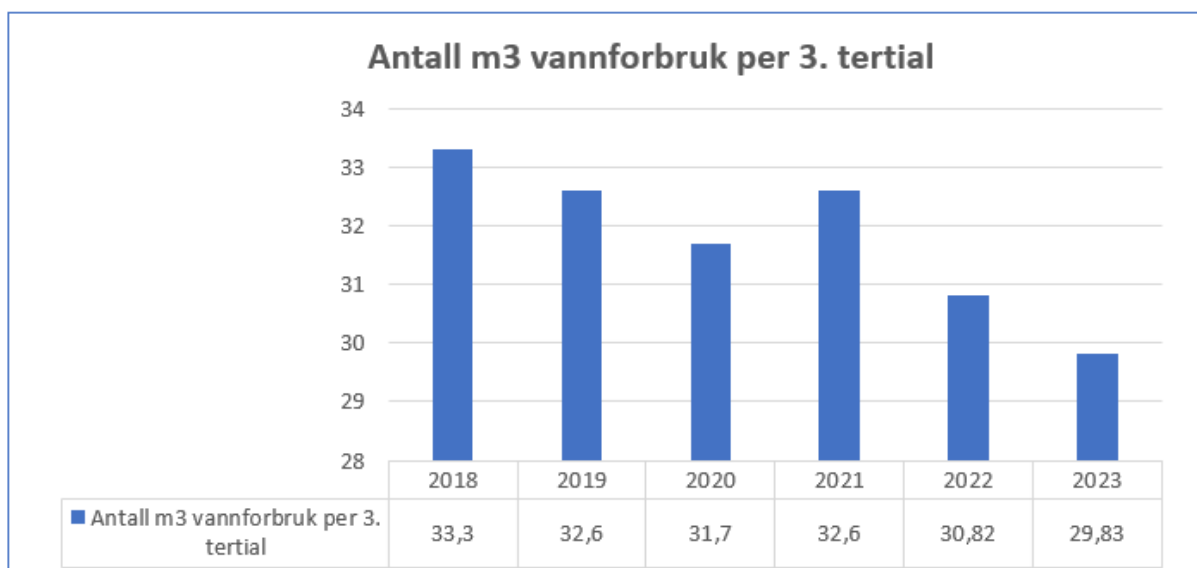
Bergen Vann har vedtatt en intern klima- og energihandlingsplan som følger opp kommunens klimastrategi. Det er utarbeidet et verktøy som gir oversikt over etatens klimafotavtrykk. Bergen Vann er blitt anerkjent av Verdens vannorganisasjon (IWA) som «Climate Smart Utility». Etaten er med i det nye kommunale, tverretatlige Fysisk klimarisikonettverk og skal være med å kartlegge fysisk klimarisiko (jf. årsoppdrag 2024).

Vannforbruk/vannkvalitet, nyanlegg vann

Alle abonnenter forsynes kontinuerlig med drikkevann av god kvalitet. Bergen kommunes seks vannbehandlingsanlegg har alle UV-stråling (ultrafiolett lys) som hygienisk barriere mot mikroorganismer. Bergen Vann har lav terskel for å sende ut føre-var kokevarsel dersom det er mistanke om redusert vannkvalitet. Ved påvist forurensing sendes kokevarsel.

Vannforbruket i 2023 var på 29,83 millioner m3. I 2022 var det 30,82 millioner m3.

2023 er første år vannforbruket har kommet under 30 millioner m3, og godt under årets mål på 31,0 millioner m3. Det er stort fokus på lekkasjesøking og hurtig lekkasjeutbedring for å redusere vannforbruket.

Antall millioner m3 vannforbruk per 3. tertial fra 2018-2023.

Bergen Vann har ansvar for byens dammer og gjennomfører tilsyn og oppgradering etter plan godkjent av NVE.

- Storavatnet (Krohnegården) – prosjektet med rehabilitering av damanleggene pågår og er snart ferdig (2024).
- For Storediket har bystyret besluttet nedlegging av dammen. Behandling hos NVE er ferdig med tanke på konsesjon om nedlegging. Nedtapping og detaljprosjektering vil foregå i løpet av 2024. Konkurransen er ikke utlyst.
- Dam Skredderdalen må rehabiliteres for å møte krav til damsikkerhet. Behandling av teknisk plan hos NVE er ferdig. Nye undersøkelser er nødvendige før videre aktivitet kan bestemmes. Konkurransen er ikke utlyst.
- Storevatnet (Sandviksfjellet v/Stoltzekleiven) - forprosjekt er ferdig. Vurdering av konsekvenser for øvrige dammer oppstrøms Storevatnet pågår. Vannstanden i Storevatnet har vært senket og vil bli holdt senket fram til planlagte rehabiliteringstiltak er gjennomført.
- Prosjektering pågår for Stemmevatnet og Gløvrevatnene i Sædalen, Gamsebotstjørna (Ytre Arna), Storevatnet og Ulvavatnet/Svartavatnet (Fanafjellet) ved Kismul.

Avløpshåndtering og -nyanlegg avløp

Statsforvalteren ga i 2016 Bergen kommune tillatelse etter forurensningsloven for utslipp av avløpsvann i Bergen og Arna tettbebyggelser. Forurensningsforskriften stiller krav om at avløp fra større tettbebyggelser skal gjennomgå sekundærrensing innen 31.12.2015. For Bergen gjelder dette kravet Garnes renseanlegg og 18 mindre renseanlegg, inkludert store slamavskillere.

Slik status er pr i dag, er det ikke realistisk å klare å oppfylle denne fristen. Det har vært møte mellom Bergen Vann og Statsforvalteren v/Miljøvern avdelingen for å redegjøre for status og framdrift i prosjektene med oppgradering av avløpsrenseanleggene.

Det arbeides kontinuerlig for å redusere overløpsutslipp fra avløpsnettene ved å skille regnvannet fra spillvann i sentrale byområder. Dette er et nødvendig og langvarig arbeid for å sikre stabil god vannkvalitet i nære sjøområder.

Bergen Vann, Plan- og bygningsetaten og Bymiljøetaten samarbeider for å sikre at kommunedelplan for overvann innarbeides i kommunens planbehandling. Hensikten er å sikre byen mot skader som følge av flom, oversvømmelse og klimaendringer ved at overvannshåndtering blir en integrert del av all arealplanlegging. Det gis uttalelser til planer til offentlig ettersyn. I alle disse for 2023 er det utarbeidet VA-rammeplaner, dvs. 100 %.

Fornyning av ledningsnett:

For å hindre forfall i ledningsnettene er det viktig å fornye ledningsnettene kontinuerlig. Det legges vekt på at fornying i stor grad utføres med gravefrie metoder (No-Dig). Dette gjøres for at disse arbeidene skal gjennomføres effektivt, til minst mulig ulempe for publikum og skade på miljø. Spesielt på avløpssiden utgjør gravefrie metoder hovedandelen. Dette arbeidet fortsetter i 2023.

Fornyning av vannledninger er mer krevende enn fornying av avløpsledninger. Pr. utgang 3. tertial er det fornyet 4,4 km vannledning. Dette utgjør 52 % av årsmålet. Det er fornyet 8,2 km avløpsledning. Dette utgjør 94 % av årsmålet på avløp på 8,7 km. I 2022 ble en del større, eldre og kritiske vannledninger fornyet. Dette arbeidet er videreført i 2023.

Der det er naturlig jobbes det med separering av overvann. Det er separert 184 m fellessystem pr. 3. tertial. Det er også stort fokus på å få fornyet private ledninger samtidig med fornying av de offentlige ledningene. Det er fornyet 14,5 km privat avløpsnett i 2023. Dette er i hovedsak utbedring av private ledningsanlegg etter pålegg fra Bergen Vann.

Arbeid med fornying hovedvannledninger i Øvregaten. Foto: Trude Haugen

Personal/oppfølging ansatte/rekruttering

Det er krevende å beholde og rekruttere personell til flere nøkkelfunksjoner i Bergen Vann. Det er et meget stramt arbeidsmarked og mangel på personell med kompetanse innen Bergen Vanns kjerneområder. Det må iverksettes ekstraordinære tiltak for å beholde og rekruttere kompetanse innen flere stillingskategorier. Det arbeides kontinuerlig med dette både på kort og lengre sikt.

I vår ble det konkludert med at Bergen Vanns lokasjon for den samlede virksomhet skal være i Krokattjønneveien i Fyllingsdalen. Det arbeides med sikte på innflytting i nye lokaler i 2. tertial 2024.

Samarbeidsprosjekter

Bergen Vann er generelt involvert i mange samarbeidsprosjekter i tilknytning til andre infrastrukturprosjekter. Mye tid brukes i oppfølgingen av slike prosjekter for å sikre gode løsninger på klimatilpasning og behov som må ivaretas for å sikre gode VA-anlegg som skal vare i over 100 år. Slike prosjekter gir også anledning til fornyelse av dårlige ledninger.

Digitalisering

Flere digitale løsninger er etablert. Bergen Vann har tatt i bruk datasjø (felles lagringsplass for kontinuerlig innhenting av driftsdata fra VA-systemene) for å bruke dette til analyser av data som kan bidra til effektivisering av virksomheten. Dette har blant annet bidratt til den sterke reduksjonen av lekkasjer på vannledningsnettet. Det jobbes med ytterligere digitaliseringstiltak. Etaten ser på metoder for å jobbe smart og effektivt, hvor man kan ta i bruk og ha nytte av kunstig intelligens (KI) samt maskinlæring. På avløp har man startet med maskinlæring for å optimalisere drift av pumpestasjoner.

Forholdet til innbyggere og næringsliv

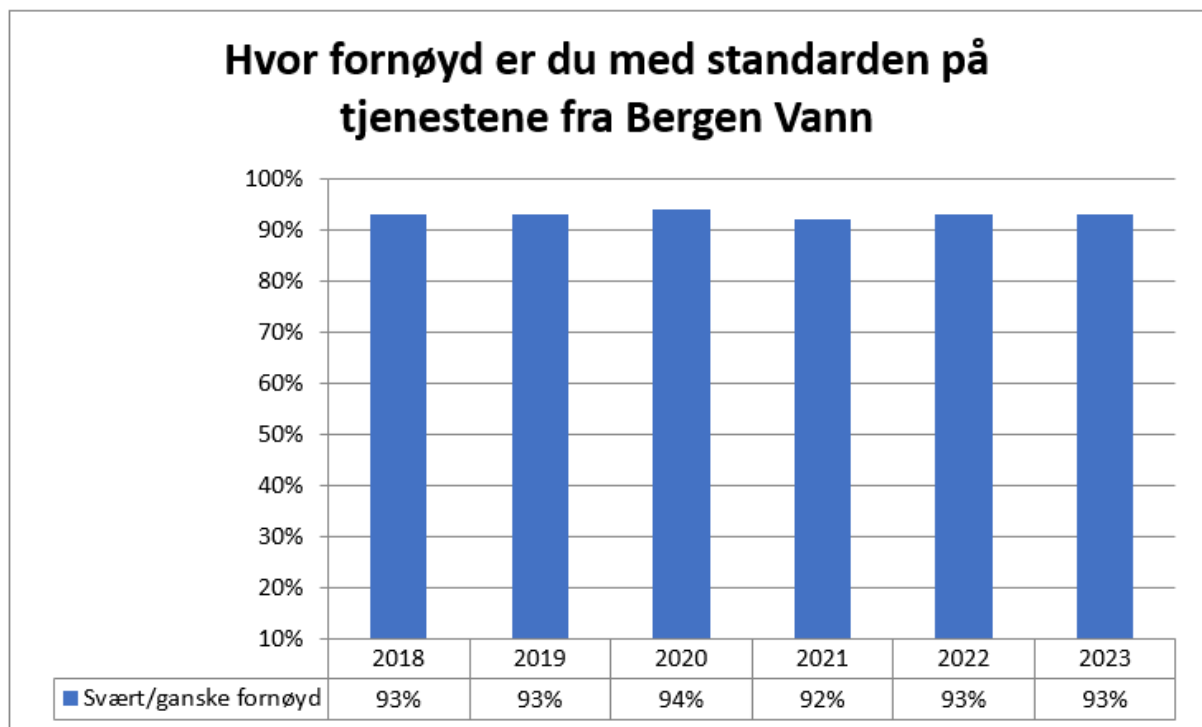
Bergen Vann har høyt kundefokus og er opptatt av å yte god service til byens innbyggere og næringsliv.

Bergen Vann deltar i prosjektet *Innføring av Kanalstrategi* som har som mål å forbedre informasjon og sikre rett kanal og kontaktvei inn for kunder.

Ny digital web-løsning for rørleggere og entreprenører, Gemini Entreprenørportal, ble lansert våren 2023. Denne samsnaker med Gemini Privat (kart- og saksbehandlingsløsning for VA-anlegg) og sak/arkivløsning på innsiden. Det er kommet gode tilbakemeldinger fra bransjen som finner det lettere å sende inn dokumentasjon og få oversikt over sine saker. På sikt når godt innarbeidet skal den også gi gevinst som mer effektiv saksbehandling.

Bergen Vann gir forhåndsuttalelser om tilknytning til offentlig VA-ledninger ved utbygging av bolig- og næringsområder. Målet er at 90 % av søknadene skal behandles innen en frist på 3 uker.

Årlig brukerundersøkelse ble gjennomført i april 2023 og rapport ble fremlagt i mai. 93 % oppgav at de her tilfreds (*svært fornøyd eller ganske fornøyd*) med standarden på tjenestene som leveres av Bergen Vann.

Hvor fornøyd er du med standarden på tjenestene, fra årlig brukerundersøkelse, utført april årlig fra 2018-2023.

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Andel abonnenter som får betryggende vannkvalitet	99,9 %	99,9 %	99,9 %	99,9 %
Andel abonnenter som får vann med god bruksmessig kvalitet (god pH og farge)	100,0 %	100,0 %	100,0 %	99,9 %
Andel innbyggere tilknyttet avløpsanlegg som tilfredsstillende gjeldende krav	90,0 %	90,0 %	90,0 %	83,7 %
Antall km fornyet offentlige avløpsledninger	8,1	9,9	9,3	8,2
Antall km fornyet offentlige vannledninger	8,9	8,2	7,3	4,4
Antall mill. m ³ vannforbruk	31,70	32,60	30,82	29,83

KOSTRA Nøkkeltall

Bergen 2022 Bergen 2023 Oslo kommune

Produktivitet

Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	2 939	3 065	3 439

Dekningsgrad

Andel fornyet kommunalt ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år (prosent)	0,9 %	0,7 %	0,8 %
Avløp - Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste (B)	94,2 %	94,9 %	98,4 %
Vann - Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning	91,3 %	90,5 %	100,3 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
Administrasjon - vann og avløp	11,5	12,2	0,0	0,0	0,0	12,2
Produksjon av vann	90,9	85,9	103,1	-24,1	79,0	7,0
Vannlaboratorium	5,5	6,1	5,3	-0,8	4,5	1,6
Distribusjon av vann	-139,1	-155,2	377,6	-524,6	-147,0	-8,2
Avløpsrensing	245,7	218,8	289,9	-62,7	227,2	-8,5
Avløpsnett / innsamling av avløpsvann	-332,2	-334,2	299,6	-644,9	-345,2	11,0
Tømming av slamavskillere	-1,1	-1,4	9,2	-10,6	-1,4	0,0
Selvkostrenter - vann og avløp	122,1	173,9	165,7	-2,2	163,5	10,4
Sum	3,4	6,2	1 250,5	-1 269,9	-19,4	25,6

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	Avvik i kr
2-Byrådsavdeling for finans	1,1	1,1	2,0	-0,8	1,1	0,0
5-Byrådsavdeling for byutvikling	1,1	1,4	1 270,1	-1 269,0	1,1	0,3
90-Fellesposter - bykassen	1,1	3,7	-21,6	0,0	-21,6	25,3
Sum	3,4	6,2	1 250,5	-1 269,9	-19,4	25,6

Kommentar til status økonomi

5-Byrådsavdeling for byutvikling: Bergen Vann og tjenesteområde Vann og avløp opererer innenfor selvkost. Det vi si at vann- og avløpsgebyrene kun skal brukes til vann- og avløpsformål. Eventuelle overskudd avsettes på et selvkostfond, mens eventuelle underskudd dekkes inn av selvkostfond. Inngående balanse selvkostfond ett år skal budsjetteres for å brukes opp eller dekkes inn i løpet av de påfølgende fem år. Budsjett og regnskap som avviker fra null ved utgangen av et år, gjelder poster som ikke inngår i selvkost. Slike poster er regnskapsmessige meravskrivninger mm. Inngående saldo på selvkostfondene var pr. januar 2023:

- Vann: kr 11,9 mill.
- Avløp: kr 54,8 mill.
- Slam: kr 8,7 mill.

Langsiktig gjeld for vann- og avløpsområdet ved inngangen til 2024 er på kr 4 077 mill., fordelt slik:

- Vann: kr 1 485 mill.
- Avløp: kr 2 592 mill.

ÅRSMELDING 2023

Netto rentekostnader for vann- og avløpsområdet endte i 2023 på kr 163,5 mill.

	2022	2023	2024 (forventet)
Rentekostnader	kr 122,0 mill.	kr 163,5 mill.	kr 206,0 mill.

Det var budsjettert med høye energiutgifter (strøm og fjernvarme) i 2023 på kr 85 mill. Faktiske energiutgifter i 2023 ble kr 56 mill. Tilsvarende var energiutgiftene kr 78 mill. i 2022.

Den høye lønns- og prisveksten fra 2022 fortsatte i 2023, slik at selvkostfondene samlet ble redusert med kr 45 mill. i løpet av 2023.

Dette innebærer at nivåene på selvkostfondene ved utgangen av desember 2023 ble:

- Vann: kr 9,4 mill.
- Avløp: kr 15,5 mill.
- Slam: kr 5,5 mill.

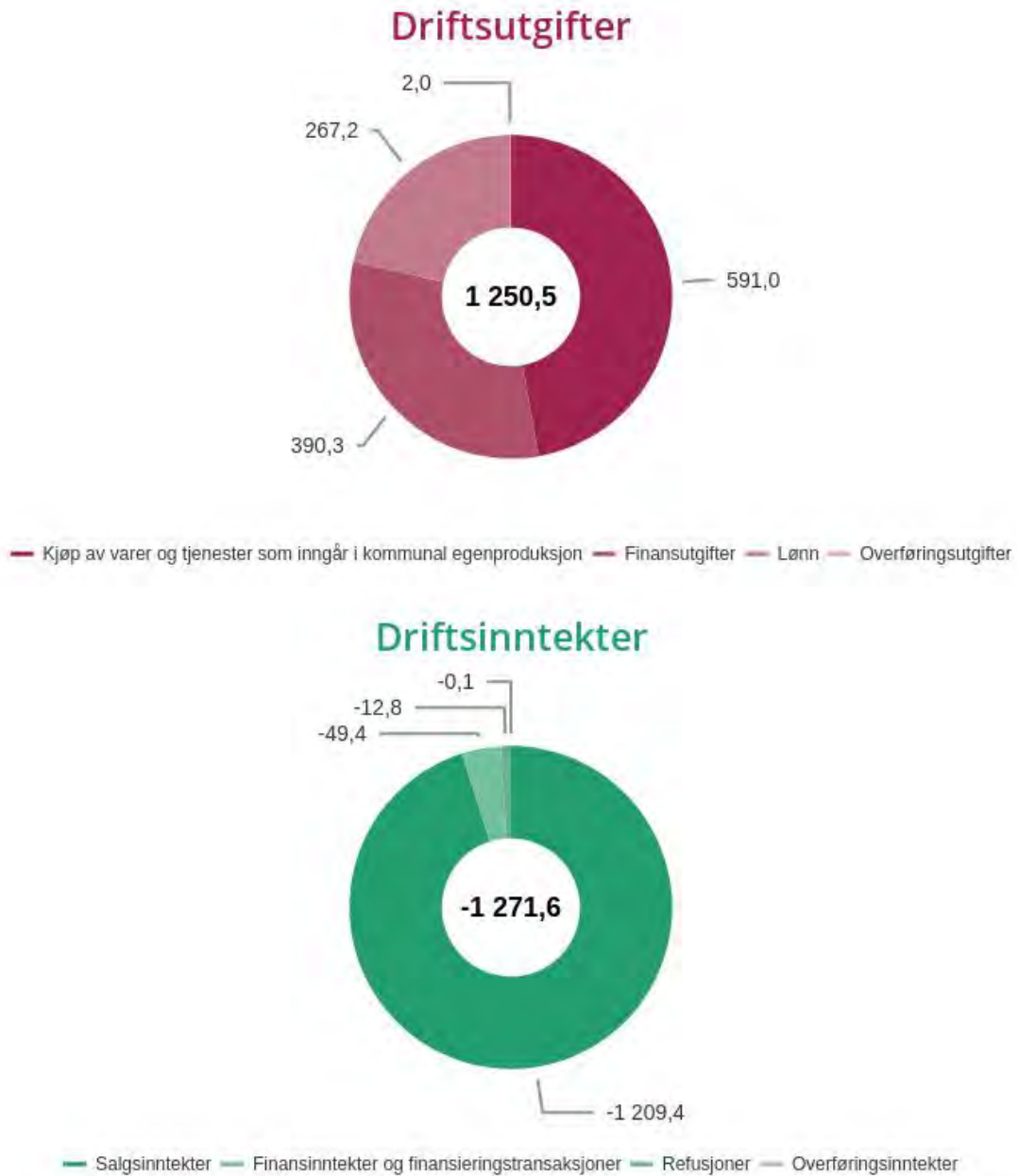
Inntekter fra årsgebyr, bruk av fond og andre inntekter er på ca. kr 1 100 mill. for 2023. Satser for årsgebyr for vann og avløp i 2023 er økt med 9 % i forhold til 2022.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** skyldes avviket internsalg til tjenester innenfor vann og avløp. Internkjøp- og salg går i null total sett for kommunen, men det gjøres en teknisk øvelse for å få samsvar mellom internkjøp og -salg per tjenesteområde på 90-Fellesposter - bykassen.

Internkjøp inngår i utgifter på avdeling 5-Byrådsavdeling for byutvikling, mens internsalget fremkommer på avdeling 90-Fellesposter - bykassen. Avviket på avdeling 90-Fellesposter - bykassen må derfor ses i sammenheng med tilsvarende avvik på øvrige tjenesteområder.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En attraktiv og levende by	I Bergen skal publikum være fornøyd med standarden på vann- og avløpstjenestene som leveres. 90 % av de spurte skal være svært fornøyd eller ganske fornøyd med standarden på tjenestene	Spørreundersøkelse, prosentandel som er fornøyd eller ganske fornøyd.	93,1 %	92,0 %	93,0 %	Årlig brukerundersøkelse ble gjennomført som vanlig i mars/april 2023. Andel som svarte at de er svært fornøyd eller ganske fornøyd med standarden på tjenestene som leveres er 93,0 %. Stabilit høyt. I 2022 og 2021 var tallet 93,0 % og i 2020 94,0 %
En rettferdig og inkluderende by	I Bergen skal vannforsyningssystemet levere godt og hygienisk sikkert drikkevann til abonnentene	Prosentandel rutinemessige vannanalyser med god hygienisk vannkvalitet.	99,9 %	99,9 %	100,0 %	Alle abonnenter forsynes kontinuerlig med drikkevann av god kvalitet. Bergen kommunes seks vannbehandlingsanlegg har alle UV-stråling (ultrafiolett lys) som hygienisk barriere mot mikroorganismer. Dette bidrar til den høye prosentandelen vannanalyser med god hygienisk vannkvalitet.
Norges grønneste storby	I Bergen skal alle offentlige badeplasser ha badevannskvalitet og 80 % av disse skal være i beste kategori	Prosentandel av offentlige badeplasser som er i beste kategori når det gjelder badevannskvalitet	35,0 %	80,0 %	30,0 %	Prøvetaking startet i april 2023. Det ble tatt ukentlige prøver av 23 offentlig tilrettelagte badeplasser. 3 av 23 badeplasser kom i kategori "ikke egnet badeplass". 30 % av badeplassene kom i beste kategori. Bergen Vann har startet overgang fra FHI-standard til EU-standard for klassifisering av badeplasser sammen med Oslo, Trondheim og Stavanger. Ferdigstilles i løpet av 2024.
	I Bergen skal reguleringsplaner og tilhørende rammeplaner for vann og avløp identifisere, dimensjonere og sikre arealer for overvannshåndtering	Prosentandel reguleringsplaner med VA-rammeplan	100,0 %	98,0 %	100,0 %	Det er pr. 3. tertiale utarbeidet VA-rammeplaner i alle planer som er lagt ut til offentlig ettersyn, det vil si 100 %.
	I Bergen skal vannforekomster ha god økologisk vannkvalitet og avløpshåndteringen skal ligge på et nivå som ivaretar dette	Antall av de fem store avløpsrenseanleggene der vannkvalitet ved utslippspunktene tilsvarer klasse 2 (god tilstand) eller bedre.	5	5	5	I perioden 2021-2024 måles ikke dette hvert år. Vannkvaliteten utenfor de fem store renseanleggene viser ved siste måling i 2021/2022 tilstandsklasse 2 (god tilstand) eller bedre.
	Totalt årlig vannforbruk i Bergen skal reduseres.	Målt årlig vannforbruk (prognose i mill. m3)	30,8	31,0	29,8	Produsert mengde drikkevann pr 3. tertial 2023 er 29,83 millioner m3 vann, som er første gang vannforbruket har

ÅRSMELDING 2023

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
						vært under 30 millioner m3. En av årsakene til nedgangen er at det har vært (og er) stort fokus på lekkasjesøking og hurtig lekkasjeutbedring for å redusere vannforbruket
Trygg økonomistyring	I Bergen skal avløpsnettet fornyes for å sikre tilfredsstillende funksjon og ivareta leveringssikkerheten på lang sikt	Totallengde offentlig nett fornyet. Målemetode målt ledningslengde i km	9,3	8,7	8,2	Pr. 3. tertial 2023 er det fornyet 8,2 km avløpsledning, som utgjør 94 % av årsmålet. Fornying av vannledninger er mer krevende enn fornying av avløpsledninger, som er noe av forklaringen på forskjellen mellom antall km fornyet avløps- og vannledninger. Noen prosjekter avhengig av eksterne aktører er forsinket. Dette bidrog til en lavere fornyelsesgrad på avløpsledninger enn i 2022.
	I Bergen skal vannledningsnettets fornyes for å sikre tilfredsstillende funksjon og ivareta leveringssikkerheten på lang sikt	Andel av total lengde ledninger fornyet. Målemetode måling av ledningslengde i km.	7,3	8,5	4,4	Pr. 3. tertial 2023 er det fornyet 4,4 km vannledning, som utgjør 52 % av årsmålet. Fornying av vannledninger er mer krevende enn fornying av avløpsledninger, som er noe av forklaringen på forskjellen mellom antall km fornyet avløps- og vannledninger. I 2022 ble en del større, eldre og kritiske vannledninger fornyet. I tillegg er noen prosjekter avhengig av eksterne aktører forsinket. Dette bidrog til en lavere fornyelsesgrad på vannledninger enn i 2022.

Investeringer

Beløp i mill. kr

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Årets budsjett				
		Bud. v/gj.førings- vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. Regnskap bud.	Avvik i kr	
Arne Garborgs gate va-anlegg		IA	8,3	8,3	2023	Ferdig	0,7	0,4	0,3
Avløpsnett / innsamling av avløpsvann		-	-	-	Løpende	Løpende	1,2	0,0	1,2
Avløpsrensing		-	-	-	Løpende	Løpende	2,0	0,0	2,0
Blomsterdalen - Hjeltestad va-anlegg	KFIN152/17	31,0	33,4	33,4	2023	Ferdig	0,1	0,0	0,1
Botngrenda vannledning		IA	7,0	7,0	2023	Ferdig	0,2	0,0	0,2
Breiviksbakken del 2 separerer overvann		IA	9,9	9,9	2025	4.kv. 2025	2,0	0,0	2,0
Bybanen sentrum - Fyllingsdalen, va-anlegg	BY213/18	659,5	510,4	510,4	2023	Ferdig	228,5	246,0	-17,5
Carl Konows gate separer overvann		5,0	6,0	6,0	2023	Ferdig	0,7	0,0	0,7
Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger		-	-	-	Løpende	Løpende	140,0	103,4	36,6
Distribusjon av vann		-	-	-	Løpende	Løpende	2,0	0,0	2,0
Espeland vannbehandlingsanlegg	BY 146/22	1 600,0	800,0	800,0	2028	4.kv. 2028	15,2	34,0	-18,8
Fanahammeren avløpssanering	UFGN 65/20	IA	72,0	72,0	2025	4.kv. 2025	1,5	0,9	0,7
Fjellanlegg oppgradering		IA	66,0	66,0	2025	4.kv. 2025	26,6	18,2	8,4
Furubotn del 2 separer overvann		IA	14,3	14,3	2025	2.kv. 2025	2,0	0,0	2,0
Garnes renseanlegg oppgradering	BY 317/22	615,0	615,0	615,0	2028	4.kv. 2028	10,1	11,6	-1,5
Gimleveien m.fl. va-anlegg		IA	25,0	25,0	2026	4.kv. 2026	0,5	0,0	0,5
Gjensidigegården va-anlegg		IA	22,1	22,1	2028	4.kv. 2028	0,5	0,0	0,5
Hamre - Rådal E39 va-anlegg	BY208/15	140,0	180,1	180,1	2023	Ferdig	0,7	0,7	-0,1
Haraldsplass - Ulriksdal vannledning	UFGN 31/21	35,2	37,0	37,0	2023	Ferdig	3,6	3,3	0,3
Hilleren avløpspumpestasjon		IA	7,0	7,0	2023	Ferdig	7,0	0,1	6,9
Indre Arna (Stuajordet) høydebasseng	BR 1178/22	19,8	24,0	24,0	2024	4.kv. 2024	12,4	7,1	5,3
Johan Berentsensvei va-anlegg		IA	20,0	20,0	2027	4.kv. 2027	0,2	0,2	-0,1
Kismul hovedvannledning del 1	UFGN 127/21	28,9	32,6	32,6	2024	4.kv. 2024	6,9	7,7	-0,8
Kjøkkelvikdalen vannledning		IA	14,6	14,6	2028	4.kv. 2028	6,2	5,0	1,3
Kvernabekkevegen vannledning		IA	16,0	16,0	2024	4.kv. 2024	14,9	16,3	-1,4
Kvitura - Hope - Grimstad va-anlegg	UFGN 60/20	30,0	57,0	57,0	2023	Ferdig	12,9	18,0	-5,1
Lien - M. Krohns gt. - Lothevn. separer overvann		IA	14,1	14,1	2023	Ferdig	0,6	0,6	0,0
Lyngbøvegen va-anlegg	BY 104/22	59,5	36,2	36,2	2027	2.kv. 2027	3,5	3,2	0,3
Løvstakklien - Bøhmergt. va-anlegg	BY 315/23	168,0	168,0	168,0	2028	4.kv. 2028	5,4	7,9	-2,5
Mjølderåen - Kvernevik va-anlegg	BY32/19	171,0	231,0	231,0	2027	4.kv. 2027	50,6	72,9	-22,3
Munkebotn ny vannledning	BR 1312/21	14,0	13,3	13,3	2023	Ferdig	1,0	1,0	0,0
Nedre Nygård del 1 va-anlegg	UFGN 64-20	22,0	21,9	21,9	2024	3.kv. 2024	5,9	4,2	1,7
Nordnesbakken- Haugevn. separer overvann		IA	9,8	9,8	2021	Ferdig	0,0	1,0	-1,0

ÅRSMELDING 2023

Investering	Saksref.	Totalbudsjett			Vedtatt ferdigår	Årets budsjett			
		Bud. v/gj.førings- vedtak	Vedtatt	Totalprognose		Estimert ferdigkvartal	Just. bud.	Regnskap	Avvik i kr
Produksjon av vann		-	-	-	Løpende	Løpende	2,0	0,0	2,0
Riplegården høydebasseng	BR 1266/23	19,0	19,0	19,0	2024	4.kv. 2024	9,9	10,5	-0,7
Stamskaret pumpestasjon uv-anlegg		IA	10,0	10,0	2024	4.kv. 2024	1,0	0,6	0,4
Stemmeveien vannledning		8,4	11,0	11,0	2023	Ferdig	0,1	0,0	0,1
Stendafjellet	UFGN 23/21	65,2	33,7	33,7	2023	Ferdig	2,5	2,5	0,1
Storavatnet dammer (Fyllingen)	UFGN 14/22	45,5	45,5	45,5	2024	4.kv. 2024	18,0	23,4	-5,3
Sædalssvingene vannledning		IA	3,0	3,0	2023	Ferdig	3,0	0,8	2,3
Sætrevegen ringledning		IA	9,0	9,0	2027	4.kv. 2027	1,7	1,2	0,6
Øvre Smøråsvegen va-anlegg		9,4	11,6	11,6	2025	1.kv. 2025	9,4	6,7	2,7
Øvregaten vannledning		IA	40,0	40,0	2024	4.kv. 2024	6,6	0,0	6,6
Sum øvrige prosjekter							2,8	2,8	0,0
Sum							622,6	612,0	10,6

Statustekst investeringer

Arne Garborgs gate va-anlegg

Prosjektet gjelder etablering 120 meter ny overføringsledning fra eksisterende ledning i Ibsens gate til ny ledning som blir etablert i forbindelse med bygging av bybanetrasé til Fyllingsdalen. Prosjektet er ferdig og det er bare sluttoppgjør som gjenstår. I 2023 var det et mindreforbruk og dette skyldes at ikke alle innlagte reserver ble brukt.

Avløpsnett / innsamling av avløpsvann

Dette er en samlepost for mindre prosjekter innen avløpsnett/innsamling av avløpsvann. Budsjettposten er nødvendig for å kunne budsjettere inn prosjekter som kommer, men ikke er ferdig definert på budsjetteringstidspunktet. Enkeltprosjekter blir skilt ut fra samleposten når konkrete prosjekter blir identifisert og er klar for gjennomføring. I revidert budsjett 2023 ble mesteparten av vedtatt budsjett flyttet til senere år fordi det ikke ble identifisert nye konkrete prosjekter. Avviket fra 2023 skyldes resterende midler som ikke ble fordelt ned på enkeltprosjekt.

Avløpsrensing

Dette er en samlepost for mindre prosjekter innen avløpsrensing. Budsjettposten er nødvendig for å kunne budsjettere inn prosjekter som kommer, men ikke er ferdig definert på budsjetteringstidspunktet. Enkeltprosjekter blir skilt ut fra samleposten når konkrete prosjekter blir identifisert og er klar for gjennomføring. I revidert budsjett 2023 ble mesteparten av vedtatt budsjett flyttet til senere år fordi det ikke er identifisert nye konkrete prosjekter.

Blomsterdalen - Hjellestad va-anlegg

Prosjektet gjaldt fornying av gammel asbestsementvannledning på 2 km lang strekning, etablering av en parallell ren forsyningsledning for abonnentene og nyetablering av offentlig kloaknett på samme strekning. Grunnet kvalitetsavvik er avtale med entreprenør opphevet og det pågår en rettssak som vil avgjøre hvordan prosjektet har gått økonomisk. Avgjørelsen forventes tidligst i 2025.

Botngrenda vannledning

Prosjektet ble avsluttet i 2023 og tatt ut av handlings- og økonomiplan ettersom det private ledningsanlegget ikke var gjennomførbart. Prosjektet kan bli tatt opp til ny vurdering når privat utbygger er klare til å bygge det private anlegget og det kommunale prosjektet vil da komme inn på listen for prioriteringer og bli vurdert opp mot andre pågående prosjekter i Bergen Kommune.

Breiviksbakken del 2 separerer overvann

Prosjektet er en videreføring av Breiviksbakken del 1 og omfatter bygging av ny overvannsledning for å separere overvann fra spillvann i Breiviksbakken over en strekning på ca. 210 m. Prosjektet er forsinket, derfor flyttes midler fra 2023 til 2024.

Bybanen sentrum - Fyllingsdalen, va-anlegg

Investering i dette prosjektet gjaldt vann- og avløpsledninger som var lagt om ifm. bybanens 4. byggetrinn. Investeringen omfattet også Bergen Vann sine anlegg knyttet til kanalåpning på Mindemyren og ny overføringsledning for vann fra Svartediket til Fyllingsdalen. Sluttoppgjør for anleggene blir ferdigstilt i løpet av 2023 som er raskere enn lagt til grunn i budsjettet der store deler av sluttoppgjøret først var budsjettet i 2024. Budsjettmidler ble derfor skyvet fram til 2023 og ikke brukt. Usikkerhetsavsetning inndras slik at totalprognosen for prosjektet ble nedjustert

Carl Konows gate separer overvann

Det ble skiftet ut og bygget nye vann- og avløpsledninger i Carl Konows gate mellom Puddefjordsbroen og krysset Carl Konows gate og Fyllingsveien i forbindelse med Statens vegvesen sitt arbeid i samme

område. Arbeidene i Carl Konows gate tok mye lenger tid enn planlagt, og fremdriften ble styrt av Statens Vegvesen. Vann- og avløpsprosjektet ble ferdig i 2023 med et mindreforbruk.

Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger

Investeringen gjelder fornying av vannledninger utført på rammeavtaler. Prosjekt i Øvregaten har en kostnadsramme over 10 mill. og er skilt ut fra budsjettposten til egen investering og budsjettmidler flyttes tilsvarende. I 2023 var det stor aktivitet knyttet til prosjekter bl.a. i Sørliå, Bjørkåsen, Grimseidvegen, Kalfarli, Olaf Ryes vei, Kolstien, Fløenbakken og Henrik Wergelands gate. Det ble også satt av midler oppstart av prosjekt i bl.a. Kvernabekkvegen, C. Sundtsgate, Lilandsvegen, Bellevue og Stølsvegen. I 2023 ble det et merforbruk totalt sett knyttet etterslep av kostnader fra tidligere år. Avviket er knyttet til omprioritering og ikke påbegynte prosjekter i 2023.

Distribusjon av vann

Dette er en samlepost for mindre prosjekter innen produksjon av vann. Budsjettposten er nødvendig for å kunne budsjettere for prosjekter som skal starte opp, men ikke er ferdig definert på budsjetteringstidspunktet. Enkeltprosjekter blir skilt ut fra samleposten når konkrete prosjekter blir identifisert og er klar for gjennomføring. I 2023 ble mesteparten av budsjettmidlene flyttet til senere år fordi det ikke er identifisert nye konkrete prosjekter.

Espeland vannbehandlingsanlegg

Espeland vannbehandlingsanlegg er et av fem vannbehandlingsanlegg i Bergen vannverk. Anlegget er planlagt oppgradert med ny vannbehandlingsprosess for å tilfredsstille dagens krav om to hygieniske uavhengige barrierer mot parasitter. Da vil anlegget levere samme kvalitet og hygienisk sikkerhet som de fire andre vannbehandlingsanleggene. I tillegg økes maks vannproduksjon fra dagens 67 000 m³ pr. døgn til 80 000 m³ pr. døgn. Det nye behandlingstrinnet skal også fjerne humus og dermed redusere fargen på vannet, noe som også setter anlegget bedre i stand til å håndtere økning i farge på grunn av klimaendringer. Anleggsarbeidet startet opp tidligere en først antatt samtidig som kontraktene som inngått var en del høyere enn først antatt noe som medførte et merforbruk i 2023

Fanahammeren avløpssanering

I Hovedplan for avløp og vannmiljø 2015 – 2024 er det forutsatt at utslipp til Fanafjorden skal saneres og overføres til Flesland renseanlegg. Deler av anlegget er bygget i E39 prosjektet, i samarbeid med Bymiljøetaten i forbindelse med åpning av bekken mot Mjølkevika. Tilknytning til avløpstunnelen mot Flesland i Rådalen gjennomføres i forbindelse med byggingen av ny E39. Det som gjenstår er bygging av pumpestasjoner og ledningsanlegg i sjø og overføre det til ledningen som allerede er bygget. Detaljprosjektering pågår fortsatt. Pga. utfordrende grunnerverv, og dermed er oppstart av byggearbeidene usikkert. Tentativ oppstart av byggearbeidene ble foreløpig flyttet til 2024, noe som gjør at midlene ble flyttet frem i tid. Prosjektet ligger på både tjenesteområde Vann og avløp, og renovasjon. På sistnevnte ligger det ikke budsjettmidler eller førte kostnader.

Fjellanlegg oppgradering

Dette er en budsjettpost for mindre prosjekter knyttet til oppgradering av fjellanlegg. Samleposten er nødvendig for å kunne ta høyde for prosjekter som ikke er ferdigdefinert på budsjetteringstidspunktet. I 2023 benyttes midlene til fjellsikring av innløpstunneler knyttet til Holen og Garnes renseanlegg og avløpstunneler i Fyllingsdalen og Nesttun-Flesland. I tillegg foregår det fjellsikringsarbeid knyttet til Lyderhorn og Stendafjell høydebasseng. Det har vært et mindreforbruk på fjellsikring knyttet til tunnelene på Oasen og Nesttun-Flesland, samt på hovedsekkepost som er delvis redusert som følge av merforbruk knyttet til Garnes innløpstunnell.

Furubotn del 2 separer overvann

Prosjektet i Furubotn omfatter etablering av nye private og kommunale avløpsledninger. I tillegg skal avløp separeres fra overvann (regnvann). Prosjektet vil sanere private utslipp av avløp til sjø. Prosjektet hadde et mindreforbruk knyttet til at prosjektet nedskaleres, og dermed ble mindre utført i 2023. Avventer avklaring fra statlige myndigheter.

Garnes renseanlegg oppgradering

Prosjektet omfatter etablering av ny innløpsspumpestasjon i fjell og nytt renseanlegg på Garnestangen. Prosjektet inkluderer også etablering av ny tilkomstveg til det nye anlegget og riving av det eksisterende renseanlegget når det nye er satt i drift. Det er utarbeidet utkast til risikovurdering for prosjektet. Vurderingen bygger på identifiserte risikoer fra usikkerhetsanalyse og SHA-plan (sikkerhets-, helse- og arbeidsmiljøplan). Noe budsjettmidler ble flyttet til 2024 i 2.tertial mens det kom økte kostnader på prosjektering mot slutten av 2023. Dette medførte et merforbruk i forhold til det som ble meldt i 2.tertial.

Gimleveien m.fl. va-anlegg

Prosjektet gjelder separering av avløp-fellessystem i Gimleområdet for å redusere forurensning fra overløpsdrift, samt redusere mengde overvann (regnvann) som føres til renseanlegg. I området er det i dag eldre ledningsnett og avløp-fellessystem. Vannledninger fornyes samtidig der det er mulig. Prosjektet er forsinket som følge av manglende økonomisk bevilgning noe som gjør at prosjektet ikke kunne starte opp i 2023. Dette medførte et mindreforbruk i 2023.

Gjensidigegården va-anlegg

Prosjektet gjelder utskifting / rehabilitering av eksisterende vann- og avløpssystemer og separering av overvann fra fellessystemet. Statens vegvesen er byggherre og skal etablere sykkelveg og gjennomføre tiltak for å bedre trafikksikkerheten i området. Prosjektomfanget har blitt redusert etter ønske fra byggherren, og det arbeides også for ivaretagelse av planene for det fremtidige bybaneprosjektet i Amalie Skrams veg. Prosjektet er forsinket i påvente av økonomisk bevilgning og dette medførte arbeidet ikke kunne starte opp som planlagt. Dette medførte et mindreforbruk i 2023.

Hamre - Rådal E39 va-anlegg

Statens Vegvesen bygde en ny veg E39 fra Rådal i Bergen kommune til Sveгатjørn i Bjørnafjorden kommune. Vegprosjektet medførte at eksisterende VA-anlegg ble lagt om på flere steder, og Bergen Vann mottok pålegg om omlegging av VA-anlegg (Vegloven § 32). Vegprosjektet gir Bergen kommunen muligheten til å styrke vannforsyningen mellom Hamre og Rådal. Hovedvannledning var en asbestementledning som ble skiftes ut og det ble samtidig etablert en ny overføringsledning mellom vannforsyningen fra Kismul i sør til vannforsyningen fra Espeland lenger nord. Dette styrket byens vannforsyning ved at det økte muligheten for å overføre vann fra Kismul vannverk til de andre vannforsyningsområdene. Det forekom og reservevannforsyning fra Bergen til Os ved at det ble lagt ny vannledning fra Hamre til Sveгатjørn i Bjørnafjorden kommune. Det ble lagt til rette for framtidig sanering av avløp til Fanafjorden og for eiendommer med utslipp til terreng langs Fanavegen. Dette ble gjennomført ved at det ble lagt en avløpsledning i veganlegget fra Rådal med tilknytning til avløpstunnelen som går fra Skjoldabukten til Flesland. Kontraktsarbeidet er ferdig og sluttoppgjøret ble ferdigstilt i 2023 med et mindreforbruk.

Haraldsplass - Ulriksdal vannledning

Prosjektet omfattet en fornying av vannledning på baksiden av Haraldsplass sykehus. For å redusere konsekvenser ved eventuelle fremtidige brudd ble ledningen flyttet vekk fra sykehusområdet. Tiltaket medførte ca. 550 meter med ny vannledning i adkomsttunnel fra Svartediket til Lægdene høydebasseng der deler av strekket medførte nytt borehull. Total lengde på borehullet ble ca. 660 meter. Entreprenør hadde problemer med stor belastning på borerigg på grunn av fjellets beskaffenhet, i tillegg til opprømming pga. friksjon. Prosjektet ble ferdig i 2023 med et mindreforbruk som skyldtes bruk av interne reserver.

Hilleren avløpspumpestasjon

Prosjektmidlene er et anleggsbidrag til etablering av Hilleren avløpspumpestasjon i Drotningstveit. Pumpestasjonen og ledningsanlegget er basert på krav i reguleringsplan, VA-rammeplan og utbygging for vedtatt plan (2013) Hilleren næringspark. Sluttoppgjøret som skulle vært gjennomført ble i 2023 utsatt til 2024 grunnet manglende sluttokumentasjon fra entreprenør, og midler flyttes tilsvarende.

Indre Arna (Stuajordet) høydebasseng

Det er bygget et høydebasseng i Stuajordet på Arnatveit. Bassenget gir bedre driftssikkerhet, tryggere branndekning og mer stabile driftsforhold i forsyningsnettet i Indre Arna. Det er kommet økte kostnader ifm. massehåndtering pga. uønskede arter, samt endring i prosjektering ifm. overvann, noe som gjør at midler hentes fra 2024 til 2023. På slutten av året meldte hovedentreprenør seg insolvent og dette medførte at utført arbeid ikke ble fakturert Bergen Kommune, samt at det ble skrevet ny egen avtale med underentreprenør som ikke er fakturert i 2023. Derfor flyttes midler tilbake til 2024. Sluttoppgjør utføres i 2024.

Johan Berentsensvei va-anlegg

Bymiljøetaten skal trafikksikre Johan Berentsens vei ved å etablere fortau. Bergen Vann skal på samme tid separere overvann fra Nygårdsmyren pumpestasjon. Det skal i tillegg etableres en liten pumpestasjon for å sanere avløpsutslippene fra bebyggelsen. Dette arbeidet er under planlegging og det er kommet inn ekstra prosjekteringskostnader. Prosjektet er estimert ferdig i 2026/2027.

Kismul hovedvannledning del 1

Prosjektet gjelder fornying av hovedvannledning på deler av strekket fra Kismul vannbehandlingsanlegg og ned til Hamretjørna, (knutepunkt til E39-prosjektet). Prosjektet er fullført og det er flyttet midler fra 2024 til 2023 i 2. tertial for å dekke påløpte endringer som oppstod underveis. Midlene dekket ikke alt av kostnader, derav endte prosjektet med et merforbruk i 2023.

Kjøkkelvikdalen vannledning

Prosjektet omfatter etablering av nye vannledninger for å danne ringsystem på vannforsyningen i Kjøkkelvikdalen. Ringsystemet etableres for å bedre dagens trykksituasjon og vannkvalitet. Prosjektet er under prosjektering. Grunnet eksterne faktorer som vinter og frost må deler av arbeidet bli tatt i vår 2024.

Kvernabekkvegen vannledning

Prosjektet gjelder fornyelse av en asbestledning som har begynt å lekke. Dette er første delprosjekt for å skifte ut ledninger ved et lengre strekke i Titlestad. Kvernabekkveien hadde et merforbruk i 2023 knyttet til at ledningene var i dårligere forfatning enn først antatt, samt at det var økte kostnader til sanering. Som følge av dette måtte prosjektet deles opp i tre deler med en foreløpig prisanslag på 26 mill.

Kvitura - Hope - Grimstad va-anlegg

Bebyggelsen i Grimstodområdet hadde privat vannforsyning basert på brønner. I perioder var vannforsyningen problematisk, både med hensyn til mengde og kvalitet. Det var derfor et sterkt ønske

fra beboere om å få offentlig vannforsyning. Bebyggelsen hadde også private avløpsløsninger med utslipp til Grimstadfjorden. Det ble prosjektert for offentlig avløpsanlegg samtidig med etablering av kommunal vannforsyning til området. Det ble utfordringer knyttet til både prosjektering og gjennomføring. Økningen i totalprognose og avvik i resultat skyldes en budsjetteknisk feil der budsjettet ble trukket ned i stedet for flyttet mellom år. Prosjektet ble avsluttet i 2023.

Lien - M. Krohns gt. - Lothevn. separer overvann

Separering av avløpssystemet mellom Løvstakken og Solheimsviken. Prosjektet bestod i av å etablere ny overvannsledning. Separering av avløpssystemet på Løvstakksiden er viktig for å redusere tilførselen av rent vann til Holen renseanlegg og for å redusere forurensning fra overløpsdrift. Dette er viktig både fordi området nå er et boligområde med høye krav til vannkvalitet, og fordi sjøbunnen nå tildekkes med rene masser og ny tilførsel av forurensning derfor må stanses. Samtidig med som det ble lagt ny overvannsledning. Forventet sluttkostnad er som budsjettet. Prosjektering er blitt en del mer omfattende enn først planlagt fordi Bymiljøetaten på samme tid arbeider med utforming av gateplan. Prosjektet ble avsluttet med et mindreforbruk.

Lyngbøvegen va-anlegg

Utbedring av Lyngbøveien var i utgangspunktet et trafiksikkerhetstiltak. I forbindelse med utviklingen av prosjektet ble det også innledet et samarbeid med Bergen vann slik at det kunne gjennomføres utbedring av drikkevannsforsyningen til området, redusere utslipp til Lyngbøvatnet, og forbedre klimahåndteringen/overvannssituasjonen (flomveier) i området. Fremdriften er noe forsinket noe som medførte et mindreforbruk.

Løvstakklien - Bøhmergt. va-anlegg

Separering av avløpssystemet mellom Løvstakken og Solheimsviken. Prosjektet består av ny overvannsledning. Separering av avløpssystemet på Løvstakksiden er viktig for å redusere tilførselen av rent vann til Holen renseanlegg og for å redusere forurensning fra overløpsdrift. Dette er viktig både fordi området nå er et boligområde med høye krav til vannkvalitet, og fordi sjøbunnen nå tildekkes med rene masser og ny tilførsel av forurensning derfor må stanses. Samtidig med at det legges ny overvannsledning vil det også foregå fornying av vann- og avløpsledninger som dekkes over driftsbudsjettet. Prosjektet er i forprosjektfasen og detaljprosjektering av del 1. Del 1 består av strekket mellom Bøhmergaten og Søndre Skogvei. Forventet totalbudsjett følger budsjett. Prosjektering er blitt en del mer omfattende enn først planlagt fordi Bymiljøetaten arbeider med utforming av gateplan. Prosjekteringen er blitt dyrere enn planlagt pga. større endringer som følge av bymiljøetaten sitt arbeid. Prosjektet startet opp igjen i mars 2023. Grunnet de nevnte eksterne omstendigheter er det et merforbruk i 2023.

Mjølkeråen - Kvernevik va-anlegg

Etablering av overføringsanlegg for avløp fra Mjølkeråen avløpsrenseanlegg til Kvernevik avløpsrenseanlegg. Mjølkeråen avløpsrenseanlegg er et eldre renseanlegg som ikke tilfredsstiller dagens krav. Mjølkeråen avløpsrenseanlegg tas ut av drift når nytt overføringsanlegg er etablert. Prosjektering og overføring av utslippene til Kvernevik renseanlegg gjennomføres i perioden 2019 – 2024. Det påløp i 2023 endringsarbeid grunnet dårlige grunnforhold, fare for utrasing av grøft, veimurer i dårlig stand, ikke kartsatte ledningstraséer, og omprosjektering som medførte et merforbruk i 2023. Totalbudsjett er oppjustert pga. lønns- og prisstigning.

Munkebotn ny vannledning

Det skal bygges ny vannledning i Munkebotn fra Sandviken Sykehus til Amalie Skrams veg/Glass Knagbygget. Arbeidet ble igangsatt i 2021 i samsvar med tilbud. Prosjektet ble mer kostbart da fjell ikke kunne sprenges pga. Fløyfjelltunnelen som ligger under Munkebotnveien. Det ble flyttet midler fra

senere år og totalprognosen ble ikke påvirket. Prosjektet ble ferdigstilt i 2022, og sluttoppgjør og overtakelse ble gjort i 2023. Prosjektet er avsluttet.

Nedre Nygård del 1 va-anlegg

I forbindelse med etablering av bossett fornyes vann- og avløpsanlegg. Prosjektet omfatter separering av fellesavløpsystemet fra Nygårdshøyden mot Lars Hilles gate for å redusere overløpsdriften til Store Lungegårdsvann. Prosjektet gjennomføres i samarbeid med andre aktører i Graveklubben. Kontrakt med opprinnelig entreprenør ble hevet høsten 2021 og prosjektet stoppet helt opp. Dette medførte utlysning av ny konkurranse på deler av prosjektet og forsinket fremdrift i prosjektet. Det er kommet en rettsavgjørelse i 2023 som medførte utbetaling til opprinnelig entreprenør. som følge av dette kom ny entreprenør sent igang og dette medførte et mindreforbruk i 2023.

Nordnesbakken- Haugevn. separer overvann

I forbindelse med BKK Varme sin utbygging av ny infrastruktur i Nordnesbakken og deler av Haugeveien, fornyer Bergen Vann deler av eksisterende infrastruktur (dekkes over driftsbudsjettet) samt etablerer nytt overvannssystem i området. I tillegg vil BKK Nett fornye eksisterende anlegg, BIR Nett etablerer ny infrastruktur i området og Statens vegvesen vurderer å etablere sykkelvei på strekningen. Anlegget er ferdig utført, sluttoppgjør er noe forsinket så det blir gjort 2024

Produksjon av vann

Dette er en samlepost for mindre prosjekter innen produksjon av vann. Budsjettposten er nødvendig for å kunne budsjettere for prosjekter som skal starte opp, men ikke er ferdig definert på budsjetteringstidspunktet. Enkeltprosjekter blir skilt ut fra samleposten når konkrete prosjekter blir identifisert og er klar for gjennomføring. I 2023 ble mesteparten av budsjettmidlene flyttet til senere år fordi det ikke er identifisert nye konkrete prosjekter.

Riplegården høydebasseng

Riplegården høydebasseng er tatt ut av drift pga. påvisning av E.Coli. Det er konkludert med at høydebassenget må rives og det må bygges nytt. Detaljprosjektering er ferdig og bygging er startet opp i 2023. Men på grunn av økt kompleksitet måtte det gjennomføres ekstraordinær oppfølging fra rådgivende noe som medførte et merforbruk i 2023.

Stamskaret pumpestasjon uv-anlegg

Prosjektet omfatter etablering av permanent UV-anlegg i tilknytning til eksisterende vannpumpestasjon Stamskaret. Deler av budsjett for inneværende år ble flyttet til 2024 i 2.tertial siden oppstart ble forsinket, noe som medførte et mindreforbruk i 2023.

Stemmeveien vannledning

Prosjekt gikk ut på å fornye ledningene i Stemmeveien etter NoDig metoden. Prosjektet er utskilt fra budsjettposten "Dig og NoDig rammeavtaler påkostning vannledninger" og avsluttet 2023 med et mindreforbruk.

Stendafjellet

Det etableres ny hovedvannledning i borehull på ca 530 meters lengde fra Lyshorntunnelen på ny E39 til Stendafjell høydebasseng. Eksisterende hovedvannledning er en asbestsementledning som har hatt flere brudd og kan skiftes ut når ny hovedvannledning er etablert. Prosjektet var ferdig i 2023 med et mindreforbruk. Sluttmelding er sendt.

Storavatnet dammer (Fyllingen)

Rehabilitering av dammer i tilknytning til et vannmagasin i Fyllingsdalen; dam Storavatnet, dam Storavatnet N, dam Svartatjørna og dam Storavatnet S for å tilfredsstille krav i Damsikkerhetsforskriften.

Planen var anleggsstart våren 2022, men pga. lang tid med å få godkjent planer, byggetillatelse, diverse avklaringer, kontrahere utførende mm, ble det anleggsstart våren 2023. Det var økt fremdrift i prosjektet noe som medførte et merforbruk i 2023

Sædalssvingene vannledning

Prosjektet gjelder fornying av vannledning rundt den nye kirken i Sædalen. Vannledningen skal fornyes samtidig som det skal pågå arbeid med den nye kirken i Sædalen og arbeidet utføres av samme entreprenør som bygger kirken. Strekket er på 100 meter og det skal legges 150 mm ledning. Prosjektet er blitt litt forsinket grunnet utenforliggende omstendigheter derfor er det et mindreforbruk i 2023

Sætrevegen ringledning

Bergen Kommune ønsker å øke vannforsynings sikkerheten til deres abonnenter i Ytre Arna, derfor skal Bergen Vann etablere en ny vannledning i Sætrevegen. Arbeidet ble planlagt med oppstart høsten 2023 men dette er forsinket og midler forskyves. Den nye vannledningen vil gi en ringforbindelse i boligfeltet og med det bidra til en bedre forsynings sikkerhet i området. Grunnet systemtekniske feil er det opprettet et nytt prosjekt i 2023 for bokføring av kostnader innenfor samme budsjettpost mens selve budsjettet ligger på det gamle prosjektet. I 2023 hadde prosjektet et mindreforbruk som skyldes forsinkelse.

Øvre Smøråsvegen va-anlegg

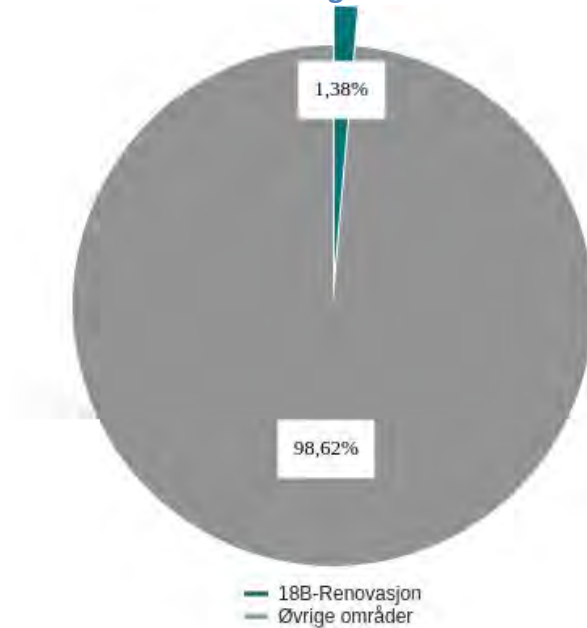
Prosjektet gjelder etablering av nye vann- og avløpssystemer i Smøråsvegen. Smøråsvegen har i dag begrensede kommunale VA-systemer og de private har vann fra brønner og avløp renses i private slamavskillere før dette føres videre spredt ut i natur og vassdrag. Arbeidene er startet opp men er noe forsinket så derfor er det redusert forbruk i 2023.

Øvregaten vannledning

Bergen Vann holder på å rehabilitere vannledningen i Øvregaten. Eksisterende vannledning var gammel og av dårlig kvalitet. Prosjektet omfatter utskifting av 420 meter vannledning, 6 kummer, 18 stikkledninger ut i trafikkert vei og 4 brannhydranter. Arbeidet er delt opp i flere faser og fase 1a første kvartal av Øvregaten mellom Vetrilidsallmenning og Finnegårdsgaten er ferdig. Arbeidet var planlagt gjennomført som et NoDig (gravefritt) investeringsprosjekt, men ble senere definert som et vedlikeholdsprosjekt som dekkes over driftsbudsjettet til Bergen Vann. Investeringsmidlene vil bli inndratt i revidert budsjett 2024.

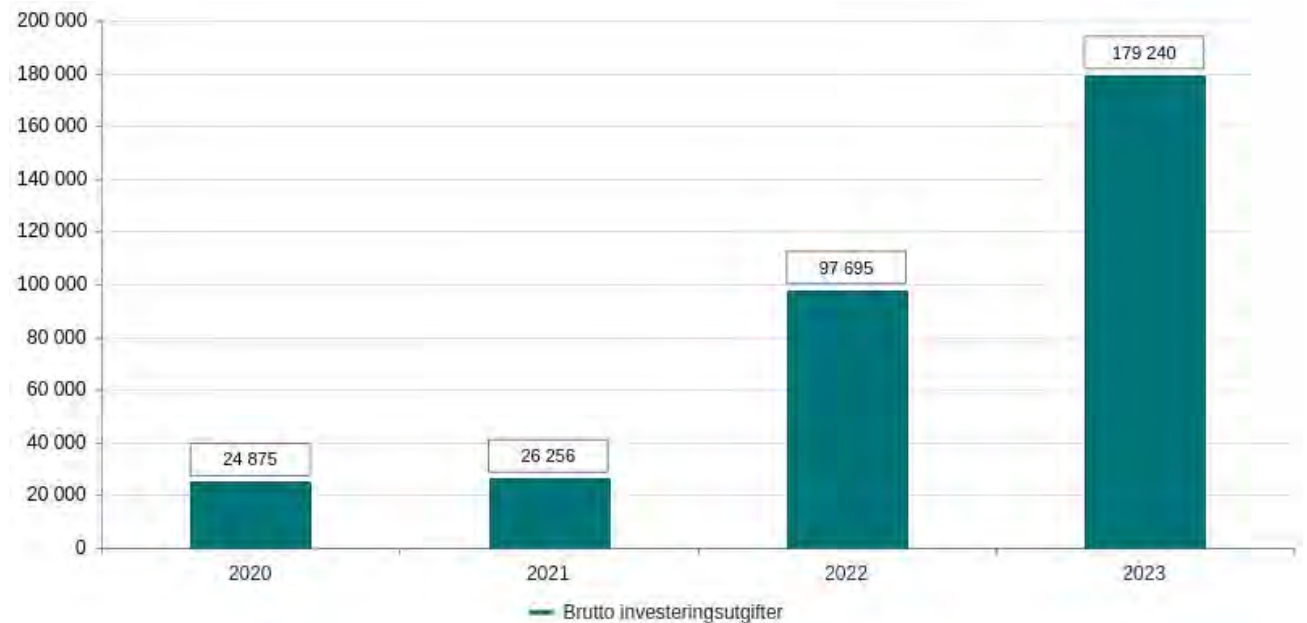
18B-Renovasjon

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Brutto investeringsutgifter

Beløp i 1000 kr

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter kommunens lovpålagte innsamling og behandling av husholdningsavfall, etter Forurensningslovens § 30. Bergen kommune ivaretar oppgavene ved tjenestekjøp fra BIR Privat AS. Tjenesteområdet omfatter også forvaltning/etterdrift av nedlagte avfallsdeponier, herunder bl.a. kostnader ved miljøtiltak på disse deponiene. Fagfeltet ivaretas primært av Bymiljøetaten.

Bergen har en fremtidsrettet, avansert og klima- og miljøvennlig renovasjonsløsning for Bergen sentrum; bossnettet. I dette underjordiske rørsystemet fraktes restavfall, plast, papir og drikkekartonger fra egne nedkast rundt om i byen til oppsamlingsterminaler lokalisert i utkanten av sentrumskjernen. I terminalene blir bosset komprimert, og deretter transportert bort til gjenvinning. Bossnettet gjør Bergen til en renere og penere by. Moderne renovasjonsløsninger er samfunnskritisk infrastruktur, og et viktig element planleggingen og utformingen av byutviklingen.

Bossnettet bygges primært for husholdningene og deres avfall, men det er også mulig for næringskunder å knytte seg til nettet. Det er BIR, gjennom datterselskapet BIR Nett AS, som bygger ut og drifter bossnettet for Bergen kommune. Renovasjonsfaglig oppfølging av BIR og utbyggingen av bossnettet blir utført av Bymiljøetaten.

Bergen har ingen aktive deponier, men Bymiljøetaten forvalter og er ansvarlig for forvaltning/etterdrift av flere nedlagte kommunale deponier.

Viktige begivenheter

Høsten 2023 åpnet “den grønne delen” av bossnettet i sentrum, og nye deler av sentrum har nå blitt aktivert for bossnettet. Det betyr også at terminalen i BIR-bygget på Nygårdstangen nå er i drift.

Daværende byråd for klima, miljø og byutvikling, Ruth Grung, avduker bossnedkastet sammen med prosjektleder Ørjan Mjøs i BIR. Foto: Margrethe Vikan Sæbø

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Helårvirkning av realendringer i årets budsjett				
Deponiforvalter	500	500	0	Tiltaket er iverksatt og inngår i Bymiljøetatens rammer.
Sum	500	500	0	
Tilpasning til aktivitetsnivå				
Matjord til heving av terrenget i Rådal avfallsdeponi (Magnusbakken)	2 500	0	2 500	Påfylling av matjord på Magnusbakken har avhengigheter til VA-rammeplanen, og utførelse er skjøvet til 2024 som følge av behovet for å se oppfølging i sammenheng. Budsjettmidlene er satt på fond for bruk i 2024 som en del av saken om særskilte fondsavsetninger
Sum	2 500	0	2 500	
Inntektsendringer				
Endring i gebyr for husholdningsrenovasjon	3 715	3 715	0	Tiltaket er ivaretatt gjennom satsene i vedtatt gebyrregulativ for 2023.
Sum	3 715	3 715	0	
Sum tiltak	6 715	4 215	2 500	

Utvikling og utfordringer

Bossnett Sandviken/rødt område

I 2023 fikk Bymiljøetaten oppdrag for å utarbeide et konsept for fremtidig avfallshåndtering i rødt område (Sandviken). Konseptet skal blant annet avklare prosjektområde, tydeliggjøre fremtidens renovasjonsbehov, finne områder for terminalplassering, og stipulere kostnader. Arbeidet planlegges slutført i 2024.

Nedlagte kommunale avfallsdeponi

Generelt

Grunnlaget for aktivitetene på de nedlagte, kommunale avfallsdeponiene i årene som kommer følger av *Virksomhetsplan for nedlagte kommunale avfallsdeponi for perioden 2022-2026*. Planen ble vedtatt i Bergen bystyre sommeren 2022.

I 2022 ble det gjennomført en forvaltningsrevisjon på deponiområdet. Revisjonen ble gjennomført av Deloitte på vegne av kommunen, og endelig rapport forelå siste tertial. Rapporten har en rekke anbefalinger som etaten har startet oppfølgingen av. Mye av dette innebærer å få på plass rutiner og prosedyrer for arbeidet som knytter seg til deponiene. Det har i 2023 blitt arbeidet med å få på plass rutiner og prosedyrer som grunnlag for systematisk oppfølging.

Revisjonsrapporten omhandlet også spørsmål det er i tråd med selvkostregelverket å finansiere tiltak på gamle deponier vedrørende husholdningsavfall over dagens gebyrinntekter. Kommunen har flere ganger

henvendt seg til Miljødirektoratet og departementet for å få avklaring på spørsmålet, men har hittil ikke fått et klargjørende svar.

Ressurssituasjonen på deponi er fortsatt krevende, også som følge av utskiftning av personell. Dette har preget aktivitet og produksjon på området. Det forventes imidlertid stor aktivitet knyttet til Bergen kommune sine nedlagte avfallsdeponier i årene som kommer. Tiltak på deponi er i stor grad lov- og forskriftsfestede krav.

Under følger en kort redegjørelse om status for arbeidet med enkelte av deponiene.

Slettebakken

Arbeidet på Slettebakken med fullstendig sanering (masseutskiftning) av deponiet er godt i gang, og dette prosjektet avsluttes i begynnelsen av 2025. På et senere tidspunkt vil en også fjerne massene under to av hallene i området. Arbeidet er omfattende; å fjerne avfallet i bossdeponiet er både teknisk og miljømessig krevende. Maskinene på området sorterer, vasker og renser de forskjellige fraksjonene av massene. Mest mulig av massene skal gjenbrukes på Slettebakken. Arbeidet med saneringen fikk [Miljøringen-prisen](#) i 2023.

Sanering av det gamle avfallsdeponiet på Slettebakken. Foto Margrethe Vikan Sæbø

Rådalen

Bymiljøetaten har de seneste årene jobbet mye med oppfølgingen av den utfordrende situasjonen ved Rådal deponi, der Statsforvalteren gjennomførte tilsyn våren 2021. Tilsynet avdekket seks avvik som må rettes. Bymiljøetaten har siden jobbet intensivt med dette og har god dialog med Statsforvalteren i prosessen. Statsforvalteren gjennomførte et oppfølgende tilsyn i september 2022, og etaten mottok rapport fra tilsynet siste tertial i 2022. Som forventet ble avvikene opprettholdt, og merknadene slettet. Etaten har i 2023 jobbet videre med utgangspunkt i plan levert til Statsforvalteren, en rekke oppgaver ble startet opp og noen ble også fullført i 2023. Etaten er godt i gang med oppfølgingen. Som formidlet tidligere er arbeidet som er igangsatt svært krevende ressursmessig. Det forventes også å bli kostnadskreven i årene som kommer. Noen relevante aktiviteter som etaten har jobbet mye med i 2023 er gassmålinger og oppfølgende tiltak, utarbeidelse av nytt miljøovervåkingsprogram inkludert boring av nye grunnvannsbrønner samt rørinspeksjoner og arbeid med kartlegging av

overvannssystemet. Det arbeides også intensivt med VA-rammeplanen, og denne blir førende for mye av det videre arbeidet i Rådalen. Bymiljøetaten har god dialog med Bergen Vann om planen, og ser tiltak etaten har planlagt oppfølging av i lys av denne. Påfylling av matjord på Magnusbakken har vist seg å ha klare avhengigheter til planen for vannhåndteringen i Rådalen som er under utarbeidelse (VA-rammeplan), og tiltaket kunne derfor ikke utføres i 2023 slik planlagt. Etaten har startet arbeidet med å se på løsninger for et tiltak som vil være i tråd med kravene/føringene for vannhåndtering i området.

Kollevågen

Bymiljøetaten har fulgt opp lovpålagte krav knyttet til miljøovervåking for deponiet i Kollevågen. Årsrapport for 2022 ble levert 01. mars 2023. Etaten har fulgt opp med flere undersøkelser som årsrapporten pekte på at måtte utføres. Siste del av 2023 ble arbeidet med å konkretisere et nytt overvåkingssystem for de kommende årene startet opp.

Ytre Hope

Bymiljøetaten har også fulgt opp de miljøtekniske undersøkelsene på Ytre Hope deponi. Arbeidet har på grunn av kapasitet vært krevende å få fulgt tett nok opp, men rapporten var tilnærmet klar ved årsslutt. Sluttrapport er forventet levert tidlig i 2024.

KOSTRA Nøkkeltall

	Bergen 2022	Bergen 2023	Oslo kommune
Produktivitet			
Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	2 244	2 126	5 345
Kvalitet			
Andel levert til materialgjenvinning inklusiv biologisk behandling	25,4 %	26,2 %	42,0 %
Renovasjon - Andel levert til forbrenning	68,1 %	66,1 %	55,4 %
Renovasjon - Husholdningsavfall per innbygger (kommune)	323	320	269

*) Inflasjonsjustert med deflator

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
Administrasjon - renovasjon husholdningsavfall	4,9	5,2	0,0	0,0	0,0	5,2
Etterdrift avfallsdeponier næringsavfall	5,3	6,9	7,9	-0,1	7,8	-0,9
Innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall	-4,6	-4,7	379,1	-383,5	-4,4	-0,3
Forvaltning av avfallsdeponier husholdningsavfall.	-2,6	-3,2	10,5	-18,8	-8,2	5,0
Selvkostrenter - renovasjon husholdningsavfall	2,4	3,0	10,0	-2,4	7,7	-4,7
Sum	5,3	7,1	407,5	-404,7	2,8	4,3

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
5-Byrådsavdeling for byutvikling	5,3	6,9	412,4	-404,7	7,7	-0,8
90-Fellesposter - bykassen	0,1	0,2	-4,9	0,0	-4,9	5,1
Sum	5,3	7,1	407,5	-404,7	2,8	4,3

Kommentar til status økonomi

På **Byrådsavdeling for byutvikling** er det for 2023 et merforbruk på kr 0,8 mill. på tjenesteområde 18 - renovasjon.

Avviket knyttes til kostnader forbundet med miljøovervåkning på avfallsdeponiene i Kollevågen og Raa.

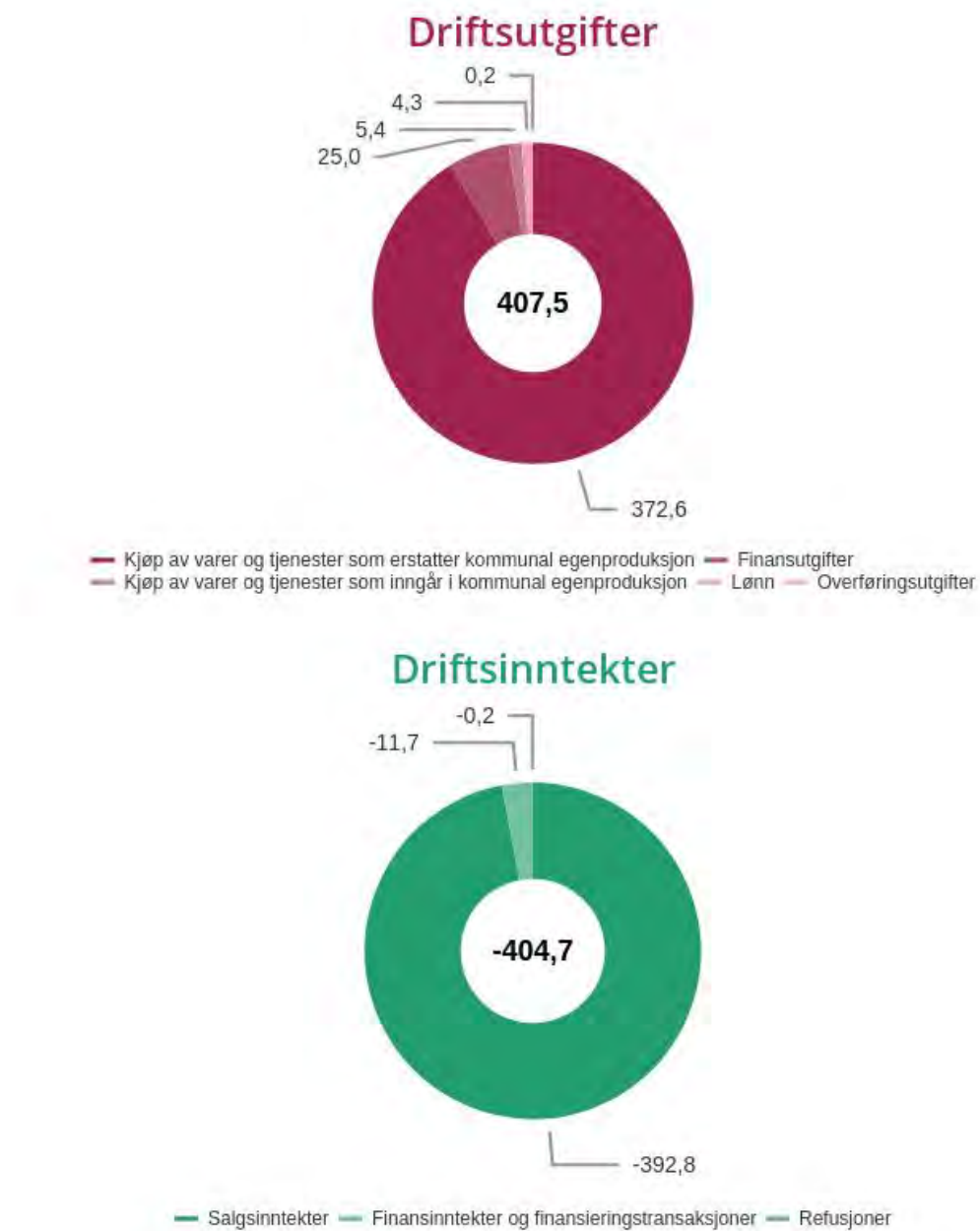
Renovasjonsgebyrene var i 2023 1% lavere (for gjennomsnittskunde med 26 tømminger årlig) i forhold til 2022.

På **sentrale budsjettposter (Fellesposter - bykassen)** skyldes avviket internsalg til tjenester innenfor vann og avløp. Internkjøp- og salg går i null total sett for kommunen, men det gjøres en teknisk øvelse for å få samsvar mellom internkjøp og -salg per tjenesteområde på 90-Fellesposter - bykassen.

Internkjøp inngår i utgifter på avdeling 5-Byrådsavdeling for byutvikling, mens internsalget fremkommer på avdeling 90-Fellesposter - bykassen. Avviket på avdeling 90-Fellesposter - bykassen må derfor ses i sammenheng med tilsvarende avvik på øvrige tjenesteområder.

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Status mål

Hovedmål	Delmål	Indikator	Resultat 2022	Mål 2023	Resultat 2023	Statusbeskrivelse mål
En rettferdig og inkluderende by	I Bergen skal den fleksible gebyrmodellen utvikles, slik at den dekker alle typer husholdninger og oppleves som rettferdig av brukerne	Antall husholdningskunder som har fleksibelt renovasjonsgebyr	83		123 694	Totalt har 123 694 kunder fleksibel gebyrmodell, som utgjør 82,48% av kundemassen.
Norges grønneste storby	I Bergen skal "Temaplan for virksomhet tilknyttet nedlagte kommunale avfallsdeponi 2022-2026" legge premissene for kommunens oppfølging av de ulike deponiene	Saneringen av Slettebakken avfallsdeponi skal gjennomføres i tråd med fremdriftsplanen	20,0 %	37,0 %	48,0 %	Saneringsarbeidet har god produksjon og ligger foran planlagt fremdrift. Prosjektet er planlagt slutført i 2025.
Trygg økonomistyring	Bergen skal tilby en effektiv og miljøvennlig renovasjonstjeneste	Antall husstander som er tilknyttet moderne renovasjonsløsninger.	31 901	30 000	32 138	Totalt er 32 138 husholdninger tilknyttet moderne renovasjonsløsninger, hvorav 26,95 % er tilknyttet en løsning med mulighet for identsystem. Videre er dette fordelt på ulike løsninger: • bossnett 12,66 % • mobile avfallssug 2,02% • nedgravd bunntømt container 12,19% • overflatecontainere 0,08 %.

Investeringer

Beløp i mill. kr

		Totalbudsjett			Årets budsjett					
Investering	Saksref.	Bud. v/gj.førings-	vedtak	Vedtatt	Totalprognose	Vedtatt ferdigår	Estimert ferdigkvartal	Just. bud.	Regnskap	Avvik i kr
Fanahammeren avløpssanering	UFGN 65/20	25,5	0,0		0,0	2025	4.kv. 2025	0,0	0,0	0,0
Kollevågen etterdrift avf.deponi	KFIN71/16	25,0	90,6		90,6	2024	Ferdig	0,0	0,0	0,0
Slettebakken avfallsdeponi	BY 116/20	321,0	544,6		544,6	2025	1.kv. 2025	182,5	179,0	3,5
Ytre Hope deponi kommunal andel (50%)		IA	1,3		1,3	2023	Ferdig	0,9	0,2	0,7
Sum								183,4	179,2	4,1

Statustekst investeringer

Slettebakken avfallsdeponi

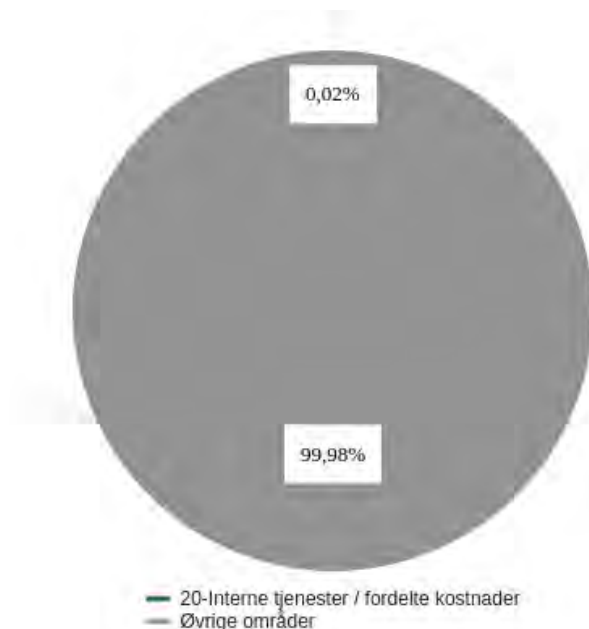
Slettebakken avfallsdeponi er under sanering for å rydde opp i forurensingen som kommer fra deponiet. Det er første gang i Norge at en gjennomfører oppgraving av et gammelt deponi med sortering og gjenvinning av massene på stedet. Opprydding i Slettebakken deponi er i full gang. Tiltaket er planlagt ferdig 2025. Det er stor usikkerhet for totalprognosen da en ikke kjenner hvor mange kubikk masser som skal behandles på Slettebakken før massene er gravd opp. Det er et teknisk og miljømessig komplisert prosjekt med mål om tryggere nedstrømsløsninger, gjenvinning og redusert CO2-utslipp. Det har vært en innkjøringsperiode med bruk av avansert utstyr og det har vært perioder med frost, samt mer masser enn forventet. Produksjonen har gått litt senere og noe av utbetalingene skyves til 2024. Det jobbes videre med sanering av deponiet i 2024.

Ytre Hope deponi kommunal andel (50%)

Ytre Hope avfallsdeponi ligger ved Grimstadneset i Ytrebygda og tok imot avfall fra tidligere Fana kommune frem til 1977. Prosjektet dreier seg om å isolere avfallsmassene, slik at omkringliggende miljø og omgivelser ikke forurenses. Tiltaket er forankret i virksomhetsplan for Nedlagte kommunale avfallsdeponier. Det har siden 2022 pågått miljøundersøkelser av det nedlagte avfallsdeponiet, hvilket ble ferdigstilt i 2023. Resultatene fremlegges i rapport tidlig 2024. Prosjektet har hatt et mindreforbruk hvilket skyldes høy usikkerhet knyttet til kostnadene for miljøundersøkelsene og omfang av arbeidet. Undersøkelsene har pågått i 2022 og 2023, og i 2023 ble arbeidet ferdigstilt. Mindreforbruket skyves til 2024.

20-Interne tjenester / fordelte kostnader

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023				Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap		
Renholdstjenester	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0
Håndverkertjenester bygg	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0
IUA Bergen region	0,0	-0,1	5,1	-5,1	0,0		-0,1
Sum	0,0	-0,1	5,1	-5,1	0,0		-0,1

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

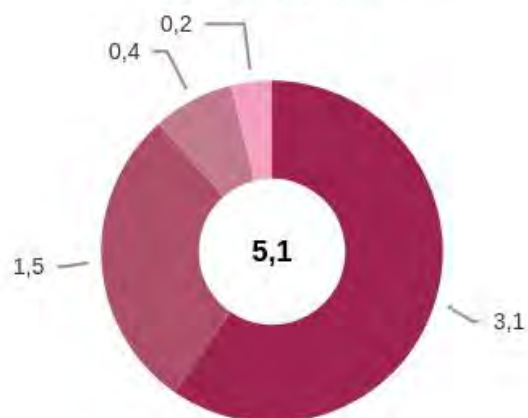
Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023				Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap		
2-Byrådsavdeling for finans	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0
5-Byrådsavdeling for byutvikling	0,0	0,0	5,1	-5,1	0,0		0,0
90-Fellesposter - bykassen	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0		-0,1
Sum	0,0	-0,1	5,1	-5,1	0,0		-0,1

Kommentar til status økonomi

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

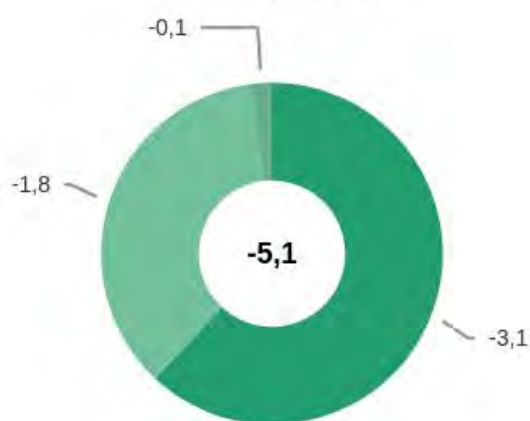
Detaljvisning drift (graf)

Driftsutgifter

— Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon — Lønn — Finansutgifter — Overføringsutgifter

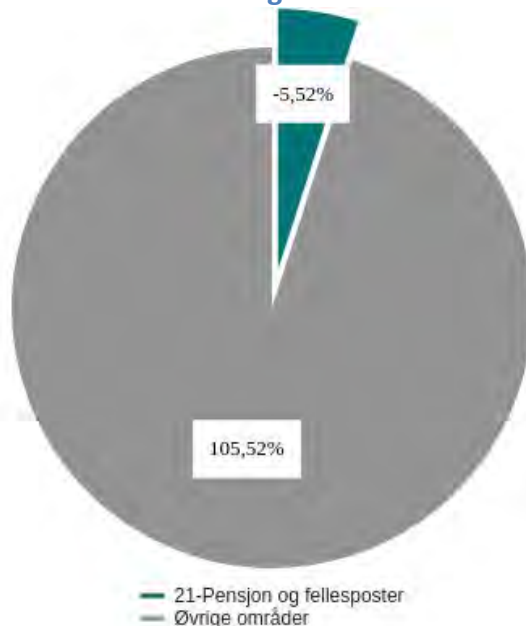
Driftsinntekter

— Refusjoner — Finansinntekter og finansieringstransaksjoner — Salgsinntekter

21-Pensjon og fellesposter

Brutto driftsutgifter i % av kommunens totale utgifter

Om tjenesteområdet

På dette tjenesteområdet blir følgende ført:

- Sentralt førte pensjonspostar - herunder premieavvik/avdrag på premieavvik som gjeld pensjonspremier.
- Rekneskapstekniske poster - motkonto avskrivningar og motkonto avgiftsfinansierte renter
- Øvrige sentrale avsetninger

Nye tiltak i årets driftsbudsjett

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Nye tiltak				
Styrke byrådets tilleggsbevilgningskonto	1 200	1 200	0	Tiltaket er gjennomført og midlene er medgått til formålet
Sum	1 200	1 200	0	
Sum tiltak	1 200	1 200	0	

Rammeendringer gjennom året

Beløp i 1000

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Nye engangstiltak				

ÅRSMELDING 2023

Tiltak	Vedtatt budsjett 2023	Effekt 2023	Avvik	Status beskrivelse
Pensjonsforpliktelser i forbindelse med salg av aksjer i Bjørkhaug Arbeidsfellesskap AS til A2G	18 000	2 950 15 050		I forbindelse med forberedelsene til kommunens salg av aksjene i Bjørkhaug Arbeidsfellesskap AS til A2G Gruppen AS, ble det avsatt MNOK 18 til pensjons-forpliktelser. Løsningen som til slutt ble valgt for de ansattes oppsatte rettigheter var at disse ble overført til Bergen kommunale pensjonskasse (BKP), og ikke overtatt av kjøper av aksjene. Bergen kommune dekket de løpende forpliktelsene i 3. og 4. kvartal 2023 med knappe MNOK 3, hvorpå de oppsatte rettighetene ble overtatt av BKP fra 01.01.2024.
Sum	18 000	2 950 15 050		
Sum tiltak	18 000	2 950 15 050		

Nøkkeltall aktivitet

Nøkkeltall/indikator	Resultat 2020	Resultat 2021	Resultat 2022	Resultat 2023
Akkumulert premieavvik (mill kr)	1 165,5	1 720,7	2 107,0	3 049,3
Antall saker bevilget fra byrådets tilleggsbevilgningskonto	16	12	9	11
Beløp bevilget fra byrådets tilleggsbevilgningskonto	1 613 000	1 035 000	798 000	1 921 000

Status økonomi drift per tjeneste

Beløp i mill. kr

Tjeneste	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
Premieavvik	-803,3	-1 405,0	-1 405,0	0,0	-1 405,0	0,0
Amortisering av tidligere års premieavvik	417,0	462,7	462,7	0,0	462,7	0,0
Pensjon	6,4	6,8	6,8	0,0	6,8	0,0
Premiefond	-305,4	-524,0	-524,0	0,0	-524,0	0,0
Interne fellestjenester	-0,1	1,2	-0,5	0,0	-0,5	1,7
Tilfeldige utgifter/inntekter - AFP m.m.	-1,7	20,8	12,6	-3,2	9,4	11,4
Reservert til tilleggsbevilgninger og nye bevilgni	0,0	-5,0	-5,2	0,0	-5,2	0,2
Div. tilskudd	12,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rentekompensasjon overført andre	0,7	3,0	2,9	0,0	2,9	0,1
Motpost avskrivninger	-1 070,1	-1 172,5	0,0	-1 171,7	-1 171,7	-0,8
Motkonto renter selvkostområdene (firma 90)	-124,3	-176,9	-176,3	4,6	-171,7	-5,2
Sum	-1 868,3	-2 789,0	-1 626,0	-1 170,3	-2 796,3	7,3

Status økonomi drift per avdeling

Beløp i mill. kr

Byrådsavdeling	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Regnskap 2023			Avvik i kr
			Utgifter	Inntekter	Regnskap	
1-Byrådsleders avdeling	0,6	-3,5	0,0	-3,5	-3,5	0,1
2-Byrådsavdeling for finans	-643,9	-722,1	2,1	-725,6	-723,5	1,4
3-Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	-5,6	-5,6	0,0	-5,6	-5,6	0,0
4-Byrådsavdeling for barnehage og skole	-21,2	-20,1	0,0	-20,1	-20,1	0,0
5-Byrådsavdeling for byutvikling	-116,7	-131,6	0,0	-128,5	-128,5	-3,1
6-Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	2,5	-6,5	0,0	-6,5	-6,5	0,0
7-Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	-50,2	-52,1	0,0	-52,1	-52,1	0,0
90-Fellesposter - bykassen	-1 033,7	-1 847,5	-1 628,1	-228,4	-1 856,5	8,9

ÅRSMELDING 2023

Byrådsavdeling	Regnskap 2023					Avvik i kr
	Regnskap 2022	Justert bud. 2023	Utgifter	Inntekter	Regnskap	
Sum	-1 868,3	-2 789,0	-1 626,0	-1 170,3	-2 796,3	7,3

Kommentar til status økonomi

Fellesposter - bykassen inneheld dei sentralt førte pensjonspostane og omfattar årets pensjonspremiar, pensjonspremieavvik*, amortisering av tidlegare års pensjonspremieavvik, bruk av premiefond og pensjonspremiar (Tilfeldige utgifter/inntekter – AFP). Summen av desse postane blir ført ved årsslutt mot bufferfond pensjon.

*Pensjonspremieavviket er forskjellen mellom premiane som blir betalt til pensjonskassene og beløpet som ein kostnadsfører i kommunerekneskapen. Når premiane er større enn kostnaden, vil årets pensjonspremieavvik visast som ei inntekt i rekneskapen. Denne inntekta blir så amortisert (kostnadsført) over dei neste sju åra og betyr i praksis ei utsett belastning i driftsrekneskapen.

Pensjonspostane på tenestoområde 21 har ingen budsjettavvik ved årsslutt. Årsaka er at budsjettpostane, etter fullmakt, blir justert i samband med årsavslutning. I tråd med bystyret sitt vedtak i sak 263-18 (møte 21.11.2018) blir det gjort justeringar mot disposisjonsfondet slik at bufferfond pensjon blir like stort som det balanseførte pensjonspremieavviket (inkl. arbeidsgivaravgift). Dette ser ein i kolonne Avvik 1/Sluttjustering og Avvik 2 i tabellen under:

Beløp i mill.	Regnskap 2023	Just. bud. etter 2. tert	Avvik 1 /sluttjustering	Endelig just bud. 2023	Avvik 2	Vedtatt budsjett 2023
Premieavvik	-1 405,0	-1 394,3	-10,7	-1 405,0	0,0	-868,4
Amortisering av tidligere års premieavvik	462,7	462,7	0,0	462,7	0,0	468,1
Pensjon	6,8	6,0	0,8	6,8	0,0	6,0
Premiefond	-524,0	-508,9	-15,1	-524,0	0,0	-508,9
Tilfeldige utgifter/inntekter - AFP m.m.	2,8	167,5	-164,8	2,8	0,0	239,7
Sum	-1 456,7	-1 267,0	-189,7	-1 456,7	0,0	-663,5
Avsetning til bufferfond pensjon	942,3	752,6	189,7	942,3	0,0	415,1

Gjennom året har pensjonspremiane auka betydeleg samanlikna med Vedtatt budsjett 2023. Dette skuldast mellom anna høgare lønsvekst, vekst i pensjonar under utbetaling og vekst i grunnbeløpet i Folketrygda. Dette er justert for i Revidert budsjett/1. tertialrapport og 2. tertialrapport 2023. Som fylgje av dette aukar avsetninga til bufferfond pensjon frå 415,1 mill. i Vedtatt budsjett til 954,3 mill. ved årsslutt.

Pensjonspremiane for sjølvkostområdet (f.o.f. vatn, avløp og renovasjon) blir budsjettert direkte på dei respektive tenestedområda, men har også vore ein del av den sentrale premieutrekninga. I praksis inneber dette at premien på sjølvkostområdet allerede har vore ivaretekt før budsjettering av total pensjonspremie. I 2023 resulterte dette i eit betydelig positivt budsjettavvik på tenestedområde 21. Avviket vart spesielt stort på grunn av den store auken i pensjonspremiesatsane samanlikna med 2022.

Pensjonsplikter ifm. sal av kommunens aksjar i Bjørkhaug Arbeidsfellesskap AS

I samband med førebuingane til salet av aksjane i Bjørkhaug Arbeidsfellesskap AS til A2G Gruppen AS, blei det avsett 18 mill. til pensjonsplikter. Løysinga som til slutt blei valgt for dei tilsettes oppsette rettigheter var at desse blei overført til Bergen kommunale pensjonskasse (BKP), og ikkje overtatt av kjøpar av aksjane. Bergen kommune dekkar dei løpande pliktene i 3. og 4. kvartal 2023 med knappe 3 mill, kor dei oppsette rettighetene blei overtatt av BKP frå 01.01.2024. Konsekvensen er eit mindreforbruk på om lag 15 mill.

Renteutgifter for sjølvkostområdet

På tenestedområdet vert det og rekneskapsført kalkulatoriske renteutgifter for sjølvkostområdet. Som fylgje av at kalkylerenta vart 0,3 prosentpoeng lågare enn det som var lagt til grunn i 2. tertialrapport, blir det eit mindreforbruk på om lag 4 mill.

Lønsavsetning

Som følge av auka arbeidsgiveravgift for løn over 750 000,- og høg bruk av vikarar i 2023, er det et avvik på lønsavsetninga på 38,1 mill. Avviket er fordelt høvevis på tenestedområda, basert på totale lønsutgifter.

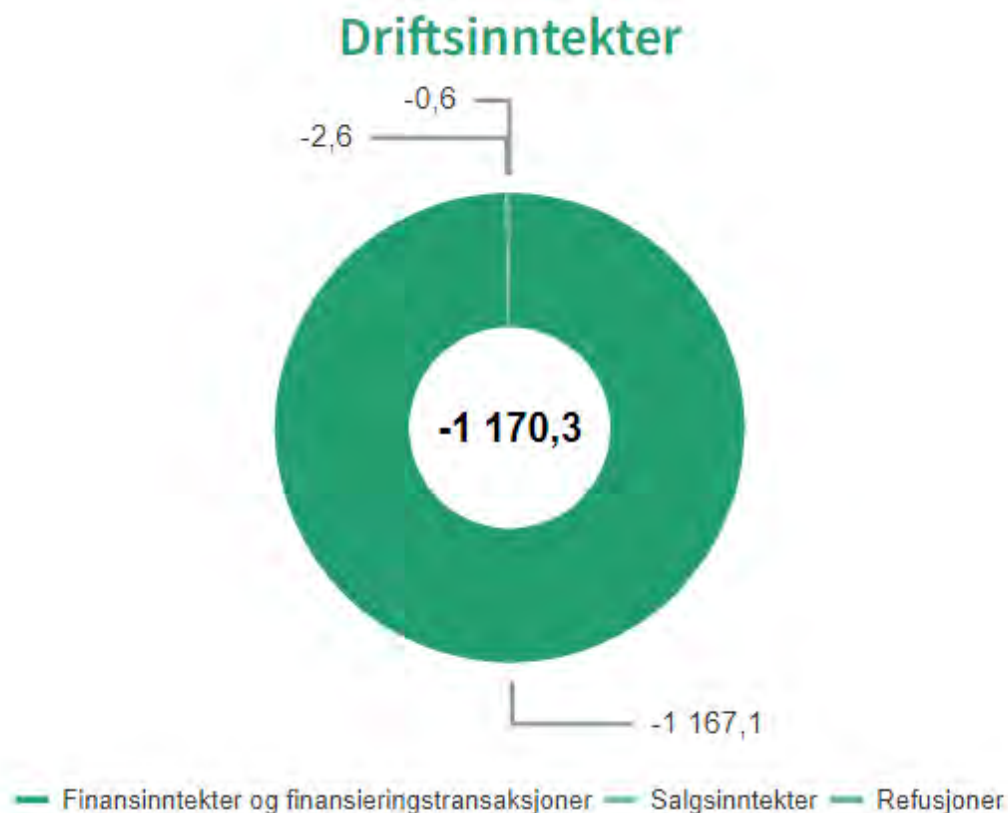
Byrådsleders avdeling disponerer ein konto som i heilt spesielle tilfeller kan nyttast til tilleggsbevilgning for nye og uforutsette forhold. Ved årets slutt står det 0,08 mill. igjen som ubrukne midler.

Byrådsavdeling for finans v/HR konsern hadde eit mindreforbruk på 1,36 mill som skuldast ei avrekning av Bergen Kommunes sjølvforsikringsavtale for yrkesskader. Her er det gjort ein nedjustering av berekna erstatningsansvar for meldte skader for 2,23 mill. I tillegg er det kostnadsført 0,9 mill på meldte skader.

For **5-Byrådsavdeling for byutvikling** endte 2023 med et merforbruk på kr 3,1 mill. som skyldes en budsjetteknisk feil der en budsjettjustering for motpost avskrivninger har gått dobbelt. Det er derfor et tilsvarende mindreforbruk på tjenestedområde 07 - Brannvesen

Oversikt driftsutgifter og -inntekter (graf)

Detaljvisning drift (graf)

Årsregnskap

Balanseregnskap § 5-8

Beløp i 1000 kroner

	Note	Regnskap 2023	Regnskap 2022
EIENDELER			
A. Anleggsmidler		72 038 503	69 234 049
I. Varige driftsmidler		33 332 426	31 240 825
1. Faste eiendommer og anlegg	11	32 195 731	30 117 004
2. Utstyr, maskiner og transportmidler	11	1 136 695	1 123 821
II. Finansielle anleggsmidler		10 617 411	10 249 477
1. Aksjer og andeler	10	5 138 757	5 225 667
2. Obligasjoner		0	0

ÅRSMELDING 2023

3. Utlån	12, 28	5 478 654	5 023 810
III. Immaterielle eiendeler		0	0
IV. Pensjonsmidler	7	28 088 666	27 743 747
B. Omløpsmidler		11 027 546	10 070 340
I. Bankinnskudd og kontanter	6, 21, 22	3 101 115	3 438 328
II. Finansielle omløpsmidler		39 642	38 831
1. Aksjer og andeler		0	0
2. Obligasjoner		0	0
3. Sertifikater	8, 9	39 642	38 831
4. Derivater		0	0
III. Kortsiktige fordringer		7 886 789	6 593 181
1. Kundefordringer	2, 6	392 202	437 760

ÅRSMELDING 2023

2. Andre kortsiktige fordringer	6	4 445 262	4 048 412
3. Premieavvik	7	3 049 325	2 107 009
Sum eiendeler		83 066 049	79 304 388
EGENKAPITAL OG GJELD			
C. Egenkapital		-24 924 521	-25 216 053
I. Egenkapital drift		-4 431 689	-4 521 520
1. Disposisjonsfond	13, 23	-4 016 002	-3 985 360
2. Bundne driftsfond	13, 14, 24-27	-415 687	-536 160
3. Merforbruk i driftsregnskapet		0	0
II. Egenkapital investering		-543 617	-418 089
1. Ubundet investeringsfond	13	-66 672	-62 917
2. Bundne investeringsfond	13	-476 945	-355 173
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		0	0

ÅRSMELDING 2023

III. Annen egenkapital		-19 949 215	-20 276 444
1. Kapitalkonto	16	-20 218 107	-20 545 337
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift	15	268 892	268 892
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering		0	0
D. Langsiktig gjeld		-51 820 396	-48 688 712
I. Lån		-26 226 093	-24 345 734
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	12	-26 226 093	-24 345 734
2. Obligasjonslån		0	0
3. Sertifikatlån		0	0
II. Pensjonsforpliktelse	7	-25 594 302	-24 342 978
E. Kortsiktig gjeld		-6 321 133	-5 399 623
I. Kortsiktig gjeld		-6 321 133	-5 399 623

ÅRSMELDING 2023

1. Leverandørgjeld	6	-1 252 083	-947 720
2. Likviditetslån		0	0
3. Derivater		0	0
4. Annen kortsiktig gjeld	6	-5 069 050	-4 451 903
5. Premieavvik		0	0
Sum egenkapital og gjeld		-83 066 049	-79 304 388
F. Memoriakonti		0	0
I. Ubrukte lånemidler	6, 12	0	0
II. Andre memoriakonti		1 307 789	2 094 525
III. Motkonto for memoriakontiene		-1 307 789	-2 094 525

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

Note Regnskap 2022 Vedtatt budsjett 2023 Justert budsjett 2023 Regnskap 2023

Rammetilskudd	-6 309 033	-7 007 171	-7 123 271	-7 173 991
Inntekts- og formuesskatt	-12 263 749	-11 284 056	-11 544 056	-11 606 701
Eiendomsskatt	-1 049 856	-1 108 000	-1 118 640	-1 118 673
Andre generelle driftsinntekter	-372 132	-466 479	-627 405	-651 454

ÅRSMELDING 2023

Note Regnskap 2022 Vedtatt budsjett 2023 Justert budsjett 2023 Regnskap 2023

Sum generelle driftsinntekter	-19 994 771	-19 865 706	-20 413 372	-20 550 818
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	18 496 315	19 158 301	19 740 260	19 957 172
Avskrivninger	1 070 094	1 063 248	1 169 180	1 171 673
Sum netto driftsutgifter	19 566 409	20 221 549	20 909 440	21 128 844
Brutto driftsresultat	-428 362	355 844	496 068	578 026
Renteinntekter	-256 463	-485 692	-526 813	-564 630
Utbytter	-470 272	-492 000	-721 089	-721 029
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	736	0	0	459
Renteutgifter	466 907	836 419	867 244	862 984
Avdrag på lån	805 040	848 313	844 913	845 029
Netto finansutgifter	545 948	707 040	464 255	422 814
Motpost avskrivninger	-1 070 094	-1 063 248	-1 169 180	-1 171 673
Netto driftsresultat	-952 508	-365	-208 858	-170 833
Disponering eller dekning av netto driftsresultat				
Overføring til investering	678 630	236 240	260 663	260 663
Avsetninger til bundne driftsfond	202 982	8 469	97 649	127 070
Bruk av bundne driftsfond	-358 500	-114 129	-241 782	-247 543
Avsetninger til disposisjonsfond	586 735	538 593	1 267 150	1 205 464
Bruk av disposisjonsfond	-157 339	-668 808	-1 174 822	-1 174 822
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	952 508	365	208 858	170 833
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0

ÅRSMELDING 2023

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Note Regnskap 2022	Vedtatt budsjett 2023	Justert budsjett 2023	Regnskap 2023
Barnehage	2 634 811	2 763 877	2 923 058	2 934 534
Skole	4 034 638	4 132 581	4 375 835	4 448 590
Spesialpedagogiske tjenester	323 450	325 830	377 526	394 927
Barnevern	810 706	876 443	936 322	899 921
Tjenester til eldre	3 941 540	3 812 783	4 226 641	4 345 347
Tjenester til funksjonshemmede	181 728	182 830	245 745	218 312
Tjenester til utviklingshemmede	1 793 326	1 747 722	2 018 279	1 989 430
Psykisk helse	604 699	609 259	732 438	712 339
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	417 750	397 291	432 123	458 023
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	802 062	825 961	956 671	955 840
Introduksjons- og tolketjenester	285 774	296 101	442 157	434 259
Forebyggende helsearbeid	393 400	312 384	376 880	368 085
Behandling og rehabilitering	710 788	717 150	785 567	789 508
Overføringer til trossamfunn	185 615	189 234	193 288	193 287
Brannvesen	249 360	255 371	269 915	272 955
Samferdsel	133 130	-17 151	5 610	18 238
Boligtiltak	141 075	108 149	117 888	137 113
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	83 453	87 759	99 937	102 586
Private planer og byggesak	44 748	25 287	47 652	60 367
Naturforvaltning og parkdrift	171 125	171 378	193 289	185 417
Klima og miljø	55 834	64 849	73 753	68 026
Læringer	7 630	63 111	7 912	6 184
Arbeidsmarkedstiltak	25 264	27 746	26 652	26 544
Kultur	597 278	608 803	643 412	651 986
Idrett	364 632	426 493	396 174	386 816
Næring	-13 076	-28 686	-5 455	-6 861
Bystyrets organer og administrasjon	85 635	116 060	116 437	114 456
Administrasjon og fellesfunksjoner	1 164 509	1 073 942	1 224 487	1 346 916
Beredskap og sivilforsvar	39 571	32 703	44 688	47 795
Vann og avløp	-17 372	824	6 190	-19 383
Renovasjon	419	6 464	7 133	2 842
Interne tjenester / fordelte kostnader	0	10 334	-58	0
Pensjon og fellesposter	-1 867 228	-1 266 259	-2 788 996	-2 796 294
Sentrale inntekter og finansposter	0	0	0	0
Sum bevilgninger drift, netto	18 386 274	18 956 622	19 509 150	19 748 104

Herav:

ÅRSMELDING 2023

	Note Regnskap 2022	Vedtatt budsjett 2023	Justert budsjett 2023	Regnskap 2023
Avskrivninger	1 070 094	1 063 248	1 169 180	1 171 673
Motpost avskrivninger	-1 070 094	-1 063 248	-1 169 180	-1 171 673
Netto renteutgifter og -inntekter	-2 918	-179	-12 821	-14 439
Overføring til investering	21 154	11 200	25 548	25 548
Avsetninger til bundne driftsfond	202 982	8 469	97 649	127 070
Bruk av bundne driftsfond	-358 500	-114 129	-241 782	-247 543
Avsetninger til disposisjonsfond	70 586	0	79 931	79 931
Bruk av disposisjonsfond	-43 345	-107 040	-179 635	-179 635
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	18 496 315	19 158 301	19 740 260	19 957 172

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd (2A)

Beløp i 1000

	Note	Regnskap 2022	Vedtatt budsjett 2023	Just. bud. 2023	Regnskap 2023
Investeringer i varige driftsmidler		3 025 619	3 337 362	3 470 728	3 332 135
Tilskudd til andres investeringer		106 525	86 800	91 051	94 247
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper		274 317	74 000	107 600	105 911
Utlån av egne midler		9 442	40	21 015	20 599
Avdrag på lån		832	4 000	4 000	2 977
Sum investeringsutgifter		3 416 734	3 502 202	3 694 395	3 555 870
Kompensasjon for merverdiavgift		-434 426	-490 000	-429 850	-387 215
Tilskudd fra andre		-201 824	-317 234	-251 274	-560 287
Salg av varige driftsmidler		-47 310	-150 959	-182 000	-103 137
Salg av finansielle anleggsmidler		-25 395	0	-75 300	-74 914
Utdeling fra selskaper		-118 055	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler		-31 190	-340	-505	-7 371
Bruk av lån		-1 886 487	-2 269 861	-2 525 517	-2 277 542
Sum investeringsinntekter		-2 744 688	-3 228 394	-3 464 446	-3 410 466
Videreutlån		931 604	800 000	1 122 468	874 904
Bruk av lån til videreutlån		-931 604	-800 000	-1 122 468	-874 904
Avdrag på lån til videreutlån		404 776	481 349	439 273	424 081
Mottatte avdrag på videreutlån		-401 864	-481 349	-450 564	-434 349
Netto utgifter videreutlån		2 911	0	-11 291	-10 268
Overføring fra drift		-678 630	-239 987	-260 663	-260 663
Bruk av bundne investeringsfond		-35 638	-1 661	-35 977	-65 024
Avsetning til bundne investeringsfond		72 463	0	74 227	186 797
Bruk av ubundet investeringsfond		-122 200	-182 000	-222 000	-222 000
Avsetning til ubundet investeringsfond		89 048	149 840	225 755	225 755
Dekning av tidligere års udekket beløp		0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger		-674 957	-273 808	-218 658	-135 136
Fremført til inndekning i senere år (udekket)		0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd (2B)

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Note	Regnskap 2022	Vedtatt budsjett 2023	Just. bud. 2023	Regnskap 2023
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer					
Barnehage		150 809	182 650	136 712	77 599
Skole		650 633	1 064 529	757 396	760 556
Tjenester til eldre		269 149	341 332	253 529	236 705
Tjenester til funksjonshemmede		914	6 000	1 037	4 678
Tjenester til utviklingshemmede		155 865	275 226	124 381	74 023
Psykisk helse		1 030	91 000	93 608	69 229
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester		5 679	2 500	3 009	5 354
Introduksjons- og tolketjenester		201 530	163 049	169 763	205 732
Forebyggende helsearbeid		0	0	750	1 380
Behandling og rehabilitering		0	0	4 846	2 441
Overføringer til trossamfunn		0	-1	0	0
Brannvesen		38 978	113 173	85 214	68 467
Samferdsel		149 391	234 882	170 701	154 011

ÅRSMELDING 2023

	Note	Regnskap 2022	Vedtatt budsjett 2023	Just. bud. 2023	Regnskap 2023
Boligtiltak		108 386	122 978	202 703	144 982
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern		1 099	1 850	1 331	403
Private planer og byggesak	5		1 500	495	0
Naturforvaltning og parkdrift	220 126		218 035	213 650	167 355
Klima og miljø	34 911		122 055	107 584	95 005
Kultur	200 346		566 675	199 744	202 499
Idrett	127 267		265 252	145 545	158 458
Næring	60 767		76 800	31 587	26 221
Bystyrets organer og administrasjon	42		0	0	0
Administrasjon og fellesfunksjoner	196 192		94 265	124 147	79 711
Beredskap og sivilforsvar	11 051		5 000	10 187	7 383
Renovasjon	20 979		26 140	36 941	28 343
Sentrale inntekter og finansposter	0		-1 100 000	-175 529	0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer		2 605 153	2 874 888	2 699 331	2 570 535
Avgiftsfinansierte investeringer					
Brannvesen	0		0	2 273	0
Private planer og byggesak	4 173		2 182	1 547	629
Vann og avløp	339 578		358 083	620 654	610 074
Renovasjon	76 716		101 709	146 423	150 897
Sum Avgiftsfinansierte investeringer		420 466	461 974	770 897	761 600
Øvrige					
Næring	0		500	500	0
Sum Øvrige		0	500	500	0
Investeringer i varige driftsmidler		3 025 619	3 337 362	3 470 728	3 332 135

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Note	Regnskap 2022	Vedtatt budsjett 2023	Just. bud. 2023	Regnskap 2023
Tjenester til utviklingshemmede	0		0	0	3 196
Overføringer til trossamfunn	101 981		86 800	86 800	86 800
Samferdsel	2 223		0	2 181	2 181
Naturforvaltning og parkdrift	353		0	103	103
Vann og avløp	1 967		0	1 967	1 967
Tilskudd til andres investeringer		106 525	86 800	91 051	94 247

3. Investeringer i aksjer og andeler

Beløp i 1000

	Note	Regnskap 2022	Vedtatt budsjett 2023	Just. bud. 2023	Regnskap 2023
Spesialpedagogiske tjenester	0		0	0	6
Barnevern	0		0	0	11
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	0		0	0	6
Naturforvaltning og parkdrift	0		0	0	6
Kultur	1 294		0	19 600	20 260
Næring	203 864		0	14 000	14 000
Pensjon og fellesposter	69 158		74 000	74 000	71 624
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper		274 317	74 000	107 600	105 911

4. Utlån

Beløp i 1000

	Note	Regnskap 2022	Vedtatt budsjett 2023	Just. bud. 2023	Regnskap 2023
Sentrale inntekter og finansposter	9 442		40	21 015	20 599
Utlån av egne midler		9 442	40	21 015	20 599

ÅRSMELDING 2023

Note Regnskap 2022 Vedtatt budsjett 2023 Just. bud. 2023 Regnskap 2023

Sum del 1-4	3 415 902	3 498 202	3 690 395	3 552 892

Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Beløp i 1000

	Note	Regnskap 2022	Vedtatt budsjett 2023	Justert budsjett 2023	Regnskap 2023
Rammetilskudd		-6 309 033	-7 007 171	-7 123 271	-7 173 991
Inntekts- og formuesskatt		-12 263 749	-11 284 056	-11 544 056	-11 606 701
Eiendomsskatt		-1 049 856	-1 108 000	-1 118 640	-1 118 673
Andre skatteinntekter		0	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten		-406 100	-476 521	-663 481	-710 338
Overføringer og tilskudd fra andre		-2 965 562	-2 333 058	-2 444 584	-3 100 829
Brukerbetalinger		-980 369	-949 364	-946 204	-986 118
Salgs- og leieinntekter		-2 656 017	-2 800 959	-2 793 635	-2 875 473
Sum driftsinntekter		-26 630 686	-25 959 129	-26 633 872	-27 572 122
Lønnsutgifter		11 337 453	11 579 912	11 919 727	12 225 220
Sosiale utgifter		2 779 424	2 862 274	2 904 560	2 992 916
Kjøp av varer og tjenester		8 487 761	8 449 044	8 680 429	8 999 899
Overføringer og tilskudd til andre		2 527 592	2 360 495	2 456 044	2 760 441
Avskrivninger		1 070 094	1 063 248	1 169 180	1 171 673
Sum driftsutgifter		26 202 325	26 314 973	27 129 940	28 150 149
Brutto driftsresultat		-428 362	355 844	496 068	578 026
Renteinntekter		-256 463	-485 692	-526 813	-564 630
Utbytter		-470 272	-492 000	-721 089	-721 029
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler		736	0	0	459
Renteutgifter		466 907	836 419	867 244	862 984
Avdrag på lån		805 040	848 313	844 913	845 029
Netto finansutgifter		545 948	707 040	464 255	422 814
Motpost avskrivninger		-1 070 094	-1 063 248	-1 169 180	-1 171 673
Netto driftsresultat		-952 508	-365	-208 858	-170 833
Disponering eller dekning av netto driftsresultat					
Overføring til investering		678 630	236 240	260 663	260 663
Avsetninger til bundne driftsfond		202 982	8 469	97 649	127 070
Bruk av bundne driftsfond		-358 500	-114 129	-241 782	-247 543
Avsetninger til disposisjonsfond		586 735	538 593	1 267 150	1 205 464
Bruk av disposisjonsfond		-157 339	-668 808	-1 174 822	-1 174 822
Dekning av tidligere års merforbruk		0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat		952 508	365	208 858	170 833
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	0	0	0

Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner § 5-9

Beløp i 1000 kroner

ÅRSMELDING 2023

	Regnskap 2023
Disposisjoner som er foretatt i samsvar med §4-1 til §4-4 i driftsregnskapet	
Netto driftsresultat	-170 833
Avsetninger til bundne driftsfond	127 070
Bruk av bundne driftsfond	-247 543
Overføring til investering i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	260 663
Avsetninger til disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	1 205 464
Bruk av disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	-1 174 822
Budsjettert dekning av tidligere års merforbruk	0
Årets budsjettavvik (mer- eller mindreforbruk før strykninger)	61 686
Strykning av avsetning til disposisjonsfond	-61 686
Mer- eller mindreforbruk etter strykninger	0
Avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disposisjonsfond	0
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk).	0
Disposisjoner som er foretatt i samsvar med §4-1, 4-5 og §4-6 i investeringsregnskapet	
Sum utgifter og inntekter eksklusive bruk av lån	3 287 582
Avsetninger til bundne investeringsfond	186 797
Bruk av bundne investeringsfond	-65 024
Budsjettert bruk av lån	-3 647 985
Overføring fra drift i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	-260 663
Avsetninger til ubundet investeringsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	225 755
Bruk av ubundet investeringsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	-222 000

ÅRSMELDING 2023

Dekning av tidligere års udekket beløp	0
Årets budsjettavvik (udekket eller udisponert beløp før strykninger)	-495 538
Strykning av bruk av lån	495 538
Udekket eller udisponert beløp etter strykninger	0
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp).	0

Noter

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet for bykassen er satt opp iht Kommuneleaven (KL) av 22. juni 2018, Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner 7. juni 2019, og god kommunal regnskapsskikk. Henvisning til paragrafer i enkelte av notene viser til pliktige noter etter budsjett- og regnskapsforskriften. Årsregnskapet omfatter alle økonomiske midler som er anskaffet i året og anvendelsen av disse midlene. Utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger regnskapsføres brutto.

Årsregnskapet for bykassen inngår fra 2023 i konsolidert regnskap for Bergen kommune som en juridisk enhet. Det konsoliderte regnskapet for 2023 består av Bykassen og Lånefondet.

Omløpsmidler er vurdert til laveste verdi av anskaffelsesverdi og antatt virkelig verdi. Dette gjelder også for sertifikater og obligasjoner.

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler som har begrenset økonomisk levetid er avskrevet lineært. Andre anleggsmidler (aksjer, andeler og utlån) er nedskrevet til antatt virkelig verdi når verdifallet ikke er forventet å være forbigående. Nedskrivning blir eventuelt reversert ved realisasjon av anleggsmidlet.

Alle kjente kostnader og inntekter i 2023 er tatt med i årsregnskapet, enten de er betalt eller ikke når årsregnskapet er avsluttet. Regnskapet skal avsluttes innen 22. februar.

I de tilfeller vi ikke har kunnet fastsette enkelte utgifter, utbetalinger, inntekter eller innbetalinger eksakt ved tidspunktet for regnskapsavleggelsen, har vi registrert et anslått beløp i årsregnskapet for 2023. For estimater fra 2022 er det foretatt justering i henhold til eksakt beløp.

I den kommunale regnskapsordningen gir ikke avskrivninger resultateffekt på netto driftsresultat og regnskapsmessig mer-/mindreforbruk. Det er ordinære avdrag som har resultateffekt i kommunenes driftsregnskaper.

På de områder der selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetalinger beregner kommunen selvkost etter Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften). Det vises forøvrig til note 14 vedrørende selvkostområder.

Note 1 Organisering og regnskapsenheter

Årsregnskapet omfatter bykassens virksomhet. Bykassens virksomhet omfatter byrådsavdelingene med sentrale avdelinger og resultatenheter, samt sentrale fellesposter.

Kommunale foretak pr. 31.12.2023

Kommunale foretak	Virksomhet
Ingen	

LÅNEFOND

Kommunen har et eget lånefond i samsvar med Kommuneloven §14-14 3 ledd. Lånefondet har eget budsjett og avgir eget regnskap.

Interkommunale samarbeid mv:

BERGEN OG OMLAND FARVANNSFORVALTNING IKS: Selskapet ble stiftet 12. april 2019 og skal på grunnlag av delegasjon fra deltakerkommunene ivareta og samordne de lovpålagte oppgavene, og utøve kommunenes myndighet etter havne- og farvannsloven og bestemmelser gitt i medhold av denne. 7 kommuner deltar i selskapet hvor Bergen har en andel på 50%. Regnskapstall fra IKSene skal inngå i konsern tall som presenteres av SSB, men er ikke en del av det konsoliderte regnskap for Bergen kommune.

GRIEGHALLEN IKS: Foretaket er stiftet 21. juni 2013 og formålet med foretaket er å erverve, eie og leie ut Grieghallen, gnr 164, bnr 926 med festerett. Bergen kommunes andel utgjør etter selskapsavtalen 50%. Vestland fylkeskommune har den resterende 50%andelen. Regnskapstall fra IKSene skal inngå i konsern tall som presenteres av SSB men er ikke en del av det konsoliderte regnskap for Bergen kommune.

NASJONALT KOMMUNESAMARBEID FOR 110-SENTRALENE IKS: Foretaket var nyregistrert i juni 2021 med vedtekter fra 3. mars 2021. Selskapets formål er også å ivareta deltakernes behov for andre relevante datasystemer, anskaffelse av tekniske infrastruktur og håndtering av felles opplæring for disse systemene for alle 110-sentralene. Bergen sin andel er 10% av totalt 13 deltakere fra hele landet. Regnskapstall fra IKSene skal inngå i konserntall som presenteres av SSB men er ikke en del av det konsoliderte regnskap for Bergen kommune.

BERGEN OG OMLAND FRILUFTSRÅD (BOF): Bergen og Omland Friluftsråd er kommunalt oppgavefellesskap etter kap 19 i Kommuneloven og besto i 2023 av 12 kommuner. Fra 1.1.24 er 4 nye kommuner knyttet til BOF som dermed utgjør 16 kommuner. Deltakerkommunene skal betale innskudd til Friluftsrådets virksomhet. Friluftsrådet er et eget rettssubjekt som fører eget regnskap. Den enkelte deltagerkommune har eierandel og ansvarsandel i oppgavefellesskapet for fellesskapets forpliktelser. Bergen kommunes andel var i 2023 61,7%. Dette er ikke innarbeidet i kommunens regnskap.

IUA BERGEN REGION: IUA Bergen region (interkommunalt utvalg mot akutt forurensning) består av 20 kommuner i Vestland fylke. Bergen kommune er vertskommune. IUA Bergen region ivaretar deltakerkommunenes lovfestede plikt til å ha en interkommunal beredskap mot akutt forurensning. Virksomheten er lokalisert ved Bergen brannvesen (Lungegårdskaien 44) og ledes av brannsjefen i Bergen. Regnskapet inngår i årsregnskapet til Bergen kommune. Se mer om dette i note 24 IUA Bergen region.

BERGENSALLIANSEN: Bystyret behandlet i sak 251-10 invitasjon til deltakelse i Bergensalliansen, og vedtok at Bergen kommune skal inngå som medlem på de premisser som fremgår av saksutredning og utkast til samarbeidsavtale. Det fremgår her bl.a. at Bergen kommune skal være vertskommune og har ansvar for regnskap, økonomi og personal. Alliansens formål er å styrke konkurransekraften i Bergensregion, sette felles utfordringer og utviklingsmuligheter for byregionen på dagsordenen, og være den viktigste møteplassen for den politiske ledelsen i regionen. Sammendrag av viktige regnskapsopplysninger knyttet til driften av samarbeidet er inntatt i note 25 til årsregnskapet.

VEST BRANN OG REDNING - VBR: Vest brann- og redningsregion (VBR) er et langsiktig faglig samarbeid mellom selvstendige brannvesen i 18 kommuner i bergensregionen. Over 80% av befolkningen i bergensregionene bor i disse kommunene. Gjennom samarbeidet etableres faglige nettverk, regional

innsats- og lederstøtte, overordnede plandokumenter og felles kvalitetsstandarder. Hovedhensikten med samarbeidet er å skape en tryggere hverdag for innbyggerne gjennom et formelt og strukturert nettverk for deling av kunnskap og erfaring. Bergen kommune er vertskommune. Virksomheten er lokalisert ved Bergen brannvesen (Lungegårdskaia 44) og ledes av brannsjefen i Bergen. Regnskapet inngår i årsregnskapet til Bergen kommune. Se mer om dette i note 26.

110 VEST: 110 Vest er alarmsentralen for Vestland fylke. Den består av 38 deltakerkommuner og dekker rundt 600 000 innbyggere. Sentralen omfatter 33 brannvesen med tilsammen 94 brannstasjoner. Bergen er vertskommune og har ansvar for drift og administrasjon av sentralen. Virksomheten er lokalisert ved Bergen brannvesen (Lungegårdskaia 44) og ledes av brannsjefen i Bergen. Regnskapet inngår i årsregnskapet til Bergen kommune. Se mer om dette i note 27.

Bergen kommune har utover det som er nevnt

- eierskap, helt eller delvis i en rekke aksjeselskaper. Det vises i denne forbindelse til oversikt i note 10.
- egen pensjonskasse - Bergen Kommunale Pensjonskasse. Se også note 7 vedr pensjon.

Note 2 Driftsregnskap 2023

Vi kommenterer her transaksjoner som kan være viktige for forståelsen av årsregnskapet:

Periodisering av nettleie og kraft

Forbruk av nettleie, kraft og fjernvarme fra 2023 som er fakturert i januar 2024 er særskilt vurdert ifm årsavslutningen. I den forbindelse er det avsatt 30,9 mill kr sentralt i bykassen før årsregnskapet ble avsluttet. I tillegg er det gjort avsetninger på 3,2 mill i byrådsavdelingene slik at periodiseringen utgjør omlag 34,1 mill. Tilsvarende beløp var pr 31.12.2022 hhv 68,9 og 14,9 mill. Dette gir en betydelig periodiseringseffekt pga prisnedgangen i 2023. Metoden benyttes kun ved årsskifte og ikke for den enkelte periode gjennom året.

Periodisering av kostnader og inntekter på lønnsområdet

Lønn og andre godtgjørelser periodiseres og utgiftsføres på transaksjonstidspunktet. Dette vil si når den ansatte har levert ytelser som er forpliktet i henhold til arbeidsavtalen. Tallgrunnlaget for denne periodiseringen ved årsskiftet bygger på uttrekk fra UBW HR i januar og februar for registrerte poster for variabel lønn mm opptjent i sist kalenderår eller tidligere. Ved utgangen av 2023 ble det balanseført lønn og arbeidsgiveravgift med tilsammen 174,1 mill kr og refusjonskrav inkl arbeidsgiveravgift med -1,4 mill kr. For 2022 var tilsvarende avsetninger 157,4 og -0,7 mill kr. Endringen påvirker regnskapet for 2023 med ca 17,4 mill (økt kostnad). Med unntak av Bemanningstjenester, er avsetningene ført sentralt (firma 90) i Bykassen for 2023.

Tapsavsetninger

Kommunens utestående fordringer utgjør til enhver tid betydelige beløp. Det gjennomføres avsetninger ved årsskiftet for å møte eventuelle fremtidige tap på disse fordringene. Ved utgangen av 2023 utgjør avsetningen 88,3 mill kr. Dette er en økning fra 2022 med 10,4 mill kr. Dette skyldes spesielt en økning i avsetninger for barnehager og SFO, men det er også generelt økte avsetninger.

Ressurskrevende brukere

Arbeidet med rapporteringen av Ressurskrevende tjenester har foregått i henhold til tidligere praksis. Helsedirektoratet sendte ut sitt rundskriv IS-4 2024 om rapporteringen 12. januar 2024. I henhold til dette rundskrivet skal kommunen levere rapporteringsskjemaet med tilhørende dokumentasjon til kommunens revisor innen 10. mars 2024, og det skal være ferdig kontrollert og endelig krav sendt innen 2. mai 2024. Avsetningen i 2023 regnskapet baseres på gjennomgangen slik status var på denne den 9. februar 2023. Samlet avsatt inntekt for 2023 er estimert til kr 596.800.000. Tilsvarende avsetning i 2022

var kr 472.200.000. Utbetalt beløp i mai 2023 var kr. 491.449.000. Forskjellen mellom estimat og sluttoppgjør for 2022 utgjør 4,1% målt mot estimatet. Tilsvarende tall for 2021 var 4%. Økningen fra faktisk mottatt refusjon for 2023 til estimatet for 2024 er på 21,4% og kan forklares med følgende:

- Antall bruker som er omfattet av kravet er høyere enn i 2022 (11,5% vekst).
- Det har vært oppstart av flere nye botiltak i 2023, som dermed gir en vekst i utgifter som er grunnlag for refusjon.
- Det har også vært en utgiftsvekst utover dette som skyldes økt behov hos brukerne. Det ble gitt budsjettmessig kompensasjon for de økte (netto) utgiftene både i revidert budsjett 2023 og i tertialrapport 2-2023.
- Fra 1.1.2023 ble tilleggene for ubekvem arbeidstid økt betydelig. I og med at i hovedsak alle brukere som inngår i refusjonsgrunnlaget har døgntkontinuerlig tjenester, gir dette betydelige økte lønnsutgifter som igjen genererer et høyere refusjonkrav.
- Fra 1.1.2023 økte pensjonspremien belastet på tjenestestedene vesentlig. Dette har gitt økte lønnsutgifter, som igjen generer et høyere refusjonkrav.

Inntektsutjevning

For 2023 viser regnskapet i Bergen kommune samlede inntekter fra skatt på inntekt og formue på 11 607 mill. kroner. Skatteinntekten for Bergen for 2023 er 657 mill. kroner lavere enn inntekten for 2022, tilsvarende et fall på 5,4%. For landet var reduksjonen på 4,7%. Inntektssystemet for kommunene utjevner forskjeller i skattenivået mellom de ulike kommunene. Bergen har over tid hatt et relativt høyt skattenivå sammenliknet med resten av landet (104,8% av landsgjennomsnittet siste 3 år), noe som har bidratt til et trekk for inntektsutjevning over rammetilskuddet. Samlet trekk i forbindelse med inntektsutjevningen var gjennom 2022 på 456 mill. kroner. Trekket er 63 mill. kroner lavere enn i 2022, og skyldes at Bergen i 2023 hadde skatteinntekter i % av landsgjennomsnittet som var 0,4 prosentpoeng lavere enn i 2022.

Note 3 Investeringsregnskap 2023

Investeringsprosjekter går normalt over flere år, og regnskapsføres i tråd med dette. For å få realisme i investeringsbudsjettet, foretas det vurderinger ila året om det er behov for opp- eller nedjusteringer på prosjektnivå. Justeringene gjøres normalt i forbindelse med tertialrapportene, men justeringer kan oppstå i forbindelse med egne bystyresaker.

For ubrukte investeringsmidler fra tidligere år blir det foretatt overføring av midler til gjeldende år - oppbudsjettering. I forbindelse med dette gjøres det en vurdering om det er behov for nedtrekk for prosjekter som ikke er ventet gjennomført eller som skal nedskaleres.

Når det gjelder omtale av enkeltprosjekter, vises det til kapittelet Oppsummering av investeringsregnskapet og de respektive tjenesteområdene i årsmeldingen.

Bergen kommune v/Bymiljøetaten er berørt av konkursen i Vestafjell AS etter kjennelse den 30. november 2023. Det er meldt inn foreløpige krav mot konkursboet på 42,2 mill kr knyttet til to prosjekter i hhv Lyngbøveien og i Lyngfaret. Det er ikke avsatt for disse kostnadsøkningene i regnskapet for 2023, og dette må evt innarbeides i finansieringene på et senere tidspunkt, om det ikke dekkes av midler i konkursboet.

Kommunen har i løpet av 2023 kjøpt aksjer og andeler i Bergen Nasjonale Veteranskipshavn AS, Dokken Utvikling AS, Kulturkvartalet Verftet Holding AS, Hardangervegen Næring AS og Spekter Plus AS.

Dikkedokken AS ble gitt et egenkapitaltilskudd gjennom en rettet emisjon, før aksjene ble solgt til Kulturkvartalet. Se mer om dette under note 10 aksjer og andeler.

Note 4 Merverdiavgiftskompensasjon

Samlet oversikt over merverdiavgiftskompensasjon:

Beløp i hele 1000	2023	2022	2021	2020	2019
Sum investeringsgenerert merverdiavgiftskompensasjon	-387 215	-434 426	-468 767	-398 146	-300 751
Sum driftsgenerert merverdiavgiftskompensasjon	-700 846	-683 892	-621 895	-578 246	-548 004
Totalt inntektsførte merverdiavgiftskompensasjon	-1 088 061	-1 118 318	-1 090 662	-976 392	-848 755

Note 5 Betingede utfall og hendelser etter balansedagen

Det skal, iht KRS nr. 7, ikke avsettes for betingede forpliktelser. Eksempel på en betinget forpliktelse kan være pågående rettstvister. Hendelser etter balansedagen, er iht KRS nr 7 hendelser etter 31.12 og frem til avgivelse av årsregnskapet (normalt 22.02). Slike hendelser kan medføre regnskapsmessige konsekvenser for årsregnskapet og/eller medføre krav om utfyllende noteinformasjon. For evt hendelser etter avgivelse av årsregnskapet og frem til bystyrets behandling av årsregnskapet vil standardens anbefaling være retningsgivende.

Etterdrift og sanering av kommunale avfallsdeponier

Det er i 2022 gjennomført en forvaltningsrevisjon knyttet til kommunens Etterdrift og sanering av kommunale avfallsdeponier. Rapporten ble fremlagt for Kontrollutvalget 19. oktober 2022 og behandlet i Bystyret 23.11.22 med følgende vedtak:

1. Bystyret tar Deloitte's forvaltningsrevisjonsrapport «Forvaltning av nedlagte kommunale avfallsdeponier» til orientering.
2. Bystyret ber byrådet følge opp anbefalingene til tiltak som framgår av forvaltningsrevisjonsrapporten.
3. Bystyret ber byrådet rapportere til kontrollutvalget om hvordan revisors anbefalinger er fulgt opp innen utgangen av april 2023

Det er juridisk uenighet mellom Deloitte og Bergen kommune om hvorvidt kommunen har hjemmel til å finansiere sanering av gamle deponi gjennom renovasjonsgebyret. Kommunen er av den oppfatning at kostnadene knyttet til saneringene skal inngå i selvkostberegningene på renovasjonsområdet jf note 14, mens Deloitte i sin rapport reiser spørsmål ved om dette er iht gjeldene forståelse av "generasjonsprinsippet". Utgangspunktet i dette prinsippet er da at avfallsgebyret er betaling for en kommunal tjeneste, fra den som mottar tjenesten, og ikke senere generasjoner. Videre innebærer prinsippet at en generasjon brukere ikke skal subsidiere neste generasjon, eller omvendt.

Problemstillingene ble forelagt Klima- og miljødepartementet i brev til departementet den 17. februar 2023 som ble besvart i brev av 29. juni 2023 fra Miljødirektoratet. Kontrollutvalget behandlet tilbakemeldingen i møte 23. august 2023 og fattet følgende vedtak:

1. Kontrollutvalget tar tilbakemeldingen fra byråd for klima, miljø og byutvikling, til foreløpig orientering.
2. Kontrollutvalget ber byrådet om oppdatert tilbakerapportering når byrådsavdelingen har mottatt svar på anmodning om avklaring fra Kommunal- og distriktsdepartementet.

Byrådsavdeling for Byutvikling rettet i brev av 10. oktober 2023 til Klima- og miljødepartementet en ny anmodning av avklaring vedrørende finansiering av etterdrift og sanering av nedlagte kommunale avfallsdeponier, herunder en klar anmodning om at anvendelsen av selvkostregelverket og anvendelsen av generasjonsprinsippet i det angjeldende spørsmålet, avklares med Kommunal- og distriktsdepartementet. Det er nylig mottatt tilsvar, datert 16. februar 2024, på dette siste brevet uten at Klima- og miljødepartementet går inn i spørsmålene som er reist, utover å vise til Miljødirektoratets brev av 9. juni 2023.

Byrådsavdeling for byutvikling vil fortsette dialogen med departementet med mål om å få konkrete avklaringer om hvordan dagens regelverk skal forstås. Inntil videre vil Bergen kommune opprettholde sin forståelse av regelverket og videreføre dagens praksis med å dekke en forholdsmessig andel av kostnader knyttet til oppfølging og sanering av deponier over renovasjonsgebyret.

Det var ifm regnskapsavslutningen ikke mulig å tallfeste konsekvensen dersom kommunens vurdering ikke kan legges til grunn for regnskapsføring og finansieringen av saneringen. Dersom saneringene helt eller delvis ikke kan regnskapsføres som forutsatt i beslutningsgrunnlaget som tidligere er forelagt Bystyret, vil dette kunne ha en betydelig konsekvens for kommunens fremtidige regnskaper. Byrådet må da saksutrede dette med nye forutsetninger og innarbeide kostnadene i forslag til fremtidige budsjetter som legges frem for bystyret. Prosjektets samlede kostnadsramme var i 2020 estimert til 321 mill kr hvorav 256,8 (80%) skal dekkes over selvkostregnskapet.

Unneland

Miljøverndirektoratet har varslet Bergen kommune om at direktoratet vurderer å pålegge Bergen kommune å rydde opp i et gammelt bossdeponi på Unneland. Vedtak i saken kan bli truffet i løpet av 2024.

Det opplyses om følgende kjente rettstvister, med mulige vesentlige utfall, som foreligger pr 31.12:

Giardia: Ved årsskiftet gjenstår en pågående tvistesak med påstand om 48,5 mill kr. Bergen kommune har lagt ned påstand om full frifinnelse. Kravet er knyttet til Bergen Vann som selvkostområde. Saken ble behandlet i Bergen tingrett, hvor kommunen ble frifunnet. Saksøker har anket dommen til Gulating lagmannsrett, og dommen er følgelig ikke rettskraftig. Det var planlagt at sak for Gulating lagmannsrett skulle gå fra 26. februar 2024 og frem til påske. Saken ble utsatt og kommer trolig opp igjen høsten 2024.

Hjellestadveien med tilhørende VA-anlegg: Saken er mot entreprenøren YIT, og kommunen og fylket (som veiutbygger) er på samme side i saken. Kommunen og fylket gjør gjeldende erstatningskrav mot entreprenøren for mangler ved utførelsen. Samlet krav fra YIT mot byggherren, Vestland fylkeskommune (VF), er totalt ca. 350 mill. For VA-etaten utgjør endringskrav ca 15 mill. Kommunen vil i tillegg kunne måtte bære en andel av de øvrige kravene, men hvordan disse evt vil måtte fordeles

mellom BK og VF er vanskelig å forutsi. Det har vært meklingsmøte/sonderingsmøte 09.02.2024 og det er planlagt oppfølgende møter i mars. Avstanden er svært stor og det er usikkert hva utfallet måtte bli.

Skjoldnes Hage AS: Det er tatt ut søksmål mot kommunen og berammet hovedforhandling i oktober 2023. I søksmålet er det gjort gjeldende at Bergen kommune er erstatningsansvarlig for ugyldig vedtak i forbindelse med klagesaksbehandling av rammetillatelse for utbygging av Skjoldnes Hage. Hordaland tingrett avsa dom før jul 2023. Kommunen ble dømt til å betale ca NOK 5,5 mill. Skjoldnes Hage AS har anket dommen, og har lagt ned påstand om at kommunen skal betale ca. NOK 50 mill i erstatning. Ankesak i Gulating lagmannsrett er ikke berammet. Erstatningskravet er knyttet til komite/utvalg for byutvikling som behandlet klager over rammetillatelse for utbygging i Skjoldnesområdet i Fana.

Av andre betingede forpliktelser kan nevnes:

Institusjoner: Institusjoner som BEHO har driftsavtale med har søkt om dekning av pensjonsforpliktelse som de har implementert i regnskapet fra og med 2006 etter Norsk Regnskapsstandard nr. 6 – Pensjonskostnader. Slik søknad er ikke imøtekommet av Bergen kommune og det er ikke avsatt midler i kommunens regnskap til evt. dekning av slike søknader.

Eierseksjonssameiet Svartedikerveien 23: Denne saken gjelder et rivingspålegg for eiendommen gnr. 163, bnr. 272 øverste etasje i blokk C og D. Selskapet Kehm AS har hatt mange tvistesaker mot kommune og staten i forbindelse med byggetillatelser for eiendommen. Kommunen har for flere år siden pålagt Kehm AS å rive øverste etasje i den ene blokken, og to av tre leiligheter i øverste etasje i den andre blokken. Kehm AS har unnlatt å etterkomme rivingspålegget. Byrådet har besluttet å utføre rivingen for eiers kostnad. Bergen tingrett avsa 26.01.21 kjennelse hvor Kehm AS ble pålagt å betale i underkant av 7 millioner kroner som forskudd til dekning av utgifter som vil påløpe for riving av tre leiligheter bygget ulovlig. Kjennelsen ble rettidig påklaget av Kehm AS. Gulating lagmannsrett forkastet anken og anken over tingrettens sakskostandsavgjørelse ved kjennelse avsagt 20.05.21. Gulatings kjennelse ble ikke påklaget og er således rettskraftig. Det er likevel risiko for at Kehm ikke vil dekke kostnaden idet selskapet synes å ha negativ egenkapital. I tillegg er det en risiko for at kostnadene ved rivingen blir større enn forskuddsbeløpet fastsatt av tingretten.

Barnevernstjenesten: Kommunen får mange krav om erstatning for påståtte feil begått av barneverntjenesten. Kommunen ble frifunnet i to dommer avsagt av Hordaland tingrett i 2023. Den ene av disse er anket. Kommunen ble dømt til å betale erstatning på ca. NOK 2 mill. i en tredje sak. Denne saken har kommunen besluttet å anke til lagmannsretten. Kommunen er part i ytterligere tre saker av denne kategori, i tillegg er det fremmet en rekke krav som foreløpig behandles utenrettslig. Erstatningssakene er knyttet til barnevernets tjenester på 1990- og 2000-tallet. Hver for seg er påstandsbeløpene i sakene begrenset mellom 1-5 mill.

EBF - Rehabilitering Møhlenpris: Utførende entreprenør har fremmet krav om vederlagsjustering i forbindelse med totalentreprise for rehabilitering av 46 leiligheter på Møhlenpris på tilsammen kr. 3 654 420,- begrunnet i manglende informasjon om arbeidets omfang. Behandling av forliksklage gjeldende for 2 250 000 av de fremsatte krav ble innstilt 11.11.2021 begrunnet med at "sakens innhold og kompleksitet tilsier at den ikke vil få sin avslutning i forliksrådet". Hordaland tingrett frifant Bergen kommune for kravet på ca NOK 3,5 mill i dom avsagt i november 2023. Dommen ble anket av motparten, men ankesaken er ikke berammet.

Undersøkelsessak ESA: ESA har gjennomført en formell undersøkelsessak etter klage for påstått brudd på forbudet mot statsstøtte i EØS-avtalen. ESA har fastslått at her er det betalt overpris for tjenesten. Saken gjelder kontraktsforholdet mellom Bergen kommune og BKK AS vedr kjøp av "veilstyrtjenester". ESA tallfestet ikke «overprisen», men påla kommunen og BKK å forhandle frem størrelsen på den del av

vederlaget som oversteg markedspris for tjenestene. Slike forhandlinger ble innledet, men stoppet senere opp da BKK valgte å ta ut søksmål for EFTA-domstolen for å bestride vedtaket fra ESA. Det foreligger pt ikke avgjørelse fra EFTA-domstolen.

Barnehagesaken: Kommunen er saksøkt sammen med Staten, Oslo kommune, Drammen kommune og Malvik kommune. Saken gjelder tilskudd til private barnehager for årene 2020-2022. Påstanden i saken er at tilskuddsvedtakene er ugyldige, og søksmålet har ikke noe påstandsbeløp. Hvis de private parter får medhold, vil det imidlertid kunne få store økonomiske konsekvenser om tilskuddene skal endres i ettertid for tre år. Etter påstand fra Staten, besluttet Oslo tingrett å dele opp saken. Saken mot Bergen kommune ble overflyttet til Hordaland tingrett, som senere har besluttet at saken mot Bergen kommune skal stanses inntil det foreligger dom i tvisten mellom barnehagene og Staten. Søksmålet går for Oslo tingrett, og hovedforhandling er berammet til mai 2024.

Kompensasjonsoppgaven 6. termin 2021: Kommunen mottok i juli 2023 varsel fra skatteetaten om fastsetting av merverdiavgiftskompensasjon for de av kommunens boliger som er særskilt tilrettelagt for helse- og sosiale formål, etter en avgrenset kontroll av kompensasjonsmelding for november og desember 2021. Varselet innebærer at skatteetaten vurderer å pålegge kommunen tilbakebetaling med til sammen 14,1 mill med tillegg av 20% tilleggsskatt og renter.

Hovedbegrunnelsen i varselet er, slik kommunen forstår det, at kommunen ikke har fremlagt kopier av samtlige kommunale tildelingsvedtak til beboerne i boligene i den aktuelle tidsperioden som kompensasjonsmeldingen gjelder for. Kommunens syn har vært at vedtakene inneholder informasjon som er taushetsbelagt, og det er nå bedt om veiledning for hvordan dokumentasjonsplikten kan oppfylles. Når dette er gjort vil skatteetaten ta standpunkt til om den anser de aktuelle boligene for tilstrekkelig tilpasset til helse- og sosialformål til å gi rett på merverdiavgiftskompensasjon. Det er fremdeles dialog med skatteetaten i saken og endelig vedtak er ikke mottatt.

Note 6 Endring arbeidskapital (§ 5.10 a)

Endring av arbeidskapital basert på bevilgningsregnskapet - (beløp i 1000)	Regnskap 2023	Regnskap 2022
Driftsregnskapet:		
Inntekter driftsdel	-27 565 042	-26 627 075
Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner driftsdel	-1 292 739	-730 346
Utgifter driftsdel	26 964 299	25 124 834
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner driftsdel	1 722 649	1 280 079
Netto driftsresultat	-170 833	-952 508

ÅRSMELDING 2023

Investeringsregnskapet:		
Inntekter investeringsdel	-1 050 639	-683 560
Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner investeringsdel	-3 669 080	-3 394 597
Utgifter investeringsdel	3 296 813	3 055 586
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner investeringsdel	1 558 042	1 697 527
Netto utgifter i investeringsregnskapet	135 136	674 956
Sum anskaffelse/anvendelse av midler	-35 697	-277 552
Endring i ubrukte lånemidler	0	0
Endring regnskapsprinsipp drift	0	0
Endring regnskapsprinsipp investering	0	0
Endring i arbeidskapital (bevilgningsregnskapet)	-35 697	-277 551

ÅRSMELDING 2023

Endring av arbeidskapital basert på balanseregnskapet - (beløp i 1000)	Regnskap 2023	Endring 2023	Regnskap 2022	Endring 2022
OMLØPSMIDLER				
Endring premieavvik	3 049 325	942 316	2 107 009	386 303
Endring kortsiktige fordringer	4 837 464	351 292	4 486 172	-34 812
Endring aksjer og andeler	0	0	0	0
Endring obligasjoner og sertifikater	39 642	811	38 831	298
Endring betalingsmidler	3 101 115	-337 213	3 438 328	269 092
Sum endring omløpsmidler	11 027 546	957 207	10 070 340	620 881
KORTSIKTIG GJELD				
Endring premieavvik	0	0	0	0
Endring kortsiktig gjeld	-6 321 133	-921 510	-5 399 623	-343 331
Sum endring kortsiktig gjeld	-6 321 133	-921 510	-5 399 623	-343 331
Endring i arbeidskapital (balanseregnskapet)	4 706 414	35 697	4 670 717	277 551

Bykassens arbeidskapital, definert som differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld, var pr. 31.12.2023 på kr 4.706.414 (hele tusen). Endring i arbeidskapitalen er på kr 35.697 (hele tusen). Arbeidskapitalen er økt siden 2022.

Arbeidskapital korrigert for premieavvik er kr 1.657.089 (hele tusen) pr 31.12.2023.

Note 7 Pensjon (§§ 5-12, c)

Prinsipper for regnskapsføring av pensjonspremier, premieavvik, pensjonsmidler og pensjonsforpliktelse reguleres av § 3-5 i Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. av 12.6.2019.

Årets pensjonspremie utgiftsføres i tråd med kommuneloven § 14-6 tredje ledd bokstav c.

ÅRSMELDING 2023

Forskriften innebærer at årlig pensjonskostnad beregnes som verdien av årets pensjonsopptjening og rentekostnad på pensjonsforpliktelser fratrasket avkastning på pensjonsmidler. I løpet av året føres innbetalt premie fortløpende som utgift. På slutten av året beregnes årets pensjonskostnad. Differansen mellom innbetalt premie og beregnet pensjonskostnad er årets premieavvik. Positivt premieavvik (premien større enn netto pensjonskostnad) føres sammen med arbeidsgiveravgift av premieavviket til fradrag i årets pensjonsutgift i driftsregnskapet. Motpost er omløpsmidler (kap.2.19) i balanseregnskapet.

Pensjonskostnaden vil etter dette stå igjen som årets utgift. I tillegg kommer amortisering av tidligere års premieavvik. Beregningene av pensjonskostnaden utføres av pensjonskassenes aktuarer. Deres beregninger tar utgangspunkt i forskriften, samt de beregningsforutsetninger som er fastsatt av KMD.

Pensjonsberegningen er gjort på grunnlag av medlemsstatus pr 01.01.2023.

Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser inngår i kommunens balanse. Pensjonsmidler er ført opp som anleggsmidler. Pensjonsforpliktelser og arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelser er ført opp under langsiktig gjeld.

Tabellen nedenfor viser de beregnede pensjonskostnader for 2023 og 2022.

Årets netto pensjonskostnad (beløp i 1000 kr)	2023	2022
Årets pensjonsopptjening, nåverdi	1 170 058	1 117 073
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	872 046	712 570
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-1 049 288	-919 841
Netto pensjonskostnad	992 816	909 803
Årets pensjonspremie til betaling	2 297 783	1 686 495
Administrasjonskostnad	-73 613	-72 649
Årets premieavvik	-1 231 354	-704 042
Arbeidsgiveravgift premieavvik	-173 621	-99 270
Årets premieavvik inkl. arb.giveravgift	-1 404 975	-803 312

Tidligere års premieavvik amortiseres over 15 år (t.o.m. 2010). Premieavvik fra 2011 til 2013 amortiseres over 10 år. Premieavvik oppstått i 2014 og senere amortiseres over 7 år.

ÅRSMELDING 2023

Tabellen nedenfor viser balanseført premieavvik til fremtidig amortisering.

Amortisering av tidligere års premieavvik (beløp i 1000 kr)	Premieavvik	Arbeidsg.avg.	Sum
Akkumulert premieavvik 31.12.2022 (Tall for Bergen Vann KF er inkludert.)	5 405 407	762 162	6 167 569
Tidligere amortisert premieavvik	-3 558 773	-501 787	-4 060 560
Premieavvik 01.01.2023	1 846 633	260 375	2 107 009
Årets premieavvik	1 231 354	173 621	1 404 975
Årets amortisering av tidligere års premieavvik	-405 485	-57 173	-462 659
Premieavvik 31.12.2023	2 672 502	376 823	3 049 325

Tabellen nedenfor viser premieavvik og amortisering av premieavvik i drift de siste fem år:

Beløp i 1000	2023	2022	2021	2020	2019
Premieavvik	-1 231 354	-704 042	-810 270	-70 489	-117 349
Arbeidsgiveravgift premieavvik	-173 621	-99 270	-114 248	-9 939	-16 546
Sum premieavvik	-1 404 975	-803 312	-924 518	-80 428	-133 895
Amortisering premieavvik (1)	405 485	365 478	323 659	313 271	307 329
Amortisering arb.gj.avg premieavvik	57 173	51 532	45 636	44 171	43 333
Sum amortisering	462 659	417 010	369 295	357 442	350 662
Premieavvik og amortisering totalt	-942 316	-386 303	-555 223	277 014	216 767

Tabellen under viser balanseførte pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Balanse 31.12 (beløp i 1000 kr)	2023	2022	2021	2020	2019
Brutto bokført pensjonsforpliktelse	25 500 859	24 219 865	22 740 250	23 072 906	23 594 795

ÅRSMELDING 2023

Bokførte pensjonsmidler (1)	28 088 666	27 743 747	25 259 668	-24 383 615	-22 556 725
Netto pensjonsforpliktelse	-2 587 807	-3 523 882	-2 519 418	-1 310 709	1 038 070
Arb.giveravg. av netto pensjonsforpliktelse (1)	-364 881	-496 867	-355 238	-184 810	146 368

(1) Brutto bokførte pensjonsmidler og arbeidsgiveravgift av netto pensjonsmidler presenteres samlet i balansen som pensjonsmidler under anleggsmidler. Arbeidsgiveravgift av netto midler balanseføres ikke (KLP og BKP).

Beregningsforutsetningene er regulert i regnskapsforskriften § 13.5 og fastsettes av KMD. Fra og med 2007 er anvendte satser ikke lenger de samme for alle de tre pensjonskassene. Forutsetninger om turn-over og uttaksandel AFP er uendret.

Endringer i beregningsforutsetninger	2023	2022	2021	2020	2019
Forventet avkastning 1)	4,00 %	3,50 %	3,50 %	4,00 %	4,50 %
Diskonteringsrente	3,50 %	3,00 %	3,00 %	3,50 %	4,00 %
Forventet lønnsvekst	2,48 %	1,98 %	1,98 %	2,48 %	2,97 %
Forventet G-regulering	2,48 %	1,98 %	1,98 %	2,48 %	2,97 %
Årlig vekst i pensjonsregulering	1,71 %	1,22 %	1,22 %	1,71 %	2,20 %

1) Statens Pensjonskasses forventede avkastning var 3,5% for 2023, 3,0% for 2021-2022, 3,5% for 2020 og 4% i 2019.

Estimatavvik jf. §3-5 , sjuende avsnitt.	Pensjonsmidler	Pensjonsforpliktelser	Netto
Estimert 31.12.22	27 743 747	-24 219 865	3 523 882
Ny beregning 01.01.23	25 705 791	-24 349 339	1 356 453
Årets estimatavvik (01.01.23)	2 037 956	129 473	2 167 429
Estimatavvik fra tidligere år	0	0	0
Amortisert i år	2 037 956	129 473	2 167 429

Akkumulert estimatavvik 31.12.23	0	0	0

Estimatavvik for pensjonsforpliktelser beregnes som avviket mellom balanseførte tall pr. 31.12 2022 og ny beregning basert på justerte beregningsforutsetninger pr. 01.01 2023. Estimataavvik for pensjonsmidler beregnes som avviket mellom balanseførte tall for pensjonsmidler pr. 31.12 2022 og faktiske pensjonsmidler pr 01.01 2023.

Årets estimatavvik er i sin helhet amortisert. Amortisering av estimatavvik skjer gjennom justering av anleggsmidler og langsiktig gjeld og påvirker ikke resultatet (driftsregnskapet).

Spesifikasjon av netto estimatavvik pensjonsforpliktelser:	BKP	KLP	SPK	2022
Øvrige planendringer	0	0	0	0
Estimatavvik	318 624 828	57 783 615	-137 236 689	239 171 754
Netto	318 624 828	57 783 615	-137 236 689	239 171 754

Premiefond pr 31.12.2021	beløp i 1000 kr
Bykassens premiefond i KLP (iht. kontoutskrift)	481 591
Bykassens premiefond i BKP (iht. kontoutskrift)	1 735 812
Bykassens netto bruk av premiefond i 2022 fra KLP	115 250
Bykassens bruk av premiefond i 2022 fra BKP	344 000

Saldo på bykassens premiefond pr. 31.12.23 var ikke kjent pr 22.2.2024

Disposisjonsfond premieavvik pensjon (konto 2560020)

I bystyresak 283/07 ble det vedtatt å sette av positivt budsjettavvik knyttet til premieavvik til et eget "øremerket" disposisjonsfond som en buffer mot fremtidige økte pensjonskostnader. Tabellen under viser bevegelsen på dette fondet siste fem år.

I bystyresak 263/18 ble det gjort følgende vedtak: I forbindelse med årsregnskapsavslutningen for 2017 ble det klargjort at kommunens samlede disposisjonsfond overstiger det regnskapsførte premieavviket (inkl.arbeidsgiveravgift). Bystyret gir byrådet fullmakt til - fra og med regnskapsavslutningen 2018 - å foreta justeringer mellom disposisjonsfondene slik at bufferfond pensjon tilpasses størrelsen på det

balanseførte pensjonspremieavviket inkl. arbeidsgiveravgift.

Disposisjonsfond premieavvik pensjon	2023	2022	2021	2020	2019
Saldo pr 01.01.	-2 107 009	-1 720 706	-1 136 716	-1 413 730	-1 630 496
Bruk av fond					
Avsetning til fond	-947 572	-386 303	-583 990	-240 201	-138 616
Justering mellom disposisjonsfond for å tilpasse fond til balanseført premieavvik		-	-	517 215	355 382
Saldo pr 31.12.	-3 054 581	-2 107 009	-1 720 706	-1 136 716	-1 413 730

Note 8 Selvforsikringsordning yrkesskade

For skader oppstått i tidsrommet 2004-13 er Bergen kommune selvassurandør for yrkesskader inntil 1 mill kr pr. hendelse. Selvforsikringsordningen håndteres av KLP Skadeforsikring AS ihht avtale. Fra rentefondet overføres likviditet til en skadekonto i forsikringsselskapet. På skadekontoen belastes skadeutbetalinger og administrasjonsutgifter.

Forsikringsselskapet holder regnskap med utbetalte, meldte, og ikke meldte (estimerte) skader. Overføringer fra fondet til konto (administrasjonsutgifter og utbetalte skader) utgiftsføres. Endring i meldte skader gjennom året utgiftsføres også i årets regnskap.

Balansekonto 2123803 (KLP rentefond II)	(Beløp i hele kr)
Pr. 01.01.2023	38 831 324
Overført fra skadekonto	-900 000
Overført til skadekonto	0
Verdiutvikling	1 711 120
31.12.2023	39 642 444

Skadekonto KLP	(Beløp i hele kr)
Pr. 01.01.2023	2 378 624
Utbetaling til ordinær forsikringsordning	0
Netto overført fra fond	900 000
Administrasjonsgebyr (7,5 %)	-67 500
Utbetalte erstatninger	-225 535
31.12.2023	2 985 589

Beregnet erstatningsansvar	2023
- Meldte skader (RBNS) 1)	0
- Ikke meldte skader (IBNR)	4 404 523

1) Balansekonto 2.32.47.01 (kortsiktig gjeld)

Note 9 Finansielle omløpsmidler (§5-11, d)

Obligasjoner og sertifikater - gruppert (i 1000 kr) Balansekonti i parentes	Anskaffelses-kost	Markedsverdi 31.12.23	Bokført pr. 31.12.23	Urealisert gevinst pr. 31.12.22	Urealisert gevinst pr. 31.12.23
KLP Rentefond II (2.12.38.03) 1)	39 718 210	39 642 444	39 642 444	-832	-75 766
SUM	39 718 210	39 642 444	39 642 444	-832	-75 766

1) KLP Rentefond II er bundet til dekning av erstatninger samt administrasjon av yrkesskedeforsikring (jf. note 8)

Note 10 Aksjer og andeler (§ 5-11, b)

Spesifikasjonen omfatter i DEL 1 aksjer og andeler med balanseført verdi kr 100.000,- eller høyere. I tillegg er poster der Bergen kommune eier 100 % tatt med.

I DEL 2 vises øvrige aksjer og andeler inndelt i kategoriene "Samferdsel", "Andel borettslag" og "Øvrige aksjer og andeler". Selskap som står oppført med kr 1,- i aksjeverdi, er selskap der Bergen kommune eier aksjer, men aksjeverdien regnskapsmessig er nedskrevet til 0.

Det foreligger ingen informasjon om markedsverdi knyttet til kommunens aksjer og andeler.

	Kontonr i balansen	Balanseført verdi	Eierandel
Egenkapitalinnskudd Bkp	2214101	1 277 789 500	
Egenkapitalinnskudd Klp	2214102	161 714 402	
SUM Innskudd i pensjonskasser		1 439 503 902	
Aksjer del 1			
A2G Gruppen AS (976 á 500,-)	2217066	488 000	55,45 %
ADO Arena Drift AS (10 á 100.000)	2216824	1 000 000	100,00 %
Andelsinnskudd Bildeleringen	2217501	36 000	
Askøy Tomteselskap AS (45180 á kr. 1)	2217095	5 000 000	10,50 %
Bergen Havn AS (5000 aksjer)	2216829	537 690 591	50,00 %
Bergen Havn Farvannsforvaltning IKS	2215002	5 000 000	50,00 %

ÅRSMELDING 2023

Bergen Kino A/S (2.550 á 850)	2216812	20 577 942	51,00 %
Bergen kommunale kystkultursenter AS (100 à 1.000)	2216817	100 000	100,00 %
Bergen kommunes barnehageselskap AS (100 aksjer à 41.000)	2217065	48 353 314	100,00 %
Bergen Nasjonale Veteranskipshavn AS (200 aksjer á 1.000)	2217097	200 000	50,00 %
Bergen Parkering AS (50 aksjer á 100.000)	2217022	5 000 000	100,00 %
Bergen Sentrum As (49.000 à 10)	2217081	321 780	49,00 %
Bergen Vitensenter AS(700 á 1.000)	2217085	691 080	29,60 %
Bergenstríennalen AS (273 468 aksjer à kr 1,-)	2216821	273 468	100,00 %
BIR A/S (40.135 à 1.000)	2216811	42 651 324	79,20 %
Buzz AS (4.000 aksjer á 1.000)	2217072	4 000 000	100,00 %
Dokken Utvikling AS (1 aksje á MNOK 10)	2217098	10 000 000	100,00 %
Eviny AS (55.765 á kr.25.000)	2216801	2 641 162 644	37,75 %
Fløibanen A/S (63.930 à 10)	2217019	639 300	47,36 %
Griegghallen As (24 à 10.000)	2217079	7 003 014	33,80 %
Griegghallen IKS	2215001	500 000	50,00 %
Grønnevikken AS (211 à 500)	2216802	105 500	78,15 %
Hardangerveien Næring AS (30 á 4.000)	2216832	19 940 263	100,00 %

ÅRSMELDING 2023

Kanalveien 52b AS (2 100 aksjer á 1000)	2217023	228 162 882	100,00 %
Kulturkvartalet Verftet Holding AS (45 aksjer á 200.000)	2217099	20 053 182	45,00 %
Magnus Barfotsgt 12 AS (5.000 á 150)	2216822	6 024 409	100,00 %
Mediefondet Zefyr AS (3.000 á 4333,33)	2216804	13 000 000	50,00 %
Midtun Vekst AS (50 á 2.000)	2217040	50 000	100,00 %
Nasjonalt kommunesamarbeid for 110-sentralene IKS	2215003	150 000	
Nordnes Verksteder AS (50 á 10.000)	2216809	450 000	100,00 %
Senter For Arbeidslivsforb. ALF AS (100 á 10.000)	2217080	1 000 000	100,00 %
Spekter Pluss AS (50 á 10.000)	2216807	950 000	100,00 %
Åsane Sentrum Øst AS (1000 aksjer á 1.000,-)	2216827	78 562 891	100,00 %
SUM aksjer del 1		3 699 137 585	
Aksjer del 2			
Samferdsel			
Bg.Banens Fin.Inst (Pål 248.000)	2217001	1	
Andel borettslag			
Bob (Pål 91.900)	2217002	1	

ÅRSMELDING 2023

Fana Boligbyggelag	2217017	1	
Laksevåg Boligbyggelag	2217035	1	
Vestl Boligbyggelag (Pål.20.000)	2217061	1	
Aksjer og andeler for øvrig			
Bg.Meieri V/Haukås G (Pål 4.800)	2217004	1	
Biblioteksentralen AL (179 andeler à 300)	2217007	53 700	4,69 %
Carte Blanche AS (15 á 1000)	2216301	15 000	15,00 %
Dag Og Tid, Oslo (Pål 200)	2217014	1	
Den Nationale Scene AS (17 à 1.000)	2217015	1	16,66 %
Idrettsklynge Vest AS (75 aksjer á 100)	2217094	7 500	25,00 %
Milde Båtlag (Pål 10.000)	2217038	1	
Rehabiliteringssenteret AiR AS (1 à 500)	2217046	1	0,05 %
Salhushallen A/L (Pål 100)	2217048	1	
Stud.Hj/Sogn, Oslo (Pål 104.000)	2217051	1	
Stud.Hjemmet Alrek (Pål 10.000)	2217052	1	
Stud.Samf.Hus A7S (Pål 12.300)	2217050	1	
Studenthj/Berg, Trh (Pål 56.000)	2217047	1	

ÅRSMELDING 2023

Vann Vest AS (1 aksje á 5.000)	2216830	5 000	4,35 %
Vestl Trefoedling (Pål 2.500)	2217059	1	
Vestnorsk Filmsenter AS (20 á 1.700)	2217073	34 000	33,3 %
Y.Skole Hybel Oslo (Pål. 50.000)	2217063	1	
Sum aksjer del 2		115 217	
SUM AKSJER OG ANDELER		5 138 756 704	

Endringer i 2023

Askøy Tomteselskap AS (AT) - Bergen kommune overtok 21 % av aksjene i AT fra BTS Utvikling AS i mars 2022. Samme år ble det gjennomført to emisjoner, og som Bergen kommune valgte å ikke delta i. Kommunens aksjeandel er dermed utvannet til 10,5 % pr. 31.12.2023.

BIR AS - I ekstraordinær generalforsamling 25.05.2023 ble det gjennomført en kapitalforhøyelse ifm. at Eidfjord kommune, Ulvik Herad og Voss Herad tegnet seg for til sammen 507 aksjer - tilsvarende en eierandel på 1 % i BIR AS. Kapitalforhøyelsen ble foretatt mot innskudd i andre eiendeler enn penger, nærmere bestemt ved konvertering av gjeld, jf. asl. § 10-2. Bergen kommunes antall aksjer i BIR AS er ikke endret, men prosentandelen er redusert fra 80 % til 79,20 %.

Vestnorsk Filmsenter AS - Møre og Romsdal fylkeskommune har gått inn som aksjeeier på lik linje med Bergen kommune og Vestland fylkeskommune. I den forbindelse er det foretatt en endring fra 50 til 60 aksjer i selskapet gjennom en stegvis prosess. Aksjekapitalen er økt til NOK 102 000 ved utstedelse av 10 nye aksjer slik at aksjonærene har lik eierandel i selskapet. Partene eier nå 20 aksjer hver pålydende NOK 1700 pr. aksje. Generalforsamlingen godkjente kapital- og vedtektsendringene i møte 30. mai 2023.

Dokken Utvikling AS - Bergen Bystyre vedtok i 2021 at utviklingen av de kommunale eiendommene på Dokken skal håndteres av et utviklingsselskap. Selskapet Dokken Utvikling AS ble stiftet for dette formålet i 2023 etter at Bergen Bystyre i 2022 formelt vedtok og godkjente og vedtekter og eierstrategi for selskapet.

Kulturkvartalet Verftet Holding AS (KVH) - Bergen Bystyret vedtok i juni 2023 at Bergen kommune skulle gå sammen med EGD Property AS og Stiftelsen Kulturhuset USF om å utvikle et nytt kulturkvartal å Verftet. Partene stiftet i den forbindelse et felleseid eiendomsselskap - KVH - der EGD Property AS eier 50 % av aksjene, Bergen kommune 45 %, og Stiftelsen Kulturhuset USF 5 % av aksjene. I det nye kulturkvartalet vil KVH formelt sitte med eierskap over den samlede eiendomsmassen på Dikkedokken og Verftet.

AS Dikkedokken - ble kjøpt i 2022 etter vedtak i Bergen Bystyre om at eiendommen skulle sikres til kulturformål. I februar 2023 ble det vedtatt en aksjeutvidelse i selskapet på 3 mill. nye aksjer á 1 krone for å gi selskapet likviditet til nødvendige utredninger og sikringsarbeid på eiendommen. Som en del av saken om en fremtidig løsning for Dikkedokken og et nytt kulturkvartal på Verftet, vedtok Bergen Bystyre i juni 2023, å selge 100 % av Bergen kommune sine 3 122 200 aksjer i selskapet til Kulturkvartalet Verftet Holding AS.

Note 11 Anleggsmidler

Vurderingsreglene for anleggsmidler følger av budsjett og regnskapsforskriften § 3-4, KRS nr 2 Anskaffelseskost og opptakskost for balanseposter og KRS nr 9 Nedskriving av anleggsmidler. Anleggsmidler aktiveres til brutto anskaffelseskost og avskrives lineært over antatt levetid, innenfor det handlingsrommet som er definert i forskriften. Anleggsmidler anskaffet før 2001 er aktivert til netto anskaffelseskost etter fradrag for investeringstilskudd. Avskrivingene begynner året etter at anleggsmidlet er aktivert.

ÅRSMELDING 2023

Utstyr, maskiner og transportmidler (Balansen kap 2.24)	IKT-utstyr, kontor-maskiner m.m, Inventar og utstyr	Transportmidler, anleggsmaskiner etc	Programvare	Anlegg under arbeid	Totalt kap 2.24
Avskrivningstid	5/10 år	10/20 år	5/15 år	Avskrives ikke	
Anskaffelseskost 01.01.2023	1 441 406 522	663 519 914	482 805 925	131 759 715	2 719 492 076
Tidligere nedskrevet	-12 355 561	-10 785 034	-9 600 786	-2 862 965	-35 604 347
Tidligere avskrevet	-969 259 528	-199 656 156	-391 150 494	-	-1 560 066 179
Bokført verdi 01.01.2023	459 791 433	453 078 723	82 054 645	128 896 750	1 123 821 551
Årets investeringer	75 726 036	27 277 783	18 315 037	39 058 972	160 377 828
Årets omgruppering (fra/til)	41 004 251	42 176 549	2 102 512	-85 788 724	-505 412
Årets ordinære avskrivninger	-73 681 869	-57 172 884	-15 602 056	-	-146 456 809
Opp- og nedskrivninger mot kapitalkonto	-80 000	-404 173	-	-	-484 173
Årets avgang (anskaffelseskost)	-	-701 109	-	-	-701 109
Årets avgang (akk. avskrivninger)	-	643 626	-	-	643 626
Endring bokført verdi 2023	42 968 419	11 819 792	4 815 493	-46 729 752	12 873 951

ÅRSMELDING 2023

Anskaffelseskost 31.12.2023	1 558 136 717	732 273 137	503 223 474	85 029 962	2 878 663 291
Opp- og nedskrivninger mot kapitalkonto	-12 435 561	-11 189 207	-9 600 786	-2 862 965	-36 088 519
Akkumulerte avskrivninger	-1 042 941 305	-256 185 415	-406 752 551	-	-1 705 879 270
Bokført verdi 31.12.2023	502 759 851	464 898 515	86 870 138	82 166 997	1 136 695 502

Det er ikke balanseført finansielle leieavtaler under kapitel 2.24.

Anlegg, kunstverk og grunneiendommer (Balansen kap 2.27)	Parkeringsplasser o.l.	VAR - anlegg	Andre anlegg	Veier	Bygninger og anlegg
Avskrivningstid	20 år	20/40 år	40år	40 år	40/50 år
Anskaffelseskost 01.01.2023	189 656 820	7 158 900 246	3 231 877 570	2 257 574 434	28 035 494 992
Tidligere nedskrevet	-	-83 566 869	-46 318 119	-4 020 276	-392 751 692
Tidligere avskrevet	-14 958 687	-3 266 955 321	-1 025 532 859	-886 984 551	-8 834 744 623
Bokført verdi 01.01.2023	174 698 133	3 808 378 056	2 160 026 592	1 366 569 607	18 807 998 676
Årets investeringer	23 619 620	610 248 717	427 541 337	133 445 924	495 223 772
Årets omgruppering (fra/til)	1 094 508	-	17 869 250	-	1 043 989 344
Årets ordinære avskrivninger	-9 492 631	-222 812 436	-92 632 460	-50 364 315	-649 914 057

ÅRSMELDING 2023

Opp- og nedskrivninger mot kapitalkonto	-	-2 313 852	-5 137 357	-	2 411 931
Årets avgang (anskaffelseskost)	-	-	-	-	-36 511 118
Årets avgang (akk. avskrivninger)	-	-	-	-	27 981 621
Endring bokført verdi 2023	15 221 497	385 122 429	347 640 771	83 081 609	883 181 493
Anskaffelseskost 31.12.2023	214 370 948	7 769 148 963	3 677 288 157	2 391 020 358	29 538 196 990
Opp- og nedskrivninger mot kapitalkonto	-	-85 880 721	-51 455 476	-4 020 276	-390 339 761
Akkumulerte avskrivninger	-24 451 317	-3 489 767 757	-1 118 165 319	-937 348 866	-9 456 677 059
Bokført verdi 31.12.2023	189 919 630	4 193 500 485	2 507 667 363	1 449 651 216	19 691 180 169

Anlegg, kunstverk og grunneiendommer forts (Balansen kap 2.27)	Tomter, veigrunn mm	Kunstverk	Anlegg under arbeid	Totalt kap 2.27	Herav finansielle leieavtaler 1)
Avskrivningstid	Avskrives ikke	Avskrives ikke	Avskrives ikke		40 år
Anskaffelseskost 01.01.2023	762 612 793	23 411 454	3 264 852 416	44 924 380 725	326 799 562
Tidligere nedskrevet	-10 901 740	-3 261 860	-237 380 625	-778 201 181	
Tidligere avskrevet	-	-	-	-14 029 176 041	-63 429 590
Bokført verdi 01.01.2023	751 711 053	20 149 594	3 027 471 791	30 117 003 502	263 369 972

ÅRSMELDING 2023

Årets investeringer	6 190 527	4 406 292	1 441 817 398	3 142 493 587	-
Årets omgruppering (fra/til)	1 782 540	4 042 687	-1 068 272 917	505 412	
Årets ordinære avskrivninger	-	-	-	-1 025 215 898	-8 169 989
Opp- og nedskrivninger mot kapitalkonto	-	-	-32 151 392	-37 190 670	
Årets avgang (anskaffelseskost)	6 664 546	-	-	-29 846 577	
Årets avgang (akk. avskrivninger)	-	-	-	27 981 621	
Endring bokført verdi 2023	14 637 613	8 448 979	341 393 089	2 078 727 480	-8 169 989
Anskaffelseskost 31.12.2023	777 250 406	31 860 433	3 638 396 898	48 037 533 147	326 799 562
Opp- og nedskrivninger mot kapitalkonto	-10 901 740	-3 261 860	-269 532 017	-815 391 851	
Akkumulerte avskrivninger	-	-	-	-15 026 410 318	-71 599 579
Bokført verdi 31.12.2023	766 348 666	28 598 573	3 368 864 881	32 195 730 983	255 199 983

1) se også note 12 og 20 vedr finansielle leieavtaler

Note 12 Langsiktig gjeld - bykassen (§5-12 a)

Langsiktig gjeld (beløp i 1000)	Avgifts-finansiert (inv. formål)	Ikke avgifts-finansiert (inv. formål)	Finansiell leasing (inv. formål)	Delsum I
Gjeld pr. 01.01.2023	3 835 513	15 216 161	305 660	19 357 333
Nedskrivning av lån	1 841	-1 841		-
Avdrag finansiell leasing			-6 213	-6 213
Lånefinansiering fra lånefondet	761 600	1 515 942		2 277 542
Avdrag til lånefondet ført i driftsregnskapet	-224 166	-614 650		-838 816
Avdrag til lånefondet ført i inv. regnskapet				-
Sum lånegjeld pr. 31.12.2023	4 374 788	16 115 612	299 447	20 789 846

Langsiktig gjeld (beløp i 1000)	Videreutlån til boligsosiale formål	Lånefin. utlån til private pleieinst.	Delsum II	Totalsum langsiktig gjeld
Gjeld pr. 01.01.2023	4 437 303	551 098	4 988 401	24 345 734
Nedskrivning av lån			-	-
Avdrag finansiell leasing			-	-6 213
Lånefinansiering fra lånefondet	806 478	68 427	874 904	3 152 446
Avdrag til lånefondet ført i driftsregnskapet			-	-838 816
Avdrag til lånefondet ført i inv. regnskapet	-389 943	-37 115	-427 058	-427 058
Sum lånegjeld pr. 31.12.2023	4 853 837	582 410	5 436 247	26 226 093

Bykassens langsiktige gjeld til investeringsformål har isolert sett økt med 1.432,5 mill. kr i fjor og er 20.789,8 mill.kr pr. 31.12.23. Av investeringsgjelden utgjør avgiftsfinansiert gjeld 4.374,8 mill. kr.

Bykassens langsiktige gjeld er finansiert ved innlån fra kommunens lånefond, med unntak av finansiell leasing.

Fra og med 2020 inngår ikke ubrukte lånemidler som en del av bykassens langsiktige gjeld. Ubrukte lånemidler inngår fortsatt som en del av gjelden i lånefondets balanseregnskap.

Når det gjelder nærmere informasjon om kommunens finansforvaltning, herunder renteutsikter med videre, henvises det til egen sak som legges frem for bystyret våren 2024.

MINIMUMSAVDRAG (§5-12, bokstav b)

Minimumsavdraget for 2023 er beregnet til kr 748,6 mill. Årets regnskapsførte avdrag til investeringsformål i driftsregnskapet er kr 845,0 mill.

Minimumsavdrag	beløp i 1000
Bokførte verdier av varige driftsmidler pr. 31.12.2022 (A)	30 468 964
Restgjeld pr. 31.12.2022 (gjeld egne investeringer) (B)	19 467 517
Avskrivninger 2023 - regnskap 31.12.23 (C)	1 171 673
Beregnet minimumsavdrag 2023 - Formel = (B*C)/A	748 616

Mottatte avdrag fra boliglån finansiert med innlån til videre utlån fra Husbanken, er bokført i investeringsregnskapet. Avdragene blir i sin helhet benyttet til reduksjon av kommunens gjeld til boligsosiale formål i Husbanken. Dette innebærer at de mottatte avdragene ikke påvirker beregning av minimumsavdrag knyttet til bykassens driftsregnskap.

Oversikt mottatte avdrag fra boliglån finansiert med innlån til videre utlån fra Husbanken	beløp i 1000
Ekstraordinære avdrag/ innfrielser	284 927
Ordinære avdrag	112 308
Tap - finansiert av tapsfond	2 977
Bruk av bundne investeringsfond (avsatt overdekning 2022)	7 558
Avsatt til bundne investeringsfond (overdekning 2023)	-17 827
SUM	389 943

ÅRSMELDING 2023

Rentesikringsinstrumenter (§5-11, bokstav e)				
Rentebytteavtaler/ motpart (tall i 1000 kr)	Beløp	Betaler	Forfall	Formål
DNB Bank AS	500 000	Fastrente	2024	Rentesikring
DNB Bank AS	400 000	Fastrente	2025	Rentesikring

Bergen kommune har gjennom eierandeler i borettslag andel i disse lagenes formue og fellesgjeld, jf. note 10 og 11.

Andeler og fellesgjeld i borettslag og sameier pr 31.12.2022	Bokført verdi 2)	Annen formue 1)	Fellesgjeld 1)	Antall B/L og sameier	Antall leiligheter
Vestbo Boligbyggelag	54 775 509	6 109 908	86 850 528	44	239
OBOS, Bergen	93 060 091	8 367 736	59 005 386	52	271
Bergen og Omegn boligbyggelag	101 309 547	15 596 791	143 911 606	69	483
Andre borettslag / sameier	16 365 841	969 483	865 360	4	21
Totalsummer	265 510 988	31 043 918	290 632 880	169	1 014

1) Basert på tilsendte oppgaver fra Boligbyggelag

2) Historisk kost, markedsverdi først synliggjort ved ev. realisasjon

Note 13 Fond (§ 5.13 a) og oversikt avsetninger og bruk av avsetninger

Beløp i 1000 kroner	Regnskap 2023	Regnskap 2022
DISPOSISJONSFOND		
Disposisjonsfond pr. 1.1	3 985 360	3 555 964
Avsatt til disposisjonsfond	1 205 464	586 735
Bruk av disposisjonsfond	-1 174 822	-157 339
Disposisjonsfond pr. 31.12	4 016 002	3 985 360

ÅRSMELDING 2023

UBUNDNE INVESTERINGSFOND		
Ubundne investeringsfond pr. 1.1	62 917	96 069
Avsatt til ubundne investeringsfond	225 755	89 048
Bruk av ubundne investeringsfond	-222 000	-122 200
Ubundne investeringsfond pr.31.12	66 672	62 917
BUNDNE INVESTERINGSFOND		
Bundne investeringsfond pr. 1.1	355 173	318 348
Avsatt til bundne investeringsfond	186 797	72 463
Bruk av bundne investeringsfond	-65 024	-35 638
Bundne investeringsfond pr. 31.12	476 945	355 173
BUNDNE DRIFTSFOND		
Bundne driftsfond pr. 1.1	536 160	691 677
Avsatt til bundne driftsfond	127 070	202 982
Bruk av bundne driftsfond	-247 543	-358 500
Bundne driftsfond pr. 31.12	415 687	536 160

For bundne fond som er vesentlige opplyses det om hvilke formål fondet er bundet til:

Bundne Driftsfond kap 2.51 - vesentlige	IB 01.01.23	Bruk	Avsetning	UB 31.12.23
* Selvkost fond jfr note 14	139 880 299	69 838 793	15 789 842,62	85 831 348
* Statlige prosjekt midler (76 stk)	143 970 098	127 721 437	58 346 554	74 595 215
* Utbyggingsavtaler (8 stk)	62 176 782	24 586 008	19 780 243	57 371 018

ÅRSMELDING 2023

* Ulike Prosjekt midler (85 stk)	36 275 558	21 301 945	13 574 829	28 548 441
* Tapsfond Husbankmidler	25 161 655	4 093 636	2 232 391	23 300 411
* Bolig tilskudd	23 496 315		9 465 932	32 962 247
* Frikjøpsordning parkering 1)	29 182 409			29 182 409
* Gaver (30 stk)	6 314 866	6 773 006	8 114 860	7 656 721
* Sentralbadet scenekunsthuss, Fylket	25 000 000		5 000 000	30 000 000
* Oppgavefellesskap jfr note 24- 27	22 349 665	1 534 255	4 830 300	25 645 710

ÅRSMELDING 2023

Bundne Investeringsfond kap 2.55 - vesentlige	IB 01.01.23	Bruk	Avsetning	UB 31.12.23
* Utbyggingsavtaler mm (13 stk)	123 613 690	728 861	12 908 616	135 793 445
* Sentralbadet scenekunsthuss	157 678 889		16 741 854	174 420 743
* Statlige belønningsmidler 2)	14 002 946			14 002 946
* Fusjonsbalanse BBB KF 2014 3)	11 700 000			11 700 000
* Bolig - eo. Avdrag	7 558 450	7 558 450	17 826 879	17 826 879
* Miljøløftet	18 242 706	23 352 849	43 529 680	38 419 538
* Husbanken, investeringstilskudd		28 440 631	93 287 200	64 846 569

- 1) Det foreligger ikke konkrete planer for bruken av dette fondet
- 2) Planer for bruken av dette fondet er avhengig av forprosjekt knyttet til Vågsbunnen
- 3) 3,5 mill er ved en feil ikke brukt i 2013 ifm et leilighetskjøp

Note 14 Selvkost regnskap 2023 og Selvkostfond (§5-13, b)

Selvkost defineres som den merkostnad kommunen påføres ved å produsere en bestemt vare eller tjeneste. Innenfor de områder der selvkost er satt som den rettslige rammen for brukerbetaling, må kommunen foreta en etterkalkulasjon (selvkostregnskap) av de reelle kostnadene innenfor de aktuelle tjenesteområdene. Dette må gjøres for å føre kontroll med at gebyrinntektene ikke overstiger kommunens selvkost.

I regnskapsoversiktene under vises avsetning og bruk av fond brutto.

Selvkostområde: Vann			
Kostrafunksjon	340 Produksjon av vann	345 Distribusjon av vann	Sum 2023
A. Direkte driftskostnader	78 878 022	341 241 986	420 120 009
B. Henførbare indirekte driftskostnader		6 080 947	6 080 947
C. Kalkulatoriske rentekostnader	11 064 251	46 514 675	57 578 926
D. Kalkulatoriske avskrivninger	31 862 250	31 718 541	63 580 791
E. Andre inntekter	24 539 388	82 140 455	106 679 842
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)	97 265 136	343 415 694	440 680 830
G. Gebyrinntekter		437 695 219	437 695 219
H. Årets finansielle resultat (G-F)	-97 265 136	94 279 524	-2 985 611

ÅRSMELDING 2023

I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd	0	0	0
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd	0	2 985 611	2 985 611
K. Kontrollsum (subsidiert) (H-I+J)	-97 265 136	97 265 136	0
L. Saldo selvkostfond per 1.1. i rapporteringsåret		11 939 960	11 939 960
M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd		448 810	448 810
N. Saldo selvkostfond per 31.12. i rapporteringsåret (L+M+I-J)	0	9 403 159	9 403 159
Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100			99,32
P. Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100			100,00

Vedr. selvkostområdene vann og avløp: I 2003 ble det i veileder fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) bestemt at gebyrgrunnlaget for kapitalutgifter for betydelige deler av investeringene skulle fordeles over 40 år - mot tidligere 20 år. Det ble i etterkant godkjent en overgangsmodell fra 20 år til 40 år. Denne er lagt til grunn for beregningene i Bergen kommune fom 2004. Eksempelvis vil en anleggsinvestering på 1 mill i 1993 være belastet selvkostområdene med 0,5 mill samlet i årene frem til og med 2003 (50.000 årlig belastning). Fra og med 2004 vil denne investeringen avskrives/belastes selvkostområdene over 20 år (25.000 årlig).

ÅRSMELDING 2023

Selvkostområde: Avløp			
Kostrafunksjon	350 Avløps-rensing	353 Avløpsnett	Sum 2023
A. Direkte driftskostnader	186 564 756	254 962 386	441 527 142
B. Henførbare indirekte driftskostnader		5 354 423	5 354 423
C. Kalkulatoriske rentekostnader	52 740 199	53 856 606	106 596 805
D. Kalkulatoriske avskrivninger	106 054 154	45 390 524	151 444 679
E. Andre inntekter	61 132 260	44 772 321	105 904 581
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)	284 226 849	314 791 618	599 018 467
G. Gebyrinntekter		558 293 444	558 293 444
H. Årets finansielle resultat (G-F)	-284 226 849	243 501 826	-40 725 023
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd	0	0	0
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd	0	40 725 023	40 725 023
K. Kontrollsum (subsidiert) (H-I+J)	-284 226 849	284 226 849	0

ÅRSMELDING 2023

L. Saldo selvkostfond per 1.1. i rapporteringsåret		54 784 324	54 784 324
M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd		1 478 761	1 478 761
N. Saldo selvkostfond per 31.12. i rapporteringsåret (L+M+I-J)	0	15 538 062	15 538 062
Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100			93,20
P. Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100			100,00

Selvkostområde: Slamavskillere			
Kostra-funksjon		354 Slamavskillere	Sum 2023
A. Direkte driftskostnader		6 660 041	6 660 041
B. Henførbare indirekte driftskostnader		101 000	101 000
C. Kalkulatoriske rentekostnader		1 573 764	1 573 764
D. Kalkulatoriske avskrivninger		2 220 197	2 220 197
E. Andre inntekter		297 263	297 263
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)		10 257 739	10 257 739

ÅRSMELDING 2023

G. Gebyrinntekter		6 813 199	6 813 199
H. Årets finansielle resultat (G-F)		-3 444 539	-3 444 539
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd		0	0
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd		3 444 539	3 444 539
K. Kontrollsum (subsidiering) (H-I+J)		0	0
L. Saldo selvkostfond per 1.1. i rapporteringsåret		8 650 871	8 650 871
M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd		297 653	297 653
N. Saldo selvkostfond per 31.12. i rapporteringsåret (L+M+I-J)		5 503 984	5 503 984
Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100			62,42
P. Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100			100,00

ÅRSMELDING 2023

Selvkostområde: Renovasjon - husholdningsavfall og deponier			
Kostra-funksjon	355 Innsamling av avfall	355 Deponier	Sum 2023
A. Direkte driftskostnader	374 086 734	4 117 674	378 204 408
B. Henførbare indirekte driftskostnader	4 895 232		4 895 232
C. Kalkulatoriske rentekostnader		10 022 483	10 022 483
D. Kalkulatoriske avskrivninger		4 606 858	4 606 858
E. Andre inntekter	11 204	69 722	80 926
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)	378 970 762	18 677 293	397 648 055
G. Gebyrinntekter	383 225 855	9 308 368	392 534 223
H. Årets finansielle resultat (G-F)	4 255 093	-9 368 925	-5 113 832
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd	4 255 093	0	4 255 093
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd	0	9 368 925	9 368 925
K. Kontrollsum (subsidiert) (H-I+J)	0	0	0
L. Saldo selvkostfond per 1.1. i rapporteringsåret	7 991 236	49 336 020	57 327 256

ÅRSMELDING 2023

M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd	434 703	1 918 231	2 352 934
N. Saldo selvkostfond per 31.12. i rapporteringsåret (L+M+I-J)	12 681 032	41 885 326	54 566 358
Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100			98,71
P. Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100			100,00

Selvkostområde: Feiing og tilsyn			
Kostra-funksjon		338 Forebygging av branner	Sum 2023
A. Direkte driftskostnader		31 346 207	31 346 207
B. Henførbare indirekte driftskostnader		5 566 216	5 566 216
C. Kalkulatoriske rentekostnader		58 702	58 702
D. Kalkulatoriske avskrivninger		302 260	302 260
E. Andre inntekter		1 258 050	1 258 050
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)		36 015 334	36 015 334

ÅRSMELDING 2023

G. Gebyrinntekter		30 216 194	30 216 194
H. Årets finansielle resultat (G-F)		-5 799 141	-5 799 141
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd		0	0
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd		5 799 141	5 799 141
K. Kontrollsum (subsidierring) (H-I+J)		0	0
L. Saldo selvkostfond per 1.1. i rapporteringsåret		6 465 725	6 465 725
M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd		153 202	153 202
N. Saldo selvkostfond per 31.12. i rapporteringsåret (L+M+I-J)		819 786	819 786
Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100			83,90
P. Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100			100,00

ÅRSMELDING 2023

Selvkostområde: Byggesaksgebyrer			
Kostrafunksjon		302 Bygge- og delesaksbehandling og seksjonering	Sum 2023
A. Direkte driftskostnader		114 681 081	114 681 081
B. Henførbare indirekte driftskostnader		11 768 306	11 768 306
C. Kalkulatoriske rentekostnader		382 251	382 251
D. Kalkulatoriske avskrivninger		1 257 927	1 257 927
E. Andre inntekter		9 854 955	9 854 955
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)		118 234 610	118 234 610
G. Gebyrinntekter		97 742 879	97 742 879
H. Årets finansielle resultat (G-F)		-20 491 731	-20 491 731
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd		0	0
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd		0	0
K. Kontrollsum (subsidiert) (H-I+J)		-20 491 731	-20 491 731

ÅRSMELDING 2023

L. Saldo selvkostfond per 1.1. i rapporteringsåret		0	0
M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd		0	0
N. Saldo selvkostfond per 31.12. i rapporteringsåret (L+M+I-J)		0	0
Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % $(G/F)*100$			82,67
P. Årets selvkostgrad i % $(G/(F+I-J))*100$			82,67

Selvkostområde: Eierseksjonering			
Kostra-funksjon		302 Seksjonering	Sum 2023
A. Direkte driftskostnader		5 371 135	5 371 135
B. Henførbare indirekte driftskostnader		138 385	138 385
C. Kalkulatoriske rentekostnader		8 244	8 244
D. Kalkulatoriske avskrivninger		29 525	29 525
E. Andre inntekter		449 068	449 068

ÅRSMELDING 2023

F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)		5 098 221	5 098 221
G. Gebyrinntekter		4 041 595	4 041 595
H. Årets finansielle resultat (G-F)		-1 056 626	-1 056 626
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd			0
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd		727 460	727 460
K. Kontrollsum (subsidierring) (H-I+J)		-329 166	-329 166
L. Saldo selvkostfond per 1.1. i rapporteringsåret		712 163	712 163
M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd		15 297	15 297
N. Saldo selvkostfond per 31.12. i rapporteringsåret (L+M+I-J)		0	0
Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100			79,27

ÅRSMELDING 2023

P. Årets selvkostgrad i % $(G/(F+I-J)) \cdot 100$			92,47

Selvkostområde: Oppmålingsforretninger			
Kostra-funksjon		303 Kart og oppmåling	Sum 2023
A. Direkte driftskostnader		12 162 084	12 162 084
B. Henførbare indirekte driftskostnader		1 431 941	1 431 941
C. Kalkulatoriske rentekostnader		103 831	103 831
D. Kalkulatoriske avskrivninger		502 879	502 879
E. Andre inntekter		90 236	90 236
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)		14 110 499	14 110 499
G. Gebyrinntekter		9 025 309	9 025 309
H. Årets finansielle resultat (G-F)		-5 085 190	-5 085 190
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd		0	0

ÅRSMELDING 2023

J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd		0	0
K. Kontrollsum (subsidiering) (H-I+J)		-5 085 190	-5 085 190
L. Saldo selvkostfond per 1.1. i rapporteringsåret		0	0
M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd		0	0
N. Saldo selvkostfond per 31.12. i rapporteringsåret (L+M+I-J)		0	0
Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100			63,96
P. Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100			63,96

Selvkostområde: Private planer 1)			
Kostra-funksjon		301 Plansaks-behandling	Sum 2023
A. Direkte driftskostnader		27 179 707	27 179 707
B. Henførbare indirekte driftskostnader		1 073 410	1 073 410
C. Kalkulatoriske rentekostnader		70 697	70 697

ÅRSMELDING 2023

D. Kalkulatoriske avskrivninger		221 208	221 208
E. Andre inntekter		1 520 825	1 520 825
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)		27 024 196	27 024 196
G. Gebyrinntekter		18 641 187	18 641 187
H. Årets finansielle resultat (G-F)		-8 383 009	-8 383 009
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd		0	0
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd		0	0
K. Kontrollsum (subsidierring) (H-I+J)		-8 383 009	-8 383 009
L. Saldo selvkostfond per 1.1. i rapporteringsåret		0	0
M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd		0	0
N. Saldo selvkostfond per 31.12. i rapporteringsåret (L+M+I-J)		0	0

ÅRSMELDING 2023

Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % $(G/F)*100$			68,98
P. Årets selvkostgrad i % $(G/(F+I-J))*100$			68,98

1) Gjelder kun private planer 1. gangsbehandling. Offentlige planer inngår ikke i selvkostområdet.

Tall i 1000 kroner	Over- (+) / underskudd (-)	/	Over- (+) / underskudd (-)	Over- (+) / underskudd (-)	Over- (+) / underskudd (-)	Over- (+) / underskudd (-)
Utvikling i selvkostresultat	2023		2022	2021	2020	2019
Vann	-2 986		-13 332	-49 582	-67 192	-19 346
Avløp	-40 725		-134 253	23 570	63 290	24 830
Slamavskillere	-3 445		-2 749	-229	-1 420	1 652
Renovasjon	-5 114		1 438	-3 550	7 895	3 685
Feiing og tilsyn	-5 799		-122	-1 134	-3 708	2 623
Byggesaksgebyr	-20 492		-29 329	-15 992	-9 278	-4 661
Eierseksjonering (ny fra 2019)	-1 057		-66	469	272	-580
Oppmålingsforretninger	-5 085		-5 934	-767	149	-699
Private planer	-8 383		-13 604	-6 174	-740	-2 976
Sum	-93 085		-197 951	-53 389	-10 732	4 527

ÅRSMELDING 2023

Utgående balanse selvkostfond (tall i 1000 kroner)	2023	2022	2021	2020	2019
2510034 Vann	9 403	11 940	24 636	73 268	138 994
2510032 Avløp 1)	15 538	54 784	184 869	157 972	92 949
2510031 Slam	5 504	8 651	11 057	11 071	12 330
2510060 Renovasjon	12 681	7 991	6 304	13 402	9 723
2510065 Deponier husholdningsavfall 2)	41 885	49 336	48 837	44 195	39 243
2510036 Feiing	820	6 466	6 358	7 359	10 941
2510049 Byggesaksgebyr	0	0	26 114	41 450	50 096
2510050 Eierseksjonering	0	712	753	274	0
2510061 Oppmålingsforretninger	0	0	0	150	0
2510062 Private planer	0	0	0	0	0
Sum	85 831	139 880	308 928	349 140	354 277

Kommentarer vedr fondsutvikling:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har den 11.12.2019 fastsatt ny forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften). I forskriftens § 8 2. ledd er det fastsatt at et overskudd som er avsatt til selvkostfond, skal tilbakeføres ved å finansiere fremtidig underskudd senest i det femte året etter at overskuddet oppsto. Bergen kommune vil legge dette til grunn ved fremtidig gebyrfastsettelse og planlagt aktivitet innen de ulike selvkostområdene.

1) Selvkostfond avløp er redusert i henhold til plan i 2023.

ÅRSMELDING 2023

2) I 2023 er det brukt av fond for etterdriftsfond husholdningsavfall (deponier) for å dekke økte kapitalkostnader (renter og avskrivninger) knyttet til sanering av Slettebakken deponi. Tilsvarende bruk av fond vil finne sted de nærmeste årene inntil fondet er brukt opp. Det henvises forøvrig til note 5 vedrørende Etterdrift og sanering av kommunale avfallsdeponier, og at regnskapet er avsluttet med forbehold om betingede forpliktelse knyttet til denne saken.

Note 15 Endring i regnskapsprinsipp (§5-10, c)

(beløp i hele 1000)

Endring i regnskapsprinsipp	Driftsregnskapet	Investeringsregnskapet
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK (investering) pr 01.01	0	0
Årets endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK (investering)	0	0
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK (investering) pr 31.12	0	0
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK (drift) pr 01.01	268 892	0

ÅRSMELDING 2023

Årets endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK (drift)	0	0
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK (drift) pr 31.12	268 892	0

Saldo gjelder følgende regnskapsprinsippendringer: Merverdiavgiftskompensasjon for 1999 +33.403 (2001), avvikling varelager -1.053 (2001), renter - 225.964 (1995/96), feriepengeavsetning -216.478 (1994) korrigering av manglende føring i Bergen Parkering KF ifm prinsippendring feriepengeavsetning - 1.239 (2015) , toppfinansiering for ressurskrevende tjenester +143.159 (2008), fra BoH (01.05.2019) 719,7.

Note 16 Kapitalkonto (§ 5-10, b)

(beløp i hele 1000)

Kapitalkonto	Inntektsført (drift/invest)	Av- og nedskrivning	Utgiftsført (drift/invest)	Oppskriving	Netto
		Eiend (-)Gjeld (+)		Eiend (+)Gjeld (-)	
Pr 31.12.22 (IB)					20 545 337
Anleggsmidler:					

ÅRSMELDING 2023

Pensjonsmidler				344 919	344 919
Aksjer og andeler	-74 914	-117 982	105 911	75	-86 910
Utlån	-448 800	-6 035	909 680		454 845
Utstyr, maskiner og transportmidler	-57	-146 457	159 388		12 874
Faste eiendommer og anlegg	-680	-1 026 401	3 105 808		2 078 727
Pensjonsforpliktelse		-1 251 325			-1 251 325
Langsiktig gjeld	-3 152 446		1 272 087		-1 880 359
Kapitalkonto 31.12.23 (UB)					20 218 107

Anleggsmidler i balansen	Saldo pr 01.01.2023	Netto endring kapitalkonto	Saldo pr 31.12.2023
220 Pensjonsmidler	27 743 747	344 919	28 088 666

ÅRSMELDING 2023

221 Aksjer og andeler	5 225 667	-86 910	5 138 757
222 Utlån	5 023 810	454 845	5 478 654
224 Utstyr, maskiner og transportmidler	1 123 821	12 874	1 136 695
227 Faste eiendommer og anlegg	30 117 004	2 078 727	32 195 731
240 Pensjonsforpliktelser	-24 342 978	-1 251 325	-25 594 302
245 Andre lån	-24 345 734	-1 880 359	-26 226 093
NETTO ANLEGGSMIDLER			20 218 107

Note 17 Vesentlige overføringer mottatt til finansiering av investeringer

Her gis noteopplysninger om vesentlige overføringer som kommunen har mottatt til finansiering av investeringer. Opplysningene omfatter eventuelle klausuler om tilbakebetaling dersom formålet med investeringen ikke opprettholdes.

Tabellen nedenfor viser sum tilskudd og vesentlige poster i 2023.

Beløp i 1000 kroner	Antall	2023	2022	Klausuler
Tilskudd til investeringer		-277 999	-96 817	
Vesentlige overføringer				
Justeringsavtaler med private		-6 822	-4 985	

ÅRSMELDING 2023

Investeringsstilskudd fra Husbanken	21	-198 401	-82 205	Bruke til formålet i 30 år
Spillemidler	30	-72 674	-10 248	Åpent for allmenn idrettslig bruk i 30 år
Overføringer fra andre		-102	621	
Sum vesentlige overføringer		-277 999	-96 817	
Øvrige overføringer		0	0	
Sum tilskudd til investeringer		-277 999	-96 817	

Note 18 Garantiansvar (§ 5-12, d)

Garanti gitt overfor og formål	Type garanti	Godkjent av Statsforvalteren	Opprinnelig garantiansvar	Utløpstidspunkt	Gjenstående garantiansvar 31.12.2023
Barnehageformål:					10 065 420
Bergen Tennisklubb	Simpel	x	5 638 319	2 032	2 523 922
Eventus Tiriltoppen Barnehage AS	Simpel	x	9 190 000	2 034	2 663 824
Vindharpen Barnehage BA	Simpel	x	10 447 187	2 033	4 877 674
Idrettsformål:					33 070 466
Epona Rideklubb	Simpel	x	1 551 202	2 038	1 376 932

ÅRSMELDING 2023

Fana IL Fotball	Simpel	x	15 587 976	2 043	13 307 176
Paradis Tennisklubb *)	Selvskyldner	x	21 000 000	2 037	13 875 000
Stiftelsen Iskanten Ishall	Simpel	x	22 500 000	2 027	4 511 358
Kulturformål:					61 340 750
Bergens Kunstforening	Simpel	x	14 550 000	2 032	8 666 739
Stiftelsen Bymuseet i Bergen	Simpel	x	8 375 789	2 032	4 979 573
Stiftelsen Kulturhuset USF	Simpel	x	73 207 061	2 037	47 694 438
Renovasjonsformål:					
BIR AS	Simpel	x	200 000 000	2 051	147 368 416
Arbeidsmarkedsbedrift:					
Nordnes Verksteder AS	Simpel	x	1 092 500	2 028	550 885
Boligformål	Simpel	x			364 661
Sum garantier/lån ved kausjon					252 760 598

*) Garanti for renter, morarenter og omkostninger

Note 19 Ytelser til ledende personer og revisor (§ 5-13, d og e)

Lønn og andre ytelser som utbetales til ledende personer i kommunen utgjør pr 31.12.2023 følgende:

Lønn og andre ytelser	Årslønn	Faste tillegg
- Ordfører	1 185 700	0
- Byrådsleder	1 185 700	162 100
- Gjennomsnitt for kommunaldirektørene (8 stk. pr 31.12.23)	1 518 200	170 100

Kommunen valgte regnskapsrevisor med virkning f.o.m. 1. juli 2020 (4 år) og forvaltningsrevisor med virkning fra 1.1.21 (2+2 år). Valgene innebærer at Deloitte AS ivaretar både regnskaps- og forvaltningsrevisjonen for kommunen. For 2023 er det budsjettert med 10,2 mill på ansvar 080803 Kjøp av revisjonstjenester (11010 - Revisjon). Det er regnskapsført netto 10,0 mill kr på dette ansvaret i 2023. Dette fordeler seg slik for de valgte revisjonsleverandørene fordelt på revisjon og rådgivning.

Honorar til Deloitte AS (etter mva komp) 2023	Tjeneste 11010	Øvrige tjenester	SUM 2023
* Revisjon	9 758 900	70 800	9 829 700
* Rådgivning	291 600	-	291 600
Sum	10 050 500	70 800	10 121 300

Note 20 Vesentlige forpliktelser

Kommunen vil til en hver tid være part i ulike avtaler som innebærer vesentlige fremtidige forpliktelser som for eksempel leasingavtaler, langsiktige leieavtaler og vesentlige driftsavtaler med private knyttet til drift av kommunale tjenester. Ved utgangen av 2023 kan det opplyses om følgende forhold:

	Ansvarlig enhet	Antall avtaler pr 31.12.2023	Sum forpliktelse for 2024	Gjenstående tid (snitt)
Byrådsavdeling for finans (BFIN)				
* Leasing av kjøretøy via Leaseplan	Innkjøp	462	25 289 283	24 mnd
* Leasing av kjøretøy via Autolease	Innkjøp	409	16 520 406	11 mnd
* Husleieavtaler (beløp og tid er estimat fra EBE)	EBE	177	538 700 000	30 mnd
* Finansielle leieavtaler	EBE	2	38 000 000	16 år
* Drift og vedlikehold – rammeavtaler	EBF	9	11 992 582	12 mnd
* Drift og vedlikehold – driftsavtaler og bestillinger > kr 100'	EBF	61	59 118 595	12 mnd
* Fellesutgifter Borettslag og sameier	EBF	187	73 600 000	Løpende
Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg (BEHO)				
* Driftsavtaler med private alders- og sykehjem		13	903 052 000	2 års oppsig.1)

ÅRSMELDING 2023

-> egne husleieavtaler for flere av enhetene		10	10 683 000	2 års oppsig.1)
-> egne avtaler om dekning av kapitalkostn. for flere av enhetene		10	73 272 000	4 år
* Driftsavtaler knyttet til bofellesskap		5	189 543 000	2 års oppsig.1)
-> egne husleieavtaler for 3 av enhetene		3	6 715 000	2 års oppsig.1)
-> egne avtaler om dekning av kapitalkostn. for flere av enhetene		1	861 000	14 år
* Andre driftsavtaler med private		2	4 067 000	Løpende
Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold (BBSM)				
* Andre driftsavtaler med private				
- Etat for sosiale tjenester		17	79 107 000	24-30 måneder
- Etat for barnevern og familie		5	299 600 000	Løpende
Etat for Psykisk helse og rustjenester		31	83 390 250	Løpende

ÅRSMELDING 2023

Etat for inkludering		5	1 099 459	Løpende (2 utløper etter 6 mnd)
Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett (BNKI)				
*Andre driftsavtaler med private	BNKI seksjon kunst og kultur	2	3 800 000	
*Andre driftsavtaler med private	BNKI idrett	3	38 200 000	
Byrådsavdeling for byutvikling (BBU)				
*Drift og vedlikeholdsavtale - samferdsel	Bymiljøetaten	22	150 804 502	6-48 mnd
*Drift og vedlikeholdsavtale - Naturforvaltning og parkdrift	Bymiljøetaten	28	23 526 194	4-16 mnd
*Drift og vedlikeholdsavtale - Deponi	Bymiljøetaten	3	620 000	Løpende

Note 21 Klientkonto - kommuneadvokaten

Kommuneadvokaten har i forbindelse med sin virksomhet opprettet egen klientkonto i DNB. Kontoen inngår ikke i kommunens regnskap, men det utarbeides et eget regnskap for denne kontoen. Regnskapet inngår i kommuneadvokatens egenerklæring med revisoruttalelse som sendes til Tilsynsrådet for advokatvirksomhet. Ved årsskiftet viser klientkontoen en saldo på kr 2.896,43

Note 22 Klientkonto – sosialklienter

Bergen kommune v/ Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold har i samarbeid med DNB etablert en klientkontoløsning som benyttes ifm sosialtjenestens avtaler om forvaltning av klientmidler. Løsningen skiller kommunens midler fra klientens midler. DNB innestår for korrekt ligningsmessig rapportering for klientene. Pr 15.01.2024 består løsningen av 859 aktive konti med et samlet innestående beløp på 19,8 mill kr.

Note 23 Boligsonefond

Boligsonefondet ble etablert av bystyret i 1985. Midlene skal brukes til utbygging av parkeringsanlegg for boligsonene i sentrum. Bergen bystyre vedtok i sak 139/04 at det kan gjøres en avsetning til boligsonefondet på 50 % av inntekter fra boligsoneparkering og driftsoverskudd fra boligsoneanleggene. I tillegg til dette kommer eventuelle renteinntekter fra boligsonefondet. Dette videreføres i byrådssak 325/10.

		2023		2022
Saldo pr 01.01 Boligsonefond (balansekonto 2560018)		-104 834 971		-88 438 724
Avsetning til boligsonefond		0		-17 379 391
- herav 50% andel overskudd fra drift boligsoneanlegg	0		-2 816 884	
- herav 50% andel inntekter fra boligsoneparkering	0		-12 536 045	
- herav renteinntekter	0		-2 026 462	
Bruk av boligsonefond		104 834 971,00		983 144,29

ÅRSMELDING 2023

Saldo pr 31.12 Boligsonefond		0		-104 834 971

Boligsonefondet ble avviklet i 2023 i tråd med pkt. 9 i bystyrets budsjettvedtak for HØP23-26, sak 342/22.

Budsjettvedtakets pkt. 9 har følgende ordlyd: "Fra 2023 settes ikke lenger av 50% av boligsoneinntektene til boligsonefondet, og fondet avvikles. Beholdningen på boligsonefondet innlemmes i det generelle disposisjonsfondet."

Note 24 IUA Bergen region - opplysninger etter årsregnskapsforskriften

Driftsutgifter 2023	4 736 649	
Investeringsutgifter 2023		
Refusjon mm fra andre	-924 283	
Overføringer fra deltakerkommunene	-2 346 709	
Resultat 2023 (lagt til bundet driftsfond)	1 465 657	
Renter 2023	-356 987	
Lagt til driftsfondet	1 108 670	
	UB (31.12.23)	IB (01.01.23)

ÅRSMELDING 2023

Driftsfond - IUA (2.51.00.90 - 078501)	-7 384 740	-8 493 410
Deltakerkommuner (bidrag)		
Kommune	2023	Andel
Alver kommune	134 977,00	5,7 %
Askøy kommune	135 604,00	5,8 %
Austevoll kommune	66 604,00	2,8 %
Austrheim Kommune	59 870,00	2,5 %
Bergen kommune	858 752,00	36,6 %
Bjørnafjorden kommune	122 658,00	5,2 %
Eidfjord Kommune	54 380,00	2,3 %
Fedje Kommune	53 157,00	2,3 %
Gulen Kommune	58 017,00	2,5 %
Hyllestad Kommune	55 373,00	2,4 %
Kvam kommune	75 643,00	3,2 %
Masfjorden Kommune	56 327,00	2,4 %

ÅRSMELDING 2023

Modalen Kommune	52 808,00	2,3 %
Osterøy Kommune	74 614,00	3,2 %
Samnanger kommune	58 779,00	2,5 %
Solund Kommune	53 905,00	2,3 %
Ulvik Herad	54 701,00	2,3 %
Vaksdal Kommune	62 621,00	2,7 %
Voss herad	96 394,00	4,1 %
Øygarden kommune	161 525,00	6,9 %
TOTALT	2 346 709,00	100,0 %

Note 25 Bergensalliansen

Driftsutgifter 2023	763 008	
Overføring fra deltakerkommunene 2023	-695 010	
Renter 2023	-19 243	
Resultat 2023 (Avsetning til driftsfond)	48 755	
	UB (31.12.23)	IB (01.01.23)

ÅRSMELDING 2023

Bundet driftsfond (2.51.00.10 - 013390)	-403 561	-452 316
Deltakerkommuner	Beløp	Andel
Alver kommune	43 896,00	6,3 %
Askøy kommune	43 986,00	6,3 %
Austevoll kommune	11 886,00	1,7 %
Austrheim kommune	8 713,00	1,3 %
Bergen kommune	381 129,00	54,8 %
Bjørnafjorden kommune	38 275,00	5,5 %
Fedje kommune	5 667,00	0,8 %
Gulen kommune	7 896,00	1,1 %
Kvam herad	16 090,00	2,3 %
Masfjorden kommune	7 150,00	1,0 %
Modalen kommune	5 494,00	0,8 %
Osterøy kommune	15 598,00	2,3 %
Samnanger kommune	8 244,00	1,2 %
Tysnes kommune	8 783,00	1,3 %

ÅRSMELDING 2023

Vaksdal kommune	10 038,00	1,5 %
Voss kommune	25 987,00	3,7 %
Øygarden kommune	56 178,00	8,1 %
SUM	695 010,00	100,0 %

Note 26 Vest brann og redning

Driftsutgifter 2023	3 985 964	
Investeringsutgifter 2023	-	
Midler fra Gjensidige og Samf.sikk	-	
Øvrige inntekter	-525 322	
Overføringer fra deltakerkommunene	-3 763 049	
Ramme midler mottatt	-250 000	
Resultat 2023 (overført til bundet driftsfond)	-552 407	
Renter 2023	-274 608	
Tillagt driftsfondet EVBRF	-827 015	

ÅRSMELDING 2023

	UB (31.12.23)	IB (01.01.23)
Driftsfond - (2.51.00.08 - 078660)	-6 520 554	-5 693 539
Deltakerkommuner (bidrag)		
Kommune	Sum pr. kommune	Andel
Bergen kommune	1 811 685	48,14 %
Tysnes kommune	59 601	1,59 %
Kvinnherad kommune	122 120	3,26 %
Ullensvang kommune	108 942	2,92 %
Kvam kommune	94 235	2,50 %
Samnanger kommune	57 244	1,52 %
Bjørnafjorden kommune	197 359	5,24 %
Austevoll kommune	74 407	1,98 %
Askøy kommune	225 756	5,98 %
Vaksdal kommune	65 671	1,76 %
Osterøy kommune	91 977	2,44 %

ÅRSMELDING 2023

Øygarden kommune	282 612	7,48 %
Fitjar	61 044	1,63 %
Bømlo	116 222	3,08 %
Ulvik Herad	48 298	1,29 %
Stord	158 530	4,22 %
Voss	139 751	3,71 %
Eidfjord	47 595	1,26 %
TOTALT	3 763 049	100,00 %

Note 27 110 VEST - opplysninger etter årsregnskapsforskriften §12

Driftsutgifter 2023	47 797 394	
Investeringsutgifter 2023		
Andre inntekter	-13 754 338	
Overføringer fra deltakerkommunene	-37 422 753	
Resultat 2023 (overført til bundet driftsfond)	-3 379 697	

ÅRSMELDING 2023

Renter 2023	-246 758	
Tillagt driftsfondet	-3 626 456	
	UB (31.12.23)	IB (01.01.23)
Driftsfond - E110-K inkl s&fj (2.52.00.24 - 078701)	-6 462 682	-2 836 226
Deltakerkommuner (bidrag)		
Kommune	Sum pr. 2023	Andel
Tysnes	341 447	0,90 %
Kvinnherad	849 323	2,30 %
Ullensvang	742 275	2,00 %
Eidfjord	243 921	0,70 %
Ulvik	249 634	0,70 %
Voss herad	992 555	2,70 %
Kvam	622 798	1,70 %
Bjørnafjorden	1 460 539	3,90 %
Samnanger	322 302	0,90 %

ÅRSMELDING 2023

Austevoll	461 725	1,20 %
Askøy	1 691 223	4,50 %
Vaksdal	390 761	1,00 %
Modalen	215 906	0,60 %
Osterøy	604 456	1,60 %
Øygarden	2 153 093	5,80 %
Alver	1 680 047	4,50 %
Austrheim	341 747	0,90 %
Fedje	222 120	0,60 %
Masfjorden	278 601	0,70 %
Gulen	308 721	0,80 %
Solund	235 451	0,60 %
Bergen	14 576 772	39,00 %
Kinn	1 055 501	2,80 %
Hyllestad	261 612	0,70 %
Høyanger	395 672	1,10 %
Vik	325 259	0,90 %
Sogndal	803 216	2,10 %

ÅRSMELDING 2023

Aurland	285 467	0,80 %
Lærdal	303 058	0,80 %
Årdal	457 766	1,20 %
Luster	459 871	1,20 %
Askvoll	344 854	0,90 %
Fjaler	342 349	0,90 %
Sunnfjord	1 305 329	3,50 %
Bremanger	373 421	1,00 %
Stad	674 418	1,80 %
Gloppen	491 394	1,30 %
Stryn	558 149	1,50 %
Sum	37 422 753	100,00 %

Note 28 Utlån (finansielle anleggsmidler)

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, c)

Låntaker	Finansiert	Utlån pr. 31.12.23
Fana Folkehøyskole	Egne midler	70 000
Grieghallen AS	Egne midler	9 000 000
Nygaards Bataljon	Egne midler	330 000
Salhushallen AI	Egne midler	340 000
Sunnfjordheimen	Egne midler	80 000
Åsane Rideklubb	Egne midler	11 319 508
Åsane Sentrum Øst AS	Egne midler	4 690 798
Stiftelsen Kulturhuset USF	Egne midler	1 502 414
Vann Vest AS	Egne midler	1 405 950
Bergen Røde Kors Sykehjem AS	Lånefinansiert	90 287 142
Omsorgssenteret Bergens Indremisjon	Lånefinansiert	25 646 052
Stiftelsen Domkirkehjemmet i Bergen	Lånefinansiert	32 935 563
Stiftelsen Landås Menighets Eldresenter	Lånefinansiert	18 852 496

ÅRSMELDING 2023

Stiftelsen Metodisthjemmet i Bergen	Lånefinansiert	165 697 488
Stiftelsen Nykirkehjemmet	Lånefinansiert	2 153 037
Stiftelsen Sankt Johanneshjemmet	Lånefinansiert	160 322 268
Stiftelsen Slettebakken Menighets Eldresenter	Lånefinansiert	86 515 972
Sosiallån	Egne midler	31 495 211
Startlån mv, Husbanken	Lånefinansiert	4 836 010 256
SUM		5 478 654 154

Lånefondet § 5-8. Balanseregnskap

Beløp i 1000 kroner

ÅRSMELDING 2023

	Note	Regnskap 2023	Regnskap 2022
EIENDELER			
A. Anleggsmidler		25 926 646	24 040 074
II. Finansielle anleggsmidler		25 926 646	24 040 074
3. Utlån	1, 2	25 926 646	24 040 074
B. Omløpsmidler		3 938 842	3 191 012
I. Bankinnskudd og kontanter		1 716 680	1 483 261
III. Kortsiktige fordringer		2 222 162	1 707 750
2. Andre kortsiktige fordringer		2 222 162	1 707 750

ÅRSMELDING 2023

Sum eiendeler		29 865 488	27 231 086
EGENKAPITAL OG GJELD			
C. Egenkapital		0	0
D. Langsiktig gjeld		-26 430 897	-24 272 455
I. Lån		-26 430 897	-24 272 455
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	1, 3	-26 430 897	-24 272 455
E. Kortsiktig gjeld		-3 434 592	-2 958 631
I. Kortsiktig gjeld		-3 434 592	-2 958 631
4. Annen kortsiktig gjeld		-3 434 592	-2 958 631

ÅRSMELDING 2023

Sum egenkapital og gjeld		-29 865 488	-27 231 086
F. Memoriakonti		0	0
I. Ubrukte lånemidler	1	504 250	232 381
II. Andre memoriakonti		0	0
III. Motkonto for memoriakontiene		-504 250	-232 381

Lånefondet § 5-6. Økonomisk oversikt Drift

Beløp i 1000 kroner

	Regnskap 2023	Regnskap 2022	Justert budsjett 2023	Vedtatt budsjett 2023
Driftsinntekter				
Sum driftsinntekter	0	0	0	0
Driftsutgifter				
Sum driftsutgifter	0	0	0	0

ÅRSMELDING 2023

Brutto driftsresultat	0	0	0	0
Finansinntekter/Finansutgifter				
Renteinntekter	-899 479	-472 227	-462 800	-380 200
Mottatte Avdrag	-838 816	-799 745	-798 300	-782 113
Utbytter				
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-8 798	-56	-56	0
Renteutgifter	908 277	472 283	462 856	380 200
Avdrag på lån	838 816	799 745	798 300	782 113
Netto finansutgifter	0	0	0	0
Motpost avskrivninger				
Netto driftsresultat	0	0	0	0

ÅRSMELDING 2023

Disponering eller dekning av netto driftsresultat:				
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	0	0	0	0
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0

Lånefondet § 5-5. Bevilgningsregnskap Investering

Beløp i 1000 kroner

	Regnskap 2023	Regnskap 2022	Justert budsjett 2023	Vedtatt Budsjett 2023
Investeringsutgifter				
Utlån av egne midler	3 152 446	2 818 092	2 935 347	2 679 146
Avdrag på lån	427 058	405 608	430 800	441 400
Sum investeringsutgifter	3 579 504	3 223 699	3 366 147	3 120 546

ÅRSMELDING 2023

Investeringsinntekter				
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-427 058	-405 608	-430 800	-441 400
Bruk av lån	-3 152 446	-2 818 092	-2 935 347	-2 679 146
Sum investeringsinntekter	-3 579 504	-3 223 699	-3 366 147	-3 120 546
Videreutlån				
Netto utgifter videreutlån	0	0	0	0
Overføring fra drift og netto avsetninger				
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	0	0	0	0
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	0	0

Noter til lånefondet

Note 1 Kapitalkonto

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10, b)

BALANSEN (beløp i 1000 kroner)	31.12.2023	31.12.2022	Endring
Anleggsmidler	25 926 646,42	24 040 074,47	1 886 571,95
Langsiktig gjeld	-26 430 896,82	-24 272 455,13	-2 158 441,69
Endring ubrukte lånemidler (økning +/-reduksjon-)	504 250,40	232 380,65	271 869,74
SUM	0,00	0,00	0,00

Note 2 Utlån (finansielle anleggsmidler)

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, c)

Låntaker (beløp i 1000)	Formål	Finansiert	Utlån pr. 31.12.23
Bykassen	Ikke-avgiftsfinansiert investeringsformål	Lånefinansiert	16 115 612
Bykassen	Avgiftsfinansiert investeringsformål	Lånefinansiert	4 374 788
Bykassen	Videreutlån boligsosiale formål	Lånefinansiert	4 853 837
Bykassen	Investeringsformål - private institusjoner	Lånefinansiert	582 410
SUM			25 926 646

Note 3 Lån

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, a)

Eksterne lån (beløp i 1000)	Bokført verdi 31.12.2023
Lån til egne investeringer	20 851 127
Lån til andres investeringer	582 410
Lån til videre utlån	4 997 359
SUM	26 430 897
Av dette:	
Ubrukte lånemidler egne investeringer	238 531
Ubrukte lånemidler videre utlån	265 720
SUM ubrukte lånemidler	504 250

Løpetid, rentefot og refinansiering

Pr. 31.12.2023 er gjennomsnittlig løpetid for gjeldsporteføljen 5,8 år og gjennomsnittlig rente er 3,8 %. I 2024 forfaller 4,0 mrd. i lån som skal refinansieres.

Ubrukte lånemidler

Ubrukte lånemidler til egne investeringer har økt med kr 128,3 mill. og ubrukte lånemidler til videre utlån har økt med kr 143,5 mill.

Konsolidert § 5-8. Balanseregnskap

Beløp i 1000 kroner

ÅRSMELDING 2023

	Note	Regnskap 2023	Regnskap 2022
EIENDELER			
A. Anleggsmidler		72 038 503	69 730 916
I. Varige driftsmidler		33 332 426	31 240 825
1. Faste eiendommer og anlegg	4	32 195 731	30 117 004
2. Utstyr, maskiner og transportmidler	4	1 136 695	1 123 821
II. Finansielle anleggsmidler		10 617 411	10 249 477
1. Aksjer og andeler	5	5 138 757	5 225 667
2. Obligasjoner		0	0
3. Utlån	6	5 478 654	5 023 810
III. Immaterielle eiendeler		0	0
IV. Pensjonsmidler	7	28 088 666	28 240 614

ÅRSMELDING 2023

B. Omløpsmidler		9 523 615	8 689 642
I. Bankinnskudd og kontanter	3	4 817 795	4 921 589
II. Finansielle omløpsmidler		39 642	38 831
1. Aksjer og andeler		0	0
2. Obligasjoner		0	0
3. Sertifikater	9	39 642	38 831
4. Derivater		0	0
III. Kortsiktige fordringer		4 666 178	3 729 222
1. Kundefordringer	3	391 826	418 304
2. Andre kortsiktige fordringer	3	1 225 027	1 203 909
3. Premieavvik	7	3 049 325	2 107 009
Sum eiendeler		81 562 118	78 420 558

ÅRSMELDING 2023

EGENKAPITAL OG GJELD			
C. Egenkapital		-24 924 521	-25 836 034
I. Egenkapital drift		-4 431 689	-4 521 520
1. Disposisjonsfond	11	-4 016 002	-3 985 360
2. Bundne driftsfond	11,12	-415 687	-536 160
3. Merforbruk i driftsregnskapet		0	0
II. Egenkapital investering		-543 617	-418 090
1. Ubundet investeringsfond	11	-66 672	-62 917
2. Bundne investeringsfond	11	-476 945	-355 173
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		0	0
III. Annen egenkapital		-19 949 215	-20 896 424
1. Kapitalkonto		-20 218 107	-21 165 316
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift		268 892	268 892
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering		0	0

ÅRSMELDING 2023

D. Langsiktig gjeld		-52 324 646	-48 797 980
I. Lån		-26 730 344	-24 578 115
1. Gjeld til kredittinstitusjoner	8	-26 730 344	-24 578 115
2. Obligasjonslån		0	0
3. Sertifikatlån		0	0
II. Pensjonsforpliktelse	9	-25 594 302	-24 219 865
E. Kortsiktig gjeld		-4 312 951	-3 786 544
I. Kortsiktig gjeld		-4 312 951	-3 786 544
1. Leverandørgjeld	3	-1 251 818	-928 480
2. Likviditetslån		0	0
3. Derivater		0	0
4. Annen kortsiktig gjeld	3	-3 061 133	-2 858 064
5. Premieavvik		0	0

ÅRSMELDING 2023

Sum egenkapital og gjeld		-81 562 118	-78 420 558
F. Memoriakonti		0	0
I. Ubrukte lånemidler	3,8	504 250	232 381
II. Andre memoriakonti		1 307 789	2 094 525
III. Motkonto for memoriakontiene		-1 812 039	-2 326 906

Konsolidert § 5-6. Økonomisk oversikt etter art - drift

Beløp i 1000 kroner

	Noter	Regnskap 2023	Regnskap 2022
Driftsinntekter			
Rammetilskudd		-7 173 991	-6 309 033
Inntekts- og formuesskatt		-11 606 701	-12 263 749
Eiendomsskatt		-1 118 673	-1 049 856
Andre skatteinntekter		0	

ÅRSMELDING 2023

Andre overføringer og tilskudd fra staten		-710 338	-406 100
Overføringer og tilskudd fra andre		-3 100 829	-2 965 562
Brukerbetalinger		-986 118	-980 369
Salgs- og leieinntekter		-2 875 473	-2 656 017
Sum driftsinntekter		-27 572 122	-26 630 686
Driftsutgifter			
Lønnsutgifter		12 225 220	11 337 453
Sosiale utgifter		2 992 916	2 779 424
Kjøp av varer og tjenester		8 999 899	8 487 761
Overføringer og tilskudd til andre		2 760 441	2 527 592
Avskrivninger	4	1 171 673	1 070 094
Sum driftsutgifter		28 150 149	26 202 325
Brutto driftsresultat		578 026	-428 362
Finansinntekter/Finansutgifter			
Renteinntekter		-555 774	-256 407

ÅRSMELDING 2023

Utbytter		-721 029	-470 272
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler		-8 338	681
Renteutgifter		862 925	466 907
Avdrag på lån		845 029	805 040
Netto finansutgifter		422 814	545 948
Motpost avskrivninger		-1 171 673	-1 070 094
Netto driftsresultat		-170 833	-952 508
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:			
Overføring til investering		260 663	678 630
Avsetninger til bundne driftsfond	11,12	127 070	202 982
Bruk av bundne driftsfond	11,12	-247 543	-358 500
Avsetninger til disposisjonsfond	11	1 205 464	586 735
Bruk av disposisjonsfond	11	-1 174 822	-157 339
Dekning av tidligere års merforbruk		0	
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat		170 833	952 508

ÅRSMELDING 2023

Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	0

Konsolidert § 5-5. Bevilgning Investeringer

Beløp i 1000 kroner

	Noter	Regnskap 2023	Regnskap 2022
Investeringsutgifter			
Investeringer i varige driftsmidler	4	3 332 135	3 025 619
Tilskudd til andres investeringer		94 247	106 525
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	5	105 911	274 317
Utlån av egne midler		20 599	9 442
Avdrag på lån		2 977	832
Sum investeringsutgifter		3 555 870	3 416 734
Investeringsinntekter			
Kompensasjon for merverdiavgift		-387 215	-434 426
Tilskudd fra andre		-560 287	-201 824
Salg av varige driftsmidler		-103 137	-47 310

ÅRSMELDING 2023

Salg av finansielle anleggsmidler		-74 914	-25 395
Utdeling fra selskaper		0	-118 055
Mottatte avdrag på utlån av egne midler		-7 371	-31 190
Bruk av lån		-2 277 542	-1 886 487
Sum investeringsinntekter		-3 410 466	-2 744 688
Videreutlån			
Videreutlån		874 904	931 604
Bruk av lån til videreutlån		-874 904	-931 604
Avdrag på lån til videreutlån		424 081	404 776
Mottatte avdrag på videreutlån		-434 349	-401 864
Netto utgifter videreutlån		-10 268	2 911
Overføring fra drift og netto avsetninger			
Overføring fra drift		-260 663	-678 630
Avsetninger til bundne investeringsfond	11	186 797	72 463
Bruk av bundne investeringsfond	11	-65 024	-35 638

ÅRSMELDING 2023

Avsetninger til ubundet investeringsfond	11	225 755	89 048
Bruk av ubundet investeringsfond	11	-222 000	-122 200
Sum overføring fra drift og netto avsetninger		-135 136	-674 957
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)		0	0
Overføring til fordeling (§5-5, andre ledd)			
Inntekter til fordeling		0	0
Utgifter til fordeling		3 552 892	3 415 902
Sum til fordeling (netto)		3 552 892	3 415 902

Noter til konsolidert regnskap

Note 1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet for bykassen er satt opp iht kommuneloven (KL) av 22. juni 2018, forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner 7. juni 2019, og god kommunal regnskapsskikk. Henvisning til paragrafer i enkelte av notene viser til pliktige noter etter budsjett- og regnskapsforskriften. Årsregnskapet omfatter alle økonomiske midler som er anskaffet i året og anvendelsen av disse midlene. Utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger regnskapsføres brutto.

Årsregnskapet for bykassen inngår fra 2023 i konsolidert regnskap for Bergen kommune som en juridisk enhet. Det konsoliderte regnskapet for 2023 består av Bykassen og Lånefondet.

Omløpsmidler er vurdert til laveste verdi av anskaffelsesverdi og antatt virkelig verdi. Dette gjelder også for sertifikater og obligasjoner.

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler som har begrenset økonomisk levetid er avskrevet lineært. Andre anleggsmidler (aksjer, andeler og utlån) er nedskrevet til antatt virkelig verdi når verdifallet ikke er forventet å være forbigående. Nedskrivning blir eventuelt reversert ved realisasjon av anleggsmidlet.

Alle kjente kostnader og inntekter i 2023 er tatt med i årsregnskapet, enten de er betalt eller ikke når årsregnskapet er avsluttet. Regnskapet skal avsluttes innen 22. februar.

I de tilfeller vi ikke har kunnet fastsette enkelte utgifter, utbetalinger, inntekter eller innbetalinger eksakt ved tidspunktet for regnskapsavleggelsen, har vi registrert et anslått beløp i årsregnskapet for 2023. For estimer fra 2022 er det foretatt justering i henhold til eksakt beløp.

I den kommunale regnskapsordningen gir ikke avskrivninger resultateffekt på netto driftsresultat og regnskapsmessig mer/mindreforbruk. Det er ordinære avdrag som har resultateffekt i kommunenes driftsregnskaper.

På de områder der selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetalinger beregner kommunen selvkost etter Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften). Det vises forøvrig til note 12 vedr selvkostområder.

Note 2 Særlige noteopplysninger i det konsoliderte årsregnskapet

Enheter som inngår i det konsoliderte årsregnskapet (KL § 10-4 a-c)

Det konsoliderte regnskapet for 2023 består av Bykassen og Lånefondet. Det er ingen enheter som er uteholdt etter KL §10-3.

Andeler av inntekter, utgifter, eiendeler, gjeld eller egenkapital knyttet til øvrige deltaker kommune i interkommunale politiske råd eller kommunalt oppgavefellesskap som ikke er eget rettssubjekt (KL § 10-4 e)

ÅRSMELDING 2023

	Fond	Andel øvrige kommuner (bidrag)
IUA Bergen region (Bykassen note 24)	-7 384 740	63,4 %
Bergensalliansen (Bykassen note 25)	-403 561	45,2 %
Vest brann og redning (Bykassen note 26)	-6 520 554	51,9 %
110 VEST - (Bykassen note 27)	-6 462 682	61,0 %

Note 3 Endring i arbeidskapital (§ 5-10, a)

BALANSEN (beløp i 1000)	31.12.2023	31.12.2022
Omløpsmidler	9 523 615	8 689 642
Kortsiktig gjeld	4 312 951	3 786 544
Arbeidskapital Endring 307 566	5 210 664	4 903 098
DRIFTS- OG INVESTERINGSREGNSKAPET (bevilgningsoversikter)	2023	2022
Netto driftsresultat	170 833	952 508
Netto utgifter/inntekter i investering	135 136	674 957
Endring ubrukte lånemidler (økning +/- reduksjon-)	271 869	-46 027
Endring arbeidskapital i drifts- og investeringsregnskapet	307 566	213 524

Arbeidskapital, definert som differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld, var pr. 31.12.2023 på kr 5.210.664 (hele tusen). Endring i arbeidskapitalen er på kr 307.566 (hele tusen). Arbeidskapitalen er økt siden 2022.

Note 4 Varige driftsmidler (§ 5-11 a)

Vurderingsreglene for anleggsmidler følger av budsjett og regnskapsforskriften § 3-4, KRS nr 2 Anskaffelseskost og opptakskost for balanseposter og KRS nr 9 Nedskrivning av anleggsmidler. Anleggsmidler aktiveres til brutto anskaffelseskost og avskrives lineært over antatt levetid, innenfor det handlingsrommet som er definert i forskriften. Anleggsmidler anskaffet før 2001 er aktivert til netto

ÅRSMELDING 2023

anskaffelseskost etter fradrag for investeringstilskudd. Avskrivningene begynner året etter at anleggsmidlet er aktivert.

Utstyr, maskiner og transportmidler (Balansen kap 2.24)	IKT-utstyr, kontor- maskiner m.m, Inventar og utstyr	Transportmidler, anleggsmaskiner etc	Programvare	Anlegg under arbeid	Totalt kap 2.24
Avskrivningstid	5 år/10 år	10/20 år	5/15 år	Avskrives ikke	
Anskaffelseskost 01.01.2023	1 441 406 522	663 519 914	482 805 925	131 759 715	2 719 492 076
Tidligere nedskrevet	-12 355 561	-10 785 034	-9 600 786	-2 862 965	-35 604 347
Tidligere avskrevet	-969 259 528	-199 656 156	-391 150 494	-	-1 560 066 179
Bokført verdi 01.01.2023	459 791 433	453 078 723	82 054 645	128 896 750	1 123 821 551
Årets investeringer	75 726 036	27 277 783	18 315 037	39 058 972	160 377 828
Årets omgruppering (fra/til)	41 004 251	42 176 549	2 102 512	-85 788 724	-505 412
Årets ordinære avskrivninger	-73 681 869	-57 172 884	-15 602 056	-	-146 456 809
Opp- og nedskrivninger mot kapitalkonto	-80 000	-404 173	-	-	-484 173
Årets avgang (anskaffelseskost)	-	-701 109	-	-	-701 109
Årets avgang (akk. avskrivninger)	-	643 626	-	-	643 626

ÅRSMELDING 2023

Endring bokført verdi 2023	42 968 419	11 819 792	4 815 493	-46 729 752	12 873 951
Anskaffelseskost 31.12.2023	1 558 136 717	732 273 137	503 223 474	85 029 962	2 878 663 291
Opp- og nedskrivninger mot kapitalkonto	-12 435 561	-11 189 207	-9 600 786	-2 862 965	-36 088 519
Akkumulerte avskrivninger	-1 042 941 305	-256 185 415	-406 752 551	-	-1 705 879 270
Bokført verdi 31.12.2023	502 759 851	464 898 515	86 870 138	82 166 997	1 136 695 502

Det er ikke balanseført finansielle leieavtaler under kapittel 2.24.

Anlegg, kunstverk og grunneiendommer (Balansen kap 2.27)	Parkeringsplasser o.l.	VAR - anlegg	Andre anlegg	Veier	Bygninger og anlegg
Avskrivningstid	20 år	20/40 år	40 år	40 år	40/50 år
Anskaffelseskost 01.01.2023	189 656 820	7 158 900 246	3 231 877 570	2 257 574 434	28 035 494 992
Tidligere nedskrevet	-	-83 566 869	-46 318 119	-4 020 276	-392 751 692
Tidligere avskrevet	-14 958 687	-3 266 955 321	-1 025 532 859	-886 984 551	-8 834 744 623
Bokført verdi 01.01.2023	174 698 133	3 808 378 056	2 160 026 592	1 366 569 607	18 807 998 676

ÅRSMELDING 2023

Årets investeringer	23 619 620	610 248 717	427 541 337	133 445 924	495 223 772
Årets omgruppering (fra/til)	1 094 508	-	17 869 250	-	1 043 989 344
Årets ordinære avskrivninger	-9 492 631	-222 812 436	-92 632 460	-50 364 315	-649 914 057
Opp- og nedskrivninger mot kapitalkonto	-	-2 313 852	-5 137 357	-	2 411 931
Årets avgang (anskaffelseskost)	-	-	-	-	-36 511 118
Årets avgang (akk. avskrivninger)	-	-	-	-	27 981 621
Endring bokført verdi 2023	15 221 497	385 122 429	347 640 771	83 081 609	883 181 493
Anskaffelseskost 31.12.2023	214 370 948	7 769 148 963	3 677 288 157	2 391 020 358	29 538 196 990
Opp- og nedskrivninger mot kapitalkonto	-	-85 880 721	-51 455 476	-4 020 276	-390 339 761
Akkumulerte avskrivninger	-24 451 317	-3 489 767 757	-1 118 165 319	-937 348 866	-9 456 677 059
Bokført verdi 31.12.2023	189 919 630	4 193 500 485	2 507 667 363	1 449 651 216	19 691 180 169

ÅRSMELDING 2023

Anlegg, kunstverk og grunneiendommer forts (Balansen kap 2.27)	Tomter, veigrunn mm	Kunstverk	Anlegg under arbeid	Totalt kap 2.27	Herav finansielle leieavtaler
Avskrivningstid	Avskrives ikke	Avskrives ikke	Avskrives ikke		40 år
Anskaffelseskost 01.01.2023	762 612 793	23 411 454	3 264 852 416	44 924 380 725	326 799 562
Tidligere nedskrevet	-10 901 740	-3 261 860	-237 380 625	-778 201 181	
Tidligere avskrevet	-	-	-	-14 029 176 041	-63 429 590
Bokført verdi 01.01.2023	751 711 053	20 149 594	3 027 471 791	30 117 003 502	263 369 972
Årets investeringer	6 190 527	4 406 292	1 441 817 398	3 142 493 587	-
Årets omgruppering (fra/til)	1 782 540	4 042 687	-1 068 272 917	505 412	
Årets ordinære avskrivninger	-	-	-	-1 025 215 898	-8 169 989
Opp- og nedskrivninger mot kapitalkonto	-	-	-32 151 392	-37 190 670	
Årets avgang (anskaffelseskost)	6 664 546	-	-	-29 846 577	
Årets avgang (akk. avskrivninger)	-	-	-	27 981 621	

ÅRSMELDING 2023

Endring bokført verdi 2022	14 637 613	8 448 979	341 393 089	2 078 727 480	-8 169 989
Anskaffelseskost 31.12.2023	777 250 406	31 860 433	3 638 396 898	48 037 533 147	326 799 562
Opp- og nedskrivninger mot kapitalkonto	-10 901 740	-3 261 860	-269 532 017	-815 391 851	
Akkumulerte avskrivninger	-	-	-	-15 026 410 318	-71 599 579
Bokført verdi 31.12.2023	766 348 666	28 598 573	3 368 864 881	32 195 730 983	255 199 983

Note 5 Aksjer og andeler (§ 5-11, b)

Spesifikasjonen omfatter i DEL 1 aksjer og andeler med balanseført verdi kr 100.000,- eller høyere. I tillegg er poster der Bergen kommune eier 100% tatt med.

I DEL 2 vises øvrige aksjer og andeler inndelt i kategoriene "Samferdsel", "Andel borettslag" og "Øvrige aksjer og andeler". Selskap som står oppført med kr 1,- i aksjeverdi, er selskap der Bergen kommune eier aksjer, men aksjeverdien er regnskapsmessig nedskrevet til 0.

Det foreligger ingen informasjon om markedsverdi knyttet til kommunens aksjer og andeler.

	Kontonr i balansen	Balanseført verdi	Eierandel
Egenkapitalinnskudd Bkp	2214101	1 277 789 500	
Egenkapitalinnskudd Klp	2214102	161 714 402	
SUM Innskudd i pensjonskasser		1 439 503 902	
Aksjer del 1			
A2G Gruppen AS (976 á 500,-)	2217066	488 000	55,45 %
ADO Arena Drift AS (10 á 100.000)	2216824	1 000 000	100,00 %
Andelsinnskudd Bildeleringen	2217501	36 000	
Askøy Tomteselskap AS (45180 á kr. 1)	2217095	5 000 000	10,50 %
Bergen Havn AS (5000 aksjer)	2216829	537 690 591	50,00 %
Bergen Havn Farvannsforvaltning IKS	2215002	5 000 000	50,00 %

ÅRSMELDING 2023

Bergen Kino A/S (2.550 á 850)	2216812	20 577 942	51,00 %
Bergen kommunale kystkultursenter AS (100 à 1.000)	2216817	100 000	100,00 %
Bergen kommunes barnehageselskap AS (100 aksjer à 41.000)	2217065	48 353 314	100,00 %
Bergen Nasjonale Veteranskipshavn AS (200 aksjer á 1.000)	2217097	200 000	50,00 %
Bergen Parkering AS (50 aksjer á 100.000)	2217022	5 000 000	100,00 %
Bergen Sentrum As (49.000 à 10)	2217081	321 780	49,00 %
Bergen Vitensenter AS(700 á 1.000)	2217085	691 080	29,60 %
Bergenstríennalen AS (273 468 aksjer à kr 1,-)	2216821	273 468	100,00 %
BIR A/S (40.135 à 1.000)	2216811	42 651 324	79,20 %
Buzz AS (4.000 aksjer á 1.000)	2217072	4 000 000	100,00 %
Dokken Utvikling AS (1 aksje á MNOK 10)	2217098	10 000 000	100,00 %
Eviny AS (55.765 á kr.25.000)	2216801	2 641 162 644	37,75 %
Fløibanen A/S (63.930 à 10)	2217019	639 300	47,36 %
Griegghallen As (24 à 10.000)	2217079	7 003 014	33,80 %
Griegghallen IKS	2215001	500 000	50,00 %
Grønneviken AS (211 à 500)	2216802	105 500	78,15 %
Hardangerveien Næring AS (30 á 4.000)	2216832	19 940 263	100,00 %

ÅRSMELDING 2023

Kanalveien 52b AS (2 100 aksjer á 1000)	2217023	228 162 882	100,00 %
Kulturkvartalet Verftet Holding AS (45 aksjer á 200.000)	2217099	20 053 182	45,00 %
Magnus Barfotsgt 12 AS (5.000 á 150)	2216822	6 024 409	100,00 %
Mediefondet Zefyr AS (3.000 á 4333,33)	2216804	13 000 000	50,00 %
Midtun Vekst AS (50 à 2.000)	2217040	50 000	100,00 %
Nasjonalt kommunesamarbeid for 110-sentralene IKS	2215003	150 000	
Nordnes Verksteder AS (50 à 10.000)	2216809	450 000	100,00 %
Senter For Arbeidslivsforb. ALF AS (100 à 10.000)	2217080	1 000 000	100,00 %
Spekter Pluss AS (50 à 10.000)	2216807	950 000	100,00 %
Åsane Sentrum Øst AS (1000 aksjer á 1.000,-)	2216827	78 562 891	100,00 %
SUM del 1		3 699 137 585	
Aksjer del 2			
Samferdsel			
Bg.Banens Fin.Inst (Pål 248.000)	2217001	1	
Andel borettslag			
Bob (Pål 91.900)	2217002	1	

ÅRSMELDING 2023

Fana Boligbyggelag	2217017	1	
Laksevåg Boligbyggelag	2217035	1	
Vestl Boligbyggelag (Pål.20.000)	2217061	1	
Aksjer og andeler for øvrig			
Bg.Meieri V/Haukås G (Pål 4.800)	2217004	1	
Biblioteksentralen AL (179 andeler à 300)	2217007	53 700	4,69 %
Carte Blanche AS (15 á 1000)	2216301	15 000	15,00 %
Dag Og Tid, Oslo (Pål 200)	2217014	1	
Den Nationale Scene AS (17 à 1.000)	2217015	1	16,66 %
Idrettsklynge Vest AS (75 aksjer á 100)	2217094	7 500	25,00 %
Milde Båtlag (Pål 10.000)	2217038	1	
Rehabiliteringssenteret AiR AS (1 à 500)	2217046	1	0,05 %
Salhushallen A/L (Pål 100)	2217048	1	
Stud.Hj/Sogn, Oslo (Pål 104.000)	2217051	1	
Stud.Hjemmet Alrek (Pål 10.000)	2217052	1	
Stud.Samf.Hus A7S (Pål 12.300)	2217050	1	
Studenthj/Berg, Trh (Pål 56.000)	2217047	1	

ÅRSMELDING 2023

Vann Vest AS (1 aksje á 5.000)	2216830	5 000	4,35 %
Vestl Trefoedling (Pål 2.500)	2217059	1	
Vestnorske Filmsenter AS (20 aksjer á 1700)	2217073	34 000	33,33 %
Y.Skole Hybel Oslo (Pål. 50.000)	2217063	1	
SUM del 2		115 217	
SUM AKSJER OG ANDELER		5 138 756 704	

Endringer i 2023:

Askøy Tomteselskap AS (AT) - Bergen kommune overtok 21 % av aksjene i AT fra BTS Utvikling AS i mars 2022. Samme år ble det gjennomført to emisjoner, og som Bergen kommune valgte å ikke delta i. Kommunens aksjeandel er dermed utvannet til 10,5 % pr. 31.12.2023.

BIR AS - I ekstraordinær generalforsamling 25.05.2023 ble det gjennomført en kapitalforhøyelse ifm. at Eidfjord kommune, Ulvik Herad og Voss Herad tegnet seg for til sammen 507 aksjer - tilsvarende en eierandel på 1 % i BIR AS. Kapitalforhøyelsen ble foretatt mot innskudd i andre eiendeler enn penger, nærmere bestemt ved konvertering av gjeld, jf. asl. § 10-2. Bergen kommunes antall aksjer i BIR AS er ikke endret, men prosentandelen er redusert fra 80 % til 79,20 %.

Vestnorsk Filmsenter AS - Møre og Romsdal fylkeskommune har gått inn som aksjeeier på lik linje med Bergen kommune og Vestland fylkeskommune. I den forbindelse er det foretatt en endring fra 50 til 60 aksjer i selskapet gjennom en stegvis prosess. Aksjekapitalen er økt til NOK 102 000 ved utstedelse av 10 nye aksjer slik at aksjonærene har lik eierandel i selskapet. Partene eier nå 20 aksjer hver pålydende NOK 1700 pr. aksje. Generalforsamlingen godkjente kapital- og vedtektsendringene i møte 30. mai 2023.

ÅRSMELDING 2023

Dokken Utvikling AS - Bergen Bystyre vedtok i 2021 at utviklingen av de kommunale eiendommene på Dokken skal håndteres av et utviklingsselskap. Selskapet Dokken Utvikling AS ble stiftet for dette formålet i 2023 etter at Bergen Bystyre i 2022 formelt vedtok og godkjente og vedtekter og eierstrategi for selskapet.

Kulturkvartalet Verftet Holding AS (KVH) - Bergen Bystyret vedtok i juni 2023 at Bergen kommune skulle gå sammen med EGD Property AS og Stiftelsen Kulturhuset USF om å utvikle et nytt kulturkvartal å Verftet. Partene stiftet i den forbindelse et felleseid eiendomsselskap - KVH - der EGD Property AS eier 50 % av aksjene, Bergen kommune 45 %, og Stiftelsen Kulturhuset USF 5 % av aksjene. I det nye kulturkvartalet vil KVH formelt sitte med eierskap over den samlede eiendomsmassen på Dikkedokken og Verftet.

AS Dikkedokken - ble kjøpt i 2022 etter vedtak i Bergen Bystyre om at eiendommen skulle sikres til kulturformål. I februar 2023 ble det vedtatt en aksjeutvidelse i selskapet på 3 mill. nye aksjer á 1 krone for å gi selskapet likviditet til nødvendige utredninger og sikringsarbeid på eiendommen. Som en del av saken om en fremtidig løsning for Dikkedokken og et nytt kulturkvartal på Verftet, vedtok Bergen Bystyre i juni 2023, å selge 100 % av Bergen kommune sine 3 122 200 aksjer i selskapet til Kulturkvartalet Verftet Holding AS.

Note 6 Utlån (finansielle anleggsmidler)

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, c)

Låntaker	Finansiert	Utlån pr. 31.12.23
Fana Folkehøyskole	Egne midler	70 000
Griegghallen AS	Egne midler	9 000 000
Nygaards Bataljon	Egne midler	330 000
Salhushallen AI	Egne midler	340 000
Sunnfjordheimen	Egne midler	80 000

ÅRSMELDING 2023

Åsane Rideklubb	Egne midler	11 319 508
Åsane Sentrum Øst AS	Egne midler	4 690 798
Stiftelsen Kulturhuset USF	Egne midler	1 502 414
Vann Vest AS	Egne midler	1 405 950
Bergen Røde Kors Sykehjem AS	Lånefinansiert	90 287 142
Omsorgssenteret Bergens Indremisjon	Lånefinansiert	25 646 052
Stiftelsen Domkirkehjemmet i Bergen	Lånefinansiert	32 935 563
Stiftelsen Landås Menighets Eldresenter	Lånefinansiert	18 852 496
Stiftelsen Metodisthjemmet i Bergen	Lånefinansiert	165 697 488
Stiftelsen Nykirkehjemmet	Lånefinansiert	2 153 037
Stiftelsen Sankt Johanneshjemmet	Lånefinansiert	160 322 268
Stiftelsen Slettebakken Menighets Eldresenter	Lånefinansiert	86 515 972
Sosiallån	Egne midler	31 495 211
Startlån mv, Husbanken	Lånefinansiert	4 836 010 256
Sum		5 478 654 154

Note 7 Pensjon (§ 5-12 c)

Prinsipper for regnskapsføring av pensjonspremier, premieavvik, pensjonsmidler og pensjonsforpliktelse reguleres av § 3-5 i Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. av 12.6.2019.

Årets pensjonspremie utgiftsføres i tråd med kommuneloven § 14-6 tredje ledd bokstav c.

Forskriften innebærer at årlig pensjonskostnad beregnes som verdien av årets pensjonsopptjening og rentekostnad på pensjonsforpliktelser fratrasket avkastning på pensjonsmidler. I løpet av året føres innbetalt premie fortløpende som utgift. På slutten av året beregnes årets pensjonskostnad. Differansen mellom innbetalt premie og beregnet pensjonskostnad er årets premieavvik. Positivt premieavvik (premien større enn netto pensjonskostnad) føres sammen med arbeidsgiveravgift av premieavviket til fradrag i årets pensjonsutgift i driftsregnskapet. Motpost er omløpsmidler (kap.2.19) i balanseregnskapet.

Pensjonskostnaden vil etter dette stå igjen som årets utgift. I tillegg kommer amortisering av tidligere års premieavvik. Beregningene av pensjonskostnaden utføres av pensjonskassenes aktuarer. Deres beregninger tar utgangspunkt i forskriften, samt de beregningsforutsetninger som er fastsatt av KMD.

Pensjonsberegningen er gjort på grunnlag av medlemsstatus pr 01.01.2023.

Pensjonsmidler og pensjonforpliktelser inngår i kommunens balanse. Pensjonsmidler og arbeidsgiveravgift av netto pensjonsmidler er ført opp under anleggsmidler. Pensjonsforpliktelser er ført opp under langsiktig gjeld.

Tabellen nedenfor viser de beregnede pensjonskostnader for 2023 og 2022.

Årets netto pensjonskostnad (beløp i 1000)	2023	2022
Årets pensjonsopptjening, nåverdi	1 170 058	1 117 073
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	872 046	712 570
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-1 049 288	-919 841
Netto pensjonskostnad	992 816	909 803
Årets pensjonspremie til betaling	2 297 783	1 686 495
Administrasjonskostnad	-73 613	-72 649
Årets premieavvik	-1 231 354	-704 042
Arbeidsgiveravgift premieavvik	-173 621	-99 270
Årets premieavvik inkl. arb.giveravgift	-1 404 975	-803 312

ÅRSMELDING 2023

Tidligere års premieavvik amortiseres over 15 år (t.o.m 2010). Premieavvik fra 2011 til 2013 amortiseres over 10 år. Premieavvik oppstått i 2014 og senere amortiseres over 7 år. Tabellen nedenfor viser balanseført premieavvik til fremtidig amortisering.

Amortisering av tidligere års premieavvik (beløp i 1000 kr)	Premieavvik	Arbeidsg.avg.	Sum
Akkumulert premieavvik 31.12.2022	5 405 407	762 162	6 167 569
Tidligere amortisert premieavvik	-3 558 773	-501 787	-4 060 560
Premieavvik 01.01.2023	1 846 633	260 375	2 107 009
Årets premieavvik	1 231 354	173 621	1 404 975
Årets amortisering av tidligere års premieavvik	-405 485	-57 173	-462 659
Premieavvik 31.12.2023	2 672 502	376 823	3 049 325

Tabellen nedenfor viser premieavvik og amortisering av premieavvik i drift de siste fem år (hele tusen):

	2023	2022	2021	2020	2019
Premieavvik	-1 231 354	-704 042	-810 270	-70 489	-117 349
Arb.gj.avvik premieavvik	-173 621	-99 270	-114 248	-9 939	-16 546
Sum premieavvik	-1 404 975	-803 312	-924 518	-80 428	-133 895
Amortisering premieavvik (1)	405 485	365 478	323 659	313 271	307 329
Amortisering arb.gj.avg premieavvik	57 173	51 532	45 636	44 171	43 333
Sum amortisering	462 659	417 010	369 295	357 442	350 662
Premieavvik og amortisering totalt	-942 316	-386 303	-555 223	277 014	216 767

Tabellen under viser balanseførte pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Balanse 31.12 (beløp i 1000 kr)	2023	2022	2021	2020	2019
Brutto bokført pensjonsforpliktelse	25 500 859	24 219 865	22 740 250	23 072 906	23 594 795

ÅRSMELDING 2023

Bokførte pensjonsmidler (1)	28 088 666	27 743 747	25 259 668	-24 383 615	-22 556 725
Netto pensjonsforpliktelse	-2 587 807	-3 523 882	-2 519 418	-1 310 709	1 038 070
Arb.giveravg. av netto pensjonsforpliktelse (1)	-364 881	-496 867	-355 238	-184 810	146 368

(1) Brutto bokførte pensjonsmidler og arbeidsgiveravgift av netto pensjonsmidler presenteres samlet i balansen som pensjonsmidler under anleggsmidler. Arb.gj.avg.av netto midler balanserføres ikke (KLP og BKP)

Beregningsforutsetningene er regulert i forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning §3-6 og fastsettes av KMD. Fra og med 2007 er anvendte satser ikke lenger de samme for alle de tre pensjonskassene. Forutsetninger om turn-over og uttaksandel AFP er uendret.

Endringer i beregningsforutsetninger	2023	2022	2021	2020	2019
Forventet avkastning 1)	4,00 %	3,50 %	3,50 %	4,00 %	4,50 %
Diskonteringsrente	3,50 %	3,00 %	3,00 %	3,50 %	4,00 %
Forventet lønnsvekst	2,48 %	1,98 %	1,98 %	2,48 %	2,97 %
Forventet G-regulering	2,48 %	1,98 %	1,98 %	2,48 %	2,97 %
Årlig vekst i pensjonsregulering	1,71 %	1,22 %	1,22 %	1,71 %	2,20 %

1) Statens Pensjonskasses forventede avkastning var 3,5% for 2023, 3,0% for 2021-2022, 3,5% for 2020 og 4% i 2019.

Estimatavvik jf. §3-5 , sjuende avsnitt	Pensjonsmidler	Pensjonsforpliktelser	Netto
Estimert 31.12.22	27 743 747	-24 219 865	3 523 882
Ny beregning 01.01.23	25 705 791	-24 349 339	1 356 453
Årets estimatavvik (01.01.23)	2 037 956	129 473	2 167 429
Estimatavvik fra tidligere år	0	0	0

ÅRSMELDING 2023

Amortisert i år	2 037 956	129 473	2 167 429
Akkumulert estimatavvik 31.12.23	0	0	0

Estimatavvik for pensjonsforpliktelser beregnes som avviket mellom balanseførte tall pr. 31.12 2022 og ny beregning basert på justerte beregningsforutsetninger pr. 01.01 2023. Estimatavvik for pensjonsmidler beregnes som avviket mellom balanseførte tall for pensjonsmidler pr. 31.12 2022 og faktiske pensjonsmidler pr 01.01 2023.

Årets estimatavvik er i sin helhet amortisert. Amortisering av estimatavvik skjer gjennom justering av anleggsmidler og langsiktig gjeld og påvirker ikke resultatet (driftsregnskapet).

Spesifikasjon av netto estimatavvik pensjonsforpliktelser	BKP	KLP	SPK	2022
Øvrige planendringer				
Estimatavvik	318 624 828	57 783 615	-137 236 689	239 171 754
Netto	318 624 828	57 783 615	-137 236 689	239 171 754

Premiefond pr 31.12.2022	beløp i 1000 kr
Bykassens premiefond i KLP (iht. kontoutskrift)	481 591
Bykassens premiefond i BKP (iht. kontoutskrift)	1 735 812
Bykassens netto bruk av premiefond i 2023 fra KLP	115 250
Bykassens bruk av premiefond i 2023 fra BKP	344 000

Saldo på bykassens premiefond pr. 31.12.23 var ikke kjent pr 22.2.2024

Disposisjonsfond premieavvik pensjon (konto 2560020)

I bystyresak 283/07 ble det vedtatt å sette av positivt budsjettavvik knyttet til premieavvik til et eget

ÅRSMELDING 2023

"øremerket" disposisjonsfond som en buffer mot fremtidige økte pensjonskostnader. Tabellen under viser bevegelsen på dette fondet siste fem år.

I bystyresak 263/18 ble det gjort følgende vedtak: I forbindelse med årsregnskapsavslutningen for 2017 ble det klargjort at kommunens samlede disposisjonsfond overstiger det regnskapsførte premieavviket (inkl.arbeidsgiveravgift). Bystyret gir byrådet fullmakt til - fra og med regnskapsavslutningen 2018 - å foreta justeringer mellom disposisjonsfondene slik at bufferfond pensjon tilpasses størrelsen på det balanseførte pensjonspremieavviket inkl. arbeidsgiveravgift.

Disposisjonsfond premieavvik pensjon	2023	2022	2021	2020	2019
Saldo pr 01.01.	-2 107 009	-1 720 706	-1 136 716	-1 413 730	-1 630 496
Bruk av fond					
Avsetning til fond	-947 572	-386 303	-583 990	-240 201	-138 616
Justering mellom disposisjonsfond for å tilpasse fond til balanseført premieavvik		-	-	517 215	355 382
Saldo pr 31.12.	-3 054 581	-2 107 009	-1 720 706	-1 136 716	-1 413 730

Note 8 Langsiktig gjeld

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12, a)

Eksterne lån	Bokført verdi 31.12.2023	Bokført verdi 31.12.2022
Lån til egne investeringer	20 851 127	19 161 857
Lån til andres investeringer	582 410	551 098
Lån til videre utlån	4 997 359	4 559 500
Finansiell leasing - OPS	299 447	305 660
SUM	26 730 344	24 578 115
Av dette:		
Ubrukte lånemidler egne investeringer	238 531	110 183

ÅRSMELDING 2023

Ubrukte lånemidler videre utlån	265 720	122 197
SUM ubrukte lånemidler	504 250	232 381

Løpetid, rentefot og refinansiering

Pr. 31.12.2023 er gjennomsnittlig løpetid for gjeldsporteføljen 5,8 år og gjennomsnittlig rente er 3,8 %. I 2024 forfaller 4,0 mrd. i lån som skal refinansieres.

Ubrukte lånemidler

Ubrukte lånemidler til egne investeringer har økt med kr 128,3 mill. og ubrukte lånemidler til videre utlån har økt med kr 143,5 mill.

Note 9 Finansielle omløpsmidler (§5-11, d)

Obligasjoner og sertifikater - gruppert (beløp i 1000) Balansekonti i parentes	Anskaffelses-kost	Markeds-verdi 31.12.22	Bokført pr. 31.12.2022	Urealisert gev. pr. 31.12.21	Urealisert gev. pr. 31.12.22
KLP Rentefond II (2.12.38.03) 1)	39 718 210	39 642 444	39 642 444	-832	-75 766
SUM	39 718 210	39 642 444	39 642 444	-832	-75 766

1) KLP Rentefond II er bundet til dekning av erstatninger samt administrasjon av yrkesskadeforsikring

Note 10 Garantiansvar - § 5-12 d)

Garanti gitt overfor og formål	Type garanti	Godkjent av statsforv.	Opprinnelig garantiansvar	Utløpstids-punkt	Gjennstående garantiansvar 31.12.2023
Barnehageformål:					10 065 420
Bergen Tennisklubb	Simpel	x	5 638 319	2 032	2 523 922
Eventus Tiriltoppen Barnehage AS	Simpel	x	9 190 000	2 034	2 663 824

ÅRSMELDING 2023

Vindharpn Barnehage BA	Simpel	x	10 447 187	2 033	4 877 674
Idrettsformål:					33 070 466
Epona Rideklubb	Simpel	x	1 551 202	2 038	1 376 932
Fana IL Fotball	Simpel	x	15 587 976	2 043	13 307 176
Paradis Tennisklubb *)	Selvskyldner	x	21 000 000	2 037	13 875 000
Stiftelsen Iskanten Ishall	Simpel	x	22 500 000	2 027	4 511 358
Kulturformål:					61 340 750
Bergens Kunstforening	Simpel	x	14 550 000	2 032	8 666 739
Stiftelsen Bymuseet i Bergen	Simpel	x	8 375 789	2 032	4 979 573
Stiftelsen Kulturhuset USF	Simpel	x	73 207 061	2 037	47 694 438
Renovasjonsformål:					
BIR AS	Simpel	x	200 000 000	2 051	147 368 416
Arbeidsmarkedsbesdrift:					
Nordnes Verksteder AS	Simpel	x	1 092 500	2 028	550 885
Boligformål	Simpel	x			364 661
Sum garantier/lån ved kausjon					252 760 598

*) Garanti for renter, morarenter og omkostninger

Note 11 Fond (§ 5.13 a) og oversikt avsetninger og bruk av avsetninger

Beløp i hele 1000	Regnskap 2023	Regnskap 2022
DISPOSISJONSFOND		
Disposisjonsfond pr. 1.1	3 985 360	3 555 964
Avsatt til disposisjonsfond	1 205 464	586 735
Bruk av disposisjonsfond	-1 174 822	-157 339
Disposisjonsfond pr. 31.12	4 016 002	3 985 360
UBUNDNE INVESTERINGSFOND		
Ubundne investeringsfond pr. 1.1	62 917	96 069
Avsatt til ubundne investeringsfond	225 755	89 048
Bruk av ubundne investeringsfond	-222 000	-122 200
Ubundne investeringsfond pr.31.12	66 672	62 917
BUNDNE INVESTERINGSFOND		
Bundne investeringsfond pr. 1.1	355 173	318 348
Avsatt til bundne investeringsfond	186 797	72 463
Bruk av bundne investeringsfond	-65 024	-35 638
Bundne investeringsfond pr. 31.12	476 945	355 173
BUNDNE DRIFTSFOND		
Bundne driftsfond pr. 1.1	536 160	691 677
Avsatt til bundne driftsfond	127 070	202 982
Bruk av bundne driftsfond	-247 543	-358 500
Bundne driftsfond pr. 31.12	415 687	536 160

ÅRSMELDING 2023

For bundne fond som er vesentlige opplyses det om hvilke formål fondet er bundet til:

Bundne Driftsfond kap 2.51 - vesentlige	IB 01.01.23	Bruk	Avsetning	UB 31.12.23
* Selvkost fond jfr note 14	139 880 299	69 838 793	15 789 842,62	85 831 348
* Statlige prosjekt midler (76 stk)	143 970 098	127 721 437	58 346 554	74 595 215
* Utbyggingsavtaler (8 stk)	62 176 782	24 586 008	19 780 243	57 371 018
* Ulike Prosjekt midler (85 stk)	36 275 558	21 301 945	13 574 829	28 548 441
* Tapsfond Husbankmidler	25 161 655	4 093 636	2 232 391	23 300 411
* Bolig tilskudd	23 496 315		9 465 932	32 962 247
* Frikjøpsordning parkering 1)	29 182 409			29 182 409
* Gaver (30 stk)	6 314 866	6 773 006	8 114 860	7 656 721
* Sentralbadet scenekunsthuss, Fylket	25 000 000		5 000 000	30 000 000
* Oppgavefellesskap jf. note 24-27	22 349 665	1 534 255	4 830 300	25 645 710

Bundne Investeringsfond kap 2.55 - vesentlige	IB 01.01.23	Bruk	Avsetning	UB 31.12.23
* Utbyggingsavtaler mm (13 stk)	123 613 690	728 861	12 908 616	135 793 445
* Sentralbadet scenekunsthuss	157 678 889		16 741 854	174 420 743
* Statlige belønningsmidler 2)	14 002 946			14 002 946
* Fusjonsbalanse BBB KF 2014 3)	11 700 000			11 700 000
* Bolig - eo. Avdrag	7 558 450	7 558 450	17 826 879	17 826 879
* Miljøløftet	18 242 706	23 352 849	43 529 680	38 419 538
* Husbanken, investeringstilskudd		28 440 631	93 287 200	64 846 569

- 1) Det foreligger ikke konkrete planer for bruken av dette fondet
- 2) Planer for bruken av dette fondet er avhengig av forprosjekt knyttet til Vågsbunnen
- 3) 3,5 mill er ved en feil ikke brukt i 2013 ifm et leilighetskjøp

Note 12 Selvkost regnskap 2022 og Selvkostfond (§15-13, b)

Selvkost defineres som den merkostnad kommunen påføres ved å produsere en bestemt vare eller tjeneste. Innenfor de områder der selvkost er satt som den rettslige rammen for brukerbetaling, må kommunen foreta en etterkalkulasjon (selvkostregnskap) av de reelle kostnadene innenfor de aktuelle tjenesteområdene. Dette må gjøres for å føre kontroll med at gebyrinntektene ikke overstiger kommunens selvkost.

I regnskapsoversiktene under vises avsetning og bruk av fond brutto.

Selvkostområde: Vann			
Kostrafunksjon	340 Produksjon av vann	345 Distribusjon av vann	Sum 2023
A. Direkte driftskostnader	78 878 022	341 241 986	420 120 009
B. Henførbare indirekte driftskostnader		6 080 947	6 080 947
C. Kalkulatoriske rentekostnader	11 064 251	46 514 675	57 578 926
D. Kalkulatoriske avskrivninger	31 862 250	31 718 541	63 580 791
E. Andre inntekter	24 539 388	82 140 455	106 679 842
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)	97 265 136	343 415 694	440 680 830
G. Gebyrinntekter		437 695 219	437 695 219
H. Årets finansielle resultat (G-F)	-97 265 136	94 279 524	-2 985 611
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd	0	0	0
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd	0	2 985 611	2 985 611
K. Kontrollsum (subsidiering) (H-I+J)	-97 265 136	97 265 136	0

ÅRSMELDING 2023

L. Saldo selvkostfond per 1.1. i rapporteringsåret		11 939 960	11 939 960
M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd		448 810	448 810
N. Saldo selvkostfond per 31.12. i rapporteringsåret (L+M+I-J)	0	9 403 159	9 403 159
Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100			99,32
P. Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100			100,00

Vedr. selvkostområdene vann og avløp: I 2003 ble det i veileder fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) bestemt at gebyrgrunnlaget for kapitalutgifter for betydelige deler av investeringene skulle fordeles over 40 år - mot tidligere 20 år. Det ble i etterkant godkjent en overgangsmoell fra 20 år til 40 år. Denne er lagt til grunn for beregningene i Bergen kommune fom 2004. Eksempelvis vil en anleggsinvestering på 1 mill i 1993 være belastet selvkostområdene med 0,5 mill samlet i årene frem til og med 2003 (50.000 årlig belastning). Fra og med 2004 vil denne investeringen avskrives/belastes selvkostområdene over 20 år (25.000 årlig).

Selvkostområde: Avløp			
Kostrafunksjon	350 Avløpsrensing	353 Avløpsnett	Sum 2023
A. Direkte driftskostnader	186 564 756	254 962 386	441 527 142
B. Henførbare indirekte driftskostnader		5 354 423	5 354 423
C. Kalkulatoriske rentekostnader	52 740 199	53 856 606	106 596 805
D. Kalkulatoriske avskrivninger	106 054 154	45 390 524	151 444 679
E. Andre inntekter	61 132 260	44 772 321	105 904 581
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)	284 226 849	314 791 618	599 018 467

ÅRSMELDING 2023

G. Gebyrinntekter		558 293 444	558 293 444
H. Årets finansielle resultat (G-F)	-284 226 849	243 501 826	-40 725 023
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd	0	0	0
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd	0	40 725 023	40 725 023
K. Kontrollsum (subsidierring) (H-I+J)	-284 226 849	284 226 849	0
L. Saldo selvkostfond per 1.1. i rapporteringsåret		54 784 324	54 784 324
M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd		1 478 761	1 478 761
N. Saldo selvkostfond per 31.12. i rapporteringsåret (L+M+I-J)	0	15 538 062	15 538 062
Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100			93,20
P. Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100			100,00

Selvkostområde: Slamavskillere			
Kostra-funksjon		354 Slam avskillere	Sum 2023
A. Direkte driftskostnader		6 660 041	6 660 041
B. Henførbare indirekte driftskostnader		101 000	101 000

ÅRSMELDING 2023

C. Kalkulatoriske rentekostnader		1 573 764	1 573 764
D. Kalkulatoriske avskrivninger		2 220 197	2 220 197
E. Andre inntekter		297 263	297 263
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)		10 257 739	10 257 739
G. Gebyrinntekter		6 813 199	6 813 199
H. Årets finansielle resultat (G-F)		-3 444 539	-3 444 539
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd		0	0
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd		3 444 539	3 444 539
K. Kontrollsum (subsidiert) (H-I+J)		0	0
L. Saldo selvkostfond per 1.1. i rapporteringsåret		8 650 871	8 650 871
M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd		297 653	297 653
N. Saldo selvkostfond per 31.12. i rapporteringsåret (L+M+I-J)		5 503 984	5 503 984
Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100			66,42
P. Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100			100,00

ÅRSMELDING 2023

Selvkostområde: Renovasjon - husholdningsavfall og deponier			
Kostrafunksjon	355 Innsamling av avfall	355 Deponier	Sum 2023
A. Direkte driftskostnader	374 086 734	4 117 674	378 204 408
B. Henførbare indirekte driftskostnader	4 895 232		4 895 232
C. Kalkulatoriske rentekostnader		10 022 483	10 022 483
D. Kalkulatoriske avskrivninger		4 606 858	4 606 858
E. Andre inntekter	11 204	69 722	80 926
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)	378 970 762	18 677 293	397 648 055
G. Gebyrinntekter	383 225 855	9 308 368	392 534 223
H. Årets finansielle resultat (G-F)	4 255 093	-9 368 925	-5 113 832
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd	4 255 093	0	4 255 093
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd	0	9 368 925	9 368 925
K. Kontrollsum (subsidiering) (H-I+J)	0	0	0
L. Saldo selvkostfond per 1.1. i rapporteringsåret	7 991 236	49 336 020	57 327 256
M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd	434 703	1 918 231	2 352 934
N. Saldo selvkostfond per 31.12. i rapporteringsåret (L+M+I-J)	12 681 032	41 885 326	54 566 358

ÅRSMELDING 2023

Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100			98,71
P. Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100			100,00

Selvkostområde: Feiing og tilsyn			
Kostrafunksjon		338 Forebygging av branner	2023
A. Direkte driftskostnader		31 346 207	31 346 207
B. Henførbare indirekte driftskostnader		5 566 216	5 566 216
C. Kalkulatoriske rentekostnader		58 702	58 702
D. Kalkulatoriske avskrivninger		302 260	302 260
E. Andre inntekter		1 258 050	1 258 050
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)		36 015 334	36 015 334
G. Gebyrinntekter		30 216 194	30 216 194
H. Årets finansielle resultat (G-F)		-5 799 141	-5 799 141
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd		0	0
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd		5 799 141	5 799 141
K. Kontrollsum (subsidierring) (H-I+J)		0	0
L. Saldo selvkostfond per 1.1. i rapporteringsåret		6 465 725	6 465 725

ÅRSMELDING 2023

M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd		153 202	153 202
N. Saldo selvkostfond per 31.12. i rapporteringsåret (L+M+I-J)		819 786	819 786
Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100			83,90
P. Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100			100,00

Selvkostområde: Byggesaksgebyrer			
Kostra-funksjon		302 Bygge- og delesaksbehandling og seksjonering	Sum 2023
A. Direkte driftskostnader		114 681 081	114 681 081
B. Henførbare indirekte driftskostnader		11 768 306	11 768 306
C. Kalkulatoriske rentekostnader		382 251	382 251
D. Kalkulatoriske avskrivninger		1 257 927	1 257 927
E. Andre inntekter		9 854 955	9 854 955
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)		118 234 610	118 234 610
G. Gebyrinntekter		97 742 879	97 742 879
H. Årets finansielle resultat (G-F)		-20 491 731	-20 491 731
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd		0	0

ÅRSMELDING 2023

J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd		0	0
K. Kontrollsum (subsidierring) (H-I+J)		-20 491 731	-20 491 731
L. Saldo selvkostfond per 1.1. i rapporteringsåret		0	0
M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd		0	0
N. Saldo selvkostfond per 31.12. i rapporteringsåret (L+M+I-J)		0	0
Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100			82,67
P. Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100			82,67

Selvkostområde: Eierseksjonering			
Kostra-funksjon		302 Seksjonering	Sum 2023
A. Direkte driftskostnader		5 371 135	5 371 135
B. Henførbare indirekte driftskostnader		138 385	138 385
C. Kalkulatoriske rentekostnader		8 244	8 244
D. Kalkulatoriske avskrivninger		29 525	29 525
E. Andre inntekter		449 068	449 068
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)		5 098 221	5 098 221
G. Gebyrinntekter		4 041 595	4 041 595

ÅRSMELDING 2023

H. Årets finansielle resultat (G-F)		-1 056 626	-1 056 626
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd			0
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd		727 460	727 460
K. Kontrollsum (subsidiert) (H-I+J)		-329 166	-329 166
L. Saldo selvkostfond per 1.1. i rapporteringsåret		712 163	712 163
M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd		15 297	15 297
N. Saldo selvkostfond per 31.12. i rapporteringsåret (L+M+I-J)		0	0
Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100			79,27
P. Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100			92,47

Selvkostområde: Oppmålingsforretninger			
Kostra-funksjon		303 Kart og oppmåling	Sum 2023
A. Direkte driftskostnader		12 162 084	12 162 084
B. Henførbare indirekte driftskostnader		1 431 941	1 431 941
C. Kalkulatoriske rentekostnader		103 831	103 831

ÅRSMELDING 2023

D. Kalkulatoriske avskrivninger		502 879	502 879
E. Andre inntekter		90 236	90 236
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)		14 110 499	14 110 499
G. Gebyrinntekter		9 025 309	9 025 309
H. Årets finansielle resultat (G-F)		-5 085 190	-5 085 190
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd		0	0
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd		0	0
K. Kontrollsum (subsidiert) (H-I+J)		-5 085 190	-5 085 190
L. Saldo selvkostfond per 1.1. i rapporteringsåret		0	0
M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd		0	0
N. Saldo selvkostfond per 31.12. i rapporteringsåret (L+M+I-J)		0	0
Nøkkeltall:			
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100			63,96
P. Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100			63,96

ÅRSMELDING 2023

Selvkostområde: Private planer 1)			
Kostra-funksjon		301 Plansaks-behandling	Sum 2023
A. Direkte driftskostnader		27 179 707	27 179 707
B. Henførbare indirekte driftskostnader		1 073 410	1 073 410
C. Kalkulatoriske rentekostnader		70 697	70 697
D. Kalkulatoriske avskrivninger		221 208	221 208
E. Andre inntekter		1 520 825	1 520 825
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)		27 024 196	27 024 196
G. Gebyrinntekter		18 641 187	18 641 187
H. Årets finansielle resultat (G-F)		-8 383 009	-8 383 009
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd		0	0
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd		0	0
K. Kontrollsum (subsidierring) (H-I+J)		-8 383 009	-8 383 009
L. Saldo selvkostfond per 1.1. i rapporteringsåret		0	0
M. Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd		0	0
N. Saldo selvkostfond per 31.12. i rapporteringsåret (L+M+I-J)		0	0
Nøkkeltall:			

ÅRSMELDING 2023

O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100		68,98
P. Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100		68,98

1) Gjelder kun private planer 1. gangsbehandling. Offentlige planer inngår ikke i selvkostområdet.

Finansielle resultat - selvkostfond (tall i 1000 kroner)	Over- (+) / underskudd (-)	Over- (+) / underskudd (-)	Over- (+) / underskudd (-)	Over- (+) / underskudd (-)	Over- (+) / underskudd (-)
	2023	2022	2021	2020	2019
Vann	-2 986	-13 332	-49 582	-67 192	-19 346
Avløp	-40 725	-134 253	23 570	63 290	24 830
Slamavskillere	-3 445	-2 749	-229	-1 420	1 652
Renovasjon	-5 114	1 438	-3 550	7 895	3 685
Feiing og tilsyn	-5 799	-122	-1 134	-3 708	2 623
Byggesaksgebyr	-20 492	-29 329	-15 992	-9 278	-4 661
Eierseksjonering (ny fra 2019)	-1 057	-66	469	272	-580
Oppmålingsforretninger	-5 085	-5 934	-767	149	-699
Private planer	-8 383	-13 604	-6 174	-740	-2 976
Sum	-93 085	-197 951	-53 389	-10 732	4 527

Utgående balanse selvkostfond (beløp i 1000)	2023	2022	2021	2020	2019
2510034 Vann 1)	9 403	11 940	24 636	73 268	138 994
2510032 Avløp 2)	15 538	54 784	184 869	157 972	92 949
2510031 Slam	5 504	8 651	11 057	11 071	12 330
2510060 Renovasjon	12 681	7 991	6 304	13 402	9 723
2510065 Deponier husholdningsavfall 3)	41 885	49 336	48 837	44 195	39 243
2510036 Feiing	820	6 466	6 358	7 359	10 941

ÅRSMELDING 2023

2510049 Byggesaksgebyr 4)	0	0	26 114	41 450	50 096
2510050 Eierseksjonering	0	712	753	274	0
2510061 Oppmålingsforretninger	0	0	0	150	0
2510062 Private planer	0	0	0	0	0
Sum	85 831	139 880	308 928	349 140	354 277

Kommentarer vedrørende fondsutvikling:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har den 11.12.2019 fastsatt ny forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften). I forskriftens § 8 2. ledd er det fastsatt at et overskudd som er avsatt til selvkostfond, skal tilbakeføres ved å finansiere fremtidig underskudd senest i det femte året etter at overskuddet oppsto. Bergen kommune vil legge dette til grunn ved fremtidig gebyrfastsettelse og planlagt aktivitet innen de ulike selvkostområdene.

1) Selvkostfond avløp er redusert i henhold til plan i 2023.

2) I 2023 er det brukt av fond for etterdriftsfond husholdningsavfall (deponier) for å dekke økte kapitalkostnader (renter og avskrivninger) knyttet til sanering av Slettebakken deponi. Tilsvarende bruk av fond vil finne sted de nærmeste årene inntil fondet er brukt opp. Det henvises forøvrig til note 5 vedrørende Etterdrift og sanering av kommunale avfallsdeponier, og at regnskapet er avsluttet med forbehold om betingede forpliktelse knyttet til denne saken.

